TRACTATUS DE MODO ARTICULANDI, ET PROBANDI, ET DE PRIUILEGIJS VARIANDI, &...

Marcello Calà, Giovanni Battista Coccini

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
5 B
2 11

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

TRACTATVS DE MODO ARTICVLANDI, ET PROBANDI,

Et de Priuilegijs variandi, & eligendi forum.

Ad Praxim valdè vtilis, & omnibus tàm Studioſis, quàm Cauſidicis, in foro ſæculari, eccleſiaſticoq; verſantibus ſummè neceſſarius.

Auctore Marcello Calà, Neapolitano, I. C. celeberrimo.

Cum Summarijs, & Indice locupletiſsimis.

CVM LICENTIA, ET PRIVILEGIO.

VENETIIS, M D CVIII.

Apud Florauantem Pratum.

BIBL. SEC. COLL. ROM. SOC. IESV
Digitized by Google

Digitized by Google

SCIPIONI SPINELLO
CARIATI PRINCIPI, AC SEMINARIÆ DVCI.

Marcellus Calà V.I.D. perpetuam fælicitatem.

QVotquot ſanæ mentis fuerunt, Princeps, iuſtitiæ ſupremum & ſingulare decus, prudentũ exempla ſequuti, eos ſibi in tutores elegiſſe comperio, qui nobilitate generis, & animi dotibus cæteros omnes facilè præcellere dignoſcerentur, quapropter cupiens hos meos Tractatus, nempè de Modo Articulandi, & Probandi, de Priuilegijs variandi, & eligendi forum, de cauſis ciuilibus, & miſtis, ac de multiplici effectu clauſularum ſine figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta, quos ad interpretationẽ Regiæ, & nouellæ Pragmaticæ (Diſpendia litium) indefeſſo ſtudio elaboraui in lucem prodire, & eos ab inuidorum morſibus, & latrantium linguis præſeruare: tu primus omnium in

mentem veniſti, quem præcipue, & acerrimum defenſorem tua humanitate ſcelegi, quippe qui ita generis nobilitate, & animi ſplendes, vt qui in eis te ſuperet, aut adæquare valeat, minime videam: de quibus quamuis compertum habeam quod ſingulæ ſingula deſiderent volumina, tamen vt mihi ipſi morem geram, & cæteris omnibus ſatisfaciam, breuiter quæ in mentem veniunt enarrabo. Vnde ſi valetudinem, robur, vires tentauero narrare tuas, egregiam formam, pulchritudinem, & dignitatem quibus natura te decorauit, immenſum campum in quo non modò exultare, ſed exſpatiari etiam proculdubio poſſim mihi oblatum agnoſco: non enim me latet, ab ineunte ætate, & (à teneris, vt Græci aiunt vnguiculis) ab eruditis viris, ſummo diligentiq́ue ſtudio ingenuis artibus informatum fuiſſe, quas ita accuratè accepiſti, & coluiſti, vt ad eaſdem non doctus, ſed factus, non inſtitutus, ſed imbutus ſis; nam præter cæteras, Mathematica, quæ in rerum obſcuritate, & arte recondita verſari dicuntur, optimè calles, poemata facis elegantia, omni varietate repleta, & ſic aptè, & diſtinctè dicis, vt tria, quæ vndique perfectus orator præſtare debet, facilè poſſis, docere nempè, delectari, & mouere; Et ſi quid attinet tuorum ad geſta maiorum, & amplitudinem recenſere, ex primatibus Neapolitanis orti, rebus omnibus ornatiſſimi, qui & domi, & belli egregiè ſtrenueq; geſſerunt, taliter quod apud Catholicum Regem tanta valuerunt dignitate, & auctoritate, vt eodem ſapientiſſimo Rege mandante, eorundem conſilio, & ſententia, præſens hoc Regnum Neapolitanum rectè gubernatum

bernatum

Digitized by Google

bernatum fuerit, & populis tanquam filijs bene conſultum, & ſuperbi duces detruſi; vnde ab eodem Rege Regijs donati muneribus, honeſtiſſimis titulis ſunt inſigniti, vt Seminariæ Dux & Cariatenſis Princeps vnus, alter verò Caſtriuillarienſium Dux ritè delectus, è quibus tu, & alij quamplures præclariſſimi Heroes pullularunt, adeo quod hodie veſtris meritis, ex munificentia inuictiſſimi Regis Philippi maiora in vos omnes euentura ſperentur, præſertim in te, cui idem inuictiſſimus Rex præter ſupradicta cognouit, & bene perſpexit, maximam ineſſe continentiam, qua animi motus cohibes, humanitatem, qua cunctos ſuſcipis, & benignè amplecteris, liberalitatem in tuos, iuſtitiam, & æquitatem in omnes, & alia quæ in bono, perfectoq; Principe eſſe debent, vt merito ex ijs pater, & dominus ab omnibus habearis, teq; parentem popularis vox decantet, quare vt hæc aliquan do miſſum faciam, ne videar tam amplas, tamque multiplices, & heroicas virtutes tuas ſub breui cartula recenſere: te rogatum eſſe volo, vt non dedignetur tua celſitudo ea animi magnitudine, & benignitate, quæ in te maxime perſpiciuntur, hos meos labores, & has meas primitias libenti animo, & ex corde oblatas benignè vt omnia ſoles, accipere, eas enim tibi princeps nuncupo & conſecro, id autem vt faciam, nedum ea impulit voluntas, ſed multæ etiam cauſæ, nam ſi tua conſpicio merita, tu de me ſoceroq; meo optime meritus es, ſi magnitudinem perpendo meritorum, tu beneficia erga me domumq; meam, & ſoceri mei ampliſſima contuliſti, ſi defenſorem, patronum, aut protectorem quæro, cuius auctoritate liber

iſte

Digitized by Google

iſte tutè & ſecurè exeat, & defendatur, pauciſſimos toto terrarum orbe tibi amplitudine, aut dignitate comparandos agnoſco: ſi iudex, aut arbiter operi, vel commendando, vel emendando, aut corrigendo adhibendus eſt, tu omni virtutum cumulo præditus, & omnium ſcientiarum genere præſtantiſſimus, peroptimè id præſtare potes, & vales, & demum ſi cui fidem, & obſequium debeo, ſi quem amo, colo, & obſeruo, ei liber iſte dicandus eſt, profectò non alterius, quam tui nominis auctoritate ſuffultus in lucem edi debet, tibique vni inſcribi, & nuncupari; tu igitur Princeps libenter accipias non tam munuſculum hoc meum, quam meam in te promptam voluntatem, obſeruantia, & fide plenam, neq; in hoc, quod amplitudini tuæ conueniat, ſed quod à me in tui nominis obſequium præſtari potuerit, bene ponderabis, & præſens hoc munuſculum in perpetuum ſignum meæ in te obſeruantiæ nullo vetuſtatis ſigno decolorandum, gratanter accipe, & vt Marcellus tuus tui nominis obſeruantiſſimus, tibi ipſe è memoria non excidat oro, qui tuæ innatæ animi magnitudini, fouendum ſe & protegendum tradit. Bene vale.

LVCIVS

Digitized by Google

LVCIVS CALA AVCTORIS FILIVS AD LECTOREM.

CONSVEVERVNT docti, & oculati ſcriptores, dum aliquid in lucem emittunt, candidos lectores admonere, ne ficta charitate, & retortis oculis opus perlegant, immò eiſdem ipſius operis vtilitatem ſignificare, & quod magis attinet, eos exorare, vt cuncta fraterna dilutione legant: nam ſi quod boni in eo inuenerint, ſummo Opifici gratias referant, ſi quid verò mali ad humanam referant fragilitatem, & non eſt neceſſe me laudare, & ad ſydera hoc paruulum opus extollere, ſiquidem à ſeipſo patet, & eo magis quod huiuſmodi ſcribendi genus deteſtabile fuit genitori meo, illudq; abominationi ſemper habuit, proprio ore ſcilicet laudari, & concionatores de proprijs prædicare virtutibus: tamen non potui contineri, quin te humaniſſimum lectorem certum redderem, quod ſi deinceps te ipſum gratum, & beneuolum oſtenderis, occaſionem præſtabis alias Regis Ferdinandi Pragmaticarum reliquias in lucem prodire, quæ omnes hodie Dei beneficio ſunt in eſſe producta. Vale igitur, & me ama, quia amaberis, & ſubinde commenda, quia commendaberis. iterum vale.

Digitized by Google

COPIA.

Gli Eccellentisſimi Signori Capi dell'Illuſtriſſimo Conſeglio di X. infraſcritti, hauuta fede da i Sig. Reformatori del ſtudio di Padoua, per relation de i tre à ciò deputati, cioè del Reuerendo Padre F. Hieronimo di Piaſenza, lettore, & di commisſione del Reuerendo Padre Inquiſitor, del Cir Secretario del Senato Lorenzo Maſſa, & di D. Fabio Paulini Dottor, e lettor publico, che posſi eſſer ſtampato il libro di D. Marcello Calà intitolato. *De modo articulandi*, & che non vi è coſa contra le leggi, & è degno di ſtampa.

Data die 24. Martij 1597.

D. Marco Venier.
D. Pietro da Ponte.
D. Aluiſe Zorzi.

Capi dell'Illuſtrisſimo Conſeglio di X.

Illuſt. Conſ. X. Secretarius Leonardus Otthobonus.

1597. a 26. Marzo. Regiſtrato in lib.
Antonius Loredanus off. Con. Blaſph. Coad.

Digitized by Google

REPERTORIVM FERTILISSIMVM,

Vocum & rerum omnium in præſenti Tractatu contentarum.

A

Abortioni cauſam dans, vt excuſetur, quid probandum. §.2.nu.840. fol. 179.a
Abſentia citati qualiter probetur.§.2.nu.548.549. 136.a
Abſẽtia aduocati probatur iuramẽto §.2.gl.vn.nu.1689. 262.a
Abſẽs cauſa reipublicæ,vt priuilegijs ab ſentibus conceſſis potiatur, quid probandum.§.2.nu.1082. 210.a
Abſolutum quem fuiſſe ab excõmunicatione qualiter probetur.§.2.glo.vnica.nu.1540. 258.b
Acceſſus ad publicas meretrices non nuptas eſt impunitus.§.2.gloſ.vnica.nu.791. 172.b
Acceſſum ad aliquem locum non eſſe tutum probatur vno teſte.§.2. gloſ.vnic.nu.77. 74.a
Acceſſum nõ eſſe tutum,qualiter probetur.§.2.gloſ.vnic.nu.795. 796.172. b. & 173.a
Actio non competit redimenti rem niſi pretium offerat,§.1. gloſ.4.nu. 38.42.a
Actio in factum ex edicto de alie. iudic. mut.cauſ.fact.vt competat quid in articulis deducendum veniat.§.2.gl.vnic.num.1090. 211.a
Actio ad exibendum probatur iuramento §.2.gl.vnic.nu.1606. 263.b
Actor ſequitur forum rei.§.1. gloſ.1.nu.43. 7.a
Actor ſi recõueniatur debet proſequi iudicium cauſæ reconuentionalis coram iudice rei conuenti nec poterit petere cauſæ remiſſionem ad iudicem domicilij.§.1.gl.1.nu.44. ibidem.b
Actor reconuentus non poteſt petere remiſſionem cauſæ reconuentionalis coram iudice domicilii etiam ſi velit iudicio primæ conuentionis renunciare §.1.gl.1.nu.46. 7.b
Actor ſi laudetur in auctorem poſt litem conteſtatam poterit petere remiſſionem cauſæ ad iudicem domicilii. §.1. gl.1. nu.53. 8.a
Actor in cauſis cõnexis nõ tenetur vniuſcuiuſque forum ſequi, ſed poterit omnes conuenire apud eundem iudicem §.1.glo.1.nu.58. 8.b
Actor non tenetur ſequi forum rei in exactione functionum fiſcalium. § 1.gloſ.1.nu.65. 9.a
Actorum nullitas quomodo probetur. §.2.gloſſ.vnica.nu.1372. 242.a
Actum falſo fuiſſe geſtũ in collegio,qualiter probetur. §.2. gloſſ.vnica, numero 1246. 229.b
Acta & actorum atteſtationes probantur per ſcripturas,& non per teſtes.§.2.gl.vnic.nu.1542. 258.b
Accuſationem fuiſſe inſtitutam propter quæſtum,§.2.glo.vnic.nu.506. 130.a
Aditio hæreditatis per quos actus probetur.§.2.gloſ.vnica.num. 596 597.598.599.600. 144.a
Affectio ſingularis circa aliquã rem,qualiter probetur,§.2. gloſ. vnica. nume. 900. 187.b
Agens ad rem nullo pretio oblato nulliter agit.§.1.gl.5.nu.35. 42.b
Agere quis nõ poteſt vt accipiat,niſi prius det ꝙ promiſit.§.1.gl.4.nu 36.ibid.
Agens hæreditario non ineſi ei opponatur, quod nondum hæreditatem adiuit,

b uit,

uit,pēdētē iudicio poterit hęred itatem adire, & iudicium conualida re ex ui clauſulę,ſola facti ueritate inſpecta. §. 1.gl.4.nu.44. 41.b

Agens contra tertium poſſeſſorem nō facta diſcuſſionē iudic ium redditur nullum.§.1.gl.4.nu.45. ibid.

Alienatio rerum ſtabilium Eccleſiæ,vt viribus ſubſiſtat,quid probādum.§ 2.gl. vnica.nu.742.743. 164.b

Alienatio reſtitutioni ſubiectorum, vt viribus ſubſiſtat, quę probatio eſt neceſſaria. §.2.gl.vnica.nu.1091. 211.a

Alimenta fuiſſe alicui continuo pręſtita, qualiter probetur.§.2.gloſ.vnica.num. 179. 85 6

Altitudo qualiter probetur per teſtes. §. 2 gl.vnica.nu.1492. 254.a

Alluuio probatur tribus teſtibus.§ 2.glo. vnica.nu.85. 74.b

Alluuio qualiter articulando probetur.§. 2.gl.vnica.nu 1216. 226.a

Amicitia probatur per duos teſtes. §.2. gl.vnic.nu 19. 68.b

Amicitia quoniā pacto inter aliquos probetur.§.2.gl.vnica.nu.341.342. 110.a

Amiſſio inſtrumentorum, & priuilegiorum,qualiter probetur.§.2.gloſ. vnica. nu.254. 97.b

Amor ſiue dilectio qualiter probetur. §. 2.gl.vnic.nu.1176. 220.b

Angarię,& perangariæ,qualiter probentur.§.2.gl.vnica.nu.688. 157.b

Animalia ſi dum expelluntur interitum patiantur, quid in articulis deducendum erit, vt dominus damnum paſſus teneatur ad pretium animalium quę interitum paſſa fuerunt ex tali expulſione.§.2.gl.vnica.nu.1069. 208.b

Animum occidēdi quem habuiſſe,qualiter probetur.§.2.gl.vnica.nu. 265 99.b

Animum occidendi quem non habuiſſe, qualiter probetur.§.2.gloſ.vnica.num. 266. 100.a

Animum quē habuiſſe repetendi expenſas factas alicui,qualiter probetur. § 2. gl.vnica.nu.858.859.860. 181.b

Antiquum,qualiter probetur.§.2.gl.vnica.nu.1493.1494.1495. 254.a

Appellari viua voce,et ex nō ſcripto num poſſit ab interloquutoria ſi in cauſa proceditur ſine figura iudicij.§.1.gl.3. nu.84. 33.a

Appellari poteſt ſine ſcriptis à ſentētia interloquutoria, quando in cauſa proceditur ſola facti veritate inſpecta.§.1.gl. 3.nu.59. 45.b

Appellari non poteſt à ſententia interloquutoria, ſine expreſſione grauaminum. parag.1.gl.4.nu.60. 46.a

Appellare omittens propter metum iudicis,vt excuſetur,quę probatio erit neceſſaria.parag.2.gl.vnic.nu. 845.179.b

Appellationē eſſe deſertam,qualiter probetur.parag 2.gl.vnica. nu.969. 196.b

Appellationem fuiſſe malitioſe interpoſitam,qualiter probetur.parag.2.gl.vnic. nu.1214. 226.a

Appellantem propter impedimentū non fuiſſe appellationem proſequutū, qualiter probetur.par.2.gl. vnic.nu. 1497. 254.a

Appellatam aliquem eſſe qualiter probetur parag.2.gl.vnica.nu.1496. ibid.

Apoſtolos ſi quis dicat amiſiſſe huiuſmodi caſum probabit per iuramētum parag.2.gl.vnic.nu.1603. 363.a

Aquæ publici fontis conceſſionem allegās,quid in articulis deducere debeat. parag.2.gl.vnic.nu.777. 170.b

Aquę bonitas,qualiter probetur.parag.2. gl.unica.nu.1498.1499 1500. 254.b

Aquæ curſus facto hominis inductus, vt ſeruitutis acquiſitionem inducat,quid probandum.parag.2. gloſ.vnic. nume. 1502. 255.b

Abitramētum vt reducatur ad arbitrium boni viri,quid in articulis deducēdum veniat.parag.2.gl.vnic.nu.901. 187.b

Arma quem nō deferre malo animo,qualiter probetur.parag.2.gloſ.vnica.num. 1503.1504.1505.1506. 555.a

Arrę qualiter articulando probentur.parag.2.gl.unica.nu.1187. 221.b

Artificem eſſe,uel non eſſe,qualiter probetur.parag.2.gl.unica.nu.1507. 255.a

Aſſaſſinium qualiter articulando probetur.parag.2.gloſ.vnica.nu.481. 126.b

Aſſen ſus

Aſſenſus regius probatur per duos teſtes. parag.2.gl.vnica.nu.22. 69.a
Aſſenſus regius qualiter probetur.parag. 2.gl.vnica.nu.846. 179.b
Aſſenſus regius ad ipſius probationẽ requirit ſcripturam.parag.2.gl.vnica,nu. 1559. 259.b
Aſſiſtentiam intentans quid articulando probabit.parag.2.gl.vnic.nu.249.96.b
Auis euolans ſi ab alio quam ad nõ capiatur,vt reperi poſſit,quid in articulis deducendum.parag.2.gl.vnica.nu.1508. 255.b
Author laudatus nõ poteſt petere cauſæ remiſſionem ad iudicem domicilij.parag 1.gl.1.nu.49. 8.a
Auxilium non impartiẽtibus officialibus perſequẽtibus furuſcitos,vt pœnã nõ incurrãt quid probandum, parag.2.gl. vnica.nu.875.876.877.878. 184.a.b
Auxilium quem ante patratum homicidium præſtitiſſe,qualiter probetur parag.2.gl. vnica. num. 1224.1225.1226. 1227.1228.1229.1230. 227.a.b

B

BAllę ex ſignis probãtur alicuius mercatoris eſſe.parag.2.gloſ.vnica.nu. 219. 93.b
Ballam alicuius eſſe qualiter probetur.parag.2.gl.vnica.nu.1509. 255.b
Bannitum quem eſſe qualiter probetur. parag.2.gl.vnica.nu.1243. 29.a
Baptizatum quem fuiſſe,& eccleſiam cõſecratã probatur vno teſte, parag.2.gl. vnica.nu.88. 74.b
Baptizatum quẽ eſſe, qualiter probetur. parag.2.gl.unica.nu.1510. 255.b
Baro nõ prohibetur petere remiſſionem cauſæ ad eius tribunal licet litigantes conſenſerint in iudicem coram quo lis cæpta eſſet.parag.1.gl.1.nu.77. 10.a
Barones in eorum ſtatu, & epiſcopi in earum diœceſibus,an poſſint committere cauſas ſummariè pertractandas.parag.1.gl 4.nu.67. 46.b
Baronẽ fuiſſe in poſſeſſione vaſallorum, qualiter probetur,parag.2.gloſ. vnica. nu.762. 167.b
Baro poteſt petere cauſæ remiſſionem in qua vaſallus contumax eſt effectus.parag.1.gl.1.nu.107. 13.a
Barattaria officialis,qualiter probetur,parag.2.gl.vnica.num.492. 128.a
Bellum eſſe iuſtum,qualiter probetur,parag.2.gl.unic.nu.1511. 255.b
Beneficia quot modis vniantur, parag.2. gl.vnica.nu.801. 173.a
Blaſphemantes Deum,& eius Sãctos, vt minime puniri queãt pœna contra eos ſtatuta,quid probandum,para.2.gl.unica.nu.768. 168.b
Bono melius inuenitur, parag.1. gl.nu.1. 12. 4.b
Bona quæ petuntur ex cauſa fidei commiſſi;quod fuerint in bonis teſtatoris; qualiter probentur,parag.2. gloſ. unic. nu.268. 100.b
Bona quæſita per prælatum præſumũtur quæſita ex bonis Eccleſiæ,parag.2.glo. unic.nu.805.806. 174.b
Bona inſtitutioni ſubiecta , vt alienari valeant,quid probari valeat,parag.2. glo. vnic.n.983.984.985.986.987. 198.a.b
Bonis cedens non liberatur ad pinguiore fortunam euectus,parag.2.gloſ. vnica, nu.1052. 206.a
Bona in quorum poſſeſſionem miſſus eſt hæres,quod fuerint teſtatoris,& ab eodem poſſeſſa,qualiter probetur,parag. 2.gl.vnic.num. 1282. 233.b
Bona hæreditaria in bonis teſtatoris fuiſſe,qualiter probetur,parag.2.gloſ.vnic. nu.1516. 256.a
Bona quem nõ habere , qualiter probetur,parag.ſecundo,glo.vnica, nu.1517. ibid.
Bona eſſe oneri vniuerſitatis obnoxia, qualiter probentur, parag.2 gloſ.vnic. nu.1518. ibid.
Bona defuncti eſſe vacantia,qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.1519. 256.b
Bona fuiſse cõmunia, qualiter probetur parag.2.gl.vnica,nu.1520. ibid.
Bona fuiſse quæſita per filium ex re patris,qualiter probetur,parag.2.gl. vnica,nu.1521. ibid.
Bonum quem eſſe , qualiter probetur, parag.2.gl.vnica,nu.340. 109.b

Digitized by Google

Bonorum in inuentario deſcriptorum cõſumptio, qualiter probetur, parag. 2. gl. vnic. nu. 491. 127. b.
Bonorum conſignatio in inuentario contentorum non poteſt probari niſi per ſcripturam, parag. 2. gloſ. vnica. nume. 1543. 258. b
Bonorum poſſeſſionis agnitio probari debet ſcriptura, parag. 2. gloſ. unic. nume. 1564. 260. a
Bona fides qualiter articulando probetur parag. 2. gl. unica, nu. 620. 147. a
Bona fides in rebus incorporalibus, qualiter probetur, parag. 2. gl. unic. nu. 950. 951. 194. a. b
Bona fides ementis aliquam rem ab exequutore, qualiter probetur, parag. 2. gl. unic. nu. 953. 194 b
Boues quando dantur ad collaticum, quæ forma tenẽda eſt, para. 2. gloſ.. nume. 211. 91. a

C

CAlumnia præſumpta eneruatur uno teſte, parag. 2. glo. unic. nume. 104. 75. b
Calumniatorem quem eſſe, qualiter probetur, parag. 2. gl. vnica, nu. 1075. 1076. 209. a
Canonem recipiens videtur remittere caducitatem, ſi ſcienter illum recipiat, ſecus ſi ignoranter, parag. 2. gl. vnic. num. 1581. 261. b
Canonem quem ignoranter recepiſſe proprio iuramento domini probatur, par. 2. gl. unic. nu. 1582. ibid.
Carcerati dicuntur miſerabiles perſonę, propterea fori electionem habent par. 1. gl. 1. nu. 96. 12. a
Carceratus poterit teſtari corã quinque teſtibus, parag. 2. gl. vnica. nu. 40. 71. a
Carceris priuati pœna, vt euitetur, quid probandum, parag. 2. gl. unic. nu. 821. 822. 176. a
Caſus ad quorum uerificationem requiritur ſcriptura, parag. 2. gl. unic. nu. 1570. 260. b
Cauſa q̃ſio ſumatur, parag. 1. gl. 1. n. 17. 5. a
Cauſa recognitionis apochæ non remittitur, §. 1. gl. 1. nu. 86. 11. a
Cauſa ceſſionis bonorum non remittitur, parag. 1. gl. 1. nu. 94. 12. a
Cauſa quinquennalis dilationis non remittitur, §. 1. gl. 1 nu. 97. ibid.
Cauſa feudalis ſolum in magna curia poteſt agitari, parag. 1. gl. 1. nu. 98. ibidẽ.
Cauſa ciuilis dicitur quando agitur ad aliquid parti applicandum, parag. 1. glo. 2. num. 1. 15. a
Cauſa ciuilis dicitur quando agitur, ut quis priuetur aliquo officio, adminiſtratione, aut dignitate, parag. 1. glo. 2. nu. 2. ibidem.
Cauſa dicitur ciuilis ubi de crimine agitur per uiam exceptionis, parag. 1. glo. 2. num 4. ibid.
Cauſa dicitur ciuilis ubi de adulterio agitur ad thori ſeparationem, parag. 1. gl. 2. num. 4. 15. b
Cauſa dicitur ciuilis ubi agitur de crimine contra teſtes, ut repellantur, ab eorum teſtificatis, parag. 1. gl. 2. nu. 5. ibid.
Cauſa ſuſpecti tutoris eſt ciuilis, parag. 1. glo. 2. nu. 6. ibid.
Cauſa dicitur ciuilis, & non criminalis, quando agitur contra clericum ad ipſum remouẽdum ab Eccleſia, parag. 1. gl. 2. nu. 7. ibid.
Cauſa dicitur ciuilis ubi pœna uenit fiſco applicanda, parag. 1. gl. 2. nu. 8. ibid.
Cauſa ciuilis dicitur etiam ubi fiſci nomine moueretur aliqua actio, parag. 1. gl. 2. num. 9. ibid.
Cauſa dicitur ciuilis quando agitur ad furtum ad rei reſtitutionem, parag. 2. glo. 2. nu. 10. 16. a
Cauſæ ciuiles, & quæ criminales dicãtur inſpecto iure regni, parag. 1. gloſſ. 2. nume. 11. ibidem.
Cauſa mixta quæ dicatur & an actio iniuriarum dicatur mixta, parag 1. gloſſ. 2. nu. 12. 16. b
Cauſa dicitur mixta q̃ñ agitur ꝑ delicto ciuiliter, parag. 1. gl. 2. nu. 13. 17. a
Cauſa mixta dicitur quãdo agitur ad pœnam pragmaticæ filiorum familias, parag. 1. gl. 2. nu. 16. 17. b

Cau-

Cauſa inofficioſi teſtamenti dicitur mixta.parag.1.gl.2.nu.15. ibid.
Cauſæ quæ ex nō ſcripto agitari poſſunt, quæ ſunt,parag.1.gl.3.nu.6. 20.b
Cauſa quæ agitari poteſt ſine figura iudicij incipit ab articulis, parag.1.gloſ.3. nume.26. 23.a
Cauſa ſi impetretur quod terminetur ſine figura iudicij, an intelligatur ſic commiſſa ſi princeps in calce reſcripti reſcribat ſtat vt petitur, parag.1. glo.3. num.102. 35.a
Cauſa breuis probatur vno teſte,parag.2 gloſ.vnica,num.102 75.b
Cautela vt quis nō poſſit affrancare rem venditam cum pacto affrancādi infra certum tempus,decurſo tempore præſtituto ad affrancandum,parag.2.gloſ. 2.nume.558. 137.b
Cautela qua creditor non tenetur probare mutuum prolato ſiue adminiſtratori vniuerſitatis factū fuiſſe verſum in eorum vtilitatem,parag.2.glo.vnic.nume.676. 156.b
Cautio præſtita poſt factam exequutionem ſententiæ,non validat ipſam exequutionem,parag.1.gl.4.nu.40. 42.b
Cautionem de iudicio ſiſti an ſit ſublata ſi proceditur ſola facti veritate inſpecta,parag.1.gl.4.nu.53. 43.b
Cautionem de non offendendo eſſe, vel non eſſe ruptam,qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.1387. 243.a
Cautionem de non offendendo petenti, quid incumbat articulādo probare,parag.2.gl.vnic.nu.1426. 247.a
Cæcum quē eſſe qualiter probetur, par. 2.gl.vnic.nu.1522. 256.b
Ceſſio quod nō ſit ſimulata,qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.1215. 226.a
Citatus ſuper tenore inſtrumenti l. qui dādi ad formam ritus non remittitur, nec ad eius,nec ad baronis inſtantiam ſi in inſtrumento ſit renunciatum declinatoriæ fori,parag.1.gl.1.nu.61. 8.b
Citatio patris an requiratur in quouis actu vbi proceditur ſine figura iudicij. parag.1.gl.3.nu.60. 29.b
Citatio ad audiendam ſententiā requiritur iuxta opinionem quorūdam Doct parag.1.gl.3.nu.62. 30.a
Citatio per edictum tūc fit,cum acceſſus ad domum citandi non eſt tutus,para. 2.gl.vnic.nu.794. 172.b
Citatio per edictum vt poſſit excōmunicari quę ꝓbatio erit neceſſaria, parag. 2.gl.vnic.nu.1139. 217.b
Citationem non eſſe circumductam,qualiter probetur,parag.2.gl.vnica,numero.1283. 233.b
Citationē ad notitiam citati perueniſſe, qualiter probetur,parag.2.gl.vnica,nume.1524.1526. 257.a
Ciues ex litibus diſpendijs afficiuntur,& vniuerſitates ex eis damnificantur,parag.1.gl.1.num.4. 3.b
Ciuē alicuius loci quem eſſe,qualiter probetur, parag.2.gl. vnic.nu.1167.1168. 1169.1170.1171. 219.b.220.a
Clauſula ſine figura iudicij relaxat omnem formam,& figurā iudicij, parag. 1.gl.3.nu.1. 19.b
Clauſula,peto ius,& iuſtitiam miniſtrari, eneruat omnes libelli ineptitudines, parag.1.gl.3.nu.24. 22.b
Clauſula,ſine figura iudicij, operatur vt in cauſis procedi poſſit tempore feriato ad vtilitatem hominum,parag.1.gl. 3.num.27. 23.a
Clauſula,ſine figura iudicij operatur, vt procedi poſſit ad ſentētiam contra cōtumacem lite non conteſtata,parag.1. gl.3.nu.31. 24.a
Clauſula,ſine figura iudicij operatur, vt ſententia poſſit ferri contra dominum in cuius perſona iudicium non fuit intentatum,parag.1.gl 3.nu.40. 25.b
Clauſula ſola facti veritate inſpecta operatur,vt quis valeat pēdente iudicio rē offerre,& iudiciū nulliter cæptum conualidare,parag.1.gl.4.nu.42. 42.b
Clauſula, ſola facti veritate inſpecta operatur, vt iudex poſſit ſimul, & ſe uel plures teſtes examinare, parag.1.gl.4. nume.49. 43.a
Clauſula,ſola facti veritate inſpecta operatur,vt iudex poſſit ferre ſententiam ſuper mutuo quamuis de eo infra biennium

nium conſtet per confeſſionem,parag. 1.gl.4.nu.50. ibid.
Clauſula,ſola facti veritate inſpecta operatur,ut iudex poſſit ſupplere in facto inducendo teſtes,& alias probationes, parag.1.gl.4.nu.56. 45.a
Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, an tollat remedium attentatorũ,parag.1. glo.4.nu.86 49.b
Clauſula,ſola facti veritate inſpecta importat idem, quòd claſula ſine figura iudicij,parag 1.gl.4.nu.91. 50.a
Clauſula, ſine figura iudicij, in quibus differat à clauſula,ſola facti veritate inſpecta,parag.1.gl.4.num.92. idid.
Clauſula codicillaris,probatur per duos teſtes,parag.2.gl.vnic.nu.27. 69.a
Clericus actor in cauſa reconuẽtionis nõ habet declinatoriam fori, quinimo illam proſequi cogitur coram iudice rei conuenti,parag.1.gl.1.nu.45. 7.b
Clericus in quibus caſibus reconueniri non poterit coram iudice laico, parag. 1.glo.1.nu.47. ibid.
Clericus in authorem laudatus poterit ex ſua perſona remiſſionem cauſæ petere ad iudicem Eccleſiaſticũ, parag. 1.gl.1.nu.50. 8.a
Clericus ex perſona laici conuenti quando poſſit petere remiſſionẽ cauſæ ad iudicum Eccleſiaſticum,parag.1.glo.1 nume.57. 8.b
Clericus vna cum laicis poterit conueniri coram iudice vbi ſæcularis cauſa eſt connexa,parag.1.gl.1.nu.59. ibid.
Clericus licet renunciauerit declinatoriæ fori adhuc remiſſionem cauſæ petere minime prohibetur,parag 1.glo.1. nume.62. 9.a
Clericus ratione rei ſitæ non poteſt conueniri in loco in quo res ſita eſt. par.1. gl.1.num.72. 9.b
Clericus agens ꝓ bonis Eccleſiaſticis,habet electionẽ fori,par.1.gl.1.nu.87.11.b
Clericus agẽs pro bonis Eccleſiaſticis,habet electionem fori data violentia,rapina,vel fraude,parag.1.gl.1.nu.88.Limita.num.89. ibidem.
Clericatus probatur vno teſte, parag.2. gl.vnic.nume.106. 76.a
Clericus petens reſtitutionem beneficij de quo dicit ſe ſpoliatũ, quid probare debeat,par.2 gl.vnic.n.679.680. 156.a
Clericatus qualiter probetur. parag.2 gl.vnic.nu.687. 157.a
Clericus ſeu canonicus,vt quotidianas diſtributiones habere ualeat ex cauſa infirmitatis,quid probare debeat,parag. 2.gl.vnic.nu.1080. 209.b
Clericum quẽ nõ eſſe qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.1142.1143. 217.b
Clericus in minoribus conſtitutus,vt perdat priuilegium fori, quid probandũ, parag.2.gl.vnic.nu 1219. 226.a
Clericus cuius frater ſuperueniens occidit clericum cum fratre clerico colluctantem, vt talis clericus puniri nequeat,quid probandum,parag.2.gloſſ. vnic.num.1231. 227.b
Clericatus debet probari per ſcripturã, parag.2.gl.vnic.nu.1550. 259.a
Collationem ad talem Epiſcopum ſpectare,qualiter probetur, parag.2.glo.vnica.nu 798. 173.a
Collationem de tali beneficio non fuiſſe factam,qualiter probetur.parag.2.glo. vnic. nu.1238. 228.b
Collectam quem nõ ſoluiſſe,qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.1255. 230.b
Collegium qualiter probetur,parag.2.gl. vnic.nu.1526. 257.a
Color tituli beneficialis qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nume.1427.1428. 1429.1430.1431. 247.a,b
Color alicuius veſtis probatur iuramento,parag.2.gl.vnic.nu.1599. 263.a
Colonus qui vltimo anno ſuæ conductionis fructus immaturos colligit ad quid teneatur parag.2.gl.vnic.nu.117. 76.b
Colonus exfructuans fundum in vltimo anno ſuæ conductionis corrumpendo fructus anni ſequentis,tenetur ad intereſſe.parag.2.gl.vnic. nu.118. 77.a
Colonus dicitur fructus anni ſequentis corrumpere ſi bene non potat vineam, ſed dimittit plura capita,ut plus de fructu reddat.parag.2.nu.119. ibidem.
Colonum non laboraſſe terras ad vſum

Digitized by Google

boni laboratoris, qualiter probetur. parag.2.gl.vnic.nu.1173. 220.a
Colluſio inter accuſatum, & accuſatorē, qualiter probetur.parag.2.gl. vnic.nu. 511. 131.a
Comes & baro quoto teſtiū numero cōuincātur.parag.2.gl.vnic.nu.68. 73.a
Commiſſio particularis de aliquem citando non requiritur, ubi proceditur ſine figura iudicijs.parag.1.gl.3.nu.65. 30.b
Compēſatio poteſt obijci aduerſus promiſſionem iuratam, ubi in cauſa proceditur ſola facti veritate inſpecta, parag.1.gl.4.nu.18. 39.b
Comparatio alicuius ſcripturę debet probari per tres teſtes, parag.2.glo.vnica. nu.53. 72.a
Comparatio literarum, qualiter articulando probetur, par.2.gl.2.nu.927. 191.a
Compoſitio facta de aliquo crimine debet ſcriptura probari. parag.2.gl.vnic. nume.1567. 260.b
Concluſio in cauſa quando proceditur ſine figura iudicij poteſt omitti, para.1. glo.3.nu.38. 25.a
Concluſio eſt neceſſaria etiam vbi procederetur ſine figura iudicij, ſi de cauſa eſſet principi facienda relatio. parag. 1. gl.3.nu.39 25.b
Cōcubina priuilegiati non habet fori electionem ſicut cōcubinarius.parag.1. glo.1.nu.92. 11.b
Concubinatus qualiter articulando probetur.parag.2.gl vnic nu.691. 158.a
Condictio ob cauſam agens, quid probare tenetur.parag.2.gl.vnic.num.1297. 235.a
Cōductionis cauſa poteſt probari uno teſte.parag.2.glo unic.nu.107. 76.a
Conductor alicuius fundi, qui ultimo anno ſuæ conductionis totum fundum ſeminauit ad frumentum, cuius partem tantum ſeminare debuerat, & aliam permettere, ut quieſceret fructus annis ſequentis dicitur corrumpere, parag.2. gl.unic.num.120. 77.a
Conductores gabellæ farinę, ſeu macinę, & molendinorum, ſi in ultimo menſe cōductionis inducunt ciues, ut immittant frumentum in eorum molendinis faciendo eis ſoluere medietatem pretij, quod conſueuerant ſoluere, dicuntur corrumpere fructus anni ſequentis, & tenetur nouis conductoribus actione locati ad intereſſe.parag.2.gloſ. vnica, nu.121. ibidem.
Conductorem non fuiſſe in culpa incendio ſequuto in domo conducta ex quibus probetur. parag.2.gl.vnic.nu.193. 87.b
Conductor equi quomodo probabit equum fuiſſe naturaliter mortuum, parag.2.gl.vnic.nu.234. 94.b
Conductor petens remiſſionem mercedis, quid probabit, parag.2.gl.vnic.nu. 560. 138.a
Conductor molendini ab obtinēdam remiſſionē mercedis, quid probabit, parag.2.gl.vnic.nu.1212. 225.b
Conductor vt teneatur de incēdio nulla probata cúlpa, quæ probatio eſt neceſſaria.par.2.gl.vnic.n.1345.1346. 239.b
Condemnatum quem non fuſſe in tanta quantitate, qualiter probetur.parag.2. num.1264. 231.b
Confeſſio coram uno iudice facta nō poteſt exequutioni mandari coram alio, parag.1.gl.1.nu.32. 6.b
Confeſſio creditoris emanata ſuper ſolutione debiti in ſcriptis redacti debet probari quinque teſtibus non rogatis. parag.2.gl.unic.nu.61. 72.b
Confeſſio ſiue abſolutio probatur dicto pœnitētiarij.par.2.gl.vnic.nu.98. 75.a
Cōfeſſio dotis receptæ, quod fuerit facta in fraudem futurorum creditorū quæ probatio eſt neceſſaria, para.2.gl. vnic. nu.637. 148.b
Confeſſionem non eſſe veram, qualiter probetur.par.2.gl.unic.nu.1256. 230.b
Confeſſio patris de eo quod debet filio; ut viribus ſubſiſtat, quę probatio erit neceſſaria, par.2.gl.vnic.n.1294. 234.a
Cōfeſſoriam actionem intētens, quid hēt pbare.par.2.gl.vnic.n.433.434. 120.b
Confeſſoria conuentus quid probabit ad ſuam defenſionem, parag.2.glo.vnica. nu.435. ibid.

Digitized by Google

Confidentia beneficialis,qualiter probetur.§.2.gloſſ.unic. nu.1407.1408.1409. 1410. 245.b
Confines territoriorum,ciuitatum,Eccleſiarum,& diœceſum,qualiter probentur.§.2.gl.vnic.nu.251. 97.a
Coniectura ſuper aliquo facto probatur duobus teſtibus.§.2.gl.unic.n.17.68.b
Coniunctorum præſentia tollit præſumptionem metus. §.2.gloſ.vnic.nu.1056 206.b
Conſecratio alicuius Eccleſiæ qualiter probetur.§.2.gl.unic.nu.619. 147.b
Conſanguinitas qualiter articulando probetur.§.2 gl.unic.nu.616. 147.b
Cōſanguinitas vt probetur per teſtes de auditu,quid probādum,parag.2. gloſ. unic.nu.1211. 125.b
Conſcientia bona alicuius probatur vno teſte.parag.2.gl.unic.nu.99. 75.b
Conſenſus patris in filio familias litigāte non requiritur] quinimo tamquam introductus a iure ciuili ex vi clauſulę ſine figura iudcij tollitur è medio, par. 1.gl.3.nu.76.77. 32.a
Conſenſum alicuius ad aliquid confirmādū interueniſſe,qualiter probetur,parag. 2. numero.1527.1528.1529.1530. 257.a.b
Conſpiratio in Papam, aut Imperatorē, probatur uno teſte,parag 2.glo. vnica, nume.97. 75.a
Conſcientia alicuius qualiter probetur. parag.2 gl.vnic.nu.495. 128.b
Conſpiratio alicuius qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.1531.1532. 257.b
Cōſtituto innitens ut obtineat, quid probabit,parag.2.gl.unic.nu.843. 179 b
Conſuetudo per quot teſtes debeat probari,parag.2.gl.vnic.nu.73. 73.b
Conſuetudo fęnerandi qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.212. 91. a
Conſuetudo qualiter probetur, parag.2. gl.vnic.nu.494. 128.b
Controuerſia quę dicatur,parag.1.glo.1. nu 18. 5.b
Controuerſiam non mouere promittēs, intelligitur obligatus,ut nec extra iudiciū mouere poſſit.§.1.gl.1.nu.23.ibid.
Controuerſiam mouere dicitur qui excipit,para.1.gl.1.nu.24. 6.a
Controuerſiam & cauſam non mouere promittens incidit in pœnam per ſolam citationē,parag.1.gl.1.nu.23.ibid.
Contractum fuiſſe metu factum per mulierem,qualiter, & quibus modis probetur,parag.2.gl.vnic.]n.219.220.92.b
Contractum nō eſſe ſimulatum,qualiter probetur,parag.2.gl. vnica. num.205. 206.207.208. 89.b.90.a.b
Contractum eſſe ſimulatum ex quibus probetur,parag 2.gl.vnic.nu.198.199. 200 201.202.203.204. 88.b.89 a.b
Contractus celebratus cum carcerato vt viribus ſubſiſtat,quid probari debeat, parag.2.gl.vnic.nu.1203. 223.b
Contumax licet purget cōtumaciam nō per hoc poterit petere remiſſionem, parag.1.gl.1.nu.104. 12.b
Contumax litis pendentiam allegare nequit niſi cōtumaciam purget,parag.1. gl.1.nu.105. ibid.
Contumax purgat ſe a cōtumacia per iuramentum,parag.2.gloſſ.vnica,numero.1591. 262.b
Conuenticula qualiter probentur,parag. 2.gl.vnica.nu.1533. 257.b
Curruptelæ crimen probatur per teſtes ſingulares,parag 2.glo.vnic.num.775. 170.a.
Creditor qua ꝓbatione excludatur a petitione intereſſe lucri ceſſantis, parag. 2.gl.vnic.nu.165. 83.b
Creditor vt compelli poſſit loco pecunię ſibi debitæ ad recipiendum rem ſtabilem meliorem ſui debitoris, quid probandum erit parag.2.gloſſ. vnica. numero 772. 169.a
Creditor,vt a debito cadat,quid in articulis deduci debet.parag.2.gloſ.vnica. numero.812. 175.a
Creditor iure creditoris]vendens pignus, vt ad euictionem minime teneatur, quid probare habeat,parag.2. gl.vnic. nume.988. 198.b
Creditores recurſum habentes contra legatarios pro eorū creditis,quid probare habēt. par.2.gl. vnic.nu.1011.201.b

Creditores vt poſſint hæredem conueni re non expectato tempore ad confe-ctionē inuētarij, quid probare habeāt. parag.2.gl.vnic.nu.1013. 1014. ibid.
Creditor primo ſoluens vt in eius locum ſuccedat, quid probādum, parag.2 gl. vni.nu.1036.1037.1038.1039. 204.b
Creditor vt valeat uenire contra debitorem debitoris ſui, quæ probatio eſt neceſſaria, parag.2.gl.vni.nu.1177. 221 a
Creditorem recuſauiſſe ſolutionem ſibi oblatam, qualiter probetur, parag.2. gloſ.vnic.nu.1195 222.b
Creditor conſentiens eius pignus uendi ut ex tali conſenſu generetur ei præiudicium, quid probandum, parag.2. gloſ.vnic.nu.1198 223.a
Crimen læſæ maieſtatis probatur uno teſte, parag.2 gloſ.vnic.nu.110 76.a
Crimen vſurariū in regno ꝓbatur tribus teſtibus, parag.2.gl.vni.nu.569 139.a
Chriſtianum quem eſſe, qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.1523 256.b
Culpa illius qui debuit mittere procuratorem, & nō miſit, qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.1298 235.b
Cumulatio eſt etiam prohibita in ſummarijs, parag.1.gl.4.nu.89 49 b
Cumulatio non eſt prohibita ſi in cauſa proceditur ſola facti ueritate iſpecta, parag.1 gloſ.4.num 90. ibid.
Curialis ſi agat, fori electionem habet, parag.1.gl.1.nu.90 11.b
Curſus temporis non mutat ſubſtantiam ueritatis, parag 1.gl.1. nu.10.4.a

D

DAmnificans ſeminata non remittitur ad iudicem domicilij, ſed cō uenitur coram iudice territorij. in quo damnum datum eſt, parag.1.gl.1. nu.116 14.b
Damnum quod quis ſentit ex eo, quòd eius domus eſt deſtructa, & non poteſt locari qualiter probetur, parag.2. gl.vnic.num.517 132.a
Damnum datum in frumento exiſtente in herba, qualiter probetur, parag.2. gloſ.vnic.nu.1068 208.a
Damna, & intereſſe in odium iudicis ini quę aliquē bannientis probantur iuramēto, parag.2.gl.vnic.nu.1596. 262. a
Debitorem bis idem debitum ſoluiſſe, qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu. 140.141.142.143 79.a b
Debitorem principalem non eſſe ſoluendo, qualiter probetur, parag.2.gloſ.vnica, num.157 82.a
Debita in alicuius hæreditate non remanſiſſe, qualiter probetur, parag.2. gloſ.vnic.nu.158 ibid. b
Debitor rei vendicās pignus ab eius creditore perperā vēditum q̄d probabit. parag.2.gl.vni.nu.364.365.366.112.b
Debitor vt tamquam ſuſpectus de fuga poſſit capi, quid probandum, parag.2. gl vnic.num 606 145.a
Debitor vt propter ſuſpitionem fugę carcerationem effugiat, quid probare neceſſe erit, parag.2.glo.vnic. num. 607. 608.609 145.a.b
Debitores paterni non liberātur ſoluēdo filio. parag.2.gl.vnic.nu.1034 204.b
Debitores paterni, vt liberationem nāciſcantur ſoluēdo filijs, quid probabūt. parag.2.gl vnic.num.1035 ibid.
Debitor ſoluēdo creditori reprobam pecuniam, vt liberetur quid probādum, parag.2.glo.vnic.nu.1094 211.b
Debitor vt admittatur ad ſoluēdū aliud pro alio inuito creditore, quid probandum, parag.2.gl.vnic.nu.1280 233.b
Debitum cuius occaſione deueniri petitur ad ſequeſtrum, debet ſcriptura probari, parag.2.gl.vnic.nu.1561 260.b
Delegatio vera & præſumptiua, qualiter ꝓbetur, parag.2.gl. vni nu.1097. 212.a
Delegatio debet ſcriptura probari. para. 2.gloſ.vnic.num.1565 260.b
Delucrum ſiue ex capitium inter ſocios, qualiter probetur, parag.2 gl.vnic.nu. 368.369 112.b
Demonſtratio alicuius, certæ perſonæ, qualiter probetur, parag.2. glo. vnica. num.617 146.a
Depoſitarius præſumitur in dolo, ſi dicat res depoſitas perdidiſſe, & proprias incolumes habere, parag.2.glo.vnic. nu. 1299 235.b

Denunciatio probatur uno teſte, §.2. gloſ.vnic.nu.86 74.b
Deterioratio rei empyteoticę, qualiter probetur,§.2.gl.uni.num.113 76.b
Dilatio ad probãdũ in iſto regno eſt dierũ quindecim,§.1.gl.3 nu.34 24.b
Dilationes iudex poteſt breuiare ubi procedit ſine figura iuditij §.1.gloſ.3.nu.32 24.a
Dilatio quinquennalis conceſſa debitori per maiorẽ partẽ creditorũ,ut viribus ſubſiſtat,quæ probatio neceſſaria eſt,§ 2.gl. vnic.nu.1278 233.a
Diligentia vniuerſitatis in capiendo male factores, qualiter probetur, §.2. gl. vni.num.1147. 1148. 1149.1150.1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158.1159.1160.1161 1162 218. a.b.& 219.a
Dilapidatorem quem eſſe qualiter articulando probetur, §.2.gloſſ. vnic.nu. 1301 235 b
Diſcuſſio bonorum, qualiter articulãdo probetur,§.2.glo.unic.nu.1302.1303. 1304.1305.1306 236 a.b
Dilatio ad quærendum aduocatum, an cõcedi ualeat,ubi proceditur ſine figura iudicij,§.1.gl.3.nu.93.94 34 b
Diſſenſus qualiter articulãdo probetur, §.2.gl.unic.nu.1449 250.a
Diuiſio continens læſionem ultra dimidiam,ut reſcindi nequeat,quid probãdum,§.2.gl.unic.nu.990 199.a
Diuortium ut uiribus ſubſiſtat coram ſeptem teſtibus fieri debet,§.2.gl.vnic. num.46 71.b
Doctoratus dignitas probatur tribus teſtibus,§.2.gl.unic.nu.78 74.a
Doctor obligatus legere,ut per ſubſtitutum legere ualeat,quid probandum, §.2.gl.unic. nu.749.750. 165.a
Doctorari ſe uolens qualiter,& quomõ probabit ſe congruo tempore ſtuduiſſe,§ 2.gl.vnic.nu.765. 168.a
Doctoratus dignitas quomodo probatur,para.2.gl.vnic nu 818 75.b
Dolij uini capacitas,qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.1217 226.a
Dolus qualiter articulando probetur, parag.2.gloſ.vnic.nume.264. 99.b
Dolus tutoris iõ adminiſtranda tutela, qualiter probetur parag.2.gl.vnic.nu. 460 461.462.463.464 124.a.b
Dolus tutoris quibus probationibus, & coniecturis excluditur, parag.2. gloſ. vnic.nu.465. 124.b
Dolus emptoris in emendo minus quã res valeat,qualiter probetur,parag.2. glo.vnic.nu.1119 214.b
Dolor ſiue cordis meſtitia,qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu. 1308.236.b
Domicilium quem in aliquo loco contraxiſſe,qualiter probetur,parag.2.gl. vnic.num.932 192.a
Dominij exceptio in poſſeſſorio iudicio non admittitur, parag.1.gloſ.4.num. 78.48.b
Dominij exceptio in iudicis poſſeſſoris admittitur,vbi proceditur ſine figura iudicij,& ſola facti ueritate inſpecta. parag.1 glo.4.nu 79 ibid.
Dominium equi an probetur ex marco. parag.2.gl.vnic.nu.228 94.b
Dominum ſe dicẽs ex cauſa emptionis, quid probare neceſſe habebit. parag. 2.glo.vnic.nu.255 98.a
Dominum eſſe legaliorem procuratore, qualiter probetur. parag.2. gloſ.unic. num.545 135.b
Dominus ex uerbis famulo dictis ne reuerteretur eius domum niſi de eum offendente aliquid noui ſentiret,ut excuſetur a delicto per famulum commiſſo in perſonam dominum offendentis, quæ probatio eſt neceſſaria parag.2.glo.unic. num.731.732. 733. 734.735 163.a.b
Dominium in antiquis, qualiter probetur.parag.2.glo.unic.nu. 1222. 226.a
Dominum non habuiſſe animum uulnerandi famulum, qualiter probetur. parag.2.gl unic.nu.1235. 228.a
Donationẽ omnium bonorum factam fuiſſe metu pœnæ delicti committendi,qualiter probetur.parag.2.gl.unic. nu.471.472.473.474.475. 125.b
Donationem nõ fuiſſe factam metu pœnæ delicti committẽdi ex quibus probetur.

betur.§.2.gl.vnica nu.477.478. 126.a
Donatio facta per concubinam concubinario, ut infringi ualeat, quæ probatio eſt neceſſaria.§.2.gl.vnic.n.802.173.b
Donatoris voluntas, quòd non voluerit reuocare donationem, qualiter conſtabit, parag.2.gl.vnic.nu.1206. 224.a
Donatio quòd non fuerit inſinuata, qualiter probetur.parag.2. glo.vnic.num. 1271 232.a
Dormiens ſi delinquat, ut ſaltem extra ordinem puniri ualeat, quæ probatio eſt neceſſaria.parag.2.gl.vnic. nu.634 148. b
Dos probatur uno teſte.parag.2.gl.vnic. num.64 73.a
Dotem congruam, vel incongruam, quem habuiſſe, qualiter probetur. parag.2.glo.vnic.nu.823. 176.b
Dos data nepti ut filio in legitimam cõputari non valeat, quæ probatio eſt neceſſaria.parag.2.gl.vnic.nu.898.187.b
Dos qualiter articulando probetur. parag.2.gl vnic.nu.1110. 213.b
Debitor ſi eſt duobus inſolidum obligatus, an poſſit cõueniri coram diuerſis iudicibus aditis per unumquemque ex creditoribus.parag.2.glof.1. num. 114.115 14 b

E

EXcellẽtia alicuius debet quindecim teſtibus probari, parag 2.gl.vnica num.47 71.b
Excellẽtia habet fori electionem, parag. 1.glo.1.nu.100 12.a
Aedificium eſſe vel non eſſe idoneum, qualiter probet, parag.2.gl.vnic. nu. 361 111.b
Aedificium fuiſſe factũ ad æmulationẽ vicini qualiter probetur, parag.2. glo.vnic.nu.1450 250.a
Electio, ut obtineatur, quæ requiruntur. parag.2.gl.vnic.nu.781 171.b
Electio ſcriptura probatur, parag.2.glof. vnic.nu.1549 259.a
Emancipatio præſumpta, qualiter probetur.parag.2.gl.vnic.nu.1144. 218.a
Emancipationẽ fraudulentã fuiſſe, qualiter ꝓbetur.§.2.gl.vni.nu.1448. 250.b
Emãcipatio debet ſcriptura probari. parag.2.gl.vnic.nu.1569 260.b
Emens pignus ut controuerſiam non patiatur, quid probabit, parag.2.gloſ.vnica.nu.367. 112.b
Emptio qualiter articulãdo probetur.§. 2.gloſ.vnica, num.496 129 b
Emptor ut agere poſſit de euictione, qd probare debeat, parag.2.gl.vnica. nu. 611 145.b
Emptor habet retentionẽ precij, quãdo euictio imminet in limine cõtractus, parag.2.glo.vnic.nu.996 199.b
Emptor non cogitur ſtare colono.parag. 2.gl.vnic.nu.1060. 207.a
Emptor vt cõpellatur ſtare colono, quid probandum.nume.1061.1062 ibid.
Emens ſciẽter rem fideicommiſſo ſubiectam, ut ualeat melioramẽta quæ ĩ ea facit repetere; quæ ꝓbatio erit neceſſaria.parag.2.gl.unic.num.982. 198 a
Emptor ut pretium retinere non poſſit, & ſi immineat euictio in limine cõtractus, quid probãdum, parag.2.gl. vni. num.997 199.b
Emphyteota Eccleſiæ, ſiue priuati, non ſoluens canonem infra biennium, aut triennium cadit à iure ſuo, parag.1.gl. 4.num.80 48.b
Emphyteota licet canonem nõ ſoluerit ex ui clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta admittitur ad purgationẽ moræ. parag.1.gl.4.nu.81 ibid.
Emphyteota Eccleſiæ, ſiue priuati, propter deteriorationem rei emphyteoticæ expelli poteſt, parag.2. gloſ.vnic. num.112. 76.b
Emphyteota priuati non ſoluẽs canonẽ per triennium, cadit a iure ſuo.parag. 2.gl.vnic.num.962 196.a
Emphyteota priuati non ſoluens canonem per triennium, ut non cadat à iure ſuo, quid probandum, parag.2.gloſ. vnic.nu 963 ibid.
Emphyteoſis non poteſt probari per teſtes, ſed per ſcripturã, parag.2. glo. vnica.nu.1541. 258.b
Emphyteoſis tacita renouatio dẽt ſcriptura ꝓbari.§.2.gl.vnic. nu.1563.260.a

Digitized by Google

Eccleſia agens ad res per tertium poſſeſſas tamquam earundem rerum domina, quomodo fundabit ſuam intentionem, parag. 2. gl. vnica. nu. 1444. 249. a
Eccleſiam eſſe exemptã a iuriſdictione loci ordinarij præſcriptione, aut conſuetudine, qualiter probetur, parag. 2. gl. vnic. nu. 547 136. a
Eccleſiam non eſſe, ſed oratorium, qualiter probetur. parag. 2. gloſ. vnica, num. 1253 230. b
Eccleſiam eſſe collegiatam qualiter probetur. parag. 2. gl. vnic. nu. 1445. 1446. 249. a b
Eccleſiam eſſe parochialẽ, qualiter probetur, parag. 2. gl. unic. nu. 1447. 249. b
Epiſcopi purgatio per duodecim teſtes debet probari. parag. 2. gl. vn. n. 49 72. a
Epiſcopum quẽ eſſe, qualiter probetur. parag. 2. gl. unic. nu. 1452. 250. a
Equum fuiſſe furto ſubtractum, qualiter probetur, parag. 2. gloſ. vnic. nu. 1455. 1456. 1457. 1458. 250. a. b, & 251. a
Equum eſſe uenalem, qualiter probetur par. 2. glo. vnic. nu. 1459. 251. a
Error in teſtamento apparens probatur per duos teſtes. §. 2. gl. vnic. nu. 16. 68. b
Error notarij probatur dicto notarij, & unius teſtis. parag. 2. gl uni. nu. 65. 73. a
Error facti qualiter probetur, para. 2. gl. vnic. nu. 574 140. a
Error notari aliter ſcribentis quam a patribus fuit expreſſum, qualiter ꝓbetur, parag. 2 gl. unic. nu. 575. ibid.
Error confeſſionis qualiter probetur. parag. 2. gl. unic. nu. 576 140. b
Error teſtatoris in teſtando qualiter probetur, parag. 2. gl. unic. nu. 577 ibid.
Error iuris qualiter probetur, parag. 2. gl. unic. num. 581 141. a
Error notarij qualiter probetur. parag. 2. glo. unic. nu. 1461. 1462. 1463. 1463. 1465 251. a, & b
Error teſtis dicentis ſe falſa per errorem depoſuiſſe, qualiter probetur. parag. 2. gl. unic. nu. 1466. 1467 251. b
Error in nomine fundi, qualiter probetur. parag. 2. gl. unic. nu. 1468. 252. a
Exculpatio, & remiſſio probatur ſcriptura, para. 2. glo. unic. nu. 1547 259. a
Excuſſio ſi fiat pẽdente iudicio moto cõtra tertiũ poſſeſſorem ex ui clauſulæ ſola facti ueritate inſpecta, iudicium conualidatur. parag. 1. gl. 4. nu. 46. 42. b
Aeſtimatio rerum dotalium, ut emptionem non faciat, quid in articulis deducendum uenit, parag. 2. glo. unic. num. 1077 209. a
Exceſſus iudicis in arbitrando, qualiter probetur. §. 2. gl. unic. nu. 1120. 214. b
Exceptiones, & fruſtratoriæ, appellationes poteſt iudex non admittere quando poteſt procedere ſine figura iudicij, parag. 1. gl. 3. nu. 33 24. a
Exceptio rei iudicatę: & litis finitæ, ubi procedit ſine figura iudicij, num poſſit repelli, parag. 1. gl. 3. nu. 80. 32. b
Exceptio præſcriptionis num poſſit reijci, ubi procedit ſine figura iudicij, parag. 1 gl. 3. num. 88 34. a
Exceptio præpoſterationis iure communi inſpecto elidit iudiciũ, parag. 1. gl. 4. num. 13. 39. a
Exceptio præpoſterationis ubi proceditur ſola facti ueritate inſpecta non elidit iudicium, §. 1. glo. 4. nu. 14 ibid.
Exceptio ſolutionis factæ a parte poſt ſententiam an poſſit opponi ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, para. 1. glo. 4. nu. 93 50. a
Exceptio rei iudicatæ ut obſtet, quid ꝓbandum, §. 2. glo. unica, nu. 632. 148. a
Exceptio, ne continentia cauſæ diuidatur, ut locũ habeat, quæ probatio erit neceſſaria, §. 2. glo. unic. nu. 721. 161. b
Exceptione non numeratæ pecuniæ, ut quis excludatur, quid debeat probari parag. 2. glo. unic. num. 723. 724. 725. 627. 727 162. a. b
Exequutor ut exequendi iure priuari ualeat, quę probatio erit neceſſaria, parag. 2. gl. unic. nu. 694 158. b
Exequutor datus ad capellam conſtruẽdam, qualiter probabit expenſas quas in ea conſtruenda impendit, parag. 2. gl. unic. nu. 1199 223. a
Exequutorẽ teſtamẽti quem fuiſſe, qualiter ꝓbetur, §. 2. gl. un. nu. 1470. 252. a

Exequutio

Exequutio ſententiæ præfecti prætoris nõ cõceditur niſi præſtetur cautio de reſtituendo,aut reducendo rem in priſtinum ſtatum,§.1.gl.4.nu.39 42.a
Exequutio facta non ſeruato ordine l.a Diuo Pio,eſt nulla,§.1.gl.4.nu.69 47.a
Exequutio facta nõ ſeruata forma,& ordine l.à Diuo Pio ex ui clauſulæ ſola facti ueritate inſpecta, ſuſtinetur nec ratione omiſſi ordinis vitiatur, par 1. gloſ.4.num.70 ibid.
Excommunicatio quæ actori opponitur, qualiter probetur,parag 2.gl.unic.nu. 669 154.b
Excommunicatio incurſa ex eo,quod legata non fuerunt ſoluta infra tẽpus in cõſtitutione Epiſcopi ſtatutum,qualiter probetur.§.2.gl.vnic.nu.854 81.a
Excommunicatus cautelam petens abſolutionem,quid probare teneatur,parag.2.gl.unic.nu.1469 22.a
Eximens aliquem manibus familiæ, ut puniri ualeat,quid probandum,§.2.gl. vnic.nu.413 118.a
Expenſæ quæ fiunt in adeundo,qualiter probentur, §.2.gl.unic.nu.856 181.b
Expenſæ quæ fiunt pietatis cauſa non repetuntur,§.2.gl.unic.nu.857 ibid.
Expenſæ litis qualiter probentur,§.2.gl. vnic.nu.933 194.b
Expenſę factæ per aliquem in alicuius vtilitatem ut repeti poſſint quamuis fuerint factę contra uoluntatem quæ probatio eſt neceſſaria,§.2. gl. vnica. num.1026 203.a
Expenſæ factæ in litigando probãtur iuramento,§.2.gl.unic. nu.1597 263.a

F

FActuræ ſiue maliæ, qualiter probentur,§.2.gl.unic.nu.571. 139.b
Falſitas ſit punibilis, quæ probatio eſt neceſſaria,§.2.gl.unic.nu.565 138.b
Falſitas teſtium ut ſit nociua,ei qui teſtes induxit,quæ probatio erit neceſſaria, §.2.gl.unic.nu.1063 207.a
Falſificatio litterarum apoſtolicarum, & regiarum, qualiter probetur, §.2.glo. vnic.nu.866 182.b
Fama uicinię probatur duobus teſtibus. §.2.gloſſ.unica,numero 26 69.a
Fama probatur per duos teſtes,§.2.gloſ. vnic.nu.25 ibid.
Fama ſiue bona, ſiue mala non duobus tantum teſtibus,ſed conuenienti multitudine probari debet,§.2.glo.vnica, num.59 72.b
Fama mala, ſeu mala fides in litigante quomodo elidatur,§.2.glo. unica,nu. 166 83.b
Fama qualiter articulando probetur,§. 2.gl.vnic.nu.592. 142.b
Fama ſi vtrinque ęqualiter appareat probata cui ex dictis famæ ſtetur, § 2.gl. vnic.nu. 593 143.b
Familiarem alicuius quem eſſe,qualiter probetur,§.2.gl.vni.nu.683 168.b
Familiaris teſtis eſſe non poteſt,§.2.glo. vnic.nu.699 158.b
Familiares officialis ſiue aſſeſſoris torqueri poſſunt,ut deponãt,an quis fuerit tortus per eorum dominos,§.2.gl. vnica.nu.719 161.b
Familiarũ vnica,& conformitas, qualiter probetur,parag.2.glo. vnica. num. 945 193.b
Famulum alicuius quẽ eſſe,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.1192 222.a
Felonia vaſalli contra dominum probatur quinque teſtibus, § 2. gloſ. vnica. num.66 73.a
Feriæ uindemiarum & meſſium vbi ſeruarentur prodeſſent etiam ijs perſonis,quæ non eſſent in vindemijs occupatæ,§. 1.gl.3.nu.28. 23.b
Feudum eſſe antiquum,uel paternum, qualiter probetur,§.2.gloſ. vnica. nu. 912 189.a
Feudum dignitatis eſſe diuiſibile per cõſuetudinem,qualiter probetur,parag. 2.gl.vnic.nu.1112 213.b
Feudatarius ſi conuenitur per procuratorem fiſcalem,ſiue per baronem,a quibus eos recognoſcit,ut eos excludat, quid probare neceſſe habet,§ 2.gloſſ. vnic.nu.1131. 216.a
Fideicommiſſum fuiſſe factum,& ſcribi omiſſum per ſeptem teſtes probatur, §.2.gl.unic.nu.76 74.a

Fidei-

Fideicommiſſarius agens ad fideicōmiſſum,quid articulando probabit,para.2.gl.vnic.nu.267 100.a
Fideicommiſſi ſciētiam quem habuiſſe, qualiter probetur,parag.2.gloſ.vnica, numero 541 135.b
Fideicommiſſum fuiſſe tacitè remiſsū, qualiter probetur, parag.2.glo.vnica, numero 741 164.a
Fideicommiſſum qualiter probetur,para.2.gl.vnica,numero 1083 210.a
Fideiuſſor agens contra principalem, vt eum eximat à fideiuſſione quæ probatio ſit neceſſaria, parag.2.gl.vnica,nu. 1022.1023.1024 203.a
Fideiuſſor qui agit contra principalem, vt eum eximat à fideiuſſione qua probatione excludi poterit, par.2. gloſsa vnica,numero 2025 ibidem
Filiatio in qua fundatur inſtitutio duob. teſtibus pbatur,§.2.gl.vnic.nu.7.67.b
Filiam eſſe in poteſtate patris qualiter probetur,para.2.gloſ.vnic.nu.125.77.b
Filiatio legitima qualiter probetur. §.2. gloſ.vnica,num.270.271.272.273.274 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281.282. 100.b 101.a,b
Filiatio illegitima qualiter probetur, parag.2.gl.vnica,numero 284 102.a
Filiumfamilias pro patre familias ſe geſſiſse,qualiter probetur, parag.2.gloſſa vnica,num.513 131.b
Filius natus ex vxore, vt non dicatur natus ex marito, quid probari debeat, par.2.gloſſ.vnic.nu.916.917.918. 919. 920.921 189.b.& 190.a
Filia exhæredata per matrē propter meretricium qua probatione opus habet ad impugnandam hanc exhæredationem,par.2.gl.vnic.nu.940 193.a
Filium quem non eſſe certi determinati hominis,qualiter probetur,par.2.gloſ. vnic.nu.1178.1179.1180.1181 221.a
Filius vt compelli poſſit ad matrem dotandam,quæ probatio erit neceſſaria, parag.2.gl.vnic.nu.1489 253.b
Finium quæſtio terminatur dicto venditoris,par.2.gloſſ.vnic.nu.93 75.a
Finium poſſeſſiones ſi ex tempore variētur,quid erit neceſſe probarē ab ipſorum finium identitatem probandam, par.2.gl.vnica, num.515 131.b
Fiſcus in authorem laudatus num poſſit petere remiſſionem cauſæ ad regiam cameram ſummariè.§.1.gl.1.n.52 8.a
Fiſco agenti ad relictum incapaci factū, quid incumbat probare,par.2.gl.vnic. nu.214.215.216.217 91.a,b
Fiſcus occupans bona alicuius tamquā vacantia, vt ſuccumbat, quid probari debeat.§.2.gl.vnic.nu.1100 212.b
Fiſcus vendens rem ſui debitoris pro debito fiſcali, vt de iure valeat;quid probandum,§.2.gl.vnic. nu.1190 222.a
Flumē eſſe priuatum qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.494 194.a
Fori declinatoriæ renūcians,non poteſt petere remiſſionem cauſæ ad iudicē domicilij,§.1.gl.1.nu.60 8.b
Fori declinatoria tunc attenditur quando opponitur ante litem conteſtatam, par.1.gl.1.nu.73 9.b
Fori declinatoria poteſt quandocunque opponi quando iudex eſt omnino incompetens,§.1.gl.1.nu.74 ibid.
Filius tenetur alere matrem,par.2.gloſſ. vnic.nu.1043 205.a
Filius vt non teneatur alere matrē,quid probandum, parag.2.gloſſ.vnica, numero 1044 205.b
Forum vt quis minime ſortiatur ratione contractus, quæ probatio eſt neceſſaria.§.2.gloſſ.vnic. nu.1286 234.a
Forenſem quem eſſe qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.1313 237.a
Forēſem habuiſſe notitiam ſtatutorum, qualiter probetur, par.2.gl.vnic.num. 1140 217.b
Fratrem alicuius quem eſſe,qualiter probetur,para.2.gl.vnic.num.1314.1315 237 a
Frigidum quem eſſe, ſiue impotentem, qualiter probetur,par.2.gl.vnic.num. 285 102.b
Fructus dotis vt lucrifaciat maritus, qd articulando probabit, para.2. gl.vnic. nu. 122 77.a
Fructuum perceptio qualiter probetur, §.2.gl.

Digitized by Google

§.2.gl.unic.nu.137.138. 79.a
Fructus percipiendi, qualiter probentur. §.2.gl.unic.nu.287. 103.a
Fructuario ut non poſſit denegari fructuum perceptio, quę probatio erit neceſſaria. §.2.gl.unic.nu.959. 196.a
Frumentum quem extraxiſse pro uictu ſuo, qualiter probetur, parag.2.gl.vnica.nu.1602. 263.a
Fugere & non fugere quem potuiſſe qualiter ꝓbetur. §.2.gl.unic.n.546. 136.a
Fugæ inditium tollitur iuramento fugiẽtis. §.2.gl.unic.nu.1587. 262.a.
Fugiens a carceribus habetur pro confeſſo. §.2.gl.unic.nu.1316. 237.a
Fugiens è carceribus ut pro confeſſo nõ habetur, quæ probatio erit neceſſaria. §. 2. gl. unic. nu.1317.1318.1319.1320.1321.1322. 237.a b
Fundi ſeu domus controuerſiam nõ mouere promittens ad quid obligetur, parag.1.gl.1.nu.23. 5.b
Fundum eſſe emphyteoticum, qualiter probetur. §.2.gl.unic.nu.849. 180.b
Fundus ueditus ut redhiberi non poſſit ex cauſam herbarum peſtiferum in eo naſcentium, quę probatio erit neceſſario, parag.2.gl.unic.nu.1098. 212.a
Fundum eſſe decimalem alicuius Eccleſiæ, qualiter probetur parag.2.glo.unica.nu.1101. 212.b
Funerum impenſæ qualiter probentur, Parag.2.gl.unic.nu.480 126.b
Furioſus agat ſi fori electionẽ habet, §.1.gl.1.nu.103 12.b
Furioſum quẽ eſſe qualiter probetur, §.2.gl.unica.nu.288.289.290.291.293.294.295.296.297.298.299.300.301.302 303. 103.a b.& 104.a
Furtum qualiter & quibus modis probetur, parag.2.gl.unic.nu.304.305.306.307.308.309.310.311.312.313.314. 104.b.105.a b.& 106.a
Fur ut excuſetur a pœna furti, quid probabit, parag.2.glo.unica, nu.315.316.317.318 106.b
Furtiuam rem recipiens ut furti pęnam incurrat, quę probatio erit neceſſaria parag.2.gl.unic.nu.607. 144.b
Furandi animum quem habuiſſe, qualiter probetur, parag.2. gloſ.unica. numero 1093 211.b

G

Gabellæ ſeu pedagij fraudatio qualiter probetur parag.2.glo.unic.numero 658. 152.b
Gabellam quẽ nõ ſoluiſſe, qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.1323 237.b
Gabellarius agens ad res quæ ceciderũt in commiſſum, quid probare habebit, §.2.gl.unic.nu.1324 ibid.
Gabellam mercium ſi quis non ſoluit, & cum iuramento dicat, ideo non ſoluiſſe, quia ignorabat ibi gabellam ſolui, quòd per hoc excuſatur, §.2.glo.unic.nu.1579 261.b
Geſta cum curatore dato hæreditati iacenti, vt viribus ſubſiſtat, quid de iure probandum, §.2.gl. unic.nu.813.814.815.816.817 175.b
Gratia principis ſcriptura debet probari, §.2.gl.unic.nu.1557 259.b
Gratia principis in tribus caſibus probatur per teſtes, §.2.gloſſ.unica. numero 1558 ibid.
Grauamina non ſunt exprimenda quando appellatur ab interloquutoria ſi in cauſa proceditur ſola facti ueritate inſpecta, parag.1.gl.4.nu.61 46.a

H

Habitare quem non poſſe cum alio culpa ſocij, qualiter probetur, parag.2.gl.unic.nu.1534 258.a
Hæres conuenti non habet fori declinatoriam, parag.1.gl.1.nu.54 8.a
Hęres conuenti quamuis pupillus ſit, nõ poteſt petere remiſſionẽ cauſæ ad iudicẽ domicilij, par.1.gl.1.nu.55 ibid.
Hæres laici cõuenti ſi eſt clericus poteſt petere remiſſionem cauſę ad iudicem Eccleſiaſticum, § 1.gl.1.n.56 ibid.b
Hæredem teſtamentarium quem eſſe, qualiter probetur. §.2.glo. unica. numero 126 77.b
Hæreditatem alicuius non eſſe ſoluẽdo, qualiter probetur, §.2.gl.unic.numero145.146.147.148 80.a
Hæres dices in hæreditate plura bona non

Digitized by Google

non remanſiſſe quam deſcripta in inuentario, qualiter hoc articulando probabit, parag.2.gl.unic.nu.149 80.b
Hæreditatem alicuius petens, quid probare neceſſe erit, parag.2. gloſ. unica. numero 319 106.b
Hæredem habuiſſe notitiam de teſtamẽto, qualiter probetur, parag.2.gl. unic. num.534.535.536.537.538.539.540. 134.b.& 135.a
Hæres legatarij conditionalis, ut legatũ conſequatur, quid in articulis deducere debet, par.2.gl.unic.nu.807 174.b
Hæres qui necem defuncti nõ uendicat, hæreditate priuatur, §.2.glo.unic. numero 1009. 201.b
Hæres necem defuncti non uindicãs, ut hæreditatem priuari non poſſit quid probandum uenit, §.2.glo. unica. nu. 1010 ibid.
Hæres non poteſt conueniri pendente termino dato ad confectionem inuentarij, §.2.gl.unic.nu.1012 ibid.
Hæres ut tollat præſumptionem occultæ hereditatis ex omiſſione inuentarij reſultantem quæ probatio erit neceſſaria, §.2.gl.unic.nu.1015 202.a
Hæreditas quæ metu pœnæ S.C. Sillan. non fuit adita, ut tranſmittatur, quid erit probandum, parag.2.glo.unic. nume.1122 214.b
Hæredem ſciuiſſe ſe pure fuiſſe inſtitutum, qualiter probetur, §.2 gl. vnica. num.1135 216.b
Hæredem non impleuiſſe uoluntatem defuncti infra annum, qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.1272 232.b
Hæres licet per biennium non ſoluerit canonem, non cadit a iure ſuo ſiue ſciuit rem eſſe emphyteoticam, & de hoc ſtabitur ſuo iuramento, §.2.gl.unica, nu.1580 261 b
Hæreſis crimen duobus teſtibus inhabilibus probatur, prag.2.gl.unica, numero 12 68.a
Hæreticum quem eſſe ex quibus probetur, §.2.gloſſa unica, numero 525.526. 527.528 133.a.b
Hypotheca tacita ſcriptura probatur, parag.2.gl.unic.nu.1546 259.a
Homicidiarij ut pro homicidio pœnam ordinariam euitent, quæ probatio eſt neceſſaria, parag 2.gl.unica, num. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010 199 a.b.& 200.a.b.& 201.a
Hoſpitale auctoritate Epiſcopi fuiſſe cõſtructum, qualiter probetur, parag.2. glo.unic.nu.1321 238.a

I

IDentitas equi qualiter ueniat probãda, parag.2.gl.vnic.nu.217 94.a
Idẽtitas fundi ſeu bonorũ, qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.269 100 b
Identitas perſonarũ qualiter probetur. §.2.gl.vnic.nu.834.835.836 178.a.b
Identitas delicti qualiter probetur, §. 2. gl.vnic.nu.837 178.b
Identitas contractuum qualiter probetur. §.2.gl.vni.nu 838 ibid.
Identitas ſcripturę, ſiue contractuum, qualiter probetur, parag.2.glo.vnica, num 1326 238.a
Idoneitas perſonarum ad beneficia curata, qualiter probetur, parag.2.glo.vnica.num.685 157.a
Ignem immoderatum quem accendiſſe dicitur, re, tempore, & loco, parag. 2.gl. vnic.nu 197 88.a
Ignẽ immittens in reſtucijs, vt teneatur ad damnum inde ſequutum, quid probandum, parag 2.gl.vnic.nu.325 108.a
de Ignis immiſſione impetus, quid probabit ad eius excuſationem, § 2. gloſ. vnic.nu.326 ibid.
Ignorantia craſſa, & ſupina, qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu 320 107.a
Ignorantia quæ in plus emendo cõſiſtit, qualiter probetur, para 2.gloſſ.unica, num.479 126.a
Ignorantia qualiter articulando probetur, parag.2.gloſ.vnica, numero. 1327. 1328 238.a
Ignorantia alicuius facti probetur iuramento, parag.2.gl.vnic.nu.1578 261.a
Illegitimum quẽ eſſe, qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.1240 228.b
Illiteratum quem eſſe qualiter probetur,

tur,parag.2.gl.vnic.nu.1344 239.b
Immunitas collectarum,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.844 179 b
Immunitatem ex præſcriptione prætendens,quid probare habebit, parag.2.gl.vnic.nu.1329 238.b
Impedimentũ matrimonij probatur uno teſte,§.2.gl.vnic.nu.94 75.a
Impedimentum ambaſiatorum probatur uno teſte,§. 2.gl. vnic. numer.103 75.b
Impendens in meliorando rem reſtitutioni ſubiectã,vt impenſum in meliorando valeat recuperare,quid articulando probandum, parag.2.gl.unica, numero 134 78.a
Impendens in meliorando rem reſtitutioni ſubiectam,vt excludatur a melioramentorum repetitione, quid probandum,parag.2.gl.vnic.numero 135 78.b
Impedimentum itineris,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.321 107.a
Impedimentum notarij non reaſſumentis inſtrumẽta infra hebdomadam,parag.2.gl.vnic.nu.323 107.b
Impedimentum per quod quis non valuit adimplere id, quod de iure tenebatur,qualiter probetur, §.2. gl. vnic. num.590 141.b
Impedimentum per quod quis non valuit appellationem proſequi,an probetur iuramento, parag.2.glo.vnic.nu.591 ibid.
Impedimentum ad obtinendam quartã dilationem probatur iuramẽto,parag.2.gl.unic.nu.1592 262.b
Imperium merum qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.533 133.b
Incendium præſumitur factum culpa in habitantiũ,§.2.gl.unic.nu.192 87.b
Incola alicuius loci ibi conueniri poteſt in quo incolatum duxit,parag.1.gloſ.1.num.70 9.b
Inceſtus crimen qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.572 139 b
Ingratitudo vaſalli,ſeu feudatarij probatur quinque teſtibus,parag.2.glo. vnica,num.75 73.b
Indebiti repetitio ut ceſſet,quid probandum,parag.2.gl.vnic.nu.331.332.333 334.335.336.337 109.a.b
Infamia facti qualiter probetur , §.2.gl. vnic.nu.338 109.b
Infirmitas qualiter articulãdo probetur, §.2.gl.vnic.nu.955.956 195.a.b
Infirmitas probatur per iuramentum,parag.2.gl.unic.nu.1590 262.a
Inimicitia probatur duobus teſtibus,parag. 2.gl.unic.nu.20 68.b
Inimicitiam ſuperueniſſe inter teſtatore, & legatarium probatur quinque teſtibus,parag.2.gloſ.vnic.numer. 57 72.a
Inimicitia qualiter probetur,para.2. gl. vnic. numero 343. 344.345.346.347. 348.349 110.a.b
Inimicitiæ probatio quibus cõtrarijs probationibus elidi poſſit, parag.2 gl. unic nu.350.351.352.353.354 110.b & 111.a
Inimicitia ſuperueniens inter teſtatorẽ, & legatarium non culpa legatarij, ſed teſtatoris non adimit legatum , §. 2. gl.unic.nu.411 117.b
Iniuriarum æſtimatione agenti,quid incumbat probare,parag.2.gl. unic nume.797 173.a
Iniuria facta clericis ad mortem puniri valeat,quæ concurrere debeant,parag.2.gl.unic.nu.891 186.a
Iniuriam quem ad eius animum non reuocaſſe,qualiter probetur,parag.2. gl. vnica,nu.1263 231.b
Iniurię remiſſio qualiter probetur , par. 2.gl.unic.nu.1293 235.a
Inſtitutum quem fuiſſe titulo inſtitutionis probatur duobus teſtibus,para.2. gl.vnic.nu.23 69.a
Inſtituẽdi quaſi poſſeſſio probatur vno teſte,parag.2.gl.unic.nu.108 76.a
Inſtrumẽtum debet probari quinque teſtibus,& ad minus quatuor , parag.2. gl. vnic.nu.48 71 b
Inſtrumenti falſitas duobus uel ſaltẽ tribus teſtibus probatur.parag.2.gl.vnica,nu.70 73.b
Inſtantia in quo differat à proceſſu,parag.

Digitized by Google

ragr.1.gl.1.nu.20 5.b
Inſtantia an attendatur, vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta, par.1.glo. 4.nu.55 44.a
Inſtrumenti fides quoto teſtium numero eneruatur, par.2.gl.vnica, nu.90.91. 92 74.b,& 75.a
Inſtrumentum abraſum ſaluatur dicto vnius teſtis, §.2.gl.vnica, nu.105 76.a
Inſtrumentum mentionatum in ſententia eſſe vnum, & idem cum inſtrumẽto, quod hodie producitur, qualiter probetur, par.2.gloſſ.vnica, num.514. 131.b
Inſtrumentum quod reperitur in faſciculis, vt probet, quæ ꝓbatio eſt neceſſaria, §.2.gl.vnica, nu.782 171.b
Inſtrumẽti fides, vt per teſtes ſubuertat, quid in articulis deducere quis debet §.2.gloſſ.vnica, nu.1330.1331 238.b
Inſtrumẽtum falſi ſuſpitione ſuſpectũ, qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu. 1471.1472.1473.1474.1475.1476. 1477.1478.1479.1480.1481.1482. 1483.1484.1485.1486. 252.a,b,& 253.a,b
Inſtrumẽtum cum quis vult illud redarguere de falſo tunc illius amiſſio non probatur per iuramentũ, §.2.gl.vnica, nu.1576 260.a
Inſtrumento ſubtracto de contẽtis in inſtrumento ſtatur iuramento partis, §. 2.gl.vnic.nu.1594 261.b
Inſtrumento lacerato de contentis in inſtrumento in præiudicium lacerantis ſtatur iuramento partis, par.2.gl.vnic. nu.1595 ibid.
Inſultus cum armis qualiter probetur, §.2.gl.vnica, nu.579 141.a
Inſultum alicuius timẽs, quid probabit ad ſuam intentionem fundandam, §. 2.gl.vnica, nu.1073 209.a
Inſultum fuiſſe excogitate factũ, qualiter probetur, §.2.gl.vnic.n.978 197.b
Intruſio qualiter probetur, §.2.gl.vnica, nu.809.810 175.a
Intruſio vt excludatur quid probãdum, §.2.gl.vnica, nu.811 ibid.
Interdicto quorum bonorũ agenti, quid incumbat probare, par.2.gl.vnica, nu. 191 87.a
Interdictum recuperãdi intentãs, quid articulando probabit, §.2.gl.vnica, nume.247 96.b
Interrogari an poſſit principalis, et teſtes facta concluſione in cauſa vbi proceditur ſine figura iudicij, §.1.gl.3.num. 46 26.b
Interdicto de libero homine exhibẽdo agens, quid probabit, par.2. gl.vnica, num.355 111.a
Interdicto de liberis exhibendis agens, quid in articulis deducere debet, §.2. gl.vnica, nu.356.357.358.359 111.a,b
Interdictum vti poſſidetis intẽtãs, quid probare habet, §.2.gl.vnica, num.553 131.b
Interdicto recuperandi agẽs ſi dicat ſe poſſediſſe tempore ſpolij, qualiter fundabit eius intentionem, §.2. gl.vnica, nu.954 195.a
Interdictum aquæ pluuialis arcendæ, vt competat, quid in articulis deducendum, §.2.gl.vnica, nu.1124.1125.1126 1127.1128.1129 215.a,b
Interdicto Saluiano agenti, quid incumbat probare, §.2.gloſ.vnica, num.1404 245.a
Intereſſe lucri ceſſantis, qualiter probetur, §.2.gl.vnica, nu.164 83.a
Intereſſe damni emergentis, quomodo probetur, §.2.gl.vnica, nu.167 84.a
Intereſſe damni emergẽtis duplex, §.2. gl.vnica, nu.168 ibid.
Intereſſe quanti plurimi, qualiter probetur, §.2.gl.vnica, nu.224 93.b
Intereſſe domus deſtructæ, qualiter probetur, §.2.gl.vnica, nu.360 111.b
Intereſſe commune, qualiter probetur, §.2.gl.unica, nu.416 118.a
Intereſſe conuentum, qualiter probetur §.2.gl.vnica, nu.418.419.420 118.b
Intereſſe ſingulare quomodo probetur, §.2.gl.vnica, nu.421 119.a
Inuentarij confectioni debent interuenire tres teſtes, §.2.gl.vnic.nu.44 71.b
Inueſtitura præſumpta, qualiter probetur, §.1.gl.unica, nu.243 95.b

Inue-

Digitized by Google

Inueſtitura præſumpta rei emph. qualiter probetur. parag. 2. glo. unica, numero 244 96.a

Iudex primo ad ius non poteſt declinari, nec in eadem cauſa, nec inconnexa, parag. 1. gl. 1. nu. 33 6.b

Iudex qui procedit ſine figura iudicij non compellitur pronunciare ſuper incidenti, ſeu emergenti, imo ſi noluerit poterit emergens, ſiue incidens, ſimul cum facto principali terminare, parag. 1. gl. 3. nu 43 26.a

Iudex ex ui clauſulæ ſine figura iudicij poteſt adhibere fidē teſtibus cauſam ueriſimilem aſſignātibus licèt non cōcludentem, parag. 1. gl. 3. nu. 50 27.a

Iudex qui poteſt procedere ī cauſis ciuilibus, & mixtis, ſine figura iudicij, an poſſit admittere teſtes non iuratos, parag. 1. gl. 3. nu. 51 ibid.

Iudex qui poteſt ꝓcedere in cauſa, ſine figura iudicij, an poſſit admittere teſtes infames, parag. 1. gl. 3. nu. 53 28.b

Iudex qui procedit ſine figura iudicij, an poſſit admittere inimicum in teſtem, parag. 1. gl. 3. nu. 54 ibid.

Iudex ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij an poſſit ferre ſententiam diffinitiuam de ambulando, aut ſtando, abſque eo, quod ſedeat, parag. 1. gl. 3. nu. 56 29.a

Iudex ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, an poſſit admittere furioſos, & impuberes in teſtes, par. 1. gl. 3. nu. 57. ibid.

Iudex de nocte poteſt ſentētiam dicere ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, par. 1. gl. 3. nu. 58 ibid.

Iudex qui procedit ſine figura iudicij, an poſſit ex pacto nudo actionem oriri facere, parag 1. gl. 3. nu. 59 29.b

Iudex non poteſt incipere ab exequutione, parag. 1. gl. 3. nu. 63 30.a

Iudex ubi ī cauſa procedit, ſine figura iudicij, ꝑpoteſt deuenire adhibita cauſæ cognitione ad bonorū exequutionem ſiue ipſorum diſtractionem nulla data ſententiā, parag. 1. gl. 3. nu. 64 ibid.

Iudex habēs facultatem procedēdi ſine figura iudicij nō poſſit cauſā terminare ut arbitrator, par. 1. gl. 3. nu. 84. 33.a

Iudex qui loquitur ad aures cum parte, poteſt tamquam ſuſpectus recuſari, parag. 1. gl. 3. nu. 97 34.b

Iudex qui alloquitur parti ad aures ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij non poteſt recuſari ut ſuſpectus, parag. 1. glo. 3. nume. 98 ibid.

Iudex tunc demum alloquens partē ad aures non recuſatur ut ſuſpectus, ſi reuelaret id quod dicit ſibi pars, parag. 1. gl. 3. nu. 99 ibid.

Iudicium dicitur eſſe captum per citationem, parag. 1. gl. 1. nu. 40 7.a

Iudicium tunc dicitur eſſe captum per citationem, quando quis habet plures iudices, & neutrum poteſt declinare, parag. 1. gl. 1. nu. 41 ibi.

Iudicium abſque tali quali petitione an dicatur nullum, parag. 1. glo. 3. numero. 7 20 b

Iudicium nouę voluntatis probatur quinque teſtibus, parag. 2. glo. unica, numero. 62 72.b

Iudicis copiam quem non poſſe habere, qualiter probetur, parag. 2 gloſ. vnica, numero. 1268 232.b

Iuramētum in litē ut deferatur in actionibus bonæ fidei, quid probandum parag. 2. gl. unic. nu. 552 136.a

Iuramētum in litem ut deferri poſſit cōtra nō exhibentem inſtrumenta, quid probandum, parag. 2. glo. unic. numero 555 137.b

Iuramentum ſuppletorium ut deferri poſſit quæ concurrere debent, parag. 2. glo. unic. nume. 935. 936. 937. 938. 639. 192.b. & 193.a

Iuramento probantur omnia quæ ab animo dependent, parag. 2. glo. unica, numero. 1571 260.b

Iure congrui agens quid probare neceſſe habebit, parag. 2. gl. unic. nu. 512. 131.a

Iuriſdictio probatur uno teſte, parag. 2. gl. unica. nu. 74 73.b

Iuriſdictio qualiter probetur, parag. 2. gl. unic. nu. 529. 530. 531. 532 134.a

Iuriſdictio ordinaria nō niſi per ſcripturam probari poterit, parag. 2. gloſſ. unica, nu. 1552. 259.a

Iuriſdictio delegata poſſit probari per ſcripturam,parag. 2.gloſſ.vnica,numero 1553 259.b
Iuriſdictionem quem non habere,qualiter probetur,§.2.gloſſa vnica,numero 1261 231.a
Ius patronatus qualiter articulando probetur,§.2.gl.vnic.nu.1332.1333.1334.1335 239.a
Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio qualiter probetur,§.2. gloſſa vnica,num. 1396 1397 244.b
Iuſtitiam conſequuturum a tali iudice quem non ſperare,qualiter probetur,§.2.gl.unica,nu.841 179.a

L

LAtinantem quem non fuiſſe, qualiter probetur,§.2.gloſſ.vnic.nume. 1266 231.b
Legatũ poteſt peti tribus actionib. nẽpe actione ex teſtamento,hypothecaria, & rei vẽdicatione,§.1.gl.4.nu.71 47.b
Legatum quãdo proceditur ſola facti veritate inſpecta poteſt peti officio iudicis,§.1.gloſ.4.nu.72 ibid.
Legata & fideicommiſſa reuocantur pænitentia teſtatoris,§.2.gl.vnica, num. 409 117.b
Legatarius cognoſcens carnaliter vxorem teſtatoris vt propriam eius coniugem & nõ vxorem teſtatoris legatum non perdit,§.2.gloſſa vnica, numero 412 118.a
Legatum rei alienæ à teſtatore ignoranter factum,vt debeatur quid probandum,§.2.gl.vnic.nu.905 181.b
Legatum eſſe ademptum qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.950 189.a
Legatum non eſſe factum qualiter probetur,§.2.gloſſ.vnica, numero 1084 210
Legatus Papę nõ poteſt adire etiam per viam querelæ in cauſa cæpta; coram ordinario,§.1.gl.1.nu.37 6.b
Legislatoris curę eſſe debet vt litiũ fini occurratur,§.1.gl.1.nu.1 3.b
Legitimatio perſonarum in iudicio inteſſentium ſi in cauſa proceditur ſine figura iudicij,an debeat eſſe plenaria, vel ſummaria,§.1.gl.3 n.70.71. 31.a,b
Legitimatio perſonarum in iudicio inteſſentium, an requiratur vbi proceditur ſine figura iudicij,§.1.glo.3. nu. 66 30.b
Legitimatio tertij comparentis pro ſuo intereſſe nõ eſt plene cognoſcenda,§.1.gl.3.nu.72 31.b
Legitimatio perſonæ non eſt neceſſaria quando proceditur contra contumacem abſentem,§.1.gl.3.nu.73 ibid.
Legitimatio perſonarum in iudicio inteſſentium tunc eſt neceſſaria quando hoc patitur natura cauſæ, alias ſecus quare tunc peruerteretur ordo, §.1.gl.3.nu.74 ibid.
Legitimatio perſonarum in iudicio inteſſentium tunc requiritur quando legitimatio ipſa fundaretur ſuper ſolennitate iuris naturalis,§.1.glo.3.nume. 75 ibid.
Legitimatio per ſubſequens matrimonium vt de iure ſubſiſtere poſſit,quid probandum, parag.2.gl.vnic.nu.1182 1183 221.b
Legitimatio vt impetrari poſſit per filiũ poſt mortem patris quid probandum,§.2.gl.vnic.nu.1184 ibid.
Legitimatio non teſtibus ſed ſcriptura probatur,parag.2.gloſ.vnica,numero 1548 259.a
Lenonũ publicũ quem eſſe,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.1202 212.b
Leſum quẽ fuiſſe in re in emphyteoſim cõceſſa,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.550 136.a
Læſio cauſata per aditionẽ,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.1191 222.a
Lex quod tale quid non præſumat probatur tribus teſtibus,§.2.gl.vnic. nu. 111 76.b
Libellus ſolennis non requiritur vbi proceditur ſine figura iudicij,§.1.gloſſ.3. num.2 20.a
Libellus generalis toleratur,ubi proceditur ſine figura iudicij,§.1.gl.tertia,nu. 8. 20.b
Libellus generalis parte opponente, an reijciatur vbi proceditur ſine figura iudicii,

dicij,parag.1.gl.3.num.9.10.11.12.13 21.a,& b
Libellus inepte cōpoſitus toleratur vbi proceditur ſine figura iudicij,parag.1. gl.3.nu.14 21.b
Libellus quando dicatur ineptus, parag. 1.gl.3.nu.16 22.a
Libelli ineptitudo quadruplex, parag.1. gl.3.nu.17 22.a
Libellus ſuſtinetur licet eius verba ſint præpoſterata,§.1.gl.3.nu.18 ibid.
Libellus in realibs ſubſtinetur quamuis cōcludat iudici,& non parti,parag.1. glo.3.num. 19 ibid.
Libellus abſque cōcluſione inſpectoiu re communi nō procedit, parag.1.gl. 3.num.20 ibid.
Libellus ſine concluſione ex ui clauſulæ ſine figura iudicij ſuſtinetur,§.1.gl.3. num.21 ibid.
Libellus ex vi clauſulę ſine figura iudicij ſuſtinetur quamuis in eo petatur id quod erat in ſolutione licet debuerat peti id quòd erat in obligatione,§. 1.glo.3.nu.22 ibid.b
Libellus ſuſtinetur ex vi clauſulæ ſine figura iudicij etiam ſi uerba ſint in eo tranſpoſita,parag.1.glo.3.nu.23.ibid.
Libellus ſeu talis quali petitio, an poſſit concipi in vulgari ſermone,ubi proceditur ſine figura iudicij,parg.1. glo.3 nu.25 23.a
Libellus ex ui clauſulæ ſine figura iudicij ſuſtinetur quamuis cōtineat petitionē pęnæ pro parte parti,& pro parte fiſco,parag.1.gl.3.nu.96 34.b
Libellum famoſum faciētes,& in publicum deferentes,ut pęnam l.vnicæ,C. de famoſ.libel.euitent,quid in articulis deducere debeant,parag.2.gl.vnica,num.874 184.b
Libellum nō reperiri qualiter probetur, §.2.gl.unica, nu.1274 232.b
Libri tutelæ ſi tutor conueniatur in loco adminiſtratæ tutelæ ſunt ducendi riſico,periculo,& expenſis pupillorū,parag.1.gl.1.nu.69 9.a
Liber rōnis tutelæ qualiter debeat eſſe cōpoſitus,§.2.gl.unic.nu.466 124.b
Liber rationum ut pro ſcribente probet, quid probādū,§.2. gl.unica, nu.1045 1046.1047.1048.1049 205.b
Lignum in nemore ſignatū præſumitur traditum illi cuius ſigno ſignatū fuit, §.2.gl.vnica,nu.231 94.b
Liber rationum vt probet inter ſocios, quid veniat in articulis deducendū, §.2.gl.vnic.nu.1210 225.a
Liberatio debiti qualiter probetur,§.2. gloſſ.vnic. nu.1336.1337.1338.1339 1340.1341.1342 239.a,b
Licentia reuelandi confeſſionem, qualiter probetur,parag.2 glo.unica, num. 1343 239.b
Licentia iudicis de intrando poſſeſſionē debet probari per ſcripturam, parag. 2.gl.unic. nu.1551 259.a
Lis quid eſt,parag.1.gl.1.nu.13 4.b
Lis unde dicta,parag.1.gl.1.nu.14 5.a
Lis quotupliciter conſideretur iure noſtro,parag.1.gl.1. nu.15. ibidem
Lis quid differat à cauſa, quęſtione,controuerſia,& iudicio,parag.1.gl.1.num. 16 ibid.
Lis quando incipere dicatur,§.1.gloſ.1. nu.21 5.b
Lis ubi finem accipere debeat,parag.1. gl.1.numero 27 6.a
Lis cępta coram uno Vicario Epiſcopi non poteſt finiri coram alio Vicario Epiſcopi habentis duos Vicarios,par. 1.gl.1.nu.31 6.b
Lis ſi pendet coram uno ex iudicibus delegatis,§.1.gl.1.nu.36 ibid.
Lites deducunt omnes in egeſtatem, parag.1.gl.1.nu.2 3.b
Lites ſunt criminum occaſiones, para.1. gl.1.num.6 ibid.
Lites ſunt omnino fugiendæ etiam ſi oporteat rem propriam dimittere, parag.1.gl.1.nu.7 ibid.
Litis cōteſtatio pōt omitti ubi procedit ſine figura iudicij,§.1.gl.3.nu.39.23.b
Litigantes conſentientes in iudicem nō competentem non poſſunt fori declinatoriam allegare,§.1.gl.1.nu.76 9 b
Locati actione agens reſpectu vſus nullo præfinito pretio, quid articulando proban-

probandum veniat.§.2.gl.unic.numero.594. 138.a
Locator agẽs ad pẽſionem domus, quid probare debet,§.2.gl.vnic.num. 710. 161.b
Locus iudici & non actoris neque rei attenditur in ferijs obſeruandis,§.1.glo.3.num.29 23.b
Loci diſtantia & quod ad eum tanto tempore perueniri ſolet, qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.num.324. 1307. 107.b.& 236.b
Locum vnum eſſe de territorio alterius, qualiter probetur,parag.2. glo. vnica, numero.605. 145.a
Locum eſſe peſtilentem & cõtagioſum, qualiter probetur,§.2.glo.vnic. numero 1259 231.a
Luſorem quem eſſe qualiter probetur,§.2.gl.unic.nu.1347 240.a

M

Mala fides probatur vno teſte,parag.2.glo.vnic.nu.71 73.b
Mala fides poſſeſſoris cum titulo, qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.542. 135.b
Mala fides ementis res filij a patre,qualiter probetur,parag.2.gl.vnica, numero.712 160.b
Maleficio auxilium & opem præſtitiſſe qualiter probetur,parag.2.gl.vnic. nu. 825. 826. 827. 828. 829. 830.831. 832 170.b,& 171.a
Maleficium conſulens ne de conſilio teneatur, quid in articulis deducere debet,parag.1.gl.vnic.nu.839 172.a
Maleficium quem opem nec auxilium pręſtitiſſe,qualiter probetur, parag.2. glo.vnic.nu.833. 171.b
Magnanimum & ingenioſum quem eſſe qualiter probetur,parag.2.gloſſ. unic. nu.1196 222.b
Mandati reuocatio probatur vno teſte, pag.2.gl.vnic.nu.80 74.a
Mandatum procuratorium cum de illo dubitatur,qualiter probetur, parag.2. gl.vnic.nu.934 192.b
Mãdans vt non teneatur de delicto commiſſo per mandatarium, quid habebit probare,parag.2.gl.vnic.nu. 1287. 234.a
Mandatum procuratorium ſcriptura, & non teſtibus debet probari,parag.2.gl. vnic.nu.1556 259.b
Mandatum principis ſcriptura,& non teſtibus debet probari,parag.1.glo.vnica,nu.1560 ibid.
Manumiſſio quinque teſtibus debet probari,parag.2.gl.unic.nu.81. 74.a
Manumiſſio qualiter articulando probetur,parag.2.gl.vnic.nu.1349. 240.a
Manifeſtum qualiter probetur, parag.2. gl.vnic.nu.1348 ibid.
Maritum tractauiſſe vxorem, tamquam vxorem,qualiter probetur parag.2. gl. vnic.nu.130 78.a
Maritum vergere ad inopiam, qualiter probetur,parag.2.gl.vnica, num. 150 151.152 80.b.& 81.a
Maritus repetens vxorem,quid probare debet,parag.2.gl.vnic. nu.362 112.a
Maritus non tenetur mittere extra ciuitatem procuranda vxore, parag.2.glo. vnica,num.392 116.a
Maritus in reſtitutione dotis habet beneficium,ne teneatur vltra quam facere poſſit deducto ne egeat.parag.2.gloſ. vnic.nu.896 187.a
Maritus vt teneatur vltra quam facere poſſit,quid probandum,parag.2.gloſ. vnic.num.897 ibid.
Mariti confeſſio de dote recepta,vt præiudicet creditoribus,quid erit probandum,parag.2.glo.vnic.nu.1207. 224.b
Maritus promittens non amouere vxorem ab eius domicilio,vt a tali promiſſione excuſetur,quid probabit,parag. 2.gl.vnic.nu.1460 251.a
Maritus vt valeat repetere alimenta, & medelas erogatas vxori ægræ quid probare habet,parag.2.glo. vnica, nume. 1490 253.b
Marſupium pecunia plenũ ſibi cecidiſſe contendens, quid probare neceſſe habebit,parag.2.gl.unic.nu.580.141.a
Mater ut non teneatur alere filium infra triennium quæ probatio eſt neceſſaria,parag.2.gl.unic.nu.1040 205.a

Digitized by Google

Matrem non petijſſe tutorem filio, qualiter probetur, §.2. gloſſa unica, numero.1438 248 b
Matres exponẽtes filias ad fornicandum naſi truncationis pœnã incurrunt, parag.2.gl.unic.nu.766 168.b
Matres filias ad fornicandum proſtituentes, ut pœnam troncationis naſi nō incurrant quid probabunt, §.2.glo.unic. nu.767 ibid.
Matriculatum quem non eſſe, qualiter probetur, §.2.glo.vnica, num. 1172. 220.a
Matrimonium qualiter articulando probetur. §.2.gl.vnica, nu.261. 99.a
Matrimonium clandeſtinum qualiter probetur, parag.2.gl.unica, nume.262. 263 ibid.
Matrimonium inter nobiles debet probari per ſcripturam, §.2.glo.unica, num. 1554 259.b
Memoriam hominum non extare, qualiter probetur, para.2.glo.unica, nume. 370 113.a
Memoriam hominum extare de aliquo facto, qualiter probetur, §.2.gloſſ.unic. nu.371 ibid.
Memoria alicuius ut damnari poſſit, quæ probatio eſt neceſſaria, §.2.gloſſ. unic. nu.621 147.a
Membri debilitatio qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.1099 212.b
Mens mala alicuius qualiter ꝓbetur, parag.2.gl. unic. nume.1351.1352.1354. 240.a.b
Mens tacita alicuius qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.1355.1356.1357.1358. 1359.1360 240.b.& 241.a
Merces quem non inueniſſe pro oneran dis galeis quomodo articulãdo probetur, §.2.gl.unic.nu.159 82.b
Mercatorem quem non eſſe qualiter probetur, §.2.gloſſa unica. numero.1247. 1248 229.b
Mercatorem quem eſſe qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.1351 241.a
Mercedis remiſſioni ut locus nō ſit, quid probandum, §.2.gloſſa vnica, numero 564 138.b
Meretrix an poſſit retinere ſibi donata per amaſium, §.2.gloſſa unica, nume. 803 173.b
Meretrix habet actionem ad repetẽdum legatum ſibi factum per amaſium, parag.2.gl.unic.num.804 174.a
Meretricem aliquam eſſe qualiter probetur, §.2.gl.vnic.num.375.376.377.378. 379.380 113.b.& 114.a
Metus ut experientia coniunctorum minime tollatur, quid probãdum, § 2.gl. unic.nu.1057.1058.1059 206.b
Metus illatus a iudice qualiter probetur. §.2.gl.unic.nu.1114 214.a
Miles in caſtris degens poteſt teſtari quo modo uult, & quomodo poteſt, §.2.gl. unic.num.41 71.a
Militem quem eſſe qualiter probetur, parag.2.glo.unic.nume.1362.1363.1364. 1365 241.a
Miliare qualiter probetur, §.2.glo.unica. nu.1366 ibid.
Minæ ut inducant iuſtum metum, qualiter probentur, §.2.glo. unica, numero 500. 129.a
Minarum probatio quibus probationibus elidatur, parag.2.gl.unica, nume. 501. 129.b
Minor ſi lite pendente efficiatur maior num poſſit peti remiſſio cauſæ per minorem intentatæ coram alio iudice quam rei conuenti, §.1.glo.1. numero 83 10.b
Minor lite pendente effectus maior non reſtituitur in integrum aduerſus ſententiam contra eum latam, §.1.glo.1. nume.84 11.a
Minorem eſſe læſum ex ſua confeſſione probatur uno teſte, §.2.gl.unica, num. 82. 74.a
Minor ætas qualiter articulando probetur, §.2.gl.unic.num.169.170.171.172. 173.174.175.176.177.178. 84.a. b.& 85.a
Minores beneficium reſtitutionis in integrum petentes quid articulãdo probare neceſſe habebũt, §.2.gl.unic. nu. 184.185 86.a.b
Minorem eſſe læſum, qualiter probetur, parag.

Digitized by Google

§.2.gl.vnica,nu.186.187.188.189.190 86.b,& 87.a
Minor volẽs eius cohæredem ad diuiſionem prouocare,quid neceſſe habebit articulando probare, §.2.gl.vnica, nu. 1050.1051 206.a
Minor vt reſtituatur aduerſus hæreditatem ab eo aditam,quę probatio eſt neceſſaria,§.2.gl.vnica,nu.1096 211.b
Minor qui debet contrahere cum conſẽſu propinquorum ſi contrahat ſine ipſorum conſenſu vt valeat contractum infringere,quid probare habet,§.2.gl. vnica, nu.1289 234.b
Minores ordines an inferantur ex maioribus poſtea ſuſceptis,para.2.gl.vnic. nu.1389. 243.b
Minor ſi iurat ſe eſſe maiorem ſi poſtea petit reſtitutionem non admittitur ad ꝓbandam minorẽ ætatem niſi ꝑ ſcripturam,§.2.gl.vnica, nu.1538 258.b
Miſerabiles perſonas,quæ forum eligendo ſacrum regium conſilium adiuerunt,num poſſint declinato foro regis coram baiulis litigare,par.1.gloſ.1.nu. 112 13.a
Monachatio in vita probatur dicto patris,§.2.gl.vnica,nu.96 75.a
Monachum quem eſſe qualiter probetur para.2.gl.vnic. nu.510 130.b
Monachus agens poſſeſſorio ad reſtitutionem monaſterij, quid probare habet,par.2.gl.ūnic.nu.678 156.a
Monetæ bonitas qualiter probetur, parag.2.gl.vnica,nu.686 157.a
Monetam falſam retinens, aut expẽdẽs, vt falſi pœnam euitet, quid probandum,parag.2. glo.vnic.num.666.667. 668 154 b
Monetam incidentes, vt debitis pœnis feriantur,quid probãdum,parag.2.gl. vnica, nu.761 167.b
Monetam falſam fabricãtes, vt pœnam conſtitu. regn. adulterinam euitent, quid probare habent,para.2.gl.vnica, nu.1064 207.b
Mora quando narratur in libello per lapſum diei, & probatur de interpellatione ſequi poteſt condemnatio ex vi clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, parag.1.gl.4.nu.51 43.b
Mora purgatur etiam vbi adeſt iuramẽtum quando proceditur ſola facti veritate inſpecta,par.1.gl.4.nu.58 45.b
Mora debitoris non ſoluendo debitum eius creditori in loco deſtinatæ ſolutionis,qualiter probetur, parag.2.glo. vnica,nu.861.862 182.a
Morboſum quem eſſe, qualiter probet, parag.2.gl.vnica,nu.1367.1368 241.b
Mors alicuius ꝓbatur uno teſte ſi eſt occulta,parag.2.gl.vnica,nu 83 74.b
Mors,ſeu diminutio animalium,qualiter probetur,para.2.gl.vnic.nu.225 93.b
Mors equi conducti,qualiter probetur, para.2.gl.vnic.nu.226 94.a.b
Mors alicuius hominis qualiter probetur,para.2.gl.vnic.nu. 235. 236 237 238.239.240 241.242 94.b.& 95.a.b
Morum probitas qualiter probetur,§.2. gl.vnic.nu.1369.1370 241.b
Motus proprius Principis,aut Papę,qualiter probetur,parag.2.glo. vnica, numero 1111 213.b
Motus proprius ſcriptura debet probari,§.2.gl.unic.nu.1545 258.b
Mulier ex ui clauſulæ,ſola facti ueritate inſpecta, poteſt in iudicio ꝓcuratoris officium aſſumere,§.1.gl.4.nu 68 47.a
Mulierem eſſe prægnantem duobus teſtibus probatur,parag.2.gloſ.unic. numero 3 67.b
Mulier quæ agit ad aſſecurationẽ dotis propter uergentiam mariti ad inopiã, an habeat neceſſe ꝓbare qualiter maritus deteriorauit conditionem ſuam poſt contractum matrimonium,para. 2.gl.unic.nu.153 81.a
Mulier agens ad aſſecurationem dotis propter uergentiam ipſius mariti ad inopiam, an poſſit impedire exequutionem inſtrumenti cõtra maritum liquidati ſi reuocet conſtitutum,& præcarium,§.2.gl.unica,nu.154 81.a
Mulier de aliquo iniuſtè conquerens, & falſo deferens incurrit portis laqueũ, §.2.gl.unica,nu.169 83.a
Mulieres qua probatione ſe iuuabun

pœna mortis ſtatutæ contra ea iniuſtè conquerentes,& aliquem falſo deferentes,parag.2.glo.vnic.nume.161. 162.163 ibid.

Mulierem eſſe prægnatem, ex quibus probetur,§.2.gl.vnic.nume.381.382 383 114.a.b

Mulierem eſſe arctam,& nō cognoſcibilem,qualiter probetur,§.2.glo.unica, num 384 114.b

Mulier ut poſt contractum matrimoniū præſumatur quæſiuiſſe de bonis prioris mariti,quid probandum,§.2.gl.vnica,nu.636 148.b

Mulier quæ ſponſalia de præſenti contrahit monaſterium ingredi volens, quid articulando probabit,§.2.gl.vnica,nu.681 156.a

Mulier ut propter adulterium ab ea cōmiſſum dote non priuetur, quid probandum,para.2. gl.unic.nu.879.880. 881. 882. 883. 884. 885. 886.887.888 889.890 185.a.b.& 186.a

Mulier quæ ſtatim viro mortuo alteri nubit,& intra nouem menſes à die mortis primi mariti parit, ut partus dicatur primi,& non ſecundi mariti, quæ probatio eſt neceſſaria,parag.ſecūdo gloſſa vnica, nume.922.923.924.925. 188.a.b

Mulier vt excludatur a beneficio, S. C. Velleiani, quid erit probandum,§.2. gl.vnic.nu.1285 234.a

Murum eſſe communem,pro diuiſo, aut pro indiuiſo,qualiter probetur,§.2.gl. vnic.nu.548 150 b

Mutum & ſurdum habuiſſe intellectum ad contrahendum,& adeundum,qualiter probetur,parag.2.glo.vnic.num. 1107 213.a

Mutum & ſurdum quem eſſe, qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.1109 ibid.b

Mutuum minori curatore carenti factū vt repeti poſſit,quid probādū,§.2.gl. vnic.nu.467.468.469 124.b.& 125.a

Mutuū illi tutori factū, ut poſſit repeti domino,quid probādū,§.2.glo. unic. nu.585.586.587.588 589 142.a.b

Mutuum prælato alicuius Eccleſiæ,ſiue adminiſtratori ciuitatis factum in eorum vtilitatem fuiſſe verſum, qualiter probetur,parag.2.gl.vnica, nume. 674.675 155.a

Mutuans ad refectionem alicuius rei,ut præferatur anterioribus creditoribus, quæ probatio eſt neceſſaria,§.2.gl.unica,num.842 179.b

N

Natum quem fuiſſe octauo, aut ſexto menſe,qualiter probetur, §.2. glo.vnica,num.1310.1311 236.b

Natum quem fuiſſe congruo tempore, qualiter probetur,parag.2.glo.vnica, num.1312 237.a

Neapolitani poſſūt petere remiſſionem cauſæ ad iudices magnę curiæ,quamuis in cauſa fuerint in authores laudati,§.primo,gloſſa prima,numer.51 8.a

Neapolitani in omni cauſa trahunt, & non trahuntur,parag.primo,gloſſa.1. num.93 11.b

Negatiua qua iudex profitetur ſibi liquere,de meritis cauſę, qualiter pbetur, parag.2.gl.unic.nu.1605 263.a

Neganti & poſtea cōfitenti,num remittatur pœna ſtatuta contra negātes,§. 2.gl.vnica,nu.133 78.a

Negatoria actione agens,qui propter cōtumacia ex reo efficitur actor, quid hoc caſu probare tenetur,parag 2.gl. vnic.num.436 121.a

Negotiorum geſtor,& dominus ut inſolidum obligentur, quid probandum, parag.2.gl.unica,nu.1134 216.b

Negligentia tutoris qui non curauit ponere pecuniam pupillarem ad honeſtum lucrum,qualiter probetur,para. 2.gl.unica,nu.389.390 115.a

Negligentia commiſſa in non curare faciendo infirmum,qualiter probetur, §.2.gl.vnica,nu.391 115.b

Negligentia uniuerſitatis in non capiēdo malefactores,qualiter probetur,§. 2.gl.unica,nu.1145 218.a

Negotium fuiſſe vtiliter geſtum, qualiter probetur,par.2.gl.vnica, nu. 395. 116.a

Digitized by Google

Nobilitas generis qualiter articulando probetur,§.2.glo.vnic.nume.256.257. 258 98.a.b
Nominis variatio in vna eademque perſona ſi contingat fieri quid tunc probandum ad nominis idẽtitatem verificandum,§.2.gl.vnic.nu.516 132.a
Notarium quem eſſe,qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.250 97.a
Notarius infra hebdomadam tenetur in publicam formã redigere,& partibus aſſignare inſtrumẽta per eum aſſignata,§.2.gl.vnic.nu 322 107.a
Notarium non fuiſſe rogatum, qualiter probetur,§ 2 gl.vnic.nu.503. 129.b
Notitiam alicuius rei quẽ habuiſſe,qualiter probetur,§.2. gl.vnic.nume. 507 130.a
Notitiam publicationis ſtatuti quem nõ habuiſſe,qualiter ꝓbetur,§.2. gl.vnic. nu.865 182 b
Notariũ probatur duobus teſtibus,§.2. gl. vnic.nu.15 68.b
Noualia qualiter probentur,§.2.gl.vnic. num.1371 241.b
Nuncius qui incepit in aliqua cauſa citare ipſe idem nũcius debet in tota cauſa citare,& non alius,§.1.gloſ.1.nume. 28 6.a
Nuncius non poteſt aliquem citare ſine commiſſione iudicis,§.1.gl.4.numero 76 48.a
Nuncius vbi proceditur,ſola facti veritate iſpecta,poteſt citare,nec ratione defectus commiſſionis vitiabitur proceſſus,§.1.gl.4.nu.77. ibid.

O

OBliuio qualiter probetur,§.2.gl.vnic. nu.656 151.b
Obſtetrices tres debẽt adhiberi cum vẽter alicuius mulieris inſpicitur,§.2.gl. vnica,nu.55 72.a
Officialem retinuiſſe famulum qualiter probetur , parag. 2.glo. vnica,numero 181 85.b
Officialis emens officio aliquam rem,vt talis emptio de iure ſubſiſtat,quid probandum,§.2.gl.vnica, nu 979 198.a
Officialem non quæſiuiſſe ex bonis fiſci, qualiter probetur,§.2.gloſ.vnica, numero 1388 243.b
Omiſſum a partibus haberi ꝓ expreſſo quando dicatur,para.2.gl.vnica , numero 1121 214.b
Opinio communis qualiter probetur,para.2.gl.vnic.nu.770 771 169.a,b
Ordinandi ſufficientia,qualiter ꝓbetur, para.2.gl.vnica,nu.1425 247.a
Origo alicuius qualiter probetur, parag. 2.gl.vnic.nu.780 171.a

P

PActum de retrouendendo probatur per duos teſtes,para.2.gloſſ.vnica, numero 24 69.a
Pactum de retrouendendo & modicitas pretij,quando non arguunt cõtractus ſimulationem,parag.2.gl.vnica, nume 210 90.b
Pactum de retrouendendo, qualiter probetur,para.2.glo.vnica,nũ.508 130.b
Pactum de non petendo per tutorem factum debitori pupilli non tenet,para. 2.glo.vnic.nu 1030 203.b
Pactum de non petendo per tutorem factum debitori pupilli , vt valeat quæ probatio non eſt neceſſaria,para.2.gl. vnica,numero 1031.1032.1033. 203.b & 204.a.b
Pactum quod quis non teneatur de morbo equi venditi , vt non viribus ſubſiſtat quæ probatio eſt neceſſaria, para. 2. gl.vnic.nu.1079 209.b
Papa conuincitur duobus teſtibus,para. 2.gl.vnic.nu.11 68.a
Parentela antiqua,qualiter probetur,para.2.glo.vnica,nu.396.397 116.a.b
Pars quæ habet intentionem fundatam teſtibus , aut inſtrumentis non cogitur reſpondere poſitionibus partis aduerſę,nec cogitur ad iurandum, para. 1.gl.3.nu.48 27.a
Paſcendi ius qualiter probetur , para.2. gl.vnic.nu.453 123.a
Paternitas qualiter articulando prob:t, parag.2.gl.vnica,nu.131 78.a
Patrem voluiſſe plus vni filio, quam alteri donare,qualiter probetur,para.2.gl. vnica,nu.180 85.b

Pater

Pater ex qua cauſa poſſit dotem filiæ denegare,§.2.glo.vnica,nume.991. 992. 993 199.a
Pater quibus ex cauſis poſſit alimenta filijs denegare,parag.2.glo.vnica,num. 994.995 ibid.b
Patris volũtas in volẽdo legitimare eius filium ſpurium,qualiter probetur,parag.2.gl.vnica,nu.1205 224.a
Patria poteſtas qualiter probetur,para. 2.gl.vnica,nu.1241 229.a
Pauper habet electionem, & uariationẽ fori,para.1.gl.1.nu.101 11.b
Pauperes,Eccleſia,& miſerabiles pſonę pro cauſa feudali non habent electionem fori,para.1.gl.1.nu.102 ibid.
Paupertas alicuius qualiter articulando probetur,para.2.gl.vnic.nu. 398.399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 116.b,& 117.a
Paupertatis probatio eſt arbitraria, par. 2.glo.vnic.nu.407 117.a
Pauper quilibet naſcitur, para. 2. gloſſa vnica,numero 408 ibid.b
Partum fuiſſe ſuppoſitũ qualiter probetur,para.2.gl.unica,nu.1074 209.a
Pax qualiter articulando probetur, par. 2.gl.unica,nu.1193 222.b
Pecuniam mutuo minori datam fuiſſe per minorem male impenſam,qualiter probetur,parag.2.glo. unica,num. 470 125.a
Pecuniam confeſſatam non fuiſſe numeratam, qualiter probetur,parag.2.glo. vnica,nu.504 130.a
Pecuniam in ludo deperdita poteſt repeti, uſque ad quinquaginta annos,para.2. gloſſa vnica,numero 1053 206.a
Pecunia in ludo deperdita,ut repeti nõ poſſit,quid probandum, parag.2.glo. unic.nu.1054.1055 206.a.b
Pecuniæ numeratio, qualiter probetur, para.2.gl.unic.nu.1373 242.a
Pecuniam fuiſſe ſolutioni paratã,qualiter probatur,parag.2.glo.vnica,numero 1391 243.b
Pedagium ſiue gabellam quem uoluiſse fraudare,qualiter probetur,parag.2.gl. unic.nu 659 152.a
Pœnam alicui promittens, ſi quæſtionẽ moueret,quòd incidit in pęnam qualitercunque moleſtet,parag.1.gl.1.nu me.27 6.a
Pœna cuius pars uenit applicanda fiſco, & altera parti, inſpecto iure communi debet concludi,quòd tota pœna fiſco applicetur,& poſtea per fiſcũ diuidatur,aliàs non concluderetur,parag.1.gl.3.nu.95 34.b
Pęna conſt.regn.eorum fraudibus, ut locum habeat,quæ probatio eſt neceſſaria,parag.2.gl.vnica,nu.753 166.a
Pęnitentia ut locum habeat in cõtractu permutationis,quę probatio eſt neceſſaria,parag.2.gl.vnica,nu.752 ibid.
Permutationem factam fuiſſe in fraudẽ iuris congrui,qualiter probetur, § 2. gl.vnica,num.1275.1276.1277 222.b & 223.a
Permutatio beneficij ut fraudolenta dici poſſit,quæ probatio eſt neceſſaria, §.2.gl.vnica,nu.1512 255.b
Perſonæ miſerabiles poſſunt allegare fori declinatoriam etiam poſt litem conteſtatam,parag.1.gl.1.nu.75 9.b
Perſonæ miſerabiles habent electionem fori etiam pro cauſis ſibi ceſſis, & tãſi ceſſio fiat ex cauſa onerosa,quam lucratiua,parag.1.gl.1.nu.95 12.a
Perſonam eſſe ſuſpectam de dilapidatione,qualiter probetur,parag.2.glo.unica,nu.942 193.b
Periti ubi in aliquo negotio eligi debẽt, duo eſſe debent, parag.1. gloſſ.4. numero 20 40.a
Periti unius dicto ſtatur , ubi proceditur ſolà facti ueritate inſpecta,parag. 1.glo.4.nu.21 ibid.
Petitio talis qualis requiritur etiam ubi proceditur ſine figura iudicij, parag. 1.glo.3.num.3 20.a
Petitio talis qualis requiritur in quauis cauſa quouis modo tractanda, parag. 1.gl.3.nu.4 20.b
Pignus conuentionale ut de iure uendi poſſit,quæ concurrere debeant,par.2. gl.vnica,nu.702.703.704. 159.b
Pignoris remiſſio ex quibus probetur,

 parag.

parag 2.glo.vnica numero 1392.1393. 1394.1395 244.a
Poſſeſſor alicuius rei ibi cõueniri poteſt vbi res ſita eſt,§.1.gl.1.nu.71. 9.a
Poſſeſſorij cauſa probatur uno teſte, parag.2.gl.vnica,nu.63 72.b
Poſſeſſio ciuilis per teſtes qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.423. 119.b
Poſſeſſio rei immobilis per quos actus probet,§.2.glo.vnic.nu.424.425.426. 427.428.429.430 120.a.b
Poſſeſſionis tranſlatio virtute precarij, qualiter probetur,parag.2. glo. vnica, nume.452. 123.a
Poſſeſſio iuriſpatronatus,qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.618 146.b
Poſſeſſione turbatus ſi criminaliter agat, quid probare neceſſe habeat,parag.2. gl. vnic.nu.690 158.a
Poſſeſſionem fundi ſterilis quem continuaſſe,qualiter ꝓbetur,§.2.gl.vnic. nu.763 168.a
Poſſeſſio iurium incorporalium,qualiter probetur, §.2.gloſſa vnica , numero 764. ibidem.
Poſſediſſe quem & de præſenti poſſidere,qualiter probetur,§. 2.gloſſa vnica, numero 903 188.a
Poſſeſſionem ſuam continuauiſſe,qualiter probetur,§.2.gloſſa unica, numero 929 131.b
Poſſeſſio vt per conſtitutum transferratur,quid in articulis deducendum,para.2.gl.unica,nu.1092 211.a
Poſſidere negans vt ex tali mendacio poſſeſſione priuetur,quid probandum,parag.2.gl.vnica,nu.132 78.a
Poſſeſſio centenaria qualiter probetur, §.2.gl.vnica,nu.245 96.a
Poſthumus præteritus, ut rumpat teſtamentum,quæ probatio eſt neceſſaria, §.2.gl.vnica,nu.705 159.b
Potentiam aduerſarij quem perhorreſcere,qualiter probetur,§.2.glo.vnica, numero 759 167.a
Potentiam aduerſarij,nec perhorreſcentiam ſubeſſe,qualiter probetur,§ 2.gl. vnica,numero 760 ibid.
Pragmatica diſpendialitium,quas cauſas mixtas comprehendat,parag.1. gloſſ. 2.nu.14 17.b
Prębendę poſſeſſionem petenti, quid incumbat in articulis deducere,§.2.glo. vnica,nu.755 166.a
Prædia non eſſe ſubiecta collectis,qualiter probetur,§.2.gloſſa vnica, numero 1249 230.a
Præſcriptionis interruptio trib.teſtib. debet probari,§.2.gl.vnic.nu.51 72.a
Præſcriptio decem,vel viginti annorum qualiter probetur,§.2.gl.vnica, numero 520.521 522 132.b
Pręſcriptionem plures ſpecies,& quomodo quælibet ex eis valeat probari, parag.2.gl.vnic.nu.523 ibid.
Præſumptiones quibus probatur contractum fuiſſe metu factũ,quibus probationibus elidantur, para.2.gl.vnic.nu. 221.222.223 93.a
Pretij modicitas qualiter conſideranda, quando agitur de ſimulatione contractus,§.2.gl.unica,nu.209 90.b
Præueniens creditorem ad ſibi caſſandum inſtrumentum debiti, ſi ante litem cœptam cautionem de ſoluendo debitum, & pœnam & comparendo perſonaliter non obtulerit pendente iudicio poterit talem cautionem præſtare,& iudiciũ ex vi clauſulæ,ſola facti veritate inſpecta cõualidare, para. 1.gl.4.nu.48 43.a
Principis certa ſcientia nõ poteſt probari,niſi per ſcripturam,§.2.gl.vnica,nu. 1544 258.b
Prioritas & poſterioritas,qualiter articulando probetur,§.2.gloſſa vnica.num. 139 79.a
Priuilegium alicuius corã duodecim teſtibus debet inſpici,§.2.gl.vnic. numero 54 28.b
Probatio plena ex teſtibus ſine iuramento examinatis non reſultat, ſed talis qualis,§.1.gl.3.nu.52 28.a
Probum quem eſſe,qualiter probetur,parag.2.gl.vnic.nu.1003 200.b
Proceſſus & ſententia lata ſuper libello continente contraria,ſuſtinetur ex vi clauſulæ,ſola facti veritate inſpecta, parag.

parag.1.gl.4.nu.11 38.b
Proceſſus factus cum tutore, qui non adimpleuit ſolênia eſt nullus, §.1.gl.3. numero.67 31.a
Proceſſus nulliter compilatus, & factus cum pupillo, qua cautela poſſit ſuſtineri, §.1.gl.3.nu.69 ibid.
Proceſſus deperditio qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.779 171.a
Procurator non poteſt ſubſtituere niſi lite conteſtata, para.1.gl.4.num.8. 38.b
Procurator poſtquam incipit tractare de meritis cauſæ ex ui clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, poteſt alium ſubſtituere, §.1.gl.4.nu.9 ibid.
Procurator mittens pecuniam ab eo exactam domino per nuncium miſſum a domino, ut nõ teneatur domino licet pecunia fuerit deperdita, quid probandum, § 2.gl.vnic.nu.1095 211.b
Prodigum quem eſſe, qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.1290 234.b
Profeſſio tacita ingredientem aliquam religionem, qualiter probetur, §.2. gl. unica, numero 1194 222.b
Promiſſio rei ſtabilis ſi fiat aduocato pro patrocinio non poteſt probari niſi per ſcripturã, §.2.gloſ.vnica, n.1539. 258.b
Procurator dominus litis effectus debet citari ad ſententiam, & non dominus principalis, §.1.gl.4.nume.6. 38.a
Procuratorem quem fuiſſe, qualiter probetur §.2.gl.vnica, numero 1375.1376 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385 1386 242.b.& 243.a
Publicatio in cauſa poteſt omitti, ubi ꝓceditur ſine figura iudicij, §.1. gloſſ.3. nu.35 24.b
Publicatio in cauſa vbi ſolita eſſet fieri de ſtilo curiæ, eius omiſſio redderet proceſſum retro nullum etiam, ubi proceditur ſine figura iudicij, §.1.gl.3. nu.36 ibid.
Publicanam intentans, quid probare neceſſe habet, §.2.gloſſa vnica, numero 706 159 b
Pupillaris tacita vt matrem excludat, quę probatio eſt neceſſaria, parag.2. glo.vnic.nu.374 113.b
Purgatio vt indici poſſit, quid probandum ſit, §.ſecundo, gloſſa vnica num. 697 158.b
Pupillus ſi agit contra viduam habet ſori electionem, parag 1.gloſsa.1.nume. 81. 10.b

Q

QVartam non deberi Epiſcopo de relictis factis eccleſiis parrochialibus, qualiter probetur, §.2.gl.vnic. nu. 1213 225.b
Quem ſponte non renunciauiſſe alicui beneficio, qualiter ꝓbetur. §.2.gl.vnic. nu.1166 219.b
Quẽ ex animo non deliquiſſe, qualiter probetur, §.2.gl.unica, numero. 1234. 228.a
Quem deliquiſſe qualiter probetur, §.2. gl.vnica, nu.1239 228.b
Quem non deliquiſſe qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.1244 229.a
Quem non vidiſſe Titium occidi, qualiter probetur, para.2.gloſſ.unic.numero 1257. 230.b
Quem non occidiſſe, qualiter probetur. parag.2.gl.unic.nu.1260 231.a
Quem facturum alias nõ fuiſſe, qualiter probetur, parag.2. gl.unic.num. 1265. 231.b
Quem non reperiri, qualiterr probetur, § 2 gl.unic.nu.1267. 232.a
Quem ſuo iure fuiſſe uſum, qualiter probetur, parag.2.glo.vnic. numero 1296 235.a
Quærelam præceſſiſſe, qualiter probetur, parag.2.gl.unic.nu.1242. 228.b
Quæſita per tutorem tutelæ adminiſtratione durante, ut præſumantur, quæſita intuitu bonorum pupillorum, quid probandum, parag.2.gloſſa vnica, numero 970 197.a
Quæſtio autem quid ſit, para.1.glo.1.nu. 20. 5.b

R

RAptus crimen, quomodo probetur, parag.2.gl.vnic.nu.664 153.b
Raptus crimen qua probatione excludatur, para.2.gl.vnic.nu.665. ibid.

Ratiha-

Digitized by Google

Ratihabitio ĩ delictis, qualiter probetur parag.2.gl.vnica, nu.773 169.a
Recommandati magno admirato remittuntur ad magnum admiratũ abſque purgatione contumaciæ, §.1.gl.1.nu.169 13.b
Recõciliatio inter aliquos probatur uno teſte, para.2.gl.unic.nu.95 75.a
Reconualeſcentia alicuius qualiter probetur, parag.2.gl.vnic.nu.957 195.b
Receptans bannitos & forindicatos, ut pœna ſtatuta contra receptatores non puniantur, quid probandum, §.2.gloſ. vnica, numero 867.868.869.870.871. 872 183.a.b.& 184.a
Redhibitoria actione agenti, quid probandum ueniat. §.2.gl.vnica, numero 707.708.709.710 160.a
Religioſum accuſans ex eo, quòd in alienâ parocchia celebrauit, ut obtineat, quid debeat probare, parag.2.gl.unic. numero 894 87.a
Relictum factum filiæ pro dote, quòd factum fuerit titulo inſtitutionis, probatur per duos teſtes, § 2.gloſſ.unica, nu. 8. 67.b
Relictum factum alicui incapaci clam, & accõmodata fide, applicatur fiſco, para.2.gloſſa vnica, numero 213 91.a
Rem eſſe cenſualem qualiter probetur, §.2.gloſſa unica, numero 847 180.a
Res fuiſſe deperditas in incẽdio, uel naufragio, qualiter probetur, §.2.gl.unica, numero 873 184.a
Rem furtiuam ignoranter emens, ut pretium à uero domino conſequatur, quę probatio eſt neceſſaria, §.2.gl.vnic.nu. 913.914 915 189.a.b
Res empta ex pecunia dotali, ut efficiat dotalis, quę probatio eſt neceſſaria, para.2.gl.unic.nu.667 668. 196.b
Rem propria pecunia redimere habens, quod aliena uelit pecunia redimere, qualiter probetur, §.2.gl.vnic.numero 1252 230.a
Remiſſio caducitatis qualiter probetur, §.2.gl.vnica, nu.966 196.b
Remiſſio à reddẽdis rationibus, qualiter probetur, §.2. gl. unica, numero 1398 1399.1400.1401.1402. 244.b.& 245.a
Remediũ l.diffamari, C.de ingen. & manumiſſ. poteſt intentari coram iudice diffamati, & non diffamantis, §.1.gl.1. nu.113 14.a
Remedium cap.reintegrandæ intẽtans, quid probabit, §.2.glo.unica, numero 248 96.b
Remediũ l.fin.C.de interdict.D.Adriã. tollen.intentãs, quid neceſſe probare habebit, §.2.gloſſa vnica, numero 554 136.a
Remedium l.2.C.de reſcind.uend.ut eſſet, quid probandum ueniat, §.2.gloſſ. vnic.nu.736 163.b
Remedium l.2.C.de reſcindenda uẽditione, ut poſſit intentari contra ſecũdum emptorem, quid probandum, para.2.g.l.vnica, nu.1232.1233. 227.b
Remedium adipiſcendæ poſſeſſionis intentans, ut ab eo excludatur, quid debeat probare, § 2.gloſſa vnica, numé. 1281 233.b
Repulſa ubi proceditur ſine figura iudicij, an concedatur, §.1. gloſſ.3.numé. 37. 25.a
Repudiatio hæreditatis, qualiter articulando probetur, §.2.gl.vnica, numero 649.650.651 652. 150.b.& 151.a
Rem in nullius bonis eſſe, qualiter ꝓbetur §.2. gl. vnic.nu.422 119.a
Repudiationem fraudulentã eſſe, qualiter probetur, §.2.gloſſ.unica, numero 653 151.a
Reſcriptum principis oblatũ in iudiciõ habetur loco libelli, ubi proceditur ſola facti ueritate inſpecta, §.1.gl.4. nu. 85 49.a
Reſtitutionem ad appellandum petens, ut obtineat, quid ĩ articulis deducere debeat, parag.2.gl vnic.nu.808. 174.b
Reus non poterit petere remiſſionem cauſæ quamuis pendente iudicio alterius fori eſſe cæperit, §.1 glo.1.numero 63 9.a
Reus tunc demum remiſſionem cauſæ petere prohibetur, quando pendente iudicio, alterius fori eſſe ceperit, ſi priuilegium fori fuit conceſſum ad ſupplica-

plicationem patris, ſecus ſi motu proprio principis,§.1.gl.1.nu.64 ibid.
Reus conuentus in loco contractus in quo domicilium habebat non poteſt petere remiſſionem cauſæ,parag.1.gl.1.numer.66 ibid.
Reus ſi conueniatur in loco contractus tunc demum prohibetur petere remiſſionem cauſæ ſi agatur ad obſeruantiam contractus,ſecus ſi agatur ad diſtractum,§.1.gl.1.nu.67 ibid.
Reus num cogi poſſit vt edat actori propria inſtrumenta ex vi clauſulæ,ſine figura iudicij,§.1.gl.3.nu.89 34.a
Reus ſi conueniatur vt heres patris poterit condemnari,ut hæres matris, mater erat ſimiliter obligata,ad debitum pro quo filius conuenitur,ut hæres patris,& hoc ex ui clauſulæ ſola facti veritate inſpecta,parag.1.gloſſ.4.numero 27 41.a
Reus accuſatus quod Titium vulnerauerit de menſe Octobris abſque expreſſione diei,volens probare, quod ad ſuam defenſionẽ vulnerauit,quid probabit,§.2.gl.vnic.nu.893 186.b
Rex Ferdinandus mãdauit in cauſis omnibus procedi, ſecundum veritatem omiſſæ prorſus iudicij figura,parag.1.glo.1.num.8 3.b
Rixæ ex litibus oriuntur,parag.1.glo.1.nume.3 ibid.
Rogitus teſtium probatur duobus teſtibus,§.2.gl.vnic.nu.5 67.b
Romipeta ſi infirmatur in itinere poterit teſtari coram duobus teſtibus,§.2.gl.unic.nu.39 71.a
Regula tex.in l.vbi cæptum.ff.de iud.habet locum etiam in voluntarijs,& coram arbitro,§.1.gl.1.nu.34.35 6.b
Retrouendere promittens tenetur offerre ſe paratum retrouendere, vt agere poſſit ad pretium, & ſi hoc non agit, nihilominus poterit pendente iudicio hinc oblationẽ facere, & iudiciũ ex hoc conualidabitur,parag.1.glo.4.num.43 42.b
Res ut dicatur ſolita infeudari,quid probandum veniat,parag.2.glo.vnica.numero 604 144.b
Reſignatio ſimoniaca, qualiter probetur,§.2.gl.vnica,nu.1403 245.a

S

Sacerdos poteſt reuelare confeſſionem de licentia confitentis,para.2.gl.unica,nu.1585 262.a
Sacerdotis iuramento ſtatur,an habuerit licentiam reuelandi confeſſionem,§.2.gl.vnica,nu.1586 ibid.
Sanitas in aliquo homine, qualiter probetur,§.2.gl.vnica,nu.431 120.b
Sanitas mentis,qualiter probetur,§.2.gl.vnica,nu.635 148.b
Salarij famulo nullo modo conſtituti liquidatio,& probatio,quomodo fiat,§.2.gl.unica,nu.1292 234.b
Satiſdandi difficultas,ſeu quem non poſſe inuenire fideiuſſorem probatur iuramento,§.2.gl.vnica,nu.1572 260.b
Satiſdandi difficultas non probatur iuramẽto,vbi iudex habet inditia,quòd quis poteſt inuenire fideiuſſorem,§.2.gl.unic.nu.1573 ibid.
Scientia præſumpta in vicino, qualiter excludatur,§.2.glo.vnica,nu.639.640.641.642.643 149.a.b
Scientiam eſſe in aliquo qualiter probetur,§.2.gl.vnic.nu.1405 245.a
Scientia alicuius facti,probatur iuramẽto,parag.2.gl.vnic.nu.1588 262.a
Scripturæ vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta,poſſunt præſentari in die feriata,parag.1.gl.4.nu.84 49.a
Scriptura priuata tribus teſtibus debet comprobari,parag.2.gl.vnica,nu.50.71.a
Scriptura antiqua reperta in archiuo alicuius Eccleſiæ, vt probet,quæ probatio eſt neceſſaria,parag.2.gl.unic.nu.644 149.b
Scriptura priuata ſcripta per tertium,& ſubſcripta per debitorem, vt probet quid probandum,parag.2.gloſ.vnica,nume 645 ibid.
Sacrum regium cõſilium, magna curiæ vicariæ ſunt iudices competentes in toto regno, & nihilominus tenentur cauſam remittere ad iudicem domicilij

cilij,parag.1.gl.1.nu.42 7.a
Scripturam fuiſſe ſcriptam per talem de tali,qualiter probetur,para.2.gl.unic. nu.824 176.b
Scripturam quem in promptu non habere ad finem procedendi ad ulteriora probatur iuramento,parag.2.gl. vnic. nu.1577 261.a
Scripturæ amiſſio probatur iuramento, parag.2.gl.unic.nu.1575 ibidem.
Senectus in aliqua perſona,qualiter probetur,parag.2.gl.unic.nu.432 120.b
Sententia abſolutoria, ubi proceditur ſine figura iudicij,poteſt ad electionem iudicis ferri in perſonam domini,aut procuratoris,parag.1.gl.3.nu.41 26.a
Sententia in quem debeat ferri in tutorem, uel in pupillum, parag.1. glo.3. numero.42 ibid.
Sententia ſi feratur pro,uel cõtra abſentem,non ualet inſpecto iure communi,parag.1.gl.3.nu.44 ibid.
Sententia in fauorem abſentis lata ſuſtinetur in regno ex ui clauſulæ,ſine figura iudicij,parag.1.gl.3.nu.45 25.b
Sententia ex ui clauſulę,ſine figura iudicij,poteſt ferri,quæ non ſit conformis libello,parag.1.gl.3.nu.49 27.a
Sentẽtia interloquutoria uerbotenus, & ſine ſcriptis ferri poteſt,parag.1.glo.3. nume.79 32.b
Sententia nũ debeat in ſcriptis redigi, ubi proceditur ſine figura iudici, parag.1 gl.3.nu 78 32.a
Sententia lata citato principali, & non procuratore non eſt nulla,ſed ſuſtinetur ex ui clauſulę,ſola facti ueritate inſpecta,parag.1.gl.4.nu.7 38.b.
Sententia lata ſuper libello continente contraria, eſt nulla, parag.1.gloſſa 4. nume.10 ibid.
Sententia dari poteſt nullo præcedente libello,neque litis conteſtatione, ubi proceditur ſola facti ueritate inſpecta,parag.1.gl.4.nu.12 39.a
Sententia uiua uoce lata,non lecta,non ſcripta ex vi clauſulæ,ſola facti ueritate inſpecta ſuſtinetur, parag.1.glo.4. nume.52 43.b
Sententia lata contra ſtilũ curiæ eſt nulla,ac ſi lata eſſet contra legem,para.1. gloſ.4.nu.82 48.b
Sententia non datur hodie in regno ex capite ſolius præſcriptionis,parag. 2. glo.vnic.nu.514 133.a
Sentẽtiæ tenor qualiter probetur,parag. 2.gl.vnic.nu.863 182.b
Sententia debet ſcriptura probari, §. 2. gl.unica,nu.1562 260.a
Sepulchrum eſſe commune in familia, uel hæreditarium, qualiter probetur, parag.2.gl.unica,nu.1406 245.a
Sequeſtrum ut fieri poſſit,quid in articulis deducendum,parag.2. gl.unic.nu. 850.851.852 180.b.& 181.a
Seruitute itineris per aliquem locũ fuiſſe quem uſum,qualiter probetur, parag.2.gl.unic.nu.584 142.a
Seruitutem urbanam eſſe deperditam, qualiter probetur,parag.2.gloſſ.vnic. numero 913 194.b
Seruus cui legata eſt libertas ſub conditione reddẽdarum rationum,quid neceſſe habebit probare ad libertatem conſequendam,parag.2.gloſſa unica, nume.1200 223.a
Signa contritionis probantur uno teſte, parag.2.gl.vnica,nu.72 73.a
Signi appoſitio rei traditionẽ operatur, §.2.gl.vnic.nu.230 94.b
Signum appoſitũ dolio habetur pro dolij traditione,§.2.gloſſ.vnica,numero 232. ibidem.
Simonia qualiter articulando probetur, §.2.gl.unica.nu.259 98.b
Simulatio contractus probatur duobus teſtibus,parag.2.gloſſ.unica, numero 18 68.b
Societas qualiter articulando probetur, parag.2.glo.vnica,nu.455 123.a
Societatem eſſe diſſolutam,qualiter probetur,parag.ſecundo,gloſſa unica,numero 456 123.b
Societas ut inter duos fratres tacitè contracta uideatur, quid probandum, parag.2.gl.unica,nu 689 157.b
Socium in rebus ſocialibus pertractãdis fuiſſe in culpa,qualiter probetur,par. 2.gl.

Digitized by Google

§.gl.vnic.nu.1121 226.b
Sodomia qualiter articulando probetur, §.2.g loſſ.vnica, nu.437.438.439.440. 441 121.a
Solutio debiti in ſcriptis redacti quinque teſtibus probatur.§.2.glo.unica, numero 60 72.b
Solutio canonis emphyteotici debet ꝓbari quinque teſtibus,§.2.gloſſa vnica,num.67 73.a
Solutum indebitè repetens,quid probare habebit,§.2.gl.2.unic.nu.330 108.b
Solutio debiti in ſcriptis redacti,non poteſt probari niſi per contrariam ſcripturam,§.2.glo.unic.nu.1535 258.a
Solutio debiti in ſcriptis redacti quibus in caſibus poterit probari per teſtes, §.2.gl.unica.nu.1536.1537 ibid.
Soror agens vt hæres fratris,quid habebit in articulis deducere,§.2.gl. vnica, nu.603 144.b
Spoliari quaſi poſſeſſiōe exigēdi annuas præſtationes,ut quis dicatur, quæ probatio eſt neceſſaria,parag.2.glo.unic. nume.728 162.b
Spoliatus lite pendēte vt attentata reuocari facere valeat,quæ probatio eſt neceſſaria,§.2 gl.vnic.nu.756 166.b
Spolians ut teneatur ad fructus quos ex re ſpoliata percepit, quid probari debeat,§.2.gl.unica,nu.754 166.a
Sponſalia qualiter probentur contracta, §.2.gl.unica.nu.1419 246.a
Statutū nō fuiſſe uſu receptum,qualiter probetur,§.2.gl.unic.nu.1420 246.b
Statutum puniens extrahentem frumētum,non comprehendit extrahentem pro uictu ſuo,parag.2.gl.unica,nume. 1601 263.a
Statutum mandans ſtari iuramento damnum paſſi,hoc caſu ſtabitur iuramento damnum paſſi ſuper dominio,ſi dominij quæſtio moueatur,§.2.glo.vnic. nu.1604 263 b
Stilus curiæ,qualiter probetur, parag.2. gl.unic.nu.1115 214.a
Stuprum qualiter probetur,§.2.gl.unica, nu.1421.1422 246.b
Subreptio in literis apoſtolicis, qualiter probatur,§.1.gl.unic.nu.677 156.a
Subſcribens ſe alicuius ſcripturæ,ut ſibi prçiudicet,quid probandum,§.2.gloſ vnica,nu.388 115.a
Subſtitutio pupillaris tacita,quæ matrem excludit probatur duobus teſtibus,parag.2.gl.vnica.nu.21 69.a
Subſtitutionem non fuiſſe per notarium ſcriptam,ſed omiſſam,qualiter probetur,§.2.glo.vnica, numero 1413.1414 246.b.& 247.a
Suſpenſus ſi fracto laqueo cadat in terram,ut liberetur,quid probandum veniat,§.2.gl.unica,nu.926 131.a
Suſpitio fugæ,an poſſit probari per iuramentum,§.2.gl.unic.nu.610 145.b
Suſpitio quæ inſurgit contra inſtrumentum ex dicto unius teſtis,uel ex raſura,ut tollatur,quid probādum,§.2.gl. vnic.nu.943 193 b
Suſpitio iudicis probatur iuramento, §. 2.gl.vnica,nu.1583 261.b
Suſpitio in perſonam actorum notarij,& conſultoris probatur iuramento, §.2. gl.vnica,nu.1584 261.b
Solemnitas lege libellorum,ff.de accuſatione,intelligitur remiſſa per clauſulam,ſola facti ueritate inſpecta,§.1.gl. 4.nu.24 40.b
Solemnitates remiſſæ per clauſulam, ſine figura iudici,& per clauſulam ſola facti ueritate inſpecta, intelliguntur remiſſç,tam in prima, quam in ſecunda inſtantia,§.1.gl.4.nu.54 43.b

T

Tabellio qui incæpit ſcribere in uno proceſſu ipſe idem tabellio in toto proceſſu ſcribere debet,& nō alius niſi primus fuerit impeditus,parag.1 gl.1.nu.29 6.a.
Tabellio ſi eſt impeditus ſcribere per quem deputabitur alius ad ſcribēdum §.1.gl.1.nu.30 ibid.b
Tabellionem quem eſſe probatur iuramento,§.ſecundo,gloſſa unica, numero 1600 263.a
Tenor inſtrumenti deperditi, qualiter probetur,parag.ſecundo.gl.vnica,nu. 252.253 97.a.b

Digitized by Google

Terminus ad allegandum in iure, an de beat dari, ubi proceditur ſine figura iudicij,parag.1.gl.3.nu.92 34.a
Tertius poſſeſſor ex ui clauſulæ,ſola facti ueritate inſpecta, poteſt conueniri nulla facta diſcuſſione,§.1.glo.4.num. 73.quod declara.ibidem nume.74.& 75.47.b.& 48.a
Teſtari quem prohibitum fuiſſe duobus teſtibus probatur,§.2.glo.vnica,nume ro 13 68.a
Teſtamentum fuiſſe conditum corã ſeptem teſtibus probatur per duos teſtes.§.2.gl.unic.nu.14 ibid.
Teſtamenti validitas probatur ſeptem teſtibus,parag.2.gl.vnica,nu.33 69.b
Teſtamentum ruri conditum a ruſtico erit ſolenne,& validum,ſi quinque teſtibus fulciatur,§.2.gl.unic.nume.35 70.b.
Teſtamentum inter liberos erit ualidũ, ſi fiat coram duobus teſtibus,§.2.gloſ. vnica.nu.36 ibid.
Teſtamentum ſi fiat coram Imperatore, vel apud acta inferioris, aut ſuperioris iudicis valet etiam ſi in eo non interuenerit ſeptem teſtes,§.2.gl.vnica, nu.38 71.a
Teſtamenti ſolennitas probatur ſeptem teſtibus,§.2.gl.vnica,nu.58 72.b
Teſtamenti reuocatio debet probari ſeptem teſtibus,§.2.gl.unic.nu.79 74.a
Teſtatorem pęnituiſſe de legatis,& fidei commiſſis per eum factis,qualiter probetur,§.2.gl.vnica,nu.410 117.b
Teſtamentum ſecundum vt rumpat primum habentem clauſulam derogatoriam primi,quid probandum,§.2.glo. vnica,nu.454 123.a
Teſtamenti inualiditas ex eo quod teſtator non poterat articulate loqui,qualiter articulando probetur.§.2.gl.vnic. nume 601 144.b
Teſtatorem dolo & metu nõ fuiſſe inductum ad teſtãdum,qualiter probetur, §.2.gl.unica.nu.655 151.b
Teſtari quẽ fuiſſe prohibitum, qualiter probetur,parag.2.gl.vnica,nume.661. 662.663 153.a
Teſtatorem de poſthumo ſenſiſſe,qualiter probetur,parag.2.gloſſ.vnic.num. 744.745.746.747.748 165.a
Teſtatorem tempore teſtamenti non potuiſſe habere plures quã quinque teſtes,qualiter probetur,parag.2.gl. vnica,num.855 181.a
Teſtamentum non eſſe uerum, qualiter probetur,parag.2.gloſ. vnica,numero 892 186.a
Teſtatorem ſciuiſſe rem per ipſum legatam fuiſſe alienam,qualiter probetur, §.2.gl.vnic.nu.909 188.b
Teſtator legando habitationem,vt intelligatur etiam legaſſe dominium,quæ probatio eſt neceſſaria,§.2. glo.unica, num.1123 215.a
Teſtamentum quem non cõdidiſſe,qualiter probetur,§.2.gloſſ.vnica,numero 1136 217.a
Teſtatorem non fuiſſe aliàs relicturum, qualiter probetur,§.2.glo.unica,num. 1269 232.a
Teſtes poſſunt recipi poſt concluſum in cauſa,quãdo in cauſa poteſt procedi, ſine figura iudicij,§.1.gl.3.numero 47 26.b
Teſtes debent recipi parte citata, alias non probant,§.1.gl.3.nu.61 30.a
Teſtes nouos quis facta publicatione in cauſa nũ producere poſſit ex ui clauſulę,ſine figura iudicij,para.1.gl.3.nu. 86.87 33.b
Teſtes niſi citentur non admittuntur,§. 1.gl.3.nu.100 35.a
Teſtes ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij abſque citatione recipiũtur, ſaltem ſi a parte requiruntur,§.1.gl.3. numero 101 ibid.
Teſtamentum vſurarij nõ valet,niſi pręſtetur cautio de reſtituẽdis vſuris,quę licet ex poſt facto pręſtetur,adhuc per eam non conualidatur teſtamentum, §.1.gl.4.nu.41 41.b
Teſtes deponentes de mutuo,bene probant,licet de tempore nihil dicãt ſi in cauſa proceditur ſola facti ueritate inſpecta,§.1.glo.4 nu.19 40.a
Teſtes poſt quam didicita ſunt teſtifica-

ta, an poſſint produci, vbi proceditur, ſola facti veritate inſpecta, parag.1.gl.4.nu.57 45.a

Teſtes ex ui clauſula, ſola facti veritate inſpecta, poſſunt palam examinari coram partibus, par.1.gl.4.nu.87 49.b

Teſtium legitimus numerus, & defenſiones legitimæ parte regulariter citata, ad ſingulos actus ſunt perquam neceſſariç, para.2.gloſſa unica, nu.1. 67.a

Teſtes duo regulariter in omni negotio ſufficiunt, parag.2.gl.vnica, nu.2 ibid.

Teſtes quinque requiruntur ad probandam prçgnantiam mulieris per confeſſionem ipſiuſmet mulieris, par.2.gl.vnic.num.4 67.b

Teſtes duo ſufficiunt ad probandam abſolutionem ab excommunicatione in perſonam notari, & teſtium & contrahentium çtatem, par.2.gl.vnica, nu.6. 67.b

Teſtiũ habilitas probatur duobus teſtibus, par.2.gl.vnica, nu.28 69.a

Teſtium inhabilitas probatur duobus teſtibus, par.2.gl.vnica, nu.30 69.b

Teſtes ſeptuagintaduo requiruntur ad conuincendum Epiſcopum Cardinalem, par.2.gl.vnica, nu.31 ibid.

Teſtes ſexagintaquatuor requirũtur ad conuincendum Cardinalem, qui ſit presbyter, par.2.gl.vnic.nu.32. ibid.

Teſtes quinque requiruntur in teſtamẽto condito tempore peſtis, §.2.gl.unica, nu.34 ibid.

Teſtes duo ſufficiunt in teſtamento condito ad pias cauſas, para.2 gloſ.vnica, numero 37 71.a

Teſtes quinque requiruntur in donatione cauſa mortis, parag.ſecundo, gloſſa vnica, numero 42 71.b

Teſtes tres requiruntur in depoſitione pecuniæ, vel alterius rei, par.2.gl.vnica numero 43 ibid.

Teſtes decem reponi debent ad oſtium domus parturientis, para.2.glo.vnica, nume.56 72.a

Teſtes plures quam quinque non fuiſſe rogatos tẽpore conditi teſtamẽti, qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.155. 82.a

Teſtes inducti ad probãdam infamiam facti, qualiter deponere habent, para.2.gl.vnica, numero 339 109.b

Teſtes inhabiles admittuntur, quãdo veritas aliunde haberi non poteſt, parag.2.gl.vnica, numero 393 116.a

Teſtes inhabiles, vt nec quando veritas aliunde haberi non poteſt admittantur, quid probandum, para.2.gl.vnica, numero 394 ibid.

Teſtis bona conditio, qualiter probetur §.2.gl.vnic.nu.672.673 154.b & 155.a

Teſtium corruptela qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.774 170.a

Teſtes ut poſſint examinari ad futuram rei memoriam, quæ probatio eſt neceſſaria, para.2.gl.unic.nu.941 193.a

Teſtis de auditu, vt de falſo puniri poſſit quæ probatio eſt neceſſaria, parag.2.gl.unica, nu.1258 231.a

Teſtium teſtificata quę didiciſſe, qualiter probetur, parag.2.glo. vnic. nume. 1294.1295 235.a

Text. in l. ubi cœptum limitatur multis modis, parag.1.gl.1.nu.39 7.a

Timor in præiudicium partis eum allegantis probatur per iuramentum, para 2.gl.vnic.nu.1593 262.b

Tortura qualiter probetur, par.2. gloſſa vnica.nu.713.714.715.716. 717 161.a

Thori ſeparatio ut fiat, quid probandum parag.2.gl.vnica, numero 509 130.b

Tractatus ut probet contractum, quid probandum, §.2.gloſſa vnica, numero 583 141.b

Tractus ad maleficium committendũ, qualiter probetur, §.2.gloſ. unica, nu. 1432.1433.1434.1435. 1436. 247.b, & 248.a.b

Traditio rei an probetur per inſtrumentum, §.2.gl.vnica, nu.1201 223.b

Tranſactionem metu fuiſſe initam, qualiter probetur, par.2.gl.vnica, numero 654. 151.b

Tranſactio ut reſcindi poſſit ex capite enormis læſionis, quæ probatio eſt neceſſaria, par.2.gl.vnica.nu.1113. 214.a

Tranſactione ſe fundans, quid probare

debeat,§.2.gloſſ.vnica, numero 1437 248.b
Trebellianica ut detrahi poſſit,quid i articulis deducendum,§ 2.gl.vnica,numero.693. 158.a
Tutor poteſt conueniri in loco adminiſtratæ tutelæ,parag.1.gloſſ.1.numero 68 9.a
Tutor quæ adimplere debeat prius quã adminiſtret,§.primo,glo.tertia,num. 68 31.a
Tutor emens aliquid de bonis pupilli,vt talis emptio viribus ſubſiſtat,quid ꝓbandum,§.2.glo. vnica, numero 977. 197.b
Tutor qui aluit pupilli matrem de bonis pupilli,vt reprehenſione dignus non ſit,quæ probatio eſt neceſſaria, para. 2.gl. vnica,nu.1163 219.b
Tutoris culpa ſiue dolus in non ponẽdo omnes res pupilli in inuentario, qualiter probetur,§.2.glo.vnica, numero 1174 220.b
Tutorẽ precepiſſe tot fructus ex poſſeſſionibus pupilli,qualiter probetur,parag.2.gl.vnica,nu.1175 ibidem
Tutoris datio in præiudicium legitimi, vt de iure valeat,quæ probatio eſt neceſſaria,§.2.gl.vnica,nume.1188.221.b
Tutor vt ſalarium pro adminiſtratione tutelæ conſequi poſſit, quid probare habet,parag.2.gl.vnic.nu.1204.223.b
Tutorem reſtituiſſe bona inuentariata pupillis effectis maioribus, qualiter ꝓbetur,para,2.gl.vnica,nu.1220.226.b
Tutela debet probari per ſcripturã,par. 2.gl.vnic.nu.1568 260.b

V

VAlor rei mobilis,qualiter probetur, para.2.glo.unic.nu.417. 118.b
Valor beneficij qualiter ꝓbetur, §.2.gl. vnica,nu.799 173.a
Valor rei immobilis qualiter probetur, §.2.gl.unic.nu.902 188.a
Valorem rei ſuæ quẽ ſcire, qualiter probetur,§.2.gl.vnica,nume.1223.226.b
Vaſalli demaniales cum uenduntur, ut iure prælationis ſe redimere valeant quid probare debeant,parag.2.gloſſa unica,numero 757 166.b
Vaſallagium qualiter articulãdo probetur,§.2.gl.vnica,nu.1439. 248.b
Velleiani renunciatio tribus teſtibus debet probari,par.2.gl.vnic.nu.52. 72.a
Vẽditionem eſſe fictitiam & ſimulatam, qualiter probetur,par.2.gl.vnica, nu. 497.498.499. 129.a
Venditio bonorum facta ob publicũ debitum,ut viribus ſubſiſtat, quid probandum,para.2.gl.unic.nu.853.181.a
Vendens rem duobus diuerſis cõtractibus incidit in pœnam falſi,para.2.glo. vnic.nu.960 196.a
Vendens rem duobus diuerſis contractibus,ut falſi pœnam euitet, quid probare neceſſe habet,parag. 2.glo.vnic. numero.961 ibid.
Venditor vt ex mora rei non traditæ poſſit condemnari ad fructus perceptos, & percipiendos,quid erit probandũ, parag.2.gl.unic.nu.1197 222.b
Venditor ut teneatur de falſa demõſtratione rei vendiię, quid probandum, par.2.gl.unic.nu 647 150.a
Vendens rem ad credentiam cariori tamen pretio,quem fuiſſet vendituras ſi præſenti pecunia uenderet,ut talis cõtractus uſurarius iudicetur,quid probãdum,parag.2.gl.vnic.nu 698.158.b
Venenatum quẽ fuiſſe ex quibus probetur,parag 2 glo.unic.nu.442.443.444. 445.446.447.448 121.b.& 122.a.
Veritas nunquam moritur,parag.1.gl.1. num.9 4.a
Veritas ſæpius examinata magis explẽdeſcit,parag.1.gl.1.nu.11 ibid.
Veritas alia diuina & alia humana,para. 1.gl.4. nu.1 37.b
Veritas diuina quæ , parag.1.glo.4. numero 2 ibid.
Veritas humana multipliciter deſcribitur,par.1.gl.4.nu.3 ibid.
Veritas humana quotuplex eſt,parag.1. gl.4.nu.4 ibid.
Veritatem aliunde haberi nõ poſſe, qualiter probetur,parag.ſecundo,gloſ.unica,num.450 122. b
Veſtimenta pignori data , & a muribus

corroſa, vt ipſorum emẽdatio peti ua leat, quid probãdum, parag. 2. gl. unic. nu. 1273. 232. b
Veſtes prætioſæ & feſtiuæ vt efficiantur vxoris, quæ probatio eſt neceſſaria, parag. 2. gloſſa vnica, num. 1443. 249. a
Veſtes feſtiuę & precioſæ cedunt lucro hęredum mariti, parag. 2. gl. vnica, nume. 1442 ibid.
Vicarium quem eſſe qualiter probetur, parag. 2. gl. vnic. nu. 1440 248. b
Vidua & pupillus ſi reconueniantur mi nime cauſæ recõuentionalis remiſſio nem ad iudicem domicilij petere poſ ſunt, parag. 1. gl. 1. nu. 48 7. b
Vidua & pupillus habent fori electionẽ taliter quòd barones non poterunt pe tere remiſſionem cauſarum talium perſonarum ad eorum tribunal, niſi hoc habeant in priuilegium, parag. 1. glo. 1. num. 78 10. a
Vidua luxurioſam vitam ducens non habet fori variationem, neque electionem, §. 1. gl. 1. nu. 79 ibid.
Vidua & pupillus ſi agant contra æquè viduas & pupillos non habẽt fori electionem, para. 1. gl. 1. nu. 81 10. b
Vidua quæ forum magnæ curiæ uicariæ elegit, ſi pendente iudicio moriatur, vel ducat virum, an ſit remiſſioni locus, par. 1. gl. 1. nu. 82 ibid.
Vidua diues an habeat fori electionem & variationem, parag. primo, gl. 1. numero 85 11. a
Vidua ut priuari poſſit legato ſibi facto per maritum ſub conditione, ſi caſtè & honeſte vixerit, quid erit in articulis deducendum, para. 2. gl. vnica. nu. 573 140. a
Vidua committens ſtuprum perdit dotem, §. 2. gl. vni. nu. 1116 214. a
Vidua vt dotes non perdat per ſtuprum per eam commiſſum, quid probandũ veniat, §. 2. gl. vnic. nu. 1117. ibid.
Viduam emiſſe de bonis mariti, qualiter probetur, §. 2. gl. vnica, numero 1441. 248. b
Vicinus præſumitur ſcire facta vicini, parag. 2. gl. vnic. nu. 638 149. a
Viæ ſeruitus qualiter articulando probetur, parag. 2. gl. vnic. nu. 692 158. a
Viam eſſe publicam, qualiter probetur, parag. 2. gl. vnica, numero. 1218 226. a
Vinea ſi attente non colatur poterit reſcindi cõtractus emphyteoticus de ea factus, §. 2. gl. unica, nu. 116 76. b
Violentiam fuiſſe alicui factã probatur vno teſte cum iuramento violentiam paſſi, §. 2. gl. vnica, numero 109. 76. a
de Vi publica accuſatus qua probatione conuincitur, §. 2. gloſſa vnica, numero 1137. 1138 217. a
Virgo quamuis patrem habeat, fori electionem habet, §. 1. gloſſa 1. numero 111. 13. b
Virginitas vxoris, qualiter probetur, parag. 2. glo. vnica. numero 449 122. a
Virginem ſtuprans tenetur dotare eam, parag. 2. gl. vnica, numero 1250 230. a
Virginem quem non eſſe, qualiter probetur, parag. 2. gl. vnic. nu. 1251. ibid.
Vnio plurium fundorum ſimul facta, vt viribus ſubſiſtat, quid probandum venit, §. 2. gl. vnica, numero 758. 166. b
Vnio beneficiorũ, qualiter probetur, parag. 2. gl. vnica, numero 800 173. a
Vniuerſitas habet fori electionem, §. 1. gloſſa 1. numero 99 12. a
Vniuerſitas contumax effecta nõ poteſt petere remiſſionem cauſæ licet contumaciam purgauerit, §. 1. glo. 1. num. 106 13. a
Voluntas obmuteſcentis ſeu morientis ꝓbatur uno teſte, parag. 2. gloſſa unic. numero 89 74. b
Votum quem emiſiſſe de ſe clericãdo ante delictum probatur iuramẽto, parag. 2. gl. vnica, numero 1574 261. a
Vſucapio qua probatione coadiuuetur, parag. 2. gl. unica, nu. 729 163. a
Vſufructuarius vt non teneatur ad collectas, quid probare neceſſe habebit, parag. 2. gl. vnic. nu. 958 195. b
Vſurarium quem eſſe, qualiter articulãdo ꝓbetur, parag. 2. glo. vnica, numero 568 139. a
Vſus communis loquendi quando probandus, para. 2. gl. unic. nu. 519. 132. b

Vtili-

Digitized by Google

Vtilitati publicæ conſulitur ex litium abbreuiatione,§.1.gl.1.nu.5 3.b
Vulneraſſe quem ad neceſſariam defenſionem,qualiter probetur,§.2.gl.vnica numero 582 141.a
Vulnus non fuiſſe mortale nec læthale quoto teſtium numero probetur, §.2. gl.vnica,nu.40 75.b
Vulneratum mortifere quem fuiſſe,qualiter probetur,§.2.gloſſ.vnica,numero 722 147.a
Vulnus non fuiſſe læthale, qualiter probetur.par.2.gloſſa vnica,numero 629. 630 631 148.a
Vxox priuilegiati habet fori electionem ſicut habet maritus priuilegiatus,parag.1.gl.1.nu.91 11.b
Vxor ad euitandum turpem quæſtum præſumitur quæſiuiſſe de bonis mariti,§.2.gl.vnica, nu.783 171.b
Vxor vt tollat præſumptionem turpis quæſtius ſuper bonis per eam conſtante matrimonio quæſitis,quid art. probabit,§.2.gloſ.vnica, nu.784.785.786. 787.788. 789. 790. 791. 792. 793. 171.b.& 171.a.b

F I N I S.

TRACTA-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

26

TRACTATVS
DE MODO ARTICVLANDI ET PROBANDI,

Et de Priuilegijs variandi, & eligendi forum.

Auctore Marcello Calà Iuriſconſulto Clariſſimo.

Summarium Gloſſ. 1. §. 1.

1 *LEGISLATORIS curę eſſe debet, ut litium diſpendijs occurratur.*
2 *Lites deducunt omnes in egeſtatem.*
3 *Rixæ ex litibus oriuntur.*
4 *Ciues ex litib. diſpendijs afficiuntur, & vniuerſalitates ex eis damnificantur.*
5 *Vtilitati publicę conſulitur ex litium abbreuiatione.*
6 *Lites vt plurimum ſunt criminis occaſiones.*
7 *Lites ſunt omnino fugiendæ etiam ſi oporteat rem propriam dimittere.*
8 *Rex Ferdinandus mandauit in cauſis omnibus procedi ſecundum veritatem, omiſſa prorſus iudicij figura.*
9 *Veritas nunquam moritur.*
10 *Curſus temporis non mutat ſubſtantiam veritatis.*
11 *Veritas ſępius examinata magis exſplendeſcit.*
12 *Bono melius inuenitur.*
13 *Lis quid ſit.*
14 *Lis vnde dicta.*
15 *Lis quotupliciter conſideretur in iure noſtro.*
16 *Lis quid differat à cauſa, quęſtione, controuerſia, & iudicio.*
17 *Cauſa quomodo ſumatur.*
18 *Controuerſia quæ dicatur.*
19 *Quæſtio quid ſit.*
20 *Inſtantia in quo differat à proceſſu.*
21 *Lis quando incipere dicatur.*
22 *Fundi ſeu domus controuerſiā nō mouere promittens ad quid obligetur.*
23 *Controuerſiā nō mouere promittens intelligitur obligatus, vt nec extra*

iudicium mouere poſſit.

24 *Controuerſiam mouere dicitur qui excipit.*

25 *Controuerſiam, & cauſam nõ mouere pomittens, incidit in pęnam per ſolam citationem.*

26 *Pœnam alicui promittens ſi quæſtionem moueret, quod incidit in pœnam qualitercumque moleſtet.*

27 *Lis vbi finem accipere debeat.*

28 *Nuncius qui ſuſcepit in aliqua cauſa citare, ipſe idem nuncius debet in tota cauſa citare, & non alius.*

29 *Tabellio qui incepit ſcribere in bono proceſſu ipſe idem tabellio in toto proceſſu ſcribere debet, & non alius niſi primus fuerit impeditus.*

30 *Tabellio ſi eſt impeditus ſcribere, per quẽ deputabitur alius ad ſcribẽdũ.*

31 *Lis cępta coram vno Vicario epiſcopi, non poteſt finiri coram alio Vicario epiſcopi habentis duos Vicarios.*

32 *Confeſſio coram vno Iudice facta, non poteſt exequutioni mandari coram alio.*

33 *Iudex primo aditus nõ poteſt declinari, nec in eadẽ cauſa, nec in cõnexa.*

34 *Regula tex. in l. vbi cæptum, ff. de Iudic. habet locum etiam in voluntarijs, & coram arbitro. & nu. 35.*

Lis ſi pendet corã vno ex Iudicibus delegatis, nõ poteſt agitari corã alio.

37 *Legatus Papæ non poteſt adiri etiam per viam querelæ in cauſa cæpta coram ordinario.*

38 *Officiali coram quo lis cæpta eſt, impedito longo impedimento, poterit lis talis agitari coram alio.*

39 *Tex. in l. vbi cæptum limitatur multis modis.*

40 *Iudicium dicitur eſſe cæptum per citationem.*

41 *Iudicium tunc dicitur eſſe cęptum per citationem, quãdo quis habet plures Iudices, & neutrum poteſt declinare.*

42 *Sacrum Regium Conſilium, & magna Curia Vicariæ, ſunt Iudices competentes in toto Regno, & nihilominus tenentur cauſam remittere ad Iudicem domicilij.*

43 *Actor ſequitur forum rei.*

44 *Actor ſi reconueniatur, debet perſequi Iudicium cauſæ reconuentionalis coram Iudice rei conuenti, nec poterit petere cauſę remisſionem ad Iudicem domicilij.*

45 *Clericus actor in cauſa: reconuentionis non habet declinatoriam fori, quinimo illam perſequi cogitur coram Iudice rei conuenti.*

46 *Actor reconuẽtus nõ poteſt petere remiſſionẽ cauſæ reconuẽtionalis ad Iudicẽ domicilij, etiã ſi velit Iudicio primę conuentionis renũciare.*

47 Cle-

Digitized by Google

27

47 *Clericus in quibus caſibus reconueniri non poterit coram Iudice laico.*
48 *Vidua & pupillus ſi recõueniãtur, minime cauſæ recõuentionalis remiſſionem ad Iudicem domicilij petere poßunt.*
49 *Author laudatus non poteſt petere remiſſionem cauſæ ad Iudicem domicilij.*
50 *Clericus in authorẽ laudatus poterit ex ſua perſona remiſſionẽ cauſæ petere ad Iudicem Eccleſiaſticum.*
51 *Neapolitani poſſunt petere remiſſionẽ cauſæ, ad indices magnę Curiæ q̃ in cauſa fuerint in authores laudati.*
52 *Fiſcus in authorem laudatus num poſſit petere remiſſionẽ cauſę ad Regiã cameram ſummariæ.*
53 *Actor ſi laudetur in authorẽ poſt litem conteſtatam, poterit petere remiſſionem cauſæ ad Iudicem domicilij.*
54 *Hęres conuenti non habet fori declinatoriam.*
55 *Hęres conuenti quamuis pupillus ſit, non poteſt petere remiſſionem cauſæ ad Iudicem domicilij.*
56 *Hæres laici conuenti ſi eſt clericus, poteſt petere remiſſionem cauſæ ad Iudicem Eccleſiaſticum.*
57 *Clericus ex perſona laici conuenti quando poſſit petere remisſionẽ cauſæ ad iudicem Eccleſiaſticum.*
58 *Actor in cauſis connexis non tenetur vniuſcuiusque forũ ſequi, ſed poterit omnes conuenire apud eundem Iudicem.*
59 *Clericus vna cũ laicis poterit conueniri corã Iudice ſæculari ſi cauſa eſt connexa.*
60 *Fori declinatoriæ renuncians, nõ poteſt petete remiſſionem cauſæ ad iudicem domicilij.*
61 *Citatus ſuper tenore inſtrumenti liquidandi ad formam Ritus, non remittitur, nec eius, nec ad Baronis inſtantiam ſi in inſtrumento ſit renũciatum declinatoriæ fori.*
62 *Clericus licet renunciauerit declinatoriæ fore, adhuc remiſſionẽ cauſæ petere minime probibetur.*
63 *Reus non poterit petere remiſſionem cauſæ, quamuis pendente iudicio alterius fori eße cæpert.*
64 *Reus tunc demum remiſſionem cauſæ petere probibetur, quando pẽdẽte iudicio alterius fori eſſe cæperit, & priuilegiũ fori fuit conceſſum ad ſupplicationem partis, ſecus ſi motu proprio principibus.*
65 *Actor non tenetur ſequi forum rei in exactione functionum fiſcalium*
66 *Reus conuentus in loco contractus in quo domicilium habebat, non poteſt petere remiſſionem cauſæ.*

Digitized by Google

67 *Reus ſi conueniatur in loco contractus, tunc demum prohibetur petere remiſſionẽ cauſæ, ſi agatur ad obſeruantiam contractus, ſecus ſi agatur ad diſtractum.*

68 *Tutor poteſt conueniri in loco adminiſtratæ tutelę.*

69 *Libri tutelę ſi tutor conueniatur in loco adminiſtratæ tutelę ſunt ducendi riſico, periculo, & expenſis pupillorum.*

70 *Incola alicuius loci ibi conueniri poteſt, in quo incolatum duxit.*

71 *Poſſeſſor alicuius rei ibi conueniri poteſt vbi res ſita eſt.*

72 *Clericus ratione rei ſitę non poteſt conueniri in loco in quo res ſita eſt.*

73 *Fori declinatoria tunc attenditur quando opponitur ante litẽ cõteſtatam.*

74 *Fori declinatoria poteſt quandocunque opponi ſi Iudex eſt omnino incompetens.*

75 *Perſonę miſerabiles poſſunt allegare fori declinatoriam etiam poſt litem conteſtatam.*

76 *Litigantes conſentientes in Iudicem non competentem, non poſſunt fori declinatoriam allegare.*

77 *Baro non prohibetur petere remiſſionem cauſę ad eius tribunal, licet litigantes conſenſerint in Iudicem coram quo lis cępta eſſet.*

78 *Vidua & pupillus habent fori electionem, taliter, quod barones non poterunt petere remiſſionem talium perſonarum ad eorum tribunal niſi hoc habeant in priuilegium.*

79 *Vidua luxurioſam vitam ducens, non habet fori variationem nec electionem.*

80 *Vidua & pupillus ſi agant contra æquè pupillos, & uiduas, non habent fori electionem.*

81 *Pupillus ſi agit contra viduam habet fori electionem.*

82 *Vidua quę forum magnæ Curię Vicarię eligit, ſi pendente iudicio moriatur vel nubat uiro, an remiſſioni cauſæ locus erit.*

83 *Minor ſi lite pendente efficiatur maior, num poſſit peti remiſſio cauſę per minorem intentatę coram alio Iudice quam rei conuenti.*

84 *Minor lite pendente effectus maior, non reſtituitur in integrum aduerſus ſententiam contra eum latam.*

85 *Vidua diues, an habeat fori electionem & variationem.*

86 *Cauſa recognitionis Apocę non remittitur.*

87 *Clericus agẽs pro bonis Eccleſiaſticis, habet variationẽ & electionẽ fori.*

88 *Clericus agens pro bonis Eccleſiaſticis, habet fori electionem data uolentia rapina, uel fraude. limita nu. 89.*

90 *Curialis ſi agat, fori electionem habet.*

91 *Uxor priuilegiati, habet fori electionẽ ſicut habet maritus priuilegiatus*

92 Con-

Digitized by Google

92 *Concubina priuilegiati non habet fori electionem ſicut concubinarius,*
93 *Neapolitani in omni cauſa trahunt, & non trahuntur.*
94 *Cauſa ceſſionis bonorum remittitur.*
95 *Perſonæ miſerabiles habens electionem fori etiã pro cauſis ſibi ceſſis, & tam ſi ceſſio fiat ex cauſa oneroſa quam lucratiua.*
96 *Carcerati dicuntur miſerabiles perſonæ, proptera fori electionẽ habent.*
97 *Cauſa quinquennalis dilationis non remittitur.*
98 *Cauſa feudalis ſolum in magna Curia poteſt agitari.*
99 *Vniuerſitas habet fori electionem.*
100 *Eccleſia habet electionem fori.*
101 *Pauper habet electionem, & variationem fori.*
102 *Pauperes, Eccleſia, & miſerabiles perſonæ, p cauſa feudali non habẽt electionem fori.*
103 *Furioſus ſi agat, fori electionem habet.*
104 *Contumax licet purget contumaciam, nõ per hoc poterit petere remiſſionem cauſæ.*
105 *Contumax litis pendentiam allegare nequit, niſi contumaciam purget.*
106 *Vniuerſitas contumax effectu, nõ poteſt petere remiſſionem cauſæ, licet contumaciam purgauerit.*
107 *Baro poteſt petere cauſæ remiſſionẽ in qua vaſallus contumax eſt effectus.*
108 *Contumax ſi eſt perſona quæ nõ potuiſſet expreſſe renũciare exceptioni fori contumacia non obſtãte poſſet petere remiſſionem cauſæ ad Iudicẽ domicilij.*
109 *Racomandati magno Admirato, remittuntur ad magnum Admiratũ ſine purgatione contumaciæ.*
110 *Mulier maritata ſi virum inutilem habeat, electionem fori habet.*
111 *Virgo quamuis patrem habeat, fori electionem habet.*
112 *Miſerabiles perſonæ quæ forum eligendo ſacrum Regium conſiliũ adiuerunt, non poſſint declinato foro regis coram Baiulis litigare.*
113 *Remedium l. diffamari. C. de ingen. & manumiſ. poteſt intentari coram iudice diffamati, & non diffamantis.*
114 *Debitor ſi eſt duobus inſolidũ obligatus, an poſſit conueniri corã diuerſis Iudicibus aditis per vnumquemquam ex creditoribus, & 115.*
116 *Damnificans ſeminata non remittitur ad iudicẽ domicilij, ſed conuenitur coram Iudice territorij in quo damnum datum eſt.*

Digitized by Google

DISPENDIA LITIVM REMOVENTES, ſãcimus in cauſis ciuilibus, vel miſtis corã quibuſcũque Iudicibus etiã delegatis procedi ſine figura Iudicij facti veritate inſpecta, dum tamen pro libello præcedat talis qualis petitio, ex qua reus deliberare poſſit, an velit concedere vel contendere.

1 DEcet optimum Principem lites dirimere & litium
diſpendijs occurrere, & iſta eſſe debet præcipua le
giſlatoris cur. c. finem litibus, extr de dol & con-
tumac. cap. prim de app. libr 6 l properandum. in
princip. c. de iudic. l. litibus, C. de agricol. & cen-
ſit. lib. 11. §. item verborum. inſt. de inutilib. ſtipul.
cle diſpendioſam, de iudic. capit. diſpendia litium de reſcript. lib. 6.
cap. iurgantium. extr. de re iudi. Nam propter litis multi deducti
2 ſunt in egeſtatẽ, vt dicit text in § 1. authent. 1. vt differen iud. hinc
3 etiã orte ſunt rixæ, l. ſeruus §. ſed ſi aliqua. ff. de actio. & obl. & ideo
execrantium lites laudabile eſt votum cap. 2. de uerbor. obligat. lib.
4 6. ex litibus enim inter ciues, nedum ipſimet ciues diſpendijs affi-
ciuntur, ſed vniuerſitates læduntur pariterque damnificantur, vt
probat text. in l. ſi quis ingenuã. §. in ciuilibus ff. de captiu. & poſt-
lim. reuerſ. & e contra, ex litium abbreuiatione publicæ conſulitur
5 vtilitati ſecundum Bart. in princip conſt. Cod nume. 22. in fi. & Ca
rau. Rit. 10. Item quod locum tenens. nume. 3. verſic. & hoc dicitur
verſari & Ferdinan. Vaſq. lib. 1. ſuar. controuerſ. cap. 41. nume. 18.
verſic. intereſt enim, & cap. 52. nu. 12 verſic. in litibus vel vitandis
6 vel minuendis, & pręmiſſorum eſt ratio, quia lites vt plurimum ſo
lent eſſe criminũ occaſiones §. ſi vero aliquis, auth. de triẽt. & ſem.
idque Eccleſiaſt. cap. 28. patet ibi: Abſtine te a lite: & minues pecca
ta, & paulo inferius. Litem feſtinans effudit ſanguinem. & dicit
Spec. in tit. de pręparator. iudic. num. 9. verſic. in ſumma nota, quod
7 lites ſunt omnino fugiendæ, etiam ſi oporteat rem propriam dimit
tere, quod cõprobat ex Luc. cap. 18. ex Marc. cap. 10. & ex Matt. c.
5. ibi: Si quis volueritis tibi tunicam tollere, & in iudicio tecum cõ-
tendere, dimitte ei & pallium. Propterea Inclitus Rex Ferdinãdus
8 huius regni benemeritus Rex, vt iam dicta vitaret & alia quæ bre-
uitatis ſtudio prætermittuntur cum diffuſe habeantur ad Doct. cita
tos & ad Luc. de Penn. in dicta lege litibus. & ad Dec. qui ipſum re-
fert, & ſequitur in l. quidam æſtimauerunt. 3. not. ff. ſi cer. pet. & ad
noſtrum

Digitized by Google

noſtrũ Cauẽſ.in Regia pragm.(Odiaque)in prin.c.mãdauit in cau-
ſis omnibus ſm veritatẽ omiſſa prorſus iudicij figura fore procedẽ
dũ,& licet tã iuſta,clemens,pia,& ſancta lex,receſſerit ab aula, pp iu
dicum ignauiam,& malitiã,qui pecuniæ dediti,non amplius verita
ti innituntur,vt debent,quãuis ipſorum ſit officium in qualibet iu-
diciorũ parte veritatẽ inquirere,c.iudicantẽ,30.quæſt.2.& ipsã ſu-
per oĩa amare,l.cum ita legatum,ff.de condit.& demoſtra. tñ quia
quilibet exactam tenet̃ reddere rõnem villicationis ſuæ in vltimo iu
dicio,vt notum facit Luc.cap.16.conſulo,vt quilibet ſtudeat verita
ti,vt quiſquis eam cõcomitetur,vt obumbrari pecunia & affectio-
ne nõ procuret,l.filio.ff.de liber.& poſthum.voluit Bal.in l.2.de ac
ceptilation.in fin.verbis,verſic.veritas non debet,nam id ꝙ nõ põt
diſponi per veritatem,minus põt per fictionem,l.fin.vbi Bal.hoc no
tat.C.de adopt.ipſamque ſolum miremur,contemplemur,& ſpecte
mus l.ſi forte.ff de caſtren.pecul.eo magis,cũ talis ſit naturæ quod
9 nunquã morit̃,l.ſicut ff.de falſ.vbi Bart dicit quod curſus tpis non
mutat ſubſtantiã veritatis,quę occultari non poteſt nec debet,c.ue
10 ritas.20.quæſt.2.proinde ipſa veritate allectus aduocationis officio
aſſumpto audiẽs atque perpendes in Curijs huius Regni & in ſacro
Regio conſilio hanc noſtram pragmaticã indies proponi & allega-
ri.pluraque & in finita ſuper illius declaratione oriri dubia,& p eã
omnia fere dubia dedici & determinari,illam repetitis & geminatis
vicibus legere & perlegere incepi, ut quantum ingenij mei capaci-
tas extẽdi poſſet ilius intellectum & mẽtem caperet,vnde aliquibus
horulis furtiue ſuſceptis,quib.ad cõmodum mei ipſius primo, ali-
quorum deinde rudium curialium, & practicorum,quia non gran
dis,non ſum grandium cibus,hanc pragmaticam ſiue huius Regni
Municipalem legem,exponere & pro viribus commentari tentaui,
ipſamque in duos § diuidendã duxi,& §.ipſos in quinq; glo.in qui
bus compendioſe perſtrinxi tractatum de priuilegijs eligendi & va
riãdi forũ,de cauſis ciuilibus & miſtis,ac de multiplici effectu clau-
ſularũ ſine figura iudicij & ſola facti ueritate ĩſpecta.& vltimo loco
fertiliſſimũ tractatũ de modo articulandi & probãdi adiunxi.In ea
que in mediũ attuli partim a nouiſſimis,& in cau ſis audita,& par-
tim mihi viſa utilia,nõ qđ ſit aliquid in me tali dignum a me audiri
vel ſciri,ſed ſtudio addiſcẽdi quo Modeſt. notando & diſputãdo de
creuit in l.fr §.miſta,ff.de numer.& honorib.atq.Senec.ad Lucull.
epiſt.27.pręmonuit dicens:Cupio oĩa quæ ſcio in aliũ trãsfũdere &
in hoc aliquid gaudeo dicere vt doceam vltra qđ in hoc ẽt prouecti

proficiet quãtum per me, hnt materiã eorũ acuẽdi ſubtile ingeniũ ad elucidãdũ in melius veritatẽ, quę ſæpius examinata, magis ac ma
21 gis in lucẽ explendeſcit, c grauc. 35. q. 9. tum vndique, qđ melius eſt inuenitur § 1. auth. quib. mod. natur. effic. ſui. ac ẽt bene dicta reduci poſſunt in melius, cũ bono melius inueniatur, l. vbi autem §. 1. ff. de uerb. oblig. licet plerumque reformetur in peius, vel ẽt inſulè dicta emẽdari poterũt vt laudabiliores fiant, l. 1. §. & ideo. C. de veter. iuri enucleand. vt emendantis & non emendati ſint emendata, nam & actiones ciuiles per prętorem ſuppleta dñr prætoriæ, vt notat gloſ. in l. naturalis, in ver. obligatio ff. de præſcr. verb quod ſi quid tale in noſtris commentarijs forte deprehenderint, quod ſcilicet ſit inſule dictum, aut alias minus dignũ, ad humanam referant fragilitatem, omniũ quidem hre memoriã & in nullo penitus peccare, eſt potius diuinitatis quã humanitatis. l 2. §. ſi quidẽ. C. de veter. iur enucleãd. Sed ſi quid in eo dignũ legerint Domino Deo noſtro tm̃, a quo cunℓta bona procedunt gratias tribuant, & de omnibus acceptũ ferant.

22 Ex hac pragmatica notãdum venit, quod inclitus Ferdinãdus author huius Municipalis legis, ad remouenda litiũ diſpendia. mãdauit in cauſis ominibus tam ciuilibus quam miſtis, coram quibuſcũque iudicibus ꝓcedi ſine figura iudicij, & ſolã veritate inſpecta, ad cuius notabilis congruam dotem ſingula uerba text. declarabimus vnde in primis aſſumo mihi ad declarãdũ text in verb. (Litium) ad cuius enucleationem primo videbimus quid ſit lis ſecũdo unde ſic dicta: tertio, quotupliciter in iure noſtro conſideretur: quarto, quid differat a quæſtione, cauſa, iudicio & controuerſia: quinto & ultimo, videbimus vbi lis finem accipere debeat.

23 Reuertor ad primum, & dico, quòd Lis eſt ius quo nos proſequimur id quod nobis debetur, ſic litẽ diffinire placuit Bern. Pand. hic num. 17 & iure merito iſta ſua diffinitio defenditur & comprobatur. ex l. litis nomẽ, ff de verb ſig quæ ait, quod lis ſignificat actionẽ, ſed actio eſt ius quo nos proſequimur id ꝙ nobis debetur §. 1 inſtit. de action. l. nihil aliud. ff de actio & oblig ergo ijſdẽ verbis quibus deſcribitur actio, diffiniẽda erit lis per iam dicta. hanc definitionem magnopere mordet Dec. in l. poſtquam liti num. 14. verſic. ſed certe iſtud fundamentũ, C. de pact. aliamque ſupponit, dicẽs, quod Lis eſt quædam diſceptatio & alteratio litigantiũ de tex in c. forus §. lis. de uerb. ſignific. ſed ſupra reſident moderni in d. l. poſtquã liti, C. de pact. & in l. cũ lite mortua, ff. iudic. ſolu. quarũ quæ verior ſit, de per ſe quiſque cogitet, cum nunquam aut raro in iure noſtro ſit

dare

Digitized by Google

dare certã & bonã definitionem attento, quod in iure oĩs definitio periculoſa eſt; cum debeat eſſe vniuerſalis & comprehendere omnes caſus etiam ſpecialem, quod difficillimũ eſt ut dicit Cagnol. in l. omnis diffinitio, nu. 19. verſ. aliqui dicũt id eſſe ff. de reg. iur. Propterea ad aliam quęſtionẽ pertranſire operęprecium duxi, & iſtam nominis qſtionem pertinacibus relinquere, §. eſt & aliud, Inſt. de act.

14 Lis autẽ † dicta eſt ex eo primæ inter homines lites de limitibus fuerunt, vt probatur in dicto c. forus, § lis, de verb. ſignific quod antea admonuit Virg. his verſibus.

Limes erat poſitus finem vt diſcerneret agris.

& Iaſ. poſt eum, in d. l. poſtquã liti, nu. 10. verſ. & dicta eſt lis, C. de pact. quã etimologiã refellit Alciat. in l. cauſas, C. de trãſ. Sed verior mihi vř prior opinio, quã ſequuti ſunt. Alberic. in eius Dictionar. in verb. Lis, & Ottoman in Lexicõ Iur. in uerbo, Lis, verſ. 1. & Carauita tit. 10. Itẽ quod locũ tenens, nu. 16. verſi. quæro vnde dicta eſt Lis.

15 Dupliciter cõſideratur iſte terminus, lis, in iure noſtro, uno modo conſideratur pro inſtantia cauſæ, & ita ſumitur in l. properãdũ. C. de iudic. & in l. cum lite mortua ff iudic. ſolu. alio modo ſumitur ꝓ cauſa ĩ iudiciũ deducta, l. nulla. C. de proc l. litis nomẽ. ff. de uerb. ſignifi. Ita declarat Alexan. in d l. poſtquam liti. nu. 2. uerſi. lis autẽ dicitur. ubi Iaſ, Dec. & alij. C. de pact & in conſ. 22. uiſo inſtrumẽto ſindicatus, nu. 4. uerſi. & quando accipitur uol. 1. & nouiſſime idem poſt iſtos declarat Miran. in ſuo aur. ſpec. par. 5. in uer. & omnia fiãt durante inſtantia nu 63. uerſi nã quandoque ponitur, & ſecundum iſtũ ſignificatũ accipitur hic, & ſignificatus iſte eſt magis proprius, ut eſt gloſ not. in c. 1. § licet in uer litis. de procur lib 6 quã ſumme commendat Gemin, ibi, pro ſtatutis facientibus mẽtionem de lite. Glo. Cin. Bal. Ale. & alij in l. cauſas. C. de trãſ. & in l poſtquã liti. C. de pac. & Bart. in l. amplius nõ peti, ff rem rat. habe, & Canõ. in c.

16 forus. de uerb ſign. cõcorditer dicũt, quòd † iſti quinque termini, uidelicet lis, cauſa, quęſtio, cõtrouerſia, & iudicium, magnopere inter ſe differunt, ſiquidem ſecundum eos iudicium propriè ſumptum incipit a citatione, & in aliquibus caſibus a libello, ut dicit Iaſ. ĩ rub. C. de in ius uocan nu 1. uer. primũ quod iudiciũ, & durat uſq; ad finẽ, & conſtat ex iudice actore, & reo, ut habet in d. ca. forus. §. lis. de uer. ſig. ſum pſitque denominationem a iudice, tanquam a digniori.

17 Cauſa uero ſumitur pro iure in iudicum deducto, l. 1 & ibi gl. in uerb. cauſa ff ſolu matr firmat Bar. in l. q Romæ §. Callimacus, ubi hoc limitat, ff. de uerb. oblig.

18 Con-

18 Cõtrouerſia † verò dicitur, quando quis moleſtatur de iure ſeu de facto in iudicio, vel extra; committiturque etiam reſiſtendo, vt edocuit glo. in l. Lucius. § tres. in verſi. nouerit. ff. ad Trebell. Circa hoc vide reliqua ad not. in clem. ſæpè; num. 8. verſic. controuerſia verò intelligitur eſſe. de verb. ſignifi.

19 Quæſtio autẽ † quid ſit remitto me ad glo. in d. l. Lucius. §. tres. in ver. de oĩ ff ad Trebell. nec nõ ad Bar. in l. amplius. ff. rẽ ratam habe & ad Doc. ĩ l. cauſas, C. de tranſ. quorũ dicta ſub breuiloquio recẽſet Nat. ĩ d. clem. ſæpè. n. 17. ver. q̃ſtio aũt q̃n dicatur, de ver. ſign.

20 Differt autem inſtantia † a proceſſu in hoc, quia inſtantia incipit à litis conteſtatione, ſed proceſſus incipit a citatione, vt voluit Iaſ in l. poſtquam, num 10. ver. quod differentia eſt, C. de pact.

21 Sed premiſſorum occaſione ſatis vtiliter duxi quærendũ, quando incipit lis? reſponde, ꝙ attẽta opinione † gloſ. in l. cauſas. in ver. cauſas. C. de tranſact. incipit ante litis conteſtationem: tamen in hoc gloſ non fuit benè loquuta, & in contrarium eſt veritas, vt eſt videre ad tex. in c. ſuper queſtionum. iũcta ibi gloſ. in ver. litis exordiũ, extra de offic. deleg. & in l. apertiſſimi, & ibi etiam gloſ. in ver. incohetur. C. de iudic. & in c. ex parte. il 3. ext. de verb. ſignif. per quæ iura patet, ꝙ lis non incipit, niſi poſt litem conteſtatam, & non ante, & hanc opinionem tamquam magis communẽ tenet Feli. in dicto c. ſuper queſtionum. num. 6. verſi. dicas ergo quod lis. ext. de offic. deleg. cuius opinionem quatuor modis limitat Nat. in clem. ſæpè, nu. 14. verſ. hanc tamen communem. de verb. ſignific. & poſt eum Maran in ſuo aur. aduocat. ſpec. par. 5. in ver. & omnia fiant durante inſtantia. nu. 65. verſi. 1. fauore liberationis. Eſt bene uerum, ꝙ lis quãdo dicatur incipere, varie etiam ſolet à Doctoribus quoad uarios iuris effectus, conſiderari, de quibus latiſſimè verba effudit Lancelo. in tract. de atten. in prefatio. par. 2. nu. 6. ver. quando lis dicatur.

22 Premiſſa ſunt † diligenter notanda, quia ex eis inferri poteſt ad deciſionem multarum notabilium queſtionum. & primò infero ad queſtionem de eo qui promiſit controuerſiã non monere, de domo ſeu fundo: nam cẽſetur promiſiſſe nõ mouere de vſufructu, vſu, vel alio iure, ſecũdũ Ange in l. ſtipulatio. § ſi quis forte, ff de verb. obl. quẽ ibi refert, & ſequitur Alex in prin. verſi quod ſi quis promiſit.

23 & quod plus importat, qui promittit † controuerſiam non mouere, intelligitur etiã extra iudicium; imo ex tali pacto, oritur exceptio litis finitæ ſi Bat. ſequi velis in l. amplius, num. 3. ff. rem ratam hab. & poſt eum Nat. in clem. ſæpè in princ. nu. 21. ver. 5. infero ad quæſtionem,

Digitized by Google

24 nem, de verb. ſignifi. Item & qui incipit controuerſiam mouere dicitur, vt notat Bar. in l nō ſolum §. ſi ſtatus. not. 2. ff de procu. vltra præfatos quomodo fieri dicatur controuerſia, latiſſimè more ſolito edocet Bal. qui nihil penitus ignorauit, in l. 1. C. de his quæ pœn. nomi. & in l. prima. C. de teſtib.

25 Infero ſecundo ad eū, qui † promiſit ſub certa pœna cauſam, nec litem mouere: nam non incidit in pęnam per ſolam citationem, ſi citatus non comparuit, ſecūdum Bal. in l. quamuis. prope. medium. ff. de in ius vocan. de cuius dicti veritate late differit Alex ibi. nu. 5. & Paul. de Caſtr. in l. ſi quis maior. C. de tráſact. Vltra quos qualiter iſta promiſſio intelligatur; notatur in l. cauſas. C. de tranſact. & in l. prima; C. de teſtibus.

26 Tertio infero † ad quęſtionem de eo, qui promiſit alicui pœnā, ſi quęſtionē illi faceret, quod qualitercunque petat vel moleſtet, pœna committitur, quod eſt bene notandum ſecundū Arch. in c. placuit il primo, nu. 2. in fi. 11. quæſt. 1. mouetur de text. in l. qui fidem. ff. de tranſ. refert, & ſequit᷑ Nat. in clem. ſæpè. in princ. nu. 20. verſ. volens quòd ſi quis. de verb. ſignific. reliqua in ſubiecta materia huius illationis, vide ad Bar. in l. amplius. ff. rem ratā hab. & ad Salic. in l. ſi quis maior. C. de tranſact.

Hucuſque vidimus, quid ſit lis, vnde ſit dicta, quotupliciter accipiatur, quid ipſa differat a cā, iudicio, controuerſia, & q̄ſtione? reſtat amodò videre pro cōplemēto huius verbi, vbi lis finē accipere dēat.

27 & in hoc eſt indubitata iuris concluſio † ꝙ lis debet finiri corā Iudice, corā quo cępta eſt l. vbi cęptū ff de iudi. cū alijs ſuis vulgarib.

Hinc primo loco infertur, ꝙ ſi aliquis nuncius incepit citare in aliqua cauſa, ipſe idem nuncius debet † in tota cauſa citare, & non alius, ſecundum Bar. in l. 1. num. 5. ver. item inducitur ad quęſtionē. ff de offic. cōſul. pro quo extat text. in l. 1. C. de ſportul. multos alios Doct. remiſſiue ad idē allegat Iaſ. in §. quadrupli. num. 33. verſi. an autem ille nuncius, Inſt. de action. contrarium tenet Butr. in c. cū dilecti. nume. 25. ext. de dol. & contuma. cuius opinio generali conſuetudine recepta eſt, vt dicunt doct. in l. 1. C. de ſpor.

28 Infertur ſecundo loco † quòd ſi vnus tabellio incepit ſcribere in vno proceſſu, ipſemet tabellio debet in toto proceſſu ſcribere, & nō alius: niſi primus fuerit impeditus, quia tunc loco ipſius debet alius deputari, dicta l. 1. ff. de offi. cōſul. per quem tex. ita in particulari decidit Bal. in l. 1. verſi. pone quod vnus tabellio. C. de ſportu. refert. & ſequitur Foller. in Con. Regen. Iuſticiarij p calendas. nu 32. verſ. &

etiam

Digitized by Google

etiam quare acta inchoata quibus addo Roma idem tenentē conſil. 281. In re præſenti num. 6. uerſi. dicentem. & ibi Mandoſ. cōcordan

30 tes allegat in litera c Sed per quem deputabitur ille alius † ad ſcribendum, dic per Iudicem, & non per partem, ſeu actuariū, ſeu tabellionem impeditum, ſecundū Bal. in l. Imperator. nu 7. verſi. ſed nunquid notarius actorū ff de ſta. homin̄ refert, & ſequitur Alexan. ad Bar. in l 1. ff. de offic conſul huius dicti ratio ea eſt, quia temere priuata authoritate vſurpatur, quod publica authoritate conceditur.

31 Tertio infertur, quòd lis cępta † coram vno Vicario Epiſcopi, nō poteſt finiri coram alio Vicario eiuſdem Epiſcopi habētis duos Vicarios, teſtibus Bal. in d. cta l. 1. queſt. 13. ff. de offi. cōſul. & Bar. in eadē l. nu. 7. ver. Epiſcopus Gluſinus refert, & ſequitur Dec. in c. prudentiam num 9 ue ſ. ex quo Bar. ibi infert. ext. de offi. deleg.

32 Quarto infertur, quòd † confeſſio facta coràm uno Iudice, nō poteſt executioni mādari per alium, niſi Iudice, coràm quo facta eſt, mandante, ſecundum Bart in l 1. nu 8. ver quòd cōfeſſio facta ff. de offi. conſul cuius opinio comprobari poteſt ex congeſtis per eundem Bart in l. diuus ff. de cuſtod. reor.

33 Amplia principalem † regulam, vt nec in eadem cauſa, nec etiam in connexa alius Iudex adiri poſſit, ſecūdum Bal. in c. 1. nu 7. uerſi. vlt extra quæritur. vſque in fin. de controuer. feud. apud par. termi nan. in vſib feud & poſt eum Dec. in c. ex tenore, nu. 2. ver. & quantum ad propoſitum, ext. de reſcrip.

34 Amplia ſecundo, vt etiā † in uolūtarijs locum habeat regula tex. in l ubi. cęptū. ff. de iudi ut tradit Dec in dicto c. ex tenore. nu. 8. uerſi. 1 vt habeat locū. ext. de reſcri. qđ ēt ſētit Lap. alleg. 78. vacauerat Eccleſia Sancti Laurentij nu. 7. verſi. tn̄ ēt rebus ſic ſe habentibus.

35 Amplia tertio, ut etiam † habeat locum in cauſa inchoata coram arbitro, ut docuit Paul. de Caſt. in l pecuniam nu 2. verſ. per quam uidetur poſſe determinari. ff. ſi cert pet referente. Dec. in c. ex tenore, nu. 8. verſ quinto ampliatur. ext. de reſcript.

36 Amplia quarto † idem eſſe in iudicibus delegatis, quia pendente lite coram vno non poteſt procedi coram alio, vt tenet Abb. & poſt eum Dec in dicto c. ex tenore. nu. 8. ver. 2. habet locū. ext. de reſcri.

37 Amplia † quinto, vt nec per uiam q̄relæ poſſet adiri Legatus Papæ, cum cauſa cæpta eſt coram ordinario, ſecundum Abb. in c. cū in Eccl. nu. 5 uer. uel ſolue melius ext de appell. refert & ſequit̃ Dec. in c. ex tenore. nu. 8. verſ 3 habet locum ext de reſcript. & Ant. Gabriel, in 2. lib comm opin in tit. de iudic. concl. 1. ampl. 5. ubi ponit

quinque

Digitized by Google

quinque alias ampl.quas recenſere minime duximus, cum ſint aliquantulum extrauagantes a ſubiectu noſtræ regulæ.

38 Limita modo principalẽ regulam † niſi officialis, corã quo lis eſſet cæpta, longo impedimento eſſet impeditus: nam tunc bene poſſet lis corã alio agitari. l. ſi longius, ff. de iudi. uoluit Bart. in l. 1. nu. 3. uerſ. ſed certe. ff. de offic. conſul. & poſt eum Dec. in c. prudentiã, nu. 9. verſ. niſi dato impedimento, ext. de offic. deleg. Regulam iſtã & ſic tex. in l. ubi cæptum. ff. de iud. limitat undecim modis Feli. in c. ex tenore. nu. 15. uerſ. lex ubi cęptum. ext. de reſcrip. & decem ſupra ſeptẽ modis limitat Anton. Gabriel. in 2. lib. comm. opin. in tit. de iud. conc. 1. nu. 13. uſq; in fin. multas alias limitationes remiſſiue recenſet. Affl. deciſ. 354. ubi Vrſil. in addi. ad eum. nu. 2. uer. limitat undecim modis, & ante iſtos tex. in l. amplius. §. celſus. nu. 6. uer. tñ ſi reus, ff. de dam. infect. & in l. quãuis. ff. de in ius uoc. & in l. 2. ff. de re iud. & Bar. in l. ſepulchri. nu. 2. uerſ. circa primũ. ff. de ſepul. uiol.

40 Sed opportune quęritur † ad intelligentiam iam dictorum, qualiter intelligatur iudicium eſſe cęptum? breuiter reſponde unà cum Bart. poſt gloſ. in dict. l. ubi cęptum, nu. 3. uer. qualiter intelligatur. ff. de iud. quod dicitur cæptum per citationẽ. mouetur de tex. in l. ſi quis poſtea. ff. de iudic. refert, & ſequitur Afflict. in rub. 95. nu. 2. uerſi. quod iudicium incipit. Conſt. Regn. lib. 1.

41 Hoc dictum intellige † uerũ in eo, qui habet plures Iudices, & neutrum poteſt declinare. Exemplum poni poteſt in Neapolitanis, & Conſentinis, qui cum habeant in Iudicem magnam curiam Vicariæ, & ſacrum Regium conſilium, Regiam audiẽtiam, & curiam domini Locumtenentis, nam hoc caſu quis iſtorum officialium prę ueniet per citationem, illius erit iuriſdictio. At ſecus ſi per incõpetentem fuiſſet quis in ius uocatus, quia tunc nec per citationẽ, nec per libelli oblationem poterit dici iudicium cęptum, l. nõ uidetur. ff. de iudic. unde poterit tali caſu nõ obſtante libelli productione & citatione, forum declinare; & peti remiſſio ad iudicem domicilij ẽt

42 † ſi is qui citationem expediuit, eſſet magna curia Vicariæ, uel ſacrum Regium conſilium, qui quamuis ſint Iudices competentes in toto Regno, ut eſt de hoc rit. magn. cur. uicar. 46. in primis cum nõ inhumanæ. nihilominus, quando petitur remiſſio ad iudicem domicilij, tenentur remittere, ut eſt uidere ad pragm. 3. §. nos autem. in tit. de offic. ſac. reg. conſil. & in pragm. quęrula. quæ ſunt cõformes

43 cum iure communi, quo cautum reperitur actorem ſequi † debere forum rei. l. 2. C. de iuriſdict. omn. iud. l. 3. C. vbi in rem act. l. tertia.

C. ubi

Digitized by Google

C.vbi cauſ.ſtat.l.tertia.C.vbi de hæred agatur quorum iurium regulam limitare pluribus modis duxi, vt quiſquis diſcernere ualeat, quando remiſſioni locus eſſe debeat.

44 Limita primo † regulam minime procedere in reo reconuento: nam is ſe defendere debet in cauſa reconuentionis coram Iudice rei conuenti: nec poterit petere cauſæ reconuentionalis remiſſionem, l.qui non cogitur.ff.de iudic.l.cum Papinianus. C. de ſent. & interloquut.omn.iud.

45 Amplia hanc limitationem † habere locum, quamuis clericus is ſit, qui reconuenitur: nam adhuc in cauſa reconuentionis defendere ſe debebit coram Iudice rei per eum conuenti, vt eſt videre ad rit.curiæ vica 67.qui incipit.Item quod ſi clericus: cum quo concordat gloſ.in cap.primo, in verſ.ſuperfluis queſtionibus.extra de mut. petit. cuius gloſ.opinio communiter eſt approbata, vt firmat Robert.Maran.in ſuo ſpec aur.p.4 diſt.16.num.63.verſi veritas eſt, & magis communis opinio.

46 Subampliatur iſta ampliatio † vt habeat locum, ét ſi clericus vel alius agens reconuentus uelit renuntiare iudicio ſuæ conuentionis: nam adhuc tenebitur ſe defendere in cauſa reconuentionis. huius opinionis fuit Bald.in auth.& conſequenter.nu.16.uerſ quero utrũ reconuentus C.de ſent & interlocut.omn.iudic.iuxta cuius opinionem fuit deciſum per ſacrum Regium cõſilium, ut teſtatur Afflict. deciſ.173.nu.3.uerſ.ecce quòd clericus. refert & ſequitur Maran. in ſuo aur.aduoc.ſpec.par.4.diſt.6.nu.54.uerſ.ſed ſi clericus.

47 Hanc regulam † quòd clericus in cauſa ciuili poſſit reconueniri coram iudice laico, decem modis limitat Soc.in cap.1.nu.28.extra de mut.pet ut refert, & ſequitur Petr.Duen.regul. 102. trib. modis limitat Maranta in ſuo aur.aduoc.ſpe.part.4.diſtin 6 nu.6 nu. 53.uerſ.primus ſi res conuenitur duobus modis limitat Carau.rit. 67.nu.21.uerſi.tertio lim & nu.18. uer.8. limita. Alias lim. habes ad Lanfr.Bal.deciſ.64.& ad Canon in c.at ſi clerici, extra de iudi.

48 Amplia ſecũdo † principaliter, præmiſſa procedere, ét in uidua, & pupillis, qui ſi recõueniantur, minime cauſæ recõuentionalis remiſſionem ad iudicem domicilij petere poſſunt, ſed coguntur cauſam ipſam reconuentionalem defendere coram iudice rei conuenti, ut probatur in dic.rit.67.Itẽ quòd ſi clericus, ubi Carau.late pertractat materiam reconuentionis, colligendo quatuor ampliationes, & octo limitationes ad regulam ſupra factam, quare cauſæ reconuentionali cogitur aduerſarius in eadem curia reſpondere.

Secun-

Digitized by Google

49 Secundò principaliter limita regulam iſtam,†niſi ille,qui remiſ ſionem petit,non conueniatur principaliter,ſed in quandam conſe quentiam,veluti ſi quis citetur à reo ad eum defendendum, & pro eo iudicium ſuſcipiendum,expenſas ſumminiſtrandum: exemplũ, ſi venditor laudetur in authorem.l.venditor.ff.de iudi.l 1.C. vbi in rem act.talis enim propter connexitatem iudicij, forum declinare minime poterit,vt refert,& ſequitur Maran in ſuo aut. aduoc.ſpec. parte 6.membro 5.prima parte iudic.num.20.verſic.quid autem ſi author laudatus.

Sublimita hanc limitationem ſecundum veriorem opinionem,
50 non†habere locum in clerico,qui ſi in authorem laudetur,bene poterit ex eius perſona declinare forum, vt in praxi ſeruari ait Foller. in add.ad Maran in ſpec.aur. part 6.act.5. pri.par.iud.nu.10. verſ. ꝙ contraria opinio ſit verior.mouetur deciſ. Boer. deciſ. 69.part.1. & deciſ.Capic.197.& Gram.21.quibus ego nouiter addo dominũ Vin de Ann.ſing.45.author laudatus.vbi ſubdit idem fuiſſe tempo
51 re ſuo deciſum ad fauorem Neapolitanorum,quòd †ſi in aliqua lite laudentur in authores in curijs extra tribunalia Neapolitana, non coguntur in eis lites ipſas ſubire,ſed bene poterunt ex earum perſona petere remiſſionem cauſæ ad tribunalia Neapolitana, quod eſt ſummè notandum. Eſt bene verum, quòd contra cauſam a clerico habentem procedi poteſt, vt innuunt Capic. deciſ. 197. Gram. deciſ.21.refert & ſequitur Vrſil. ad Affl deciſ.380.nu.8. verſ quando
52 clericus citatur. Sed ſolet dubitari,nũ fiſcus † in authorẽ laudatus, poſſit petere remiſſionem cauſæ ad Regiam Cameram ſummariæ, quæ ſucceſſit in locum procuratoris Cæſaris? iſta eſt ardua quæſtio ad partes diſputata per Capic.in dict.deciſ.197.vide ad eum.

53 Sublimita ſecundò hanc eandem limitationem † habere locum, quoties quis laudaretur in authorem ante litis conteſtationem: alias ſi laudaretur poſt,bene poſſet tunc in authorem laudatus declinare forũ,quod eſt mẽti tenendũ,vt teſtificatur Nunc.Tarta.in ſua ciui. pra.ſuper ſtil.ſacr.conſ.cap.3.nu.25.ver.alias ſi ante litẽ conteſtatã.

54 Tertiò principaliter limita†non habere locum, ſi ille,qui fori de clinatoriam allegat,reo conuento ſucceſſerit.l.qui Romæ.ff. de iud. hæres enim ibi ſe defendere debet, vbi defunctus debebat.l. hæres abſens.ff.de iudic.

55 Amplia hanc tertiam † limitationem,etiam ſi hæres ſit pupillus, vt eſt videre ad rit.magn.Cur.Vicar.234.Item vbi pupillus. cui tã quàm venienti ad cauſam certam per defunctum maiorem, reſtitutio in

tio in integrum non conceditur, vt multis probat Afflic. deciſ. 212.

56 Limita huiuſmodi ampl. nō habere † locum, quoties hæres laici eſſet clericus: nam bene iſto caſu clericus: hęres laici haberet fori declinatoriam, & poterit trahere cauſam ad iudicem Eccleſiaſticum, vt tradit Bar. in l. hæres abſens. nu. 1. verſ. ex hoc ergo habes. ff. de iudic. vbi nihil allegat. Sed potuiſſet allegare glo. hoc magiſtraliter tradentem in c. clericum nullum. in verſ. ſecularem. 11. q. 1. & in ca. is qui. in gloſ. magn. prope mediū. de reg. iur. lib. 6. & iſthęc Bart. opinio non corrigi per rit. proxime allegatum docet Carau. rit. 234. nu. 5. verſ. non debet ampliari.

57 Sublimita hanc proximam † præcedentem limitationem, vt procedat quoad inſtātiam de nouo incohandam: ſecus ſi inſtantia eſſet incohata contra defunctum laicum, & ſic iudicium apertum, quia tunc clericus ex perſona laici, cui ſucceſſit, pōt conueniri coram Iudice laico, vt cum aliquali dubitatione firmauit Imo. in l. ſi cū hominem. nu. 4. verſ. an inſtantia inchoata. ff. de fideiuſſor. refert, licet nō firmet, Iaſ. in auth. quas actiones. nu. 39. verſ. iſtud limitat ſing. C. de ſacr. ſanct. eccle. ſed ſe remittit ad Canoniſt. in c. quia V. extr. de iud.

58 Limita quartò principaliter † non habere locum in cauſis connexis: nam licet plures ſint diuerſi fori, tamen actor non tenetur ſequi vniuſcuiuſque forum, ſed omnes poteſt vocare apud eundem Iudicem. in caſibus tamen notatis in l. 1. & 2. ff. de quib. reb. apud eund. Iudic. eatur, & in l. nulli prorſus. C. de iudic.

59 Amplia hanc limitationem procedere † etiam ſi de eis conuentis exiſtat aliquis clericus, nam proxima regula clericatus ratione, non valet infringi, quæ etiam in eccleſiaſticis ſeruatur. c. cum M. Ferrarienſis. vbi Innoc. ext. de conſt. refert & ſequitur Bal. in l. fin. nu. 45. verſ. etiam ſi aliquis ſit clericus. C. de edict. Diui Adria. tollen.

60 Limita † quintò principaliter, non habere locum in eo, qui renūciauit declinatoriæ fori, quia ad ius ſemel renunciatum non datur amplius regreſſus. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pac. l. ſi quis in cō-

61 ſcribendo. C. de epiſc. & cler per quæ iura patet † ꝙ ſic renuncians declinatoriæ fori. non poteſt petere cauſæ remiſſionem, ex qua limitatione ſing. infertur, ꝙ citatus ſuper tenore inſtrumenti liquidandi ad formam laudabilis rit. magn. Cur. Vic. in quo ſit renunciatū exceptioni declinatoriæ fori, à magna Cur. Vic. non remittitur, nec ad partis, neque Baronis inſtantiam. Ita teſtatur in iſto Regno ſeruari de generali conſuetudine. Carau. rit. 166. qui incipit, Item ſi qui debitores. nu. 73. verſ. 12. quarto. Quod minimè procedit in clerico,

Digitized by Google

62 rico,† qui cum nec expreſsè,nec tacitè valeat renunciare priuilegio fori,nec fori præſcriptioni.c.ſi diligenti.extr. de for.comp. minimè prohibetur remiſſionem cauſæ petere ad Iudicem Eccleſiaſticum, non obſtante quòd declinatoriæ fori renunciauerit.

63 Sextò principaliter limita regulam iſtam,etiam† ſi reus pendẽte iuditio coram vno Iudice,alterius fori eſſe cœperit: nam tunc minus poſſet fori declinatoriam allegare.l. cum quædã puella. ff. de iuriſd. omn.iudic.l.ſi quis poſtea quam.ff.de iudi.de cuius lim.ſubiecto, & veritate, uide latè Barto. in l.1.ff.de pęn.& Caſtr.in l.fi.nu.3.ff.ſi ex noxal.cauſ.agat. & Abb.in c.1.nu.4.verſ.facit ad quæſtionẽ. ext. de oblig.ad ratiocin.& Felin.in c.fin.ext.de conſt.& in cap.propoſuiſti. ext.de for.comp.

64 Sublimita hanc limit.habere† locum,ubi priuilegiũ fori eſſet conceſſum ad ſupplicationem partis: ſecus ſi fuiſſet conceſſũ motu proprio Principis: nã tunc bene poſſet forum declinare ſecundum Bar. in l.qui autem.in glo.mag.ff.ſi quis cautio.

65 Septimò limita† nõ debere ſequi forum rei in exactione functionum fiſcalium l.2.§ ſuper publicis.C.vbi quis de curial.uel cohorta.

66 Limita octauò regulam iſtam, minime † habere locum, quando reus conuenitur in loco contractus,in quo domicilium habebat,nã tunc remiſſioni locus nõ erit, etiam ſi interim alibi ſe contuliſſet ad habitandum.l.2.C.de iuriſd.omn.iudic.

67 Sublimita hanc limitationem habere† locum, ſi agatur ad obſeruantiam contractus: ſecus ad diſtractum, ſecundum Bal.in l.2.nu.1. verſ. & hoc nota quod ratione contractus. C. vbi & apud quem cognit.reſtit.in integ. vbi Pau.de Caſtr. dicit ſe ita de facto reſpondiſſe,cum eſſet interrogatus a quodã Doctore, primo anno quo venerat ad legendum Paduæ,ſubdens, quòd tunc non erat memor dicti Bal. pro quibus facit quod reaſſumit Bart. in l.qui certo loco. ff. de cond.indebi. refert & ſequitur Soc.regul.160.

68 Nonò limita regulam illam,quòd actor† ſequi debeat forum rei, ut non habeat locum in tutore, qui poteſt conueniri in loco adminiſtratæ tutelæ, nec auditur ſi petat ſe remitti ad iudicẽ domicilij.l. hæres abſens.§.ſi quis tutelã.ff. de iudi.l.prima. & 2.C. vbi de ratiocin.

69 Sublimita hanc limitationem non procedere,† quãdo pupilli effecti maiores vellẽt cõuenire tutorẽ in loco domicilij: nam licet poſſint, tamen libri rationum tutelæ, ſunt ducendi riſico & expenſis ipſorum pupillorum,ſecundũ Paul.de Caſtr.in l.prætor.§.ſed eſt hoc, nu.2,verſic.ex hoc ſequitur.ff. de eden.refert & ſequitur Soc. conſ.

Digitized by Google

149.in cauſa Ambroſij, num.4.verſi. prædicta tamen limitat.vol.1.

70 Limita decimò, ſecus eſſe † in incola alicuius loci, quia ibi côueniri pôt, vbi incolatum duxit.l. incola.ff. ad municipal. & ratio huius limitationis eſſe poteſt, quia incola dicitur de loco, in quo habitat. glo.in c.ſtatutum.§.cũ uerò.in uer.eiuſdem ciuitatis de reſcript.li.6.

71 Limita undecimò † ratione rei ſitæ: nam ubi res ſita eſt, ibi conueniri debet poſſeſſor, nec audiri debet volens forum declinare, l.fin. C.ubi in rem act.

72 Sublimita hanc limit.non habere † locum ſi poſſeſſor eſſet clericus, & actor eſſet laicus: nam tunc actor ſequi debet forum clerici conuenti, & non forum, in quo ſita eſt res, ſi Bal.ſequi uelis in auth. clericus, nu.2.uerſi.vel poni poteſt exemplum ſi conuenitur. C. de Epiſc.& cler.refert & ſequitur Soc.regula.10.fal.5.uerſ. hac tamen fallentia, tres alias lim.& quatuordecim ampl. habes ad Bern. Diaz. de Luc.regul.299.uide ad eum.

73 Limita duodecimò non habere † locum, quando declinatoria fori ſeu præſcriptio non fuiſſet oppoſita ante litem conteſtatam.l. nemo.C.de iuriſd.om.iudic.l.ſed ſi ſuſceperit.in princ.ff. de iudic. fori enim præſcriptiones in princ. litis fore opponendas, legum decreuit auctoritas.l.præſcriptiones.C.de except.tunc enim remiſſioni lo-

74 cus non eſſet, † niſi iudex eſſet penitus incompetens, quia tunc quãdocunque poſſet iſthæc exceptio proponi, & allegari, ut probatur in l.fi.C.ſi a non comp.iudic. Quod ultimum intellige, quando ignoraſſent iudicem nô competẽtem eſſe, ſecus ſi a principio ſciuiſſent, non competentem, ſecundum glo.fin.in fi.in d.l.præſcriptiones, &

75 in dicta l.ſed ſi ſuſceperit, † in ver.non poteſt.ff.de iudic. Sed quid ſi omiſſum fuerit opponi declinatoria fori ante litem conteſtatam, an poſſit opponi & allegari poſt litis conteſtationem per perſonas miſerabiles? Afflict.in conſt.regn.ſtatuimus.nu.24.verſi.& aduerte, arguit ad partes: tandem uidetur concludere, quòd ſic, ſaltem per viã reſtitutionis in integrum. Sed contrarium uidetur ſentire idem Afflict.ſibi contrarius in deciſ.185.num.2.uerſi. quod quando quis. & expreſſius Iſern.in conſtit.regn.obſcuritatem, ut refert, & ſequitur Capic.deciſ.13.nu.10.uerſ.quod ſi mulier omiſit.in quibus locis côcludunt, ꝙ ſi mulier omiſerit opponere declinatoriam fori ante litem conteſtatam, ꝙ de cætero circa illam non auditur, cum uidetur vſa iure communi. Sed parcant mihi tanti patres, quia mihi uidetur, quòd male ſenſerint, reſpectu mulierum, & aliarum miſerabilium perſonarum, quibus cum competat ius variandi & eligendi

forum

forum vſque ad appunctuationem cauſæ, ſequitur, quòd bene poterunt declinare forum, etiam poſt litem conteſtatam, ut tenet Foler. in conſti.regn.ſtatuimus.nu.73.verſi.dicit Affl. vidiſſe, & in eius crimi.prax.in ver.audiantur excuſatores, nu.98, verſ.dicebat ſe uidiſſe.

76 Limita decimotertiò, non habere † locum ſi litigantes in non cõpetentem iudicem conſenſerint.l.1.ff. de iud.l.1.C. de iuriſd. omn. iud. iſto enim caſu cauſa non debet remitti, quamuis iudex non conſentiat, l.2.§.conueniri.ff.de iud.

77 Sublimita hanc limitationem procedere † reſpectu partium tantum, quę vt iam dictum eſt cauſę remiſſionem petere prohibentur; ſecus ſi remiſſio cauſæ peteretur ad inſtantiam baronis: nam tunc eſſet concedenda, cũ nec per conſenſum vaſalli, nec per expreſſam fori renunciationem põt ipſi baroni præiudicari, ut teſtatur Carau. Ita in praxi obſeruari in ritu.205.Item ſi aliquis bannitus nu.6. verſi. & non ſuo baroni, & qd dixi in barone, vendicat ſibi locum in uniuerſitatibus & communitatibus habentibus iuriſdictionem in homines locorum, q̃ nõn poſſint alibi citari, & conueniri preterquam coram iudicibus deputandis in dictis eorum locis: nam tales habitatores & ciues dictarum vniuerſitatum non poterunt in præiudicium earundem vniuerſitatum prorogare, nec tacitè nec expreſſe iuriſdictionem alterius iudicis, ſecundum Foler.in cõſt.regn. iuſtitiarij nomen.nu.113.verſi.eadem iuris deciſ.in tit, de offi.iuſtic. pro quo facit quod conſuluit Rom.conſ.393.& Oldrad.conſ.66.per totum.

78 Limita decimoquartò, niſi vidua † ſeu pupillus agant.l. vnic. C. qñ Imper.inter pupil.& vid.tales enim perſonæ hñt fori electionẽ, vt probatur in conſt.regn.ſtatuimus, la 2.& ideo ſacrũ regium conſilium, nec magna curia vicariæ talium cauſas remittere tenentur, niſi baro hẽret ſpeciale priuilegiũ cognoſcendi & terminãdi cauſas inter iſtas perſonas, prout hẽt in toto eius ſtatu Illuſtriſſimus & Excellẽtiſſimus Biſinianorum Princeps, & alij, quos enumerat Grã.deciſ. 20.& Vrſil.ad Affl.deciſ.257.n.5.ver.& tũc ſtãte dicta derogatione.

79 Sublimita † tamen hanc decimamquartam lim. minime locũ habere, ſi uidua quę ſibi forum eligit, luxurioſam & inhoneſtam vitam duceret: nam tunc variare & forum ſibi eligere minime poteſt, ſic decidente Feli.in c.ſignificantibus.nu.8.uerſ. Item nota quod priuilegia data viduis.ext.de offic. deleg. & ſic obtinuiſſe refert Foler.in ſua crim.prax.in uer.audiantur excuſatores.nu 8. verſ. illa tamen decreti: cum quibus conuenit Ant.Nig.in c. regn. ut delatas, nu.8.verſi.ſimiliter etiam,

Digitized by Google

80 Sublimita ſecundò hanc eandem limitationem non haberet† locum, quando hæ perſonæ priuilegiatæ agerent contra alias perſonas æquè priuilegiatas, nam tali caſu conquaſſatis hincinde priuilegijs, recurritur ad ius cõe, cuius diſpoſitione cum actor teneatur ſequi forum rei, non eſt mirum, ſi priuilegiatus non utitur ſuo priuilegio contra pariter priuilegiatum, ſecundum Affl. qui in puris terminis noſtris loquitur in conſt. regn. ſtatuimus. la 2. nu. 20. verſ. ꝙ quando ſunt. & poſt eum Foler. in ſua crim. prax. in ver. audiantur excuſatores. nu. 78. ver. tunc dico, quòd recurrendum eſt ad ius commune, vbi ait ꝙ dum ipſe ſic decreuiſſet in quadam cauſa, fuit eius decre-
81 tum per magnam cur. vicariæ confirmatum. Sed quid† dicendum, ſi pupillus voluerit agere contra viduam, an ipſam trahere poſſit? & dici poſſet per præmiſſa, ꝙ non, ex quo habent æquale priuilegium, quod hincinde conquaſſatur, ut probatur in l. ſed & milites. ff. de excuſ. tutor. cum alijs ſuis vulgaribus, attamen in contrarium eſt ueritas, quia priuilegium pupilli eſt naturale, & priuilegium viduæ accidentale, ut decidit Bald. in l. qui haber. nu. 2. not. 4. ff. de tutel. Circa quod tu vide, quę late congerit Couarr. in pract. q. c. 7. nu. 4. uerſ. primus etenim caſus cõſtituitur in pupillo. & ad Carol. Grimald. in addit. ad pract. ciuil. Nunc. Tartagl. cap. 2. nu. 59. verſ. ſed quid quibus addo Foler. idem tenentem in ſua crim. prax. in uer. audiantur excuſatores. nu. 97. verſi. item præfertur.

82 Pone ulterius, ꝙ† vidua, quæ magnæ Curiæ Vicariæ forum eligẽdo, quærelam contra aliquem expoſuit, poſtmodum moritur, ſeu remittit, aut ducit virum, num ad baronis ſiue alterius partis inſtantiam, debeat hmõi cauſa remitti ad proprios domicilij officiales? Iſta quæſtio hincinde agitata deciditur per Dominum Carau. ꝙ dẽat remitti, ut eſt videre ad eum in rit. 233. Item clericus pupillus & vidua, nu. 12. verſi. pone ꝙ vidua. ubi tandem ad ſic deciſam quæſtionem duas reponit lim. nu. 16. verſ. limitarem tamen. Circa quã quæſtionem ſi ſatiari cupis, adeas Foler. qui plures caſus diſtinguit. in cõſti. regn. ſtatuimus, la 2. nu. 27. verſ. pro huius notabilis quæſtionis.

Sed citra veri præiudicium, pro nũc tenendo opinionem Dñi Ca-
83 rau. putarem dici †poſſe, idem iuris eſſe in minore effecto maiore, lite pendente, ut ſimili remiſſioni cauſæ locum eſſe debeat, ad quod põdero tex. in l. in omnibus cauſis id obſeruatur. ff. de regul. iur. vbi ad literam Iuriſconſultus ait, quòd vbi perſonæ conditio locum facit beneficio, ceſſante ea conditione, debet ceſſare beneficium.

Secũdò ad idem põdero tex. qui magis ſtringit, & eſt in l. Athle-

te.§.1.in tex.ibi,quoad in p̄ſidatu ſunt.& in l.geometriæ.in tex.ibi, donec curā gerunt,& in l.idem Vlpianus.in tex.ibi,prout ualetudo, qua afficitur,ff.de excuſ.tutor.Sed priuilegiū minoribus conceſſum eligendi forum,fuit conceſſum intuitu perſonæ,ſeu minoris ætatis, ita ꝙ perſona, ſeu minor ętas fuit immediata cauſa dicti priuilegij, ut probatur in l.vnic.C.quādo Imper.inter pupil.& vid.ergo ceſſan
84 te minori ætate,debet † ceſſare dictū priuilegium,per prædicta pro quibus optime facit id qđ in ſimili dicitur de minore,qui ſi lite pendente efficiatur maior,& ſententiam in cōtrarium reportauerit,aduerſus eam non reſtituitur, licet fuerit lata ex geſtis per eum in minori ætate.l.3.§.ſcio.ff.de minor.& habet ad Doc.in l.1.C.ſi aduerſ. rem iudic. ſicut ergo nō reſtituitur effecto maiore aduerſus geſta in minori ætate,minus debet potiri priuilegio fori,dum lite pēdēte efficitur maior,& conſequenter non eſt deneganda remiſſio; per iam dicta,quæ in medium afferre malui,ut prẹberem maiorem anſam altius inueſtigandi ſuper hoc. Quid ecōtra,ſi mulier maritata lite pendente efficiatur vidua,an habeat fori electionem, uide Alex.ad Bar. in l.1.ff. de pen. de qua quæſtione nunc pendet in ſacro regio conſilio.inter quoſdam fratres Caſalis noui.

85 Quæ autem de uidua in medium attulimus,an uendicent † ſibi locum in vidua diuite, Andr.de Iſern.in cōſt.reg.ſtatuimus,la 2.nu.6. verſ.itē uidua:concludit,ea procedere in diuite;quantumuis diuite: contrarium uoluit idem Iſern.ſibi contrarius.in cōſt.regn. lege præſenti.nu.1.verſ.ſed quid ſi pupillus,aut uidua,quem ipſo aliter non citato ſequitur Vig.in c.regn.ut delatas.nu 7.verſ.quia pupillus aut uidua.quorum opinione attenta infertur ad vnū ſatis mirabile,ꝙ licet in regno pro iniuria illata uiduis ꝓcedi poſſit ex officio de tex.in c.regn.ut de iniurijs.tamē intelligitur de viduis pauperibus,quę veriſimiliter non habent facultatem proſequendi propriā uindictam, ut eſt uidere ad tex. in c.regn. ne tuorum.ut refert & ſequitur idem Vig.in dict.c.regn.ut delatas.nu.6.uerſ.illud autem. Tu tamē dic in diſtinctē,ꝙ tam in ſacro regio conſilio,quā in magna Curia Vicarię priuilegium l.vnic.C.quando Imper.inter pupil. & vid.fuiſſe interpretatum,& extenſum ad viduas quantumcunque diuites; ut teſtatur admodum Illuſtris Dominus de Franch.deci.ſacr.reg.conſ.100. nu.19.verſ.uiduam etiam diuitem par.1.

86 Limita decimoquintò nō eſſe locum remiſſioni † cauſæ ad Iudicē domicilij, quando magna Curia Vicariæ citaret aliquē ad recognoſcendum apocham:nam in huiuſmodi caſu ante apochæ recognitio

Digitized by Google

nem cauſa remitti non ſolet, ut docet Carau. ita in praxi ſeruari in rit.54. Item quòd nulla alia. prope medium uerſ. quod citatos.

87 Limita decimoſextò in clerico † agente, qui pro bonis eccleſiaſticis tantum poteſt forum eligere, & ſemel electum uariare, ut eſt uidere ad rit. 67. Item quod ſi clericus. & expreſſius rit. 229. Item ſi clerici de rebus Eccleſiaſticis. & utrobique Carau. quod approbat Affl. in conſt. regn. ſtatuimus la 2. nu. 22. uerſ. 4. quæro. & in conſt. iuſti cultoris. nu. 4. uerſ. an autem clerici litigantes. refert & ſequitur Ant. Nig. in c. regn. quoad decretam. num. 10. uerſ. quod clerici habent, cum quibus conuenit Vrſil. ad Affl. deciſ. 257.

88 Intellige hanc limitationem ueram † eſſe, data uiolentia, rapina, uel fraude; alias ceſſantibus ijs, Eccleſia & eccleſiaſticę perſonæ non haberent fori electionem, ut bene aduertit noſter Affli. in dicta deciſ. 257. nu. 2. uerſ. ſed illud capitulum intelligitur. & in conſt. regn. ſtatuimus. la 2. nu. 17. uerſ. niſi data, refert & ſequitur Nig. in dicto cap. regn. quoad decretam. nu. 10. uerſ. quòd illud quod dicitur.

80 Item limita niſi baro haberet † priuilegium abdicatiuum contra perſonas Eccleſiaſticas. nam tunc perſonæ Eccleſiaſticę non poſſent in prę iudicium baronis forum uariare, ut deciſum fuiſſe per ſacrum regium conſ. teſtatur apoſtil. magn. ad Vinc. de Ann. alleg. 146. part. 2. & Dominus Marcus Grandis doctus cauſidicus, dum de hoc mecum ſermonem haberet, retulit mihi die, & ſuo tpe fuiſſe deciſum per Collaterale conſilium in fauorem Excellentiſſimi Principis Biſiniani contra Reuerendiſſimum Epiſcopum Anglonenſem ſuper remiſſione Nardiuiolæ, ut in banca de Rogerio, & alias contra Reuerendũ Vicariũ Ciuitatis Tricarici ſuper remiſſione Berardini Cerani, & per ſacrum conſiliũ contra Reuerendiſſimum Cõmendatorẽ Alliati ſuper remiſſione Marci Antonij Curſuti, & hodie cum dicto Excellentiſſimo Principe punctus iſte nullam hẽt difficultatem.

90 Limita decimoſeptimò † regulam noſtram, ut non habeat locum in curiali, qui ſi agat, etiam fori electionem habet contra aliũ æquè priuilegiatum, ut probatur in rit. 228. Item quod nullus priuilegiatus. & rit. 232. Item quod omnes curiales.

91 Limita decimooctauò † niſi ageret uxor alicuius priuilegiati, quæ circa fori electionem potitur eodem priuilegio, quo eius maritus. l. mulieres. C. de inc. li. 10. l. exigere. ubi gl. in uer. redditura. ff. de iudi.

92 Sublimita hanc lim. non habere † locum in concubina. l. de iure. in fi. ff. ad municip. & de incol.

93 Limita decimononò, regulam † prædictã non hr̃e locum in Neapolita-

politanis,qui in oĩ cauſa trahunt,& nõ trahũtur,& hñt fori electionem ẽt cõtra uiduas,pupillos,& miſerabiles perſonas, ut eſt uidere ad rit.301.Ioãna ſecũda.ubi Carau.nu.6.uerſ.amplia primo.ubi hãc noſtrã limitationẽ duob.modis ampliat,& totidẽ limita.uide ad eũ.

94 Limita uigeſimò non hře locum,† qñ cauſa agitaretur ſuper ceſſione bonorũ:quo caſu cum dicatur miſerabile refugium,ut probatur in pragm.3.in tit.de ceſſio.bon.non debet cauſa remitti per alle gatam conſt.regn.ſtatuimus.la 2.quæ concedit miſerabilibus perſo
95 nis fori electionẽ,quibus ſi fiat ceſſio uera † & non ſimulata,ſiue ceſſio fuerit ex cauſa lucratiua,ſiue oneroſa,ſemper trahunt & non trahuntur:habentq; fori electionem, ſm Iſern. & poſt eũ Affl.in dict. conſt.regn.ſtatuimus.nu.27.uerſ.ꝙ miſerabilis perſona.& licèt non deſinant,qui contrariã partem tueãtur,quos cõmemorat Affl. in ál leg. conſt. ſtatuimus.nu.25. uerſ.6.quæro. tñ a priori opinione non recedo, pp auctoritatem ſacri regij conſilij,per qđ iuxta eam fuit iu dicatum,ut refert,& ſequitur Dñs de Franch. deciſ.195.par.1. Hãc limitationem perpetuo mãda memoriæ,ad intellectũ, & declaratio nem rit.228.& 290.in eo qđ diſponunt,ꝙ priuilegiatus pro iuribus eis ceſſis ex cauſa lucratiua,nõ trahat,nec fori electionẽ hẽat, ut nõ hẽant locum quoties fieret ceſſio perſonis miſerabilib.quæ bene trahũt,& fori electionẽ hñt,ẽt ſi ceſſio eis facta eſſet ex cauſa lucratiua.

Ex hac uigeſima limitatione infertur primo loco,quòd cum car-
96 cerati † dicantur miſerabiles perſonæ, iuxta doctrinam Doct. in l.2. §.hoc iudicium.ff.de damn.infect.& Bald. in l.nemo.C.de epiſc.aud. nu.2.not.2.poterunt ſibi forum eligere, nec erit remiſſioni locus ad iudicem domicilij.

Infertur ſecundo loco nõ eſſe locum remiſſioni cauſarum,quan-
97 do uerteretur quæſtio † ſuper quinquennali dilatione,quam vulgus creditorum concurrentiam uocat,cum & ipſa pia cauſa dicatur, & refugiũ miſerabile,ut probatur in l.fin.C. de ijs qui bon.ceder.poſſ.

98 Limita uigeſimoprimò regulam noſtram † non habere locum in cauſa feudali,de qua cum ſola magna curia cognoſcere ualeat, ut eſt uidere ad rit.50.item curia ipſa cognoſcit, non remittitur talis cauſa ad iudicem domicilij.

99 Limita uigeſimoſecundò in uniuerſitate quę ſi agat,† fori electionem hẽt;quia ſub ſe cõprehendit uiduas,pupillos,& alias miſerabiles perſonas,ſm Carau.rit.233. itẽ clericus pupillus.nu.3.uer. adde ẽt uniuerſitatẽ,mouetur de tex.in l.rẽ publicã.C.de iur.repub.li 11.

100 Limita uigeſimotertio non hře locum in Eccleſia, quæ cum uta-

Digitized by Google

tur iure pupilli, fori electionem hẽt, ut tenet Affl. in conſt. regn. ſtatuimus, la 2. not. 7. nu. 16. verſ. ſed iuxta hoc fuit dubitatũ. vbi dicit, ſic diu fuiſſe ſeruatũ, & deinde deciſum per c. regn. quia nulla, refert & ſequitur Capic. deciſ. 160. & poſt eum Couarr. in tract. pra. q. c. 7. ver. hñt prçterea. & Carau. in d. rit. 233. num. 1. verſ. breuiter dicas.

201 Limita uigeſimoquarto in paupere, qui ad inſtar minoris & miſerabilium perſonarum, fori electionem habet, ut probatur in cõſt. reg. ſtatuimus, la 2. & ponit Carau. in d. rit. 233. nu. 3. uer. item adde pauperes. ubi ad idem allegat Couar. idem tenentem in tract. pract. quæſt. cap. 7. nu. 4. uerſ. ſecundus tandẽ caſus. pro quibus (ni fallor) facit text. in ratione ſua in d. l. unica. C. quando imper. inter pup. & uid. & in c. ſignificantibus, ext. de offic. deleg. in eo quòd loquuntur de perſonis miſerabilibus, quaſi nulla ſit miſerabilior, quàm perſona pauperis. & licèt ſupra affirmauerimus, uiduas, pupillos, pauperes, Eccleſias, Eccleſiaſticas perſonas, & miſerabiles quoſcunq; poſ-

202 ſe eligere forum & declinare iudicem, tamen † non habet locum in cauſa feudali, ſecundum Parid. de Put. in tract. de reinteg. feud. in c. an citatus, nu. 46. fol. 109. refert & ſequitur Vrſil. ad Affl. deciſ. 257. num. 4. uerſic. quòd licet conueniunt in hoc Iſer. & Afflict. in dicta conſt. ſtatuimus, la 2.

203 Limita uigeſimoquinto nõ habere locum, ſi furioſus ageret: † is etenim infanti æquiparatur. l. infans. ff. ad l. Corn. de ſicar. quare eo modo, quo infans electionem fori hẽt: ita & furioſus habebit, cum potiatur omnibus, & eiſdem priuilegijs, quibus minores & pupilli potiuntur, & gaudent, ſecundum gloſ. in l. 2. in uer. ad agnatum. C. de curato. fur. refert & ſequitur Alex. ad Bar. in l. Fulcinius. §. adeo. in litera c, ff. ex quib. cau. in poſſeſſ. eatur.

204 Limita uigeſimoſexto in contumace, quòd quamuis purget † contumaciam, nihilominus cauſæ remiſſionem petere prohibetur, ut pluribus probat Canen. in tra. in reg. prag. relatione citationis. n. 2. uerſ. ſed an purgata contumacia. qui in hoc fuit fretus auctoritate Ang. in l. ſi pupillus. §. 1. ff. de priuileg. cred. & aliorum Doct. in l. ſi finita. §. item uideamus, ubi etiam gloſ. in uer. uideamus. ff. de dam. infec. pro quibus, ni fallor, facit tex. in l. de die. §. plane. ff. de eden. & ſecundum iſtam opinionem iudicauit ſacrum regium conſ. ut refert Afflict. deciſ. 133.

205 Amplia præcedentem limitationem, ut nec litis pendentiam † allegare ualeat contumax, ſi Bar. ſequi uelimus in l. ubi cæptum nu. 3. uerſ. ſed ſi poneremus. ff. de iud. & in l. quamuis. nu. 8. uerſ. quia ſi in

cepi. ff.

Digitized by Google

cepi.ff.de dam.infec.& in l.ſepulchri.nu.2.uerſ.circa.1.eſt uidendũ. ff.de ſepulch. uiol. ubi hanc ampliationem limitat non hr̃e locum, quoties contumax uellet purgare contumaciam, & expenſas reficere: nam tunc, concludit ipſe, ꝙ bene poterit litis pendentiam allegare, qđ fuſius proſequitur, & cõprobat Ant. Gabriel. in 2.lib. com. opin.in tit.de iud conclu.1.num.23.lim.5.uerſ. ſublimita niſi reus.

106 Amplia ſecundo hanc eandem limit. habere † locum in uniuerſitate, & qualibet alia communitate, quæ ſi contumax fuerit effecta, non propterea poterit purgata contumacia declinatoriam fori allegare: immò propter contumaciam ab ea contractam, priuatur omnibus alijs priuilegijs, ſecundum Doct.in c.in grauem.extra de ſen. excom.refert & ſequitur Bal.in c.1.num.13.uerſi an uniuerſitas.in tit.de mili.uaſſal.qui contum. eſt, in uſib. feud. ſuper quo tu maturius cogita, quia contrarium poſſet attentari, attento quòd uniuerſitates per ſuperius dicta ſupra de muliere, poſſunt uſque ad appunctuationem cauſæ ſibi forum eligere & ad libitum uariare.

Sublimita nunc primo loco hanc uigeſimamſextã limitationem,
107 habere † locum reſpectu contumacis: ſecus reſpectu baronis, cui remiſſionem petenti minime denegari poteſt, cum contumacia uaſalli non habeat præiudicare baroni, in cuius præiudicium iuriſdictio non poteſt in alium prorogari, ſecundum Bal. in cap: imperialem.§. fin.nu.19.uer.quæro, an uaſſalli poſſint in tit.de prohi.feu.alien.per. Fed.quẽ in terminis noſtris referendo allegat, & ſequitur Cara.tit. 205. Item ſi aliquis bannitus.nu.6. uerſ. ſed quia talis tacita renunciatio, ubi paulò inferius ſubdit, quòd iſta ſublimitatio non procedit, ubi aliud legitimum impedimentum ſubſiſteret, ut quia uaſallus fuit reputatus contumax ſuper delicto exceptuato in priuilegio baronis: quod bene nota, ſecundum eum. Item intellige pręmiſſa in ſimplici contumace, ſecus in foriudicato, qui nec ad inſtantiam baronis poſt ſententiam foriudicationis remittitur, ut teſtatur Vinc. de Ann. ſing.56. ubi dicit ſic fuiſſe deciſum per ſacrum Collaterale Conſilium inter regium fiſcum, & Illuſtriſſimum Dominum Ducẽ Summæ. & iſta deciſio fuit fundata in doctrina Bal.in l.exequutorẽ, nu.23.uer.quæritur utrum.C.de exec.rei iudi.

Sublimita ſecundo loco hanc eandem uigeſimamſextam limita-
108 tionem procedere, † ubi ille, qui fuit contumax reputatus, erat perſona talis, quæ potuit renunciare ſuo priuilegio fori: alias ſecus, ut probatur in capit.ſi diligenti.extra de foro compet.refert, & ſequitur Affl. in conſt.regn. pœnam nouem unciarum, nu.11.uerſic. hoc

uerum

verum intellige.reliqua circa materiam huius vigeſimęſextę limitationis,uidéda tibi erunt ad Imol.& Phil. Franc.in c.ſi duobus. extra de appella.& ad Vrſill.in addit.ad Afflict.in deciſ.133.p quos enarrantur quaſi oĩa incommoda proueniẽtia ex cõtumacia,uide ad eos.

Sublimita tertio loco ultra præfatos,hanc eandem vigeſimãſex-
109 tam limit.non hẽre † locum in recomendatis magno Admirato Regni, qui ſi citẽtur per magnam Cur. Vicar. ſeu per quemlibet alium ſupremum Iudicem,non tenentur comparere, & minus non cõparendo contumaces reputari, & ſi ſic de facto reputarentur abſque purgatione contumaciæ, veniunt remittendi ad magnum Admiratum Regni,ſecundum Gram. qui dicit ſic in contingentia facti obtinuiſſe, ut eſt uidere ad ipſum conſ.108.adito Illuſtriſſimo per totũ. & Capic. qui dicit ſic fuiſſe deciſum per ſacrum conſilium in deciſ. 9.quod ego moltoties practicaui in audientia Illuſtriſſimi Principis in diuerſis recomendatis magno huius Regni Admirato.

110 Limita uigeſimoſeptimò,ut regula ſupra facta non hẽat † locũ in muliere maritata, quæ uirum inutilem habeat:nam talis non prohibetur uariare,& forũ ſibi eligere ad inſtar viduæ,ut eſt uidere ad gl. in l.fi.in uer.Orbata.C. ad l.Hau.de plagiar. per quã ita tenuit Cott. in ſuis memorabilib.in uer.uidua.refert,& ſequitur dñs de Franch. deciſ.100.num.18.uerſ.quod uidua quæ habet cũ quibus circa hoc conuenit Foler.in conſt.regn.ſtatuimus.nu.113.uerſ. quòd uxor donec habeat. Quid autem iuris ſit,ſi mulier habeat uirum inutilẽ culpa ſua?remitto me ad Foler.in ſua crim.prax.in uer.audiantur excuſatores.nu.79.uerſ.quid enim ſi mulier.

111 Limita uigeſimooctauò non habere locũ † in uirgine,quæ quãuis patrem habeat, & ſub eius poteſtate exiſtat,nihilominus poterit uariare & ſibi forum eligere, ſecũdum Iſern.in conſt regn.ſtatuimus, la 2.qui nihil allegat. Sed profecto potuiſſet allegare omnia ea,quæ ad hanc quæſtionem comprobandam mirificè comprobauit Afflic. ibidem.nu.29.uerſ.octauo quęro.& Foler.poſt eum ibidem. nu.87. uerſ.circa octauam,& in eius crim.prax.in uerſ.audiantur excuſatores.nu.85.uerſi.obiter enim.Super cuius qõnis ueritate alter nõ inſiſto, cum pluries tam per magnam curiã uicariæ, quam ſacr. regiũ conſiliũ fuerit deciſum,ꝙ uirgo quantumuis ſub patria poteſtate cõſtituta,poſſit uariare,& forũ eligere; ut eſt uidere ad dñm de Frãch. in deciſ.100.par.1.quã tene menti,quia nõ fuit tacta ab aliquo Doctore,nec in l.unic.C. quãdo Imper.inter pupil.& uid.nec à Canon. in c.ſignificantib.ext.de offic.deleg.niſi a ſolo Iſern.in conſt.regn.ſtatuimus.

tuimus.la 2.vt ibidem refert Affl.nu.29.q.8.verſ.quia non reperio.

Pro ornatu ſupradictę, ac proximè relatę limitationis,in perſona virginis firmatæ,ac aliarum quarũuis miſerabilium perſonarũ,quibus,ut abundè ſuperius demonſtrauimus,competit ius variãdi,& eligendi forum,congruenter reuoco in dubium,num miſerabilis per ſona,quæ ſemel variando forũ adijt ſupremum tribunal domini Regis,quòd in Regno iſto eſt ſacrum regium conſiliũ, valeat foro Re-
112 gis declinato,coram baiulis litigare?Breuiter†dic,quòd ſic,ſecundũ Odofred. in l.vnic.C.quãdo Imper.inter pupil. & uid.quẽ poſt Iſer. ſequitur Affl.in conſt.regn.ſtatuimus.n.35.verſ. & ideo miſerabilis perſona. refert,& ſequitur Vrſil.ad Affl.in deciſ.257.n.7.ver.quod iſta electio fori conuenit Foler.in ſua crim.prax.in uer.audiantur ex cuſatores.nu.99.verſ.ſed remanet dubium.

Limita vigeſimo nonò non habere locum in eo, ꝙ intentat reme-
113 dium l.diffamari.C.de inge.et manumiſſ.nam tũc†bene poterit hoc intentare coram ſuo iudice,& non coram iudice diffamantis,vt plu ribus probat Capic.deciſ.18. & poſt eũ Foler.ad Maran. in ſuo aur. aduo.ſpec.par.4.diſt.21.n.19.ver. contrariam vero opinionem. pro quibus facit quod in ſimili dicimus de reo futuro, qui quãdo uellet examinari facere teſtes ad perpetuã rei memoriam,poſſet illos producere,& examinari facere corã ſuo Iudice, trahendo ibidem ſuum aduerſarium, tãquam actorem futurum, ut ſing.tradit Bar.in l.cum hi.§.trãſactiones nu.1.verſ.allegaui ſemel.ff.de tran.ſed ꝙ imo reus conuentus ſuper remedio l.diffamari, debeat remitti ad iudicẽ ſuũ, notat Affl.deciſ.268. vbi dicit ita fuiſſe notatum,cum quo pertrãſit Carauit.rit.190.in primis ꝙ vbi aliquis habet.nu.5.verſ.debet illud
114 intentare.Sed hic probabiliter venit†quærẽdũ,an ea,quæ diximus circa remiſſionem cauſarum ad iudicem domicilij,habeant locũ in duobus reis credẽdi,pone enim, ꝙ Titius & Sẽpronius ſunt rei cre dendi inſolidum Mæuij in centum Titius conuenit eum ad dicta cẽ tum in magna curia vicaria: Sempronius lite pendente vult conuenire eundem Mæuium ad eadem centum in nũdinis Ciuitatis Saler ni, vel alibi,an ſibi obſtet exceptio litis pendentiæ in magna Curia? Et dicendum eſt,ꝙ ſic, quia iudicium ubi cæptum eſt,ibi finem accipere dẽt.l.ubi cæptum,cum alijs ſuis vulgaribus.ff.de iudic. Nec dẽt quis coram diuerſis iudicibus uexari.c.diſpendia litium. de reſcript. lib.6.& notatur in l.1.C.de quib.reb. apud eũd. iudic.eatur.& hr̃ ad Innoc.in c.cum M.Ferrarienſis.ext.de conſt.præſertim cũ continen tia cauſæ diuidi non debet. l.nulli prorſus. C.de iudic. de quo latiſſimè la-

mè Iacob.Menoc.in tract.de arbitr.iudic.lib.2.cent.4.caſ.371.pertotũ.& hoc ne contingat diuerſitas ſnĩarum inde oriri contra tex.in l. fi.ff.de quib.reb.apud eund.iudic.eatur.& ne debitor duplici expẽſarũ onere contingat onerari,cõtra notata in l.properãdũ.C.de iudic.

115 Limita prædicta procedere,vbi coram ſecundo iudice opponeretur de litis pendẽtia coram primo,alias ſecus, vt in primis terminis noſtris concludit Rober.Lance.in tract.de atten.par.1.c.3.nu.155. verſi.contrarium tamen verius.

116 Limita ſing.trigeſimo non habere locum in damnificante† ſeminata:nam talis damnificans non poſſet petere remiſſionem cauſę ad iudicem domicilij,ſed ſortitur forum illius,in cuius territorio dãnũ factum eſt,ſecundũ Iacobin.& Doct.in l.hæres abſens,ff. de iudic.& Affl.in conſt.regn. cum per partes Apuliæ,nu.14. quod ſeruatur in practica,ut refert,& ſequitur Dominus Vinc.de Ann.ſing.132. dãnificans:quod habui in facto, ut obtinui ad fauorem Magnifici Manilij de Porta, contra Magnificum Ioannem Antoniũ de Luca Terræmorani,circa quod non fuit auditus, quia tractabatur de emendatione damni dati in ſegetibus quorundam particularium terræ Caſtri.& præſertim ipſius Magnifici Manilij mei clientis.

Summarium gloſ.2.

1 *Cauſa ciuilis dicitur,quando agitur ad aliquid parti applicandum.*

2 *Cauſa ciuilis dicitur,quando agitur, vt quis priuetur aliquo officio adminiſtratione, aut dignitate.*

3 *Cauſa dicitur ciuilis,vbi de crimine agitur per viam exceptionis.*

4 *Cauſa dicitur ciuilis,vbi de adulterio agitur ad thori ſeparationem.*

5 *Cauſa dicitur ciuilis, vbi agitur de crimine contra teſtes, vt repellantur ab eorum teſtificatis.*

6 *Cauſa ſuſpecti tutoris,eſt ciuilis.*

7 *Cauſa dicitur ciuilis,& non criminalis, quando agitur contra clericum ad ipſum remouendum ab Eccleſia.*

8 *Cauſa dicitur ciuilis, vbi pœna uenit fiſco applicanda.*

9 *Cauſa ciuilis dicitur etiam,vbi fiſci nomine moueretur aliqua actio.*

10 *Cauſa dicitur ciuilis,quando agitur ad furtum,pro rei reſtitutione.*

11 *Cauſæ quæ ciuiles,& quæ criminales dicantur inſpecto iure regni.*

12 *Cauſa mixta,quæ dicatur, & an actio iniuriarum dicatur mixta.*

13 *Cauſa dicitur mixta,quando agitur pro delicto ciuiliter.*

14 *Pragmatica,diſpendia litium, quas cauſas mixtas comprehendat.*

15 *Cau-*

Digitized by Google

15 *Cauſa inoffitioſi teſtamenti, dicitur mixta.*
16 *Cauſa mixta dicitur, quando agitur ad pęnã pragmaticæ filiorum familias.*

In cauſis ciuilibus, vel mixtis, gloſ. 2.

1 HIC videndum eſt, quænam dicatur cauſa ciuilis, & quæ mixta. Circa quod ſciendũ eſt, quòd cauſa† ciuilis dicitur illa, quæ in iudicio agitatur ad aliquid parti applicãdum, ſic placuit gloſ. in l. prętor ait. in verſi. centum aureorum. ff. de ſepul. viol. & in l. aut damnum, in ver. aut damnũ, ff. de pœn. & in §. 1. in verſ. nec omnino. Inſt. de public. iudic. & in l. ſi qua per calũniam. in ver. quicunq; C. de epiſ. & cler. refert, & ſequitur And. Barb. in tract. de teſtib. par. 3. nu. 3. verſ. ſi parti dicitur ciuile: & ante eum Bar. in l. 3. nu. 1. uer. nota q in hac gl. ff. de ſepul. uiol. & Caſt. in l. 1. n. 3. uer. ſed ſi agetur, C. ubi de crimi. & Iaſ. in l. in pecuniarijs. ff. de fer. poſt Doct. in rub. ext. & C. de iud. cõcomitatur Canen. rit. 55. Item ꝙ Capitaneus. num. 8. verſ. adde quod cauſa ciuilis dicitur. & in rit. 144. Item quòd clerici, nu. 2. verſi. & adde quòd cauſa ciuilis dicitur, & rit. 243. Item quòd cauſæ, nu. 1. verſi. quòd cauſa ciuilis dicitur.

2 Notandum erit vlterius, quòd Doct. aliam† diuerſam penitus regulam tradũt circa cognitionem cauſarum ciuilium a criminalibus: dicunt etenim, ꝙ eo ipſo, quòd agitur pro delicto, nõ vt quis puniatur pro delicto pęna ordinaria, & naturali introducta pro delicto, ad quod agitur, ſed ut priuetur quis aliquo officio, & beneficio, adminiſtratione, aut dignitate: tunc talis cauſa ciuilis dicitur, & nõ criminalis, ex quo nõ agitur ad publicã vindictã, vt quis puniatur pœna cõdigna, tex. eſt qui hãc regulam magiſtraliter probat iuxta doctrinam Dñi Abb. & Fel. in c. per tuas. ext. de ſimon. ac eorundem dominorũ Abb. & Fel. in c. ſuper his. ext. de accu. adeo, ꝙ in huiuſmodi caſu tãquam ciuili põt interuenire procurator, vt dñt Abb. & Fel. in c. per tuas. extra de ſimon. & in d. cap. ſuper his. extra de accuſ. & idẽ Abb. in c. tuæ, nu. 3. verſ. vlt. quod agitur de crimine. extra de proc. refert, & ſequitur Barba. in tract. de teſtib. p. 3. nu. 3. verſi. ubi dicit.

3 Dicitur autem cauſa ciuilis, quando† de crimine agitur per viam exceptionis, & nõ per accuſationem, ſm Feli. in d. c. ſuper his, nu. 2. verſi. vlt. nota. extra de accuſ. quem refert, & ſequitur Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 1. nu. 32. verſi. quando de crimine, & ante eũ Barba. in tract. de teſtib. par. 3. nu. 2. ver. aut crimen nõ deducitur.

Ex qui-

Digitized by Google

4 Ex quibus omnibus ſingula ſingulis referẽdo, primo loco † infertur, ꝙ quando agitur de adulterio coram iudice Eccleſiaſtico ad ſolã thori ſeparationem, & non ad pœnam infligi ſolitam adulteris, ꝙ talis cauſa ciuilis dicitur, & non criminalis, ſi Bar. ſequi velis, in l. non ſolum, §. item ait, nu. 2. ver. in matrimonio. ff. de procur. mouetur de tex. in d. c. tuę extra de procur. qui mihi videtur probare, quòd cauſa ſeparationis thori ſit mixta, & non ciuilis. quare maturius cogita.

5 Secundo loco infertur, ꝙ ſi opponũtur † crimina contra teſtes, ad finem eos repellendi ab eorum teſtificatis, cauſa huiuſmodi dicitur ciuilis, & non criminalis, quia agitur de crimine per uiam exceptionis, & ſic ad repellendum eos a teſtificatis, & non ad pœnam ordinariam, tex. eſt in c. ſuper his. ext. de accuſ. & in c. cũ dilectus. in fi. ext. de ord. cognit. & in c. ſuper eo, il 1. & in cap. teſtimonium, vbi Abb. ext. de teſt. et in c. 1. in fin. ext. de except. refert et ſequitur Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 1. nu. 37. verſi. quod qñ opponuntur.

6 Tertiò principaliter infertur, ꝙ cauſa † ſuſpecti tutoris eſt ciuilis, qñ agitur ad tutoris remotionem tantum, & nõ ad punitionem, ſm Bar. in d. l. non ſolum. §. itẽ ait. nu. 2. verſ. quod cauſa ſuſpecti tutoris. ff. de procur. ſecus ſi ageretur, vt puniretur: nam tunc criminalis eſſet, vt voluit idẽ Bar. in l. plane. ff. de excu. tutor. & expreſſius in l. 1. §. ſciendũ. nu. 1. verſ. veritas eſt, ꝙ ſi quidem agitur. ff. de ſuſpec. tutor.

7 Quarto infertur, quòd ſi agitur † contra clericum, ad eũ remouendum ab eccleſia, & non ut puniatur, cauſa dicitur ciuilis, & nõ criminalis. c. ex parte. vbi Doct. hoc notãt. extr. de teſtib. refert & ſequitur idem Bar. in l. non ſolum. §. item ait. nu. 2. verſ. idẽ ſi agitur contra clericum. ff. de procur. quod communiter tenetur, ut firmat Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 1. nu. 35. verſ. dic quòd communiter.

8 Quintò loco infertur, quòd cauſa † dicitur ciuilis, quando pęna applicatur fiſco ex contractu illicito: exemplum poni poteſt in eo, qui alienat rem litigioſam, ſecundum Bal. in l. fi. nu. 6. verſ. quæro quãdo pęna. C. de litigioſ. & in termin. hoc idem tenuit Alex. ipſum referẽs in add. ad Bart. in l. prętor. in liter. K. in fin. ff. de ſepulc. viol. refert & ſequitur idẽ Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 1. nu. 39. verſ. ſecus ſi veniret ex aliquo contractu, conuenit Nig. in c. regn. Illuſtri Vice Regi. nu. 6. verſ. quando pœna quæ applicatur.

9 Sextò infertur, quòd ſi fiſci nomine aliqua moueretur actio, vt petitio hæreditatis, vel ſimilis, cauſa dicitur ciuilis, & non criminalis. l. 1. C. de his quib. ut indig. l. 1. & l. deferre. ff. de iu. fiſ. refert, & ſeqtur Bar. in d. l. prętor ait. nu. 1. verſ. ſecus ſi fiſci nomine. ff. de ſepulc. viol.

10 Septi-

Digitized by Google

10 Septimò pari modo infertur, quòd cauſa dicitur ciuilis, quãdo agitur ad furtum, non criminaliter ad puniendum furem, ſed ad reſtitutionem rei furto ſubtractæ, ſecũdum Ioannem Andr. in c. tuę. ext. de procur. relatum ad Ant. Nig in c. regn. Illuſtri Viceregi. nu. 13. verſ. uel ſi de furto. Prædicta omnia ſibi locũ uendicant inſpecto iure cõi: ſed attento iure regni, & ſignanter tex. in d. c. Illuſtri Viceregi, aliter eſt diſpoſitum, & deciſum circa cognitionẽ cauſarum ciuilium a cri-
11 minalibus, ſcilicet, quòd † omnes cauſę, culpę, et crimina, pro quibus principaliter uenit imponenda pęna mortis naturalis, ciuilis, ſiue abſciſſionis membri, dicantur criminales, & conſequenter ſpectant ad baronem habentem iuriſdictionem criminalem. In quibus aũt principaliter non uenit imponenda pęna mortis naturalis, ciuilis, aut abſciſſionis membri, ciuiles dicantur, & conſequenter ſpectãt ad habẽtem iuriſdictionẽ ciuilem, & ſic per proximè allegatũ tex. in c. regn. Illuſtri Viceregi. facillimè cognoſci poteſt, quæ cauſæ dicãtur criminales, & quęnam ciuiles, inſpecta pęna, quæ in occurrẽtibus criminibus, & delictis ueniret imponẽda. Et licèt aliqui nimis inaduertẽter voluerint, ꝙ diſpoſitio tex. in d. c. regn. Illuſtri Viceregi. nõ ſit lex uniuerſalis in toto iſto Regno, ſed localis, tanquam facta & emanata ſuper differentia hoſpitalis Sanctæ Catherinæ, Sãcti Petri in Galatina Hidruntinæ Prouinciæ, ordinis Sãcti Benedicti, cuius religio uitę claritate, & Monacorũ sãctitate, ſatis viget in hac dulciſſima melliflua, & ameniſſima patria mea, in Monaſterio Sãcti Benedicti nouiter cõſtructo, opibus egregij uiri notarij Roberti Baratta: cui monaſterio præfuit tanquam benemeritus prior, Reuerendus Do. Bernardus de Auerſa, qui attẽta ſua exẽplari & irreprehẽſibili uita, & eleganti doctrina fuit promotus in Abbatem Ciuitatis Gaietæ, in qua parum vixit, & illico requieuit in dño, cuius memoria lacrimis liquefacio: Redeundo tamen ad propoſitum quæſtionis formatæ, fatuum eſſet, dicere, ꝙ dictum cap. regn. ſit locale, & non generale, attento ꝙ fuit factum per Regem regni, cum aſſiſtentia ſacri collateralis conſilij, & ad declarationem eorum, quæ ſpectant ad iuriſdictionem ciuilem, & quæ ad criminalem: unde ex hoc generalis dijudicatur lex, & nõ localis, & talis eſt forma condendi legem generalem, & uniuerſalẽ, l. humanum. ubi Bal. hoc notat. in 1. not. C. de legib. Inſuper quòd ſit generalis lex in iſto regno, & non localis, ex alio demõſtro, quia eſt directa Illuſtri Viceregi, Proregi magnoq; Iuſticiario, ac ſpectabilibus Gubernatoribus, & Magnificis Auditoribus regni eiuſdem cęteriſq; demanialibus officialibus, & vniuerſis, & ſingulis baronibus &

ſubditis

ſubditis regijs in iſto regno, & ſignanter Illuſtri Duci Sãcti Petri in Galatina. Ex quibus apparet, ꝙ Rex voluit, quòd ſit lex vniuerſalis, cum vniuerſis de regno dirigatur. l. leges generales. & ibi Bald. in prin. C. de legib. & tunc diceretur, ꝙ eſſet lex ſpecialis ſi in eo fuiſſet adiectum uerbum, concedimus, donamus, vel diſpẽſamus, vel aliud verbum ſimile ſonans, & redundans in relaxationem iuris cõis, ſm Bal. in d. l. leges. in prin. C. de legib. Sed nullum verbum de relatis, vel æquipollẽs eſt poſitum in d. c. regn. Imo potius, ut iam diximus, apparent uerba ſonantia in uim legis vniuerſalis, ſeu generalis: aliàs non fuiſſet directa omnibus, ſed tãtum Duci Sancti Petri: & proptere a per iam dicta, & alia, quæ breuitatis ſtudio prætermiſimus, Ant. Nig. in d. c. regn. nu. 9. verſ. licet aliqui intrepide tenet, quòd debeat obſeruari in toto regno tãquam lex uniuerſalis, ſicut aliȩ pragmaticæ, cap. & conſt. regn. ad cuius regiæ ſanctionis dotẽ ſi ſcire cupis caſus, quorum cognitio ſpectat ad baronem habentem ciuilem iuriſdictionem, & caſus, quorum deciſio ſpectat & pertinet ad baronẽ criminalem, recurre ad Capic. deciſ. 27. qui miro ordine eos enarrat: nã de eis multoties conſultus per Illuſtriſſimum & Reuerendiſſimum Dominum Ludouicum Epiſcopum Caſſan. benemeritum, meũ compatrem colendiſſimum, vtilem dominũ terræ Miromannȩ, & Trebiſatiarum, iuxta eam reſpõdi ad fauorem dicti Illuſtriſſimi Epiſcopi contra Excellentiſſimum Dominum Biſinianorum Principem. Quibus proximè dictis addo, quòd pęnæ prouueniẽtes ex liquidatione inſtrumentorum, & accuſatione obligationum penes acta, debẽtur baroni habenti iuriſdictionẽ ciuilem, ſm Petr. Foler. in ſua crim. prax. in ver. audiantur excuſatores. nu. 174. verſi. quoad vltimum de pęna pecuniaria. & dixiſſe ſufficiat circa cognitionem cauſarum ciuilium.

12 Nũc congruenter venit quærendum, quæ dicatur † cauſa mixta? Et in hoc breuiter reſponde, ꝙ cauſa mixta dicitur duobus modis: vno modo reſpectu cauſæ, quȩ quãdo partim applicatur fiſco & partim parti, dicitur tunc cauſa mixta, ſi Spec. ſequi velimus in tit. de cõtum. § ſequitur. in prin. refert & ſequitur Alex. cõſ. 66. viſo proceſſu cauſæ vertentis. nu. 1. verſ. uel uerius vol. 1. & in conſi. 82. quia dicta cauſa num. 6. verſ. Secundo quia dicta cauſa. eo. volum. 1. exemplum poni poteſt in actione iniuriarum, in qua quãdo porrigitur libellus attenta diſpoſitione conſt. regn. varietates pœnarum, debet cõcludi, quòd pęna æſtimationis iniuriæ ꝓ duabus partibus applicetur fiſco, & pro tertia parte applicetur parti iniuriam paſſæ: & quòd crimen iniuriarum ſit mixtum, tenet Afflic. in d. conſt. varietates pœnarum. num. 9.

nu.9.verſ.quia iſta cauſa. Aliud exemplum poni poteſt dictante ſtatuto, ꝙ quicunque accuſauerit bannitum, lucretur dimidiam partē lucri banni, ſecundum Bart.in l. Senatus.§.Senatus.nu.2.uerſi.quæ dicunt.ff.de iu.fiſ. Aduerte tamē ad unum, ad quod pauci cauſidici aduertunt: nam, quando agitur in præmiſſis caſibus, vel alijs ſimilibus ad pęnam pecuniariam, in tali iudicio mixto non debet agens in libello concludere, ꝙ pœna pro parte ſibi applicetur, & pro parte fiſco, ſed ꝙ tota detur fiſco, eiq; in totum applicetur, & demum detur per fiſcum congrua portio parti, puta dimidia vel tertia pars: alias nullo modo procederet libellus, ut determinat. Bart.in d.l.Senatus.§.Senatus.nu.2.uerſ. debet enim intelligi.ff.de iu. fiſ. & poſt eum. Ang.in §.pænales.nu.15.uerſ.unum tene menti. Inſt.de act.& Sali.in l.3.nu....uer.ulterius ab extra C.ad l.falc.refert & ſequitᷣ Maran.in ſuo aur.aduoc.ſpec.par.4.diſt.1.nu.93. uerſ.ad unū tn̄ eſt aduertendum.& Bartholom.de.Cap.in d.conſt.regn. uarietates pęnarum, nu.2.uerſ.quod tota iſta condemnatio. Quod nota, quia aliàs obtinui in contingentia facti in principali audientia ſtatus Biſiniani, in cauſa libelli actionis iniuriarū, porrecti per Reuerendū Archipresbiterum terrę Francauillæ contra Alexandrū Liſtam, alias Spinardum: licèt dominus concurrens potuiſſet ſuſtinere ineptitudinem libelli, & eum defendere ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, ut dicam inferius ſuo loco: ſed non eſt mirum, quia quandoque bonus dormitat Homerus.

Circumſcripta tn̄ clauſula, ſine figura iudicij, intellige pręmiſſa, niſi forte illud quod fiſco nomine pęnæ dēbat applicari, penes eum eſſet, qui prępmium debebat conſequi: nam hoc caſu partim fiſco dabit, & partim pro ſe retinebit, ſm Bar.qui ſic priorem opinionē limitat in l.Senatus.§.Senatus.nu.3.uerſ. prædicta uerò.ff.de iu.fiſ.& credo, ꝙ huius limitationis ratio ſit, quia cui damus actionem, multò magis damus exceptionem, vulgatiſſimis iuribus, maximè, quia circuitus ſunt vitandi.l.dn̄s.vbi Bart. in 1.not.ff.de cond.indebit.& pro Bar.opinione extat tex.in terminis, ni fallor, in l.edicto. in text. ibi, ex ea partim fiſco inferat, & partim pro ſe retineat.ff. de iu. fiſ.

13 Alió modo dicitᷣ cauſa mixta reſpectu modi agendi, vt qn̄ † pro delicto agitur ciuiliter, nam tunc cauſa non pōt dici merè ciuilis, cum deſcēdat ex delicto: minime dici pōt criminalis, ex quo agitur ciuiliter, non ad pęnam ordinariam: unde dr̄ mixta, ut probat text. ad literam in c.tuæ in finalibus uerbis, ext.de procur. per quē ſic determinat Abb.in Rub.ex.de iud.nu.2.uerſ.quodddam eſt mixtum.

C Sed

Digitized by Google

14 Sed retento eodem themate, quęro, an iſta pragmatica † comprehendat ambas prænarratas ſpecies cauſarũ mixtarum, videlicet tam iſtam, cuius pœna partim parti, & partim fiſco applicatur, q̃ aliam, ex delicto ciuiliter intentato prouenientem; & breuiter agendo dic, ꝙ cum ambæ ſpecies pręnarratæ dicantur mixtæ, de ambabus ſpeciebus cauſarum mixtarum non loquatur, vt multis probat Maran in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 1. nu. 94. verſ. vnde cum ambę cauſæ. Nec putes, huiuſmodi quæſtionem eſſe futilem, & inanem, ſed maximi effectus: ſiquidem multæ ſolemnitates, quæ requirũtur in libello accuſatorio, attenta forma l. libellorum. ff. de accuſ. tollerentur per ſequentem clauſulam, ſine figura iudicij, de qua latiſſime inferius ſermonẽ habebimus. Sed tu regnicola deſine amplius dubitare, cum poſt hanc pragmaticam, & cap. deteſtantes, emanauit quædam litera Reginæ Iſabellæ, incorporata inter rit. mag. cur. Vicar. nu. mihi 288. quæ prouidet magis quinque, tam in criminalibus, quàm in ciuilibus, uidelicet ꝙ non obſtãtibus quibuſuis nullitatibus proceſſus, dummodo non concernant litigantium perſonas iuriſdictionis, ſeu iudicis defectus, ſolũ ꝙ conſtet de ueritate negotij, mandat procedi ad diffinitiuam, & cauſarum determinationẽ. Et licet dicta littera Reginæ Iſabellæ dirigatur magn. cur. uicar. tñ ubique ſeruari debet, arg. tex. in §. fin. Inſtitu. de ſatiſdatio. referẽte Canen. hic, nu. 10. uerſ. tum in criminalibus. de cuius literæ Reginę Iſabellæ ſubiectu, & materia ero Deo dante, verba facturus in ſequentibus verbis huius pragmaticæ.

15 Inſuper cauſam inofficioſi teſtamẽti mixtam † dici, mihi probat tex. in l. de officioſo. ff. de inofficio. teſtam. ut refert, & ſequitur Dominus Camil. Borrell. in regula pragm. odia quæ. §. 2. glo. 1. nu. 61. uerſi. & cauſa quærelæ.

16 Simili modo dicitur cauſa mixta, qñ † agitur ad pœnam ſtatutã in regula pragm. filiorum fam. ex qua notarijs conficientibus cõtractus filiorum fam. pęna priuationis officij, & ducatorum centũ imponitur. quæ cum fiſco applicetur, mixta dici placuit eidẽ Domino Camil. Bor. in d. prag. odia quę. §. 2. gl. 1. nu. 62. uer. quod qñ agitur.

Summarium gloſ. 3.

1 *Clauſula, ſine figura iudicij, relaxat omnem formam, & figuram iudicij*
2 *Libellus ſolemnis non requiritur, vbi proceditur ſine figura iudicij.*
3 *Petitio talis qualis requiritur etiam, vbi proceditur ſine figura iudicij.*

4 Petitio

Digitized by Google

4 *Petitio talis qualis requiritur in quauis cauſa quouis modo tractanda.*
5 *Petitio talis qualis requiritur in cauſis quæ ex non ſcripto agitantur.*
6 *Cauſæ quæ ex non ſcripto agitari poſſunt, quę ſunt.*
7 *Iudicium intentatum abſq; tali quali petitione an dicatur nullum.*
8 *Libellus generalis toleratur vbi proceditur ſine figura iudicij.*
9 *Libellus generalis parte opponente, an reijciatur vbi proceditur ſine figura iudicij. nu. 10. 11. 12. & 13.*
14 *Libellus inepte compoſitus toleratur, vbi proceditur ſine figura iudicij.*
15 *Sententia lata ſuper libello inepto non eſt nulla inſpecto iure regni.*
16 *Libellus quando dicitur ineptus.*
17 *Libelli ineptitudo eſt quadruplex.*
18 *Libellus ſuſtinetur, licet eius uerba ſint præpoſterata.*
19 *Libellus realibus ſuſtinetur, quamuis concludat iudici & non parti.*
20 *Libellus abſque concluſione inſpecto iure communi non procedit.*
21 *Libellus ſine concluſione ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij ſuſtinetur.*
22 *Libellus ex vi clauſulæ, ſine figura iudicij, ſuſtinetur quãuis ĩ eo petatur id quod erat in ſolutione, licet debuerat peti quod erat in obligatione.*
23 *Libellus ſuſtinetur ex vi clauſulæ, ſine figura iudicij, etiam ſi uerba ſint eo tranſpoſita.*
24 *Clauſula, peto ius et iuſtitiã miniſtrari, eneruat oẽs libelli ineptitudines*
25 *Libellus ſeu qualiſqualis petitio, an poſſit concipi in vulgari ſermone, vbi proceditur ſine figura iudicij.*
26 *Cauſa quæ agitari poteſt ſine figura iudicij incipit ab articulis.*
27 *Clauſula, ſine figura iudicij, operatur vt in cauſis procedi poſſit tempore feriato ad vtilitatem hominum.*
28 *Feriæ uindemiarum & meſſium vbi ſeruarentur, prodeſſent etiam illis perſonis, quæ non eſſent in uindemijs, & meſſibus occupatæ.*
29 *Locus iudicij & non actoris neque rei attenditur in ferijs obſeruandis.*
30 *Litis conteſtatio poteſt omitti vbi proceditur, ſine figura iudicij.*
34 *Clauſula, ſine figura iudicij, operatur vt procedi poſſit ad ſententiam cõtra contumacem lite non conteſtata.*
32 *Dilationes poteſt iudex breuiare, vbi procedit ſine figura iudicij.*
33 *Exceptiones & fruſtratoriæ appellationes poteſt iudex non admittere, quando poteſt procedere ſine figura iudicij.*
34 *Dilatio ad probandum in iſto Regno eſt dierum quindecim.*
35 *Publicatio in cauſis poteſt omitti vbi proceditur ſine figura iudicij.*
36 *Publicatio ĩ cauſa vbi ſolita eſſet fieri de ſtilo curię, eius omiſſio redderet Proceſſum retro nullum, etiam vbi proceditur ſine figura iudicij.*
37 *Repulſa ubi proceditur ſine figura iudicij, an concedatur.*

Digitized by Google

38 Concluſio in cauſa quando proceditur ſine figura iudicij, poteſt omitti.

39 Cõcluſio eſt neceſſaria etiã ubi procederetur ſine figura iudicij, ſi de cauſa eſſet principi facienda relatio.

40 Clauſula, ſine figura iudicij, operatur vt ſententia poſſit ferri contra Dominum, in cuius perſona iudicium non fuit intentatum.

41 Sententia abſolutoria vbi proceditur ſine figura iudicij poteſt ad electionem iudicis ferri in perſonam domini aut procuratoris.

42 Sententia in quem debet ferri an in tutorem, uel in pupillum.

43 Iudex qui procedit in cauſa ſine figura iudicij, non compellitur pronunciare ſuper incidenti, ſeu emergenti, imo ſi voluerit poterit emergens ſiue incidens ſimul cum facto principali terminari.

44 Sẽtẽtia ſi feratur pro vel cõtra abſentẽ non valet inſpecto iure cõmuni.

45 Sententia in fauorem abſentis lata, ſuſtinetur in Regno ex vi clauſulę, ſine figura iudicij.

46 Interrogari an poſſit principalis, & teſtes facta cõcluſione in cauſa, vbi proceditur ſine figura iudicij.

47 Teſtes poßunt recipi poſt concluſum in cauſa, quando in cauſa poteſt procedi ſine figura iudicij.

48 Pars quæ habet intentionem fundatam teſtibus aut inſtrumentis non cogitur reſpõdere poſitionibus partis aduerſæ, nec cogitur ad iurãdum.

49 Sententia ex vi clauſulæ, ſine figura iudicij poteſt ferri, quæ non ſit conformis libello.

50 Iudex ex ui huius clauſulę, ſine figura iudicii, poteſt adhibere fidem teſtibus, cauſam ueriſimilem aſſignantibus licet non concludentem.

51 Iudex qui poteſt procedere in cauſis ciuilibus & mixtis ſine figura iudicij an poſſit admittere teſtes non iuratos.

52 Probatio plena ex teſtibus ſine iuramento examinatis non reſultat, ſed talis qualis.

53 Iudex qui poteſt procedere in cauſa, ſine figura iudicii, an poſſit admittere teſtes infames.

54 Iudex qui procedit ſine figura iudicii, an poſſit admittere inimicũ in teſtẽ

55 Inimicus reconciliatus admittitur in teſtem.

56 Iudex ex vi clauſulę, ſine figura iudicii, an poſſit ferre ſententiam diffinitiuam deambulando aut ſtando, abſque eo quod ſedeat pro tribunali.

57 Iudex ex ui huius clauſulę, ſine figura iudicii, an poſſit admittere furioſos & impuberes in teſtes.

58 Iudex de nocte poteſt ſententiã dicere ex vi clauſulę, ſine figura iudicii.

59 Iudex qui procedit ſine figura iudicii, an poſſit ex pacto nudo actionem oriri facere.

60 Citatio

Digitized by Google

60 *Citatio partis an requiratur ĩ quouis actu ubi ꝓceditur ſine figura iudicij.*
61 *Teſtes debent recipi parte citata, alias non probant.*
62 *Citatio ad audiendam ſnĩam requiritur iuxta opinionẽ quorundã Doct.*
63 *Iudex non poteſt incipere ab exequutione.*
64 *Iudex vbi in cauſa procedit ſine figura iudicij, poteſt deuenire adhibita cauſæ cognitione ad bonorum exequutionem, & ipſorum diſtractionem nulla data ſententia.*
65 *Commiſſio particularis de aliquem citando non requiritur, vbi proceditur ſine figura iudicij.*
66 *Legitimatio perſonarum in iudicio intereſſentium, an requiratur vbi proceditur ſine figura iudicij.*
67 *Proceſſus factus cum tutore qui non adimpleuit ſolemnia, eſt nullus.*
68 *Tutor quæ requiſita adimplere teneatur priuſquam adminiſtret.*
69 *Proceſſ' null ter cõpillat', et fact' cũ pupillo, qua cautela poſſit ſuſtineri.*
70 *Legitimatio perſonarum in iudicio intereſſentium ſi in cauſa proceditur ſine figura iudicij, an debeat eſſe plenaria, vel ſummaria. nu. 71.*
72 *Legitimatio tertij comparentis pro ſuo intereſſe nõ eſt plene cognoſcẽda.*
73 *Legitimatio perſonæ non eſt neceſſaria, quando proceditur contra abſentem contumacem.*
74 *Legitimatio perſonarum in iudicio intereſſentium tunc neceſſaria, quando hoc ponitur natura cauſæ; alias ſecus, quia tũc peruerteretur ordo.*
75 *Legitimatio perſonarum in iudicio intereſſentiũ tunc requiritur, quãdo legitimatio ipſa fundaretur ſuper ſolennitate iuris naturalis.*
76 *Conſenſus patris in filiofamilias litigante non requiritur, quinimo tãquã introductus a iure ciuili ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, tollitur è medio. & nu. 77.*
78 *Sententia nũ debeat in ſcriptis redigi, vbi proceditur, ſine figura iudicij.*
79 *Sententia interloquutoria verbotenus, & ſine ſcriptis ferri poteſt.*
80 *Exceptio rei iudicatæ, et litis finitæ vbi proceditur ſine figura iudicij, nũ poſſit repelli.*
81 *Iuramentum calumniæ an parte inſtante compellatur iudex præſtare, ſi in cauſa proceditur, ſine figura iudicij. nu. 82. & 83.*
84 *Iudex habens facultatem procedendi, ſine figura iudicij, num poſſit cauſam terminare vt arbitrator.*
85 *Appellari viua voce & ex non ſcripto num poſſit ab interloquutoria, ſi in cauſa proceditur, ſine figura iudicij.*
86 *Teſtes nouos quis facta publicatione in cauſa num producere poſſit ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, & nu. 87.*
88 *Exceptio præſcriptionis nũ poſſit reijci, vbi proceditur, ſine figura iudicij*

Digitized by Google

89 *Res num cogi poſſit vt edat actori propria inſtrumenta ex vi clauſulæ, ſine figura iudicij. nu. 90. & 91.*

92 *Terminus ad allegandum in iure, an debeat dari, vbi proceditur, ſine figura iudicij.*

93 *Dilatio ad quærendum aduocatum, an concedi debeat vbi proceditur, ſine figura iudicij. nu. 94.*

95 *Pœna, cuius pars uenit applicanda fiſco, & altera parti, inſpecto iure cõmuni debet concludi quòd tota pœna fiſco applicetur, & poſtea per fiſcum diuidatur, alias non concluderetur.*

96 *Libellus ex vi huius clauſulæ, ſine figura iudicij, ſuſtinetur, quamuis cõtineat petitionem pœnæ pro parte parti, & pro parte fiſco.*

97 *Iudex qui loquitur ad aures cum parte poteſt tamquã ſuſpectus recuſari*

98 *Iudex qui alloquitur ad aures cum parte ex ui clauſulę, ſine figura iudicij, non poteſt recuſari ſuſpectus.*

99 *Iudex tunc demum alloquens partẽ ad aures non recuſatur ut ſuſpectus, ſi recuſaret id quod dixit ſibi pars.*

100 *Teſtes niſi citentur, non recipiuntur, neque admittuntur.*

101 *Teſtes ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, abſque citatione recipiũtur ſaltem quando a parte requiruntur.*

102 *Cauſa ſi impetretur quod terminetur, ſine figura iudicij, an intelligatur ſic commiſſa, ſi princeps in calce reſcripti, reſcribat, fiat ut petitur.*

Gloſ. 3. §. primo, ſine figura iudicij.

1 QVid enim importent iſta uerba, in hac pragmatica adiecta, inueſtigandum eſt: unde dic, quòd per iſta † uerba, ſine figura iudicij, cenſetur relaxata, & remiſſa iuris forma, & figura iudi j & ſic omnis ordo iudiciarius: eſt.n ipſa facies iudicij prout eſt, qñ ordinariè proceditur. Ita declarat Bal in l. ne quicquã § de plano. nu. 2. ver quid ſi cõmittitur ſine figura. ff. de offic. proconſ. idem ẽt tenuit gl. in clem. ſæpè. in uer. non eligat de uer ſignifi. & in c. fi. in uer. figura. de hæretic lib. 6. & Arch. in c. indẽnitatibus de electio. lib. 6. nu. 4. uerſ. quãdo ſic debet procedi. Intãtum, ꝙ, vt vides, iſta uerba ſunt tantæ importantiæ, quòd faciunt cauſam ſummariam. in qua ipſorum uerborũ uirtute procedi poteſt, omiſſis omnibus ſubſtantialibus iudiciorum, & omiſſo omni iudiciario ordine, ut multorum fretus auctoritatibus firmauit Maran in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 11. uerſi. 1. igitur quæro, & poſt eũ

Borgni.

Digitized by Google

Borgni.Caual.deciſ.Fiuizan.deciſ.19.Barbaimus de Sācto Secūdo, num. 34.uerſ.quib. in locis concluditur. par.1.& Iacob.Menoch.ī tract.de arb.iudic.lib.1.quæſt.9.nu.2.verſi.1.ſi dicat. Vt igitur effe ctus horum uerborum magis liqueat,particulariter uidebimus per quæſtiones,quid operentur huiuſmodi uerba.

2 In primis ergo quęro, num ubi proceditur ſine figura iudicij,re quiratur ſolemnis libellus? Breuiter reſponde,quòd non,de tex.hu ius pragmaticæ,qui tali quali petitione cōtentatur,eſt etiam ſimilis tex.in clem.ſæpè de uer. ſign ut refert Bar.in cōſt.ad reprimēdum, in uer.ſine figura, nu.8.verſi.item an requiratur petitio,& Luc.de Penn.in l.de ſubmerſis.col.1.ver.quærit ipſe.C.de naufrag.li.11.et in l.multis,col.3.uerſi.hodie in ſūmarijs. C.de princi agen.in reb. lib.12.quib.addo Maran.idem tenentem in ſuo aur.aduoc.ſpec.par. 4.d.9.nu.12.ver.importat ergo primo.et Ioā.Bapt.Aſin.in ſua ciuil. prax.ad ſtat.Florent §.3.ca.4.nu.4.uerſi.ſed illa libelli oblationem excludunt.vbi ad idem allegat Roma.idem cōſulentem conſi.519. in caſu propoſitæ conſultationis.nu.4.uerſi.item omitti poterat ſo-lemnitas libelli.& Felin.in c.olim.nu.5.uerſi.in gloſ.in uer.de pla-no,extra de accuſatio.& Bellon.conſi.63.plures ſunt dubitationes. num.10.verſi & illa clauſula eſt tātæ potentiæ.& Gram.deciſ.103. nu.141.conuenit Rom ſin.792.quid important uerba.in fi.per quę patet,quòd in regno iſto hæc noſtra pragmatica cōſtituit ius nouū, cum ueniat ad correctionem tex.in auth.offeratur.C.de lit.cōteſt.et c.1.extra de libel.oblatio.& l.1.ff.de eden.in eo quòd iſta iura requi runt libelli oblationem,ut bene aduertit oculatiſſimus Venuſin.in

3 eius aur.aduoc.ſpec.par.4.diſt.9.nū.12.uer.& per hoc apparet.

Et licet dixerimus,libellum † ſolemnem in cauſis ſummarijs nō requiri,tamē requiritur talis qualis petitio, per modū ſimplicis pe titionis,& facti enarrationis,quę contineat ſolam ueram,& claram narrationem facti,ex qua reus poſſit deliberare,an uelit cedere,vel contendere,ut hac noſtra pragmatica proſpectum eſt,& ea circum-ſcripta de iure communi firmauit Bart.in conſt.ad reprimendū,in ver.ſine figura,& Lāfr.de Orian.ī clem. ſæpè.nu.27.ver.ſed qualis qualis petitio,de ver.ſignifi.& idem Bart.in l.2.nu.3 uer.dicimus, quòd in cauſis ſummarijs. C.de ſent.ex breuicul.recitād.& poſt cū Bal.in l.ne quicquam.§. de plano. nu.1.uer.ſi interuenit.ff.de offic. proconſul.et lega.referunt,et ſequuntur Maran. in ſuo aur.aduoc. ſpec.par.4.diſt.9.num.12.uerſic.requiritur tamen.et Ioannes Bapt. Aſin.in ſua ciuil.prax.ad ſtatu.Florent.§.3.ca.4.nu.8.verſi. exigitur

Digitized by Google

tamē, & Iacob. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 1. quęſt. 18. nu. 8. verſi. declaratur primo non procedere.

4 Amplia, vt talis qualis petitio neceſſaria ſit † in quauis cauſa quouis modo tractāda, ſecūdum Soc. conſ. 54. viſa breui narratione nu. 2. verſi. tamen requiritur. vol. 4. refert, & ſequitur doctiſſimus Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 1. quæſt. 18. nu. 8. qualemqualē petitionem eſſe neceſſariam.

5 Intellige pręmiſſa omnia procedere † & ſibi locum uēdicare, vbi proceditur in ſcriptis: at ſecus in cauſis, quæ earum natura terminātur ex non ſcripto: nam in eis non requiritur, nec qualisqualis petitio, vt edocet Soc. in d. conſi. 54. nu. 2. verſi. quę in tota cauſa permittit procedi ſine ſcriptis. vol. 4. ubi ad ſuam opinionem fundādam al

6 legat Bal. in auth. offeratur. n. 20. ver. ſecūdo quęro. C. de li. cōt. & in l. ſi quis ſe nu. 1. C. de accuſ. & quæ ſint † cauſæ, in quib. procedi poteſt ex nō ſcripto, habes ad Bar. & ad Doct. ī auth. niſi breuiores. C. de ſent. ex breui cu. recitand. quorū dicta recitat Carauit. rit. 115. itē ſi aliquis, vel aliqua. nu. 2. uerſi. nota ex hoc rit. duos caſus in quibus ex nō ſcripto proceditur. Sex alios caſus in quibus proceditur ex nō ſcripto, & ſine libello, cumulauit Affl. in cōſti. regn. dilatiōes. nu. 4. verſi. & primo fallit. Inſuper ultra præfatos, dic, quòd in ruralib. & ruſticis non requiritur libellus, nec qualisqualis petitio, ſecūdum Cott. in ſuis memorabilibus, in ver. libellus. quē refert, & ſequitur Vrſill. ad Affl. deciſ. 250. nu. 9. ver. vbi etiā quòd in ruralib. vbi ſubdit, ꝙ in prædictis pōt quis eſſe iudex, & actuarius: qđ cōprobauit Guid. Pap. deciſ. 564. utrū iudex. nu. 2. uer. & ꝑdicta intelligo. ubi late examinat, an quis poſſit eſſe iudex, et actuarius ſimul, et ſemel, ꝑterquam in minimis, uide ad eū, quia ponit pulchram diſtinctionē.

7 An aūt ſi iudiciū fuerit intentatum abſq; qualiquali petitione, dicatur nullum, teneo ꝙ ſic: nā ut iudex ſciat, quid agere debeat, aliqua petitio neceſſaria erit, ut ſententiam libello conformē formare queat, l. vt fundus. ff. cōmu. diuid. c. licet heli. ext de ſimo. l. ſi. C. de fidei commiſſ. libe quod ego ueriſſimum puto: ſi iudex aliūde facti cognitionem hr̄e non poterit. Sed ſi ex alijs deductis & probatis cognitionem habeat ob id, ꝙ non præceſſerit aliqua petitio, iudicium non ſubſiſtere non crederem, ut in ſpecie firmat nō uulgaris doctrinæ uir Dominus Ioannes Baptiſta Aſin. in ſua ciuil. prax. ad ſtatut. Florent. §. 3. cap. 6. nu. 3. uerſi. ac ſi ex alijs. cuius opinionē multis cōprobare poſſem, quę cum late habebuntur in tranſcurſu, & declaratione horum uerborum, diutius circa hoc cōmorare minime duxi.

Secun-

Digitized by Google

8 Secũdo quæro, an in iſto regno, in quo proceditur ſine† figura iudicij, toleretur libellus generalis. Bart. tenuit ꝙ ſic, in cõſt. ad reprimẽdum in uer. ſine figura. nu. 8. uerſi. tñ ſufficit. quem cõcomitatur Par. de Put. in tract. ſin par. 2. c. utrũ iudex qui per uim. nu. 12. verſi. & ſufficit ꝙ ipſa petitio. & poſt eũ Maran. ĩ ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 13. verſ. item dicta talis qualis. refert, & ſequitur A ſin. ĩ ſua ciuil. prax. ad ſtat. Florent. §. 3. cap. 6. nu. 6. verſi. præterquam, & per hoc ſimiliter noſtra regia ſanctio corrigit doctrinã Bar. in l. fin. nu. 4. verſi. fateor. C. de anna. except. ſ. ꝙ libellus generalis non procedit, donec declaretur, ut teſtãtur Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 13. verſi. & per hoc eſt correctũ in regno. & poſt eũ A ſin. in ſua ciuil. prax. ad ſtat. Flor. §. 3. c. 6. nu. 6. uerſ. vnde corrigit.

9 Limita præmiſſa iuxta aliquorũ opinionẽ, nõ hẽre† locũ, ſi pars opponeret & obijceret de generalitate libelli: nã tũc parte opponẽte, nec in sũmarijs ꝓcederet libellus generalis, ſcdm Alex. con. 29. clariſſimè Doct. nu. 31. uerſ intelligitur ſi pars nõ opponat. uol. 7. & in cõſ. 182. lectis & põderatis verbis n. 1. ver. ꝙ dictus libellus nõ ꝓcedat parte opponẽte uol. 2. ſeqtur Mar. ĩ ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 4. d. 9. nu. 13. uer. ꝙ tñ limita. vt refert, & ſequitur Ioã. Bapt. A ſin. in ſua ciuil. prax. ad ſtatu. For. §. 3. ca. 6. nu. 6. verſi. parte namque opponẽte.

10 Quorũ opinione retenta, dic† idẽ eſſe in criminalib. ſeu in libello accuſatorio: nã adhuc pp generalitatẽ reijcitur, ſi pars opponat, ſi Alex. ſequi uelis in conſ. 71. clariſſime domine, nu. 1. uerſ. quod libellus accuſationis non procedit tamquam nimis generalis, uol. 3.

11 Sed quòd imo toleretur libellus generalis, ẽt† ſi pars opponat, modo in cauſa procedatur ſine figura iudicij, tuetur Iaſ. qui reſpondet ad motiua tenentium cõtrarium, in l. uinum, nu. 35. verſ. ego teneo quod etiam parte opponẽte. ff. ſi cert. pet. & in l. edita, nu. 6. uerſi. tamen quia hoc modo. C. de eden. cum quo pertanſit Alex. ſibi cõtrarius in cõſ. 187. in hac cauſa & lite. nu. 2 uerſ. præterea ut uerbo fertur, uol. 2. ſed priorem opinionem contra Iaſ. dicit ueriorem Dec. in l. edita nu. 5. verſi. ſed certe uerior. C. de eden.

12 Dic, ne magis unam quàm aliam opinionem ſequi uidearis, quòd ſi ita generalis ſiue obſcura ſit petitio, ut ꝑcipere minimè poſſit reꝰ an uelit cedere uel cõtẽdere, quòd tunc reijcitur libellus generalis parte opponẽte: aliꝗquin aduerſa parte opponente, nihil obeſſet generalitas; alias illud ſequeretur abſurdũ, ut inter cauſas sũmarias & nõ ſummarias nulla daretur differẽtia, cum alias uidemus in cauſis nõ sũmarijs ſic dictãte iure ciuili admitti libellos obſcuros par-

te non

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

te non opponéte, ut inqt Bar. in l. edita, col. 1. C. de eden. & gl. mag. in l. fin. C. de anna. except. unde, ut aliqua cóſtituat differétia inter cauſas ſummarias & nó ſummarias, dicendú eſt, quòd in cauſis súmarijs, in quibus proceditur ſine figura iudicij, admittatur libellus generalis, modò generalitas ipſa non auferat reo ius deliberandi, an uelit cedere, uel contendere, ſecundum Rip. qui ſic iſtas aduerſantes opiniones cóciliat in l. edita. nu. 15. uerſi. item adde quod intelligétia Decij. C. de eden. & de noſtratibus Affl. in conſt. regn. dilationes. nu. 37. verſi. quia intelligitur de generalitate tolerabili, ubi paulò inferius declarat, quæ dicatur generalitas tolerabilis, uide ad eú, cum hac eadem diſtinctione pertranſit Aſin. in ſua ciuil. prax. ad ſtatu. Florent. §. 3. cap. 6. nu. 7. verſi. id tamen.

13 Si tamen in diſtinctè uelis tenere opinionem Alex. quæ ſe habet, quòd libellus generalis parte opponente etiam in ſummarijs reijcitur, eam limitabis quatuor modis. Et primo, ut non habeat locú in cauſis criminalibus, ſecundum Bar. in l. edita, qué ibi refert & ſequitur Rip. nu. 26. uer. fallit primo. C. de eden. ad qué ꝓ ijs tribus limitationib. recurre, ná nimis laborioſum eſſet cúcta recenſere, maximè illa, quæ præcisè non faciunt ad intelligentiá huius pragmaticę.

Quęro tertio, an uirtute huius clauſulæ, ſine † figura iudicij, ſuſti14 neatur libellus, ſiue talis qualis petitio, ſi ineptè fuerit compoſita? dic, quòd ſic, dúmodo ex ea poſſit diſcerni, quid actor petat, & reus deliberare, an uelit cedere, uel contendere, ſecundum Alex. in l. fin. nu. 3. verſi. ſi ex narratione. ff. de liber, & poſthum. & ante eum gloſ. mag. in l. fin. C. de anna. excep. cóuenit Maran. í ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4 diſt. 9. nu. 14 uerſi. item dicta talis qualis petitio & poſt eum Aſin. in ſua ciui. pra. ad ſtatut. Florent. §. 4. cap. 4. nu. 2. verſi. ſecundo quia in cauſis ſummarijs. & per hoc in regno iſto eſt correctú illud quod uoluit Abb. in c. cú dilecti. nu. 3. & 4. ext. de empt. & vend. ubi dixit, qđ quando libellus eſt † ineptus, ſententia ſuper eo lata, eſt nul15 la. quod placuit etiá Bal. in l. fi. nu. 2. uer. quæro an ſentétia lata. ff. de iuſt. & iu. ná cum in hoc Regno omnes cauſę ciuiles, & mixtæ ſint ſummariæ per c. deteſtantes. & per hanc noſtram pragm. in eis admittitur libellus ineptus, ut ſupra fuit cóclusú, intrepide ſequitur, qđ ſentétia ſuper libello inepto lata, nó eſt nulla, ſed ualida, ſecúdú Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 4. diſt. 9. nu. 14. uer. ná hodie. & par. 6. in uer. & demum fertur ſententia, nu. 65. verſ. verum in caſibus idem tenet Felin. in c. exanimata. nu. 14. verſi. tamen fallit ubi libellus. extra de iud. refert, & ſequit Aſin. in ſua ciu. pra. ad ſtatut. Flor.

§. 3. c. 6.

Digitized by Google

§.3.c.6.nu.10.uer.etenim quãdo cognoſcitur in cuius materia & ſu biectu ſcias, ꝙ libellus tunc demum dr̃ ineptus, qn̄ concluſio non bene ex narratis infert̃, vt tradit Dec.in l.1.nu.7.verſ.vbi admittitur libellus ff.de offi.aſſeſſor, vt refert, & ſequitur Aſin.in ſua ciu.pra.ad ſtatut.Florent.§ 4.cap.3.nu.2.verſi.ineptus autẽ libellus, late circa
16 libelli ineptitudinem † & quando libellus dicatur ineptus, vide ad Canen. tit.288. Iſabella, nu.1.ver.adde quod libellus dicit̃ ineptus.
17 Tu verò dic vltra p̃fatos Doct.quòd libelli ineptitudo eſt † quadru plex, vt eſt videre ad Parid.de Put.in tract.ſind.p.2.in c. an dictum capitulum, deteſtantes, nu.4.verſi.aduertendum quòd ineptitudo.
18 Et ex præmiſſis primo loco infertur, ꝙ ſuſtinetur † libellus, licèt eius verba ſint præpoſtera ta: vt quia prius concludit ad ſoluendum, quam ad dandum & condemnandum, ſm Bald.in prima conſt.C.§. quibus, nu.8.verſi.item ſi libellus, & in l.conuẽticulam, nu. 3.uerſ. inde procedit libellus.C.de epiſ.& cle.Idem titubanter tenet Bart. in l.1.nu.4.verſ.puto etiam ꝙ ſi quis.C.de exequut.rei iud.cõuenit ad idem Par.de Put.in tract.ſin.par.2.c.an dictum.C.deteſtãtes, nu. 2.verſi.quando præpoſtero libellum, & poſt eum Maran.in ſuo aur. aduoc.ſpec.par.4.diſt 9.nu.16.ver.item procedit libellus, & nouiſſi mè Aſin.in ſua ciu.pra.ad ſtatut.Florent.§.3.c.6.nu.12.verſi.vltimo ẽt loco, vbi dicunt per præmiſſa eſſe correctam doctrinam Bart.in l. 1.nu.4.verſi.item nota contra eos.C.de exequut.rei iudic dicentis, non valere libellum, in quo non petitur reus condemnari, ſed tantũ cogi & compelli: quod nota, vt ſcias defendere libellum ineptum.
Secũdo loco infertur, ꝙ libellus ſuſtinetur in realibus, quamuis
19 † iudici, & non parti concludat, l.harũ l.ſicuti.§.ſi quæratur.ff.ſi ſer. vend.nã poterit ſerui condemnatio, iuxta tex.in cap.nouit.ext.de iu dic.vt refert & ſequitur Par.de Put.in tract.ſind.parte 2. in cap.an capitulum, deteſtantes.nu.2.verſic.ſi in realibus detur libellus.
20 Tertio loco infertur, quòd † quãuis de iure cõi libellus in ciuili- bus abſque cõcluſione non procedat, vt eſt uidere ad tex.in l fi.C.de
21 fideic.liber.tamen in Regno † ex vi clauſulę, ſine figura iudicij, ſuſti netur libellus ſine concluſione, per hanc noſtram pragmaticã, & per c.reg.deteſtantes. Ita tenet & cõcludit idem Par.de Put.p.2. in c.an dictum capitulum, deteſtantes, nu.2.ver.vel ſi ſit oblatus, & in inter dicto, quod ui, aut clam, admittitur libellus cum cõcluſione indeter minata, ut determinat Bar.in l.1.§.hoc aũt, nu 10.uerſ.ult.ff de ope. no.nunc.ut refert, & ſequitur Rom.cõſi.186.in caſu propoſito reſe catis, nu.1 uer.hoc aũt nõ refragatur, & poſt eum Ioan. Bapt. Aſin. in ſua

Digitized by Google

in ſua ciu.pra.ad ſtatut.Florē.§.4 c.3.caſ.7.nu.1.ubi paulò inferius ex mente Bart.in l.licet.§.fin.ff.de conſt.pec.concludit, quòd cōtra violentum poſſeſſorem procedit libellus abſque concluſione.

22 Quartò infertur, ꝙ ubi procedit,ſine figura iudicij toleratur† libellus,quamuis in eo petatur id,quod erat in ſolutione,cū debebat peti id quod erat in obligatione,vt dicit Bar.in l. ſi quis ſtipulabat decem,num.5.verſ.item ex prædictis dico quòd libellus.ff.de ſolut. quem ad hoc refert,& ſequitur Par.de Put in tract.ſind.par.2.in capit.an dictum capitulum,deteſtantes,nu.2.verſi.& idem ſi petatur.

23 Quintò pari modo infertur, ꝙ vbi † procedit ſine figura iudicij, quamuis verba libelli ſint trāſpoſita, nō per hoc libellus reijcitur, ſed ſuſtinetur,attento ꝙ verba tranſpoſita non debent præiudicare veritati,vt determinat Bar.in l.quidam,nu.3.ver.quæro dicit aduocatus in libell.ff.de pecu.lega.refert,& ſequitur idem Par.de Put. in tract.ſind.in c.an dictum capitulum,deteſtantes.nu.2.verſ.vel et ſi in libello eſſent verba tranſpoſita.ubi paulò inferius,verſ.& generaliter facit in hoc regulam generalem quæ eſt,quòd in omni actione,in qua datur certa forma,ſi inepta actū fuerit,iſthęc prag.& cap. deteſtantes prouident,ut probata veritate facti non attendantur ineptitudines libellorum & proceſſus; nam ſupradicta iura reduxerūt totam obſeruantiam iuris communis circa formam libellorum ad ius canonicum,ſcdm quod nō requiritur nomen actionis in libello ſed proceditur ex æquitate,vt probatur in capitulo dilecti,extra de iudic.vbi probatur quòd ſufficit iuſtitia naturalis,reſultās ex cauſis ſine actione,ſecundum Bal.in l.fin.C.de edic.Diui Adria.tollē.& reducit ad tempus,quo actiones nondum erant inuentæ,& manu regia exercebantur omnia,ut dicit Bartolus,in dicta conſtitutione ad reprimendum,in verbo,ſine figura,ut dicam inferius.

24 Ad cautelam tamen,& ad euitandam omnem diſcuſſionē,ſolent docti cauſidici in calce libelli adijcere illam† ſaluberrimam clauſulam,qua omnes ineptitudines libelli,& proceſſus eneruantur, ſanātur,vel ſaltem tolerantur,quę eſt: (peto ius & iuſtitiam miniſtrari) per huiuſmodi etenim clauſulam procul dubio,& citra omnē difficultatem ſuſtinetur libellus quātumuis ineptus,ut teſtatur in l.mortibus.nu.19.verſ.tunc proculdubio ſuſtinetur dictus libellus C.de vulg & pupilla.ſubſt.quem refert,& ſequitur.Dec.in l.petēs.nu.4. verſic.quare peto.C.de pact.& poſt eum Ioannes Michael Troil.in rit.mag.cur.vic.288.Iſabella,nume.19.uerſi. adde an libellus ineptus, cum quibus in hac eadem opinione ſunt concordes Sebaſt.

Vant.

Vant.ī trac. nul.proceſ.in tit.de nullit.& defec.proceſ.nu.25.verſi inſuper hæc nullitas. & Capic.deciſ.10.nu.22.uerſ.ſi ī libello adeſt clauſula,& in deciſ.86.nu.16.verſic. quòd in libello erat clauſula, & nouiſſime idē ſequitur Ioan.Bapt.Aſin.in ſua ciu.pra.ad ſtat.Floren.§.4.cap.4.nu.5.verſi.item ſolent preterea.

25 Quæro quarto,an libellus, ſeu talis qualis † petitio poſſit concipi in vulgari ſermone?dic, ꝙ ſic, modò contineat ea,quæ cōtinētur in literali,& hoc ideo eſt,quia in pleriſq; locis ſunt iudices idiotę, & indocti ut probatur in l.fin.C.de ſent.ex breuic.recitā.ſic p pmiſſa in indiuiduo tenet Bal. in c. dilect.n.3.ver.ſed nūqd libellus ext. de iud.refert, & ſequitur Arn.ī comm.47.dicit regia nouella prag.

Quęro quinto poſtquam ſupra cōcluſimus,quòd in ciuilibus ex vi huius clauſulę,ſine figura iudicij,procedi poteſt abſq.libello,nū

26 † cauſa in iſto regno incipi poſſit ab articulis? & conclude, ꝙ ſic,qa tali caſu articuli habebuntur loco petitionis,& libelli, ut conſuluit Old.conſi.244.ad obiectus,qui fiunt.nu.1 uerſi.incipitur ab articulis.& poſt eum Ro.cōſi.519.in caſu propoſitæ conſultationis.nu.5. ver.poteſt iudex incipere,cū quib.cōuenit Maran.in ſuo aur.aduo. ſpec.p.4.diſt.nu.18.uer.& poteſt cauſam incipere,& p.6.act.4.2.p. iud.nu.4.ver.ſed cauſa poteſt incipere à poſitionibus & articulis.refert,& ſeqtur Aſin.in ſua ciu.pra.ad ſtat.Floren.§.3.c.5.nu.1.uerſi. vt iudex ab articulis, & idem eod.§.c.8.nu.2.verſ ſed iudicem,adeò,ꝙ eis probatis ſtatim procedi poſſe ad ſentētiam diffinitiuam,firmauit Par.de Put.in tract.ſind.p.2.ī c.reſtat vnum aliud,nu.10.uer. quibus probatis. & idem in eod.tract p.2.in c.an dictum capitulū, deteſtantes.nu.1.uerſi.uel incipere a poſitionibus.

Quæro ſexto principaliter,num in cauſis,in quibus uenit proce

27 dendum ſine figura iudicij,poſſit † procedi in diebus feriatis ad utilitatem hominū,pro vt ſunt feriæ meſſium,& uindemiarum?dic ꝙ ſic,& nitor auctoritate Bar.in conſt.ad reprimendum,in uer.ſine figura,nu.9.ver.an poſſit procedi tempore feriato.mouetur ad ſic decidendum de tex.in clem.ſæpè.de uer.ſign.vt referunt,& ſequūtur Maran.in ſuo aur. aduoc.ſpec.p.diſt.9.nu.19.verſi.tertio operatur, vbi ſubdit,ꝙ per hoc in Regno iſto eſt correcta.l.1.C.de fer.& aliæ, quas in vnū coaceruauit Aſin.in ſua ciu. pra. ad ſtatut.Florent.§.3. c.7.nu.1.verſic.vt ferijs etiam exiſtentibus.imo plus dixit Bar.in l.filius familias. num.5.verſi.uel diebus feriatis.ff de don q.ī cauſis, ī quibus proceditur iuris ſolemnitate demiſſa, procedi poteſt in diebus feriatis ad honorem Dei introductis:pręſupponens,quòd ferię

ad ho-

ad honorem Dei fuerunt introductæ a iure ciuili, cui eſt derogatũ per iſtam clauſulam, ſine figura. Sed profecto longè aberrat: nã sũt iuris naturalis, imo diuini præcipit enim Deus coli Sabbatha, & alias feſtiuitates, vt de Legiſtis bene aduertit idem Bart. ſibi contrarius in conſt. ad reprimendum, in uer ſine figura. num 9. verſi. præcepit enim. refert, & ſequitur Pat. de Put in trac. ſind. part. 2. in c. utrũ iudex qui per vim, num. 10. ver. & dixit idem Bar. & poſt eum Aſin. in ſua ciuil. pra. §. 3. c. 7. per diſcurſum.

Sed tu regnicola habes primam opinionem approbatum per glo. in conſt. reg baiulos omnes. in ver. natiuitatis. quæ vult ꝙ feriæ vindemiarum, & meſſium, quæ ſunt inductę ad vtilitatem humanã, nõ ſeruãtur, nec impediunt curſum cauſarum, ut multis probauit Car. rit. 208. Item ſeruat ipſa curia ꝙ primo die, nu. 2. verſ. exceptis ferijs vindemiarum, & in rit. 288. capitulum emanatũ à Duce Calabrię. nu 6. ver. ſecundo ſequitur ꝙ tpe feriarum, & meſſium, & poſt eum Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. d. 9 nu 19. uerſi. quod nõ eſt neceſſe. & par. eadem d. 16. nu. 85. verſi. vnum adde ꝙ feriæ uindemia-
28 rum. in caſu tñ quo † ſeruarẽtur feriæ meſſium, & uindemiarum, dico ꝙ proſunt etiam his, qui in meſſibus, et uindemijs non ſunt occupati, ut nũcupatim tradit Alex. conſil. 2. uiſis dubitationibus, nu. 6. ver. pro hoc ẽt facit. uol. 2. refert, & ſequitur Ioan. Michael Troiſius in add. ad Caneu. rit. 116. item ſeruat d. curia, ꝙ citatio, nu. 8. ver. nõ
29 vindemiatur. in cuius † ſubiectu nota unum, ꝙ inferis obſeruandis non attenditur locus actoris neq; rei, ſed tãtum iudicis; ubi enim agitur de ordinatione iudicij, attẽditur conſuetudo fori, in quo exercetur, ꝙ non conſuetudo litigãtiũ, ut firmat Abb. qui dicit hanc opinionem cõem in c. fi. nu. 23. uerſic. qui debeat attẽdi extra de fer. ſed de iure regni non locus iudicij in ferijs obſeruandis attẽditur, ſed locus in quo citatio eſt intimanda & ſic locus rei, ut probatur in d. rit. 116. quem ſic intelligunt ibi Canen. in prin. & Carau. nu. 3. no. 2.

Quęro ſeptimò; an ubi procedit, ſine figura iudicij, poſſit omitti
30 litis conteſtatio, † adeò ꝙ ipſius omiſſio non habeat uitiare, neq. reddere proceſſum nullum? Dic breuiter, quòd abſque liti conteſtatione procedi poteſt, nec ipſius omiſſio reddit proceſſum retrò nullũ, ut probatur in clemen. ſępè. de verborum ſignifi. per quã ſic tradit Bar. in conſt. ad reprimendũ, in ver. ſine figura iudicij, nu. 10. ver. au ſit conteſtãda iis, & poſt eum Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. d. 9 nu. 20. uerſi. quarto per illam clauſulam, & in par. 6. act. 10. prima par. iud. nu. 2. verſi. vnde hodie in Regno. refert, & ſequitur Ioãnes

Bapt.

Digitized by Google

Bapt. Aſin. in ſua ciui. pra ad ſtatu. Floré. § 3. c. 8. per totũ. vñ ille primus actus, qui immediate ſequitur in iudicijs, in cauſis ordinarijs poſt litem conteſt. hr̃ pro litis conteſtatione. ſcd̃m Felin. in ca. cum M. Ferrarienſis, nu. 9. ver. primus actus. extra de conſt. & in c. inſinuante, nu. 16 uer. qđ primus actus extra de offic. dele. & in c. venerabilis, nu 23. uer. uel actũ æquipollentem. extra de iud & in c. exceptioné, nu. 10. uer. quare tũc primus actus, extra de exc. & in c. olim, col. 2. ver tu cõſidera ſm Anan. extra de accu. ſequitur Par. de Put. in tract. ſind. p. 2. in c. vtrum iudex, qui per uim, num. 12. uer. tñ litis conteſtatio, & poſt eum Maran in eius aur aduo. ſpe. p. 4. diſt. 9. nu. 20. uerſ. quo caſu ille actus, & p. 6. act. 10. p. p. iud nu. 2. uer. quo caſu ille primus actus, & oĩum nouiſſime eandem opinionem ſequitur Aſin. in ſua ciu prax. ad ſtatu. Floren. § 3. c. 8. nu. 1 uerſ. hoc enim caſu actus ille, imo (qđ eſt plus) eadem clauſula attenta, contra contu
31 macem † lite non cõteſtata, procedi põt ad diffinitiuam ſentẽtiam, ſm Feli. in c. olim. nu. 7. uer. ubi dicũt, ꝙ põt procedi. extra de accu. qué refert, & ſequitur. Aſin. in ſua ciu. pra. ad ſtatu Floren §. 3. c. 21.

Quæro octauo, an ubi proceditur, ſine figura iudicij, prout proce
32 ditur in iſto Regno, ualeat † iudex, in quantum põt, breuiare dilationes, eaſq; amputare, tex. in clem. ſa pè de uer. ſignifi. probat ꝙ ſic, ut tenet, & firmat Cara. rit. 69. in primis detur terminus, nu. 1. uerſ. ꝙ dilationum materia. & in rit. 80. Item ſeruat ipſa curia, quod ſi aut. nu. 8. uerſi. quod dilationum materia. & in rit. 219. Item ꝙ tam in ciuilibus nu. 1. uerſ. quod dilationum materia. in quibus locis allegat Rom. idem tenentem conſi. 519. in caſu propoſitæ conſultationis. nu. 4. uer. hoc importãt. & ſing. 792. quid importãt uerba reſcripti, prope mediũ. refert, & ſequitur Aſin. in ſua ciui. pra. ad ſtatut. Floren. §. 3. cap. 9. nu. 1. uerſ. id autem commodius. & ante eum Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 21. uer. 5. operatur circa
33 dilationes. ubi ſubdit, ꝙ uirtute † huius clauſulæ poteſt iudex non admittere, imo reſpuere, & reijcere exceptiones, & appellationes fruſtatorias quod approbat idem Dominus Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 6. act. 3. ſecundæ par. iud. nu. 16 uer. ut cũ in cauſis ſummarijs nihilominus non debent in tantum breuiari, quin probationes, & neceſſariæ defenſiones non admittantur, ſecundum Parid. de Put. in tract ſind. par. 2. in cap. utrum iudex qui per uim, nu. 12. uer. non in tantum, cuius opinio probatur in clem. ſæpè de uerb. ſign. ut refert, & ſequitur Io. Bapt. Aſin. in ſua ciu. pra. ad ſtatut. Floren. §. 3. c. 9. nu. 6. uerſ. ſed ſimpliciter omnes. Aduerte tamen circa præmiſ-

34 ſa † quòd

Digitized by Google

34 ſa † ꝙ hodie in Regno eſt ſtatuta certa dilatio ad probandum, uideli cet dierum quindecim, ſi partes non declarauerint non hr̃e teſtes infra uiginti miliaria; alioquin ſi nihil per partes fuerit declaratum circa teſtes, tunc dilatio eſt uiginti dierum, quam vulgares appellãt terminum iuris: uerum ſi partes declarauerint ſe habere teſtes in re motioribus partibus intra Regnum, iudex pro motu animi ſui poterit longiorem dilationem ſtatuere, & præfigere: & iſta dilatio cenſebitur data ipſo iure, ẽt ſine miniſterio iudicis, facta litis conteſtatione. Ita hæc omnia decidũtur in regia pragmatica, poſt prædictas.

Quæro nono, an in cauſis ciuilibus, in quibus proceditur ſine fi
35 gura iudicij, poſſit in cauſa † procedi non facta publicatione? Dic ꝙ ſic, & ſequere in hoc Abb. in c. cum dilectus. nu. 1. uer. an, autẽ iſta. extra de fid. inſtru. & Ancar. conſi. 53. omiſſio publicationis per totum. conueniunt in hoc Docto. cõmuniter in l. prolatam. C. de ſent. & interlocu. om. iud. pro quibus (ſi mea nõ fallit opinio) facit text. formalis in c. fin. de hæretic. lib. 6. ubi eſt caſus ꝙ dicta teſtium non publicantur, & fertur ſententia, q̃d fieri non poſſet per Papam, ſi eſſet defenſio de iure naturali. clem. paſtoralis. extra de re iud. ſic concludit gloſ. & poſt eam omnes in l. ſolam. C. de teſtib. non omittam tñ allegare Bar. contrarium tenentem in conſt. ad reprimendum, in uer. ſine figura, nu. 15. ver. ſed an requiratur, a priori opinione tamquam cõi nõ te moueat authoritas Bar. imo illam ſequere unà cum Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 4. d. 9. nu. 22. ver. ſed eſt contra communem. & in 2. par. ſextæ par. princ. act. 11. nu. 4. uerſi. cõis concluſio. & Ioan. Bapt. A fin. in ſua ciu. pra. ad ſtat. Floren. §. 3. c. 10. per diſcurſum. Aduerte tñ, ꝙ de iure Regni eò ipſo, ꝙ dilationes datæ ad probandum, ſunt finitæ, intelligitur in cauſa publicatum, ut probatur in reg. prag. curſu dilationum tantò magis, quia hodie in Regno per diuerſa iura municipalia ſunt ſublata præiudicialia iudiciorum iuris poſitiui, & ſic põt omitti publicatio, & ipſius omiſſio non reddit proceſſum nullum, cum uere inſpecto iure Regni, & diſpoſitione Regiæ pragmaticæ, curſu dilationum, non poteſt dici omiſſa, ex quo tacitè cenſetur facta ipſo iure per lapſum termini probatorij.

36 Limita præmiſſa nõ habere locum † ubi aliud eſſet introductum de ſtilo alicuius curiæ, ſcilicet ut fiat publicatio in cauſa, altera parte inſtante, & alia requiſita: nam ſi ſolita eſt fieri publicatio ad partis inſtantiam, tunc erit facienda, tamquam de ſubſtantia, & concernens defenſionem. Ita limitat Affl in conſt. regn. pacis cultũ. nu. 45. uerſ. tunc dico, ꝙ eſt de ſubſtantia. refert, & ſequitur Can. in regula

gula

Digitized by Google

gula prag. curſu dilationum, nu. 4. uer. ex quibus infertur quòd ſi in iudicio eſſet ſtilus. pro quibus bene facit text. in l. prolatam. in text. ibi, ſolitum. C. de ſent. & inter loquut. omn. iud.

37 Quæro decimo, an in cauſis, in quib. proceditur, ſine figura iudicij, repulſa dẽat † cõcedi, nec ne? Et cõcedi nõ poſſe, pluribus firmat Gram. conſ. 42. & ꝙ non dicatur conſimilis cauſa, nu. 8. uerſ. non admittitur reprobatio teſtium. conuenit Marſil. in rub. C. de prob. nu. 445. uerſ. fateor tñ, & Rom. ſing. 388. reprobatio perſonarum, nu. 2. uerſ. tñ fallit hoc. Et eſt ratio ſm præfatos, quia ſi repulſa concederetur, & admitteretur, non eſſet ſummariè procedere, ſed magis ordinariè, & ſic eſſet differre lites, & non breuiare. Cõtrarium ex diametro firmat Bar. in conſt. regn. ad reprimẽdum, in uer. ſine figura, nu. 15. uerſ. non poſſent impugnari teſtes, cuius opinionem eo non citato ſequitur Abb. in c. ueniens. il 2. nu. 10. uerſi. hinc notabiliter dñt, extra de teſtib. mouentur iſti qui hanc ultimam partem tuentur, ꝙ repulſa teſtium ſit defenſio, quę ſi denegetur contra teſtes, & eorum dicta, auferretur defenſio, quod repugnat iuri naturali, ut nota in l. vt vim. ff. de iuſt. & iu. cum alijs ſuis vulgaribus, & patet expreſſe in cle. ſæpè, de uer. ſigni. Ex quibus hinc inde rationibus quaſi dubius, ne magis vnam, q̃ aliam opinionẽ ſequi videar, Aret. in d. c. veniens, col. 9. extra de teſtib & Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 6. act. 13. ſecundæ par iud. nu. 19. lim. 4. has diſcordãtes opiniones fędere diſtinctionis concordarunt: ad eos me remitto, cum ipſorum dicta minime referre duxi, attento ꝙ de iure Regni approbatur ſecunda opinio, vt eſt uidere ad regiam pragmaticã, curſu dilationum, quæ cũ generaliter loquatur, generaliter eſt intelligenda, l. de pretio, ff. de publ. Qualiter aũt dicta regula prag. in eo quod diſponit, repulſam eſſe concedendam limitari valeat, ex cumulatis per Affl. & Vrſil. ad eum ibi ſatis abundè hẽs decis. 351. & per Capic. deciſ. 55. & per Carau. rit. 73. Item ꝙ facta publicatione in cauſa, quorũ dicta latiſſimè reportaui ad dictam regiã prag. curſu dilationũ, ad ibi per me dicta te remitto, ne fruſtra membranas cum repetitionis, vitio, occupem.

38 Quæro duodecimo, an in iſto Regno, in quo proceditur ſine figura iudicij, in cauſis ciuilibus † poſſit ferri ſentẽtia abſq; eo, quod fiat concluſio in cauſa? Rñde, ꝙ ſic, & pro te allega tex. in clem. ſæpè, de verb. ſignifi. hæc eſt enim quædam ſolẽnitas iuris ciuilis. Vnde ſtatim quòd iudici conſtat de meritis cauſæ, poteſt ſententiare abſque aliqua cõcluſione, vt patet in ſententia lata per Salomonem. 3. Reg. c. 1 ut firmat Bar. in cõſt. ad reprimẽdum, in ver. ſine figura, nu. 18.

Digitized by Google

verſi. Item an requiratur concluſio, & poſt eum Rom. conſ. 176. iſtę ſunt reſponſiones, nu. 11. ver. de iure ciuili & Affl. in conſt. regn. uniuerſos & ſingulos. nu. 6. verſ. 3. quæro, & Capic. deciſ. 1. nu. 33. uer. in ſummarijs. cũ quibus cõuenit Abb. in c. cum dilectus, nu. 1. ver. quia ſpeciale eſt. extra de fid. inſtrum. refert, & ſequitur Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 6. act. 15. 2. p. iudic. nu. 9. verſ. tantò magis in cauſis ſummarijs. & licet iſthæc opinio mordeatur ab aliq̃bus, tñ nõ eſt ab ea recedendum, cum ſit cõmmunis, vt eſt uidere ad Cano. in c. cũ i, & 2. extra de re iud. & ad Bar. & alios in l. prolatã. C. de ſent. & interloq. omn. iud. referente Io. Bapt. Bart. in add. ad Affl. in dicta conſt. uniuerſos & ſingulos. in litera b, & poſt eum Afin. in ſua iudiciu. pra. ad ſtatut. Floren. §. cap. 11. per totum, & ita paſſim ubiq; ſeruatur, quòd omiſſio concluſionis non uiciat ſententiam.

39 Limita prę miſſa non hr̃e locum, ſi de cauſa † eſſet facienda relatio Principi: nam tunc de iure concluſio eſſet faciẽda, ut multis probat Bal. in l. ne cauſas nu. 1. uer. & nota ꝙ de iure ciuili. C. de appel. refert, & ſequit̃ Affl. in d. conſt. reg. uniuerſos & ſingulos. n. 6. ver. niſi qñ. Ad unum tñ aduerte in ſubiectu huius q̃onis, ꝙ ſi concluſio fiat in cauſis, in quibus de iure non requiritur, ꝙ nihilominus ſuũ operatur effectum, ita ꝙ reuocari nõ poterit, nec dẽt, ſine cauſa, maxime ad inſtantiam eius qui petijt eam fieri ſm̃ Affl. deciſ. 262. nu. 4. uer. ubi dicit, ꝙ in cauſis. Sed redeundo ad principalem q̃onem, ſciendum eſt, ꝙ attenta diſpoſitione regię prag. curſu dilationũ cenſetur in cã concluſum eo ipſo ꝙ facta eſt publicatio, & lapſi ſunt oẽs termini: uñ eodem iure attento non eſt opus inſtare, ꝙ fiat cõcluſio, ſed ꝙ declaretur facta ipſa concluſio: & tantò magis, quia (ut dixi in q 9.) hodie in Regno ſunt ſublata præiudicialia iudiciorum iuris poſitiui. ut probatur in conſt. reg. pacis cultum & ſic ſine dubio põt omitti concluſio in cauſa, licet uerè nõ poſſit dici omiſſa, ex quo tacitè ipſo iure facta intelligitur, per dictã regiã prag. curſu dilationũ.

40 Quæro decimotertio, an attenta ui huius clauſulæ, ſine figura iudicij, poſſit iudex condemnare † dñm, in cuius perſona iudiciũ fundatum non eſt, & non procuratorem? Et poſſe citra ſententiæ inualiditatem, placuit Bar in d. conſt. ad reprimẽdũ. in ver. ſine figura iudicij nu. 22. uer. ſed ſi in ſententiando. licèt alias de iure cõi ſẽtẽtia lata in perſonam dñi, & non procuratoris, minime valeat, ut probatur in l. 1. C. de ſent. & interloq. om. iud. refert. & ſequitur Rom. ſin. 20. ꝙ lex prima & Boer. deciſ. 285. nu. 2. ver. vel ẽt quando, & Dec. in c. in nomine dñi. nu. 37. uer. ut nõ hẽat locũ in cauſis ſummarijs.

extra

extra de teſtib.de materia huius qõnis ultra Doct.proxime citatos, remitto me ad gl.in c. querelã. in uer.æconomi. q̃ ibi ſeqtur Abb. nu 10. ext.de elect.& poſt eum ad Alex. in l.furioſo.ff.de re iud.

41 Amplia præmiſſa procedere ẽt in ſententia † abſolutoria, quę pariter põt ferri in perſonam Dñi,et procuratoris,ad electionem iudicis,ſm glo.ſing.in l.ſi remunerandi.§.maritus.ff.man.quã pro ſing. citat Bal.in l.1.nu.12.ver.quarto lex noſtra loquitur.C.de ſent.& interloq.omn.iud.refert, & ſequitur Rom. ſingu.452.tex.in l.1.quid

42 in iudicio moto contra pupillum,in quem tali caſu dabitur ſententia,ſ.in tutorẽ,an in pupillũ? uide Bar.in l.1.§.ſufficit.nu.10.uer.q̃ro in quem dẽt formari ſententia.ff.de adminiſt.tuto.& in l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.nu.2.uer.ſed ſi eſſet tutor ff.de uer. oblig.& Carau rit.288.capitulũ emanatũ a Duce Calabriæ. nu.8.uerſ.ſecus ſit in pupillo litigante.qui aiunt, verba ſententiæ poſſe dirigi in pupillum.Sed in regno de generali conſuetudine oĩum curiarum, uerba ſententiæ diriguntur tam in perſonam pupilli, quã tutoris, ut teſtatur idem Cara.id ſeruaſſe & ſeruari uidiſſe in rit.proxime allegato. nu.8.ver.ſed de conſuetudine.& credo ꝙ hmõi ſtilus in regno fuerit ſumptus,et introductus ex gl.in d.c.querelam.in uer.æconomũ. ext.de elect.quæ dicit,ꝙ ſentẽtia dẽt dirigi in perſonam utriuſq; & ita dicit ſeruari,ut dicit Boer.deciſ.285.nu.2.ver.quod in perſonã. ꝙ autem in dñm, & non in procuratorẽ poſſit ferri ſententia ex ui huius clauſulę,probauit Aſin.in ſua iudic.pra.§.3.cap.12.per totũ.

Quæro decimoquarto,num attenta † iſta clauſula,ſine figura iu

43 dicij, dẽat, & compellatur iudex pronunciare ſuper emergenti ſeu incidẽti? Breuibus agendo,rñdeo,ꝙ non:imo poterit ſi uoluerit incidens iunctim & ſimul cum principali decidere:nec hẽt neceſſe de eo ſeparatim ſententiam dicere, ſi Bal. ſequi uelis in l. ait prętor.§. permittitur. nu.1.uerſ.item nota ꝙ ubi.ff.de minor.refert & ſequitur Aſin.in ſua ciui.pra.ad ſtat.Floren.§.3.c.15.nu.1.uerſ.propterea ꝙ. Reliqua quę conſultò omiſimus in ſubiectu huius qõnis,uide ad Canoniſt. in c.exhibita. ext.de iudi. & ad Legiſtas in l.a procedente. C.de dilatio.An autem iudex appellationis poſſit de cauſa principali cognoſcere,omiſſio appellatiõis articulo,uide ad Philip.F[illegible] in c.ut debitus.nu.53.uerſi.vltimo quęro,ext.de appel.

Quæro decimoquinto tu ſcis, ꝙ in ſpecto iure cõi, nõ ualet ſen-

44 tentia,ſi feratur † pro uel cõtra abſentem,l.ea quę ubi Doct.C.quomo. & quando iud.l.furioſo ff.de re iudi.licet eodem iure inſpecto multi dentur caſus, in quibus põt dari ſententia pro,& contra ab-

 ſentem,

ſentem, quos cuiq; cupienti uidere lubet in l. abſentem. ff. de pen. & in l. abſentem. C. de accu. et in l. ne diu. C. de pen. & in l. non ſemper.
45 C. quomo. & qñ iud. tñ iure regni inſpecto, & ſic attenta † iſthac regia prag. qua proceditur in cauſis ciuilibus ſine figura iudicij, ualet ſententia, ſi feratur in fauorem abſentis non citati, & poſſet per abſentẽ ratificari, ut edocet Bar. in conſt. ad reprimendum. in uer. ſine figura iudicij. nu. 22. verſ. idem puto ſi iudex ferret ſnĩam. refert, & ſequitur Alex. in d l. furioſo. nu. 4. ver. 2. limita. ff. de re iud. & ĩ cóſ. 114 uiſo proceſſu in ter Bernardũ. nu. 4. verſ. vñ dicit ſing. uol. 6. & Ancar. in clem. ſæpè. de uerb. ſignifi. conueniunt Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 4. d 9. nu. 27. ver. 10. operatur. & poſt eum Aſin. in ſua ciui. iudic. pra. §. 3. cap. 16. nu. 1. verb. & ideo vbicunq. Ius autẽ cõe ad rigorem iuris conſeruandum introduxit vt ſententia nulla diceretur, ſi cõtra, aut pro abſente proferretur, ut tradit Rom. ſing. 193. Iudex non poteſt. Sed cum in Regno uirtute talis clauſulæ hmõi rigor fuerit ſublatus, iure quidem optimo ſententiam ratam hr̃e poterit, ut pluribus probat Aſin. in ſua ciui. iudicia pra. §. 3. ca. 16. in fi.

46 Quæro decimoſexto, an † & quãdo proceditur in cauſa ſine figura iudicij ualeat iudex ad iſtantiam partis poſt concluſum in cauſa interrogare principalẽ & teſtes? glo. in cle. ſępè. in ver. interrogabit. de verb. ſign. concludit, ꝙ ſic. quã ſequũtur Alex. in l. 4. §. hoc aũt iudiciũ. nu. 18. ver. ſed ẽt. ff. de dam. infe. & Felin. in c cũ dilectus. nu. 19. ver. dicens in talibus. ext. de fide inſtrum. & in c. cum Ioãnes heremita nu. 11. verſ qđ iudex põt. extra eo. tit. & poſt iſtos eandẽ glo. ſequitur et approbat Maran in ſuo au. aduoc. ſpe. p. 4. d. 9. nu. 30. ver. verum in ſummarijs. & p 6. in verſ. inquiſitio. nu. 188. uerſ. ſimiliter teſtes. & in eadem par. 6. act 15. ſecundæ par iud nu. 7. verſ. item põt fieri ĩterrogatio, & Aſin. in ſua ciui. iudic. pra §. 3. c. 17. in princ. qui ad idem allegat Bellonum idem conſulentem in cóſ. 63. plures ſunt dubitationes, nu. 11. verſ. ſimiliter. ubi dicit, qđ teſtes poſsũt recipi, ẽt poſt cõcluſum in cauſa, † vbi proceditur, ſine figura iudicij, & ſo
47 la facti ueritate inſpecta. refert & ſequitur Aſin. in ſua ciui. iudi. pra. ad ſtatut. Floren. §. 3. c. 18. nu. 2. uerſ attamẽ cum cauſa, cum principali quæſtione concordat Carau. rit. 93. Item ſeruat ipſa curia quod reſponſiones, partiũ, nu. 2. ver quod principalis interrogatur, & rit. 239. Item quod in quacunque cauſa. nu. 6. verſ. quæ etiam poſt concluſionem, quorum opinionem ſeruat ſacrum regium conſiliũ, ut teſtatur Illuſtris dominus, & noſtra tẽpeſtate primarius, dominus de Franch. deciſ. 220. nu 4. verſ. nihilominus ſacrum cõſilium cum

quo

quo & per tranſit Rot. Pedam. deciſ. 10. nu. 6. uerſ. qđ cauſis in quib

48 Limita hanc quæſtionem non habere locum, quãdo † poſitione. fierent ſuper eo, ſuper quo pars, per quam rñderi peteretur, intens tionem fundatam hẽret teſtibus uel inſtrumentis, quia tunc nõ poſ ſet cogi ad reſpõdendum, ſicut cõpelli non poſſet ad iurandum, per tex. in c. 2. ubi Bal. Card. Abb. Fel. & Dec. in 3. not. extra de prob. re fert & ſequitur Iaſ. in l. 3. § iurari. nu. 8. ff. de iureiuran. & Octauian. Chacher. deciſ. 10. Sen. Pedam. n. 7. uer. hãc tñ opinionẽ intelligerẽ.

49 Quæro decimoſeptimo, num attenta † iſta clauſula, poſſit iũdex ferre ſententiam, quæ non ſit conformis libello? Breuiter reſponde, q ſic, & ni ter auctoritate Lanfran. de Oria. in clę. ſæpè. nu. 40. uer. tamen ubi proceditur. de uer. ſign. quem concomitatur Iaſ. in l. 1. iu num. limitat. 11. ff. ſi cert... petat & Gram. deciſ. 19. nu. 6. uerſ. quod quando iudex. & Maran. in ſpec. aur. p. 4. d. 9. nu. 33. uerſ. 12. operatur. & omnium nouiſſimè eandem opinionem ſequitur, & approbat Aſin. in ſua ciui. iudicia. pra. § 3. c. 6. nu. 2. uer. ita etiam, quorum dicta latè examinat Felin. in c. licet heli nu. 19. uerſ. & 1. limita, extra de ſimon. per proximè dicta patet, q diſpoſitio tex. in l. ut fundus. ff. comm. diuid. & in l. fi. C. de fideicom. libert. & in d. c. licet he li. extra de ſimo in eo, q uolunt, quòd ſententia debet eſſe conformis libello, eſt correcta in iſto regno, ut teſtatur Maran. in loco pro ximo citato. & quæ hic deſunt, ſupple ex dictis per me, licèt in alio propoſito, ſupra q. 1. uerſ an autem ſi iudicium.

50 Quæro decimooctauo, an in cauſis, in quibus proceditur ſine figura iudicij, ualeat † iudex adhibere fidem teſtibus aſſignãtibus cau ſam ueriſimilem, licèt de iure non cõcludentem? Aret. in l. eum qui. §. filius not. 2. uerſi. ſuper quo uide. ff. de acquirend. hæred. determi nat, q ſic, ut referunt & ſequuntur Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. p. 4. d 9. nu. 34. uerſ. 13. operatur. & poſt eum Ioan. Bapt. Aſin. in ſua ci ui iudicia. pra. §. 3. c. 18. per diſcurſum.

Quæro decimonono, an iudex, qui habet poteſtatem procedẽdi,

51 in cauſis ciuilibus, ſine figura iudicij poſſit † admittere teſtes nõ iu ratos? & poſſe placuit Bar. in l. filius fam nu. 5. uerſ. item an tunc poſ ſit. ff. de don. ſequitur Ancar. in clem. ſæpè. de uerb. ſignif. & Rom. in rub. ff. de arbit. q. 16. quorum opinionem ueriorem dixit Alex in l. milites. nu. 8. uer. unde puto ueriorem eſſe. C. de teſtam. mil. quorũ illa potiſſima eſt ratio, quia ſicut iuramentum põt pacto partium re mitti, ut notat glo. in l. 1. in uerſ. ſententia. ff. de fer. ualebit ẽt remitti, & fortius lege, aut ſtatuto, ſm gl. rub. C. de decret. decur. lib. 10.

D 3 Con-

Digitized by Google

Contrarium ex diametro ſcilicet ꝙ iudex nec vi clauſulę, ſine figura iudicij poſſit recipere teſtes non iuratos, firmauit Bar. ſibi contrarius in conſt. ad reprimendũ, in ver. ſine figura iudicij. nu. 13. ver. teſtes dẽant iurare, quem in hac ſua vlt opinione ſequitur Bal. in l. presbiteri, nu. 13. verſi. quęro aliud. C. de Epiſc. & cleric. & in l. milites, nu. 5. verſ. nam teſtis deponẽs. C. de teſtam. mil. & Rom. pariter ſibi contrarius in l. filius familias. ff. de don. cum quibus ẽt pertranſeunt Par. de Put in tract. ſind p. 2. in cap. vtrum iudex qui per vim nu. 12. uerſi debent ẽt cum taliter proceditur. & Iacob. Menoch. in tract. de arbit. iud. lib. 1. q. 26. ubi ſequẽdo hanc vltimam opinionẽ, dicit, fundamenta partis aduerſę eſſe falſa. Ex quorum opinione põt inferri ad ſtupendam deciſionem, quam diſputãdo tenuit. Auguſt. de Anca. in tract. de põt. Eccleſiæ. q. 55. art. fin. relatam per Felin. in c. conſtitutus. nu. 16. verſi. ubi diſputando concludit. ext. de reſcrip. qui mirabiliter voluit, quod nec Papa poteſt diſpenſare, ꝙ inferendo teſtimonium nõ interueniat iuramentum, quia ꝙ teſtis iure, eſt inductum de iure diuino. vt probatur Gene. cap. 31. vbi Iacob voluit teſtimonium ſoceri ſui Laban confirmatum per iuramentum.

At priorem opinionem communem & veriorem dixit. Felin. in c. cum dilecti. nu 5. ver. tñ prior opinio verior eſt & communis. ext. de iudic. quam ſi ſequi velis, non obſtaret, ſi diceretur, ꝙ maior pars Doctorum pro prima opinione allegatorum, loquuntur, quando in causa veniret procedendum ſine iuris ſolemnitate: nam reſpondeo, ꝙ clauſula, ſine figura iudicij importat idem quod clauſula, ſine iuris ſolemnitate, vt teſtatur. Bart. in d. conſt. ad reprimendum. in uer. videbitur, nu. 8. verſi. 3. caſu. & expreſſius poſt eum Par. de Put. in tract. ſind p. 2. in cap. utrum iudex qui per uim, nu. 10 verſi. æquiparat verbũ & Alex in d. l. milites. nu. 7. ver. & æquiparatur illa duo. C. de teſtam. milit. unde ſtante tali æquiparatione confirmari poteſt iſthęc cõis opinio illa vulgari & trita regula ſcilicet, ꝙ quando ſunt duo caſus a iure æquiparati, ꝙ ſtatutum in uno etiam contra regulas iuris communis intelligitur ſtatutum & in alio gloſ. eſt not. licet vulgaris in l. ſi quis ſeruo perſuaſuerit, in uer. corrumpi ubi Bar. & alij eam ſequuntur. C. de fur. & eſt alia gloſ. expreſſior in l. quod uero contra. in gloſ. mag. ff de legib referente Iaſ. in § ex maleficijs. nu. 39. uerſi quod ſtatutum in uno. Inſt. de Act. Quare uirtute æquiparationis iam dictę, omne qđ diſponitur uigore clauſulæ, ſine iuris ſolemnitate, cenſetur diſpoſitum uigore clauſulæ, ſine figura iudicij qđ notandum eſt ipſamq; priorem opinionem tenendo, poteris ad

ris ad contraria rñdere, ut per Alex. in d. l. milites. C. de teſta. milit. & poſt eum ut per Dec. in c. in nomine domini. nu. 19. verſi. & tali caſu iuramentum teſtium tollitur. ext. de teſtib. ipſumq; confirma tribus ſolidiſſimis fundamentis, quę ad ipſius confirmationem in unum reduxit & coaceruauit Rom. conſ. 20. uiſo puncto & ſtatuti copia. nu. 3. uerſi. ꝙ autem procedat dictum Bart. ultra quos ad excluſionem fundamenti in contrarium adducti, ſcilicet ꝙ iuramentum ſit iuris diuini, reſponde, & fateare (ſine ueri pręiudicio) ꝙ iuris diuini ſit: tñ negari non poteſt, ꝙ eius delatio teſti facienda, humanæ non ſit traditionis, ut probatur in l. iuſiurãdi. C. de teſtib. vnde cum eius delatio iuris ciuilis ſit, ſeu poſitiui, concludendum eſt, ꝙ eius omiſſio teſtium depoſitionem non habeat annullare, per ea quę dicta ſunt ſupra, & habentur ad Doct. in clem. ſæpè. de uerb. ſignifi. Quod autem per hmõi uerba, ſine figura iudicij, ſint ſublatæ omnes ſolemnitates iuris poſitiui ſeu ciuilis, conſuluit. Alex. cõſ. 6. col. 3. uol. 3. ut refert & ſequitur Maran. in eius aur. aduoc. ſpec. p. 4. d. 9. nu. verſ. dic quod per ea. ubi nu. 34. uerſi. ubi idem dicit. priori opinioni adhæret. Quare attento ꝙ iuramẽtum nõ eſt de forma, neque ſubſtantia teſtimonij, ut teſtatur Bar. in l. ſi quis legatũ. nu. 4. uerſi. ergo apparet. ff. ad l. Corn. de fal. ſequitur, ꝙ iudex, qui cum hac clauſula, ſine figura iudicij, procedere habet, qđ poteſt recipere teſtes non iuratos: alias ſequeretur, ꝙ iuramẽtum eſſet de ſubſtantia & forma, quod Bar. in d. l. ſi quis legatũ, nu. 4. expreſſe negat. & pro iſta cõmuni opinione facit doctrina. Grau conſ. 198. vř eſſe locus. nu. 11. uer. alibi ſcribit, uol. 1. uolentis, ꝙ teſtes, qui depoſuerũt ſuper monitorijs habent inclinare mentem iudicis ad ita ſentiẽdum: & tamen tales reuelationes ſine iuramẽto fiũt, & extra acta, ut refert & ſequitur Iacob. Menoc. in tract. de arbitr. iud. li. 1. q. 26. nu 6. uer. teſtimonium illius. inſuper pro eademmet opinione facit Capic dec. 175. qui uoluit, exequutionem inſtrumenti poſſe impediri per teſtes extra iudicialiter, & ſic ſine iuramento receptos ut refert & ſequitur Vrſil ad Affl. deciſ. 31. nu. 5. uerſ. qui dicit qđ quãdo conſtat. quod nota literis aureis, quia aliàs impediui liquidationem inſtrumenti, quod prætendebatur liquidari per Magnificam Doralicem Ieſualdam, contra Puccium de Gennaro, per ſolam teſtium reuelationem in literis monitorialibus habitam.

52 Limita modò communem opinionem procedere, vt † ex huiuſmodi teſtium receptione ſine iuramento non habeat reſultare plena probatio, ſed qualisqualis, ut ſing. firmat Alex. cõſ. 147. uiſis du

D 4 bita-

Digitized by Google

bitationibus. nu.2.uerſ qđ teſtes recepti.vol.6 refert & ſequit Menoch.in tract. de arbitr. iudic lib. 1.quæſt.26 num.5.uerſ.declara.

53 Quæro uigeſimo, an quemadmodũ iudex,† qui procedit ſine figura iudicij, poteſt admittere teſtes nõ iuratos, ualeat ẽt admittere teſtes infames? Reſpõde, qđ ſic, & pro te allega Bar.hoc determinã tem in l filiusfam. nu.6. uerſ.ut infamis ff de don. & poſt eũ Abb. in c.dilecti filij. nu.6.uerſi.item poterunt recipi teſtes infames ext. de iudic.refert & ſequitur Maran.ĩ ſuo aur.aduoc.ſpec.p.4.d.9.nu. 34 uerſi item poteſt admittere, & nouiſſimè Ioan.Bapt.Aſin.in ſua iudicia.ciui.pra.§ 3.cap 18 uerſ poteſt præterea.

Contrarium tenuerunt Imol in d l filiusfam.nu.9. uerſ.nã forte.ff de don & Dec.in dicto c.dilecti filij . nu 4.uerſ.ſed contrariũ ext.de iud Sed priorem opinionem concomitantur de tex.in c.per tuas ext.de ſimon Iacob Menoc.in tract.de arbitr.iud li.1.q.27.in prin.& de noſtratib. Carau.in rit.288.capitulum emanatum a Duce Calabriȩ nu.19.uer.licet ubi ſola facti & Rober Mar.in cõſ.34. conſtruxerunt nobiles nu 23.uerſi.præterea quando proceditur.

Si tamen nec unam nec aliam opinionem ſequi uelis breuiter diſtinguendo dic, quòd prior opinio ſibi locum uẽdicat in cauſis ciuilibus, & ſecunda procedit in cauſis criminalibus. Ita conciliando tenet Berard. Pand.hic.nu.145.uerſ.ego diſtinguerem.

Limita hanc quæſtionem, non habere locum in tribus caſibus, quos in unum cumulauit Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.1.q.27. nu 6.uer.declaratur non.

54 Quæro uigeſimoprimo, num iudex† qui procedit ſine figura iudicij, poſſit admittere capitalem inimicum in teſtem? Et non poſſe, expreſſe probatur in c. per tuas ext de ſimo.quem ad hoc ponderat Bar.ĩ l filius familias.n.6.uer.vt in inimco capitali.ff.de don.ut refert & ſequitur Iacob.Menoch.in tract.de arbitr iudic.lib.1 q.28.ĩ princ. qui dicunt hoc ideo eſſe, quia naturalis ratio de eo ſuſpitionem habet, ne falſum dicat.

Extende hanc quæſtionem in quattuor caſibus quos memoriæ prodit Iacob. Menoch.in tract.de arbit. iudi. lib.1.quæſt.28.nu.6. verſi.extenditur primo.

Limita pręmiſſa non hr̃e † locum in inimico reconciliato: nam
55 talis bene admitteretur in teſtem, ut conſulendo firmat Rom. cõſ. 186. in caſu propoſito reſecatis.nu.6.uerſ.qđ cum facta fuerit pax. Cõtrarium tenuerunt multi, quos ſequitur Iacob.Menoc.in tract. de arbit.iud.lib.1.quæſt.28.nu.8.verſi.extenditur tertio.Sed tu diſtingue,

Digitized by Google

ſtingue, ne magis vnam, quàm aliam opinionẽ ſequi videaris, quòd aut recõciliatio eſt recẽs, aut antiqua: ſi antiqua, procedat prior opinio: ſi uerò ſit recens, ſequere ſecundum opinionem, ut determinat Bal. in ſua Margar. ad Innoc. ĩ uer. teſtis inimicus. refert & ſequitur Stefan. Au. in tract. de teſtib. ĩ ver. inimicus capitalis. nu. 56. ſed Dominus Orat. Mandoſ. in add. ad Rom. in alleg. conſ. 186. in liter. c.
56 in fi. concludit, hoc totum iudicis arbitrio relinqui.

Quæro uigeſimoſecũdo num iudex † qui procedit ſine figura iudicij, poſſit ferre ſententiam diffinitiuam, ſtãdo & deambulãdo abſq. eo, ꝙ ſedeat pro tribunali? tex. in e. ſem ſæpè ir. fi. de uerb. ſignifi. probat, quòd ſic, cuius tex. diſpoſitionem ſequitur Ancar ibi. num. 48 uerſi. non eſt neceſſe quòd feratur. & Bar in conſt. regn. ad reprimendum. in uerſ. ſine figura. nu 21. verſi. reſpondeo nõ eſt neceſſe. & Rom. ſing. 736 an poſſit ferri. & Par. de Put in tract. ſind. par. 2. in c. utrum iudex qui per uim. nu. 12. verſi. nec requiritur ſententiã, proferri refert & ſequitur Ioãnes Bapt. Aſin. in ſua iudicia. ciu. pra. §. 3. ca. 20. & Iacob. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 1. quęſt. 61. Contrarium firmat Franciſ. Rip. in l. 4. § hoc autem iudicium. nu. 104. verſi. ex quo infertur ff de dam. infec. Sed prima uerior, tã ex diſpoſitione iurium allegatorum, quàm ex obſeruãtia magnæ curię vicariæ, ut refert & ſequitur Carau. rit. 288 capitulum emanatum à Duce Calabriæ. nu. 27. verſi. hodie tamen in magna curia uicarię.

57 Quęro uigeſimotertio, an poſſit † Iudex, qñ ꝓceditur ſine figura iudicij, admittere furioſos, & ĩpuberes in teſtes? dic, vt per Rom. in rub. ff. de recept. arb. quem remiſſiuè refert & ſequitur Par. de Put. in tract. ſind. par. 2. in c. utrum iudex qui per uim. nu. 10 uer. vñ Ludou. quibus adde quantum ad furioſum attinet, Angel. in l. cum furioſus. ff. de iudic. & quãtũ ad impuberes aduerte tu regnicola, qa habes regiã nouel. pragm. editam per inuictiſſimum Dominum noſtrum Regem Philippũ ab Auſtria. in tit. de offi. magiſt. iuſtit. Seu magn. cur. uic. pragm. 39 §. itẽque ninguno ſcriuan. qua ꝓhibetur in criminalib. receptio teſtiũ, qui ſint minores decẽ & octo annis.

58 Quæro uigeſimoquarto, dixi tibi ſupra quęſt. 22. quòd iudex uigore clauſulæ, ſine figura iudicij, põt ſentẽtiã ferre deambulando: nunc † ad dictæ quæſtionis ſtatum reuoco in dubium, an attenta eadem clauſula poſſit iudex ſententiam dicere & proferre de nocte? & poſſe placuit Iacob. Menoc. in tract. de arbit. iudic. li. 1. q. 62. qui ibi allegat huius opinionis conteſtes. uide ad eum, & eius deciſionem nota ad correctionem text. in l non minorem. C. de tranſ. &

aliorum

Digitized by Google

aliorum iurium diſponẽtium, ſententiã de nocte latam minime uiribus ſubſiſtere. ad cuius regulæ dotem uide Soc. regu. 359.

59 Quæro vigeſimoquinto, an iudex, qui in † cauſa ꝓcedit ſine figura iudicij, poſſit ex pacto nudo oriri facere actionem? Bal cõcludit, quòd nõ, in l. nemo. nu. 6. uer. & ideo ſi princeps. C. de ſent. & inter loq. omn. iud. refert & ſequitur Maran. ĩ ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 39. uerſi. non poſſet iudex, & ante eũ Soc. regu 9. ampl. 2. & Iaſ in l. iuriſgentium. §. ſed cum nulla. nu. 5. uerſ. non autẽ quod ex pacto nudo. ff. de pac.

Cõtrarium, & melius quòd ex pacto nudo agi poſſit. expreſſe firmauit Bar. in l quintus. nu. 1. uerſ. item nota arg ff. mand. et poſt eũ Alex. conſ. 113. perſpectis his quæ narrantur. nu. 11. verſi. præterea vbi cauſa. vol. 6. & Iacob Menoch ĩ tract. de arbit. iudi. lib 1. quęſt. 57. nu. 7. uerſi rurſus cum hic iudex quorum opinionẽ priori refutata plurib. probat Aſin. in ſua iud. ciui. pra. §. 3 ca. 26. nu. 2. uerſ. aduerſus hanc concluſionem. quod a fortiori procedit & ſibi locum uendicat inter mercatores, ẽt in nõ pertinentibus ad mercaturam, ſecundum Dec in l age, nu 5. verſi nam inter mercatores nõ admittitur. C. de tranſ. refert. & ſequit Follet. in addi. ad ſpec. Maran. par. 6 memb. 9. 1. par. iudic. nu. 65. verſi illud proximè ſciendũ eſt. ſuadetur iſtorum opinio, quia pactum nudum procedit ſecundum pręcepta iuriſgentium: ideo non debet denegari iuſtitia, ſi pro illa petatur, ut firmat Marſ. ſing. 148. graue eſt. reliqua in ſubiectu pacti nudi, uide tu regnicola ad Affl. deciſ. 120. & deciſ. 389 quòd autem agi poſſit ex pacto nudo, vbi proceditur ſine figura iudicij, plurib. demonſtrat Iaſ. in l. iurisgentium §. ſed cum nulla. nu. 11. verſi ſecundo fallit. ff. de pact. & poſt eũ Borgnin. Caualca. deciſ. 19. for. Fiuiz. nu. 35. uerſi unde ſtantibus ſupraſcriptis clauſulis. par. 1.

60 Quæro vigeſimoſexto, an iudex † q poteſt procedere ſine figura iudicij, neceſſitetur citare partem in quouis actu. Bar. in cõſt. ad reprimẽdum. in uer. ſine figura. nu. 6. uerſi. quæro igitur concludit q ſic, pro quo eſt tex. in clem. ſæpè. de uerb ſigni. & in l. de unoquoq. ff. de re iudic. & huius dicti ea eſt ratio, q a citatio eſt iuris naturalis, nam primum hominem delinquentem citauit Deus dicens: Adã, Adã, ubi es. hoc etiam probatur in clem. paſtoralis de re iudic. ubi ſententia Henrici Imperatoris contra regem Robertũ lata, fuit declarata nulla, ex eo quòd citatio legitimè non pręceſſerat. idem tenet Alex. cõſ. 218. viſis uerbis dicti. nu. 6. uerſ. ſed conſtat quòd uol. 2. et Dec. in c. dilecti. nu. 4 uerſ. tertio infertur. ext. de iudic. & Brun.

conſ. 20.

Digitized by Google

conſ. 20. requiſitus ſuper proceſſu.nu. 1. uerſ. qui defectus.& Luc de Penn.in l.hac lege,col.7.uer.unde in proceſſu quantumcũque ſummario. C.de proxim.ſacr.ſcrin.lib.12.Propterea † infertur primo lo
61 co,quòd teſtes debeant recipi parte citata: alias non probant,ut probatur in l.ſi quando.C.de teſtib.& in c.in nomine domini.ext eod. ti.& ita omnes Doct.tenere dixit Card.par conſ.2. & ſi eſſe Iudeũ ſit crimen.nu.166.uerſic.etiam ſi eſſemus in cauſa ſummaria.uol.4. & licet hoc regulare ſit,quòd non adhibeatur fides teſtibus receptis abſque partis citatione, tamen hoc ſemel limitat Vant. in tract. de nullit. proceſſ.c.fin.nu.110.uerſi.prout etiam & diuerſis alijs modis Franciſ.Vin.in ſuis comm.opin.in uer.teſtes non poſſunt examinari.nouem alijs modis limitat Soc.regu.406.ſuper quibus admonitũ te eſſe uolo,quòd licèt teſtes fuerint recepti parte abſente,tamen ubi proceditur ſine figura iudicij,& ſola ueritate inſpecta, concludunt apud graues uiros,ſi Dec.ſequi uelis in conſ.54 in cauſa Domini Antonij de Quidetis nu.2.uerſi poſtremo, uol.1.refert & ſequitur Grau conſ.198.uidetur eſſe locus nu.11.uol 1.

Secundo loco infertur iuxta quorundam opinionem,quòd † nec
62 ſententia ualeat abſque eo,quòd pars citetur ad ipſam audiendam, d.clem ſæpè de uerb.ſignifi.ſecundum Bar.in conſt. ad reprimẽdũ. in uer ſine figura,nu 20 uer. item an debeant partes citari, hoc idẽ pluribus medijs confirmat Rom.conſ.248 hæc ſententia.per totũ. & Par.de Put.in tract.ſind.par.2.in c.utrum iudex qui per uim,nu. 12 uerſi quòd requireretur. cum iſtis conuenit Capic.deciſ.1.nu. 35 uerſi.quæ quidem citatio.& Afflict.deciſ.283.nume.6.uſque in finem licet huiuſmodi citatio ad ſententiam non debeat eſſe peremptoria,ſecundum Dec in cap.conſuluit.nume.8.uerſi.nam ſpeciale eſt in ſummarijs extra de offic.deleg.& probatur in d.clem.ſæpè.§. ſentẽtia uerò ubi gloſ.in verbo,peremptoriè de uerb.ſignifi refert, & ſequitur Vant.in tract.de null.proceſſ.cap fin.nu 107. & Cæſar. Vrſil ad Affl deciſ.283.nume.1 uerſiculo de ultima nullitate citationis Eſt bene uerum,quòd ſi poſt concluſum in cauſa fiat citatio ad dicendum,& allegandum,quòd nulla ulterius requiritur citatio ad ſententiam:nec per eius omiſſionem redderetur ſententia nulla, attento quòd poſt concluſum in cauſa citatio non eſt defenſionis, quia nulla poteſt allegari defenſio,ſed eſt potius iuris poſitiui,& ſic poteſt omitti,tam per iudicem,qui procedit ſine figura iudicij,quã per principem,ut teſtantur Affl deciſ.283. & poſt eum Maran. in ſuo aur.aduoc.ſpec.par.6.in uerbo,recte concipiatur citatio;nu.10.
uerſic.

verſic.bene verum eſt. Et ſic habes vnum caſum,in quo ſententia valet, licèt nulla præceſſerit citatio ad ipſam audiendam: reliquos vide ad Cap.deciſ.1.& deciſ.69.& ad Affl in proœmio conſt.reg.q. 9.& ad Iaſ.in l.furioſi ff.de re iud.illud autem quod dixi, citationē ad ſententiam eſſe neceſſariam,nō tamen peremptoriam, approbat Menoch.in tracta.de arb iud.lib.1.quæſtio.59.per totam. In aliqui bus tamen caſibus citatio peremptoria requiritur,vt vltra Dec.in c. conſuluit.extra de offic.deleg.perdocuit Matheſil.ſing.131.quod pe remptoria citatio,mouetur doctrina Bart.in l.cōſentaneum.C.quo. & quan.iud.& in l.ſi finita.§.Iulianus.ff.de dam.inſe.& in conſt.ad reprimendum.in ver.de crimine.

63 Quæro vigeſimoſeptimo,tu ſcis,ꝙ iudex † nō poteſt incipere ab exequutione,vt probatur in l.1.C.de exeq.rei iud.tñ vbi proceditur

64 ſine figura iudicij,† pōt iudex,modò adhibeat cauſæ cognitionem, deuenire ad bonorum exequutionem,& ipſorū diſtractionem,nulla data,ſeu præcedente ſnīa vt ſing.determinat Bart. in conſt.ad reprimendū in ver.ſine figura iudicij.nu.22.verſi.idem dico ſi præcedente cognitione.quem referunt,& ſequuntur Lanfr. Bal in deciſ. 131.qñ cauſa eſt commiſſa.Centu.2.et poſt eum Felin.in cap.tam li teris.nu.1.no.4.verſi.cum enim procedatur.extra de teſtibus.

65 Quæro vigeſimooctauo,nū vbi proceditur † ſine figura iudicij, requiratur particularis cōmiſſio de aliquem citando? rñde,ꝙ nō iuxta Rom.doct.in conſ.497.diligēter nu.9.ver. quod cū proceditur. refert,& ſequitur Dec.conſ.449.viſis duobus conſilijs,nu.14.verſ. conſiderandum eſt.uol.2.licet in Regno iſtorum opinio ſit ſatis du bitabilis per ſequentem nouellam regiam pragmaticam qua proui ſum eſt,non aliter nuncium quempiam citare poſſe, niſi iudicis cō miſſione præcedente,ut ibi ſerioſè legitur:ideo maturius cogita.

66 Quęro vigeſimonono,an in cauſa,in qua † proceditur ſine figura iudicij,perſonæ,quæ in iudicio interueniunt,debeāt legitimari? Roland à Val conſi.46.quia in quacunque materia,num.2.verſi. & nedum,vol.2.conſuluit,quòd ſic quod fuit de mente Bar.in cōſt.ad reprimendum.in verbo,ſine figura iudicij,num.7.verſi.item per iſtā clauſulam de ver.ſignific.& Iaſ.in rub.C.qui admit.nu.1.uerſ. quo homini iudicio.& Par.de Put.in tract.ſind.par.2.cap. vtrum iudex qui per uiam,nu.11.verſ.quia perſonæ.concordat Alex. in l.quamuis nu.5 verſi.quod in iudicio quantúcunque ſummario.C. de edi. D.Adria.tolle.& in l.iudices,nu.3 verſi.tamen ſemper requiritur. C.de iud.& in conſil.77.viſo proceſſu inter Dominam Abbaſinam. num.14.

Digitized by Google

num.14.verſi.quia in quacunque cauſa uol 6 & in conſ.56.viſo pro
ceſſu cauſæ tam principalis,nu.2.uerſ.nam in omni cauſa ēt ſumma
ria.uol.2.cōcordātes ſunt ad Mar. in l.ſi quis ne quæſtio.nu.5.uerſ.
ſed ēt habet locum ff de quæſt.& ad Dec in c.ex parte. il 2.num. 5.
verſ.& ad hoc facit extra de offic.deleg.vbi Fel.idem firmat,nu.6.
ver numquam eſt ſublata, adde prædictis Dec.idem tenētē in rub.
C.qui admit.nu.23.ver.dēt tamē perſona legitimari. vt refert,& ſe
quitur Octauian. Cacheran.deciſ.Peda. deciſ.1.nu.35.uerſi.primū
quod in quocūque & poſt eum Aſin.in ſua iud.ciu.pra.§.28.c.1.nu.
1.uerſi.in primis enim. Et ſecus diceretur ſecundum prædictos, ſe
queretur maximum abſurdum,ſ.quòd factum alterius non haben-
tis a me mādatum,poſſet mihi præiudicare:quod ſatis repugnat iu-
ri naturali, l.ſi quis in ſuo. C.de inoffi.teſt.l factū cuiq; ſuum.ff.de
reg.iu.cap.non debet aliquis.de reg.iu.lib.6.referunt,& ſequuntur
Ancar.in clem:ſæpè nu.37.uerſi ſecūdō an eſt neceſſe. de uer.ſign.
& nouiſſime Octauian. Cacheran deciſ.1.Sen.Pedam nu 35.verſ.
67 alias ſequeretur abſurdum. Et ex iam dictis infertur,quòd † proceſ
ſus agitatus,& factus cum tutore, qui non adimpleuit ſolemnia,ne
que perſonam ſuā bene legitimauit,ſit nullus,nec iuuatur hac prag
matica,nec capit deteſtantes.ſecundum Parid.de Put in tract ſind.
parte ſecunda, cap utrum iudex qui per uim,num.11.verſic.& ideo
alias conſului. vbi ſubdit, quòd iudices magnæ curiæ vicariç ſatis
dubitauerunt de hoc, ſed male ſecundum eum, quem refert & ſe-
quitur Carau rit. 294 Item ſeruat ipſa curia, quod cum aliquis tu
tor nu.6.uerſi.& adde quod intātum eſt neceſſarium Et pro intelli
68 gētia huius illationis,dic,quòd † tutor prius quàm adminiſtret,no
uem requiſita tenetur adimplere, ut dicit Capic.dec. ſ.50 licet quin
que aſtruāt eſſe neceſſaria. Guid.Pap.deciſ.330.Tu tamē in Regno
dic tria tantum eſſe in obſeruantia. vt teſtatur idem Carau.in alleg.
rit.294.num.5.ver.attamē iſta tria quæ dixi, & quęnam cautela ſit
69 obſeruanda, † vt proceſſus nulliter factus cū pupillo conualeſcat ?
tibi uidēdus erit Affl deciſ.262.in fin. & Dec.conſi.549 requiſitus
a ſpectabili uiro,num.2.verſi. poſſet tamē adhiberi cautela. uolu 2.
quam manda memoriæ,quia ingentem honorem, & maximum lu-
crum tibi comparabis.

Sed relento eodem themate,& redeundo, unde principaliter di
70 greſſi ſumus,quæro,num huiuſmodi † legitimatio perſonarū in iu
dicio intereſſentium,debeat eſſe plenaria,uel ſummaria, nō obſtan
te,quòd cauſa principalis ueniat ſummarie tractanda? Multi tenue
runt:

runt,ꝙ talis cognitio dēt eſſe plenaria,inter quos fuit Alex.in l.quis.nu.5.ver.quod in iudicio quantumcūque ſummario.C.de edic.D.Adria.toll.& in l.iudices.nu.3.uerſi.quod plene conſtet. C.de iudic.cui,& ſequacibus cōtradicit Iaſ.in l.2.nu.5.uerſi.ego tamē multum dubito.C.de edic.D.Adria.tollen.vbi concludit, ꝙ talis cognitio debet eſſet ſummaria, & non plenaria;quod repetit idem Iaſ.in d.l.iudices.nu.5.uerſic.ſecundo quia quādo cauſa principalis C.de iudic.vnde ſecundum eum ſi cauſa principalis eſt ſummaria, & exequutiua,ꝙ incidenter occurrat dubitatio deq; legitimatione perſonarum,debet poſſe ſufficere ſummaria cognitio, idem ultra Iaſ.ſentit Bart.in conſtitutione ad reprimendum.in uerbo,de plano.

Sed quod imo iſtiuſmodi perſonarum † legitimatio nedum ple
71 ne, ſe pleniſſime debeat cognoſci, multorum fretus auctoritatibus tradidit Dominus Maſc.in tract.de prob.to.2.cōcl.799.nu.17.uerſ. probabilis tamē,& idem eō. tract.& to.concl 972.nu.4.ver.hinc ſequitur.qui reſpondet ad motiua Iaſ.uide ad eum:nam ad priorē opinionem collocat,& reponit quatuor ampliationes,ſi tamē uelis has contrarias opiniones fędere diſtinctionis cōcordare, hac diſtinctione utere,dic,quòd aut cauſa ſummaria eſt leuis præiudicij;aut grauis,ſi grauis,procedat prior opinio:ſi uero leuis,præualeat ſecunda, ſecundum Girar.ſing.23.notant Bar.& alij.

Limita nunc præmiſſa,nō hēre † locū in tertio cōparēte pro ſuo in
72 tereſſe:nā hoc caſu nō erit plene cognoſcēda legitimatio perſonę tertij cōparētis pro ſuo intereſſe,ſm Felin.in c.ueniēs.il 2.nu.14.uerſi. ꝙ puto reſtringēdū ext.de teſtib.refert,& ſequitur Octauian. Cacher.in deci.1.Sen.Pedam.nu.35.verſi.dicēs idē eſſe reſtringendū.

Limita ſecundo,non habere locum,quando † ageretur contra ab
73 ſentem cōtumacem:nam hoc caſu nō erit quærendum de legitimatione perſonę,ut ſētire uidetur Bar.in l.inter quos.§.fin.nu.3.uerſi. & hoc uidetur uerū.ff.de dam.infec.refert, & ſequitur idem Octauian.Cacher.deciſ.1.Sen.Pedam.nu.35.uerſi.ubi limitat.

Limita tertio concluſionem † ſuperius firmatam habere locum,
74 ſi natura cauſæ hoc patiatur:ſecus ſi natura cauſę aliud expoſcit, nā tunc peruertitur ordo huius regulæ ſecundum Mar.in l.ſi quis ne quæſtio.nu.154.ver.quando natura cauſæ.ff.de quæſt.

Limita quarto,& pro nunc ultimò,præmiſſa † procedere,& locū
75 habere in legitimatione fundata ſuper ſolēnitate iuris naturalis:ſecus in legitimatione fundata ſuper ſolemnitate iuris poſitiui,ſeu cōſuetudinarij,uidelicet,ut requiratur cōſenſus patris ī filio familias

litigan-

Digitized by Google

76 litigāte:nā illa † legitimatio,tamq̄ introducta a iure ciuili, tollitur per iſtam clauſulam,ſine figura iudicij,ſicut qñ agitur extra ordinē gloſ.in l. 1 in uerbo,ignorante. C.qui admit.& in c.fin.de iud. libr. 6.per iſta iura ſic punctuatim uoluit Bal.in l.3.§ ſed vtrū.nu.3.uer. alij dn̄t.ff.de minor.refert,& ſequitur Reb.in conſt.reg. Franc. in trac.de exeq.ſent.gl.2.ar.9.n.31.ver.ſecus in legitimatione fūdata.

77 Sed quòd imò ad perſonam filij legitimandam,requiratur † cōſenſus patris,etiam vbi proceditur ſine figura iudicij,ſibi parum cōſtans firmauit Bald.in l.ne quicquam.§.de plano.num.2.verſic. ſed nunquid.vbi pōt de plano procedi.ff.de offic.proconſ.& leg.& poſt eum Alex.conſi.59.viſo proceſſu cauſæ,tā principalis,in prin.uerſ. attento,quòd,vol.2.& ita eſt communis huiuſmodi concluſio,ut neminem contradictorem inquiat inueniſſe Iaſ.in l.2.nu.5. verſ.pro iſto dicto facit optimè.C.de edic.D.Adr. tollen.refert,& ſequitur A ſin.in ſua ciu.iudicia.pra.§.28.cap.1.nu.3.uerſi.unde eſt quod in cauſis ſummarijs,& exequutiuis.Sacrum conſilium,ut refert,& ſequitur Affl.dec.180.declarauit, quòd ubi de re,de qua litigatur,patri non quæritur vſusfructus,tunc ad legitimandam perſonam filij non requiritur conſenſus patris,ſed ubi patri quæritur vſusfructus dicit eſſe opiniones,ut patet ex relatis per Alberic.in l.fina.§ neceſſitatem.C.de bonis quę liber.ſed Nat.in clemen.ſæpè.§.quæ omnia, nu.6.uerſi.quædam eſt legitimatio perſonę.de verb.ſign.dicit,præmiſſa procedere,ubi de intereſſe patris non tractaretur, quia ſuper hac ratione fundatur deciſio text.in cap.fin.de procura lib.6.ubi verò de paterno intereſſe tractaretur, tunc conueniens foret etiam in iſtis iudicijs ſine figura iudicij adhiberi conſenſum paternū pro legitimatione perſonæ filij agere uolentis:ſed tu ſuper hoc maturius cogita,dum tempora tibi largiuntur,quia à nemine inuenies hoc ad partes diſcuſſum.

78 Quęro trigeſimo,iudex,qui procedit ſine figura iudicij,an arctetur † ad proferendā ſn̄iam diffinitiuam in ſcriptis.Affl.in cōſt.reg. ab oībus nu 6.ver.quod in omni cauſa,cōcludit,ꝙ ſic.cuius opinionem ſequitur Fel.in c.Albericus.in prin.ext de teſtib.pro quibus facit tex.in clem ſæpè.de uer.ſign.& fuit de mēte Bar.licèt ſub quadā diſtinctione in conſt.ad reprimendum.in uerbo,ſine figura iudicij, nu.21.verſi.ſed debet ferri,concomitatur Maran in ſuo aur.aduoc. ſpec.p.4.d 9.nu.37 uerſic.an aūt poſſit ferri,& poſt eū A ſin in ſua ciu iud pra.§.3.c.24 nu.1.uerſ.alij uero contrariam huic ſentētiā.

Contrarium ꝙ imo iudex ſn̄iam in ſcriptis ferre non teneatur,ex

facto conſultus rñdit Ruin conſ.13.nu.5.vol.2.quem referendo ſequitur Iacob.Menoch in trac.de arb.iud.lib.1 q.60.nu.1.uerſ.& nõ teneri, vbi ad hoc allegat tex.ĩ terminis pro iſta ſua opinio.in Auth. de mand.princ.§ ſi tibi.quo loci Imperator quæſtori reſcribit, vt ſola perpenſa æquitate,procedat:deinde illi ordinem procedendi præſtituẽs,inter cætera deſponit, ſine ſcriptis ſñiam dari & ferri poſſe, tum præſertim in cauſis leuibus,& modici præiudicij;ac ponderis. cum ergo iudex in hoc Regno ſolã ęquitatem,& veritatem ſpectare habeat,iure poterit ſine ſcriptis ſententiã dicere,ſm eos,quod nota.

79 Si tamen vis tenere priorem opinionem,eam limita † non hr̃e locum in ſententia interloquutoria,quæ nõ inſcriptis,ſed verbotenus proferri poteſt,& poſtea redigi in ſcriptis per actorũ notariũ.l.ſcio. cum ibi no.per Doct.ff.de app.nam ſñia interloquutoria probari poteſt:p teſtes.l.qm̃.C.de hære.firmat Bal.in l.fi.C de ſent & interloq. omn.iud.Ruſus tene menti,præmiſſa non hr̃e locũ,qñ concurreret partium voluntas: nam tunc ſententia ſine ſcriptis ferri poſſet ſm Bar.in l.quoties nu.3.uerſi.quod de voluntate partium C.de priuil. ſcol.lib.12.& in ſumma fac regulam iuxta opinionẽ gloſ.in d.cõſt. regn.ab omnibus quod in illis caſibus,in quibus non deſideratur libellus,in illis non venit ſententia proferenda in ſcriptis; cuius glo. opinionem intellige,ut per Iſern.& Afflic.ibi.qui in effectu volunt, quòd gloſ.opinio ſibi locum uendicat in cauſis infra duos anguſtantes,vt eſt uidere ad conſt.regn.dilationes quod no.& reliqua videat Bal.in l.prolatam.C de ſenten.& interloquut.omn.iud.& ad Doct. in authen breuiores C.de ſentent ex briuiculis recitandis.

80 Quęro trigeſimoprimo,an iudex,qui † ſine figura iudicij poteſtatem procedendi habet,poſſit exceptionẽ rei iudicatæ,& litis finitæ repellere? Et non poſſe,cũ ad impendiendum proceſſum ad vlteriora inuentę fuerint,& ne bis iudicetur in id ipſum,perdocuit Bar.in conſt.ad reprimendũ in uer.ſine figura iudicij,nu.9.ver.Item an poterit opponi.refert,& ſequitur Par.de Put in tract.ſin.par.2.in c.vtrum iudex qui per vim nu.12.verſi.poterunt etiam,ubi ſubdũt,ꝙ exceptiones,quæ magis differunt,& fruſtrantur cauſam,quã ipſam ueritatem,poterit tunc iudex eas repellere.clem.ſæpè.de verb.ſign. quia nõ ſunt de iure naturali:ſed imo contrariæ,ut tenet Ancar. in dicta clem ſæpè.nu.38.verſi.quarto dubitatur.

81 Quęro trigeſimoſecundo, num † parte inſtante iudex teneatur præſtare iuramentum calumnię,etiam in cauſis,in quibus proceditur ſine figura iudicij? Et compelli ad illud præſtãdũ,ne veritas oc-

cultetur,

Digitized by Google

cultetur, perdocuit Bar. in conſt ad reprimendum in ver. ſine figura iudicij, nu. 11. ver. item an de calumnia ſit iurandũ. pro cuius opinione facit tex. in cle. ſa pè. ubi Ancar idem tenet, nu. 41. ver. 7. dubitat, de verb. ſig. quorum dicta & opinionem multis comprobat Carau. rit. 288. capitulum emanatũ a Duce Calabriæ, nu. 34. uerſ. 4. quęro, & hr̃ per Affl. in prælud. conſt. reg. q. 12. nu. 12. alias dicto iuramẽto petito & non delato proceſſus redditur nullus, ſecũdum Rom. ſing. 428. tu habes rem non nouam. & Matheſ. ſing 65. nota quod ſtatutum vel conſuetudo. & Co. in ſuis memorab. in verbo, iuramentum calumniæ. & de noſtratibus hoc idem voluit Arn. epith. 23. cum in Regno hoc refert, & ſequitur Aſin. in ſua iud. ciui. pra. §. 3. cap. 30.

82 Contrariũ, ꝙ imo proceſſus non ſit nullus, prætextu † ꝙ non fuerit delatum iuramẽtum calumniæ, ẽt parte petente, expreſſe tenuit Par. de Put. in tract ſind. p in cap. vtrum iudex qui per vim. nu. 13. ver. qđ iſta verba excludunt. ad qđ dicendũ mouetur doctrina Dñi Ant. But. in c. literas extra de iura. calum. vñ poſſet pro concordia dici, ꝙ iuramentum calũniæ clauſula, ſine figura iudicij, nõ excludit, ſed bene clauſula, ſola facti veritate inſpecta, ipſum ſubuertit, vt tenuit Berard. Pand. hic, nu. 137. verſi. iuramentum calũniæ. Tu tñ indiſtinctè teneas primam opinionem quæ eſt, ꝙ in cauſis quantũuis ſummarijs, parte petente, eſt præſtandum iuramentũ calumnię, ſiue in eis procedatur ſine figura iudicij, ſiue ſola facti veritate inſpecta, per doctrinas proxime allegatas, quæ amplientur, vt procedant tam in principio cauſæ, q̃ in quacunque parte iudicij. c. 1. de iura. calum. lib. 6. & tam in cauſa principali; q̃ in cauſa appellationis. cap. 2. eod. tit. de iuram. calu. lib. 6. licet ſufficiat ſi ſemel præſtitum fuerit uniuerſaliter in tota cauſa. Auth. hoc Sacramentum. C. de iuram. calu. referente Carau. rit. 288. num 36. verſi. & iſtud verum eſt.

83 Limita præmiſſa hr̃e † locũ, ſi recuſãs iurare optime & plene probaſſet: nam tunc licitè iuramentum calumniæ recuſare poſſet, ſm̃ Bal. in cap. 2. extra de prob. refert, & ſequitur Cot. in ſuis memorabilib. in verbo, iuramentum calumniæ. verſi. ſed hæc omnia quæ dixi.

84 Quæro trigeſimotertio, num iudex, † qui poteſtatẽ habet procedendi in cauſa ſine figura iudicij, valeat cauſam ipſam diffinire vt arbitrator? reſponde quòd ſic, & pro te allega Lãcel. Corra. in ſuo prætor. in rub. de offi. pręt. in cau. ciui. §. 2. in verbo, de clauſula, nu. 12. verſi. quia talis clauſula, & ratio eſt, quia veritas negotij non recipit adminicularia, neque formalia.

85 Quæro trigeſimoquarto, nũ vbi proceditur † ſine figura iudicij,

E poſſit

Digitized by Google

poſſit ab interloquutoria viua voce, & ex non ſcripto, & abſque expreſſione grauaminis, appellari? Breuiter reſponde, ꝙ ſic, ſm Ange. in conſi. 267. conſtitutio. n. 1. ver. ſecundo quia dicta cõſtitutio hoc idem uoluit Philip. Fran. in c. vt debitus. nu. 17. uer. quod ſtante ſtatuto. extra de appel. refert, & ſequitur Petr. Foller. in addit. ad Maran. in ſuo aur aduoc. ſpec. p. 6. act. ulti. 3. par iudic. nu. 154. ver. & notes ppetuo. ubi dicit obtinuiſſe in cõtingẽtia facti cũ ingẽti honore.

86 Quæro trigeſimoquinto, num attẽta † iſta clauſula, ſine figura iudicij. poſſit quis poſt didicita teſtificata, nouos teſtes producere? breuiter reſponde quòd nõ, ne alter alteri inſidietur, l. vt vim, ff de iuſt. & iu. firmat Par. de Put. in tract. ſind. par. 2. in capit. utrũ iudex qui per uim, nu. 12. uerſicu. tamen non poterunt. hoc idem prius firmauit Bar. in conſt. regn. ad reprimẽdum. in uerbo, ſine figura iudicij, num. 16. uerſicu. ſed ea in cauſa poſt didicata teſtificata. In quibus autem caſibus ſit licitum, vel non, producere teſtes poſt didicita teſtificata, vide ad Ant. Gabriel. in tract. cõmunis opinio. in titulo de teſtibus. concl. 21. ubi ad hanc regulam reponit undecim ampliat. & ſeptuagintaunam limitationem, cuius liber merito Calepinus Docto nuncupatur a Ludouic. Ioſeph. in deciſ. Peruſ. 66. nu. 7. uerſicu. quod liber ille. par. ſecunda. Verum de inueterata conſuetudine, & antiquo ſtilo, video in Prouincia Calabriæ paſſim, & abſque cauſæ cognitione in ciuilibus facta pualicatione dari ſecũdam dilationem ad pinguius probandũ, & ſic didicitis teſtificatis producuntur noui teſtes, non quidem attenta hac clauſula, ſed, ut dixi, attenta inueterata conſuetudine Prouinciæ Calabriæ, quæ, ut dixi, uiget, ut indifferenter detur in ciuilibus facta publicatione, noua dilatio, ut de hac obſeruantia teſtantur Capi. deciſ. 81. nu. 7. verſiculo vt fit in Prouincia Calabriæ. & poſt eum Carau. rit. 69. in primis detur terminus. nume. 9. verſi. in multis tamen curijs quod multoties practicaui.

87 Fortius dicebam in contingentia facti, quòd † nedum in Prouincia Calabriæ paſſim venit danda poſt publicatum in cauſa ſecũda dilatio, ad nouos teſtes producendos, ſed etiam ubique locorũ, in quibus proceditur ſine figura iudicij: nam vigore huius clauſulæ nõ poteſt denegari noua dilatio ad pinguius probãdum, ſecũdum Alex. conſi 84. conſideratis his de quibus in themate, nu. 12. uerſi. quarto principaliter, vol. 4 de cuius opinione ſatis dubitauit Sen. Pedam. ut refert Octauian. Cacheran. deciſ. prima. nume. 26. uerſiculo virtute etiam huius clauſulæ hic et paulò ante, numero 25. verſiculo virtute iſtius clauſulæ, ex mente Felini in capit. licèt cauſam, numero

18. uerſ.

18.verſ.limita ſecundo.extra de probat, uoluerit, quòd atteta eadẽ clauſula, poſſint teſtes recipi poſt tempus datum ad appellandum.

88 Quæro trigeſimoſexto, an iudex † qui ꝓcedit ſine figura iudicij, poſſit reijcere exceptionem præſcriptionis? dic, ꝙ non, & in hoc ſequere Bar.in cõſtitutione, ad reprimẽdum.in uerbo, uidebitur.nu. 13.verſi.quæro an dictis caſibus. & poſt eum Iacob.Menoch.in tractatu de arbit.iud lib.1.quæſt.49 nu.3.verſi ea ratione quoque. ex quorum dictis ſing.inferas, quòd ſi in commiſſione iudicis adeſſet quæuis clauſula, ſub quacunque uerborum forma concepta, quòd nunquàm prætextu talis commiſſionis poſſet iudex auferre exceptionem parti quæſitam quãtumcũque ſit de rigore iuris inducta; nã per huiuſmodi clauſulas iudex habet poteſtatẽ circa proceſſum, & circa ea quæ facit ipſe, & non circa ius quæſitum parti ante proceſſum. Ita ſolemniter uoluit Felinus.in cap.1.nu.52.verſic.2.noto. extra de conſtitutio.

89 Quæro trigeſimo ſeptimo, an † vbi ꝓceditur ſine figura iudicij, poſſit reus cogi, vt edat actori propria inſtrumenta, uel librũ rationum? Reſponde ꝙ non, quia hoc eſt prohibitum nedũ de iure ciuili, ſed etiam naturali æquitate, lege, qui accuſare. C.de edendo, per quam ſic determinat Bar.in conſt.ad reprimendum. in uerbo, ſine figura iudicij nu.17.uerſi.itẽ an in hac cauſa. & Iaſ.per alia iura.in l.1.nu 14.verſi.an in caſibus C.de edendo, & præmiſſorũ eſt ratio, quia nimis graue eſt arma ſumere de domo rei l.nimis graue.C.de teſtibus, cõcomitatur iſtorum opinionem Parid.de Put.in tractatu ſind.par.2.in cap utrum iudex qui per uim, nu.12.verſi. etiam non poſſet actor.

90 Limita præmiſſa non habere † locum in hæretico, qui ſi aliquid debeat, ad fundandam intentionem accuſatoris, tenetur edere, pariter & exhibere.c.ut commiſſi.iuncta ibi glo.in uerbo, quibuslibet. de hæret.lib.6 quam ibi eximiè ponderat Philipp.Franc.

91 Limita ſecundo in fœneratoribus, & vſurarijs, qui † tenentur edere ad fundandã intentionẽ actoris clem.1.§ cæterũ.de uſur.firmãt Bar.& oẽs in l.prætor.§.is ẽt.ff.de eden refert & ſeqtur Nicol.Arelatan in tract.de hęret.not 2.magnificus Purpuratus per totum.

92 Quæro trigeſimooctauo, an ubi † iudex procedit ſine figura iudicij, poſſit compelli ad dandum terminum ad allegãdum in iure? reſponde quòd non, una cum Bar.in conſt.ad reprimendum.in uer.ſine figura iudicij nu.19 uerſ.& eodem exemplo puto refert & ſeqtur Par.de Put.in tract.ſind.par.2.in c.utrũ iudex qui per uim. nu.

 12.verſ.

Digitized by Google

12. verſ. nec etiam debet dari terminus.

93 Quæro trigeſimonono, an quando † proceditur ſine figura iudicij, concedenda ſit dilatio, ad quærendum aduocatum? Et non cõcedi firmauit Bar. in conſti. ad reprimendum, in uer. ſine ſtrepitu. nu, 3. uerſ. tamen in caſu iſto cum Bar. pertranſit. Lanfran. in clem. ſæpè, nu. 17. uerſ. nec dat dilationem. de uerb. ſignif.

94 Contrariũ ex diametro per multa media tenet † apoſtil. ad Bar. in d. conſt. ad reprimẽdum in uerſ. ſine ſtrepitu in litera K. ubi dicit pluries obtinuiſſe cõtra Bar. opinionẽ. Tu uero in propoſita quęſtione, an & qñ concedenda ſit dilatio ad quęrendum aduocatũ, uide Iaſ. in l. fi. col. 1. in fi. ff. de fer. & apoſtill. ad Bar. in l. ait prętor. §. deinde. ff. ex quib. cauſ. in integr. reſtit. & Rot. Pedam. deciſ. 1. nu. 12. ver. item ꝙ dilatio. vbi vr̃ inclinare in opinionem affirmatiuam, uide ad eum, qui hũc articulũ diffuſè examinat in terminis huius clauſulæ.

Quæro quadrageſimo, tu ſcis, ꝙ libellus, quãdo pęna uenit pro
95 parte applicãda fiſco, & pro alia parti, debet † concludere, ꝙ tota pęna applicetur fiſco, & poſtea per fiſcum diuidatur cum parte: aliàs non concluderet, neque procederet, ut tenẽt Salic. in l. 3. nu. 5. verſ. ulterius ab extra. C. ad leg. Falcid. & Aret. in § pęnales. nu. 15. verſ. vnum tamen tene menti. Inſtit. de actio. & de noſtratibus Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 1. nu. 93. ver. ad unum tamen eſt ad-
96 uertendum num procedãt † iam dicta ubi agitur ſine figura iudicij? dic, ꝙ nõ imò ſuſtinetur libellus ex ui huius clauſulę, ſine figura iudicij, quãuis contineat petitionem condemnationis in fauorẽ fiſci & partis, & hoc ut euitentur circuitus, ſecundum Soc. cõſ. 128. Iuſtiſſime iudex. nu. 1. verſ. & hoc maximè procedit uol. 1.

97 Quęro quadrageſimo primo, iudex, qui † loquitur occultè cum parte, poteſt per alteram partem recuſari ut ſuſpectus, ſecundum Spe. in tit. de diſput. & alleg. in fi. & doct. in c. accedens. il 2. extra ut lit. non cõteſt. uoluit in particulari Iaſ. in l. apertiſſimi. nu. 9. uerſ. un
98 decima cauſa C. de iud. tamẽ † attenta iſthac clauſula, ſine figura iudicij, recuſari minimè poterit, ut firmat Bar. in conſtit. ad reprimẽdũ in uerbo, ſine ſtrepitu. nu. 2 uerſ. & per hoc dico. ubi apoſtil. ad eum ibi in litera g. concordãtes allegat. ad eum uide, & ad Iaſ. in d. l. apertiſſimi. nu. 9. ver. undecima cauſa. C. de iudic. & ad Nat. in cle. ſæpè in princ. nu. 33. uerſ. ex quo infero. de uerb. ſignifi.

99 Limita præmiſſa procedere, ubi iudex nõ reuelaret id, qđ dixit ſibi pars: nam tunc uerum † eſt, ꝙ non poſſet recuſari ut ſuſpectus: ſecus ſi reuelaret, ſecundum apoſtill. ad Rom. ſing. 261. nũquid ſi ad

uerſa.

uerſarius. pro quo facit tex. in auth. iubemus. C. de iud. referunt & ſequuntur Rebuff. ad conſt. Gallic. in tract. de exeq. ſent. glo. 2. art. 9. nu. 27. verſ. niſi iudex reuelare. & Nat. in cle. ſæpè. nu. 35. uerſ. niſi quod aure audiuit. de ver. ſignific.

100 Quarto quadrageſimoſecundo: notum eſt, ꝙ teſtes niſi † citētur, non admittuntur, neque recipiuntur. c. in nomine domini ext. de teſtib. l. ſi quando. C. eod. tit. & habetur ad Doct. in l. de vnoquoq;. ff. de re iud. tamen ex vi huius clauſulæ, poſſunt admitti, dummodo
101 fuerint requiſiti per partem: ſecus † ſi ſe vltro offerrent: tunc enim eſſent ſuſpecti, per tex. in l. quę omnia. §. fin. de procur. & habetur ad Doct. in l. cum ab initio. ff quemadmod. teſtam. aper. reprobata ibi gloſ. vt refert & ſequitur Rebuff. ad cōſt. Gal. in tract. de exeq. ſent. glo. 2. art. 9 nu. 37. verſi. 6. teſtes non citati.

Quarto quadrageſimotertio, & pro nūc vltimo, an ſi impetretur
102 † ꝙ cauſa committatur, ſine figura iudicij, intelligatur ſic cōmiſſa, ſi princeps reſcribat in calce ſupplicationis, fiat vt petitur? Aliqui tenuerunt, ꝙ non: dicentes, ꝙ ſi hoc voluiſſet, vtique expreſſiſſet. c. ad audientiam. ext. de decim. inter quos fuit Alex. cōſ. 94. in cauſa & lite corā arbitris. nu. 3. ver. ꝙ ſi in ſupplicatione. vol. 2. & Domini de Ro. deciſ. 398. ſi in commiſſione. in tit. de reſcrip. in nou. & Celſ. ad Lanfr. in cle. ſæpè. in 2. apoſtill. de verb. ſignif. & licèt multa adduci poſſent in contrarium, tamen eſt veritas, ꝙ non intelligitur committere cauſam ſummariè per illa verba, fiat ut petitur, ſecundum Maran. qui hunc articulum ad partes examinta in eius aut. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 7. verſ. verum licèt iſta opinio. Reliqua in iſta materia vide ad Brun. in tract. de ceſſio. bono. quæſt. 8. nu. 17.

Summarium gloſ. 4.

1 *Veritas alia diuina, & alia humana.*
2 *Veritas diuina quæ.*
3 *Veritas humana multipliciter deſcribitur.*
4 *Veritas humana quotuplex eſt.*
5 *Iudex qui pōt cauſam terminari, ſola facti veritate inſpecta, nū poſſit iudicare ſecūdū propriā conſcientiā, & nō ſecundū allegata, & probata.*
6 *Procurator dominus litis effectus debet citari ad ſententiam, & non dominus principalis.*
7 *Sententia lata, citato principali, & non procuratore, non eſt nulla, ſed ſuſtinetur, ex vi clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta.*

8 *Procurator non poteſt ſubſtituere niſi lite conteſtata.*

9 *Procurator poſtquam incipit tractare de meritis cauſæ ex vi clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, poteſt alium ſubſtituere.*

10 *Sententia lata ſuper libello continente contraria eſt nulla.*

11 *Proceſſus, & ſententia lata ſuper libello continente contraria, ſuſtinetur ex vi clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta.*

12 *Sententia poteſt dari, nullo procedente libello, neque litis conteſtatione, vbi proceditur, ſola facti veritate inſpecta.*

13 *Exceptio præpoſterationis, iure communi inſpecto elidit iudicium.*

14 *Exceptio præpoſterationis, vbi proceditur, ſola facti veritate inſpecta, non elidit iudicium.*

15 *Iuramentum ſuppletorium ad partis inſtantiam, tunc defertur quando fuiſſet petitum ante concluſionem.*

16 *Iuramentum ſuppletorium, vbi proceditur, ſola facti veritate inſpecta, poteſt deferri etiam poſt concluſum in cauſa, quamuis ante concluſionem non fuerit petitum.*

17 *Iuramentum tollit compenſationem.*

18 *Compenſatio poteſt obijci aduerſus promiſſionem iuratam, vbi in cauſa proceditur, ſola facti veritate inſpecta.*

19 *Teſtes deponentes de mutuo, bene probant licet de tempore nihil dicant, ſi in cauſa proceditur, ſola facti veritate inſpecta.*

20 *Periti in arte, vbi in aliquo negotio eligi debent, duo eſſe debent.*

21 *Periti vnius dicto ſtatur, vbi proceditur, ſola facti veritate inſpecta.*

22 *Officialis, qui ſola facti veritate inſpecta, poteſt procedere in cauſa, tūc ex vi huius clauſulæ poterit iudicare, vt Deus eſt iudicaturus.*

23 *Iudex qui habet procedere in cauſa, ſola facti veritate inſpecta, poteſt credere probationibus perſuaſiuis, & non concludentibus.*

24 *Solemnitas. l. libellorum. ff. de accuſ. intelligitur remiſſa per clauſulā, ſola facti veritate inſpecta.*

25 *Iudex ex vi clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, poteſt reum condēnare, quamuis in petitione vnā cām expreſſerit actor, & aliā probauerit.*

26 *Iudex vigore clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, poteſt reum condemnare ad rem minime petitam.*

27 *Reus ſi conueniatur vt hæres patris, poterit condēnari ut hęres matris, ſi mater erat ſimiliter obligata ad debitum pro quo filius conuenitur vt hæres patris, & hoc ex vi clauſulę, ſola facti veritate inſpecta.*

28 *Iudex vigore clauſulæ ſola facti veritate inſpecta poteſt ferre ſententiam ſuper actione diſcuſſa, licet non deducta.*

29 *Iudex vigore clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, pōt ferre ſentētiā ſuper com-*

Digitized by Google

per commodato licet mutuum fuerit petitum.

30 Iudex uigore clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, quando agitur ad dãnum, poteſt ferre ſententiam ad pœnam.

31 Iudex ſi agatur, quanto minoris; poteſt, vigore clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, condemnare in redibitoria.

32 Iudex ſi agatur directa dum competebat vtilis, poterit condẽnare in utili ex ui clauſulę, ſola facti ueritate inſpecta.

33 Iudex uigore clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt ſententiam ferre in vſufructu, licet actum ſit ad dominium.

34 Iudex quando agitur ad rem, & probatur de melioramentis ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, põt sñtẽtiã ferre ſuper melioramẽtis.

35 Agens ad rem, nullo oblato pretio, nulliter agit.

36 Agere quis non poteſt ut accipiat, niſi prius det quod promiſit.

37 Agens ad pretium, non oblata re, perperam agit.

38 Actio non competit redimenti rem, niſi pretium offerat.

39 Exequutio ſententiæ præfecti prætoris, non cõceditur, niſi pręſtetur cautio de reſtituendo, aut reducendo rem in priſtinum ſtatum.

40 Cautio præſtita, poſt factam exequutionem ſententiæ, non ualidat ipſam exequutionem.

41 Teſtamẽtum uſurarij non valet, niſi præſtetur cautio de reſtituẽdis vſuris, quæ licet ex poſt facto præſtetur adhuc per eam non reconualidatur teſtamentum.

42 Clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, operatur, ut quis ualeat pendente iudicio rem offerre, & iudicium nulliter cæptum conualidare.

43 Retrouendere promittẽs, tenetur offerre ſe paratũ retrouẽdere, vt agere poſſit ad pretium, & ſi hoc non agit, nihilominus poterit pendẽte iudicio hanc oblationem facere, & iudicium ex hoc conualidabitur.

44 Agens hæreditario nomine, ſi ei opponatur, ꝙ nondum hæreditatẽ adiuit, pendente iudicio poterit hæreditatem adire, & iudicium conualidare ex ui clauſulę, ſola facti ueritate inſpecta.

45 Agẽs cõtra tertiũ poſſeſſorẽ, nõ facta diſcuſſione, iudiciũ redditur nullũ.

46 Excuſſio ſi fiat pendẽte iudicio moto contra tertium poſſeſſorẽ ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, iudicium conualidatur.

47 Iure congrui agens, quamuis à principio litis pretium nõ obtulerit, ꝙ nihilominus poterit pendente iudicio pretium offerre, & iudiciũ nulliter cæptum ex ui clauſulę, ſola facti veritate inſpecta, conualidare.

48 Pręueniens creditorem ad ſibi caſſandum inſtrumẽtũ debiti, ſi ante litẽ cæptam cautionẽ de ſoluendo debitum, & pœnam, & comparendo perſonaliter nõ obtulerit, pendente iudicio poterit talem cautionẽ pręſtare, &

Digitized by Google

re, & iudicium ex ui clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta eſt ualidare.

49 Clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, operatur, ut iudex poſſit ſimul, & ſemel plures teſtes examinare.

50 Clauſula, ſola facti ueritate īſpecta, operatur, ut iudex poſſit ferre ſutam ſuper mutuo, quamuis de eo infra biennium conſtet per confeſſionem.

51 Mora quãdo narratur in libello per lapſum diei, et probatur de interpellatione, ſequi pōt cōdēnatio ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta.

52 Sententia uiua uoce non lecta, non ſcripta, ex ui clauſulę, ſola facti ueritate inſpecta, ſuſtinetur.

53 Cautio de iudicio ſiſti, an ſit ſublata ſi pceditur, ſola facti ueritate īſpecta

54 Solēnitates remiſſę per clauſulam, ſine figura iudicij, & per clauſulã, ſola facti ueritate inſpecta, intelliguntur remiſſę, tam in prima, quã in ſecunda inſtantia.

55 Inſtantiæ peremptio, an attendatur in cauſis, quæ ueniunt decidēda, ſola facti ueritate inſpecta.

56 Clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, operatur, ut iudex poſſit ſupplere in facto inducendo teſtes, & alias probationes.

57 Teſtes poſtquam didicita ſunt teſtificata, an poſſint produci, ubi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta.

58 Mora purgatur etiam, ubi adeſt iuramentum, quando proceditur, ſola facti ueritare inſpecta.

59 Appellari poteſt ſine ſcriptis à ſententia interloquutoria, quãdo in cauſa proceditur, ſola facti ueritate inſpecta.

60 Appellari nō pōt à ſentētia interloquutoria, ſine expreſſione grauaminu

61 Grauamina nō sũt exprimenda, quando appellatur ab interloquutoria ſi in cauſa proceditur, ſola facti veritate inſpecta.

62 Iudex ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate īſpecta, pōt pcedere manu regia

63 Solutio debiti in ſcriptis redacti, probatur quinque teſtibus.

64 Solutio debiti in ſcriptis redacti ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt probari minori numero quinque teſtium.

65 Inſtrumentum ubi proceditur ſola facti ueritate inſpecta, poteſt produci, poſt concluſum in cauſæ.

66 Poſſeſſorium, & petitorium uigore clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, poſſunt ſimul intentari, & terminari.

67 Barones in eorum ſtatu, & Epiſcopi in eorum diœceſibus, an poſſint cōmittere cauſas ſummariè pertractandas.

68 Mulier ex ui clauſulę, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt in iudicio procuratoris officium aſſumere.

69 Exequutio facta non ſeruato ordine l. a Diuo Pio, eſt nulla.

Digitized by Google

70 Exequutio facta non ſeruato ordine l. a Diuo Pio, ex vi clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, ſuſtinetur, nec ratione omiſſi ordinis, uitiatur.

71 Legatum poteſt peti tribus actionibus, nempè actione ex teſtamento, hypotecaria, & rei uendicatione.

72 Legatum quando proceditur ſola facti veritate inſpecta, poteſt peti officio iudicis.

73 Tertius poſſeſſor ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt conueniri nulla facta diſcuſſione, quod declara. nu. 74 & 75.

76 Nuncius non poteſt aliquem citare ſine commiſſione iudicis.

77 Nuncius vbi proceditur ſola facti ueritate inſpecta, poteſt citare nec ratione defectus commiſſionis uitiabitur proceſſus.

78 Dominij exceptio in poſſeſſorio iudicio non admittitur.

79 Dominij exceptio in iudicijs poſſeſſorijs admittitur, ubi proceditur ſine figura iudicij, & ſola facti ueritate inſpecta.

80 Emphiteuta Eccleſiæ, ſiue priuati non ſoluens canonem infra biennium, aut triennium cadit a iure ſuo.

81 Emphiteuta licet canonem ſoluerit ex ui clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, admittitur ad purgationem moræ.

82 Sententia lata contra ſtilum eſt nulla, ac ſi eſſet lata contra legem.

83 Iudex attenta clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt procedere omiſſo ſtilo curiæ.

84 Scripturæ ubi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, poſſunt præſentari in die feriata.

85 Reſcriptum principis oblatum, & in iudicio productum habetur loco libelli, vbi proceditur ſola facti veritate inſpecta.

86 Clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, an tollat rimedium attentatorum.

87 Teſtes ex ui clauſulæ, facti ueritate inſpecta, poſſunt palam examinari coram partibus.

88 Exceptio iuris tertij, an admittatur, vbi proceditur ſola facti ueritate inſpecta.

89 Cumulatio eſt prohibita etiam in ſummarijs.

90 Cumulatio non eſt prohibita, ſi in cauſa poteſt procedi, ſola facti ueritate inſpecta.

91 Clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, importat idem quod clauſula, ſine figura iudicij.

92 Clauſula, ſine figura iudicij, in quibus differat à clauſula ſola facti ueritate inſpecta.

93 Exceptio ſolutionis factæ à parte poſt ſententiam, an poſſit opponi ex vi clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta.

Facti

Digitized by Google

Facti veritate inſpecta. gloſ. 4.

1 P Ræmitto in primis, quòd ueritas † diuina & hu-
2 mana reperitur: diuina veritas † eſt ipſe Deus, unde non immeritò legitur apud Ioannem. cap. 14. & apud Matt. cap. 24. ego ſum via, ueritas, & vita, referente gloſ. in §. 1. in verbo, imitatio. Auth. de inſtrum. caute. & fide. veritas verò humana † mul-
3 tipliciter a Doctoribus deſcribitur. vnde glo. in d. §. 1. in uerbo, limitatio. Auth. de inſtrum. caute. & fide, dicit, quòd ueritas humana eſt notitia certæ rei, maximè per uiſum, mouetur de tex. in §. hactenus. Inſt. de gradib. cogn. ſed Alex. conſ. 56. in præſenti cóſultatione cópendioſe. nu. 1. uerſi. nihil aliud, uol. 4. dixit, quòd eſt adæquatio rei ad intellectum, quæ ſi bene conſideretur, in primam redundat: quare apoſtill. ad Alexan. in dicto conſil. 56. in littera, c. uoluit, quòd iſtæ definitiones, ſiue deſcriptiones referuntur potius ad notitiam ueritatis, quàm ad ipſius eſſentiam: unde concludit, habito reſpectu ad eſſentiá ueritatis, quòd ſic debeat definiri, ſiue mauis deſcribi, ſcilicet, quòd veritas humana ſit uerũ eſſe & uerum dici. Sed ad illud
4 aduerte, ne erres, quòd ueritas humana multiplex eſt, nempe † alia eſt, quę dicitur bonę uitę: alia eſt, quę dicit᷑ veritas diſciplinę, ſeu doctrinæ: alia eſt, quæ nũcupatur ueritas iuſtitię, & alia eſt ueritas philoſophiæ. de quibus late Dominus Carau. tit. 288. capitulũ emanatum a Duce Calabriæ. not. 5. ad eum te remitto, cùm noſtrum non ſit de eis uerba effundere, ſed tantum de quinta ſpecie ueritatis humanæ, quæ ueritas facti nuncupatur, de qua mihi occaſionem præbet tex. huius pragmaticæ & tit. proximè allegatus. unde ad eius dotẽ & ornamẽtum uidebimus, quid poſſit facere iudex in cauſis, in quib procedere poteſt, ſola facti ueritate inſpecta, & quid operentur huiuſmodi uerba. Quare in primis reuoco in dubiũ, & cógruẽ-
5 ter quęro, num iudex qui † poteſtatem procedendi habet in cauſis, ſola facti ueritate inſpecta, ualeat iudicare ſecundum propriam cóſcientiam & non ſecundum allegata & probata? Et quòd ſecundũ allegata & probata potius iudicare debeat, quá ſm ea, quæ uidit ut priuatus, probat nõ incócinnè tex. in l. illicitas. §. ueritas. ff. de offic. præſid. ubi Doctor. magis cómuniter, ut refert & ſequitur e modernioribus Dominus Couarruuias. in pri. lib. uar. reſolut. capit. 1. contrariũ quòd imo ubi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, ualeat iudex iudicare ſecundum propriam cóſcientiam, tenet Maſcard. in

tract.

tract. de prob. tomo 2. côcl. 948. nu. 12. lim. 5. potius enim eſt a iudicandi munere abſtinendum, quàm contra propriam conſcientiam venire, ut teſtatur Abb. in c. 1. nu. 8. ext. de offi. ordin. quem in terminis noſtris refert & ſequitur Carau. rit. 28. Item ſeruatur in petitionib. num. 2. verſi. ego autem ſemper. ſed priorem opinionem cõprobat Iacob. Menoch. in tract. de arbit. iudic. lib. 1. quęſt. 24. nu. 3. uerſ. hunc iudicem non poſſe qui quamuis magnæ nõ ſit autoritatis, nõ tamẽ me mouet a ſecunda opinione, pro qua cõſidero, quòd iudex, qui habet iudicare, ſola facti ueritate inſpecta, habetur loco principis, ut teſtatur idem Menoch. in tract. de arbitr. iudi. lib. 1. quæſt. 57. nu. 7. verſ. rurſus cum hic iudex. ſed princeps poteſt iudicare ſecundum propriam conſcientiam, & non ſecũdum allegata & probata, ſecũdum Felin. in c. paſtoralis. §. quia uerò. nu. 23. uerſ. ſecũdo limita. ext. de offi. deleg. & Dec. cõſ. 699. accepi literas & legi. nu. 16. uer. poſtremo. uol. 2. cum quibus cõuenit Gram. deciſ. 62. nu. 31. ergo & iudex idẽ poſſe uidetur. & iſta opinio in regno iſto bene probatur. in conſt. regn. iudices. ubi Affl. no. 10. & apoſtill. ad eũ ibi in litera c. clare determinant, quòd iudices in regno debent iudicare ſecundum puriſſimam conſcientiam, & nõ ſecundum allegata & probata: quod nota tu regnicola, & pro te allega Guidon. Pap. idẽ tenentem in deciſ. 29. qui quamuis reprehendatur per Rot. Pedam. deciſ. 1. nu. 43. uerſi. ex quo deprehenditur, tamẽ iſtius opinio eſt recepta in regno per tex. in dicta conſt. iudices. & ſi uis tenere priorem opinionem, quòd ſcilicet iudex teneatur iudicare ſecũdum allegata & probata, & nõ ſecundum propriam conſcientiam, eam limitare poteris ſeptem modis, unà cũ domino Felin. in d. c. paſtoralis. §. quia uerò. nu. 23. uerſi. limita. 1. ext. de offic. deleg.

6 Quęro ſecũdo, tu ſcis, quòd de iure ciuili † procurator dominus litis effectus, principalis dominus omiſſo procuratore ad ſententiã citari non poteſt, & ſi plane citetur & procurator ſe opponat, nulla erit ſẽtẽtia, ſi in eius abſentia fuit promulgata, ut declarat Bar. poſt antiquos in l. 1. per illum tex. C. de ſent. & interloquut. omn. iudic. nu. 9. uerſi. item quæro. & in l. procuratorib. uerſi. & per hãc legẽ. & in repet. eiuſdem l. in princ. uerſi. pone iudicium fuit agitatũ. C. de procu. & ĩ l. furioſo. nu. 4. verſi. quæro extra gloſ. ff. de re iudic. & in l. ſi procuratoris abſentis. nu. 1. verſi. quid ſi tempore ſentẽtię ff. de uerb. obli. refert & ſeqtur Alex. cõſ. 202. ſuper cauſa & lite. uol. 2. tamẽ in iſto regno, ex quo in cũctis cauſis ciuilibus, & mixtis proceditur, ſola facti ueritate iſpecta, hic iuris ciuilis rigor remiſſus uidetur;

Digitized by Google

detur; adeò quòd ſententia non erit nulla, ſi fuerit lata, citato principali domino, & non procuratore, litis domino per litis conteſtationem effecto, ut pluribus probat Aſin. in ſua ciu. iudic. pra. §. 3. capi. 13. nu. 1. uerſi. At hic iuris rigor. cui addo in hac ſua opinione Boer. idem tenentem. deciſ. 285. nu. 2. uerſi. uel etiam quando conferunt huic quæſtioni, quæ reportauimus ſupra gloſ. præced. q. 13. in qua declaratum & tentum fuit quòd attenta clauſula, ſine figura iudicij,
7 poteſt iudex ſententiam concipere in perſonam domini † & nō procuratoris, ad ibi p̄ me dicta te remitto & ad ea, quæ dixit idē Boer. deciſ. 285. par. 1. & ad Guidon. Pap. deciſ. 431. debet.

8 Quæro tertiò, licèt iure ordinario procurator non poſſit † ſubſtituere, niſi lite cōteſtata, l. quod quis. C. de procur. glo. in l. neque. in uerbo, ad exēplum. C. eod. tit. quod procedit, etiam ſi talis procurator haberet poteſtatem ſubſtituendi: nam adhuc aliò non expreſſo, non poſſet talis procurator alium ſubſtituere ante litem cōteſtatā, niſi expreſſe diceretur in mādato, quòd poſſit ſubſtituere ante litē cōteſtatam, ut de hoc eſt rit. magn. cur. uic. 107. item ſi procuratori detur poteſtas. quod perpetuo. māda memoriæ, & nota in practica, quia quilibet prima fronte reſponderet contrarium, ut uerba cum facultate ſubſtituendi in mandato expreſſa, aliquid operētur iuxta l. ſi qn. ff. de leg. 1. & ca. 1. de procur. lib. 6. quę uidentur in hoc corrigi per allegatum rit. 107. ut refert & ſequitur Maran. in ſuo aur. ad uoc. ſpec. p. 4. d. 16. nu. 28. uerſi. ſuper hoc autem. Tamē, quia in hoc
9 regno in cauſis ciuilibus non conteſtatur lis, cū † ſint omnes cauſæ ſummariæ, de text. huius pragm. & cap. regn. deteſtātes. ſequitur, q̄ procurator poſtquam incipit tractare de meritis cauſæ, poteſt aliū ſubſtituere, ſecundū Iaſ. in d. l. quòd quis. lim. 4. & in l. nihil. ubi de communi teſtatur. C. de procur. ſequitur hanc eandem opinionem Bar. in l. poſt litē. ff. eod. tit. nu. 3. uerſi. quæro circa iſtud. refert & ſequitur Aſin. in ſua ciui. iudicia pra. §. 3. cap. 14. nu. 1. uerſi. attamē ſi huiuſmodi ſit cauſa, & ſic habes unam ſing. limitationē ad regulam ſupra factam, quòd procurator non poteſt ſubſtituere, niſi lite cōteſtata. reliquas uide ad Soc. regul. 319. & ad Capell. Tholoſ. 413.

10 Quæro quartò, iure communi & eius rigore † ac ſolemnitate inſpecta, proceſſus & ſententia ſuper libello continente contraria, eſt nullius momenti, ut probatur in l. 1. C. de furt. & in l. 1. C. ſi ſerui. ex pte. & in l. ſcripturę. C. de fide inſtrum. c. ſolicitudinem. extra de ap-
11 pell. c. 2. ext. ut lit. non conteſt. tamen † vbi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, proceſſus & ſententia lata ſuper libello continente non

te cótraria, non redduntur nulli ut teſtantur Rip. in l. naturaliter §. nihil commune. nu. 18 i. uerſi. quinto fallit. ff. de acquiren. poſſeſſ. & Aſin. in ſua ciui. iudicia. pra. §. 3. cap 22. nu. 2. uerſ. id tamē ubi ex mente Rip dicit, hoc ideo eſſe, quia iſthæc clauſula iudicem ad manum regiam reducit, ut uoluit Bar. in conſt. ad reprimendū, in uer. uidebitur. nu. 12. uerſ. certe intelligo efficitque eadem clauſula, ut
12 ualeat ſententia † lata ſuper libello inepto, ſm Alex. in l. ſi ita ſtipulatus. §. Griſogonus. nu 8. uerſi. dū tāgit ff. de uerb. oblig. itidem & quod plus eſt, ut nos admonuimus ſine ullo libello & litis conteſtatione poteſt procedi ad ſentētię prolationem in cauſa, in qua uenit procedendum ſola facti ueritate inſpecta, ut teſtatur Iaſ. in l. uinū. nu. 36. ff. ſi cert. pet. ſi igitur hæc uera ſunt, prout nemo ambigit nec dubitat, multò magis & illud quod de libello continente contraria diximus, apprimè admittendum eſt, ſecundum Aſin. in ſua ciui. iudic. pra. ad ſtatut. Florent. §. 3. ca. 22. num. 2. uerſi propterea quod.
13 Quæro quinto loco: dixi tibi in præced. gloſ. queſt. 3 quòd † libellus ſubſtinet ex ui clauſulæ, ſine figura iudicij, licèt eius uerba ſint præpoſterata; nunc ad ipſius ampliationem, & uirtutē huius clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, dico tibi unum quòd quamuis exceptio prępoſterationis, iure cōmuni inſpecto, elidat iudicium ut teſtatur Accurſ. in l. 2. C. com. diuid. tamen cum proceditur in cauſa,
14 ſola † facti ueritate inſpecta, hoc locum non habet, ut inquit Riminald. cóſ. 387. nu. 11. uol. 2. & hoc ob id quia oīs ſolēnitas iuris poſitiui reiecta eſt, cū ſola facti ueritate inſpecta, in cauſis ꝓceditur, ut refert et ſequit' Aſin. in ſua ciui. iudici. pra §. 3. c. 23. nu. 1. uerſ. id tn̄.
15 Quæro ſexto: notum habes, quod † tunc iuramentum ſuppletorium deferri poteſt ad partis inſtantiam poſt concluſum in cauſa, quando fuit petitum ante concluſionem, ut multis probat Alex. cōſil. 53. in cauſa uertente. nu. 5. uerſi. & hoc poteſt facere iudex. uol. 1. & poſt eum Maran in ſuo aur. aduoc. ſpec. part. 6. act. 9. ſecundæ part. iudic. num. 3. uerſi. & poteſt deferri unde inoleuit communis practica, quòd facta publicatione comparet litigator, & dicit qualiter credit ex proceſſatis plenè ſuam intentionem probaſſe, ita quòd debet omnino obtinere: ſi tamē cōtingerit eū ſemiplene probaſſe petit ſibi deferri iuramentum ſuppletorium: aliàs proteſtatur: & ſi tunc iudex tale iuramentum non deferret, concurrentibus requiſitis, de quibus Doct. in l. admonendi ff. de iur. iur. faceret litē ſuam, ut determinat Maran. in ſuo au aduo. ſpec. par. 6. act 9. ſecundæ par. iudic. num. 10. verſ. vnde practica communis eſt. & huiuſmodi pra-

ctica

Digitized by Google

16 ctica nos regnicoli vtimur ad cautelam, attēto † ꝙ ex ui huius clauſulę, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt deferri iuramentum ſupplétorium in cauſis ſummarijs poſt cōcluſum in cauſa ēt ad poſtulationem partis, quamuis illud ante concluſionem nō fuerit petitū. Ita ſingu tenet Lanfr de Orian. in l. admonendi. col. 19. ff. de iureiuran. quē refert & ſeqtur Foller. ī additio. ad Marant. in ſuo aur. aduoc. ſpec. part. 6. act. 9. 2 par. iud. nu. 12. uerſi. item ſciēdū eſt. ultra quos dic idem tenuiſſe Capic decıſ. 35. nu. 2. verſi. ſecunda dubitatio.

17 Quæro ſeptimo, an iuramentum † tollat cōpenſationem? Breuiter dic, quòd ſic, per tex. in c. ad noſtram. il primo. ubi Feli. de communi atteſtatur, ext. de iureiur. referēte Mathesi. ſing. 54. nota quòd iuramentum. Sed quod imò iuramētum nō tollat compenſationē, firmat Bar. in l. amplius non peti nu. 8. uerſi. iuxta primum quæro. ff. rem rat. habe. Sed priorem opinionē contra Bar. communem dixit Aret. conſ. 100. longitudo & uerborum prolixitas. nu. 4. verſ. verum tamen quia opinio, eamque ſequuti ſunt Alex. conſ. 9. uiſis actis nu. 3. verſic. ſed ita eſt uol. 2. poſt eum Iaſ in l. eum qui §. ſi iura uero. nu. 2. verſi. circa deciſionem Bar. ff. de iureiuran vbi multa nō contemnenda fundamenta pro opinione Bart. conſiderauit: ad eos

18 ſufficiat remiſſio: quicquid tamē ſit † de iure communi, tu indiſtincte tene, quòd ex ui huius clauſulæ, ſola facti ueritate īſpecta, in iſto regno poſſit compenſatio obijci aduerſus promiſſionem iuratam, auctore Hieroni Gra. conſ. 121. uidetur prima fronte. nu. 11. verſi. nō omitto. uol. primo & apoſtill. ad Rot. Peruſin. deciſ. 15 ī litera a, pa. prima & expreſſus Octauia. Cacheran. deciſ. prima Sen. Pedam. nu. 27. verſi. operatur etiam, ſequitur Borgnin. Caual. deciſ. 9. for. Fiuizan nu 11 verſic. uel quando procederetur, in tit. de iudic par. prima. ſed ſacrum regium cōſilium, ut refert Affl deciſ. 163. decreuit aduerſus debitum iuratum nullam opponi poſſe cōpenſationē, niſi opponens eſſet pauper, quod approbat Vrſill. ad eundem Affl. deciſ. 381. & in deciſ. 121. num. 3. uerſi. ſed an iſta locum uendicāt. huius etiam ſententiæ, quòd non admittatur compenſatio aduerſus debitum iuratum. fuit Marſ ſingu. 208. compenſatio. & Nicol. in tract. de pignor. & hyppot. par. 5. membro 5. num. 14 uerſic. quinto limita. Sed Bart opinionē quæ in iſto regno diximus procedere ob efficaciam & potentiam clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, humaniorem dixit, & ſtricto iure ueriorem Tindar. in tract. de compenſ. artic. 7. nume 9. verſic. redeamus ad materiam illorum Secundum cuius opinionem ſi caſus eueniret, intrepide conſulerem, & iudicarem.

Digitized by Google

rem. Nec ab iſtorum patrum opinione me deuiaret authoritas ſacri regij conſilij, cum in eo iſta quæſtio fuit tãtum diſcuſſa in terminis iuris communis, & non ſtatutarij, mandantis, in cauſis ciuilibus procedi ſine figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta.

Quæro octauo: pone, quòd quis egit ad mutuũ, & ſuper eo induxit teſtes, qui formiter † depoſuerunt ſuper eo, præter quàm, quòd de tempore nihil dixerunt: num quãdo agitur cauſa ſummariè, ſimpliciter, de plano, ſine figura iudicij, ac ſola facti veritate inſpecta, intelligantur depoſuiſſe de tempore contẽto in libello? Tu dic, quòd ſic, & pro te allega Iacob. in l. teſtium fides. nu. 29. ff de teſtib. refert & ſequitur Dñs Vinc. de Ann. ſing. 514. teſtes deponẽtes de mutuo.

20 Quæro nono: tu habes, ꝙ vbi in aliquo † negotio ſunt eligẽdi periti in arte, ꝙ tali caſu duo ſaltem eligi debẽt, ſm Bar. in l. 1. in prin. ff. de vent. inſp ic. quẽ refert & ſequitur Alex. in l. 1. §. fin. nu 4. verſ. alias requiruntur duo. ff. de verb. obli. & in conſi. 179. uiſa ſcriptura priuata. nu. 8. verſ. circa ſm. vol. 1. & in conſ. 180. viſo proceſſu inter Salomonem. nu. 2. verſic. tamen veritas. vol. 7. & Dec in c. propoſui ſti. nu. 10. uerſi. expeditis notabilibus. ext. de prob. refert & ſequitur Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. caſ. 114. nu. 27. uerſ.

21 quod vbi in aliquo negotio. Tamẽ † vbi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, unius periti dicto ſtatur, ut ſingu. firmat Rom conſ. 20. uiſo puncto & ſtatuti copia. nu. 8. uerſi. pręterea & hoc coadiuuant, quem refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concluſ. 1034. nu. 30. uerſi. ſubdeclara hanc declarationem.

22 Quæro decimo, num officiales in iſto † regno, qui habent iudicare, ſola facti ueritate inſpecta, poſſint & ualeant iudicare, ut Deus eſſet iudicaturus? Et poſſe placuit Bal in l. pen. uerſ. ſexto quæro. C de iur. deliberan. refert & ſequitur Iacob. Menoch. in tract. de arbit. iudic. li. 1. q. 9. nu. 2. uerſi. idem & ſecundo dicimus. & Gram. deciſ. 19. nu. 8 uerſi. quod eo caſu, & in conſ. ciuil. 79. Illuſtres Domini Regẽtes, n. 20. uer quicquid facit, & in conſt. regn. cordi nobis, nu. 4. uer. & cũ habeat princeps, & Miſinger. obſer. 44. centur. 1. nu. j. uerſ. qđ per iſtam clauſulam. quibus addo Roland. à Vall. idem tenentẽ cõſ. 53. quod legitimè iudicatum fuerit. nu. 15. uerſ. & quia dicta clauſula. uol. 2. & nouiſſimè Ioannẽ Bapt. Aſin. in ſua ciui. iudicia pra. §. 3. cap. 3. nu. 3. uer. ita ut cum iudex. & nu. 13. uerſi. hanc ob clauſulam. ubi ad idem allegat Alex. idem tenentem conſ. 6. uol. 3. tamẽ in hoc caſu arbitrium iudicis debet eſſe limitatum per rationem naturalem, & poſitiuam, ut bene aduertit idem Gram. in conſ. ciuil. 79. in

cauſa

cauſa honorabilis Aurelij.nu.18.uerſic.tamen arbitrium eius.

23 Quæro vndecimo,nū iudex † qui procedit,ſola facti ueritate inſpecta,poſſit credere probationibus perſuaſiuis,& nō concludentibus? Dic ꝙ ſic,ſi Dec.ſequi uelis,in c.dilecti filij.nu 3.uerſ.ſcđo qđ iudex ext.de iudic.& Marſ ſing.494. ꝓbationes. refert,& ſequitur Gram in conſ.79.in cauſa honorabilis Aurelij,nu.19.uer. quæ clauſula,& in conſi.89.Illuſtres Dñi Regentes,nu.19 uerſ.pōt credere, & in conſt.regn.cordi nobis,nu.6.uerſ.poterit credere cū prædictis conuenit Bal.in l.ſolam,nu.13.uerſi nūquid qñ iudex.C.de teſtib. & Aret.in §.in bonę fidei.col.fin.Inſt.de act & Fran.Aret cōſ.84.diligenter pōderatis his nu.3 uerſ.ſed cum iſte effectus.& in cōſ.127. in cauſa dominę Antonię,nu.2.uer.nam probatio uerisimilis.& Iaſ. in l.certi cōdictio.§.ſi nummos nu.32.uerſ.primo quia ubicunque. ff.ſi cer pet.refert,& ſequitur Afin.in ſua ciu.iud.pra.§.3.c.19 nu.2. uerſi.id tñ.locum non habet.& Iacob Menoc.in tract.de arb iud.li. 1.quæſt.25.in princ.quibus nouiſſimè adde Maran.poſt hæc ſcripta uiſum in conſi.34.conſtruxerunt,nu.17.uerſ.quoad tertiū dubium.

24 Quæro duodecimo,an ubi proceditur,† ſola facti ueritate inſpecta,intelligitur remiſſa ſolemnitas l.libellorum.ff.de accu.Reſpōde ꝙ ſic,& nitere auctoritati Ioã.Bapt.Afin in ſua ciu.iud.pra.§.3.c.4. nu.6.uer.illud plus.& ſic ſolemnitates declarandi locum, & tēpus in libello accuſatorio tāquam introductæ a iure ciuili, per hãc clauſulam ſunt ſublatæ,ut teſtatur deciſum fuiſſe per ſacrum regiū cōſilium noſter Affl.deciſ.250.quē refert,& ſequitur Dominus Vin.de Ann.alle.3.dubium in præſenti cauſa eſt,nu.3. uerſi.ſecundo iſte ſolemnitates.ubi ex mente Alex.conſ.6.circa promiſſum,nu.1.uerſ.tamen hoc non obſtante.uolu.3.concludit,ꝙ locus & tempus non eſt declarandum,dum agitur remedio recuperandæ,cōferunt ad dominum Fab.de Ann.in add.ad ſing.Vinc.de Ann.ſing.498.

25 Quæro decimotertio,an attenta † clauſula ſola facti ueritate inſpecta,poſſit iudex reum condemnare,quamuis in petitione unam cauſam expreſſerit actor,& aliam probauerit? Vtique dicēdum eſt, ꝙ ſic,ſm Dec.in c.dicti filij,nu.3.uer.primo ꝙ tali caſu.ext.de iud. & Rolan.à Val.conſi.53.quod legitime iudicatū fuerit.nu.11. uer. qm̄ ubi proceditur,uol.2.concordantes ſunt ad Marſil.ſing. 271.in hac inclita.idem tenet Bart.in l.Emilius lagius,nu.5.uerſ.quia ſi petita eſt reſtitutio.ff de mino.& Grau. conſil.198. uidetur eſſe locus, nu.7.uer.quoties proceditur uia facti.uol 1.& de noſtratibus Gram. conſi.ciu.91.in cauſa præſentationis inſtrumenti nu.23 uerſi.poſſe.

Ex quo-

Digitized by Google

26 Ex quorum dictis aliàs uoce inferebam, quòd † officiales uigore huius clauſulæ poſſunt condemnare reum conuentum ad rem minime petitam, ut uigore dictæ clauſulæ facit ſacrum Regium Conſilium Neapolitanum, referente Affl. deciſ. 83. num. 9. uerſi. tamen ſacrum conſilium, ubi apparet ꝙ dum pro parte ſacri monaſterij Sancti Sebaſtiani de Neapoli, fuiſſet actum ad rem contra quoſdam de domo Blanca. quod nihilominus fuit facta condemnatio ad cēſum, ex eo ꝙ ſimile fecit Papa in c. conſtit. extra de religio. domib. Iſthæc
27 illatio confirmari poteſt alia deciſione eiuſdem Affl. 372. ibi † apparet, ꝙ fuit actum contra quendam tamquam hæredem patris: attamen, ex quo per propriam ipſius conuenti confeſſionem probabatur, ipſum conuentum non eſſe hęredem patris, ſed matris tantum quæ cum conſtaret, ꝙ erat ſimiliter obligata ad debitum petitum, fuit lata ſententia contra conuentum, quæ fuit fundata in confeſſione per eum incidenter facta. Sed aduerte, rogo, quia præmiſſa uidentur contrariari his, quæ in contrarium deciſa fuerunt per eundem Affl. deciſ. 60. ubi concludit, ꝙ, dum fuiſſet actum uia ſimulationis contractus, non fuit admiſſa conditio ex alia cauſa, vt quia ſine aſſenſu fuerat facta alienatio fundi, reſeruando actori viam agendi iure competenti, per tex. in l. Bebius Marcellus, ff. de pactis dotalibus, & ſic apparet non fuiſſe ſequutam condemnationem in alio quàm fuerat petitum. Item & ſecundario facit id quod contra hāc illationem fuit deciſum ab eodem ſacro regio conſilio, referente eodemmet Aflict. deciſ. 176. vbi cōſtat, quòd, dum quædam mulier fuiſſet de magno furto inquiſita, demum torta, non furtum, ſed adulterium confeſſa, ſuper adulterio fuerunt conceſſæ defenſiones, nulla habita ratione de confeſſione incidenter facta.

Sed tenendo priorem opinionem, quę attenta iſta clauſula, ac etiam ut euitetur circuitus, uidetur verior, ad contraria reſpōde per Vrſil. ad Affl. deciſ. 372. nu. 2. uerſ. ſed potes dicere: vltra quē poteris reſpondere, quòd prior opinio tunc demum procedit, quando ex eodem fonte competit idem ius ad petendum petita, & non petita: aliàs ſententia ſuper non petitis ferri non poſſet, vt decidunt multorum relata Ant. Capic. deciſ. 10. nu. 23. verſi. quando non petita. & poſt eum Dominus Vicen. de Ann. alleg. 6. num. 11. uerſic. maxime quando. Vel poteris reſpondere, priorem opinionem intelligi dēre, quando in libello adeſſet illa vulgaris clauſula, ſibi ius, & iuſtitiam miniſtrari: nam tunc bene verum eſt, quòd poterit ſequi condemnatio ad non petita, ſecundum Hieron. Grat. conſ. 58. videtur prima

F fronte,

fronte,nu.8.ver.licet agẽs,vol.1.quem refert,& ſequitur Vrſil.ad Afflict.deciſ.372.nu.3.verſi.maxime procedunt.

28 Secundò principaliter infertur,quòd ſi fuit † actum ſuper vna actione,& poſtea diſcuſſum ſuper alia quòd ſequi poteſt condemnatio ſuper actione diſcuſſa,vt voluit Abb.Sicul.in cap.Abbate Sãcti Siluani.extra de verb.ſignif.refert,& ſequitur Affl deciſ.95.nu.8.verſi.plus dico,& poſt eum Borgni.Caual.deciſ.19.For.Iudiza.nu.15.verſ.nam licet ſententia.par.1.

29 Tertio loco infertur,ꝙ ſi fuit † actum actione depoſiti,& probatum ſit de cõmodato,ꝙ ſequi poteſt condemnatio, quia conſtat de debito cõmodati,ſecũdum Spe.in tit.de ſent §.qualiter,nu.16.ver.quid ſi lis eſt conteſtata.refert,& ſequitur Par.de Put.in tract.ſind.par.2.in c.an dictum capitulum,deteſtantes,nu.7.verſi.quod ſi ago actione depoſiti.& huic illationi plurimum conferunt,quæ congerit idem Spe.in tit de act.ſeu pet.§.ſequitur.nu.31.ver.hoc quoq. non eſt prætereundum Contrariũ ex diametro voluit Paul.de Caſt.in l.ſi is ad quem nu.5.verſ.ex cauſa cõmodati ff.de acqui hęred.refert,& ſequitur Alex.conſ 121 viſo proceſſu cauſæ inter mora ſum,nu.7.ver.quod ſi egi contra te ex cauſa cõmodati,vol 1.ſed priorẽ opinionem ſequitur Capic.deciſ.10.nu.24.ver.ſic ſi ageretur ex mutuo quorum opinionem ſequere, quia contrariæ opinionis fundamenta ſunt de apicibus iuris ciuilis,quæ vt multoties dixi non attẽduntur?imo c.deteſtantes,& iſta noſtra pragm.& rit.mag.cur.vic.288.capitulum emanatum à Duce Calabriæ.& conſt.ad reprimendum & tex in clem ſępè de uer.ſignif prouident dari ſententiam pro facti ueritate probata,vbi poteſt proportio fieri, vt in proxime præcedentibus aprime demonſtrauimus,allegando Grat.conſi.58.nu.8.verſ licet agens.vol.1.& Vrſil.ad Affl.in deciſ.372.nu.3.uerſ.ſi in libello.ſimiliter ſi quis egit poſſeſſorio,& probauerit de petitorio,quòd debet obtinere vigore huius clauſulæ,ſola facti veritate inſpecta,vt multis probat Dominus Maran.in ſuo eleganti conſ.52.conſideratis his nu. ver.quod dato.

30 Quartò infertur,quòd ſi actum fuit ad damnum, poteſt † ſequi condemnatio ad pęnam, quia hoc prouenit ex natura,& aptitudine actionis intentatæ.l.contra negantem,vbi Bal.hoc firmat,nu 5.uerſi.3 opponitur.C.ad l.Aquil ſequitur Capic.deciſ.10.nu.24.ver ſic.& facit quod dicimus.

31 Quintò infertur,quòd ſi agitur † quanto minoris poterit ſequi condemnatio in redhibitoria.tex.in l.bona.§.aliquãdo.ff.de ædilit.

edic.

Digitized by Google

edic. quem ad hoc allegat idem Capic.deciſ.10.nu.24 uer.ſic ſi agitur quando minoris.

Sextò infertur ad doctrinam Bar.in l.ſi fideiuſſor.§ quędã nu. 2.
32 ver nota quòd in curia.ff.mand.uolentis quòd † ſi quis intẽtauit directam dum ſibi competebat utilis tantùm, quòd ſequi poſſit condemnatio in utili uirtute huius clauſulæ, ac ad doctrinã Soc.in l.naturaliter.§ nihil commune, nu.11.ff.de acquiren.poſſeſſ.uolentis,
33 quòd † ſi agitur ad dominiũ, ut probatur de uſufructu, quòd ſequi ualeat condemnatio in uſufructu, ut refert, & ſequitur Dominus meus Vinc.de Ann.Alleg.6.in cauſa nobilis Petri, nu 8.uerſ.2.pro
34 hac opinione par.1.ubi paulò inferius ex præmiſſis infert, quòd † ſi fuit actum ad rem, & probatum de melioramentis, quòd ſequi debeat condemnatio ſuper melioramentis. Limita prædicta omnia, ut per Rot. Pedam. deciſ.1.num.21.verſi. id tamen limita. & nu. 24. verſi.ſatis etiam.

35 Quæro decimoquarto: tu ſcis, quòd † agens ad rem, nullo oblato pretio, nulliter agit, de tex ĩ l.Iulianus. § offerri.ff.de actio emptio. quem ad hoc allegat Canen. rit.289.Iſabella, nu.2.uerſi.ubi dixit, quòd non ualet etiã libellus. quod fuit de mente Paul. de Caſt.in l. filiæ, num.7.uerſi.nota ergo ex prima parte C.de collat.numquam
36 enim quis agit, † ut recipiat, niſi prius det quod promiſit, ut ꝓbat text.ad literã in l.ædiles.§.fi.ff.de ædilit.edict.concordantes ſunt ad Rom.conſi.244.pro euidentia dicendorum, num.3.uerſi.ſecundo
37 uerum eſt, ſic econtra agens † ad pretium, non oblata re, perperam agit, per præmiſſa, ſecundum quæ in facti contingentia conſuluit Alex.cõſi.27.uiſo libello producto. in princip.uerſi & primo quia agenti ad pretiũ uolu.primo, quem refert Iacob. Menoch.in tract. de arb.iud.lib primo, quęſtio.16.num.6.uerſi.quod licet uenditor.
38 Pariter in ſimili † uidemus, quòd actio non competit redimẽti rẽ, niſi pretium offerat, & conſignet, l.2.ubi gloſ.& Doct.C.de pact.inter empto.& uendit.& Alex.conſi.10.uidetur fortaſſe, num.4.uerſi. conſtat autem.uolu. 1. ſimile eſt etiam in pignoraticia actione, quæ non competit ad redimendum pignus, niſi ſoluatur pretium, uel aliter fuerit creditori ſatisfactum.l.ſi rem.§ omnis. & ibi Bart.ff. de pignorati.actio.gloſ in § fin.Inſtitut quibus mod.re contrahitur obl. refert, & ſequitur Bellon.conſi.24.uiſo proceſſu, & ſcripturis.nu.2. uerſic. nam ut redimenti ſic etiam ad obtinendam exquutionem.
39 ſententiæ præfecti † prętoris, in cuius locum hodie ſucceſſit ſacrum regium conſilium, debet cauere de reſtituendo, aut reducendo rẽ

Digitized by Google

In priſtinum ſtatum,iuxta tex.in auth.quę ſupplicatio.C.de precib. imper. offeren. & iſta cautio debet præſtari ante exequutionem,ut teſtatur Guid. Papa deciſ. 50. quia hęc curia n.1.uer.iuxta hęc quę
40 ro.ubi ſubdit,ꝙ ſi ea cautio † præſtetur poſt exequutionem factam, non ualidat ipſam exequutionē Simile uidemus in uſurario, cuius teſtamentum non ualet,niſi præſtet cautionem de reſtituendis uſu
41 ris,quę ſi præſtetur † poſt teſtamentum conditum, non facit recon ualeſcere dictum teſtamētum,de tex in l.ſi filius ff.de teſtam.quem ad hoc allegat Bar.in l.filio præterito,nu.35.uerſi.ultimo quæro ff. de iniuſ.& irri.teſtamen.& habetur in cap quamquam.de uſur.lib.
42 6.tamen,ubi proceditur,ſola facti ueritate inſpecta,poteſt † quis rē pendente iudicio,offerre,& iudicium nulliter cæptum cōualidare, ſecundum Alex.conſi.27.uiſo libello producto num.1.uerſi.& ſuf ficeret traditionem fieri.uolu.1.mouetur de text.in l. ſi mandauero tibi.ff.mand.& in l.non uidetur.ff de iudic.& in l.ſi rem mihi dede rit.§ fin.ff.de pignoratic.actio. referūt & ſequūtur Menoc.in tract. de arbitr.iudic.lib primo. quęſt 16. nu 6. uerſi. attamen ſi contin-gat.& Bellon.in dict.conſ.24.uiſo proceſſu & ſcripturis. nu. 4. uer ſic.tamen ſi in iudicio.& num.5 uerſic.ſi contingat eum agere. Cō
43 firmatur iſtorum † opinio:nam licèt quis promiſerit retrouendere, tenetur tamen offerre ſe paratum retrouendere, ut poſſit agere ad pretium:& ſi hoc non fecit,& egit pendente iudicio, hanc oblatio-nem facere,& iudicium per ſubſequentem oblationem conualida-bitur,ut conſuluit Alex.conſ.78.in cauſa & lite.nu 9.uerſi.cautum tamen erit uolu 1.refert & ſequitur Bellon.conſ.24.uiſo proceſſu.
44 nu.5.uer.ſimiliter quod promiſit.Pariter,ſi quiſpiam † ante hęredi tatem aditam agat nomine hæreditario, & ſibi opponatur quòd nō adiuit hæreditatem,ideo actionem ſibi nō competere,poterit in iu-dicio comparere & adire hæreditatem, & iudicium conualidare,ex cuius conualidatione ſequi poterit condemnatio, ut tradunt Cyn. & Bal in l.hæres quandocunque ff.de acquir.hæred. ubi Imo.dicit ſic obtinuiſſe in cōtingentia facti ut refert,& ſequitur Dec.in l.fe-rè in omnibus in fi ff.de regul.iur.& poſt eum Bellon.conſ.24.uiſo
45 proceſſu & ſcripturis num.5.uerſi. item ſi hęres.ſic etiam † ſi quis agit contra tertium poſſeſſorem,nō facta diſcuſſione,iudicium non tenet.tex eſt in auth.ſi debitor. C.de pignorib. & hypothe tamen
46 † ſi pendente iudicio faciat diſcuſſionem cum principali debitore, tamquam ex iure ſuperuenienti & ex cauſa de prętερito, iudicium reconualeſcit,ſecūdum Nico.in tract.de pignor. & hypot.membro

1.octa-

Digitized by Google

1.octauæ par.princ. nu. 37. & Guidon. Pap.deciſ.432.nu.11 uerſi. an diſcuſſio principalis. vbi dicit ita pluries uidiſſe practicari, refert & ſequitur Cepha conſ. 112.cũ magnificus.nu 19. ver. & quamuis etiam ſi agatur.uol.1.ubi paulò inferius, & præſertim.nu.20.verſ.& idem dicitur de rei oblatione. expreſſe ſequitur deciſionem noſtræ principalis quæſtionis, ad cuius tutelam reſponde ut per doct. proxime allegatos, & per Iaſ.in l.ſi Titius.ff.de uerb.obli. & alias reſponſiones collige ex dictis per me ſupra in vltimo ſimili huius quæſtionis. quæ uelim diligenter notes pro eo qui agit iure congrui: nam
47 † quamuis a principio litis pretium non obtulerit, neque conſignauerit, ꝙ nihilominus poterit pendente iudicio pretiũ offerre, & de-
48 ponere, & iudicium conualidare per præmiſſa: & ſimiliter pro † eo qui agit ad reſciſſionem contractus per viam præuẽtionis: nam tali caſu licèt a principio nullam præſtiterit cautionem de ſoluendo debitum, & pœnam, ac de comparendo perſonaliter tempore publicationis, ut diſponit regia pragm. malitijs hominum. ꝙ nihilominus ad conualidandum iudicium ſic nulliter cæptum, poterit pendente iudicio huiuſmodi cautionem offerre & præſtare, per præmiſſa, quę manda memoriæ, & quia ſeruiunt ad multa.

49 Quæro decimoquinto, num iudex, qui procedit † ſola facti ueritate inſpecta, poſſit recipere plures teſtes ſimul & ſemel eodẽ tempore? & vr̃ dici poſſe, ꝙ nõ, per glo.in c.2.in uerbo, audire.ext. de teſtib.& in c.venerabili.in uer.ſigillatim, ubi Felin.nu.3.eam ſequit. ext.eod.tit.quæ concludunt, qđ teſtes ſunt ſigillatim, & ſeparatim unus poſt unum examinandi, ne alter alterum inſtruat, & eius teſtimonium ſequatur. Sed ꝙ imo, ubi proceditur ſola facti ueritate inſpecta, ualeat iudex una ſimul plures teſtes examinare, expreſſe determinat noſter Affl.in c.1.nu.21.uerſi.item habet arbitrium an uelit teſtes.in tit.quib.ex cauſ.feud.amit.cuius opinionem refert, licèt male inficiet Iacob.Menoch.in tract.de arbitr.iudic.lib.1.quęſt.29.

50 Quæro decimoſexto, an pro agente † ad mutuum poſſit ferri ſẽtentia qñ intra biennium conſtat de mutuo per confeſſionem debitoris, non probata uera numeratione? poſſet prima fronte attentari. ꝙ non.per tex.in §.1.Inſt de liter.oblig.& tot.tit.C. de non num.pecu.& per doctrinam Bar.l.1.§. ſi quis ita.nu.9. uerſ. & ideo dicerẽ. ff.de uerb.oblig.in quibus locis hr̃, ꝙ qui agit ad mutuum infra bienium, & nõ probat numerationem, ſuccumbit. Sed tu dic in propoſita quæſtione, contrarium eſſe uerum in iſto regno, attenta clauſula, ſola facti veritate inſpecta, ſecũdum Parid.de Put.in tract. ſind.

Digitized by Google

par. 2. in c. an dictum capitulum, deteſtantes. nu. 7. verſ. quando ag i tur ex mutuo. quem tacito auctore, ſequitur Gram. conſ. ciuil. 89. Il luſtres domini regentes. nu. 21. verſ. ſed bene probabitur mutuum.

51 Quęro decimoſep timo, an quando in libello † narratur mora per lapſum di ei, & probatur de interpellatione, ſequi poſſit condemna tio attenta clauſula, ſola facti veritate inſpecta? reſpóde, quòd ſic, ſe cundum Bal. in l. 2. & in l. vinum. ff. ſi cert. pet. referēte Par. de Put. in tract. ſind. par. 2. in c. an dictum capitulum, deteſtantes. nu. 12. ver. quod ſi in libello narrata ſit mora.

52 Quęro decimooctauo, num vigore huius † clauſulę, ſola facti ve ritate inſpecta, valeat ſentētia nō ſcripta, non lecta, ſed viua voce la ta? Dic, ꝙ ſic, ſecundum Par. a Put. in tract. ſind. par. 2. in c. an dictū capitulum, deteſtantes. nu. 7. verſ. ꝙ valeret ſententia. & licet loqua tur, quando in cauſis eſſet procedendum omni ſolemnitate omiſſa, nihilominus, ex quo iſta verba important idem quod clauſula, ſola facti veritate inſpecta, & ſine figura iudicij, ſecūdum Bar. in conſt. regn. ad reprimendum, in ver. videbitur, quem refert & ſequitur Par. de Put. in tract. ſind. par. 2. in c. An iudex qui per vim. n. 10. ver. æquiparat verbum. & poſt eum Iacob Menoch. in tract. de arbitr. iu di. lib. 1. quęſt. 9. nu. 2. ver. 1. ſi dicat. vbi ad idem allegat. Nat. idem tenentem in clem. ſæpè §. non ſic tamen. de verb. ſigni. ergo dicen dum eſt idem in caſu noſtro ratione æquiparationis.

53 Quæro decimonono, num † vbi proceditur, ſola facti veritate in ſpecta, ſit ſublata cautio de iudicio ſiſti? Angel. in l. Iulianus. ff. qui ſatiſdat. cog. cōcludit, ꝙ ſic. Sed Iaſ. ibidem eū reprehēdit. nu. 7. ver ſi quod in cauſis ſummarijs. & idem Iaſ. in rub. eiuſd. tit. nu. 2. ver. cōtrarium & melius. & in l. ſi vero. nu. 5. verſ. cōfirmo per id quod huius etiam opinionis, quòd fideiuſſio de iudicio ſiſti non ſit remiſ ſa, etiā in cauſis, in quibus proceditur, ſola facti veritate inſpecta, & lis non conteſtatur, fuit Alex. in l. ſciendum, nu. 1. verſi. quam pri mo limita. ff. qui ſatiſd. cog. refert & ſequitur Berar. Pand. hic. nu. 129. verſi. fideiuſſio de iudicio ſiſti.

54 Quæro vigeſimo, num ſolemnitates remiſſæ p † huiuſmodi clau ſulam, ſola facti veritate inſpecta, & per alias clauſulas, in pręſenti pragmatica deſcriptas, intelligātur remiſſæ, tā in prima quam in ſe cunda inſtantia? Et breuibus agēdo, dico, quòd ſic, fretus auctorita te domini Carau. rit. 260. itē ſeruat ipſa curia quòd quando aliquis. num. 8. verſic. proceditur tam in prima quam in ſecunda inſtantia. & in rit. 288. capitulum emanatum a Duce Calabrię. num. 38. verſi.

quinto

Digitized by Google

quinto quæro pro cuius opinione eſt tex.apertus in rit.289. Iſabella & tradit idē Carau. rit.6. Itē quod cauſa appellationis. nu.5.verſ. ex quo ſequitur quòd ad ipſam inchoandam pro eadem opinione ſimiliter facit tex.in terminis in rit.253.item in ijſdem curijs,& quęlibet ipſarum.qui ad literā diſponit.ꝙ in cauſa appellationis non requiritur libellus,neque litis cōteſtatio: Imo cauſa appellationis incipit ab apertura ꝓceſſus.& ita ſeruari dicit Carau.ī memoratis locis.

55 Quæro vigeſimoprimo: pone,quòd in diſcuſſione cauſæ opponitur de peremptione inſtantiæ,an† iudex,qui habet iudicare,ſola facti veritate inſpecta,poſſit in iſto regno,non obſtante peremptione inſtātiæ,de meritis cauſæ principalis cognoſcere? in hac quæſtione Doct.vario modo loquuti fuerūt:nam Bar.in l.litibus nu.11.verſi. vnde in caſibus.C.de agricol.& cenſit.lib.11.tenet,quòd poteſt,eaductus ratione,quia in caſibus,in quibus lis non conteſtatur,inſtantia numquā perit.refert & ſequitur Lanfr. Bal.deciſ.392. in cauſis. cētur 4.ſed cum in iſto regno omnes cauſæ ſint ſummariæ,& in eis lis non conteſtetur.per tex.in clem ſæpè.de verb.ſign.& notat Bar. in conſt.ad reprimendum.in ver.ſine figura iudicij.num 10.verſ.itē an ſit lis cōteſtanda.& Affl.deciſ.340.merito pro Bar.poteſt fieri bona conſequentia, quòd iudex attenta clauſula, ſola facti veritate inſpecta,poteſt non obſtante peremptione inſtantiæ,de meritis cauſæ principalis ſententiam dicere, hanc Bart.opinionē amplectitur Bal. in l.tale pactum.§.qui prouocauit. quæſt.10.verſi.item fateor.ff.de pact.& idem Bal.in l.conſentaneum.num. 49.verſi.& non puto.C. quomo.& quan iud.& in l.1.§.1.num.3.verſic.& eſt iſta gloſ.ī arg. ff.ſi quis iuſdic.non obtempera & in l.2.num.8.verſi.modo quęro. C.de exeq. rei iudic. quorum opinionem æquam dixit Borgn. Caualc.deciſ.25.for.Fiuizan.par.1.

Contrariam opinionem quòd ſcilicet perempta inſtantia,nō valeat iudex cognoſcere de meritis cauſæ principalis, etiam vbi procederetur ſine figura iudicij, ac ſola facti veritate inſpecta, tribus fundamentis fundauit Abb.in c.pen.nu.22.verſi. contrarium tūc dixi. ext de iudic. vbi ſubnectit hoc alibi non legiſſe. de quo miror, cum non viderit,neque legerit Barto.ſibi ipſi contrarium in l.properandum.§.& ſi quidem.nu.1.verſi. in caſibus ergo.C.de iudic.hanc eādem opinionem per alia tria vrgentiora fundamenta ſequitur Iaſ. poſt modern in dicta l.properandum. num.9 verſic.ſecundo quæritur.C.de iudic.& Rom. conſ.322.in caſu præſuppoſitæ conſultationis per totū. & Affl. deciſ.346.nu.7.ver.quod in cauſis ſummarijs.

Digitized by Google

& Par.de Put.in tract.ſind.par.2.in cap.reſtat vnũ al iud. nu.1.verſ. ꝙ dictum capitulum nõ ſupplet per rationem de qua ibi per eum. & Ludou.Rom conſ.174.ſpectabilis domine, vbi dicit, hãc opinionem firmam eſſe, prout Deus eſt, eamque veriorẽ, & in praxi receptam teſtificatur Garau.rit.288. capitulum emanatũ a Duce Calabriæ nu.39.verſi.uerior tamen opinio qui ibi rationem huius ſecũdæ opinionis recitat, & ad contraria reſpondet: vide ad eum ibi. & in rit.243.itẽ quòd cauſæ ciuiles nu. 2. uerſ.& in cauſis ſummarijs. hanc eandem opinionem latè defendunt Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec.par.5.nu 4. verſic. dic quòd in illis currit inſtantia. & Foller. ad eum ibi.& in ſua cenſua.pra.in ver. quæ quidem exequutio nullo falſitatis.nu.35.& 36.& Ioannes de Amic.conſ.66. ſuper dubio mihi propoſito.nu.4.verſi.& in proprijs terminis.

Quid tenendum? anceps ſum: vnde, circumſcripta communi obſeruantia, quæ ſecundam opinionem, vti plurium fautorum cumulo introduxit in palatijs breuiter dico, ꝙ, aut agitur actione in factũ, & tũc, ſi actione in factum poſtuletur exequutio, da inſtantiã, qua perẽpta ligatæ sũt manus iudicis in prouidendo ſuper meritis cauſę principalis. Aut agitur officio iudicis pro exequutione ſentẽtiæ, & nihil opponitur, & tunc, quia iudex nihil habet pronũciare, niſi ſentẽtiã exequi, nõ eſt dare inſtãtiã, & conſequenter poterit iudex lapſo triennio cognoſcere de ſententiæ exequutione, ita diſtinguendo declarauit ſacrum regium conſilium Neapolitanum, vt refert & ſequitur Affl deciſ.346.nu.12.verſi.quare fuit votatum. cuius ſacri regij conſilij diſtinctionem probabilem dixit Ioan.Baptiſ. Aſin.in ſua iudicia ciui.pra.ad ſtatu.Floren.§.3 cap.3.nu 48.ver.verum vt id clarius. Ad euitãdas tamen difficultates, & diſcuſſiones, tutius erit adire Principem, & ſanari facere proceſſum, & acta reuiuiſcere per inſufflationem ſpiritus vitæ, iuxta gloſ.in l ab hoſtibus. §.ſed quid ſimpliciter.ff.ex quib.cauſ. maior. & in l.ab hoſtibus.C. eod.tit.vbi Bar.dat exemplum de leena, quæ a principio parit fruſtrum carnis, & mox cum clamore ſiue acclamando excitat ſpiritũ vitæ.refert & ſequitur Vrſill.ad Affl in dicta deciſ.346. nu.3.verſ. & opus foret.& ante eũ Maran.in ſuo aur. aduoc.ſpec par.5.nu 32. verſi. quod quando inſtãtia eſt perempta, & Borgnin. Caualcan. deciſ.25.for.Fiuiz nu.22.verſi.ad tollendas vero. vbi ad idem allegat Bellon conſ.63.plures dubitationes.nu.9.verſi.qui nihil de hoc. Aduerte tamẽ, quòd pro prima opinione eſt deciſ.Rot.2.de reſcript.in nou.qua prouiſum eſt, inſtantiam & iuris terminos neceſſario non

Digitized by Google

ſeruari a iudice, qui ſine figura iudicij, & ſola facti ueritate inſpecta, ꝓcedere habet. ut refert & ſequitur Menoch in tract. de arbitr. iudic. lib. 1. quæſt. 21. nu 8. uerſi. confert quod decidit.

56 Quæro uigeſimoſecũdo, an† iudex, qui poteſt iudicare, ſola facti ueritate inſpecta, poſſit ſupplere in facto, inducendo teſtes, vel alias probationes? Reſponde, quòd ſic, per tex. ſing. in auto. qui ſemel. in tex. ibi, perquiſita veritate pronunciet. ubi Bart. hoc notat. nu. 3. not. 2. uerſic. tunc iudex poteſt ſupplere. C. quomo. & quãdo iud. refert. & ſequitur Par. de Put. in tract. ſind. par. 2. in cap. reſtat vnũ aliud. num. 7. uerſi. quinimo quãdo cauſa committitur, ſola facti ueritate inſpecta. de quo minor quòd ad idem non allegauerit tex. concordãtem in l. ampliorem. §. ſed enim. in tex. ibi, ad ueritatis indaginẽ, ubi etiam Bar. illum ponderat ad hoc. C. de appell.

57 Quæro uigeſimotertio, nũ poſſint recipi teſtes† poſtquam didicita ſunt teſtificata, maxime cum hac regia pragmatica attenta, &c. deteſtantes, omnes cauſæ ciuiles & mixtæ in regno ſint ſummariȩ, & in eis ꝓceditur ſine figura iudicij, & ſola facti veritate inſpecta. Bar. tenet, quòd non, in conſt. ad reprimẽdum, in uer. ſine figura iudicij. num. 16. uerſi ſed an in cauſa poſt didicita teſtificata, quem ſequitur Imol. in clem. ſæpè col. 27 de uerb. ſignif. ut refert & ſequitur appoſtill. prima ad Abb in c. fraternitatis. ext. de teſtib. & Ant. Gabriel. in prim. lib. comm. concl. in tit. de teſtib concl. 21. nu. 16. ampl. 9. & Pari. de Put. in tract ſind par. 2. in cap. utrũ iudex qui per uim. nu. 12. uerſi. tamẽ nõ potuerunt teſtes. qui dicũt hoc ideo eſſe ne alter alteri inſidietur, l. vt uim. ff. de iuſtit. & iu. quod eſſet cõtra naturalem ȩquitatem: ſed ꝙ imo, ubi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, ualeãt teſtes produci, nedũ facta publicatione in cauſa, ſed etiam poſt cõcluſum in ea, quoniam ſolemnitas, & rigor, & alia de iure ciuili ea de cauſa introducta, reijciuntur, ut in propoſito noſtrȩ quæſtionis cõſiderando comprobat Bellon. conſi. 63. plures sũt dubitationes. nu 11. uerſ. ſimiliter licet poſt cõcluſionem mouetur de tex. in clem ſæpè. de uerb ſignifi. & doctrina domini Alex. cõſi. 84. conſideratis his, de quibus in themate. num. 12 uerſi. quarto principaliter uol. 4. refert & ſequitur Aſin. in ſua ciui. iudicia. pra. §. 3. ca. 18. nu. 1. uerſi. prȩterea etiam de cuius quȩſtionis ueritate. & obſeruantia uide Rot Pedã dec. 1. nu. 26 uer uirtute etiã huius clauſulȩ.

Si tamen uis tenere priorem opinionẽ, poteris eã limitare multis modis, ut per Ant. Gabriel. in prim. comm. opin. in tit. de teſtib. concl 21. & per Nell de Sancto Gemin. in tract. de teſtib. par. 2. nu. 123.

123.verſic.fallit in pluribus caſibus.& tu regnicola circa hanc quę ſtionem vide multifarium pract icam,quam recitat Affl.decíſ.316. vbi Vrſill.multa cumulat notatu digna.

58 Qua ro vigeſimoquarto,an † vbi proceditur,ſola facti veritate in ſpecta,poſſit mora purgari,etiam ſi interuenit iuramẽtum? Reſpõ de,quòd ſic, modò creditor non fuerit paſſus damnum, ſecundum Alex.in l.ſi quis maior.nu.7.verſi.fallit tamen.C.de tranſact. idẽ te net Bal.in l.qui crimen quæſt.11.C.qui accuſ. non poſſ.& in termi nis quæſtionis noſtræ,quòd virtute huius clauſulæ,ſola facti verita te inſpecta,poſſit mora purgari,etiam vbi interuenit iuramentum, tradit Rot. Pedam.decíſ.1.nu.29.verſic. virtute tamẽ huius clauſu lę,ex quorũ dictis credo,quòd inoleuit cõmunis practica in iſto re- gno, quòd quoties quis citatur ſuper tenore publici inſtrumenti li- quidãdi ad formã rit.magn.cur.vic.tã pro capitali , quã pro tertijs decurſis, quòd cõparente debitore cũ tertijs non proceditur ad li- quidationem & reſciſſionem inſtrumẽti,reſpectu capitalis: imo de bitor admittitur ad moræ purgationem reſpectu ſortis principalis, non obſtante iuramento,& alijs renunciationibus,vt teſtatur nouiſ ſimè Nunc.Tartagl.in ſua pract.ciui.cap.1.nu.43.limi.16.verſi.qua propter hodie ſeruatur . cuius opinionem intellige, modò debitor, qui petit admitti ad purgationem moræ,reſpectu capitalis, non ſit magnis debitis inuolutus;alias ſecus, vt deciſum fuiſſe per ſacrũ re gium cõſilium, teſtatur Dominus Vinc. de Ann.ſing.349 mora v- trum purgari poſſit quod practicaui, & habui in facto in cauſa pro pria cum quibuſdam nobilibus dominis de familia Calà, mihi non nullo ſanguine coniunctis.contra quos fuit per principalem audien tiam Domini Principis Biſiniani proceſſum ad liquidationẽ , & re- ſciſſionem inſtrumenti, etiam quoad ſortem, non obſtante depoſi- to per eoſdẽ facto d e tertijs, ex quo ego in promptũ docuerã eos eſ- ſe magnis debitis inuolutos , & aduocatus partis aduerſæ , qui erat doctiſſimus ſenex,& magnus iuriſta,viſa doctrina Domini Vinc.de Ann obmutuit cum magno rubore in eius facie.

59 Quæro vigeſimoquinto,an vbi † poteſt procedi in cauſa, ſola fa- cti veritate inſpecta,poſſit à ſententia interloquutoria appellari ſine ſcriptis? Dic,quòd ſic,& pro te allega Philipp.Frãc.in c.vt debitus. num.16.verſi aduerte tamen.ext.de appell.vbi dicit, h oc eſſe perpe tua memoria dignum.concordat Angel. conſ.26 conſtitutio Sãctæ Romanæ Eccleſiæ.nu.1.verſi ſecundo quia dicta conſtitutio. refert & ſequitur Rot.Pedam.decíſ.1.nu 32.verſi.item po teſt appellari.&

decíſ.6.

deciſ. 6. num. 4. verſi. quo caſu poteſt appellari. hoc idem tenui in
præcedenti gloſ.nu.85.quæſt.34.
60 Quæro vigeſimoſexto, retento themate præcedentis quæſtionis
tu ſcis, quòd † appellatio ab interloquutoria non valet, niſi exprima
tur in ipſa appellatione cauſa grauaminis, tex eſt, & ibi Gem.in ca.
cordi nobis de appell lib.6.& ī c. vt debitus.ext eod.tit. tradit Bar.
in l.eius qui.num.2.verſi.ſecundo noto.ff.de appell. refert & ſequi
tur Maran.in ſuo aur.aduoc. ſpecu.in ver. & qn̄doque appellatur.
num.153. verſic.ſed appellatio ab interloquutoria. ſed iſtorum pa-
61 trum † dicta in regno minime procedunt attento quod in eo omnes
cauſæ ſunt ſummariæ, & in eis proceditur ſine ſtrepitu & figura iu
dicij, & ſic nō requiritur in appellatione ab interloquutoria expreſ
ſio cauſæ grauaminis vt teſtatur Ange.in conſ 267. cōſtitutio San-
ctæ Romanæ Eccleſiæ.nu.1.ver.itē non cumulauit appellās. & Phi
lipp.Frā ī c.vt debitus nu.17.ver. & abſque inſertione alicuius cau
ſæ. ext. de appell. ſecūdū quorū opinionē aliàs cum ingenti honore
obtinuiſſe refert Foller.in add.ad Maran. ī ſuo aur.aduoc. ſpec.p.6.
in ver.& qn̄que appellatur.n.154.in apoſtil.quę incipit, vide Aym.
62 Quæro vigeſimoſeptimo, num vbi † proceditur, ſola facti verita
te inſpecta, poſſit iudex manu regia procedere inſpecto iuregentiū.
remota rigoroſitate iuris ciuilis? Reſpōde, quòd ſic, vnà cum Bart.
in conſt.ad reprimēdū, in verbo videbitur.nu.12. verſi. quid ſi di-
catur & Parid.de Put.in tract.ſind.par.2.in c.vtrum iudex qui per
vim.num.12.verſi.quia tunc procederetur manu regia . refert & ſe
quitur Boer.deciſ.19 num.3.verſ & iudex poſſit manu regia.& Ro
land.à Vall.conſ.53.quod legitimè iudicatum fuerit.num.14 verſ.
adeo quòd procedit manu regia volu.2. Aduertat tamen iudex qui
intendit procedere virtute huius clauſulæ, manu regia, quòd id de
bet notificare parti: aliàs doloſè procedere diceretur, ſecūdū Felin.
in c.1.nu.52 not.3.verſic.quia actus factus manu regia ext.de cōſt.
refert & ſequitur Cælſ.in apoſtill.ad Lanfr. in clem. ſępè.nu.25.in
apoſtill.quæ incipit, quid autem operetur.verſic.tamē tu iudex. de
verb.ſignifi.& idem Cælſ.in tract.clauſ.in clauſula reſcript.in ver-
bo, ſine figura iudicij.num 87.verſi nec omitto vnum.
63 Quęro vigeſimooctauo: tu ſcis, quòd debitū in ſcriptis redactū,
attenta diſpoſitione tex in l.teſtium.C.de teſtib.non poteſt probari
niſi per cōtrariam ſcripturam, vel per quinque teſtes rogatos & nō
64 fortuitos: nunc verò † ſingu.limita, præmiſſa non habere locū, quo-
ties in cauſa veniret procedendum, ſola facti veritate inſpecta: nam

tunc

Digitized by Google

tunc bene poſſet probari ſolutio debiti in ſcriptis redacti, per teſtes minus numero quinque, ſm Dec. in c. ſicut. nu. 4. uerſi. decimoquinto fallit. ext. de iudic. vbi ad idẽ allegat Ana. conſ. 55. quia dubia ſuper facto iſto nu. 1. verſi. circa primũ refert & ſequitur Rot Pedam. deciſ. 1. nu 26. verſi. item non habet locum quibus addo. Marſi. idẽ tenentem in rub. C. de prob. nu 47. uerſi. nam poteſt etiam limitari.

65 Quęro vigeſimonono, an † quãdo in cauſa proceditur, ſola facti veritate inſpecta, valeant produci inſtrumẽta poſt cõcluſum in cauſa? Dic, ꝙ ſic, & circa hoc ſequere gloſ. in cle. ſæpè in uer. interrogabit. de verb. ſignif. quam ad hoc ponderat arguẽdo de teſtibus ad inſtrumenta Felin. in c. cum dilectus. nu. 19. verſ. ſeptimo fallit ext. de fid. inſtrum. & Marſ. in l. 1. §. fi num. 49. ff. de quæſt. refert & ſequit Rot. Pedam. deciſ. nu. 29. verſi. poſſunt ſimiliter produci.

99 Quæro trigeſimo, num † poſſeſſorium & petiorium virtute dictæ clauſulæ, ſola facti veritate inſpecta, poſſit ſimul intentari & terminari? Breuiter reſponde, quòd ſic: nam id quod dicitur, cauſã poſſeſſorij eſſe prius terminandam, l. ordinarij. C. de rei vend. eſt introductum de iure ciuili: vnde cum iuris poſitiui ſolẽnitas ſit ſublata per huiuſmodi clauſulã, ſola facti veritate inſpecta, ſequitur, quòd poterit de utroque ſimul cognoſci, ut multis probat Rot. Pedam. deciſ. 1. num. 28. verſi. ex quo inferri poteſt. & ſi hoc poteſt iudex vigore huius clauſulę, poterit & fortius hoc reſcribere princeps, ut ſimul de utroque cognoſcatur, maximè cum hoc ſit leuis præiudicij, attẽto quòd nõ aufert iuſtitiam partis, quoad merita cauſæ principalis. l. quoties. C. de precib. imper. offerẽd. & not. in l. fi. C. ſi cont. ius uel utilit. public. & in l. 1. ff. de conſt. princ. & in ca. quæ in Eccleſiarum. vbi Doct. ext de conſt. & in c. quia plerique. ext. de immun. eccleſ. & ſpecialiter hoc notat Bal. in l. fin. nu. 1. uerſi. ſed nunquid ciuitas. C. quor. appel. non recip. refert & ſequitur Alex. conſ. 54. viſo proceſſu cauſæ inter Dominus nu. 3. uerſ. procul dubio potuit hoc princeps. vol. 5. & Grau. conſ. 182. uidetur quòd iudicium iudicis. nu. 14. verſ. facit quod ſcribit. uol. 1. & Bun. conſ. 21. circa motiuum nu. 8. uerſ. ex quod fuit. Circa hãc quæſtionem uide Doct. in l. naturaliter § nihil commune. ff de acquiren. poſſeſſ.

67 Quæro trigeſimoprimo, num † barones in eorũ ſtatibus & epiſcopi in earum diœceſibus poſſint cauſas ſummariè cognoſcendas, committere? De utriſque in partem affirmatiuã, ſcilicet quòd poſſint commitere cauſas ſummariè decidendas, inclinauit Par. de Pu. in tract. ſind. par. 2. in cap. eſt tamen aduertendum nu. 1. uerſi. quot.

Digitized by Google

barones poſſunt.cum eo ego pertranſeo,cum ſatis ſtringant eius rationes, quæ minimè ſubuerti queunt, maximè ſtante iſthac regia pragmatica,qua abſque eo quod barones committant cauſas ſummariè tractandas ſummariæ factæ ſint,ut ſuperius demõſtrauimus. Hoc autem intellige,ut tunc demum barones poſſint committere cauſas ſummariè cognoſcendas,quæ de iure conſt. capitulorum regni, & præſentis pragmaticæ ſũmariæ ſunt:& tunc dicitur proprie exequutio iuriſdictionis ordinariæ, quã delegatio.l.fina.ff.quis, & aqu.appelland. & notatur in l.ius ciuile.ff.de iuſt.& iur.& in l 1.§.ſi quis ſimpliciter.ff de uerb.oblig & in c.licet in corrigẽdis.extra de offic.ordi.refert & ſequitur Affl in conſt.regn.authoritatem.nu 3. uerſi.& ſic barones.limita ſecundum aliquos præmiſſa non habere locum in legato de latere,qui non poteſt cauſas ſummariè tractandas committere,ſecundum Lanfr. de Orian in cle.ſępè.nu.1.uerſ. ex hoc ſequitur.ubi Card.nu.13.uerſi.undecimo quęro.de uerb.ſignif.& fuit originalis doctrina glo in c.fin ĩ uerbo,figura,de hęret. lib.6.ſublimita iſtam lim.procedere de iure,ſecus de ſtilo, ſecundũ Maran.in ſuo aur.aduoc.ſpec.par.4.diſt.9.nu.3.uerſ.quod de ſtilo, hanc eandem limitationem legati a latere bis ampliat, & quinque modis limitat Felin.in c.1.nu.2 uerſi.amplia iſta ext.de reſcript.

68 Quæro trigeſimoſecundo,an † mulier attẽta ui & efficacia huius clauſulæ,ſola facti ueritate inſpecta, ualeat eſſe procuratrix in iudicio,taliter ꝙ ei obijci non poſſit,ꝙ tu procuratrix exiſtere nõ potes, quia es mulier? Breuiter reſponde,ꝙ cum hęc exceptio,tu non potes eſſe procuratrix,ſit de apicibus iuris,ſm glo.in l.ſi fideiuſſor §.quædam.in uer.procuratoriam.ff.mand.quod patet, quia non cõcernit ueritatem facti principalis,nec merita cauſæ.ergo eſt de apicibus iuris,ſecundum Bar.in l.cum quis.in fi.C.de iur.fact.ignor.& in l.1. ſimiliter in fi.ff de condic.indebi. ſed ubi iudicandũ eſt de bono & æquo & ſola facti ueritate inſpecta, exceptiones de apicibus iuris non admittuntur,neque attenduntur:meritò in quæſtione propoſita dicendum uenit,quòd mulier uigore huius clauſulæ,ſola facti ueritate inſpecta,procuratrix eſſe non prohibetur,ut in particulari determinat Iaſ.in l.alienam.nu.2. uerſi. quinto limita. C de procur.

69 Quæro trigeſimotertio:tu bene † noſti,quòd exequutio facta,nõ ſeruato ordine legis a diuo Pio §.in uenditione ff.de re iudic.eſt nulla ut eſt uidere ad Affl.deciſ 358.ubi Vrſill.ad eum ibi multa cumulat:uerum tamen attenta † clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, ſi

70 cõſtat dę ueritate debiti,ſubſtinetur exequutio facta,non ſeruato di

cto or-

cto ordine, quę ratione omiſſi ordinis minimè uitiabitur, vt probat tex. ſing. quē neſcio alibi, & illum ad hoc ponderat Bal. ibi in l. fin. §. ſi n. ff. de eo quod met. cau. refert & ſequitur Gram. ĩ cóſ. crim. 40. in cauſa Magnifici Triſtani. nu. 27. uerſ. quòd tenet exequutio, ꝙ tene mēti, & manda memoriæ literis aureis, quia alibi non reperies ita in particulari deciſionem, qua poſſis defendere exequutionē nulliter factam, & pro ea pondero tex. huius pragmaticę in ratione ſua, in tex. ibi, diſpendia litium remouētes. ex quibus uerbis colligitur, ꝙ mens ſtatuentis fuit remouere litium diſpendia: quod nó eſſet, ſi diſcuri deberēt prius bona mobilia, & deinde ſtabilia: & ꝑ hāc rónem minuendi expenſas litis & euitádi circuitus, inducta eſt obſeruātia in curia Delphinali, exequutionē fieri poſſe & factá ſuſtineri, dicto ordine minime obſeruato, ut teſtatū reliqt Guid. Pap. dec. 281

71 Quæro trigeſimoquarto, licèt ad legatum † conſequendum tres ſint proditæ actiones, nempe actio ex teſtamēto, actio hypotecaria,
72 & rei uendicatio ut probatur in l. 1. C. comm. delegat. tamen † ubi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, poteſt peti miſſio rei legatę officio iudicis. ut teſtatur Guid. Pap. ſic uigore huius clauſulę fuiſſe deciſum in deciſ. 483. nu. 1. verſi ſed hic curia parlamenti. refert & ſequitur Iacob. Menoch. in trac. de adipiſcen. poſſeſſ. remed. 2. quęſ. 22. nu. 85 uerſi. fortius hoc procederet.

73 Quæro trigeſimoquinto, an † poſſit deueniri cótra tertium bonorum poſſeſſorem ex ui huius clauſulæ, ſola facti ueritate inſpecta, nulla diſcuſſione cum principali debitore facta? Breuiter reſpóde, quòd ſic, et pro te allega Bened. de Plumbi. in tract. de diſcuſſor. nu. 25. uerſ. an quādo cauſa proceditur. cum quo pertranſierunt Alex. cóſ. 114 uiſo proceſſu. num 8. uerſi. quia reſpondetur quòd in cauſa prædicta. uol. 6. & Soc. conſ. 24. uiſis ac diligēter, & maturè inſpectis. nu. 48. uerſi quia hoc caſu non uidetur neceſſaria. uol. 1 & Steſan Aufred. ĩ add. ad Cappel. Tholoſ. deciſ. 96. & Mar. ĩ rub. ff. de fideiuſſor. nu. 12. uerſi. uidelicet ubi agitur de bona fide. & Doct. poſt glo. in l. ſi mancipium. §. 1. ff. de euict. quibus addo Blanc. idem tenētem in tract. de cópromiſſ. 1. quæſt. princ. nu. 47. & Iacob. Menoch. in tract. de arbitrar. iudic. lib. 1. quęſt. 51. nu. 4. cum ſeq.

74 Intellige præmiſſa habere locum, ubi † diſcuſſionis exceptio proponeretur habito reſpectu ad ordinis præpoſterationem: nam tunc uerum eſt, quod non uidetur obſtare, ubi proceditur ſola facti ueritate inſpecta. At ſecus ſi proponeretur habito reſpectu ad intereſſe tertij poſſeſſori, qui grauari non debet, ſi principalis debitor eſt ſoluendo,

Digitized by Google

uendo, & in hoc intereſſe reus ſe fundet, & in eo quod ordo ſeruatus non ſit, nam tunc etiam ubi ſola facti veritate inſpecta agitur, neceſſaria erit diſcuſſio principalis debitoris, priuſquã deueniri poſſit ad tertium bonorum poſſeſſorẽ, de tex. in l. perſequutione. C. de pignor. & hypote. hanc intelligentiam ſiue declarationem ingenioſè conſiderauit Cor. conſ. 55. viſis & diligenter conſideratis. nu. 28. verſiculo nam reſpondeo dato quòd poſſit conueniri. uol. 3. cuius declarationem magnifaciendo retulit Nicol. in tract. de pignor. & hypotec. membr. 1. 8 part. princ. nu. 31. uerſ ego putarem, & poſt eum Cæph. conſ. 86. caſus iſtæ notabilis eſt. nu. 16. uerſ. uel ſi excuſſionis exceptio. uol 1. & Roland. à Vall conſi. 9. in præſenti conſultatione deciſiua. nu. 21. verſ. & ſi forſitan diceretur. uol. 1.

75 Hanc declarationem uerbalem & non † realem dixit Grau. conſ. 163. agit Magnificus Dominus. uol. 2. vbi ſolidiſſimis fundamentis fundat, & demonſtrat, exceptionem diſcuſſionis contra tertium poſſeſſorem non eſſe reiectam, etiã ubi agitur, ſola facti ueritate inſpecta, ſiue opponatur ratione ordinis, ſiue ratione intereſſe, quem in hoc ſequitur Foller. ad Maran. in ſuo aur. aduoc ſpec. part. 6. act. 9. ſecundę part. iud. num 40. uerſ. nunc autem dico quorum opinionem ueriorem dixit. Sen. Pedam. ut refert & ſequitur Octauia. Oſcal. deciſ. 2. num. 14. uerſ. aut loquimur de exceptione excuſſionis, quę nota & reliqua uide ad Dec in l fin nu. 22. ff ſi cert. pet & Aret. & Iaſ. in §. ſi quis in fraudem. Inſt de action. & Alex. in l. ſi conſtantem. nu. 22. uerſ. item circa ea. ff. ſolu. matrim.

76 Quæro trigeſimoſexto an † defectus commiſſionis iudicis de aliquem citando, habeat uiciare proceſſum, etiam ſi in cauſa ueniat procedẽdum ſola facti ueritate inſpecta? Prima frõte diceres, quòd ſic, quia nuntius non poteſt aliquem citare ſine cõmiſſione iudicis tex. eſt in l. cum clericus. § memorati autẽ & in l. omnes. C. de epiſcop. & cleric. & probatur in ſeq. regia prag. quilibet agere uolens in con

77 trarium tamen eſt ueritas quia † commiſſio de aliquem citando eſt ſolemnitas a iure ciuili introducta ut probatur in dictis iuribus, & tenet Rom. conſ. 497. diligenter perſcrutatis ſingulis. nu. 8. uerſic. primo quia huiuſmodi ſolemnitas. Sed ſolemnitas iuris ciuilis per hanc clauſulam, ſola facti ueritate inſpecta, eſt ſublata. vt ſæpius dictum fuit in præcedentibus. & tenent Doct. in clem. ſæpè de uerb. ſignif. & Bart. in conſt. ad reprimẽdum, in uerbo, ſine figura. ergo ex defectu commiſſionis iudicis non debet uitiari proceſſus, qui ſummariè uenit expediendus. ut nuncupatim tradidit Rom. in dict. cõſ.

497.

Digitized by Google

497.num.8.uerſi.id autem notiſſimum eſt,quem refert & ſequitur Dec.conſ.449.uiſis duobus conſilijs Excellétiſſimorum Doctorū. nu.15.uerſic.ideo ſpecialiter concludit vol.2.& nouiſſimè Rot.Ped. deciſ.1.nu.29.uerſi.item operatur quòd proceſſus.

78 Quæro trigeſimoſeptimo,dominij † exceptio in iudicio poſſeſſo rio nō admittitur,iuxta latiſſimè tradita per Doct.in l.naturaliter.

79 §.nihil commune ff.de acquiren.poſſeſſ.nihilominus,ubi † procedi tur,ſola facti ueritate inſpecta,in iudicijs poſſeſſorijs admittitur ex ceptio dominij,& excluditur agens remedio cap.reintegranda.3.q.3.ut deducit Rubeus Alexand.conſ.4.ſeries facti nu.12.uerſi.& iſta opinio de plano procedit.& Dec.poſt eum cōſ.449.uiſis duobus cō ſilijs Excellentiſſimorum Doctorū nu.20.uer.& adducit ſimile in cauſa poſſeſſorij.uol.2.refert & ſequitur Grau conſ.299. Antonius & Catherina.nu 8.uer.quarto reſpódeo uol 2.& Menoc.in tract re cuperā poſſeſſio.remed.15.uer.declaratur tertio & Ioſeph. Ludou. in deciſ Peruſ deciſ.17.nu.22.uerſ nihilominus ego dicebā.p.1.& huius opinionis fuit Rot.Ped.deciſ.1.nu 27.uer.item quod agenti.

80 Quęro trigeſimooctauo:tu ſcis,ꝙ † emphyteuta Eccleſię ſiue pri uati,non ſoluens canonem per biennium ſiue trienniū, cadit a iure

81 ſuo uulg.l.2.C.de iu.emph.At ubi proceditur,† ſola facti ueritate inſpecta emph. admittitur ad moræ purgationem ex æquitate ca- nonica de qua meminit tex.in c.potuit.ext.loc.ita firmat Iul.Cla.in tract de iu.emphy.quaſt.8.uerſ ſcias aūt.ubi ait,ſic ſeruare Senatū Mediolanēſem,cum in eo ſimiliter procedatur,ſola facti ueritate in ſpecta,omiſſo rigore iuris ciuilis:imo in ſacro regio conſilio Neapo litano,attenta æquitate canonica & iſthac clauſula,ſola facti ueritate inſpecta, quam ſemper præoculis habere conſueuit, quempiā ad mittere ad moræ purgationem etiam poſt ſententiam latā a magna curia uicariæ ſuper deuolutione in cauſa,appellationis non obſtan- te iuramento & pęna,& quibuſuis renunciationibus,ſecundum Vr ſill.ad Affl deciſ.174 nu.1 uerſi.ſed contra iſta,ubi ſubdit præmiſſa procedere etiam exiſtente pacto,ꝙ non facta ſolutione tertiarum in tempore præfinito contractus ſit nullus:& quod tali caſu poſſit peti ſors principalis unà cum canone ſine tertijs decurſis:quod confirma uit etiam in materia liquidationis inſtrumenti uia ritus, quòd non poſſit liquidari quoad ſortem principalem oblatis realiter tertijs de curſis.Nūc.Tariagl.in ſua ciui.iudicia.pra.c.1.nu.43. lim.16.quod qualiter procedat,dixi ſupra quæſt.24.uer.intellige tamen.

82 Quæro trigeſimonono:tu ſcis,quòd ſententia † lata cōtra ſtilum

curiæ

curiæ eſt nulla, ac ſi contra legē lata eſſet, cum vicem legis obtineat, iuxta notata per Cyn. in l. 2. quæſt. 3. C. quando prouoca non eſt neceſſe. refert, & ſequitur Guid. Pap. deciſ. 192. nu. 2. verſ ſed an ſententia lata & poſt eum Carol. Grimald. in add. ad pract. ciuil. Nunc. Tar
83 tagl. cap. 1 num. 57. verſi hinc fit. ſed attenta iſthac† clauſula, ſola facti veritate inſpecta. poteſt iudex procedere, omiſſo ſtilo curiæ, ſecūdum Corn. cōſ. 181 col. 3. in princip. verſ imo fortius uol. 3. refert & ſequitur Grau. conſ. 265. Illuſtr. Marchio Salutiarum, col. 1. uerſi. & ubi eſt clauſula, ſola facti ueritate inſpecta. uolu. 2. & Iacob. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 1 quæſt 9. num. 2. uerſi. affirmauit hunc iudicem quod intellige ſi cauſa ſit leuis, & leuis, naturę tam reſpectu materiæ quàm perſonarum inuicem collitigantium, ut teſtatur Rot. Pedam. deciſ. 1. nu 8. uerſi. ſiquidem ſit leuis.

84 Quæro quadrageſimo, an ubi proceditur, † ſola facti ueritate inſpecta, poſſint pſentari ſcripturę in die feriata? In hac quæſtione differt ius commune à iure regni: nam de iure cōmuni, ex quo præſentatio ſcripturarum non eſt actus iudiciarius, non eſt dubium, ꝙ die feriata pręſentari poterunt, ut tenet Spec. in tit. de dilation. §. 1. uerſ. ſed pone iudex, circa finem, & poſt eū Maran. in ſuo au. aduoc. ſpe. par. 6. act. 8. ſecundæ par. iudic. num. 42. uerſic. an autem. Sed de iure regni eſt ſecus ut probatur in rit. 242. itē ſeruat ipſa curia quod dato termino, ubi Carau. nu. 3. dicit ſic ſeruari in practica: ſubdit tamē quòd ſi ſcripturæ præſentarētur die feriata, non noceret attēta clauſula, ſola facti ueritate inſpecta. qua attēta paſſim proceditur in iſto regno in omnibus cauſis tam ciuilibus, quam mixtis: quod nota in practica, dum caſus per incuriam procuratoris forte eueniret.

85 Quęro quadrageſimoprimo, an† vbi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, & ſine figura iudicij, & ubi ſufficit qualiſqualis petitio loco libelli, prout eſt in iſto regno per iſtam regiam pragmaticā, reſcripta principi oblata, & demū in curia præſentata loco libelli, ſeu talis qualis petitionis habeantur? Abb. in c. 2. num 7. uerſic. ſed dic. extra de dilation. expreſsè concludit, quòd ſic, modò à iudice petatur, quod in reſcripto continetur, ut refert & ſequitur Dec. conſil. 483. pro reſolutione litis & cōtrouerſię. nu. 7. uerſi ſecus dicit Abb. uol. 2. concordantiæ ſunt. ad Rot. Pedam. deciſ. 1. num. 4. uerſi reſcripta tamen, & ad Alex. conſ. 201. in cauſa & lite inter magiſtrum Petrum num. 1. uerſicu. quòd in cauſis ſummarijs ſufficit. uolum. 2. Et quod dictum eſt, ꝙ reſcripta loco libelli habentur, intellige procedere non tantum quoad inducias deliberatorias denegandas, ſed

Digitized by Google

etiam ad effectum, ut non teneatur alium dare libellum, ſm Lanfr. de Orian. in cap. quoniam contra. in rub. de petit. nu. 18. ver. hoc eſt verum in cauſis ordinarijs, extra de prob. & poſt eũ. Cæph. cõſ. 388. dubiũ facere uidebatur, nu. 3. verſ. & hoc in cauſis ordinarijs. vol. 3.

86 Quęro quadrageſimo ſecundo, an † iſta clauſula, ſola facti ueritate inſpecta tollat remedium attentatorum? Rñde. ꝙ veritas huius q̃onis dependet ab illo iuris articulo quo iure fuerint inuenta attentata: quē quia latiſſime explicat, & per contraria examinat Robert. Lancelo. in tracta. de attent. in 1. part. præfation. nu. 44. uerſ. vere tñ hęc ĩſpectio, ad cũ ſufficiat remiſſio, ne alienos ſudores mihi aſcribã.

Quæro quadrageſimo tertio: tu ſcis, ꝙ clauſula iſta ſola facti ueri
87 tate inſpecta, in iſto regno facit cãs ſummarias, nũ † ẽt eius uirtute, & uigore poterunt recipi teſtes publicè, & corã partibus? Bal. determinauit, ꝙ ſic, in l ſolam. nu. 13. uer iſtud em̃ arbitriũ. C. de teſtib. refert & ſequitur Pet. Rebuff. in concor inter ſedẽ Apoſtolic. & Regem Francor. in rub de collat. §. cũ uero. in gl. in uerbo, deponẽtes.

88 Quęro quadrageſimoquarto ſatis utiliter, an exceptio † iuris tertij admittatur, ubi proceditur, ſola facti ueritate inſpecta? Rñde, ꝙ non, ẽt ſi ſit excluſiua iuris agentis, ſecũdum Bar. in l. ille a quo. §. ſi de teſtõ. nu. 1. in prin. ff. ad Trebell. refert & ſequitur Alex. in addit. ad Bar. in l. 1. §. fi. nu. 19. in littera, c. in apoſtill. q̃ incipit, iure tertij. ff. uti poſſid. & poſt eum Rot. Pedam. deciſ. 1. nu. 11. uerſi. nec in eis.

89 Quæro quadrageſimoquinto, an † cumulatio ſit prohibita? Breuiter dic ꝙ eſt probata, etiã in cauſis de plano & ſimpliciter pertractãdis, ut firmat Claud. Seyſell. in l. 1. col. 1. uerſi. ultimo, ff. de vulga. & pupill. ſubſtit. de tex. in l. edita. C. de eden. & tenent omnes in l. 1. § ſi
90 quis ſimpliciter. ff. de uerb. oblig. tamen † ſi in cauſa proceditur, uel procedi poterit, ſola facti ueritate inſpecta, non erit prohibita cumulatio: immo non refert quomodocunque iudici conſtet de intẽtione agentis, ſecundum Roland. Vall. conſ. 7. quoniam rei. nu. 38. uerſi. tamen ſi conceſſa ſit. uolum. 3. Quorum opinionem pro uera habendo, eam limitare, poteris duobus modis, ut per doctiſſimũ Purpur. in l. edita. nu. 239. & 240. ff. de eden. & Ioannem Neuizan. conſ. 97. nu. 12. ut refert & ſequitur Rot. Pedam. deciſ. 1. nu. 11. uerſi concludens, cumulationem admitti. Et generaliter iſta clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, de qua fit mentio in hac regia pragmatica, & in c. regni, deteſtantes. plus importat, quàm clauſula, ſine figura iudicij, ut firmat Butr in c. 2. ext. de iuram. calumn. quem refert & ſequitur Maran. in ſuo aur. aduoc. ſpec. par. 4. diſt. 9. nu. 32. uerſi. ſecundo

quæro.

Digitized by Google

quęre. & Pand. hic nu. 102. uerſi. & quicquid lapſanter quærat. &
91 proinde ſequitur † ꝙ clauſula iſta importat omnia illa, quæ importat clauſula, ſine figura iudicij. & ſic omnes effectus, quos ſupra retulimus ad declarationem uerborum, ſine figura iudicij, in præcedēti glo. examinatorum, includuntur & comprehenduntur ſub iſta clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, ut declarat Iaſ. in l. iuſtitia. nu. 7. uer. quid autem importent. ff. de iuſti. & iu. Si autem ſcire cupias, in quo
92 † una clauſula differat ab alia, ad eas doctiſſimũ Aſin. in ſua ciu. pra. §. 3 cap. 26. nu. 10. uerſi. poſſet fortaſſe. qui concludit, ꝙ clauſula, ſola facti ueritate inſpecta, tã reſpectu ordinis iudiciarij, quàm ipſius obligationis, & quorumcunq; quæ in meritis cauſæ principalis conſiſtunt rem ad ius gentium, & manum regiam reducit: ſed clauſula, ſine figura iudicij, tãtum rigorem & ſolemnitates iuris ciuilis in ordine procedendi, & ſubſtantiam ipſius reſpicere diiudicat.
93 Quęro quadrageſimoſexto, an ubi † proceditur, ſola facti ueritate inſpecta, poſſit opponi exceptio ſolutionis factæ a parte poſt ſententiam, non obſtante l. ad peremptorias. C. ſent. reſcin. non poſſ. & in l. præſcriptionem. C. de præſcri.? Breuiter reſponde, quòd ſic, quia ueritas, & æquitas, ac bona fides non patitur, ut bis idem ſoluatur. l. bona fides. ubi Dec. Cagnol. & alij. ff. de regul. iur. refert & ſequitur Rot. Pedam. deciſ. 1. nu. 33. uerſi. poteſt etiam opponi.

Summarium in gloſ. vnic. §. 2.

1 *Teſtium legitimus numerus & defenſiones legitimę parte regulariter citata, ad ſingulos actus ſunt perquam neceſſariæ.*
2 *Mulierem eſſe pręgnantem duobus teſtibus probatur.*
3 *Teſtes duo regulariter in omni negotio ſufficiunt.*
4 *Teſtes quinque requiruntur ad probandam pręgnantiam mulieris per confeſſionem ipſiuſmet mulieris.*
5 *Rogitus teſtium probatur duobus teſtibus.*
6 *Teſtes duo ſufficiunt ad probandam abſolutionem ab excommunicatione in perſonam notarij, & teſtium & contrahentium ætatem.*
7 *Filiatio in qua fundatur inſtitutio duobus teſtibus probatur.*
8 *Relictum factum filię pro dote, quòd fuerit ei factum titulo inſtitutionis, probatur per duos teſtes.*
9 *Inditium probatur duobus teſtibus.*
10 *Scripturę tenor probatur per duos teſtes.*
11 *Papa conuincitur duobus teſtibus.*

Digitized by Google

12 *Hæreſis crimen duobus teſtibus inhabilibus probatur.*
13 *Teſtari quem prohibitum fuiſſe, duobus teſtibus probatur.*
14 *Teſtamentum fuiſſe cõditũ corã ſeptẽ teſtibus, probatur per duos teſtes.*
15 *Notorium probatur duobus teſtibus.*
16 *Error in teſtamento apparens, probatur per duos teſtes.*
17 *Coniectura ſuper aliquo facta, probatur duobus teſtibus.*
18 *Simulatio contractus probatur duobus teſtibus.*
19 *Amicitia probatur per duos teſtes.*
20 *Inimicitia probatur duobus teſtibus.*
21 *Subſtitutio pupillaris tacita, quæ excludit matrẽ, probatur duobus teſtib.*
22 *Aſſenſus regius, probatur per duos teſtes.*
23 *Inſtitutum quem fuiſſe titulo inſtitutionis, probatur duobus teſtibus.*
24 *Pactum de retrouendendo, probatur per duos teſtes.*
25 *Fama, probatur per duos teſtes.*
26 *Fama viciniæ, probatur duobus teſtibus.*
27 *Clauſula codicillaris, probatur per duos teſtes.*
28 *Teſtium habilitas, probatur duobus teſtibus.*
29 *Error actorum, probatur per duos teſtes.*
30 *Teſtium inhabilitas, probatur duobus teſtes.*
31 *Teſtes ſeptuagintaduo, requiruntur ad conuincendum Cardinalem, qui ſit Epiſcopus.*
32 *Teſtes ſexagintaquatuor, requiruntur ad conuincendum præsbiterum Cardinalem.*
33 *Teſtamenti validitas, probatur ſeptem teſtibus.*
34 *Teſtes quinque, requiruntur in teſtamento condito tempore peſtis.*
35 *Teſtamentum ruri à ruſtico conditum, erit ſolemne, & validum, ſi quinque teſtibus fulciatur.*
36 *Teſtamentum inter libros, erit validum, ſi fiat coram duobus teſtibus.*
37 *Teſtes duo ſufficiunt in teſtamento, condito ad pias cauſas.*
38 *Teſtamentum ſi fiat coram Imperatore, vel apud acta inferioris aut ſuperioris iudicis, valet etiam ſi in eo non interuenerint ſeptem teſtes.*
39 *Romipeta ſi infirmatur in itinere, poterit teſtari coram duobus teſtibus.*
40 *Carceratus poterit teſtari coram quinque teſtibus.*
41 *Miles in caſtris degens, poterit teſtari, quomodo vult, & quomodo poteſt.*
42 *Teſtes quinque ſufficiunt in donatione cauſa mortis.*
43 *Teſtes tres requiruntur in diſpoſitione pecuniæ, uel alterius rei.*
44 *Inuentarij confectioni debent interuenire tres teſtes.*
45 *Manumiſſio quinque teſtibus, debet probari.*
46 *Diuortium, vt viribus ſubſiſtat, coram ſeptem teſtibus fieri debet.*

Digitized by Google

47 *Excellentia alicuius, debet quindecim teſtibus probari.*
48 *Inſtrumentum debet probari quinque teſtibus, & ad minus quatuor.*
49 *Epiſcopi purgatio per duodecim teſtes debet probari.*
50 *Scriptura priuata tribus teſtibus debet comprobari.*
51 *Præſcriptionis interruptio tribus teſtibus debet probari.*
52 *Velleiani renunciatio tribus teſtibus debet probari.*
53 *Comparatio alicuius ſcripturæ, debet probari per tres teſtes.*
54 *Priuilegium alicuius, coram duodecim teſtibus, debet inſpici.*
55 *Obſtetrices debent adhiberi, cum venter alicuius mulieris inſpicitur.*
56 *Teſtes decem debent reponi ad hoſtium mulieris parturientis.*
57 *Inimicitiam ſuperueniſſe inter teſtatorem, & legatarium probatur quinque teſtibus.*
58 *Teſtamenti ſolemnitas, probatur ſeptem teſtibus.*
59 *Fama, ſiue bona, ſiue mala non duobus tantum teſtibus, ſed conuenienti multitudine probari debet.*
60 *Solutio debiti in ſcriptis redacti, quinque teſtibus probatur.*
61 *Confeſſio creditoris emanata ſuper ſolutione debiti in ſcriptis redacti, debet probari quinque teſtibus non rogatis. nu. 61.*
62 *Iudicium nouæ voluntatis, probatur quinque teſtibus.*
63 *Poſſeſſorij cauſa, probatur uno teſte.*
64 *Dos probatur uno teſte.*
65 *Error notarij probatur dicto notarij, & vnius teſtis.*
66 *Fellonia vaſſalli erga dominum, probatur quinque teſtibus.*
67 *Solutio canonis emphyteotici, debet probari quinque teſtibus.*
68 *Comes, & baro quoto teſtium numero conuincitur nu. 69.*
70 *Inſtrumenti falſitas tribus, vel ſaltem duobus teſtibus, probatur.*
71 *Mala fides, probantur vno teſte.*
72 *Signa contritionis, probatur uno teſte.*
73 *Conſuetudo per quot teſtes debeat probari.*
74 *Iuriſdictio, probatur uno teſte.*
75 *Ingratitudo vaſſalli, ſeu feudatarij, probatur quinque teſtibus.*
76 *Fideicommiſſum fuiſſe factũ, & ſcribi omiſſũ, probatur per ſeptẽ teſtes.*
77 *Acceſſum ad aliquem locum non eſſe tutum, probatur vno teſte.*
78 *Doctoratus dignitas, probatur tribus teſtibus.*
79 *Teſtamenti reuocatio, debet probari ſeptem teſtibus.*
80 *Mandati reuocatio, probatur uno teſte.*
81 *Manumiſſio, probatur quinque teſtibus.*
82 *Minorem eſſe læſum, ex ſua confeſſione, probatur vno teſte.*
83 *Mors alicuius, probatur vno teſte, ſi eſt occulta. nu. 84.*

85 *Alluuio, probatur tribus teſtibus.*
86 *Denunciatio, probatur vno teſte.*
87 *Citationem fuiſſe notificatam, probatur dicto nuncij.*
88 *Baptizatũ quẽ fuiſſe, & Eccleſiam fuiſſe cõſecratã, probatur uno teſte.*
89 *Voluntas obmuteſcentis, ſeu morientis, probatur vno teſte.*
90 *Inſtrumenti fides, quoto teſtium numero eneruatur. nu. 91. 92.*
93 *Finium quæſtio terminatur dicto venditoris.*
94 *Impedimentum matrimonij, probatur vno teſte.*
95 *Reconciliatio inter aliquos, probatur uno teſte.*
96 *Monacatio in uita, probatur dicto patris.*
97 *Conſpiratio in Papam, aut Imperatorem, probatur vno teſte.*
98 *Confeſſio, ſiue abſolutio, probatur dicto pœnitentiarij.*
99 *Conſcentia bona alicuius, probatur uno teſte.*
100 *Vulnus non fuiſſe mortale, nec letale quoto teſtium numero probatur.*
101 *Nobilitas alicuius, probatur quatuor teſtibus.*
102 *Cauſa breuis, probatur vno teſte.*
103 *Impedimentum ambaſciatorum, probatur vno teſte.*
104 *Calumnia præſumpta, eneruatur uno teſte.*
105 *Inſtrumentum abraſum, ſaluatur dicto vnius teſtis.*
106 *Clericatus, probatur vno teſte.*
107 *Conductionis cauſa, poteſt probari vno teſte.*
108 *Inſtituendi quaſi poſſeſſo, probatur vno teſte.*
109 *Violentiam fuiſſe alicui factam, probatur vno teſte cum iuramento violentiam paſſi.*
110 *Crimen læſæ maieſtatis, probatur uno teſte.*
111 *Lex quod tale quid non præſumat, probatur tribus teſtibus.*
112 *Emphyteota Eccleſiæ, ſiue priuati, propter deteriorationem rei emphyteoticæ, expelli poteſt.*
113 *Deterioratio rei emphyteoticæ, quomodo probetur. nu. 114. & 115.*
116 *Vinea ſi attentè non colatur, poterit reſcindi contractus emphyteoticus, de ea factus.*
117 *Colonus qui vltimo anno ſuæ conductionis fructus immaturos colligit, ad quid tenetur.*
118 *Colonus exfructuans fundum in vltimo anno ſuæ conductionis, corrumpendo fructus anni ſequentis, tenetur ad intereſſe.*
119 *Colonus dicitur fructus anni ſequentis corrumpere, ſi bene non potat vineam, ſed ei dimittit plura capita, vt plus de fructu reddat.*
120 *Conductor alicuius fundi, qui in vltimo anno ſuæ conductionis totũ fundum ſeminauit ad frumentũ, cuius partem tantũ ſeminare debuerat,*

& aliam

Digitized by Google

& aliã ꝑmittere, ut qeſceret fructus anni ſequẽtis, dicitur corrũpere
121 Conductores quia gabellæ farinæ, ſeu macinę, & molendinorũ, ſi in ultimo menſe conductionis inducunt ciues, ut immittant frumentũ in eorum molẽdinis, faciẽdo eis ſoluere medietatẽ pręti, quod cõſi. e. erãt ſoluere, dicuntur corrumpere fructus anni ſequẽtis, & tenẽtur nouis conductoribus actione locati ad intereſſe.
122 Fructus dotis, ut lucrifaciat maritus, quid articulando probabit. nu. 123 & 124.
125 Filiam eſſe in poteſtate patris, qualiter probetur.
126 Hęredem teſtamentarium quem eſſe, qualiter probetur. nu. 127. & 128
129 Vxor qualiter probabit, quòd non tractatur, ut uxor.
130 Maritum tractauiße uxorem, tamquam uxorem, qualiter probetur.
131 Paternitas, qualiter articulando probetur.
132 Poſſidere negans, ut ex tali mẽdacio poſſeſſione priuetur, quid probãdũ.
133 Neganti, & poſtea cõfitenti, nũ remittatur pęna ſtatuta cõtra negãtes.
134 Impẽdens in meliorando rem reſtitutioni ſubiectam, ut impẽſum in ſic meliorando ualeat recuperare, quid articulando probandum.
135 Impẽdens in meliorando rẽ reſtitutioni ſubiectam, ut excludatur à melioramentorum repetitione, quid probandum. nu. 136.
137 Fructuum perceptio, qualiter probetur. nu. 138.
139 Prioritas, & poſterioritas, qualiter art. probetur.
140 Debitorẽ bis idẽ debitũ ſoluiſſe, qualiter probetur. nu. 141. 142. & 143.
144 Mortuum quem fuiſſe ſine liberis, qualiter probetur.
145 Hæreditatem alicuius non eße ſoluendo, qualiter probetur. nu. 146. 147. & 148.
149 Hæres dicens in hæreditate plura bona non remanſiße, quam deſcripta in inuentario, qualiter hoc art. probabit.
150 Maritum uergere ad inopiam, qualiter probetur. nu. 151. & 152.
153 Mulier quæ agit ad aßecurationẽ dotis propter uergentiã mariti ad inoptiam, an habeat neceſſe probare, qualiter maritus deteriorauit cõditionem ſuam, poſt contractum matrimonium.
154 Mulier agẽs ad eſſecurationẽ dotis, propter uergentiam ipſius mariti, an poſſit impedire executionem inſtrumẽti contra maritum liquidati ſi reuocet conſtitutum, & præcarium.
155 Teſtes plures, quam quinque non fuiſſe rogatos tempore conditi teſtamenti, qualiter probetur.
156 Statutum non eſſe plus, quã illud quod producitur, qualiter probetur
157 Debitorem principalem non eſſe ſoluendo, qualiter probetur.
158 Debita in alicuius hæreditate non remanſiſſe, qualiter probetur.

Digitized by Google

159 *Merces quę non inueniſſe, pro onerandis galeis, quomodo art. probetur.*
160 *Mulieris de aliquo iniuſtè conquerentis, & falſo deferrentes incurrũt in mortis laqueum.*
161 *Mulieres qua probatione ſe iuuabunt à pœna mortis ſtatutæ cõtra eas iniuſtè conquerentes, & aliquem falſo deferentes. nũ. 162. & 163.*
164 *Intereſſe lucri ceſſantis, qualiter probetur.*
165 *Creditor qua probatione excludatur à petitione intereſſe lucri ceſſãtis.*
166 *Fama mala, ſeu mala fides in litigante, quomodo elidatur.*
167 *Intereſſe damni emergentis, quomodo probetur.*
168 *Intereſſe damni emergentis duplex.*
169 *Minor ætas, qualiter art. probetur. num. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. & 178.*
179 *Alimenta fuiſſe alicui continuo præſtita, qualiter probetur.*
180 *Patrem uoluiſſe plus uni filio, quam alteri donare, qualiter probetur.*
181 *Officialem retinuiſſe famulum, qualiter probetur.*
182 *Poſſeſſionem eſſe uniuerſitati per ſingulas perſonas quæſitam, qualiter probetur. nu. 183.*
184 *Minores beneficiũ reſtitutionis in integrum petentes, quid articulando probare neceſſe habebunt. nu. 185.*
186 *Minorem eſſe læſum, qualiter probetur. nu. 187. 188. 189. & 190.*
191 *Interdicto quorum bonorum agenti, quid incumbat probare.*
192 *Incendium præſumitur factum culpa inhabitantium.*
193 *Conductorem non fuiſſe in culpa, in incendio ſequuto in domo conducta, ex quibus probetur. nu. 194. 195. & 196.*
197 *Ignem immoderatum quem accendiſſe, dicitur re, tempore, & loco.*
198 *Contractum eſſe ſimulatum, ex quibus probetur. num. 199. 200. 201. 202. 203. & 204.*
205 *Cõtractũ nõ eſſe ſimulatum, qualiter probetur. nu. 206. 207. & 208.*
206 *Pretij modicitas, qualiter conſideranda, quando agitur de ſimulatione contractus.*
210 *Pactum de retrouendendo, & modicitas prætij, quando non arguunt contractus ſimulationem.*
211 *Boues, quando dantur ad collaticum, quæ forma eſt tenenda.*
212 *Conſuetudo fęnerandi, qualiter probetur.*
213 *Relictũ factũ alicui incapaci clam, & accõmodata fide applicatur fiſco.*
214 *Fiſco agenti ad relictũ incapaci factum, quid incumbat probare. 215. 216. & 217.*
218 *Uſurę ſolutæ ex cauſa præcedentis mutui, ut repeti poſſint, quid in articulis erit deducendum.*

219 Con-

Digitized by Google

219 *Contractum fuiſſe metu factum per mulierem, qualiter, & quibus modis probetur. nu. 220.*
221 *Præſumptiones quibus probatur contractum fuiſſe metu factum, quib. probationibus elidantur. nu. 222. & 223.*
224 *Intereſſe quanti plurimi, qualiter probetur.*
225 *Mors, ſeu diminutio animalium, qualiter probetur.*
226 *Mors equi conducti, qualiter probetur. nu. 233.*
227 *Identitas equi, qualiter ueniat probanda.*
228 *Dominium equi, an probetur ex marco.*
229 *Ballę ex ſignis probantur alicuius mercatoris eſſe.*
230 *Signi appoſitio rei traditionem operatur.*
231 *Signũ ĩ nemore ſignatũ, p̃ſumitur traditũ illi cuius ſigno ſignatũ fuit.*
232 *Signum appoſitum dolio, habetur pro dolij traditione.*
234 *Conductor equi, quomodo probabit equum fuiſſe naturaliter mortuũ.*
235 *Mors alicuius hominis quibus modis probetur. nu. 236. 237. 238. 239. 240. 241. & 242.*
243 *Inueſtitura prĕſumpta, qualiter probetur.*
244 *Inueſtitura prĕſumpta rei emphyteoticĕ, qualiter probetur.*
245 *Poßeßio centenaria, qualiter probetur. nu. 246.*
247 *Interdictum recuperandi intentans, quid articulando probabit.*
248 *Remedium cauſĕ reintegrandæ intentans, quid probabit.*
249 *Aßiſtentiam intentans, quid articulando probabit.*
250 *Notarium quem eſſe qualiter probetur.*
251 *Cõfines territoriorũ ciuitatũ, Eccleſiarũ, et Diĕceſũ, qualiter probetur.*
252 *Tenor inſtrumenti deperditi, qualiter probetur. nu. 253.*
254 *Amiſſio inſtrumentorum, & priuilegiorum, qualiter probetur.*
255 *Dominum ſe dicens ex cauſa emptionis, quid probare neceſſe habebit.*
256 *Nobilitas generis, qualiter articulando probetur. nu. 257. & 258.*
259 *Simonia, qualiter articulando probetur. nu. 260.*
261 *Matrimonium, qualiter articulando probetur.*
262 *Matrimonium clandeſtinum, qualiter probetur. nu. 263.*
264 *Dolus qualiter articulando probetur.*
265 *Animum occidendi quem habuiſſe, qualiter probetur.*
266 *Animum occidendi quem non habuiſſe, qualiter probetur.*
267 *Fideicommiſſarius agẽs ad fideicommiſſum, quid articulando probabit.*
268 *Bona quĕ petuntur ex cauſa fideicommiſſi, quòd fuerint in bonis teſtatoris, qualiter probetur.*
269 *Identitas fundi, ſeu bonorum, qualiter probetur.*
270 *Filiatio legitima, qualiter p̃betur. nu. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277.*

Digitized by Google

277.278.279.280.281.& 282.
283 Filiatio directa, qualiter probetur.
284 Filiatio illegitima, qualiter probetur.
285 Frigidum quem eſſe, ſiue impotentem, qualiter probetur. nu. 286.
287 Fructus percipiendi qualiter articulando probentur.
288 Furioſum quem eſſe, qualiter probetur. nu. 289.290.291.292.293.294.295.296.297.298.296.300.301.302.& 303.
304 Furtum qualitur, & quibus modis probetur. nu. 305.306.307.308.309.310.311.312.313.& 314.
315 Fur, vt excuſetur à pœna furti, quid probabit. nu. 316.317.& 318.
319 Hæreditatem alicuius petens, quid probare neceſſe erit.
320 Ignorantia craſſa, & ſupina, qualiter probetur.
321 Impedimentum itineris, qualiter probetur.
322 Notarius infra hebdomadam tenetur in publicam formam redigere, & partibus aſſignare inſtrumenta, per eum ſtipulata.
323 Impedimentum notarij, nõ reaſſumentis inſtrumẽta infra hebdomadam, qualiter probetur.
324 Loci diſtãtia, & quod ad eũ tãto tẽpore perueniri ſolet, qualiter ꝓbetur.
325 Ignem immittens in reſtucijs, ut teneatur ad damnum inde ſequutum, quid probandum.
326 Ignis immiſſione impetitus, quid probabit ad eius excuſationem. num. 327.328.& 329.
330 Solutum indebitè repetens, quid probare habebit.
331 Indebiti repetitio, vt ceſſet, quid probandum. nu. 332.333.334.335.336.& 337.
338 Infamia facti, qualiter probetur.
339 Teſtes inducti ad probãdum infamiam facti, qualiter deponere habeãt.
340 Bonum quem eſſe, qualiter probetur.
341 Amicitia quonam pacto, inter aliquos probetur. nu. 342.
343 Inimicitia qualiter probetur. nu. 344.345.346.347.348.& 349.
350 Inimicitiæ probatio, quibus contrarijs probationibus elidi poſſit. 351.352.353.& 354.
355 Interdicto de libero homine exhibendo agens, quid probabit.
356 Interdicto de liberis exhibendis agens, quid in articulis deducere debet. nu. 357.358.& 359.
360 Intereſſe domus deſtructæ, qualiter probetur.
361 Aedificium eſſe, uel non eſſe idoneum, qualiter probetur.
362 Maritus repetens uxorem, quid probare habebit.
363 Agrimenſo male, & falſo menſurans, qua probatione conuincitur.

364 Debi-

364 Debitor rei vendicans pignus ab eius creditore perperã venditum, quid probabit. nu. 365. & 366.
367 Emens pignus, vt controuerſiam non patiatur, quid probabit.
368 De lucrum, ſiue ex capitum inter ſocios, qualiter probetur. nu. 369.
370 Memoriam hominum non extare, qualiter probetur.
371 Memoriam hominũ extare de aliquo facto, qualiter probetur. nu. 372.
373 Pupillaris tacita matrem non excludit.
374 Pupillaris tacita, vt matrem excludat, quæ probatio eſt neceſſaria.
375 Meretricẽ aliq̃ eſſe, ex quibus probetur nu. 376. 377. 378. 379. & 380.
381 Mulierem eſſe prægnantem, ex quibus probetur. nu. 382. & 383.
384 Mulierem eſſe arctam, & non cognoſcibilem, qualiter probetur.
385 Iuramẽti in litẽ delatio, vt impediri valeat, q̃d p̃badũ, nu. 386. & 387.
388 Subſcribens ſe alicui ſcripturæ, vt ſibi præiudicet, quid probandum.
389 Negligentia tutoris, qui non curauit ponere pecuniam pupillarem ad honeſtum lucrum, qualiter probetur. nu 390.
391 Negligentia commiſſa in nõ curare faciẽdo infirmũ, qualiter probetur.
392 Maritus nõ tenetur mittere pro medico, extra ciuitatẽ pro curãda uxore.
393 Teſtes inhabiles admittuntur, quando veritas aliunde haberi non poteſt.
394 Teſtes inhabiles, ut nec quando veritas aliunde haberi non poteſt, non admittantur, quid probandum.
395 Negotium fuiſſe vtiliter geſtum, qualiter probetur.
396 Parentela antiqua, qualiter probetur. nu. 397.
398 Paupertas alicuius, qualiter articulando probetur. num. 399. 400. 401 402. 403. 404. 405. & 406.
407 Paupertatis probatio, eſt arbitraria.
408 Pauper quilibet naſcitur.
409 Legata, & fidei commiſſa reuocantur pœnitentia teſtatoris.
410 Teſtatorem pęnituiſſe de legatis, & fidei commiſſis per eum factis, qualiter probetur.
411 Inimicitia ſuperueniens in teſtatorem & legatarium, non culpa legatarij, ſed teſtatoris non adimit legatum.
412 Legatarius cognoſcens carnaliter vxorem teſtatoris, vt propriam eius coniugem, & non vt vxorem teſtatoris, legatum non perdit.
413 Eximens aliquem de manibus familię curiæ, vt puniri valeat, quid probandum. nu. 414.
415 Eximens aliquẽ de manibus familiæ curiæ, vt excuſetur, quid probãdũ.
416 Intereſſe, commune, qualiter probetur.
417 Valor rei mobilis, qualiter probetur.
418 Intereſſe conuentum, qualiter probetur. nu. 419. & 420.

121 Inte-

421 Intereſſe ſingulare, quomodo probetur.
422 Rem in nullius bonis eſſe, qualiter probetur.
423 Poſſeſſio ciuilis per teſtes, qualiter probetur.
424 Poſſeſſio rei immobilis, p quos actus probetur. nu. 425. 426. 427. 428. 429. & 430.
431 Sanitas in aliquo homine, qualiter probetur.
432 Senectus in aliqua perſona, qualiter probetur.
433 Confeſſoriam actionem intentans, quid habet probare. nu. 434.
435 Confeſſoria conuentus, quid probabit ad ſuam defenſionem.
436 Negatoria actione agens, qui propter cōtumaciā ex reo efficitur actor, quid hoc caſu probare tenetur.
437 Sodomia, qualiter articulando probetur. nu. 438. 439. 440. & 441.
442 Venenatum quem fuiſſe, ex quibus probetur. num. 443. 444. 445. 446. 447. & 448.
449 Virginitas vxoris, qualiter probetur.
450 Veritatem aliunde haberi non poſſe, qualiter probetur. nu. 451.
352 Poſſeſſionis tranſlatio virtute præcarij, qualiter probetur.
453 Paſcendi ius, qualiter probetur.
454 Teſtamentum ſecūdum, vt rumpat primum habentem clauſulam derogatoriam ſecundi, quid probandum.
455 Societas, qualiter articulando probetur.
456 Societatem eſſe diſſolutam, qualiter probetur. nu. 457. 458. & 459.
460 Dolus tutoris in adminiſtranda tutela, qualiter probetur. nu. 461. 462. 463. & 464.
465 Dolus tutoris, quibus coniecturis, & probationibus excluditur.
466 Liber rationis tutelę, qualiter debet eſſe compoſitus.
467 Mutuum minori curatore carenti factum, vt repeti poſſit, quid probandum. nu. 468. & 469.
470 Pecuniam mutuo minori datam fuiſſe per minorem male impenſam, qualiter probetur.
471 Donationem omnium bonorum factam fuiſſe metu pęnæ delicti cōmittendi, qualiter probetur. nu. 472. 473. 474. 475. & 476.
477 Donationem non fuiſſe factam metu pęnæ delicti cōmittendi, ex quibus probetur. nu. 478.
479 Ignorantia, quæ in plus emendo conſiſtit, qualiter probetur.
480 Funerum impenſæ, qualiter probentur.
481 Aſſaſſinium, qualiter articulando probetur.
482 Adulterium qualiter, et quibus modis probetur. num. 483. 484. 485. 486. 487. & 488.

Digitized by Google

489 *Adulterij præſumptiones, qualiter eliduntur.nu.490.*
491 *Bonorum in inuentario deſcriptorum conſumptio, qualiter probetur.*
492 *Barattaria officialis, qualiter probetur.nu.493.*
494 *Conſuetudo, qualiter probetur.*
495 *Conſcientia alicuius, qualiter probetur.*
496 *Emptio, qualiter art.probetur.*
497 *Venditionē eſſe fictitiā, & ſimulatā, qualiter probetur.n. 498.& 499.*
500 *Minæ, ut inducant iuſtum metum, qualiter probentur.*
501 *Minarum probatio, quibus probationibus elidatur.*
502 *Pecuniam fiſcalem fuiſſe ſubtractam, qualiter probetur.*
503 *Notarium non fuiſſe rogatum, qualiter probetur.*
504 *Pecuniam confeſſatam non fuiſſe numeratā, qualiter probetur.nu.505.*
506 *Accuſationem fuiſſe inſtitutam, propter quæſtum, qualiter probetur.*
507 *Notitiam alicuius rei quem habuiſſe, qualiter probetur.*
508 *Pactum de retrouendendo, qualiter probetur.*
509 *Thori ſeparatio, vt fiat, quid probandum.*
510 *Monacum quem eſſe, qualiter probetur.*
511 *Colluſio inter accuſatum, & accuſatorem, qualiter probetur.*
512 *Iure congui agens, quid probare neceſſe habebit.*
513 *Filiumfamilias, pro patre familias ſe geſſiſſe, qualiter probetur.*
514 *Inſtrumentum mentionatum in ſententia eſſe unum, & idem cum inſtrumento, quòd hodie producitur, qualiter probetur.*
515 *Finium poſſeſſionis, ſi ex tempore varientur, quid erit neceſſe probare ad ipſorum finium identitatem probandum.*
516 *Nominis variatio in una eademque perſona ſi contingat fieri, quid tūc probandum ad nominis identitatem verificandam.*
517 *Damnum quod quis ſentit ex eo, quòd eius domus eſt deſtructa, & non poteſt locari, qualiter probetur.*
518 *Vſus communis loquendi, qualiter probetur.*
519 *Vſus communis loquendi, quando probandus.*
520 *Præſcriptio decem, uel viginti annorū, qualiter probetur.nu.521.522.*
523 *Præſcriptionū plures ſpecies, & quomodo quælibet ex eis ualeat probari.*
524 *Sententia non datur hodie in regno ex capite ſolius præſcriptionis.*
525 *Hæreticum quem eſſe, ex quib. quis probetur.nu.526.527. & 528.*
529 *Iuriſdictio qualiter probetur.nu.530.531.& 532.*
533 *Imperium merum qualiter probetur.*
534 *Hæredem habuiſſe notitiam de teſtamēto, qualiter probetur.nu.535.536.537.538.539.& 540.*
541 *Fideicommiſſi ſcientiam quem habuiſſe, qualiter probetur.*

542 *Mala*

542 *Mala fides poſſeſſoris cum titulo, qualiter probetur. nu. 543. & 544.*

545 *Dominum eſſe legaliorem procuratore, qualiter probetur.*

546 *Fugere & non fugere quem non potuiſſe, qualiter probetur.*

547 *Eccleſiam eſſe exemptam à iuriſdictione loci ordinarij præſcriptione, aut conſuetudine, qualiter probetur.*

548 *Abſentia citati qualiter probetur. nu. 549.*

550 *Caſum quem fuiſſe iure emphyteoſim conceſſa, qualiter probetur.*

551 *Agens ex cõtractu vltrocitroq. obligatorio, quid ꝓbare neceſſe habebit.*

552 *Iuramẽtũ in litẽ vt deferatur in actionibus bonæ fidei, quid probandũ.*

553 *Interdictum vti poſſidetis intentans, quid probare habet.*

554 *Remedium l. fina. C. de edicto diui Adriani tollen. intentans, quid probare neceſſe habebit.*

555 *Iuramentum in litem vt deferri poſſit contra non exhibentem inſtrumenta, quid probandum. nu. 556. & 557.*

558 *Res vendita cũ poteſtate affrancandi infra certum tp̃s, vt poſſit affrancari decurſo tp̃e præfinito ad affrãcandũ, quæ ꝓbatio erit neceſſaria.*

559 *Cautela vt quis non poſſit affrancare rem vẽditam cum poteſtate affrãcandi infra certum tempus, decurſo tẽpore præſtituto ad affrancãdũ.*

560 *Conductor petens remiſſionem mercedis, quid probabit. nu. 561.*

562 *Conductor impeditus facto locatoris aut tertij, ſiue caſu, conſequitur remiſſionem mercedis pro rata damni paſſi licet damnum non excedat dimidiam penſionis.*

564 *Mercedis remiſſioni vt locus non ſit, quid probandum.*

565 *Falſitas vt ſit punibilis, quæ probatio eſt neceſſaria.*

566 *Animum rixandi quem habuiſſe, qualiter probetur.*

567 *Cicatricem fore perpetuo remanſuram, qualiter probetur.*

568 *Vſurarium quem eſſe, qualiter articulando probetur.*

569 *Crimen vſurarium in regno probatur tribus teſtibus.*

570 *Conſuetudo an excuſet quem a confectione contractus vſurarij.*

571 *Facturæ ſiue maliæ, qualiter probentur.*

572 *Inceſtus crimen qualiter probetur.*

573 *Vidua vt priuari poſſit legato ſibi facto per maritum ſub cõditione ſi caſtè, & honeſtè viueret, quid erit in articulis deducendum.*

574 *Error facti qualiter probetur.*

575 *Error notarij aliter ſcribentis quam a partibus fuit expreſſum, qualiter probetur.*

576 *Error confeſſionis qualiter probetur.*

577 *Error teſtatoris in teſtando qualiter probetur.*

578 *Profeſſio monialis qualiter probetur.*

Digitized by Google

579 *Inſultus cum armis qualiter probetur.*
580 *Marſupium pecunia plenum ſibi cecidiſſe contendens, quid probare neceſſe habebit.*
581 *Error iuris qualiter probetur.*
582 *Vulneraſſe quem ad neceſſariam defenſionem, qualiter probetur.*
583 *Tractatus, vt probet contractum, quid probandum.*
584 *Seruitute itineris per aliquem locũ fuiſſe quẽ vſum, qualiter probetur.*
585 *Mutuum inſtitutori factum, vt poſſit repeti a domino, quid probandum nu. 586 587. 588. & 589.*
590 *Impedimentum per quod quis non valuit adimplere id, quod de iure tenetur, qualiter probetur.*
591 *Impedimentum, per quod quis non ualuit appellationem proſequi, an probetur iuramento.*
592 *Fama qualiter articulando probetur.*
593 *Fama ſi utrinque appareat probata cui ex dictis ſantiſtetur.*
594 *Locati actione agens reſpectu vſus nullo præfinito prætio, quid articulando probandum veniat. nu. 595.*
596 *Aditio hæreditatis per quos actus probetur. nu. 597. 598. 599. & 600*
601 *Teſtamenti inualiditas ex eo quòd teſtator non poterat articulate loqui qualiter articulando probetur.*
602 *Furtiuam rem recipiens ut in furti pęnam incurrat, quę probatio erit neceſſaria.*
603 *Soror agens ut hæres fratis, quid habebit in articulis deducere.*
604 *Res ut dicatur ſolita infeudari, quid probandum ueniat.*
605 *Locum unum eſſe de territorio alterius, qualiter probetur.*
606 *Debitor, ut tamquam ſuſpectus de fuga poſſit capi, quid probandum.*
607 *Debitor ut propter ſuſpitionem fugæ carcerationem effugiat, quid probare neceſſe erit. nu. 608. 609.*
610 *Suſpitio fugæ, an poſſit probari per iuramentum.*
611 *Emptor ut agere poſſit de euictione, quid probare neceſſe habet. nu. 612. 613. 614. & 615.*
616 *Conſanguinitas qualiter articulando probetur.*
617 *Demonſtratio alicuius certæ perſonæ, qualiter probetur.*
618 *Poſſeſſio iuris patronatus, qualiter probetur.*
619 *Conſecratio alicuius Eccleſiæ, qualiter probetur.*
620 *Bona fides qualiter articulando probetur.*
621 *Memoria alicuius ut damnari poſſit, quæ probatio eſt neceſſaria.*
622 *Vulneratum quẽ mortiferè fuiſſe, qualiter probetur. nu. 623. 624. 625. 626. 627. & 628.*

629 Vulnus

Digitized by Google

629 *Vulnus non fuiſſe lætale, qualiter probetur. nu. 630. & 631.*

632 *Exceptio rei iudicatæ vt obſtet, quid articulando probandum.*

633 *Communio generalis omnium bonorum, qualiter probetur.*

634 *Dormiens ſi delinquat, vt ſaltem extra ordinem puniri valeat, quæ probatio erit neceſſaria.*

635 *Sanitas mentis qualiter probetur.*

636 *Mulier vt poſt contractum matrimonium præſumatur quæſiuiſſe de bonis prioris mariti, quid probandum.*

637 *Confeſſio dotis receptæ, quòd fuerit facta in fraudem futurorum creditorum, quæ probatio erit neceſſaria.*

638 *Vicinus præſumitur ſcire facta vicini.*

639 *Scietia pſūpta ī vicino, qualiter excludatur. nu. 640. 641. 642. & 643.*

644 *Scriptura antiqua reperta in archiuo alicuius Eccleſiæ, vt probet, quæ probatio eſt neceſſaria.*

645 *Scriptura priuata ſcripta per tertium, & ſubſcripta per debitorem, vt probet, quid probandum.*

646 *Rei vendicatione agens, quid habet probare.*

647 *Venditor vt teneatur de falſa demōſtratione rei venditę, quid probādū.*

648 *Murum eſſe communem pro diuiſo, aut pro indiuiſo, qualiter probetur.*

649 *Repudiatio hæreditatis qualiter articulādo pbetur. n. 650. 651. et 652.*

653 *Repudiationem fraudolentam eſſe, qualiter probetur.*

654 *Tranſactionem metu fuiſſe initam, qualiter probetur.*

655 *Teſtatorem dolo & metu nō fuiſſe inductū ad teſtandū, qual. probetur.*

656 *Obliuio qualiter probetur. nu. 657.*

658 *Gabellæ ſeu pedagij fraudatio, qualiter probetur. nu. 660.*

659 *Pedagium ſiue gabellam quem voluiſſe fraudare, qualiter probetur.*

661 *Teſtari quem fuiſſe prohibitum, qualiter probetur. nu. 662. & 663.*

664 *Raptus crimen qualiter probetur.*

665 *Raptus crimen qua probatione excludatur.*

666 *Monetam falſam retinens aut expendens, vt falſi pœnam euitet, quid probandum. nu. 667. & 668.*

669 *Excōmunicatio quę actori opponitur, qualiter pbetur. nu. 670. et 671.*

672 *Teſtis bona conditio qualiter probetur. nu. 673.*

674 *Mutuum prælato alicuius Eccleſiæ, ſiue adminiſtratori ciuitatis factū, in eorum vtilitatem fuiſſe verſum, qualiter probetur. nu. 675.*

676 *Cautela, qua creditor non tenetur probare mutuum prælato, ſiue adminiſtratori vniuerſitatis factum, fuiſſe verſum in eorum vtilitatem.*

677 *Subreptio in literis apoſtolicis, qualiter probetur.*

678 *Monacus agēs poſſeſſorio ad reſtitutionē monaſterij, quid pbare habet.*

Digitized by Google

679 Clericus petens reſtitutionem beneficij, de quo dicit ſe ſpoliatum, quid probare habet. nu. 680.
681 Mulier, quæ ſponſalia de præſenti contrahit, monaſterium ingredi volens, quid art. probabit. nu. 682.
683 Familiarem alicuius quem eſſe, qualiter probetur. nu. 684.
685 Idoneitas perſonarum ad beneficia curata, qualiter probetur.
686 Monetæ bonitas, qualiter probetur.
687 Clericatus qualiter probetur.
688 Angariæ, & perangariæ, qualiter probentur.
689 Societas ut inter duos fratres tacitè cōtracta videatur, quid probādū.
690 Poſſeſſione turbatus ſi criminaliter agat, quid probare neceſſe habet.
691 Concubinatus qualiter articulando probetur.
692 Viæ ſeruitus qualiter articulando probetur.
693 Trebellianica ut detrahi poſſit, quid in articulis deducendum.
694 Exequutor, ut exequēdi iure priuari ualeat, quæ ꝓbatio erit neceſſaria.
695 Decennij tempus ut curat, quid in articulis deducendum. nu. 696.
697 Purgatio, vt indici poſſit, quid probandum ſit.
698 Vendens rem ad credentiam, cariori tamen pretio, quàm fuiſſet vēditurus, ſi præſenti pecunia uenderet, ut talis contractus vſurarius iudicetur, quid probandum.
699 Familiaris teſtis eſſe non poteſt.
700 Familiaris ut a ferendo teſtimonio minime repelli poſſit, quę probatio erit neceſſaria. nu. 701.
702 Pignus conuentionale ut de iure uendi poſſit, quæ concurrere debent, numero. 703. & 704.
705 Poſthumus præteritus, vt rumpat teſtamentum, quæ probatio erit neceſſaria.
706 Publicianam intentans, quid probare neceſſe habet.
707 Redibitoria actione agenti, quid probādū ueniat. nu. 708. 709. & 710.
711 Redibitoria actione agens, vt excludatur, quid probari debeat.
712 Mala fides ementis res filij à patre, qualiter probetur.
713 Tortura qualiter probetur. nu. 714. 715. 716. & 717.
718 Officialis qui de indebita tortura impetitur, vt condemnari per hoc poſſit, quid debeat probari.
719 Familiares officialis, ſiue aſſenſoris torqueri poſſunt, ut deponant, an quis fuerit tortus per eorum dominos.
720 Locator agens ad penſionem domus, quid probare debeat.
721 Exceptione continentia cauſæ diuidatur, ut locum habeat, quæ probatio erit neceſſaria.

Digitized by Google

722 Diuiſio inter fratres qualiter articulando probetur.
723 Exceptione non numeratæ pecuniæ, vt quis excludatur, quid debeat probari. nu. 724. 725. 726. & 727.
728 Spoliarij quaſi poſſeſſione exigendi annuas præſtantiones, vt quis dicatur, quæ probatio eſt neceſſaria.
729 Vſucapio qua probatione coadiuuetur. nu. 730.
731 Dominus ex verbis famulo dictis, ne reuerteretur eius domũ, niſi de eũ offendente noui aliquid ſentiret, vt excuſetur à delicto per famulũ cõmiſſo in perſonã dñm offẽdẽtis, qd ꝓbabit. nu. 732. 733. 734. & 735.
736 Remedium. l. 2. C. de reſcin. vend. vt ceſſet, quid probandum veniat. nu. 737. 738. 739. & 740.
741 Fideicommiſſum fuiſſe tacitè remiſſum, qualiter probetur.
742 Alienatio rerũ ſtabiliũ Eccl. ut uiribus ſubſiſtat, quid probãdũ. nu. 743
744 Teſtatorem de poſthumo ſenſiſſe, qualiter probetur. nu. 745. 746. 747. & 748.
749 Doctor obligatus legere, vt per ſubſtitutum legere valeat, quid probãdum. nu. 750.
751 Poſſidere quem dolo deſiiſſe, qualiter probetur.
752 Pęnitentia vt locum habeat in contractu permutationis, quę probatio erit neceſſaria.
753 Pęna conſt. regn. eorum fraudibus, vt locum habeat, quæ probatio erit neceſſaria.
754 Spolians vt teneatur ad fructus quos ex re ſpoliata percepit, quid probari debeat.
755 Præbendæ poſſeſſionem petenti, quid incumbat in articulis deducere.
756 Spoliatus lite pendente, vt attentata reuocari facere valeat, quæ probatio erit neceſſaria.
757 Vaſalli demaniales cum venduntur, ut iure prælationis ſe redimere valeant, quid probare debent.
758 Vnio plurium fundorum ſimul facta, vt viribus ſubſiſtat, quid probandum venit.
759 Potentiam aduerſarij quem perhorreſcere, qualiter probetur.
760 Potentiam aduerſarij nec perhorreſcentiam ſubeſſe, qualiter probetur.
761 Monetam incidentes, vt debitis pœnis feriantur, quid probandum.
762 Baronem fuiſſe in poſſeſſionem vaſallorum, qualiter probetur.
763 Poſſeſſionem fundi ſterilis quem continuauiſſe, qualiter probetur.
764 Poſſeſſio iurium incorporalium, qualiter probetur.
765 Doctorari ſe volens, qualiter & quomodo probabit, ſe congruo tempore ſtuduiſſe.

Digitized by Google

766 *Matres exponentes filias ad fornicandum, naſi truncationis pœnam incurrunt.*
767 *Matres filias ad fornicandum proſtituentes, ut pœnã truncationis naſi non incurrant, quid probabunt.*
768 *Blaſphemantes Deum, & alios Sanctos, ut minimè puniri queant, pœna contra eos ſtatuta, quid probandum. nu. 769.*
770 *Opinio communis qualiter probetur. nu. 771.*
772 *Creditor, ut compelli poſſit loco pecuniæ ſibi debitę, ad recipiendam rem ſtabilem meliorem ſui debitoris, quid probandum erit.*
773 *Ratihabitio in delictis, qualiter probetur.*
774 *Teſtium corruptela qualiter probetur.*
775 *Corruptelę crimen probatur per teſtes ſingulares.*
776 *Domeſtici admittuntur ad probandum ea, quę fiunt domi.*
777 *Aquæ publici fõtis cõceſſionẽ allegans, quid in articulis deducere dẽt.*
778 *Iudicem iudicauiſſe per ambitionem, qualiter probetur.*
779 *Proceſſus deperditio, qualiter probetur.*
780 *Origo alicuius qualiter probetur.*
781 *Electio ut obtineatur, quæ requirantur.*
782 *Inſtrumẽtum, quòd reperitur in faſciculis, ut probet, quæ probatio eſt neceſſaria.*
783 *Uxor ad euitandũ turpẽ quæſtũ, p̃ſumitur quęſiuiſſe de bonis mariti.*
784 *Vxor ut tollat præſumptionẽ turpis quæſtus ſuper bonis per eã cõſtante matrimonio quęſitis, quid articulãdo probabit. nu. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. & 793.*
794 *Citatio per edictũ, tunc fit, cum acceſſus ad domũ citandi non eſt tutus.*
795 *Acceſſum non eſſe tutum, qualiter probetur. nu. 796.*
797 *Iniuriarum æſtimatione agenti, quid incumbat probare.*
798 *Collationem ad talem epiſcopum ſpectare, qualiter probetur.*
799 *Valor beneficij qualiter probetur.*
800 *Unio beneficiorum qualiter probetur.*
801 *Beneficia quot modis uniantur.*
802 *Donatio facta per concubinã concubinario, ut infringi ualeat, quæ probatio erit neceſſaria.*
803 *Meretrix an poſſit retinere ſibi donata per amaſium.*
804 *Meretrix habet actionem ad repetẽdũ legatũ ſibi factũ per amaſium.*
805 *Bona quęſita p prælatũ, prẹſumuntur quęſita ex bonis Eccleſię. nu. 806.*
807 *Hęres legatarij cõditionalis, ut legatum conſequatur, quid in articulis deducere debet.*
808 *Reſtitutionẽ ad appellãdũ petẽs ut obtineat, qd ĩ articulis deducere dẽt.*

Digitized by Google

809 Intruſio qualiter probetur.nu.810.
811 Intruſio vt excludatur, quid probandum.
812 Creditor vt a debito cadat, quid in articulis deducere debet.
813 Geſta cum curatore dato hæreditati iacenti, vt viribus ſubſiſtant, quid de iure probandum.nu.814.815.816.& 817.
818 Doctoratus dignitas, quomodo probatur.
819 Carceris priuati crimen, quomodo probetur.nu.820.
821 Carceris priuati pœna vt euitetur, quid probandum.nu.822.
823 Dotem congruam vel incongruam, quem habuiſſe, qualiter probetur.
824 Scripturam fuiſſe ſcriptam per talem.d.t. qualiter probetur.
825 Maleficio auxilium, et opem præſtitiſſe, qualiter probetur.nu.826.827.828.829.830.831.& 832.
833 Maleficio quem opem nec auxilium præſtitiſſe, qualiter probetur.
834 Identitas perſonarum, qualiter probetur.nu.835.836.
837 Identitas delicti qualiter probetur.
838 Identitas contractuum, qualiter probetur.
839 Maleficiũ cõſulens ne de cõſilio teneatur, qd in articulis deducere debet
840 Abortioni cauſam dans, vt excuſetur, quid probandum.
841 Iuſtitiã conſequuturũ a tali iudice quem nõ ſperare, qualiter probetur
842 Mutuans ad refectionem alicuius rei, vt præferatur anterioribus creditoribus, quæ probatio eſt neceſſaria.
843 Conſtituto innitens ut obtineat, quid probabit.
844 Immunitas collectarum, qualiter probetur.
845 Appellare omittens propter metum iudicis, vt excuſetur, quæ probatio erit neceſſaria.
846 Aſſenſus regius qualiter probetur.
847 Rem eſſe cenſualem, qualiter probetur.
849 Fundum eſſe emphyteoticum, qualiter probetur.
850 Sequeſtrum vt fieri poſſit, quid in articulis deducendum.nu.851.852.
853 Venditio bonorum facta ob publicũ debitum, vt viribus ſubſiſtat, quid probandum.
854 Excommunicatio incurſa ex eo, quòd legata non fuerunt ſoluta infra tempus in conſtitutione epiſcopi ſtatutum, qualiter probetur.
855 Teſtatorem tẽpore teſtamenti non potuiſſe habere plures, quam quinq; teſtes, qualiter probetur.
856 Expenſæ quæ fiunt in adeundo, qualiter probentur.
857 Expenſæ quæ fiunt pietatis cauſa, non repetuntur.
858 Animum quem habuiſſe repetendi expenſas alicui factas, qualiter probetur.nu.859.& 860.

861 Mo-

Digitized by Google

861 *Mora debitoris in non ſoluendo debitum eius creditori in loco deſtinatæ ſolutionis, qualiter probetur. nu. 862.*
863 *Sententiæ tenor qualiter probetur.*
864 *Statuti tenor qualiter probetur.*
865 *Notitiam publicationis ſtatuti, quem non habuiſſe, qualiter probetur.*
866 *Falſificatio literarum apoſtolicarum, & regiarum, qualiter probetur.*
867 *Receptātes bannitos & fori iudicatos, vt pœna ſtatuta cōtra receptatores nō puniantur, quid erit probandū. nu. 868. 869. 870. 871. et 872.*
873 *Res fuiſſe deperditas in incendio, uel naufragio, qualiter probetur.*
874 *Libellum famoſum facientes, & illum in publicum deferentes, vt pœnā, l. vnica. C. de famoſ. libell. euitent, quid in art. deducere debent.*
875 *Auxilium non impartientibus officialibus perſequentibus foraſcitos, vt pœnam non incurrant quid probandum. nu. 876. 877. & 878.*
879 *Mulier vt propter adulteriū ab ea cōmiſſum dote nō priuetur, quid probādū. n. 880 881 882 883. 884. 885 886 887. 888 889. & 890.*
891 *Immunit[illegible] clericis vt ad mortē puniri valeat, quæ concurrere debeāt.*
892 *Teſtamentum non eſſe verum, qualiter probetur.*
893 *Reus accuſatus quod Titium vulnerauit de mēſe Octobris, abſq. expreſſione dici, volēs probare, ꝙ ad ſuā defēſionē vulnerauit, qd probabit.*
894 *Religioſum accuſans ex eo, quòd in aliena parochia celebrauit, obtineat, quid debeat probare.*
895 *Diuitiæ alicuius qualiter probentur.*
896 *Maritus in reſtitutione dotis habet beneficium, ne teneatur vltra quam facere poſſit deducto ne egeat.*
897 *Maritus vt teneatur vltra quam facere poſſit, quid probandum.*
898 *Dos data nepti, vt computetur filio in legitima, quid probandum.*
899 *Dos data nepti, vt filio in legitimam computari non valeat, quæ probatio erit neceſſaria.*
900 *Affectio ſingularis circa aliquam rem, qualiter probetur.*
901 *Arbitramentum vt reducatur ad arbitrium boni viri, quid in articulis deducendum veniat.*
902 *Valor rei immobilis, qualiter probetur.*
903 *Poſſediſſe quem, & de præſenti poſſidere, qualiter probetur.*
904 *Inquiſitus qui debet fideiuſſoribus relaxari, ut tali beneficio non gaudeat, quid debeat probari.*
905 *Legatum rei alienæ ut à teſtatore ignoranter factum ut debeatur, quid probandum.*
906 *Vagabundum quem eſſe, qualiter probetur. nu. 907. & 908.*
909 *Teſtatorem ſciuiſſe rem per eum legatā eſſe alienam, qualiter probetur.*

910 Legatum eſſe ademptum, qualiter probetur.

911 Teſtis examinatus vt valeat eius dictum quandocunque reuocare, quid probandum.

912 Feudum eſſe antiquum, & paternum, qualiter probetur.

913 Rem furtiuam ignorãter emens ut pretium a vero domino cõſequatur, quæ probatio eſt neceſſaria. nu. 914. & 915.

916 Filius natus ex vxore vt non dicatur natus ex marito, quid probari debeat. nu. 917. 918. 919. 920. & 921.

922 Mulier, quæ ſtatim viro mortuo alteri nubit, & intra nouẽ menſes a die mortis primi mariti peperit, ut partus dicatur primi mariti, quę probatio erit neceſſaria. nu. 923. 924. & 925.

926 Suſpenſus, ſi fracto laqueo cadat in terram, vt liberetur, quid probandum ueniat.

927 Comparatio literarum qualiter art. probetur. 928.

929 Poſſeſſionẽ ſuam quem cõtinuauiſſe, qualiter probetur. nu. 930. & 931.

932 Domicilium quem in aliquo loco contraxiſſe, qualiter probetur.

933 Expenſæ litis qualiter probentur.

934 Mandatum procuratorium, cum de illo dubitatur, qualiter probetur.

935 Iuramentum ſuppletorium, vt deferri poſſit, quæ concurrere debent. nu. 936. 937. 938. & 939.

940 Filia exhæredata per matrẽ propter meretriciũ, quæ probatio eſt neceſſaria ad impugnandam hanc exhæred.

941 Teſtes ut poſſint examinari ad futuram, & rei memoriam, quæ probatio erit neceſſaria.

942 Perſonam eſſe ſuſpectam de dilapidatione, qualiter probetur.

943 Suſpitio, quæ inſurgit contra inſtrumentum ex dicto vnius teſtis, uel ex raſura, ut tollatur quid probandum.

944 Inſtrumẽtũ eſſe ſcriptũ manu notarij in eo deſcripti, qualiter probetur.

945 Familiarum vnitas, & cõformitas; qualiter probetur. nu. 946. & 947.

948 Litis conteſtatio an probetur per verba enũtiatiua, in ſentẽtia per iudicem emiſſa.

949 Flumen eſſe priuatum, qualiter probetur.

950 Bona fides in rebus corporalibus qualiter probetur.

951 Bona fides ementis aliquam rem ab exequutore, qualiter probetur.

953 Seruitutem urbanam eſſe deperditam, qualiter probetur.

954 Interdicto recuperandi agens ſi dicat ſe poſſediſſe tempore ſpolij, qualiter fundabit ſuam intentionem.

955 Infirmitas qualiter articulando probetur. nu. 956.

957 Reconualeſcentia alicuius, qualiter probetur.

958 Vſu fructuarius vt nō teneatur ad collectas, qd ꝓbare neceſſe habebit.
959 Fructuario vt non poſſit denegari fructuum perceptio, quæ probatio erit neceſſaria.
960 Vendens rem duobus diuerſis contractibus, incidit in pœnam falſi.
961 Vendens rem duobus diuerſis contractibus, vt falſi pœnā euitet, quid ꝓbare neceſſe habet.
962 Emphyteota priuati non ſoluens canonem per trienniū, cadit a iure ſuo.
963 Emphyteota priuati non ſoluens canonem per triennium, vt non cadat à iure ſuo, quid probandum. nu. 964. & 965.
966 Remiſſio caducitatis, qualiter probetur.
967 Res empta ex pecunia dotali, vt efficiatur dotalis, quæ probatio eſt neceſſaria. nu. 968.
969 Appellationem eſſe deſertam, qualiter probetur.
970 Quæſita per tutorem tutelę adminiſtratione durante, vt præſumantur quæſitæ intuitu bonorum pupillorum, quid probandum.
971 Acceſſus ad publicas meretrices non nuptas eſt impunitus.
972 Acceſſus ad publicas meretrices, vt euadat punibilis, quæ probatio erit neceſſaria.
973 Cuſtos carceris vt liberetur à pœna lege, ad commentarienſem. C. de cuſtodia reorum, quæ probatio eſt neceſſaria. nu. 974. 975. & 976.
977 Tutor emens aliquid de bonis pupilli, vt talis emptio viribus ſubſiſtat, quid probandum.
978 Inſultum fuiſſe excogitate factum, qualiter probetur.
979 Officialis emens in officio aliquam rem, vt talis emptio de iure ſubſiſtat, quid probandum. nu. 980. & 981.
982 Emens ſcienter rem fideicommiſſo ſubiectam, vt valeat melioramenta, quę in ea facit repetere, quę probatio erit neceſſaria.
983 Bona reſtitutioni ſubiecta vt alienari valeant, quid probari valeat, nu. 984. 985. 986. & 987.
988 Creditor iure creditoris vendens pignus, vt ad euictionem minimè teneatur, quid probare habeat.
989 Cohęres ut cohæredi pro rebus inuicē diuiſis ad euictionem, non teneatur, quę probatio eſt neceſſaria.
990 Diuiſio continens læſionem vltra dimidiam, vt reſcindi minimè valeat, quid probandum.
991 Pater, ex qua cauſa poſſit dotem filię denegare. nu. 992. & 993.
994 Pater, quibus ex cauſis poſſit alimenta filij denegare. nu. 995.
996 Emptor habet retentionem pretij, quando imminet euictio in limine contractus.

997 *Emptor vt pretium retinere non poſſit, & ſi imminneat euictio rei em pta in limine contractus, quid probandum.*

998 *Homicidiarij, vt pro homicidio pœnam ordinariam euitent, quæ probatio eſt neceſſaria.nu.*999.1000.1001.1002.1003.1004.1005.1006. 1007.& 1008.

1009 *Hæres qui necem defuncti non vendicat, hæreditate priuatur.*

1010 *Hæres necem defuncti non vindicans, vt hæreditatẽ priuari non poſſit, quid probandum venit.*

1011 *Creditores recurſum habentes contra legatarios, pro eorum creditis, quid probari habent.*

1012 *Hæres non poteſt conueniri pendente termino dato ad confectionem inuentarij.*

1013 *Creditores vt poſſint hæredem conuenire non expectato tempore dato ad confectionem inuentarij, quid probare debeant.nu.*1014.

1015 *Hæres vt tollat præſumptionẽ occultatæ hæreditatis ex omiſſione inuẽtarij reſultantem, quæ probatio erit neceſſaria.num.*1016.1017.1018. 1019.1020.& 1021.

1022 *Fideiuſſor agens contra principalem, vt eum eximat à fideiuſſione, quę probatio eſt neceſſaria.nu.* 1023.& 1024.

1025 *Fideiuſſor, qui agit contra principalem, vt eum eximat à fideiuſſione, qua probatione excludi poterit.*

1026 *Expenſæ factæ per aliquem in alicuius vtilitatem, vt repeti poſſint, quãuis fuerint factæ contra voluntatem, quæ probatio eſt neceſſaria. numero* 1027.1028.& 1029.

1030 *Pactum de non petendo, factum per tutorem debitori pupilli, non tenet.*

1031 *Pactum de non petẽdo per tutorem, factum debitori pupilli, vt valeat, quæ probatio eſt neceſſaria.nu.*1032.& 1033.

1034 *Debitores paterni non liberantur ſoluendo filio.*

1035 *Debitores paterni ſoluentes filio, vt liberationem nanciſcantur, quid probabunt.*

1039 *Creditori primo ſoluens, vt in eius locum ſuccedat quid probandũ.num.* 1037.1038.& 1039.

1040 *Mater vt non teneatur alere filium infra triennium, quæ probatio erit neceſſaria nu.*1041.& 1042.

1043 *Filius tenetur alere matrem.*

1044 *Filius vt non teneatur alere matrem, quid in articulis deducere debet.*

1045 *Liber rationum vt pro ſcribente probet, quid probandum. num.* 1046. 1047.1048.& 1049.

1050 *Minor volẽs eius hæredẽ ad diuiſionem prouocare, quid neceſſe habebit articu-*

Digitized by Google

articulando probare.nu.1051.

1052 Bonis cedens non liberatur ad pinguiorem fortunam euectus.

1053 Pecunia in ludo deperdita, poteſt repeti, vſque ad quinquaginta annos.

1054 Pecunia in ludo deperdita, vt repeti non poſſit, quid probãdũ.nu.1055.

1056 Coniunctorum præſentia tollit præſumptionem metus.

1057 Metus ex præſentia coniunctorum minimè tollatur, quid probandum. nu.1058. & 1059.

1060 Emptor non cogitur ſtare colono.

1061 Emptor vt compellatur ſtare colono, quid probandum.nu.1062.

1063 Falſitas teſtium, vt ſit nociua ei qui teſtes produxit, quæ probatio erit neceſſaria.

1064 Monetam falſam fabricantes, vt pœnam conſt.reg.adulterinam euitẽt, quid probare habent.nu.1065.1066.& 1067.

1068 Dãnũ datũ in frumẽto exiſtẽte in herba, quomodo & qualiter ꝓbetur.

1069 Animalia ſi dum expelluntur, interitum patiantur, quid in articulis deducendum erit, vt dominus damnum paſſus, teneatur ad pretium animalium, quæ interitum patierunt ex tali expulſione.

1070 Filius familias qualiter probabit, cauſam ingratitudinis per eum commiſſam, fuiſſe abolitam.nu.1071.& 1072.

1073 Inſultum alicuius timis, quid probabit ad ſuam intentionem fundandã.

1074 Partum fuiſſe ſuppoſitum, qualiter probetur.

1075 Calumniatorem quem eſſe, qualiter probetur.nu.1076.

1077 Aeſtimatio rerum dotalium, vt emptionem non faciat, quid in articulis deducendum venit.nu.1078.

1079 Pactum quòd quis non teneatur de morbo equi venditi, vt viribus non ſubſiſtat, quæ probatio eſt neceſſaria.

1080 Clericus ſeu canonicus, vt quotidianas diſtributiones habere valeat ex cauſa infirmitatis, quid debeat probari.

1081 Rebellionis crimen, qualiter probetur.

1082 Abſens cauſa reipublicæ, vt priuilegijs abſentibus conceſſis non potiatur, quid probandum.

1083 Fideicommiſſum qualiter probetur.

1084 Legatum non eſſe factum, qualiter probetur.

1085 Contumax ut à pœna contumaciæ veniat excuſandus, quid probandũ veniat.nu.1086.1087.1088.& 1089.

1090 Actio in factum ex edicto de alien.iud.mutan.cauſ.fact. vt competat, quid in articulis deducendum.

1091 Alienatio rei reſtitutioni ſubiecta, vt viribus non ſubſiſtat, quę probatio erit neceſſaria.

1092 Poſſeſ-

Digitized by Google

1092 *Poſſeſſio vt per conſtitutum transferatur, quid in articulis deducendũ.*
1093 *Furandi animum quem habuiße, qualiter probetur.*
1094 *Debitor ſoluẽdo creditori reprobã pecuniã, vt liberetur, quid probãdũ.*
1095 *Procurator mittẽs pecuniam ab eo exactam domino, per nunciũ vetitũ a dño, vt nõ teneatur dño, licèt pecunia fuerit deperdita, q̃d probãdũ.*
1096 *Minor vt reſtituatur aduerſus hæreditatem ab eo aditam, quæ probatio eſt neceſſaria.*
1097 *Delegatio vera & præſumptiua, qualiter probetur.*
1098 *Fundus vetitus vt redhiberi non poſſit ex cauſa herbarum peſtiferarum in eo exiſtentium, quæ probatio erit neceſſaria.*
1099 *Membri debilitatio, qualiter articulando probetur.*
1100 *Fiſcus occupans bona alicuius tamquam vacantia, vt ſuccumbat, quid probari debeat.*
1101 *Fundum eſſe decimalem alicuius Eccleſiæ, qualiter probetur.*
1102 *Leñonem publicum quem eſſe, qualiter probetur.*
1103 *Probum quem eſſe, qualiter probetur.*
1104 *Confeſſio, vt dicatur facta formidine tormentorum, quæ probatio eſt neceßaria. nu. 1105. & 1106.*
1107 *Mutum & ſurdum habuiſſe intellectum ad cõtrahendum, & adeundũ, qualiter probetur. nu. 1108.*
1109 *Mutum & ſurdum quem eſſe, quomodo probetur.*
1110 *Dos qualiter articulando probetur.*
1111 *Motus proprius Principis, aut Papę, qualiter probetur.*
1112 *Feudum dignitatis eſſe diuiſibile per conſuetudinem, qualiter probetur.*
1113 *Tranſactio vt reſcindi poſſit ex capite enormis læſionis, quæ probatio eſt neceſſaria.*
1114 *Metus illatus à iudice, qualiter probetur.*
1115 *Stilus curiæ, qualiter probetur.*
1116 *Vidua committens ſtuprum perdit dotes.*
1117 *Vidua vt dotes non perdat per ſtuprum per eam commißum, quid probandum veniat. nu. 1118.*
1119 *Dolus emptoris in emendo minus, quàm res valeat, qualiter probetur.*
1120 *Exceſſus iudicis in arbitrando, qualiter probetur.*
1121 *Omißum à partibus haberi pro expreſſo, quando dicatur.*
1122 *Hereditas quæ metu pœnæ S.C. Sillan. non fuit adita, vt tranſmittatur, quid erit probandum.*
1123 *Teſtator legando habitationem vt intelligatur etiam legaße dominiũ, quæ probatio eſt neceßaria.*
1124 *Interdictum aquę pluuialis arcendę, vt competat, quid in articulis deducen-*

ducen-

Digitized by Google

ducendum.nu.1125.1126.1127.1128.& 1129.
1130 Nepos qui venit ad hæreditatem aui, quid probare habet.
1131 Feudatarius ſi conuenitur per procuratorē fiſcalem, ſiue per baronem, à quibus feudū recognoſcit, ut eos excludat, qd probare neceſſe habet.
1132 Supellectilia quibus modis, & per quos probentur.
1133 Negotiorum geſtorem a principio habuiſſe animum depredandi, qualiter probetur.
1134 Negotiorū geſt. & dominus ut inſolidum obligentur, quid probandū.
1135 Hæredem ſciuiſſe ſe pure fuiſſe inſtitutum, qualiter probetur.
1136 Teſtamentum quem non condidiſſe, qualiter probetur.
1137 Vi publica accuſatus qua probatione conuincitur. nu. 1138.
1139 Citatus per edictū ut poſſit excōmunicari, quæ probatio erit neceſſaria.
1140 Forenſem habuiſſe notitiam ſtatutorum, qualiter probetur. num. 1141.
1142 Clericum quem non eſſe, qualiter probetur. nu. 1143.
1144 Emancipatio præſumpta, qualiter probetur.
1145 Negligentia uniuerſitatis in nō capiendo malefactores, qualiter probetur. nu. 1146.
1147 Diligentia uniuerſitatis in capiendo malefactores, qualiter prob. num. 1148. 1149. 1150. & ſeq. uſque ad nu. 1162.
1163 Tutor qui aluit pupilli matrem de bonis pupilli, ut reprehēſione dignus non ſit, quę probatio erit neceſſaria.
1164 Pecunia ſecūdi, ꝙ fuerit primus liberatus, qualiter, articulādo ꝓbetur.
1165 Sententiam ſine conſilio ſapientis fuiſſe latam, qualiter probetur.
1166 Quem ſponte non renuntiauiſſe alicui beneficio, qualiter probetur.
1167 Ciuem alicuius loci quem eſſe, qualiter probetur. nu. 1168. 1169. 1170. & 1171.
1172 Matriculatum quem non eſſe qualiter probetur.
1173 Colonū non laboraſſe terras ad uſum boni laboratoris, qualiter ꝓbetur.
1174 Tutoris culpa ſiue dolus in non ponendo omnes res pupilli in inuētario, qualiter probetur.
1175 Tutore percepiſſe tot fructus ex poſſeſſionib. pupilli, qualiter probetur.
1176 Amor ſiue dilectio qualiter probetur.
1177 Creditor ut ualeat uenire contra debitorem debitoris ſui, quæ probatio eſt neceſſaria.
1178 Filium quem non eſſe certi determinati hominis, qualiter probetur. num. 1179. 1180. & 1181.
1182 Legitimatio per ſubſequens matrimonium, ut de iure ſubſiſtere poſſit, quid probandum. nu. 1183.
1184 Legitimatio ut impetrari poſſit per filium poſt mortem patris, quid probandum

Digitized by Google

bandum.nu.1185.& 1186.
1187 *Arræ qualiter articulando probentur.*
1188 *Tutoris datio in præiudicium legitimi, vt de iure valeat, quæ probatio erit neceſſaria.nu.1189.*
1190 *Filius vendens rem ſui debitoris pro debito fiſcali, vt de iure valeat, quid probandum.*
1191 *Læſio cauſata per aditionem qualiter probetur.*
1192 *Famulum alicuius quem eſſe, qualiter probetur.*
1193 *Pax qualiter articulando probetur.*
1194 *Profeſſio tacita ingredientium aliquam religionem, qualiter probetur.*
1195 *Creditorem recuſauiſſe ſolutionem ſibi oblatam, qualiter probetur.*
1196 *Magnanimum & ingenioſum quem eſſe, qualiter probetur.*
1197 *Venditor vt ex mora rei non traditæ poſſit condemnari ad fructus perceptos, & percipiendos, quid erit probandum.*
1198 *Creditor conſcientius, eius pignus vendi, vt ex tali conſenſu generetur ei præiudicium, quod probandum.*
1199 *Exequutor datus ad capellam conſtruendam, qualiter probabit expenſas, quas in ea conſtruenda impendit.*
1200 *Seruus cui legata eſt libertas ſub conditione reddendarum rationum, quid neceſſe habebit probare, ad libertatem conſequendam.*
1201 *Tradito rei an probetur per inſtrumentum.*
1202 *Valor animalis qualiter probetur.*
1203 *Contractus celebratus cũ carcerato, vt virib. ſubſiſtat, quid ꝓbari dẽat.*
1204 *Tutor ut ſalarium pro tutelæ adminiſtratione conſequi poſſit, quid probare habet.*
1205 *Patris volũtas in legitimare volẽdo eius filiũ ſpuriũ, qualiter ꝓbetur.*
1206 *Donatoris volũtas quòd voluerit reuocare donationẽ, qualiter cõſtabit.*
1207 *Mariti confeſſio de dote recepta, vt præiudicet creditoribus, quid erit articulando probandum. nu. 1208 & 1209.*
1210 *Liber rationum vt probet inter ſocios, quid venit in articulis deducẽdũ.*
1211 *Conſanguinitas, vt probetur per teſtes de auditu, quid probandum.*
1212 *Conductor molendini ab obtinendã remiſſionẽ mercedis, quid probabit.*
1213 *Quartam non deberi epiſcopo de relictis factis Eccleſiis parrochialib. qualiter probetur.*
1214 *Appellationem fuiſſe malitioſè interpoſitam, qualiter probetur.*
1215 *Ceſſio quòd non ſit ſimulata, qualiter probetur.*
1216 *Aluuio qualiter articulando probetur.*
1217 *Doli vini capacitas qualiter probetur.*
1218 *Viam eſſe publicam, qualiter probetur.*

1219 Cle-

1219 Clericus in minoribus cōſtitutus, vt perdat priuilegiũ fori, qd probãdũ

1220 Tutorem reſtituiſſe bona inuentariata pupillis effectis maioribus, qualiter probetur.

1221 Socium in reb. ſocialib. pertractandis fuiſſe in culpa, qualiter probetur.

1222 Dominum in antiquis, qualiter probetur.

1223 Valorem rei ſuæ quem ſcire, qualiter probetur.

1224 Auxilium quem ante patratum homicidium præſtitiſſe, qualiter probetur. nu. 1225. & ſeq. vſque ad nu. 1230.

1231 Clericus, cuius frater ſuperueniens occidit clericum, cum fratre clerico colluctantem, vt talis clericus puniri nequeat, quid erit probandum.

1232 Remedium l. 2. C. de reſcin. ven. vt poſſit intentari contra ſecũdũ emptorem, quid probandum nu. 1233.

1234 Quem ex animo non deliquiſſe, qualiter probetur.

1235 Dominum non habuiſſe animũ vulnerãdi famulum, qualiter probetur.

1236 Vxorem non eſſe, qualiter probetur. nu. 1237.

1238 Collationem de tali beneficio non fuiſſe factam, qualiter probetur.

1239 Quem deliquiſſe, qualiter probetur.

1240 Illegitimum quem eſſe, qualiter probetur.

1241 Patria poteſtas, qualiter probetur.

1242 Guerram præceſſiſſe, qualiter probetur.

1243 Bannitum quem fuiſſe, qualiter probetur.

1244 Quem non deliquiſſe, qualiter probetur. nu. 1245.

1246 Actum falsò fuiſſe geſtum in collegio, qualiter probetur.

1247 Mercatorem quem non eſſe, qualiter probetur. nu. 1248.

1249 Prædia non eſſe ſubiecta collectis, qualiter probetur.

1250 Virginem ſtuprans tenetur dotare eam.

1251 Virginem quam non eſſe, qualiter probetur.

1252 Rem propria pecunia redimere habens, quòd aliena velit pecunia redimere, qualiter probetur.

1253 Eccleſiam non eſſe, ſed oratorium, qualiter probetur. nu. 1254.

1255 Collectam quem non ſoluiſſe, qualiter probetur.

1256 Confeſſionem non eſſe veram, qualiter probetur.

1257 Quem non vidiſſe Titium occidi, qualiter probetur.

1258 Teſtis de auditu ut de falſo conuinci poſſit, quæ probatio eſt neceſſaria.

1259 Locum eſſe peſtilentem, & contagioſum, qualiter probetur.

1260 Quem non occidiſſe, qualiter probetur.

1261 Iuriſdictionem quem non habere, qualiter probetur.

1262 Vulneratum quem non fuiſſe, qualiter probetur.

1263 Iniuriam quem ad eius animum non reuocaſſe, qualiter probetur.

1264 Con-

Digitized by Google

1264 *Condemnatum quem non fuiſſe in tanta quantitate, qualiter probetur.*
1265 *Quem facturum aliàs non fuiſſe, qualiter probetur.*
1266 *Latitantem quem non fuiſſe, qualiter probetur.*
1267 *Quem non reperiri, qualiter probetur.*
1268 *Iudicis copiam quem non poſſe habere, qualiter probetur.*
1269 *Teſtatorem non fuiſſe aliàs relicturum, qualiter probetur.*
1270 *Animũ quẽ deſiiſſe habere aliquã in uxorẽ ducere, qualiter probetur.*
1271 *Donatio quòd non fuerit inſinuata, qualiter probetur.*
1272 *Hæredẽ non impleuiſſe uolũtatẽ defuncti infra annũ, qualiter probetur.*
1273 *Veſtimenta pignori data, & à muribus corroſa, vt ipſorum emendatio peti valeat, quid probandum.*
1274 *Libellum non reperiri, qualiter probetur.*
1275 *Permutationem factam fuiſſe in fraudem iuris cõgrui, qualiter probetur. nu. 1276. & 1277.*
1278 *Dilatio quinquennalis conceſſa debitori per maiorem partẽ creditorũ, vt viribus ſubſiſtat, quæ probatio neceſſaria eſt. nu. 1279.*
1280 *Debitor vt admittatur ad ſoluendum aliud pro alio inuito creditore, quid probandum.*
1281 *Remedium adipiſcendæ poſſeſſionis intentans, ut ab eo excludatur, quid debeat probari.*
1282 *Bona, in quorum poſſeſſionem miſſus eſt hæres, quod fuerint teſtatoris, & ab eodem poſſeſſa, qualiter probetur.*
1283 *Citationem non eſſe circumductam, qualiter probetur.*
1284 *Confeſſio patris de eo, quòd debet filio, vt viribus ſubſiſtat, quæ probatio erit neceſſaria.*
1285 *Mulier vt excludatur a beneficio. S.C. Velleiani, quid erit probãdum.*
1286 *Forum vt quis minime ſorciatur ratione contractus, quæ probatio erit neceſſaria.*
1287 *Mandans, ut non teneatur de delicto commiſſo per mandatarium, quid habebit probare.*
1288 *Negatiua quod Titio non fuit ſolutus, qualiter probetur.*
1289 *Minor, qui debet contrahere cum conſenſu propinquorum, ſi cõtrahat ſine ipſorũ cõsẽſu, vt valeat cõtractũ infringere, quid probare habet.*
1290 *Prodigum quem eſſe, qualiter probetur. nu. 1291.*
1292 *Salarij famulo nullo modo conſtituti liquidatio, & probatio quõ fiat.*
1293 *Iniuriæ remiſſio qualiter probetur.*
1294 *Teſtium teſtificata quem didiciſſe, qualiter probetur. nu. 1295.*
1296 *Quem ſuo iure fuiſſe vſum, qualiter probetur.*
1297 *Conditione ob cauſam agens, quid probare tenetur.*

Digitized by Google

198 *Culpa illius,qui debuit mittere procuratorē,& nō miſit,qual. ꝑbetur.*

1299 *Depoſitarius præſumitur in dolo ſi dicat res depoſitas perdidiſſe,& proprias incolumes habere.*

1300 *Depoſitarius,ut excludat dolū in quo præſumitur eſſe ex incolumitate rerum ſuarum,& amiſſione rerum depoſitarū,quid probare habet.*

1301 *Dilapid.torem quem eſſe,qualiter articulando probetur.*

1302 *Diſcuſſio bonorū,qualiter articulando probetur.nu.* 1303.1304.1305. & 1306.

1307 *Loci diſtantia qualiter probetur.*

1308 *Dolor ſiue cordis meſtitia qualiter probetur.*

1309 *Filiusfamilias ſi multum patre habitans,& bona paterna admīniſtrās ut de bonis patris minime quæſiuiſſe præſumatur,quid in artic.deducendum eſt.*

1310 *Natum quem fuiſſe octauo,ſiue ſexto mēſe,qualiter probetur.nu.*1131.

1312 *Natum congruo tempore quem fuiſſe,qualiter probetur.*

1313 *Forenſem quem eſſe,qualiter probetur.*

1314 *Fratrem alicuius quem eſſe,qualiter probetur.nu.*1315.

1316 *Fugiens à carceribus habetur pro confeſſo.*

1317 *Fugiens è carceribus,vt pro confeſſo minime haberi ualeat,quæ probatio erit neceſſaria.nu.*1318.1319.1320.1321.& 1322.

1323 *Gabellam quem non ſoluiſse,qualiter probetur.*

1324 *Gabellarius agēs ad res quæ ceciderūt ī comiſſū,quid probare habebit.*

1325 *Hoſpital e auctoritate Epiſcopi fuiſſe conſtructum,qualiter probetur.*

1326 *Identitas ſcripturæ ſiue contractum,qualiter probetur.*

1327 *Ignorantia qualiter art.probetur.nu.*1328.

1329 *Immunitatem ex præſcriptione prætendens,quid probare habebit.*

1330 *Inſt.umenti fides vt per teſtes ſubuertatur,quid in articulis deducere debet.nu.*1331.

1332 *Ius patronatus qualiter articulando probetur.num.*1332.1333.1334. & 1335.

1336 *Liberatio debiti qualiter probetur. nu.*1337.1338.1339.1340.1341 & 1342.

1343 *Licentia reuelandi confeſſionem,qualiter probetur.*

1344 *Illiteratum quem eſſe,qualiter probetur.*

1345 *Conductor vt teneatur de incendio nulla probata culpa, quæ probatio erit neceſſaria.nu.*1346.

1347 *Luſorem quem eſſe, qualiter probetur.*

1348 *Manifeſtum qualiter probetur.*

1349 *Manumiſſio qualiter art.probetur.*

1350 Quem

1350 *Quem eſſe de collegio, qualiter probetur.*

1351 *Mens mala alicuius, qualiter probetur. nu.* 1352. 1353. 1354.

1355 *Mens tacita alicuius qualiter probetur. num.* 1356. 1357. 1358. 1359. & 1360.

1361 *Mercatorem quem eſſe, qualiter probetur.*

1362 *Militem quem eſſe, qualiter probetur. num.* 1363. 1364. & 1365.

1366 *Militare qualiter probetur.*

1367 *Morboſum quem eſſe, qualiter probetur. nu.* 1368.

1369 *Morum probitas, qualiter probetur. nu.* 1370.

1371 *Noualia qualiter probentur.*

1372 *Actorum nullitas, quomodo probetur.*

1373 *Pecuniæ numeratio, qualiter probetur. nu.* 1374.

1375 *Prouocatorē quē fuiſſe, qualiter probetur. n.* 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. & 1386.

1387 *Cautionem de non offendēdo eſſe, uel nō eſſe ruptam, ex quibus ꝓbetur.*

1388 *Officialem non quæſiuiſſe ex bonis fiſci, qualiter probetur.*

1389 *Minores ordines, an inferantur ex maioribus ordinibus poſtea inſpectis. nu.* 1390.

1391 *Pecuniam fuiſſe ſolutioni paratam, qualiter probetur.*

1392 *Pignoris remiſſio ex quibus probetur. nu.* 1393. 1394. & 1395.

1396 *Iuriſpatronatus quaſi poſſeſſio, qualiter probetur. nu.* 1397.

1398 *Remiſſio à reddendis rationibus, qualiter probetur. num.* 1399. 1400. 1401. & 1402.

1403 *Reſignatio ſimoniaca, qualiter probetur.*

1404 *Interdicto ſaluiano agenti quid incumbat probare.*

1405 *Scientiam eſſe in aliquo, qualiter probetur.*

1406 *Sepulchrū eſſe cōmune in familia, vel hæreditariū, qualiter probetur.*

1407 *Confidentia beneficialis, qualiter probetur. nu.* 1408. 1409. & 1410.

1411 *Debiti ſolutio, qualiter probetur, num.* 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. & 1418.

1419 *Sponſalia qualiter probentur contracta.*

1420 *Statutum non fuiſſe vſu receptum, qualiter probetur.*

1421 *Stuprum qualiter probetur. nu.* 1421. & 1422.

1423 *Subſtitutionem non fuiſſe per notarium ſcriptā, ſed omiſſam, qualiter probetur. nu.* 1424.

1425 *Ordinandi ſufficientia qualiter probetur.*

1426 *Cautionem de non offendendo petenti, quid incumbit art. probare.*

1427 *Color tituli beneficialis qualiter probetur. num.* 1428. 1429. 1430. & 1341.

1432 *Tractatus ad maleficium committendum,qualiter probetur.nu. 1433. 1434.1435.& 1436.*
1437 *Tranſactioni ſe fundans,quid probare debeat.*
1438 *Matrem non petiiſſe tutorem filio,qualiter probetur.*
1439 *Vaſallagium qualiter articulando probetur.*
1440 *Vicarium quem eſſe,qualiter probetur.*
1441 *Viduam emiſſe de bonis mariti,qualiter probetur.*
1442 *Veſtes feſtiuæ & pretioſæ cedunt lucro hæredum mariti.*
1443 *Veſtes p̃tioſę et feſtiuę,ut efficiãtur uxoris,quę ꝓbatio eſt neceſſaria.*
1444 *Eccleſia agens ad res per tertium poſſeſſas,tamquam earundum rerum domina,quomodo fundabit eius intentionem.*
1445 *Eccleſiam eſſe collegiatam,qualiter probetur.nu.1446.*
1447 *Eccleſiam eſſe parochialem,qualiter probetur.*
1448 *Emancipationem fraudolentam fuiſſe,qualiter probetur.*
1449 *Diſſenſus qualiter articulando probetur.*
1450 *Aedificiũ fuiſſe factũ ad æmulationẽ uicini,qualiter ꝓbetur.nu.1451.*
1452 *Epiſcopum quem eſſe,qualiter probetur.nu.1453.& 1454.*
1455 *Equũ fuiſſe furto ſubtractũ,qualiter ꝓbetur.nu.1456.1457.& 1458.*
1459 *Equum eſſe venalem,qualiter probetur.*
1460 *Maritus promittens non amouere vxorem ab domicilio, vt a tali promiſſione excuſetur,quid probabit.*
1461 *Error notarij,qualiter probetur.nu.1462.1463.1464.& 1465.*
1466 *Error teſtis dicẽtis ſe falſa p errorẽ depoſuiſſe,qualiter ꝓbetur.n.1467*
1468 *Error in nomine fundi,qualiter probetur.*
1469 *Excõmunicatus ad cautelã petens abſolutionẽ,quid probare teneatur*
1470 *Exequutorem teſtamenti quem fuiſſe,qualiter probetur.*
1471 *Inſtrumẽtũ falſi ſuſpicione ſuſpectũ,qualiter probetur.n.1472.1473. 1474.1475.1476.1477.1478.1479.1480.& ſeq. uſq.ad n. 1486.*
1487 *Vxor ut ex pernoctatione extra domũ mariti in ſuſpitionem adulterij non incurrat,quid probabit.nu.1488.*
1489 *Filius ut compelli poſſit ad matrẽ dotãdã,quæ probatio erit neceſſaria.*
1490 *Maritus vt valeat repetere alimenta,medulas erogata vxori ægrotæ quid probare habet.nu.1491.*
1492 *Altitudo alicuius rei,qualiter per teſtes probetur.*
1493 *Antiquum qualiter probetur.nu.1495.*
1496 *Apoſtatam quem eſſe,qualiter probetur.*
1497 *Appellantem propter impedimentum non fuiſſe appellationem proſequutum,qualiter probetur.*
1498 *Aquæ bonitas,qualiter probetur.nu.1499.& 1500.*

Digitized by Google

1501 *Aqua quibus modis probetur eſſe propria alicuius.*
1502 *Aquæ curſus facto hominis inductus, ut ſeruitutis acquiſitionem inducat, quid probandum.*
1503 *Arma quem deferre nō malo animo, qualiter probetur. nu. 1504. 1505. & 1606.*
1507 *Artificem eſſe, vel non eſſe, qualiter probetur.*
1508 *Auis euolans, ſi ab alio quam à domino capiatur, ut repeti poſſit, quid in articulis deducendum.*
1509 *Ballam alicuius eſſe, qualiter probetur.*
1510 *Baptizatum quem eſſe, qualiter probetur.*
1511 *Bellum eſſe iuſtum, qualiter probetur.*
1512 *Permutatio beneficij, ut fraudolenta dici poſſit, quæ probatio eſt neceſſaria. nu. 1513. 1514. & 1515.*
1516 *Bona hæreditaria in bonis teſtatoris fuiſſe, qualiter probetur.*
1517 *Bona quem non habere, qualiter probetur.*
1518 *Bona eſſe oneribus uniuerſitatis obnoxia, qualiter probetur.*
1519 *Bona defuncti eſſe vacantia, qualiter probetur.*
1520 *Bona fuiſſe communia, qualiter probentur.*
1521 *Bona fuiſſe quæſita per familias ex re patris, qualiter probentur.*
1522 *Cæcum quem eſſe, qualiter probetur.*
1523 *Chriſtianum quem eſſe, qualiter probetur.*
1524 *Citationem ad notitiam citati perueniſſe, qualiter probetur. nu. 1525.*
1526 *Collegium qualiter probetur.*
1527 *Conſenſum alicuius interueniſſe ad aliquid confirmandum, qualiter probetur. nu. 1528. 1529. & 1530.*
1531 *Conſpiratio, qualiter probetur. nu. 1532.*
1533 *Conuenticula qualiter probentur.*
1534 *Habitare quem non poſſe cum alio culpa ſocij, qualiter probetur.*
1535 *Solutio debiti in ſcriptis redacti non poteſt probari, niſi per contrariam ſcripturam.*
1536 *Solutio debiti inſcriptis redacti, quibus in caſibus poterit probari per teſtes. nu. 1537.*
1538 *Minor ſi iurat ſe eſſe maiorem, ſi poſtea petit reſtitutionem, non admittitur ad probandam minorem ætatem, niſi per ſcripturam.*
1539 *Promiſſio rei ſtabilis, ſi fiat aduocato per patrocinio, non poteſt probari, niſi per ſcripturam.*
1540 *Abſolutum quem fuiſſe ab excommunicatione, probatur per ſcripturā.*
1541 *Emphyteoſis non poteſt probari per teſtes, ſed per ſcripturam.*
1542 *Acta, actorūque atteſtationes probātur per ſcripturā, & nō per teſtes.*

1543 Bono-

1543 *Bonorum conſignatio in inuentario contentorum, non poteſt probari, niſi per ſcripturam.*
1544 *Principis certa ſcientia non poteſt probari, niſi per ſcripturam.*
1545 *Motus proprius ſcriptura debet probari.*
1546 *Hypotheca tacita probatur ſcriptura.*
1547 *Exculpatio, & remiſſio probantur ſcriptura.*
1548 *Legitimatio non teſtibus, ſed ſcriptura probatur.*
1549 *Electio ſcriptura probatur.*
1550 *Clericatus debet probari per ſcripturam.*
1551 *Licentia iudicis de intrando poſſeſſionem debet probari per ſcripturam.*
1552 *Iuriſdictio ordinaria, non niſi per ſcripturam probari poterit.*
1553 *Iuriſdictio delegata, an debeat probari per ſcripturam.*
1554 *Matrimonium inter nobiles debet probari per ſcripturam.*
1555 *Solutio publici canonis per ſcripturam debet probari.*
1556 *Mandatum procuratorium non teſtibus, ſed ſcriptura debet probari.*
1557 *Gratia principis ſcriptura debet probari.*
1558 *Gratia principis in tribus caſibus, probatur per teſtes.*
1559 *Aſſenſus regius ad ipſius probationem requirit ſcripturam.*
1560 *Mandatum principis ſcriptura, & non teſtibus debet probari.*
1561 *Debitum, cuius occaſione deueniri petitur ad ſequeſtrum, debet ſcriptura probari.*
1562 *Sententia debet ſcriptura probari.*
1563 *Emphyteoſis tacita renouatio ſcriptura debet probari.*
1564 *Bonorum poſſeſſionis agnitio probari debet ſcriptura.*
1565 *Delegatio debet ſcriptura probari.*
1566 *Unio Eccleſiarum debet ſcriptura probari.*
1567 *Compoſitio facta de aliquo crimine debet ſcriptura probari.*
1568 *Tutela debet probari per ſcripturam.*
1569 *Emancipatio ſcriptura debet probari.*
1570 *Caſus, ad quorum verificationem requiritur ſcriptura.*
1571 *Iuramento probantur omnia, quæ ab animo dependent.*
1572 *Satiſdandi difficultas, ſeu quem non poſſe inuenire fideiuſſorem, probatur iuramento.*
1573 *Satiſdandi difficultas non probatur iuramento, ubi iudex habet indicia, quòd quis poteſt inuenire fideiuſſorem.*
1574 *Votum quem emiſiſſe de ſe clericando, ante delictũ, probatur iuramẽto.*
1575 *Scripturæ amiſſio, probatur iuramento.*
1576 *Inſtrumentum cum quis vult illud redarguere de falſo, tunc illius amiſſio non probatur iuramento.*

1577 *Scripturam quem in promptu non habere, ad finem procedendi ad vlteriora, probatur iuramento.*
1578 *Ignorantia alicuius facti, probatur iuramento.*
1579 *Gabellam mercium, ſi quis non ſoluit, & cum iuramento dicat, ideo non ſoluiſſe, quia ignorabat ibi gabellam ſolui, quòd per hoc excuſatur.*
1580 *Hæres licet per biennium non ſolu erit canonem, nō cadit a iure ſuo, ſi ne ſciuit rem eſſe emphyteuticam, & de hoc ſtabitur ſuo iuramento.*
1581 *Canonem recipiens, videtur remittere caducitatem, ſi ſcienter contra illud recipiat, ſecus ſi ignoranter.*
1582 *Canonem ignoranter quē recepiſſe propter iuramētū domini, probatur.*
1583 *Suſpicio iudicis, probatur iuramento.*
1584 *Suſpicio in perſonam actorum notarij, et cōſultoris, probatur iuramēto.*
1585 *Sacerdos poteſt reuelare confeſſionem de licentia confitentis.*
1586 *Sacerdotis iuramento ſtatur, an habuerit licentiam reuelādi cōfeſſionē.*
1587 *Fugæ iudicium, tollitur iuramento fugientis.*
1588 *Scientia alicuius facti, probatur iuramento.*
1589 *Abſentia aduocati, probatur iuramentum.*
1590 *Infirmitas, probatur iuramentum.*
1591 *Contumax purgat ſe à contumacia per iuramentum.*
1592 *Impedimentum ad obtinēdam quartam dilationē, probatur iuramēto.*
1593 *Timor in præiudicium partis eum allegantis, probatur per iuramentum.*
1594 *Inſtrumento ſubtracto de contentis in inſtrumentis ſtatur iuramento.*
1595 *Inſtrumento lacerato de contentis in inſtrumento, in præiudicium lacerantis ſtatur iuramento.*
1596 *Damna, & intereſſe in odium iudicis iniquè aliquem bannientis, probantur iuramento.*
1597 *Expenſæ factæ in litigando, probantur iuramento.*
1598 *Intereſſe in aliquibus caſibus, probatur iuramento.*
1599 *Color alicuius veſtis, probatur iuramento.*
1600 *Tabellionem quem eſſe, probatur iuramento.*
1601 *Statutum puniens extrahentem frumentum, non comprehendit extrahentem, pro victu ſuo.*
1602 *Frumentum quem extraxiſſe pro victu ſuo, probatur iuramento.*
1603 *Apoſtolos ſi quis dicat amiſiſſe, huiuſmodi caſū probabit per iuramētū.*
1604 *Statutum mandans ſtari iuramento damnum paſſi, hoc caſu ſtabitur iuramento damnum paſſi ſuper dominio, ſi dominij quæſtio moueatur.*
1605 *Negatiua qua iudex profitetur ſibi liquere de meritis cauſa, probatur iuramento.*
1606 *Actio ad exhibendum, probatur iuramento.*

Decla-

Digitized by Google

Declarantes per præſentem diſpoſitionẽ, nec per capitulum, de teſtantes, circa probationes neceſſarias non intelligi deroga tum iuris, & ſacrarum Regni conſtitutionum, vel capitulo rum diſpoſitioni.

NOtandum eſt ex uerbis huius pragmaticæ, quòd nõ intelligitur per eam circa probationes neceſſarias derogatum diſpoſitioni, iuris communis conſti-
1 tu. & capitulorum regni, ut in ea eſt uidere: & † propterea legitimus numerus teſtium, defenſioneſque legitimæ, parte regulariter citata ad omnes actus, ſunt per quàm neceſſariæ, ut teſtatur Carau. rit. 288. capitulum emanatum à Duce Calabriæ, nu. 17. ver. & quod propterea. Non enim ut in §. præced. fuit dictum, eſt remiſſa per hanc pragmaticam ſolemnitas iuris naturalis, ſeu gẽtium, ſed ſolum iuris ciuilis, & poſitiui: & ideo de negotio debet debito modo liquere, ſecundũ Bar. in l. filiusfamilias. nu. 4. uerſic reſponſio tollitur. ff. de don. & in conſt. ad reprimẽdũ. in verbo, uidebitur, nu. 8. uerſ. ſi uero per uerba, et Parid de Put. in tract. ſin. par. 2. in verbo, utrum iudex qui per uim. nu. 10. refert & ſequitur Carau rit. 288. proxime citato. nu. 7. Ex quorum dictis ſumpta occaſione à præſenti pragmatica, ad eiuſdem pragmaticæ dotem, uidebimus de tribus probationum ſpeciebus magis in foro uerſãtibus: uidelicet de probatione quę fit per teſtes: item & ſecundariò de ea, quæ fit per ſcripturas: tertiò de ea, quæ fit per iuramentum, & ſub iſtis tribus probationum ſpeciebus. quoad potero, reliquas probationum ſpecies coaceruabo.

De prima ſpecie probationum, quæ fit per teſtes.

DE probatione per teſtes tractaturi, in primis uidẽdũ erit, quotus teſtiũ numerus in unoquoque actu requiratur: ſecundò, quomodo deponere habeant in quibuſuis caſibus: & quomodo in eis formari debeant articuli.

Quibus explicitis imponetur finis probationi, quæ fit per teſtes unde quantum ad primum quæſtionis caput attinet, regulam conſtituo, quòd † in omni negotio regulariter ſuffici-
2 unt duo teſtes vulg. l. ubi numerus. ff de teſtibus refert, & ſequitur gl ſi. in l. inter illam. ff. de uerb ſignifi.

3 Ex quo tex.plura inferuntur:& primò,quòd ad probandam mulierem † eſſe prægnantem,duo teſtes ſufficiunt,qui ſint obſtetrices. l.1.in prin ff de uent.in ſp.

4 Limita hanc illationem procedere, quoties non deponerent de confeſſione † mulieris dicentis ſe prægnantem: nam ſi prægnantia mulieris intenderetur probari per propriam mulieris prægnantis confeſſionē tunc non ſufficerent duo teſtes obſtetrices, ſed quinq; requiruntur teſtes,ſm Spec.in tit.de teſtib.§.reſtat de numero, nu. 6.ver.& tñ duæ, vbi hoc expreſſius firmat Ioan.And.in addit.ad ipſũ Spec.in dicto loco,in litera c,refert.& ſequitur Bert. in ſuo vberrimo repert.in verbo,venter.verſ.4.& in verbo prægnãtia. verſ.fin.

5 Infertur ſecundo loco, ꝙ ad probandum rogitum teſtium in aliquo actu † requiſitorũ,ſufficiunt duo teſtes,vt teſtatur Alex. qui dicit hanc opinionem communem, in conſ.47.abunde per celeberrimos Doctores,nu.3.ver.ſufficit ꝙ per duos teſtes. vol.... & i l.2.nu. 6.verſ ſufficiat de tali ſolemnitate C.de bon.poſſ. ſecundum tabul.

6 Infertur tertio loco, ꝙ ad probandam abſolutionem ab excommunicatione † in perſona notarij tempore celebrati contractus,nec non teſtium in eo deſcriptorum,ꝙ non erant infames, & contrahentes non erant minores,duo teſtes ſufficiunt,vt firmat Bald.in l.2.nu. 3.verſi.2 quæritur.C.de bono.poſſ. ſecundum tabul.

7 Quartò infertur,quòd † ſi agatur de probando filiationem,quæ fuit cauſa inſtitutionis,duo teſtes ſufficiunt, ſecundũ Pau.de Caſt. in l.errore nu 8.verſ.certe poterit Titius probare ſe filium. C.de teſta.quem refert,& ſequitur Iaſ.in l.2.nu.13.verſi.& probabitur per duos.C.de bono.poſſ ſecundum tab.

8 Quintò infertur,quòd ſi tractatur de probando, quòd relictum factum filiæ pro dote,fuit † factũ titulo inſtitutionis,non vltra quã duo teſtes requiruntur, maxime ſi non eſt dubium de ſolemnitate teſtamenti,vt firmat Iaſ.in l.2.nu.13.verſ.quòd ſi in teſtamẽto continetur C.de bono.poſſ.ſecundum tabul.

9 Sextò pariter infertur,ꝙ ad probandũ inditiũ† duo teſtes requiruntur,vt firmat glo.in l.fin.in verbo,vel inditijs.C. fam.erciſ.quã ibi ſequuntur Bar.& alij communiter.& Bar.in l.fin.nu.7.verſi.quæro qualiter.ff.de quæſt.concordantes recitat Alex.conſi.1.nu.5.verſio.inditium autem.vol.2.& conſi.180.eo.vol.2.& conſ.5.nu 4.vol. 1.& in add.ad Bar.in d.l fin ff.de quæſt. & in l.cũ proponeretur.ff. de legat.2.& Iaſ.in l admonendi.ff.de iureiurando.

10 Septimò infertur,quòd tenor ſcripturæ deperditæ † poteſt probari per

ri per duos teſtes,ut probat text.ſingu.in l.teſtium.iūcta ibi glo. in verbo,per teſtes.C.de teſtib.quē ad hoc allegat Abb.in c.ſicut. nu. 11.verſi.unde ſcias.extra de prob.& ante eum ad idem illud ponderarūt Bal.Ang.& Salic.vt refert,& ſequitur Alex in l.2.nu.8.verſ. extra gloſ.adde.C.de bono poſſeſ.ſecūdum tabulas. ſed qualiter debeant deponere hi duo teſtes,perbellè edocet Gugliel.de Bened.in c.Raynutius.in glo.in verbo,teſtamentum.il 1.nu.91.uerſi.plus dico.ex.de teſtam.par.1.

11 Octauò infertur,ꝙ ad conuincendum Summum Pontificē † de aliquo facto,duo teſtes ſufficiunt,ſecundum gl.ſin.in c.præſul.2.q. 4.quā refert,& ſequitur Abb.in c.tertio loco,nū.6.ver.& per duos. teſtes.extra de prob.& in c.at ſi clerici nu.3.verſi qui dicit quod ē t contra Papam.extra.de iudic & Corſ.in ſingu.in uerbo, Papa.

12 Nonò infertur,ꝙ crimē hæreſis probatur † per duos teſtes,ēt inhabiles,ſm Card.in clem prima.§.verum quia.nu.5.uerſi.in cōtrarium.qđ ſufficiat probatio duorum.de hęret.& ꝙ in hmōi criminis probatione recipiantur teſtes inhabiles,probat tex.in c.in fidei fauorem.de hæret li.6.licèt gloſ.ibi in ver.inquiſitionis, limitet hoc verum eſſe,quando proceditur per uiam inquiſitionis, & non accuſationis,per rōnem,de qua ibi per eam.Sed cōtra glo.tenet ibi Arch. licèt ibidem Ioan.And.ſtet pro gloſ.opinione.At tu indiſtinctè propter fauorem fidei,ꝙ ſiue procedatur per inquiſitionem,ſiuè per accuſationem,ſemper teſtes inhabiles,& aliàs de iure non admittendi,contra hæretico s recipiuntur,& probāt,ut teſtantur.Paul.Gril. in tract de hære. quæſt.13 uerſi. ego tamen potius tenerem.& noſter Carr.ſimpliciter in tract.de hære.nu.120.verſic.intellige tamē.

13 Decimò infertur,quòd ad probandum,ꝙ quis † fuerit prohibitus teſtari,duo teſtes ſufficiunt,ſecundum Car.Par.conſ.67. querele,& iudiciū deductum,nu. ...ver......vol....refert,& ſequitur Vrſ. ad Affl deciſ 69.num.4.uerſi.inter alia dicit:de cuius dicti veritate latè uerba effudit Boſſ.in ſua crim pra.in tit.de his qui prohi. teſt in fin.

14 Vndecimò infertur,quòd ad probandum,ꝙ teſtamentū † fuerit conditum coram ſeptem teſtibus,ſufficiunt duo teſtes,uel ad ſummum in tres,ut probatur in l fin.iūcta ibi gl.in uerbo,doceri.C. de bono poſſeſſ.ſcđm tabu.refert,& ſequitur Spec.in tit de notor.crim. §.in præcedentibus.numer.9.uerſ.& per duos probatur,quibus addo conſimilem glo in l.comparationes.in uerbo,duobus.C.de fi.inſtrumen.& pariter ad probandum,ꝙ tres teſtes ſubſcripſerunt pri

uatam ſcripturam, ſufficiunt duo teſtes.auctor.Spec.in tit.de notor.crim.§.in præcedentibus.nu.9.verſi & quod tres ſubſcripſerunt.

15 Duodecimò infertur, ꝙ notorium † probatur duob.teſtibus, ſm Spec.in tit.de notor.crim.§.iã de notorio, nu.20.verſ.item nota, ꝙ ad probationem notorij.& idem eodem titu.in § in præcedentibus.nu.9.uerſ.& quod duo probent aliquid eſſe notorium, mouetur de tex.in l.ſi vero.§.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatiſd.cog.& in c. bonę.il 1.extra de elec.concordat Marſi.in rub.C.de prob.nu.229.verſic.quot autem teſtes probent notorium.& Abb.in c.tertio loco, nu 2.uer.quinimo & notorium.extra de præſumpt.vbi Felin.concordantes allegat, nu.5.verſi.& adde quod etiam notorium.

16 Decimotertiò infertur, ꝙ error † in teſtamento apparens, probatur duobus teſtibus, ſecundum Alex.conſi.140.ſuper teſtamento, nu.3.uer.quinimo fortius uol.1. contrariũ uoluit glo. ex diametro in l.cum proponebatur.in uerbo, quęreretur, & in uerbo, coniectura, ff.de leg.2.ubi concludit quòd error in teſtamento nuncupatiuo eſt probandus ſeptem teſtibus, & in codicillis quinq;. Sed tu diſtingue, ut per Bar.in l.errorem, nu.3.uerſi.tu dic quod quædã ſunt probationes.C.de teſtam. & uide quæ latè in materia huius illationis ſcribit Maſcard.in tract.de prob.tom.2.concl.642.

17 Decimoquartò infertur, quòd cõiectura † ſuper aliquo facto probatur duobus teſtibus, ſecũdum opinionem Bal.in l.quamuis.nu.1.verſi.quia duo teſtes faciunt coniecturam, ubi etiam Sal.idẽ tenet.C.de impu.& alijs ſubſt.concordat Bar.in l.2.nu.39.uerſ.quæro ergo.ff.de vulga.& pup.ſubſt. & Alex.conſi.29.nu.21.uol.7.

18 Decimoquinto infertur, ꝙ † ſimulatio contractus probatur duobus teſtibus ſecundum Pariſ.conſ.55.contractus uẽditionis, nu.36.uerſ.ſatis eſt de iſta ueritate, uolu.1. ſequitur Caſſan.in conſuetud.Burg.in tit.des retraictz.rub.10.§.12.in text.ibi ſela fraude, nu.12.uerſ.debet probare.refert, & ſequitur.Vrſil.ad Affl.deciſ.40.nu.16.uerſ.per duos teſtes probari contractum ſimulatum.

19 Decimoſexto, infertur, ꝙ ſi agatur † de probando amicitiã inter aliquos extitiſſe, uel extare, ſufficiunt duo teſtes, ſecundum Bal.in l.errore, num.3.uerſic. item amicitia.C.de teſtam. refert & ſequitur Bertach in ſuo repert.in uerbo, amicitia, uer.11.& eodem modo ini-

20 micitia † inter aliquos extitiſſe, uel extare, duob.teſtibus, probatur.ſecundum eundem Bal.in d l.errore, num.3.uerſi.ſed quod imo debeat probari per quinq; teſtes.C.de teſtament. contrarium uoluit Bar.in l.hæredes palàm.§.ſi quid poſt, nu.3.uerſi. numerus quinq; teſtium,

teſtium.ff eod.tit.de teſtam.ſequitur Felin.in c.cũ oporteat. nu.5. verſi itẽ quot teſtes requirãtur. ext. de accuſ. Sed certe opinio Bal. eſt vera regulariter,& opinio Bar.ſimiliter vera ĩ caſu ſuo,ſcilicet, qñ agitur ad reuocationem legati ob ſuperuenientem inimicitiam.

21 Decimoſeptimò,duo teſtes ſufficiunt,quando agitur † de probã do tacitam pupillarem ſubſtitutionem, ad excludendam matrem a luctuoſa filij hæreditate,teſte Bar.in l.2.num.39.verſi. tenẽs præ cedentem opinionem.ff.de vulga.& pupilla.ſuſtitutione.refert, & ſe quitur Card.Franciſ.Manti.in tract.de conie.vlt.volũt.lib.5.c.15. num.9.verſ hanc autem declarationem voluntatis

22 Decimooctauo infertur,quòd † regius aſſenſus probat duobus teſtibus,ſecundum Affl.in cap.2.not.1.in tit.ſi de inueſtitu.inter do min.& vaſallis oriat.refert,& ſequitur Vrſil ad Afflict deciſ.243. nu.6.verſi.ſed hic quærit quot teſtes.Sed præmiſſa intellige, inſpe cto iure communi feudorum,quo bene verũ eſt,quòd regius aſſen ſus probari poteſt teſtibus:tamen inſpecto iure regni ad probationẽ regij aſſenſus,requiritur ſcriptura,vt dicam inferius ſuo loco.

23 Decimonono infertur,quòd ad probandũ, † quòd quis fuerit in ſtitutus titulo inſtitutionis,ſufficiunt duo teſtes,ſecundũ Ruin. cõ ſil.1.nu.8.vol.2.refert.& ſequit Vrſil.ad Affl.deciſ.243.nu.6. uer. dicens duobus teſtibus probari.

24 Vigeſimo infertur,quòd pactum † de retrouendendo probatur per duos teſtes,ſi Rolan.à Val.ſequi velis in conſ 50.quoniam apud omnes receptum eſt,nu.4.verſi.cum pactum ipſum probari debue rit,vol.4.vbi concordantes allegat,ſubdẽs poſſe etiam probari per vnum teſtem cum iuramento in ſupplemẽtum probationis.vide ad eũ,& ad Alex.qui pro Rolan. opinione ſtat in vlt. dicto in cõſ.122. viſo proceſſu vtriuſq; cauſæ per totum.vol.2.

25 Vigeſimoprimo infertur,quòd fama†probatur duobus teſtibus ſecundum Bar.in l.3.§.eius quoque,num.2.verſi.gl.dicit quòd per duos teſtes.ff.de teſtib.

26 Vigeſimoſecundo pariter infertur, quòd fama viciniæ†duobus teſtibus probatur,vt firmat Felin.in cap. tertio loco, nu.5.verſi. ex quo colligitur quòd per duos.extra de preſump.vbi ante eum Abb. num.1.verſi.

27 Vigeſimotertio infertur,quòd clauſula†codicillaris probatur p duos teſtes,ſcdm Capic.deciſ.89.nu.4.uerſ.dũmodo dicta clauſula.

28 Vigeſimoquarto infertur,quòd†ad probandam teſtium habilita tem,ſufficiũt duo teſtes,vt auth.fuit Gemin.in tract.de teſt. nu.26.

& no-

& nouiſſime Maſcar.in tract.de prob.to.2.concl.847.num.8.uerſ. ſi quis vero voluerit.

29 Vigeſimoquinto infertur, quòd † error actorũ probatur duobus teſtibus, ſecundum Guidon. Pap. qui dicit ſic ſeruari in Regno Frãciæ in deciſ.528. de cuius lim. veritate remitto me ad Maſc. in trac. de prob to.2.concl.646. per diſcurſum.

30 Vigeſimoſexto infertur, quòd teſtiũ † inhabilitas probatur duobus teſtibus, vt teſtis mihi eſt Gemin. in tract. de teſtib nume.26.& nouiſſime Maſcar.in tract.de prob.tom.2.concl 847.nume.8.verſ. ſi quis uero voluerit. & pariter duobus teſtibus auctorum error probari poſſe, aſtruit Guid. Pap. deciſ. 528. ut refert Maſc.in tract. de probat.to.2.concl.646.

31 Ennarratis illationibus retroſcriptis limita † primò regulã tex. in l. vbi numerus. ff de teſtib. vt non habeat locum, quando accuſaretur Epiſcopus, qui ſit Cardinalis: nam tunc ad eum conuincendum non duo, ſed ſeptuagintaduo requiruntur teſtes, vt mihi probat tex. in c. nullam damnationem. 2 quæſt. 4.

32 Limita ſecundò regulam huius legis non procedere † de conuincendo presbyterum Cardinalium, quia nõ duobus tãtum teſtibus, ſed ſexaginta quatuor cõuincitur, licèt vt damnari poſſit Diaconus Cardinalis uigintiſeptem teſtes requiruntur, & ſufficerent: cæteri verò presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, accoliti, exorciſtę, hoſtiarij, & lectores, ſeptem teſtibus damnari poſſe, probat tex. qui hæc omnia decidit in c. prę ſul. 2. quæſt 4.

33 Limita tertio non habere † locum, quoad validitatem teſtamẽti, nam ad illius ſolemnitatem, & validitatem non duo, ſed ſeptem teſtes requiruntur, vulg l. hac conſultiſſima. C. de teſta. cuius tex. diſpoſitio multifariè multisque modis limitatur.

34 Et primo iſta tertia limitatio ſublimitatur † non habere locũ, & minus procedere in teſtamẽto cõdito tempore peſtis: eo enim tempore propter ſuſpicionem contagionis perſonæ non ita de facili reperitur integer numerus teſtium: & propterea non eſt mirũ, ſi tali caſu quinque teſtes ſufficerent, teſtis eſt Bal. in l. & ab antiquis nu. 1. verſic. Item ſi non poſſunt haberi plures propter mortalitatẽ. C. de teſt. cuius opinionem communem dixit Dec. conſi. 284. viſo puncto, & diligenter conſideratis. nu. 4. verſi. quod propter peſtem uol. 1. & Pariſ. conſi. 31. ad reſolutionẽ dubitationis. num. 3. verſi. imo quod teſtamentum factum tempore peſtis. uol. 2. & in cõſi. 33. & ſi prima facie, num. 16. verſi. tamẽ magis cõmunis opinio. eod. vol. 2. & Ioan.

Digitized by Google

& Ioan Dile.in tract.de art.teſt.tit.2.caut.2.nu.2.uerſ.nã adhibitis.
Contrariam autem opinionem, ꝙ ſcilicet etiam ſi teſtamentum conficiatur tempore peſtis,ob id iura nihil diſpenſent circa ſolemnitates a iure requiſitas in ipſo teſtamento, & conſequenter etiam eo tempore requiratur integer ſeptem teſtium numerus, conſuluit Alex.qui dixit hanc opinionem communem in conſ.177.uiſo thema te mihi ex hibito.num 8.verſi.prętereo communiter tenetur. volu. 2.& conſ 70.viſo conſilio alias per me reddito, nu.16.uerſi.tamen per hæc iura.eod uolu.2.iuxta cuius opinionem fuit deciſum per ſacrum regium conſilium Neapolitanum,vt teſtatur Affl.deciſ.25.& Burdegalenſe,ut refert Boer.deciſ.228.parte prima.ex quorum dictis,& hinc inde rationibus, iſta quæſtio redditur ſatis dubia, & ob id indigeret Cæſarea deciſione,ut dicit Barto.in l.1.num.1. uerſicu. & ideo propter talia eſſet bonum.ff.de bon.poſſeſſ.ex teſtam.millit. Vt cunque tamen ſit,credo quòd ſi computētur authores hic inde, proculdubio opinio Bal.eſt magis cõmunis,licèt mihi magis placuerit,& placeat eius opinio, modò duo copulatiuè concurrant, quòd ſcilicet teſtator tempore conditi teſtamẽti ęgrotaret morbo peſtis: ſecundũ,quòd eo tempore peſtis ſit talis,ut ueriſimiliter maior numerus teſtium haberi minime potuerit.quibus concurrentibus pro Bal opinione conſulerem,& iudicarem: maxime, quia illi qui ſunt contra Bal.omnes ferè vno ore fatentur,ꝙ opinio Bal eſt ęquior, & humanior, quod eſt magnopere notãdum, cum in Regno iſto ſola facti veritas & æquitas in iudicando attendũntur, non apices iuris: & quod iſtis concurrentibus Bal.opinio in iudicando vti æquior, veniat attendenda,quinque vrgentiſſimis fundamentis demonſtrauit Iaſ.in l fi.num.5.verſi.quãdo tempus peſtis eſſet tale. C. de teſta.& poſt eum Iul. Clar. in tract de teſtam. quæſt.56.verſicu.modo duo cõcurrant.Nec à Bal.opinione te moueat authoritas ſacri regij cõſilij:nam ſi bene perpendis, ſacrum conſilium non iudicauit cõtra teſtamentum conditum tempore peſtis,ex eo quòd in eo fuerãt adhibiti quinq; teſtes tantum, ſed ex eo quòd illi quinque teſtes, qui dicebantur interfuiſſe confectioni teſtamenti, non deponebãt in iudicio pro ipſo teſtamẽto, ſed tantum ipſum ſubſcribebant propria eorum manu: merito fuit iudicatum, teſtamentum nõ valere tãquam per manus priuatæ perſonæ & licet in caſu Affl. ille, qui ſcripſerat, erat notarius,tamen, quia dictum teſtamentum non fuit ab eo ſtipulatum tamquam notarius, cum non habuerit iudicem ad cõtractus, nec erant quinque teſtes abſque notario, ſed cum notario erãt quin
que,

Digitized by Google

que,& notarius tali caſu non computatur in numero teſtium, ſi nõ eſt examinatus per iudicem, vt cõcludit Imo.& cõmuniter Doct.in l.hæredes palàm.§ 1.ff.de teſtamẽ.ſequitur,quòd ſacrum conſilium iudicauit contra teſtamentum, non quia conditum tempore peſtis cum pauciori numero teſtium in teſtamento requiſitorum,ſed quia præmiſſis defectibus erat mutilatum:ſi enim formiter coràm quinque teſtibus tempore peſtis,& concurrentibus alijs, quæ diximus à iure requiſitis in confectione talis teſtamenti,proculdubio pro Bal. opinione iudicaſſet, vt perpendi poteſt ex dictis per Affl.in d deciſ. 25.nu 3.verſ.tamẽ poſito quòd ſic,quem ſic declarat Vrſil. ad Affl. ibi nu.8.verſi.quando iſti quinque teſtes.

35 Sublimita ſecundò, non procedere in teſtamento à ruſtico ruri condito:nam†tali caſu ſi quinque teſtibus fulciatur,benè valet tale teſtam.vt probatur in l.fin.C.de teſtam. quæ quidem concluſio procedit,ſiue talis ruſticus teſtetur in ſcriptis,ſiue ſine ſcriptis. Ita communiter teneri ait Alex in l.& ab antiquis.nu.8.verſic.& communiter tenetur.C.de teſtam.hanc eandem opinionem communem dixit ibidem Iaſ.nume.2.verſi.quarta extenſio.& ita communiter obſeruari ante eos teſtatus extitit Bar.in dicta l.fin.num.1.verſi. & ita obſeruatur communiter. C. de teſtamen. validum enim eſt argumen. de teſtamẽto in ſcriptis ad nuncupatiuũ & econtra.Circa hãc ſublimitationem illud præſciendum erit, quòd priuilegium ruſticis conceſſum per dictam l fin.C.de teſtam. in condendis teſtamentis conceditur perſonæ, & loco copulatiuè ſcilicet ruſticis ruri teſtãtibus, ideoque vt ſit locus dictæ l.fina requiritur,quòd vtrumque concurrat,ſcilicet & quòd ſit ruſticus, & ruri teſtetur, qui teſtamẽtũ iuxta priuilegium ruſticorum facere voluerit: aliàs ſi ruſticus voluerit teſtari in ciuitate,& ciuis in comitatu, nõ gaudebit priuilegio dictę l. fin.ſecũdum Bar.ibi num.2.verſi.circa hanc legem.cuius opinio eſt communis,vt teſtatur Boer.deciſ.288.nu.10.p 1.refert,& ſequitur Iul Clar.in tract.de teſtib.quæſt.56.verb ſcias tamen.

36 Sublimita tertiò in teſtamento inter liberos condito; nam†in eo non ſeptem teſtes requiruntur, ſed duo ſufficiunt ad ipſius validitatem,ut probat glo.vnica.in auth.quod ſine.C.de teſtamen.de tex in l.hac conſultiſſima.§.ex imperfecto.C.qui teſtam.facer.poſſ.& in l. fin.cum ibi not.per Docto.C.fam.erciſc.per quæ iura ſic expreſſe tenuit Boer.deciſ.228 limit.3 parte prima. cuius opinio eſt communis,vt recitat Graua.conſi.90.in hãc cauſa Senenſi.nu.3. verſi.ſufficere teſtamentum conditum inter liberos.vol.1. proceditque in te-

ſtamento

ſtamento patris ceci teſtantis inter liberos, ſecundum Bal. in l. hac cõſultiſſima, num. 1. uerſ. dicam fauore liberorum. C. qui teſtamen. face. poſſ. & eſt communis opinio, ut ibidem firmet Iaſ. num. 4. uerſ. retenta communi opinione.

37 Sublimita quartò non habere locum in teſtamẽto ad pias cauſas, in quo pariter † dicas, ꝙ duo teſtes ſufficiunt. c. relatum. il 1. extra de teſtamen. refert; & ſequitur Boer. deciſ. 228. lim. 3. uerſi. & idem qñ quis teſtatur: licèt prius hoc idem differat Bart. in l. 1. nu. 75. uerſ. ad primũ reſpondeo. C. de ſacroſan. Eccle. & eſt magis communis opinio Doctorum, referente Alex. in l. ſi certis annis. nu 5. uerſi. ſed ſatis eſt. C. de pact. & in conſil. 171. ſuper themate; & dubijs ſupra ſcriptis, nu. 2. uerſi ſecundo præſuppono, uol. 7. & in utroque foro ſcilicet Cæſareo, & Pontificio ſeruari ait Iul. Clar. in tracta. de teſta q. 6. uerſi hunc infertur, quod licèt regulariter.

38 Sublimita quintò in ea; qui teſtatur coram Imperatore, uel apud acta inferioris, uel ſuperioris iudicis: nã in huiuſmodi caſibus ualebit teſtamentum, licèt non interuenerit ſeptenus teſtium numerus. l. omnium. ubi Doct. comm. C. de teſta. refert, & ſequitur in l. ſi onus num. 1. uerſi. fallit tamen. C. de teſtam.

39 Sublimita ſextò † in romipeta, qui ſi in itinere infirmatur, poterit teſtari coràm duobus teſtibus & eius teſtamentum valebit, propter fauorem peregrinationis, & cultus diuini, ad ſimilitudinem militũ temporalium. Ita determinat Angel. per illum text. in auth. omnes peregrini. C. comm. de ſucceſſ. quem refert, & ſequitur ſemel eius dictum limitando Paul. de Caſt. in l. nutritoribus. nu. 4. verſ. nam per hoc dicit Angel. C. eod. tit. & in l. ſcriniarios. nu. 6. ver. vbi etiam tangit. C. de teſtamen. milit. iam dicta de romipeta bis limitat Iaſ. in l. fi. nu. 9. verſi. & ibi limitat. C. de teſtamen. ordin.

40 Sublimita ſeptimo non habere locum in † carcerato, qui ſi velit in carceribus teſtari, teſtamentum condere poterit coràm quinque teſtibus. maxime ſi metu illius, qui eum carcerauit, plures teſtes habere nequiuit, ſecundum Bal. in l. fin. num. 1. verſ. vnde eſt argu. C. de teſtam. quem ibi ſequitur Salic. nu. 2. ver. dicens, quod teſtamentum factum in carceribus.

41 Sublimita octauo, & pro nunc vltimò, non † habere locum in milite degente in caſtris, qui tali caſu habet priuilegium teſtandi quomodo vult & quomodo poteſt. Et ideo qđ in clipeo, vagina, vel puluere cum gladio ſcripſerit, hẽ pro ſolemni teſt. l. militis. C. de milit. teſt. §. planè. Inſt. eo. tit. & de huiuſmodi voluntate oportet, ꝙ teſtificent.

Digitized by Google

rent duo teſtes ſaltem nõ rogati.l.Lucius.ff.de mili.teſt.ſi autem te-ſtetur miles in militia degens, non tamen in tam urgẽti neceſſitate exiſtens,tunc duo rogati requiruntur teſtes.l.Diuus.ff.de teſt.milit. ſi uero domi miles teſtetur,tunc requiritur in eius teſtam.obſeruantia iuris cõmunis.l.ex his.C.de teſt.mili.§.illis autem.Inſt.eo.tit.refert,& ſequitur Bar.in l.iud.l.milites,& ĩ l neque.ff.de teſtam. mil.

42 Limita quartò principaliter , non habere † locum in donatione cauſa mortis:in ea enim non duo, ſed quinque requiruntur.teſtes.l. ſancimus.C.de don.cau.mor.

43 Limita quintò,non procedere† in depoſitione pecuniæ ſiue alterius rei:nam in tali depoſitione uerificanda non duo , ſed tres teſtes requirũtur.auth.ſi quis.C.qui potior.in pigno.hab.ubi dicitur,ꝙ ſi quis uult caute deponere,nõ ſoli credat ſcribẽtis ſcripturæ, aduocet teſtes idoneos nõ minus, nec pauciores tribus. quod intelligit gloſ. ibi,quãdo depoſitum excedit libram auri.quod comprobat ex tex.l. fin.& auth.ſed nouo iure.C.ſi cer.pet.refert & ſequitur Nep.de Mõtalba.in tract.quem refug.aduoc.intitulauit,in rub. de except.cõtra teſtes.nu.87.uerſi.itẽ in depoſitione pecuniæ.ubi præmiſſa multifariè limitat,uide ad eũ & ad Nell de ſan.Gem.in tract. de teſtib. par. 1.nu.84.uerſic.in deſpoſitione pecuniæ.

44 Limita ſexto non procedere†in confectione inuentarij:nam in ipſius confectione non duo,ſed tres teſtes requiruntur , ut probat tex. in §.ſancimus.& in §.ſi uero abſunt.Auth.de hæred. & falcid. conſueuit hoc etiam notari per glo.in l.fi.§. ſin autem dubius in uerbo, cæterorumque.C.de iure deliberan.

45 Limita ſeptimo,non hr̃e locũ†in manumiſſione:nã ad ipſam probandum quinque teſtes requirũtur.l.unica.§.ſancimus.C.de latina libert.tollend.per quẽ tex.ſic tenet glo.in §.ſi uero dicatur in uerbo, inſtrumentum.Auth de teſtibus.& plenius uide infra,nu 81.

46 Limita octauo nõ habere†locum in diuortio:nam illud, ut legitimè probetur, coram ſeptem teſtibus factum fuiſſe, oportet cõſtare, in quorum numero libertus non numeratur.l.nullum.ff.de diuort.

47 Limita nono,ſi ageretur†de probando alicuius excellentiam : nã tunc quindecim teſtes ſunt neceſſarij, ut ſing.probat tex in l.unicuique.C.de proxim ſacro.ſcrin.lib.12. refert & ſequitur Alex in l.cũ quid.nu.7.uerſi.quòd talis maior excellentia.ff.ſi cert.pet.

48 Limita decimo non habere locum,quando†tractaretur de reprobando publicum inſtrumentum ; nam ad illius reprobationem quinque & ad minus quatuor teſtes requiruntur. §. ſi uero talem.

Auth.

Digitized by Google

Auth.de inſtru.caut.& fide l.teſtium.C.de teſtib.l.optimā.C.de cō trah.& cōmitt.ſtipul.c.cum Ioan.ext.de fide inſtru.c.3.ext.de prob.

49 Limita vndecimo,non procedere † regulam ſupradictam in purgatione epiſcopi:nam in tali caſu non duo,ſed duodecim teſtes ſunt neceſſarij.c.omnibus.2.quæſ.5.quid in purgatione presbyteri? Dic, quòd ſeptem ſufficiunt.C.ſi legitimi,ead.cauſa,& quæſt.ubi etiam probatur,quòd diaconus poteſt ſe purgari tribus teſtibus.

50 Limita duodecimo † quoad priuatam ſcripturam comprobandam:nam ſi priuata manu conſcripta ſit,tres teſtes ad ipſius inſtantiam adhiberi debent.l ſcripturas. C.qui pot.in pign.hab. licet per c.quoniam contra.ext.de prob.duo ſufficiunt.

51 Limita decimotertio non habere locum † quoad probandam interruptionem præſcriptionis: nam tunc tres teſtes requiruntur, & adhiberi debent.l.vt præfectius.C. de anna.excep.

52 Limita decimoquarto,ſi ageretur † de probando renunciationē Velleyani:nam tunc non minus quàm tres teſtes requiruntur.l. antiquę.§.ne autem.C.ad S.C.Velleyan.

53 Limita decimoquinto non habere locum,† qn̄ fieret comparatio ex chyrographo,uel alio inſtrumento non publico: nam in tali caſu tres teſtes adhibendi erunt.l.comparationes.C.de fide inſtrument.

54 Limita decimoſexto in iudice,qui nō † minus quam coram duodecim teſtibus alicuius priuilegia inſpicere debet. C.acceperimus. in fine,ext.de fide inſtrum.

55 Decimo ſeptimo limita non procedere † ad alicuius mulieris vētrem inſpiciēdum:nam in huiuſmodi caſu tres obſtetrices in unum conueniri debent.l.1.ff.de uentre inſpic.

56 Limita decimooctauo,non habere locum, † ſi tractaretur de reponendo ad hoſtium mulieris,vbi mulier eſt paritura, teſtes: nam tunc non minus decem adhiberi debent, licèt tempore partus decem liberę, & ſex ancillæ in conclaui admittuntur.l.1.§ in quo.& § ſeq.ff de vent.inſpicien.mox enim regionis,vt plurimū in his attenditur.d.l.1.§.fin.ff eod.tit.

57 Limita decimonono,non habere † locum quoad probandam ſuperuenientiam inimicitiæ inter teſtatorem,& legatarium:nam tūc licèt duo teſtes ſufficiant,tamen in expreſſa reuocatione quinq; requiruntur ſecundum Doct.poſt glo.in l.in fideicommiſſum.C.de fidei commiſ.& in l 3.§.fin.ff.de adime.legat.refert,& ſequitur Pau. de Caſt in l iuriſgentium.§.quod fere nu.8. uerſi ſicut in ſimili ad reuocādum legatum.ff.de pact.& Bar.in l.hæredes palàm.§.ſi quid

poſt.

Digitized by Google

poſt nu. 2. verſi. quæro vtrum. ff de teſtam. de huiuſmodi limitationis veritate, vide latè Maſcar. in tract de prob. to. 2. conclu. 900. nu. 2, & concl. 967.

58 Limita vigeſimo, non habere locum † quoad probandam teſtamenti ſolemnitatem: nam ad ipſam verificandam ſeptem teſtes ſunt neceſſarij, licet ad probandam ſolemnitatem probationis teſtamenti duo ſufficiunt teſtes, ut vtrumq. dictum probat Bal. in l. 1. uerſ. qđ aut volo probare. & nu. 2. ver. ex his apparet. C. de bon. poſſ. ſm tab.

59 Limita vigeſimoprimo, non procedere, quoad † probandam alicuius bonam, ſeu malam famam, aut conditionem: nam tunc duo non ſufficiunt teſtes, ſed requiritur conueniens teſtium multitudo, ſecũdum Ang. in §. quanta, nu. 15. verſ. nec ſufficiat probari. Auth. quo. opor. epiſ. Sed Rolan. à Val. conſil. 7. in cauſa Antonij Bruneli. num. 53. verſ. 2. reſpondetur. vol. 1. dicit multorum fretus auctoritatibus, quòd mala fama debeat probari duobus teſtibus.

60 Limita vigeſimoſecundo, non hr̃e locum † quoad probandam ſolutionem debiti in ſcriptis redacti. nã in hoc non duo, ſed quinq; teſtes requiruntur. l. teſtium. C. de teſtib. refert, & ſequitur Abb. in capitulo ſicut. nu. 11. verſ. ſed magis ad propoſitum ext. de probat hãc limitationem multipliciter ſublimitat Marſil. in rub. C. de probat.

61 Limita vigeſimotertio, non procedere, ſi quis per † confeſſionem creditoris vellet probare ſolutionem debiti in ſcriptis redacti: nam ſimiliter duo teſtes non ſufficiunt, ſed quinq; non rogati requiruntur, ſecundum glo in d. l. teſtium in verbo, confeſſioni. C. de teſtib.

62 Limita uigeſimoquarto non procedere † quoad probandum iudicium nouæ voluntatis: nam tunc non duo, ſed quinq; teſtes ſunt neceſſarij, ſi gl. ſequi uelis in l. qui ex liberis. §. teſtamẽto in uerbo, alijs liberis. ff. de bon. poſſ. ſecundum tabul. & in l. 1. in verbo, iudicium, C. de codicil. refert, & ſequitur Bal. in l. certum eſt, nu. 24. verſ. item nota ꝙ in confirmatione. C. vnde legiti. contrarium tenet gloſ. in l. hæredes palam. §. ſed ſi nota. in uerbo, poſſe. ff. de teſtamen. quam ſequuti ſunt plures magni Doct. Sed tu cõcorda, ne magis unam quã aliam opinionẽ ſequi videaris, ut per Bar. poſt Dyn. in d. §. ſed ſi nota. quem legit iunctim cum § ſi quid poſt, nu. 4. verſ. Dinus reducit ad concordiam & in d. l. qui ex liberis. §. teſtamento. nu. 2. uerſi. quãdoque adhibentur. ff. de bono. poſſeſſ. ſecundum tabu.

63 Limita uigeſimoquinto, non procedere quoad † probandum in cauſa poſſeſſorij: nam in tali cauſa ſufficit vnus teſtis, ut firmat Dec. conſ. 56. in cauſa appellationis. nu. 1. uerſ. & ideo in tali cauſa, uol. 1.

refert

Digitized by Google

refert & ſequitur Vrſil.ad Affl.deciſ.327.nu.2.uerſ.qui dicit cauſā ipſam,licet idem Vrſil.ad eumdem Affl.deciſ.364.nu.11.verſi.cauſam poſſeſſorij & deciſ.363.num.4. verſi per teſtes ſingulares contrarium firmet. Sed tu concorda has opiniones,vt per Rot.Peru.deciſ.59.per totam,parte prima.

64 Limita vigeſimoſexto non habere locum in dote, † in cuius probatione unus teſtis ſufficit,iūcta fama,ſecundū Bal. poſt gl.in l. cū circa.C.de iure dot.vt refert & ſequit Vrſil.ad Affl.deciſ.337.nu.4. verſ.poſſe probari.ubi ſubdit,dotem nedum uno teſte cū fama poſſe probari,ſed etiam per præſumptiones,& coniecturas,de quibus facit magnum feſtum Marſi.in rub.C.de prob.col.16.& in ſing.442. vulgata.quod nota,& perpetuo manda memoriæ.

65 Limita vigeſimoſeptimo,non procedere,ſi † tractaretur de probando errorem notarij:nam hoc caſu probabitur talis error notarij dicto illiuſmet notarij,de cuius errore probando agitur,& vnius alterius teſtis ſecundum Alex.conſil 105.in cauſa correctionis. nu.4. verſ.ad probandum errorem notarij.uolu 2.

66 Limita uigeſimooctauo,non procedere † quoad probandam feloniam:nam non duo,ſed quinque teſtes requiruntur, ut pluribus fretus auctoritatibus firmauit Maſcard.in tract. de probatio tom.2. concluſio.761 nu.1.ubi ad idem allegat Guid.Pap deciſ.180.

67 Limita uigeſimonono,non habere † locum quoad probādam ſolutionem canonis emphyteotici, factam ab emphyteota:tūc enim non duo,ſed quinque teſtes requiruntur,qui ſint rogati ſecundum Salic.in l.2.nu.17.q.18.uerſ. ſed hic attende quia iſti teſtes.C.de iu. emph & in l teſtium.nu 5.uerſi.& idem dico in debito ex cōtractu emphyteotico.C.de teſtib.ſed ꝙ imo ſufficiant duo teſtes ad probādum ſolutionem canonis emphyteotici,tenet Vrſil.ad Affl deciſ.13. num.44.uerſi.quod tamen ſolutio redditus.

68 Limita trigeſimo non habere † locum,ſi agatur de conuincendo comite quando criminaliter accuſatur,aut de omnibus bonis, vel parte ipſorum,ſiue etiam de caſtro cōueniretur: his etenim caſibus ſufficiunt duo comites,aut quattuor barones, aut octo milites, ſiue ſexdecim burgenſes.tex.eſt in conſt.regn.proſequētes, ubi vlterius legitur quòd contra barones duo alij barones ad conuincendum ſufficiūt,& in ipſorum defectu quatuor milites,& in defectum militum octo burgenſes.

Sublimita hanc proximam præcedentem limitationem nō habe-
69 re locum,quando comes † vel baro eſſet perſona facinoroſa: nā tūc

K omnis

omnis teſtis admitteretur contra eos, etiam non in tāto numero ſecundum Luc. de Pen. in l. veterani. col. 2. verſ. an ergo tale priuilegium. C. de veteran. lib. 12. referente Vrſil. ad Affl. deciſ. 400. nu. 1. verſ. qui dicit quod quamuis.

70 Limita trigeſimoprimo, non procedere † quoad probandā falſitatem inſtrumenti: nam talis falſitas debet probari per tres teſtes, vel ad minus duos, etiam quòd non ſint de deſcriptis in inſtrumento, ſecundum Doct. in l. in exercendis. C. de fide inſtru. & in l. 1 §. ſi quis neget ff. quemadmod. teſtam. aper. & habetur per Bal. in l. optimam. nu. 13. verſ. quærit aliàs per quot teſtes. C. de contrah. & committen. ſtipul. refert & ſequitur Gram. conſ. ciuil. 66. quia intentio nu. 18. verſi. 4. regulariter.

71 Limita trigeſimoſecundo, non procedere † quoad probandam malam fidem: mala etenim fides poteſt probari per vnum teſtem, ſi Alex. ſequi velis in conſ. 54. circa primum dubium. nu. 9. verſ. nā mala fides probari poteſt. vol. 6.

72 Limita trigeſimotertio, non procedere, nec † habere locum, ſi tractetur de probando ſigna contritionis, ad finem obtinendi abſolutionem in perſonam mortui: nam hoc caſu ſufficit unus teſtis ſecundum apoſtill. ad Abb. in c. a nobis. il 2. ext. de ſent. excom.

73 Limita trigeſimoquarto, non habere locum † in probanda cōſuetudine, quæ attenta opinione Bal. in l. de quibus. nu. 37. verſi. ſed an per teſtes. ff. de legib. probari poterit uno teſte ſed quod debeat probari ſaltem per duos, tenuit Guid. Pap. conſ. 116. circa proceſſum Ioann. nu. 4. ver. imo & duo teſtes ſufficerent, cuius opinionem communem dixit Viu. lib. comm. opin. in litera t, verſi. teſtes duo ſufficiunt, concordat Bal. ſibi cōtrarius in l. 1. quæſt. 8. uerſi. quod teſtes ſingulares. C. de teſtam.

74 Limita trigeſimo quinto, non habere locum quoad † probandā iuriſdictionem: nam tunc in ea probanda ſufficit unus teſtis, ſecundum Spec. in tit. de teſtib. §. iam de interrogatorijs. nu. 13. verſ. hinc eſt quod ſi quis vult probare. & in tit. de inquiſit. §. 1. nu. 18. ver. ꝑ deſt hoc nota. hoc idem expreſſius uoluit Innoc. in c. licet ex quadā, in gloſ. in uer. duobus ext. de teſtib. refert & ſequitur Bertac. in ſuo repert. in uerbo, iuriſdictio. verſi. 183.

75 Limita trigeſimoſexto, non habere locum quoad † probandā ingratitudinem vaſalli, ſeu feudatarij: ad eam enim uerificandam nō duo, ſed quinq; teſtes requiruntur. c. 1. in tit. quot teſtes requirūtur, in vſib. feud. refert & ſequitur Iul. Clar. in tract. d. feud. bo. per totā

Digitized by Google

76 Limita trigeſimoſeptimo non procedere, ſi tractatur de probando fidei commiſſum fuiſſe factum, ſed ſcribi omiſſum: nam eo caſu non duo, ſed ſeptem teſtes de iure requiruntur, ſi in teſtamento factum fuiſſe contendatur: aliàs quinque, ſi in codicillis factum fuiſſe dicatur, ſecundum Bar. in l. cum proponebatur. nu. 3. ver. quæro per quot teſtes. ff. de legat. 2. refert & ſequitur Bert. in eius repert. in verbo, fideicommiſſum importatur. verſi. 11.

77 Limita trigeſimooctauo, non habere locum quoad probandum, quòd †acceſſus ad aliquem locum non eſt tutus: hoc enim probari poterit vno teſte, ſecundum Rot. deciſ. 5. nu. 4. verſi. quoad probandum. in tit. de reſcriptis. in nou.

78 Limita trigeſimonono, non habere locum † quoad probandam Doctoratus dignitatem: nam ad ipſam probādam nó minus quàm tres teſtes requiruntur, ſi Bal. ſequi velis in l. ſi ſolemnibus, in prin. verſi. eſt arg. quod Doctoratus. C. de fide inſtrum. refert & ſequitur Bertach. in eius repert. in verb. ſcriptura, verſi. 7.

79 Limita quadrageſimo, non procedere ſi tractatur de probando reuocationem teſtamenti: ad ipſam etenim probandam non duo, ſed tot requiruntur teſtes, quot neceſſarij ſunt in eius confectione. ſecundum Bal. in l. fin. nu. 16. verſi. & ſcias per quot. C. de fidei cōmiſ. refert & ſequitur Alex in rub. ff. de acquiren. poſſeſſ. nu. 3. verſi. vbi etiam dicit notabile verbum.

Limita quadrageſimoprimo, non hře locum † quoad probandam
80 mandati reuocationem: mandati. n. reuocatio vno teſte probari poſſe iuncta delatione proprij iuramenti, mihi probat tex. ſing. in c. ex inſinuatione. ext. de procur. tenēt Barb. & Io. And. in c. cum pro cauſa. ext. eod. tit. refert & ſequitur Cor. ſing. in verbo, mandatum. il 2.

Limita quadrageſimoſecundo, non habere † locum quoad probā-
81 dam manumiſſionem: nam ad illam probandam non duo, ſed quinque requiruntur teſtes, ſecundum glo. in § ſi vero dicatur. in verbo, inſtrumentum. Auth. de teſtib. ſed caue, quia licet gloſ. dicat manumiſſionem probari poſſe per teſtes non tamen dicit, per quot: vnde quod manumiſſio debeat probari quique teſtibus. nullus ex doctoribus, quos hucuſque legi, dicit hoc, niſi Bert. in eius repert. uerbo, manumiſſio, uerſi. 3. in fin. qui ad hoc allegat Spec. in tit. de ſeru. nó ordin. § 1. qui in libro meo hoc non dicit.

Limita quadrageſimotertio, non habere locum quoad † proban-
82 dum, minorem eſſe læſum ex ſua confeſſione: nam ad hoc probandū ſufficit vnus teſtis, quia eo ipſo, q̄ apparet, quòd habebat pro ſe

vnum teſtem, præſumitur læſus, ſi tali præſumptioni derogauit per confeſſionem, quod erit bene notandum, ſecũdum Bal in l. vnic. nu. 62. verſic. circa quod conſidera. C. de confeſſ. refert & ſequitur Alex. in l. ait prætor. § ſi minor. nu. 12. verſi. ſufficit probare. ff. de in reiur. conuenit Abb. in c. ex literis. nu. 8. verſicu. puta per iuramentum vel vnum teſtem. ext. de reſtit. in integ.

83 Limita quadrageſimoquarto, non procedere quoad † probandam alicuius mortem: nam mors poterit vno teſte probari, ſecundum Bar. in l. 1. §. ſi dubitetur. nu. 3. ver. quædam ſunt modici præiudicij. ff. quemadmod. teſtam. aper.

84 Sublimita hanc limitationem, non habere locum, quando † agere tur de probãdo alicuius mortem occultam, ſecundum Felin. in c. veniens nu. 18. verſi. idem dicas quando agitur. ext. de teſtib.

85 Limita quadrageſimoquinto, non habere † locum quoad probandam alluuionem: nam ad alluuionem probandam tres requiruntur teſtes, ſecundum Bar. in tract. de alluu §. per alluuionem. nu. 3.

86 Limita quadrageſimoſeptimo, nõ habere locum † quoad probandam denunciationem: nam hoc caſu vnus teſtis ſufficit, ſecundum Bal. in auth. ad hæc. nu. 18. verſi. vltimo ad hæc. C. de vſur.

87 Limita quadrageſimooctauo, non procedere † quoad probandã citationem: nam de ea ſoli nuncio creditur, & eius dicto ſtari firmauit Arch. in c. propoſuiſti. nu. 3. ver. vñ dicebat. Vinc. 28. diſt. de cuius articuli veritate vidẽdus tibi erit Abb. in c. bonę memorię. nu. 8. verſi. item nota ꝙ quis. extra de electio. & in c. cum parati, extra de appel.

88 Limita quadrageſimonono, non habere locum quoad † probandum aliquem fuiſſe baptizatum, vel aliquam Eccleſiam fuiſſe conſecratam: nam in iſtis caſibus vnus teſtis ſufficit, vt probatur in c. paruulos. & in c. cum itaque. iuncta ibi gloſ. in verb. teſtimonio, de conſecr. diſt. 4. idem tenet gloſ. in c. licet vniuerſis. & in c puer. ext. de teſtib. refert & ſequitur Girard. ſing. 49. nota regulam. nu. 2. verſi. puta quòd aliquis ſit baptizatus & Caſſan. in cõſuetud. Burg. in tit. des iuſtices § 6. in tex ibi ſunt corcuz. nu. 11.

89 Limita quinquageſimo, non habere locum † quoad probandam voluntatem obmuteſcentis, ſeu morientis: nam ad huiuſmodi volũtatem probãdam erit ſufficiens vnus teſtis. C. is qui. vbi gloſ. in ver. qui cum audierunt, 26. quæſt. 6.

90 Limita quinquageſimoprimo, nõ procedere ſi tractetur † de eneruando fidem inſtrumenti habentis ſubſcriptionem trium teſtium: nam hoc caſu vnus teſtis erit ſufficiẽs. modò ſit de deſcriptis in ipſo

instrumen

Digitized by Google

inſtrumēto.l.1.§.ſi quis neget.ff.quemadm.teſt.aſ.aper.tenet Ioannes de Amic.conſ.44.in cā, agitata.nu.5.uerſ.quo caſu, ubi Canoniſtæ, qui ſimiliter dicunt, hanc eſſe cōem opinionem, ſequitur Felin. in c.cum Ioannes.num.50.uerſ.amplia tertio.ext.de fide inſtrum.

91 Sublimita hanc limitationem, non habere locū, quoties † teſtis inſtrumentarius contradiceret inſtrumento de recēti facto: ſecus ſi a die celebrati contractus lapſi forent decem anni, & tertij teſtes, ſiue maior pars ipſorū teſtiū deſcriptorū in inſtrumento forent mortui: nam tunc vnius teſtis inſtrumentarij dictū nō faceret vacillare fidē inſtrumenti Fin.Boer.qui rationē huius deciſionis ſubiectit, in deciſ.118.nu.21.uerſi.dicens conſiderandum eſſe tempus.par.1.

92 Sublimita ſecundo, habere locum, quoties ille teſtis † inſtrumentarius qui contradicit inſtrumento, eſſet omni exceptione maior: alias ſecus, ſecundum gloſ in c.tertio loco.in uerbo, teſtium.extra de prob.quam ibi communiter recipi ait Dec.num.7.verſ.ſic.quia tunc ad reprobandum inſtrumentum.refert & ſequitur Boer.deciſ.118.nu.27.verſi.aduerte quod teſtes reprobatorij.part.1.

93 Limita quinquageſimoſecundo, nō habere locum † quoad probādā finiū queſtionē, aut differentiā: nā talis queſtio poterit terminari, & decidi ſolius, vediſoris dicto, ut probatur in l.eos.ff.fin.regūd.

94 Limita quinquageſimotertio † quoad probandum impedimētū matrimonij contrahendi. illud enim probari poterit per unū teſtē, c.ſuper.nu.2.ext.de teſtib. c.præterea. il 2.ext.de ſpon.item poterit probari huiuſmodi impedimentum ſola fama.c.ſuper eo. ext.de cō ſang.& affin.& ratio eſt, quia multa impediunt contrahēdum, quæ non dirimunt iam contractū.c.quemadmodū.ext de iureiura. ſicut in ſimili dicitur, ꝙ oīa quæ impediūt ordinandū, reijciunt iam promotū.c.ad apoſtolicam.ext.de regul.c.ſuper his.ext.de accuſ. refert & ſequitur gl in d.c.ſuper eo.il 2 in uerbo, firmatum ext de teſtib.

95 Limita quinquageſimoquarto † quoad probandam reconciliationem inter aliquos factam: nam hoc caſu vnius teſtis dicto ſtatur. c. nemo.ubi Felin.in princ.uerſ.& iſte eſt unus caſus.ext.de ſimon.

96 Limita quinquageſimoquinto, non habere † locum, ſi tractetur de probando inuitam monacationem: nam tali caſu crederetur ſoli patri teſtificandi de inuita filij monacatione.c.præſens.20.q.3.

97 Limita quinquageſimoſexto, non habere locū † quoad probandam conſpirationem in Papam, uel Imperatorem: nam hoc probabitur uno teſte, ut eſt uidere in c.ſi quis Papa.79.diſt.

98 Limita quinquageſimoſeptimo, non procedere † quoad proban-

dam alicuius confeſſionem, vel abſolutionem: nam hoc probatur dicto ſolius pœnitentiarij, ſecundum Cald. conſ. 2. an ſi opponatur. nu. 1. u er. ſed ſaluo ſaniori iudicio. in tit. de teſtib.

99 Limita quinquageſimooctauo, non habere † locum quoad probandam alicuius bonam conſcientiam: nam hæc uno teſte probatur, ſecundum Felin. in c. ueniēs. nu. 18. uerſi. idem quando judex informaretur. in tit. de teſtib.

100 Limita quinquageſimonono, præmiſſam † regulam nō procedere, quoad probandum, uulnus non fuiſſe mortale, nec lætale; nam ad hoc probandum admittitur unus teſtis, qui ſit peritus in arte, ſecundum Corn. conſ. 194. in fin. uol. 2. refert & ſequitur Ant. Gabr. in 1. lib. comm. opin. in tit. de teſtib. concl. 1. nu. 35. lim. 15. ſed quod imo unus non ſufficiat, ſed duo requirantur ad probandum, vulnus non fuiſſe lætale, tenuit Felin. in c. propoſuiſti. nu. 7. uerſi. ſecūda cōcluſio, ext. de prob. & in c. ſignificaſti. lo 2. nu. 4 uerſi. ſecunda cōcluſio, ext. de homicid. in quibus locis hanc concluſionem tribus notabilibus modis limitat, uide ad eum. Vltra quem quarto loco limita, non procedere, ubi ageretur de probando alicuius infirmitatem, ad finem obtinendi terminum, ad denunciandum: nā tunc de dicta infirmitate ſta retur dicto vnius medici, per tit. mag. cur uica. tit. 267. qui incipit, item ſi aliquis, vel aliqua ciuiliter. ubi Carau. nu. 6. uerſ. noto ſecundo. Sed quomodo debeant deponere periti, ſeu medici, declarat Salic. in l. comparationes nu. 3. uerſi. quod deponentes de peritia. C. de fide inſtrum.

101 Limita ſexageſimo, non habere locum † quoad probandam nobilitatem: nam non minus quatuor teſtium numero probari poſſe, placuit Pet. Rebuff. in concord. inter Sed. Apoſt. & Reg. Franc. in rub. de collat. §. cum uero. in gl. in uerbo, ad effectum.

102 Limita ſexageſimoprimo, non habere locum, quando cauſa † eſſet breuis: nam tunc in ea ſufficit unus teſtis, quod plene probat, ſecundum Calcan. conſi. 100. quod ueniat abſoluendus, nu. 16. uer. ſufficit probatio per unum teſtem. conuenit Marſi. ſingu. 433. trita, & vulgaris eſt iuris regula.

103 Limita ſexageſimoſecundo, non procedere † quoad probandū impedimentum legatorum, ſeu ambaſiatorum: nam hoc caſu ſufficit unus teſtis: imo poterit probari per ipſummet legatum, ſeu ambaſiatorem, ſecūdum gl. ſing. in c. paſtoralis in uerbo, exonerate. extra de offic. deleg.

104 Limita ſexageſimotertio, nō procedere † quoad excuſandū quē

a præ-

Digitized by Google

à præſumpta calumnia: ad ipſam. n. probandam ſufficit vnus teſtis, auctore Feli. in c. cũ dilectus. nu. 1. verſi. quod non dicitur calumnia tot. extra de calumn. refert, & ſequitur Ant. Gab. in 1. libro comm. opin. in tit. de teſtib. concl. 1. num. 43. lim. 23.

105 Limita ſexageſimoquarto, non habere locum † quoad ſaluandum inſtrumentum ab impugnatione abraſionis: nam hoc caſu vnus teſtis ſufficit ſecundum Bal. in l. ſi veritas. nu. 4. uer. & videtur ſufficere vnus. C. de fideicom. refert, & ſequitur idem Ant. Gab. in 1. libro commun. opin. in tit. de teſtib. concluſ. 1. nu. 44. lim. 24. contrarium voluit idem Bal. in l. 1. nu. 2. ver. nec poteſt teſtib. C. ut in poſſ. legat. quem in hac ſua opinione refert, & ſequitur Iaſ. in l. fi. nu. 19. verſic. ego tamen teneo contra. C. de edic. diui Adr. toll. Sed has contrarias opiniones concordat, vt per Felin. in c. ex literis. nu. 14. no. 6. extra de fide inſtru. quem in ſua iſthac diſtinctione refert, & ſequitur Cot. in ſuis memorabilib. in verbo, inſtrumentum raſum. & in ver. abraſio.

106 Limita ſexageſimoquinto, non habere locum † quoad probandũ clericatum: nam clericatus poterit probari per vnum teſtem, ſecundum Feli. in c. licet vniuerſis. in fi. uer. quod clericatus. extra de teſt. refert, ſequitur Marſi. in l. 1. §. idem Cornelio. nu. 4. ver. quòd clericatus. ff. de quæſt. & Ant. com. nu. 18. ſtante hoc in regno. & Gram. conſil. ciuil. 10. auditum mihi eſt. nu. 5. verſi. quinimo fortius reperi & Cataūca tit. 35. item ſeruat ipſa curia, quòd nullus clericus. num. 8. verſi. ac etiam per vnum teſtem, & Afflict. in cõſt. regn. apoſtatantes, nu. 18. verſi. imo ſolitus ſum dicere, cum quibus pertráſit Roland. à Val. conſil. 4. in cauſa inquiſitionis, nu. 5. verſi. item & per teſtes. volu. 1.

107 Limita ſexageſimoſexto, non habere † locum quoad probandam cauſã conductionis: nam ad illam uerificandam ſufficit vnus teſtis ſecũdũ Vrſil. ad Affl. deciſ. 11. num. 9. verſ. quod cauſa cõductionis.

108 Limita ſexageſimoſeptimo, non habere † locum, ſi agatur de probando quaſi poſſeſſionem inſtituendi: nam hoc caſu ſufficit vnus teſtis, vt not. in c. querelam. extra de elect. refert, & ſequitur Rot. Bonon. deciſ. 2. nu. 10. verſi. cum quaſi poſſeſſio.

109 Limita ſexageſimooctauo, non procedere † quoad probandum, violentiam alicui fuiſſe factam: nam poterit hoc probari vno teſte, & cum iuramento violentiã paſſi, ut decidit Abb. in c. fin. nu. 2. verſic. item puto. extra quod met. cau.

110 Limita ſexageſimonono, non habere † locum quoad probandum crimen læſæ maieſtatis: illud etenim probari poterit vno teſte, ut eſt

videre ad tex in l.3.iuncta ibi gl.in uer.cõiunctus.C.ad l.Iul.maieſt.

111 Limita ſeptuageſimo, non procedere † ſi tractetur de probando quod lex tale quid non præſumit.hoc.n.non minus quàm trib. teſtibus probari poſſe, placuit Cepha.conſ.393.conſultus fuit ſuperioribus menſibus.nu.93.ver.quando enim quis.uol.3.

Viſo igitur quoto teſtium numero lex contentatur in probatione uniuſciuſq; actus, reliquum eſt, ut uideamus, quõ teſtes deponere heant ſuper articulis, & quõ teſtes in occurrẽtibus caſibus formari

112 ri queunt. Vnde † quæro in primis: tu ſcis ꝙ emphyteota Eccleſiæ ſiue priuati pp deteriorationem rei emphyteoticæ expelli poteſt. c. potuit ext.loc l.2.C.de iu.emph. Quõ ergo & quid probandum ueniat ad fundandam intentionem Eccleſiæ, ſiuẽ priuati ſuper hmõi dete-

113 rioratione probanda? Breuiter reſponde, ꝙ tria † in hoc caſu copulatiuẽ ueniunt probanda. In primis etenim erit articulandum, qualiter deterioratio, de qua controuertitur, eſt notabilis quantitatis cũ pro modica nõ fieret reſciſſio, l.ſcio.ff.de in integr.reſt.min. & quã ta debeat eſſe huiuſmodi deterioratio in iſta materia, iudicis arbitrio relinquitur, iuxta qualitatem perſonarum, & quantitatem rerum, ſecundum Bal.in l.eãdem, nu.14.verſi.hoc multum C.loc.

114 Item erit articulando probandum, qualiter † deterioratio perpetuam iacturam reſpicit, & ſic proprietatem; & non fructus perceptionem: unde licet quis ſolicitè non colat agrum, & exinde reſpectu fructuum ager efficiatur deterior, non poterit per hoc emphyteota expelli, cum iſtud damnum reſpiciat tm̃ ipſum emphyteotã, & non Dñm directum, qui ex eius mala cultura pauciores fructus

115 percipit: quod non procedit in uinea, quæ niſi attentè fodiatur, † uites deſiccantur, & in perpetuũ deteriorantur; & præterea ſi uinea ſolicitè nõ colatur, nec fodiat, datur reſciſſio cõtractus emphyteotici.

116 Vltimo erit articulando probandum, qualiter † deterioratio proceſſit dolo ſeu culpa ſaltem leui emphyteotæ; ſecus ſi leuiſſima: totam hanc probandi formam ſuccinctè perſtrinxit Bal. in auth. qui rem.no 2.C.de ſacr.ſan.Eccleſ.quem ibi cõcomitatur Iaſ.nu.7.ver. limita prædicta quod ad hoc, ſequitur Alex.conſ.118. in caſu de quo quæritur nu.1.verb.2.reſpondeo.vol.5.& in conſ.131.nu.1.vol.4. & poſt eum Rolan.à Vall.conſ.49.nu.21.uerſic.uidelicet quod deterioratio.uol.2.

117 Sed ad quid teneatur colonus, qui † in ult. menſe ſuæ conductionis fructus immaturos colligit. ut Dominus non habeat maturos? Dic teneri ad ipſorum fructuum emendationem glo.eſt ſing.in l.in

Digitized by Google

118 uſufructu.in uer.colono,ff.de uſufr.legat eodem † modo tenetur, ſi in ultimo anno ſuę cõductionis ita exfructuaret fundũ,qđ fruct⁹ anni ſequẽtis corrũperẽtur.l. & hęc diſtinctio.§.cũ fũdum.ff.loc.ubi Bar.hoc notat nu.3.uerſ.itẽ nota diligẽter.exẽplũ poni põt in cõdu-
119 ctore uineæ, ꝙ ultimo anno ſuæ cõductionis nõ bñ † putat ipſã,ſed ei dimittit plura capita,ut plus de fructu reddat:nam p hoc deterioratur vinea taliter,ꝙ fructus anni ſequẽtis corrũpũtur,ut qa oportebit eam taliter putare,ꝙ nulli fructus aut ſaltem pauciores colliguntur. Secundariò exemplificari poteſt in conductore alicuius fundi, qui
120 † ultimo anno ſuæ conductionis totum fundum ſeminauit ad frumentum, cuius partem tantum ſeminare debuerat, & alteram partem debuit permittere,ut quieſceret: nam ſi totũ ſeminauit taliter, ꝙ ſequenti anno ſeminari non poſſet, vtique teneretur ſecũdũ Paul. de Caſt.qui in prædictis exemplis ſic cõcludit in l.& hæc diſtinctio. §.cũ fundum.nu.4.verſi item nota hic, ff.loc. refert & ſequitur Iaſ. in l.ſi quis nec cauſã.§.res pignori,nu.2.uerſi quod ille tex.facit cõtra ruſticos,ff.ſi cer.pet.Tertiò & pro nunc ultimò exemplum poni
121 poteſt in conductoribus † gabellæ farinæ,ſeu mancinæ,& molendinorũ, qui ultimo mẽſe eorum cõductionis dñr corrumpere fructus anni ſequentis,ſiue nouorum conductorum,inducendo ciues quod immittant frumentum in eorum molendinis, faciendo eis tantum ſoluere medietatem pretij,ꝙ conſueuerant ſoluere quia tunc tenentur nouis conductoribus actione locati,ad intereſſe,ſecũdum Salic. in dicto §.cum fundum. num 2.verſic.iſtum caſum nota contra conductores,ſiue datiarios.refert & ſequitur Iaſ.in dicto §. res pignori, nu.2.uer.quod ille tex facit contra datiarios ff.ſi cer.pet.Iuxta quorum opinionem in huc ultimo exemplo iudicatum fuiſſe,refert,per ſacrum regium cõſilium Neapolitanũ,Illuſtr.Dominus Vincen.de Franc.ſua tempeſtate primarius in deci.96.par.1.ubi ad fundandam huiuſmodi deciſionem,refert ſupradicta exempla.vide ad eum.

122 Secundò quæro:maritus † quid articulando probare neceſſe habebit,ut lucrifaciat fructus dotis? Dic.quòd habebit in primis articulando probare, matrimonium fuiſſe actualiter contractum; quod qualiter probandum ueniat,inferius ſuo loco dicetur:niſi enim matrimonium probetur, fructus ante percepti non cedunt lucro uiri, ſed augent dotem.l.ſi marito §.ſi fundum.ff.ſolut.matrim.

123 Item neceſſe erit articulando probare, qualiter † maritus ſuſtinuit onera matrimonij,uxorem alendo,& alia uictui neceſſaria ſum miniſtrando:aliàs non deberentur fructus: ſed imo iam retro ſuſce-

ptos

ptos reſtituere cogitur.l.cum poſt diuotium §.in domum ff. de iure dot.l.inſulam.§.vſuras.ff.ſolu.matrim.l.pater pro filia.ff.de doli mali,& met.excep.

124 Tertiò & vltimò erit etiam copulatiuè probandum † de dotis traditione: ſi enim dos non fuiſſet tradita, nihil lucraretur maritus: intellige ubi mulier eſſet in mora, quia ex mora ſua, quis non debet eſſe melioris conditionis, ſecũdum Iaſ.qui totam hãc praxim, & probandi formam tradit, in l.de diuiſione, nu.2.uer.primo quod matrimonium.ff.ſoluto matrimonio.

125 Tertio quæro: pater † quid in articulis deducere debet, ut probet eius filiam eſſe in ſua poteſtate? reſponde hoc probari eo ipſo, quòd probat ipſam legitimam.glo.eſt not.in l.Titia.in verbo, denegandã. ff.ſolu.mat.ſed adhuc remanet magnum dubium in mẽte mea, qualiter probabitur, quòd ſit legitima? Dic, probando, qualiter eſt nata ex legitimo matrimonio. l. nam & ciuium.ff.de his qui ſunt ſui uel alieni iu.§.1.inſt.de patr.poteſt.l.ſi uicinis.C.de nup. per hęc iura huiuſmodi probandi modum ſubnectit Bar.in l.Titia.nu.1.uerſi quæro quomodo pater.ff.ſolu.matrim. refert, & ſequitur Dec. licet ſub inuolucro uerborum, in l.ſi emancipati.nu.3.not.3.uerſi. quod quis ſit in poteſtate.C.de coll.

126 Quarto quæro quę probatio † erit neceſſaria, ut quis ſe faciẽs alicuius teſtamentarium hæredẽ, obtinere poſſit miſſionem bonorũ: dic qđ in primis erit neceſſe articulando probare de ſolemni teſtamẽto.

127 Item qualiter res, in quibus † petitur miſſio, fuerant in bonis defuncti teſtatoris tempore eius mortis.

128 Tertio & ultimo debet † docere de morte teſtatoris, quæ qualiter probetur, habebis inferius, Deo dante; quamuis enim appareat teſtamentum, non per hoc præſumitur, teſtatorem eſſe mortuum, cum quilibet præſumatur uiuere uſque ad cẽtum annos.l.fi.C.de ſac.ſan. Eccl l.an & uſufructus. ff.de uſufr. iſte probandi modus ſcelegitur ex l.fin.C.de edic.Diui Adria. tollẽ. refert & ſequitur pract. Pap.in forma libel.quo petitur hęred ex teſtam.in glo. in uerſi.poſſidebat, nu.1.uerſi.aduerte quòd hæres. E contra uero, quid teneatur probare ille qui ſe opponit tali immiſſioni, ut dicatur legitimus cõtradictor, adeat Bal.in l.fin.nu.42.uerſi.primo modo ius actoris eneruando. C. de edic. Diui Adria.toll.

129 Quinto quæro, vxor, quæ agit † contra uirum ex eo quòd non tractatur tamquam uxor, quid in articulis deducere debet? Dic ſecũdũ Abb.& Imol.in c.illud.ext.de præſumpt. quos ibidẽ refert & ſequitur

Digitized by Google

tur Felin.nu.10.verſi.& ideo ſi maritus,debet articulando probare, qualiter maritus tenet eam extra lectũ,& menſam:his probatis non poteſt dici,quòd uxor tractetur tamquã uxor.pro quibus facit tex. in c.ex parte ext. de ſponſ. & matrim. faciunt etiã notata per Doct. in c.2.ext.de coniug.leproſ.& ultra iam dicta, qualiter ueniat probanda ſæuitiã mariti erga uxorẽ,dic probari,ſi fiat articulus, qualiter eam crudeliter uerberibus afficit, uel ei cum pugione vulnus inferre tentauit,uel probatur probando, ꝙ ei minatus fuit mortem, ſecundum quòd aduertunt Doct.in § mitiores itaque nuptias.uerſ. aut gladio,& uer.aut etiam ſi flagellis. Auth.de nupt.& in l.ſi cõſenſu §.ſi ſuper plagis.C.de diuort. pariter de ſęuitia uiri erga uxorem, dicetur plene conſtare,ſi probetur,qualiter eam capitali odio proſequitur.c.ex trãſmiſſa.&c literas ext.de reſtit.ſpol.ubi comm.Doct. ſequitur gloſ.in c.de illis.in uer.fleterit. ext.de ſpon. impub.& poſt eam Abb in c.1.num 4.ubi cæteri omnis.ext de diuort.refert & ſequitur Maſcar.in tract.de probat to.2.concl.1018.nu.1.uerſicu.ad

130 hac probatur. E contra † uero quid debeat probare maritus, ad demõſtrandum,quòd ipſe uxorem tamquam uxorem tractauerit,ſatis colligi poteſt ex iã dictis,& ex ijs quæ dicit Bal.in c.ego.nu.5. uer. ex ijs collige. ext.de iureiuran.

131 Quæro ſexto,quomodo † probãda ueniat paternitas? Dic ijſdem probari poſſe modis, quibus probatur filiatio, ſecundum Abb.in c. Michael.nu.1.uerſ.quæ dicta ſunt ext.de filijs presbyter.

132 Quæro ſeptimo,quæ probatio † eſt neceſſaria,ut mentiens ſe poſſidere,cũ uere poſſideat,poſſeſſione priuetur? Dic, quòd oportebit articulãdo probare, qualiter ſic mẽtiens tempore,quo negauit poſſidere,poſſidebat:item qualiter ſciebat ſe poſſidere.hanc articulãdi & probandi formã aſtruit Bar.in l.in rẽ.nu.9.uer.quod oportet aliter probare.ff.de rei uẽd.reliqua in ſubiectu huius quæſtionis uide ad Iaſ.in § omnium.Inſt.de act.Bar. praxim cõprobat Abb.in c.cũ cauſam nu.18.uerſic.item ad hoc ext.de iuram. calum. ſed an negã

133 ti & poſtea confitenti † remittatur pœna negantis? remitto me ad Bal.determinanter,quòd ſic,in l.cum qui nu.1.uerſi. ſed nũquid ille qui primo negauit.ff de iureiuran.

134 Quæro octauo:pone,quòd quis poſſidet rem † reſtitutioni ſubiectam,ſi ſui potius reparatione aliquod impendit, non eſt dubium, quòd omne quod impendit, recuperat ab eo, cui reſtitutio eſt facienda:ſed dubium ſtat,quid hoc caſu impendens probare habebit ad eius intẽtionem fundãdam? Breuiter dic,ipſum oportere articu

lando

Digitized by Google

lando probare, qualiter impendit: item qualiter cõditio eius, cui re ſtitutio eſt facienda, eſt effecta melior: hanc articulandi formam ha bes ad Bar. in l. in fundo. nu. 2. verſi. quia ad hoc. ff. de rei vend. & no tat. Abb. in c. 1. nu. 4. verſi. ſed circa iſtos ſumptus. ext. de reſtit. in integr. & in c. quod quibuſdam. num. 9. verſi. per eandem legem puto ex. de fideiuſſ. & Felin. in c. cum cauſam. nu. 28. uerſ. ſumptus autẽ. ext de re iudic. refert & ſequitur Ant. Nicoſ. in tract. de pigno. & hy pot. memb. 4. 5. par. princip. num 11. verſi. quarta cõcluſio, ubi ſubij cit, cautum debere eſſe aduocatum in capitulando, & probando dictos ſumptus, ut concludat tantò rem meliorem effectam eſſe, quantò impenſum eſt: itẽ adde quòd ſumptus facti in aliqua re, probari poterunt per ocularem inſpectionem: quod enim patet, non eſt pro bare neceſſe, ſecundum Bal. in l. 1. nu. 2. verſi. ſed qualiter probantur. & nu. 26 uerſi. quæro qualiter, C. de fruct. & lit. expenſ. & quo pertranſit Bar. in l. qui ſeruum. ff. de uerb. oblig.

135 In aduerſum enim ad tollẽdam, † & eneruãdũ hmõi probationẽ poterit articulãdo probari, ꝙ ille qui petit hmõi ſumptus, & expen ſas, tm̃ eſt lucratus de fructibus, quos percepit ex re meliorata, ꝙ ſatisfactum eſt ei de ſumptibus, & expenſis & labore: hoc enim probato non conſequitur ſumptus iam dictos, ſed fit hincinde cõgrua cõ penſatio. tex. eſt ſing. in l. ſumptus. ff. de rei vend. & in cap. fin. ext. de reb. Eccl. non alien. per quæ iura ſic tenet Abb. in c. 1. nu. 4. uerſi. nã dico. ext. de reſt. in integ. refert licèt pro conſtanti non ponat, Felin. in c. cum cauſam nu. 28. uerſ. ſi tamen lucratus eſt. ext. de re iudic.

136 Item poterit excipiẽdo probari, † qualiter Dominus, a quo tales ſumptus petuntur, eſt pauperior eo, qui ſumptus petit, & quod qua ſi oĩa cogeretur uendere, ſi ſoluere uellet dictos ſumptus: hoc enim probato excuſabitur a reſtitutione horum ſumptuũ per doctrinam auream domini Bar. ſemper menti tenendam, in l. in fundo. nu. 18. uerſi. ultimo ſcias, per tex. ibi, finge pauperiorem. ff. de rei uend.

137 Quæro nono, qualiter probetur † fructuũ perceptio, dũ fructus petuntur? dic ſecundum aliquos probari, probando, quòd ager fuit cultus: item qualiter tantum communiter ſingulis annis conſueuit pręſtare, arg. tex. in l. ſi fundum per fidei commiſſum. ff. de legat. primo. & in l. ſi fundus. ff. de reb. cor. & iſthæc probatio in aliquibus partibus de cõſuetudine admittitur, licèt Iacob. de Aret. in l. ſi fundũ. C. de rei uend. dicat quòd huiuſmodi probatio nõ ſufficiat: nam ſe cundum eum non infertur de neceſſitate, quòd tãtum fructificauit tali anno: ergo & tantundem iſto anno, quo fructus petuntur, quia

fructi

fructificatio agri nō eſt vniformis: & ideo debet clarè probari, quòd tantum de fructibus percepit: tamen non negat Iacob. de Aret. quin primus probandi modus nō faciat aliquam præſumptionem. refert & ſequitur Bal. in dicta l. ſi fundum. num. 3. verſic. quando petuntur fructus. C. de rei vend. in cuius probationis adminiculum dicit idē Bal. in d. l. ſi fundum. in fin. quòd poterit iudex deferre iuramentum ſuppletorium ex quo habet probabiles coniecturas.

138 Item poterit probari fructuum quātitas† per redditus vicinorū, qui poſſident terras in eadem contrata, eiuſdem qualitatis & bonitatis, vt teſtatur idem Bald. in l. 1. nu. 16. verſic quæro qualiter. C. de fruct. & lit. expenſ. vbi ſubdit tot fructus fuiſſe perceptos, poſſe etiā probari per teſtes, qui interfuerunt perceptioni, ut refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concl. 817. & cōcl. 1250. nu. 4. tom. 3. ex cuius dictis totam hanc praxim ſumpſimus.

139 Quæro decimo, quæ probatio† eſt neceſſaria. ad probandam prioritatem, & poſterioritatem? Reſponde, hoc colligi ex probationibus rei & actoris, ſi vtrique probant de die: ſed ſi ambo probent de eadē die, tunc melior erit conditio rei cōuenti: niſi per actorem probetur prioritas horæ ſeu tpis, quæ qn̄que apparet ex ſerie ſcripturæ: puta ſi manu eiuſdem notarij ſint confectæ ambæ ſcripturæ; nam primus in ordine ſcripturæ dicetur prior & potior in tempore, ſecundum Bal. in l. de rebus nu. 2. verſic. quæro quomodo. C. de don. ante nupt. hanc eandem praxim cōprobat Bar. in l. & quæ nōdum § quod dr̄. nu. 1. verſ. quæro ſi eſt dubiū. ff. de pignor. & in l. 1. nu. 18. verſ. imo colligitur, C. de nouo Codic. compon. & in l. 1. ff. ſol. mat. & eſt text. formalis pro hac praxi in l. ſi quis ex argētarijs. §. ſi initiū. ff. de eden. ſequitur hanc eandem praxim Felin. in c. paſtoralis. nu. 5. verſi. rōne vnius horæ, ext. de reſcript. Nota inſuper, quod hmōi praxis adeò vera eſt, vt ſi in eodem inſtrumento idem fundus duobus ſit hypothecatus primò nominatus præfertur ex ordine ſcripturæ: ſic enim talis prioritas probari aſtruit Angel. in §. etenim. nu. 22. verſi. & prędicta faciunt. Auth de hæred. & falcid. quē ſequitur Bald. frater eius in Auth hoc amplius nu. 21. verſ. & nota hic. C. de fideicōm. & poſt eū Iaſ. in l. moribus §. prius autē nu. 21. ver. quinto adde. ff. de vulg. & pupill ſubſt. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1228. nu. 11. verſi. probatur autem prioritas. & nu. 17. verſ. ad hoc vbi ad hanc praxim cumulat multas limitationes. vide ad eum.

140 Quæro undecimo, retento† eodem themate, quid eſt articulando probandum, ad demonſtrandum, q̄ debitor bis idem debitū ſoluit? Reſponde,

Reſponde,hoc probari productione binarum quietationum. tex.eſt ſing.qui hanc praxim probat,in l.ne caſu.C.de diſcuſſ.lib.10.referē te Rom.ſing.553.debitor debebat centū.& iſthæc praxis eſt cōmuniter recepta,ſecundum Alex.conſ.4.circa primum quęſitum,nu.4. verſi.quam ſequūtur.volu.1.refert & ſequitur Vrſill. ad Affl.deciſ. 198.nu.1.verſi.quod ſecus foret,ſequitur.Iaſ.in l.planè.§ ſi eadē.nu. 17.verſi.item adde quòd duo.ff.de legat.primo.

141 Limita modò primo loco huiuſmodi praxim, quando in† vtroq; inſtrumento fieret mentio de certo debito in indiuiduo: puta ſub eadem data, ſeu ſub eodem die: nam tunc non duæ ſolutiones præſumuntur,ſed vna,vt firmat apoſtill.ad Rom.in dict.ſing.553.

142 Limita ſecundo,quando vtraque† ſcriptura contineret integram debiti ſatisfactionem:ſecus ſi prior ſcriptura partem, & vltima totum, quia tūc in dubio videtur prior ſumma in ſecūda ſcriptura includi,ſecundum apoſtill.ad ſing.Ro.553.

143 Limita tertiò, non habere locum , quando† quis vnam ſummam probaret fuiſſe ſolutam per teſtes,& aliam per inſtrumentum: nam tunc vna quantitas præſumitur ſoluta,ſecūdum Affl.deciſ.198.iſtas tres limitationes approbat,& ſequitur apoſtil.ad Alex. in conſ 4.in litera b.vol.1.reliqua ī ſubiectu huius praxis vide ad Iacob.Menoc. in tract.de arbitr.iudic.lib.2.caſ.113.nu.42.verſi.relati caſus.

144 Duodecimo quæro,mortuum fuiſſe† aliquem ſine liberis, qualiter probetur? Reſponde,probari eo ipſo, quòd contrarium non probatur,ſecundum Iaſ.qui dicit ita conſuluiſſe,in l.fin.§.licentia. nu.1. verſi.ad probādum quod defunctus. C.de iure deliberan.ſed ego puto, quòd iſthæc Iaſ praxis procedit,quādo aliqua alia ſuſpitio præcederet,& concurreret:putà, quia adeſſent aliqui teſtes de auditu, ſeu credulitate,qui faciūt ſaltem ſuſpitionem , vt dicit idem Iaſ.in rub. ff.de iureiuran.nu.6.verſi limita quarto. vel quia nūcius deſtinatus ad locum,in quo veriſimiliter poſſet de hoc eſſe fama , referat nō eſſe aliquam famam de hoc,arg.not.in l.in illa.ff.de verb.oblig.refert & ſequitur Alciat.ī tract.de præſumpt regul.3. preſumpt.20.nu.2. verſi.putarem iſtud procedere.[Sed opinionē Iaſ.ſequitur Alex.qui dicit tutiorem eſſe ſecundam in conſ.20. viſo proceſſu cauſæ verrents.nu.12.verſi.nec faciat dubiū.vol.1.& conſ.39. viſo themate, de quo ſupra.nu.2.verſic.fundata.eſt.eod.vol.1.concordantes habes ad Maſcard in tract.de prob.tom.2.concl.801.nu.3.ver.idem quòd ſcilicet.præſumatur.ubi paulò inferius ex mēte Caſſan.cōſi.19.nu.13. dub.4 ſupponit modum probandi quem deceſſiſſe cum liberis.

Quæro

144 Quæro decimotertiò, qualiter † articulando probetur, quòd hæreditas [illegible] non eſt ſoluendo? Dic probari eo ipſo, quòd contrarium non probatur, ſecundum gloſ. in l. cum de lege, in uerbo, hæredis. ff. de prob. quam ſummè commendat Bar. in l. fin. §. licẽtia. nu. 1 uer. nota caſum. C. de iure delib. & poſt eum Alex. in conſ. 34. cõſultus alias. num. 4. uerſi. qui uult dicere. uol. 4. & conſ. 55. cõſideratis uerbis ſtatuti. nu. 6. uerſi. & ſatis erit. uol. 1. ſin autẽ tractetur de probando quòd aliquis non ſit ſoluendo, reſponde hoc probari faciendo articulum, qualiter bona talis fuerunt inuentarizata, & nõ ſunt niſi tantum quod demonſtrari poterit per æſtimum factum ab eo, qui dicitur non eſſe ſoluendo, ſecundum Bal. in l. quicunque. nu. 21. uerſi. per inuentarium C. de ſeru. fugitiu. refert & ſequitur Dec. in l. nemo dubitat nu. 4. verſi. quod non præſumitur. ff. de regul. iur.

145 Item poterit hoc etiã probari † per relationem diſcuſſoris. l. magis puto. § ne tamen. ff. de reb. cor. & crederetur eius relationi dicẽti, ſe inquiſiuiſſe, & nihil inueniſſe ut not. in l. ſtipulatio. §. habet. ff. de oper. nou. nunc. & quòd talis non ſit ſoluendo, propter quod ualeas uenire contra fideiuſſorem, erit neceſſaria declaratoria iudicis, quòd quis non ſit ſoluendo, ut multum ſolemniter conſuluit Rom. conſ. 211. cuius initium eſt, Allegationes Doctoris eximij. num. 4. uerſic. ſequitur quod quemadmodum, refert & ſequitur apoſtil. ad Bar. in dicto. §. habet. in litera c.

146 Item poterit hoc idem probari per famam, † ut not. in l. 2. C. quãdo fiſc. uel priu. cum res quędam poſſint occultari, ut l. 2. C. quan. & quib. quar. pars lib. 11. l. 1. §. ſed cum poſſint. C. de collatio. bono. & in l. illud. C. de tributo actio.

147 Item probatur, quẽ † nõ eſſe ſoluendo per rei euidentiã, ut quia ille, qui dicitur nõ eſſe ſoluẽdo, hoſtiatim mendicat. l. ſi ff. ſi cer. pet.

148 Item probatur ſi fuit datus ei, qui dicitur non eſſe ſoluẽdo, terminus ad res exhibendas, & non exhibet. arg. tex. in l. in lege. ff. de contrahen. empr. & eſt de hoc glo. ordinaria. in l. a Diuo Pio. §. in uenditione in uer. capiantur ff. de re iudic. refert. & ſequitur Bal. in Auth. ſed hodie. nu. 2. uerſ. ſecundo quæro. C. de actio. & oblig. multa quę in præſenti praxi deduximus, comprobat Iaſ. in l. decem. nu. 33. uer. iuxta iſtam gloſ. quęrit Bar. ff. de uerb. obli. & Nicol. in tract. de pignor. & hypot. par. 8. membro 1. nu. 15. uer. ſed dubitatur, quando & quibus modis, qui ibi etiam concludit, quem non eſſe ſoluendo probari probata ceſſione bonorũ. & inſuper facultates alicuius non eſſe ſufficientes ad debita, qualiter probetur, tibi omnino conſulendus

dus erit Dominus Maſcard in tract.de prob.tom.2.cõcluſ.737. qui ibi omnium ferè dicta, circa hanc quæſtionẽ me moriter recenſet.

149 Quæro decimoquarto, hæres dicens in † hꝛ̄ditate plura bona nõ remanſiſſe q̃ deſcripta in inuentario, qualiter hoc articulãdo probabit? Breuiter dic, hoc probari eo ipſo, ꝙ contrariũ nõ probatur, ſiue per oſtenſionem inuentarij: nam tunc ſiue creditores, ſiue legatarij contrariũ dixerint, & attentauerint, in eos trãſfunditur onus probãdi contrariũ.l.fi.§ licentia.C.de iure delib.refert & ſequitur Rom. conſ.276.viſis dubij ꝓpoſiti thematibus nu.8.verſ.qđ ſi quis uelit dicere.& Rip.in l.ſi cõſtante.nu.18.ver.vbi hæres probat bona hꝛ̄ditaria.ff.ſol.matr.& Guid.Pap.deciſ.142.nu.3.verſi ſed qualiter probabit,& Alciat.in tract de præſumpt.reg.3.præſump.10.in princ. quorũ patrum doctrinã veriſſimã eſſe, & ab ea temerariũ recedere dixit multorum fretus auctoritatibus Dñs Maſc.in tract. de prob. tom.2.cõcl.852.in prin.ubi paulò inferius ſubnectit modũ, quo creditores & legatarij poterũt probare, plura bona fuiſſe in hꝛ̄ditate, q̃ deſcripta in inuẽtario, vide ad eũ:nã te eũ vidiſſe minime pœnitebit.

151 Quæro decimo quintò, mulieri † agenti ad aſſecurationem dotis pp vergentiam viri ad inopiam, quid incũbat in articulis deducere? Dic, ꝙ ei ſufficit articulãdo probare, qualiter bona ſui viri non ſunt ſufficientia ad exactionem dotis: nam per hoc fundata erit eius intentio: niſi per aduerſarium contrarium probetur, ſm Bar.in l.ſi cõſtante.num.10.uerſi.ſed nõ eſſe tot bona.ff.ſolu.matr.ſed quod imo requiratur quòd teſtes expreſſe dicant, quod eſt manifeſtum maritum vergere ad inopiam, & ſic ad hoc ut teſtes deponentes pro muliere ſuper huiuſmodi vergentia uiri ad inopiam, concludenter probent, inopiam mariti ſubeſſe, erit neceſſe, quòd teſtes dicant, manifeſtam eſſe mariti inopiã. tex.eſt not.in l.in rebus.§.omnis.in fin.C. de iure dot.ubi Bart.ſibi contrarius ſic notat tex.illũ in fin.vt refert & ſequitur Alex.in l.ſi conſtante. nu.16.uerſi.& vnum nota bene.ff. ſolu.matr.de cuius dicti veritate late diſſerit Iaſ.in eadem l.ſi cõſtante. nu 131.ver. quod adhoc ut mulier. Qualiter autẽ dicatur eſſe manifeſtum, maritum vergere ad inopiam, enarrat Rolãd.a Vall.conſ. 9.in præſenti conſultatione.uol.1.ad eum te remitto.

150 Item maritum vergere ad inopiam, probari † poterit per vulgi opinionem, per ea quę habentur in dicta l.ſi conſtante.ff.ſolu. matr. & in l.vbi adhuc.C.de iur.dot quod qualiter procedat, uide ad Maſcard.in tract de probat. tom 2.concl.1016.

152 Item poterit hoc idem probari † faciendo articulũ; qualiter earũ

mariti

mariti male & perdite utuntur eorum ſubſtantia, prodigaliter viuẽdo, ut quia continuò ludunt ad azardum, ſm Bal. qui hunc probandi modum ſubijcit, in Auth. quod locum in 7. & 9. quæſt. C. de coll. vel quia vendunt uel dilapidant eorum bona l. is qui §. fin. iũcta ibi glo. in uer. ex ſermonibus. ff. de tut. & curat. dat. ab ijs. l. 1. in prin ff. de curato. furioſ. uel quia tamquam fideiuſſores reperiuntur uarijs debitis inuoluti, ſm Angel. in l. in perſonam. § 1. ff. de pact. refert & ſequitur Alex. & Iaſ. ille in l. ſi conſtante. nu. 14. uerſi. item eſt alius modus. ff. ſolu. matr. hic in l. contra iuris. §. qui pecuniam. nu. 3. uerſ. ex hoc ff. de pact. uel quia acceperunt pecuniam ſub uſuris, uel quia eorum bona ſunt ſub vſuris, quia ſimiliter dicuntur male uti, & abuti eorum ſubſtantia, ſm Iaſ in l. ſi conſtante. nu. 159. verſi. item qſ res ff. ſolut. matr. & ratio eſt, quia vſuræ ſunt, quæ exhauriũt facultates hominum, ut dicit tex. in c. paſtoralis. ext. de uſur. uel poterit hoc probari probando earum maritos oportere peregrinare: per hoc enim dici poteſt, quòd male utuntur eorum ſubſtantia, ex eo ꝙ peregrinatio perducit homines ad paupertatem, ſecundum Bar. in l. ſi conſtante. nu. 21. uer. ſed ille quem ff. ſolu. matr. mouetur de tex. in §. 1. Aut. de exhib. reis iuncta ibi gloſ. in uerbo aguntur.

153 Sed præmiſſorum † occaſione contingit dubitari, num mulier agẽs ad aſſequrationem dotium propter vergentiam uiri ad inopiam habeat neceſſe probare, qualiter maritus poſt contractũ matrimonium deteriorauit conditionem ſuam? Reſponde unà cum Bar. in ſæpè allegata l. ſi conſtante. nu. 22. uerſ. 6. quæro. ff. ſolu. matr. quòd nõ mouetur de tex. in cap. per veſtras. extra de dona. inter uir. & uxor. idem tenet Bar. in l. ſi is a quo. § ſi ſemel. nu. 1. uerſic. mulier accepit. ff. ut legat. nomin. cau.

Contrariũ ex diametro tenuit Bal. in l. ſi cõſtante. nu. 2. verſ. ſed quid ſi ab initio. ff. ſolu. matr & Ioã. Andr. in addit. ad Spec. in tit. de dot. poſt diuort. reſtituen. §. fin. nu. 18. in litera c. cũ quibus ego pertranſeo, de tex. quem ipſi non allegant, in c. decreuit, de hæret. lib. 6. ubi mulier ſcienter contrahens matrimonium cum hæretico, perdit dotem: & huic opinioni conferunt, quæ infra dicam quæſt. 160.

Sed retento eodem themate, cõtingit de alia quæſtione dubitari,
154 quæ occurrit in facto in hac mea † dulciſſima patria inter Magnificam Sabellam Palmeriam uxorẽ quondam Magnifici Oratij Piſſoya, & Dñm Cæſarem Calà V. I. D. clariſſimum meum germanum, creditorem in ducatis mille dicti Magnifici Oratij. cui ſe oppoſuit dicta Magnifica Sabella, petendo aſſecurationẽ pro ſuis dotibus in

bonis dicti Magnifici Oratij eius viri, quę ad impediendam exequutionem, & liquidationem dicti Domini Cæſaris, reuocauit conſtitutum, & præcarium: quæritur, num benè dicat, & quid iuris ſit? Pro parte Magnificæ Sabellæ allegabatur Vrſill. ad Affl. deciſ. 199. nu. 2. uerſi. nam ſi comparet. qui concludit, ꝙ quando vxor innititur conſtituto, & præcario, & petit aſſecurationem, ꝙ tunc impediat exequutionem, & ꝙ ſic ſecundum eius opinionem fuerit pluries iudicatum per ſacrum regium conſilium, ad hoc allegat Gram. deciſ. 92. Vinc. Maxil. in comm. conſuetud. Varienſium. fol. 73. pro parte verò Domini Cæſaris adducebatur alia penitus diuerſa ſacri conſilij deciſio, relata per Dñm Gram. in add. ad eundem Affl. in dicta deciſ. 199. add. 2. referentem in effectu non impediri exequutionem inſtrumenti liquidati via ritus contra maritum, prætextu aſſecurationis dotis, quam peteret vxor: niſi prius egiſſet cõtra maritum & declarari feciſſe eſſe locum aſſecurationi pp uiri vergentiam ad inopiam. fundatur iſta ſacri cõſilij deciſio in doctrina Pau. de Caſt. in l. 2. nu. 3. uerſi. quod ſi creditores conſtante matrimonio. ff ſolu. matr. & ſic, quia ambo dictæ deciſiones ſacri regij conſilij videbantur inuicem contrariari, ego dicebam, eas poſſe, ſic concordari, nempe, vt deciſio Vrſill. ad Affl. ſibi locum vendicare debuiſſet in exequutione facienda, & ſic in nondum facta. Gram. uero deciſio procedere in exequutione facta qua diſtinctione attenta inferebatur ad fauorem Domini Cæſaris, ad cuius inſtantiam iam facta erat exequutio in bonis Oratij, & debitis ſubhaſtationibus uendita; qui caſus cum lõgè differat a caſu relato per Vrſil. dicendum eſt, ꝙ de uno ad alium nõ bene infertur: & inſuper dicebatur pro parte Domini Cæſaris, ꝙ dicta Magnifica Sabella egerat cõdictione l. vbi adhuc. C. de iure dot. in cuius terminis mulier agendo ad eſſecurationem dotis non impedit exequutionem, niſi prius probet viri inopiam, ut bene colligitur ex Vrſil. ad Affl. in dicta deciſ 189. nu. 2. Rurſus dicebat dictus dominus meus germanus, ꝙ dicta Magnifica Sabella nullum ius fouebat ad impediendam exequutionem factam: ſi quidẽ per eius dotalia inſtrumenta apparebat, nullam dotem in pecunia conſignaſſe, niſi quædam bona ſtabilia æſtimata, quæ licèt fecerint emptionem, vulgatiſſimis iuribus, tamen marito non exiſtente ſoluendo, prout ipſa fatebatur, non deſinunt eſſe dotalia, taliter ꝙ in ſubſidium agere debuerat, & poterat ad bona in dotem, præuia æſtimatione data, quamuis in tertios translata, tamquam dotalia, ut ſing. tenet Bald. in l. intereſt. in fin. C. de uſufru. & habi. quem referunt & ſequũtur

Iaſ. in

Digitized by Google

Iaſ.in l.ſi ex conuentione.num.2.verſicu.4.ſing. limita.C.de pact. & Crau.ſingu.19 habebis millies.& Silu.nuptial.in 2.lib ſuæ ſilu nu. 72.verſ.4.limita. ad cuius fratris mei colendiſſimi intentionem coadiuuādam,ego ſubiungebam, quòd ex alio dicta Magnifica Sabella non erat audienda, cum minime docuerat, prout de iure tenebatur,quòd in principio dilapidationis ſui mariti matrimoniam fecerat, iuxta doctrinam Ang. ſemper menti tenendam in l.ſi creditores,§.plane.ff.de priuileg cred. relatam per dominum Gram.conſ.ciuil.127.in cauſa Magnifici V.I.D.nu.12.verſi.contra mulierem repetentem.quibus maturè perpenſis fuit datus terminus in cauſa, & proceſſum ad vlteriora ordinariè,non ſuſpenſa exequutione,& ſubhaſtationibus factis.

155 Quæro decimoſexto,plures quàm †quinq. teſtes non fuiſſe rogatos tempore conditi teſtamenti qualiter articulando probetur? Breuiter dic,hoc probari eo ipſo,ꝙ dicitur,quòd plures haberi non potuerunt. nam per hoc fundata erit intentio ſic dicentis, niſi per aduerſarium contrarium probetur. arg. text. in l. cum de lege. ff. de prob tamen tutius erit,ſi hoc probetur per notarium, qui aſſerat, ꝙ facta ab eo perquiſitione plures teſtes haberi non potuerunt,ſecūdū Bar.qui hanc probandi formam ſubnectit in l.conficiuntur.§.codicilli,nu.4.verſi.certe eo ipſo,quod quis dicit.ff.de codicill,refert & ſequitur Alex.in l.ſi conſtante.nu.7.verſi.facit quod ipſe notat,quem ibi ſequitur Iaſ nu.123.verſic.ſimilem modum.ff.ſolu matrim.

156 Quæro decimoſeptimo, ſtatutum non †eſſe plus quàm eſt illud, quod eſt productum,qualiter articulando probetur? Reſponde,hoc probari eo ipſo,ꝙ ſtatutum producens dicit,illud non eſſe plus: nā per hoc fundata erit eius intentio: niſi per aduerſarium contrarium probetur,arg.text.in l cum de lege.ff de prob. vt tenet Bart. in rub. ff.de nou.oper.nunc.nu.8.verſi ſed ſi non apparet, pro quo eſt caſus ſing.ni fallor,in l.is qui.ff de teſtam.conuenit Rom.in d l.ſi conſtante.ff.ſolut matrim.& poſt eum Imol in l.cum ex ea.ver quid ergo ſi donator. ff.de re iudi. refert & ſequitur Alex. in d.l.ſi conſtante,nu. 8.uerſi.quia ſi quis Bononiæ.& poſt eum Iaſ.ibi nu.123.uerſi. dum tradit modum probandi ff.ſolu.matr.

157 Quæro decimooctauo, principalem debitorem nō eſſe ſoluendo †ad finem,ut deueniri poſſit contra eius fideiuſſorem, iuxta terminos authen.præſente.C.de fideiuſſ quę probatio erit neceſſaria? dic, hoc probari poſſe per librum æſtimi communis, in quo uniuſcuiuſque bona deſcribuntur:nam ſi is qui conuenitur,uelit dicere, plura

alia bona exiſtere, quàm in æſtimo deſcripta reperiuntur, in ſe onus probandi contrarium debet aſſumere, ſecundum Bar. in l. decem. nu. 3. ver. ſed qualiter fiat. ff. de ver. obl. refert licèt non firmet Iaſ. in l. ſi conſtante. nu. 124. ver. ſi volo probare negatiuam. ff. ſolu. mat. ſed Alex. ibid. nu. 7. ver. in practica tamen. concludit, quòd opinio Bart. in practica non eſſet leuis auctoritatis, eamq; dicit ſequutum fuiſſe Imol ſibi contrarium in l. cum ex cauſa in gl. 2. in fi. ff de re iud.

158 Quæro decimonono, qualiter † ... culando probetur, ꝙ in alicuius hæred. non remanſerunt debita? dic probari eo ipſo, ꝙ contrariũ non probatur, ſecũdũ Imo in l. mutum. § cum cui bonis. nu. 4. verſi. & ſi ꝓ parte mulieris. ff. de acquir. hæred. refert & ſequitur Iaſ. in l. ſi conſtãte. nu. 124 verſi. dum tradunt iſtum modum. ff. ſolu. matrim.

159 Quæro vigeſimo, quæ probatio erit neceſſaria, ad probãdum † aliquem non inueniſſe merces pro onerandis galeis? dic ſufficere, ſi probetur, qualiter non inuenit merces, niſi tanti ponderi: nam per huiuſmodi aſſertionem fundata erit opinio ſic aſſerentis: niſi contrariũ probetur, ſcdm Alex qui concordantes allegat cõſil. 41. viſo pũcto, & ijs quæ narrantur, nu. 9. ver. ſed ſatis eſt quod ipſi allegent, vol. 1. Verum quia multi Doct. quos allegant Alex. Iaſ. & alij in l. ſi cõſtante ff. ſolu. matrim. auſi fuerunt attentare contrarium in oĩbus qõnibus proxime relatis, dicentes, pręcedentes relatos probandi modos, quos per quæſtiones ſigillatim recitauimus, non inducere cõcludentem probationem, & proinde nixi ſunt rñdere pluribus modis ad ſępè allegatam glo. in d. l. cum de lege. ff. prob. & ad tex. in l. fi. §. licentia. C. de iu. deli in quibus locis fundantur deciſiones noſtrarum qõnum: vna tamen mihi, præ cæteris reſponſionibus, vr̃, ꝙ minus lędat opinionem quam tenuimus in recitatis opinionibus, quæ eſt, ꝙ glo. in d. l cum de lege. & tex. in d §. licentia. procedunt, quãdo cum iſtis ſic aſſerentibus concurrit aliqua præſumptio, prout propriè contingit in caſu dictæ l. fin. §. licentia. C. de iu. delib. in hærede, qui cõfecit ſolemniter inuentarium: nam in eo eſt præſumptio, ꝙ plura bona in hæreditate non ſint, & creditores & legatarij dicentes plura eſſe bona in hæreditate remanſa, quàm in inuentario ſunt deſcripta, ſibi aſſumere debent onus probandi contrarium. & ita intelligi debet ſecundum ipſos opinio dictę glo. in d. l. cũ de lege ff. de prob. ut recitat Iaſ. in l ſi conſtante. nu. 130. uerſi. ex prædictis cõclude. ff. ſol. matri. quare tu interim cogita, & pro nunc tene, quia tutius eſt ꝙ requiratur aliqua alia præſumptio ad coadiuuandum probandi modum, quem docuimus in retroſcriptis queſtionibus: ad quarũ intelligen-

tiam

Digitized by Google

tiam reu eo in dubium, qualis eſſe debeat præſumptio, quam requi ri admonet Iaſ. & alij ab eo relati; vt procedat gloſ. praxis in d.l.cum de lege.ff.de ꝓbat. remitto me ad Alc. qui ex*x*è hoc declarat in trac. de præſump.reg.3 præſumpt.20.uerſ.vnde intellige dictum Iaſ.

160 Quæro vigeſimoprimo, mulieres, quæ iniuſtè de † aliquo cõque runtur & falſo aliquem curiæ de raptu, uiolentia, ſeu coitu accuſan do deferunt, in mortis laqueum incurrunt.tex.eſt in conſt.regn (pe

161 ximam) initium ſumens quibus† probationibus ſe iuuabunt, ut à ta li pęna excuſari valeant? Breuiter reſponde, quòd habebũt neceſſe articulando probare, qualiter ipſe mulieres ſic deferentes ſunt bonę uitæ, famæ, & conditionis, hoc probato dicitur ſufficiens cauſa pro bata, ad excludendam pręſumptionem calumniæ ſecundum Gram. deciſ.60.num.14.uerſi.dum dicunt.

162 Item poterunt articulando probare, qualiter † erat publica fama, quòd talis delatus eaſdem mulieres deferentes rapuit, uel eis aliquã uiolentiam intulerit: nam ſimiliter hoc probando liberandæ ueniũt à pęna dictæ conſt. (peximam) ut bene aduertit ibi oculatiſſimus no ſter Affl num.10 uerſicu.ſi probat quòd erat fama. qui ad hoc alle- gat Bar in l.fin.num.7.uerſicu.debes enim articulare.ff de hæred.in ſtituen. & in l.cum quidam §.quod dicitur.num.3.uerſ.& ſic facit, ff.de acquiren.hæred.ubi ſubdit, hoc fuiſſe pluries ab eo obtentum.

163 Item poterunt articulando probare, qualiter † in illa nocte audi tæ fuerunt vociferare, & exauditæ ab earum vicinis. hoc pariter pro bato, releuantur mulieres à pęna dictæ conſtitut. ut notat Afflic.in conſtit.regn.omnes noſtri regiminis.quem referẽdo ſequitur Fab. Locr.in comm 4.liter arbit.quęſt.6.quartę par. prin.nu.660. verſi. quod ipſa mulier vociferabat.

164 Quęro vigeſimoſecundo, qualiter † articulãdo probetur intereſ- ſe lucri ceſſantis? Rñde, faciẽdo articulũ qualiter perſona, quæ tale intereſſe petit, eſt perſona ſolita mercari, & negotiari cũ pecunijs. Itẽ quod ſi pecuniã quã petit, habuiſſet, talẽ mercantiam comparaſ- ſet, ut q̃a prædia venalia uel conductiones fieri ſolitas præmanibus habuit, ex q̃bus certitudinaliter tm̃ ſuperlucratus fuiſſet, expri men do quãtitatẽ ſm Pau.de Caſt.in l.3 §.fi.ff.de eo, quod cer.loc.& poſt eũ Bolog.in l.vnic nu.122.ver.oportet.C.de ſen pro eo, qđ intereſt profer.iuxta quorum opin.uti receptiſſimam, iudicauit ſacr.reg.cõ ſilium Neap referẽte Affl.deciſ.20 nu.2.verſ.vt quia probaretur, & iuxta relatam eandem praxim, & deciſionem conſuluit Alex. conſi. 141.viſo themate cũ dubijs nu.2.uer.niſi præſupponeretur & pro-

baretur uol. 5. & poſt eum Grau. conſ. 89 nobilis Antonius de Ambello, nu 4. uerſi. eſſet tñ neceſſe probare. uol. 1. & ex noſtratib. ſequitur Gram in conſt. regn. uſurariorum. nu 3. uerſ. & quid probare, & Bar. ad Affl. in cõſt. regn eorum fraudib. in litera b, cum quibus pertranſit Rolan. à Vall conſ. 55. ſiue conſideremus, nu. 8. verſi. q̃d iſta domina Iacobina. vol. 2. Illud autem te admonitum eſſe uolo pro intelligentia huius praxis, ꝗ non ſufficit ad obtinendum ſuper tali negotio, ſimpliciter probare, ꝗ quis eſt ſolitus negotiari, niſi ẽt probetur, ꝗ erat ſolitus negotiari tpe morę commiſſę: nam iſta qualitas, ſolitus, debet adeſſe tpe verbi, vt colligitur ex Paul. rñſo i l. in delictis. §. ſi extraneus. ff. de noxalib. & cum negotiatio facile mutetur, & nõ continue homines negotientur, ex præterito non pręſumitur in præſens propterea ſolitus olim negotiari, non præſumitur hodie negotiari, ut notatur in l. ex perſona. & in l. ſiue poſſidetis. C. de prob. Ita in terminis conſultum fuiſſe per Grau. poſt multarum cartarum reuolutionem reperi in conſ. 320. Thomas Laurentij, nu. 2. verſi. probandum erat. vol. 2. & poſt eum Maſc. in tract. de proba. to. 2. concl. 993. nu. 4. verſ. concluſionem ipſam uelim intelligas ubi ad ſaturitatem materiam pręſentis quæſtionis pertractat. uide ad eum, & eius dictis adde, ꝗ ad elidendam hmõi probationem, & ad excludendũ

165 † creditorem ab hmõi intereſſe lucri ceſſantis, ſufficit probare, qualiter debitor, à quo petitur tale intereſſe, eſt pauper; hoc eñ probato, fundata erit intentio debitoris, ut memoriæ tradit Affl. deciſ. 20. nu. 3. uerſi. & ego hanc ſententiam confirmabam. refert & ſequitur Rolan. à Vall. cõſil. 87. in propoſita quæſtione, nu. 44. uerſi. quod debitor pauper, uol. 2. ubi ad idem allegat Beatum Antoninum in ſua ſumma, par. 2. in tit. de auaritia, in quibus autem contractibus conſideretur huiuſmodi intereſſe lucri ceſſantis, conſulẽdus tibi erit Capic. deciſ. 119 nu. 7. uerſi. ſiue ſimus. cùm multis ſequen. ubi relatis multorum opinionibus tandem dicit, ſacrum conſilium Neapolitanum in ea fuiſſe opinione, & uoto, quòd lucrum ceſſans non debeatur in bonæ fidei iudicijs. quod nota.

166 Quæro uigeſimotertio; pone, ꝗ tuus cliẽs † arguitur de mala fama, ſeu mala fide de præterito, quid in tali caſu erit probandum, ad releuandum tuum clientem? dic, faciendo articulum, qualiter tuus cliens licèt fuerit malæ famæ, nunc per tres annos continuos, uel à trib an. citra fuit, & eſt bonæ conuerſationis, bonæ uitæ, famæ, & cõditionis: his enim probatis, pręſumitur tuus cliens emendatus, & purgatus, & in eo ceſſabit omnis ſiniſtra ſuſpitio mali. §. hinc nobis.

Auth.

Auth.de monach. vbi Ang. hoc notat, nu.7. verſi. ſuper text. ibi trien nalis refert & ſequitur Corſet ſing. in verbo, præſumptio.il 1. & Alciat in tract. de præſumpt. regula 2. præſ. 7 nu.3. verſi. 2 limitatur. & nouiſſime Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. to. 2 conclu. 600. nu. 13. verſicu. adhæc tertio poterit emendatio probari. vbi alios probandi modos ſubijcit. vide ad eum.

167 Quæro vigeſimequarto, quō† veniat articulando probandum intereſſe damni emergentis? R̄ndeo, faciendo articulum, qualiter ille, qui tale intereſſe petit, ex cauſa ſibi expedienti poſt interpellationē factam debitori, tot pecunias accepit ſub vſuris, uel aliud certum damnum paſſus eſt, ob carentiam pecuniarum ſibi debitarum: ut quia aliquam pœnam incurrit, uel ei aliud damnum obuenit. hanc probādi formam hēs ex l ſi numis iuncta gl fi. ff. de in lit. iuran. referente Alex. conſi. 141. viſo themate cum dubijs nu 3. verſi. aut petitur. vol 5. & poſt eum Polog. in l. 1. nu. 154. ver. ſimiliter ſi damnū. C. de ſent de eo qd intereſt profer & nouiſſime Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob to. 2. conclu. 933. nu. 8. verſ. quocirca quoad damnum. vbi ſubijci: intereſſe damni emergentis ēt probari, ſi probetur, qualiter ædes quas ruinoſas reſtituere parauerat, ſunt collapſæ, uel ꝙ annonam, quā in æſtate per totum annum emere propoſuerat, coactus poſtea fuerit carius emere, ꝑpter retardatam ſolutionem. Hmōi au

168 tem intereſſe damni† emergentis dr extrinſecum, ſiue extra rem, vt pulchrè notat, & memoriæ tradidit Pract. Pap. in forma libelli, in actio reali, in gloſ. in verbo, in florentis decem nu. 5. verſ intereſſe verò extra rem, ubi ſubnectit multa exempla, quibus iuuari poteris in occurrentibus caſibus, uide ad eum, & ad text. in l. ſi ſterilis. §. cum uenditorem ff. de action empti.

169 Quæro vigeſimoquinto, ad probandam† alicuius minorem ætatem, quæ probatio eſt neceſſaria? reſpōde, poſſe hoc probari aſſertione patrinorum dicentium, tali tempore illum leuaſſe de ſacro baptiſmatis fonte & iſte probādi modus potiſſime attendi ſolet, ad probandam alicuius ætatem, ut probatur in l. neque natales. C. de prob.

170 Item poterit probari per aſſertionem† matris, dicentis, ſe tali tempore illum peperiſſe, ut probatur in l. etiam ff de prob.

171 Item probatur etiam † alicuius minor ætas per aſſertionem conſanguineorum, ſecundum Bar. in l. de ætate, nu. 7. verſi. tunc iſta probatio. ff de min. & l. in de tutela vbi ēt Bal. & Bar. C. de reſt. in integ.

172 Item poterit probari per† aſſertionem obſtetricum deponētium de tpe, quo natus eſt ille, de cuius ætate agitur, fuiſſe præſentes, ut vi

Digitized by Google

diſſe puerum exeuntem de uenire, l., §. due ff ad Carb. & not. in l. 2. ff. de fer. ſecundum Bar. qui hęc omnia refert & ſequitur in d. l. de ætate. nu. 7. uerſi. quòd iſta ætas debeat probari. ff. de minor.

173 Item poterit probari per librum patris, in quo † natiuitas filij deſcripta, eſt ſecundum Crau. in tract. de antiq tempor. in 8. partic. primæ part. princ. nu. 34. uerſic. ego puto ꝙ talis liber, qui uidetur concludere quòd liber patris ſuper ætate filij non faciat, niſi ſemiplenam probationem, modò pater uiuat, & ita iuret eſſe mouetur doctrina Bar. in conſil. 92. in quęſtione uertente. uol. 1. Sed quid, ſi pater, qui ſcripſit ætatem ſit mortuus, utrum eius liber faciat ſemiplenam probationem? puto, ꝙ ſic, ex quo mors habet uim iuramenti ſecundum Grauat. in loco citato. nu. 36. uerſi. ſi pater qui ſcripſit. Sed quòd imo abſq; alijs de iure requiſitis paternus liber plenè probet ętatem filij, tenuit Stephan. Lamberttengh. in tract. de contractibus gloſ. 8. nu. 78. uerſi. & ita filij ętatem paterno libro. qui dicit ſic fuiſſe pluries obſeruatũ in Ducatu Mediolanenſi. Cuius opinionẽ tenendo eam limitabis multis modis, & primo, ut habeat locum, donec & quouſque contrarium non probetur ſecundum Bal. in l. neq; natales num. 2 uerſi. uel quando ipſemet pater ſcribit. C. de proba. & poſt eum idem Stephan. Lamb. in tract. de contract. gl. 8 nu 78. uer. qui id intelligunt.

174 Item & ſecundo limita † procedere, modò paternus liber non ſit ſuſpectus ſecundum Salic. in l. ſi minorem, nu 10. uerſ. nunc quæro quo literis probetur C de reſtit. in integr minor. & in terminus, de quibus agitur, lib. patris ſuper ætatẽ filij non poterit dici ſuſpectus, ſi contineat nomina nutricum, & illorum qui de ſacro baptiſmatis fonte infantulum leuauerunt, cùm præſertim adiuuari poſſit comparatione literarum, iuxta terminos l. comparationes. C. de fide inſtrum. quæ non niſi in apoca priuata correctam eſſe, & non in libro, tenet Curtiu in conſ. 118. col. pen. verſi maior igitur difficultas.

175 Item poterit probari † minor ætas per inſtrumẽtum matrimonij. quæ probatio eſt ſuffiiẽs, donec probetur contrarium ſm Spec. in tit de reſtitu. in integr. §. quis autem & Bal. in l neq. natales. num 8. verſi reſtat unum dubium utrum per inſtrumentũ matrimonij. C. de prob ubi idẽ tenet Salic. nu 2. uer. ex quo infero qd minor ætas.

176 Item poterit probari † per aſpectum, quę quidem probatio multum iudicis arbitrio cõmittitur, ut mihi probat tex. in l. minor uiginti quinque annis adito præſide ff. de minor. quem ad hoc allegat Gram. deciſ. 48. nu. 18. vſque in fin. iudex enim (dicit ipſe Gram. in

dicta

dicta deci.)hominis facie diligenter inſpecta, conſiderata membro rũ qualitate, pa rentum conditione, & loco, quo natus eſt, iudicabit, cuius ætatis is ſit: quod nó modò procedit ad probandũ ætatẽ iuuenilem, ſeu puerilem, ſed etiam ſenilem, quæ ſimiliter per aſpectum probari poſſe cóprobauit Bar. in l prima. nu.6. verſ. ita ſimiliter. C. de méd. valid lib.10. ut refert & ſequitur idem Gram. in dicta deciſ. 48. nu. 18. verſi. quod eſt verum in ætate ſenili. Sed quæro, nũquid eo modo, quo iudex per aſpectum percipit, cuius ætatis ſit ille, de cu jus ętate agitur, & cõtrouertitur, poſſit eodem modo teſtis ſuper ęta te per aſpectum deponere? Concluſiuè reſponde, quòd ſic, & in hoc ſequere Bar. in l. de ætate. nu.8. verſi. ideo dico quod teſtis poteſt de ponere. ff. de minor. ubi ſubijcit inſtruendo teſtes, quomodo in facti contingentia ſuper alicuius ætate per aſpectum deponere habeant, & licèt ipſemet Bart. velit, teſtem per aſpectum ſuper alicuius ętate non poſſe deponere, vt eſt videre ad eundem Bar. in conſ.92 in quæſtione vertente inter Dominum Simonem nu.3 verſicu. quidam tamen eorum teſtificatur. vol.2. tamen opinio, quam tenet idem Barr. in dicta l. de ætate, videtur communis, & eam ſequuntur Salic. in l. ſi minorem. num 9. verſi. quæro nunquid teſtes de aſpectu. C. de reſt. in integr. minor. & Gram in dicta deciſ.48. num 19. verſic. vel eis quibus iudex commiſerit, & Alex. conſ.149. viſo proceſſu inter Michaelẽ. nu. 18. verſi. conſtat autem quod teſtis volens, vol.5. & in cóſ. 29. clariſſime doctor. num 1. verſi. ſed vult probare ex aſpectu. vol. 7. quem omnino vide quia latiſſime examinat, quomodo teſtis debet deponere, ut probet alicuius ætatem per aſpectum.

177. Item probari poterit alicuius minor ætas per†librum foculariorum regiæ camerę ſummarię: nam cum ibi vniuſcuiſque familię numerus liberorũ, & ætas deſcribatur, merito, cuius ętatis quiſq ſit, facile deprehẽditur, ſecundum Gram in alleg. deciſ.48. nu. 19. uerſ. nec omittam coadiuuari probationes.

178. Item probatur alicuius minor ætas ex datione tutoris, aut curato ris, vt firmat Alciat. in tract de pręſumpt. regul 2. pręſumpt. 14 nu. 10. verſi. voluit Abb quem in hac opinione præceſſit Alex cóſ. 147. viſo themate. nu.9. verſ. vbi dicunt. vol.7. & Bal. & Angel. in l. cum te. C. de prob. & licèt Sali. in d. l. ſi minorẽ. C. de ĩ integ. reſt. minor. nu 8. quem refert, & ſequitur Alex. conſ.21. viſo proceſſu nu.1. vol. 1. voluerit hæc procedere quoad eum, cum quo contraxit, & non contra alios, per regulam. C. res inter alios acta, tamen prior opinio in practica præualet, & eſt cómunis, ut firmat Maſcard. in tract. de

prob.

prob.tom.2.concl.666.nu.35.verſi.contrariũ quod imo. Vel poſſi. dici, ꝙ ſecunda opinio poſſet procedere, vbi aliæ coniecturę non cócurrerent, vt teſtatur Alciat. in tract. de præſumpt. reg. 2. præſumpt. 14. nu 8. in fi. alios probãdi modos minorẽ ætatem habes ad Borgn. Caualc. in tract. de tutor. & curator. nu. 294. verſi. probatur autem.

179 Quæro vigeſimoſexto, alimenta continuo fuiſſe† alicui præſtita, qualiter articulando probentur? Difficilis eſt illhęc probatio, maximè cum non ſoleant vocari teſtes, cum hmói impenſę fiũt, tũ ex quo in ijs, quæ ſunt difficilis probationis, iura nõ requirũt tam exactã & concludentẽ probationẽ, ſed cõtentantur aliquibus medijs, per quæ ſit uerisimilitudo vrgens, rem eſſe ita dum caſus occurrit recurre ad cóiecturas, quas in vnũ collegerunt Petr. Bene intend. in deciſ. Rot. Bonon. deciſ. 43. per totã. & Bolognin cóſ. 27. in præſenti cóſultatione. nu. 16. uer. qd alimẽta. & Corn. cóſ. 110. vſ nu 10. uol 1. & Scrib. in l. Nelennius. ff. de negot geſt & in l. fin. C. de alim. pupil. pręſtãd.

180 Quæro uigeſimoſeptimo, quænã probatio† eſt neceſſaria, ad probãdum, ꝙ pater noluit plus uni filio, quàm alteri donare; & ſic quòd pater uoluerit inter filios æqualitatem ſeruare? Dic, hoc probari poſſe coniecturis, quas in medium affert Ant. Butr. conſ. 38. quia maior pars quæſitorum nu. 5. uerſi. ſed hic ex pluribus coniecturamus.

181 Quęro uigeſimooctauo, quæ probatio† eſt neceſſaria, ad probandum officialem, ſeu quempiam alium retinuiſſe famulum? Reſponde, hoc probari eo ipſo, quòd teſtes dicunt, talem cõtinuo retinuiſſe famulos, ut quia uiderunt eos in prandio & cena: nec hoc caſu erit neceſſe, quòd deponant de aliquo momento ſecundum Barto. in l ſi quis ita. num 3. uerſic. produxit teſtes qui dixerunt. ff de cond. & demonſt. ſequitur Alex. conſi. 20. uiſo proceſſu cauſę inter Catherinã, nu. 7. uerſi. in quibus locis tradunt. uol. 2. & nouiſſime Petr. Beneintend deciſ. Rot. Bonon. deciſ. 45. num. 13. uerſi. adde quod ad probandum quem continuo. pro quibus facit doctrina Bar. in l. prima. nu. 20. uerſi. propter hoc. ff. ſolu. matrim. dicẽtis, quòd ad ſaluandum dictum teſtis deponentis uidiſſe Titium poſſediſſe decem annos cõtinuos. non fit interpretatio, quòd quolibet momẽto tẽporis uiderit talem poſſidere, ſed quolibet anno uiderit colligere fructus ad idem facit quod notat idem Bar. in l. Celſ. num. 20. uerſi quando dicitur. ff de uſucap. uolentis, quòd ad probandam continuationem poſſeſſionis non eſt neceſſe ſingula momenta poſſeſſionis probare: ſed ſufficit probare de maiori parte tẽporis, probando de extremitatibus, & aliquibus medijs. hinc etiam in ſimili dixit Bald. in l. Mæuia. ff. ad

Macedon.

Digitized by Google

Macedon.vt refert & ſequitur Amodæus de Caſtell.in trac.ſin.nu-86.verſ.vnde dicitur continuo,quòd ille dicitur continuò lucernã ad monumentum accenſam tenuiſſe, qui alternis vicibus retinuit eã accenſã:dr̃ enim continuo factũ quod fit diebus nõ continuatis. l.certi cõdictio.§.ſi nũmos.ff.ſi cert.pet.rurſus illud dr̃ aſſiduè fieri quod fit horis congruis,& ſic doctor dr̃ continuò legere & ſcolaris continuo ſtudere,qui legit & ſtudet horis ſolitis & conſuetis, ut di cit tex.iuncta ibi gloſ.in c.nunquam.de conſe.diſt.ultim.uerũ quia difficile foret officiali probare per teſtes retinuiſſe familiã, inducta eſt practica ſecundum Amod.de Caſtel.in dicto loco,quod fiat mo-ſtra de familia ſingulis mẽſibus,& huiuſmodi moſtra redigatur in ſcripturam per notarium:nam tunc per talem ſcripturam bene pro babitur officiales cõtinuo tenuiſſe familiã: nam probatis extremis præſumitur medio tempore tenuiſſe familiam,per not.in l. Celſus. ff.de vſucap. & tenet Cyn.in l ſuper longi. C.de præſc.long. tẽpor.

182 Quæro uigeſimonono, quæ † probatio erit neceſſaria ad proban dum poſſeſſionem eſſe uniuerſitati quæſitam per ſingulas perſonas eiuſdem uniuerſitatis,de cuius poſſeſſione tractatur? Reſponde,faciendo articulum,qualiter perſonæ uniuerſitatis vſæ ſunt nemore, de mandato & ſcientia vniuerſitatis paſculando, lignando, arando runcando,& alios actus poſſeſſorios faciendo.

183 Item qualiter mandatum † eis iniunctum ab uniuerſitate in paſculando & alia faciendo, quæ corporalem poſſeſſionem deſignant fuit factum,uniuerſitate ſolemniter congregata, communicato cõſilio,& conſideratione habita,ſecundum Corn. qui hunc probandi modum aſtruit in conſ.148.uiſo quoddam protocollo.num.25.ver. licet,& num.26 uerſ.ad hoc.vol.1.& in conſ.299.viſo reſcripto per totum.eod.vol.1.hanc eandem probandi formam refert & ſequitur Dec.nullam.de Corn.mentionem faciens,in conſ.221. non patitur anguſtia tẽporis.nu.7.verſi.& ideo quis cautus eſſe debet.uol. 1. & Pariſ.conſ.27.in præſenti conſultatione.nu.103.verſi.niſi expreſsè probetur.vol.1.& Hieronym.de Mon.in tract.fin.regund.c.72.nu. 17.verſ.& ſecundum Dec.& in c.47.in fi.vnde ſecundum præfatos Doct ſi ſimpliciter ſingulares perſonæ vſę forent nemore, uel iure paſcendi abſque mandato & ſcientia uniuerſitatis,vel eam regẽtiũ, nulla quæreretur poſſeſſio. Cuius praxis eam rationem eſſe dicunt, quia ad acquirendam poſſeſſionem animus requiritur.l.3.in princ. & l.quemadmodum.ff.de acquiren.poſſeſſ.

184 Quæro trigeſimo,quidnam erit articulando † probandum, cum

minores

minores reſtitutionis auxilium procurant, pariter & affectant, ut illud effectualiter conſequi valeant? Dic, ꝙ neceſſe probare habebunt eos minorē ętatē, quę qualiter probāda veniat, latè deduxi ſup.q.25. Item qualiter fuerunt & ſunt læſi: vltimo etiam debent probare
185 dolum aduerſarij, † vel eorum facilitatem, ſecundum Iaſ. qui hæc omnia probanda eſſe affirmat in l. nam & poſtea §. ſi minor. num. 4. verſic. tertio noto. ff. de iureiur. refert & ſequitur Alciat. in tract. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 42. nu. 6 verſi. & propterea ad hoc ut ſibi competat, qui dicit pro hac praxi eſſe tex. formalem in l. verum. §. ſciendum. ff. de minor. & in l. fin. C. de in integ reſt. minor. conuenit Soc. conſ. 57. in cauſa reſtitutionis in integrū. nu. 1. verſ. in primis. volu 4. & Roland. à Vall. conſi. 53. quod ligitimè iudicatum fuerit. num. 42. verſ. quo vero ad articulū uol. 2. & expreſſius doctiſſimus Ioſeph. Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1058. per totam. Sed diffi
186 cultas præſentis praxis conſiſtit inueſtigando † qualiter articulando probari poſſit, minorem eſſe læſum? Reſpōde, hoc probari, eo ipſo, ꝙ probatur, ſe contraxiſſe mutuum cum fœneratore, quia niſi ex tali mutuo fœnerator probauerit minorem effectum eſſe locupletiorem, læſus præſumitur, vt probatur in l. 1. C. ſi aduerſ. cred. vel poterit articulando probari, probando ꝙ minor infra legitima tempora non appellauit a ſententia contra ſe lata, quia tunc ſimiliter præſumitur læſus, ſecundum Bar. in l. fin. nu. 10. verſi. & per hoc vidi quæſtionem. C. in quib. caſib. in integr. reſt. non eſt neceſſ. ſed quòd imo non dicatur læſus per ſolam omiſſionē appellationis, niſi doceat ſe habere aliquid, propter quod in cauſa appellationis poterat obtinere, ſibi cōtrarius tenuit Bar. in l. nam & poſtea. §. ſi minor. nu. 6. uerſ. quod minor qui non appellauit. ff. de iureiuran. quem ſequitur Roland. à Vall. conſ. 53. nu. 44. verſ. vbi dicit. uol. 1. & Alciat. in tract. de præſumpt. reg 1. præſumpt 42. nu. 4. verſic. quod puto verum.
187 Item prædictis adde, quòd minor dicitur lęſus eo ipſo, quòd † apparet ipſum renūciaſſe appellationi antea quam ſentētiaretur, quia poſſibile eſt, quòd ſententia iniuſta contra eum feratur, ſecundum Iaſ. in d. l. nam & poſtea. §. ſi minor. nu 18. verſi. inquantum etiam ff. de iureiu. contrarium in hoc tenet Alex conſ. 55. quoniam. num. 18. verſ. quiá non ſequitur. vol. 1. qui ſubdit ſecundum eius opinionem fuiſſe iudicatum in Romana curia.
188 Item minor dicitur læſus ex eo, quòd compromiſit † in arbitriū, etiam non aliter conſtito de eius læſione. l. ſi minor. 25. annis filiofamilias. §. minores, ff de minor. & huius deciſionis ratio eſt, ſecūdum

gloſ.

Digitized by Google

gloſ.& Doct.in d.l.ſi minor, quia per huiuſmodi cõpromiſſum tollitur minori beneficium appellãdi.l 1.C.de arbitr.refert & ſequitur Caſſ.in add.ad Alciat.in tract.de preſumpt. reg. 1. præſumpt.42.in 2.apoſtil & ante eum Abb in conſ.31.circa primum,in princ.uol.1. qui præmiſſa intelligit in compromiſſo uoluntario: ſecus in compromiſſo neceſſario.quod nota pro limitatione regiæ pragm. odia quæ.

189 An autem, ſi minor dicat ſe adiuiſſe hæreditatem ſibi † dãnoſam, dicatur læſus, ut exinde ex hoc in integrum reſtitui poſſit? Breuiter dic,quòd non,niſi probet ſe læſum: quod probat hoc caſu eo ipſo, ꝙ demonſtrat,hæreditatem ab ipſo aditam, eſſe diuerſis debitis obſtrictam,& alligatam:nam tunc,niſi per aduerſarium probetur,facultates ſufficere ad ſoluendum,minor haberet intentionem ſuam fũdatam,ſecundum Guidon.Pap.qui dicit in contingentia facti ſic fuiſſe decisum in curia Parlam.Delfin.deciſ.141.& 142.in princ.

190 Item probat ſe læſum minor eo ipſo,quòd contra eum demõſtrat fuiſſe exequutam aliquam ſententiam,quo caſu non expedit probare de læſione, quia per ipſam ſententiam,quæ exequutioni mandata fuit,apparet iudici de læſione minoris,ſecũdum Salic.in aut.ad hęc. num.6.uerſi. quia contra eum.C.ſi min.ſe ab hæred.abſtin.refert & ſequitur Guid. Pap deciſ.142.num.1.verſi.fortius videtur quòd ſi ex actis. Sed qualiter ſit formandus libellus,cùm auxilium reſtitutionis in integrũ imploratur,uidendus ubi erit Bar.in l.fin.nu.3.verſi. ſemper in libello.C.in quib.caſib.in integr.reſtit.nõ eſt neceſſ. Sed aduerte,quòd iſthæc libellandi forma,a Bar.adinuẽta,eſt communiter reprobata,ut nuncupatim tradidit Imol.in c.1.num.10 verſ.ſed communis opinio.ext de reſtit in integr.ubi cõcludit, refutata Bar. cautela,quòd ſufficit ſi in libello dicatur, quòd minor eſt læſus:nec erit opus ſecundum eum dicere ſui facilitate quod nota, ut formare libellum,& iam formatum defendere ſcias.

191 Quæro trigeſimoprimo,quid † probare incumbat agenti interdicto quorũ bonorum? Dic in primis, ꝙ habebit in articulis deducere, qualiter ille,qui huiuſmodi interdictum intentat, eſt hæres teſtamentarius illius,contra cuius bona interdictum prædictum intentatur. Item qualiter talis hæres teſtamentarius hæreditatem adiuit: quæ qualiter articulãdo probetur,inferius Deo dante dicetur. Vltimo erit articulando probandum, qualiter teſtator poſſedit tamquã uerus Dominus, & patronus uſque ad tempus ſuæ mortis omnia bona,de quibus agitur. Hanc articulandi formam ſub iſto breui compendio perſtrinxerunt Doct.in l.prima ff.& C.quor.bon. referente

Affl.de

Digitized by Google

Affl.deciſ.14.num.3.verſic.nam fuit probatum. Vltra quos erit etiã articulando probandũ, qualiter bona, quæ tali remedio petutur, poſſidentur per talem: nam nemine poſſidente nõ procederet huiuſmodi interdictum, vt docuit Bar.in l.fin num.5.verſi.adde beneficium huius legis. C.de edic. diui Adria. tollen. refert & ſequitur Aret in § quadrupli.num.55.verſi.aduertes tamen ꝙ interdictũ. Inſt. de action. imo non ſufficit probare, quod talia bona poſſidētur per talē, niſi etiam probetur, quòd ille, qui poſſidet, pro hærede, aut pro poſſeſſore poſſidet, ſecundum Rolan.à Vall.conſ.primo. uiſo themate. num.9.uerſi.quia tale interdictum, & num.6..verſi.ad tertium quoque reſpondetur. vol.1. Sic etiam in ſimili videmus concludere per Doct.in petitione hæreditatis, quam dari negant, niſi contra poſſidētes pro hærede, aut poſſeſſore.l.regulariter.l pro hærede.ff.de petit. hæred.tradit Alex.in l.quod vxor.ff de acquiren. poſſeſſ. & in conſ. 152.in cauſa & lite coram dominis arbitris.num.4 verſi. non datur. vol.6.& poſt eum Roland a Vall,conſ.1.viſo themate.num.9.verſi. ſicut nec petitio hæreditatis.eod.vol.1.

192 Quæro trigeſimoſecundo: tu ſcis, quòd incendium† præſumitur factum culpa inhabitantium.l.ſi vendita.ff.de pericu.& commo.rei uend.l.3.ff de offic.præfec.vigil.& ideo locator, ſiue dominus habet ex huiuſmodi præſumptione intentionem fundatam contra conductorem pro damno euento propter incēdium, ſecundum Imol. in l. domos hæreditarias.nu.3.verſi.videtur quòd locator.ff.de legat primo.in caſibus enim, qui de facili non ſolent euenire abſque culpa, vt in furto & incendio, tunc culpa præſumitur, dicta l.ſi vēdita, & l.cũ duobus.§ damna.ff.pro ſoc.& ſic conductori incumbit onus probãdi cõtrarium, ſcilicet culpam abfuiſſe, ſecundum Imol.in dicta l domos.ff.de leg. primo.& Bar.in l.ſi quis ex argentarijs.§ an & hæredi. nu 4.uerſi breuiter quidam ſunt caſus.ff. de eden quare congruenter quæritur, quæ probatio erit neceſſaria, ad probandum, culpam

193 abfuiſſe? Dic, quod†oportebit articulando probare, vnde ignis habuit originem: nam hoc probato, remanet euacuatum, & eneruatũ inditium culpæ, ſecundum Rom conſ 401. præſuppoſito quòd hic agatur.nu.2.verſ.unum tamē ponderandum, vbi ad hoc allegat tex. ſing.in l.ſi ſeruus ſeruũ.§ ſi fornacarius.ff ad l. Aqui.refert.& ſequitur Affl.deciſ.57 num.5.verſi.& tunc habitantes, quod fuit originalis doctrina.Bal.in l.ſi creditor.nu.1.verſic. reſponde probãdo vnde ignis habuit originem.C.de pignorat.actio conuenit Alex.conſ.50. uiſis & opportune conſideratis.nu.5.verſi.ubi quæſiuit.uol.1.

Item

Digitized by Google

194 Item qualiter adhibuit eam diligentiam, quam † adhibere ſolet quilibet diligēs pater familias in rebus proprijs: & propterea in cō ductorem ſiue habitatorem nulla erit conferenda neque aſcribēda culpa, niſi negligentiæ inditium oſtendatur, ſecundū Salic. in dicta l. ſi uendita. ff. de peri & comm. rei vend quem refert & ſequitur dominus Maſcard in tract de prob. tomo. 1. concl. 467 nu. 20. ver. culpam autem abfuiſſe & idem to. 2. concl. 892. num. 19. verſic. octauo limitatur, vbi ad idem allegat Alex idem tenētem in l. domos hęreditarias nu. 6 uerſi & inter cætera non obliuiſcaris. ff. de legat 1.

195 Item poterit articulando probari † ad excludendam culpam, qualiter inhabitatores fecerūt, quod alias conſuetum erat fieri: hoc probato excuſantur, qui conſuetudo excuſat à culpa. l pignus. vbi gloſ. in uer publicè. C de pignoratic. act. quā ſequūtur Franciſ Marc. in deciſ Delphin. 61. nu. . verſi. ad probandum culpam abfuiſſe, & nouiſſime Maſcard. in tract. de prob. tomo 1. concl. 467. nu. 20. uerſ. uel oportet probare, quòd quis fecit.

196 Item poterit articulando probari, qualiter incendium fuit factū opera, & cauſa hoſpitum, ſeu aduenarum, uel alterius cuiuſpiam, cuius opera paterfamilias non utebatur: nam alterius culpa nō debet conductori, ſiue habitatori eſſe damnoſa. l. ſi hæreditaria ff. de nego. geſt l. quod quis. ff. reg. iur. & ita loquitur iuriſconſultus in l. ſi ſeruus ſeruum. § ſi quis inſulam. & §. ſi fornacarius. ff. ad l. Aquil. vt aduertunt, & bene Salic. in dicta l ſi vēdita. nu. 3. & 5. ff de pericul. & commo. rei vend. & in l quæ fortuitis. nu. 7. verſi. ſin autem familiaris. C de pignorat actio. & poſt eum Maſcar. in tract. de prob. tomo 2. concl 892. numè. 10 verſic. ſecundo loco. Ex cuius dictis, ſi ſapis multos probandi modos, feliciés ad excludendam culpam inhabitantium, ad eum te remitto, & ad Rolànd. à Vall conſ. 95. arguendo à ſufficienti partiū enumeratione, volu. 2. per diſcurſum quorū dicta nota in actu practico, quia pluries euenire ſolent, maximè quādo ultra præſumptionem ſuperius relatam contra inhabitantes, probaretur, quòd ignem immoderatum accederunt: nam tunc magis aſcribitur incendium ſequutum culpæ inhabitantiū: & ideo ſcias,

197 quòd quis ignem immoderatū accendere dicitur, re, tempore, † & loco; re ex nimia quantitate lignorum ſuper ignem appoſitorū, ex quorum lignorum appoſitione ignis immoderatus euadit, quia flāmę extenduntur, & eleuantur in altum. Tempore ignis immoderatus dicitur, quando flante vento, ignis accēditur in loco aperto, ſiue campeſtri. Loco inſuper ignis immoderatus dicitur, quando quis in

loco

loco incongruo,& periculoſo ignem tenet,& accendit uel propter cohęrētias,uel propter ſemetipſum,puta quia ignis fit in caſella,& ibi nulla ſit caſella,in qua ſit uolta, ſiue caminus deputatus:unde ſi talia concurrant contra incendiarium, proculdubio debet emēdari damnum,ſi Salic.ſequi velimus in dicta l ſi vendita nu. 2. verſi. dicitur autem immoderatum.ff.de pericu.& cōmo.rei uend.refert & ſequitur Anan.conſ 71.uiſis & diligenter ponderatis.nu. 2.uerſi.ſed vagantem tenere.& Gozad.cōſ.63.videtur prima facię.nu.17. ver. niſi teneat immoderatā.& nouiſſimè Rolād.à Vall.cōſi.95.arguēdo a ſuffi.iēti partium enumeratione.nu.17.ver.niſi ſit immoderatus. uol.2.quę oīa tu regnicola reporta ad intellectū,c,reg.qd incipit,pridem quo prohibetur ignis imponi in reſtutijs ante feſtum Beatæ,& glorioſę Mariæ Virginis ī medietate mēſis Augu.ſub rub.de nō imponē.ign.in reſtuc.vbi moder.Capa.multa notatu digna cumulat.

198 Quæro trigeſimotertio,ad probandum, ꝙ † contractus eſt ſimulatus,quid uenit in articulis deducendum? Reſponde, quòd in hoc cauti aduocati ſolent articulando probare modicitatem pretij,item pactum de retrouendendo incontinenti appoſitum: ultimo conſuetudinem fęnerandi,ſecundum Doct.in c illo uos,ext.de pignor.& in c.ad noſtram ext.de empt.& vend.licet Affl.deciſ.65.concludat cōtractum ſimulatū dici ex ſolitus modicitate pretij ultra dimidiā, & ex pacto de retrouendendo incontinenti appoſito, & ſecundum ipſius opinionem dicit iudicauiſſe ſacrum conſilium Neapolitanū: tamen quòd proxima tria requirantur,ad oſtendendum contractū fuiſſe ſimulatum,uoluerunt Hieronym.Grat.conſ.157.cum ea quę mihi num.1.uerſi.quibus non obſtantibus,uol.2.& Dec.conſ.167. in cauſa quæ corā per totum.volum.1.ſed ab opinione Affl.non eſt recedendum,tum propter ſacri conſilij authoritatem,cui tunc temporis pręſidebat Illuſt.Dominus Anton.de Alexandro ſua tēpeſtate primarius;tum quia iſthæc ſua, & ſacri conſilij opinio eſt magis communis:& aliàs fuit à ſenatu Ciſmōtano ſequuta,& approbata, ut referendo teſtatur Grau conſ.156.Iacobus Naiteti nu.4.uerſi.ex quibus apparet.uol.1.& iſtorum patrum opinionē indubitatā dixit Roland.à Vall.conſ.40 quòd inſtrumentum exibitum. nu.21. uerſi.nam indubitata eſt iuris concluſio.uol.1.

199 Item poterit articulando probare,qualiter † uenditor poſt uenditionem ſemper manſit in poſſeſſione rei uenditę;licèt ex cauſa locationis,uel ſimili:hoc enim probato, contractus redditur ſimulatus.l.ſicut.§.ſuperuacuum ff.quib.mod.pign uel hypot.ſolu.notat

gloſ.

Digitized by Google

gloſ.in l.ſi.in uerbo,indignum.C.de pignor.refert,& ſequitur Anc. conſ.58.viſis inſtrumentis.nu.1.verſ.quod venditor ſemper remanſit.& Affl.deciſ.40.nu.18.uerſi. tamen in caſu noſtro.uoluit Bart.in l.poſt contractum.nu.4.verſi.3.præſumitur.ff.de donat.& Rolād.a Vall.conſ.40.quod inſtrumentum exhibitum.nu.31.uerſic.accedit etiam.uol.2.& Grau conſ.156.Iacobus Neires.nu.10.verſi.5.arguitur ſimulatio.uol.1.

200 Item poterit articulando probari † ad detegendam ſimulationē cōtractus,qualiter res empta ſtatim fuit locata tertio,& ille tertius locauit uenditori:per hanc enim locationem arguitur ſuſpitio fraudis,ex eo ꝙ locatio facta fuit uenditori per interpoſitam perſonam: nā emptor fortè dubitans,ne eius fraus detegeretur,ſi ipſe rem ſtatim ab eo emptam locaret venditori,locationem fecit tertio,& ille tertius venditori per interpoſitam perſonam, fraus,& ſuſpitio ſimulati contractus deprehenditur.ut probatur in l.pupillus §.item ipſe tutor.verſi.ſed ſi per interpoſitam perſonam. ff.de aut.tut.& in l.1. vbi Bar ff.de natural.liber.& idem Bar.in l.ſi is qui ex bonis.in ſecūda,& tertia quæſt.ff.de vulga.& pupilla.ſubſtitutio.refert & ſequitur Grauat.in d.conſ.156 nu 11.uerſi.6 arguitur,uol. 1.

201 Item poterit articulando probari † faciendo articulum,qualiter venditor erat in magna neceſſitate conſtitutus tpe venditionis, & ꝙ ob id auro,& argēto indigebat,ideoq; ad talem cōtrahēdi modū deuenit vt pecuniam inueniret,& ſic urgente neceſſitate coactus cōtraxit,ſecundum Calcan.conſ.26 prima facie uidetur dicendū. nu. 19.verſ.tamen adeſt illa qualitas,quòd quærebat mutuum, indigebatque pecunia.refert & ſequuntur Grauat. in d.conſ. 156. nu. 13. verſi.8.arguitur.uol.1.& Roland.à Val.conſil.40.quod inſtrumentum exhibitum,nu.37.verſi ultima quoque coniectura.vol.2.

202 Item poterit articulando probari † faciendo articulum,quòd ſic à partibus erat præordinatum,licèt tabellio, & teſtes inſtrumentarij de hoc nihil ſciant: nam per hoc probatur contractus fæneratitius,vt concludit Bal.in l cum allegas.num 8.verſ.ſcias etiam quòd ad probandum.C.de vſur.

203 Item probatur,quòd contractus ſit † ſimulatus,probando,quòd conductor,ſiue uenditor ſe adſtrinxit ad ſoluendum onera, & collectas,vel quia pactus eſt emptor cum venditore,quòd in caſu re emptionis faciendæ per uenditorem,venditor teneretur ſoluere gabellam venditionis ſcdum Par.conſ.54 in pręſenti cauſa nu.72.verſ.3. prædictis.uol.1.& conſ.55.contractus uenditionis.nu.54.uerſic.eo

etiam eodem vol. 1. refert & ſequitur Roland. à Val. conſi. 40. quod inſtrumentum exhibitum. nu. 53. verſi. quod conductor. vol. 2.

204 Item probatur cõtractus ſimulatus, ſi probetur, quòd † in venditoris eſtimo reperiuntur bona per eum aliena ta, ſciente & patiente emptore, uenditor ſoluit gabellam, ſiue collectam: ex huiuſmodi enim ſilentio, & patientia preſumitur quòd contractus fuerit ſimulatus, ſecundum Pariſ. in d. conſi. 54. nu. 72. ver. & remanſerunt poſita. uol. 1. & in d. conſi. 55. nu. 54. verſ. & illa ſemper remanſerunt eo. vol. 1. refert & ſequitur Rolan. à Val. conſi. 40. quod inſtrumentum exhibitum nu. 36. verſi. additur & alia coniectura. uol 2. Et in ſumma dic breuiter, quòd contractus probari poteſt ſimulatus à priori, item à poſteriori, & ab utroq; ſimul iuncto, ut declarat Bal. qui hęc exemplificat in l. multum intereſt. nu. 2. verſi. ſed quomodo probatur iſta ſimulatio. C. ſi quis alter, uel ſibi.

205 Vt tamen in hac materia ſimulationis cõtractus † nihil remaneat in tactum, opportunum eſſe duxi inueſtigare, quomodo ex aduerſo valeant hæ preſumptiones contrarijs præſumptionibus, & coniecturis elidi Quare ordinatim procedendo, dico, ꝙ prima coniectura iniuſtitiæ pretij tollitur, eneruatur, ſi in contrarium probetur ex facie inſtrumenti uenditionis, ꝙ totum, & illud plus, quod res vendita pretio conuento valeret, in quacunque quantitate ſiue modica, ſiue magna, uenditor emptori, & ſuis hæredibus, & ſucceſſoribus ſua ſpontanea, & libera voluntate, & ex certa eius ſcientia, dedit, & donauit propter certa, grata, accepta, & fructuoſa ſeruitia, venditori, per emptorem impenſa. Ex his tam prægnantibus uerbis apertè tollitur præſumptio iniuſtitiæ pretij, quæ his attentis allegari minime poſſe perdocuit Bar. in l. ſi quis cum aliter. nu. 7. verſi. dicatur ergo in inſtrumento. ff. de uerb. oblig. & poſt eum Bald. in l. 2. quæſ. 7. C. de reſcind. vend. & Imol. in l. cum contingat. nu 54. uerſi. & ſi in aliquo plus valeret. extra de iureiuran. refert & ſequitur Alex. conſ. 28. in cauſa & lite ſuper feudo caſtri. nu. 6. verſi. tamen ſubiungitur. vol. 5. quibus ex diametro data læſione vltra dimidiam contradixit Grauat. conſ. 156. Iacobus Neireti. nu. 9. ver. quod procedit licet venditor donet. uol. 1.

206 Item alia coniectura, ꝙ † ex poſſeſſione uenditoris rei uenditę arguatur ſimulatio contractus, tollitur, ſi in contrarium probetur, qualiter venditor in contractu venditionis conſtitui ſe præcario nomine emptoris poſſidere, ſecũdum Bal. nota. in l. illud. nu. 11. quæſt. 7. verſi. niſi tradens pręcario accepiſſet. C. de ſac. ſanct. eccl. & Bar. in

l. poſt

d. poſt contractum nu 4. uerſi. ſed quid ſi uenditor. ff. de donat. cum quibus pertranſit Alex. conſ. 28. in cauſa & lite ſuper feudo Caſtri. nu. 10. uerſi. ſufficit ad tollendam. uolu. 5. ubi dicit, ꝙ quando mutatur cauſa poſſeſſionis, dicitur ceſſare ſuſpitio ſimulationis. Contrarium in indiuiduo tenet Grauat. in ſæpè cit. conſi. 156. Iacobus Neireti. nu. 10. uerſi. num tollitur ex clauſula conſtituti. uol. 1. & Cæpol. in tract. de ſimul. contract. præſ. uigeſimaquarta, nu. 76. uerſi. & præ dicta præſumptio procedit, & quod dixi, quòd ex poſſeſſione rei uẽditæ, in qua uenditor remanet, etiam ſi ſe conſtituat ſe emptoris nomine poſſidere, præſumitur ſimulatio, debet intelligi, quando appa ret cauſa propter quam ſic fecit: alias ſecus erit. l. mulier. in prin. ff. rerum amotarum. l. ſi maritus. § ſi ubi hoc eſt expreſſum. ff. qui & a quibus, & eſt tex. expreſſus in c. fin. de renunc. lib. 6. Ita ſe ipſum declarat Cæpol. in tract. de ſimul. contract. præſumpt. 24 nu. 77. uerſic. debet intelligi. & Alber. Brun. conſ. 38. uiſis conceſſionibus feudorum num. 14 uerſi. niſi concurrerent. Se tenendo indiſtinctè, quòd precarium excludat præſumptionem ſimulationis, limita hanc opinionem non habere locum, quando tenderit iſthæc uenditio in fraudem fiſci, uel creditorum. tex. eſt no in d. l ſicut. §. ſuperuacuum. ff. quibus modis pigno. uel hypothe. ſolu. limita ſecundo quando talia fierent inter prohibitos: nam tunc propter prohibitionem præſumitur fraudis ſimulatio. tex. eſt not. in l. qui teſtamento. ff de probatio. refert & ſequitur Bal. in l. 1 nu. 4. uerſi. fallit hoc quando uergeret. C. de don. ante nupt. uel dic, quòd prior opinio ſibi locum uẽdicat, quando deducitur ſimulatio tantum: ſecunda uerò procedit, quando ſimul & ſemel deduceretur ſimulatio, & fraus contractus contra tertium: nam tunc precarium non excluderet præſumptionem ſimulationis, & fraudis ut bene aduertit poſt antiquos Alex in d. conſ. 28. in cauſa & lite ſuper feudo Caſtri. nu. 11. uerſi. ſed ubi nõ ſolum deducitur uol. 5.

207 Quod autem dicebamus, quòd per locationem factam uenditori de re ab ipſo uendita, inſurgat præſumptio ſimulationis, poterit hoc caſu ad excludendã hanc præſumptionem articulando probari, ſi id cum ueritate fieri poterit qualiter uenditor correſpondit emptori de fructibus, uel mercede conuenta. arg. text. in l litibus. C. de agricol. & cenſit. lib. 11. uel quia uenditor. ſibi uel alijs reſeruauit uſumfructum bonorum ab eo uenditorum aut datorum. l quiſquis. C. de don. refert & ſequitur Bar. in d. § ſuperuacuum. nu. 5. uerſi. niſi uenditor, & in d. l. poſt contractum num. 4. uerſic. quando uenditor

reſponderit.ff.de don.& Cæpol in dicto tract.de ſimul.contract.pręſumpt.24.nu.77.verſi.vel niſi venditor reſponderet.

208 Item ad excludendam quamlibet præſumptionem ſimulati contractus, poterit articulando probari, qualiter venditor publicè rem vęnalem exponi fecit,& alium non inuenit emptorem,quàm eum, qui emit,vt pluris obtuliſſet:hoc etenim probato,pactum de retrouendendo & iniuſtitia pretij non arguunt contractus ſimulationē, vt in particulari conſulendo firmauit Grat.conſi.157.cum ea, quæ mihi propoſita ſunt, nume.6.uerſiculo addo etiam hoc caſu capitulatum fuiſſe.& num.10.uerſiculo,cum publicè.volu.2.Pro comple

209 mento huius materiæ quærendum duxi, qualiter † veniat conſideranda modicitas pretij in terminis huius quæſtionis? Dic,debere cō ſiderari,& æſtimari,habito reſpectu ad onus retrouendendi, cùm illud ſit pars pretij.l.fundi partem.ff de contrah.empt.voluerunt hoc Abb.in c.in aliquibus.num.2 not 2.verſic.quod rationeoneris.ext.de decim.& Dec.conſ.167. in cauſa quæ coram Reuerendo.num.4. verſi.ſed debet æſtimari.volu.1.Præterea, ut aliam excludendi formam præſumptionis ſimulati contractus habeas, ſcire debes, quòd

210 tunc demum pactum de retrouendendo cum† modicitate pretij arguit ſimulationem contractus,quando tales contractus paſſim non fierent in loco,in quo celebrantur·ſed ſi paſſim,& indifferenter conſueuerunt fieri,tunc talis conſuetudo excuſaret,ut de vſura non poſſit agi,ſecundum Dec. qui ſic in facti contingentia conſuluit in conſil.170.uiſo themate num.2.uerſi.& iſte contractus communiter fieri conſueuit.uolu.1.& poſt eum Grau.conſ.8.Aymo Leirandi.num.22.uerſiculo ſecunda cauſa excuſandi uolu.1.& Abb.conſ.15.quæritur an prædictus contractus.nume 2.uerſic.quid vltra.volu.1.vbi ad excludendam præſumptionem vſurarum allegat conſuetudinē regionis.pro quibus facit elegans doctrina Bart in l.quis ſit § apud Labeonem.num.1.verſic nota primo.ff.de ædil edic.volentis, quòd ſi quis facit actum,qui communiter æſtimatur licitus,licèt rei ueritate contrarium ſit,vt quia ſapiat vſurariam prauitatem, nihilominus probata tali conſuetudine, non poterit dici contractus vſurarius,ut referente ſequitur Roland.a Vall.conſ.96.uiſo inſtrumento cum alijs iuribus num.26.uerſic.2.reſpondetur.volu.2. quod nota, quia habui in facto in cauſa Reuerendi D.Ambroſij de Rinaldis terræ Miramannæ pro quo me patrocinante, fuit iudicatum, attenta conſuetudine, quæ in illa terra vigebat dandi boues ad collaticum pro modijs decem frumenti pro quolibet boue,circa quam conſue-

tudinem

Digitized by Google

211 tudinem dandi ſeu locandi boues ad collaticum † plura cõſiderauit Borgn. Caualc. deciſ. 49. fori Fiuizan. extat conſuetudo per tota par. 2. vbi in fine ponit formam tenendam in locandis bobus ad collaticum vide ad eum. inſuper quibus modis probetur contractum eſſe ſimulatum, & quibus modis ſaluari poſſit à preſumptionibus, ſimulationem, & vſurariam prauitatem concludẽtibus, vltra Doct. allegatos remitto me ad Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 479. cum ſequen. conclu. & in caſu, in quo ad probandum contractum fęneraticium & vſurarium, requireretur, quòd probari debeat conſuetu-
212 do † fęnerandi, dic, tunc, & eo caſu cõſuetudinem fęnerandi, probari ex eo, quòd quis bis, aut ter fuit conſuetus fænerari, ſecundum gloſ. & Doct in l. 3. in uerbo, conſuetudini C. de epiſcopa. aud. quam ad hoc allegat Cæpol. in tract. de ſimul. contract. præſump. 22. num. 71. verſi. quis dicitur conſuetus. & poſt eum Maſcard. in tract. de probat. to. 1. concluſ. 429. num. 1. uerſic. ſi uero quis uelit.

213 Quarto trigeſimoquarto, quod relictum † factũ alicui incapaci clam, & accommodata fide cum hærede applicatur fiſco. l. aufertur. in princ. l. non intelligitur. §. 1. & l. cum tacitam. ff. de iu. fiſci. l. cum quidã. §. in tacito. ff de vſur. nec tali caſu applicatur hæredi ſcripto. vel uenienti ab inteſtato propter delictum commiſſum per hæredem in accommodando tacitam fidem de reſtituendo, vel aliquid dando incapaci ſecundum Bartol. in l. fin. nu. 11. in ſecundo caſu. ff. de ijs quibus, ut indign. vbi latè examinat hanc quæſtionem; & circa ipſius declarationem conſiderat quatuor tempora: uide ad eum, cum ea referri noſtri non ſit inſtituti. quare ſuis conſiderationibus circa diuerſitatem temporum omiſſis redeo ad principale intẽtum,
214 & reuoco in dubium, quid † fiſco agenti ad huiuſmodi relictum incapaci factum, incumbat in articulis deducere ad uictoriam reportandam, & ſuam intentionem fundandam? Reſponde unà cum Bal. Imol. Pau. de Caſt. & alijs cõmuniter in l. in tacitis ff. de leg. 1 quòd in primis erit articulando probandum, qualiter teſtator accommodauit fidem clam per priuatum chirographum cum eius hærede, ipſum obligando de reſtituendo hæreditatem illi, qui de iure capere non poterat. Item qualiter hæres neque teſtamento, neque codicillis rogatus fuit euidenter reſtituendo, licèt dicatur in teſtamento ſiue codicillis, facias quod ſcis, uel da ei cui ſcis me uelles, hanc articulandi formam ponit Franc. Marc. deciſ. Delfi. deciſ. 257. nu. ſecundo. uerſic. tria requiruntur. ubi ex mente Bar. in l. non intelligitur. tacite. num. 2. ff. de iure fiſci, ſubdit hoc probari poſſe per con-

feſſionem partis, concordat Imol. in l. in tacitis. in fine. ff. de legat. primo. vnum tamen in iſta materia te admonitum eſſe uolo, quòd omnia iura, quæ dicunt, & mandant, relicta incapacibus clam & ac commodata fide applicari fiſco, intelliguntur de incapacibus, & indignis propria culpa, & non culpa aliena. l. legem. C. de natural. liber. referente Barto. in conſilio 119. Dominus Dominicus Magiſtri Theobaldi, nume. 6. verſicu. ſed iura quæ loquuntur, vol. primo, de cuius dicti veritate latè ſcripſi in cauſa Octauij de presbytero cum Natali Campi Longo, & in alia cauſa Magnificæ Ortenſiæ de Flore cum honeſta muliere Clementia Geſualda quæ ne bis repetam, ad ibi per me dicta te remitto. Sed vt ad noſtrum inſtitutum reuertamur, quæro denuò, & conſequenter quænam probatio erit neceſſaria ad excludendum fiſcum? Dic quod poterit articulando probari, qualiter teſtator accõmodauit fidem cum hærede non clam, ſed publicè, grauando hæredem in teſtamento vel codicillis de reſtituendo incapaci, & indigno: hoc enim probato, non fiſco relictum applicabitur. lege, nõ intelligitur. §. primo. ff de iure fiſci quod intellige, quãdo clare appareret de uolũtate, & mente teſtantis, & alias ſecus: nam ſi dixiſſet, dabis cui dixi tibi; propter obſcuritatem huius ſermonis, perinde eſt ac ſi in teſtamento mentio facta non eſſet. l. ita fidei. ff. de iure fiſ. ad quod facit quod habetur in l. Lucius. §. primo. ff. de legatis primo.

215 Item poterit articulando probari, qualiter † hæres non priuata ſcriptura ſecretaque cautione ſe obligauit de reſtituendo incapaci, ſed in publico inſtrumento; & ſic palam tunc fieri dicitur, & non in fraudem fiſci, conſequenterque non fiſci iuribus incorporãdum tale relictũ d. l. non intelligitur. § 1. ff. de iure fiſci, quod intellige niſi eſſet ſcriptura publica ſecretim facta, puta coram duobus teſtibus multũ domeſticis ipſi teſtatori, & adhibito notario amico, & forte coniuncto, quod ſecrete teneatur, ut ſæpè fieri aſſolet, qui tunc militaret eadem ratio, quæ militat in priuata ſcriptura, ſecundum Bartolum in d. l. nõ intelligitur. §. 1. ff. de iure fiſci quem referunt, & ſequuntur Angel. Caſt. & Imo. in l. in tacitis. ff de leg. 1.

216 Item poterit articulando probari, † qualiter teſtator accõmodauit fidem cum hærede de reſtituendo incapaci, quia tunc ualeret relictum, nec illud poſſet fiſcus vẽdicare l. Lucius. §. 1. ff. de legat. 1. l. 1. C. de delatoribus. lib. 10. referente Imola in l. in tacitis. nu. 3. uerſi. & ideo ſecus. ff. de leg. 1.

217 Item poterit articulando probari, qualiter † hæres accõmodauit

fidem

fidem cum teſtatore de reſtituendo incapaci abſque obligatione,& cautione,ſed tantum nuda pollicitatione:hoc enim probato,ualebit relictum,nec applicabitur fiſco,ſecundum Bal ſingu.in lege,in tacitis.vltimo nota.verſiculo quod intelligitur. ff de legat.1.vbi dicit, quòd omnes leges de mundo,quę dicunt,quòd accommodans tacitam fidem de reſtituendo incapaci priuetur hæreditate,intelligantur quando fieret accómodatio obligando,ſecus ſi pollicendo. Tamen eius dictum (parcat mihi Reuerentia tanti patris)non uidetur verum,neque tutum,per textum cum gloſ.in lege,nõ intelligitur. §.tacite.cum ibi nota.per Bar.ff.de iure fiſci, & in l.fin.ff.de his qui bus,ut indign.qui uidentur uelle,quòd nedum per cautionem priuatam,recognitam tamen,probari poterit tacita accómodata fides, ſed etiam per cõfeſſionem illius,qui dicitur rogatus. Et iſtud mihi videtur uerius, & in iudicando tutius ex mẽte omnium Doctorum in allegatis iuribus: nã illud de domeſtica cautione in d.l in tacitis. ff.de lega 1 videtur poſitum gratia exempli, quæ cum non reſtringant regulam,ut probatur in l.damni infecti. ff de dam.infecto,dicendum uenit, quòd opinio Bal. vera non ſit, prout ueram minime eſſe dixit Imol.in lege,in tacitis nu.3.verſic. non eſt uerum.ff.de legatis primo.

218 Quæro trigeſimoquinto,pone † quòd aliquis vſurarius mutuauit ſub pignore tibi centum,quę tenuiſti per annum, & ſoluiſti uſuras, & deinde ſoluiſti ſortem,& recuperaſti pignora,qui fecit tibi quietationem de pecunia mutuata,nunc te agente contra uſurarium pro repetendis uſuris ſolutis,quid incumbat in articulis deducere? Dic, qualiter ille,qui mutuauit,eſt uſurarius ſolitus & cõſuetus mutuare ad tantum pro centenario. Item,qualiter tenuiſti ſortem per annum,& ſic uſuræ aſcendunt ad tantam ſummam,ſeu quantitatem. Item, qualiter nõ eſt ueriſimile,quòd tibi reſtituiſſet pignora , niſi ſoluiſſet uſuras. Et iſta probatio erit ſufficiens ad repetendum uſuras,per argumen à ſolitis,quod eſt ualidum in iure,ut probatur in l.uel uniuerſorũ. ff.de pignorat.actio. & in l.qui ſemiſſe.ff.de uſur. per quæ iura punctuatim hanc articulandi formam ponit Paul de Caſt in l.1.nume.7.uerſic.3.& ult.C de probatio.refert & ſequitur Afflict deciſ.91.nu.7 uerſiculo ubi dicit quomodo probetur. quibus adde Grauat.idem tenẽtem.conſilio.73.dicendum uidetur. nume.8.uerſi.1.arguendo a communiter accidentibus.uolu.1.& Marſil.in l.maritus nume.46.uerſic.quod ille qui ſoluit. ff.de quæſtio. Nec ab huiuſmodi recedas propter auctoritatem Cyn.& Bald.con-

Digitized by Google

trarium volentium l.1.C.de probat.attento, quòd prior opinio eſt communis, & tutior, vt teſtatur Vrſil.ad Affl.in d.deciſ.91.nu.10. verſi.ita videtur tenendum. maxime,quia iſtis hodiernis temporibus (proh dolor)non reperiuntur homines, ſic caritate accenſi, ſeu caritatiui,quòd ſic de facili pecuniam mutuo dent ſine lucro. Vnde Calder.conſilio 6.agitur contra Titium.in titu.de vſur.dicit, quòd circumſpectus iudex qualitatem perſonarum, & alia quę ſuo arbitrio remittuntur,perpendere debet,qualis ſit contrahentium conditio:ſubdens quòd talis poteſt eſſe perſona,quæ gratis mutuet,memor verbi Euangelij, Mutuum date,nihil inde ſperantes quo dicto attento,ſi vſurarius articulando probabit, qualiter ipſe eſt maxima amicitia coniunctus cum eo, cui mutuauit, quòd habet intentionē fundatam, & contrariam præſumptionem inſurgere faciet, quòd gratis mutuauerit,ſecundum eundem Caſt.in d.l.1.nu.7.uerſi.niſi probaretur.C.de probat.

219 Quæro trigeſimoſexto:ecce ſæpè occurrit,mulieres†adſtringi ad faciendum contractum,per uirum qui quando minę interueniūt, nullius eſt momenti:modò ſtat dubium, qualiter articulando probari poſſit,contractum fuiſſe ab ea factum meticulosè? Rñ.faciēdo articulum, qualiter dicta mulier ante celebrationem cōtractus per eam celebrati, continuo verberabatur per virum,vt tali contractui conſentiret.ſic articulando probandum eſſe docet Bar in l.ſi ob turpem.nu.7.vet.quod vir percuſſit.ff.de cōdic.ob turp.cauſ ad quod ibi dicit facere notata per Legiſt.in l.1.§.quæ onerandę. ff quar.rer.act.non detur & in l.interpoſitas.C.de tranſ & per Canon.in c accedens & in c ueniēs. ext.de conuerſ.coniug.& in c.cauſam matrimonij.ext.de offic.deleg.refert & ſequitur Affl.deciſ.246.nu.3.veſ.niſi probetur.& Boer.deciſ.100.nu.12.verſ quod uir percuſſerat.par.1 quibus addo idem uoluiſſe Iaſ.in §.quadrupli. nu.66.verſic quod maritus percuſſerat. Inſtit.de action.& Marſ in ſua crim.prax.in §.expedita.nu.20.uerſi.vbi dicit quod ſi maritus bene verberauit. & in ſingu.325.dixit tibi alias.in princ.

220 Item poterit articulando probari,qualiter † conſenſus præſtitus contractui celebrato per uirum,fuit præſtitus in præſentia concubinæ hoc probato præſumitur, conſenſum fuiſſe præſtitum per metū reuerentialem, ſecundum Iaſ.in conſ.53. aggredior primum paſſum.nu.3.uer.4.pro eadem parte.vol.1.refert & ſequitur Vrſill.ad Affl.in dict.deciſ.246.nu.2.verſ.vbi etiā quando facit contractum in præſentia concubinæ.

Ita

Digitized by Google

221 Iſtæ præſumptiones,quæ concludunt,contractum fuiſſe † factū per metū, elidi poſſunt, ſi in cõtrariū probetur, qualiter uxor tpe, quo conſenſit & conſenſum prȩſtitit, interuenerunt amici, & conſanguinei ipſius uxoris.nam tunc ex iſtorum præſentia,& in cõtractu aſſiſtētia excluditur metus,& metus cauſa.arg.tex.iūcta doctrina Bar.in l.tranſactionem.C.de tranſ & arg.ēt eorū quæ dicit Bar. poſt gloſ.in l. 2. §.quæ onerandæ. ff.quar. rer.act non detur.per iſta notata ſic in particulari firmauit dn̄s Ant.in d.c.cauſā matrimonij. col. 2.ext de offic. deleg. Sed cõtrarium eius quod dixit Butr ī d.c. cauſam matrimonij . tenet ibi Imol.& poſt eū Marſ.in ſing.325.dixi tibi aliàs.uerſ.ſed hoc limitatio.Tu autem in iſtorum patrum cõflictū dic, ꝙ ueritas eſt, quòd præſentia, & aſſiſtentia coniunctorū non operatur, quin metus non poſſit allegari,ſed grauat allegātem metum duriori probatione,ſ.d̄m Bal.in d.l tranſactionē.nu.1.uerſ. & ideo uolens probare metum.C.de tranſ refert & ſequitur Felin. dicens,hoc dictum eſſe ſatis notabile in c.cauſam matrimonij . nu. 21.concl.4.verſi.iſta præſentia coniunctorum ext. de offic. deleg.

222 Item poterit in aduerſum articulando probari,qualiter † tertius, qui contraxit cum uiro, fuit ignarus de metu illato per uirum uxori:nam tunc non affertur,ei præiuditium ex doctrina Bart in l.nam & Seruius ff de neg.geſt.dicentis,metum illatum uni per alium nõ nocere tertio,qui facit contractum, de quo etiam Iaſ in l.1.num.3. uerſi.an factū alterius. C.ſi quis aliq teſta.prohib ubi inquit, quòd metus adhibitus teſtatori per alium, ne teſtaretur,nõ nocere tertio inſtituto ignorante metum illatū,refert,& ſequitur Grau.cõſ.120. confirmando opinionem. num.1.verſi.talis tamen metus nõ debet prȩiudicare tertio. vol. 1.qui ad hoc dicit facere tex.in l.multum intereſt.C.quod met.cau.ſequitur Illuſt.Card.Pariſ.conſ.10.mortuo Illuſt. Domino Palacoto.num.61.verſi & ſi metus aliquis.uol.1.& quamuis ij doctiſſimi uiri moueantur ſolidiſſimis fundamentis, tamen in practica difficillimum eſſet iuxta iſtorum patrum opiniōē obtinere,ut teſtatur Vrſill.ad Affl deciſ.263.nu.6.uerſi pro hac opinione tamen.ideo ſuper præmiſſis maturius cogita.

223 Tenendo tñ in puncto iuris priorem opinionem,illam † declara procedere,quādo metum inferens eſſet ſoluendo: ſecus ſi non eſſet ſoluendo : nam tūc in ſubſidium poſſet agi contra tertium de metu noticiam nõ habentem, quamuis habeat cauſam oneroſam.gloſ.eſt ſingu.in l.ſi cum exceptione.§ in hac in uer. lucrum.ff.quod metus cau.item procedit quādo metum patienti & cum tertio contrahēti impu-

imputari poſſet,cur nihil dixerit,aut proteſtatus fuerit de metu, maxime ſi ceſſabat metus proteſtandi.ſcđm Grau.cóſ 253.reſpóſiones ad dubia.nu 6.verſ.nā actio quod metus cauſa.vol.2.& quod metus reuerentialis data enormiſſima læſione ſufficiat ad reſcissionem cótractus,uoluit Vrſill.ad Affl.deciſ. 393.nu.11.uerſ.quod metus reuerentialis cum læſione,conuenit idem Affl.deciſ.69.per totam,& Grau conſ.114.Ioanna filia Antonij.num.1.verſi.quia metus reuerentialis.uol.1.& Roland.a Vall.conſ.10.multiplici ex capite num. 131.verſ.quia dicitur.vol 4.ex cuius dictis poteris colligere multas exceptiones ad tuẽdum contractum, aduerſus quem deducitur metus & læſio,uide ad eum:nam te eum vidiſſe minime pœnitebit.

224 Quæro trigeſimoſeptimo, quia ut plurimum † contingit pretiũ rerum petitumque intereſſe quanti plurimi.propterea proſequendo propoſitum ordinem uolo ſcire ab te, qualiter articulãdo probetur intereſſe quanti plurimi? Reſpóde,probari faciendo articulum, qualiter tali tempore,ante & poſt ualuit res,cuius occaſione petitur intereſſe quanti plurimi tãtum commun ter:item qualiter tantum in publico foro uendebatur & uendi potuiſſet. hanc articulandi formam ex multorum relatu ponit Affl.deciſ.316,nu.16.verſ.ſit cautus articulãs.& Guid.Pap.deciſ.585,& Franciſ.Marc deciſ.Delph. deciſ.485.num.35.verſic.& pariformiter non ſufficit probari cum ſeq.huiuſmet opinionis fuit in hac praxi.Bar.in l.vnic.num.31.uer. ſed debes ponere,in articulo. C.de ſent.de eo qđ intereſt profer.& in l.prætia rerum §.nonnullam nu 3.verſi.quæro qualiter probabitur.ff.ad l Falcid.& in l.ſeptem diebus. nu.1.uerſi.& ſecũdum hãc lecturam.C.de erogation.militar.. .lib.12.& Corſ. ſing.in ver.vẽditio.lo 2.& Doct.in c.1.extr.de empt.& ven.refert & ſequitur Caſſan.in cóſuetud.Burg.in tit.des iuſtices §.6.in tex.ibi en menſus aige nu.7.ver.& de ualore rei ub ad idem ẽt allegat gloſ & Doct.idẽ tenentes in l.2.C.de reſcind vend. ꝙ autẽ agens ad intereſſe quanti plurimi debeat probare communem æſtimationem,uoluit Salic in l.ſi traditio nu.3.q.5.verſi.& attẽde.C.de actio.empt.vbi ſubdit ꝙ ſi talis communis æſtimatio concludentur non probetur, tunc poterit iudex ſuo arbitrio dictam æſtimationem arbitrari: quod nota.

225 Quæro trigeſimooctauo ad probãdum mortẽ † ſeu diminutionẽ animalium,quæ probatio erit neceſſaria? Reſponde,quòd tali caſu erit neceſſe articulãdo probare,qualiter illo tempore ſeu anno,quo mors eorũdem animalium allegatur ita,accidit,ſeu contingit quod de quolibet grege tãti numeri mortua eſt dimidia aut tertia,ſeu ali

qua

qua alia certa pars in regione illa, & hoc quantum ad mortalitatem generalem ſecundum Bar. qui hanc probãdi formam aſtruit, in l. 3. verſi. iuxta hanc legem. C. de murilegu. lib. 11. quem ibi nulla de eo facta mentione ſequitur Angel. nume. 1. verſic. vnde ſufficit docere: hanc eandam praxim repetendo approbauit idem Bar. in tract. de teſtib. in verbo, cura carnium. nu. 33. uerſi ſed ſi communiter: ſed etſi tractatetur de probando mortem unius certi animalis, tunc magis clare uenit probanda puta per oſtenſionem coiri, ſecundum Bertac. concordantes allegantem in eius repert. in uerb. mors. uerſic. mors qualiter probetur. paulo poſt princip. quid autem ſit neceſſe probare in probando mortẽ equi in bello deperditi, uel itinere? dic quòd tunc poteſt probari per ſcripturam vel iuramẽtum eius, cui fuit cõmodatus ſecundum Bal. in rub C. de fid. inſtrum. nu. 7. verſi. quando aliqui ſtipendiarij perdunt equos in bello, ubi ponit exemplum in ambaſiatore: uel poterit probari per teſtes examinatos a iudice loci, quo mortuus dicitur equus quibus etiam creditur etiam parte non citata ſecũdum Alex ad Bar. in l. cum ij. §. trãſactiones. in liter. d. ff de trãſ. vbi dicit de hoc eſſe caſum ſing in l ſi quis nauicularius. C. de naufrag. lib. 11. refert. & ſequitur Bertac. in eius repert. in uer. ambaſiator. verſ. 2. & in verb. mors. uerſi. 79. & qualiter mors equi
226 conducti probari valeat. dic faciendo † articulũ, qualiter equus, quẽ per tale iter equitabas eſt mortuus: quod probare poteris per teſtes examinãdos modo, quo paulo ante diximus ſup quibus adde Alex. idem tenentem conſ. ultim. uiſo quoddã ſatis inordinato proceſſu. nu. 3. uer. cũ quidã cõduxiſſet equum. uol. 7. & conſi 137. uiſo proceſſu accuſationum. num. 4 uerſi dum loquitur de equo. eod uolu. 7. & conſ 33. uiſo themate & inſtrumento. num. 3. uerſi. qui conduxerit equum uol. 2. in quibus locis ſubdit, debere etiam probari identitas equi: alias probatio non concluderet, nec probantem releuaret, c. in præſentia. ext de prob. & quod iſto caſu debeat ꝓbari idẽtitas equi, uoluit Bar. in tract de teſtib. in uerbo, hanc candem. nu. 29 uerſi. ali quando dubietas, & alij quos ad idẽ allegat. Gram. conſ. ciuil. 44. uiſo & ruminato proceſſu, nu. 5. uerſi. accedat bene, & nouiſſime omnium hoc idem comprobauit Polit. Bonacoſſ. in tract. de caball. quę
227 ſtione 16 19. & 22. qualiter autem ueniat probanda † identitas equi uel alterius animalis, ponit Lucas de Pen. in l. ſtigmata. C de fabric. lib. 11. ubi etiam Bar. qui uolerunt hoc probari poſſe per oſtenſionem coiri cum ferro, ſeu marco in coſſa deſtra, taliter enim ſolent deſignari equi uniuſcuiuſque hominis ut diſcernãtur ab alijs ratijs: imo

228 imò per tale & huiuſmodi ſignum ſeu marcū in coſſa† dextra pro-
batur etiam dominium animalium, ut multis probat Vinc.de Ann.
alleg.110.in cauſa Antonij Florill.per totam part.2.cuius opinioni
adſtipulatur Bal.in Auth.dos data.C.de empt.num.1.uerſi. nota ex
229 ſignaculo, ubi uoluit, quòd† ex ſignis probat cuius mercatoris sūt
ballæ.refert & ſequitur Iaſ.in l.ſi mora.nu.12.uerſi.ideo ballę mer-
catorum ff.ſolu.matr.operatur etiam ſigni appoſitio rei traditionē
230 quoad tranſlationem dominij: ideo ſi:† aliquis uēdat lignum in ne
more, & illud ſignat, tale lignū habetur pro traditione ligni ut pro
231 batur in l.quod ſi neque §.1.iuncta† ibi gloſ.in uerb.ſignaſſet.ff.de
pericul.& cōmo.rei uend.eodem modo ſignum, quod apponitur do
232 lio, habetur pro dolij traditione, ut eſt† uidere ad tex.in l.1.§.doliū,
ff.de pericul.& cōmod.rei uēd.in ſuper in materia ſigni ſeu marchi
illud apprimè aduertendum erit, quòd mors equi conducti poterit
alio modo, quam præmiſſo probari: uidelicet probando qualiter cō
233 ductor equi percuſſit eum cum fuſte uel ligno: † ſi enim ex his per
cuſſionibus equus periret, uel aliquo modo deterioraretur, periculū
equi ſpectaret ad conductorem, qui debuerat equum ab eo cōductū
flagellis uel calcaribus percutere, & nō fuſte & ligno, & ſcd̄m Bar.
ſing.in l.1.num.1.uerſic.nota optimam legem contra conductorē
equorū.C.de curſorib.publ.li.11.refert & ſequitur Corſ.in d.ſing.
in uer.cōductor.il 1.quibus addo.idem uoluiſſe Iaſ in §.quadrupli.
col 3.inſt.de act.& Felin.in c.1.ext.de re iudic.referente apoſtill. ad
Corſ.in d.ſing.in uer.cōductor. E cōtra uero qd probabit cōmodata
234 rius ſiue cōductor equi, quē dicit naturaliter mortuū, nō † eius cul
pa, uideat Doctiſſimū Maſc.in tract.de prob.to.2.cōcl.633.p totā.
235 Quęro trigeſimonono qualiter articulando probetur † mors ali
cuius hominis? Dic probari faciendo articulum, qualiter propinqui
habuerūt eum, de cuius morte agitur, pro mortuo, ut quia factus eſt
inter eos luctus pro morte, aſſumēdo ueſtes lugubres & viduales, ſe
cundum Alex.qui hanc probandi formam ponit in conſ.27 conſide
ratis his quæ in themate narrantur.nu.4.uerſi. uidi fieri luctum in
domo ſua uolu 7.& in conſ.172.in cauſa & lite inter Dominā Do
rotheam.num.7.verſi ut ſi conſanguinei de morte luctum fecerūt.
vol 6.& conſ 4.videtur inſpectis ijs nu.7.uerſ.probando quòd con
ſanguinei ſui.vol.2.& Grau.conſ.127.in contractu matrimonij.nu.
17.uerſi.vbi etiam ponderat uol.1.licet iſte probandi modus fuerit
originaliter traditus a Bar.in l.genero.uerſi.vidi de eo fieri luctū.ff.
de infamib.item poterit articulando probari lapſus centū annorū,

intra

intra quem ille, de cuius morte tractatur, non fuit viſus, quod eſt lõgiſſimum tempus. l. fi. C. de ſacr. ſanct. Eccle. refert & ſequitur Bar. in l. ſi quidam. nu. 2. ver. item poſſet. C. ſolu. matrim. cõcordat Alex. conſ. 27. conſideratis ijs quæ in themate. num. 7. verſi. niſi probetur. volu. 7 de cuius ſecundæ praxis veritate latè diſſerit Alciat. in tract. de præſumpt. regul. 1. præſumpt. 441. per totam.

236 Item probatur alicuius hominis mors faciendo † articulum, qualiter ille, de cuius morte agitur, fuit uiſus ſepeliri, uel ſine flatu, ſm Bar. in d. l. ſi quidem. poſt gloſ. ibi in uer. functa. C. ſolu. matrim.

237 Item probatur probando teſtamenti publicationem † & ipſum eſſe pęnes hæredem, quia tunc præſumitur mortuus cũ uiuentis nullum ſit teſtm̃ neque hæreditas, ſm Bart. in l. fin. C. de edic. D. Adria. tollen. refert & ſequitur Bertach. in eius reper. in uer. mors. uerſi. 12.

238 Item probatur mors eo ipſo ꝙ probatur, quẽ fuiſſe uiſum † humari & duci eius corpus ad tumulum, uel quia nõ habebat pulſum, ſed ſigna mortalia quæ ſunt notoria, ut ſupra expreſſimus, ſm Bar. in l. 2. §. ſi dubitetur. nu. 1. ver. quia probãt, ff quemadmod. teſtam. aper. & in l. cõuẽticulã nu. 8. uer. & per hoc infero, C. de epiſcop. et cleric.

239 Itẽ probatur mors faciendo articulum qualiter ille, † qui dr̃ mortuus, fuit uiſus intrare mare fluctuoſum, uel ciuitatẽ peſtiferam, uel exercitũ magnũ, nec amplius uiſus eſt, ijs probatis præſumitur mortuus ille, de cuius morte agitur, ſecundum Bart. in tract. de teſtib. in uer. mortuũ hominem. nu. 38. verſi. quid enim ſi intrauit mare, quę referendo ſequitur Alex conſ. 25. in cauſa inter Antonium. num. 4. uerſ vel ſi diceretur mortuus in cõflictu belli. uol. 4. & Stephan. Aufred. in add ad Capell. Tholoſ. deciſ. 312. uerſi. uel eo ipſo qui ibi omnia noſtra dicta comprobat.

240 Item probatur mors alicuius, ſi oſtenditur per inſtrumentũ † vel aliam authenticam ſcripturam, qualiter de eo fit mẽtio per dictionẽ quondam: nam cenſetur ex hoc probata mors, ſcd̃m Bald. cõſil. 407. in quæſtione quæ uertitur nu. 9. uerſi tangitur & quarto. uol. 1.

241 Item probatur mors faciendo articulum, qualiter ille, † de cuius morte agitur, cæpit vagari per mũdum, & quòd lapſum eſt quinquẽniũ a die quo cępit dubitari de eius uita, nec aliqua de ſua ſoſpitate aliqua notitia habita fuit, tali caſu mortẽ probari ſufficienter aſtruit Bart in tract. de teſtib in uer. mortuum hominem. nu. 38. uerſic. ſed ſi per mũdum, ubi ſubdit quòd hoc Imperator Iuſtinianus cõſtituit in muliere, quæ uirum tanto tempore expectauit quod poſſit ad ſecunda uota tranſire l. ſcire. C. de repud. & licet per poſteriores leges

fuerit

Digitized by Google

ſfuerit hoc vltimum immutatum, & correctum, tamen illa correctio & immutatio, ſecundum Bar. vbi ſupra emanauit circa matrimoniũ & infamiam, quæ eſt maximi prçiudicij, cum nõ poſſit in eodem ſtatu reponi, & non quantum ad probationem mortis. concordat circa hoc idem Bar. in l. 2. § ſi dubitetur. num. 1. verſ quædam ſunt. ff. quẽ admo. teſtam. aper. referente Alex. conſ. 4. videtur inſpectis ijs. nu. 7. verſi. fortius dicit Bar. uol. 2.

242 Item poterit probari mors certi hominis petẽdo a iudice, † quòd committat duobus nuncijs, qui vadant & perquirant an talis ſit viuus uel mortuus quorum relationi ſtatur, vt admonendo teſtatur Bar. in tract. de teſtib. in uer. mortuum hominem num. 38. verſic. in prædictis ẽt, & in d. l. 2. §. ſi dubitetur. nu. 2. verſi. ita hoc poteſt peti à iudice. ff. quemadmo. teſtam. aper. & poſt eum Alex. in d. conſ. 4. nu. 7. verſi. quod poterit de morte. vol. 2. mouentur de tex. in l. hoc iure. ff. de verb. oblig. & in l. cum quidam. §. fin. cum l. ſeq. ff. de legat. 2. & in l magis puto §. ne paſſim. ff. de reb. dub. hos probandi modos ſub compendio comprobat Franci. Hercul. in tract. de mo. proban. negatio. num. 290. 43. mod. verſic. in probando mortem, quę in negatiua conſiſtit. Sed conſidera ne erres an præſumptiones iam relatæ ſufficiant ad probandam mortem alicuius, quando tractatur de re maximi prçiudicij vel modici aut leuis? & breuiter conclude, ꝙ ſunt ſufficientes, quando tractaretur de re leuis præiudici, ſecus ſi maximis: nã tunc plene venit mors probanda, vt voluit Bart. in l is poteſt. nu. 15. verſi. primũ qualiter probetur, ff. de acquiren. hæred. & in l. quoties nu. 1. verſic. & hoc verum niſi agatur de maximo præiudicio. C. de naufrag. lib. 11. & in l. 2. §. ſi dubitetur. nu. 2. verſi. aduertendum tamen eſt. ff quemadmod. teſtam aper. reliqua quæ ad probationem mortis alicuius cõſulto omiſimus, uide ad oculatiſſimum D. Ioſeph. Maſcard. in tract de prob. to. 2. concl. 1069. cum quatuor ſeq.

243 Quæro quadrageſimo, quæ probatio eſt neceſſaria † ad probandã prçſumptam inueſtituram? Reſponde in primis eſſe probandum de poſſeſſione triginta annorũ. Item ſecũdo loco de ſeruitijs præſtitis: vltimo debet ſaltem allegari inueſtitura obtenta à noſtro Rege. tex. habes qui hanc probandi formam inſtituit, in c. ſi quis per 30. in tit. ſi de feudi controuer. in uſib. feud. per quem tex. hanc eandem praxim ſequitur Alex. cõſ. 36. uiſo & exanimato proceſſu. num. 2. uerſ. quando per annos 30. uol. 1. & de noſtratibus Afflict. deciſ. 324. nu. 5. uerſi. & iſta præſumpta inueſtitura. & Capic. deciſ. 77. nu. 12. uerſ. inueſtitura præſumpta, alij probãdi modi inueſtituram præſumptã referun-

referuntur ad D. Maſcard. in tract. de probat. tomo. 2. concluſ. 941. per totam.

244 Quæro quadrageſimo primo retento eodẽ themate, qualiter † articulando probetur præſumpta inueſtitura rei emphyteoticæ? Reſpõde probari ſolutione canonis per decem annos, ſm Bald. qui hanc praxim ponit in l. 1. nu. 15. uerſi. pone quidã ſoluit. C. de fidei com. refert & ſequitur Alex. conſ. 113. uiſo & diligenter conſiderato themate nu. 11. uerſic. debet ex tali ſolutione decem annorum uol. 4. & in conſ. 124. conſideratis ijs quæ in themate narrantur. nu. 3. uerſ. & attento. uol. 5. & Hieron. Grat. conſ. 117. uidetur prima frõte Alex. nu 4. uerſi. cum per ſolutionem affictuum. vol. 1.

245 Quæro quadrageſimo ſecundo. poſſeſſio cẽtenaria qualiter † probetur? Reſponde ſufficienter probari per famam, ſecundum Affl. deciſ. 324. num. 6. uerſi. & iſtud tempus licet idem ante eum tenuerit gloſ. in conſt. regn. quadrigennalem, in uer. centum annorũ, & quod per famam probetur cẽtenaria poſſ. ſatis clare decidit Guid. Pap. deciſ 352. num. 1. uerſi. quia in factis antiquis multum operatur fama: cum quibus in hoc concordat Bal. in Auth. quas actiones nu. 16. uer. & ego dico. C. de ſacr. ſanct. Eccleſ.

Item huiuſmodi centenaria poſſeſſio, probatur per inſtrumentũ

246 † inuentarij facti de territorio, quod fit à d. t. qui poſſeſſionem centenariam allegat, ſecundum Affl. in dict. deciſ. 324. nu. 6. uerſ. item per inſtrumentum. & Guid. Pap. in deciſ. 357. nũ 1. uerſ. poteſt etiã probari. qui ad hoc allegant tex. in l. Põponius ff. quib. mod. uſusfr. amitt. Sed pro intelligẽtia, & declaratione præmiſſorum difficultas non modica reſidet in mente mea, in perſcrutando, qualiter teſtes debeant deponere in huiuſmodi centenariæ poſſeſſionis probatione, quam difficultatem præſentiens Affl. in d. cõſt. regn. quadrigenalẽ. num 2. uerſic in gloſ. pen. dicit, teſtes hoc caſu ita deponere debere, uidelicet ut dicant in eorum depoſitionibus quòd ſemper uiderunt & audiuerũt à ſuis maioribus ita eſſe, & quòd nemo eſt qui uiderit, uel quoquomodo audiuerit aliud in cõtrarium & quòd communis eſt, & fuit opinio, quòd ſic eſt, & fuerit, pro ut ipſi depoſuerunt, & ꝙ non extat contrarij uel initij memoria cuius Affl opinionẽ multi impugnauerunt, moti doctrina Abb. in c. cum nobis nu 5. uerſ. ſecunda principaliter ext. de reſcript. ſed opiniõ Affl. mihi magis placuit & placet ratione abſurdi uitandi: nam requirere tã longæuam præſcriptionem, & non credere teſtibus ſuper ea deponentibus, ut ſupradictum eſt, nihil aliud eſt dicere, niſi præſcriptionẽ in effectu

impedi-

Digitized by Google

impedire,& ſic iuris utriuſque diſpoſitio uideretur ſuper hoc fúdata uerbis tantum & nó rebus,cótra tex.in c.commiſſa. de elect.li.6. quare non recedendo ab opinione Affl.reſpóde motiuis D.Abb. ut per eundem Affl in d.conſt.regn.quadrigenalem .nu.7.verſi.

247 Quæro quadrageſimotertio,quidnam articulando probabit † interdictum recuperandi intentans? Reſpondo, q̃ duo copulatiue dét in articulis deducẽdo probare, videlicet ſe prius poſſediſſe ré, cuius poſſeſſionem petit ſibi reſtitui:item ſe ſpoliatum fuiſſe,& poſſeſſionem rei, de qua controuertitur penes conuentum eſſe. l.1.§. ſi quis tum.uerſ.interdictum autem hoc.ff.de vi & vi arm.ſequitur Affl in conſt.regn.circa violentiarum.nu.29.verſi.& ſic agenti dicto remedio ſufficit.& in deciſ.327.nu.1.uerſ.quod agens interdicto, vbi Vrſil.concordantes allegat quib.addendus tibi erit Socin. in l. quod meo.ff.de acquiren.poſſeſſ.& in l naturaliter §. nihil cómune. eod. tit.& in l.ſi quis ad ſe fundum.C.ad l.Iul.de vi publ.& in c.ad ſedé. ext.de reſt.ſpol.refert & ſequitur Hieronym Grat conſil.40.anteaquam veniam,nu.1.verſ.nec probauit ſe prius poſſediſſe. vol.2.

248 Quæro quadrageſimo quarto,intentanti remediũ † c.reintegranda.3.quæſt.1.quid incumbat in articulis deducere? Dic, q̃ in huiuſmodi interdicto ſufficit probare antiquiorem poſſeſſionem *agẽtis*, & iuniorem poſſeſſionem eſſe penes conuentum per eam enim apparet de ſpolio, re ipſa ſecundũ Bal in l.3.nu.20. uerſi. tamen ſi vna poſſeſſio eſſet antiquior.C.ſi a non comp.iudic.allegat tex.in l.ſi coloni.C.de agricol & céſit.li.11.refert & ſequitur Affl.in deciſ. 327. nu.2.uerſ.ſufficit actori probare,conuenit Grat.conſ.70.ex multitudine allegationum.nu.2.verſi.cum ſufficiat ſolum probare. vol.1.

249 Quæro quadrageſimo quinto,agenti aſſiſtentia † contra tertios poſſeſſores,quę concernit interdictum Saluianum, ut declarat Bar. in l.1.ff.de ſaluia.interd quid oportebit articulãdo probare? Dic reiectis opinionibus,quas hinc inde recitat Affl.deciſ.383.per totam, quòd communi praxi & generali obſeruantia omnium curiarum regni introductú eſt, quòd ſufficiat creditori probare,qualiter bona ſuper quibus petitur aſſiſtentia,fuerunt in bonis & de bonis debitoris tẽpore contractæ hypothecæ & obligationis : itẽ qualiter prædictus debitor bona petita tenuit & poſſedit,ut uerus dñs & patronus uſque ad tempus ſuæ mortis,uel alienationem eorundem bonorũ, quam fecit in talem conuentum talium bonorum poſſeſſorem. hãc articulandi & probãdi praxim dicit uſu receptã, Affl.in dicta deciſ. 383.& in deciſ.35.in 3.dub.& poſt eũ Gram.conſ.ciuil.44. uiſo &

Digitized by Google

ruminato proceſſu.nu.6.uerſ.quòd tempore contracti matrimonij, qui dicit hoc fundamentaliter requiri per tex.in l.cum res. cum ibi not.per Bar.C.ſi alie.res pignor.data ſit.& regnicoli in regula prag. aſſiſtentiam in qua fuſius Deo dante dicemus.

Quæro quadrageſimoſexto,notarium quem qualiter articulãdo
250 †probetur? Breuiter rñde,ꝙ in hmôi caſu tres reperiuntur prodite practicæ quas omnes recenſet Stephan. Aufred.in add. ad Cappel. Tholoſ.deciſ.330.in prima appoſt.& poſt eũ Boer deciſ.36.nu.10. verſ.quia ſm ipſum.vol.1.& Innoc in c 1.in fi.ext.de fi.inſtrum. & Angel.in §.hinc nobis.nu.31.verſ.nota cum inſtrm negatur. Auth. de hæred.& falcid.& Aret.conſ.41.uiſo conſilio elegantiſſimo. nu. 2.uerſi.ad probandum aliquem.& Alex.conſ 80.examinato proceſſu querelæ.nu.3.verſi.ſed quòd cõter.& de noſtratibus Carau. rit. 188.item ſeruatur in dicta curia,nu.16.uer.& adde ſm eoſdem.ubi paulo ante edocet,& inſtruit teſtes,quõ habeant deponere ſuper ali cuius notariatu,vide ad eum,& ad relatos Doct.ad quos ſufficiat re miſſio,attento ꝙ iſte caſus de raro cõtingit & ipſorum dictis adde, quem notarium præſumi ex cõfectione quatuor ſolemnium inſtru mentorum ſm Alex.cõſ.73 in cauſa appellationis.nu.12.uerſ.quod per confectionem.vol 6.& in conſ.184.uiſo proceſſu inter ſpectabi lem.nu.9.vol.7.ubi ſubdit hoc etiam probari,ſi fuerit habitus pro tali per decem annos.& in conſ.198 viſo proceſſu inter Magnificã Dominam.nu.4.uerſi.dicunt quod practica & remedium eſt,vol.7. ꝙ autem ex hoc, ꝙ quis diu ſe geſſerit pro notario, non probetur, notarius pluribus probat,& communem dicit Maſcard in tract.de prob.to.2.concl.648.nu.49.uerſi.contrariam huic opinionem,& in ſumma ſeptem probationum modos probãdi quem eſſe notarium, recenſet Maſcard.in tract de prob tom.2.conclu.1093.per totam.

251 Quæro quadrageſimoſeptimo,qualiter cõfines territoriorũ,† ci uitatum,caſtrorum,eccleſiarum,& diœceſum,articulando proben tur? Recurre ad Guid Pap.deciſ.193 nu.1.verſ.per quos. ubi cumu lat decem & ſeptem probandi modos,per quos ſeu alterum ipſorũ confines probari poſſe aſtruit, cuius dicta verbatim tranſplantauit Ant.Nig in c.regn.Item quod prædicti contend.nu.8.uerſ 1.probã tur confines. Verum ſi ex eorum dictis & reportatis minime ſatura ti uales,recurre ad Cano.in c.cum cauſam, extra de prob. quorum dicta accuratè,& copioſè nihil intactum relinquendo in unum rede git dominus Maſcar.in tract de prob.to.1.concl.393.cũ decem ſeq.

252 Quæro quadrageſimooctauo,quid erit articulãdo probandũ † ad

probãdũ tenorẽ inſtrumẽti deperditi? Rñde, ꝙ in primis erit articu lando probandũ de die, & loco inſtrumenti deperditi, & celebrati, & aliæ ſolẽnitates, de quibus per Doct. in c. qm̃ contra. ext. de prob.

253 Item fiat articulus qualiter tale inſtrumentum † fuit uiſum & lectum à talibus teſtibus peritis, qui ipſum viderunt, & legerunt non vitioſum, non abraſum, nec in aliqua ſui parte ſuſpectum: item erit etiam articulandum factum de quo fuit inſtrumẽtum celebratum, & alia quæ facti qualitas expoſcit, ſecundum Alex. qui hanc praxim ſubijcit in conſi 196. uiſo teſtamento. nu. 9. uer. quod teſtes deponentes uol. 2. hãc eãdem praxim ſequitur Bar. in l. 2 § diuus nu. 4. uerſ. requiritur quòd illud probetur per perſonas inſtructas. ff. de i u. fiſ. & in l. 1. nu. 27. verſ & eius tenor. ff. ſi cer. pet & in auth. ſi quis in aliquo. nu. 6. uerſ. quæro quid ſi ſint. C. de eden. mouentur de tex. in c. cum olim. il primo. extra de priuile. quorum dicta breuiter aſſumendo dic, tria eſſe copulatiuè probanda, vt ſufficienter probetur tenor inſtrumẽti deperditi, nempe actum eſſe ſic celebratum: ſcripturam inde confectam fuiſſe: & quòd amiſſum, & deperditũ fuerit inſtrumentum, ſic huiuſmodi probandi formam in hũc modum perſtrinxit Barto. in l. teſtium num. 15. & Caſt. ibidem. num. 14. C. de teſtib. atque Felin. in cap. ſicut num. 2. uerb. vbi ſit extra de re iudic. & decidit Octauian. Oſaſch. in deciſ. Pedam. deciſ. 69. num. primo. uerſ. quia non concludunt. refert, & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 2. concl. 908. in prin. uerſ. in tria prius. ſed ſi uis probare ſolam amiſſionem, & nõ tenorem, tunc ad ipſius probationem ſolum iuramentum ſufficit, auct. Guido. Pap. deciſ. 244. nu. 1. uerſ. credo quòd ſic, tale enim iuramentum circa hoc uidetur ſufficiens. l. ſi §. ſinautem dicat non eſſe ſibi poſſibile. ff. de ſi. inſtru. c. ſignificaſti. lo primo. iũcta ibi glo. in uerbo, ſi ita. extra de hom. ad quod bene facit doctrina domini Barto. in l. ſi quis uel pecunias. num. 5. uerſi. vltimo nota. C. de poſ dicentis quòd proteſtatio, & denunciatio probatur ſolo iuramẽto. Simile uidemus admittere probationem in inſtrumẽtis de nouo repertis: nam pariter quòd fuerint de nouo reperta, ſtatur iuramento partis ea præſentanti ſecundum Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. refert & ſequitur Guid. Pap. deciſ. 201. nu. 1. uerſ. & quę reperta de nouo, ultra quem in probanda amiſſione inſtrumentorum regiſtro-

254 rum, & aliarum ſcripturarum, videre poteris eundem † Bart. in l. emancipatione. & in l. ſicut. C. de iureiur & Canon. in c. cũ olim. il 1. extra de priuile. & Gram. conſ. ciuil. 12. in cauſa vniuerſitatis. nu. 4. uer. & deperditio ipſorum. ſi tamen inſtrumenta, ſiue ſcripturæ de-

perdan-

Digitized by Google

perdantur ab actis curiæ, tunc ipſarum amiſſio poterit probari, quẽ admodum cæterorum actorum iudicialium amiſſio probari ſolet, puta per depopulationem oppidi, ſiue ciuitatis, in qua conſeruabatur archiuium ſcripturarum curię ſecundum Alban conſ. 34. nu. 12. & Affl. deciſ. 13. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 1. cõclu. 32. nu. 15. verſi. prout inter cæteros modos. & in concl. 88. nu. 4. verſi. amplia & intellige.

255 Quæro quadrageſimonono, dicẽs ſe dominum ex cauſa† emptionis, quid probare habebit ad victoriam reportandam? Reſponde, ꝙ in primis probare habebit dominium venditoris, ſecundo vẽditionem ſibi factam, tertio ꝙ huiuſmodi uenditio fuit facta pro certo pretio, quod vẽditori ſoluit, uel ꝙ ei alter ſatisfecit, uel quia fuit habita fides de ꝑtio: quarto, & ultimo, qualiter res ſeu poſſeſſio illius fuit ſibi uacuę uendita: iſte probandi modus ſumitur ex tex. in §. venditę uero res. Inſtit. de rer. diuiſ. refert & ſequit Boer. deciſ. 42. nu. 29. verſic. vbi quis. parte 1. ubi dicit hanc praxim fuiſſe originaliter traditam a Ioanne Fabric. in §. omnium autẽ actionum. nu. 29. ver. quia ſi dicas te dominum, quia emiſti. vſque in fi. Inſt. de dona. Qualiter autem probetur, ꝙ rei venditæ poſſeſſio fuerit vacuæ tradita, docet Bal. in l. cum res. nu. 4. uerſic. ſed probare quod poſſeſſio. C. de prob. & poſt eum Alex. conſil. 11. ſentio in dubium reuocari. nu. 2. verſi. quo modo probetur. vol. 4. qui dicunt, hoc probari probando, qualiter venditor poſſidebat tempore uenditionis, uel quia emptor diu poſſedit mouentur ex not. in l. 1. C. de ſeru. fugitiu. Sed aduerte quia iſta praxis procedit, quando non eſſemus in dubio, quia quando ſumus in dubio, non erit neceſſe probare dominium uenditoris, ſed ſufficiet probare illa tria ſuperius enarrata, videlicet vẽditionẽ præceſſiſſe, pretij numerationẽ interueniſſe, & vacuæ poſſeſſionis traditionem ſubſequutam fuiſſe, ſecũdum Card. Pariſ. conſ. 104. in præſenti cauſa vertente. nu. 99. uerb. procedit quando ſumus. uol. 1. refert & ſequitur Iacob. Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. caſ. 42. nu. 6. verſi. quorum opinionem.

256 Quæro quinquageſimo, nobilitas generis qualiter † articulãdo probetur? Reſponde in primis faciendo articulum qualiter ille, de cuius nobilitate agitur, ſecundum vulgi opinionem per directam lineam, deſcendit ex patre, auo, proauo, & tritauo nobilibus, proque habitis, tentis, & reputatis.

257 Item qualiter auus, proauus, & maiores ſui parentes† nobiles eſſe, ſemper pro talibus tenebant, & reputabant nobilium actus, mo-

res,& ſtatus conditiones,faciendo,guſtando,& exercendo.

258 Item ꝙ pro talibus tenti ſunt,& habiti,& reputati † inter homines de eis notitiam habentes:item & hoc a tanto tẽpore, ꝙ de illius initio hominum memoria in contrarium non exiſtit : item qualiter ille de cuius nobilitate agitur adhuc de præſenti pro nobili tenetur, tractatur,& reputatur,cõmuniter,& generaliter ab omnibus. hanc articulandi formam ponit Bon.de Cur.in tract.de nobilit.in 6.par. princ.num.9.uerſi.1.quòd is.vbi ſubiungit modum probãdi nobilitatem animi,& nobilitatem politicam.vide ad eum,nam ipſum in hoc referre minimè curauimus,cum parum in praxi frequententur eius dicta.cæterum ad cumulum ſuperioris nobilitatis partim faciẽtia collige ex Bart.in l.ſi vt proponis.num.98.verſi ex iſtis. C.de dign.lib.12.quorum omnium dicta cum adamuſſim fideliter,& integrè referantur per Dominum Maſcard.in tract. de prob.to.2.cõcl. 1090.nu.11.verſi.hinc agitur.& per Bal.in l.prouidẽdum. C.de poſtulan.& per Franc. Marc. in deciſ. Delph.deciſ.805.nu.5.par.2.ad eos ſufficiat remiſſio.

259 Quæro quinquageſimoprimo,qualiter articulando † probetur ſimonia? Dic,ꝙ cũ ſit difficilis probationis,probari poterit ſignis,& coniecturis ſcd̃m Alex.de Neu.con.64.vacante capella.nu.2.verſi. crimen ſimoniæ,& Grau.con.122.de anno.1536.per totum.vol.1. de quibus coniecturis,& ſignis uidendi tibi erunt Canon & præſertim Abb.in c.ex tuę. & in c.ſi quæſtionem.extra de ſimon.& attende in talibus an debeat præſumi donum gratuitum necne, tunc dẽt conſiderari qualitas perſonæ dantis,& recipiẽtis: Item qualitas muneris:item tps donationis:item conſuetudo recipiẽtis: puta ſi ſit datũ aliquid modicum à clerico ordinato ſuo ordinatori, qui ſine pretio non conſueuerat ordinare, certè erit ſimoniacus,ſecũdum Abb. in dictis iuribus: itẽ probatur ſimonia ſi cõſtiterit, quòd parochus pro benedictione danda nubentibus pecuniam accepit , ſecundum glo.in c.cũ in Eccleſia.in ver.benedictionib. extra eod.tit.de ſimo.

260 Item probatur ſimonia ſi conſtiterit per ſimoniaci,† ſeu partis ſimoniacæ cõfeſſionem c.presbyter.15.quæſt.5.item poterit iſta probatio fieri per rei euidentiam , cum quis in tali crimine deprehenditur, & conuincitur : item probatur notorietate , ut quando tale crimen eſt adeo notorium , quod nulla tergiuerſatione celari poſſet:item probatur per famam & inſtrumentum promiſſionis de beneficio conferendo , hos articulandi & probandi modos habes per extenſum cum locis vnde ſumuntur & depromuntur ad Gugliem.

Rodaon.

Digitized by Google

Rodaon. in tract.de ſimo.cap.6.per totum.p.4.cuius dicto miro ordi ne recenſuit Maſcar.in tract.de prob.tom.3. concl.1305.per totam.

261 Quæro quinquageſimoſecundo, qualiter articulando † probetur matrimonium? Reſponde, quòd aut quæris probare matrimonium vere, & tunc probandum erit per teſtes deponentes matrimonium fuiſſe cõtractũ per verba de præſenti in faciẽ Eccle. ſi vero quæris illud probare præſumptiuè, hoc caſu erit tibi in primis faciendus articulus; de diutina viri & vxoris in eadem domo cohabitatione: item qualiter ad inuicem ſe tractauerunt tamquam vxor & maritus: item erit etiam articulanda ſpetialis mentio huius tractatus, vt iudex qualiter fuerit arbitretur: item debet etiam fieri alius articulus, qualiter vti vir & vxor reputabantur in uicinia, in qua commorabantur. quibus copulatiuè ꝓbatis & ſucceſſiuè articulatis, dicetur plene matrimonium præſumptiuum, probatum matrimonium, ſecundum communem opinionem Doct. de qua meminit Soc. conſil. 39. viſis & inſpectis.nu.6.verſi.videtur eſſe communis concluſio. vol.1.quem refert Hieronym. Alban. nunc Cardinalis bene meritiſſimus in conſi. 32.in caſu propoſito.nu.3.verſi.præſumptiuè vero probatur. ex quibus loca vnde hęc ſumuntur pfacillime videri poterũt. Inſuper adde matrimonium probari probato diuortio, ſecundum Bart. in l.legata inutiliter.nu.3.verſi.ſicut dicimus de diuortio.ff.de adimend. legat. vbi ad hoc allegat. tex. in l. Iulianus.ff.de diuort. & poteſt iſthæc ſua opinio coadiuuari ex his, quæ in ſimili dicit Imol. in l. cum tale.§. ſi. nu.7.verſi.item nota ex ſecundo ſummario.ff. de cond.& demon. & vltra iam dicta, quæ ad probationem matrimonij præſumpti contingunt, uide Maſcard. in tract.de prob.tom.2.concl.800.nu.3.verſi.ſecundum vero.& tom.3.concl.120.cum multis ſeq.

262 Quæro quinquageſimotertio, retento eodem themate † qualiter articulando probetur matrimonium clandeſtinum? Reſponde, probari eo ipſo, ꝙ probatur, qualiter non fuit contractum, præmiſſa denunciatione in eccleſia, iuxta formã traditam in c.cum in initio.ext. de clandeſt. deſponſ. vbi cõiter Doct. hoc affirmant, & tradũt etiam Cano. in c.ex tenore.ext.qui fil.ſint legit.vt refert & ſequitur Maſc. in tract.de prob.tom.2.concl.1032.nu.1.verſi.ſi conſtabit.

263 Item ſecundario matrimonium clandeſtinũ ex eo probatur, † qđ celebratum fuit in ſecreto, vel cũ teſtibus minus numero quinque: ſecundum eundem Maſcar.in tract.de prob.tom.2.concl. 1032. nu. 2.verſic.ſecundo loco.mouetur doctrina Bart.in l.2.C. de his qui ex publ.ratio.lib.10. volẽtis, quòd ſi aliquid fuit conſuetũ fieri publicè

Digitized by Google

vt matrimonium,& aliquis contrahit matrimonium coram duobus teſtibus,quòd tunc dicitur clam contractum matrimonium.

264 Quæro quinquageſimoquarto, qualiter articulando † probetur dolus? Dic,ꝙ cum ſit difficilis probationis, pôt probari coniecturis, ſm gloſ.in c.fin.in uerbo,coniecturas.de renunc.lib.6.quas quiſquis peruigilans de per ſe poterit elicere ex qualitate facti, temporis, & perſonæ, ſm Affl. qui allegat Cotas in vnoquoq; caſu probationis doli in conſt.regn.doloſè.nu.6. verſi.ex qualitate enim facti: probatur etiam dolus illiſmet coniecturis, quibus probatur contractus ſimulatus,ſm Felin.in c.ſi autem.nu.2.verſi.interdum enim dolus.extra de reſcrip. reliqua in ſubiectu huius quæſtionis vide ad Doct. in l.dolus.C.de reſcind.vend.& in l.poſt contractum.ff.de do.& in l.dolum. C. de dol.quod autem coniecturis probetur dolus, intellige, ſi tales coniecturæ ſunt indubitatæ, ita quòd reddant animum iudicis indubitatum,ſecundum Bar.in l.fin.in princ.C.de prob.

265 Quæro quinquageſimoquinto, qualiter articulando probetur † quem animum occidendi habuiſſe? Rñde unà cum gl.in l.1. in verbo,non occidendi.C.ad l.Corn.de ſicar.hoc probari eo ipſo, ꝙ inter occiſum,& occiſorem amicitia, affinitas, & qualitas occidentis probatur.Item probatur attenta ſup.d.gl. ét per iuramentum purgationis. Item ſi probetur, ꝙ homicidium fuit ſequutum ex percuſſione facta cum pugno,hoc etenim probato deprehenditur euidenter, ꝙ pugnum dans non habuerit animum occidendi: ex qualitate enim & modo percutiendi probatur animus occidendi, ſm Bar. in l. 1. §. Diuus.nu.2.ver.2.quęro.ff.ad l.Corn.de ſic.& in l.1.C.eo.tit.Itē probatur quem animum occidendi non habuiſſe faciendo articulū qualiter percuſſio ex qua homicidium fuit ſequutum, fuit facta cum calce:tunc enim eo ſic percutiente animus occidendi minimè præſumitur.l.eum qui.C.ad l.Cor.de ſica.referente Bal.in l.1.nu.2.ver.quod ille qui percutit. C. de emen. ſer. Vel poterit articulando probari, qualiter percuſſio fuit facta cum virgis,& loris, nam ut iam dictum eſt, ſic percutiens non præſumitur habuiſſe animum occidendi, ſecundum eundem Bal.in d.l.1.nu.2.C.de emen.ſer. & in l. cum mandati.verſi.ſed ſi non erat aptum.C.man. item poterit hoc probari faciendo articulum qualiter percuſſio fuit facta in faciem manu vacua,quia licet ex hmōi percusſione ſequatur mors,non tñ pręſumitur animus occidendi,ſecundum Fulgoſ.conſ.134. viſis denunciationibus quem ſequitur Dec.conſi.9.& pro tenui facultate mea,& temporis anguſtia.nu.3. ver.& hoc in ſimili.vol.1.ſimiliter animus occi

dendi

dendi præſumitur defuiſſe ab eo, qui percutit aliquem cum breui, ſeu paruo cultello, præſertim in loco, in quo de facili ſequi non pōt mors.ſm Are.conſi.80.ſicut decet.nu.6.verſi.præterea licet feriens. & Alex.conſ.140. vſ in caſu propoſito.nu.3. ver.& illud perpēditur ex genere inſtrumenti.vol.2.ad quem in contingentia facti, ad probandum quem animum occidendi minime habuiſſe,omnino recurras.& poſt eum ad Grau.in conſ.309.fiſcus Caramanię,nu.6.ver ſed quomodo poteſt conſiderari. volu.2. multos alios probandi modos quem animum occidendi minime habuiſſe,in vnum cumulauit Maſcard.in tract.de probatio.to.1.conclu.71.nu.3. quod facere poteſt. & in concluſ.97.nu.19.verſic.hic proſequi fas eſt. Nunc opportunè retento eodem themate occurrit quærere, qualiter articulando pro

266 betur, animum occideudi quem non habuiſſe † ſuper qua quæſtione vide Doct.in l.is qui cum telo.C.ad legem Cornel.de ſicar.& Afflict. multifariam practicam recitantem in conſt.regn.aſperitatem, nu.6.verſic.ſed iuxta hoc quæro, qualiter poterit conſtare de animo occidendi,& Canon.in cap.ſignificaſti.extra de homicid.& pract.Papienſ. in form. inquiſitionis. in gloſ. in verbo, pluribus vulneribus. nu.1.verſic.ecce aliud ſignum.quorum dicta quia miro ordine recitantur per doctiſſimum Maſcard.in tract.de probat.tomo 2.conclu. 864.per totam,ad eos ſufficiat remiſſio.

267 Quęro quinquageſimoſexto,fideicommiſſarius † agens ad fideicōmiſſum, quid articulando probabit ad eius intentionē fundandam? Dic ꝙ oportebit ipſum in articulis deducere mortem hæredis, per cuius mortem debetur fideicommiſſum:nec habebit neceſſe probare ꝙ dictus hæres deceſſerit ſine liberis,quia hoc præſumitur,& parti aduerſæ incumbit onus probandi contrarium, ſcilicet quòd deceſſerit cum liberis, ſic colligitur ex tex.in l.ex facto.§. ſi quis ſuſceperit. ff. ad Treb. idem debet fideicommiſſarius articulando probare, qualiaq; & quanta bona erant in hæreditate teſtatoris, & eius dominio,nam vnuſquiſque debet probare id, quod eſt ſuæ intētionis fundamentum.l. ei qui.l.in exceptionibus.ff.de prob.refert & ſequitur Alex.conſi.82 perſpectis ijs quæ in themate.nu.13.ver.tamen fideicommiſſarius dicit.vol.2.concordat Grau.conſ.61.dñs Antonius de Boliaco.nu.6.verſ.quia fideicommiſſarius agens.vol.1.& conſ.316. Matthęus Britij.n.5.ver.vbi fortius voluit.vol.2.quorum dicta circa probationem dominij faciendam per fideicommiſſarium ſunt intelligenda,qñ ageret ſubſtitutus,& ſic fideicommiſſarius contra extraneū poſſeſſorem:ſecus ſi ageret contra habentes cauſam ab hærede

N 4 grauato:

Digitized by Google

grauatio: nam tunc ſufficeret probare de plena poſſeſſione defuncti tpe eius mortis, ſm Iacob. Machel. in ſuis patroc. forenſ. patroc. 27. vulgares iuris regulis. nu. 13. ver. ſecundo reſpondetur. vbi ait, hoc fuiſſe de mente Grau. in d. conſi. 316. Matthęus Britij. nu. 5. uerſ. ſed iſtud de probatione dominij. vol. 2. quibus addo Maſc. poſt hęc ſcripta viſum in tract. de prob. to. 2. concl. 777. per totam, & quid veniat

268 in articulis deducendum † ad probandum, ꝙ bona petita ex cauſa fideicommiſſi, fuerunt in bonis teſtatoris, illorumq; identitatem? R ñ de, hoc probari, ſi ſumus in antiquis, per inditia, & coniecturas, ut multis probat Card. Franciſ. Mantic. in tract. de coniect. vltim. volút. lib. 7. c. 6. num. 6. verſi. qũo autem probetur. & poſt eum Maſcard. in tract. de prob. to. 2. conclu. 778. nu. 1. verſi. fideicommiſſarius igitur, vbi per ordinem recenſet omnes coniecturas. vide ad eum, & ad Docto. in auth. quas actiones. C. de ſac. ſanctis eccleſ. fundi vero, ſeu bo-

269 norum identitatem probari per expreſſionem † nominis fundi cum duabus demonſtrationibus, aſtruit Bart. in l. demonſtratio falſa. vbi poſt eum omnes. ff. de condit. & demonſt. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de probatio. tomo ſecundo. concluſ. 778. num. 38. verſic. neque vero.

270 Quarto quinquageſimoſeptimo, qualiter articulando † probetur filiatio legitima? Dic, in primis probari, faciendo articulum de matrimonio contracto inter eius patrem, & eius matrem liberam; quod non procedit, ſi tractetur de matrimonio antiquo: quia tunc ſufficit probare quaſi poſſeſſionem matrimonij, quæ qualiter probetur, ſuperius recolo me dixiſſe. Item ꝙ natus eſt filius, vicinis ſcientibus, audientibus, videntibus. Item qualiter ſic habebatur, tenebatur, & reputabatur, ſecundum vulgi opinionem. Item qualiter pater & mater aſſerebant eum eſſe eorum filium. Hanc articulandi formam ponit Affl. in conſtit. regn. exceptione filiationis, nu..... verſi. quę autem ſunt neceſſaria. & ante Bar. in l. filium diffinimus. nu. 1. verſi. 1. quod inter Titiũ. ff. de his, qui ſunt ſui vel alie. iur. & in l. quod ſenatuſconſultum. §. idem per contrarium. nu. 4. verſi. vt facias quando vis probare filium. ff. de liber. agnoſc. concordat Hiero. Grat. con. 62. caſus ſatis eſt longus per diſcurſum. vol. 2. & in conſi. 145. in cauſa tranſmiſſa. nu. 1. verſic. hoc modo probatur filiatio. eod. vol. 2. Gozad. conſil. 13. in hac cauſa. nu. 29. verſ. 22. ad probandum filiationẽ ſequitur Bal. conſ. 435. per totum. vol. 5. & Alex. conſ. 90. in cauſa & lite inter illos. num. 6. verſ. conſtat quod ad probandum filiationem, vol. 6. & Graua. in tract. de antiq. tempor. par. prim. parte 4. num. 12. verſic. &

ideo

Digitized by Google

ideo filiatio,& Imo.in c.afferte.nu.2.ver.item nota quod ex pietate. ext.de præſum.qui ibi concludit,filiationem præſumi ex pietate,qua quis vtitur erga aliquem, approbat Alexan.conſ.61. viſo & diſcuſſo proceſſu.nu.2.verſi ad oſtendendum.vol.1.& Bar.in l.1.nu.2. verſi. præſumptiuè probatur. C.quor.bonor.& Abb.in c.Michael.num.1. verſi.qualiter probabitur.ext.de fil.presbyter.

271 Item probatur filiatio legitima per inſtrumentum† emācipationis, ſm Alex.conſ.88.omiſſis tribus primis quęſitis nu.12.verſic.qd per inſtm emancipationis.vol.7. refert & ſequitur Maſcar.in tract. de prob.to.2.concl.789.nu.39.ex cuius dictis multa hẽs.vide ad eũ.

272 Sunt etiam multi alij actus & tractatus,quibus probatur† filiatio ſeu eius quaſi poſſeſſio,inter quos,ille primus in mentem venit, qui eſt ſi articulando probetur,qualiter tpe natiuitatis eius, qui dicitur filius,fuerit factum gaudium,& lætitia in domo,ut de filio ſibi nato, hunc probandi tractatum memoriæ prodidit Præpoſ.in c. ex tranſmiſſa.nu.9.uerſi.item quia quãdo actus fuit: ext.qui fil.ſint legitimi.

273 Item probatur filiatio ex lactatione.ſi lactatio fuit facta † de puero tanquam de filio,aliàs ſecus,ſm Bal.in l.non ignorat. nu.3. uerſi. item præſumptiuè quia lactabat.C.qui accuſa.non poſſ.refert & ſequitur Alex.conſ.74.viſo proceſſu cauſę.nu.2.verſi.ſic poſito.vol.2.

274 Item probatur filiatio, ſi probetur, ꝙ is,de cuius filiatione † agitur,fuit miſſus ad ſcolas,tamquam filius, ſm Bal.in c.per tuas. nu.5. verſi. & mittere ad ſcolas.ext.de prob.concordat Gugl.de Benedict. in c.Raynutius.part.3. in gloſ.in uerb. quæ filium ex eo ſuſcipiens: nu.14.uerſi.ſi pater tenuit eum in ſcolis.extra,de teſtam.

275 Item probatur filiatio alicuius, ſi ei tamquam filio † quis ſecerit ueſtimenta differentia ab alijs domeſticis, putà honorabilia, ſecundum Bal.in dicto c.per tuas.nu.5.uerſi.facere ſibi ueſtimenta.ext. de prob.& poſt eum Guglielm.de Benedict.in rep.c.Raynutius. par.3. in gloſ.in uerbo,quæ filium ex eo ſuſcipiens.nu.14.uerſic.ueſtiendo ueſtibus,& indumentis.ext.de teſtam.

276 Item probatur filiatio ex datione tutoris:nam ex hoc † dicitur filius is, cui datus eſt tutor: iſte enim actus eſt talis, qui magis filio, quàm extraneo conuenit. Ita de iure conſultus reſpondit Soc.conſi. 89.in cauſa agitata.nu.4.uerſic.ſed in teſtamento.vol.1.

277 Item probatur filiatio alicuius per legitimationem,ſecũdum Gozad.conſ.12.in hac cauſa ex ciuitate Florentię.nu.21.uerſ.nono quoties.& in conſ.13.in hac cauſa in qua aliàs ſcripſi.nu.42.uerſi.duodecimo eſt aliàs fortis præſumptio.quod aliũde probo,nempe auctori-

tate Rolan. à Val. conſ. 22. uiſo teſtamento. num. 24. uerſic. & dicitur ꝙ probatur ipſa filiatio. uol. 3. ad quem te remitto, ſi ad ſaturitatẽ uidere cupis, an ex nominatione probetur filiatio, pro qua concluſione eſt tex. formalis, ad quem omnes recurrunt in l. neque profeſſio. C. de teſta. & an ex inſtitutione probetur filiatio, maximè ſi eſt facta de legitima iure naturæ debita. vide Soc. conſ. 89. uolu. 1. & Dominum Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concl. 793. per totam.

277 Item probatur filiatio per educationem, ſeu alimentorum † præſtationem, ſecundum Gozad. in alleg. conſi. 12 nu. 33. uerſi. ſecundo præfa. teſtes. & ante eum idem firmauit Bal. in l. non ignorato. num. 3. uerſi. item præſumptiuè. C. qui accuſ. non poſſ. & in cap. per tuas. nu. 5. uer. ſed modo quæritur ext. de prob. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. tom. 2. concl. 795. per totam. in qua exactiſſimè examinat hunc probandi modum.

278 Item probatur filiatio etiam per ſententiam latam † inter patrẽ, & filium ſuper cauſa filiationis, etiam quoad alios, per text. in l. 2. §. planè. ubi Bar. in princ. ff. de liber. agnoſc. uoluit gloſ. in c. pen. in uer. res inter alios acta. ext. de re iudic. conueniunt canoni. in c. cauſam matrimonij. lo 2. extra qui fil. ſint legiti. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concl. 794. in princ.

279 Item probatur filiatio ex libro, in quo pater ſcripſit † manu propria diem natalis filiorum ſuorum, ueluti tali die natus eſt mihi talis filius uocatus tali nomine ex uxore mea Titia & me, uel tali concubina: ex huiuſmodi enim ſcriptura & memoria filiationem probari affirmarunt Alciat. in tract. de præſumpt. regula 3. præſumpt. 37. nu. 11. & Gugliel. de Bened. in c. Raynutius. par. 3. in gloſ. in uerbo, quæ filium ex eo ſuſcipiens. num. 14. Dec. in c. per tuas nu. 10. ext. de prob. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concl. 794. nu. 4. uerſi. potiſſima quoque cenſetur.

280 Item in antiquis probatur filiatio per uerba † enunciatiua in inſtrumento prolata, ſi Alex. ſequi uelimus in conſ. 90. in cauſa & lite inter illos de Bardellis. nu. 12. verſi. & his eſt reſponſum. vol. 6. & Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concl. 794. nu. 11. verſi. ad hęc filiatio probatur.

281 Item probatur filiatio ſecundum aliquos, per ſimilitudinem † ſiue mauis effigiem; etenim quiſpiam pręſumitur illius eſſe filium, cuius formam vel effigiem habeat, ita reſponſum eſt à Pariſ. conſ. 10. aduerſus D. Bart. nume. 59. verſic. ſimilitudo etiam. vol. 2. ita cenſuit etiam Alber. in l. ſeptimo menſe. ff. de ſta. hom. & Bat. in l. Gallus. ff. de liber.

Digitized by Google

de liber.& poſthum.quod & probare uiſus eſt etiam Alciat.in.l.quę ret.ff.de uerb.ſignifi.& alij quos ad idem cumulat.Maſcard.in tract. de prob.tom.2.concl.792 per totam.

282 Item filiatio probatur per exhæredationem, † ſecundũ Bart.in l. ſenatus.§.idem per contrarium,ff.de liber.agnoſcen. quẽ ad hoc allegat Soc. in alleg.conſ.89.num.4.uol.1.in hac autem pręſumptiua filiationis probatione,illud unum te admonitũ eſſe uolo;ut in omnibus caſibus, in quibus filiatio præſumitur, ſemper quis audiatur, uolens probare contrarium, cum ſemper debeat eſſe locus ueritati in ijs,quæ non poſſunt induci niſi ab ipſa naturali ueritate,ut teſtatur Fel.in c.per tuas,uerſiculo quinto nota. ext. de prob.ubi in teſtẽ laudat Bal.in l.neque profeſſio.C.de teſtam.ordin.per text.in l.fina. in fin.ff.de prob.refert & ſequitur Maſcard.in tract. de prob.tom.2. concl.794.nu.12.uerſi.illud uero.& quando pater ageret contra filiũ,ut ſtare habeat ſub patria poteſtate, quomodo probabit filiationem,ſi filius non negaret ſe filium,ſed tantum diceret ſe emancipatum,uide Paul.de Caſtr.in l.Titia.nu.3.uerſi.filia autem,ff.ſol.matr. cuius dicta aliter non refero,cum communiter habeantur.

283 Vidimus qualiter probetur filiatio pręſumpta,reſtat† uidere,quomodo ualeat probari directè,unde dic,ꝙ in occurrenti caſu poterit probari facẽdo articulum,qualiter uir & uxor fuerunt carcerati,& recluſi per annum in una arce,& duo ſteterunt ad cuſtodiam in hoſtium arcis ſeu carceris,ne ibi aliquis intraret:nam tali caſu illi duo cuſtodes bene poterunt deponere & teſtificari de ueritate facti,ſcilicet quòd filius ibi natus eſt filius illius uiri,qua alius nõ intrauit,nec ingredi potuiſſet,quin ipſi uidiſſent,quod ſatis,placet Bar.in l.1.nu. 2. uerſic.audiui tamen.C.quor.bonor.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob. tom.2.concl. 787.nu.8. uerſ. eſt tñ animaduertendũ. reſpectu uero matris filiatio directa eſt facilis ꝓbationis: nã poterit probari per obſtetrices dicentes,ꝙ puerum naſcentem ex tali muliere recolligerũt.ſecundũ gloſ.in l.1.in uer. quoties.ff. de prob.refert & ſequitur apoſtil.ad Abb.in c.Michael.in littera b,ext.de fil.presbyter.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.tom.2.concl.787.

284 Quæro quinquageſimooctauo, retento eodem themate† qualiter articulando probetur filiatio illegitima? Reſponde, probari faciendo articulum,qualiter ille,de cuius filiatione agitur, natus fuit ex illa,quæ publicæ tenebatur pro concubina in domo. Item,qualiter ille,qui ad numerum filiorum aſcribi aſpirat, eſt in quaſi poſſeſſione filiationis,quod ſatis ſuperque puto uerum,quando huiuſmodi filia-

Digitized by Google

di filiatio in iudicium incidenter deducitur : item qualiter ille talem habebat in patrem,& pater in filium,& cõmuniter ab omnibus eius filius reputabatur,ſecundum Ancar.conſil.225.videtur prima facie. nu.6.verſ.ſuper alio dubio. ex cuius dictis hęc omnia colliguntur, vt refert & ſequitur D. Ioſeph.Maſcard. in tract.de prob.tom.2.concl. 789.nu.25. verſic.nono amplia:item debet etiam in articulis deduci mutua, ad inuicem dilectio ſecundum Abb.qui totã hanc praxim recitat in c.Michael.nu.1. verſi.quæro qualiter.ext.de fil.presbyter. multos alios probandi modos,de quibus plerique concordat cũ iam relatis,ponit Corn. conſ.1. in præſenti ardua conſultatione, nu.22. verſic.primo quia fuit conceptus.vol.3.& ad Alciat.in tract.de præſumpt. regul.3. præſumpt.37. per totam, vltra quem dic ſpurietatẽ probari per inſtrumentum legitimationis ſecundum Alex.conſ 88. omiſſis tribus primis quæſitis. nu.11. verſi. concurrit etiam.vol.7.

285 Quæro quinquageſimonono,qualiter articulãdo probetur,† quẽ eſſe frigidum, ſiue impotentem in coeundo? Diſtingue:nam aut loqueris de impotentia coeundi naturali, aut de impotentia coeundi accidentali:ſi de naturali impotentia vertitur quæſtio, poterit probari, probando, qualiter talis mulier, cum qua vir diu cohabitauit, numquam poterit cognoſci carnaliter, cum non ſit apta ad viriles amplexus: neque filios procreandos, vt quia adeo arcta eſt, vt nulli poſſit carnaliter cognoſci & commiſceri: vel quia ei deeſt naturale inſtrumentum:vel quia cum ſit homo maximæ carnoſitatis,vel magnum habeat membrum, quòd numquam mulier poterit cognoſci & deflorari:vel quia faretram ſiue vaginã adeo arctam habet, quòd nullo modo in eam poteſt introire hominis ſagitta ſiue lancea,hanc probandi praxim ponit Spec.in tit.de frigid.& malefic §.1.nu.2.ver. item naturalis impotentia. Aliam probãdi formam penitus diuerſã perdocuit Abb. in c.laudabilem.nu.5. verſi. ad probationem impotẽtię.ext.de frig.& malefic.qui ait primo probari poſſe iſthęc naturalis impotentia per aſpectum corporis.c.fraternitatis.ext.eod.tit. ſecundo per cohabitationem triennalem, iuxta diſpoſitionem tex. in dicto c.laudabilem. Tertio & vltimo probari dicit per iuramentum proprium,vbi ſubnectit formam huius iuramẽti:vide ad eum, & ad D. Maſcard.qui in huiuſmodi quæſtionis materia omnium dicta recolligit,in tract.de prob.tom.2.concl.816.& concl.888.

286 Impotentia vero accidẽtalis probatur eo ipſo,quòd probatur† caſtratio,ſectio,vel huiuſmodi c.hi qui.32.quæſt.5. referẽte Spe.in tit. de frigid.& malefic.§.1.nu.2.verſi.eſt etiam accidentalis. & habetur

ad Doct.

Digitized by Google

ad Doct. in dicto c. laudabilem. ext. de frigid. & malefic. ultra quos poſſet etiam probari naturalis impotentia, probata minori ætate illius, de cuius impotẽtia tractatur. c. 2. extra de frigid. & malefic. per quẽ tex. ſic pũctuatim tenuit Boſſ. in ſua crim. prax. in tit. de delict. nu. 28. uerſi. quia in impubere præſumitur impotentia. ubi ad idem allegat alios Doct. idem tenentes, uide ad eum: nam etiam ibi ponit, qualiter articulando probetur, quem eſſe impotentem in coeundo ad excludendam impotentiæ probationem.

287 Quæro ſexageſimo, qualiter articulando probentur† fructus percipiendo? Dic per proximas coniecturas illius anni, quo fructus percipiuntur, ut per redditus uicinorum, qui poſſident terras eiuſdem qualitatis & bonitatis, ſcd̃m Bal. ĩ l. 1. nu. 24. uerſi. quæro qualiter. C. de fructib. & lit expẽſ. licet iſte ꝓbãdi mod⁹ fuerit originaliter, traditus per Bar. in l. qui ſeruũ. ff. de uerb. oblig. quib. addo Maſcar. in tract. de prob. to. 2. cõcl. 660. nu. 2. uerſi. aut loquimur de pcipiẽdis.

288 Quæro ſexageſimoprimo, qualiter articulãdo probetur, † quem eſſe furioſum, uel mentecaptum? Reſponde, faciendo articulũ, qualiter fatue loquebatur, & ꝙ proferebat uerba non conuenientia homini ſanæ mentis, & ꝙ memoriã ordinatã non habebat, ſcd̃m Alex. conſ. 86. uiſis dubitationibus. nu. 9. uerſ. nam dicunt, quòd fatue loquebatur. uol. 2. & conſ. 54. ad quæſitum breuiter concludo. num. 2. verſi. probari autem dicitur. uol 1. & Frãciſ de Ramponib. cõſ. 45. furioſus ſiue demens. nu. 1. uerſi probatur enim furor, quod cõſiliũ habeo inſertum inter cõſ crim. diuerſ. uol 2. & Dec. conſ. 448. uis tota. nu. 1. uerſ. ſecundo in eodem capitulo. uolu. 2. cum quibus cõuenit Ancar. cõſ. 5. pro parte nobilis uiri nu. 4. uer. inſana enim loqui.

289 Item faciendo articulum, qualiter lapides proijcit† more inſanorum, & non calore iracundiæ, quia aliàs non concluderet: nam etiã ſapientes lapides proijciũt pro tuitione proprij corporis, uel alia rationabili cauſa. l. ob quæ uitia. in ratione ſui, in tex. ibi, more inſanorum ff. de edil. edic. refert & ſequitur Bal in §. itẽ furioſi. Inſt. quib. non eſt perm. face. teſtam. & Alexan. in l. ſi cũ dotem. §. ſi maritus. nu. 7. uerſi. ut ſi probetur, ꝙ lapides. ff. ſolu. matr. & in cõſ. 54. ad q̃ſitum breuiter concludo nu. 2. uerſ. uel ꝙ uiſa eſt proijcere. uol. 1. & facit etiam tex in terminis in l. 2. C. de iudæis. concordantia iura habes ad Anc. conſ. 5. pro parte nobilis uiri. nu 4 uerſi. lapides proijcere erga famulos. & Iacob. Machel. in ſuis patroc. forẽſib. patrocin. 3. perſcrutanti proceſſum. nu. 3. uerſi. ueluti ſi quis proijceret lapides. & Iaſ. in l. furioſi. nu. 4. uerſ. aliquis proijcit. C. qui teſtam. face. poſſ.

Item

290 Item faciendo articulum, qualiter vadit ridendo per vicos† more inſanorum, dicta l. ob quę vitia. ff. de ædil edic. quem tex. ad hoc pōderat Angel. & dicit meliorem eſſe de iure. in l. ſi cum doté. § ſi maritus. ff. ſolu. matrim. quem ibi referendo ſequitur Alex. nu. 7. verſi. ſecundo modo probatur. ff. ſolu. matrim. cum quibus conuenit. Iaſ. in l. furioſum. nu. 4. verſi. dicitur furioſus. C. qui teſtam. face. poſſ.

291 Item faciendo articulum, qualiter detinetur in carcerem † a ſuis conſanguineis & coniungis, ſecūdum Bal. in l. diuus uerſ. ſed caute la furoris. ff. de offi præſi. refert & ſequitur Iaſ. in d. c. furioſum. nu. 4. verſi item qui tenetur. C. qui teſtam. face poſſ.

292 Item probatur quem eſſe furioſum uel dementem† faciendo articulū, qualiter ille, qui dicitur fatuus, uel furioſus, exprimere neſcit, quod exprimere conatur tex. eſt not. i c. 1. §. ſi uero, de cler. ęgro. lib. 6. vbi Gemin. pōderat illum tex. ad hoc. nu. 1. verſ. nota quis dicatur demens. & poſt eum Alex. in ſæpè citato conſi. 54. ad quæſitum breuiter cōncludo. nu. 2. verſi. item videtur quod ſufficeret. vol. 1.

293 Item qualiter in eius teſtamento iuſſit eius corpus proijci† in mare, ex hoc furioſum, & dementem fuiſſe, ſatis ſuperque depræhenditur, ſecundum Bar. in l. nec codicillos. nu. 1. verſ. probatur aūt quod quis. C. de codicill. & in l. is qui. § diuus nu. 1. verſi. nota quod ex ſermonibus. ff. de tutor. refert & ſequitur Iaſ. in l. furioſum. nu. 4. verſi. item quod iuſſit cadauer ſuum. C. qui teſtam. face poſſ.

294 Item probatur quem eſſe dementem, ſiue furioſum faciendo† articulum, qualiter omnes ſui conſanguinei habebant, & reputabant eum furioſum, ſecundum Bal. in §. item furioſi. Inſt. quib. nō eſt permiſſ. face. teſtam. refert & ſequitur Alex. in d conſ. 54. ad quæſitum breuiter cōcludo. nu. 2. verſ. ubi etiam dicit. vol. 1. & Dec. cōſi. 448. uis tota. nu. 4. verſi. & eodem modo. vol. 2.

295 Itē probatur quē eſſe furioſum, probando, qualiter† eius parētes habebant, & reputabant illum pro furioſo, l. ſi, furioſo puberi. ff. de cur. furio. & ſupra proximè dictum eſt: ſeu quòd publicè, & communiter habebatur, & tractabatur pro furioſo, ſecūdum Alex in dicto cōſ. 54. ad quęſitum breuiter concludo. nu. 2. uerſ. uel ſi probatur ꝙ pater. vol. 1. & in conſ. 92. viſo & opportune diſcuſſo. num. 21. verſi. præterea deponunt dicti teſtes. uol. 5. & Dec. conſ. 86. viſo puncto & diligenter num. 7. uerſi. quia pater illius. vol. 1. & nouiſſime concordantes allegat Iacob. Machel. in patroc. forenſib. patroc. 3. perſcrutanti proceſſum. nu. 6. verſi. ſicut etiam probatur.

296 Item probatur quē eſſe furioſum aut dementem probādo, † qualiter

liter præſente populo in eccleſia clamauit.l.quidã in ſuo.ff. de cód· inſt.refert & ſequitur idem Iacob.Machel.in alleg. eius 3. patroc· uerſi.uel clamaret.

297 Item probari poterit,quem eſſe furioſum faciẽdo † articulũ,qua liter eius nomẽ ignor.l.fin.C.de hęred.inſtit.refert & ſequitur Iaſ. in l.furioſum nu.4.uerſi.itẽ qui nomen ſuum.C.qui teſt.face. poſſ.

298 Item probatur,quem eſſe furioſum probando,qualiter † non reſpondet ad propoſitum,& iuxta interrogata,ſecundum Gemi. in c. filij per illum tex de hæret.lib.6.refert & ſequitur Iaſ.in l. furiosũ. num.4.uerſi.item iudicatur furioſus.C.qui teſtam.facere poſſ.

299 Item furioſum & dementem,quem eſſe probatur,probando † ꝙ dum eſſet infirmus prohibuit,ne ſibi aliquæ medicinæ darentur:nã per hoc furioſus deprehenditur,ſecundum gloſ.in c.prouidẽdum . in uer.inferas.83.diſt.quam ſummè commẽdat Iaſ. in l. furioſum. num.4.uerſi.item ſi infirmus.C.qui teſtam.face.poſſ.in cuius rei & quæſtionis materia,nota,quòd quis non dicitur ſanæ mentis ex eo, quòd notarius aſſerat eum eſſe ſanæ mentis, cum hoc ad ſuum non pertineat officium,ſecũdum Alex conſ.141.ponderatis maturè quę atteſtationibus.nu.12.uerſ.unde dixit Angel.uol.1.ubi in nu.7.uer. prætereà teſtes diſcordes,concludit,quem eſſe furioſum, infamem, aut hæreticum, poſſe probari per teſtes ſingulares, quod ultimum comprobat Dec.conſ.448.uis tota.num.8.uerſi.quia in probãdo furorem.uol.2.quod qualiter procedat,enixè, & luculenter declarat. Maſcard. in tract. de prob tom.2.concl.827.num 8.uerſi.

300 Item probatur,quẽ eſſe dementẽ, & furioſum ex eo quòd † quis conſueuerit turpiter oſtendere pudibundas partes, publicè & inuerecundè,multis hoc inſpicientibus,ſecundum Maſcard. in tract. de prob.tom.1.concl 502.nu.8.uer.prætereà quinto.ubi ad hoc allegat Gram.conſ.crim.16.nu.7.

301 Itẽ probatur,quẽ eſſe furioſum & dementẽ probando,† qualiter donauit oĩa bona ſua,nam cum ſit quædam dilapidatio,non vr̃ cadere in homine ſanæ mentis.l.cum de indebito ff.de prob. & in l.ſi cũ aurũ.ff de ſolu ponit in terminis Soc.conſ.73.circa primã huius cõſultationis.nu.18.uer.cũ donare ſit perdere,& ſpecies furoris.uol.1.

302 Item probatur quem eſſe furioſum,& dementem faciendo † articulum,qualiter ratione demẽtiæ,& furoris fuit ei datus curator,ut illius curam gerat,ſecũdum Dec.conſ.86.uiſo puncto.nu.7.uerſ.ulterius etiã accedit.uol.1.refert & ſequitur Maſca.in tract. de prob. tom.2.concl.826.nu.7.uerſi.illud etiam.

Item

303 Item quem furioſum eſſe probatur, probando, qualiter cum † bonum poſſet ſibi eligere, malum elegit, §. ſed erit. Inſt. quod cũ eo. refert & ſequitur Bal. in l. 1. nu. 3. verſi. extra nota. C. commun. de legat. & poſt eum Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concl. 826. nu. 21. verſi. is etiam furore dicitur & concl. 1045. nu. 19. verſi. præterea ſi perſonæ, quibus in locis retroſcriptos probandi modos approbat & alios adijcit uide ad eum.

304 Quæro ſexageſimoſecũdo, furtum qualiter, & quomodo † probetur? Dic probari per teſtes familiares & domeſticos, qui ſenſerũt & audiuerũt, ſtrepitum de nocte, & quòd hoſtium domus ſit fractũ & apertum, & quòd antea uiderunt res, quæ dicuntur deperditæ, eſſe in domo, & quòd poſtmodum in ea non reperiũtur. Hãc praxim & probandi modum tradiderunt Bar. in l. ſi quãdo. nu. 5. ver. certe per familiares. C. vnde ui. & in l. ſi qs ex argẽtarijs. §. & an hæredi. nu. 3. verſi. ut quia hoſtium fuit ruptum. ff. de eden. Gram. conſ. crim.

305 Item probatur furtum, faciendo articulum, † qualiter furtũ paſſus magnum clamorem emiſit, & magnum rumorem fecit de nocte tempore quo latrones erant in domo, clamãdo, ſuccurrite, ſuccurrite, quia latrones ſunt in domo, & quòd poſtea ſurrexit, & cõqueſtus fuit ſibi tales res fuiſſe ſibi furto ſubtractas, hanc articulandi & probandi formam habes ad Iaco. Machel in ſuis patroc. forẽſib. patroc. 46. uiſo proceſſu formato. nu. 16. uerſi. nam furtum probatur, & ab Alex. conſ. 53. viſo themate ſupraſcripto. nu. 1. verſic. reſpõdet ipſe. vol. 2. vbi tutius eſſe ſubdit fieri articulũ, quòd furtum paſſus eſt, & erat bonæ conditionis & famæ.

306 Item probabitur furtum, ſi probetur qualiter famulus † illius, qui furtum paſſus eſt, aufugit: nam ex eius fuga uehemens inditium inſurgit contra famulum, ſecundum Bar. in l. ſi quis ex argentarijs. §. & an hæredi. nu. 3. verſic. famulus aufugit. ff. de eden. ſequitur Alex. in d. conſ. 53. nu. 1. uer. attendendum tamen eſt. uol. 2. refert & ſequitur Girar. ſing. 8. nota quod in caſibus. nu. 1. uerſi. quod famulus aufugit & nouiſſime hanc eandem praxim approbat Maſcar. in tract. de prob. tom. 2. concl. 831. nu. 6. uerſi. illud ſimile erit & to. 1. concl. 273. nu. 18. uerſi. famulus fugam arripuiſſe, quibus addo Blanc. in l. fin. nu. 423. uerſ. fuga famuli. ff. de quæſ. ubi late examinat, an ex hoc famulus poſſit torqueri, & tormentis ſubijci, uide ad eum.

Item erit etiam articulandum, & probandum, qualiter res furto ſubtractę ſpectant ad furtum paſſum iure dominij, ſeu quaſi: aliàs inquiſitio & accuſatio non procederet, neque ſubſiſteret ſecundum

Arn.

Digitized by Google

Ant.qui dicit hoc memoriæ commendandum ſoliloq.42.in materia furti quẽ refert & ſequitur Ant.Nig in c.reg.ad hoc quod noſtrorum nu.139.uerſi.quarto formata eſt inquiſitio. Inſuper aduertat oculatus & diligens cauſidicus, vt etiam articulando probet valorem rei furto ſubtractæ per communem æſtimationem, iuxta practicam Doct.in l.pretia rerum. ff.ad l.Falcid. ſic edocet Bar.in l.Pedius.§ di
tius.nu.3.uerſi.certe conſilium eſt.ff de incẽd.ruin.& naufrag.& in l.aut facta.§ quantitas.nu.1.uerſi ideo tunc.ff de pœn.refert & ſequitur Ant.Nig in d.c.regn.ad hoc quod noſtrorum.nu.116. verſi.trigeſimoſecundo limita.& Fab.Locr.in com.4.lite.arbit. par.4.6.q. principal.nu 463.uerſi.quoniam alia ſubdentes propterea,quòd niſi ualor rei probetur, in dubio de minimo furto intelligitur. Illud autẽ quod paulò ante dicebamus ꝙ furtũ probatur per accumulationes nocturno tempore factas, ſuccurrite, ſuccurrite, quia fures ſunt in domo,& effodiunt,& furantur. Inficiatur per Spe.ad excludendum fraudes,quæ in dies fingi poſſunt in tit.de pigno.§.1.num. 15.uerſ.ſed dic contra quod tales acclamationes.& in titu de fur.§. 1.nu.25.uerſi.ſed quomodo probabitur,cuius doctrinam ſequi videtur Blanc.in l.fin.nu 423.ff.de quæſt.& Maſcard. in tract. de prob. tom.1.conclu.273.nu.18 uerſic.clamor tamen, ſeu vociferatio nocturna. Vnde dic,quòd licèt iſtæ acclamationes nõ probent præciſè furtum,tamen negari minime poteſt quin ſaltem non faciant indicium,ſecundum Girar.fin.8.nota quòd in caſibus.nu.2.verſi.tu vero vltra Doctores.

Item probatur furtum contra aliquem, ſi probetur,ꝙ eſt homo
307† malæ conditionis,& famæ,& conſuetus ſimilia facere.l. de minore.§ plurium.ff.de quæſ l.nõ omnis § a Barbaris.ff de re mil.l.ſi cui §.ijſdẽ.ff de accuſatio.in quibus iuribus probatur ꝙ qui ſemel fuit calumniatus præſumitur iterum calumniare,notat Dyn.in reg. ſemel malus.de reg.iur.li.6.refert & ſequitur Franciſ.Brun.in tract. de indi.par.1.quæſt.3.nu.2.uerſi.& prius in crimine furti & Blanc. in l.fin.nu.410.uerſi.ſolitus furari.ff.de quæſtio.

308 Item erit inditium contra furẽ,ſi probetur,qualiter ille † erat uicinus & habebat notam illam domum,in qua fuit commiſſum furtum,& ibi conuerſabatur,& eſt videre ad tex.in l.domitius horreorum.ff loc.vbi not.dixit Bart.nu 1.verſi.ultimo nota ex iſta lege, ꝙ illi,qui habent notitiam domus ſunt ſuſpecti, quando domus frangitur propter domus ædificiorum notitiam, & ideo ſecundum eum ad inueſtigationem ueritatis poterũt hæ perſonæ de facili torqueri:

Digitized by Google

hinc officiales, quando maleficia occultè perpetrantur, cõſueuerũt mittere pro uicinis, qui ueriſimiliter præſumuntur ſcire ueritatẽ ad quod facit tex. in l. ſi ita in fin. & ibi. Bar. ff. de fun. inſt. refert & ſequitur idẽ Franc. Brun. in tract. de ind. par. 1. quæſt. 3. nu. 2 uerſi. item poteſt eſſe inditiũ, & poſt eum Blanc. in l. fi. nu. 412. uerſi. uicinus domui. ff. de queſt. ubi paulò inferius ex mentè Bal. in l. 1. in fin. C. loc. ſubdit huiuſmodi inditiũ elidi, ſi probetur, quòd ſic uicinus eſt homo bonæ conditionis, & famæ. quod nota.

Item probatur furtum ſi probetur, qualiter ille, qui impetitur de

309 furto, † fuit uiſus de nocte exire domum illam, in qua fuit factum furtum, & habebat aliquid ſubtus. Item qualiter fuit uiſus expende re monetam de illa ſtãpa, cuius erat illa, quę fuerat furto ſubtracta: hæc duo ponit Angel. in l. milites. C. de queſt. ubi ait, pręmiſſa uera, niſi aliæ concurrãt coniecturæ, ſiue uériſimilitudines in cõtrarium; puta quia ille qui fuit uiſus exire, uel pecuniam expendere, eſſet magnus mercator, quia conditio perſonæ excludit reſultantem ex inditijs, ideo tũc eſt opus, ut alia inditia cõcurrant, ut dicit Franc. Brun. in tract. de ind. p. 1. q. 3. nu. 4. uerſi. quia fuit uiſus exire. & poſt eum Blan. in l. fi. nu. 418. uerſ. uiſus exire domũ ff. de quæſt. & nouiſſimè Benuen. Strac. in tract. de mercatu par. 2. nu. 24. uerſ. unde angulus.

310 Item poterit probari furtũ probando, ꝙ ille qui de furto † impetitur, poſt furtum aufugit, & abſcondit ſe, lege Corn. ff. ad S.C. Sillan. referente Bar. in l. fi. nu. 5. uerſi. ꝙ ipſe poſt furtũ. ff. de queſtio.

311 Item qualiter res illa ſic furto ſubtracta. cedebat ad † cõmodum iuris, & non alterius, puta quia erat inſtrumentum, qđ ad ſe pertinebat. l. 1. § ſi quis inſtrumenta. C. de lati. libert. tollen. refert, & ſequitur Bar. in l. fi. nu. 5. uer. item quod res illa. ff. de quæſt. & Fran. Brun. in tract. de indit p. 1. q. 3. nu. 5. uerſi itẽ ſi illa res. & nouiſſimè Blanc. in l. fin. num. 422. uerſic. res ſubtracta ſic cedebat. ff. de quæſtio.

312 Item poterit etiam probari, qualiter res furto ſubtractæ fuerunt repertæ pęnès illum qui impetitur de furto. l. inciuilem. & l. ciuile. C. de fur. refert & ſequitur Bar. in l. fin. nu. 5. Item quòd res furtiua. ff. de quæſt. & Franc. Brun. in tract. de indic. par. 1. quæſtio. 3. num. 5. uerſi. item ſi poſt furtum. quod uerum eſſe dicunt, quando cum hoc concuurreret ſiniſtra ſuſpitio: ex qualitate perſonæ conſuetæ forte emere res furtiuas uel furari, quia tunc poterit deueniri ad torturã, ſi iudici uidebitur: aliàs autẽ ſi iudici non uidebitur, pp grauitatẽ, & honeſtatem perſonæ, non irrogaretur tortura, argu. tex in l. non omnes. §. à Barbaris. ff. de re mili. ita dicit Bal. in l. inciuile. C. de fur.

referente

Digitized by Google

referente Franc. Brun. in tract. de indit. p. 1. q 3. num. 5. verſic. quod verum: & poſt eum Blan. in l fin. nu. 417. uerſi. quod aut perſona. ff. de queſt vel niſi poſſeſſor rei furto ſubtractæ oſtendet et à quo eam habuit, ſecúdum Bar. in l. fi. nu. 5. uerſic. ſi res furtiua. ff de quæſt. refert & ſequitur Blanc. in d. l. fin. nu. 416. uerſi intellige prędicta procedere ff eod. tit. nam iſto caſu emens rem furtiuam tenetur eam reſtituere uero domino, ſine pretio. l. 2. C. de furt. niſi tẽpore quo eam emit, fuerit proteſtatus, quod eam emebat nomine eius, cuius res erat, & qui paratus erat eã reſtituere uero domino reſtituto ſibi pretio, & intereſſe, ſm Hoſtiẽ. in ſum. in tit. de pęnit. & remiſſ § fi. ver. quid ſi emit rem deprædatam. refert & ſequitur Cæpol. caut. 10. in prin. uerſi. ut quando emit & poſt eum Boſ. in ſua crim. prax. in tit. de fur. nu. 50. uer. tamẽ fallit. & Iul. Clar. in eius crim. prax. § furtũ. ver. ſed hic incidenter quęro. Sed aduerte, quia præmiſſa procedũt, & ſibi locum uendicãt in ſpecto iure communi, ſecus inſpecto iure regni, quo attento fit reſtitutio rei emptæ nullo pretio recuperato, etiam ſi in ipſius emptione emptor utatur dicta cautela, ut eſt uide re ad regiam nouellã prag. prim. in ordi. in tit. de emp. & venditio. quæ incipit, *perche ſiamo informati*. & cum in ſubiectu huius dicti recolem me plura dixiſſe ad ibi per me dicta te reijcio, & vltra ibi dicta adde caſus quamplures, in quibus emens rem furtiuam rem nõ reſtituit, niſi reſtituto pretio in unum recollectos per Boſſ. in ſua crim prax. in tit. de fur per totum.

313 Item probatur furtum faciendo articulũ, qualiter forma † pedũ illius, qui furatus eſt, cõcordat cum forma, & effigie pedum depreſſorum in loco, in quo dicitur commiſſum furtum. hanc articulãdi formam ponit Alber. in l. iudicia. col. 2. C. de rei uẽd. refert & ſequitur Blan. in l. fin. nu. 426 uerſ forma pedis. ff. de quæſt. ubi ſubdit, huiuſmodi indicium non eſſe ſufficiens ad condemnationem, vt Alb. præſupponebat in d. l iudicia. ſed tãtum eſſe ſufficiens ad torturam, ſi alijs coadiuuetur coniecturis.

314 Item probatur furtum, probãdo, ꝙ ſcala reperta † ante feneſtrã domus, in qua furtũ factum fuiſſe dicitur, eſt illius, qui imputatur de furto, vel quia fuit viſa in eius domo: hoc probato inſurgit præſumptio contra inculpatum ad torturam, ſecũdum Pariſ. de Put in tract. ſind. in uerbo, an ſtetur dicto torti. nu 17. uerſ. an ſi reperiatur furtum factum, refert licet non firmet Blanc. in repeti l fin. nu. 48. verſi. ſcala, ante feneſtram. ff de quæſtio. præmiſſa autem intelligerem, modò ille talis, in cuius domo reperta eſt ſcala, ſolitus ſi talia

committere, per ea quæ dicunt Blanc. in d. l. fin. nu. 417. verſi. quod aut perſona. Digeſtis de quæſtio. & Franc. Brun. in tract. de inditijs. par. 1. quæſt. 3. nu 5. verſi. quod verum.

315 Ad excuſandum autem furem à pœna furti, poterit † articulando probari, qualiter non ſubeſt dominus rei furatæ, ſecũdum Bar. in l. falſus. §. qui alienum nu. 3. uerſi. 3. noto. ff. de furtis.

316 Item ſimiliter ad excuſandum furem à pœna furti, poterit † articulãdo probari, qualiter furtum fuit factum dñi voluntate: qđ intelligé, ſi fur ſit conſanguineus, uel amicus domini rei furto ſubtractæ, & res eſſet parua, & dominus fuiſſet conſuetus talia concedere, ſecũdum Bart. in l. inter omnes. § rectè. nu. 1. ver. vt quia erat ſibi conſanguineus. ff de. fur.

317 Item poterit articulãdo probari ad excuſandum furem † à furto, qualiter fur putabat dominum permiſſurũ, & conſenſurum: nã cõcurrentibus ſupra narratis inditijs, & coniecturis, uel alijs ſimilib. per quas appareat dominum permiſſurum aut cõſenſurum, fur nõ eſſet in pęna, ſecundum Bar. in d. l. inter omnes. §. recte. nu. 3. verſ. & ideo niſi fur oſtendat. ff. de fur.

318 Item poterit articulando probari, ad excuſandum quem † a pęna furti, qualiter ille, cui furatus fuiſti, erat tuus debitor, & q. ab eo creditum tuum conſequi minime poteras: nam cuilibet licitũ eſt a ſuo debitore à quo debitum extorquere non poteſt, ęquiualentem rem, vel quantitatem ei ſurripere, & eſt communis opinio ſecundum Couar. in pri. lib. uariar reſolut. cap. 2. nu. 15. verſi. 4. eodem. refert & ſequitur Iul. Clar. in ſua crim. prax. §. furtum. verſic excuſatur autem fur, vbi per diſcurſum ponit multos excuſandi modos à pęna furti, vide ad eũ ibi. & quæ ibi deſũt ſupple ex dictis Fabr. Locr. à comm. ad 4. lit arbit. par. 4 quæſt. 6. nu. 474. verſi. 2. dicatur & excipiatur. & Iacob. Nouel. in crimin. prax. ad defenſ. nu. 149. verſic quòd inditium tollitur. & nu. 19. uerſic. frequentiſſimè. & Blanc. in l. fin. ff. de quæſt. & Ant. Nig. in c. reg. ad hoc quòd noſtrorum. & Alex. cõſ. 1. nu. 15. uerſi. pone quòd iudex. vol. 3. & Bal in l. is creditor. in fi. C. de pignorat. actio.

Quæro ſexageſimo tertio petens alicuius hæreditatem, † quid neceſſe probare habebit? Dic in primis debere articulando probare,
319 qualiter ille, cuius hæreditatem petit, eſt mortuus. Item, quòd teſtamentum fecit, in eoque te hęredem inſtituit: vel quòd deceſſit ab inteſtato & es illi in gradu proximior? quod ſi negetur, pone, ſpecialiter de parentela, quæ qualiter articulando probetur, habuiſti

ſupra

ſupra, & latius inferius Deo dante habebis. Item ꝙ es talis, q potes hæres inſtitui. Item ꝙ ille, qui teſtamentum fecit, erat talis quòd te ſtari poterat. Item qualiter eius hęreditatem adiuiſti. Item qualiter poſſides omnia bona dictæ hæreditatis, vel partem eius, & te hæredem contendis. hãc articulandi formam ponit Spec. in tit. de iudic. §. 1. nu. 4. uerſi. quòd talis mortuus eſt: quibus adde etiam eſſe neceſſe probare, qualiter bona, ad quæ agis, remanſerũt in hæreditate teſtatoris tẽpore mortis, & quòd ea teſtator prius in vita poſſidebat, tamquam uerus dominus, & patronus, ſecũdum Aret. conſ. 103. in cauſa & quæſtione. nu. 4. verſi. & quod iſta bona.

320 Quæro ſexageſimoquarto, craſſa & ſupina ingnorãtia, † qualiter articulando probetur: Maxime ſi cõſiſtat in minus idoneo eligẽdo? Reſponde probari faciendo articulum, qualiter talem eligendo adhibuit exactam diligentiam. Item qualiter electus, ſiue promotus cõiter habebatur idoneus tempore electionis ſiue promotionis. hãc articulandi formam ponit gloſ. communiter approbata. in c. innotuit. in verbo, ignorantia, extra de elect. referente ibi Imol. num. 13. verſi. in glo. ignorantia. Et an ſit dare modum articulandi & probãdi contrarium? Reſponde, quòd ſic, & modus erit talis, vt articulando probetur, qualiter ipſum electum improuidè elegerunt, non requirentes eius perſonam, ab his, per quos certificari poterant. hanc excipiẽdi & probandi formam ſumpſere Doct. ex c. fi. 37. diſt. referente Imol. in d. c. innotuit. Vnum tamen non omitto ad declarationem præſentis praxis, ꝙ opinio gloſſ. in d. c. innotuit, eatenus procedit, quatenus electus, ſiue promotus habebatur idoneus & legitimus tempore electionis, ſeu promotionis, vt paulò ante admonuimus, uel ſaltem, quando per probationem non appareret cõtrariũ ſecundum Imo. in d. c. innotuit. ex cuius verbis verbatim hanc praxim ſumpſimus, cum quo pertranſiuit Abb. vtranque probandi formam approbans, ibidem nu. 22. verſi. niſi communiter fuiſſet.

321 Quæro ſexageſimoquinto, impedimẽtum itineris, qualiter † articulando probetur? Dic, faciendo articulum, qualiter ille qui dicitur impeditus, fuit impeditus accedere ad talem locum, nõ per vnũ iter tantum, ſed per alia quam plura: debent enim ire per itinera magis ſecura, licèt ſint aliquantulum nimis longa lege, eos. § fina. ff. de falſ. refert & ſequitur Bart. in l. Imperator. nu. 1. verſicu. nt quòd probant ff. de appell. & in l. continuus. § cum ita. nume. 5. verſiculo, ſed quod ſi ſunt duæ viæ. ff. de verborum obligatio. reliqua ſubiectum huius praxis concernentia, vide ad Bartol. in l. ueteres. Digeſtis de

Digitized by Google

itinere actuque, priua. & in l. cum proponas. C. de nauti. fœnore.

322 Quæro ſexageſimoſexto. tu ſcis, ꝙ notarius tenetur infra † hebdomadam in publicam formam redigere, & partibus aſſignare inſtrumenta per eum ſtipulata per conſtitutio. regn. baiuolos omnes, confirmatam per regulam pragm. Sereniſſimi Regis Ferdinandi, quæ incipit, conſtitutionē Diui Federici. ſub rubr. de inſtrum. infra octo dies a die roga. ſcrib. quæ cum fuerint interpretatæ, locum minime habeant in notario impedito, proinde congruenter duxi quærendū ad declarationem horum iurium municipalium, qualiter articulan-

323 do † probetur impedimentum notarij non reaſſumentis inſtrumenta infra tp̄s ſtatutum, à dictis regn. conſtit. & regula pragm. vt notarius excuſetur ab ipſorum pœna? Dic, cōem eſſe opinionem, probationem eſſe arbitrariam inſpecta paruitate, & grauitate præiudicij, & inſpecta qualitate impedimenti ſcilicet, an impedimentū fuerit in loco longinquo, aut ſolitario, vel non, & inſpecta qualitate perſonæ impeditæ, an ſit bonæ famæ, conditionis, & uitæ, nec ne, & inſpectis prædictis debet iudex arbitrari an iuramentum ſit ſufficiēs probatio, ſecundū Alex. in l. 2. §. quòd diximus. nu. 2. uerſi. quòd præter quam. ff. ſi quis caut. & poſt eum Afflict. in conſt. regn. baiulos omnes nu. 27. uerſi. 2. quæro conueniunt Ant. Butr. & Imol. in c. querelam. extra de procu.

324 Quæro ſexageſimoſeptimo, qualiter articulādo † probabitur, ꝙ ad aliquem locum tanto tempore perueniri ſolet? Reſponde, faciendo articulum, qualiter maior pars hominum eiuſdem conditionis, cuius ipſe eſt, ad dictum locum tanto tempore peruenire ſolet, ſecū dum Bar. qui hanc praxim ponit per illum tex. in l. continuus. §. cū ita nu. 2. verſ. ſufficit enim ſi dico. ff. de uerb. obligat. teſtis autē, qui ſuper hoc examinatur, interrogatus de cauſa ſcientiæ, debet reſpondere, quia ſcio diſtantiam dicti loci, & ſolitus fui in tanto tēpore ad dictum locum peruenire cum hominibus eiuſdem conditionis, & ſemper uidi maiorem partem hominum in tanto tempore peruenire: vel poterit clarius reſpondere dicēdo, ſcio diſtantiam dicti loci, & ſum cōſuetus per alia itinera ſimilia ire cum hominibus eiuſdem conditionis, & communiter in tot diebus tantum iter perambulare ſolent: vel cum hoc liquido probari non poterit, ſtandum erit uulgi opinioni, ſecundum Bar. in d. l. continuus. §. cū ita. ff. de uerb. oblig. & an ſit dare caſum, in quo talia impedimenta probari valeant iuramento. uide Rot. Peruſ. deciſ. 36. nu. 3. uerſi. hæc tamē regula, parte 1. & qualiter probare debeat ille, qui dicit in mari fuiſſe tēpeſtatem

taliter, quòd in termino præfixo, in loco deſtinato venire nõ potuit, videdus tibi erit Bar. in l. 2. §. quod diximus. nu. 2. verſ. ſed, quæro. ff. ſi quis caut.

325 Quæro ſexageſimooctauo, quid erit neceſſe articulãdo † probare ad hoc, ut poſſit haberi recurſus contra ignem immittẽtem in reſtutijs, ſeu in fiſtulis alienis pro emendatione damni dati, ſeu ſequuti? Reſponde, faciendo articulum qualiter ignis fuit immiſſus die ventoſó, l. qui occidit. §. in hac. ff. ad legem Aquiliam. Item qualiter nõ obſeruauit, ne ignis ultra ſiue longius procederet. d. l. qui occidit. §. in hac. ff. ad l. Aquil. Item qualiter ille, qui ad emendam damni tenetur, eſt dominus, ſiue ſaltem poſſeſſor rei, in qua damnum fuit illatum, & incendium immiſſum, ſecundum Alber. de Roſ in tract. ſtatut. p. 2. q. 74. refert & ſequitur Ant. Nig. in c reg. pridem tibi mãdatum noſtrum nu. 2. verſic. an ille qui agit. uel ſi ueritas opitulabitur, poterit articulando probari fama publica, quæ eſt contra ignem immittentem, ſeu mala fama incendiarij, puta quia erat ſolitus ſimilia facere, ut ipſius fuga, & vilitas perſonę, uel quòd illa met nocte, ſiue die, qua prętenditur quòd ignis fuit immiſſus, fuit viſus propè locum incendij facti, cum ſcopis, paleis, igne, & alijs inſtrumẽtis, alia uè materia, ordinata ad combutendum & conſtãret de minis & inimicitia inter incendiarium & damnum paſſum: nam iſte coniecturæ in tali caſu erunt perquàm ſufficientiſſima ad irrogandam torturam, ſecundum Ant. Nigr. in c. regu. pridem tibi mandatum noſtrũ. nu. 20. verſic. ſi vero appareant inditia. ubi pro ſe allegat Gram. conſil. crim. 22. in cauſa ſtrenui militis, per diſcurſum.

326 Quid enim ueniat probandum ad excuſationẽ impetiti † de ignis immiſſione? Satis colligi poteſt ex d. l. qui occidit §. in hac. ff. ad l. Aquil. ex cuius tex. diſpoſitione in occurrẽti caſu poterit articulando probari, qualiter tempore, quo ignem in reſtucijs immiſiſti, nõ erat dies uentoſus, uel quia uentus poſt accenſum ignem apparuit: & ꝙ ille, qui de tali incendio impetitur, exactiſſimam diligentiam adhibuit, ne ignis longius procederet, tam ante accenſum ignem quàm poſt, hoc probato præſumptionem culpæ extingui, & excludi ſatis cõprobat Gram. in alleg. conſ. crim. 22. in cauſa ſtrenui militis. nu. 11. uerſi. cum diligentia extinguat, ubi ad hoc allegat Alex. item tenentem in conſ. 50. viſis & opportune ponderatis. nu. 12. verſi. non omitto, quòd vbi probãtur. uol. 1. & in l. domos hęreditarias nu. 6. verſic. quòd ſi probatur. ff. de legat. 1. & Iaſ. in l. ſed & ſi quis. § quęſitum. nu. 41. uerſi. eodem modo ſi habitantes. ff. ſi quis caut.

317 Itē poterit ex aduerſo probari, qualiter impetitus, & inquiſitus † de incendio eſt bonæ famæ, uitę, & conditionis, nō ſolitus ſimilia facere: hoc enim probato tollitur inditiū malę famę, uulgatiſſimis iuribus inferius allegandis: qualiter autem indiciū minarum tollatur, & eneruetur, ſuo loco cōgruētius habebis· nec hoc mirum eſt, quia una præſumptio tollitur per aliam.l.diuus ff.de in integr.reſt. & ueroſimile tollitur per aliud magis ueroſimile. l.ſi q adulterium C.de adult refert & ſequitur idem Gram.in alleg.conſ.crim.22.in cauſa ſtrenui militis.nu.11.uerſi.ex quo una præſumptio.

Item poterit ex aduerſo articulando probari, qualiter ignis pro
328 ceſſit † à natura, ſeu ui diuina, & diuino iudicio, puta fulgore, ſeu fulmine, hęc.n.uerificādo, nec culpa, nec negligētia alicui imputari pōt, cū contra uim diuinā nequaquā reparari pōt. l. fiſtulas.§. ſi.ff. de cōtrahen.empt.l.fluminum.§.Seruius.ff.de dā infer.& ſequitur Ant.Nig.in c.regn.pridem tibi mandatū noſtrum.nu.15.uerſi. primo modo incendium, ubi ad idem allegat Bald.idem tradentem.in conſ.174.caſus talis eſt quoddā fenile.nu.2.uer.ſi uero.uol.2.& Alber.in tract.ſtatut.part.2.quæſt.81 ubi ait ita in contingentia facti
329 fuiſſe iudicatum: ſubdens cui incumbat hoc probare. uide ad eum.

Item poterit articulando probari, qualiter ignis proceſſit † caſu fortuitu, & ſine vlla culpa illius, qui impetit de ignis immiſſione, puta ſi incendium per incurſum hoſtium fuit immiſſum, vel quia probaret ſcintillam à vento aliunde aſportatam fuiſſe, & igneam cēdiſſe, & euolaſſe in paleā, & inuiſibiliter ignis multiplicatus eſt: nā tunc & pro tali caſu fortuito cōtra neminem datur actio: vbi enim nulla culpa eſt, ibi nulla pęna eſſe debet.l.cōtractus ff.de regul. iur. l.quæ fortuitis.C.de pignora.actio.l.contractus ff.loc.l. videamus §.1.de actio.emp.l.ſi ea res.in prin.ff.eod.tit.cum alijs ad idem allegatis per Nig.in d.c.reg pridem tibi mandatū noſtrum.nu.16.verſic.ſecundo modo incendium poteſt committi.

330 Quæro ſexageſimonono, indebitè ſolutum repetens † quid articulando probare habebit? Reſponde, quòd duo copulatiuè in articulis deducere debet.vt victoriam reportet: quorum primū eſt, vt articulando probet qualiter ille, vt facta fuit ſolutio, nō erat creditor. Item, qualiter erroneè ſoluit.hanc articulandi formam ponit Bart. in l.cū de indebito.nu.4.verſi.noto.ff.de prob.cuius praxim ſequutus fuit Alex. conſ.83.in cauſa & lite, inter Ioannem de Blanchis.num 1.verſic.habet neceſſe probare.vol.1.vbi ponit ad dilucidandam hanc praxim multifaria exempla, pro eis habeatur ad eum recurſus.

rurſus.cui autem incumbat probare indebitè ſolutum, reſpõde,re petenti regulariter: tamen ſi repetens ſi perſona priuilegiata, puta pupillus, minor ſeu miles vel agricola, tunc reus debes probare, ſe debitum recepiſſe, ſecũdum Spec. in tit. de prob. §. 2. num 13. verſi. quintum eſt actoris priuilegium.

331 Reliquum tamen eſt, ut quęquam doceamus, qualiter † ſint formandæ exceptiones ad elidendam, & tollendam præmiſſam probationem in caſu repetitionis indebiti. & equidẽ ſi cum veritate fieri poterit articulando, probandum erit, qualiter quis ſciẽter ſoluit indebitum, puta quia ſciebat inſtrm, ſiue quamlibet aliam ſcripturã eſſe vitioſã, vel defectiuã, vel quia teſt m̃ erat inofficioſum, uel nota erat lis, & querela ſuper eis, quarum ſcipturarum occaſione deuentum fuerat in ſolutionem indebiti, & ſic dubius erat litis euentus. l. quod debebatur. ff. de pecul hunc excipiendi, & probandi modum ſumpſere Doct. ex l. eum qui. §. item quæſitum. iuncta ibi doctrina Albe nu. 2 uerſi. ſed quomodo. ff. de inofficio. teſtam. iſte excipiẽdi modus non habet locum in eo, qui ſcienter ſoluit vſuras indebitas: nã poterit illas repetere, de text ĩ c. debitores. ext. de iureiur. refert & ſequitur Dec. in l. cuius per errorẽ. ff. de regul. iur. itẽ iſte excipiẽdi modus procedit in principali ſcienter ſoluente indebitũ, ſecus in eo, qui nomine alieno ſcienter indebitũ ſolueret: nã tali caſu repetitioni locus eſſet, de tex. ĩ l. 1. §. hæc verba, ff. ne uis fiat ei. refert & ſequitur Bal in l ſi per ignorantiã. nu. 1. verſ. caue C. de cond. indebi.

332 Item poterit in aduerſum probari ad tollendum † indebiti repetitionẽ, qualiter indebitum, ad cuius repetitionem agitur, fuit ſolutũ ex cauſa iudicati, quo caſu, repetitioni locus non erit, vt probatur in l. 1. C. de cõd. indebi. de cuius dicti veritate latè diſſerit Alber. ibi. nu. 1 verſ. an indebitũ, qui magiſtraliter diſtinguit plures caſus. ad eum te remitto quid autem veniat probãdum vt indebiti ſoluti ex cauſa iudicati repetitio competat. inferius habebis.

333 Item poterit articulando probari, qualiter indebitum † fuit ſolutum ex cauſa, quæ per inficiationẽ creuerat: hoc enim caſu indebiti ſoluti repetitio ceſſat, & quę ſit huius dicti ratio, uidẽdus tibi erit Alber in l. ea quæ nu. 1. uerſi. ſed quæ eſt ratio. C. de cond. indebi.

334 Item poterit articulando probari, ſi id cũ ueritate fieri † poterit, qualiter indebitum fuit ſolutum extra iudicium, hoc probato non erit repetitioni locus ſecundum gl in l. 2. §. ſolet. in uerbo, condemnatum. ff. de hæred. uel actio. uen.

Item poterit ex aduerſo probari, qualiter ille, cui facta fuit indebiti ſo-

Digitized by Google

335 biti ſolutio,†ex tali ſolutione & indebiti receptione,nõ eſt effectus locupletior,hanc excipiendi formam ponit Bar.in l.ſi in aream.not.
2 ff.de cõd.ĩdeb.vbi ſubnectit exẽpla huius exceptionis.vide ad eũ.

Item poterit ex aduerſo probari, qualiter indebitum fuit ſolutũ
336 per ſententiam†arbitratoris,hoc probato repetitioni locus minime erit, ſecũdum Ioannem Bapt.de San. Blaſ.in tract.de arbit.quęſtio. 91.verſi.quid de arbitratore.

Vlt.poterit ex aduerſo probari, qualiter indebiti ſolutio fuit fa-
337 cta†vigore tranſactionis initæ inter partes, hoc caſu pariter nõ erit repetitioni locus,ſecundum Ioannem Bapt de Sancto Blaſ.in tract. de arbitr.quæſt.91.

338 Quæro ſeptuageſimo,qualiter articulando probetur†infamia facti? Reſponde,faciendo articulum de tali facto,ex quo infamia irrogatur,& oriri ſolet,hãc articulandi formam ponit Bal.in l.Caſſius. nu.7.verſi.ſed nunquid infamia hominis.ff.de ſenato. & in ſumma dicetur plene probata infamia facti,ſi articulãdo probetur,qualiter opinio illius,de cuius infamia agitur, eſt lęſa apud graues, & ꝓbos viros,ſcd̃m Abb.in c.inquiſitioni,§.quæſiuiſti.num.5.verſi.nota ꝙ quis proprie.ext de accuſ.ubi dicit ſecus eſſe,ſi reperiatur lęſa apud viles,& maleuolos:nam de huiuſmodi infamia non eſt curandum: turpe enim ęſt,ſecũdum eum a uilibus,& turpibus laudari,quia videtur de complicibus laudantium,ſed laudari a laudatis uiris: decorum eſt.hanc eandam Abb. praxim: ſequitur Iaſ.in l.cunctos populos.nu.44.uerſi eſt aliquis ſcolaris. C.de ſũ.Trin.& fide cathol.ubi multifariè exemplificat Abb praxim,quomodo autẽ teſtes inducti ad probandam infamiam facti, habeãt deponere, ut plene probent latiſſimè explicat Spec.in tit.de inquiſ.§.uiſo igitur. nu.9.uer.uerũ tamen non ſufficit.& ante eum Innoc.in c.cum oporteat.nu 4.uerſ. item ſufficiens cauſa eſt.ext de accuſ.& ut omnia in ſubiectu huius praxis per breui & remiſſiuè habeas,quotuplex ſit infamia facti,& quos effectus producat,uide ad Iaſ.in §.ſi itaq.nu.22.verſi. & de infamia facti. Inſt.de act.& ad eundẽ Iaſ.poſt Bal.in l.cũctos populos. nu 45.uerſi: eſt uerum quòd infamia facti.C.de ſac.ſanct.Eccleſ.

Quæro ſeptuageſimoprimo,ad probandum quem eſſe bonũ,qua-
340 liter†articulando probetur? Reſponde, faciẽdo articulum qualiter ille,de cuius bonitate agiť,fuit habitus, tẽtus,& reputatus bonus, & hodie pro bono habetur,tractatur,& reputatur generaliter,& cõmuniter ab omnibus cognoſcentibus eum:item qualiter fuit uiſus continuo conuerſare cum hominibus, & perſonis bonæ cõditionis

Digitized by Google

& famę: ex tali etenim conuerſatione, & communi reputatione, probatur bonitas, & ſic è contra ex mala conuerſatione & ex communi mala reputatione probatur alicuius malignitas & prauitas, ſecūdū Angel. in §. cogitādum nu. 8. uerſ. & ſic facit. Auth. de monach. pro quo facit gloſ. 1. in l. optimam C. de contrah. & committen. ſtipul. quæ noluit illud bonum dici, quicquid inter bonos uiros tractatur.

Quæro ſeptuageſimoſecundo, amicitia quonam pacto inter ali-
341 quos † articulando probetur? Reſponde, faciendo articulum, qualiter illi, de quorum amicitia tractatur, continuè & frequenter inuicē conuerſantur, colloquuntur, & ſalutantur: ex tali igitur continua & aſſidua conuerſatione, colloquutione, & ſalutatione, amicitia benè probatur l. latę culpę §. amicos ubi gloſ. in uer. notitia. ff. de uerb. ſignific. ſequitur gloſ. in c. Adrianus in ver. ad ſalutandum. 63. diſt. & nouiſſimè Maſcard. in tract. de prob. tom. 1. concl 85.

Item probatur amicitia probando quòd illi, de quorum amicitia
342 † agitur, habent unum uelle, & unum nolle ſecundum Ang. in § cogitandum. nu. 9. uerſi. quod eſt unū uelle. Auth. de monac. refert & ſequitur Abb in c. repellantur nu. 1. extra de accuſ. Inſuper poterit probari amicitia probando communem uictum patrium, aut parentelā, ſecundum Bal. in c. accedens. nu. 1. uerſi. & nota quòd amicitia. ext. ut li. non conteſt. refert & ſequitur Franciſ. Curt. in tract. de teſtib. concl. 39 nu 65. uerſi. quod amicitia dicitur & oritur.

343 Quęro ſeptuageſimotertio, quidnā articulādo neceſſe erit † probare ad probandam inimicitiam? Reſponde faciendo articulū, qualiter illi, de quorum inimicitia tractatur, & agitur, frequenter conuerſantur cum inimicis illius, qui inimicitiam probare nititur: amicus. n. inimici mei, meus inimicus eſt. c. eijciēs 88. diſt. firmat Abb. in c. repellantur. nu. 2. refert & ſequitur Maſcard in tract. de prob. tom. 2. concl. 898. nu. 28. uerſi. is quoque.

Item probatur inter aliquos inimicitia extare probando, quòd in
344 uicem † ſe non ſalutant, prout ſalutare conſueuerant: hoc enim probato plenè dicetur probata inimicitia, ſm gloſ. in c. cum Adrianus. in uerbo ad ſalutādū 63 diſt. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob to. 2. concl. 898. nu. 33. uerſi. poſt hęc. & Barb. ante eum. in d. c. repellantur. ext de accuſ. & Abb in c cum olim. nu 6. ext. de iniur.

Item probatur inimicitia faciēdo articulum, qualiter tibi ipſi ſa-
345 lutanti † non reſpondit, ex hoc enim arguitur inimicitia, ſecundum Felin. in c. ſuper hoc. nu. 5. uerſi. vel ſi ſalutatur. ext. de offic. deleg.

Item probatur inimicitia faciēdo articulū, qualiter ille, de cuius

inimicitia.

346 inimicitia † tractatur, minatus eſt tibi mortem, vel te criminaliter accuſauit: per hæc ſolum quis præſumitur inimicus, ſecundũ Felin. in c. quoties. nu. 5. verſ. vel minas atroces. ext de teſtib. quod fuit de mente Bar in l. 3. § nõ ſolum. nu. 3. uer. ſed de capitali crimine. ff. de adimend. legat refert et ſequitur Roland. a Vall. cõſ. 63 viſa inquiſitione formata nu. 32. verſi. itẽ de inimicitia capitali. vol. 2. & Maſc. in tract. de prob. tom. 2. concl. 898. nu. 14. verſi. oritur inſuper.

Item probatur inimicitia faciendo articulum, qualiter inter te, et
347 † ipſum fuit, & eſt contentio de maiori parte bonorum. §. item propter litem. Inſt. de excu. tutor. l. propter litem. ff. eod. tit per quę iura ſic in terminis decidit Bar. in l. 3. §. non ſolum. nu. 4. uerſi. ſuæ inimicitiæ grauiſſimæ. ff. de adimen. leg. & poſt eum Abb. in c. repellãtur. nu. 4. uer. & dicitur inimicitia ext. de acc. refert & ſequitur Maſcar. in tract de prob. to. 2. concl. 898. nu. 7. uerſi. probatur item.

Item probatur inimicitia faciẽdo articulum, qualiter ſpoliauit te
348 † aliqua parte bonorum, uel quia tuam vxorem contra tuam voluntatem detinet: his articulatis & probatis, de inimicitia conſtare dicitur ſecundum Abb. in c. accedẽs. il 2. nu. 1. verſi. ibi qui uxorem. ext. vt li. non cõt. refert & ſequitur Felin. in c. quoties. nu. 5. uerſi. item ſi probatur. ext. de teſtib. & in c. cum oporteat. nu. 5. verſi. item ſi probatur aliquem retinere. ext. de accuſ.

Item probatur inimicitia, faciendo articulũ, qualiter te detinuit
349 in vinculis, † hoc probato, inimicitia arguitur, ſecũdum Bal. in l. in ipſius. nu. 1. verſi. in tex. in uinculis. C. famil. erciſ. refert & ſequitur Felin. in c. cum oporteat. num. 5. uerſic. idem ſi tenuit in uinculis. ext. de acc. multos alios probandi modos habes per Maſc. in tract. de prob. tom. 2. concl. 898. per totam.

Reſtat ad inſtructionem iuuenum, quos intendo bene inſtruere,
350 † exceptiones enarrare, ad elidendum probationem inimicitiæ, & equidem ſi id cum veritate fieri poterit ad excludendũ, & eneruãdam dictam probationem, poterit articulando probari, qualiter illi, de quorum inimicitia arguitur, adinuicem cõuerſantur, & inſimul potantur, hanc articulandi, & excipiendi formam ponit gloſ. in §. in ſumma. Inſt. de iniur. refert & ſequitur Bert. in ſuo repert. in verbo, inimicitia probatur uerſi. inimicitia probatur remiſſa.

Item poterit ex aduerſo probari, qualiter fuit conſtitutus ab alte
351 ro. l. athletę. §. dat † remiſſionem. iuncta ibi gloſ. in uer. datus tutor. ff de excuſ. tuto.

352 Itẽ poterit ex aduerſo probari, qualiter vnus alteri ſeruiuit, hoc

probato

probato inimicitiæ probatio eſt eliſa, ſecundum Bald. in l. in ipſius. nu. 2. verſi. & ex hæc lex. arg. C. famil. erciſ.

353 Item poterit ex aduerſo probari de vẽditione feudis facta uaſallo inimico: nam per huiuſmodi vẽditionem præſumitur recõciliatio, ſecũdum Bal. in c. 1. de probib. feu. alien. per Feder. in uſib. feud. mo uetur de tex. in l. creditor. §. 1 ff. mand.

354 Item probatur recõciliatio faciendo articulum, qualiter unus legauit alteri, ſecũdum Bal. in l. in ipſius nu. 4. verſi. quęrit hic Angel. C. famil. erciſ. reliquos quam plures modos ad excludendum præſumptionem inimicitiæ, uide infra quæſt. 96.

355 Quęro ſeptuageſimoquarto, † agens interdicto de libero homine exhibẽdo. quid in articulis deducere debet? Dic, qualiter talis cõſanguineus tali die deceſſit: item qualiter tali loco eũ ſepelire uolebat: item qualiter me uolentem inferre prohibuiſti: hæc omnia probantur in l. 1. ff. de mor. inferen. & in ca. in Eccleſiaſtico. 13. quęſt. 3. itęm qualiter ille locus in quo uolebam illum ſepelire, meus eſt, uel in eo mihi ius competit mortuum inferendi. l. 1. §. hoc autẽ interdicto. & §. item ſi mihi. ff de mor inferen. ut quia ius illud fuit mihi legatũ, uel quòd ſum de familia, vel hæres illius, qui mortuos poterat inferre d. l. 1. ff. de mor. infer l. ius familiariũ l. ius ſepulchri. C. de ſepulcr. uiol. item quòd licet locus ille ſit alienus, tamen ego inferrebã domini voluntate. l. 2. C. de religioſ. & ſump. fun. refert & ſequitur Spec. in tit. de ſepul. §. 1. nu. 11. uerſi. pono quòd talis. quid autem reus in aduerſum probare debeat ad excludendam intentionem actoris uolentis mortuum inferre, adeat Spec. in tit. loco de ſepultu. §. 1 num. 11. verſi pono quod ille qui deceſſit.

356 Quæro ſeptuageſimoquinto, patri agẽti interdicto de liberis exhibendis, quid † in articulis incumbat deducere? Reſpõde in primis ipſum oportere articulãdo probare filiationem illius de cuius exhibitione tractatur, quæ qualiter probãda ueniat, infra ſuo loco ſubijciam. & hoc ad cautelam cum quilibet præſumatur eſſe in paterna poteſtate, niſi cõtrariũ probetur, l fi. ff. de his qui ſũt ſui uel alie. iur.

Item erit neceſſe probare, qualiter filiũ eius detines, qui ſibi ex-
357 hibitionem fieri attentat † & contra eius uoluntatem, l fin. ff. de his qui ſunt ſui uel alie iur.

Item, qualiter ille, qui de filio exhibitionem ſibi fieri petit ipſum
358 filiũ benignè † tractauit. l. 1. §. ſi uero mater. l. deinde. §. etiam. ff. de his qui ſunt ſui uel alie iur. refert & ſequitur Spec. in tit. de cõuerſ. infidel. §. 1. num. 3. uerſic. pono quòd talis eſt filius meus. quid autẽ

in ad-

in aduerſum articulando probari ualeat filij detemptor, vt patrem ſibi exhibitionem fieri petentem excludat, dic quòd in primis oportebit eum articulando probare qualiter ille de cuius exhibitione agitur. nõ eſt filius illius, qui exhibitionem procurat: itẽ qualiter illum emancipaſti, item faciendo articulum qualiter inter detẽtorẽ, et exhitionem petentem olim fuit controuerſia, & fuit iudicatum non eſſe filium exhibitionem petentis.

359 †Item qualiter detentrix eſt mater exhiberi petiti hec probantur in l. 1. §. ſi uero mater. ff de his qui ſunt ſui vel alie. iur item qualiter ſum legitimus maritus filię tua, quam tibi exhiberi poſtulas. l. 1. & l. imo. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. refert & ſequitur Spec. in tit. de conuerſ. infidel. §. 1. nu. 3. uer, pono ꝙ talis quẽ dicis. cuius praxis formalia uerba habuit Roffred. in tract. de libel. p. 2. ſub. rub. de ĩter dic. de liber. homi. exhib. nu. 2. verſ. ego dico quod Titius. & qd probare habeat agens ad exhibitionem rei mobilis, uel ſe mouentes videat ad Spec. in tit. de iudi. §. fin. nu. 2. uerſi pono quòd res pro qua.

Quæro ſeptuageſimoſexto, quid neceſſe erit articulãdo probare

360 †ad probandum intereſſe domus deſtructæ? Reſponde in primis eſſe articulando probandum valorem domus deſtructæ tempore deſtructionis: item debet articulando probare quantum ualent area, & cementa domus deſtructę, quæ remanſerunt: hanc articulãdi formam ponit Bart. in l. cum emptor. § fin. nu. 1. verſic. ultimo nota. ff. de dam. infec. & in l. facienda. num. 1. uerſicu probauit domum eſſe dirutam. ff arb fur. cęſarar. refert & ſequitur Imol. in dicta. l. cũ emptor. § fin. num. 3. verſi. nota modum probandi & articulandi. ff. de dam. infe & poſt eum Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. tomo. 1. cõcluſ. 930 nu 8, uerſ, item ſi uis petere: nota tamen quòd tunc demũ eſt probandus ualor areę, & cemẽtorum, ſi agẽs ad ualorem domus deſtructæ uoluerit pro ſe retinere aream, uel cementa, ſecus ſi voluerit ea dimittere reo, nam tũc nõ oportebit talia probare, cum poſſit petere integrum valorem domus deſtructæ tempore deſtructionis, arg. eorum quæ not. in l ſi pecuniam. iuncta ibi gloſ. in uerbo, expẽdendo. ff de cond. ob cauſ. refert & ſequitur Caſtr. in dicta l cum emptor. § fin num. 3. verſi. hoc intelligo uerum. ff. de dam. infe.

Quæro ſeptuageſimoſeptimo, ædificium eſſe, vel nõ eſſe idoneũ,

361 †qualiter articulãdo probetur? Collige ex l. ſi ita idoneũ. ff. de dam. infe. remiſſiuè ponit Bar. in l. in cõmunis parietis. nu. 1. verſ. formã articulandi, ſi uis probare ff. eod. tit. de dam. infe.

Quæro ſeptuageſimooctauo, quę probatio eſt neceſſaria marito

repeten-

Digitized by Google

362 repetentis † vxorem. Recurre ad Abb poſt Innoc. in c. ex parte. num. 22. uerſi. quid habet probare, ext. de reſtit. ſpol in quo loco multifariam probandi formã & practicam ponunt. uide ad eos, & ad Doct. in c. literas. ext. eod. tit. & in hac quæſtione quomodo concipi debeat libellus, ponit Spec. in tit. de ſpõl. & matr. §. porrò. in princ. & in ſubiectu huius quæſtionis, qualiter probari valeat titulus matrimonij deſcribit Calc. conſ. 121. ſpectabilis Doctor. num. 3. uerſi. titulus matrimonij. Inſuper petens reſtitutionem ancillæ, Eccleſiæ, uel canonicatus, quid articulando probabit. Vide Innoc. in c. ex parte. nu. 5. ſed videtur quod hac ratione ext. de reſtit. ſpol.

Quæro ſeptuageſimonono, quid neceſſe erit articulãdo probari,
363 quando agitur † contra agrimenſorem ex eo, quòd falsò, vel male agrum menſurauerit? Dic, quòd tali caſu debes articulãdo probare qualiter uolebas a me emere decem iugera prędij, uel quia inter me, & te erat quæſtio de finibus: item qualiter uoluiſti ſcire ab agrimẽſore, an ibi eſſent decem iugera prædij, uel an fines mei vſque ad talẽ locum protenderent; item qualiter te in agrimenſorem elegi: item qualiter meſſus fuiſti, & malè: item qualiter denunciaſti mihi prædium per te menſuratum eſſe decem iugerum, uel fines meos uſque ad finem protendi, & inueni pauciora eſſe iugera, uel plus eſſe in finibus: item qualiter uenditor cui pretium ſolui pro decem iugeribus prædij, effectus eſt non ſoluendo. Item qualiter agrimẽſor peritus eſt in menſurandis agris: item qualiter dolo agrimenſoris, uel lata culpa fuit facta menſuratio, probantur hæc omnia in l 1. cum l. ſeq. ff. ſi mẽſ. falſ. mod. dixer. refert & ſequitur Spec. in tit. de paroc. § hæc materia, num. 6. uerſ pono quod uolebam emere. ubi paulo inferius ſubijcit modum probandi contrarium ad tutamen agrimenſoris, ad eum te remitto. reliqua in hac materia ſupple ex dictis Felini poſt. Abb in c quia iudicãte. ext. de præſc. ubi latè fimbrias extẽdunt, ultra quos uide Iaſ. in §. quędam. num. 78. uerſ. aduertite etiã. Inſt. de actio. & de noſtratibus uide Anto. de Nigr in c regn. cum adouiandum nu. 5. uerſi. ſimiliter etiam agrimenſor. uſque in finem: & in ſumma qui in menſura ſentit ſe grauatum, debet menſoris iniuſtitiam probare: veluti ab eo aliquid in menſura fuiſſe gratiosè remiſſum, vel fraude interceptum. & tũc ex eo leuamen accipiet, ut clare ſancitum reliquerunt Imper. in l. qui grauatus. C. de cẽſi. & cẽſitori. li. 10 vbi etiam limitatur tempus opponendi querelam contra agrimenſorem. ut refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob to. 2. concl. 1044. num. 7. uerſi. in menſura autem.

Quæro

364 Quęro octuageſimo, debitor rei uendicans pignus uenditum per perã ab eius creditore, quid articulando probabit? Reſponde in primis, ipſum debere articulãdo probare, qualiter creditor, qui pignus vendidit, effectus eſt non ſoluendo. l. 1. C. ſi uend. pigno. agatur.
Itẽ qualiter creditor dolo malo pignus diſtraxit, ut quia illud mi
365 nus† iuſto pretio uendidit, d. l. 1. iũcta gl. in uer. dolo malo. C. eo. tit.
Item qualiter emptor participauit fraudem cum creditore in uẽ
366 ditione † dicti pignoris, d. l. 1. & l. ſi uxor, & l. cũ creditor. C. ſi uẽd. pigno. agatur. quia tunc his copulatiuè probatis debitor oblato pretio cum uſuris recuperat cum fructibus. l. 1. C. eod. tit.
In aduerſum uero, quid articulando probare habebit emptor pi-
367 gnoris, ut† cõtrouerſiam minime patiatur in pignore empto? Dic, faciendo articulum, qualiter debitor ratam habuit uenditionem pignoris, licet perperam uenditi, ut quia in eo pluri quo uenditũ fuit pignus, actione pignoratia conuenit creditorem ſeu uenditorem pignoris: tunc enim hoc probato pignoris emptorẽ minime moleſtare poterit. l. fin. C. ſi uend. pigno agatur. l. fin. C de diſtract. pignor. l. quamuis § fin. ff de pignor. actio. l. fina. §. ſi uero creditori. C. de iur. domin. impetran. refert & ſequitur Ludouicus Roman. conſil. 203. quoad primum conſultationis articulum. nu. 9. verſi. breuiter dicendum, & dũ caſus mihi occurriſſet in facto, in terra Morani inter Magnificum Lucam Antoniũ Lapoliſella cum illis de la Menſa, iuxta hanc praxim conſului, & cum difficultate obtinui, ſtante imperitia aſſeſſoris, qui tunc temporis in dicta terra aſſidebat: quod nota.
Quęro octuageſimoprimo, qualiter articulando probetur delu-
368 crum, ſiue† excapitum inter ſocios? Reſponde probari, faciendo articulum, qualiter in bonis ſocialibus paſſus es furtum, rapinam, incendium, uel ſimilia, ſecundum Cap. Tholoſ. deciſ. 447. item fuit quęſitum quidam mercator, quod fuit de mẽte Bar. in l. 2. C. de naufrag. lib. 10. vel quia credidit illis bona ſocialia, quibus iuris præſumptione credere debebat, puta quia erant diuites tempore credentię. arg. tex. in l. ſi tutelæ. §. ſanè. ff. de adminiſtr. tutor.
369 Item qualiter in eis exigendis adhibuit eam diligentiam † quam adhibuiſſet in rebus proprijs ac quilibet alius diligẽs paterfamilias. hanc articulandi formam in contingentia facti ſuppoſuit Soc. conſ. 24. uiſis ac diligẽter mature inſpectis. nu. 39. uerſi. modo ad propoſitum. uol. 1. Qualiter autem probetur lucrũ inter ſocios, dic probari eo ipſo, quòd contrarium non probatur, cum ſemper præſumatur lucrũ maxime in negotiatoribus & traficatoribus. l. cura. §. deficientium

tium.ff.de muner.& honorib l.ſi defunctus.C.arbitr.tute.quę iura ad hoc allegat Soc in alleg.conſ.34.nu.41.verſic.quia in dubio qui libet præſumitur.uol.1.refert & ſequitur ex noſtratibus numquã ſatis laudus vir Dominus Petrus Folle, in addit. ad Maran. in ſuo ſpec.par.6.act.6 ſecũdæ part.iudic.nu.71.uerſic.& in dubio præſumendum eſt,cum quibus pertranſit Angel. conſ.90. pro deciſione quæſitorum.nu.3.uerſi hoc & vltimo præmitto.

Quæro octuageſimo ſecundo, quæ probatio eſt neceſſaria,ad pro
370 bandam memoriam † hominem non extare, ſuper aliquo facto? Reſpõde probari ſi fiat articulus qualiter communis opinio eſt quod hominis memoria non exiſtit in contrarium, ſeu communem opinionem eſſe, ſe non vidiſſe eos, qui uiderunt vel adiuuerit ab alijs eorum tempore fuiſſe ſeruatum cõtrarium,l.ſi arbiter.verſi. ſed cũ omniũ ff de prob.notat Innoc.in c.quid per nouale. in gloſ.in ver. memoria.ext.de verbo.& rer ſignific & glo.fin.in cap.1.de præſcr. lib.6.& Bart.in l.2.§.idem Labeo nu.7 uerſi.ſed q̃ro qualiter.ff. de aq.plu.arcen.refert & ſequitur Alex.cõſ.16.in cauſa & lite inter vniuerſitatem Regij.nu.16.verſ.nã ad hoc.uol.5.& conſ 7.ſuper hac dubitatione.nu.1.verſ ſatis erit probare.uol.1.quos ipſis aliter non citatis ſequitur Caſſan.in cõſuetud.Burg.in rub.des iuſtices.§.2.in tex.ibi en la prouue.nu 9.ver.ꝙ teſtes debent neceſſario dicere , & Feli.in c.veniens.il 1.nu.16.uer.adducitur pro hoc.ext. de teſtib.& in c.licet ex quadã.in primo not.ext.eod.tit.in quibus ait in hoc ſufficere teſtimoniũ de auditu, auditus cõcurrẽte fama cõuenit pract. Papienſ.in for.libel.in actio.cõfeſſo in gl.i verbo, ſeruitus aquæductus nu.20.ver.memoriã aũt non extare,& de noſtratibus Capic.deciſ.193.nu.1.cũ ſeq.& Ioſep.Maſc.in tract de prob.to.2 cõcl.1028. per totam,vbi huius opinionis cõteſtes in numero copioſo allegat.

In cõtrarium vero reus probabit memoriã alicuius facti extare
371 † faciendo articulum qualiter à centeſimo anno citra,fuit quid tale ante præſentis litis conteſtationem factum , ex hoc enim dicet memoriam hominum ſuper illo facto extare ſecundum Alex.in d.cõſ. 16.nu.16.ver.in contrarium reus volens probare.vol 5 de quo miror,quòd ad hoc non allegauerit gl.idem tenentẽ in c.1. in uer. memoria verſi.autem contra ha c.de præſcript.lib.6.

372 Item probatur memoriã hoĩum ſuper aliquo facto extare , † per inſtrumẽtum,ſecundum Alex conſ.75.viſis ponderatis,narratis in themate.nu.38.verſ.nam per inſtrumenta probatur.vol 4.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.tom.2.concl.1038.nu. 10 uerſi.

P amplia

amplia hanc limitationem. Quid autem ſi utraque pars concludenter probet eius intentionem, quęnam probatio erit attendēda? Dic ꝙ præferuntur teſtes idoneiores, & aptiora deponentes c. in noſtra. extra de teſtib. & ſic illi qui dicunt uidiſſe contrarium obſeruari, debent præferri, cum alij ſatagant negatiua. ca. accuſator. 6. quæſtio. ultima. refert, & ſequitur gl. fi. in cap. 1. de præſcrip. lib. 6.

373 Quæro octuageſimotertio, tu ſcis, quòd tacita pupillaris matrē † nō excludit l. precibus. C. de impube. & alijs ſubſt. l. fi. ff. de iſt. & ſubſt. ut tamē matrem excludet, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, ꝙ excluditur mater, ſi articulando probētur coniecturæ, a quas in unū coaceruarunt Prac. Papien. in forma libel. quan. agitur ex ſubſtitu-

374 tio, in glo. pupillariter. nu. 21. uerſi. quod eſt uerum. & poſt eū Iaſ. in d. l. precibus. nu. 8. uerſi. tertia notabilis cōcluſio. cum ſeq. & Bar. in conſ. 15. pater habens filium, uerſus finem. uol. 1. & Alex conſ. 51. in caſu præſēti occurrit. nu. 14. uer. decimo fortificari poteſt. uol. 7. & e moderniori bus Card. Frā. Mant. in tract. de coniect. ult. uolūt. c. 15. lib. 5. nu. 2. uerſi. ſi teſtator dixerit, & in ſumma omnium dicta Doct. reducuntur in iſta quæſtione ad quatuor probādi modos, quibus cōiecturaliter probari poterit hæc tacita pupillaris, ad excluſionem matris· primo ex dictis per teſtatorem ante teſtamentì confectionem: ſecundo ex dictis per eundem teſtatorem in teſtamento: tertio ex qualitate matris. de cuius excluſione agitur, & tractatur: quarto, & ultimo ex qualitate ſubſtituti: ſic magiſtraliter hāc praxim ad hos quatuor modos reduxit Bar. in l. 2. nu. 40. uerſi. q̄ro ex quibus. ff. de uulgari, & pupill. ſubſtitu. & poſt eum, ipſo aliter non citato Maſcard. in tract de coniectu. ult. uolunt. lib. 5. cap. 15. nu. 2. & ante eum Guglielm. de Benedict. in repet. ca. Raynutius par. 2. in glo. in uerbo, ſi abſque liberis glo. 2. ī tract. pupil. ſubſt nu. 92. uerſi. primo ergo probari poteſt. extra de teſt.

375 Quæro octuageſimoquarto, quę probatio eſt neceſſaria ad probādum, † ꝙ aliqua ſit meretrix? R̄nde, probari probādo circūſtātias, ut plurimum ueriſimiles, ut quia paſſim intrabant eius domum iuuenes, & ſcolares de die, & de nocte, ſcolares etenim dum alloquuntur puellam, non præſumuntur dicere Pater noſter, ſm̄ Bal. in l. neque natales. nu. 1. uerſi. ut quia paſſim intrabāt. C. de prob. refert & ſequitur Ioſeph. Maſcar ī tract. de prob. to. 2. cōcl. 1063. nu. 21. ver. prima eſt ſi probabitur. & nu. 22. uer. ſecūdo prēſumetur meretrix.

376 Item faciendo articulum qualiter concubuit cum aliquo † per pecuniā: hoc enim probato inſurgit vehemens præſumptio, quòd ali

qua

qua ſit meretrix, ſm Bar. in l. 4. §. 1. in fi. ff. de cōdit. ob tur. cau. referunt & ſequútur Gram. in conſt. regn. quæ paſſim. nu. 3. verſi. quod aliqua ſit meretrix. & nu. 7. uerſi. & quomodo, & qualiter probetur aliquam eſſe meretricem. & nouiſſimè Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. conclu. 1063. nu. 26. uer. quarto pręſumetur.

377 Item probatur aliquam eſſe meretricem, faciēdo † articulum, ꝙ mulier de cuius meretricio agitur, nunc unam domum nunc aliam ingreditur: vt determinat Angel. in auth. ſi qua illuſtris. C. ad S. C. Orficia. referētibus Gram. conſ. crim. 58. in cauſa Ioánis dominici. nu. 16. ver. & ſic dum mulier. & poſt eum Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1063. nu. 23. uer. tertio præſumeretur.

378 Item probatur, ꝙ aliqua ſit meretrix, faciendo articulum † qualiter inhabitat, & uerſatur in loco, in quo aliæ meretrices ſolēt uerſari, & habitare, uti in lupanari & fornici, ut dicit Bermond. Chou. in tract. de public. cōcub. in rub. de ſtupr. in quar. ſpec. nu. 30. uer. & ſi quæratur qūo conoſcatur, iſta enim probatio inducit vehementem probationē, ſeu præſumptionem. ꝙ ſic meretrix, & inhoneſta, quia conſueuit uerſari cum lenonibus: nam talis eſt homo, qualē habet ſocium. l. ſi plures. la 1. ff. de adminiſt. tutor. referunt, & ſequuntur Angel. cōſi. 44. nu 28. inter conſ. crim. diuer. uol. & Maſcar. in tract. de prob. tom. 2. concl. 1063. nu. 28. uerſi. quinto præſumeretur.

Item probatur, quòd aliqua ſit meretrix, probando quòd geſtat
379 † habitum meretrium, ꝙ à matronali diſtat. ut probatur in l. item apud Labeonem. §. ſi quis virgines. ff. de iniur. ut proſequitur idem Bermond. in tract. de publi. concubin. cōcub. in rub. de ſtup. in quar. ſpec. nu. 37. & poſt eū Ioſep. Maſc. ī tract. de prob. to. 2. concl. 1063. nu. 25. uerſi. ſexto præſumetur, ubi paulo inferius meretricem poſſe compelli ad portandum aliquod ſignum, per quod ab alijs diſcernatur honeſtis mulieribus: quod ultimū dicit tenuiſſe Bal. in l. mine. C. de epiſcopali audiētia. & Dec. in l. ſemper in contractib. nu. 4. ff. de reg. iur. & Gram. in conſt. regn. quæ paſſim.

Item aliquam eſſe meretricem probatur per famam publicam,
380 † ut ꝙ pro meretrice palàm, & publicè habetur ab omnibus, ſm Alex. conſi. 13. attentis his quæ in themate narrātur. nu. 23. uerſic. & quia in conſilio dictum eſt. uol. 7. refert & ſequitur Maſ. in tract. de prob. to. 2. concl. 1063. nu. 39. uerſi. probatur item meretrix.

381 Quæro octuageſimoquinto, qualiter articulādo probet † mulierem eſſe prægnantem? Reſponde faciēdo articulum, qualiter publicè ſe prægnantem aſſerebat coram ſuis uicinis, & amicis, ſecūdum

P 2 Bal.

Bal. qui hanc probãdi modum aſtruit in l. decreto. nu. 2. verſ. aut tẽpore quo, C. in quib. cauſ. infam. irrog. quem eo non citato cõcomitatur Maſcar. in tract. de prob. tom. 3. cõclu. 1208. nu. 11. verſi. illud quoque ſciendum eſt.

Item probatur alicuius mulieris prægnãtia, ſi fiat articulus, quali-
382 ter † corã ſuis vicinis fuit viſa demonſtrare ſuas mãmillas, lac proijcientes prout in præſentiarum demõſtrat: hoc etenim probato, ſiue oſtenſo grauiditatis vehemẽs ſuſpitio inſurgit, teſte Bal. in rub. C. de prob. nu. 6. ver. exẽplũ. de primo. refert & ſequitur idẽ Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1208. nu. 10. verſ. prægnantiã quoque.

Item probatur mulieris prægnantia, faciendo articulum, quali-
383 ter per obſtetrices † euidenter uiſa, & cognita fuit, habita & reputata prægnãs, per tres circa menſes, hanc practicam ponit gloſ. in l. illud. in ver. æſtimetur, ubi eam ponderat Bal. ſi pars hære. pet. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1208. in prin.

Quæro octuageſimo, qualiter articulando probetur, quod aliqua
384 † mulier ſit acta, & non cognoſcibilis? Reſponde probari per depoſitionem obſtreticum, cum quibuslibet in arte peritis iura ſtari mãdarunt, l. 1. ff. de uent. inſpic. refert & ſequitur Fab. Loc. in com. 4. liter. arbit. p. 4 q. 4 nu. 136. verſi. quòd probatur, & ĩſuper adde quæ hic deſunt, ea, quæ ſupra quæſt. 59 cumulauimus, circa modũ probãdi potentiam coeũdi, tam reſpectu maſculini, quàm fœminæ, de qua etiam materia, & eius ſubiectu, vide quæ cumulat Boſſ. in ſuã crim. prax. in tit. de delict. nu. 31. verſ. per eam probationem.

Quæro octuageſimoſeptimo, delatio iuramẽti in litem; ut impe-
385 diri poſſit, † & ualeat, quæ probatio erit neceſſaria? quid ve erit ĩ articulis deducendum? Dic faciendo articulum, qualiter cõuentus actione reali ad rei reſtitutionem, cuius occaſione petitur iuramentum in litem habet cauſam poſſidendi ab agente, quia quamuis cauſa ſit nulla, nihilominus non erit locus delationi iuramenti in litẽ. l. ſi donatę. ff. de don. inter vir. & vxor.

Item impeditur iuramẽti in litẽ delatio, ſi probetur quod agens ad
386 rei † reſtitutionẽ habuit rem ipſam venalem: nã tũc contra poſſidẽtẽ nõ iuratur in litẽ. tex. eſt not. & ſing. in l. 2. ff de in lit. dan. tuto. refert & ſequitur Bert. in ſuo repert. in ver. iuramentũ in litẽ. verſ. 3.

387 Item pari modo ceſſabit iuramentũ in litem, ſi articulãdo † probetur qualiter res, ad quam agitur ante ſententiam perijt, ſine dolo cõuẽti ſeu poſſeſſoris. l. arbitrio. §. 1. vbi Alex. hoc firmat. ff. de dol. quod prius approbando firmauit Bart. in l. in furti. nu. 2. verſic. ſed

ſi pone-

Digitized by Google

ſi poneres ſpeciem . ff. de furtis. refert, & ſequitur idē Bart. in eius repert in ueniiuramentum in litem. uerſi. 10.

Quæro octuageſimooctauo, ſubſcribēs ſe alicui ſcripturę ad hoc,
388 u: † ſibi prçiudicet quid articulãdo ꝓbare neceſſe erit? Dic faciendo articulum, qualiter ſic fuit ſcriptum de uoluntate ſubſcribētis: item qualiter ille, qui ſe ſubſcripſit, ſcripturam ipſam priuſquã in ea ſe ſubſcriberet, uidit: ultimo qualiter ſcripturam, quam ſubſcripſit, legit. hanc articulãdi formã ad literam probat tex. in §. igitur. ĩ tex. ibi, uidimus, legimus, & cognouimus, in proœm. Inſt. & in l. ſi falſum. C. plus uale quod agitur, ubi Bal. hãc eandem praxim colligit ut refert & ſequitur Gram. conſ. crim. 47. in cauſa honorabiliũ Ioannis Antonij Iuſſulani. nu. 3. verſi. ex quo ad hoc ut ſubſcribēs.

Quæro octuageſimonono, qualiter articulãdo probetur neglige-
389 tia † tutoris, qui non curauit pecuniam pupillarē ponere ad honeſtum lucrum, ſiue eam implicare in emptionem bonorũ ſtabiliũ, aut ad cambium dare; ut poſſit agere contra tutorē ad intereſſe, ad quod de iure tenetur, ut probatur in l. fin. C. arb. tute. ſecundũ Ro. ſing 173. iure hodierno & in conſ. 139. præpoſitæ quęſtionis per totum. l. ob fęnus. ff. de adminiſtr. tuto. tradit Rolãd. a Val. cõſ. 49. in prçſenti conſultatione res ſatis clara. nu. 34. uerſ. tertio tutor. uol. 1. Reſponde ex parte pupilli deberi articulãdo probari, prçdia fuiſſe uęnalia, cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, ſecũdum Bar. in l. qui repertorium § ſi poſt depoſitionē nu. 3. uerſ. ultimo ad hoc. ff. de adminiſtr. tutor. & Iacob. Menoc ĩ tract. de arbit. iudic. li. 1. caſ. 49. nu. 6. uerſi ſic dicimus cum conuenitur. centur. ſecũda, cũ iſtis cõuenit Maſcar ĩ tract. de prob to. 1. cõcl. 467 in uer. culpa. nu. 27. uerſic. ſuperioribus illud optimè cõuenit. modus autē probãdi tũc tēporis ꝑdia fuiſſe uænalia, erit, ut fiat articulus, qualiter ĩ plateis, uel alijs locis publicis fuerunt facta proclamata, ſeu bannimēta, ſi quis uoluerit emere talia prçdia, ſiue bona ſtabilia: bannũ enim publicatum prçſumitur in omniũ noticiã deueniſſe, maxime illorũ, qui ſunt de loco emanati banni, uel ibi cõmorantiũ, ſecundũ Affl. in conſt. regn. homines. nu. 4. uerſi. quòd bannum generale. rub 10. lib. 1. refert & ſequitur Ant. Gabriel. in tract. com. opin. tit de reg.
390 iur. concl. 5. num. 16. uerſ. limita tertio.

Item poterit articulãdo probari, tutorem fuiſſe requiſitum † an uellet emere talem fundũ, & alijs modis, quibus tutor cõuinci poſſit, ſibi eueniſſe occaſionem emendi, & nõ emi, & iſta praxis inſeruiet tibi, quoad bona ſtabilia: circa uero pecunias, q̃ potuiſſent po

ni ad cenſum, ad cambium, ſiue honeſtum lucrum mercaturæ, alia praxis erit profectò inueſtiganda, cum de illis rebus non ſoleant fieri proclamata. Vnde crederem ꝙ tutores in tali caſu cōuincerētur, & conſtituerentur in negligentia, per proxenetas, vulgo ſenſales, dictos, per quos in famoſis ciuitatibus ſolet ſimilia pertractare, vt quia probaretur per ſupradictos fuiſſe requiſitos tutores ad implicandam pecuniam pupillarem ad honeſtum lucrum, & hoc recuſaſſent facere: & licet proxenetis non credatur, niſi vtraq; parte uolente & conſentiēte, ut eſt videre ad gl. in §. in his in verbo, ad numeratores. Aut. de inſtrū. caut. & fid. dictamque glo. cōiter recipi firmauit Ant. Gabriel. in tract. comm opin. lib. 1. in tit. de teſtib. cōcl 20. nu. 2. verſi. tenendo primā opinionem, nihilominus. hoc limitatur non habere locum quando alij teſtes haberi non poſſent, ſecūdum Marſ ſing. 523. ſatis prolixè quem refert & ſequitur idem Ant Gabriel. in proximo cit loco lim. 4 quod tanto magis procedit, cū verſatur fauor pupillorum, quorum fauore multa diſpenſata ſūt, vt eſt videre ad tot. tit. ff. & C. de minor. & in ſumma dūmodo legitimè probetur, tutorem recuſaſſe dare pecuniam ad cenſum, ſiue ad cambium ſiue ad aliquod honeſtum lucrum, tenentur ſemper ad intereſſe. vt probat in l. quicquid. C. arbit. tutel. & firmat Ioſeph Ludoui. in deciſ. Peruſin. deci ſ. 67. nu. 5 uerſ. modus autē, vſq; in finem. qui vtramque praxim rationibus, & auctoritatibus ante dictis comprobat. vide ad eum, & ad Bar ex cuius dictis ipſe Ioſeph. modum iſtum probandi ſumpſit in conſ. 102. cariſſime domine iſti noſtri nucerini. nu 1 verſic. ſi enim uolo probare tutorem fuiſſe. uol. 1.

Quæro nonageſimo, qualiter articulando probetur negligentia

39 1 commiſſa † in non curare faciendo infirmum? Reſponde, faciendo articulum, qualiter in loco vbi degebat infirmus tpe ſuæ infirmitatis uel mortis, erant medici, quos potuit adhibere, & non adhibuit, hanc articulandi & probandi formam tradidit Bar. in l. ſi ſeruū ſticum nu 6. verſi. itē quæro qualiter. ff. de verb. obl. mouetur de tex. qui hanc praxim literaliter probat, in l. idemque. ff. pro ſoc. licet ibi ſubiungat hanc praxim non eſſe neceſſariam in locis & ciuitatibus inſignibus quia inibi medici adeſſe iure præſumuntur. c. ſtatutū. de reſcript. lib 6. hanc eandē praxim cum præfata modificatione repetijt idem Bar. in l ſi ab hoſtib § ſi vir uxorē. nu. 4. verſi. ſed dēs probare ff ſol. matr. & in d l. idéque. nu. 1. ver. imputatur marito. ff pro ſoc & in conſ. 102. cariſſime dn̄e iſti noſtro nucerini. verſi itē ſi volo. vol. 1. & in tract. de teſtib. in ver. lata culpa. nu. 113. verſi. pone aliquem

Digitized by Google

quem negligentem medicum nó adhibuiſſe,quem vide,'quia ĩ hoc inſtruit teſtes,qũo habeãt deponere,refert, & ſequitur Alex. conſ. 123.viſo proceſſu cauſę inter Angelũ n.2.verſi. qđ ille qui debuit. vol.7.& nouiſſimè Maſcard.in tract.de prob.to.1.cõcl. 467.in ver. culpa.nu.28.verſ.poſtremo culpá mariti.& to.2 cõcl. 1035.in ver. medicum.nu.6.ver.medicum igitur ſi quis dixerit.& idẽ eo.to.cõ cl.1088.in ver.negligentia,n.4.ver.dicit illum probare dſe. Ex quorum dictis clarè ſequitur, ꝙ maritus non tenetur mittere pro medi
392 co ext.ciuitatẽ,pro curãda vxore,vt multorũ fretus auctoritatib.determinauit Dñs Cęſ.Vrſil.ad Affl deciſ.316.nu 4.verſ.qđ maritus.

393 Quæro nõageſimoprimo,tu ſcis,ꝙ teſtes minus idonei,& †ĩhabiles admittuntur,qñ veritas aliunde haberi non poteſt,vt eſt videre ad tex.in c.veniens.il.2.ext.de teſtib. modo quæ probatio eſt neceſſaria?at nec qñ veritas aliter haberi nõ poteſt,admittantur teſtes inhabiles,& minus idonei?rñde faciẽdo articulum, qualiter teſtes producti paciuntur plures defectus ſiue exceptiones, hoc probato
394 non debent admitti etiam in ſubſidium,& quando veritas aliunde haberi non poteſt,ſm Marſ.conſi.102 pauci ſunt dies.nu.12.verſic. quo ſtante, nec etiam admittuntur in ſubſidium.vol.2 & Grat conſil.59.in cauſa inquiſitionis nu.41.uer non procedit quãdo plures paciũtur.vol.2.refert & ſequitur Ant. Gabriel.in tract. cõm.opin. lib.1.in tit de teſtib.concl.7.nu 13.verſic quinto limita in teſte.

395 Quæro nonageſimoſecũdo quænam probatio eſt neceſſaria †ad probandum quod negotium fuit vtiliter geſtum?Reſponde,faciendo articulum qualiter ſic geri communiter eſſet utile,vel quòd ſic geri expediens fuit ei,pro quo negotium geſtum eſt,ſecũdum Bar. in l.ſed an ultra.§.is autem.nu.2.ver.puto tamẽ quod ſi articulus.ff. de neg.geſt.vbi prẽmiſſam practicam intelligit niſi ex aduerſo probaret ſic geri ſibi utile non fuiſſe quod nota.

Quæro nonageſimotertio, qualiter, & qũo probatur parentela
396 †antiqua?Dic faciendo articulum,qualiter ille,de cuius parentela agitur.proauo tuo attinebat in tali gradu, hanc probandi formam ponit Feli.in c.licet ex quadam.nu.2.verſi.& qñ eſt capitulatum.extra de teſt.vbi ſubijcit ꝙ dum teſtes ſuper dicta parentela antiqua producuntur,ut inferãt veritatem capituli dẽnt de vtroq; latere deponere,ꝙ fuit de mente gl.in c.parentela.in uer.diuerſo.3.quęſt.6. per quẽ tex.infert Alp.de Roſ.ĩ l.2.§.idẽ Labeo.nu.11.uerſi.ſed ẽt. ff.de aqua plu.arc.ꝙ in hoc ſufficiunt teſtes de auditu,auditus cui ĩ hoc contradicit Bar.ibi.nu.6.uerſ.quæro qualiter probeť parẽtela.

397 Item parentela antiqua poterit probari per famam, vt determinat Bal. in l. cum ſuper. nu. 1. verſ. certe iſta lex. C. de rei uẽd. refert, & ſequitur Rolan. à Val. conſ. 3. deuenio modo ad quæſtionẽ nu. 4. verſi. quod autem ſit de agnatis. uol. 1.

398 Quæro nonageſimoquarto, qualiter articulãdo probet̃ paupertas alicuius? Reſponde, faciẽdo articulũ qualiter ille, de cuius paupertate agitur ſecũdum vulgi opinionem habetur pro paupere, & pauper reputat̃. Ita firmat gl. vulgaris in l. vbi ad huc. in ver. ad inopiam. C. de iu. do. cuius glo. opinio eſt intelligẽda ſi ex tali paupertate oriretur paruum præiudicium, ſecus ſi magnum, nã tunc probari debet, ſ̃m perſonarum qualitatem, circa quam ſtatur arbitrio iudicis ſecundum Bar. in l. ſi conſtante. num. 14. verſ. & tunc in caſibus, in quibus. ff. ſolu. matr. quòd ante eum, fuit de mente eiuſdem glo. in auth. præterea in uerbo, locuplex. C. vnde vir, & vxor.

399 Itẽ poterit alicuius paupertas probari per famã, examinatis † vicinis, qui veriſimiliter ſcire poſſunt facultates aliorum vicinorũ, ſecundũ gl. in l. 2. in ver. ſine quęſtione. C. quãdo fiſ. vel pri. quam ibi approbat Bal. nu. 8 verſi. de uno quæritur. & firmat etiã Bar. in l. 1. nu. 15 ver. interrogatur teſtis. ff. ſi cert. pet. refert & ſequit̃ apoſtil. ad Abb. in c. quoſdam in litera b, in verbo, vicinis. extra de præſump. cum quibus pertranſit Rom. conſi. 245. ad primum, quod dicitur. nu. 9. ver. vltimo quod voti, & vicini.

Item poterit etiam probari paupertas, per ceſſionẽ bonorum fa-
400 ctã † ab eo, qui dr̃ pauper, ſcd̃m Doct. ĩ ca. Odoardus. extra de ſolu. referente Alex. in l. ſi conſtante. nu. 13 ver. itẽ ſi quis ff. ſolu. matr.

Item paupertas probatur per librũ æſtimi teſtis eſt mihi in hoc
401 † Bal. in l. quicunque. nu. 21. uer. per inuentarium. C. de ſer. fugit.

Itẽ poterit probari paupertas, probando qualiter tali infirmita-
402 te † detinetur, vt ſibi victui, & ſanitati neceſſaria ſũminiſtrare minime põt, vel cõmorat̃ in hoſpitali ſcd̃m Bal. in l. ſi quis ad declinãdam. nu. 5. ver. itẽ probatur ex loci qualitate. C. de epiſc. & cleri. refert, & ſeqtur Apoſtil. ad Bar. in l. qui accuſare. ĩ litera e, ff. de accuſ.

Item poterit articulando probari, qualiter non habet quinqua-
403 ginta † in bonis ſecundum Bar. in l. qui accuſare. nu. 2 verſi. ex quo habes, quòd pauper. ff. de accuſ. & tex. in l. nonnulli ff. eod. tit. quẽ ad hoc allegat Bar. in l. ſi cõſtãte. nu. 13. uerſ. quod pauper dicitur, qui non habet ff. ſol. matrim.

Item probatur paupertas faciendo articulũ, qualiter ille de cu-
404 ius † paupertate agitur, tali & tanta paupertate opprimitur, qui in proprio

Digitized by Google

proprio domicilio habitare nequit & quòd hoſtiatim mẽdicat. & male indutus vadit, ſecundum Ang. in l. in fundo. ff de rei uẽdit. & Albe de Roſ. in l. ſi uero. § qui pro rei qualitate nu 6 uer. ſed quomodo probabitur. ff qui ſatiſd cog.

Item poterit articulando probari paupertas, probando ceſſatio-
405 nem, aut fugã† qua ſolent vti mercatores Florentini. & ex hac ceſ ſatione, & fuga dicitur probata paupertas, ſecundũ Angel. in l. in fundo. nu. 2. uerſi. nota meliorem tex. ff. de rei uend.

Item probatur paupertas per relationẽ diſcuſſorum, referentiũ
406† ſe per quiſiuiſſe, & nihil inueniſſe, ſecundũ Angel in l. ſi uero. §. qui pro rei qualitate nu. 21. uerſi qualiter autẽ. ff qui ſatiſd cog. & ſi talis paupertas uenit per reprobanda per modũ repulſæ contra teſtes: tunc articulando probatur faciẽdo articulũ qualiter teſtis, de cuius repulſa agitur, & tractatur. nõ habet tãtum in bonis, quãtum eſt ualor cauſæ, ſecundũ glo. in § ſi verò abſunt, in uerbo, ſub ſtãtiam Authen de hæred. & falcid. quã pro ſingu citat, ipſamque commendat Iaſ. in l. fideiuſſor. nume. 3. uerſi ſic etiã in teſte ff. qui ſatiſd. cog. & Alex. conſil. 15. uiſo proceſſu inquiſitionis, nu. 3. uerſ. & teſtis pauper. uol. 3. alios notabiles modos probandi paupertatẽ habes ad Iacob. But. in l. actor. C. de probatio. & in auth. quod locũ C. de collatio. & per Bal. in authen. præterea. C. unde vir, & vxor, & ad doct. in l. paupertas ff. de excuſ. tutor. cũ igitur occurrit caſus in facto, elige praxim, quæ tibi uidetur habilior. Vel cõiũge omnes in unum, & erit tutius maxime, quia probatio paupertatis eſt arbitra
407 ria: ut tenet Alber. in d. l. paupertas. ff. de excuſ. tuto. & ĩ l ſi uero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſd. cog. Sed mihi uidetur ꝙ pręſẽs praxis ſuperuacuo fuerit tradita: cum in dubio quis pauper pręſumatur, ex eo quòd nudi naſcimur in mũdo, & nudi reuertimur pro batur in c. ſicut hi qui. 47. diſt. & Poeta canit.

(Infantem nudum cum te natura creauit)

Paupertatis onus patienter ferre memento

Quæ præſumptio deberet transferre onus probandi cõtrarium in aduerſariũ, ut dixit Bal. in l. ſiue poſſidetis. 2. no. C. de prob ſed dic, quòd præſentis praxis traditio non fuit futilis, quinimo per q̃ neceſſaria, cum relata opinio non ſit undequaque uera & minus tuta, & eam impugnauit Affl. in conſtitutio. regn. intentionis noſtræ: nume. 39. uerb. in dubio enim, ubi per multa bona iura demõſtrat, in dubio quem præſumi diuitem, & non pauperẽ, unde dicit Luc. di Penn. in l. fin. colũ. prima. uerſic. quòd ſi paupertas allegatur. C. qui

numer.

Digitized by Google

amplia hanc limitationem. Quid autem ſi utraque pars concludenter probet eius intentionem, quęnam probatio erit attendẽda? Dic ꝙ præferuntur teſtes idoneiores, & aptiora deponentes c. in noſtra. extra de teſtib. & ſic illi qui dicunt uidiſſe contrarium obſeruari, debent præferri, cum alij ſatagant negatiua. ca. accuſator. 6. quæſtio. ultima. refert, & ſequitur gl. fi. in cap. 1. de præſcrip. lib. 6.

Quæro octuageſimotertio, tu ſcis, quòd tacita pupillaris matrẽ
373 † nõ excludit l. precibus. C. de impube. & alijs ſubſt. l. fi. ff. de iſt. & ſubſt. ut tamẽ matrem excludet, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, ꝙ excluditur mater, ſi articulando probẽtur coniecturæ, aquas in unũ coaceruarunt Prac. Papien. in forma libel. quan. agitur ex ſubſtitu-
374 tio, in glo. pupillariter. nu. 21. uerſi. quod eſt uerum. & poſt eũ Iaſ. in d. l. precibus. nu. 8. uerſi. tertia notabilis cõcluſio. cum ſeq. & Bar. in conſ. 15. pater habens filium, uerſus finem. uol. 1. & Alex conſ. 51. in caſu præſẽti occurrit. nu 14. uer. decimo fortificari poteſt. uol 7. & e moderniorib us Card. Frã. Mant. in tract. de coniect. ult. uolũt. c. 15. lib. 5. nu. 2. uerſi. ſi teſtator dixerit, & in ſumma omnium dicta Doct. reducuntur in iſta quæſtione ad quatuor probãdi modos, quibus cõiecturaliter probari poterit hæc tacita pupillaris, ad excluſionem matris: primo ex dictis per teſtatorem ante teſtamenti confectionem: ſecundo ex dictis per eundem teſtatorem in teſtamento: tertio ex qualitate matris. de cuius excluſione agitur, & tractatur: quarto, & ultimo ex qualitate ſubſtituti: ſic magiſtraliter hãc praxim ad hos quatuor modos reduxit Bar. in l 2. nu. 40. uerſi. q̃ro ex quibus. ff. de uulgari, & pupill. ſubſtitu. & poſt eum, ipſo aliter non citato Maſcard. in tract de coniectu. ult. uolunt. lib. 5. cap. 15. nu. 2. & ante eum Guglielm. de Benedict. in reper. ca. Raynutius par. 2. in glo. in uerbo, ſi abſque liberis glo. 2. ĩ tract. pupil. ſubſt nu. 92. uerſi. primo ergo probari poteſt. extra de teſt.

Quæro octuageſimoquarto, quę probatio eſt neceſſaria ad probã-
375 dum, † ꝙ aliqua ſit meretrix? Rñde, probari probãdo circũſtãtias, ut plurimum ueriſimiles, ut quia paſſim intrabant eius domum iuuenes, & ſcolares de die, & de nocte, ſcolares etenim dum alloquuntur puellam, non præſumuntur dicere Pater noſter, ſm Bal. in l. neque natales. nu. 1. uerſi. ut quia paſſim intrabãt. C. de prob. refert & ſequitur Ioſeph. Maſcar ĩ tract de prob. to. 2 cõcl. 1063. nu. 21. ver. prima eſt ſi probabitur. & nu. 22. uer. ſecũdo pręſumetur meretrix.
376 Item faciendo articulum qualiter concubuit cum aliquo † per pecuniã: hoc enim probato inſurgit vehemens præſumptio, quòd ali

qua

Digitized by Google

qua ſit meretrix, ſm Bar. in l. 4. §. 1. in fi. ff. de cōdit. ob tur. cau. refe-runt & ſequitur Gram. in conſt. regn. quæ paſſim. nu. 3. verſi. quod aliqua ſit meretrix. & nu. 7. uerſi. & quomodo, & qualiter probetur aliquam eſſe meretricem. & nouiſſimè Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. conclu. 1063. nu. 26. uer. quarto prȩſumetur.

377 Item probatur aliquam eſſe meretricem, faciēdo † articulum, ꝙ mulier de cuius meretricio agitur, nunc unam domum nunc aliam ingreditur: vt determinat Angel. in auth. ſi qua illuſtris. C. ad S. C. Orficia. referētibus Gram. conſ crim. 58. in cauſa Ioānis dominici. nu. 16. ver. & ſic dum mulier. & poſt eum Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1063. nu. 23. uer. tertio præſumeretur.

378 Item probatur, ꝙ aliqua ſit meretrix, faciendo articulum † qualiter inhabitat, & uerſatur in loco, in quo aliæ meretrices ſolēt uerſari, & habitare, uti in lupanari & fornici, ut dicit Bermond. Chou. in tract. de public. cōcub. in rub. de ſtupr. in quar. ſpec. nu. 30. uer. & ſi quæratur qūo conoſcatur, iſta enim probatio inducit vehementem probationē, ſeu præſumptionem. ꝙ ſic meretrix, & inhoneſta, quia conſueuit uerſari cum lenonibus: nam talis eſt homo, qualē habet ſocium. l. ſi plures. la 1. ff. de adminiſt. tutor. referunt, & ſequuntur Angel. cōſi. 44. nu 28. inter conſ. crim. diuer. uol. & Maſcar. in tract. de prob. tom. 2. concl. 1063. nu. 28. uerſi. quinto præſumeretur.

Item probatur, quòd aliqua ſit meretrix, probando quòd geſtat
379 † habitum meretrium, ꝙ à matronali diſtat. ut probatur in l. item apud Labeonem. §. ſi quis virgines. ff. de iniur. ut proſequitur idem Bermond. in tract. de publi. concubin. cōcub. in rub. de ſtup. in quar. ſpec. nu. 37. & poſt eū Ioſep. Maſc. ī tract. de prob. to. 2. concl. 1063. nu. 25. uerſi. ſexto præſumetur, ubi paulo inferius meretricem poſſe compelli ad portandum aliquod ſignum, per quod ab alijs diſcernatur honeſtis mulieribus: quod ultimū dicit tenuiſſe Bal. in l. mine. C. de epiſcopali audiētia. & Dec. in l. ſemper in contractib. nu. 4. ff. de reg. iur. & Gram. in conſt. regn. quæ paſſim.

Item aliquam eſſe meretricem probatur per famam publicam,
380 † ut ꝙ pro meretrice palàm, & publicè habetur ab omnibus, ſm Alex. conſi. 13. attentis his quæ in themate narrātur. nu. 23. uerſic. & quia in conſilio dictum eſt. uol. 7. refert & ſequitur Maſ. in tract. de prob. to. 2. concl. 1063. nu. 39. uerſi. probatur item meretrix.

381 Quæro octuageſimoquinto, qualiter articulādo probet † mulierem eſſe prægnantem? Reſponde faciēdo articulum, qualiter publicè ſe prægnantem aſſerebat coram ſuis uicinis, & amicis, ſecūdum

P 2 Bal.

Digitized by Google

Bal.qui hanc probãdi modum aſtruit in l.decreto.nu.2.verſ. aut tẽpore quo, C.in quib.cauſ.infam.irrog.quem eo non citato cõcomitatur Maſcar.in tract.de prob.tom.3.cõclu.1208.nu.11.verſi.illud quoque ſciendum eſt.

Item probatur alicuius mulieris pręgnãtia,ſi fiat articulus,quali
382 ter† corã ſuis vicinis fuit viſa demonſtrare ſuas mãmillas,lac proijcientes prout in pręſentiarum demõſtrat:hoc etenim probato,ſiue oſtenſo grauiditatis vehemẽs ſuſpitio inſurgit, teſte Bal.in rub. C. de prob.nu.6.ver.exẽplũ de primo.refert & ſequitur idẽ Maſcard. in tract.de prob.to.3.concl.1208.nu.10.verſ. pręgnantiã quoque.

Item probatur mulieris prægnantia,faciendo articulum,quali-
383 ter per obſtetrices† euidenter uiſa,& cognita fuit,habita & reputata prægnãs,per tres circa menſes,hanc practicam ponit gloſ. in l.illud.in ver.æſtimetur,ubi eam ponderat Bal.ſi pars hære.pet. refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.3.concl.1208.in prin.

Quæro octuageſimo,qualiter articulando probetur, ꝙ aliqua
384 †mulier ſit acta,& non cognoſcibilis? Reſponde probari per depoſitionem obſtreticum,cum quibuslibet in arte peritis iura ſtari mãdarunt,l.1.ff.de uent.inſpic.refert & ſequitur Fab.Loc.in com.4.liter.arbit.p.4 q.4.nu.136.verſi.quòd probatur,& ĩſuper adde quæ hic deſunt,ea,quæ ſupra quæſt.59 cumulauimus,circa modũ probãdi potentiam coeũdi,tam reſpectu maſculini,quàm fœminæ, de qua etiam materia,& eius ſubiectu, vide quæ cumulat Boſſ.in ſua crim.prax.in tit.de delict nu.31.verſ.per eam probationem.

Quæro octuageſimoſeptimo,delatio iuramẽti in litem; ut impe
385 diri poſſit,†& ualeat,quæ probatio erit neceſſaria?quid ve erit ĩ articulis deducendum?Dic faciendo articulum,qualiter cõuentus actione reali ad rei reſtitutionem,cuius occaſione peritur iuramentum in litem habet cauſam poſſidendi ab agente,quia quamuis cauſa ſit nulla,nihilominus non erit locus delationi iuramenti in litẽ. l.ſi donatę.ff.de don inter vir.& vxor.

Item impeditur iuramẽti in litẽ delatio, ſi probetur ꝙ agens ad
386 rei† reſtitutionẽ habuit rem ipſam vęnalem:nã tũc contra poſſidẽtẽ nõ iuratur in litẽ.tex.eſt not.& ſing.in l.2.ff de in lit.dan tuto.refert & ſequitur Bert.in ſuo repert in ver.iuramentũ in litẽ.verſ.3.

387 Item pari modo ceſſabit iuramentũ in litem, ſi articulãdo † probetur qualiter res ad quam agitur ante ſententiam perijt,ſine dolo cõuẽti ſeu poſſeſſoris.l.arbitrio.§.1.vbi Alex.hoc firmat.ff. de dol. quod prius approbando firmauit Bart.in l.in furti.nu.2.verſic. ſed ſi pone-

ſi poneres ſpeciem: ff.de furtis.refert, & ſequitur idē Bart.in eius repert in ueriuramentum in litem.uerſi.10.

Quæro octuageſimooctauo,ſubſcribēs ſe alicui ſcripturę ad hoc,
388 u:†ſibi preiudicet quid articulādo ꝓbare neceſſe erit? Dic facien do articulum,qualiter ſic fuit ſcriptum de uoluntate ſubſcribētis: item qualiter ille,qui ſe ſubſcripſit,ſcripturam ipſam priuſquā in ea ſe ſubſcriberet,uidit.ultimo qualiter ſcripturam,quam ſubſcripſit,legit.hanc articulādi formā ad literam probat tex.in §.igitur. ī tex.ibi,uidimus,legimus,& cognouimus,in proęm.Inſt.& in l ſi falſum.C.plus uale quod agitur,ubi Bal hāc eandem praxim colligit ut refert & ſequitur Gram.conſ.crim.47.in cauſa honorabiliū Ioannis Antonij Iuſſulani. nu.3.verſi.ex quo ad hoc ut ſubſcribēs.

Quæro octuageſimonono,qualiter articulādo probetur negligē
389 tia†tutoris,qui non curauit pecuniam pupillarē ponere ad honeſtum lucrum, ſiue eam implicare in emptionem bonorū ſtabiliū, aut ad cambium dare;ut poſſit agere contra tutorē ad intereſſe, ad quod de iure tenetur,ut probatur in l.fin.C.arb.tute.ſecundū Ro. ſing 173.iure hodierno & in conſ.139.prapoſitæ quęſtionis per totum.l.ob fęnus.ff.de adminiſtr. tuto.tradit Rolād.a Val.cōſ.49.in pręſenti conſultatione res ſatis clara.nu.34.uerſ.tertio tutor.uol.1. Reſponde ex parte pupilli deberi articulādo probari,prędia fuiſſe uęnalia,cum ſit fundamentum ſuæ intentionis, ſecūdum Bar.in l. qui repertorium § ſi poſt depoſitionē nu.3.uerſ.ultimo ad hoc.ff. de adminiſtr.tutor. & Iacob.Menoc ī tract.de arbit.iudic.li.1.caſ. 49.nu.6.uerſi ſic dicimus cum conuenitur. centur.ſecūda,cū iſtis cōuenit Maſcar ī tract.de prob to.1.cōcl.467 in uer.culpa.nu.27. uerſic.ſuperioribus illud optimè cōuenit.modus autē probādi tūc tēporis ꝓdia fuiſſe uænalia,erit, ut fiat articulus,qualiter ī plateis, uel alijs locis publicis fuerunt facta proclamata,ſeu bannimēta, ſi quis uoluerit emere talia prędia,ſiue bona ſtabilia:bannū enim publicatum prędumitur in omniū noticiā deueniſſe, maxime illorū, qui ſunt de loco emanati banni,uel ibi cōmorantiū, ſecundū Affl. in conſt.regn.homines.nu.4.uerſi.quòd bannum generale.rub 10. lib.1.refert & ſequitur Ant Gabriel.in tract com.opin.tit de reg.
390 iur.concl.5.num.16.uerſ.limita tertio.

Item poterit articulādo probari,tutorem fuiſſe requiſitum† an uellet emere talem fundū,& alijs modis,quibus tutor cōuinci poſſit,ſibi eueniſſe occaſionem emendi,& nō emi,& iſta praxis inſeruiet tibi,quoad bona ſtabilia:circa uero pecunias,q̄ potuiſsent po

ni ad cenſum, ad cambium, ſiue honeſtum lucrum mercaturæ, alia praxis erit profectò inueſtiganda, cum de illis rebus non ſoleant fieri proclamata. Vnde crederem ꝙ tutores in tali caſu cōuincerētur, & conſtituerentur in negligentia, per proxenetas, vulgo ſenſales, dictos, per quos in famoſis ciuitatibus ſolet ſimilia pertractare, vt quia probaretur per ſupradictos fuiſſe requiſitos tutores ad implicandam pecuniam pupillarem ad honeſtum lucrum, & hoc recuſaſſent facere: & licet proxenetis non credatur, niſi vtraq; parte uolente & conſentiēte, ut eſt videre ad gl. in §. in his in verbo, ad numeratores. Aut. de inſtrū. caut. & fid. dictamque glo. cōiter recipi firmauit Ant. Gabriel. in tract. comm opin. lib. 1. in tit. de teſtib. cōcl 20. nu. 2. verſi. tenendo primā opinionem, nihilominus. hoc limitatur non habere locum quando alij teſtes haberi non poſſent, ſecūdum Marſ ſing. 523. ſatis prolixè quem refert & ſequitur idem Ant Gabriel. in proximo cit loco lim. 4 quod tanto magis procedit, cū verſatur fauor pupillorum, quorum fauore multa diſpenſata sūt, vt eſt videre ad tot. tit. ff. & C. de minor. & in ſumma dūmodo legitimè probetur, tutorem recuſaſſe dare pecuniam ad cenſum, ſiue ad cambium ſiue ad aliquod honeſtum lucrum, tenentur ſemper ad intereſſe, vt probaẛ in l. quicquid. C. arbit. tutel. & firmat Ioſeph Ludoui. in deciſ. Peruſin. deciſ. 67. nu. 5 uerſ. modus autē, vſq; in finem. qui vtramque praxim rationibus, & auctoritatibus ante dictis comprobat. vide ad eum, & ad Bar ex cuius dictis ipſe Ioſeph. modum iſtum probandi ſumpſit in conſ. 102. cariſſime domine iſti noſtri nucerini. nu 1 verſic. ſi enim uolo probare tutorem fuiſſe. uol. 1.

Quæro nonageſimo, qualiter articulando probetur negligentia
391 commiſſa† in non curare faciendo infirmum? Reſponde, faciendo articulum, qualiter in loco vbi degebat infirmus tpe ſuæ infirmitatis uel mortis, erant medici, quos potuit adhibere, & non adhibuit, hanc articulandi & probandi formam tradidit Bar. in l. ſi ſeruū ſticum nu 6. verſi. itē quæro qualiter. ff. de verb. obl. mouetur de tex. qui hanc praxim literaliter probat, in l. idemque. ff. pro ſoc. licet ibi ſubiungat hanc praxim non eſſe neceſſariam in locis & ciuitatibus inſignibus quia inibi medici adeſſe iure præſumuntur. c. ſtatutū. de reſcript. lib 6. hanc eandē praxim cum præfata modificatione repetijt idem Bar. in l ſi ab hoſtib § ſi vir uxorē. nu. 4. verſi. ſed dēs probare ff ſol. matr. & in d l. idēque. nu. 1. ver. imputatur marito. ff pro ſoc & in conſ. 102. cariſſime dn̄e iſti noſtro nucerini. verſi itē ſi volo. vol. 1. & in tract. de teſtib. in ver. lata culpa. nu. 113. verſi. pone aliquem

quem

Digitized by Google

quem negligentem medicum nõ adhibuiſſe, quem vide, quia ĩ hoc inſtruit teſtes, qũo habeãt deponere, refert, & ſequitur Alex. conſ. 123. viſo proceſſu cauſę inter Angelũ n. 2. verſi. qđ ille qui debuit. vol. 7. & nouiſſimè Maſcard. in tract. de prob. to. 1. cõcl. 467. in ver. culpa. nu. 28. verſ. poſtremo culpã mariti. & to. 2 cõcl. 1035. in ver. medicum. nu. 6. ver. medicum igitur ſi quis dixerit & idẽ eo. to. cõcl. 1088. in ver. negligentia, n. 4. ver. dicit illum probare dñe. Ex quorum dictis clarè ſequitur, ꝙ maritus non tenetur mittere pro medi

392 co ext. ciuitatẽ, pro curãda vxore, vt multorũ fretus auctoritatib. determinauit Dñs Cęſ. Vrſil. ad Affl deciſ. 316. nu 4. verſ. qđ maritus.

393 Quæro nõageſimoprimo, tu ſcis, ꝙ teſtes minus idonei, & † ĩhabiles admittuntur, qñ veritas aliunde haberi non poteſt, vt eſt videre ad tex. in c. veniens. il. 2. ext. de teſtib. modo quæ probatio eſt neceſſaria? at nec qñ veritas aliter haberi nõ poteſt, admittantur teſtes inhabiles, & minus idonei? rñde faciẽdo articulum, qualiter teſtes producti paciuntur plures defectus ſiue exceptiones, hoc probato

394 non debent admitti etiam in ſubſidium, & quando veritas aliunde haberi non poteſt, ſm Marſ. conſi. 102 pauci ſunt dies. nu. 12. verſic. quo ſtante, nec etiam admittuntur in ſubſidium. vol. 2 & Grat conſil 59. in cauſa inquiſitionis nu 41. uer non procedit quãdo plures paciũtur. vol. 2. refert & ſequitur Ant Gabriel. in tract. cõm. opin. lib. 1. in tit de teſtib. concl. 7. nu 13. verſic quinto limita in teſte.

395 Quæro nonageſimoſecũdo quænam probatio eſt neceſſaria † ad probandum quod negotium fuit vtiliter geſtum? Reſponde, faciendo articulum qualiter ſic geri communiter eſſet utile, vel quòd ſic geri expediens fuit ei, pro quo negotium geſtum eſt, ſecũdum Bar. in l. ſed an ultra. § is autem. nu. 2. ver. puto tamẽ quod ſi articulus. ff. de neg. geſt. vbi pręmiſſam practicam intelligit niſi ex aduerſo probaret ſic geri ſibi utile non fuiſſe quod nota.

Quæro nonageſimotertio, qualiter, & qũo probatur parentela

396 † antiqua? Dic faciendo articulum, qualiter ille, de cuius parentela agitur. proauo tuo attinebat in tali gradu, hanc probandi formam ponit Feli. in c. licet ex quadam. nu. 2. verſi. & qñ eſt capitulatum. extra de teſt. vbi ſubijcit ꝙ dum teſtes ſuper dicta parentela antiqua producuntur, ut inferãt veritatem capituli dẽnt de vtroq. latere deponere, ꝙ fuit de mente gl. in c. parentela. in uer. diuerſo. 3. quęſt. 6. per quẽ tex. infert Alp. de Roſ. ĩ l. 2. §. idẽ Labeo. nu. 11. uerſi. ſed ẽt. ff. de aqua plu. arc. ꝙ in hoc ſufficiunt teſtes de auditu, auditus cui ĩ hoc contradicit Bar. ibi. nu. 6. uerſ. quæro qualiter probeť parẽtela.

Digitized by Google

397 Item parentela antiqua poterit probari per famam, vt determinat Bal. in l. cum ſuper. nu. 1. verſ. certe iſta lex. C. de rei ued. refert, & ſequitur Rolan. à Val. conſ. 3. deuenio modo ad quæſtionē nu. 4. verſi. quod autem ſit de agnatis. uol. 1.

398 Quæro nonageſimoquarto, qualiter articulādo probetur paupertas alicuius? Reſponde, faciēdo articulū qualiter ille, de cuius paupertate agitur ſecūdum vulgi opinionem habetur pro paupere, & pauper reputatur. Ita firmat gl. vulgaris in l. vbi ad huc. in ver. ad inopiam. C. de iu. do. cuius glo opinio eſt intelligēda ſi ex tali paupertate oriretur paruum præiudicium, ſecus ſi magnum nā tunc probari debet, ſm perſonarum qualitatem, circa quam ſtatur arbitrio iudicis ſecundum Bar. in l. ſi conſtante. num. 14. verſ. & tunc in caſibus, in quibus. ff. ſolu matr. quòd ante eum, fuit de mente eiuſdem glo. in auth præterea in uerbo, locuplex. C. vnde vir, & vxor.

399 Itē poterit alicuius paupertas probari per famā, examinatis † vicinis, qui veriſimiliter ſcire poſſunt facultates aliorum vicinorū, ſecundū gl. in l. 2. in ver. ſine queſtione. C. quādo fiſ. vel pri. quam ibi approbat Bal. nu. 8 verſi. de uno quæritur. & firmat etiā Bar. in l. 1. nu. 15 ver. interrogatur teſtis. ff. ſi cert. pet. refert & ſequitur Apoſtil. ad Abb. in c quoſdam in litera b, in verbo, vicinis. extra de præſump. cum quibus pertranſit Rom. conſi. 245. ad primum, quod dicitur. nu. 9. ver. vltimo quod voti, & vicini.

Item poterit etiam probari paupertas, per ceſſionē bonorum fa-
400 ctā † ab eo, qui dr̃ pauper, ſcd̃m Doct. ĩ ca. Odoardus. extra de ſolu. referente Alex. in l. ſi conſtante. nu. 13 ver. itē ſi quis ff. ſolu matr.

Item paupertas probatur per librū æſtimi teſtis eſt mihi in hoc
401 † Bal. in l. quicunque. nu. 21. uer. per inuentarium. C. de ſer. fugit.

Itē poterit probari paupertas, probando qualiter tali infirmita-
402 te † detinetur, vt ſibi victui, & ſanitati neceſſaria sūminiſtrare minime pōt, vel cōmoratur in hoſpitali ſcd̃m Bal in l. ſi quis ad declinādam. nu. 5. ver. itē probatur ex loci qualitate. C. de epiſc. & cleri. refert, & ſeqtur Apoſtil. ad Bar. in l. qui accuſare. ĩ litera e, ff. de accuſ.

Item poterit articulando probari, qualiter non habet quinqua-
403 ginta † in bonis ſecundum Bar. in l. qui accuſare. nu. 2 verſi. ex quo habes, quòd pauper. ff. de accuſ. & tex. in l. nonnulli ff. eod. tit. quē ad hoc allegat Bar. in l. ſi cōſtāte nu. 13. uerſ. quod pauper dicitur, qui non habet ff. ſol. matrim.

Item probatur paupertas faciendo articulū, qualiter ille de cu-
404 ius † paupertate agitur, tali & tanta paupertate opprimitur, qui in

proprio

Digitized by Google

proprio domicilio habitare nequit & quòd hoſtiatim mẽdicat. & male indutus vadit, ſecundum Ang.in l. in fundo. ff de rei uẽdit. & Albe de Roſ. in l. ſi uero.§ qui pro rei qualitate nu 6 uer.ſed quomodo probabitur. ff qui ſatiſd cog.

Item poterit articulando probari paupertas probando ceſſatio-
405 nem, aut fugã† qua ſolent vti mercatores Florentini. & ex hac ceſ ſatione, & fuga dicitur probata paupertas, ſecundũ Angel. in l. in fundo. nu. 2. uerſi. nota meliorem tex. ff. de rei uend.

Item probatur paupertas per relationẽ diſcuſſorum, referentiũ
406† ſe per quiſiuiſſe, & nihil inueniſſe, ſecundũ Angel in l. ſi uero. §. qui pro rei qualitate nu. 21. uerſi qualiter autẽ. ff qui ſatiſd cog. & ſi talis paupertas uenit per te probanda per modũ repulſæ contra teſtes: tunc articulando probatur faciẽdo articulũ qualiter teſtis, de cuius repulſa agitur, & tractatur, nõ habet tãtum in bonis, quã tum eſt ualor cauſæ, ſecundũ glo. in § ſi verò abſunt, in uerbo, ſub ſtãtiam Authen de hæred. & falcid. quã pro ſingu citat, ipſamque commendat Iaſ. in l. fideiuſſor. nume. 3. uerſi ſic etiã in teſte ff. qui ſatiſd. cog. & Alex. conſil. 15. uiſo proceſſu inquiſitionis, nu. 3. uerſ. & teſtis pauper. uól. 3. alios notabiles modos probandi paupertatẽ habes ad Iacob. But. in l. actor. C. de probatio. & in auth. quod locũ C. de collatio. & per Bal. in authen. præterea. C. unde vir, & vxor, & ad doct. in l. paupertas. ff. de excuſ. tutor. cũ igitur occurrit caſus in facto, elige praxim, quæ tibi uidetur habilior. Vel cõiũge omnes in unum, & erit tutius maxime, quia probatio paupertatis eſt arbitra
407 ria: ut tenet Alber. in d. l. paupertas. ff. de excuſ. tuto. & i l ſi uero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſd. cog. Sed mihi uidetur ꝙ pręſẽs praxis ſuperuacuo fuerit tradita: cum in dubio quis pauper pręſumatur, ex eo quòd nudi naſcimur in mũdo, & nudi reuertimur probatur in c. ſicut hi qui. 47. diſt: & Poeta canit.

(Infantem nudum cum te natura creauit)
Paupertatis onus patienter ferre memento

Quæ præſumptio deberet transferre onus probandi cõtrarium in aduerſariũ, ut dixit Bal. in l. ſiue poſſidetis. 2. no. C. de prob ſed dic, quòd præſentis praxis traditio non fuit futilis, quinimo per ꝗ neceſſaria, cum relata opinio non ſit undequaque uera & minus tuta, & eam impugnauit Affl. in conſtitutio. regn. intentionis noſtræ: nume 39. uerb. in dubio enim, ubi per multa bona iura demõſtrat, in dubio quem præſumi diuitem, & non pauperẽ, unde dicit Luc. di Penn. in l. fin. colũ. prima. uerſic. quòd ſi paupertas allegatur. C. qui

numer.

Digitized by Google

nume. liber.lib. 11. quod qui dicit aliquem pauperem, debet in ſe onus probandi contrarium aſſumere, l. actor. C. de prob. quod puto verum, quando quis ponit fundamentum ſuæ intẽtionis in paupertate, ita cócordãdo has opinionis declarat Tiraquel. in tractatu de vtroque retract. §. 32. glo. 1. nu. 94. verſic. nam & videmus. refert & ſequitur Vrſill. ad Afflict. deciſ. 377. nu. 2. verſi. quod eſt verum retroſcriptos probãdi modos & alios lóge plures, recenſet Maſcard. in tract. de prob. tom. 3. concluſ. 1154.

409 Quęro nonageſimoquinto, tu ſcis quòd legata, & fideicómiſſa† reuocantur pęnitentia teſtatoris. l. fideicommiſſum. C. de fideicómiſſ. qualiter modo probari poterit huiuſmodi pœnitentia? Reſponde, quòd aut vis eam verè & expreſſe probare, & ſic vt vltima volũtas
410 tollatur per aliam voluntatem, & tunc erit† neceſſe probare, per ſolemnem numerũ teſtium, l. hæredes palã § 1. vbi Doct ff. de teſtã. aut intendis eam probare tacitè, & præſumptiuè: & tũc talis pœnitentia debet probari per actus, per quos mutatio voluntatis, ſeu pœnitentia prioris voluntatis arguatur, vt quia inter legatarium, ſeu fideicommiſſarium & teſtatorẽ ſuperuenerit capitalis inimicitia. l. 3. § non ſolum, l. ex parte. ff de adimend. legat. vel quia, eo viuente, ſeu mortuo, adulterauit eius vxorem, ſm Iaſ. qui vtrãque praxim recenſet in l. fideicommiſſum. nu. 1. verſi. nam ſi poſt legatú. C. de fideicómiſſ. & in l. ſororem. nu. 5. verſi. quod ex tacita inimicitia. C. de ijs quib. vt indig. quem in utroque dicto præceſſit Alb. in d. l. ſororem. nu. 2. verſi. ſi vero adulteraſſet. Cótrariũ huius vltimi dicti firmauit ex diametro Bar. in d. l. fideicommiſſum, præſuppones pro ſuo fundamento, quòd voluntas teſtatoris non poſſit extendi ad caſum excogitatum: tamen prior opinio mihi magis placuit, & placet per ea, quæ firmat Paul. de Caſt. in d. l. ſororẽ. nu 4. verſi & optime facit. vbi voluit, ꝙ vidua, quæ cõmittit ſtuprũ, perdit dotem, ac ſi viuẽte marito adulterium commiſiſſet, cum videatur adhuc eſſe in priori matrimonio. mouetur de tex. in l. 1. in tex. ibi in priori matrimonio C. de bon. matrim à fortiori in caſu noſtro, idem dicendum eſt. præterea prior opinio fouet honeſtatem & riuerentiæ locum eſſe facit, & in ſumma luxuriam depellit, & peccatũ prohibet, & iſta opinio coadiuuari poterit ex infra dicendis infra q. 450.

Qualiter autem poſſit, & valeat elidi dicta probatio? Dic hoc ꝓ
411 bari poſſet† multis contrarijs coniecturis, quorum prima erit, ſi probetur, quòd inimicitia, quæ ſucceſſit inter fideicómiſſarium & teſtatorem, nó prouenit culpa fideicommiſſarij, ſeu legatarij, ſed teſtatoris:

roris: quo caſu legatum, ſiue fidei cõmiſſum nõ adimitur, ſm Bart. in l. cum tabulis. §. quoniam, nu. 1. verſ. quod propter inimicitias ff. de ijs quib. ut indig. pro quo facit, id quod in ſimili uoluit Bal. in l. ſed & ſi quis. §. illud. ff. de in ius vocã. qui ibi voluit ꝙ teſtis in iudicium productus ſi percutiatur, ne contra percutientẽ fidẽ faciat, tã quã inimicus, ꝙ ob hoc nõ repellitur: cũ nemini propria fraus & dolus dẽat patrocinari l. filiæ meæ. ff. ſolu. matr. & ex ꝓprio delicto ꝑmiũ conſequi l. ſiue hæreditaria. iũcta ibi gloſ. magn. ff. de neg. geſt.

Secunda præſumptio ſiue coniectura tolli poteſt, probãdo quòd
412 legatarius† ſiue fidei commiſſarius non adulterauit vxorem teſtatoris, ſed cognouit eã vti propriam eius coniugem: hoc probato, legatum ſiue fidei commiſſum pænitentia non intelligitur reuocatũ: cum talis coitus nõ poſſit dici punibilis neque damnatus, quinimo licitus ſecundum Bal. in auth. ex teſtamẽto. num. 4. verſ. modo iuxta prædicta quæro. C. de ſecund. nupt.

413 Quæro nonageſimoſexto, quæ nã probatio eſt neceſſaria † vt cõtra eximẽtem aliquem de manibus familiæ curię agi de iure poſſit? Reſponde eſſe in primis articulando probãdum qualiter. t. d. t. ducebatur ad iudicẽ authoritate cõpetentis iuriſdictionis. l. 3. §. ſi quis ad pedaneum. ff. ne quis eum.

414 Item qualiter per talem exemptionem factum eſt, quòd in iudicium tempore exemptionis exemptus non venit, hanc probandi & articulandi formam, docet Bar. in l. ſed eximẽdi. § docere. nu. 1. ver. primo quòd quis ducebatur ff. ne qs eũ. & in ſumma, qui alicuius debitorem à manibus familiæ eximit, ad vniuerſi debiti ſolutionẽ adſtringitur. & nihilominus corporaliter coercetur. l. 3. C. de exacto. tribut. lib. 11. ad cuius tex. limitationem & ampliationẽ vidẽdus tibi erit Iaſ. i. §. pœnales nu. 102. verſ. primo circa iſta. Inſt. de actio.

415 In aduerſum verò ad tutamen eximentis, poteris ex aduerſo probare ſi cũ veritate fieri poterit, qualiter exẽptus à manibus familiæ iniuſtè fuerat captus: nã tunc, eximẽs non poſſet puniri, cũ tali caſu vnicuique liceret eximere à manib. familiæ, vt eſt uidere ad tex. in l. oẽs C. de decuriõ. lib. 10. cui exceptioni cõferũt, q̃ cumulat Bern. Diaz de Luco. reg. 190. vbi ex mẽte Iaſ. in d. §. pęnales. nu. 102. Inſt. de act. põnit tres exceptiones, uide ad eũ, & ad Petr. Duẽ. regu. 281

416 Quæro nonageſimoſeptimo, qualiter articulando probetur † intereſſe commune? Reſponde faciendo articulum, qualiter talis res communi æſtimatione ualet tantum. Item quod cuiuſcunque tantum intereſt communiter dictam rem habere; hanc articulandi for

mam

Digitized by Google

mam ponit Bar. in l. unica. nu. 30. uerſi. & iſtud probatur per teſtes C. de ſent. de eo quòd intereſt profer. cuius opinionẽ ibi refellit Bologn. nu. 154 uerſic. nam actor debet aliamque ſupponit ex mente pract. Papienſ. in for. libel. in actio real. in gloſ. in uerbo, & in florenis decem nu. 21. uerſi. forma autem ponendi, quæ ſic eſt ut primo ſiat articulus, qualiter ex tali fundo communiter cõmuni curſu, ſingulis annis percipiũtur, & colligũtur, & colligi, & percipi poſſunt tot fructus. Item qualiter in cõtrata in qua poſitum & ſitum eſt tale prædium, uel fundus & de alijs cõfinibus, & prædiis adiacentibus, & ibidem conuicinis, tanti fructus percipiuntur, & percipi conſueuerũt. Item quòd dictus fundus communi æſtimatione ualet decẽ, & tantum communiter uendi poſſet, & pro conſimili pretio & ualore uendi conſueuerunt, & uenditis ſunt ſimiles fundi: & ſimilia prædia dicti loci & territorij: hæc probari dicit in l. pretia rerum. ff. ad l. Falcid. & in l. ſi quos. C. de reiſcin. uen. ſed tu uide circa hãc praxim, quæ ſcitè cumulat Maſcard. in tract. de prob. to. 2. conclu. 930. num. 7. uerſic. illud primum omniũ. uelim intelligas. cuius praxim latius proſequitur idem Maſcar. in tract. de prob. to. 3 concl. 1396.

417 Si autem tractaretur, de probando ualorem rei mobilis: tũc probatio † fieri debet per teſtes, qui dicant quòd modius frumenti ualuit tali tẽpore, ante & poſt in platea, in qua publicè uendi conſueuit catolenis decem: nam non ſufficit quòd una die ualuit tantum, quia eſſet ęſtimatio ſingularis, & non attenderetur, ſecundum Bar. in d. l. unica nu. 31. uerſ. item aduerte ad unũ. C. de ſent. de eo ꝙ intereſt. profer. ſed illa attendenda eſt, quæ magis vſu fuit cõtinua, vt probatur in d. l. pretia rerũ. ff. ad l. Fac. ſequitur idẽ Bar. ĩ l. 2. C. de reſcin. vend. & Ancar. conſ. 194. & Affl. deciſ. 316. nu. 5. verſi. ꝙ ad probandum verũ pretiũ, refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2 concl. 658. & tom. 3. concl. 1396. nu. 35 ver. rei autẽ mobilis.

Quæro nonageſimooctauo, qualiter, & quomodo probetur inte-
418 reſſe † conuentum? Reſponde hoc probari poſſe, per teſtes aut inſtrumenta, ſecundũ Bar. in l. unica. nu. 29. uerſi. circa quod dic breuiter. C. de ſent. de eo quod intereſt profer.

419 Itẽ poterit probari per iuramentum delatum à parte † parti ſic teſtante Iaſ. in l. qui Romæ. num. 15. uerſi. & ſic contra doloſum. ff. de uer. oblig.

Item poterit hoc articulando probari per confeſſionẽ partis, ac
420 alijs † medijs, quibus probari ſolent aliæ conuentiones, cum in effectu huiuſmodi intereſſe nihil aliud ſit, quàm partium cõuentio, ſe-

cundum

Digitized by Google

candũ Bologn. in dicta l. vnica, num. 152. uerſi. prima eſt. C. eod. tit. circa hanc praxim vide Doct. in l. fi. C. de prætor. ſtipul. & Maſca. in tract. de prob. to. 2. concl. 932. per totam.

421 Quæro nonageſimono, quomodo probetur intereſſe † ſingulare? Vide Bart. in l. nemo, num. 8. verſic. vltimo hæc lex inducitur. ff. de duob. reis qui, dicit, quòd teſtes, qui inducũtur ad probãdum huiuſmodi intereſſe, debent dicere, qualiter viderunt homines huiuſmodi conditionis, qualis eſt dominus rei, habere rem illius cõditionis, & qualitatis tantum caram, quòd uoluiſſent pro tãto carere ea, l. continuus, § cũ ita. ff. de uer. oblig. ponit Maſcar. in tract. de prob. tomo. 2. concl. 931. nu. 6. uerſi poterit idem teſtis quo in loco alios penitus diuerſos deponẽdi modos ſubijcit, teſtes tenere poſſe. uide ad eum. Tu vero circa hanc quęſtionem dic, quòd intereſſe ſingulare eſt duplex; aliud enim vocatur intereſſe ſingularis affectionis, & aliud quod dicitur intereſſe ſingulare veritatis, ſecũdũ Pract. Pap. in forma libel. in actio. real. in gloſ. & in florenis decẽ. nu. 32. uerſi. quod diuerſimodè, vbi primum ait poſſe probare per iuramentum in litem deferendum per iudicẽ; dum modo tria cõcurrãt quæ magiſtraliter coaceruauit Bart. & alij Doct. ĩ l. in actionibus ff. de in lit. iuran. ſecundum vero ait poſſe probari per iuramẽtum partis, quod appellatur ſacramentum veritatis in litem, ad cuius iuramenti delationem duo concurrere debent, nempe dolus aduerſarij, & difficultas probationis, ſecundum Bar. in dicta l. in actionibus. Sed tũc quęro, quando dicatur adeſſe probationis difficultas? Reſponde, tũc demum adeſſe difficultatis probationẽ, quoties res ad oculum demonſtrari non poſſunt, uel quia ſunt peremptæ, vel quia nõ extant. l. cũ res. § pen. ff. de legat. 1. refert & ſequitur Bar. ĩ l. in actionib. nu. 22. & ibi poſt eum Iaſ. nu 40. & idem Iaſ. in l. ſi quãdo nu. 35. verſi. ſed diceretur aliquis. C. vn. vi & nouiſſimè Dominus Ioſep. Maſc ĩ tract. de prob tom. 2. concl. 934. nu. 8. uerſi ſed roget quis. Qualiter autẽ vltra prefatum modum valeat probari intereſſe ſingulare p teſtes, remitto me ad Pract. Pap in forma libel. in actio. rea. ĩ gloſ. ĩ uer. & in florenis decem. nu 32. verſ. quod diuerſimodè.

Centeſimo quæro, qualiter articulando prebetur, rẽ in nullius
422 † bonis eſſe tpe apprehẽſionis? Vide Bart. in l. rem quæ nobis. nu. 4. verſi. quomodo poterit probari rem in nullius bonis eſſe. ff. de acqui ren. hæred. hanc praxim latè examinat Rip. ibidem nu. 34. verſi ſed quomodo probabitur. ubi exploſa Bar. praxi, alium probandi modũ ſubnectit, num. 45. verſi. ultra Bar. & aliũ pęnitus diuerſum aſtruit

Rom. in

Rom in errores.nu.3.verſ.qualiter probetur iſta negatiua.C.de erro.aduo. Sed tu ſequere practicam Bar.vna cum Lud.Ioſeph Maſc. in tract.de prob.to.1.cõcl.549.nu.12.ver.quo pacto autẽ probetur.

Quæro centeſimoprimo, qualiter arculando ꝓbari poſſit poſſeſ- 154
423 ſio † ciuilis per teſtes,cũ nõ poſit reddi certa rõ cauſæ ſciẽtię per viſum,ex quo poſſeſſio ciuilis non uidetur? Reſpõde,quòd cum inuiſibilia conoſcantur per ea quæ videntur, vnde per actus huic poſſeſſioni congruentes,probatur eius qualitas,c.cum olim.ext.de priuileg.l.litibus.C.de agrico.& cenſit.lib.11.l.Titia.ff.de ſolu l.Põponius.ff.quib.mod.vſusfr.amit.l.arborib.ff. de vſuf. iſta iura ad hoc allegat Bal.in l.ſolã.num.4.verſi.quarto quæro.C. de teſtib. refert & ſequitur Maſc.in tract de prob.to.3.concl.1178.nu.8. uerſi.aliter tamen ſenſit.Ripa uerò in l.prima.nu.28.uerſ.nono ſic.ff.de acquiren poſſeſſ.dicit,poſſeſſionem ciuilem poſſe tãtum probari, per actus naturales,putà per inſiſtentiam rei, & recollectionẽ fructuũ, & alia ſimilia,ad quòd allegat Bar.ĩ l.ſtipulatio iſta.§.hæc quoque. num.2.uerſi.& ſic in caſu noſtro.ff.de uer.oblig. & ſic vt uides opinio Rip.lõgè diſtat ab opinione Bal.proinde diſtinguendũ eſſe diiudico hoc pacto,quòd aut ĩquiritur,quomodo probari poſſit ciuilis poſſeſſio,circa eius acquiſi tionem.Dicendum,eſt uerum eſſe quòd non poterit probari,niſi per actus naturales.cum actum ſaltem corporis expoſtulet,vt voluit Paul.de Caſt.in l.clam.§.fi.colũ.2.ff. de acquirẽ.poſſeſſ.Si vero quæritur de probatione ciuilis poſſeſſionis, circa eius retentionem,dicẽdum erit, non eſſe neceſſe illam probare per actus naturales: ſed ſufficit eam probare per actus huic ciuili poſſeſſioni congruentes,iuxta Bal.opinionem , quem in iſta diſtinctione ſequitur Maſcar.in tract.de prob.tom.3.concl.1178.nu. 16. verſi.quo circa qui autem ſint actus huic ciuili poſſeſſioni cõgruentes,declarat Soc.cõſ.98.iuſtiſſimè iudex.num.10.verſi. ad quod facit.vol.4.& melius in conſ.15.inſignis Doctor nu.5.verſi.ad probãdum autem.eod.vol.4.refert & ſequitur Grau.conſ.5.tria ſunt principaliter videnda nu.11.verſi quod nõ uidetur ſufficere. vol.1.qui ait,quòd ex parte fundantis ſe in poſſeſſione ciuili, duo copulatiuè veniunt probanda primum,qualiter dum erat abſens tẽpore , alius cępit poſſidere ſecundum,quòd neminem reliquid poſſidere,ſecũdum Maſc.qui præmiſſa refert,& ſequitur in tract.de prob.to.3.cõclu.1178. nu.17.verſi.attamen quoad præſentem.

Quæro centeſimoſecundo,quænam probatio, & per quos actus
424 probetur,† poſſeſſio rei immobilis? Reſponde,hoc probari ex perce

ptione

ptione fructuum:ex fructuũ enim perceptione probatur vera poſſeſſio, vt tradũt Doct.in l.qui vniuerſas.§.qui per colonum.ff.de acquiren poſſeſſ.& in l.litibus.C.de agricol.& cenſit.lib.11. refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.tomo 3.concl.1183.per totam.

Item probatur poſſeſſio iſta, ſi feci t ſeminare, arare, & colifacere
425 rem,† de cuius poſſeſſionis probatione agitur: nam licèt non perceperit fructus, nihilominus ſatis de poſſeſſione rei immobilis diceť cõſtare, ſecundum Bal.in l.ſi quis ſuper iuris nu.4.verſi. quæro qualiter probetur poſſeſſio.C.ſi.regũ.ho.probãdi modos recenſet Affl. in conſt.regn.circa violẽtiarum.num.19.quæſt.2.verſi.quod debet articulare, & probare, & poſt eum Maſcard.in tract de prob tom.3. concl.1182. An autem poſſeſſio rei immobilis probetur per locationem? Breuiter dic, quòd nõ, de tex in c.inter dilectos, ext de fide instrumen. niſi enim probetur, quòd locator mercedem, ſeu penſionẽ recepit ſecundum Alex.conſ.118. in cauſa & lite inter Antonium. num 19.verſi. niſi probetur.vol.2. quod qualiter procedat, habes ad Affl.deciſ.325.& ad Maſcard.in tract.de prob to.3.concl.1179.

426 Item probatur hmõi rei immobilis poſſeſſio per traditionẽ † clauium.l.clauibus.& ibi Bart.ff.de cõtrah.empt.ſẽſit Gram.deciſ.71. nu.6.& Couarr.lib.3.variar.reſol.capit.16.nu 11.refert, & ſequiť Maſc.in tract.de prob.to.3.concl.1184. vbi ad hunc probandi modum coaceruauit in unum multas ampl.& lim.vide ad eum.

Item probatur poſſeſſio rei im mobilis, ex traditione inſtrumẽti
427 † eo ipſo inſtrumentum domus meæ alicui dono, & trado, poſſeſſionem etiã domus tradere videor.vt ſing.mihi probat tex. in l.1.vbi Bal.& alij.C.de don.quem ad hoc ponderat glo.in l.3.in verbo, animo.verſicu Quintus ff.de acquiren.poſſeſſ.& Bald.in ſua marg.ad Innoc.in verbo, inſtrumẽtũ.& Alex.conſ.38.viſo & præhabito.nu. 2.uerſi.vel per traditionem inſtrumentorum vol.2.refert & ſequitur idem Maſcard.in tract de prob.to.3.concl 1184. in princ.

Item probatur etiam poſſeſſio rei immobilis per cuſtodis appoſi
428 tionẽ†ad rem ipſam, ſm Alex.& alios.in l.3.ff de acquir.poſſ.quos referunt, & ſequũtur Affl.deciſ 167.nu.1.uer.itẽ probat impoſuiſſe.& poſt eum Maſcard.in tract.de prob.to.3.concl.1186. per totã.

Item probatur rei immobilis poſſeſſio, per lignorum inciſiorũ,
429 † & animalium paſculationem, ſecundum Alex conſ.88.quoniam omne datum, nu.13 verſi.nam dici per dictum tẽpus incidiſſe. vol. 5.quem refert & ſequitur Maſcard.in tract de prob.tomo.3.concl. 1189.nu.1.verſi ex ijs ille eſt.

Vltimo

Vltimo probatur poſſeſſio rei ſtabilis ex ipſius rei demolitione, ſi
430 Card. Pariſ. † ſequi velis in conſ. 99. Adriano agētē nu. 2. verſ. nec ei
dem patrocinatur. uolu. 2. & poſt eum Ioſeph. Maſcard. in tract. de
prob to. 3. concl. 1189. nu. 4. verſi. prætεrea probatur poſſeſſio.

Quæro cēteſimotertio, qualiter articulando probetur ſanitas in
431 aliquo † homine? reſponde per viſum, & aſpectum, ſecundum Bar.
in l. vnica. nu. 5. verſi. & etiam nota. C. de mendi. valid. lib. 11.

Quæro centeſimoquarto, qualiter probetur ſenectus in aliqua
432 † perſona? Dic pariter probari per viſum, & aſpectum, ſecūdū Bar.
in d. l. vnica. nu. 6. verſic. & ita ſimiliter. C. de medic. valid. lib. 11. ſed
Angel. in §. fin. verſi. ad probādum ſenectutē. Auth. de quæſtionib.
dicit, ſenectutem probari per canitiem capillorum: quod dicit eſſe
vtile, excuſationem tutulę, curę, & aliorum munerum perſonaliū.
Nam cum per ætatē quis excuſatur. l. ſemper ff. de munerib. & ho-
norib. l. 5. C. qui ætate. lib. 10 tu qui vis excuſari, proba ſenectutem
per canitiem capillorum: licèt quando dici poſſit aliquis ſenex, iudi
cis arbitrio remiſſum, firmauit Menoc. i tract. de arbitr. iudic. lib. 2.
caſ. 59. num. 3. uerſic. tertia fuit opinio. & poſt eū Maſcard in tract.
de pro. tomo 3. concl. 1295. nu. 8. verſi. ſed dubium eſt.

Quæro cēteſimoquinto confeſſoriam actionem intentans, quid
433 † articulando probare neceſſe habebit ad eius intentionem fundan
dam? Dic, quòd in primis articulando probabit, ſe dominū prædij,
cui dicit ſeruitutem deberi. l. 1. ff. ſi ſeru. vend.

Item articulādo probabit, ſibi cōſtitutam fuiſſe ſeruitutem, pro-
434 bādo ea, de quibus per gloſ. in l. ſicuti. §. ſed ſi quæratur. in verbo poſ
ſeſſoris ff. de rei uēd. refert & ſequitur Alex. in l. ſi prius. nu. 5. uerſi.
tertio pręmitte, ꝙ agens confeſſoria ff. de nou. ope. nunc. pleniorem
ſermonem in ſubiectu huius quæſtionis effudit Bart. in l. 1. §. hoc in
terdicto nu. 9. verſ quæro quō probabitur ff. de itine. actuque priu.
& in d. l. ſi prius. nu. 15. ille qui agit confeſſoria. ff. de oper. nou. nūc.

Conuentus vero confeſſoria ad ſui tutelā, quid articulādo † pro-
435 babit? Reſponde, nihil, quia actore non probante reus abſoluitur l.
qui accuſare. C. de edendo. c. 1. ext. ut Eccleſiaſt. benef. ſed hoc fallit
vbi conuentus confeſſoria efficeretur contumax, quia tūc odio ſuæ
contumaciæ ex reo fit actor, & eum oportebit probare omnia, quæ
incumbūt probare agēti negatoria, ſecūdū Alex. in dicta l. ſi prius.
num. 6. verſic. hoc fallit. quē ibi eo aliter nō citato, ſequitur Iaſ. ibi.
num. 10. verſi. cum iſte tex uelit. ff. de oper. nou. nūc. vnde agens ne
436 gatoria, qui † propter ſuam contumaciā ex reo efficitur actor, duo

Digitized by Google

debet probare, ſcilicet prædium eſſe ſuum: item quòd eſt liberum: ſed quòd I prędium ſit liberum, probatur eo ipſo, quòd contrarium non probatur, cum quælibet res præſumatur eſſe libera, l altius. C. de ſeru. & aqu. ita tenent gloſ. Alex. & Iaſ. in dicta l. prius. ille nu. 6. ver. & ſic habebit probare, alter nu. 28. uerſi prima quod agens negatoria. ff. de oper. nou nunc. E contra vero principaliter conuentus actione negatoria, nihil habebit articulando probare, per regulam prædictam, actore non probante, niſi reputaretur contumax: nam tunc propter ſuam contumaciam oportebit eum articulando probare omnia, quæ incumbunt probare agenti actione confeſſoria, ſtāte quòd ex reo per contumaciam effectus eſt de reo petitor, vt bene aduertit Alex. in dicta l. ſi prius. nu. 7. verſ. fallit quia ſi reus conuẽtus.

437 Quæro centeſimoſexto, quæ probatio † eſt neceſſaria, ad probandam ſodomiam? Reſponde, quòd in primis debet articulando probare, qualiter tali loco & tempore, talis inquiſitus fuit viſus cum tali puero ſolus, cũ ſolo ad inuicem, ſe deoſculantibus in tali loco occulto: hoc enim probato inditium proximum oritur contra inculpatũ de ſodomia, ſecundum Alex qui in muliere loquitur conſ. 13. attentis ijs, quæ in themate narrantur. nu. 24. verſi. & ſufficeret probare. vol. 2. mouetur doctrina Bar. in l. quod ait lex nu. 1. verſi. ſi reperiretur, & in l. 2. §. ſi ſimul. nu. 3. verſi quia ſi videres. & in l. capite quinto nu. 2. verſ. nota ergo. ff. de adulter.

438 Item articulando probari poterit, qualiter talis patiens per vicinos fuit exauditus vociferare, dicendo, hoime, hoime; & alia verba: per talem enim vociferationem oriri inditium contra inquiſitum, pluribus demõſtrat Affl in conſt. regn. oẽs ueſtri regiminis nu. 12. ver. ſeptimo nota. & ante eũ Iſer. in d. cõſt. reg. oẽs noſtri regiminis.

439 Item qualiter talis puer fuit uiſus per expertos cum ſanguinolento ano, & ſanguinolenta camiſia, & per eos fuit ob id iudicatum, ipſum puerum fuiſſe per violentiam carnaliter cognitum: hoc probato, de delicto in genere ſatis dicitur conſtare, ſecundũ Foller. in pragmat. de ſodo. nu. 20. uerſi. ſed quomodo poterit conſtare.

440 Item qualiter talis inquiſitus fuit publicè, & † communiter tentus, & reputatus, & adhuc tenetur & reputatur pro publico ſodomita: hoc probato, iũctis ſupradictis adminiculis reſultat nedũ inditiũ, ſed plena probatio, maximè cũ delictũ, de quo agitur, ſit difficilis ꝓbationis, & vt plurimũ ſolet in antris terræ cõmitti. ita tenet Alex. conſ. 24. animaduerſis ijs quæ tã, nu 20. verſi probatio famę. uol. 1.

441 Item qualiter prædictus puer publicè cum iuramẽto, & de facie

Q ad faciem

Digitized by Google

ad faciem perſiſtens cum dicto inquiſito, dixit ſe cognitum fuiſſe a dicto inquiſito, ex cuius depoſitione, ſeu cófrontatione oritur; pariterque inſurgit inditiũ ad torturam, ſcḋm Calca.conſ. 110. quia cau ſa ipſa pro uictoria.nu.8.verſ. ſed dic, ꝙ Dominus Nicolaus deponit cuius dicta admittit Dominus Foller.in dicta pragm.de ſodom.nu. 57.uerſicul.quicquid tamen ſit, ego dico præmiſſa procedere, concorrentibus alijs coniecturis, puta, quia puer eſt veridicus, & bonæ famæ, & ſodomita hẽbat conuerſationem cum eo, & eo die fuerunt viſi ſimul: vel quod ſodomita deoſculauit puerum, vel tetigit ei annum: vel probando malam famã ſodomitæ? ſimpliciter partem affirmatiuam, & ſic opin.Calcan.ſequitur Boſſ.in ſua cri. pra.in tit. de indit.& conſider.ante tort.num.160.verſ.reſtat tñ, vt ſubijciamus. & expreſſius idem Boſſ.in tit.de ſtupr.deteſtan.in maſcul.nu.7.ver. ſtuprum paſſum, & quamuis multi non contemnendæ auctoritatis velint, ſtuprum paſſum non facere inditium contra ſtuprantẽ, tum quia ſe facit participem criminis, tum quia detegit turpitudinem ſuam, inter quos fuit Marſ.conſ.28.in cauſa inquiſitionis formatæ. nu.18.verſi.reddit ſe infamem.vol.1.& Pariſ.conſ.163.quã ſit deteſtabile: per totũ.uol.4.& Gram.deciſ.40.nu.15.ver.tñ qa hmõi delictum eſt exoſum Deo, & hominibus, & a cõiter accidẽtibus ſolẽt in occultu patrari, ut deſuper dixi: vnde libenter concurro cum opinione Calca.ſcḋm q̃ in facti contingentia conſulerẽ, & iudicarem.

442 Quæro centeſimoſeptimo, qualiter articulando † probetur, quem fuiſſe uenenatum? Dic faciendo articulum, qualiter ille, qui dicitur uenenatus, in tali loco, territorio & tẽpore fuit uiſus mortuus cum liuioribus, & ſpumis in ore fluentibus: hoc probato indiciũ dicitur ortum, quòd mortuus fuerit ueneno necatus ut eſt uidere ad dominum Petr.Foller in ſua crim.pra.in verbo, item ſororem venenauit. nu.4.uerſ.dum conſtat fuiſſe repertum.

443 Item qualiter ante mortem † per quatuor dies ante in circa talis mortuus fuit viſus vomitare. hoc probato ſimiliter inditiũ venenationis oriri affirmauit idem Foller.in loco proxime citato.num. 16. ver.ad id uero, quod dicitur.

444 Item qualiter inquiſitus fuit uiſus emere † venenũ, & illud triturari: nam ex hoc pariter venenationis inditium oritur, ſecũdum Parid.à Put.in tract.ſin.in ver.tortura.ver.an ſtetur.col.pen quem refert & ſequitur Foller.in crim.prax.in verbo, item ſororem venena uit.nu.5.uerſi.item conſtat.

445 Item qualiter inquiſitus fuit uiſus minari mortẽ † ei, qui dicitur

vene-

ueneno necatus: minis enim probatis inditium oritur contra minã-tem: dummodo fuerit ſolitus minas exequi, ſecundum Bal. in l. Pacumenius ff. de hæred. inſtituen.

446 Item fiat articulus, qualiter talis inquiſitus cum fuiſſet † captus per familiam curiæ, ab eius manibus aufugit, tamquam delicti conſcius: per fugam enim inditium generatum extitiſſe contra inquiſitum, omnes credunt, de tex. in l. fi. ff. de quæſt. & in l. fi. C. de prob. ut tradit Foller. in ſua crim. prax in uerbo, itē ſororem uenenauit. nu. 10. verſic. item conſtat quòd dum captus eſſet.

447 Item probatur, quem ueneno † necatū fuiſſe, faciendo articulum, qualiter mortuus eadem die fuit viſus per peritiſſimos medicos, a quibus fuit tētus, & reputatus, ꝙ fuerit venenatus: talium enim iudicio in ijs ſtandū eſt, ſcdm Marſ. in l. 1. § præterea. nu. 33. verſ. attamen in caſu dati ueneni. ff. ad l. Corn. de ſicar. & expreſſius Foller. in ſua cri pra. in uer. itē ſororē uenenauit. nu. 14. verſ. ꝑterea hi teſtes.

448 Item qualiter talis mortuus † priuſquam uitam cum morte commutaret, pluries cum iuramento confeſſus fuit, ſe uenenatum fuiſſe per talem inquiſitum: per talem etenim ſic geminatam, & iuratam confeſſionem inditium oriri contra inquiſitum, placuit Ange. in l. ſi quis in graui. §. ſi quis moriens. ff. ad S. C. Sillana. ſequitur Rom. ibi & Bal. in c. literas. extra de præſumpt. & ex noſtratib. Foller. in ſua crim. prax. in ver. item ſororem venenauit. nu. 7. Vltimo loco, ſi cū veritate fieri poterit, contra inquiſitum probetur de fama, ſiue qua regulariter inquiri minime poteſt. c. qualiter, & quando extra de accuſatio. refert & ſequitur Fab. Lucr. in comm. 4. lite. arbit. quæſt. 6. nu. 695. verſi. capitula ſpecialis inquiſitionis, vbi paulò inferius, nu. 705. uerſi. deinde excipiendo articuletur ſubnectit exceptiones, quę formari debent ad tutamē inquiſiti. vide ad eum, & ad Foller. in dicta eius crim. prax. in uerbo, item ſororem uenenauit. ex cuius dictis quaſi uerbatim omnia ſumpſimus.

449 Quæro centeſimooctauo, qualiter † articulando probetur uirginitas uxoris? Dic probari per aſpectum linteaminum ſanguinolētorū in prima nocte: & ſic econtra, ſi in prima nocte non fuerint uiſa linteamina ſanguinolenta, & ſic abſque aſperſione ſanguinis, uxor nō præſumeretur uirgo, ſecūdum apoſtil. ad Bar. in l. item apud Labeonē. §. ſi quis uirgines in litera c, ff. de iniur. ſequitur Abb. in c. propoſuiſti. nu. 2. uerſ. quarum prima inſtruit patrem puellæ. extra de probat. contrarium uoluit ex diametro gloſ. in c. ſatis hinc. in uerbo, demonſtretur. 35. quæſt. 5. cum qua eg o libenter pertrãſeo, cum pro-

xima probandæ virginitatis coniectata uidetur mihi ſatis dura, & periculoſa, ex eo quia mulieres, quæ incipiunt habere menſtrua ex calliditate ſanguinis, qui emittitur tempore menſtruorum, ſolet corrodi, imò corroditur illa pellicula, quæ eſt in vaſe mulieris, ita quòd cum maxima difficultate poteſt cognoſci an ſit uirgo, nec ne, vt dicit ex mente præceptoris ſui apoſtil. ad Abb. in d. cap. propoſuiſti. in litera c, extra de prob. ſi enim primam opinionem attenderemus, mulieres millies cognitæ de facili inuenirent medicamina reſtringentia vuluam taliter, quòd virgines apparerent, & viros deluderent, ſecundum Arch. in cap. hæc imago. 33. quæſt. 5. quem refert, & ſequitur Abb. in d cap. propoſuiſti. num. 2 verſic. tamen vt dicit. propterea tutius eſſet probare virginitatē per teſtes matronas, ſeu mulieres ad hoc inſtructas, quæ deponant eam virginem vt quia eam viderunt, & inſpexerunt in locis, in quibus deprehenditur uirginitas, ſecundum Abb. in d. capit. propoſuiſti. num. 2 verſicu. probatur enim per matronas. extra de probat. quem refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tomo. 3. concluſ. 1410 nu. 16 uerſic. & per aſſertionē peritarum. Quales autem debeant eſſe teſtes quæ aſſumuntur ut periti, & quid poſſit contra eos opponi, declarat Abb in cap. cauſam matrimonij num. 1. verſicu quarto ad quid volebat. extra de probat. contra vero ſtuprantem probatur virginitas dictæ ſtupratæ, ſecundum Alexan. conſil. 229 ponderatis ijs quæ in themate narrantur nume. 2. verſiculo an autem dicta puella volu 6 refert & ſequitur Vrſil. ad Afflict. deciſ. 236. num. 3. verſicu. & ſtetur aſſertioni mulieris. Circa quorum opinionem vide quæ ſcitè cumulat Anton. Nig in capitulo regn. frequens. num. 75. verſiculo cōfirmatur dicta concluſio.

450 Quæro centeſimonono, qualiter articulando † probetur, veritatē aliunde haberi non poſſe ad finem, ut præſtari poſſit iuramentum in litem damnum paſſo? Reſponde, probari probando dolum rei conuenti, ac allegando, quòd res particulares non apparent, uel non extant, uel quia non poſſunt ad oculum demonſtrari, et ſufficit iſtud allegare abſque alia probatione difficultatis probationis, ſecundum Iaſ. poſt Bar. in l. in actionib. nu. 40. uerſi. quod difficultas probationis ff. de in lit iuran. & Pariſ. cōſil. 74. inficiari minime poteſt. nu. 7. verſi adeſſe dicitur vbicunque res. & conſ 75. ad victoriam. num. 2. verſi. ſat eſt. vol. 1. refert & ſequitur Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 4. nu 34. verſi. ſed ſatis dicitur probata.

451 Vltimo debet articulando probari, qualiter † damnum paſſus eſt

bonæ opinionis, famæ, & conditionis, & diues: aliàs iuramentum nõ deſertur, ſm Afflict. in conſt. regn. quęſtiones iuriſperitorum nu. 5. verſi. quarto nota. Ita quod ſecundum eum non ſufficeret ſi probaretur q̃ eſt bonæ opinionis, & non diues, vel diues, & non bonę opinionis, quia vtramq; qualitatem probandã eſſe aſtruit, ut refert & ſequitur. Ant. Nig. in c. regn. ammirati, & vice ammira nu. 9. verſ. & ille qui vult iurare. ſin autem agatur de probando, veritatem aliunde haberi non poſſe ad finem, ut teſtis minus idoneus admittatur, recurre ad Plot. optimam practicam edocentem in tract. de in lit. iuran. §. 2. nu. 8. & ad Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1403. & in propoſito vide, quæ infra ſubijciã. quæſt. 273. prope finem uer. & iſta qualitas.

452 Quæro centeſimodecimo, qualiter † articulando probetur tranſlatio poſſeſſionis virtute præcarij? Reſponde, probari, probando poſſeſſionem conſtituentis: aliàs ſuccumbit, qui poſſeſſionem conſtituẽtis probare omittit; ſm Vital in tract. clauſu. in clauſ. conſtituit ſe præcario nomine. num. 3. verſicu. quod cautus debet eſſe aduocatus.

453 Quęro centeſimoundecimo, qualiter † articulando probetur ius paſcendi? Vide Soc. conſi. 166. in cauſa cõitatis Caſtri Mõtis Nigri. nu. 7. verſi. ſed per teſtes. vol. 2. & ius paſcẽdi minime competere, ex quibus probetur, latè cõmemorat Grau. conſ. 153. viſo proceſſu agitato inter Claudium. nu. 2. verſi. ſed ad probandum tale ius. uolu. 1.

454 Quæro centeſimoduodecimo, quæ † probatio eſt neceſſaria, ut teſtamentum ſecundum rumpat primum, habentem clauſulam derogatoriam, reſpicientem ſecundum teſtamentum? Reſponde, eſſe neceſſe articulando probare, qualiter teſtamentum ſecundum eſt iuramento vallatum, uel quòd teſtator motus fuit ad teſtandum aliqua ratione, puta prŏpter offenſam ſibi factam per primum hęredem inſtitutum, vel indignationem aliam; uel erit neceſſe articulando probare lapſum decem annorum a die conditi primi teſtamenti; tunc ijs probatis, uel ipſorum altero, ſecundum pręualebit, licèt non habeat clauſulam derogatoriam derogatoriæ, ſecundum Bal. qui hanc praxim extruxiſſe comperi in l. ſancimus. nu. 6. verſi. vnde ſi appareret C. de teſtam. refert & ſequitur Soc. conſ. 163. non fuiſſet opus vlteriori diſcuſſione. nu. 10. verſi. præterea mutatio. vol. 2.

455 Quæro centeſimodecimo tertio, qualiter † articulando probetur ſocietas? Breuiter reſponde, probari per intitulationem libri: puta ſi in eo dicatur, hic liber eſt meus. & t. d. t. mei ſocij in tali mercatura, ſecundum Bart. in l. ſi patruus. num. 6. verſi. in quo continebatur. C. commu. vtriuſque iudic. quod abſque dubio admittẽdum dico, ſi li-

Digitized by Google

ber reperiatur in poſſe illius, qui ſocietatem negat forte contractam. & ab eo liber ſit confectus, vel ab alio eius nomine, & hoc non negetur. Item praxis Bart. procederet, & ſibi locum vendicaret, vbi aliæ coniecturæ veriſimiliores non concurrerent, neque repugnarent, ſecundum Foller. ad Maran. in ſpec. aur par. 6. in verbo, ſinautem producuntur teſtes. nu. 78. verſ. item ſocietatem probari. Bar. practicã, & opinionem punctuatim approbat Maſcard. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1309. nu. 16. verſi. ſexto colligitur & ex quibus probetur ſocietatem inter aliquos contractam tacitè fuiſſe, vide per extenſum D. Soc. conſi. 87. in præſenti conſultatione per ordinem proſequar. nu. 11. verſi. circa tertiam, volu. 1. & conſil. 160 in præſenti conſultatione ſubtiliter, & eleganter. nu. 8. verſic. nam licet vol. 2. & habetur per Bar. & alios in l. Titiũ § altero. nu. 5. verſi. quæro an ſocietas. ff. de adminiſt. tutor. & nouiſſimè vide. Ceph. qui omnium ferè dicta, præſentem praxim concernentia, breui calculo perſtringit. cõſ. 340. cauſa iſta fratrum. vol. 3. & Maſcar. in tract. de prob. to. 3. cõſ 1309.

459 Quæro centeſimodecimoquarto † qualiter articulando probetur, ſocietatem eſſe diſſolutam, & finitam? Dic probando, qualiter ſocij ſeparatim negotia ſua ſuo proprio nomine tractare cæperũt. ex hoc enim probatur conſenſus nolentium de cætero in ſocietate perſiſtere l. Titium, & Mæuiũ § altero. ff. de adminiſt. tutor. tradit Bal. in l. ſi patruus. C. commun. vtriuſque iudi. & expreſſius in l. ſi ſocius. paulò poſt princ. ff. ſi cer. pet. & poſt eum Boer. qui huius opinionis conteſtes citat in deciſ. 58. nu 4. verſic. cum ſeparatim ſocij. par. 1. & Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob tom 3. concl. 1310. nu. 3. verſ. ſecundo colligitur.

457 Item probatur diſſolutio ſocietatis, ſi fiat † articulus, qualiter ſocius mutauit formam inſcribendi libros rationum, & deſcribendarum partitarum, nec in illis, & minus in litteris cum ſocium appellauit: hoc probato præſumitur, quòd ſocius voluerit ſocietatem diſſoluere, vt reſpondit Alex. conſ. 132. per lectis, & ponderatis ijs. nu. 10. verſ. ſed deſcribebatur. uol. 5. & poſt eũ Ioſeph. Maſcar. in tract. de prob tom. 3. concl. 1310. nu. 3. uerſi. tertio colligitur.

458 Item probatur ſocietatis diſſolutio, faciendo † articulum, qualiter ſocius diſceſſit à primæuo exercitio, ſecundum Dec. conſ 36. nu. 53. vol. 1. prout ipſum ſic refert, & ſequitur Dominus Ioſeph Maſcard. in tract. de prob. to 3. concl. 1310. num. 6. uerſi. ſexto colligitur. Sed qualiter ſocietas iam finita, aut diſſoluta probetur renouata tacito, aut expreſſo conſenſu ſociorum? Reſponde, hoc probari, ſi fiat articulus,

Digitized by Google

culus, qualiter ſocij finita, & diſſoluta ſocietate, eundem inſtitorem eo modo, quo antea retinent, in negotiatione: ſocietas enim iſto caſu pſumitur renouata, ſm Bal. in l. mandatũ. oppoſ. 4. C. mãd. & Ale. conſ. 132. perlectis, & ponderatis ijs. nu. 13. uerſ. per quę apparet reſponſum. vol. 5. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1310. nu. 10. verſ. limitatur primo. quibus addo Dec. idem tenentem conſi. 548. viſa conſultatione. nu. 2. uerſ. vbi ſocietas quę fuit. vol. 2.

459 Item ſocietas dicitur renouata eo ipſo, quòd † probatur, quòd ſocij poſt finitam, & diſſolutam ſocietatem inhabitant apothecam cõmunem, ex hoc pariter præſumitur renouata ſocietas, vt firmat Ro. conſi. 168. circa primũ, quo quęritur. in fi. & poſt eum Ioſeph. Maſc. in tract. de prob. to. 1310. nu. 11. ver. limitatur ſecundo. cuius dicta proſequere vſque in finem dictæ concluſionis: nam ponit duas alias coniecturas, ſiue præſumptiones, ex quibus ſocietas iam diſſoluta, & finita, præſumitur renouata. vide ad eum.

Quęro centeſimodecimoquinto, qualiter † probetur dolus tuto-
460 ris in adminiſtranda tutela? Reſponde probando, qualiter non cõfecit librum rationis legitimæ, prout conficere tenebatur: puta quia in eo nõ deſcripſit introitus, & expenſas diſtincte, & ſeparatè: propter hoc enim arguitur dolus, & ad iuramentum in litem contra tutoré peruenirí poteſt, iuxta tex. no. in l. 1. §. officio. vbi hoc notant Iaco. de Aret. Bar. Bal. & alij ff de tut. & rati. diſtrahen. et facit etiam tex. in l. Lucius. §. tutelę. ff. de adminiſtratione tutor. probatur hoc idem in l. fin §. inter cætera. ff. de liber. legat. & in l. ſi ita fuerit. vbi gl. in uerbo, reliquis. ff. de manumiſ. teſtam.

461 Item qualiter miſcuit introitus † pertinentes ad dictam tutelæ adminiſtrationem cum rationibus ſuis, quas ſeparatas tenere debebat à rationibus pupilli, & per hoc in eo dolus, culpa, & fraus deprehenditur, & merito contra ipſum iuramentum in litem præſtari poſſet, ſecundum Bal. in authen. licentia. num. tertio. verſicu. & ſegregare ſuas res. C. de epiſc. & cler. ſequitur Imol. in c. cum in officijs. nu 9. uerſi. ſi ſic non ſegregauit. extra de teſtam.

462 Item qualiter non deſcripſit rem † talem in inuentario, quæ erat pupilli: ex huiuſmodi enim omiſſa deſcriptione bonorum arguitur manifeſtus dolus, quoniam tenetur deſcribere introitus, & alias res diſtinctè, vt accepta, & data clarè appareant, d. l. 1. §. officio. ff. de tut. & rat diſtra. arg. tex. in l. cum ſeruus ff de condit. & demonſt. per iſta iura ſic conſuluit Bar. in cõſi. 150. cum prædicta examinarem. nu. 3. verſi. dicens ipſum tutorem non poſuiſſe. uol. 1.

Digitized by Google

463 Item qualiter pecuniam pupillarem † peruentam in poſſe tutoris, ex venditione, ſiue locatione bonorum pupilli, in ſuam vtilitatẽ conuertit: propter quod dolus arguitur, & prędo dici poteſt, ſecũdũ Imo. poſt Ang. in l. Põponius. §. ex facto. nu. 8. verſ. adminiſtratores. ff. de acquir. poſſ. hanc probandi, & articulandi formam cũ locis vnde ſumuntur egregiè poſuit, & enarrauit Soc. conſi. 159. in pręſenti conſultatione nu. 3. ver. primo quia nõ conſtat. uol. 2. cõuenit Grat. conſi. 23. in cauſa illuſtr. Comitium de Pepolis. num. 9. verſic. quod adeo procedit, ut ſi ita factum non erit dolus arguatur. volu. primo.

464 Item poterit dolus tutoris articulando † probari, qualiter non cõfecit inuentarium de bonis pupilli: ex hoc enim pręſumitur dolus, & malignatio. l. tutor qui repertorũ ff. de adminiſt. tutor. ponit Bened. de Barzis conſi. 97. ſubſtantialiter loquendo. in princ. uer. quia inuentarium non fecit quod conſi. habeo inſertum inter conſ. Calc. fol. 152. quæ præſumptio, ſiue dolus pręſũptus tollitur, & eneruatur, ſi in † aduerſum probetur, quòd tot & tanta bona pupilli ad eũ

465 peruenerũt, & qđ de illis ſufficientem rationẽ reddere paratus eſt. hanc excipiendi, & probandi formam habes ad Ioannem de Prat. conſi. 93. in primis puto uidendum in princ. uerſi. probando, quę & quot bona per totum conſi. quod habeo inſertum inter conſi. eiuſd. Laur. Calcan. fol. 151. Qualiter autẽ † liber rationis tutelę debeat eſ-

466 ſe cõpoſitus, edocet Bart. in allegat. conſ. 150. cũ prędicta examinarem nu. 9. verſ. quæro qualiter debet eſſe compoſitus vol. primo. & in redditione rationis quid ueniat, per bellè declarat Ro. conſi. 413. quoad primum quo quęritur. nu. 3. uerſic. & in redditione rationis: & ex quibus arguatur dolus & falſitas in negotiorum geſtore adeo q; non obſtante liberatione illi facta, poſſit contra eum iuramẽtum in litem deferri, videndus tibi erit Soc. conſ. 190 memini me pluries conſuluiſſe nu. 2. uerſi. primo quia non conſtat. uol. 2. refert & ſequitur Plot. in tract. de in lit. iuran. §. 18. nu. 4. uerſi. ex quib. arguatur.

467 Quęro cẽteſimodecimoſexto, quid articulãdo † probãdũ ueniat, ut mutuũ minori factum, curatore carẽti repeti poſſit? Dic, faciẽdo articulum qualiter pecunia minori mutuata curatore carenti, uerſa eſt in ipſius minoris utilitatem. lege, cum & ipſe profitearis. cum l. ſeq. C. ſi aduerſ. cred. Sed difficultas non modica eſt inueſtigare, qualiter articulando probetur. pecuniam pupillo mutuo datam fuiſſe verſam in eius utilitatem? Circa quam difficultatem Docto. mirũ in modum laborant, in l. ciuitas. ff. ſi cert. pet. & Calder. cõſ. 7. qualiter probetur mutuum. numero primo, verſiculo, quod ſufficit probare.

in ti-

in titulo de probat. tamen ipſorum dicta ſuccinctè & breuiter perſtringendo, dico, quòd pecunia mutuo data minori, præſumitur in eius vtilitatem uerſa, ſi probetur, quòd minor erat diligens, & induſtrius paterfamilias, & ſolitus bene expendere pecuniam ſuam: hoc probato, ſi minor contrarium prætendat, eius intentionem per contrarias coniecturas probare, debet, ſcd͂m Bart. in l. 1. nu. 2. verſi qd̄ ſi minor. C. q & aduerſ quos. mouetur de tex. in l. fin. C. de pignorib. refert & ſequitur apoſtil. ad Matheſ. ſing. 58. verſicu. adde tamen, & nouiſſimè Marſcar. in tract de prob. to. 3. concl. 1162. nu. 16. verſi. ſecūdo limitanda eſt concluſio. & Sforz. de Odd. in tract. de reſt. in integr. par. 2. quæſt. 51. art. 5. nu. 51. verſi. primus eſt.

468 Item pecuniam minori mutuo datam, fuiſſe verſam in vtilitatem ipſius, probatur faciendo articulum, qualiter ex illa pecunia effectus eſt locupletior. arg. tex. ī l. fi. C. de uſucap. pro empt. vbi gl. in verbo, locupletior, cōcludit, hoc tribus modis poſſe contingere, uide ad eā, & ad Paul. de Caſt in l. ſi pupilli. §. ſed & ſi qs. nu. 2. uer. qualiter autem. ff de neg. geſt. minorem autem ex pecunia mutuata locupletiorem effectum eſſe probatur, ſi fiat articulus, qualiter minor pecuniā quā mutuo accepit, adhuc penes ſe habet, uel quia habet aliquod emptum ex ea, uel quia talem rē emit, quādo ſuo emiſſet, de neceſſitate ſic eum impellēte: nam licet poſtmodū res perierit, nō per hoc locupletiorem effectum nō eſſe dici poteſt, ſic ex mente gl. in d. l. fi. C. de vſucap. pro empt. concludit Stephan. Lambertengh. in tract. de contractib. gloſ. 24. nu. 5. verſi. non omitto tamen, & poſt eum Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob to. 3. concl. 1165. nu. 2. verſi. ad hęc tribus modis. alia exempla circa hoc habes, quomodo ualeas probare, minorem ex mutuo effectum eſſe locupletiorē, ad Sforz. de Odd. in tract. de reſt. in integ. p. 2. quæſt. 51. art. 5. nu. 45. verſi. exempla autem.

469 Item probatur verſio in vtilitatem † minoris, ſi fiat articulus, qualiter minor indigebat pecunia mutuo accepta: ut quia urgebat æs alienum, uel ipſius egeſtas, uel nuditas ante mutuum, & quod poſt mutuū, debita perſoluit, nuditatem cooperuit, & egeſtatē reparauit, ſcd͂m Rip in l. ſi uētri. §. eadem rō nu. 11. uerſ. eo ipſo qd̄ ꝓbatur. ff. de priuileg. cred. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob tom. 3. concl. 1162. nu. 26. uerſ. ex cuius dictis conuenit Sforz. Odd. in trac. reſt. in integ. par. 2. quæſt. 51. art. 5. nu. 57. uerſ. quę in ſumma importat. qualiter autem in caſibus, in quibus onus probandi contrarium

470 incumbit minori † ſe male expendiſſe pecuniam, probari valeat, tibi uidendi erunt Sforz. Odd. in tract. de reſt. in integr. par. 2. quæſt. 51. art. 5.

Digitized by Google

art. 5. nu. 55. verſi. in caſibus igitur. & Dominus Ioſeph. Maſcar. in tract. de prob. to. 3. concl. 1162. nu. 28. verſi. quid vero in minore.

471 Quæro cēteſimodecimoſeptimo, qualiter† probari poterit, quòd donatio omnium bonorum fuerit facta metu pęnæ delicti committendi? Reſponde, hoc articulādo probari, qualiter tempore donationis ſuberat cauſa cuiuſdā inimicitiæ capitalis, vel aliqua alia cauſa, propter quam veriſimiliter deuentum eſt ad delictum. hunc probādi modum Doct. ſeligūt ex tex. in c. fi. de renun. lib. 6. & ex auth. ſed iam neceſſe. C. de don. propt. nupt. hoc idem probatur in l. ſi mulier. in princ. ff. rer. amot. refert & ſequitur Bar. in l. poſt contractum. nu. 2. verſi. dico quòd tu debes probare. ff. de don.

472 Item, qualiter inter donantem † & donatarium eſt coniunctio ſāguinis. l. lata. C. de don. refert & ſequitur idem Bar. in d. l. poſt cōtractū. nu. 3. uerſi. ſecūda præſumptio. ff. de don. ſequitur Ro. cōſ. 246. clariſſimè aſſeſſor. in princ. quod intellige, qn̄ delictū immediate ſequeretur: aliàs ſecus. l. ſi vētri. §. fin. ff. de priuileg. cred. declarat hoc Bal. in l. ſi quis poſt hac. nu. 2. verſi. niſi forte. C. de bon. damn.

473 Item qualiter poſt donationem donas viſus eſt poſſidere rē donatā, & ex ea ītroitus, & fructus pcipere. l ſicut. §. ſuperuacuū. ff. quib. mod. pign. uel hypot. ſolu. l. ſi. is q. ff. de acqui. hære. l. 1. C. de natur. liber. quō iſta præſūptio fraudulētæ donationis pcedat, & tolli poſſit, recolo me ī ſuperiorib. abūdè dixiſſe, ab ibi p me dicta remitto.

474 Itē qualiter donatio, de cuius fraude † & ſimulatione agitur, fuit facta clam. l. fi. ff. de rit. nupt. l. nō exiſtimo. ff. de adminiſtr. tutor. refert & ſequitur Bar. in l. poſt. cōtractū, nu. 7. uer. quartus caſus. ff de don.

475 Item qualiter delictum fuit immediatè† commiſſum poſt donationē. l. ſi ventri. § fin. ff. de priuileg. cred. refert & ſequitur idē Bar. in d l. poſt cōtractū. præſum. 5. ff. de don. & Bal. in l. ſi quis poſt hac. nu. 2. verſi. niſi forte. C. de bon. damnator.

476 Itē inſurgit uehemēs pſumptio† ꝙ donatio fuerit facta metu delicti cōmittēdi, ſi probetur, qđ fuit facta ſub cōditione, ſi contingerit bona donatoris publicari, vt not. in l. fin. ff. ſtipul. ſeru. l. ſumma cū ratione. ff. de pecul. hæ met præſumptiones & cōiecturę ſunt ſufficiētes ad reuocari faciendum venditionem omnium bonorū. l. qui teſtamentū. in verbo, modū. ff. de prob. facit tex. in l. omnes. §. Lucius. ff. quę in fraud. cred. nam ſicut fiſcus agit reuocatoria ad donationē metu criminis, ſeu delicti committēdi factam, tamquam in ſui fraudem, eodem modo poterit reuocare vēditionem bonorum cogitatu criminis factā, per iura proxime allegata, quæ ad hoc allegat Bar. in dicta l.

Digitized by Google

dicta l.poſt cõtractum.nu.2.verſi.idẽ in vẽditione.ff.de don. Quod mihi videtur verum ſequendo Rom.in dicta l.poſt contractũ,nu.2. verſi.aduertendum eſt,ſi bona fuerunt vẽdita minori pretio, quàm valebant ſecus ſi iuſto,& pretium eſſet patens,& nõ latens:nam tũc non præſumeretur in fraudem fiſci fuiſſe factam metu pęnæ delicti committendi. Vnde nota in practica ne erres in capitulãdo & articulando in fauorem emptoris,ad cuius tutamen,& defenſionem poteris etiam ex aduerſo probare,qualiter emptor,ſiue donatarius nullã fraudem participauit cum vẽditore,ſeu donatore:hoc probato reuocatoriæ locus nõ erit.l.ait prætor.§.ſi quis particeps.ff.quæ in fraud. cred.refert & ſequitur Pract.Pap.in forma libel.in actio.rea.ĩ gloſ. in verbo,veris.nu.38.uerſi illud tamen ſcias.

477 Tertia pręſumptio pari modo tollitur † & eneruatur,ſi in aduerſum probetur,qualiter licèt venditor,ſeu donator remãſerit in poſſeſſione rerum uẽditarum,ſeu donatarũ,& ex eis fructus,& introitus perciperet,nihilominus illos percepit,ſeu rem illam poſſidet nomine donatarij,ſiue emptoris,vt de eis emptori,aut donatario correſpõderet:hoc verificato ceſſat hmõi præſũptio ſimulationis & fraudis.arg.l.litibus.C.de agricol.& cẽſit.l.11.& in l.Iulianus.§.poſſeſſionem.ff.de act.empt.refert.& ſequitur Pract.in form.libel.in actio.rea.in gloſ.in verbo,veris.nu.38.verſ.intelligas prædicta vera.

478 Quinta præſũptio pariter tollitur † ſi probetur,qualiter delictũ licèt fuerit factum de recenti,poſt factam donationem aut uenditionem ſequutã,nihilominus illud eueni ex inopinata rixa:tunc enim ceſſat præſumptio,quòd præceſſerit animus in delinquendo,ſecundũ Pract.Pap.in forma libel.in actio.rea.in gloſ.in verbo,veris. nu. 38.uerſic.quia tunc non eſſet præſumptio.

479 Quaro centeſimodecimooctauo,qualiter † articulando probetur ignorantia,quæ in plus emendo conſiſtit? Reſponde faciendo articulum,qualiter res vendita habebat vitia latentia:puta,quia erat ſterilis,vel redditicia,uel reddebat malam vmbrã,pp hominẽ ibi ſepultum.l.Męuius.§.in fundo.ff.de lega.2.vel quia debębat ſeruitutem, cuius occaſione res non erat in tanta æſtimatione eius vel altero ipſorum probato,ignorantiã probari,ait Bar.in l.pretia rerum.§.nõnullam.num.2.uerſ.& ideo tu aduocate.ff.ad l.Falcid.refert & ſequitur Affl.in tract.de iur.proto.§.2.not.2.nu.18.uer.ad hanc ignorantiam, vel probatur probando,ꝙ res uendita habebat malum vicinum:res enim rõne mali vicini minus valet.l.quod ſępe.§.fin.iuncta ibi glo.in verbo,confinem.ff.de cõtrah.empt.ad quod facit Virgilianũ dictũ

Mantua

Mantua veh miſerè nimium vicina Cremonæ.

Et illud Lucani in bello Punico.

O male vicinis Mænia condita Gallis.

Refert & ſequitur apoſtilla.2.ad Abb.in c.cum Ioannes.in litera b, ext.de fide inſtrum.

480 Quæro centeſimodecimonono,quæ † probatio erit neceſſaria,ad probandum funeratum impenſas? Reſpōde,probari iuramēto expē dentis.glo.eſt ſing.in l.fin.§.in cōputatione.in ver approbauerit.C. de iure deliberan.quamuis ibi nōnulli Scrib acriter mordeant glo. illam:tu tamen ſequere eam duobus cōcurrentibus,videlicet & primo,quādo tales expēſæ eſſent paruę, & modicæ, habito reſpectu ad hæreditatem: nam tunc bene poſſent huiuſmodi expenſę ſolo iuramēto probari,& hoc ne hæres cogatur de qualibet modica expenſa inſtrumētum conficere;quod confirmatur de tex.in l. ſancimus. C. de iudic.ibi enim probatur,quòd reus cōtumax non auditur, niſi refectis expenſis actori,quas actor probat ſolo iuramēto ſi ſunt paruæ, ſecundum Doct.ibi ſecundario eadē opinio confirmatur per ea,quę voluit Cyn.in l.id qđ pauperibus.C.de epiſcop.& cler.in exequutoribus vltimarum volūtatum,qui expēſas ab eis factas ſi ſunt paruæ & modicæ.probant eorum iuramēto.l.ſi quis pro redemptione.prope finem.C.de don.ſecūdo dictum gloſ.procedit & ſibi locum uēdicat,quando expenſæ eſſent rationabiles, quas quilibes diligēs pater familias feciſſet;aliàs nedum non poſſent probari iuramēto,ſed etiā ſi forent probatę,ſiue probarentur per teſtes,ſiue inſtrumenta, non deberentur,ſecundum Bar.in l. qui ſub conditione , per illum tex. verſic.ſed in caſu l.noſtræ.ff.de cond.& demonſtr.refert & ſequitur Paul.de Caſt.in dicto.§.in computatione.nu. 2.verſ.hoc intellige in paruis expenſis & Iaſ.ibidem nu.5.verſi.breuiter intellige.

481 Quæro cēteſimouigeſimo,qualiter† articulādo probet aſſaſſiniū? Reſponde probari,faciendo articulum de mandato ſiue cōuentione ad homicidium committendum,ſiue patrādum.Item probatur probando pecuniæ promiſſionem,ſiue dationem.Item debet etiam probari,qualiter aſſaſſinus pradicta omnia acceptauit:hāc probādi formam ex noſtratibus antiquorum relatu ponit Anto.Nig in c. regn. frequens.num.72 uerſic.& eſt aduertendum;quòd non ſufficit probare.in tit.de teſtim.public.diſrob.hāc eādem praxim ante eum retulit Gram.vol.11.in cauſa uenerabilis.presbyteri.nu.19.uerſi.non interueniente cōuentione.multa in propoſito & ſubiectu huius praxis cumulauit Capic.deciſ.155.& deciſ.112,in quibus locis pluſquā uiginti-

vigintiquinque ſpecialia in vnũ contra aſſaſſinos collegit, circa quæ illud te animaduerſũ eſſe volo, quòd huius aſſaſſinij qualitas debet per prius cõſtare per teſtes, citata parte, uel præſente receptos: aliàs non diceretur legitimè conſtare de aſſaſſinio, ut eſt videre ad Gram. in vot. 11. in cauſa venerabilis presbyteri. nu. 16. refert & ſequitur Dominus Fab. Locr. in cõm. 4. liter. arbitr. par. 2. ſeptimi. par. principalis. nu. 22. verſ. qd talis qualitas aſſaſſinij. vbi dicit multos tenuiſſe contrarium, a quibus tandem ipſe recedit, hanc eandem praxim multis probat Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 138. in princ.

482 Quæro centeſimouigeſimoprimo, qualiter articulando probetur adulterium? Reſponde, faciendo articulum, qualiter t d t. fuit inuẽtus ſolus cum ſola muliere inuicem ſe deoſculantibus, uel alios ſimiles actus uenereos exercentib. ſcd̃m Bar. qui hunc probãdi modum aſtruit in l. quod ait lex. nu. 2. verſ. itẽ nota. ff. de adult. & in l. capite qnto. n. 2 uer. nota ergo. ff. eo. tit. refert & ſequit Affl. in cõſt. regn. ſi maritus nu. 6. verſi. itẽ quia adulterium probatur. & poſt eũ Maſcard. in tract. de prob. to. 2. concl. 59. nu. 14. uerſi. tertio amplia.

483 Item probatur adulterium per literas amatorias † inuicem miſſas, ſcd̃m Cardin. Pariſ. conſ. 54. aſſertę ſentẽtiæ nu. 64. verſ. & illę literę amatoriæ, uol. 4. vbi concludit, ꝙ illæ literę amatoriæ apertam cõiecturam ſiue indubitatam adulterij coniecturam inducunt, vt refert & ſequitur de tex. in l. non epiſtolis. C. de prob. D. Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 64. nu. 10. verſi. & ſi inuentę fuerint.

484 Item probatur adulterium probando ad mulierem † nocturnum acceſſum, colloquiũ, & reciprocè riſũ, & manuũ tactũ, ſcd̃m Grat. conſ. 50. in præſenti cauſa videtur optime probatũ adulteriũ. vol. 2. & dicit etiam Gram. in conſt. regn. in quæſtionibus. nu. 1. uerſi. qualiter adulterium. ꝙ adulteriũ pręſumitur eo ipſo, ꝙ probatur, ꝙ quis fuit uiſus nudus cum nuda muliere, uel ſolus cum ſola muliere, quẽ in utroque dicto præceſſit Alex. hæc approbando conſ. 13. attentis ijs quæ in themate narrãtur. nu. 24. uerſ. & ſufficeret probare. vol. 2.

485 Item probatur adulterium eo ipſo, quòd probatur, quod talis mulier uiſa eſt deridere iuuenes intrantes eius domum, ſecũdum Alex. in dicto conſ. 13 uerſi. uel ſi eod. uol. 7. ubi ad idem allegat Bal. idẽ tenentem in l. data opera. C. qui accuſ. non poſſ. qui ibi hoc non dicit.

486 Item qualiter inuẽti † fuerunt in balneo inuicem ſe lauantes: hoc probato inſurgit pręſumptio adulterij, ſecundum gloſ. in c. nõ oportet. in uerbo, & omnino. 87. diſt. refert & ſequitur Caſſan. in conſuetud. Burg. in tit. de ſdroiz. §. 6. in tex. ibi & ſera tenue. nu. 26 uerſ ſed

quo-

Digitized by Google

quomodo, probetur, cum quo pertrãſit. Fel. in c. pręterea. nu. 3. verſ. & idem ſi probaret. ext. de teſtib.

487 Item probatur adulteriũ faciendo articulũ, qualiter † mulier pernoctauit extra domum mariti. l. conſenſu. §. vir quoque. C. de repud. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl. 60. in princ.

488 Item probatur adulteriũ ex eo, ꝙ quis inuenitur † in domo alicuius, in qua eſt mulier pulcra, ſecũdum Bar. in l. 2 in princ. ff. de furt. & poſt eum Bal. in l. falſus. appoſ. 4. ff. eod. tit de furt. refert & ſequitur idem Maſc. in tract de prob. to. 1. concl. 61. in princ. vbi infinitos huius opinionis cõteſtes allegat, vide ad eum: intellige hãc præſumptionem procedere, ſi mulier fuiſſet ſciens: ſecus ſi ignorat: ſed ſi dubitaretur, an fuerit ignara, vel ſciens de ingreſſu iuuenis ad eam, tũc attendenda erit qualitas mulieris & iuuenis, & ſecundum eam iudicandũ, vt voluit Dec. in c. tertio loco, nu. 13. verſi. & quod Abb. hic dicit ext. de prob. & poſt eum Maſc. in tract de prob to. 1. concl. 61. nu. 1. verſi. verum ſi dubitetur. & nu. 8. verſi. diligenter tamen.

Iſtæ violẽtæ prę ſumptiones, & præſertim vltima præſumptio tol-
489 litur † probando affinitatem veram, vel feruorem dilectionis, aut cõſuetudinem regionis, & temporum, vel parcitatem veſtium ſm Iacob. Beluiſ. in ſua crim prax in tit de lenon. nu. 47. hinc Grau. conſil. 321. Federicus de Vgo. nu. 1. verſi. ꝙ ratio ꝓximitatis vol. 1. voluit, ꝙ proximitas & ſanguinis coniunctio habeat depellere præſumptionem inceſtus, refert & ſequitur Lancel. Corrad. in trãct. de offi. pręt. in cauſ crim. lib. 1. §. 3. cap. 9. nu. 14. verſi ſed tamen talis violẽta pręſumptio. & poſt eum Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 61. lim. 2. & to. eod. concl. 59. nu. 11. verſi. limita hanc ampliationem.

490 Item tollitur iſthęc vltima præſumptio, ſi ex parte iuuenis ingredientis domũ mulieris, probetur aliqua cauſa, q̃ adulterij, pro qua introiuit: puta quia inuenit puerũ filium illius mulieris in via plorantẽ, illumque cępit, & aſportauit in domũ illius mulieris: nã tũc ceſſaret præſũptio iſte, ſcd̃m gloſ in l. 1. C. de ſicar. quam ad hoc allegarũt Ioãnes dn Amic. conſ. 127. in cauſa & inquiſitione agitata. nu. 31. verſicu. item fuit probatum ꝙ inquiſitus iuit, & poſt eum Maſc. in tract de prob concl. 61 nu. 11. verſi. item idem procedit. tomo. 1.

491 Quæro centeſimouigeſimoſecundo, qualiter † articulando probetur bonorum mobilium in inuentario contẽtorum conſumptio? Reſponde, hoc probari ſi fiat articulus, qualiter tanto tempore debuerũt uerisſimiliter poſſe conſumi tot ex illis ſupplectilibus: hanc probandi formam ponit Bar. in l. quoad præſens. nu. 3. verſi. ſimile

dico

Digitized by Google

dico.C.de murilegul lib.11.& poſt eum Alex.conſ.45.habita ſuper ijs nu.3.verſ.probatur autem.vol.1.refert & ſequitur Afflı in conſt. regn.prædeceſſorũ noſtrorum.nu.5.uerſi.ſed ſufficit. Poſſet etiam probari huiuſmodi conſumptio per librum rationum adiuncto iuramento expendentis,ſecũdum Bart.in l.1.§.officio;in fi.ff de tute. & ratio diſtrahen.& Bal.in rub.C.de fide inſtrumen.num.34.verſ. & ſi ſunt veriſimiles.refert & ſequitur Alex.in dicto conſ.45.nu.3. verſi.poſſet etiam.vol.1.vbi allegat bonas gloſ & præſertim gloſ. in l.fin.§.in computatione.in uerbo,approbauerit. C.de iu. deliberan. quæ qualiter procedat,ſupra latè examinaui,quæſt.199 refert & ſequitur utrumque probandi modum Dominus Ioſeph. Maſcard.in tract.de prob.tum.1.concl.197.bona conſumpta, ubi dicit quòd iudex ex ſuo arbitrio poterit arbitrari,bona eſſe conſumpta, ex doctrina Bart.in l.qui ſub conditione.ff.de cond.& demonſtr.

442 Quæro centeſimouigeſimotertio, qualiter † articulando probetur barattaria officialis? Dic probari poſſe per teſtes,& iuramentum agentis ſecundum gloſ.in §.neceſſitatem in uerbo,oſtẽditur. Auth. vt iudic.ſine quo.ſuffrag & poſt eã Ange.in §.oportet.nu.5.& verſi. in gloſ. quæ incipit.auth. hoc eod. tit. cit. refert & ſequitur Marſ. ſing.112.in ore duorum Quod intellige verum eſſe, quando quis deliquit in officio,ſecundum Ioannem de Plat.in l.iudices. C.de dignit.lib.12.quia tunc ſufficit iuramentum cum ſemiplena probatione;quo caſu debet amoueri ab officio & priuari ſalario,nec debet redire ad illud officium,etiam per reſcriptum Principis.l.ſi aliquis. C.de ſuſceptor.& arca.lib.10 niſi fieret ſpecialis mentio in reſcripto,ſecundum Ioannem de Plat.in dicta l.iudices.refert & ſequitur Franciſ.Marc.deciſ.Delph.deciſ.648.per totam.ubi ex mente eiuſdem Ioannis de Plat.in dicta l.ſi aliquid. ponit modum probandi, qualiter dicatur quem in officio deliquiſſe,in cuius ſubiectu multa notatu digna recolligit idem Franc.Marc.deciſ.685.

443 Item probatur barattaria,faciendo articulum,qualiter † officialis recepit certum quid a priuato,ut faceret non facienda,vel omitteret non omittenda,ſecundũ gl.in l.1.in verbo,cæpit.ff.ad l.Iul.repetund.pro qua facit tex.in l.lex Iulia ff. eod. tit. refert & ſequitur Boſſ.in ſua cri.prax.in tit.de official.corrupt num.1.uerſi. prima cõcluſio & poſt eum Maſcard in tract de prob. tomo.1.concl.164. an autem barattariam committat officialis accipiendo pecuniam,ut faceret quod debebat,remitto me ad Boſſ.in ſua crim.prax. in tit. de official.corrupt.nu.1.verſ.ſed dubito.

Quæro

Digitized by Google

494 Quæro centeſimouigeſimo quarto, qualiter † articulando probe tur conſuetudo? Reſponde, probari, faciendo articulum de frequentia actuum: item de diuturnitate temporis: vltimo de tacito conſenſu maioris, ſiue ſanioris partis populi. hanc articulãdi formã habes ad Frãc. Marc. deciſ. delph. deciſ. 255. nu. 1. verſ. & in effectu ad probationẽ cõſuetudinis. & ad Dec. conſ. 483. pro reſolutione litis. nu. 25. verſ. & ſcd̃m cõem. vol. 2. vbi edocet, quomodo habeant teſtes ſuper conſuetudine deponere. & rurſus idem Dec. conſ. 215. in cauſa vertente inter venerabilem. nu 2. verſi. tertio quia ad probãdam cõſuetudinem. uolu. 1. ſequitur Ioannes de Amic. conſ. 42. in præſenti conſultatione facti veritatem num. 11. verſi. ad eſſe conſuetudinis & Caſſan. in cõſuetud. Burgund. in ver. coſtumes. nu. 35. verſ. item quo modo proponantur, vbi remiſſiue ponit, qualiter teſtes producti ad probandam conſuetudiuem deponere habeant, conuenit Alex. cõſ. 131. in cauſa uertẽte coram prætore ciuitatis. nu. 9. verſi. cum deponere deberent. volu. 1. & poſt Roland. a Val. conſ. 2. in cauſa præſentis petitorij. nu. 118. verſi. nam primo requirebatur. uol. 1. Sed retento eodem themate quæro, qualiter probetur cõſuetudo notoria? Dic probari ex inſpectione plurium inſtrumẽtorum. l. vetuſtiſſimã. ubi Angel. C. de iure domin. impetr. quem ſequitur Soc. conſ. 94. præſtãtiſſimi & iuſtiſſimi iudices. nu. 7. uerſ. quòd hoc probatur per libros officij. uolu 1. refert & ſequitur Arau. in tract. de antiq. tempor. par. 1. particu. 4. nu. 16. uerſi. quod conſuetudo. & nouiſſime D. Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 423. nu. 31. uer. ſed aliter opinari uidetur. ubi ad idem allegat Dec. idem tenentem in conſ. 1. nu. 1. vol. 1. & Cur. Iun. conſ. 106. col. 2. & conſ. 60.

495 Quęro centeſimouigeſimoquinto, qualiter † probetur conſciẽtia alicuius? Reſponde, probari per exteriora, quæ probant interiora, cũ animus hominis cognoſcatur multis modis: primò per aſpectum: ſecundò per effectum; vltimò per ſigna. l. Fulcinus. §. adeo. ff. ex quib. cauſ. in poſſeſſ. eatur. l. apud Celſum. in princ. ff de do. exceptio. l. nõ vere. ff. ex quib. cau. maior. refert & ſequitur Bal. in c. dudũ. il. 1. nu. 3. verſ. nunc venio. ext. de elect. & poſt eum Affl. in conſt. regn. Capitaneorum nu. 22. uerſi. & qualiter probetur conſcientia.

496 Quæro centeſimouigeſimoſexto, qualiter † articulando probetur emptio? Dic faciendo articulum qualiter communi conſenſu illorum, qui dicuntur emptionem iniuiſſe, fuit contractus emptionis celebratus; itẽ qualiter res fuit tradita, & pretium numeratum. hanc articulandi & probandi formam habes ad Foller. in add. ad

ſpec.

ſpec.Rob.Maran.par.4.diſt.4.nu.48.verſ.nec omitto.qui ibi ad hoc allegat Rom.idem tenentem conſ.91.viſis ac percunctatis nu.1.ver. primo quòd aut & Soc.cóſ.208.viſis & actitatis.nu.1.verſ.quod ad hoc emptio,& venditio probentur.vol.2.

497 Quæro centeſimouigeſimoſeptimo, qualiter articulando† probetur venditioné eſſe fictitiam,& ſimulatam? Collige ex ijs,quæ dixi ſupra quæſt.119.& ultra ibi dicta,poterit articulãdo probari qualiter emptor in bonis ab eo emptis reliquit ſuum hæredem filium vẽditoris:non enim præſumitur,ꝙ ſi uere,& ſine fraude emiſſet,extraneis reliquiſſet, & non proprijs filijs, quos habebat, vel ex ſe naſci ſperabat,vel ſuis attinentibus ſibi in gradu proximioribus l.cum acutiſſimi.C.de fideicommiſ.l.cum auus.ff.de cond.& demõſt.quod eſt ſummopere notandum contra illos, qui habent filios ſpurios, ꝙ vt excludant venientes ab inteſtato , fingunt vendere omnia eorum bona,vel partem ipſorum alicui eorum fido amico,præaccõmodata fide de relinquendis bonis emptis filio venditoris.proinde ut obuiaretur huic fraudi,prodita fuit l.1.C.de naturalib. liber.

498 Item poterit etiam articulando† probari, emptorem tpe emptionis factæ,ſecũdum cõem opinionem non eſſe diuitem,ꝙ dicta bona veriſimiliter emere valuiſſet.l. 3. §.eiuſdéq; Principis. ff de teſtam.

499 Item poterit articulando probari,qualiter† filius venditoris reperitur poſſidere bona illius qui dicebatur eius pater:iſto etenim caſu talis filius præſumitur ex primo titulo poſſidere,vt eſt expreſſum in l.3.C.de natural.liber.& in l.1.& 2.C.de repud.hæred l.ſi is qui bonis.ff.de acquir.hęred.refert & ſequitur Bar.conſ.68 proponitur ꝙ Ioannellus Fuſcutij nu.1.verſi.quia omnia bona.vol.1.& poſt eum Aret.in §.in fraudem.nu.1.verſi.multi namque.Inſt.de actio.

500 Quæro centeſimouigeſimooctauo, qualiter† articulando probentur minæ,vt inducant iuſtum metum? Reſponde,faciendo articulum,qualiter minans eſt ſolitus minas,quas facit,debitæ exequutioni demandare, & ꝙ eſt potens. ijs probatis inſurgit præſumptio cõtra minantem taliter ꝙ condemnari poterit, ſecũdum Imol. in l.ſi. num.10 uerſi ſed communiter dicunt ff.de hæred.inſt. & Alber.de Roſ.in l.metum num 2.verſi.ſinautem.C.de his quæ met.cau.geſta ſunt.minæ enim ſi proferantur ab eo,quòd id,quod dicit, facere poteſt,timẽdæ ſũt.l.quęſitum. ff.ad S.C.Turp.l.niſi.§ ſi legatarius.ff. ſi cuiꝰ pluſquã per l. Falcid maxime concurrente praua minantis cõſuetudine,occidendi,vulnerandi,& iugulãdi,ſecundum Imol.in dicta l.ſin ff.de hęred.inſt. refert & ſequitur Gram. dec. 5 per diſcur-

R ſum,

Digitized by Google

ſum,vbi nu.15.verſi.ꝙ minę.dicit eas probari poſſe teſtibus ſingularibus.& conferunt huic praxi, quę in ſimili deduxit ad probationē metus. Ancar.conſ.299.uiſa in prædicta facti narratioae.nu.1.verſi. pro cuius clara intelligentia,& in propoſito dixit Roland.a Val conſil. 83.uiſo themate.& conſideratis ijs.nu.28.verſi.quod tribus concurrentibus.uol.2. quòd minę inducant iuſtum metum tribus concurrentibus, videlicet quòd periculum quod comminatur,ſit magnum,puta de perſonis,vel omnibus bonis, ſeu maiori parte ipſorum;ſecundum quòd perſonam minans damnū ueriſimiliter poſſit inferre,cui reſiſti non poſſit.ultimū,quòd minans fuerit ſolitus minas exequi.allegat Grau.idem tenentem conſ.46.uol. 1.

501 Quomodo autem iſtarum minarum probatio† contrarijs probationibus,& coniecturis elidi poſſit,reſtat videre;quare dic,quòd iſt hæc minarum probatio eliditur,ſi in contrariū probetur,quòd minans non erat ſolitus minas ad effectum ducere; ut quia eſt puſillanimus,impotens,timidus,gudardus,& garrolus. Item qualiter eſt bonę famæ,& conditionis.ijs probatis minarum probationem elidi affirmauit Angel.in l.1.C.ſi quis imper.maledi.& ante eum Bal. in l.metum.nu 1 verſic.ſinautem.C.de ijs quæ met.cauſ.geſta ſunt. refert & ſequitur Affl in conſt.regn.ſi dāna clandeſtina.nu.66. uerſi. ſecundum inditium & poſt eum Ant.Nig.in c.regn.ſi iuxtè.nu.74. verſ.item ſi probentur minæ.ubi de Affl.non meminit.

502 Quæro centeſimouigeſimonono,qualiter articulando† probabit fiſcus,quòd bona fiſcalia,ſiue fiſcalis pecunia ſubtracta fuerit per eius officiales? R n̄de,præmiſſā probari,ſi in articulis deducantur ea, quæ narrat Affl.in conſt. regn. officiales reipublicę per totam, ubi ponit exceptiones ad defenſionē officialium,qui impetuntur de ſubtractione pecuniæ fiſcalis;quas ſigna & nota pro quodā præceptore huius ꝓuincię,quæ honeſtatis cauſa nō nomino,quia fuit impetitus a regia camera ſummariæ de quadā partita non poſita ad eius introitus,cuius occaſione prætendit regius fiſcus,ꝙ ille talis præceptor ſiue theſaurarius fuerit incurſus ad pęnā nonupli,iuxta tex. in c. reg. item cures attentè.& in c.ad hoc volentes.ubi Nig.in fin. remiſſiuè ponit,qua pęna puniantur actuarij,non deſcribentes in eorū libris prouentus curiæ,uide ad eum & ultra Dn̄m Affl.quid veniat probādū ad defenſionē theſaurarij, ſeu præceptoris integre nō deſcribentis ad eius introitum pecuniam fiſcalem uidēdus tibi erit Iaſ. conſ. 111.circa primū dubiū.nu.1.verſ. ſed dicetur dato ꝙ aliquis vol. 1.

503 Quæro centeſimotrigeſimo,qualiter † articulando probetur,no

tarium

Digitized by Google

tarium non fuiſſe rogatum? Reſponde probari per teſtes, qui dicāt, quòd tempore teſtamēti conditi, uel alterius cuiuſuis ſcripturæ nō viderunt, neque audiuerunt rogari notarium pro dicto teſtamento condendo. hanc probandi practicam ponit Grau. cōſ. 117. circa teſtamentum qui quove. nu. 3. verſ. ideo ſi teſtes dicant. vol. 1. cui adde idem uoluiſſe Franciſ. Herculan. in tract. de mod. proban. negatiu. nu. 284 uerſi notarium eſſe rogatum.

504 Quæro centeſimotrigeſimoprimo, qualiter articulãdo probetur pecuniam confeſſatam non fuiſſe numeratam? Dic probari, faciēdo articulum, qualiter tpe cōfeſſionis de recepto nulla pecunia fuit numerata. hanc practicā & probandi modo ponit Grau. in d. conſ. 117. circa teſtamentum qui quove. nu. 3. uer. ſicut dr. vol. 1. hoc idem tenet Bar. in l. poſt dotem. quęſt. 1. ff. ſol. matr. & in l. ſi ita ſtipulatus. §. Griſogonus. nu. 3. uerſ. & reſponde. ff. de uer. obl. & Aret. in §. idem iuris. nu. 63. verſi. vbi autē nullam. Inſtit. de excep. & eſt ratio, quia illa uerba habuiſſe, & recepiſſe referuntur ad tempus contractus: aliàs ſequeretur, quòd numquam talis negatiua poſſet probari cum non ſit cōtracta, ſecundum Bar. in l. certi conditio. § ſi nummos. nu. 9 ver. fuit confeſſus habuiſſe ff. ſi cert pet. refert & ſequitur Pariſ. in addit ad Bar in rub. C. de non num. pecu. in litera f, prope medium.

505 Item huiuſmodi negatiuā, quòd pecunia confeſſata † non fuit numerata, poterit etiam articulando probari per confeſſionem creditoris, quòd ſi dicat non numeraſſe, ſtandum erit eius cōfeſſioni, ſecū dum glo in l in contractib. in ver. nullo modo. C. de nō num. pecu. quod dictum eſſe valde notabile menti tenendum, & commendandum, præmonuit Abb in c. ſi cautio. nu. 10. verſi. & hoc poterit probari. ext. de fide inſtru. conuenit Ange. conſ. 156. videtur prima frōte. nu. 1. verſ. quarto quia licet teſtes. Sed quid erit articulando probandum, qn̄ non tota ſed pars quantitatis pecuniæ abnegatur? Reſponde, hoc probari, faciendo articulos, quos ponit Ang Aret in §. idem iuris. nu. 63 ver. quæro ergo quomodo. Inſt de exce & poſt eū Maſcar. in tract. de prob. to 1. concl. 1114. nu 9. verſ. quarto probabitur. vbi paulò ante omnes antedictos probandi modos comprobat.

506 Quæro centeſimotrigeſimo ſecundo, qualiter articulando † probetur, ꝙ accuſatio fuerit inſtituta pp quæſtum? Rn̄de pobari per mediatores, uel per teſtes, quos accuſator voluit corrūpere, ob cauſam in accuſatione contentā hāc articulandi formam ponit Abb. in c. ſignificāte. nu. 5. uerſi. ſed quæro qualiter. ext. qui matrim. accuſ. poſ.

507 Quæro centeſimotrigeſimotertio, qualiter † articulãdo probetur

Digitized by Google

quem habuiſſe notitiam alicu ius rei? Reſponde, faciẽdo articulum, qualiter ille, de cu ius notitia agitur, fuit actui præſens, ſuper quo notitia prætenditur: vel probatur faciẽdo articulum, qualiter homines fide digni eũ certum reddiderunt, talem rem ſic pro certo eſſe. hãc probandi formam habes ad Affl. in cõſt. reg. fidelium. nu. 8. verſ ſed quęro qñ quis. quod fuit de mente gl. in c. cupientes. in verſ. notitiã, de elect. lib. 6. imo non dicitur quis habere notitiam alicuius rei, niſi etiam habeat notitiam de eius qualitatibus, & circũſtantijs, vt bene aduertit gl. in c. concertationibus. in ver. ſciuerit. de appel. lib. 6. quã ſequitur Alex. conſil. 114. ponderatis ijs quę narrantur in themate. nu. 4. uerſi. accedat ad maiorem cõfirmationem. vol. 1. & Dec. conſi. 222. viſo pũcto, & diligenter perſcrutatis verbis ſtatutorum. nu. 3. ver. nã adhoc. vol. 1. & Feli. in c. quoad cõſultationẽ. nu 32. ver. ꝙ ad hoc. ext. de re iud. & Dec. in c. nã concupiſcentiam. nu. 9. ver. & facit gl. ext. de conſt. ſequitur Bar. in tract. de iu. prothom. nu. 19. ver. quia ergo nõ habuit. & Affl. ĩ tract. de iu. cõgr. 2. ver. ſed vlterius quærit.

508 Quæro cẽteſimotrigeſimoquarto, qualiter † articulando probetur pactũ de retrouendendo? Dic, probari per teſtes deponentes, ꝙ tpe promiſſionis de vendendo, promiſit emptor ad interrogationem ſibi factam à venditore, retrouendere qñcunq; vel ad certum tps: & ſic deponendo non eſt dubium ꝙ probant ſtipulationem. l. iuriſgentium § ꝙ ferè ff. de pact. & hr per Doct. in l. 1. C. dę vſur. a qua promiſſione nõ intelligitur receſſum per inſtrm vẽditionis purè poſtea factũ, ẽt ſi eſſet factũ ex interuallo, qđ eſt plus. l. ſi tibi liberum. ſm quorũdã intellectum. ff. de act. empt. l. ſi binarum. ff. de ſerui. vrban. præd. refert & ſequitur Alex. conſ. 112. viſo proceſſu vtriuſq; cauſę. nu. 1. ver. circa primũ. vol. 2. & rõ eſt ſcđm eũ, quia poſtquã quæſitũ eſt ius parti, non præſumitur, ꝙ voluerit ex ſubſequenti actu ẽt ex interuallo renũciare. arg. tex in l. cum de indebito. ff. de prob. & in c. ſuper hoc. ext. de renũ. hanc eandẽ probãdi praxim ſequuntur Rolan. à Val. conſ. 50 qm̃ apud omnes. n. 4. ver. cum pactum ipſum. vol. 4. & Maſc. ĩ trac. de prob. to. 3. cõcl. 1142. nu. 16. verſ. alius eſt ẽt modus.

509 Quæro centeſimotrigeſimoquinto, quæ probanda † veniant ad obtinẽdam thori ſeparationem? vide ad Affl. in conſt. repudium, nu. 1. ver. prima quãdo cuius verba, verbatim tranſplantauit Ant. Nig. in c. reg. vt ſine mortali. nu. 44. ver. 1. propter fornicationes.

510 Quæro centeſimotrigeſimoſexto, qualiter † articulãdo probetur, aliquem eſſe monacum? Vide remiſſiuè Canen. tit. 235. item ſeruat ipſa curia quod nullus: num. 9. verſi. in monaco qualiter qui de hoc

remittit

Digitized by Google

remittit ſe ad Canon. in c. pen. & ſi extra de regularib. & in c. 1. iuncta ibi gl. in uer. tacitã de uoto, & vot. redempt. li. 6. & in c. 1. de regularib. lib. 6. & in ſumma monacus quis præſumitur, ſi habet licẽtiam exeundi ab vno monaſterio, & intrandi ad alium, ſecũdũ Bal. in l. moueor. nu. 1. verſ. ſicut etiã in monaco. C. ſi ſer. expor. ven. pro quorũ opinione facit id, quod in ſimili dicitur de ſeruo, qui ex eo, quod fuit manumiſſus præſumitur retro fuiſſe ſeruum, & de rebannito, qui rebannitus retro fuiſſe præſumitur, ſi reperitur in libro bãnitorum. l. 1. ff. de liber. cauſ. vtrãq; illationem approbat Bal. in d. l. mouetur. & in l. quot § ſed ſi maiorem ff. de hęred. inſtit. ſic ẽt per inſtrm emancipationis retro præſumitur quem fuiſſe in l. patria poteſtate, vt probatur in l. ſi C. de ſent. paſſ. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 2. cõcl. 599 nu 4. verſi emancipationis inſtrumẽtum. & vltra dicta in præſenti quæſtione qualiter probetur quem eſſe ſeruum, uide eundem Bal. in l. ad probationem C. de prob.

511 Quæro centeſimotrigeſimoſeptimo, qualiter probetur † colluſio inter accuſatum, & accuſatorem? R ñde, probari, probata cõuerſatione accuſati cũ accuſatore, ſecũdũ Bar. qui hanc practicã ponit in l. 1. §. præuaricatorẽ n. 4. verſ. quæro qualiter probetur. ff. ad Turp. qđ cõprobatur ſecũdum eum viua rõne: nam conſueuerũt inter accuſatum, & accuſatorem a accuſatione pendente oriri capitales inimicitiæ. l. ſi inimicitiæ. ff. de ijs quib. vt indi l. 31. §. fi. ff. de adim. leg. ſi ergo reus ſiue delatus ex hmói accuſatione nõ dedignatur, inter eos præſumitur colluſio, ſicuti præſumitur leno, qui ex adulterio ſuæ vxoris nõ dedignatur l. mariti lenocinium. cũ ſimil. ff. ad l. Iul. de adul. ſequitur hanc candẽ praxim Ab. in c. de ijs. n. 8. verſ. vbi dicit q ſi accuſatus. ext de accu. refert, & ſequit Maran. in ſuo au. adu ſpec. p. 6. in ver. & qñq; peruenitur per uiam inquiſitionis. n. 51. ver quõ probari poſſit, vbi ſubnectunt aliũ probandi modũ colluſionẽ inter accuſatum, & accuſatorem. alios q̃ plures modos probandi colluſionẽ iſtam recenſet Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 322. per totã.

512 Quæro centeſimotrigeſimooctauo, quæ probanda † veniant per cõſanguineum agentem ad rem venditam ab eius conſanguineo iure congrui ſeu prothomiſeo? R ñde in primis, ipſum debere articulando probare coniunctionem ſanguinis inter ipſum, & venditorem: Item tenetur probare vicinitatem rei ſuæ ad rem venditam. Ita edocet Affl in tract de iure prothomiſ. §. 1. n. 36. verſ & ſic oportet. Vltimo debet articulando probari, qualiter viget cõſuetudo in loco. vbi cauſa agitur, de retrahendo rem venditam a uicino iure cõgrui

R 3 & pro-

& prothomiſeos vt probatur in conſt. regn. quæ incipit, ſancimus.

513 Quæro centeſimotrigeſimonono, quem ſe geſſiſſe † pro patrefamilias, qualiter articulando probetur? Dic faciendo articulum, qualiter publicè paterfamilias pleriſq; videbatur, & ſic agebat, ſic contrahebat, & ſic muneribus iungebatur tex. eſt qui hanc praxim probat in l. 3. ff ad Maced. quem ad hoc allegat Bal. in l. 2. C. ſi aduerſ. rē iud. nu 5. ver. iuxta hoc quæro. vbi tradit modum probādi quem ſe geſſiſſe pro emancipato uide ad eum. & ad Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 847. vbi hanc praxim comprobat multis ſimilibus.

514 Quæro centeſimoquadrageſimo, qualiter † probetur ꝙ inſtrumentum, de quo fit mentio in ſententia, ſit vnū, & idem cum inſtrumēto, qđ hodie producitur, & præſentatur cōtra te? Remitto me ad Bar. in l. 1. nu. 2, ver. producitur unum inſtrm. C. ſi un. ex pluribus appel. & in l. demonſtratio falſa in ſi. ff. de cond. & demonſtr. cuius opinionem cōprobat auctoritate Soc. conſ. 277. uiſis inſtrumento, & libro extenſorum nu. 11. verſ. ſed in caſo noſtro. uol. 2. volentis vnitatem, ſeu identitatem teſtamēti probari ex identitate tabellionis, iudicis, teſtium, tpis, diei, & loci. ubi ſubdit hoc eſſe vtile ad præſumendam vnitatem, ſiue identitatem teſtamentorum, allegare vnitatem, iuxta not. in l. oīum. C. de teſta. & in c. cum Ioannes. extra de fide inſtrum.

515 Quæro centeſimoquadrageſimoprimo, fines ſeu † finium poſſeſſiones, ſi ex tpe varientur, quid erit neceſſe probare, ad probandam finium identitatem? Rñde, faciēdo articulum, qualiter poſſeſſio, quę eſt intra tales confines, & poſſeſſio, quæ olim erat poſita intra tales, & tales cōfines eſt vna, & eadem hanc probandi, & articulandi formā tradit Bar. in l. 1. nu. 3, uer. qñ uariantur fines. C. ſi unus ex plur. appell. & in l. demonſtratio falſa. nu. 20. ver. idem eſſet faciendum qñ confinia ff. de cōd. & demon. ſequitur Pau. de Caſt. in l. ſucceſſionum. nu. 2. uer. rñdeo debeo facere mihi articulū. C. ſi regun. refert & ſequitur Hiero. de Mon. in trac. fi. reg. c. 47. nu. 4. uer. & in verbis finalib. & nu. 6 uer. & dat cautelam. quem omnino videas, cū in ſubiectu huius qōnis multa bona cumulet, & ſignanter aſtruit teſtes, qūo ſuper hoc habeant deponere, & reos qūo aduerſos hanc probationem debeant ſe defendere principalem praxim ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2 concl. 875. nu. 3. uerſ. prout ēt debere articulari, vbi ad idem allegat Dec. idem tenentem in conſ. 92. diligenter pro tenui facultate mea conſideratis omnib. n. 3 ver. facit quod no. Bar. uol. 1. ex cuius dictis multis in varijſque ſimilibus adiuuare poterit hāc praxim, quā etiā ſequutus fuit idem Dec. conſ. 109. pro tenui facul-

cultate mea diligenter conſideratis omnibus, quæ in occurrentica-ſu.nu.2.verſ.ubi inquit,quod quando ex curſu temporis.vol.1.

516 Quid autem veniat probandum,quãdo variatio†eſt in nomine alicuius,qui in vna ſcriptura vocatur vno modo,& in alia diuerſo modo? Vide Bar.in l.1.n.4.ver.idem fit de perſona. C.ſi vn. ex pluribus. & in l.demonſtratio falſa.n.20.ver.ſi vero ſunt noĩa.ff.de cõd.& demon in quibus locis dicit ꝙ debet fieri articulus, qualiter ille, qui olim vocabatur ſic, hodie vocatur ſic,& eſt vna,& eadẽ perſona,& idem corpus: identitas vero corporis debet probari per nomen, & cognomen,vt voluit Dec.conſ.36.pro tenui facultate mea diligenter conſideratis omnibus.nu. 4. ver. nec obſtat quod talis notarius. vol.1.refert,& ſequitur Grau.conſil. 169. opponitur contra teſtes. nu.4.verſi.quod probari debet identitas. vol.1. circa quam praxim latius Deo dante verba effundam infra quæſt.298.

517 Quæro centeſimoquadrageſimoſecundo,qualiter†probetur damnum,quod quis ſentit ex eo, ꝙ eius domus eſt deſtructa, & non poteſt locari? Dic faciendo articulum,qualiter donec eſt deſtructa,& propter uitium domus non poteſt locari quantum conſueuit, cum pro tanto locari conſueuerat.hãc probandi practicam habes ad Bar. l.in hanc ſtipulationem.nu.1.uer. & ideo eſt dicendum. & in l.cum emptor.§.deducto.nu.1.ver.quia domus eſt deſtructa.ff.de dam.inſe.& in l.facienda.nu.1.verſ.ego dixi ff arbor.fur.cæſar.

518 Quæro centeſimoquadrageſimotertio,†qualiter articulando probetur communis vſus loquendi? Reſponde faciendo articulũ, qualiter à decem annis citra, & per ipſum tempus communis vſus loquendi in ciuitate fuit,unde teſtator erat, vel vbi teſtator commorabatur,& conuerſabatur,quod verba per eum prolata, ſic intelligerentur.hanc probandi praxim ponit Bar.in l.Labeo.nu 11.verſi. formabis articulum.ff.de ſuppell. legat. & non ſine miniſterio dixi à decẽ annis citra,cum communis vſus loquendi non conſtituatur,niſi per curſum longi temporis.l.de quibus ff de legib. l.conſuetudinis.C. quæ ſit long.cõſuet.refert,& ſequitur gl.in d.l.Labeo.in ver. ex cõi vſu. & quod teſtator erat,vel conuerſabatur in loco,de cuius cõi loquẽdi vſu agitur probatur in l.ſi nummis ff.leg.3.& in l.ſeruus plurium.§.fi.ff.de leg.1.hæc omnia ponit Bar.in d.l.Labeo.vbi aſtruit teſtes quõ habeãt ſuper hoc deponere, vide ad eum & Bert. qui aliũ probandi modum cõem vſum loquendi coaceruat in eius repert. in uer.teſtes deponunt.verſ.118.& Feli.in proç.decret.n. 15. ver. ſecũdo nota.& Ale conſ.16.vſ fortaſſe ſuper primo themate.nu. 11.ver.

quod tempore teſtamenti conditi vol.3.& in conſ.131 ſuper themate,& dubijs.nu 4. ver.& ſufficit ad probādum dictum cōem vſum. volu.7.conteſtes in hac praxi allegat Dec.conſ.472. teſtator legauit omnia mobilia.nu.16.ver.& debet probari.vol.2.& nouiſſimè omnium hanc eādem praxim comprobauit Card.Fran Mant. in trac. de coniec vlt.volunt.li.3 c.8.ver.poſitiones fieri debere & idē li.5. c.13.nu.21.ver.ꝙ cōis vſus loquendi,& lib 8.c.18.nu.43. ver.item cōis vſus loquendi, vnum tamen nota in ſubiectu huius quæſtionis
519 quòd tunc demum † recurrimus ad probandum cōem vſum loquē di,dum agitur de interpretatione verborum prolatorum in vulgari ſermone: ſecus ſi de uerbis in literali ſermone prolatis, quia talia interpretantur non ſm cōem uſum loquendi,ſed ſecundum artē literariam,ſecundū Alex qui h d.menti tenēdum.in conſ 26.videtur fortaſſe nu.12.ver.ſermones prolatos.uol.3. eodem mō mutatis mutandis, articulando probantur cōis uſus utendi, & intelligendi ſecundū eūd.Bar.in d.l.Labeo.n.9.uerſ.ar.formatur ſic. ff.de ſup.leg.
520 Quæro centeſimoquadrageſimoquarto,quæ probatio† eſt neceſſaria,ad probandam præſcriptionem decem, vel viginti annorum rerum corporalium? Reſponde, quòd in primis debet probari de longo tempore.l.1.C.de vſucap transfor.l præſtat. C.de long. tempor. præſcript l nullo.C.de rei uend.
521 Item eſt etiam articulanda bona † fides, vt probatur in l.ſi fraude, & dolo.C.de præſcr.longi tempor.
522 Item erit etiam articulanda,& probanda continuata † poſſeſſio. d. l.1.C.de vſuc.transform.l.quod ſi quis.C de long.temp præſcript. cum multis alijs ſimilibus ad idem cumulatis per Dyn.in c.ſine poſſeſſione de reg.iur.lib,6.refert & ſequitur Pract.Pap.in forma libe. reſponſ.rei in gl.in uer.præſcr.nu 3.ver.& tunc pro rebus corpora-
523 libus præſcribendis. An autem in præſcriptione † triginta annorū debeant probari ea, quæ ſupra recitauimus de iure requiri in probatione præſcriptionis decem,uel uiginti annorum? Reſponde,quòd non, ſed ſufficit vnum tantum probare, uidelicet continuatam poſſeſſionem cum curſu tanti temporis auth.malæ fid.C.de præſcr longi temp l.ſicut.l.omnes.C.de præſcrip.30.ann.ſed in præſcriptione quadraginta annor.ſunt profectò probanda omnia,quæ ſup.deduximus,& requiri diximus,ad probandam præſcriptionem decem uel uiginti annor;quod intellige verum, quando tractaretur de præſcribendis rebus Eccleſiæ,aut principis,ſiue ciuitatis l. fi. & auth.quas actiones.C.de ſacroſ.eccleſ.& traditur in c.de quarta.in c.illud.in c.

ad

Digitized by Google

ad aures & in c.quia iudicante.ext de præſcr. Sin autem quis intendat præſcriptionem quadrigenaria contra priuatum probare, tunc ſufficit probare continuatam poſſeſſionem cum curſu tanti tpis.d.l. omnes.& l.cum notiſſimi. C.de præſcr. 30.ann. Simili modo eadem extrema, quæ in probatione præſcriptionis decem, vel viginti ann. requiruntur, veniunt probanda in præſcriptione centenaria, quæ cõtra Eccleſ. Rom. currere probat tex.in aut.quas actiones. C.de ſacroſan.eccl.& in c.ad audiẽtiam.& in c.cum nobis. & in c.ſi diligenti. ext de præſcr. In præſcriptione autem quadriennali, quæ contra fiſcum tantum vendentem rem alienam, vt propriam, ut traditur in d.l.omnes,& in l.bene a Zenone. C.de quadr.præſcr.& no.gl.in l.fi. in uer.edicto. C.ſi aduer.fiſc. venit probandus titulus,& alia, de quibus ſupra ſermonem habuimus, ut probant iura deſuper per me allegata, quæ de nouo allegare,& recenſere laborioſum potius, q̃ utile foret. Plures præſcriptionum ſpecies poſſem enarrare: uerum quia in regno iſto Neapolis in præſcriptionib. non attenditur ius ciuile, ſed canonicum, ut de hoc mihi teſtis eſt Cæſar Vrſil. ad Affl. deciſ. 340.nu.10 qui concludit in hoc ſubiecto.& in deciſ. 368. nu 6.ver. ꝙ præſcriptioni.ideo ad ius canonicum te remitto, & ad D.Maſcar. in trac.de prob to.3.concl.1213.cum ſeq.ubi & canones & leges ciuiles commemorat in materia præſcriptionum, uide ad eum, nã te
524 eum uidiſſe minimè pœnitebit cuius dictis illud unum addam † ad inſtructionem cauſidicorum huius regni, quòd ſacrum conſiliũ núquam conſueuit ſñiam ferre ex capite ſolius præſcriptionis, vt dicit Vrſil.ad Affl.deciſ.329.nu.1.uer. potui in cauſis uidere vel obtinere,& in deciſ 13.nu 9.ver.raro hodie cãm terminari. Conſulto igitur oẽs alias præſcriptionum ſpẽs omiſimus, cum parum frequententur in curijs noſtris: ſi aũt ad ſaturitatẽ & ad plenum ſcire cupis, qualiter articulãdo probetur pſcriptio rerũ incorporaliũ, uidẽdus tibi oĩno erit religioſiſ. & doctiſ. Maſc.in trac.de prob to.3.cõcl.1213.
525 Quæro centeſimoquadrageſimoquinto, quæ probatio † eſt neceſſaria, ad conuincendum quem de hæreſi? Reſponde, faciendo articulum, qualiter temere, ſcienter, doloſe,& appenſate, diabolico ſpiritu ductus, pluries monitus, indurato,& ptinaci animo, & corde auſus exitit coram pluribus dicere, prout dixit in graue religionis Chriſtianæ,& fidei, ac in bonorum malum exemplum, quòd ſanctiſſimũ ſacræ confeſſionis ſacramentum non ſit ad ſalutem animarũ neceſſarium: & ita induratus pluries monitus tenuit & tenet hoc probato hæreticum quem eſſe probat tex.in c.nihil inde.de pœn. diſt.3.

Item

Digitized by Google

526 Item qualiter pertinaci animo† & corde dixit, qualiter ſanctiſſimæ Euchariſtię ſacramentum ad ſalutem animarum nõ eſt neceſſariũ: quod aũt quis abnegãdo ſanctiſſimũ, & pretioſiſſimum Euchariſtiæ ſacramentũ hæreticus ſit, nemo eſt qui dubitet de tex. in c. cũ omne. de conſecr. diſt. 2. & in clemen. 2. de reliq. & venera. ſanctor,

527 Item qualiter indurato quoque animo dixit, quod ex latere† Ieſu Chriſti Sanguis, & aqua non exiuerit: quod etiam hoc abnegando hæreticus quis ſit, probat tex. in clem. 1. de ſumma trinita. & fide catholi. refert, & ſequitur Carrer. in tract. de hære. nume. 40.

528 Item qualiter, ne de hoc tam deteſtabili crimine† impetiretur, aut feritetur, dedit inquiſitori hæreticæ prauitatis certã pecuniæ quantitatem, hoc verificato ſatis ſuperque liquet, ꝙ quis eſt pertinax hæreticus, ſecũdum Bar. in l. tutores. ff. de ſuſpect. tut. qui mihi nõ probat illud, ad quod per infra Doct allegandos allegatur: ſed tamẽ dicit ꝙ hrticus eſt ille, qui pertinaciter inquiſitori hrticæ prauitatis aliquid dicenti nõ credit. vt refert, & ſequitur Fab. Locr. in comm. 4. liter. arbitr. par. 4 q. 6. n. 269. ver. in primis inquirendum eſt reliqua, quæ ad probationem tam deteſtandi criminis conſulto omiſimus, cum illud abhorream, ſi ad ſaturitatẽ quis videre cupit, adeat D. Carre. in trac. de hære vbi copioſe per multas columnas recenſet omnes modos, quibus tale facinus proprie, & improprie committitur, & Reuerẽdiſſi. Dominiũ Frãciſ. Epiſcopũ Squillacenſ. in tract. de fide catho. c. 61. per totum. quo in loco multos probandi modos, quem eſſe hæreticũ, deſcribit, ſimiliter vt hæreticos puniendos eſſe cenſuit Afflict. in cõſt. regn. inconſutilem. n. 20. verſ. ſed ſi totaliter illos qui cõprehenduntur fregiſſe picturas ſanctas Eccleſiæ vel imaginẽ Crucifixi, aut glorioſæ Mariæ Virginis, refert, & ſequitur idẽ Fab. Loc. in comm. 4. liter. arbitr. par. 4. q. 6. n. 977. ver bene verũ eſt multis alijſque modis probatur, quẽ eſſe hęreticum, quos vltra citatos in vnũ redegit Doctiſſimus Maſcard. in tract de prob. to. 2. cõcl. 855. cum nouẽ concl. ſeq. quibus in locis edocet, an probari valeat hæreſis crimen teſtibus ſingularibus, aut inhabilibus vide ad eum.

529 Quæro centeſimoquadrageſimoſexto, qualiter† articulando probetur iuriſdictio? Vide Innoc. in c. dilectus. nu. 3. verſi. generalis autem poſſeſſio iuriſdictionis. extra de cappell. monacor. & quomodo debeant ſuper ea teſtes deponere, edocuit Lanfr. in c. quoniam contra. in rub. de teſtib. num. 19. verſi ſimiliter in iuriſdictione probanda. extra de probat. & probatur iuriſdictio per impoſitionem, & exactionem collectarum, ſiue gabellarum, & ſolutionẽ cenſus, arg. tex. in §. ſi

Digitized by Google

in §.ſi quis ex qualibet. Aut.quib.mod natur.efficiãtur ſui. Ita per il lum tex.ſenſit Bal in l.3.in tex.ibi,cenſeãtur.C.de naturalib. liber. & in l.data opera.nu.28.verſi.item bona ratio eſt ſi dicat, C. qui ac cuſ.non poſſ.vbi declarat, quo pacto debeat deponere teſtis, vt pro bet vnum locum eſſe ſub aliqua iuriſdictione:inter cætera dicit, ꝙ eſt bona ratio,ſi teſtis dicat, quod uidit homines illius loci ſoluere collectas,refert,& ſequitur Marſi.in rub.C.de prob.n.276.& poſt eum Ioſeph.Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.946.in princ.

530 Item probatur iuriſdictio per famam, †vt teſtatur Marſ.in l. de minore.§ plurium quoque.nu.74.verſi.adde etiam. ff. de quæſt.

531 Item probatur iuriſdictio ex erectione† furcarum, captura delinquentium,& exercitio iuriſdictionis:vt quia uiſi ſunt in loco,de cu ius citatione agitur,citari,& citati comparere,& obedire ſecundum Bal.in l.data opera.n.28.verſ.vt quia viuit commune Perusij.C.qui accuſar.non poſſ quem refert,& ſequitur Albert.Brun.conſil.34.in cauſa.& differentia finium.nu.16.uer. ubi ponit quorum opinionẽ approbat Affl.deciſ.265.nu.10.verſi propterea dicimus.

532 Item iuriſdictionem probari per exactionem† & receptionem de cimæ adſtruit Nell.de Sancto Gemin tract.de teſtib.num.183.ver. in alijs tamen refert,& ſequitur Maſcard.in tract.de prob tomo 2. concl.946.nu.3.verſi.ubi ſubiungit etiam.& ad probandã quaſi iuriſdictionis poſſeſſionem ultra citatos modos de iure requiritur, ꝙ fiat articulus,qualiter ille,qui dicit eſſe in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis, exercuit iuriſdictionem,ſciente,& patiente illo, qui prius erat in quaſi poſſeſſione iuriſdictionis,ſeu ſciente, & patiente illo, ad quem ſpectabat iuriſdictio: & ſic requiritur patientia illius, qui dictam quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis poterat tradere, & trãsfer re,ſecundum Bart. qui dicit huiuſmodi requiſitum eſſe de eſſentia, ad probandam quaſi poſſeſſionem iuriſdictionis,in l.in ſumma.nu. 4.verſi.iſtarum iuriſdictionis poſſeſſio.ff.vti poſſid. ſequitur Alex. conſ.16.in cauſa,& lite inter Magnificam Vniuerſitatem Regij. n. 13.verſi.niſi probetur,vol.5.& nouiſſime ex noſtratibus idem conſulendo firmauit Gram.conſ.ciuil.191.in cauſa Sereniſſimæ Domi næ,num.5.verſi.nam ad acquirendam.& Francіſ.Aret.conſ.42.viſo elegantiſſimo.nu.4.verſic.quod ſcientia.& Rom.conſ.168.præſens conſultatio.num.15.vſque in finem.& Bar.conſ.82.pũctus queſtio nis vertentis.nu.1.ver.tamen erat in poſſeſsione.vol.1.& Felin.in c. exceptionem.nu.37.verſi.dicit quod ſufficit. ext. de except. remiſſi uè idẽ tenet Vãt.in tract.de null.proceſſ.in tit.quib.mod. ſent. nul.

defend.

defend.poſſ.nu.38.verſic.vbi etiam modum articulãdi. hanc eandẽ praxim cæteris oĩbus fertilius,& copioſius cõprobauit Capha.cõſi. 441.cauſa iſta quæ vertitur.nu.6.verſi.ergo iuriſdictio,& eius quaſi poſſeſſio.vol.3.& in conſ.458.Sereniſsimus Dux Etruriæ.n 7.verſ. qua coactione probari uidetur.vol.4.iuxta quorũ opinionem,& praxim tradita fuiſſe decisũ teſtatur Capic.deciſ.57.In iſta materia velim notes vnũ, quod habui in facto in cauſa Magnifici Petri Antonij Smurţæ,in cuius cauſa,& voce,& in ſcriptis dicebã, quod poſſeſsio iuriſdictionis quoad omnes actus illius ſpeciei, acquiritur per vſum iuriſdictionis in vno actu,ad quod allegabã Alex.in terminis hoc conſulentem in conſ.68.& viſo,& dudum diſcuſſo.n.18. verſ. acquirat iuriſdictionẽ.vol.2.refert,& ſequitur Petr. Foller. in cõſti. regn Robertus primogenitus n.7.ver.qui n. vſus eſt.adde inſuper, quod iuriſdiction is quaſi poſſeſsio probatur per bannimẽta, etiam ꝙ non conſtet,ꝙ illis non fuerit in aliquo paritum,ſm Capic.deciſ. 27.nu.30.verſi.item per bannum. ad quod allegat Bal.idem tenẽtẽ in Margar.ad Innoc.in uer poſſeſsio. & quibus alijs medijs probari ualeat iuriſdictionis quaſi poſſeſsio, adeat Dominũ Vant. in tract. de nullit.proceſſ.in tit.quib.mod.ſent.null defend.poſſ n.40.verſi.

533 iuriſdictionis autem quaſi poſſeſsio. qualiter autem † probetur merum imperium,ponit Spec in tit.de inquiſ.§.1.nu.18.verſi. prodeſt hoc notare.ubi ſubdit,hoc probari poſſe per teſtes ſingulares: multos alios probandi modos merum imperium in vnum redegit D.Ioſeph.Maſcard.in tract.de prob tom.2.concl.1050.

534 Quæro centeſimoquadrageſimoſeptimo, qualiter † articulando probetur quod hæres habuit notitiam de teſtamento? Reſponde, faciendo articulum, qualiter in loco hæredis publice erat notũ, ꝙ defunctus condiderat teſtamentum, argũm. tex in clem.prima.ver. cęterum.de conceſſ.præben.quã praxim punctuatim ponit gl.in l.tutor penitus.in verbo,oſtenderis.C.de periculo tuto.& Iaſ.eã ſequitur in l.ſi per errorem.n.11.verſ.vnde quilibet præſumitur.ff. de iuriſdict.omnium iudic.refert,& ſequitur Grauat.conſilio 193. minor uigintiquinque annis nu.7.verſic.puta ſi in loco.volumine ſecũdo.

535 Item probatur, ꝙ habuit notitiã † de teſtamento faciendo articulum qualiter teſtamentũ fuit repertum penes ipſum hęredẽ,de cuius notitia tractatur,quia tũc hoc probato pręſumitur illud ſciuiſſe. l nõ eſt ferendus.ff.de tranſact.l.ſi ꝗ cautiones.ff.familiæ erciſcũ.voluit Ancar.conſ.170 principaliter cõtra ipſos legatarios.nu.6.ver.ille.n penes quẽ teſtamẽtum. mouetur de tex.in ca.conſtitutus. extra de teſtib.

de teſtib.refert & ſequit Grau.ĩ d.cõſ.173.nu.7.ver.ſimiliter.vol.1.

536 Item probatur huiuſmodi teſtamenti ſcientia,† & notitia facien do articulum,qualiter hæres adimpleuit aliqua de contentis in teſta mento : puta ſoluendo legata : nam tunc præſumitur da eo habuiſſe notitiam,ſecundum Barto.qui hanc praxim.ponit in l.qui Romę.§. duo fratres:nu.13.ver.ut quia ſoluit legata.ff.de ver.oblig.& poſt cũ Alex.cõſ.4.videtur inſpectis ijs nu.10.ver.idẽ ſi appareret. vol.2 et Dec.cõſ.267.nõ excedit.nu.2.ver.ideo q ſoluit vol. 1.& cõſ.287. in ciuitate Placẽtiæ.nu.17.ver.ideo q ſoluit legatũ.vol.1.& in cõſ.303. in caſu occurrẽti nu 3.uer.& veriſimiliter aliqd impleuit.eod.vol 1.

537 Item probatur faciẽdo† articulũ,qualiter tẽpore, quo fiebat talẽ teſtamentũ, hęres erat præſens : tũc data hęredis præſentia infertur ad eius ſcientiã,ſcdm gl.in l.tutor petitus.in verbo,oſtenderis.C.de peric.tuto.quã ſequitur Alex.in dicto conſ.4.nu.20 uerſi. præſumitur etiam ſcientia.vol.2.& eſt ratio, quia præſens pręſumitur ſciẽs, ſecũdum Iaſ.in l.1.nu.15.uer.quia præſens. ff.de in ius uocan quinimo tali caſu ſufficeret probare,ꝙ hæres erat in domo teſtatoris tẽpore cõditi teſtamẽti:nã domeſtici præſumuntur ſcire,quæ domi fiũt. l.cõſenſu.C.de rep.firmat Grau.cõſ.193.nu 7.uerſi.quinimo uol.1.

538 Item probatur faciendo articulum,qualiter† hæres fecit men tio nem de teſtamento in aliquo eius colloquio:hoc enim probato pręſumitur de contentis in teſtamento habuiſſe notitiã. d. l. nõ eſt ferẽ dus.ff.de tranſact.refert & ſequitur Alex. conſi. 39.uiſis ſcripturis. nu.6.uerſ.quia in faciendo mẽtionẽ.uol.2.& in conſ.113.perſpectis ijs quæ narrãtur nu.17.uer.fit mentio de inſtrumẽto aliquo. uol.6. & in cõſ.118.uiſo inſtrumẽto celebrato. nu. 4. uerſ.quia reſpondeo. uol.7.refert & ſequit Grau.ĩ d.cõſ.193.nu.7.uer.idẽ ſi ꝓbaret.eod. uol.1.& in cõſ.245.Stefan.Bergad.nu.1.uer.tertio ꝑſuppono.uol.2.

539 Item qualiter hæres,de cuius ſcientia, † & teſtamenti notitia tractatur,pluries confeſſus fuit ſe habuiſſe notitiam teſtamenti,& contentorum in eo:hoc enim probato,non poterit amplius allegare cauſam ignorãtiæ.l.cum te.C.de tranſac.refert & ſequitur Card. Pariſ. conſi.91.circa teſtamentum conditum.nu.50.uer.& etiam quia ipſe Dominus Benedictus.uol.2.

540 Item iſthęc ſcientia† poterit articulando probari,faciendo articu lũ,qualiter hæres poſſidet,& adminiſtrat bona teſtatoris, ſecũdum Dec.conſi.303.in caſu occurrẽti.nu.2.uerſi.nam cum dictus hæres. uol.1.& fuit de mente Bal.in l.tutor petitus.nu.1.uer.ſexto fallit.C. de peri.tut.refert & ſequitur Card.Pariſ.cõſi.91.nu.47.uer.ut quia

ipſe

ipſe Dominus Benedictus vol. 2. retroſcriptos probādi modos comprobat idem Card. Pariſ. cōſ. 72. inficiari minime poteſt. nu. 21. ver. quæ verba relatiua vſque in finē vol. 2. & in conſ. 15. circa præſentē conſultationem. nu. 76. ver. & qđ dicti fratres. eodē vol. 2. & ſi alios modos ſcire cupis, vide Bar. in l. qui Romæ. §. duo fr.. es. nu. 13. ff. de ver. oblig qui loquitur in ſuis, & nō extraneis hæredib. & ultra Bar. circa hanc eandem quæſtionē vide gl. in d l tutor petitus. in verbo, oſtenderis. C. de peric. tut & Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 849.

541 & concl. 850. & tom 3. concl. 1293. ver. alia & qualiter † articulando probetur, quē habuiſſe ſcientiā fideicommiſſi, conſulendi tibi erunt Cæphal. conſ. 430. egregius teſtator nu. 55. ver. quod imo dicti fidei cōmiſſi noticia, vol. 3. & Roland. à Val cōſil. 81. licet in iure tritū ſit. nu 8. ver. quod autē. vol. 2 & Maſc. in tract. de prob. to. 2 cōcl. 780.

542 Quæro centeſimoquadrageſimooctauo, quæ probatio † erit neceſſaria, ad probandā malam fidē poſſeſſoris cum titulo? Reſponde probari in primis faciēdo articulum, qualiter poſſeſſori fuit denūciatū ne emeret rē, in qua de mala fide arguitur. l. ſi fūdū. C. de rei vēdic.

543 Item qualiter coram aliquibus poſſeſſor dixit rem † ab eo emptā ad alium, quam ad uenditorem pertinere: nam præſumitur illud in mēte habuiſſe. l. Labeo. ff. de ſuppell. leg firmat Abb. conſi. 73. nu. 4. uer. is enim dicitur in mala fide. vol. 1.

544 Itē qualiter de hoc erat publica fama † in vicinia, & emptor erat uicinus: nam hoc caſu in eo prēſumitur ſcīa c. quāto ext. de iureiur. refert & ſequitur Bar. in l. Celſus nu. 18. verſ. ſed qualiter ff. de vſu cap. & vltra poterit probari qualiter contraxit non ſeruatis ſolēnitatibus à iure ciuili, & municipali requiſitis hoc in articulis deducto, & probato. inſurgit præſumptio contra emptorem, qđ fuerit à principio in mala fide, ſcđm gl not. ī l. 1. ī verbo, mala fide. C. de fide inſtrum. & iu. haſ. fiſcal. lib. 10. refert & ſequitur Bal. in l. qui a quolibet. in fi. verſ. item & omnis qui emit. ff. de cōtrahen. empt. vbi etiā ſubnectit, quæ requirātur, vt quis dicatur emiſſe bona fide, vide ad eū, & ex ijs & alijs q̄ facti qualitas popoſcerit, probare poteris, quādo quis emēdo ſit ī bona, uel mala fide, l ſi. vbi Bal. C. de euict. referēte Alex. cōſ. 54. circa primū dubium. nu. 9. uerſi. nā mala fides. vol. 6.

545 Quæro cēteſimoquadrageſimonono, qualiter † probabitur, quod dominus ſit legalior procuratore ſimplici? Vide gloſ. ī l. in pecuniarijs in uer. iuſtiores. C. de procur. & qualiter procuratore ī rē ipſius propriā de utraque ſpecie probādi uide Bar. optimam praxim edocētem in l. actor. nu. 5. uerſi. ſed qualiter probabitur. ff. de procurat.

Quæro

546 Quæro centeſimoquinquageſimo, quæ probatio erit neceſſaria ad probandú, ꝙ quis fugere & non fugere potuerit, ad diſcernendú an quis potuerit euadere mortẽ. vide Card. in cle. 1. q. 27. de homici

Quæro centeſimoquinquageſimo primo, Eccleſia, quæ prætẽdit
547 † ſe eſſe exemptam a iuriſdictione loci ordinarij, vel præſcriptione, vel cõſuetudine, quid articulãdo probabit? Remitto me ad Oldrad. conſ. 244. ad obiectus, qui fiunt. col. 1. cum ſeq. ubi ſimiliter ponit, qualiter articulando probari ualeat, & debeat ſubiectio, & correctio epiſcopi in clericos cathedralis Eccleſiæ, uide ad eum: nam te eum uidiſſe minimè pœnitebit.

548 Quæro centeſimoquinquageſimoſecundo, qualiter † probetur abſentia citati? Rñde, probari per famam, & vulgi opinionem §. ſi uero. uerſi. igitur ne latante eo. Auth. de exibend. reis, & tali caſu poterit & debet iudex de tali abſentia ſe ſummatim informare, etiã parte non citata, ſm Bar. in conſt. ad reprimẽdum, in verbo, per edictũ num. 6. verſi. ꝙ ſufficit ſola fama refert, & ſequitur Ant. de Canar. in tract. de excuſ. ſine mand. in 2 particu. nu. 12. uerſi. uigeſimo quæro.

549 Item poterit probari talis abſentia † per diſcuſſionem faciendam per nunciũ, ſeu nuncios, ſi Bar. ſequi uelimus in l. 4. § prætor ait. nu. 5. uerſi. tunc credo quòd debet fieri. ff. de dam. infec. & in l. ſi tamen. nu. 2. uerſi. ſicut enim. ff. de legat. 2.

550 Quæro centeſimoquinquageſimotertio, quæ † probatio erit neceſſaria, ad probandum, quem fuiſſe læſum in re, in emphyteoſim conceſſa? Rñde, faciendo articulum, qualiter res in emphyteoſim cõceſſa, poterat tpe conceſſionis ultra dimidiam ſtatuti canonis emphyteoticari, & in emphyteoſim concedi, cum priuatione iuris. hãc probandi formam habes ad Iacob Machell. in ſuis patroci forenſ. patr. 1. nu. 16. verſi. tum etiam quia non fuit articulatum, quẽ ipſo aliter non citato ſequitur Arius Pinell in repet. l. 2. par. 1. c. 3. nu. 37. uerſi. adderem ego. C. de reſcind. uend quid autem veniat probandum, quando intentatur remedium l. 2. C. de reſcind. vend vltra Bart. & Doct. ibi. uide latiſſimè Maſcar. in tract de prob. to. 2. concluſ 960.

551 Quæro centeſimoquinquageſimoquarto, agẽti † ex contractu vltro citroque obligatorio quid incũbit in articulis deducere? Rñde; ꝙ debet articulando probare implementum ex parte ſua l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. empt. uel debet probare ad implementum ab alio factum de eius mandato. l. cum ſeruus. & ibi Doct poſt glo. ff. de uer. oblig. & iſthæc probatio foret neceſſaria, quando implementũ per ambos contrahentes foret eodem momento & tempore conſuman-

Digitized by Google

mandam: ſecus ſi implementi obligationis dies ceſſiſſet reſpectu vnius contrahentis tantum: nam tũc ille prius tenetur implere, cuius obligationis dies prius ceſſit. l. Titius ff. quę res pigno. oblig. poſſ. l. qui pecuniam. ff. ſi cer. pet. per quæ iura ſic punctuatim conſuluerũt Rom. conſ. 204. pro diſcutienda veritate thematis. nu. 10. verſ. quod cũ certius. & Par. ad Bar. in dict. l. Iulianus. §. offerri: in litera d, ff. de action. emp. quod vltimum practicaui contra D. Marium Doni, & D. Hortenſium Magnocaualli in affictu feudi Gadellæ.

552 Quæro centeſimoquinquageſimoquinto, vt in † actionibus bonæ fidei deferatur iuramentum veritatis in litem, quid eſt articulando probãdum? Reſponde, faciendo articulum de dolo aduerſarij, & de difficultate probationis ſecũdum Bar. qui hanc praxim ponit in l. in actionibus. nu. 22. verſ. hic ergo gloſ. ff. de in lit. iuran. vbi dicit non eſſe curandum, an dolus fuerit commiſſus a principio obligationis contractę, vel an ex poſt facto: quem in hac praxi cõmuniter ſequũtur Doct. ibi, vt refert & ſequitur Iacob. Mach in ſuis patroc. forẽſ. patrocin. 18. iuriſconſultus. nu. 4. verſi. & Bar. quem ſequuntur communiter. hãc eandem probandi formam, ſequitur Pract. Papienſ. in forma libel in actio. rea. in gloſ in ver. in florẽtis decem, nu. 31. verſ. ſcilicet dolus aduerſarij. Sed pro declaratione huius praxis reuoco in dubiũ, qualiter poterit doceri de difficultate probationis? Reſpõde, ſatis dici poſſe, difficultatem probandi ſubeſſe, ſi res, quæ petuntur, ad oculum demonſtrari non poterunt, vt quia non extant, vel quia non apparent l. cũ res §. pen. & fin. ff. de legat. 1. l. minus. in fi. ff. de in lit. iuran. l. ſi quando. C. vn. vi. ita docuere Bart. Iacob. Mach. & Pract. Papienſ. in locis proxime citatis, & iſthæc praxis intelligitur, quando dolus aduerſarij conſiſteret in non faciẽdo: ſecus ſi in omittendo, ſecundum Dec. in l. qui accuſare nu. 8. verſ. intelligitur quando. C. de eden. Sed contra Dec. eſt tex. rotũdus in l. qui reſtituere. ff. de rei vend. qui literaliter probat, ſecũdum Angel. ibi, quòd contra doloſum etiam in omittendo iuratur in litem. Sed tu circa hanc cõtrarietatem Doct. vide Alex. alios referens in l. edictum. §. cum autem. nu. 8. verſi. ultimo eſt iſto tex. ff. de eden. qui ex mente Pau. de Caſt. & aliorum procedit diſtinguendo. vide ad eum.

553 Quæro centeſimoquinquageſimoſexto, quæ probatio eſt † neceſſaria, vt qui intentat interdictum, vti poſſidetis, obtinere valeat? Dic, quòd debet probare de poſſeſſione tempore litis cõteſtatæ: alias agẽs ſuccumberet. Ita probat tex. in §. hodie. Inſt. de interd. & gloſ. in l. 1. C. vti poſſid. firmat Alex. conſ. 92. perſpectis ijs, quæ narrãtur in the-

Digitized by Google

In themate.nu.4.verſi.quòd autem in poſſeſſorio.vol.1. & in conſil. 136.in cauſa & lite inter Iacobum Marci.nu.7. verſ.ſed ad hoc.uol. 2.ſequitur Bar.in l.1.§.quod ait.nu.18.ver.ex prædictis habes.ff.vti poſſid.refert & ſequitur Maſcar.in tract.de prob.to.3.concl.1190. nu.10.ver.tertio intelligenda eſt: & tam exacta probatio exigitur, quando alius probaret, ſe medio tempore poſſediſſe: aliàs ſufficeret probare ſe poſſediſſe tempore turbationis: nã tunc præſumitur poſſediſſe tempore litis conteſtatæ, vt declarat Aret.in §.retinendę.col. 3.ver.ſed an ſufficiat.Inſt.de interd & poſt eum Affl.deciſ 394.nu. 2.ver.nam tunc præſumitur, vbi ſubdit ſecundum hanc praxim iudicauiſſe ſacrum conſi Neapolitanum, ut refert & ſequitur idẽ Maſcar in tract.de prob.to.3.concl.1190.nu.13.verſi.iſtud declarandũ eſt, & equidem iure merito ſic iudicauit, quia ille, qui probat ſe ſemel poſſediſſe præſumitur etiam de præſenti poſſidere, niſi contrarium probetur.l.3.§.in amittenda.& §.ſi ſeruus, ff.de acq. poſſeſ.vel niſi probetur actus intermedius ad priuationem poſſeſſionis, vt no. in c.cum Eccleſia Sutrina.ext.de cauſ. poſſeſſ. & propriet. ſequitur Abb.Sicul.in c.cum ad ſedem.col.6. uerſic.quæro hic pro parte hoſpitalis.ext.de reſtit ſpol pro quo facit ratio ante dicta, per quam ſupra proximè dicebamus, quòd qui probat ſemel poſſediſſe, præſumitur perſeueraſſe in poſſeſſionem, vſquequo ipſam allegat, cum eam retineat animo, vt dicunt Doctor. in l.ſiue poſſidetis. C. de prob.& in l.non ignorabit.C.ad exhiben.& Bal.in l.ſi minorem.nu.6.uerſi.tu dic.C.de in integr.reſti.minor.conuenit Alex.conſi.54.uiſo proceſſu cauſæ, nu 11.uer.ſecundo reſpondeo, uolum. 5.hęc habentur ad Affl.deciſ.394.cuius dicta latè reaſſumit Iacob.Mach.in ſuis patrocin.forenſ.patroc.24.Marſcotti cauſa.nu.4.uerſi.ſatis.n.eſt, quòd actor probet, & doctiſſimus, & religioſiſſimus Ioſeph.Maſc.in tract. de prob.to.3.concl.1190.nu 15.ver.eadem limitat.eſt intelligenda.

554 Quæro centeſimoquinquageſimoſeptimo, qualiter hæres.qui† petit immiſſionem bonorum hæreditariorum, iuxta terminos, l.fi. C. de edi.diu.Adr tollen.ſuam fundabit intentionem? Dic, in primis, quod debet probare, quòd teſtamentum, cuius uigore miſſionẽ petit, ſit ſolemne. Item, quòd res, ſuper qua petitur miſſio fuit in bonis defuncti, tempore eius mortis, & quòd ante eius mortẽ pro ſuis & tamquam ſua poſſidebat. Tertio & ultimo tenetur probare, qualiter teſtator mortuus eſt: licet enim appareat teſtamentum, nõ per hoc præſumitur eum eſſe mortuum, cum quilibet præſumatur uiuere uſque ad centum annos l.fi.C.de ſacroſan.eccleſ.l.an uſufructu.

ff.de uſufru.al iàs quis non poſſet adire hæreditatem.lege neminem lege, hæres inſtitutus.ff.de acquiren hæred. uiuentis enim nulla eſt hęreditas.l.1.ff de hęred.& actio.uend.l.interdum.ff.de vulg.& pu pill.ſubſt.refert & ſequitur hanc praxim Pract. Papien. in form.libel.in quo pet.hæred.ex teſta.in glo. in uer poſſidebat.nu.1.uer.ad uerte quòd hæres.ubi ſubiungit,qualiter ſit probanda mors teſtatoris, uide ad eum,cum de morte probanda latius inferius uerba fecerim. ad ibi per me dicta, te remitto. hanc eandem praxim ponit Iacob.Machell.in ſuis patrocin.forẽſib.patroci.27.vulgares iuris regulæ numer.12.uerſi ĩ quo ſufficit probare, imo nec allegare opus erit dominium teſtaoris, quòd eſt magnopere notandum.

Quærto centeſimoquinquageſimooctauo, vt contra non exhiben-
555 tem † inſtrumẽta iuramentum in litem deferri poſſit,quid eſt in articulis deducendum? Rñde,in primis eſſe neceſſe articulando probare,qualiter inſtrumẽta, quorũ exhibitio ab aliquo petitur, extãt penes illum,a quo exhiberi petũtur.l.non ignorabit.C.ad exhiben.
556 Item erit articulãdo probandum,qualiter dicta inſtrumẽta † fuerunt reperta penès exhibere recuſãtem, tempore litis conteſtatæ, ſecundum gl.in d.l.non ignorabit,in verbo, fuiſſe C. ad exhibend.
557 Item eſt etiam neceſſe probare, qualiter inſtrumenta, † quorum exhibitio petitur,ſunt iuris illius, qui ea ſibi exhiberi petit. d.l.non ignorabit.in tex.ibi,inſtrumẽta tui iuris.hanc praxim habes ad Iac. Mach.in ſuis patrocin.forenſ.patrocin.30. Reuerendiſſime Domine.& ſi lex nu.1.verſi.& primo conſtare debet,qui in diſcurſu dicti patrocinij concludit quòd non erit locus delationi iuramenti, ſi exhibitio recuſetur, iuxta de cauſa.quod idem prius dixerat glo.in d.l. non ignorabit.in uerbo,non exhibeantur.

Quærto centeſimoquinquageſimonono, vt res vendita cum pote-
558 ſtate † affrancandi infra certum tempus, poſſit affrancari decurſo tempore pręfinito ad affrancandum,quid in articulis ueniat deducẽdum? Reſponde,in primis faciendo articulum de modicitate pretij rei uenditæ,item de con ſuetudine fænerandi eius, qui emit.hanc articulandi formã habes ad Hoſt.in ſum in tit.de vſur. §.an aliquo caſu.nu.8.verſ.nono ſi uendo. & ad Iacob in l.2.in princ ff.ſi cert.pet. conuenit Beltran.conſ 86. ponitur in facto.in fi.vol.1. & Caſſan.in conſ.11.nu.40.& Iacob.Machel in ſuis patrocin.forenſ.patroc.33. conatur aduerſarius nu.2.uerſ.tertio ait. & uer.ſaluat tamen. & de noſtratibus ſequitur hanc eandem praxim Ant.Nig.in ca.regn pro pu blici boni compendio.nu.36. verſi.pone quidam uendidit.& iſt-

Digitized by Google

hæc praxis eſt cõmuni Doctorum calculo recepta ut refert Cagnol. licet ipſe aliter ſentiat, in l.2.nu. 65. quem ſequendo communẽ reprę̃hẽdit Nig.in c.regn.nouiter maieſtati noſtrę.nu.26.verſ.ſed pone quidam vendidit. & quod data læſione, pactum de retrouendendo temporale efficiatur perpetuũ, affirmat Dominus Vinc. de Ann. dicens ſic fuiſſe iudicatum per magnam curiam in ſua alleg. 83. in hoc incidenti.nu.4.verſi.& ſemper, quod in venditione.par.2.& Vrſill.ad Affl.deciſ.63.num.7.verſic.ſi res iuſto pretio, conuenit cum prædictis Iacob.Menoch.in tract.de arbitr.iudic.li.2.centur.3.caſ. 217.nu.2.verſi.hæc tamen iuris ſententia. Eſt bene verum, quod ad

559 ſubterfugiendam hanc praxim, ſolent cauti emptores † dare ſupplicationem, petendo declarari non teneri amplius retrouendere: ſed declarari rem eſſe propriam ipſorum: & ſic priuſquam venditores faciant depoſitum, procurent emptores, quod interponatur ſententia ſtante lapſu temporis adiecti, ſuper pacto de retrouendendo, res ipſas eſſe proprias ipſorum emptorum, & non licere amplius ipſis venditoribus redimere, prout ita ſacrum conſilium feciſſe, in cauſa Magnifici Ioãnis Pauli Pagani, cum illis de Capua refert Vrſill. ad Affl.in d.deciſ.73.nu 3.verſic. ſed hodie cauti emptores. Rurſus in ſubiectu huius praxis, vnum velim mãdes memoriæ quòd in venditionibus, quæ fiunt ad rationem decem pro centenario, numquam tempus de retrouendendo expirat, ſecundum Iacob. in l. mutui datio.ff. ſi cert.pet cuius opinio recepta fuit in ſacro regio cõſilio Neapolitano, vt refert clariſſimus, & ſua tẽpeſtate primarius Dominus Vinc.de Ann.alleg.11.præſupponitur in facto.num.20.verſi.ubi in venditionibus ad rationem decem.

Quæro centeſimoſexageſimo, ſi conductor agit ad remiſſionem

560 † mercedis, ſiue penſionis, quid habebit neceſſe articulando probare? Dic, faciendo articulum, qualiter deductis ſumptibus, & expẽſis non colligit tot fructus, qui ęquiualeant dimidiam penſionis per cõductorem ſoluẽdę hãc praxim aſtruit Bar.in l.licet.nu.1.ver.ſi ergo ſunt.C.loc quem ſequitur Alex.conſi.3.viſo inſtrumento cõceſſionis.nu.6.ver.tamẽ non prætermitti.vol 1.Grat.conſ.161.in pręſenti caſu.nu.5.ver.ꝙ deductis expenſis uol.2.& Gozad.conſ.74.ut ordinatè procedam.nu.1.uer.uidelicet, quando ſunt recollecti. Cũ prædictis ex noſtratibus conuenit Capic.deciſ.88.nu.1.uerſ.1. quia non probauit, & poſt eum Iacob.Machel.in ſuis patroc.foren.patro. 37. duo per celeberrimos nu.8 uer.ꝙ non recollegiſſet tot fructus. ubi ſubdit hanc eſſe cõem opinionem, prout etiam eãdem communem

dixerunt Grat.& Gozad in conſi.proxime citatis & Are.conſi. 52.

Item eſſe remiſſioni locus, ſi conductor probaret, qualiter non per
561 cepit † id, quod conſuetum erat percipi ex re conducta, ſecundum Alex in d.conſi.3.viſo inſtrumento cõceſſionis.nu.6.ver. tamen nõ prætermitto.vol.1.& Capic.deciſ. 88. qui ad hoc allegãt Cano.in c. propter ſterilitatem.ext loc.& Legiſtæ.in l.licet. C. loc.

Adde tamen prædictis, quod ſi conductor fuit impeditus facto lo-
562 catoris, uel † tertij, vel caſu, tunc non requiritur, ꝙ conductor fuerit paſſus damnum in dimidia, ſed pro qualibet rata fiet ei remiſſio, ita ſing.decidit Florian in l.Proculus.§.fi.ff de vſufr. quẽ ſequitur Bertach.in tract.de gabel.par.2.prin.nu.41.verſi vigeſimoſecundo quęro.quorum opinio probatur in l ſi merces.§.ſi vicino.ff.loc.& in l.ſi uno.§.item cum quidam.vbi Bar.facit optimam diſtinctionẽ.ff eo.tit.refert,& ſequitur Cot.in ſuis memoralib.in verbo, conductor.verſi.quarto adde.vbi ait ſecũdum iſtorum patrum opinionem, ter obtinuiſſe: quod nota pro limitatione doctrinæ Bar.in l.licet. C. loc. ad quam ſic per præmiſſa reſpondebam ad fauorem Magnifici Caroli de Raguſa contra ciuitatem Caſſani.

563 In aduerſum verò, vt nõ ſit mercedis remiſſioni locus, poterit † articulando probari, qualiter tempore contractus imminebat, & erat periculum damni futuri, hoc probato licet damnum inde fuerit ſequutum, non debet fieri remiſſio ſecũdum Alex conſ.112. videtur in præſenti conſultatione.nu.4.verſi.vnde ſi quis.vol.1.referunt,& ſequuntur Iaſ.in l.1.nu.38.verſic.ſed ego limito.C.de iur.emph. & Cot.in ſuis memor.in uerbo, conductor.verſ.ſecundo adde.& de noſtratibus. Vrſil.ad Affl.deciſ.365.in princ.

Item pariter ad tollendam remiſſionem mercedis, poterit articu-
564 lando † probari, qualiter conductor conduxit rem euidenter ſterilẽ: nam ſimiliter hoc probato, non fit remiſſio, ſm Alex.conſ. 112. nu. 3.verſ.vnde rõne ſterilitatis uol.1.& in l.interdum.§. quod ex naufragio.nu.7.verſ.item in omnibus caſibus.ff.de acquir.poſſeſſ.refert & ſequitur idem Vrſill.ad Affl in d.deciſ.365.nu.1.verſi.vbi hęc ampliat in conducente, rem euidenter ſterilem. vbi ad idem allegat Cot.idem tenentem in ſuis memorabil in verbo, conductor.

Quæro centeſimoſexageſimoprimo, vt falſitas ſit punibilis, quid
565 † erit in articulis deducẽdũ? Dic in primis, quod debet fieri articulus de mutatione veritatis. Itẽ, quod talis falſitas fuerit alicui nociua. Tertio, de dolo falſitatem committentis. hanc articulãdi formã approbat Card. Alban.conſi.5.ſi quis aut hodie eſt.nu. 5. verſ. circa

primum

Digitized by Google

primum dico falſitatem,& ante eum Ancar.conſ.24.viſa inquiſitio ne formata.nu.5.verſ.præterea in materia falſi.quorũ opinionẽ pro conſtanti poſuit Dec.conſ.615. viſa inquiſitione formata cõtra Ioãnem Franciſ.nu.1.verſi. in præſuppoſito caſu videntur concurrere. vol.2 ꝙ enim requiratur mutatio veritatis,probatur in §. 1. Auth. de fide inſtr. & quod pariter dolus requiratur,eſt tex.in l. nec exẽplum.vbi gloſ & Doct.C. de falſ. & quod alteri debeat eſſe nociua, vt ſit punibilis,traditũ eſt in l.damus.C.ad legem Cornel. de falſ.

566 Quæro centeſimoſexageſimoſecundo, qualiter † articulando probetur,quẽ animum rixãdi habuiſſe? Dic probari,ſi fiat articulus, ꝙ cũ ad inimicos acceſſurus eſſet,arma ſumpſit,& poliuit; ſocios coadunauit,& vbi alios hẽre poſſet,perquiſiuit. His igitur articulatis,& probatis,quẽ rixãdi animum habuiſſe deprehẽditur,ſi Card.Alban. ſeq velim⁹ cõſ.12.iſte caſus.nu.6.verſ.qa cũ eſſet ad eos.vbi qualiter ſupradictę cõiecturę eneruari valeãt, exactiſſimè edocet vide ad eũ.

Quæro centeſimoſexageſimotertio,qualiter articulãdo probetur,

567 † cicatricem fore perpetuò remanſuram? Rñde probari, ſi fiat articulus, qualiter pcuſſio erat ꝓfunda,& erat ibi facta deperditio mẽbranæ,ita ꝙ ſecundum regulam,& doctrinam artis chirurgię oportebat ibi remanere ſignum. hanc articulandi formam ponit Ioã.de Can.Mort.conſ.33.punctus quæſtionis.nu.11.verſi.ſed deberet dicere;quod conſilium habeo inſertum inter conſ.crim.diuerſ. vol.1.

568 Quæro centeſimoſexageſimoquarto,qualiter articulando † probetur,quem eſſe vſurarium manifeſtum? Vide Alc.ad Bar.in l.2.in litera g. ff. de furt. per quem habes plures probandi modos. vide ad eum.& ad Canon.in c.1.& 2.de vſur.lib 6.& Affl.conſt.regn. vſurariorum,per diſcurſum,& Ant.Nig.in c.regn.nouiter maieſtati noſtræ.nu.13.verſi.quis autem dicatur & Canenſ tit.199.nu. 2. verſ. quæritur quis dicatur.& Guglielm de Peruſi.conſ.36.& euidẽtius. nu.9.ver.modi probandi hanc qualitatem quod conſi habeo inſertum inter conſi crim.diuerſ.vol.1.& Angel conſi.10 in cauſa prędicta.num.12.verſic.deſcendo ad tertium.vbi Calde.conſi.15. qualiter ſummatur.in tit.de vſur.& Bal.conſ.111.quidã Thomas de Laude.nu.3,verſ.ſed qualiter.uol.2.& in cõſ.447.ad euidentiã præmittendum eſt.uol.5.& nouiſſimè Maſcar.in tract.de prob.to.3.cõclu. 1417.& conclu.1418.

569 Aduerte tamen, ꝙ huiuſmodi crimen in regno iſto probari † poteſt per teſtes fide dignos,quamuis in eorũ depoſitionib.ſint ſingulares,& in proprio facto deponentes,vt eſt videre ad regiam pragma-

Digitized by Google

Ludouicus,& Ioanna initium ſumens referente Vrſil ad Affl.deciſ. 20.nu.9 uerſic.& per teſtes ſingulares.& in deciſ.369.nu.14.verſi. ſtari debere dicto teſtium.& licet iſthæc pragmatica de facto ſeruetur tamen fuit iniuſta duplici ex capite, vt eſt videre ad Arn. ſoliloq.36. Attendendum auté erit, quod iſta qualitas, fide dignos, quæ requiritur in teſte, debet articulari,& probari; alias non probarent. vt firmat Affl.in conſt.regn corruptelę crimen nu.3.ver.an autem debeat.& in conſt.quæſtiones iuriſperitorum,nu.5.not 4.ver.& debet prius.& in conſt.ſi quis in poſterum.nu.23.verſ.dixit quod vbi lex requirit quo in loco Bar.in addit.ad eum in litera a,concordantes citat cum quibus cóuenit apoſtil.ad Matheſilau.ſing.1.in fi ver. videtur dicédum,& habetur per Bar.& alios in l.2.§.ſi quis neget. ff quemadmod.teſtamen aper ſequitur Alex.conſil 82.in cauſa inter Petrum.nu.3.uerſ quod ubi lex.uol.1.Inſuper adde, ꝙ in crimine vſurario ex officio procedi poteſt, ſic diſponéte regia nouel.pragmatica Inuictiſſimi Caroli V.quæ incipit in titulo de vſur.refert & ſequitur Canen.in dicto rit.199.num.1.verſic.cótra quem mandat.& Ant.Nig.in ca.regn.nouiter maieſtati noſtræ.nu. 12.verſ.& hodie nouella pragmatica. Et an conſuetudo excuſat vſu

570 rariú à celebratione † cótractuú illicitorum? Remitto me ad Dec. conſ.170.uiſo themate,& ijs,quæ narrata ſunt.nu.2.verſ.& iſte cótractus vol.1.& ad Benuenut.Strac.in tract.de mercat.pat.1.n.37. verſi.ex quo huiuſmodi contractus paſſim fiunt mouétur doctrina Bar.in l.quis ſit fugitiuus.§ apud Labeonem.n.1.uerſi.quod ſi quis fecit.Digeſtis de ædilitio edic.reliqua,quæ ſubiectum huius ultimi dicti concernunt,exactiſſimè poſui ſupra quæſtio.124.ad ibi per me dicta te remitto.

571 Quæro centeſimoſexageſimoquinto, qualiter articulando,† probentur facturę, ſiue maliæ; Vide dñm Melch.de Facin conſ.79. Magnifice,& generoſe uir.per totum primum dubium.quod cóſilium eſt inſertum inter conſi.crim.diuer vol.1.qui in ſubiectu huius quęſtionis inter cætera dicit, ꝙ hmói facturę non probantur per teſtes ſingulares: ſed per teſtes conteſtes,& famá,vel confeſſionem extraiudicialem, parte abſente factam qđ eſt ſing. notádú. Reliqua hanc quæſtionem cócernentia,vide ad Pau.Grillan.in trac.de ſortileg. p diſcurſum & ad Doct.poſt gloſ. in l. in cauſis.in uerbo,naturale.C. de repud.& ad Io.Fráciſ.Ponzinob.in tracta.de lam per diſcurſum.

572 Quæro centeſimoſexageſimoſexto, qualiter probetur crimen † inceſtus? Dic probari,probato coitu carnali inter affines,uel collatera les.

Digitized by Google

les.§.ſi aduerſus,& §.ergo.Inſt. de nupt. & huiuſmodi carnalis coitus probatur articulatis,& probatis inditijs,coniecturis,& prȩſumptionibus,relatis ab Ang.de Aret.conſ.94.uiſa inquiſitione formata.nu.1.verſi.& cunctis diligenter examinatis,quod conſ. habeo inſertum inter conſi.crim diuer.uolu.1. refert & ſequitur D.Maſcar. in tract.de prob.to.2.concl.893.nu 4.uerſ.inceſtus etiam, ultra prȩfata quo pacto ſit concipienda capitulorum forma in hoc crimine inceſtus,& quomodo in eodem crimine inceſtus ſint formandæ exceptiones ad defenſionem reorum,tibi conſulendus erit D.Folle.in ſua crim.prax.par.6.prin.in tit ſeu rub.de for.c. in crimin. inceſt.

573 Quæro centeſimoſexageſimoſeptimo,ut uidua priuari poſſit † legato ſibi facto ab eius marito,ſub conditione,ſi caſtè, & honeſtè uixerit,quid erit in articulis deducendum? Reſponde probari,probando ipſam carnalem copulam admiſiſſe, quæ apprimè probari dicetur, ſi probabitur, qualiter in eius domo uiſa fuit tenere iuuenem recentem,& cum ea uixiſſe familiariter, taliter quòd cum eo palam ſtetit ad feneſtram bracchium in eius collum habendo,& tenendo, & ridendo cum eo,& ſic multum familiariter agendo, uel quòd nocturno tempore niſi ſunt exire eius domum pares: & quòd eſt fama de ea quòd caſtè, & honeſtè non uiuat; & quòd fuerit expulſa ab Eccleſia,propter ſiniſtram ſuſpitionem,quȩ erat contra eam , hanc articulandi,& probandi formam ponit Pet.de Barbob.conſ.96.in cauſa nobilis Dominici de Muſſo.nu.1.uerſic. ex deductis namque conſtat,quod conſilium habeo inſertum inter conſi.crim diuerſorum. uol.1.& ultra eum repete hic,& in prȩcedenti quæſtione, quȩ ſupra collocauimus in probatione adulterij.

574 Quȩro centeſimoſexageſimooctauo,qualiter articulando † probetur error facti? Reſponde faciendo articulum,qualiter res aliter ſe habet,quàm quòd geſta fuit.iſta praxis probatur in l.ſi filius §.ſi ff. de interrogato.actio.& in l.ſi liberorum. § 1. ff.de his qui.no.infamia.referunt & ſequuntur Marc.Angilell.conſil.crimi 47.in quȩſtione vertente inter ſer Thomam num.19.uerſi.quia error probatur,quod conſil.habeo inſertum inter conſi.crim.diuer.uol.2. cum quo pertranſit Alex.ſi bene eius dicta penſemus,in conſi 27.in cauſa & lite Dominȩ Bartholomeæ.nu.1.uerſi. quando aliquid fuit dictum tempore contractus. vol. ſecundo, qui ponit praxim admodū

575 utilem,& neceſſariam,& in palacijs † uerſatilem,in probando errorem notarij aliter ſcribentis,notantis, clauſulas extendentis,quam quòd a contrahentibus fuerat expreſſum hanc eandem praxim ex-

preſſius comprobauit, Dec.conſi.350.viſis allegationibus.nu.5. verſ. ſic.& duobus concurrentibus uol.2.qui ait pro hac praxi conſuluiſſe Alexan.conſi.102.viſis,& ponderatis nu.8.verſi. præſumitur autem per errorem promiſiſſe.vol.1 adhærentes in hoc opinioni Bar. qui eandem praxim adnotauit in l.ſed ſi me putem.nu.1.verſic. probando rem aliter.ff.de condic.indeb.& in l.non fatetur.nu.10. uerſic ſed quæro qualiter ff.de confeſſ. ſequitur Calder. conſi.1. per totum.in tit.de confeſſ.& concordantes allegat Soc.conſil.159.in præſenti conſultatione præmittens.num.24.verſi. probando rem aliter ſe habere.uol.3.& de noſtratibus Capic.deciſ.7.num.2.verſic.ſufficit enim. Pariter error confeſſionis probatur, probando rem aliter

576 ſe habere, † auctore Grau.conſi.157.nobilis Bertrandus nu.8. verſi. tertio reſpondeo.uol.1.& Bart.conſi.85.in quæſtione Ioannis.nu.3. verſi.nam error.vol.1.refert,& ſequitur Maſcard.in tract.de proba. tomo 2.conclu.645.& iſthæc praxis recipitur, quoties non tractaretur de probando errorem in facto proprio,& de damno vitãdo ageretur, ſecundum Aegid.Bellam.deciſ.694.in princ.ver.niſi in caſu. in tit.de confeſſ. quem in hoc concomitatur Vital. de Camban. in tract. clauſular. in clauſu. non errore ductus.. quem omnino uide in materia huius quæſtionis quia ex eo reportabis bonam cotam, conuenit etiam Alexan.conſi.17.ponderatis ijs,quæ in themate narrantur.nu.7.verſic.& ideo tunc ad probandum.volu.3.& poſt eum Maſcard.in tract.de proba.tom.2 conclu.641.nu.2.verſi.quod primum

577 velim limites & qualiter probetur error teſtatoris in teſtando † vltra Vital.de Camban.in tract.clauſu.in clauſ. ſequitur qualiter probetur in vltimis voluntatibus vide apoſtil.ad Alciat.in tract.de præſumpt.regul.3.præſumpt. 21. in prima apoſtil. & latiſſimè Dominum Ioſeph.Maſcar.in tract.de prob.to.2.concl.642.nu.14. verſi. ſi quis vero velit.

578 Quæro centeſimo ſexageſimo nono, qualiter, & per quos † actus probetur profeſſio monialis? Dic probari probando, qualiter monialis, de cuius profeſſione agitur, habet ſtallum in choro,& vocem in capitulo eligendi abbatiſſam, vel prioriſſam: & q; ſuſcepit,& portat habitum diſtinctum ad habitu non profeſſarum: & q; habet capillos tonſos.c.indemnitatibus.in prin.de elect.li.6.refert & ſequitur Philipp Franc.in c.conſtitutionem.col.pen.verſ.quid autem.& in c.1. §. quia vero.in gl.fin.de elect.li.6.pro qua praxi eſt tex. formalis in cap.1.de regularib.lib.6.& gloſ.fin. in c.ſtatuimus. extra de regular. & in c.nullus.de elect.li.6.refert,& ſequitur Vincen.de Ann.alleg.

51.nu.

Digitized by Google

51.nu.16.verſ.& profeſſio probatur parte 1.& poſt eum Maſcar. in tract.de probatio.tomo 3.concluſ.1237.

579 Quæro centeſimoſeptuageſimo, inſultus cum armis qualiter † articulando probetur? Reſpóde probari, ſi fiat articulus, qualiter illic qui de inſultu impetitur, impetum fecit, & aggreſſuram cum enſe euaginato aduerſus talem.d.t. mouẽdo ſe de vno loco ad alium cum furore, & irato animo. Et niſi talia copulatiuè deducantur in probatione inſultus, non poteſt dici cócludenter probatus inſultus, ſecũdum Soc.conſi.61. proſequendo ordinem prædictorum quęſitorũ. num.2. verſic.quod autem non ſit probatus inſultus.quod conſil.habeo inſertum inter conſ.crimin.diuer.volumine ſecũdo.& habetur idem ad Doctores.in l.reſpiciendum.§.delinquunt. Digeſtis de pęn.

580 Quæro centeſimoſeptuageſimoprimo, aſſerens ſibi cecidiſſe † marſupium, pecunia plenũ, quid capitulare, & probare habeat, vt quis uictoriam reportet? Reſponde in primis eſſe capitulandum, qualiter ipſe habebat penes ſe vnum marſupium cũ tot ducatis intus. Item qualiter ille, aduerſus quem agitur, tempore, quo cecidit dictũ marſupium, ſic pecunia plenum, erat in loco, in quo dictũ marſupium ceciderat, & marſupium illud inuenit cũ tot ducatis. Item, qualiter ille, qui dicitur marſupium inueniſſe pecunia plenum, cófeſſus fuit ſe illud inueniſſe: ijs extremis probatis, contra conuentum condemnationi locus erit, ſecũdum Angel. de Vbald. ex Alex. filio nepotẽ, conſi.72.caſus talis eſt.num.3.verſic. debuit enim dictus actor capitulaſſe.quod conſi habeo inſertum inter conſi.crim.diuer.vol. 2.

Quæro centeſimoſeptuageſimoſecũdo, quia ſupra docuimus modum probãdi errorem facti, congruum eſt, vt ſubijciamus modum probandi errorem iuris; verum quia Bar.in l.ſi adulterium cũ ince-

581 ſtu.† nu.12.verſic.primò qualiter iuris error.ff.de adulter.ponit veram, & indubitatã praxim; ad eum te remitto, ne videar fimbrias dilatare, libros tranſcribere, & alienos ſudores mihi aſcribere, quam idem Bart.repetijt in l.non fatetur.num.12.verſi quod qualiter fiat. ff.de confeſſ.aliam praxim ſubnectit Bal in l.venditioni, num.3.verſic. ſed hic quæritur.C.de procur.aliamque pęnitus diuerſam ponit idem Bal.in l.ſi contra.numero primò.verſiculo credo ꝙ ſi eſt perſona fide digna.C.ſi quis ignor.rem minor.eſſe.& ne uos tędio afficiam circa hanc quæſtionem, remitto me ad Vital.de Cam.in tract. clauſ.in clauſ.non errore ductus.nu.65.verſiculo, error autem iuris.

582 Quæro centeſimoſeptuageſimotertio, quæ probatio eſt † neceſſaria ad tuendum eum, qui dicit vulneraſſe ad neceſſariam defenſionem?

nem? Reſponde, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter tūc temporis vulnerans erat in tali vitæ periculo conſtitutus, quòd niſi vulneraſſet illum, euadere non potuiſſet. lege, ſcientiam. §. qui cùm aliter. ff. ad leg. Aqui. qui tex. dicit, Qui cū aliter ſe tueri nō poſſent damni culpam dederunt, innoxij ſunt: vim vi enim repellere unicuique licet. lege, vt uim. ff. de iuſt. & iu. & ſic requiritur quòd percutiens ſit taliter in uitæ periculo conſtitutus, quòd niſi percuſſiſſet, aliter euadere non potuiſſet, quod etiam probat tex. in l. quemadmo dum. §. ſi nauis alteram ad ſe venientem obruit, quòd gubernator nauis tenetur, niſi etiam talis vis ipſius nauis venientis contra, aliter vitari nòn poterat ab obruēte. idem probatur in l. 2. & 3. C. de ſicar. & in l. ſed ſi quęcunque, ff. ad leg. Aqui. refert & ſequitur Iacob. Nouell. in eius crim. prax. ad defenſ. in titulo homicid. quib. ex cauſis. nu. 19 uerſic. & ob id debet articulari ſed Florian. uoluit in d. §. qui cum aliter. nu. 3. quòd debeat articulari, qualiter propter illam aggreſſuram, fuit in diſcrimine vitæ cōſtitutus, uel erat in angulo ita arctatus, quod fugere non poterat, nec ſe iuuare clamore, aliàs non concluderet, ut refert Marſ. in l. is qui aggreſſorem. nu. 10. cum ſeq. C. de ſicar. iſtorum praxim intellige ueram, ſi in tali defenſione fuit adhibitum moderamen inculpatę tutelę, quod conſiſtit in factorū ęqualitate, quia debet pariter, & ęqua lance reſiſti: item in temporis congruitate: nam tempore, quo infertur iniuria, & non alio tempore, debet repulſari. Item in neceſſitatis ineuitabilitate, hoc eſt tantū facere, quantum oportet pro defenſione, ſecundum glo. ita determinantem in l. 1. in uerbo, moderatione. C. unde ui. quam ibi ſequitur Bal. nu. 8. uerſi. quęrit gl. in quo conſiſtat. refert & ſequitur Modeſtin. Polent. conſi. crim. 83. Titius uulnerauit. nu. 32. uerſic. & iſtud in quo conſiſtat, uolu. 1. conſil. crim. & in dubio ex duobus inuicem digladiantibus, quis pręſumatur aggreſſor? Latè ponit Alcia. in tra. de pręſumpt. reg. 3. pręſump. 39. per totam.

583 Quæro centeſimoſeptuageſimoquarto, ut tractatus † probet contractum, quid eſt articulando probandum? Reſponde, faciendo articulum, qualiter cauſæ, quæ fuerunt tractatæ a partibus, fuerunt habitę pro abſolutis, firmatis, & approbatis. lege, contractus. C. de fide inſtrumentorum, a quo præſentem praxim ſumptam fuiſſe edocet Alex conſi. 28 uiſis & accuratè ponderatis nu. 3. uerſic. oportet enim. uolu. 1. multa enim dicuntur, & tractantur, quæ non fiunt. l. ſciendum. §. edictum. ff. de ædili. edic. unde teſtes deponentes de tractatu, non probant contractum, ut dicit Bal. in l. cum allegas. nume. 8. uerſi.

8.uerſi.ſcias etiam C.de uſur.& in l.multum intereſt.nu.2.uerſi.uenio ad ſecundam partem.C.ſi quis alte.uel ſibi:quem ſequitur Dec. conſ.404.uiſo eleganti conſilio.nu.11.uerſiculo,nam teſtes.uol.2.tota enim uis contractus in ſola concluſione conſiſtit.ut firmat Bal.in l.ſi uoluntate,per illum text.C.de reſc.in uēdit.& ꝙ de teſtibus, qui interfuerunt tractatui.& non concluſioni.nulla ſit habenda ratio,tenet gloſ.in l.elegāter in uerbo,idem puto.ff.de cond.indebit.quam ſummè cōmēndat Vrſill.ad Affl.deciſ.375.nu.3.uerſi.nam ipſa concluſio.& in criminalibus,qualiter probetur tractatus,vide Bal.in d.l.multum intereſt.nu.3.uerſ.unde dico in ſimili.C.ſi quis alte.uel ſibi & nouiſſimè Blanc.in l.fin.nu.259.uerſ.in tractatu.ff.de quæſt.

584 Quæro centeſimoſeptuageſimoquinto, qualiter†articulando probetur,'quod talis uſus non ſit ſeruitute itineris per talem locū? Reſponde probari,ſi fiat articulus,qualiter.t.d.t.numquam per talem locum iuit,nec ire potuiſſet,quin ipſi teſtes uidiſſent.hanc articulādi formam ponit gloſ.in l.3.in uerbo,competere.ff.de itine.actuque priu.& expreſſius in §.hinc nobis.uer.ſi vero abſūt.in uerbo, uidiſſe.Auth.de hęred.& falcid.ubi Angel.nu.37.uer.nota ex iſta gl.refert,& ſequitur Alex.conſ.24.animaduerſis ijs quæ tā per teſtes.n.3.uerſic.ꝙ ſi teſtes deponūt.uol.2.& in conſ.108.in cauſa,& lite inter dominos poſſeſſores nu.10.uerſic.quia ad hoc uol.2.ubi ſubijcit modum probandi, quod ſeruitus aquæductus non debeatur. quod notatione dignum putaui in cauſa propria cū dominus de Baratta.

585 Quæro centeſimoſeptuageſimoſexto, quæ probatio erit†neceſſaria: ut ex mutuo inſtitori facto,obligetur dominus? Reſponde,ꝙ in primis debet articulādo probari, qualiter inſtitor tēpore mutui per ipſum contracti, dixerat ſe recipere dictā pecuniā ad uſum eius rei, in qua erat præpoſitus l.prima.§.non autem.ff.de exercit. actione.

586 Item,qualiter opportunam erat accipere pecuniam mutuo†pro gubernatione rei,ad quam fuerat præpoſitus. Ita eſſe probandum ſumitur,& colligitur ex l.fin.ff.de exercitor. actio.

587 Item,qualiter mutuans ſciebat opportunitatem mutui†recipiendi per inſtitorem,pro reparanda,ſiue comparanda re, ad quam inſtitutus fuerat præpoſitus,& quod ſimiliter ſciebat t.d.t. fuiſſe creatū inſtitorē a t.d.t.ad gubernamen talis rei. His probatis ſatiſdici pōt apparere,inſtitorē habuiſſe animū obligādi inſtituētē,ſiue pręponētem.l.fin.ff. de exercito.actio.l.ei qui.in fin.C.qđ cū eo.uolerūt hæc oīa Bar.Bal.& alij in l.ſi pupilli.§.1.prope mediū ff.de negot. geſt.

588 Item, qualiter mutuo dans non mutuauit maioris † quantitatis

pecuniæ

pecuniæ quam fuit neceſſarium ad reparationem rei, ad quam fuerat inſtitor præpoſitus: alias pro eo pluri non poſſet habere regreſſum contra inſtituentem, ſed tantum pro quantitate neceſſaria, d. l. fi. ff. de exercito. actio.

589 Item vltimo loco debet articulando probari, qualiter mutuũ fuit factum in loco, in quo poterat adimpleri cauſa, propter quã mutuũ factum eſt. d. l. fin. ff. de exercitor. actio quæ eſt clauis huius materię, & ab ea hanc articulandi formam ſcelegit Alex. conſi. 44. viſo, & diſcuſſo proceſſu. nu. 6. verſi. primum eſt quod Theodatus. volu. 2.

590 Quæro centeſimoſeptuageſimoſeptimo, excuſans ſe, quod propter aliquod impedimentum, non potuit adimplere id, ad quod de iure tenebatur quid articulando probabit? Reſponde, quod in primis debet articulando probare impedimentum. Item, & ſe tantum feciſſe, quod ſi impeditus non fuiſſet, adimpleuiſſet id, ad quod tenebatur. hanc practicam poſuit Bart. in l. qui cõmeatus. per illũ tex. in princ. verſ. ex quo habes, quod quando tu. ff. de re milit. & in l. 2. §. quod diximus num. 2. verſi. imo debet probari. ff. ſi quis caut. vbi ſubdit cautelam eſſe. vt de tali impedimento fiat proteſtatio. refert, & ſequitur Alex. conſ. 29. inſpectis, & põderatis verbis inſtrumenti, nu. 5. verſi. non ſolum debet probare. vol. 2. eandem praxim approbat Felin. in c. ex tranſmiſſa. num. 1. verſi. dicens nõ ſufficere probare. ext. de præſcrip. vbi hanc praxim applicat ad multa, & pro ea dicit eſſe caſum in terminis in l. quibus diebus. in tex. ibi, nec p te ſtaret, quo minus cum ſummoueres. ff. de cond. & demõſtr ac ſi diceretur, ſecus ſi poteras remouere, & non remouiſti. ſequitur Dec in c. in nomine domini. nu. 5. nu. 4. ext. de teſtib. & in cõſ. 554. iuridicas eſſe arbitror. nu. 6. verſi. & ad hoc adduco vol. 2. hanc eandem praxim concomitatur Iaſ. in l. properandum. §. ſi autem vtraque. nu 4. verſi. quinto adde quod quãdo. C. de iudic. & quod diximus proteſtationem fieri debere ad eſſentiam huius praxis, limita tribus modis, vt per Felin. in ca. ex tranſmiſſa num. 6. verſi. limita tamẽ nouiſſime. ext. de præſcript. vtrum autem impedimentum, quo attento dicitur appellationem
591 non fuiſſe proſequutam, iuramento† probari valeat, late diſcurrit Dec. in c. ex ratione. nu. 14. verſi. quanto principaliter quæritur. ext. de appell. & generaliter an ad probandum impedimentum ſufficiat iuramẽtum, remitto me ad Maſcar. in tract. de prob. to. 2. concl. 884.

592 Quæro centeſimoſeptuageſimooctauo, qualiter articulando† probetur fama? Reſponde faciendo articulum, qualiter de tali re eſt publica vox, & fama in tali ciuitate, & teſtes ſuper ea deponentes debent

bent

bent dicere in redditione cauſæ, quod hoc audiuerunt dicere a maiori parte hominum illius ciuitatis, vbi fama dicitur orta. hanc articulandi formã deſcribit Alex. conſ. 59. in cauſa appellationis interpoſitæ pro parte Benedicti. num. 4. verſ. cautus debet eſſe ille. vol. 2. vel quòd dicant, à quibus audiuerunt dictam famam, illam ſpecificè nominando, etiam quod de hoc non interrogẽtur. Ita dicit Innoc. in c. qualiter, & quãdo. il 2. num. 1. verſi. hic potes colligere. ext. de accuſ. refert, & ſequitur Fab. Loc. in comm. 4. liter. arbitr. par. 4. quæſt. 3. num. 34. verſi. quod teſtes ſuper ea dicunt. & Cran. conſ. crim. 26. in cauſa matrimoniali. nu. 13. verſi. debent exprimere. & conſ. 42. ſunt iã anni elapſi. nũ. 8. ver. teſtes enim deponentes. vbi ſubdit, ꝙ toto tẽpore vitæ ſuę non potuit videre proceſſum, in quo fuiſſet formiter probata fama publica, concordat idem Gram. vot. 34. in cauſa nobilis mulieris Sabbæ nu. 14. uer. a quibus audiuerũt & Alex. conſi. 83. viſo themate ſupraſcripto. num. 6. verſi. præterea iſti teſtes. uol. 3. & ſi ſic teſtes deponere nequeunt, vel quia nolunt, vel quia ignorant, conſulo pro euitanda diſcuſſione, & omni dubietate, quod articuletur, & probetur, quod illud, ſuper quo fama dicitur orta, publicè dicitur, vltra numerũ decem perſonarum, quo adducto, & probato reſultat notorium. ſecundum Bal. in auth. quod locum. num. 13. verſi. & eo ipſo quod decem teſtes dicunt. C. de collation. refert, & ſequitur Fab. Locr. in comm. 4. liter. arbitr. par. 4. quęſt. 3. num. 35. ver. vltra numerum & vt iſthæc famæ probatio procedat de iure, requiritur, quod dicta fama traxerit originem à fide dignis, veridicis, & honeſtis perſonis: alias licet teſtes deponant, vt ſupradictum eſt nihilo minus non per hoc dicetur fama formiter probata, vt firmat Marã. in ſuo aur. aduoc. ſpe. par. 6. in ver. & quandoq; peruenitur per viam inquiſition nu. 21. verſi. quod fama habuerit originem. & Ant. Nig. in c. regn. ſi iuſte. nu. 72. verſi. quod habuit ortum: & ob id infertur, quòd officialis non debet eſſe pronus ad inquirẽdũ, propter famam, quæ originem traxit à maleuolis, ſecundum Abb. in c. cum in iuuentute. num. 1. verſi. nota argum. quod propter infamiam ext. de præſumpt. ultimo, vt fama dicatur formiter probata, requiritur, ꝙ ante inquiſitionem formatam vel litem cęptam inſurgerit, ſecundum Gram. conſ. 42. ſunt iam anni elapſi. nu. 10. verſi. quod fama pręceſſerit inquiſitionem & uot. 34. in cauſa nobilis mulieris. num. 17. verſ. quod fama ipſa præceſſerit, idem tenet Grau. conſ. 270. ad dubia ſubtilia. num. 7. verſi. quarto reſpondeo. vol. 2. quem omnino vide, quia comprobat omnia per nos dicta, circa probationem famę. Sed iuxta

Digitized by Google

materiam huius praxis de uno quæro, de quo proximis decurſis diebus inſtanter fui interrogatus? Pone ꝙ ex parte fiſci eſt probata fama modo, quo deſuper dictũ eſt, cõtra inquiſitũ, qui ex parte ſua ex actè probat bonam famam, cui famæ tali caſu ſtabitur uidelicet malæ, an bonæ? Dic ſtandum eſſe bonæ in fauorem rei, vt dicit Marſ. in conſ. 15. Magnifice & Generoſe Prætor. nu. 10. uerſi. quando eſt probata, uol. 1. & poſt eum Arn. Dialog. 86. diximus ſupra in ſi. & Grau. conſ. 275. quæritur in hac cauſa. nu. 12. verſi. ſic etiam, quando probantur duæ famæ. uol. 2. & eſt ratio, quare ultima eſt attendenda, & præferenda priori, quia potuerunt homines opinionem mutare: unde merito ultima præualebit. l. qui bona. §. ſi quis ſtipulatus. ff. de dam. infect. l. ij. ff. ſi quis ord. in bon. poſſ. ſeru. quod intellige, quãdo fama ultima eſſet fundata melioribus, vel æquè bonis coniecturis: quod ſecus eſſet ſi prima fama eſſet magis ueroſimilis. ſecundũ Hieronym. de Mont. Brix. in tract. fin. regun. cap. 55. nu. 18. uerſ. ſi tamẽ fama ultima. & in c. 62. per totum. & ad Capel. Tholoſa. & apoſt. ad eam ibi deciſ. 379. & ad Bart. in l. de minore. § plurimũ. ff. de quæſt. vbi nu. 26. uer. quid ergo. dicit, ꝙ ſi fama ab una parte eſt probata af-
593 firmatiuè, & ab alia negatiuè, ſtatur† teſtib. dignoribus, & ſic eſsẽt æquales, ſtatur illi ꝓbationi, ſeu famæ, q̃ procedit ex uериſimilioribus præſumptionibus, & coniecturis, arg. tex. in l. ob carmen, iuncta ibi gl. in uerbo, ĩ pari numero. ff. de teſtib. reliqua ad ꝓbationẽ famæ ultra Doct. in d. § pluriũ uide Maſc. in tract. de prob. to. ij. concl. 248.
594 Quæro centeſimoſeptuageſimonono, agens contra † aliquem actione locati, reſpectu uſus, nullo præfinito pretio, quid articulãdo probare debeat? Reſponde, quòd debet articulando probare, quòd reus tanti conducturus fuiſſet, uel daturus pro tali habitatione habẽda, uel fundo fruendo. l. in ſumma §. in frumẽto. ubi Bal. hoc notat. ff. de cond. indebit. nam in hac actione, inquantum quis effectus eſt locupletior, tenetur. l. ſi non ſortem. §. libertus. ff. de cond. indeb.
595 Item quòd tanti res, de cuius locatione agitur, locari poterat; † & ſi in ſpecie haberi, & probari non poterit in facto quanti reus conducturus fuiſſet, ſaltem oportebit probare, quanti communiter fuiſſet res illa conducta, & locata; nam ad aggrauandum tertium nõ attenditur quantum unus uel duo, uel plures daturi forent; ſed illud attẽditur, quod communiter fieri ſolitum eſſet. l. ſi ſeruum meũ. ff. ad leg. Aquil. l. pretia rerum. ff. ad leg. Falcid. refert & ſequitur Alex. qui totam hanc probandi formam edocet, in conſil. 181. in cauſa & lite coram arbitris. nu. 1. uerſi. debuit ergo probari. uol. ij.

Quæro

Digitized by Google

596 Quarto centeſimooctuageſimo, per quos actus probetur † hæreditatis aditio? Dic probari, ſi fiat articulus, qualiter t.d.t. hæreditati. t.d.t. ſe immiſcuit locãdo, exigẽdo, ſoluẽdo fructus, percipiendo, & poſſidẽdo res hæreditarias; per huiuſmodi etenim actus probari aditionẽ, probat tex. in l. 2. C. de iure deliber. & in l. gerit. ff. eo. tit. ꝙ autem ſimpliciter locãdo res hæreditarias quis efficiatur hæres, clarè decidit Bar. in d. l. gerit. nu. 8. uer. circa tertium principale, & probatur in l. ſi pro hærede. §. proinde ſi fundos. ff. de acquiren. hæred. & firmat Bal. in §. pro hærede. Inſtit. de hęred. qual. & differ. & ꝙ ſimiliter exigendo à debitoribus paternis quis dicatur adire, uel immiſcere ſe hæreditati paternæ, cum fieri minime hoc poſſit citra ius, & nomen hæredis probatur in d. l. ſi pro hærede. §. Papinianus. ff. de acquiren. hære. & firmat Bal. in l. non hoc, in prin. in verſi. exegit debita. C. unde legit. & ꝙ inſuper per poſſeſſionẽ rerũ hæreditariarum quis dicatur ſe immiſcere, & adire, niſi cõtrariũ probetur, expreſſe tenet Bal. in l. prima. num. 32. uerſic. unum tamen non eſt ommittendum. C. qui admit. & quòd pariter ſoluendo debita defuncti quis dicatur adire, teſtatur Matheſilan. ſing. 35. nota quòd hęres ſoluendo. ubi ait de hoc eſſe caſum rotundum. in l. 2. C. de iure deliberan.

597 Item probatur aditio, faciẽdo articulum, qualiter ille, † de cuius hæreditatis aditione probanda agitur, de hæreditate ſibi relicta fuit teſtatus. in l. ſi auia. C. de iure delib.

598 Item probatur aditio hęreditatis, eo ipſo, quòd probatur, † quòd filius perſeuerat in ſocietate contracta per eius patrem. l. ſi pupillus. §. ſi in ſocietate. ff. de acquir. hæred.

599 Item probatur aditio, ſi probetur, ꝙ quis conſtituit † procuratorẽ ad adeundem. hoc etenim probato, inducitur hęreditatis aditio, ſm Bar. in l. filio. in fi. uerſi. unde conſtituendo. C. de iure deli. quem ſequitur Bar. in l. 1. nu. 30. uer. nam poſſum facere. C. qui admit.

600 Item probatur, atque inducitur aditio, probãdo, quòd ille, de cuius aditione agitur, patitur alium ſuo nomine ſe gerere pro hærede. Ita firmat ſing. Bar. in l. ſi filius. num. 2. uerſi. agnoſcere autem uidetur. ff. de tut. Sed quid in aditione muti probãda, ueniat in articulis deducendum, quomodo fiat, & qualiter per notariũ ueniat ſcribenda, & qualiter probetur per teſtes, perbellè edocet Bar. in l. mutum. ff. de acquiren. hæred. plures alios probandi modos aditionem hæreditatis cumulat in unum apoſtil. ad Matheſ. in dicto ſing. 35. & Maſcar. in tract. de prob. tomo 1. conclu. 44. cum ſeq & tomo 2. conclu. 804. ex quorum dictis, ſi ſapis, poteris formare multas exceptiones

ad ener-

ad eneruandam, & elidendam relatam probãdi praxim, vide ad eos.

601 Quæro centeſimooctuageſimoprimo, qualiter articulãdo † probetur teſtamenti inualiditas, reſpectu quia teſtator non poterat articulatè loqui? Dic faciendo articulum, qualiter teſtator propter infirmitatem habebat linguam ingroſſatam, adeo quòd ſui ſermonis ſentẽtia non erat intelligibilis, vel quia propter grauem infirmitatem nõ habebat bonam memoriam: ijs articulatis, & probatis, teſtamẽtum erit nullum, iuxta tex. in l. iubemus, in tex. ibi, ſi enim talis ſit teſtator, qui neque ſcribere, neque articulatè loqui poteſt. C. de teſtam. ſecundum quam praxim conſuluit Rom. conſi 306. propoſita conſultatio hoc ſolum quærit. nu. 5. verſi. ſemimortuus. refert, & ſequitur Alex. conſi. 33. ponderatis uerbis ultimi teſtamenti. nu. 7. uerſ. quòd habens linguam. uol. 3. conuenit Imo. in l. in aduerſa. verſi. quid autem ſi aliquis habeat. ff. de teſtam.

Quęro centeſimooctuageſimoſecundo, ut recipiens rem furtiuam

602 † in furti pęnam incurrat, quid eſt in articulis deducendum? Dic, qualiter. t. d. t. ſciẽter receptauit res furtiuas: item qualiter illas poſtmodum celauit. hanc probandi formam habes in §. præterea. in tex. ibi, ſuſceperit & celauerit. Inſt. de oblig. quæ ex delict. Maſcar. refert & ſequitur Marſ. conſi. 30. licet in conſilio meo iam emanato. num. 20. ver. præterea non videtur. vol. 1.

Quæro centeſimooctuageſimotertio, ſoror agens vt hæres fratris,

603 † quid habebit in articulis deducere? Dic quod habebit articulãdo probare, qualiter eius frater eſt mortuus ſine liberis, hanc practicã, & probandi formam, ponit Alex. conſil. 117. viſo proceſſu inter D. Luciam. nu. 1. verſi. primo quia, vol. 4. & conſ. 124. uiſo proceſſu cauſæ inter D. Iacobam. nu. 1. uerſ. nam poſito, uol. 7. ubi ſubdit eſſe neceſſe etiam articulando probare proximioritatem: cætera in materia huius praxis uide ad tex. & ad Doct. ibi in auth. a defuncto. C. ad Tertul. & quem mortuum eſſe ſine liberis, qualiter articulando probetur, vide Iaſ. qui dicit, ſecundum praxim ab eo traditã, conſuluiſſe, & obtinuiſſe incontingentia facti, in l. ſcimus, §. licentiam. nu. 1. ver. ego incontingentia facti vſus ſum. C. de iu. deliber. quem refert & ſequitur Alcia. in trac. de præſum. reg. 3. præſump. 20. nu. 2. ver dicit quòd in pract. circa quorũ praxim, vide quę ſup. cumulaui q. 12.

604 Quæro centeſimooctuageſimoquarto, ut res dicatur ſolita † infeudari, vel emphyteoticari, quid erit articulando probandum? Rñde, qualiter talis res infra quadraginta annos fuit bis cõceſſa in feudũ, vel in emphyteoſim. hunc probandi modum aſtruit Alex. conſ. 5. ſi

vera

vera ſunt, quæ in ſupra ſcripto themate nu. 11. verſi. ubi concludũt. vol. 5. & conſi. 9. viſo themate ſup ſcripto. nu. 6. ver. præterea, vol. 3.

605 Quæro centeſimooctuageſimoquinto, qualiter articulando † probetur, vnum locum eſſe de territorio alterius? Dic faciendo articulum, qualiter officiales talis terræ exercebant iuriſdictionem in homines dictæ terræ vſque ad dictum flumen, & eis imponebant onera, & ab eis exigebant, & quòd dictis officialibus parebant: per tales etenim actus probatur, vnum locum eſſe de territorio alterius, ſecũdum Alex. conſi. 23. viſo proceſſu cauſæ inter Magnificum, & Potentem Dominum. nu. 3. ver. nam deponunt teſtes. uol. 5. ubi dicit, aliorum opiniones referendo debere etiam articulando probari, ad acquirendam huiuſmodi quaſi iuriſdictionem ſcientia, & patientia illius, ad quem ſpectabat iuriſdictio territorij: aliqua in materia huius quæſtionis, vide ſupra per me dicta quæſt. 146.

Quæro centeſimooctuageſimoſexto, vt debitor ſuſpectus de fuga
606 † capi poſſit de perſona quid eſt articulando probandum? Dic in primis eſſe articulando probandum, qualiter ille, quem prætendis capi facere, eſt tuus debitor: item, qualiter a die contracti debiti citra, deteriorauit conditionem ſuam. Item, qualiter non poſſidet immobilia in iuriſdictione talis iudicis, vel mobilia ſufficientia, quæ faciliter non poſſint occultari: vltimo debes facere articulum de ſuſpitione fugæ, eam ſaltem probando per iuramentum, ſecundum Aret. qui totam hanc praxim ponit in §. 1. nu 8. verſ. in quibus locis. Inſt. de act. quem ſequitur Alex. conſi. 242. perſpectis ſtatutis, & facti narratione. nu. 1. ver. quia ad hoc ut quis, uol. 6. & in conſi. 19. uiſo proceſſu capturæ, per totum. uol. 3. & in conſil. 64. & ſi celeberrimè Domine Doctor. pariter per totum. eo. uol. 3. & Soc. conſ. 99. circa primam præſentis conſultationis quæſtionem nu. 3. ver. quo præmiſſo. vol. 4. & qui cupit in ſubiectu huius praxis amplum campum videre, adeat Doct. in l. ait prætor. §. ſi debitorē ff. quæ in frau. cred.

607 Quid enim in aduerſum probare ualeat debitor, ut obuiet † huic capturæ? Dic faciendo articulum de eius legalitate, fide, & probitate, quia licèt immobilia, ſiue mobilia ſufficientia non poſſideat, non per hoc ſuſpectus de fuga dici poterit, & cõſequenter ad capturam procedi minime nequit, ſcd̃m Iaſ. in l. 1. nu. 18. uer quinto facit ff. q. ſatiſd. cog. & in puris terminis noſtris, hanc excipiendi formã multorum fretus auctoritatibus, tradidit Iac. Menoch. in trac. de arb. iudic. lib. 2. centu. 1. caſ 87. nu. 2. ver. pręterea. & Bal conſ. 285. quia nõ eſt. nu. 2. vol. 1. & in cõſ. 311. n. 4 uol. 3. cũ quib. pertrãſit doctiſſimus

T Ma-

Maſcar.in tract de prob.to.1.concl.477.nu.4.verſi. limita modò.

608 Item poſſet ex aduerſo probari, qualiter† debitor habet plures debitores ſufficientes, cum quibus ſine magna difficultate poſſent rationes calculari: nam hoc probato, non poſſet dici ſuſpectus, cũ non ſit veriſimile, quòd velit fugere dimittendo talia eius credita, ſecundum Alex. poſt Bal.in l facere poſſe.nu.3.verſic. quod quis non põt dici ſuſpectus.ff.ſolu.matrim.

Item ex aduerſo poterit articulando probari, qualiter creditor pro

609 debito† habet pignus & ei inhæret; hoc verificato ſuſpectus iurari non poteſt, ſecundum Bal.l creditor.la 2 prope medium verſi.quod quando creditor incumbit ff.ſi cert.pet.refert, & ſequitur Cert. in ſuis memorabilib.in verbo, creditor inhærens.& in verbo, debitor non poteſt, ſequitur Carau.tit.170.item nota, quod quando uoles. nu.4.verſ.non procedere vbicunque.& nu.10 verſ. ſecundo limita.

610 Et licet ſupra dixerimus, fuga ſuſpitionem† probari poſſe per iuramentum, attamen dicas tu regnicola, hoc procedere de iure communi: ſecus inſpecto iure regni, quo attento debet ſuſpicio fugę probari per duos teſtes, ut eſt videre ad rit.magn.cur.uicar prox.me allegatum.170.qui incipit. Item nota quod quando voleus.

611 Quæro centeſimooctuageſimoſeptimo, vt emptor agere poſſit† de euictione, quid eſt in articulis deducendum? Reſponde, quod debet articulando probare, qualiter res ſibi vendita, fuit ſibi iudicialiter euicta l.vtique.ff.de rei vend.l.at qui natura.§.cum me abſente cũ ibi not ff.de neg.geſt l.ſi cum quæſtio.C. de euict. l. ſi cum dictum. § ſi compromiſero.ff.eod.tit.de euict.l.fi.C de actio. empt.

612 Item qualiter dictus emptor defendit ſe in dicta cauſa, †quantum in eo fuit poſſibile, nec fuit contumax; alias non poſſet agere de euictione, ut probatur in l.1.C.de pericu.& commo.rei vend.& in d.l. emptor.C.de euict.& in l.ſi ideo.ff.de euict.& in l qui repudiatis, §. j.ff de inofficio.teſtam.& in c.fi.ext.de empt.& vend. nec ſufficeret demonſtrare, ꝙ ſe defendit; & quod non fuit in cauſa cõtumax: ſed eſt neceſſe in caſu, in quo appellaſſet, ꝙ oſtendat ſe fuiſſe proſequutum appellationem vſque in finem, ſecũdum Spec in tit. de appell. §.quis poſſit.nu.8.verſi.ſed nunquid emptor.pro quo facit tex.in l. Hærennius.§.Caia.& §.fin.ff.de euict.& in l.ab exequutore.§.alio. ff.de appell vbi concluditur, quod etiam in caſu in quo emptor nõ tenebatur appellare, vt quia ſententia lata erat, vel præſumebatur, iuſta, nihilominus ſi appellauit, tenetur proſequi vſque in finem, quia appellando aſſerit ſententiam iniquam, & iniuſtã, & appellatio tollit præ-

Digitized by Google

lit præſumptionē, quæ erat pro ſententia per prius, ſi ab ea non fuiſſet appellatum l.1.in fi.ff.ad Turpil.l.furti.in prin.ff.de his qui not. infam.c.uenientes.ext.de iureiur.

613 Item debet articulando probari, qualiter ſententia fuit † lata ſuper proprietate rei euictæ, & non ſuper ipſius poſſeſſione: nam tunc non poſſet emptor agere de euictione, prout egit: ſed bene pōt agere tamquam re non tradita, cum pro non tradita habeatur, ut ſing. probatur in l.ratio.aliàs datio in prin.iuncta ibi gl. in ver.non intelligatur, ubi Bar.idem notat.nu.1.uer.nota, quòd ſi fundus euincitur, ff. de act.emp.conuenit Bal.in l.1.in fi.C.de pericu. & commo.rei vēd.

614 Item, qualiter ſententia lata ſuper re ſibi vendita, fuit debitæ † exequutioni demandata contra emptorem, l.habere licere, ff.de euict.

615 Item, qualiter denunciauit litem ſibi motam, venditori † ſuper re ſibi vendita, vt venire debuiſſet ad ipſum defendendum, & in ſe ipſum iudicium ſuſcipiendum, expenſas ſubminiſtrandum, ca.fi.ext. de empt.& uend. & ibi hoc notant Scrib.l.1.ubi etiam Doc.C.de peric.& commo.rei uend.l.qui abſentem, ubi Bar.& alij, ff.de procu.l. parentes l.empti.l.cum ſucceſſores.C.de euic. & non ſolum requiritur, quòd emptor denunciet, ſed oportet, quòd uenditorem certum reddat de lite ſibi mota, oſtendendo in forma authentica libellum contra eum productum, & citationem de eo factam, & dimittere copiam ipſius uenditori.l.ſi quis inficiatur, ff.de poſ. firmat Salice in l. empti.nu.2.ver.ſi certus reddatur.C.de euict. hanc praxim, & totū hunc probandi modum, edocuit Alex.conſi. 117. viſo & ponderato proceſſu, nu.3.verſi.quæritur enim ut emptor.uol.7. refert & ſequitur Maſcar.in tract.de prob.to.2.concl.614.

Quæro centeſimooctuageſimooctauo, qualiter articulando debeat

616 † probari conſanguinitas, & quomodo deponere habeant ſuper ea teſtes? Vide Alex.conſi.195.uiſo per me conſi.uol.7 & in conſil.82. inter Petrum & Ioannem per diſcurſum. uol.1. ultra quos ne te pigeat videre Maſcar.in tract.de prob to.1.concl.410. & quæ ego reportaui ſupra, quæſt.166.

Quæro centeſimooctuageſimonono, qualiter articulando probe-

617 tur † demonſtratio alicuius certę perſonę? Rñde, faciendo articulum de nomine, & duab.demonſtrationib ſecundum Bar.in l.demonſtratio falſa.in 7.q.per diſcurſum, ff.de cond.& dem. & poſt eum Bal.in l.hac conſultiſſima, nu.4.verſ.quæro quid ſi nomen.C qui teſt.face. poſſeſ vbi dicit, quòd ſi nomen eſt commune, puta Ioannes, debent addi duæ aliæ demonſtrationes vſque quo perſona certa reddatur,

Digitized by Google

vt dicit idem Bar.in l.libellorum,in fi.ff.de accuſ.& in l.ſi in rem.§. 1.ver.ad certificandum hominem,ff de rei ven.facit ad hoc tex.in l. duo ſunt Titij ff.de teſt.tutel.& in l.forma.ff. de cenſibus. ſequitur Alex.conſi.151.repetitus in cauſa matrimoniali.nu.5.verſi. quia eo ibi non ſpecificatur de qua Ioanna.uol.5.refert,& ſequitur Dec.con ſi.13. pro tenui facultate mea diligenter conſideratis omnib. nu. 9. verſ.regulariter ad demonſtrãdum perſonam.uol.1.hinc Grau.cõſ. 169.opponitur cõtra teſtes.nu.4.ver.ꝙ iſte teſtis neſcit de cognomi ne.uol.1.dixit,identitatẽ perſonæ probari per nomẽ, & cognomen.

618 Quæro centeſimononageſimo, qualiter probetur poſſeſſio † iuris patronatus? Reſponde, faciendo articulum,qualiter ille,qui pręſentauit aliàs,bona fide præſentauit. Itẽ qualiter talis præſentatio fuit admiſſa,& confirmata:ultimo,qualiter præſentatus,fuit habitus,& tantus tamquam rector in poſſeſſione rectoriæ,hanc articulandi for mam ponit Inn.in c.cum veniſſent.nu.4.ver. ſed quæ[illegible]s, & num.5. ver.electio.nu.ext.de teſt.in inte.quem ibi ſequitur Abb nu.23.ver. ſed tu adde.hanc eandem praxim ſequutus eſt Calder. conſ.12.quæ requirantur.in tit.de iure patro. vbi dicit deberi etiam articulando probari,qualiter pręſentantes credebant vti iure ſuo:& quòd ille,in cuius præiudicium poſſeſſio iuris patronatus quęritur, hoc ſciat, & patiatur.faciunt ad hoc notata per Io.And.in c.cum eccleſ.Sutrina. ext.de cauſ.poſſeſſ.& propr.refert,& ſequitur Dec.conſi.129.pro te nui facultate mea,diligenter conſideratis omnib.nu.3.verſi.& regu lariter.volu.1.& ius patronatus probari dicit idem Dec.literis ſcriptis in marmore.in conſi.135.ad iuſtificationem Bullæ.nu.1.uer.& in terminis.uol.1.& ſi ſit antiquum,probatur per famam,& inditia, vt dicit Bal.in l.cum ſuper.nu.1. verſ.qui prætendunt antiquiſſimũ ius patronatus.C.de rei uend.refert,& ſequitur idem Dec.cõſi.135. ad iuſtificationem bullæ,& in conſi.174.pro tenui facultate mea di ligenter perlectis.nu.4.uerſ.nam per inditia,& famam.uol.1.

619 Quæro centeſimononageſimoprimo, qũo probetur † conſecratio alicuius eccleſiæ,& eius dos? Reſpõde,probari literis ſcriptis in mar more,& libris Eccleſiæ,& ijs deficientibus,probatur per unum teſtem de uiſu,& quod ſing.eſt de auditu,ſecundum Inn.in Rub.ext. de conſecr.Eccleſiæ.nu.1.ver.quia non apparet, totam hanc probandi methodum ponit doctiſſimus Maſcar in tract.de prob.to 1.conclu.415. ex cuius Eccleſiæ conſecratione infertur ad Eccleſiæ dotẽ, cũ Eccleſia non debeat cõſecrari ſine dote,c.nemo.c.ſicut.de cõſecr. diſ.1.& eſt rõ qa probato ſubſequenti,intelligitur probatũ ãtecedẽs,

ſecun-

Digitized by Google

ſecundum Bal. in l. 2. per illum tex. C. de dot. promiſſ. unde ſicut relatis medijs, probatur conſecratio Eccleſiæ, a fortiori ijſdem medijs dos probari poſſe nō ambigimus, vt in terminis cōcludit Dec. conſ. 135. ad iuſtificationem bullæ nu. 2. uerſi. modo conſecratio uol. 1.
620 Quæro centeſimononageſimoſecundo, qualiter articulando † probetur bona fides? Dic probari, ſi fiat articulus, qualiter ille, de cuius bona fide agitur, poſſedit talem rem ſpatio longi temporis, ſ. ſpatio decem annorum, ſecundum Alex. conſi. 200. uiſo & diſcuſſo proceſſu inter Albertum. nu. 7. ver. quia ſaltem, uol. 2. & conſi. 141. conſideratis diligenter, in prin. uol. 1. & conſi. 69 circa primum dub. nu. 3. uer. & dicitur conſtare. uolu. 5. itidem bonam fidem habere quis dicitur, ſi auctore prætore poſſedit. teſte Bal. in l. 1. nu. 23. uerſi. quia auctoritas. C. de fur. refert, & ſequitur Dec. conſ. 272. uiſo proceſſu cauſæ uertentis inter Laurentium. nu. 9. ver. & de bona fide, uol. 1. & quod bona, uel mala fides valeat probari iuditijs, & coniecturis, edocet multorum fretus auctoritatibus Aret. conſi. 110. clariſſime, & conſultiſſime Doct. nu. 2. uer. bona enim fides, & Dec. conſi. 410. in cauſa mota Mediolani nu. 2. verſ. accedit uol. 2.

Quæro centeſimononageſimotertio, quid eſt in articulis deducen
621 dum, † ut memoria alicuius damnari poſſit? Breuiter dic, quod dēt articulando probari, ne dum quod quis ſit criminis læſæ maieſtatis reus: ſed etiam requiritur, quod probetur, tale crimen fuiſſe cōmiſſum aduerſus ipſum principem hanc articulandi formam habes ad Dec. conſi. 410. in cauſa mota Mediolani nu. 28. ver. quod nō ſufficit probare, no. 2. refert & ſequitur Gram. deciſ. 6. nu. 14. ver. ꝙ ad hoc.
622 Quæro centeſimononageſimoquarto, qualiter articulando † probetur, quem fuiſſe mortiferè vulneratum? Dic probari faciendo articulum, qualiter vulneratus, ſecundum regulas medicinæ aliter mortem euadere non poterat, uel cum magna difficultate, ut qui a quis fuit vulneratus in loco periculoſo, in quo de facili mors ſequi ſolet, uel quia vulneratus deceſſit infra paucum tempus, hanc praxim cū exceptionibus ad eam poſuit Cępol. conſi. crim. 28. Magiſter Iacobus Marangonus, nu. 20. uer. quia ille dicitur, ſequitur Dec. conſil. 45. uiſo eleganti conſilio, ferè per totum, uol. 2. & ad Affl. in conſti. regni. terminum uitæ, nu. 3.

Item probatur quem fuiſſe mortiferè vulneratum, ſi probetur,
623 † quod illatis uulneribus perſeuerauit uomitus, & febris ſuperuenit ab initio. ſecundum Boer. deciſ. 323. nu 13. & Petr. Aplax in epitome, delict. c. 13. nu. 27. quos refert, & ſequitur Iacobus Menoch.

Digitized by Google

in tract.de arbitr.iud.lib.2.caſu 275.nu.4.ver. ſecundam coniecturam,& nouiſſimè Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.1073.

Item probatur ex vulnerum magnitudine, & profunditate, vt te-
624 ſtantur † Boer.deciſ.323.nu.14.& Iacob Menoch.in trac.de arb.iudic.lib.2 caſ.275.nu.5.uer.tertia eſt coniectura, cum quib.cõuenit Maſc.in trac.de prob.to.2.concl.1073.nu.8.verſ. potiſſima eſt etiã.

Item probatur, quem mortifere vulneratum fuiſſe, ex armorum
625 † qualitatibus:nam ſi tale fuit inſtrumentum, quod non conſueuit leuem inferre plagam, vtiq; mors ex illato vulnere præſumeretur, vt firmat Fel.in c.ſignificaſti.nu.11.vet.nota ibi ratione inſtrumenti ext.de homic.referunt & ſequuntur Boer.deciſ.328.nu.15.& Iac. Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.2.caſ.275.nu.6.ver.quarta ſumitur coniectura,& omnium nouiſſime D. Maſcar. eandem approbat praxim,in tract.de prob.to.2.concl.1073.nu.9.ver.idem effecit.

Vltimo probatur,quòd quis fuit mortiferè vulnerat⁹, ſi probetur
626 † continuus ipſius vulnerati dolor, vt quia fuit percuſſus in locis neruoſis, in quibus ſolet ſuperuenire ſpaſmus, & frequenter ex eo mors ſecundum Boer.deciſ.323.nu.16.quẽ ſequitur Dec.conſ.415. viſo eleganti conſilio per diſcurſum uol.2.& Menoch.in tract.de arbit.iud.lib.2.caſ.275.nu.7.verſ.quinta eſt coniectura, & Maſcar. in tract.de prob.to.2.concl.1073.nu.10.verſ.continuus præterea.

627 Item probatur,vulnus fuiſſe læthale,ſeu mortale,ſi fiat † articulus qualiter vulneratus non fuit negligens in ſe curãdo,& curati faciendo:imo adhibuit optimam curam,exhibendo ſe optimis medicis & chirurgicis,ſtando in camera ſua clauſis feneſtris, ſibique adhibita fuerunt omnia neceſſaria ad eius ſalutem:nec vento ſe expoſuit: tũc enim,ſi vulneratus mortuus fuerit,tenetur percuſſor de occiſo: nec huiuſmodi caſu iuuaret percutiẽtem,ſi probaret, quòd poſt percuſſionem ſuperuenit vulnerato alia infirmitas, vel ſpaſmus, quia ſi poſtea moriatur,præſumitur,quòd iſte ſpaſmus, & alia infirmitas ſuperuenit ex percuſſione præcedenti: hanc practicam ponit Affl. in conſt.regn.terminum vitæ.nu.15.verſ.& econtra.

Item poterit probari,vulnus eſſe,vel fuiſſe mortale, ſeu læthale,
628 probando † qualiter vulnus communiter dicebatur,quòd erat mortale, vel quia erat notorium, ꝙ vulnus erat mortale, vel probando, ꝙ percuſſit cum gladio acuto.arg.l.primæ §.diuus,ff.ad leg. Corn. de ſic.& in c.ſignificaſti.ext.de homic.tunc ſi vulneratus fuit mortuus,et poſt longum tp̃s,vel interuallum, præſumitur mortuus ex vulnere,& hẽt locum pœna cõſt.reg.terminũ uitæ,ſecundum Iſern.

ibi,

ibi, dũ allegat tex. in l. ait lex. §. 1. ff. ad leg. Aquil. refert, & ſequitur Affl. ibidem. nu. 12. verſi. ſi percuſſus mortuus fuit.

629 Sed quid aduerſus hanc praxim probabit reus ad eius † defenſionem? Reſpõde ex mente Affl. in dicta conſt. terminum uitæ, ꝙ habebit neceſſe probare, qualiter vulnus fuit leue, quo caſu de occiſo nõ tenetur, ſed de vulnere tantum, ſm Odofred. in l. qui occidit. §. pen. ff. ad leg. Aquil. quod probari poteſt per medicos chirurgos, qui examinati dicant cum iuramẽto, qualiter vulnus non fuit mortiferum, ſed leue, quo caſu credetur eis tanquam peritis in arte. l. ſeptimo mẽſe. ff de ſta. homi. ponit Bar. in l. ſi. ff. ad leg. Corn. de ſicar & in proęmio. ff. & in prim. conſt C. num. 8. verſi. & ſic dicit Odofred. quod ſi dubitaretur de vulnere, cum alijs vulg. ad idem, uide recollectas ꝑ Dec. in d. conſ. 45. uiſo eleganti conſi. nu. 8. verſ ita quod omnes medici uol. 2. an autem poſsit hoc probari per alios teſtes, qui non ſint Doct. in chirurgia? Reſponde, quod ſic, modo deponant, quod fama erat apud omnes, quod vulnus non erat mortale, ſed leue, & quòd ipſi hoc credebant, ſecũdum Iſern. in conſt. regn. terminum vitę. in ver. occidiſſe uerſi. numquid alij. quem ibi referendo ſequitur Affl. nu. 14. uerſi. an. autem alij teſtes. & quod vulnus fuit leue, probatur probando, qualiter vulneratus fuit mortuus per eius negligentiam in ſe curando, vt quia uulneratus expoſuit ſe uento. c. tuam. ext. de homici l qui occidit §. ſi ff ad leg. Aquil.

Item probatur, quod uulnus non fuit læthale, ſed leue, probando,
630 † qualiter habuit malum regimen, & fuit incontinẽs in bibendo, & comedendo res nociuas: uel probatur probando, qualiter concubuit cum eius uxore, uel alia muliere, & cum ea carnaliter ſe immiſcuit in actibus uenereis: tunc etenim eſto, quod moriatur percuſſus leuiter, non per hoc tenetur percuſſor de occiſo, ſed tantum de uulnere ſecundum Odofre. in d. l qui occidit. § ſi. ff ad leg. Aquil.

361 Vltimo uulnus fuiſſe leue, & non mortale probatᷣ probãdo, † qualiter mors, quæ ſuperuenit, fuit cauſata, quia cecidit in terrã, uel eius ſocius eũ percuſſit, uel caſualiter fuit mortuus, c. ſtudeat. 50 diſt. reliqua, quæ materiã huius praxis concernunt, ultra præfatos Doct. uide ad Bal. in cõſ. 328. an uulnus. uol 2. & in l. q occidit. § in hac. ff. ad le. Aquil. & ad Ro. in l. errores. n 3. uer. ꝙ infirmus C. de error. aduo.

Quæro centeſimononageſimoquinto, ut exceptio rei iudicę ob-
632 ſtet, † & litis ingreſſum impediat, quid eſt in articulis deducẽdum? Reſponde, tria: In primis, quod idem petatur: Secundo quod eadẽ ſit cauſa petendi? Tertio quod eadem ſit conditio perſonarũ. iſt hæc

praxis ſumitur ex l.cum de hoc ff.de excep.rei iudic.cuius legis praxim ſequitur Abb.conſ.50.circa quæſtionē vertentem,nu.3.verſic.primo moueor.uol.1.& Dec conſ.96.viſo pacto,& conſideratis omnibus obiectionibus.nu.1.verſ.primo ꝙ idem petatur.uol.1.& cōſ.445.in caſu ad me tranſmiſſo nu.43.verſ.quod idem petatur.vol.2.

Quæro centeſimononageſimoſexto,qualiter probetur communio
633 † generalis omnium bonorum? Reſponde capitulatis,& probatis extremis,& requiſitis,quæ in vnum congeſſit [illegible]oc.conſ.213.cum præſenti conſultatione.nu 9.verſi.tertia ſit concluſio.vol. 2.

634 Quæro centeſimononageſimoſeptimo,dormiens ſi delinquat,†vt ſaltem extra ordinem puniri poſſit,quid venit articulando probandum? Dic, ꝙ debet articulando probari,qualiter dormiens habebat notitiam ſui moris,& ꝙ in ſomnis ipſum delinquere pluries cōtingerat:hoc probato,extra ordinem puniri poterit:nam in aliqua culpa eſſe dicitur,cum ſecum dormientem non certiorauit,vel quia arma à loco,in quo dormiebat,non amouit. hanc articulandi formam multorū relatu aſtruit Iacob.Nouell in ſua crim. prax. ad defenſ. in titu.homic quibus ex cauſ.excuſ.nu.41.verſi. quod ſi dormiens.

635 Quæro centeſimononageſimooctauo, ſanitas mentis†qualiter articulando probetur? Deſcribit Iacob.Nouel.in ſua crim.prax.ad defenſ.in tit.homicid.quib ex cauſ.excuſ.nu.50.verſ.& quomodo probetur.vbi de hoc remittit ſe ad domin.Petr. Philipp. Corn.cōſ. 261. de duobus.nu 5.vol 4.

636 Quæro centeſimononageſimonono, mulier vt poſt†contractum matrimonium præſumitur quæſiuiſſe de bonis prioris mariti, quid erit in articulis deducendum? Dic,deberi articulādo probari, qualiter prior marit⁹ pecuniā domi retinebat,ut retinere ſolebat. Itē qualiter prior maritus,erat ſecundo marito ditior. Vltimo, qualiter pecuniā,quam domi retinebat,uxoris cuſtodiæ dimittebat.hāc articulandi formam habes ad Angel.conſ.141.ſuper primo puncto.nu.2. verſ vt quia vnus maritorū.quem remiſſiue refert Alcia.in tract.de prēſum.reg.3.præſum.26.nu.5.ver.qđ procedit.& oīum nouiſſime Ant.Gabriel in primo lib.cōm.opin.in tit de præſum.cōcl.15.n.5.

Quæro ducenteſimo,confeſſio dotis receptæ, quod fuerit facta in
637 fraudem†futurorum creditorum , qualiter articulando probetur? Dic,facien lo articulum,qualiter breui tempore poſt confeſsionem dotis,maritus cōtraxit debita cum alijs creditoribus.Item,qualiter confeſſio fuit facta in ſumma magna,& nimis exceſsiua,ut in terminis vtrunque dictū comprobat Alex.conſ. 86. lætatus ſum valde eo

quod

Digitized by Google

quod legerim, nu. 2 verſ. de iudicijs autem, & cõiecturis vol. 7. vbi in hoc aduertit cauſarum patronos, fraudem allegantes, vt in articulis deducant, & probẽt, ꝙ habito reſpectu ad futuros creditores, ſaltem de proximo creates, bona cõfitentis nõ ſufficiebãt, & quòd ita ſciebat uere, vel præſumptiuè: alias nõ diceretur ſufficiẽter de fraude ꝓbatũ, allegat ad hoc Bart. & alios doc. in l. 1. C. de iu. fiſc. refert, & ſequitur Grau. conſil. 44. nobilis Guido Berengarij, nu. 1. verſic. coniecturæ autem ſumuntur. vol. 1 quem omnino vide, quia ſubnectit pulcherrimum modum, quo tollit poſsit iſte probandi modus.

Quæro ducẽteſimoptimo, tu ſcis, quod vicinus præſumitur ſcire

538 † facta vicini. l. Octaui. ff un. cog. l. de tutela. C. de in integ. reſt. min. l. filiũ. C. de li. cau. l ſi vicinis. C. de nup. l. filiũ diffinimus. ff. de his q ſunt ſui, vel alie. iur ca. quanto. c. quoſdam. ext. de præſumpt. modò

639 quæritur † ad eneruandam huiuſmodi præſumptam ſcientiam, quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde, faciendo articulum qualiter vicinus, de cuius præſumpta ſcientia agitur, tempore quo factum prętẽditur, erat abſens: probata enim abſentia, ſtatim reſultat contraria præſumptio ignorantiæ, quæ facit ceſſare præſumptionem ſciẽtiæ, ſecũdum Felinum in c. literis. lim. 3. extra de præſumpt. & Imol. in l. Lutius. §. Titius in primo not. ff de liber. & poſthum. & pro hac praxi eſt bonus tex. in l. 2. §. voluntate. vbi Aret. illũ notat ad hoc nu. 3. ff. ſolu. matrim. refert, & ſequitur Ant. Gabriel. in 1. li. comm. opi. in titu de præſumpt. concl. 5. nu. 30 lim. 2 Verum in cõtrarium poterit articulando probari, qualiter abſentia fuit modica, & diſtantia parua. nã tunc hoc probato pręſumeretur ſcire facta vicini, ac ſi nũquã fuiſſet abſens. ſecundum eundem Antonium Gabriel. in proximo citato loco nu. 31. verſi. ſublimita niſi diſtantia.

640 Item poterit articulando probari infirmitas uicini, qua † probata ceſſabit præſumptio præſumptæ ſcientiæ ſecundum Bart. in l. is poteſt. nu. 15. verſ. niſi ipſe ex aduerſo. ff. de acq. hær. & poſt eum Alex. conſil. 8 2. uiſo proceſſu inter uniuerſitatem num 10. uerſi. fallit niſi fuiſſet. volu. 3. quorum opinionẽ intelligas procedere, ſi infirmitas fuit grauis: ſecus ſi leuis, ſecũdum Roma. in dicta l. is poteſt. col. 2.

Item poterit articulando probari, qualiter non extat fama in uicini-

641 nia † de facto, ſuper quo ſcientia in uicino arguitur hoc probato nõ præſumitur ſcientia in uicino: ſed tunc demum, quando eſt uerificatũ de eo eſſe famam in uicinia, ut firmat Bar. in d. l. is poteſt. nu. 17. uerſi. illud quod dicitur. ff. de acquir. hæred.

642 Itẽ poterit articulando probari, ꝙ uicinus nouiter uenit ad † habitandum

Digitized by Google

tandum in uicinia, in qua, de eo famam eſſe, uel fuiſſe, verificatũ eſt; nam ſimiliter hoc caſu ceſſabit præſumptio præſumptæ ſcientiæ in vicino, ſecundum Purpur. in l. 1. lim. 3. ff. ſi cer. pet.

643 Vltimo, ad tollendam probationem pręſumptæ ſcientiæ, poterit † articulando probari, qualiter vicinus, de cuius præſumpta ſciẽtia tractatur circa factum vicini, eſt minor, vel mulier, tales enim quãtumuis vicini exiſtant, non pręſumuntur ſcire facta vicinorum, vt pulchrè conſulit Carol. Ruin. conſi. 108. col. 1. vol. 3. refert & ſequitur Gabriel. in l. 1. comm. opin. in tit. de pręſumpt. concl. 6. nu. 41. verſicu. nono limita. & an eiſdem coniecturis tollatur pręſumptio pręſumptę ſcientiæ in cõſanguineis, vel quibus alijs præſumptionibus, & coniecturis tolli poſſit, diffusè enarrat Maſcard. in tract. de prob. tom. 1. conclu. 407 & concl. 413.

644 Quęro ducenteſimoſecundo, quę probatio eſt neceſſaria, adhoc † ut ſcriptura antiqua reperta in aliqua Eccleſia plenè probet? Reſponde faciendo articulũ, qualiter archiuio Eccleſiæ, ubi ſcriptura fuit reperta, præeſt publicus officialis: item qualiter ſcriptura, de cuius fide tractatur, fuit inuenta inter alias ſcripturas authẽticas illius Eccleſię: tertio, & vltimo, qualiter ſcripturis dicti archiuij fuit adhibita plena fides. hanc articulandi, & probandi formam ponit Bal. in l. exemplo. nu. 1. verſic. primus quando ibi talis ſcriptura. C. de probation. & in rubrica. C. de fide inſtrumentorum. nu. 43. verſic. quintum ſupplementum. refert & ſequitur Soc. conſi. 258. in cauſa Vicarię exiſtentis nu 6. uerſi. 1. quòd archiuio pręſit. uol. 2.

645 Quęro ducenteſimotertio, apoca priuata ſcripta à tertio, † & ſubſcripta per debitorem, vt probet quid eſt in articulis deducẽdum? Dic probando, qualiter partes contrahentes rogauerunt ipſos teſtes, quòd ſe ſubſcriberẽt apocæ, confitendo in eorũ pręſentia, apocam ipſam fuiſſe ſcriptam de ipſorum uoluntate, & conſenſu. hanc articulãdi formã habes ad Boer decis. 172. nu. 18. uerſ. & ita per eius conditum teſtamentum declarauit. p. 1. ſcd̃m quã praxim iudicauit conſi Neapolitanũ, ut eſt uidere ad Affl. deciſ. 104. per totã. in qua miratur, ꝙ non potuerit hmõi quæſtionem in terminis inuenire ab aliquo Doct. tactam: ſed tu multos concordantes hẽs ad Vrſil. in addit. ad ipſum Affl. in d. deciſ. 104. ſubdẽs remiſſiuè in finalibus uerbis qũo deponere habeant teſtes, ut ſcriptura priuata probet, quod repetit in deciſ. 85. nu primo uerſi quod neceſſe eſt, & in deciſ. 181. in princ. quibus adde Maſcard. in tracta. de probatio. to. primo. conclu. 110. nu. 10. uerſi. & teſtes. in hoc caſu debent deponere.

Quæro

Digitized by Google

Quæro ducenteſimoquarto, rei vendicatione agens, vt obtineat,
646 † & victoriam reportet, quid in articulis deducere debet? Dic, debe re articulando probare poſſeſſionem ex parte conuenti: item dominium ex parte agentis, ſecundum Soc. conſil. 39. in quæſtione, quæ vertitur inter magnificos. nu. 2. ver. primam. uolu. 3. hoc idem ante eum tradiderunt gl. 1. & Doct. in l. 1. de alie. iud. mutan. cau. fac. & qualiter probetur dominium, cum ſit difficilis probationis, remitto me ad Marantam in ſuo aur. aduoc. ſpe. par. 4. di. 3. nu. 38. ver. qualiter autem, & ad Alex. conſi. 98. viſo & conſiderato integro proceſſu. nu. 7. ver. reſtat ut videamus. vol. 2. qui remittit ſe ad Spec. in tit. de act. & pet. §. ſequitur. num. 24. ver. ſinautem velis, & tu regnicola in hac quæſtione poteris recurrere ad Affl. deciſ. 40. in prin. ubi Vrſil. multa notatu digna perbellè cumulat, vide ad eum, & ad Guid. Pap. deciſ. 272. nu. 2. uer. licet enim. Inſuper tibi etiam vidẽdus erit Bar. & alios Doct. qui latè inſiſtunt circa hoc in l. rẽ quæ nobis. ff. de acq. poſſ. & in l. cum res. C. de proba. & Maſcard. qui omnium ferè dicta circa probationem dominij coaceruat, in tract. de probat. tomo primo, concluſ. 597. cum multis ſeq. & in quibus caſibus quis non excludatur per exceptionem, tu non es dominus, uide Alex. in l. ſi alienam. nu. 2. ver. non poſſe reum. ff. ſol. matr. reliqua in ſubiectu, & materia huius quæſtionis, vide ad Vrſil. deciſ. 14. & quænam ſint, & eſſe debeant partes iudicis, ſi probetur tantummodo de dominio agentis, & non de poſſeſſione conuenti, recurrat ad Roland. a Valle, conſi. 56. præſuppoſita communi opinione pro vera num. 6. verſic. deueniendo igitur ad primum caput. vol. 2. qui ex mente Bar. in l. is qui ſe obtulit. nu. 1. ver. quæro de vno. ff. de rei vend. dixit, quòd rei vendicatione agens, & plenè de ſuo dominio probans, ſi de poſſeſſione conuenti non facit conſtare, officium iudicis erit declarare rẽ ad actorẽ pertinere, & reũ nõ poſſidentem abſoluere, hoc idem uoluit idem Bar. in l. ſi a te §. ſi quis fundum num. 2. uer ſed quid fiet. ff. de except. rei iud. ſequuntur Bal. & Sal. in l. cogi. ff. de petit hæred.

Quæro ducenteſimoquinto, vt uenditor teneatur de falſa demon-
647 ſtratione † rei uenditæ, quibus probationibus debet conuinci? Reſponde, deducendo in articulis falſitatem, quæ conſiſtat in ſubſtãtia rei, puta uel in re, uel in pretio. l. ſi quis fundum. ff. de act. empt. refert, & ſequitur Soc. ex mente aliorum in conſi. 32. placet concluſio ſupra firmata. nu. 2. ver. vult quòd uenditio. uol. 4. ubi inter alios allegat Bar. idem tenentem, in l. demonſtr. falſa. nu. 10. q. 4. uer. aut loquimur in contractib ff. de cond. & demonſt.

Quæro

Quæro ducenteſimoſexto, qualiter articulãdo probetur, quòd mu-
648 rus, ſeu † paries ſit cõis pro indiuiſo, & quando pro diuiſo? Reſpon-
de, faciendo articulum, qualiter ſignum in pariete, & ultra dimi-
diam muri partes inuicem poſuerunt vtentes dicto muro, quantum
eis expedit, hoc probato uidetur inter eos contractam eſſe ſocietatẽ
tacitã ar. tex. in l. 4. ff. pro ſoc. quod videtur ſentire gl. fi. in l. ſi ædes.
ff. de comm. diuidun. murum uero eſſe cõem pro diuiſo, probatur,
probando, quod in muro, qui eſt inter me, & te, nihil eſt immiſſum,
vel ſi eſt immiſſum, nullus perforat parietem ultra dimidiam muri,
qui eſt ex parte ſua: tunc hoc verificato, dicetur murus communis
pro diuiſo, ſecundum Bar. & alios, ex quorum dictis iſthæc praxis ſu
mitur, in l. damni. §. cum parietem. ff. de damno infec. refert, & ſe-
quitur Soc. conſi. 44 in cauſa Auguſtini de Bicchis. nu. 2. ver. tu im-
ponis tignum, & uerſ. quod ſi trabes affixæ ſunt uol. 4. multos alios
probandi modos collige ex Cępol. in tract. de ſeruit. urb. præd. in c.
de mur. per diſcurſum, & ſignanter a nu. 13. uſque in finem, refert,
& ſequitur Maſch. in tract. de prob. tomo 3. conclu. 1144. per totũ,
& ultra præfatos, qualiter probetur, quod murus ſit communis, uel
proprius, uide Card. Pariſ. conſi. 116. certum eſt quod Anton. nu. 9.
ver communio enim dicti muri. uol. 4. qui ait, communionem mu-
ri non probari ex eo, quod communiter fuerit ædificatus per t. d. t.
ſeu eorum anteceſſores, vel quòd inter partes ipſas fuerit expreſſe a-
ctum, quod communis eſſet, uel quod unus ex eis immiſerit tigna,
vel aliquod onus in dicto muro, vel quod ibi eſſent lapides aliquan-
tulum extenſi, per quos denotaretur cõis, per ea, quæ habentur in l.
4. in prin. & in l. cum duobus, § item Mela. ff. pro ſoc. & in l. ſi ædes,
ff. cõi diuidun. cum ad idem cumulatis per Cępol. in tract. urb. præd.
in tit. de mur. nu. 13. verſ. ſecundo principaliter eſt uidendum, qui
ibi ponit multa ſigna ad diſcernendum, an murus ſit communis, vel
proprius, vide ad eum, & ad Maſc. qui eos refert & ſequitur in trac.
de proba to. 1. concl. 328 uer. ſed interim illud.

649 Quæro ducenteſimoſeptimo, qualiter articulando probetur † re-
pudiatio hæreditatis? Dic in primis probari per mandatum factum
ad declarandum ſe non eſſe hæredem, hanc coniecturam circa repu-
diationem hæreditatis ponit Bar. in l. 1. nu. 30. uerſ. nam poſſum face
re procuratorem C. qui admit.

650 Item inducitur repudiatio hæreditatis, ſi articulando † probetur
quod ille, qui prętenditur hæres eſſe, renunciauit rei hæreditate, ſe-
cundum Bal. in l. 1. nu. 2. ver. quid aũt. C. quando non petent. part.

Item

Digitized by Google

651 Item inducitur repudiatio hæreditatis, ſi articuletur † lapſus termini dati ad repudiandum, ſecundum eundem Bal. in l. 1. num. 26. ver. aut aſſignatur. C. qui admit. refert & ſequitur Soci conſil. 63. in cauſa uertente inter D. Catherinam. num. 7. verſ. quòd quando aliquod ius. uol. 1. qui ibi dicit de hoc eſſe caſum in l. ſi ea. C. qui accuſ. non poſ. & tenet Ang. in l. ſi ego. per gl. ibi in verbo, ſuam facere, in fi. ff. de neg. geſt. nu. 3. ver. ſaluo niſi poſſit. An autem dicatur quis repudiare hæreditatem, ſi probetur, quòd dixit, hæreditas iſta mihi non expedit? Reſponde, quòd huiuſmodi uerba non inducunt hæreditatis repudiationem, niſi labantur tres menſes, ſecundum gl. in l. fi. §. ſimilique modo. in verbo, menſium. C. de iure deliberan. idem erit ſi diceret, nolo adire, ſecundum Ang. in l. qui ſe patris in 1. lect. nu. 2. verſi. in glo. 1. C. vnde liber. & minus repudiatio inducitur ex eo, quòd hæres dicit, propter nimias importunitates creditorum nolo iſtas brigas, ſecundum Bal. in l. 2. nu. 2. ver. & eſt arg. C. qui bon. ceder. poſſ. & pariter quis non dicitur repudiare per verbum, non ſum hæres d. l. qui ſe patris. vbi Ang. Bal. & alij. & idem Bal. in l. potuit. nu. 13. uer. ſexto quæritur. C. de iure deliber.

Item probatur repudiatio hæreditatis, probando, quòd hæres per-
652 miſit † rem hæreditariam perire, cum eam ſaluam facere potuiſſet, arg. tex in l. 2. C. de infan. expoſ. ponit Bar. in l. gerit. nu. 28. uerſ. uenio ad quartum particulare, & expreſſius in l. recuſari. nu. 1. ver. addit Iacob. de Aret ff. de acquir. hær. refert, & ſequitur Maſcar. in tracta. de prob. to. 2. concl. 854. in prin. & vltra iſtos, qui ſint actus, ex quibus hæreditatis repudiatio colligatur, vide ad Marantam in rep. l. is poteſt. nu. 91. cum ſeq. ff. de acq. hær. & Cardin. Mantica in trac. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. c. 14. quos ad hoc citat idem Dominus Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concluſ. 1266. num. 11. verſi. qui autem iſti actus. In contrarium autem, ad probandum, quòd repudia-
653 tio fuit fraudolenta, † fiat articulus, qualiter repudians poſt repudiationem fuit inuentus poſſidere bona hæreditaria, ſic conſuluit Decian. conſi. 121. nu. 49. uol. 3. & tradit Card. Alban. in ſuis doctiſſimis lucubrationibus ad Bar. in l. 1. ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſt. refert, & ſequitur memoratiſſimus Maſc. in tract. de probat. to. 3. concluſ. 1266. nu. 12. verſ. nec illud eſt omittendum, & idem to. 1. concl. 45. nu. 24. uerſi. quarto amplia. ubi dicit hoc præſumi, quamuis illa poſſident titulo emptionis, quod nota & manda memorię, & prædictis adde Dec. conſi. 14. uol. 1. ex cuius dictis ſi ſapis, multa colligere poteris, quæ conferunt ad materiam huius quæſtionis.

Quæro

Digitized by Google

vitaret.arg.tex.in l.2.§.ſi quis tamen.ff.ſi quis caution. tradit Sal.in l.3.in fi.C.de nauti.fęno.& poſt eum Bertach. in tract. de gabel.par. 9.nu.18.verſ decimoquarto quæro, refert, & ſequitur Ioſeph. Maſcar.in tract.de prob.to.1.concl.473.nu.4.uerſ.quid vero ſi is. & to. 2.concl.834.nu.35.verſ eandem coniecturam, & in tantum prima coniectura viribus ſubſiſtit, quòd contra tranſeuntem per viã non rectam,& vſitatam præſumitur dolus, etiam quòd tranſiens ſit minor,mulier,aut miles,ſiue ruſticus,quibus non parcitur,quando aliquid occulte agunt,licet tractet de damno vitãdo l.1.C.de interd. matrim.l.fi.ff.de rit.nup.quæ iura ad hoc allegat Rom.conſi.506.in re præſenti breuiter & ſubſtantialiter nu.5.verſ. primo moueor. ex qua coniectura vtiliter infertur, quòd ſi quis fuit derobatus in uia non recta,ſed inuſitata, quòd uniuerſitas non tenetur ad emendam damni,ſecundum Bar.in l.1.nu.2.verſ.quidam ibat.ff.de his qui deiecer.vel effud.quem refert,& ſequitur Fely. in c.poſtulaſti.num.8. verſ.induco aureum dictum.ext.de fo.compet. quod nota ad intelligentiam conſt.regn.ſi damna clandeſtina.

Item poterit etiam articulando probari, qualiter hmôi conducto-
660 res † mercium verba fecerunt, priuſquam locum deſtinatum attigiſſent,in quo gabella ſolui conſueuerat, de modo vitandi dictæ gabellæ,ſeu pedagij ſolutionem,ex quo tractatu arguitur dolus; nam dolosè pedagium non ſoluerũt,ſequendo tractatum prædictum, ſic ait Graue.probari poſſe fraudationem gabellæ contra muliones, in conſi.115.nobilis Gulielmus Bardelli.nu.3 uer.tertio probatur. volum.1.ex cuius dictis omnia uerbatim ſumpſimus Verum,vt hmôi probationes elidantur, ſint cauti cauſarum patroni, vt articulando probent,ſi veritas opitulatur, qualiter conductores mercium inueſtigauerunt,& explorauerunt conſuetudinem talis loci: & an in eo ſolui conſueuerit aliquod pedagium, & neminem inuenerunt, qui eos certos redderẽt,hanc excipiendi formam habes ad Paul.de Caſt. in l.fi.§.diui quoque,nu.2.ver.item nota, quòd ſi petit an ſit ſoluenda gabella.ff.de publ & vectigalib. pro qua deciſione facit doctrina Bal.in l.3.nu.5.uer.item in quibuſdam locis.C.de naut.fœnore, & hoc a contrario ſenſu,ſed tolle cautelam valde utilem, pro fraudantib.gabellam,ſeu pedagium,ut iurent, neſciuiſſe in tali loco eſſe aliquod dacium ſoluendum:nam tunc veniunt excuſandi a pęnæ contrauentione,per proprium iurm,ſm Ab.ſing.conſi.35. uidetur primo dictos pannifices.nu.2.verſ.niſi per iuramentum. uolu.1.quem refert,& ſequitur Marſ.in rub.C.de prob nu.124.uer.& ideo dixit,

vbi hoc memoriæ commendandum ſuadet, tanquam lucri plenum.

661 Quæro ducenteſimoundecimo, quem prohibuiſſe † aliquã teſtari, qualiter articulando probetur? Reſponde, ꝙ hoc caſu oportebit duo extrema probare, videlicet, quòd ille volebat teſtari, vel teſtamentum mutare, & ꝙ ille alius illum teſtari volẽtem prohibuit. iſthæc praxis de prõpta eſt ex l. 2. ff. ſi quis aliq. teſta. prohib. Sed difficultas cõſiſtit in probando huiuſmodi prohibitionem, dic probari ſi fiat articulus, qualiter prohibuit intrare notariũ, aut teſtes, ut q̃ fecit eis inuenire oſtiũ clauſum, d. l. 1. & l. Marcellus in fi. ff. ad Trebell. l. cũ qui. in fi. ff. de his quib. vt indign. refert, & ſequitur huiuſmodi probãdi modum Bal. in l. 1. nu. 14. ver. ſed quæro qualiter. C. ſi quis aliq. teſta. prohib. & poſt eum Grat. conſ. 20. placet concluſio do minorum nu. 2. verſ. conſidero. vol. 2. & de noſtratibus hanc eandem praxim adnotauit Vrſill. ad Affl. deciſ. 69. nu. 4. verſ. vbi etiam inquit. & poſt eum doctiſſimus & religioſiſſimus Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1355. nu. 1. verſic. veluti ſi probetur, cũm prædictis cõuenit Boſſius in ſua crim. prax. in tit. de his qui aliq. teſta. prohib. nu. 2. verſ. & caſus eſt clarus vbi vltra præfatos egregiè ſubdit, quem ſatis dici fuiſſe prohibitũ teſtari, ſi probetur, quòd fuit adhibitum aliud impedimentum, ne aliud neceſſarium confectioni teſtamenti interueniret. quod vltimum approbat Bar. in l. fi. nũ. 17. ff. ſiquis aliq. teſta. prohib.

662 Item, apud teſtatorẽ tãtus inualuit, & increbuit clamor, † & vociferatio eorum, qui præteriri à teſtatore timebant. uel teſtamẽtum verebãtur, in quo inſtituti erãt, reuocari, vt indignatus teſtator, vel mente alienatus omiſerit teſtari. Ita r̃nderunt Anchar. conſi. 337. de efficacia ſiue ualetudine teſtamenti. nu. 1. uer. quia per ſeptem teſtes. & Calcan. conſ. 91. quantum ad primum. nu. 10. uerſ. impedimentũ autem, ſiue prohibitio, quorum ſententiam non impugnauit Boſſ. in ſua crim. prax. in tit. de his qui aliq. teſta. prohib. nu. 6. neq; D. Maſc. in tract. de prob. to. 3. cõclu. 1355. nu. 4. uerſ. accedit etiam. licèt hoc iudicis arbitrio relinqui, uoluerit Menoch. in tract. de arbit. iudic. lib. 2 cap. 395. nu. 38. uerſi. tertium exemplum.

Itẽ, qualiter uiolentijs, perſuaſionibus, & blanditijs doloſis alle-
663 ctus † fuit teſtator, ad ita teſtandum, uel ad iam conditum teſtamẽtum non reuocandum, ita decidit Afflict. deciſ. 69. nu. 7. quem referunt & ſequuntur dominus Maſcard. in tract. de prob. to. 3. cõcluſ. 1355. nu. 4. verſ. idem etiam eſt. & Iacob. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. centur. 3. caſ. 395. num. 31. verſ. quin tum exemplum eſt. conuenit

V Cardin

Digitized by Google

praxis ſumitur ex l. cum de hoc ff. de excep. rei iudic. cuius legis praxim ſequitur Abb. conſ. 50. circa quæſtionē vertentem, nu. 3. verſic. primo moueor. uol. 1. & Dec. conſ. 96. viſo pacto, & conſideratis omnibus obiectionibus. nu. 1. verſ. primo ꝙ idem petatur. uol. 1. & cōſ. 445. in caſu ad me tranſmiſſo nu. 43. verſ. quod idem petatur. vol. 2.

633 Quæro centeſimononageſimoſexto, qualiter probetur communio † generalis omnium bonorum? Reſponde capitulatis, & probatis extremis, & requiſitis, quæ in vnum congeſſit Dec. conſ. 213. cum præſenti conſultatione. nu. 9. verſi. tertia ſit concluſio. vol. 2.

634 Quæro centeſimononageſimoſeptimo, dormiens ſi delinquat, † vt ſaltem extra ordinem puniri poſſit, quid venit articulando probandum? Dic, ꝙ debet articulando probari, qualiter dormiens habebat notitiam ſui moris, & ꝙ in ſomnis ipſum delinquere pluries cōtingerat: hoc probato, extra ordinem puniri poterit: nam in aliqua culpa eſſe dicitur, cum ſecum dormientem non certiorauit, vel quia arma à loco, in quo dormiebat, non amouit. hanc articulandi formam multorū relatu aſtruit Iacob. Nouell. in ſua crim. prax. ad defenſ. in titu. homic. quibus ex cauſ. excuſ. nu. 41. verſi. quod ſi dormiens.

635 Quæro centeſimononageſimooctauo, ſanitas mentis † qualiter articulando probetur? Deſcribit Iacob. Nouel. in ſua crim. prax. ad defenſ. in tit. homicid. quib. ex cauſ. excuſ. nu. 50. verſ. & quomodo probetur. vbi de hoc remittit ſe ad domin. Petr. Philipp. Corn. cōſ. 261. de duobus. nu. 5. vol. 4.

636 Quæro centeſimononageſimonono, mulier vt poſt † contractum matrimonium præſumitur quæſiuiſſe de bonis prioris mariti, quid erit in articulis deducendum? Dic, deberi articulādo probari, qualiter prior marit⁹ pecuniā domi retinebatur retinere ſolebat. Itē qualiter prior maritus, erat ſecundo marito ditior. Vltimo, qualiter pecuniā, quam domi retinebat, uxoris cuſtodiæ dimittebat. hāc articulandi formam habes ad Angel. conſ. 141. ſuper primo puncto. nu. 2. verſ. vt quia vnus maritorū. quem remiſſiue refert Alcia. in tract. de præſum. reg. 3. præſum. 26. nu. 5. ver. qđ procedit. & oīum nouiſsime Ant. Gabriel in primo lib. cōm. opin. in tit. de præſum. cōcl. 15. n. 5.

637 Quæro ducenteſimo, confeſsio dotis receptæ, quod fuerit facta in fraudem † futurorum creditorum, qualiter articulando probetur? Dic, faciendo articulum, qualiter breui tempore poſt confeſsionem dotis, maritus cōtraxit debita cum alijs creditoribus. Item, qualiter confeſsio fuit facta in ſumma magna, & nimis exceſsiua, ut in terminis vtrunque dictū comprobat Alex. conſ. 86. lætatus ſum valde eo

quod

Digitized by Google

quod legerim, nu. 2 verſ. de iudicijs autem, & cõiecturis vol. 7. vbi in hoc aduertit cauſarum patronos, fraudem allegantes, vt in articulis deducant, & probẽt, ꝙ habito reſpectu ad futuros creditores, ſaltem de proximo creates, bona cõfitentis nõ ſufficiebãt, & quòd ita ſciebat uere, vel præſumptiuè: alias nõ diceretur ſufficiẽter de fraude ꝓbatũ, allegat ad hoc Bart. & alios doc. in l. 1. C. de iu. fiſc. refert, & ſequitur Grau. conſil. 44. nobilis Guido Berengarij, nu. 1. verſic. coniecturæ autem ſumuntur. vol. 1 quem omnino vide, quia ſubnectit pulcherrimum modum, quo tollit poſsit iſte probandi modus.

Quæro ducẽteſimoprimo, tu ſcis, quod vicinus præſumitur ſcire

538 †facta vicini. l. Octaui. ff un. cog. l. de tutela. C. de in integ. reſt. min. l. filiũ. C. de li. cau. l ſi vicinis. C. de nup. l. filiũ diffinimus. ff. de his q ſunt ſui, vel alie. iur ca. quanto. c. quoſdam. ext. de præſumpt. modò

639 quæritur† ad eneruandam huiuſmodi præſumptam ſcientiam, quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde, faciendo articulum, qualiter vicinus, de cuius præſumpta ſcientia agitur, tempore quo factum prætẽditur, erat abſens: probata enim abſentia, ſtatim reſultat contraria præſumptio ignorantiæ, quæ facit ceſſare præſumptionem ſciẽtiæ, ſecũdum Felinum in c. literis. lim. 3. extra de præſumpt. & Imol. in l. Lutius. §. Titius in primo not. ff de liber. & poſthum. & pro hac praxi eſt bonus tex. in l. 2. §. voluntate. vbi Aret. illũ notat ad hoc nu. 3. ff. ſolu. matrim. refert, & ſequitur Ant. Gabriel. in 1. li. comm. opi. in titu de præſumpt. concl. 5. nu. 30 lim. 2. Verum in cõtrarium poterit articulando probari, qualiter abſentia fuit modica, & diſtantia parua. nã tunc hoc probato præſumeretur ſcire facta vicini, ac ſi nũquã fuiſſet abſens. ſecundum eundem Antonium Gabriel. in proximo citato loco nu. 31. verſi. ſublimita niſi diſtantia.

640 Item poterit articulando probari infirmitas uicini, qua † probata ceſſabit præſumptio præſumptæ ſcientiæ. ſecundum Bart. in l. is poteſt. nu. 15. verſ. niſi ipſe ex aduerſo. ff. de acq. hær. & poſt eum Alex. conſil. 81. uiſo proceſſu inter uniuerſitatem num 10. uerſi. fallit niſi fuiſſet. volu. 3. quorum opinionẽ intelligas procedere, ſi infirmitas fuit grauis: ſecus ſi leuis, ſecũdum Roma. in dicta l. is poteſt. col. 2.

Item poterit articulando probari, qualiter non extat fama in uici-

641 nia† de facto, ſuper quo ſcientia in uicino arguitur hoc probato nõ præſumitur ſcientia in uicino: ſed tunc demum, quando eſt uerificatũ de eo eſſe famam in uicinia, ut firmat Bar. in d. l. is poteſt. nu. 17. uerſi. illud quod dicitur. ff. de acquir. hæred.

642 Itẽ poterit articulando probari, ꝙ uicinus nouiter uenit ad† habitandum

tandum in uícinia, in qua, de eo famam eſſe, uel fuiſſe, verificatũ eſt; nam ſimiliter hoc caſu ceſſabit præſumptio præſumptæ ſcientiæ in vicino, ſecundum Purpur. in l. 1. lim. 3. ff. ſi cer. pet.

Vltimo, ad tollendam probationem pręſumptæ ſcientiæ, poterit
643 † articulando probari, qualiter vicinus, de cuius præſumpta ſciẽtia tractatur circa factum vicini, eſt minor, vel mulier, tales enim quãtumuis vicini exiſtant, non pręſumuntur ſcire facta vicinorum, vt pulchrè conſulit Carol. Ruin. conſi. 108. col. 1. vol. 3. refert & ſequitur Gabriel. in l. 1. comm. opin. in tit. de pręſumpt. concl. 6. nu. 41. verſicu. nono limita. & an eiſdem coniecturis tollatur pręſumptio pręſumptę ſcientiæ in cõſanguineis, vel quibus alijs præſumptionibus, & coniecturis tolli poſſit, diffusè enarrat Maſcard. in tract. de prob. tom. 1. conclu. 407 & concl. 413.

Quęro ducenteſimoſecundo, quę probatio eſt neceſſaria, adhoc
634 † ut ſcriptura antiqua reperta in aliqua Eccleſia plenè probet? Reſponde faciendo articulũ, qualiter archiuio Eccleſiæ, ubi ſcriptura fuit reperta, præeſt publicus officialis: item qualiter ſcriptura, de cuius fide tractatur, fuit inuenta inter alias ſcripturas authẽticas illius Eccleſię: tertio, & vltimo, qualiter ſcripturis dicti archiuij fuit adhibita plena fides. hanc articulandi, & probandi formam ponit Bal. in l. exemplo. nu. 1. verſic. primus quando ibi talis ſcriptura. C. de probation. & in rubrica. C. de fide inſtrumentorum. nu. 43. verſic. quintum ſupplementum. refert & ſequitur Soc. conſi. 258. in cauſa Vicarię exiſtentis nu. 6. uerſi. 1. quòd archiuio pręſit. uol. 2.

645 Quęro ducenteſimotertio, apoca priuata ſcripta à tertio, † & ſubſcripta per debitorem, vt probet quid eſt in articulis deducẽdum? Dic probando, qualiter partes contrahentes rogauerunt ipſos teſtes, quòd ſe ſubſcriberẽt apocæ, confitendo in eorũ pręſentia, apocam ipſam fuſſe ſcriptam de ipſorum uoluntate, & conſenſu. hanc articulãdi formã habes ad Boer. deciſ. 172. nu. 18. uerſ. & ita per eius conditum teſtamentum declarauit. p. 1. ſcdm quã praxim iudicauit conſi. Neapolitanũ, ut eſt uidere ad Affl. deciſ. 104. per totã. in qua miratur, ꝙ non potuerit hmõi quæſtionem in terminis inuenire ab aliquo Doct. tactam: ſed tu multos concordantes hẽs ad Vrſil. in addit. ad ipſum Affl. in d. deciſ. 104. ſubdẽs remiſſiuè in finalibus uerbis qũo deponere habeant teſtes, ut ſcriptura priuata probet, quod repetit in deciſ. 85. nu primo uerſi quod neceſſe eſt, & in deciſ. 181. in princ. quibus adde Maſcard. in tracta. de probatio. to. primo. conclu. 110. nu. 10. uerſi. & teſtes. in hoc caſu debent deponere.

Quæro

Digitized by Google

Quæro ducenteſimoquarto, rei vendicatione agens, vt obtineat,
646 † & victoriam reportet, quid in articulis deducere debet? Dic, debe re articulando probare poſſeſſionem ex parte conuenti: item dominium ex parte agentis, ſecundum Soc. conſil. 39. in quæſtione, quæ vertitur inter magnificos. nu. 2. ver. primam. uolu. 3. hoc idem ante eum tradiderunt gl. 1. & Doct. in l. 1. de alie. iud. mutan. cau. fac. & qualiter probetur dominium, cum ſit difficilis probationis, remitto me ad Marantam in ſuo aur. aduoc. ſpe. par. 4. di. 3. nu. 38. ver. qualiter autem, & ad Alex. conſi. 98. viſo & conſiderato integro proceſſu. nu. 7. ver. reſtat ut videamus. vol. 2. qui remittit ſe ad Spec. in tit. de act. & pet. §. ſequitur. num. 24. ver. ſinautem velis, & tu regnicola in hac quæſtione poteris recurrere ad Affl. deciſ. 40. in prin. ubi Vrſil. multa notatu digna perbellè cumulat, vide ad eum, & ad Guid. Pap. deciſ. 272. nu. 2. uer. licet enim. Inſuper tibi etiam vidēdus erit Bar. & alios Doct. qui latè inſiſtunt circa hoc in l. rē quæ nobis. ff. de acq. poſſ. & in l. cum res. C. de proba. & Maſcard. qui omnium ferè dicta circa probationem dominij coaceruat, in tract. de probat. tomo primo, concluſ. 597. cum multis ſeq. & in quibus caſibus quis non excludatur per exceptionem, tu non es dominus, uide Alex. in l. ſi alienam. nu. 2. ver. non poſſe reum. ff. ſol. matr. reliqua in ſubiectu, & materia huius quæſtionis, vide ad Vrſil. deciſ. 14. & quænam ſint, & eſſe debeant partes iudicis, ſi probetur tantummodo de dominio agentis, & non de poſſeſſione conuenti, recurrat ad Roland. a Valle, conſi. 56. præſuppoſita communi opinione pro vera num. 6. verſic. deueniendo igitur ad primum caput. vol. 2. qui ex mente Bar. in l. is qui ſe obtulit. nu. 1. ver. quæro de vno. ff. de rei vend. dixit, quòd rei vendicatione agens, & plenè de ſuo dominio probans, ſi de poſſeſſione conuenti non facit conſtare, officium iudicis erit declarare rē ad actorē pertinere, & reū nō poſſidentem abſoluere, hoc idem uoluit idem Bar. in l. ſi a te §. ſi quis fundum num. 2. uer ſed quid fiet. ff. de except. rei iud. ſequuntur Bal. & Sal. in l cogi. ff. de petit hæred.

Quæro ducenteſimoquinto, vt uenditor teneatur de falſa demon-
647 ſtratione † rei uenditæ, quibus probationibus debet conuinci? Reſponde, deducendo in articulis falſitatem, quæ conſiſtat in ſubſtātia rei, puta uel in re, uel in pretio. l. ſi quis fundum. ff. de act. empt. refert, & ſequitur Soc. ex mente aliorum in conſi. 32. placet concluſio. ſupra firmata. nu. 2. ver. vult quòd uenditio. uol. 4. ubi inter alios allegat Bar. idem tenentem, in l. demonſtr. falſa. nu. 10. q. 4. uer. aut loquimur in contractib ff. de cond. & demonſt.

Quæro

Quæro ducenteſimoſexto, qualiter articulãdo probetur, quòd mu
648 rus, ſeu † paries ſit cõis pro indiuiſo, & quando pro diuiſo? Reſpon
de, faciendo articulum, qualiter ſignum in pariete, & ultra dimi-
diam muri partes inuicem poſuerunt vtentes dicto muro, quantum
eis expedit, hoc probato uidetur inter eos contractam eſſe ſocietatẽ
tacitã ar. tex. in l. 4. ff. pro ſoc. quod videtur ſentire gl. fi. in l. ſi ædes,
ff. de commu. diuidun murum uero eſſe cõem pro diuiſo, probatur
probando, quòd in muro, qui eſt inter me, & te, nihil eſt immiſſum,
vel ſi eſt immiſſum, nullus per forat parietem ultra dimidiam muri,
qui eſt ex parte ſua: tunc hoc verificato, dicetur murus communis
pro diuiſo, ſecundum Bar. & alios, ex quorum dictis iſthæc praxis ſu
mitur, in l. damni. §. cum parietem. ff. de damno infec. refert, & ſe-
quitur Soc. conſi. 44 in cauſa Auguſtini de Bicchis. nu. 2. ver. tu im-
ponis tignum, & uerſ. quod ſi trabes affixæ ſunt. uol. 4. multos alios
probandi modos collige ex Cępol. in tract. de ſeruit. urb. præd. in c.
de mur. per diſcurſum, & ſignanter a nu. 13. uſque in finem, refert,
& ſequitur Maſch. in tract. de prob. tomo 3. conclu. 1144. per totũ,
& ultra præfatos, qualiter probetur, quod murus ſit communis, uel
proprius, uide Card. Pariſ. conſi. 116. certum eſt quod Anton. nu. 9.
ver communio enim dicti muri. uol. 4. qui ait, communionem mu-
ri non probari ex eo, quod communiter fuerit ædificatus per t. d. t.
ſeu eorum anteceſſores, vel quòd inter partes ipſas fuerit expreſſe a-
ctum, quod communis eſſet, uel quod unus ex eis immiſerit tigna,
vel aliquod onus in dicto muro, vel quod ibi eſſent lapides aliquan-
tũlum extenſi, per quos denotaretur cõis, per ea, quæ habentur in l.
4. in prin. & in l. cum duobus, § item Mela. ff. pro ſoc. & in l. ſi ædes,
ff. cõi diuidun. cum ad idem cumulatis per Cępol. in tract. urb. præd.
in tit. de mur. nu. 13. verſ. ſecundo principaliter eſt uidendum, qui
ibi ponit multa ſigna ad diſcernendũm, an murus ſit communis, vel
proprius, vide ad eum, & ad Maſc. qui eos refert & ſequitur in trac.
de proba to. 1. concl. 328 uer. ſed interim illud.

649 Quæro ducenteſimoſeptimo, qualiter articulando probetur † re-
pudiatio hæreditatis? Dic in primis probari per mandatum factum
ad declarandum ſe non eſſe hæredem, hanc coniecturam circa repu-
diationem hæreditatis ponit Bar. in l. 1. nu. 30. uerſ. nam poſſum face
re procuratorem. C. qui admit.

650 Item inducitur repudiatio hæreditatis, ſi articulando † probetur
quod ille, qui prętenditur hæres eſſe, renunciauit rei hæreditate, ſe-
cundum Bal. in l. 1. nu. 2. ver. quid aũt. C. quando non petent. part.

Item

651 Item inducitur repudiatio hæreditatis, ſi articuletur † lapſus termini dati ad repudiandum, ſecundum eundem Bal. in l. 1. num. 26. ver. aut aſſignatur. C. qui admit. refert & ſequitur Soci conſil. 63. in cauſa uertente inter D. Catherinam. num. 7. verſ. quòd quando aliquod ius. uol. 1. qui ibi dicit de hoc eſſe caſum in l. ſi ea. C. qui accuſ. non poſ. & tenet Ang. in l. ſi ego. per gl. ibi in verbo, ſuam facere, in fi. ff. de neg. geſt. nu. 3. ver. ſaluo niſi poſſit. An autem dicatur quis repudiare hæreditatem, ſi probetur, quòd dixit, hæreditas iſta mihi non expedit? Reſponde, quòd huiuſmodi uerba non inducunt hæreditatis repudiationem, niſi labantur tres menſes, ſecundum gl. in l. fi. §. ſimilique modo. in verbo, menſium. C. de iure deliberan. idem erit ſi diceret, nolo adire, ſecundum Ang. in l. qui ſe patris in 1. lect. nu. 2. verſi. in glo. 1. C. vnde liber & minus repudiatio inducitur ex eo, quòd hæres dicit, propter nimias importunitates creditorum nolo iſtas brigas, ſecundum Bal. in l. 2. nu. 2. ver. & eſt arg. C. qui bon. ceder. poſſ. & pariter quis non dicitur repudiare per verbum, non ſum hæres d. l. qui ſe patris. vbi Ang. Bal. & alij. & idem Bal. in l. potuit. nu. 13. uer. ſexto quæritur. C. de iure deliber.

Item probatur repudiatio hæreditatis, probando, quòd hæres per-
652 miſit † rem hæreditariam perire, cum eam ſaluam facere potuiſſet, arg. tex. in l. 2. C. de infan. expoſ. ponit Bar. in l. gerit. nu. 28. uerſ. uenio ad quartum particulare, & expreſſius in l. recuſari. nu. 1. ver. addit Iacob. de Aret. ff. de acquir. hær. refert, & ſequitur Maſcar. in tracta. de prob. to. 2. concl. 854. in prin. & vltra iſtos, qui ſint actus, ex quibus hæreditatis repudiatio colligatur, vide ad Marantam in rep. l. is poteſt. nu. 91. cum ſeq. ff. de acq. hær. & Cardin. Mantica in trac. de coniect. vlt. volunt. lib. 12. c. 14. quos ad hoc citat idem Dominus Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concluſ. 1266. num. 11. verſi. qui autem iſti actus. In contrarium autem, ad probandum, quòd repudia-
653 tio fuit fraudolenta, † fiat articulus, qualiter repudians poſt repudiationem fuit inuentus poſſidere bona hæreditaria, ſic conſuluit Decian. conſi. 121. nu 49. uol. 3. & tradit Card. Alban in ſuis doctiſſimis lucubrationibus ad Bar. in l. 1 ff. ſi quis omiſ. cauſ. teſt. refert, & ſequitur memoratiſſimus Maſc. in tract. de probat. to. 3. concluſ. 1266. nu. 12. verſ. nec illud eſt omittendum, & idem to. 1. concl. 45. nu. 24. uerſi. quarto amplia. ubi dicit hoc præſumi, quamuis illa poſſident titulo emptionis, quod nota & manda memorię, & prædictis adde Dec. conſi. 14 uol. 1. ex cuius dictis ſi ſapis, multa colligere poteris, quæ conferunt ad materiam huius quæſtionis.

Quæro

Digitized by Google

Quæro ducenteſimooctauo, qualiter probetur, tranſactionem, ſi-
654 ue † quemlibet alium contractum fuiſſe metu initum? Vide pleniſ
ſimè multas coniecturas in unum congeſtas per Grau.conſi. 49. qa
poſſet dubitari.uolu.1.& ſi ueritas opitulatur, poteris in aduerſum
probare, qualiter tranſactio, ſeu negotium, quod reſcindi petitur,
fuit celebratum in præſentia conſanguineorum allegantis metum,
vel in præſentia iudicis. Ijs probatis metum abfuiſſe aſtruit Bar. in
l.frater a fratre.nu.51.uer.quando fieret.ff.de cond.indeb.& Bal. in
l.poſſe.nu.3.uer.tamen in ſe notabilis eſt.C.de his quib.ut indig. re
fert & ſequitur Alcia.in trac.de præſump.reg.1.præſum.21.in prin.
quos concomitatur Dec.conſi.232.dura admodum & rigoroſa. nu.
3.uer.quorum præſentia facit.uol.1.hinc dixit Cępol.caut.24. rōne
conſilij, quod hmōi excipiendi modus ſufficiat ad probandum dolũ
abfuiſſe a tutore, in contrectando bona pupilli, & adijce inſuper; ꝙ
ſicuti, qui præſentibus amicis, & conſanguineis contraxit, non præ
655 ſumitur contraxiſſe metu, ut dixi, eodem modo, qui † amicis & cō
ſanguineis præſentibus teſtatur, non præſumitur dolo, uel metu in-
ductus ad teſtandum, ſecundum Bar.in l.ſi nu.4. uer.ad tollẽdum,
ff.ſi quis aliq.teſta. prohib. ultimo quibus probationibus opus hẽat
mulier, quæ dicit renunciaſſe per metum bonis paternis, & mater-
nis, uide late Capic.deciſ.159.nu.31.uerſ.ſeptima dubitatio.

Quæro ducenteſimonono, qualiter probetur obliuio? Reſponde
656 probari, † ſi fiat articulus de lapſu decennij, ſecundum gl.in l.1. C.
de ſeru.fugitiu quam ſummè commendat Bar.ibi nu.9.uer.& ſi prę
ſumitur obliuio & poſt eum Grau conſi.28.aſſertum teſtamentum
nobilis.nu.4.uerſ.& ſaltem præſumitnr obliuio.uol.1. imo obliuio
inducitur minori tempore, prout iudex arbitrabitur, attenta facto-
rum, & perſonarum qualitate, ſecundum gl.not.in l.furtum in glo.
fi.ff.de vſucap.quam communem dicit Soc.conſil.2. in cauſa teſta-
mentaria.nu.12.uer.quia arbitrari poteſt uol.3.
657 Item probatur obliuio eo ipſo, quòd probatur infirmitas † ſecun-
dum Bar.in l.peregre.nu.2.uerſ.quòd infirmitas memoriæ, ff.de ac-
quir.poſſeſſ.& in l.hac conſultiſſima.nu.8.uerſi. quòd ille qui eſt in
articulo mortis.C.qui teſt.facer.poſſ.& in caſu l.ſi arbiter.C.de pro
ba.inducitur obliuio per lapſum unius anni, & reſpectu iudicum,
& mercatorum probatur obliuio, probata multitudine negotiorũ,
ſecundum Alex.conſi.84.in cauſa Comitis Rainaldi.nu.7.ver.præ-
terea licet.vol.7 mouetur de tex.in c.cum olim.ext.de re iudi.& do
ctrina Bar.in l.quod iuſſit, ff.eo.tit.de re iud.refert, & ſequitur Ma-
ſcard.

Digitized by Google

ſcard. in tract de prob. to. 3 concl. 1122. nu. 16. verſ. prima igitur prę ſumptio. Limitatur hæc omnia in facto ualde notabili: nã in eo non præſumitur obliuio, etiam ex antiquitate tpis. c. cum illorũ. §. circa. ext. de ſent. excom. c. qui dicitis. 10. diſt. refert, & ſequitur Grau. cõſ. 134. ſcripſi alias nu. 31. verſi. imo in facto multum notabili. vol. 1.

658 Quæro ducenteſimodecimo, qualiter articulando probetur † fraudatio gabellæ, ſeu pedagij? R ñde, probari per confeſſionẽ dominorum, & conductorum mercium: vt quia confeſſi fuerũt, ſe trãſiuiſſe per territorium talis loci, quo dicitur fraudatam fuiſſe gabellam, ſiue pedagium, pedagio, & gabella non ſolutis, licet ſciuerint illam deberi, & ſoluti ſolitam in loco prędicto: profecto iſte erit ſufficiẽtiſſimus probandi modus fraudationem gabellæ ſiue pedagij: cũ enim ſciuerint debere pedagium in loco, & ſe iter feciſſe per ipſum locũ, & minime gabellam, & pedagium ſoluerũt, & hoc probetur, a fraude & dolo non excuſantur: ꝙ autem dolus ex tali ſcientia arguatur, facit text. in c. cõſtitutus extra de reſcript. & in c. auditas. de reſt. ſpoliatorum. quæ iura ad probandam fraudem in quodam ſimili caſu allegauit Ant. Butr. conſi. 42. viſis puncto, & quæſitis nu. 2. vér. quinto fraus colligitur. Rurſus ꝙ ſciẽtes ſe teneri ad pedagium, & illud nõ ſoluentes ſint in dolo, probatur in l ſi procuratorem §. dolo. & in l. dolus. ff. mand. & in l. dolo. ff. ad l. Falcid & ſi fortaſſe per huiuſmodi verã, & exactam probationem fraudem gabellæ ſiue pedagij probare nequeas, eam ſaltem proba infraſcriptis coniecturis; nam ut dicit Alex. conſ. 188. viſo proceſſu inquiſitionis formatæ per ſpectabilem vtriuſque iuris doctorem. nu. 2. verſ. & contra iſtos. uol. 7 hmõi fraudatio gabellæ coniecturis probatur. vide ad eum. vnde poterit ſimili modo probari, qualiter conductores meritum tranſiuerũt per uiam non rectam neque vſitatam, ſed per tranſuerſam, hoc uerificato fraudatio gabellæ detegitur. l. qui fiſcales ubi Bar. C. de nauicul. lib 11. l cum proponas ubi ẽt Bar. in princ. C. de nautic. fenor. conuenit Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl 473. nu. 3. uerſ. unde ſiquis probare uoluerit & to. 2. concl. 834 nu. 23. uerſ. eſt & alia cõiectura.

Iſta proxima coniectura tollitur de medio, ſi in contrarium probe-
659 tur, † qualiter uia conſueta trita, & ſolita fieri, eſt aquis obruta, & operta, uel prærupta, aut ſalebroſa, quę à latronibus, & excurſorib. occupata, uel oſtium inſidijs obducta, uel alia iuſta cauſa adeſt, ꝓ quam quis ſe in tuto in uiam illam dare non potuit: nam etiam tunc hoc caſu ceſſaret animus, & dolos fraudandi gabellam, & pedagiũ; ſed potius præſumitur, quod non uoluerit illac tranſire, ut iã dicta

uita-

Digitized by Google

vitaret.arg.tex.in l.2.§.ſi quis tamen.ff.ſi quis caution. tradit Sal.in l.3.in fi.C.de nauti.fęno.& poſt eum Bertach. in tract. de gabel.par. 9.nu.18.verſ decimoquarto quæro, refert, & ſequitur Ioſeph. Maſcar.in tract.de prob.to.1.concl.473.nu.4.uerſ.quid vero ſi is. & to. 2.concl.834.nu.35.verſ eandem coniecturam, & in tantum prima coniectura viribus ſubſiſtit, quòd contra tranſeuntem per viã non rectam, & vſitatam præſumitur dolus, etiam quòd tranſiens ſit minor, mulier, aut miles, ſiue ruſticus, quibus non parcitur, quando aliquid occulte agunt, licet tractent de damno vitãdo l.1.C.de interd. matrim.l.fi.ff.de rit.nup.quæ iura ad hoc allegat Rom conſi.506.in re præſenti breuiter & ſubſtantialiter nu.5.verſ. primo moueor. ex qua coniectura vtiliter infertur, quòd ſi quis fuit derobatus in uia non recta, ſed inuſitata, quòd uniuerſitas non tenetur ad emendam damni, ſecundum Bar.in l.1.nu.2.verſ.quidam ibat.ff.de his qui deiecer.vel effud.quem refert, & ſequitur Fely. in c.poſtulaſti.num.8. verſ.induco aureum dictum.ext.de fo.compet. quod nota ad intelligentiam conſt.regn. ſi damna clandeſtina.

Item poterit etiam articulando probari, qualiter hmõi conducto-
660 res † mercium verba fecerunt, priuſquam locum deſtinatum attigiſſent, in quo gabella ſolui conſueuerat, de modo vitandi dictæ gabellæ, ſeu pedagij ſolutionem, ex quo tractatu arguitur dolus; nam, doloſè pedagium non ſoluerũt, ſequendo tractatum prædictum, ſic ait Graue.probari poſſe fraudationem gabellæ contra muliones, in conſi.115.nobilis Gulielmus Bardelli.nu.3 uer.tertio probatur. volum.1 ex cuius dictis omnia uerbatim ſumpſimus Verum, vt hmõi probationes elidantur, ſint cauti cauſarum patroni, vt articulando probent, ſi veritas opitulatur, qualiter conductores mercium inueſtigauerunt, & explorauerunt conſuetudinem talis loci: & an in eo ſolui conſueuerit aliquod pedagium, & neminem inuenerunt, qui eos certos redderẽt, hanc excipiendi formam habes ad Paul.de Caſt. in l.fi.§.diui quoque, nu.2.ver.item nota, quòd ſi petit an ſit ſoluenda gabella.ff.de publ & vectigalib. pro qua deciſione facit doctrina Bal.in l.3.nu.5.uer.item in quibuſdam locis.C.de naut.fænore, & hoc a contrario ſenſu, ſed tolle cautelam valde utilem, pro fraudantib.gabellam, ſeu pedagium, ut iurent, neſciuiſſe in tali loco eſſe aliquod dacium ſoluendum: nam tunc veniunt excuſandi a pęnæ contrauentione, per proprium iurm, ſm Ab.ſing.conſi.35. uidetur primo dictos pannifices.nu.2.verſ.niſi per iuramentum. uolu.1.quem refert, & ſequitur Marſ.in rub.C.de prob nu.124.uer.& ideo dixit,

vbi

vbi hoc memorię commendandum ſuadet, tanquam lucri plenum.

661 Quæro ducenteſimoundecimo, quem prohibuiſſe † aliquã teſtari, qualiter articulando probetur? Reſponde, ꝙ hoc caſu oportebit duo extrema probare, videlicet, quòd ille volebat teſtari, vel teſtamentum mutare, & ꝙ ille alius illum teſtari volẽtem prohibuit. iſthæc praxis de prõpta eſt ex l. 2. ff. ſi quis aliq. teſta. prohib. Sed difficultas cõſiſtit in probando huiuſmodi prohibitionem, dic probari ſi fiat articulus, qualiter prohibuit intrare notariũ, aut teſtes, ut qa fecit eis inuenire oſtiũ clauſum, d. l. 1. & l. Marcellus in fi. ff. ad Trebell. l. eũ qui. in fi. ff. de his quib. vt indign. refert, & ſequitur huiuſmodi probãdi modum Bal. in l. 1. nu. 14. ver. ſed quæro qualiter. C. ſi quis aliq. teſta. prohib. & poſt eum Grat. conſ. 20. placet concluſio do minorum nu. 2. verſ. conſidero. vol. 2. & de noſtratibus hanc eandem praxim adnotauit Vrſill. ad Affl. deciſ. 69. nu. 4. verſ. vbi etiam inquit. & poſt eum doctiſſimus & religioſiſſimus Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1355. nu. 1. verſic. veluti ſi probetur, cùm prædictis cõuenit Boſſius in ſua crim. prax. in tit. de his qui aliq. teſta. prohib. nu. 2. verſ. & caſus eſt clarus vbi vltra præfatos egregiè ſubdit, quem ſatis dici fuiſſe prohibitũ teſtari, ſi probetur, quòd fuit adhibitum aliud impedimentum, ne aliud neceſſarium confectioni teſtamenti interueniret. quod vltimum approbat Bar. in l. fi. nũ. 17. ff. ſiquis aliq. teſta. prohib.

662 Item, apud teſtatorẽ tãtus inualuit, & increbuit clamor, † & vociferatio eorum, qui præteriri à teſtatore timebant. uel teſtamẽtum verebãtur, in quo inſtituti erãt, reuocari, vt indignatus teſtator, vel mente alienatus omiſerit teſtari. Ita rñderunt Anchar. conſi. 337. de efficacia ſiue ualetudine teſtamenti. nu. 1. uer. quia per ſeptem teſtes. & Calcan. conſ. 91. quantum ad primum. nu. 10. uerſ. impedimentũ autem, ſiue prohibitio, quorum ſententiam non impugnauit Boſſ. in ſua crim. prax. in tit. de his qui aliq. teſta. prohib. nu. 6. neq; D. Maſc. in tract. de prob. to. 3. cõclu. 1355. nu. 4. uerſ. accedit etiam. licèt hoc iudicis arbitrio relinqui, uoluerit Menoch. in tract. de arbit. iudic. lib. 2. cap. 395. nu. 38. uerſi. tertium exemplum.

Itẽ, qualiter uiolentijs, perſuaſionibus, & blanditijs doloſis alle-

663 ctus † fuit teſtator, ad ita teſtandum, uel ad iam conditum teſtamẽtum non reuocandum, ita decidit Afflict. deciſ. 69. nu. 7. quem referunt & ſequuntur dominus Maſcard. in tract. de prob. to. 3. cõcluſ. 1355. nu. 4. verſ. idem etiam eſt. & Iacob. Menoch. de arbit. iudic. lib. 2. centur. 3. caſ. 395. num. 31. verſ. quintum exemplum eſt. conuenit

Digitized by Google

Cardin. Pariſ conſi. 67. & iudicium dictum per totum. vol. 3.

664 Quæro ducenteſimoduodecimo, qualiter probetur crimen † raptus? Dic faciendo articulum, qualiter t.d.t. abduxit ex domo Seij per vim quandam mulierem, nomine Caiam, vſq; ad talem locum, illam carnaliter cognoſcendo. iſthæc praxis ſumitur ex l. vnica. C. de rapt. virg. & ex l. raptores. C. de epiſc. & cle. & in l. qui cętu. §. qui vacantem. ff. ad l. Iul. de ui public. & utrobique doct. hanc eandem praxim probat tex. ad literam in c. de raptorib. 36. q. 6. & iſto caſu dicetur mulier per uim abduci, ſi datione pecuniæ induceretur ad adulterium, ſiue ſtuprum committendum, licet contenta fuerit committere adulterium, ſiue ſtuprum, tñ inuita reputatur cõſenſiſſe, ob interuẽtum pecuniæ, & per hoc puniretur pęna ſtatuta contra adulterantes mulieres inuitas, ſm Angel ſing. in § fi. verſi. nota hic argumẽtum. Auth. de lenon. & poſt eum Dec. conſ. 170. uiſo themate & ijs, quæ nu. 1. verſ. de muliere, quę inducitur. uol. 1. qui pro D. Ang. dicit facere tex. in l. unica. C. de rapt. uirg. & in l. 1. §. perſuadere. ff. de ſeruo corrupto, & eſt ratio, quia aurum facit nolentem velle. hinc ſanctè legitur Deuter. cap. 15. quòd munera cecant oculos ſapientum, & mutant mentem iuſtorum, & pro hoc etiam facit tex. in c. qui rectè. 11. q. 3. vbi dicunt, quòd acceptio pecuniæ præuaricatio veritatis eſt, vt dicit etiam tex. in c. pauper. eadem cauſa. & q. in tex. ibi, citò uiolatur auro iuſtitia, ſecundum Marſ. qui hæc refert & ſequitur in l. unica. num. 15. verſ. teneas tamen menti. C. de rapt. uirgin. quod latius repetijt ſing. 353. datio pecuniæ. uerſ. extra prædicta.

Verum, ad ipſorum tutelam, poteris articulando probare, quali-
665 ter † mulier, de cuius raptu, & ſtupro agitur, & tractatur, erat ſoluta, & multoties ab alijs fuerat carnaliter cognita: talis enim rapta p uim non dicitur, neque præſumitur, attento, quòd voluntarie alteri conſenſerit, ſecundũ Pau. de Caſt. conſi. 305. uiſo dicto ſtatuto. uol. 1. & ante eum hoc idem dixerat Alber. de Roſ. in 2. par. ſtatu. quæſt. 92. & Gand. in tract. malefic. in tit. de aliquib. indic. & torment. nu. 3. verſi. quæſtio de facto fuit Mutinæ.

666 Item, poteris articulãdo probar ad tutelam raptorum, ſi veritas opitulatur, qualiter raptor, licet mulierem rapuerit, non tamen eam carnaliter cognouit hoc probato, non erit locus pęnæ d. l. vnicæ. C. de rapt. virg. ſecundũ Dec. cõſ. 234. in effectu quæritur. nu. 4. uer. & ideo ſi mulier. uol. 1. concordat Ioan de Anan. in c. cũ cauſam. in fina lib. uerbis. ext. de rapt. refert, & ſequitur Cępoll. Caut. quæ incipit, ſuper quęrela raptus Appolloniæ nu. 10. uerſi. ubi raptus ſit punibilis.

Digitized by Google

lis. vbi ſubdit, ita fuiſſe Bononiæ cõſultum, & iudicatum, in quorũ patrum opinione reſidet Frãc. Viu. in primo lib. com. opin. nu. 257. in uer. raptor honeſtæ mulieris. Cõtrariũ, ex noſtratibus tenet Affl. in conſt. regn. ſi quis rapere, nu. 8. verſi. in contrarium eſt veritas tamen non eſt recedendum à priori opinione, cum ſit cõis, vt firmat Boer. deciſ. 316. nu. 4. verſi. ſi carnaliter eam non cognouiſſet. par. 2.

667 Itẽ poterit articulando probari, qualiter inter raptam, & † raptorem præceſſit tractatus, de futuro matrimonio inter eos contrahendo hoc probato, utique ceſſabit omnis pœna, cum tali caſu licitus ſit huiuſmodi raptus. ſecundum Bal. in d. l. unica. C. de rapt virg. vt refert, & ſequitur Boſſ. in eius crim. prax. in tit. de rapt. mulier. nu. 20. verſi. & ſcias. vbi ſubiungit, ſtandũ fore in hoc dicto raptoris, & raptæ. dicens hoc ſentire gloſ. in l. ſi fideiuſſor. in ver. cõfeſſus. C. de fideiuſſ. uoluit Ang. Aret. in tract. malefic. in verſic. *che hai adulterato la mia donna*. nu. 58. uerſi. pone quòd quidam inuenis quorũ opinionem dicas procedere, niſi ſigna in contrarium appareant, ut quia rapta inuenta fuit plorans: nam tunc tractatum præceſſiſſe de matrimonio contrahendo non præſumitur. ſecundum Bal. in l. pen. nu. 4. verſi. vt quia inuẽta eſt plorans. C. de fideiuſſ. refert, & ſequitur Angel. in dicto tract. de malefic. in loc. citato. nu 58. verſi. vt quia inuẽta fuit fœmina plorans. Sed iſta coniectura nõ me remoueret à priori opinione, ſi quidẽ vt experientia docet, quæ eſt rerum magiſtra, vt probatur c. fi. ext. de magiſtr. multoties uidemus uxores ipſas per multos dies poſt contractum matrimonium, præ dolore, quem ſentiunt ex defloratione virginitatis, ſemper flere, & plorantes ſtare.

Quæro ducenteſimodecimotertio, quid articulando probandum
668 ueniat, † vt falſam monetam retinens, vel eam quoquo modo expẽdens, pœnam falſi euitet? Rñde, faciendo articulum, qualiter monetam, quam expendebat, habuit à tali; hoc probato ipſam expendens vel retinens non punitur, ſed exoneratur a falſa & ſiniſtra ſuſpitione, ſm Bal. & alios Doct. in l. maiorem. C. de falſ. refert, & ſequitur Grat. cõſ. 151. in cauſa huius incarcerati nu. 20. verſi. quo caſu expẽdens. uol 2. ſequitur Marſ in l qui falſam. nu 97. verſ. quòd talis expendens. ff. de falſ. quorum dicta ego admitterem, ſi perſona expendens eſſet perſona honeſta, bonę vitæ, famæ, & cõditionis, ita notãter iſtorum dicta limitando intelligit Angel. in d. l. maiorem. C. de falſ. qui dicit de hoc eſſe caſum in l. in ciuilẽ. C. de furt. refert & ſequitur Auguſt. Arimin. in addit. ad Ang. in tract. malefic. in verbo, falſario. nu. 30. verſi. quam concluſionem multum ſing. limitat.

667 Item poterit probari, qualiter moneta, quam inquiſitus fabricauerat, non erat in vſu, nec erat ſpendibilis in tali iuriſdictione: iſto etenim caſu non puniretur, ſecundum Alex conſi. 104. ſtatutum loquens. nu 1. uerſi. non habet locum. vol. 1. allegat tex. iuncta gloſ. in l. eleganter. §. qui reprobos. ff. de dolo. refert, & ſequitur Marſil. in l. qui falſam. nu 53. ver. & ideo ſtatutũ puniens. ff. de falſ. & Grat. cõſ. 151. in cauſa huius incarcerati. nu. 24. ver. quæ nõ erat. in vſu. vol. 2.

668 Item qualiter inquiſitus monetam falſam retinebat, cauſa † recudendi eam, pro quanto ualet, ex contaminatam; hoc verificato, pęnã falſi prorſus euadere. ſecũdũ Marſ. in d. l qui falſam. nu. 198. ver. itẽ vltra præmiſſa. ff. de falſ. & Grau. in d. conſi. 151. nu. 24. verſ. vltimo comprobatur. vol. 2. ex quib. autem probetur monetæ falſitas, tibi conſulendus erit Maſcard. in d. tract. de prob. tom. 2. concl. 1066.

Quæro ducenteſimodecimoquarto, excommunicatio, quæ ſolet 669 † opponi actori, qualiter articulãdo probetur? Dic, probari denunciatione legitimè facta, ſecũdum Card. in clem. 1. nu. 7. verſ. decimo quæro. de elect. ſed contrarium tenuit Glo. in c. pia in verſ. nomen. de except. lib 6. quã ſequitur Franc. in c dilectis. nu. 13. verſi. infertur etiam. extra de appell. ego autem, ne uidear magis uni, quàm alteri opinioni adhærere, diſtinguo ex mente infraſcriptorũ hoc modo, quòd, aut talis exceptio opponitur in vim dilatoriæ, & tũc vera eſt opinio Card. aut opponitur in vim peremptoriæ, & procedat opinio glo. hanc diſtinctionem reperi tenuiſſe Rot. deciſ. 8. licet ſit cõcertatio. in tit de excep. in nou. & in deciſ. 8. ſiquis petat. de ſent exc. ſimiliter in nou. refert, & ſequitur D. Maſcard. in tract. de prob to. 2. concl. 698. nu. 9. uerſ. ſecundo loco limitabis.

Item probatur excommunicatio per petitionem abſolutionis, vt 670 † firmat gl. in c. venerabilem. ext. de elect. quã ſequitur Bar. in l. decem. nu. 7. verſ. ex ijs apparet. ff de verb. obl. & in reper. in uer. excõmunicatio an probetur. Sed contrarium uoluit Innoc. in c. dilectus. ext. de ordin. cognit. cuius opinionem ſequuti ſunt dominij de Rot. in deciſ. 11. nota, ꝙ contra. de ſent. excom. in antiq. ſed tu has opiniones cõcilia, ut per Maſc in tract de prob. tom 2. conclu. 700. in fine.

671 Item probatur excõmunicatio litteris ordinarij, † vt tradit Fel. in c. poſt ceſſionem. lim. 5. ext. de prob. refert, & ſequitur idẽ Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl 703. quib adde, ꝙ excõicatio nõ probatur teſtibus ſingularibus, ſecundum Bald. in l. teſtium. C. de probat.

672 Quęro ducenteſimodecimoquinto, quomodo eſt probãda † bona cõditio in teſte? Dic probari teſtibus deponentibus de eius bona fama,

Digitized by Google

ma, & conditione, reſtringendo ſe ad tempus depoſitionis, ſeu examinis, & eodem modo poteris probare malam cõditionem in teſte, ſemper te referendo ad tempus examinis, ſecundum Ang. qui vtrãque praxim ponit conſ. 309. pactum eſt tale, Chriſtofalus. nu. 2. ver. requiritur ꝙ tẽpore teſtimonij, reliqua uide in ſubiectu huius quæſtionis, quæ latè cumulaui ſupra, circa probationẽ famæ. quæſt. 178.

673 Item eſt ẽt probandum, ꝙ ſic prout deſuper dictũ eſt, † tẽti, & habiti fuerunt, ſcdm Garrer. in rep. l. 2. in tex. ibi, teſtibus ſuperatus. C. quor. appell. nõ recip. ubi ad idem allegat Gram. decíſ. 34. nu. 48. cũ ſeq. qui ibi dicit, ꝙ pro hac praxi eſt tex rotundus qui eã ꝓbat in l. 1. C. de teſtam. & in l. ad teſtium. §. conditionem. ff. eod. tit. de teſtib.

674 Quæro ducenteſimodecimoſexto, mutuum prelato alicuius † eccleſiæ, ſiue adminiſtratori alicuius ciuitatis factũ, in eccleſię ſiue ciuitatis vtilitatem fuiſſe uerſum qualiter probetur? Rñde probari faciendo articulum, qualiter mutuum fuit factum prelato. cũ cõſenſu capituli, ſeu adminiſtratori, cũ conſenſu ciuitatis, ſiue eius conſilij, hoc probato, ſatis dicetur eſſe verſum in vtilitatẽ eccleſiæ uel ciuitatis, adeo ꝙ eccleſia & ciuitas tenentur ad reſtitutionem mutui. Ita cõcludit glo. in auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſanct. eccleſ. quam ſequitur Bar. in l. ciuitas. nu. 13. verſ. dicunt quidam. ff. ſi cert. pet. & Alex. ibidem. nu. 11. verſ. ꝙ ſi mutuum. conuenit & ſequitur Salic. in d. auth. hoc ius porrectum. nu. 2. verſ. quæro modum probãdi, vbi ſubdit hmõi probandi modum ab oĩbus admitti, concordat Rip. in l. ſi is qui nu. 10. uerſ probando mutuũ. ff. de pig. refert, & ſequitur Rolan. à Vall. conſ. 41. Primo quidẽ aſpectu. nu. 36. ver. ubi dixit, ꝙ ſi pecunia. uol. 1. & poſt eũ Maſc. in tract. de prob. to. 2. cõcl. 381. nu. 3. uerſ. primo limitabis, & expreſſius idem Maſcar. concl. 728. nu. 4. uerſ. ſecus uero. & quibus alijs modis, coniecturis, & præſumptionibus probari poſſit pecuniam mutuo datam Prælato, ſiue adminiſtratori ciuitatis, fuiſſe verſam in vtilitatẽ Eccleſiæ, vel ciuitatis conſulẽdus tibi erit doctiſſimus Maſcar. in tract. de prob. to. 3. concl. 1161. nu 7. uerſi. examinemus in præſentia.

675 Item probatur, pecuniam fuiſſe verſam in utilitatem Eccleſiæ, uel ciuitatis, faciendo articulum, qualiter Eccleſia ſiue ciuitas, tpe recepti mutui ab eius prelato, ſiue adminiſtratore, indigebat tãta pecuniarũ quantitate, pro reficiendis, ſiue emendis rebus neceſſarijs. Item ꝙ in illis rebus reficiẽdis, ſiue emẽdis, fuit pecunia mutuo data. Item qualitate ille res fuerunt refectæ, ſiue emptæ per talem prælatum, ſiue adminiſtratorem, hanc probandi formam ſupplendo

glo. fin. in d. auth. hoc ius porrectum. C. de ſacroſanct. eccle. tradidit ibi Salic. col. fin. verſ. Itē quod Eccleſia tunc indigebat. vſque in finem, multifariā praxim circa hoc, ex multorum relatu ponit Bolognet. in l. ciuitas. nu. 44. verſ. quomodo probabit creditor. ff. ſi cert. pet. ad eum te remitto, qui ibi ſubdit ex mente Decij, Alciati, Iaſ. & aliorum in d. l. ciuitas. eſſe etiam probandam bonam famam & exactam diligentiam Prelati, ſeu adminiſtratoris, quorum dictis adde, quæ in proprijs terminis retulit Feder. de Sen. conſ. 119. nullum dubium eſt nu. 1. uer. circa quod aduertendum eſt. nota tamen unum, in materia huius praxis, quod eſt ſummopere memoriæ commendandum, tanquam paucis cognitum, nam reſtringit totam hanc praxim, quod eſt, nam quamuis in mutuo debeat probari uerſio, tamē illud habet, locum, quādo pro ſatisfactione oporteret ueni re ad diſtractione bonorū immobilium ipſius Eccleſiæ, uel ciuitatis: ſecus ſi poſſet Eccleſia, ſiue ciuitas ſatisfacere cum fructibus, quia tunc non eſſet neceſſe probare uerſionem in utilitatē Eccleſiæ, ſiue ciuitatis ſecundum Abb. ſing in cap. 1. nu. 9. uerſ. niſi quando extra depoſi. ad quod allegat tex. in cap. ea enim. §. hoc ius porrectum. uerſi. is creditor. 10. quæſt. 2. refert, & ſequitur Franc. Rip. reſpon. primo, in cauſa dñi Franciſci Mondani. nu. 3. uerſ. quando pro ſatisfactione. in tit de poſ. Pro complemento huius praxis, reuoco in dubium, quomodo ſuccurratur mutuanti, cum nō poteſt probare pecuniam eſſe uerſam in utilitatem Eccleſię ſiue ciuitatis? Dic tali caſu oportere, mutuantem habere regreſſum cōtra adminiſtratorem ciuitatis, ſiue prælatum Eccleſiæ, ſecūdum Bart in dicta l. ciuitas. nu. 9. uerſi. quæro dicitur hic. ff. ſi cert. pet unde hoc caſu practica erit, vt prius agas contra Eccleſiam, ſiue ciuitatem, quæ ſi opponant, quòd pecunia nō fuit uerſa in utilitatem, tunc breui manu facias citare prælatum, ſiue adminiſtratorem, ut cauſæ aſſiſtat. iuſta tex. in l. parentes. C. de euict. qui ſi non probant mandatum eorum, tenebuntur de dolo, ex quo adminiſtratorem, ſiue prælatū cum uerè non eſſent, ſe eſſe aſſeruerunt. l. ſi legatarius. l. quidam. ff. de dol. quo mādato probato, niſi etiam probent adminiſtrato, & prælatus pecuniam fore uerſam in utilitatem Eccleſiæ, ſiue ciuitatis, poterunt conueniri cōditione ob cauſam ꝙ pecunia fuit data, ut in utilitatem Eccleſiæ, ſiue ciuitatis conuerteretur, & uerſa non eſt. Ita punctuatim practicandum eſſe edocet Pract. Papienſ. in forma libell. in actione hypote. in gl in uerbo, mutuo, nu. 7. uerſ. ſuccurritur autem mutuanti. An autem ſit dare cautelam, qua creditor neceſſe nō habeat probare uer-

ſionem

Digitized by Google

676 ſionem in vtilitatem Eccleſiæ, vel ciuitatis? Breuiter † dic, ꝙ ſic, & eam vide ad apoſtill. ad Bar. in auth. hoc ius porrectum. in litera e, C. de ſacroſan. Eccle. quæ ſubnectit caſus, in quibus requiritur huiuſmodi probatio. vide ad eam.

677 Quæro ducenteſimodecimoſeptimo, qualiter probetur † ſubreptio in lieris apoſtolicis, remitto me ad Calder. conſi. 10. Ant. poſſidet. nu. 1. in tit. de prob.

Quæro ducenteſimodecimooctauo, quæ probatio eſt neceſſaria,
678 † vt monacus agens poſſeſſorio ad reſtitutionem monaſterij, obtinere valeat? R n̄de, faciendo articulum de titulo monacali, ideſt ſe eſſe monacū illius monaſterij, cōtra qđ agit. ſm Calder. qui hāc praxim ponit in conſ. 11 an monacus agens. in titu. de regul. refert, & ſequitur Felyn. in c. cū dilecta. limit. 3. verſic. & iſtis adde extra de reſcr.

Quæro ducenteſimodecimonono, clericus petens reſtitutionem
679 beneficij † de quo dicit ſe ſpoliatum quid debet articulando probare? Dic, ꝙ in primis erit neceſſe articulādo probare ſe nactum fuiſſe poſſeſſionem beneficij, cuius reſtitutionem petit ab eo, qui habebat poteſtatem inſtituendi ſecundum Archid. in c. vnico. nu. 1. verſi. debet, & tenetur probare, & uerſic. quid ad hoc, vt poſſit petere de eo qui mitt in poſſ cauſ rei ſeru. lib. 6. ubi ſubdit hoc per prius tenuiſſe Innoc. in cap. in literis extra de reſtitutione ſpoliato. refert & ſequitur Rota deciſione quinta. nota quòd aliquis eſt inductus in poſſeſſionem, in tit. de reſtitutio ſpoliato. in antiq.

Item, debet articulando probare titulum ſaltem coloratum, teſte
680 † Innoc. in cōſtitutus. extra de fil. presbytero. quem refert, & ſequitur Rota deciſ. 20. nota quòd in cauſa ſpirituali in tit de reſtit. ſpol. in antiq. ſequitur hæc omnia, ſub breui uerborum compendio, Calder. conſ. 11. monacus agens. in titu de regularibus.

Quæro ducenteſimouigeſimo, mulier, quæ ſponſalia de præſenti
681 † cum aliquo contraxit, religionem ingredi volens, quid articulando probabit; ardua eſt quæſtio, cum cōtra praxim inferius deſcribēdam, fortiter faciat text. in c. dominus. 32. q. 1. & in c. nec aliqua. 27. q. 1. per quæ iura paſſim, & vbique dixerūt Doct. ꝙ traductio ad domum viri, & cohabitatio, faciunt præſumi, mulierem fuiſſe carnaliter cognitam, nec ſi cōtrarium confiterentur, ſtandum foret eorum confeſſioni, quia ſolent colludere quandoque inter ſe. cap. diſcretionem. extra de eo qui cogno. conſanguin. vxor. ſuæ. Ex quibus poſſet prima facie dici, ꝙ deberet cogi in matrimonio remanere: attamen, ſi infraſcripta in articulis deducentur, & probabuntur, proculdubio

talis mulier poterit ad ſui libitum religionem ingredi,& vir ad alia vota migrare, cū prædicta præſumptio carnalis copulæ non ſit adeo efficax, quin non recipiat probationem in contrarium. iuxta notata in c. is qui. extra de ſpon. Eſto igitur uigilans, vt in articulis deducas, qualiter talis mulier, paucis diebus cū uiro fuit, & ſæpe ſæpius, tam de die, quam de nocte, conqueſta fuit de viro, ab ea fugam arripiendo, & publicè oſtendendo in uicinia, virum ſibi nō placere: vnde quia per hęc ſigna notoriè apparet diſſenſus, qui colligitur per extrinſeca, ſicut & conſenſus, quia aliter animus non probatur. l. Labeo. ff. de ſuppellectile leg. C. vt noſtrum extra vt Eccleſ benef. ç. ſignificaſti. extra de elect. Item ad hanc eandem praxim coadiuuādam, poterit articulando probari, reditus mulieris ad propriam domum c. ex literis. extra de ſponſ.

682. Item ſi cū veritate fieri poterit, articulando probetur † confeſſio vtriuſque, & vltimo loco in adminiculum huius praxis, poterit etiā articulando probari ingreſſus religionis, quem dicta mulier facere deſtinauerat; ſi enim per carnalem copulam matrimonium conſumaſſet, nō vtique ingredi vellet monaſterium, cauſa ſuæ damnationis, virum in ſæculo dimittendo, permittendo eum tranſire ad alia vota: nemo. n. præſumitur immemor ſalutis æternæ. c. ſancimus, 1. q. 7. & ex iſtis concludo vna cum Ancharan qui totam hanc praxim ponit in conſi 209. Facit dubium in quæſtione prædicta, per totum, quòd mulier ijs probatis, non obſtantibus ſponſalibus per verba de præſenti contractis, poterit ingredi religionem, virum dimittendo in ſæculo, qui ualebit ad ſecunda vota migrare.

683. Quæro ducenteſimouigeſimoprimo, qualiter probetur † quem eſſe alicuius familiarem? Dic faciendo articulum de mutuo conſenſu domini ſcilicet, & ipſius familiaris, quia de vtriuſque obligatione tractatur; familiaris enim obligatur domino ad ſeruitium, & dominus ad ſtipendium, vel aliud iuxta pactum hinc inde conuentum hanc articulandi & probandi formam habes ad Anchar. conſi. 398. pro clariori deciſione. numero 1. verſic. quòd in contrahenda familiaritate.

684 Itē probatur aliquem eſſe alicuius familiarem, eo ipſo ꝙ † cum alijs famulis aſſociatus eſt, & in illo ſeruitio ſeruit, quemadmodum alij ad id deputati, quāuis nulla deputatio, vel ſcriptura de hoc appareat. l fi. in prin. C. de proxim. ſacr. ſcrin. lib. 11. ita edocet Bar. in l. 1. § familiæ. num. 5. ff. de public. & vectigalib refert, & ſequitur Maſcard. in tract de prob. to. 2. cōcluſione 756. in prin. & ſi ſcire cupis, quotu-

Digitized by Google

quotuplex ſit familiaritas; & quos effectus producat, uide Bal in l. 1. nu. 2. verſi. & ante omnia. ff de epiſcop & cler.

685 Quæro ducēteſimouigeſimoſecūdo, qualiter probetur † idoneitas perſonarum ad beneficia curata? Reſponde faciendo articulum de idoneitate naturali, ſtatuta a ſacris canonis, & talis idoneitas naturalis conſiſtit in ætate, in morum probitate, & ſcientiarum eminentia. hanc articulandi formam tradit Anchar. cōſ. 404. tria dubia. nu 2. verſ. debet intelligi. refert & ſequitur Fab. Locr. in comm. 4. liter. arbitr. par. 4. q. 4. principal. num. 106. verſ. & eligenda perſona. concordat Abb. in c. dudum. num. 8. verſ. nota quòd electus. & iſtæ qualitates probantur per teſtes, ut dicit Rot. deciſ. 8. ſi mandatur. in tit. de probatio. in nou. reliqua in ſubiectu huius quæſtionis uide ad Felyn. poſt Abb. in c. dudum. extra de præſumpt. & ad Maſcard. in tract. de prob. nu. 2 concl 877. & concl 878. nu. 17.

Quæro ducenteſimouigeſimotertio, eodem themate retento,
686 † qualiter probetur monetæ bonitas? Dic faciēdo articulum de materia, pōdere, & forma, ſecūdum Doct. qui hanc probandi formam ponunt in cap. quanto extra de iureiurando & in l. 1. ff de vete. numiſmat refert, & ſequitur Calcan. conſ. 15. viſo inſtrumento inueſtituræ liuellariæ. nu. 4. verſ. quòd bonitas & hoc quantum attinet ad bonitatem intrinſecam. Sed ſi occurreret caſus de probando monetæ bonitatem extrinſecam; tunc faciendi erunt tres alij articuli, de quibus ubi videndus erit idem Calcan. in d. conſi. 15. qualiter autē, vt deſuper dictum eſt, probetur monetæ bonitas intrinſeca, teſtatur Rot. deciſ. 2. caſus talis eſt. nu. 3. verſ. de iure ſunt neceſſaria tria, in tit. de pactis. in antiq.

687 Quæro ducēteſimouigeſimoquarto, qualiter probetur † clericatus? Reſponde probari, literis confectis ſuper clericatu. Secundum Bal. in l ſi qua per calumniam. num. 3. verſ. aut ſunt confectæ ſuper clericatu. C. de epiſcop. & cleric. probatur etiam teſtibus. Secūdum Gram. conſ. ciuil. 110. auditū mihi eſt. nu. 3. verſ. quòd imo clericatus, vbi dicit pro hoc dicto eſſe tex. in cap. 1. iuncta ibi glo. in ver. per argumēta de cleric. coniugat. & Guid. Pap. quæſt. 449. num. 4. verſi. iuxta pręmiſſa quęro, & in deciſ. 474. imò plus ſubdit, idem Gram. in d. conſ. 110. fretus auctoritate Ange. in l. 2. §. diem. ff. quemadmodum teſt. aper. col. 2. quod clericatus poterit probari teſtibus ſingularibus, & fortius vno teſte, quod vltimum approbat Bald. in c. licet, vniuerſus nu. 4. verſi. iſta gl. eſt arg. extra de teſtib. quem ibi ſequitur Fely. in fi. verſi. quòd clericatus, & Iaſ. in l. reſcripta. num. 7. ver.

quòd

Digitized by Google

quòd clericatus. C. de præcib. Imper. offeren. cóuenit Roland. à Val. conſi. 4. nu. 5. uol. 1. & ad manutenendũ clericum in quaſi poſſeſſione clericatus, ſufficit probare delationem habitus, ita dicũt Petr. & Cyn. in d. l. ſi qua per calumniã C. de epiſcop. & cleric. & poſt ipſos, Alex conſ. 8. uidetur primo dubio. uolum. 1. & Rot. deciſ. 13. nota, ꝙ clericus exiſtens. in titu. de proba in antiq. reliqua. in ſubiectu huius queſtionis uide ad Caſſan. in cõſuetud. Burgund. in titu. des iuſtices. §. 6. in tex. ibi ſunt Creuz. nu. 12. uerſ. dicit tamen Bart. Vide inſuper Maſcard in tract de probatio. tomo primo, conclu. 302. & tomo eodem, conclu. 646. num. 8 & de noſtratibus Afflict. in conſtitu. regni apoſtatantes. nu. 12. uer. ſed quæro an ille, qui dicit, & an ex eo, ꝙ Papa conferẽdo beneficium, & in bulla nominet illum clericum, probetur clericatus, uide Gram. deciſ. 81. nu. 3. cum ſeq. refert & ſequitur Bar. ad Afflict. in conſt. regni apoſtatantes in titu. 6. de cuius dicti ueritate latè uidendus tibi erit Felyn. in d. cap. dudum. nu. 2. uerſ. quia cum ſcribatur extra de præſumpt & Carau. rit. 275. nume. 18. & ad quem ſpectet cognitio clericatus, vide Carau. rit. 235. nu. 4.

688 Quæro ducenteſimouigeſimoquinto, qualiter articulãdo † probentur angariæ & perangariæ? Dic probari, probato titulo & poſſeſſione tanti temporis, cuius contrarium hominum memoria non exiſtit? Ita probari poſſe edocet Gram. cõſ. ciuil. 147. excellens domine Ludouice. nu. 1. uerſ. quod ut ad probandum huiuſmodi angarias, reliqua in ſubiectu huius quæſtionis habes ad Capic. deciſ. 118. & ad Nigr. in c. regni grauamina, & ad Alberic. de Roſ. in l. neminem. C. de ſacroſan. Eccleſ.

689 Quæro ducenteſimouigeſimoſexto, ſocietas ut † inter duos fratres tacitè cõtracta uideatur, quid eſt in articulis deducẽdum? Dic, in primis deberi articulãdo probari, qualiter uterque, uidelicet unus alteri, & alter alteri, communicabat lucra. Itẽ, qualiter uterque lucrabatur; & negotiabatur, hanc articulandi formã deſcribit Bar. in l. Titium. §. altero. nu. 5. uerſ. tertio caſu. ff. de adminiſtr. tuto. quem referunt, & ſequuntur Bologn. in add. ad Ioann. de Anan. conſi. 65. uiſo puncto, in quo præmittitur. nume. 3. uerſ primò quod uterque. qui dicit, pro hac praxi eſſe caſum in l. cum dolus ff pro ſoc. cõuenit Alex. conſ. 24. uiſis dubijs probabiliter elicitis. nu. 5. uerſ. ibi concluditur. uolu. 1. Rom. conſ. 291. cũ iſti fratres. in princ. & Dec. conſ. 21. uiſo puncto, & diligenter pro uiribus. volu. 1. & in conſ. 628. in caſu de quo quæritur. nu. 3. uerſ. tria enim præcipue ſunt requiſita. uol. 2. qui ibi ait tunc demum ſocietatem eſſe tacite contractam, ſi primo

probetur,

Digitized by Google

probetur, quòd poſt mortem patris ſimul vixerunt, poſſidendo hęreditaté paternam indiuiſam: ſecundo quod lucra vndecũque prouenta, communicauerunt: tertio, & vltimo, quòd inuicem inter eos rationes non reddiderunt. hoc idem prius dixerant Petr. Ancharan. conſ. 149. plura dubia elicita ſunt num. 2. verſ habitatio lucrorum, in communi collatio & Bal. in l prima, nu. 4. verſ. tamen ex quo ſimul habitauerunt. C. qui teſtam. face. poſſ. & Ange. conſi. 112. bona acquiſita. nu. 1. verſ. ſuppoſito igitur.

690 Quæro ducenteſimouigeſimoſeptimo turbatus † in poſſeſſione q̃ñ agit criminaliter, quid in articulis deducere debet? Vide Alex. conſ. 80. viſo & examinato proceſſu per totum. vol. 2. & nouiſſimè Maſcat. in tract. de prob. to. 3. concl. 1192. & quibus exceptionibus iuuari poſſit ad hanc praxim elidendã, uidendus tibi erit Fran. Rip. reſpon. 1. nu. 4. verſ. ſi ergo dominus Præpoſitus. in tit. de decim.

691 Quæro ducenteſimouigeſimooctauo, cõcubinatus, qualiter † articulando probetur? Si caſus occurrat articulando probari, quòd talis talem tenebat mulierem liberę conditionis in domo ſua in ſuam concubinam, & habitu concubinali, eaque vtebatur, ipſamque tractabat, ut eius cõcubinam, uicinis ſcientibus, uidentibus, & audiẽtibus. hanc articulandi formam aſtruit Angel. in Auth. de trient & ſemiſſ. § conſideremus. nu. 10. verſ. nota ad probandum concubinatum, refert, & ſequitur Soc. conſ. 39. viſis & inſpectis. nu. 9. verſ. ad probandum concubinatum. vol. 1. & poſt eum Maſcard. in tract. de prob. tom. 1. conclu. 342. nu 12. verſ. articulis vero.

692 Quæro ducenteſimouigeſimonono, ſeruitus uię qualiter † articulando probetur? Reſponde, faciendo articulum, qualiter ille ſaltem decem annorum ſpatio, vel alio à iure requiſito, vſus fuit iure proprio, hoc eſt iure ſeruitutis tali uia, eaque utendo, vt ſibi acquireret ſeruitutem prædictam; item erit etiã articulando probandum, qualiter aduerſarius, contra quem intendebas præſcribere ſeruitutem viæ, ſciebat, te vti ſeruitute viæ iure proprio, ad finem ſeruitutem quærẽdi, & quòd non contradicebat; & ſi contradicebat, cur tu vtebaris ſeruitute: iſto etenim modo probatur, & præſcribitur ſeruitus viæ, & quælibet alia ſeruitus. ſecũdum Innoc. in c. bonæ memoriæ. il 2. num. 6. uerſ. ꝙ uſus utentis extra de poſtul. prælat. expreſſus hoc idem tenet Pau de Caſt. in l. fi. nu. 1. uerſ. requiritur ergo ff. quemadmodum ſeru. amit. refert, & ſequitur Ioannes de Amic. conſi. 81. ex facto ius oritur. nu. 8. uerſ. debet ponere, & probare.

693 Quæro ducẽteſimotrigeſimo, ut Trebellianica detrahi poſſit, qđ

eſt in

Digitized by Google

eſt in articulis deducendum? Reſponde deberi articulando probari, qualiter heres rogatus reſtituere, reſtituit, & quòd ut heres rogatus reſtituit l. mulier. §. ut Trebelliano. ff. ad Trebelli. l. cũ filio familias. ff. de legat. primo. refert & ſequitur Rom. conſ. 206 licet de communi concluſione. nu. 2 uerſi. quoniam ad hoc.

694 Quero ducenteſimotrigeſimoprimo, † quid eſt articulando probandum, vt exequutor exequendi iure priuari poſſit? Reſponde in primis, deberi articulando probari iuſſus diocæſani: itẽ qualiter poſt diocæſani iuſſum, lapſus eſt annus, ita practicari edocet Rom. conſ. 228. pro plena diſcuſſione. nu. 10. uerſi. vt quis exequendi iure.

695 Quero ducenteſimotrigeſimoſecundo, decendij tempus ut † currat, quid eſt in articulis deducẽdum, ad interpoſitionem appellationis? Dic imprimis deberi articulando probari, qualiter ſciuit ſentẽtiam latam eſſe l. prima. § ſi aduerſus abſentem. ff. de appell.

96 Item, qualiter in ſuum præiudicium lata fuit, ſm gloſ. not. † in c. cõcertationi in verbo, ſciuerit de appell. refert, & ſequitur Roman. cõſ. 383. ex propoſito themate nu. 18. uerſiculo, ut enim tempus decendij conuenit. Capic decif. 130. nu. 1. uerſiculo, quoniam duo.

697 Quæro ducẽteſimotrigeſimotertio, quæ probatio eſt † neceſſaria ad purgationem indicendam? Reſponde, tria, quorum vnũ de per ſe ſufficit, uidelicet vulgata infamia, graue ſcandalũ, & uehemẽs ſuſpitio, ut probat tex. in c. inter ſollicitudines. ext. de purg. canon. refert, & ſequitur Ro. conſ. 351. in propoſito caſu. nu. 1. uer. tria enim ſunt.

698 Quæro ducenteſimotrigeſimoquarto, vendens rem † ad credentiam, cariori tamen pretio, quam fuiſſet venditurus, ſi incontinenti ſolueretur pretium, vt talis cõtractus vſurarius iudicetur, quid erit neceſſe articulando probare? Reſponde faciendo articulũ, qualiter tempore celebrati contractus non erat ueroſimile, rem venditã magis valuiſſe tempore ſolutionis, quam tempore cõtractus: itẽ, qualiter venditor tempore cõtractus res ipſas venales habebat. hæc duo probantur in c. nauigãti. & in c. in ciuitate. extra de uſur. vltimo erit etiam articulando probandũ, qualiter venditor erat ſolitus fænerari. hoc ultimum expreſſe probatur in c. illo vos. extra de pignor. & in c. ad noſtrã. extra de empt. & uen. refert, & ſequitur Ro. conſ. 419. in primis ſciendum eſt. nu. 1. uerſi. primum quòd tempore contractus.

699 Quæro ducenteſimotrigeſimoquinto, tu ſcis ꝙ † familiaris repellitur à teſtificãdo pro eo, cui famulatur l. 2. C. de teſtib. lege, eos. lege, idonei. ff. eod. titulo, quid erit tali caſu articulando probãdum, ut teſtimonium ferre minime prohiberi valeat? Reſpõde, in primis

debere

debere articulando probari, qualiter famulatur, ei, pro quo teſtimonium dixit, ſine ſalario, hoc probato a teſtificando non repellitur ſecundum Spec. in tit. de teſtibus §. 1. nu. 13. ver. ſed de quo.

700 Item, articuletur etiã in adminiculum huius praxis † morũ honeſtas, & vitæ ante actæ probitas: ijs extremis probatis, poterũt familiares in teſtes recipi. ſecũdũ Bald. in l. 2. nu. 4. verſi. ꝙ familiares honeſti. C. de teſtib. hãc articulandi formã tradit Rom. conſ. 420. in quæſtione propoſita uidetur decidi num. 4. & 5. refert, & ſequitur Crot in tract. de teſtib. par. 4. nu. 125. verſi. 1. quando familiaris.

701 Item poterit articulando probari, ꝙ licet olim & de præterito fuerit familiaris illius, pro quo teſtimonium dixit, tamen tempore, quo teſtimoniũ perhibuit, non erat familiaris illius, nec ei famulabatur: hoc enim caſu, minime à ferendo teſtimonio poterit depelli: quinimo iure licito uenit in teſtem admittendus, ſi Bald. ſequi uelimus in dicta lege ſecunda. numero tertio. C. de teſtibus, & Bartol. in lege, Titius. ff. de milita. teſtamen. refert & ſequitur Crot. in tracta de teſtib. parte 4. num. 128 verſiculo, quarto fallit in illo. quib. autem coniecturis cognoſci poſſit, ſi famulus fuit expulſus à domo domini ſimulate, cauſa teſtificandi? Dic, quòd Dominus Felin. in c. in literis. num. 2. verſic. dicentes cognoſci ext. de teſtib. circa hoc cõcludit, quòd hoc dignoſci, & diſcerni poterit ex hoc ſolum, ſi incõtinenti talis famulus rediret ad domum domini: ſecus ſi ex interuallo. l. ſi uẽtri. §. in bonis. ff. de priuileg. cred. hinc pariter dixit Bar. in l. fin nu. 1. ver. nam ſi ex lõginquitate. ff. de don. inter uir. & uxor. ꝙ iſto caſu duo ſunt, quæ faciunt ceſſare ſuſpitionem ſimulatæ expulſionis à domo domini, videlicet longum interuallum. vel quòd antea quàm famulus redeat ad eundem dominum, poſuerit ſe cum alio, vel quæſierit ſe ponere: ſubdens, neceſſe eſſe, quòd iudex arbitretur, quia aliàs poſſent machinari multæ fraudes: vnde oportet intelligere longum interuallum, ſcilicet poſt teſtificatum: ſi enim ante curriſſet interuallum, & facta depoſitione pro domino, reuerteretur ad dominum, non ſufficeret, quia actus ſequens declarat animum præteriti temporis. l. ſed & Iulianus §. mutui. ff. ad Macedon. quinimo admonuit Bald. in c. in literis. extra de teſtibus, quòd tali & occurrenti caſu famulus eſſet diligenter interrogandus, quare fuit repulſus à domino, & an ſit reuerſurus nec ne, & ſi eſt vilis perſona, & ſuſpecta, quòd poterit torqueri. arg. tex. in l. quicũque. in fin. & in l. mancipia. C. de ſeru. fugitiu. habetur etiam per Sal. in l. ſeruos. C. de queſt. refert & ſequitur Marſ. in l. prima. §. idem Mumio.

Digitized by Google

mio.nu.2.uer.quo modo autem cognoſcetur,ff.de quęſt.& ſi hę omnes qualitates concurrerent,poterit in contrarium probari,qualiter famulus fuit expulſus poſt litem motam,uel præparatam,quia tunc non poſſet teſtificari ſecundum Spec.in tit.de teſtib.§.1 nu.13.uer. uel dic quod ſi ante,licet contrarium firmauerit Marſ. in d. §.idem Mumio.nu.1.uerſiculo,hanc tamen concluſionem, ff.de q de cuius dicti veritate uide eundem Marſi.in l.1.§.ſi ſeruus nu.7.uerſ. quod conditio teſtis.ff.de quæſt.

Quæro ducenteſimotrigeſimoſexto , quid eſt neceſſe articulando
702 † probare,ad hoc ut creditor peruenire poſſit ad uenditionẽ pignoris conuentionalis,& uẽditio inde ſequuta uiribus ſubſiſtat? Dic,ꝙ in primis debet apparere de mora debitoris in ſoluendo.l.cũ ſoluendo,ff.de diſtract pign.l.moram.C.de pignorib.& hypot.

Item,qualiter debitor per moram ab eo contractam, fuit expecta-
703 tus † per biennium.l.2.C.de iure domin. impetr.niſi aliud tempus ſit pacto,uel conſuetudine præfixum,l.de quibus,ff.de legibus & ſi iſta ceſſarent,uenditio eſſet nulla.

Item antea quam pignus uenale exponeretur , fuit denunciatum
704 † debitori,quod illud reluere ſibi debuiſſet, iuxt. tex.in l.creditor, C.de diſtract.pign.refert,& ſequitur Bar.qui hanc praxim ponit in l.fi.nu.3.uerſ quę debeant interuenire,ff.de deſtract.pign.qui ibi in fine ſubdit multas cautelas,quibus mediantibus, debitor poteſt pignoris uenditionem impedire.

Quæro ducenteſimotrigeſimoſeptimo,quid eſt neceſſe articulan-
705 do † probare,ut poſthumus præteritus rumpat teſtamentum, & fideicommiſſum deficere faciat? Dic, eſſe neceſſe articulando probare,qualiter poſthumus in totum natus eſt uiuus ex utero matris cõgruo tempore,& quod non erat monſtruoſus,iſthæc praxis colligitur ex dictis per Soc.conſ.275.in cauſa fratrũ Andreæ de Meis . nu. 20.uerſi.unde dubitatur nũquid faciat deficere.uol.2.& ĩ l.cũ auus. nu.110.uerſi.ſed quęritur quid ſi grauatus.ff.de cõd & demõſtr.ſed dubium ſtat quomodo faciẽda ſit probatio, quòd partus ſit natus uiuus,& non monſtruoſus,uide Caſſa.conſ.19.nobilis Antonius Buſſus per totum,& conſi.20.uerſi.hinc eſt.quem refert & ſequitur Vtſill.ad Afl.deciſ.236 nu.1.uerſi.modum autem probandi.

706 Quęro ducenteſimotrigeſimooctauo, quæ ueniunt probanda † & in articulis deducẽda, ꝓ eo q ĩtẽtat publicianã ? Dic,quinque,de q-bus uide Spec.ĩ tit.de action. & pet.§.2.nu.41. uer.& nota quinque eſſe neceſſaria,quæ primitus retulit gl.& poſt eã Doct.ĩ §.aliæ. Inſt.

de

de actio. & an publiciana detur contra titulo poſſidentē. remitto me ad Alex.cōſ.90. & Ro.cōſ.424. & an agēs publiciana debeat habere titulū,& vacuā poſſeſſionem,uidendus tibi erit Alex.conſ.45.lib.3.

707 Quęro ducēteſimotrigeſimonono,agēti redibitoria qualiter† cōſulatur in articulis? Diſtingue tres caſus,vt undecunq; materia pręſentis praxis eluceſcat: primus caſus eſt, quando morbus ſiue defectus rei emptæ innoteſcerat utrique.ſ.emptori & uenditori, & hoc caſu nullum remedium iura prodierunt aduerſus uēditorem: quod ideo eſt,quia ſcienti nō ſit iniuria, neque dolus.l.1.§.ſi intelligatur. ff.de ædilit.edic.l.paciſci. ff.de pactis. c.ſciēti de reg.iu.lib.6.ad eos dūtaxat modos ædilitiū ædictum iura extendi ſanxerunt, quos quis ignorauit vel ignorare potuit. l.quæritur,§.ad eos. ff.de ædilit.edic.

Scđus caſus eſt,qn̄ uterque ignorauit,& iſto caſu cōpetit quanto

708 † minoris pretij,non autem ad totum damnum.l.tenetur.ff.de act. emp.l.quæro.ff.eod.tit.ponit gl.in c. cū ſit ars.in uerbo,repræhēdēdi.ext.de æta.& qualit quo caſu qualiter ſint formādi articuli, dicā inferius in qōne de intereſſ.quāti plurimi,& ultra per me ibi dicta, quid probare debeat actor agēs actione quāto minoris,vidēdus tibi erit Maſc.in tract.de prob to.2.cōcl.615.nu.16.ver.emptor autem.

Tertius & ultimus caſus eſt,quando alter tantum ex contrahēti-

709 bus ſciebat,† & ſi emptor eſt ſciens,ſibi imputet per ſupradicta:ſed ſi uenditor tantum ſciret, teneretur ad omne intereſſe,quod paſſus eſt emptor ultra pretij reſtitutionem.l.Iulianus §.ſi uero ſciēs.ff de action.emp.ubi gloſ. in uerbo,empturus,cōſtituit differentiā inter actionem quāto minoris prętoriam,& ciuilē: uide per te: ijs igitur ſuccincte declaratis, deuenio ad praxim ultimi caſus in quo dico, ꝗ ſic debent formari articuli, uidelicet,quòd equus uenditus erat morboſus ante uenditionem, ut quia habebat dolorem in ſpatulis, uel alium ſimilem morbum, de quo emptor non erat conſcius & uēditor ſic, de quo ſpecifice debebat emptorē certiorare, & non ſufficit ſi ipſum generaliter admonuiſſet, & certioraſſet: nam in generali ſermone non præſumitur quis uelle renunciare iuri, cui ſi ſciuiſſet, ueriſimiliter nō renūciaſſet.arg.tex.in l. ſed ſi quis. §.quæſitum.ff ſi caut.c.in generali. de reg.iur.lib.6.c.unica.ext.commod.

710 Item poterit articulando probari, qualiter equus uenditus mortuus eſt intra triduum, & fuit inuentus habere cor macidum & putridum: nā per hoc ſatis ſuperque apparet,morbum propter breuitatem temporis præceſſiſſe uenditionem, arg tex.in l.ſi uenditor.ff. de priuileg.cred. & moneo, ut in ſimili uideas gl in c.ſi qua mulier. 30.diſt.

Digitized by Google

30.diſt. & in c.præterea.in verbo,poſt octor mēſes,extra de cler.per cuſſo & in l. unica.in uerbo,depulſa.C.de emen.ſeru. quæ gl.qualiter intelligatur, declarat Bal.in l.1.nu.12.verſ. ſed illa gl.C.de ædil. edic.& ad cognoſcendū,an uitium antiquitus viguerit necne,videndus tibi erit tex.in l.quæritur.§ ſinautē vitio veſicæ.ff.de ædil.actio. Et quamuis præſentē praxim applicauerimus ad venditionē equorū,poterit nihilominus adaptari & applicari ad omnes res,quæ venduntur cum vitio, pręcedente cōtractu. ſecundum Bal.in l.1.nu.12. verſ.idem in alijs rebus.C.de ædil.edic. Adde tamen prædictis, ꝙ in huiuſmodi praxi nedum debet articulari, quòd morbus viguit ante venditionem, ſed etiam ꝙ uiget poſt contractum: & hoc quia ſi deſineret morbus poſt emptionem, non eſſet redhibitioni locus, per text.ſing quē neſcio alibi in l.quæritur §.ergo puto.ff de ædil. edic. & circa hanc quæſtionem adde, quæ ſcite cumulat Maſcard.in tracta.de prob.tom.1.conclu.92.& tom.2.conclu.615.

711 Eliditur tamen proxima relata coniectura adducta cōtra † venditorem,ſi uēditor articulando probet, qualiter equus intra triduum poſt traditionem comedit herbas venenoſas; nam tunc non præſumitur,quòd fuerit mortuus ex morbo pręcedēte,ſed potius ex herbis venenoſis,quas comedit: quod iudicio peritorum in arte relinquendum eſt.ſecundum Ang.in l.ſciendū.ff de verb.oblig.vbi omnino uide Alex.& Abb in c.iuſtū, ex cuius dictis quaſi omnia verbatim tranſplantauimus extra de rer.permu.refert, & ſequitur Maſc. in trac.de prob.to.1.concl.92.nu.5.verſ.ſecundo limita,& to.2.conclu.632.num.4.ver. vt ſi equus comederit. quibus addo Ale. in l.ſi quis cum aliter nu.24.ff.de uerb.oblig.

712 Quæro ducēteſimoquadrageſimo,qualiter articulando † probetur malefides ementis res filij à patre? Reſponde faciendo articulū, qualiter talis filius denūciauit emptori,ne emere vellet,cū bona per eum emenda,ſint ſua,& ad ipſum ſpectāt ex legitima matris ſucceſſione,uel aliunde:huiuſmodi denūciatione facta & probata,emptor cōſtituitur in mala fide.ſecundū Bar.in l.ſi fundū.nu.2.uerſi ex hac l habes duo.C de rei uend.& idem dicas in matre diſtrahere volēte bona filiorū, quia ſimiliter emptores cōſtituūtur ex hoc in mala fide. Sed aduerſus hāc praxim ſolēt cauti cauſarū patroni in fauorem articulādo probare,qualiter filij,qui prętēdūt infringere alienatione factā per eorum parētes de eorū bonis ſunt eorū hæredes, & ꝙ ei ſucceſſerunt ex teſtō, uel ab inteſtato; hoc probato excluduntur ab eorū prætēdentijs,cum minime venire poſſint aduerſus factū defun

cti,l.

Digitized by Google

cti, l. cũ à matre. C. de rei vend. & in ſubiectu huius quæſtionis quęro, an ille, qui vendit poſt denunciatione ſibi factā, dicatur dolo deſijſſe poſſidere, & quale ſit eius cõſilium, vt vendere poſſit, uide Io. Andr. in c. pro aſſeſſore, in finalib. verbis, de regu. iur. lib. 6. & Aret. in §. ſed tamen in uerſ. ſed quærit ibi. Inſt. de vſucap. vbi exactè edocet, qualiter purgetur huiuſmodi mala fides. ſed tu circa huiuſmodi vltimum dictum vide doctam Cini diſt. in l. ſi §. in cõputatione. nu. 4. uerſi. tertio quæritur. C. de iure deliberan.

Quęro ducenteſimoquadrageſimoprimo, qualiter probetur tor-
713 turaſ † Reſpõde, probari multis modis, & primo confeſſione rei dicentis ſe fuiſſe tortum adeo quod ſi Poteſtas diceret contrarium, ei non crederetur, ſm Anchar. cõſ. 24. Viſa inquiſitione formata. nu. 2. verſi. quæritur cui debeat credi: quod ideo eſt, quia cõmuniter officiales terrarum ponunt homines ad torturam nocturno tempore, nemine ibi exiſtente, qua ratione attenta dixit Alex. in l. 1. §. diuus Seuerus. in litera d, ff. de quæſt. ꝙ per detentionem probantur tormenta, hunc probandi modum ſequitur & multis probat Maſcar in tract. de prob. tom. 3. concl. 1384 nu. 5. uerſi. ex ſupradictis ſequitur.

Item probatur tortura per coniecturas, & inditia, ſecundum Bal.
714 in l. ſi quis † in hoc genus. nu. 4. verſi. credo etiam. C. de epiſcop. & cleric. & Bart. in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi prætori, nu. 17. ff. de oper. nou. nunc refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1384. nu. 3. uerſi. ex quo ſequitur.

Item probatur tortura per vociferationem rei factam in camera,
715 † ſecundũ Marſ. in l. 1. § Diuus Seuerus nu. 4. verſic. ſi reus auditus fuit vociferare. ff de quæſt. quem in hoc dicto præceſſit Bal in c at ſi clerici. nu. 6 uerſi. numquid per clamorem, ext. de iudic. quos concomitatur Maſcar in tract de prob. to. 3. concl. 1384. nu. 12. verſi. ſecũdo ex ſupradictis colligitur.

Item probatur tortura per famam, ſm Bald in l. 1. c. ne ex delict.
716 † defunct. quem ſequũtur Alex. & Marſ. in l. 1. §. Diuus Seuerus. ff. de quęſt. & idem Marſ. in ſua crim. praxi. §. expedita nu. 15. refert & ſequitur idem D. Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1384. nu. 15. verſ. quinto colligitur. quibus adde Boſſ. idem tenentẽ in ſua crim. praxi, in tit de tortur. nu. 38 uerſic. ſucceſſiue quærendum eſſet.

Vltimo tortura probatur per ſtigmata & ligaturas, quæ in bra-
717 chijs † apparent poſt torturam illatam, ſecũdum Folle. in ſua crim. praxi, in uer. informationem capiat. num. 16. uerſicu. quòd per ſtigmata. ſequitur Maſcard. apud quem totam habentur in tracta. de

Digitized by Google

prob. to. 3. concl. 1384. numero 13. verſic. tertio colligitur.

Aduerte tamen, quod proximi relati modi, non ſunt ſufficientes
718 ad condemnare † faciẽdum aſſeſſorem in ſindicatu cum cõtra eum requiratur vera & plena probatio de torti ra, ut quia eſſent teſtes, qui ſuper ea de uiſu deponãt uel aliter plene probetur, ut notat Bar. in l. 1. §. ſi quis tamẽ nu. 1. ver. ſed quantum ad puniendum. ff. quod vi, aut clam. nam ex præſumptionibus quantumuis vehementibus, quis non poteſt condemnari. ſecundum Innoc. in c. quia veriſimile. ext. de prob. quod notant etiam Doct. in l. abſentem. ff. de pæn. & in l. ſi. C. de prob. & hoc totũ reſidet in arbitrio dominorum iudicato-
719 rum, † qui in ſubſidium poterunt cogere etiam per torturam familiares poteſtatis, & aſſeſſoris, ad teſtificandum aliquem fuiſſe tortuũ. l. diuus. Digeſtis de quæſt. refert & ſequitur Franc. Brun. in tractatu de indit. & tort. par. 2 quæſt. 5 nu. 37. uerſi. tu autem dicas.

Quæro ducenteſimoquadrageſimoſecundo, quę probatio eſt ne-
720 ceſſaria, † vt locator agere poſſit ad penſionem domus? Dic faciẽdo articulum qualiter tradidit poſſeſſionẽ rei locatæ conductori. Item qualiter cõductori uti frui licuit re conducta. hanc articulandi formam Doct. ſeliciunt ex l. ſi quis domum ff loc. vt refert & ſequitur Marin. Freccia in tract. de præſent. inſtrum. par. 7 quæſt. 9 nu. 2. verſ. vnde locator intantum, quod ſi eſſet uenditum aliquod pratum, quo ad ius paſculandi, uel locata aliquã domus ad habitãdum, & in inſtrumento non appareret renunciatio patientiæ, inſtrumentum deſuper confectum non eſſet liquidum, nec poſſet cõtra conductorem præſentari ad formam ritus, quia habet tacitam conditionem patiẽtiæ pręſtandæ, vt inquit tex. no. in l. ex conducto, in princ. Digeſtis loca. quẽ ad hoc mihi allegat Carau. rit. 166. item ſi qui debitores. nu. 20 verſi. ideo ſi fuerit venditum.

721 Quæro ducenteſimoquadrageſimotertio, ut exceptio, ne continentia cauſæ diuidatur, locum habeat, quid eſt in articulis deducendum? Dic, faciendo articulum de identitate perſonarum, actionis, & rei petitæ, hanc articulandi & probandi formam edocet Alberic. in l. nulli. nu. 2. verſi. dic ſecundum Iacob. C. de iudic. refert, & ſequitur Vrſill. ad Affl. deciſ. 354. nu. 6. uerſic. quando adeſt identitas. reliqua in materia huius quæſtionis uide ad tex. in l. fin. ff. de quib. rebus apud eundem iudicatur.

Quæro ducẽteſimoquadrageſimoquarto, quomodo probabitur
722 † diuiſio inter fratres? Reſponde, faciendo articulũ, qualiter vnuſquiſque ipſorum poſſedit rem vt propriam pro parte ſua longo tẽ-

pore,

pore, ſcilicet per decem annos inter præſētes, & uiginti inter abſentes. Item qualiter quiſque ſolus pro parte ſua ſubiuit onera occaſione rei quam poſſedit & ſolus ſenſit commoda, ita practicari edocet gloſ. in l. ſi maior in uerbo, ſi maior. C. com diuid quam ibi ſequuntur magis communiter Doct. referente Guid. Pap. cōſ. 55 omiſſa facti narratione nu. 7. uerſi. ad tertium dubium. ſequitur concordantes, allegando Alex. cōſ 92 viſo & diſcuſſo laborioſo. nu. 1. verſi circa primum, uol. 2. ubi paulò īferius, præſertim nu. 4. verſ. ſecus in illis intelligit practicam à gl. traditam in d. l. ſi maior procedere, ubi non eſſet nimia inæqualitas, ſed cum diuiſione concurreret debita cōgruitas, & ꝓportio, & fuit hoc uti ipſemet Alex dicit, de mēte Bal. in l. pe. nu. 2 uer. ego diſtinguo. C. commun. diuid. eandem declarationem approbauit idem Alex. cōſ. 25. attentis narratis in themate, nu. 16. uerſi. niſi ex alijs coniecturis, uol. 5. refert, & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 1 concl. 526. nu. 7. uerſi primo tibi ſublimitare licebit. quem omnino uide, quia alios modos probandi diuiſionem enunciat pariter, & enarrat.

Quæro ducenteſimoquadrageſimoquinto, quibus probationib.
723 quis † excludatur ab exceptione nō numeratæ pecuniæ? Vnde faciēdo articulum de geminata confeſſione illius, qui confeſſionē de recepto fecit, hanc probandi formam aſtruit glo. in l. in contractibus. § qm. in uerbo, penitus. C. de non num. pecu. quam ſequendo ſing. dixit Iaſ. in l. qui pecuniam nu. 4. uerſ. ſecūdo prædicta ff. ſi cer. pet. & Rom. in l. ſi uero. § de uiro nu 57. uerſi. per quæ patet, ff. ſol. mat. qui demum glo. opinionem refellit, hac ratione ductus, quia ea facilitate, qua quis inducitur ad confitendum ſemel, eadem forte inducitur ad confitendū bis, & ſepè ex interuallo: nam ſemper confideret de numeratione ſibi facienda: quarè dicit Rom. & alij qui eū ſequuntur, quòd huiuſmodi geminata confeſſio nō excludit exceptionem non numeratæ pecuniæ, quorum opinionem æquam, & in praxi receptiſſimam dixit Caballin. milleloq. 675. par. 2. & Felin. in c. ſi cautio. nu. 56. uerſi fallit quinto, ext. de fide inſtrum.

Item poterit articulando probari ad excludendam exceptionem
724 † non numeratæ pecuniæ, qualiter debitor agnouit debitum confeſſatum, ſoluendo partem illius: hoc etenim articulato, & probato, excluditur exceptio non numeratæ pecuniæ in reſiduo. l. cum fidē. C. de non nume. pecun. refert & ſequitur Rom. in l. ſi uero. § de uiro. nu. 57. uerſi. quòd ſolutio partis debiti, ff. ſolu. matr. ſequitur etiam Iaſ. in l. ſi pecuniā nu. 5, uerſ. quarto fallit, ff. ſi cert. pet. & hoc procedit,

dit, qñ ſimpliciter ſolueret, ſecus ſi exprimeret, & proteſtaretur, ꝙ non ſoluit animo agnoſcẽdi debitũ, ſecundũ Bald. in d. l. cum fidem, quẽ refert & ſequitur Felin. in c. ſi cautio. nu. 56. fall. 6. verſi. niſi expreſſiſſet. ext. de fi de inſtr. mouentur de tex. in l. 2. ff. de cond. indeb.

725 Item poterit articulando probari ad excludendam hanc † exceptionem, qualiter conuentus, in mortis articulo conſtitutus, in eius teſtamento confeſſus fuit, tantam pecuniarum quantitatem mutuo recepiſſe: hoc probato nedum poterit conueniri, ſed beneficio exceptionis nõ numeratæ pecuniæ minime iuuabitur, quia hoc caſu lex præſumit magis, quẽ cogitaſſe de morte, ꝙ de numeratione futura, ita gl. ſi quæ ſing. reput. in l. 1. C. de falſ. caul adiect. leg. refert, & ſequitur Iaſ. in d. l. ſi pecuniam. nu. 3. verſ. primo. ergo. ff ſi cert. pet. & Feli. in c. ſi cautio. nu. 54. verſi. fallit ſecundo. extra de fide inſtrum.

726 Itẽ poterit articulãdo probari, ſi veritas † opitulatur, qualiter cõuẽtus, qui oppoſuit exceptionẽ non numeratæ pecuniæ, eſt publicus cãpſor, ſiue, vt ita dicã, bãcherius: hoc probato ab h!oi exceptionis propoſitione remouebitur de tex. in l. fruſtra. C. de nõ nume. pecu. & eſt de hoc gl. ſing in § argẽtariorũ, in ver. moderno. Auth. de fideiu. quã ſumme cõmendãdo referunt & ſequũtur Iaſ. in d. l. ſi pecuniã. n. 6. ver. quinto ſunt q. ff. ſi cer. pet. & Fel. i c. ſi cautio. ext. de fi. inſtr.

727 Vltimo poterit articulãdo probari, qualiter conuentus erat † debitor in decẽ ex venditione, & demum fuit ſolenniter confeſſus, ſe illa decem debere ex cauſa mutui: nam ſi ago contra te ex confeſſione, non poterit opponi exceptio non numeratæ pecuniæ, quia illa habet locũ, vbi origo petitionis fundatur in numeratione: ſed vbi fundatur in cauſa pręcedẽti debiti, oportet probare, an illa cauſa ſit iuſta, vel nõ, l. aduerſus. C. de non numer. pecun. refert, & ſequitur Felin. c. ſi cautio. nu. 56. verſi. ſeptimo fallit. ext. de fide inſtrumen.

728 Quæro ducẽteſimoquadrageſimoſexto, quę probatio eſt † neceſſaria, vt quis dicatur ſpoliari quaſi poſſeſſione exigẽdi annuas penſiones, & ſolutiones? Reſpõde, faciendo articulum, qualiter debitor per plures annos ceſſauit ſoluere, quod debebat. Item qualiter creditor elapſo tempore præſtandi ſeu in termino ſolutionis ſibi faciẽdæ petijt & interpellauit debitorẽ, vt ſibi ſoluere debuiſſet, qui ſic requiſitus recuſauit, & recuſat ſoluere: hoc probato dicitur creditor priuatus & ſpoliatus ſuo iure, & quaſi poſſeſſione exigendi, propter quod datur remedium redintegrandæ poſſeſſionis, ſecundum Dec. qui hanc praxim ponit, in conſi. 136. In cauſa Reuerendi & præſtantiſſimi uiri. num. 1. verſi. quod eo ipſo. volum. 1. & Grau. conſi.

140. In

Digitized by Google

140.In cauſa ſpolij nu.1.verſi. & ſimile videmus.vol.1.refert & ſequitur Rot. Lucenſ.deciſ.4.nu.11.verſi.nam ad hoc.

729 Quæro ducẽteſimoquadrageſimoſeptimo, quæ probatio eſt † neceſſaria ad iuſtificandam vſucapionem? Dic, in primis deberi articulando probari bonam fidẽ ab vtraq; parte, arg tex.in l.2.§.ſi eam.ff. pro empto. & facit auth. malæfidei poſſeſſor. C. de præſcript. long. temp.quod intellige, quoad initium uſucapionis, & non quoad medium tempus, inſpecto iure ciuili: ſed de iure canonico exigitur cõtinua, bona, & recta fides.c. vigilanti. cap ſi. extra de pręſcriptione.

730 Itẽ debet articulãdo probari † iuſtus titulus, & cõtinuata poſſeſſio, & ꝙ res ſit immobilis, & non vitioſa; Hanc articulandi formam ponit glo.in cap.1. in uerbo, quod autem.16.q.3.vbi remiſſiue adijcit, qñ res dicatur uitioſa: quod autem pręicta quinq; requirãtur in probatione vſucapionis, allegantur per glo.ſequentes verſus.

Non vſucapies, niſi ſint tibi talia quinque,
Recta fides, iuſtus titulus, res non vitioſa:
Quòd res tradatur, & poſſeſſio continuetur.

Quæro ducenteſimoquadrageſimooctauo, quid eſt neceſſe arti-
731 culando † probare, vt dominus ab aliquo iniuriam recipiẽs, & dicẽs eius famulo, ne vnquam reuerteretur domum eius, niſi aliquid noui de offenſore ſentiret, ſi poſtea ſequatur homicidium, vt à tali homicidio excuſari poſſit? Reſpõde, in primis eſſe articulando probãdum, qualiter conditio famuli, in cuius perſonam directa erant dicta verba, aliud ſuadebãt quàm homicidium committendum: nam ſi talia verba, facias quod ſentiam aliquod nouum, eſſent prolata in talem perſonam, in qua poſſet cadere alius ſenſus, tunc ſtaretur interpretationi, & declarationi domini, puta ſi iniuriatus diceret procuratori, vel aduocato ſuo, facias quòd ſentiam aliquid noui de tali, tunc non de homicidio, ſed de uictoria litis eſſet intelligendum. Ita exemplificat Bal. in l.1. C.de ſeru.fugit.quẽ ibi ſequitur Iaſ.nu.31. verſ.puto, quod illa deciſio.& Fab.Locr. in comm 4.lit.e arb.par.4. quæſt.6 nu.550.verſ.ſexto limitetur.

732 Itẽ poterit articulando probari, qualiter offenſa illata † & facta dño, non fuit cum ferro, ſed cum pugnis: hoc probato non obſtãte, ꝙ dñs uſus fuiſſet talibus uerbis, intelligitur mandaſſe ſimilẽ vindictã cum pugnis; ideo ſi eius famulus occideret, non teneretur eius dñs de homicidio, per notata in l.1. C. vnde vi, vt tenet in proprijs terminis Ale in l.1.nu.6.uer.niſi offenſa. C de his quib.ut indignis.

Item poterit articulando probari, qualiter dominus non manda

733 uit occidi,† Sed ꝙ percuteret alapa,ſeu pugnis & ligno: nā tunc licèt famulus occideret, non per hoc dn̄s teneretur de homicidio, ita ſing. Bal. in l. cum mandati. in fi. uer. ſed ſi non erat aptum. C. mand. mouetur de tex. in l. 1. § ſed ſi claua. ff ad legem Cornel. de ſicar.

Item poterit articulando probari, qualiter famulus repudiauit
734 † commiſſionem domini: hoc probato, licèt poſtea famulus iuerit & occiderit, non tamen teneretur dominus, vt firmat Bal. in l. ſi literas. nu. 3. ver. qui non tenetur. C. mand. refert & ſequitur apoſtil. ad Bar. in l. non ſolum. §. ſi mandato in litera c, in fi. ff. de iniur.

735 Itē poterit articulando probari, qualiter inter dominū † & iniuriantem non præceſſit inimicitia capitalis, nec homicidium fuit ſequutū incontinenti, ſed ex interuallo: & ꝙ talia uerba non fuerunt prolata ad aurē famuli, ſed publice dicta fuerunt: aliàs vnum ex iſtis requiſitis ceſſantibus, dato ꝙ famulus homicidium perpetrauerit, nō teneretur dominus, ut teſtantur Iaſ. in d. l. 1. C. de ſeru fugit. nu. 31. verſi. 5. mirabiliter limita. & Fab. Locr. in commen. 4. lite arbit. par. 4. q. 6. nu. 550. ex quorum dictis præmiſſa habui, & ſuccincte retuli. vltra quos poterit articulando probari, qualiter poſt probationem dictorum verborum, ſcilicet, non reuertaris domum niſi ſentiā aliquod nouum de tali, fuit ſequuta pax cum inimico ſuo vel parētela, atg. tex. in l. 4. ff de adimen. leg. & uoluit Bar. in d. l. non ſolum. §. ſi mādato meo. nu. 12. verſic. ut quia fecit pacem. ff. de iniur. cuius dicta ego intelligerem, ſi famulus ſiue mandatarius habuiſſet notitiam de pace, aut parentela, aliàs ſecus. In materia & ſubiectu huius quæſtionis, an ſcilicet alloquutio ad aures faciat inditium contra alloquentem, ſi ſequatur delictum, uide late in unum congeſta per dominum Maſcard. in tract. de prob. tom. 1 concl. 80.

736 Quæro ducēteſimoquadrageſimonono, ut remedium † l ſecundæ. C. de reſcind. vend. ceſſet, quid erit in articulis deducēdum? Dic, ꝙ erit articulando probandū, qualiter ille, qui ultra dimidiam iuſti pretij ſe deceptum dicit, factum, & deductum ſuperiori contractu approbauit per alium ſubſequentem contractum, cum promiſſione de non contraueniendo: hoc probato, nulli dubium erit, quòd huiuſmodi remedium ceſſat per cōſenſus geminationem, ut pluribus probauit Grau. cōſ. 160. In hac cauſa. nu. 3. verſ. ex tot cōfirmationibus. vol. 1. intellige hanc praxim, quando prior conſenſus non fuiſſet præſtitus in minori ætate: ſecus ſi in minori ætate: nam tunc tali caſu geminatus cōſenſus nihil operaretur, ſecundo Rom. conſ. 54. Viſis circa id. nu. 3. uer. contrarium puto uerius. contra Rom. cōſuluit

ſuluit

Digitized by Google

ſuluit Abb conſi.71.Quinque dubia examinanda. nu. 8.verſi. & licet hæc verba protulerit. vol. 1.
737 Itē poterit articulãdo probari, qualiter in cōtractu, per quē quis dicit ſe læſum, interuenit decretum iudicis; hoc demōſtrato, remedio dictæ l.2 locus non erit, ſecundum Bar. in l pacta nouiſſima. C. de pact. de cuius dicti veritate late ibidem Alex. in primo notabili.
Itē poterit articulando probari, qualiter res, quæ dicitur uēdita
738 † vltra dimidiam iuſti pretij eſt prope malum uicinum, qua ratione attenta, res dicitur minus ualere, l cū ſæpe, § ſi ff. de cōtrah. emp. refert & ſequitur apoſtill ad Abb. in c. cum Ioannes in litera b, ext. de fide inſtrum. quæ pro ſua opinione allegat illud Virgilianum.
Mantua veh miſeræ nimium vicina Cremonæ.
Et illud Luca in bel. puni.
O mala vicinis ſunt Mænia condita Gallis.
739 Item poterit articulando probari, qualiter uenditor ſciebat † verum ualorem rei uenditæ: hoc probato tali remedio uenditor minimè adiuuabitur, vt firmat Alex. conſ. 1. Pōderatis ijs quæ in themate narrantur, & uiſis allegationibus nu. 2. verſ. & licèt Salic. vol. 6. quem in hac opinione præceſſerunt Glo. & Bart in l. quiſquis. C. de reſcind. vēd. quorum opinionem cōmunem dixit Card. Pariſ. conſi. 128. Potuit licite & iure permittente. nu. 36. verſ prout etiam & fortius vol. 1. & Dec. conſ. 583. Iuridicam eſſe arbitror concluſionem. nu. 1. uerſi. quo caſu. ſecundum communem, vol. 2.
Item poterit articulando probari lapſus triginta annorum a die
740 † initi & celebrati contractus: tanto enim tempore præſcribitur tali remedio, ſecūdum gl. Bar. Bal. Ange. & alios magis communiter, in d. l. 2. C. de reſcin. vend. quos cōcomitatur Abb. in c. cum cauſam. nu. 9. verſ. in eadem glo. ibi agatur. extra de cōtrahen emptio. Et in ſumma omnia quæ in præſenti praxi deducenda ueniebant, ut vnico verbo complectar, dic, quòd ualor rei poteſt dici minor ratione oneris adiuncti, ratione mali uicini, & ratione difficultatis in exigendo, ſecundum Grau. conſi. 145. Viſo proceſſu cauſæ iniuriarum. nu. 9. verſi. ſicut enim. uol. 1. quod ponit etiam Bart. licèt non ita clarè, in l. 1. §. ſi hæres. nu. 2. verſ. ſecundo nota. ff. ad Trebell. quod autē non ſit locus remedio l. ſecundæ, C. de reſcind. uend quando res uēdita habet onus adiunctum, tenet ultra citatos Maſcard. in tract. de prob tom. 2. conclu. 647. verſ tamen.
Quæro ducēteſimoquinquageſimo, quæ probatio eſt neceſſaria,
741 † ut fideicōmiſſum tacite remiſſum, intelligatur? Dic, probato curſu longi

Digitized by Google

tis longi temporis, computatione rationum inter partes ſæpius facta, & taciturnitate fideicommiſſarij: quarum ſi quædam deficiant, non ſufficit ad inducendam fideicommiſſi remiſſionem, vt no. in l. libertis, §. 1. ff. de alimen. & cibar. legat. ſecundum Bar. in l. Procula. ff. de proba. refert, & ſequitur Alex. conſi. 56. In præſenti conſultatione nu. 14. verſi. nota quòd ex computatione. vol 4. Nec putes, quòd iſta praxis ſit inconueniens, cum & ius fideicommiſſi futuri remitti poſſit, & coniecturis remiſſum probari firmat Dec. conſil. 206. Quæritur an diuiſio. nu. 9. verſ. & quia etiam ex coniecturis. vol. 1. & quòd eiſdem coniecturis probetur pœnæ remiſſio, data exactione ſortis principalis, placuit Rom. conſ. 143. Licet patiè, nu. 2. & ſic pariter inducitur donatio, ſi allegatę coniecturæ concurrant pro tutore conſanguineo de computo non reddito de adminiſtratione tutelæ. ſecundum Afflict. plura cumulantem ad intellectum tex. in l. Procula. ff. de proba. in deciſ. 13. vbi Vrſill. doctam additionem adnotauit; vide ad eum; Hinc etiam Alex. conſi. 56. In præſenti conſultatione, nu. 14. verſic. nec obſtat. l. Procula. ff. de proba. vol. 4. dixit, per huiuſmodi coniecturas induci remiſſionem alimentorum præteritorum, & quòd remiſſio cuiuſlibet debiti inducatur, ſi concurrant prænarratæ coniecturæ; voluit idem Alexan. conſi. 46. Viſis & accurate conſideratis ijs, nu. 12. verſi. quòd tria neceſſaria ſunt. vol. 1. quem alios referendo ſequitur Iaſ. in l quæ dotis. num. 18. verſic. item fall. quando tria concurrerent. ff. ſolu. matrim. vbi dicit hanc opinionem communem.

742 Quæro ducenteſimnquinquageſimoprimo, vt rerum † ſtabilium eccleſia facta alienatio, viribus ſubſiſtat, quæ ſunt articulando probanda? Dic eſſe articulando probandum, qualiter eccleſia, de cuius rei alienatione agitur, erat in euidēti & extrema neceſſitate. cap dudum. de rebus eccleſ. non alien. lib. 6.

743 Itē qualiter talis alienatio redundauit in euidentem † vtilitatem eccleſiæ, & quod in tali alienatione interuenit conſenſus epiſcopi, ſeu alterius ſuperioris, hęc omnia in præſenti praxi deducta eliciuntur ex d. tex. in cap dudum. vt firmat, & ſequitur Dec. cōſi. 174. Pro tenui facultate mea diligēter perlectis, nu 1. verſic. nam clarum eſt. vol. 1. & in conſi. 282. Viſo puncto. nu. 6. verſic niſi propter eodem vol. 1. in quibus ait hāc eſſe communem opinionem, vt refert Vrſil. ad Afflict. deciſ. 17. nu 5. verſi. & de alienatione rerum ſtabilium. licet gloſ. in Clemen 1. in verbo, neceſſitas, de rebus eccleſ. non alien. velit, quòd alterum præmiſſorum, videlicet neceſſitas, vel vtilitas

ſuffi-

Digitized by Google

ſufficiat, vt huiuſmodi alienatio viribus minime careat, pro quo facit. tex. in l. ſi quis ita ſtipulatus fuerit. ff. de verb. oblig. & in l. cũ pupillus. §. 1. ff. de cond. & demonſt. maxime cum hæc duo, nempe neceſſitas, & vtilitas, æquiparentur, ut eſt videre ad tex. in d. c. dudum. de reb. Eccleſ. non alien. lib. 6. & in c. quæris extra de ætat. & qualit. & in c. propoſuiſti, & in c. in diſpenſationibus. extra de præben. & in c. tali. prima, quæſt. 7. cuius glo. opinio in tãtum procedit, quòd Ab. in c. quę in eccleſiarum nu. 5. extra de conſtit. dixit valere alienationem rerum eccleſiæ abſque ſolemnitate factam, ſi eſt in euidentem Eccleſiæ utilitatem: quod nota; & ſi ſcire cupis per extenſum omnia de iure requiſita in alienatione rei eccleſiaſticæ, adeas Soc. iun. conſ. 15. Viſis publicis inſtrumẽtis. uol. 1. & quæ requirantur in diſmembratione rerum eccleſiaſticarum, uide ad Rot. deciſ. 1. in titu. de reb. eccleſ. non alien. in nou.

744 Quæro ducenteſimo quinquageſimoſecundo, quibus † coniecturis probetur, teſtatorem de poſthumo ſenſiſſe? Dic faciendo articulum, qualiter teſtator in eius teſtamento de poſthumo mentionem fecit. l. qui filiabus. ff. de legat. 1.

745 Item qualiter teſtator ſibi extraneos hæredes inſtituit. † l. tertia, C. de inoffic. teſta. l. fin. C. commu. vtriuſque iudic.

746 Item qualiter teſtator magnum habebat patrimonium, ita quòd erat veroſimile ex patrimonij quantitate, habito reſpectu ad numerum filiorum, quòd teſtator tantum poſthumo reliquiſſet. arg. text. in l. filiæ. ff. de legat. 3.

747 Item qualiter teſtator in eius teſtamẽto dixit, relinquo † filiabus meis tot, cum vnam tantum natam haberet; huiuſmodi enim dictio cum pluralis ſit, non poſſet verificari niſi de poſthuma ſenſiſſet. arg. tex. in l. ſi. ff. ad Trebellianum, l. qui quartam. in fi. ff. de legat. 1.

748 Item poterit articulando probari, qualiter teſtator ſciebat, quòd eius uxor erat prægnans. l. ſi cum uel in utero. C. de militari teſtam. hanc articulãdi & probandi formam, cum locis, unde iſta praxis deſumitur, apprime edocet lucerna iuris Bar. in l. qui filiabus, n. 5. uer. primo ſi de poſthumo, ff de legat. 1.

749 Quæro ducenteſimoquinquageſimotertio, quæ probatio eſt † neceſſaria, ut Doctor qui promiſit legere, ualeat legere per ſubſtitutũ? Reſponde faciendo articulum, qualiter expreſſe fuit habitum inter ipſos contrahentes, quòd legere potuiſſet, per ſubſtitutum.

750 Item qualiter ſubſtitutus eſt eiuſdem peritię, ſcientiæ & † doctrinæ. l. nemo. Vbi Bar. nu. 5. uerſ. ſed docens ff. de duob. reis. Sed pone, quòd

Digitized by Google

q. inter ipſos contrahentes nihil fuit expreſſe actum, neq; dictum, de ſubſtituto, quid erit tunc articulando probandum, vt doctor cõductus ad legendum per ſubſtitutum legere poſſit? Dic probando, qualiter doctor cõductus ad legendũ erat ſolitus attẽta eius peritia, conditione, & qualitate legere per ſubſtitutum: nam hoc probato, in dubio videtur actum, & cõuentum iuxta eius ſolitum. argu. tex. in l. accepto. iuncta ibi glo. fin. C. loc. vel poterit probari cõſuetudo ſtudij, in quo conductus fuit, vt legeret, nam ſi in eo conſueuit legi per ſubſtitutum, intelligitur cum vltimo conductore tacite actum, vt per ſubſtitutum, legere valeat. l. quod ſi nolit. § qui aſſidua. ff. de ædi. edic. l. ſi prius §. 1. ff. de aqua plu. arcen. refert, & ſequitur Bar. in d. l. nemo. nu. 5. uerſi. vel ſi erat doctor. ff. de duob. reis.

Quæro ducenteſimoquinquageſimoquarto, qualiter probetur,
751 † quod quis dolo deſierit poſſidere? Reſponde, hoc probari coniecturis, & ſic cũ caſus occurrerit, in articulis deducere poteris, qualiter conuentus rem petitam ab actore deſijt poſſidere poſt litem cõteſtatam in ea, vel poſt præſentationem libelli, uel poſt ipſius libelli denuntiationem, & litis mouendæ ſuper ea, & ijs caſibus ſi conuentus deſinat poſſideri, dolo præſumitur deſijſſe poſſidere, arg. tex. in l. ſi fundũ. C. de rei uend. l. quædã. § nihil. ff. de edẽ. l. 2. l. Fulcinius. §. quid ſit latitare ff ex quib. cauſ. hanc praxim inſtruit Dyn. in c. p poſſeſſore. nu. 5. verſ. & dicendũ eſt: de reg. iur. in 6. quem ibi ſequitur Ioan. And. in uerſ. quid ſi poſſidebat. & Bar. in l. qui petitorio. nu. 3. uerſ. certe eo ipſo. ff. de rei uend. & in l. uõ ſolum § morte. nu. 42 uerſ. Item ſi nuncio. ff. de ope. nou. nun & in d. l. Fulcinius § qd ſit latitare. nu. 4 uer. per hoc dicimus quòd ſi quis. ff ex quib. cau. in poſſ. eat. reliqua in ſubiectu huius praxis uide ad Affl. in conſt. regn. eorum fraudibus, & ad Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1192. nu. 10. uerſ. probabitur autem. Et an ſuper huiuſmodi articulis poſſit interrogari conuentus? Dic, quòd ſi interrogatur, cogitur reſpondere. ſecundum Maran. in ſuo aur. aduoc ſpec. par. 6. memb. 7. pri. par. indic nu. 7. uerſ. quòd poteſt quis interrogari.

Quæro ducenteſimoquinquageſimoquinto, ut pœnitẽtia locum
752 non habeat † in contractu permutationis, quid eſt neceſſe articulãdo probare? Reſponde, faciendo articulum de rerum permutatarũ reciproca traditione: hanc articulandi formam ponit Imper. in l. ex placito. C. de rer. permu. reliqua in materia huius praxis vide ad Alex. conſ. 16. Viſo dicto themate, videtur prima conſideratione dicendum, per totum. vol. 2. qui ait minus eſſe locum pœnitentiæ in-

permu-

Digitized by Google

permutatione, quoties ipſa permutatio fieret præcedente ſtipulatiõne. An autem huiuſmodi pœnitẽdi facultas tranſeat ad hæredes, vide Alex. in l. ſi pecuniam. nu 23. ff. de cond. ob cauſ.

Quæro ducenteſimoquinquageſimoſexto, vt ſit locus pęnæ cõſt.
713 regn. † Eorum fraudibus, quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde, ꝙ erit probandũ, qualiter alienatio fuit facta de re, qua conueniendus erat poſſeſſor iure dominij, ſeu quaſi. Itẽ qualiter fuit translata poſſeſſio cauſa mutandi iudiciũ. Item qualiter huiuſmodi alienatio fuit facta in potentiorem, vt conſtitueretur actori durior aduerſarius. Hunc probandi modum edocuit Afflic. in cõſt. regn. Eorum fraudibus nu. 2. uerſi. Item infertur, quòd tria ſunt neceſſaria.

Quæro ducenteſimoquinquageſimoſeptimo, vt ſpoliãs teneatur
754 † ad fructus, quos ex re ſpoliata percepit, quid eſt in articulis deducendũ? Dic ꝙ erit in articulis deducẽdum, qualiter ſpolians intulit violentiam perſonæ ſpoliatæ, uel eius familiæ exiſtenti in domo: nã aliàs poſſet eſſe, ꝙ domus erat vacua, & nõ cenſeretur iſto caſu facta violentia, ut notatur in c. cum ad ſedem. in uerbo, interdictum. extra de reſt. ſpoliat. tenet Spec. in titu. de petit. & poſſeſ. §. primo, in fi. uer. item nota, & Rot. deciſ. 10. non ſufficit, in titu de reſt. ſpol. in nouis.

755 Quæro ducenteſimoquinquageſimooctauo, petenti † reſtitutionem præbendæ, ſiue ipſius præbendæ poſſeſſionem, vt quia dicit ea ſe ſpoliatum, quid incumbit in articulis deducere: Dic, quòd in tali caſu non ſufficit probare ſtallum in choro, & locum in capitulo aſſignatum, nec ſibi poſſeſſionem traditam per funes campanarum, vel cornu altaris, quia hæc potius ſunt iura canonicalia quam præbẽdæ, vt eſt videre ad tex. in c. relatum. in c. dilectus, & in cap. dilecto. extra de præbend. & in c. cũ inter. extra de renun. & minus ſufficeret probare ad reſtitutionem obtinendam, quòd mandatum eſſet per capitulum, vel alium ad id deputatum, poteſtatem habẽtem diſtributori, uel colono, vel reddituarijs, ꝑdicto prębẽdato de fructibus illius prębendæ correſponderi, niſi etiam probetur ipſos reddituarios paruiſſe & præbẽdato aliquid illius ꝑbendæ ſoluiſſe, vel ſe in poſſeſſionem manſi, uel fundi ſpectãtiũ ad præbendã, inductũ fuiſſe, ipſumque animo poſſidẽdi in poſſeſſionẽ fundi, ſeu manſi ingreſſum fuiſſe, & apprehẽdiſſe; animo enim & corpore acquiritur poſſeſſio, l. prima. §. quibus. ff. de acquiren. poſſeſſ. & pręmiſſa uera ſunt, niſi cõſuetudo eſſet Eccleſiæ, quòd prædicto uel alio modo acquireretur poſſeſſio, quæ bene ualeret & attenderetur, ſi probaretur: tamen ſi negaretur, veniret probanda. c. 2. extra de conſuet. ſecundũ Innoc. qui

hoc

Digitized by Google

hoc notat in c. in literis. nu.7.verſ. niſi aliter ſe haberet.ext.de reſt. ſpol. ex cuius dictis hanc praxim verbatim ſumpſi, quē ibi omnino vide,quia ex eo habes quō acquiratur poſſeſſio canonicalis,præbendalis, & epiſcopalis. refert & ſeqtur Rot deciſ.12.petēti ſe reſtitui. per totā,in tit.de reſtit.ſpol in nouis. Huiuſmodi praxis dilucidam rōnem apportat Maſc.in tract.de prob.to.3.concl.1207.nu.1.vbi in fi.remiſſiue ponit,an ſuper hoc de neceſſitate ſit probandus titulus.

756 Quæro ducenteſimoquinquageſimonono,quæ probatio† eſt neceſſaria, vt ſpoliatus lite pendente attentata reuocari facere valeat? Dic faciēdo articulum, qualiter appellans tempore litis motę poſſidebat, & nunc poſſidet aduerſarius, uel qui habet cauſam ab eo, & iſthęc probatio ſufficit etiam, ſi ſpoliatio non probetur, ſecundum Innoc.in c.dilecti,extra de maio. & obed. quem ibi refert & ſequitur Abb.nu.4.verſ.nec habebit probare. Cum iſtis pertranſit Oldr. conſ.199.pro fundamento nu.2.verſ. in reuocatione autem attentatorum, refert & ſequitur Niger, in cap.regn. Subditorum,nu.96. verſ. nam in iſto remedio attentatorum, ſub rub.de uiolēt.ubi dicit eādem praxim per prius fuiſſe traditam per Rot. deciſ.2. fuit dubitatum,vtrum petenti.nu.1.verſ. ſufficeret probare ſe poſſediſſe.

757 Quæro ducēteſimoſexageſimo, vaſalli Demaniales cu† venduntur, vt poſſint iure pręlationis ſe redimere, etiam poſt tempus ad id cōceſſum,quid in articulis deducere debeāt? Dic, ꝙ debent articulādo probare,qualiter tpe,quo venditi fuerunt,habebant pecuniam neceſſariā,promptā,& expeditā, pro ipſorū redemptione; aliàs niſi hoc probetur,læſi non dicuntur, & conſequenter beneficio reſtitutionis auxilio minime iuuabūtur. l. ſi emptor in emptione.ff.de minor.& notat Abb.in c.cōſtitutus.no.6.extra de reſtit. in integ.& eſt ratio, quia reſtitutio reddit, ꝙ læſio abſtulit. l.qui propria.ff.de minorib l. ſi quidē. ff.de præd. min. ſi ergo pecuniam promptam non haberēt, læſio non eſſet conſiderabilis, & maxime qn̄ eſſemus extra tēpus à iure prefixum ad redimendū, quia tūc dilatione ab homine data, nunquā ea finita datur reſtitutio, ſecundū Andr.Tiraquel.in tract.de vtroq; retract.§.1.gl.2.nu.40.refert, & ſequitur hanc probandi praxim dominus Vinc. de Anna. alleg.27.nu.24.verſ.illo tēpore habuiſſe pecuniam, parte prima.quę nota in actu practico pro regio Demanio huius vniuerſitatis, contra Ill.Duciſſam Caſtri.

758 Quæro ducenteſimo ſexageſimoprimo,quę probatio eſt† neceſſaria,vt vnio plurium fundorum ſimul facta teneat,& valeat? Dic, faciendo articulum, qualiter ille, qui dicitur unionem feciſſe,duas

poſſeſſio-

Digitized by Google

poſſeſſiones inuicem adiacentes, pro una tenebat vnico nomine appellabat,& locabat,hãc praxim probat tex in l.predijs §.Titio.ff de legat.3.& in l.Caius §.Titius ff.de legat.2.& in l.Seiæ §.Titianæ.ff. de fun.inſtr.ſequitur Alex cõſ.169.Viſo themate & ſcripturis mihi exhibitis n.9.verſ. ſed requiritur.vol.5.& in cõſ.171.Accurate perſpectis n.6.verſ.mõ teſtator eo.vol.5.refert & ſequitur idẽ D.Vinc. de Anna,alleg.29.nu.9.verſ.nam procederet.vol.1.quib.addo idem uoluiſſe Tiraq. in trac.de utroq; retrac.§.36.gl.3.nu.4.uer.ſi igitur ſit locus principalis,hæ autem probationes eneruantur,& elidũtur, ſi in aduerſum,probetur,qualiter gratia cõmodioris culturæ,quod uni fundo detraxit,alteri adiecit,nõ ut perpetuo fundus ita ſe haberet, d.l.Caius §.Titius ff.de lega.2.l.Caius.§.prædijs.ff eod.tit.hãc excipiẽdi formã ſentit Bal.in l.quod in rerum.§.ſi quis poſt.ff.de legat.primo.& expreſſius hanc eandem praxim,& excipiẽdi formam probat tex.in l.ex facto proponebatur.§.cæterum.ff.de hered.inſt.& in l quæſitũ.in princ.& §.fin.ff.de legat.3.& in l.debitor pactus eſt. ff. de pig. refert & ſequitur Alex. conſ.171. accurate perſpectis ijs. nu.6.uerſi.fallit,ubi apparet teſtatorem. uol.5.

Quæro ducenteſimo ſexageſimoſecundo quẽ perhorreſcere poten-
759 tiã † aduerſarij in partibus, in quibus cauſa uentilatur,quõ & qualiter probetur? Dic,probari iuramẽto perhorreſcẽtis,ſm Ant.Nigr. in c.regn.quod decretam nu.12 uerſi. iuxta prædicta quæro. & habetur per Felin.in c.accedẽs il 2.nu.13.uerſi octaua cõcluſio ext.ut lit.nõ conte.& tradũt Scrib.in c.ſignificãtibus.ext.de offic. de leg.
760 Aduerſus iſtã probationẽ, cum † ſit leuis & extraordinaria,admittitur probatio in contrarium,ſecundum allegatos Doct.ſed difficultas non modica erit,quomodo poterit probari cõtrarium,ſcilicet non ſubeſſe perhorreſcentiam, nec potentiam aduerſarij,cũ iſta probatio meram negatiuam contineat, & dependeat à mero animo illius qui iurauit,cuius ſolus Deus eſt ſcrutator. allegati enim Doct. dicunt, aſtruuntque probari poſſe per inditia,& facta exteriora.arg. tex.in c.ex ſtudijs,extra de præſumpt. & in l.dolus C.de dol.puta ſi reus probat,quòd actor in partibus uel ciuitate propria eſt potẽtior & ditior ipſi reo,& habet conſanguineos,& amicos potentes,& defenſores potentes,& iudex eſt iuſtus,in quo non cadit inclinatio magis in actorẽ, quàm in reũ:iſtis probatis ceſſat timor actoris,& tam quã uanus eſt reijciẽdus l.nõ eſt.ff.quod met.cau.& ſm hãc praxim iudicauit magna cur.uicariæ, & regia audientia principatus, ut refert & ſequitur Ant. Nig.in c.regn.quod decretam nu.15.uerſi. &

pluries

pluries habui in facto. Limita quod dixi perhorreſcientiã probari iu rameñto illius, qui eam allegat, non procedere in ſemel periuro effecto, nã ſemel periurus perdit omnímodã facultatẽ probandi per iuramẽtũ, caſus eſt not. in c. paruuli. 22. queſt. 5. refert & ſequitur Ludou. Rom. in l. admonendi. nu. 25. verſ. ſecũdo fallit. ff. de iureiuran.

761 Quæro ducẽteſimoſexageſimotertio, quibus probationibus † conuincuntur monetam incidentes, vt debitis pœnis feriantur? Reſponde, eos conuinci fama & unius teſtis fide digni depoſitione, tex. eſt qui hoc probat ad literam in c. regn. iam ſæpe uerſ. contra quos, ſub rub de demolientib. & incid. liliat. carolen.

Quæro ducenteſimoſexageſimoquarto, Baro volens probare ſe
762 † fuiſſe in poſſeſſione vaſallorum, quid articulando neceſſe habebit probare? Reſponde, quòd hoc probabit per exhibitionem inſtrumenti, quo appareat, quòd illi iurauerunt fidelitatem, & quòd confeſſi fuerunt ſe eſſe ſuos vaſallos, & ſuæ iuriſdictioni obnoxios, hãc articulandi formam habes ad Bal in l. 2. nu. 50. verſi. ſed ſi quis C. de ſeruit. & aqua; ſed contrarium tenet Innoc. in c. delictus. ext. de cap pel. monac. ſed opinionẽ Bal. ſequitur Affl in conſt. regn. Circa violentiarum nu. 23. verſic. an ſi nobilis Et an poſſeſſio, ſeu quaſi, iuriſdictionis probetur per inueſtituram, uide Gram decíſ. 59. nu 44. refert & ſequitur Foller. in c. regn. Statuimus, quòd priuilegia. nu 17. verſi. & an poſſeſſio. vbi paulò poſt ponit remiſſiue. an poſſeſſio villæ, ſeu caſtri probetur per obedientiã vaſallorum. Sed qualiter Baro probabit dominium iuris vaſallagij? Dic per regium priuilegiũ vel per inſtrumentum, aut teſtes, qui interfuerunt conceſſioni rei feudalis ei factæ, vt vaſallo: & ſi vaſallus negaret ſe eſſe vaſallũ Baronis agentis, & dicat ſe eſſe vaſallum regis, tunc in defectum præmiſſæ probationis in primis articulando neceſſe habebit probare, qualiter tales uaſalli, & eorum anteceſſores, ſibi & ſuis anteceſſoribus præſtiterunt iuramentum homagij: item quòd ille tanquã vaſallus ſeruiuit domino: item qualiter Baro, ſiue eius anteceſſores fecerunt ei iuſtitiam tam quando egit, quàm quando fuit conuentus: item qualiter tenebant talem rem à Barone in feudum; iſte probãdi modus traditur ab Affl. in cõſt. regn. Probationũ defectum. nu. 15. not 6. verſic. debet probare hanc eandem praxim, & probandi modũ prius edocuit Luc. de Penn. in l. ſcimus col. 2. uerſi. primũ quòd homo qui petit. C. de agricol. & cenſit. lib. 11. Aduerte tamen quòd iſthæc probatio eſt neceſſaria, quãdo Baro non eſſet in poſſeſſione, ſeu quaſi, vaſallorum: nam tunc uaſallo reclamãte ad libertatem, &

dicente

Digitized by Google

dicentes q; eſt vaſallus Regis, debet ipſe vaſallus probare, q; Dominus detinet eum iniuſtè: quòd probabit per communem modum probandi: vnde tali caſu non erit neceſſaria coarctatio ad iſta quatuor requiſita proximè narrata: ſi verò vaſallus non habitaret in terra Baronis, ſed in terra Demanij, quia habitando in terra Demanij præſumitur, q; ſit uaſallus Regis: nam quicquid eſt in terra Regis, præſumitur eſſe Regis; niſi probetur contrarium, arg. tex. in l. 1. §. cum urbem. ff de offic. præfec. vrb. & in c. omnes baſilicæ. 17 q. 1. & bene probat gloſ. pen. in dicta conſt. regn. Probationum defectum, tunc Baro habet neceſſe probare dominiũ, modo quo ſupra dictum eſt, vel illa quatuor requiſita. Hæc Affl. in d. cõſt. reg. Probationum defectum, nu. 16. verſiculo, quando dominus. reliqua ſubiectũ huius praxis concernentia, latiſſimè, ampliſſimoq; ſtilo memoriæ prodidit Foller. in conſtit. regn. De Burgenſaticis. num. 8. verſiculo, q; duplici modo. & idem Affl. in conſt. regn. Si dubitatio.

Quæro ducenteſimoſexageſimoquinto, quoniã ſupra docuimus
763 † modum probandi continuationem poſſeſſionis fructuoſæ: modò reſtat uidere, qualiter ſint formandi articuli in probanda continuatione poſſeſſionis fundi ſterilis, ex quo nullus fructus percipitur? Dic faciẽdo articulum, qualiter t. d. t. ſeu ſui familiares, & coloni de continuo ad illũ fundum acceſſerunt, vt ad ſuum, & eo, vt ſuo vtebãtur, & in eiuſdem fundi pratis ad eorum libitum uoluntatis inſiſtebant; hanc probandi formam habes ad Ang. in l. Celſus. num. 4. verſic. & ſubdit Bart. ff de uſucap. ubi Rom. eandem praxim ſequitur. num. 11. verſi. adde ſecundum Angel. refert & ſequitur Affl. in conſt. regn. Circa violentiarum. nu. 24. ver. ſed quæro comprobatur iſthæc praxis de tex. in l. iura. ff. de ſolut.

764 Quæro ducenteſimoſexageſimoſexto, quæ probatio eſt † neceſſaria ad probandã poſſeſſionem, ſeu quaſi, iurium incorporalium? Vide Affl. remiſſiue in conſt. regn. Circa violentiarum, num. 24. verſiculo, qualiter autem. & poſt eum Capic. decif. 57. num. 1. verſiculo, nam in iſtis iuribus incorporalibus. Et qualiter & quibus modis quis iſthac poſſeſſione priuetur, uide late Bal. in l. 1. num. 11. verſic. item nota, quòd in incorporalibus. C. de ſeruit. & aqua.

765 Quæro ducenteſimoſexageſimoſeptimo, doctorari † uolẽs in medicina, vel chirurgia, qualiter probare ualeat ſe congruo tempore ſtuduiſſe? Dic, quòd hoc probabit per ſuos cõdiſcipulos, qui examinabuntur per deputatos, quot annis ſtuduit in medicina: vel etiam poterit probari per alios teſtes idoneos, qui ſimiliter habebunt de-

ponere

ponere de loco in quo ſtuduit doctorari volens, ac etiã de tempore c. ex tenore. extra de teſtibus, hunc probandi modum habes ad Affl. in conſt. regn. quia nunquam. nu. 2. verſic. tertio quæro.

766 Quæro ducẽteſimoſexageſimooctauo, tu ſcis quòd matres † exponẽtes filias ad fornicandum, naſi truncationis pœnam incurrunt, vt eſt videre ad tex. in regn. conſt. Matres, in titulo de matrib. fil. expon. nunc vero dubitari occurrit, quænam veniant in articulis dedu-

767 cenda in fauorem matrum ſic impie circa filias † ſe habẽtium? Reſponde, duo copulatiue fore in articulis deducenda: in primis. n debet articulando probari, qualiter mater filiam ſuam, quam maritare non poterat, fornicationi tradidit, præcedente filiæ voluntate: itẽ qualiter hoc fecit propter eius extremam paupertatem, & ad ſuſtentandam eius vitam: iſtis etenim copulatiue probatis, iniuſtum & ſatis iniquum foret, matrẽ punire, ſecundũ Affl. qui hãc excipiẽdi formam aſtruit in conſt. regn. Matres quæ. in princ. verſic. quando cõſenſit quẽ ibi concomitatur Gram. & vltra eũ Fab Locr. in comm. 4. liter. arbitr. par. 4. quæſt. 6. nu. 946. verſi. data voluntate filiæ.

Quæro ducẽteſimoſexageſimonono, blaſphemans Deũ, vel alios

768 † eius ſanctos, vt blaſphemiæ pęnã minime incurrat, quid eſt in articulis deducẽdum? Rñde, ꝙ debet in articulis deduci, qualiter per iracundiam, Deũ, aut eius ſanctos blaſphemauit, vel quia per ebrietatem in blaſphemiã incidit, ita excuſari poſſe blaſphemãtes aſtruit Affl. in conſt. regn. blaſphemantibus num. 5. verſi. dubitatio. lib 3. rub. 54. vbi ait præmiſſa uera, quando iracundia eſſet tanta, & talis quæ dementiam induceret: aliàs ſecus: quinimo plus ſubnectit, ꝙ ſi talis iracundia cauſaretur ex ludo, tamquam prouenienſ ex re illicita, non excuſaret. ſequitur Abb. in c. 2. nu. 6. verſi. ſed quæro. ext. de malædic: & Hoſt. in ſumma. hoc eod. tit. nu. 5. verſi. hoc autẽ, ſecundum Goffr. intelligas. nec quicquam patrocinaretur blaſphemanti iracũdia, ſi deteſtãdo, vel uituperãdo blaſphemaret Deũ, vel alios eius ſanctos: nã tunc puniretur pœna blaſphemiæ. de tex. in c. ſi quis per capillum. 22. quæſt. 1. & habetur in § 1. Auth. vt non luxur. cõt. natur. quod fuit etiam de mente Affl. in d. conſt. regn. blaſphemantibus, nu. 5. verſi. quòd ſi deteſtando. hanc eandem praxim punctatim in omnibus approbat Fab. Locr. in cõmm. 4. liter. arbitr. par. 4. queſt. 6. num. 774. verſi. quòd iracundia, vbi inter cætera enarrat & recenſet multas cauſas, ex quibus quis in iracundiam prorũpere poteſt: quòd autem diximus, blaſphemantes per iracundiam puniri non poſſe pęna legali, limita quatuor modis, vt per Felin. in c. ſicut,

tificat,extra de iureiuran. quas refert & ſequitur idem Fab. Locr. in comm.4: litte arbi. par.4. quęſt.6. nu.784. verſi. ex prædictis tandem.

Itē poterit articulando probari, qualiter blaſphemus incōtinen-
769 ti † ſe correxit, atque emendauit: hoc etenim probato, euitabit blaſphemiæ pęnam: nam argueretur ex lubrico linguæ in blaſphemiam incurriſſe, arg. tex. in l. infamiam, circa medium, in tex. ibi, nec lubricū linguæ. ff. ad leg. Iul. maieſt. l. 1. C. ſi quis Imper. maledixer. refert & ſequitur Gram. in conſt. regn. blaſphemantibus. nu.4. verſ. aduerte ꝙ ſi blaſpemans ad quorum tutamen inſuper nota, ꝙ numquam blaſphemantes puniuntur pœna ſtatuta contra blaſpemantes, niſi probetur, ꝙ ſunt conſueti blaſphemare. tex. eſt in §. fi. Aut. vt non luxur. cōt. natu. refert & ſequitur Iaſ in l. 3. §. iurari. nu.12. verſic. nota tamen. ff. de iureiur. qui ergo blaſphemauit, & contra eum non probatur conſuetudo blaſpemandi, non puniretur pœna ordinaria & ſtatuta contra blaſpemantes, ſed puniretur extra ordinem arbitrio iudicis, & poſſet propter hoc fuſtigari, & poni in catena ſecundum Iaſ. in l. 3. § iurari. nu. 14. uerſi. qui ergo ff de iureiuran. vbi ſubijcit, ꝙ hoc caſu non inducitur conſuetudo ex bino vel trino actu, ſed ex pluribus, & pluribus reiterationibus, allegat ad hoc Cin. & Bal in l. 2. C. de rebus cred. duos alios excipiendi modos ad defenſionē blaſphemantium recenſet Iaſ. in d. l. 3. §. iurari nu. 15. uerſic. in practica tamen, Digeſtis de iure iurand. refert & ſequitur Gram in cōſtitutione regn. Blaſphemantes, nu. 12. verſic. duos notabiles modos Inſuper ad tutamen blaſphemantium poteris probare negatiuam coarctatam loco, & tempore, ſecūdum Grammaticum. conſilio criminali decimoquinto. Viſo proceſſu mihi tranſmiſſo. nu. 3. verſi. aut potuiſſet probare negatiuam. refert & ſequitur Foller. in ſua crim. prax in verbo, recipiantur defenſiones, num 36. verſic. poteſt enim probari.

770 Quæro ducenteſimoſeptuageſimo, qualiter articulando † probetur communis opinio? Dic, probari ſicut fama, ex opinione maioris partis hominum ita ſentientium, ſecundum gloſſam. in lege, tertia. §. eiuſdem in verbo, cōfirmat. Digeſtis de teſtibus, per quam ſic expreſſe concludit. Bart. in l. de minore. § plurimum nu.8. verſi. quòd fama, & communis opinio. ff. de quæſt. pro quo ni fallor eſt tex. expreſſus qui hanc praxim probat. in l. ſi quis patrem. in tex. ibi, plerique. ff. ad Macedon. & in l. quidam §. quod dicitur vbi Bar. nu.5. verſic. multorum opinio. ff. de acquiren. hæred. refert & ſequitur Soc. conſ.59. Viſo elegantiſſimo cōſilio inſignis Doctoris nu.10. verſic.

Digitized by Google

quia communis opinio. vol. 1. & conuenit Alex. conſ. 51. Viſo & diſcuſſo proceſſu inter Nicolaum. nu. 4. verſic. quomodo autem probetur. vol. 1. Vbi ſubdit, poſſe communem opinionem & famã probari per teſtes ſingulares, quod etiam approbauit Cappell. Tholoſ. deciſ. 280. & Felin. in c. cum oporteat. ext. de accuſ.

771 Item probatur communis opinio per plura inſtrumenta, † ſecũdum Bald in l. cum aliquis. nu. 4. verſi. item quòd dicit glo. C. de iure delib. refert & ſequitur Alex conſi. 50. in cauſa & lite inter Ioannem. nu. 9. verſi. quia inſtrumenta probarent. vol. 5.

772 Quæro ducenteſimoſeptuageſimoprimo, quæ nã probatio † eſt neceſſaria, vt creditor in pecunia compellatur ad recipiendum rem meliorem de ſtabilib. ſui debitoris? Dic eſſe neceſſe articulãdo probare qualiter debitor eſt egenus in ſoluendo, & ſatisfaciendo creditori in pecunia: item qualiter eius bona cui uenderet, non inuenit, huius praxis forma deducitur ex textu authentica hoc niſi. C. de ſolutione. item debet tempore obſignationis & oblationis bonorum, offerre fideiuſſores in caſu euictionis, ita pulchre in debito iurato determinauit Rot. Bonon. referente Domino Petr. Benintend. deciſ. 28. numero 1. verſiculo, & ſe eſſe pauperem. cui addo Roman. conſi. 163 conſtitutio mercantiæ. nu. 3. verſi. ſed in oblatione. & Cephal. conſi. 195. Vincentius Boſſius num. 3. verſiculo, quia ſi debitor careat pecunia. volumine 2. refert & ſequitur Rot. Peruſ. deciſ. 64. num. 9. verſiculo, quod ſi quis bona ſua, parte 2. vbi ſubiungit, hanc praxim multorum Doctorum calculo eſſe receptam, adeo quòd eſt communis. Hanc eandẽ praxim approbat Stephan. Aufre. in addit. ad Cappel. Tholoſ. deciſ. 68. vbi dicit, idẽ eſſe ſi debitor ex cauſa debiti foret carceratus, quia tunc ſimiliter creditor poſſet compelli ad recipiendum rem meliorem de ſtabilibus ſui debitoris, mouetur ad hoc dicendum de tex. qui eius dictum ad literam probat, in §. quòd autem, Auth de fideiuſ. ſequitur Alex. conſi. 37. & opportune diſcuſſo. nu 5. verſi. tertio videtur. vol. 2. habetur idem ad Scrib. in l. 2. §. mutui datio. ff. ſi cert. pet. vbi Iaſ. regulã illam, quòd aliud pro alio ſolui non poſſit inuito creditore, limitat viginti modis, & duobus ampliat, vide ad eum, & eius dicta nota ad intelligentiam Rit. magn. cur. vicariæ. 166. Item ſi qui debitores. nam eo non obſtante poterit debitor carceratus pro debito iurato petere ſe liberari, offerendo rem meliorem de ſuis ſtabilibus eius creditori.

Quæro ducenteſimoſeptuageſimoſecundo, qualiter probetur ra-
773 tihabitio † in delictis? Reſponde, faciendo articulum, qualiter delictum

ctum à tali commiſſum fuit geſtum à t.d t item qualiter t.d.t.illud ratũ habuit tamquã ſuo nomine geſtum hanc praxim ponit gloſ. in l.ſi pupilli.§.ſed ſi quis. & ĩ § ſed ſi ego ff.de neg.geſt.refert,& ſequtur Frãciſ.Marc.deciſ.Delph.414.n.25.ver.& ideo duo requirũtur.

774 Quæro ducenteſimoſeptuageſimotertio, qualiter & † quomodo probetur corruptela teſtium? Reſpõde, quantum ad præiudicium ipſorum teſtium corruptorum probatur depoſitione eorũdem:quo vero ad præiudicium aliorum, debet probari per alios teſtes, quam corruptos Ita Abb.& Felin.p tex.ibi, in c.ſicut.ext.de teſtib.p quos autem teſtes probetur corruptela in perſona officialis, dic probari per teſtes legitimos, & omni exceptione maiores, vt eſt videre ad tex.in cõſt.regn.corruptelæ crimen.vbi Affl.dicit,quòd huiuſmodi qualitas in teſtibus eſt probanda & articulanda,quod cõprobat doctrina Bar Ang.& aliorũ,in l.1 § ſi quis negat ff quẽadmod teſtam. aper.& apoſtill.magn.ad ſing.2.Domini Matheſilan.verſus finem. uerſi.videtur dicendum,quæ ſunt ſummopere notãda pro officiali, qui ſtat in ſindicatu,& impetitur de corruptione,vt cõtra ipſum nõ admittãtur teſtes, niſi probetur quòd teſtes ipſi ſint omni exceptione maiores. Aduerte tamen,quòd poſt dictam reg conſt.ſuperuenit regia nouella pragmat inuictiſſimi Caroli V. Imperatoris quæ incipit.Quis neſcit,circa finẽ,ſub rub. de muner.official.vbi dicitur, attento quòd delictum corruptionis eſt difficilis probationis,quod

775 in deteſtationem eiuſdem criminis poſſit valeatque probari † per teſtes ſingulares ad minus tres,qui ſint fide digni,bonæ famæ,& opinionis. & iſta qualitas eſt articulanda & probanda per ſuperius dicta.Credere tamen,quòd vbi alij teſtes quàm corrupti, haberi non poſſent, quòd tunc in ſubſidium admitterentur teſtes corrupti ad probandã corruptelam contra corrumpentem & corruptum, ſecundum Bal.ſing.in c.fin.nũ.3.uerſi.itẽ nota quòd iſti teſtes, ext.de teſtib.cog.quẽ ibi ſequitur Felin nũ.3.verſ.& ita teſtes.Hinc dixit in propoſito. Salic.in l.ea quidem.verſic.ad quintã quæſtionem. C de accuſ. quòd quando veritas non poteſt haberi per legitimos teſtes, tunc admittũtur infames,& inhabiles.quod dictum refert,& ſequitur Marſ.conſ.22.uiſis igitur inquiſitione formata.nu.11.ver.quòd quando ueritas.uolu.1.& iſta qualitas, quòd ueritas aliunde haberi non poteſt,debet articulari,& probari,ſecundum Alex.conſ 64.uiſo themate & dubijs.nu 6 uerſi.tamẽ dico,quòd debet cõſtare.uol. 1 quę qualitas ſatis dicitur probata,ſi ex natura illius negotij ſeu facti uériſimiliter alij teſtes non potuerunt occurrere ad probandam

Digitized by Google

corruptelam: nam tunc, ex quo veriſimiliter nõ poteſt ſciri veritas, niſi per corrumpentes, bene admittuntur teſtes corrupti contra officialem corruptum, per alleg. doctrinam Bal. in dicto c. nu. 3. ext. de teſtib. cogend. ſecundum quam ego conſulerem & iudicarem potiſſime ijs hodiernis temporibus, in quibus per ora officialium non aliud videmus, quàm pecuniam perquiri, pro iuſtitiæ adminiſtratione, quæ dici poteſt, ꝙ venalis effecta fuerit Bal. opinio vti bona, rationabilis & bonum publicum attendens, comprobatur de tex. in c. veniẽs. §. fin. extra de teſtib. & in c. dilecti. iuncta ibi gloſ. in uerbo, ſi tres. ext. de elect. in quibus iuribus probatur, quòd ea, quæ aperiũtur in capitulo, poterunt probari per eoſdem canonicos, & pariter ea, quæ fiunt in domo, probãtur per domeſticos l. cõſenſu. C. de re-
776 pud. Verùm, ſi alij teſtes ex † natura negotij ſeu facti poterãt occurrere, licèt cauſaliter non occurrerint, non admitterentur teſtes inhabiles: nam omnia iura, quæ probant, & admittunt teſtes inhabiles, vbi alia deficeret legitima probatio, intelliguntur, & loquuntur in caſibus, in quibus actu, & habitu, attento cõmuni curſu, alii teſtes haberi non poſſunt, ſed ubi habitus, & actus, & communis curſu, ita ſe habent quòd alij teſtes haberi poſſent, licèt forte non habeantur actu, tunc ad plenam fidem non admittuntur teſtes non integri: aliàs ſi ſecus diceretur, ſequeretur, quòd ſemper teſtes, etiam nõ integri, admitterentur, quia ſemper allegarent partes, ſe alias probationes legitimas non habere: imo in caſibus, in quibus recipiuntur teſtes non integri, non admittuntur, ut plenam fidem faciant, ſed ut præſumptionem inducant, ut notat gl. in l. ẽt, in uerbo, profeſſio. C. de prob. ita formaliter cõſuluit Ant. But. conſil. 24. Queſtio hec. nu. 8. uerſi. non obſtant iura, quæ dicunt. uſque in finem referunt & ſequuntur Alex. in dicto conſ. 64. nu. 5. uerſi. dicit inter cætera. uol. 1. & Marſ. in conſ. 22. nu. 12. uerſi. ꝙ iura. uol. 1. & Franciſ. Marc. deciſ. Delphin. 488. nu. 10. uerſi. & dicitur in ſubſidiũ. qui ait idẽ uoluiſſe Iaſ. in l. cunctos populos. nu. 50. uerſi. eſt uerum, quando ex natura negotij. C. de ſacroſanct. Eccleſ. quibus adde Marſ. idem tenentem ſing. 533. Satis prolixe. & in ſing. 73. Plures ſunt qui allegant. & in l. Diuus Pius. col. 2. & 3. ff. de q. & Aufrer. in add. ad Cappell. Tholoſ. deciſ. 4. propè medium. uerſi. non obſtant iura.

777 Quæro ducenteſimoſeptuageſimoquarto, conceſſionem † aquæ fontis publici allegans quid in articulis deducere debet? Dic, in primis eſſe in articulis deducendum conſenſum uniuerſitatis: item & conſenſum illorum, per quorum prædia aqua tranſit, & demum cõ-

ſenſum

Digitized by Google

ſenſum dñi loci propter tranſitum, l. in concedendo ff.de aqu.plu. arcen.tenet Oldr.conſi.30. Factum tale eſt,quædam certæ & nominatæ perſonæ.num 4.verſi ſi dicti fontes,refert & ſequitur Franciſ. Marc.deciſ.Delph.563.nu.5.ver requireretur conſenſus.

Quæro ducenteſimoſeptuageſimoquinto , qualiter articulando
778 † probetur,iudicem iudicauiſſe per ambitionem? Reſponde,faciēdo articulum qualiter talis iudex , qui ſententiam tulerat,erat benè informatus in iure,& in facto, & ius bene nouerat, ſed voluit fauere,& gratificari parti, hanc articulandi formã ponit gloſ. in l.ſeruo inuito,§.cũ prætor,in uer.ambitioſo.ff ad Trebel.refert,& ſequitur Franc.Marc.deciſ.Delphin.687.num.2.ver qualiter iudex dicatur. ſed qualiter probetur, quòd iudex tulerit ſententiam ex falſa cauſa, vide apoſtill ad Bal.in l.2.in litera d, C.de his,qui à non domino.

779 Quæro ducēteſimoſeptuageſimoſexto , qualiter probetur † perditio proceſſus vel alterius ſcripturæ? Rñde,faciendo articulũ,qualiter in eo , ſiue eis reperiendis fuit adhibita exactiſſima diligentia auctoritate ſuperioris & non fuerunt inuentę. l.3.§.Nerua filius.ff. de acquir. poſſeſſ. & iſthęc praxis eſt vera quantum ad ſuccurrendũ parti, penes quem ſcripturæ non erant ad fines, vt teſtes producat: ſed ſi ille, penes quem ſcripturæ olim erant,velit probare illarũ deperditionem,ſiue amiſſionem,puta notarius inſtrumentum,& mercator librum rationis , tunc oportet , vt probetur cauſa veriſimilis, propter quã probetur amiſſio,& iſto caſu non ſufficeret relata ſubtilis indagatio, & perquiſitio, quia potuiſſet quis prius ſcripturam occultare, ſecundũ Bar.no.in l. ſi quis ex argentarijs,§.an & hęredi. nu. 2.verſ, ſi vero tenebat iure actionis.ff.de eden. & Bal. poſt Cyn. in l.creditor.C.de pignorat.actio. in quibus locis innuunt huiuſmo di caſu eſſe probandam amiſſionem , manifeſtis probationibus , & veriſimilibus cauſis, vt refert & ſequitur Felin.in c.ſi nu 1,uerſ.ſed ſi ille. extra de prob. & Boer.deciſ.15.nu.16 verſ. & perditio proceſſus, par.1. & quę ſint iſtæ ueriſimiles, & manifeſtæ probationes, uide ad Bar.in d.§ an & hæredi,&,Boer.in d.deciſ.15.nu.7.

Quæro ducenteſimoſeptuageſimoſeptimo , quæ nam probatio
780 † eſt neceſſaria,ad probãdam alicuius originem? Reſponde,ꝙ erit neceſſe probare, qualiter communiter ille, de cuius origine tractatur,habetur,& tractaẽ vt oriundus talis ciuitatis, ſiue caſtri, l ſi uicinis.C.de nupt.per quẽ tex.ita formaliter concludit Ang conſi 194. Viſis proceſſib. nu.1.uerſ. eſt enim ſatis probata. refert & ſequitur Boer.deciſ.13.nu.16.ver.& qũo probetur.p.1. ubi ex mente Ang.in

loco de quo ſupra, ſubiungit alium probandi modum, vide ad eum.

781 Quæro ducenteſimoſeptuageſimooctauo, ad eſſe† electionis obtinendæ quæ ſunt neceſſaria? Reſpõde, tria, de quibus vide Abb. in c. ingenti extra de elect. refert, & ſequitur Franciſ. Marc. deciſ. Delfi. 1339. nu. 3. verſ. de ſpeciali fama. par. 2.

782 Quæro ducenteſimoſeptuageſimonono vt inſtrumentũ, † quod non reperitur in prothocollis, ſed faſciculis, probet, quid eſt in articulis deducendum? Dic, quòd erit in articulis deducendũ de ipſius inſtrumenti tenore, qui debet ſaltem per duos teſtes probari: nã viuę vocis teſtimonium, omnem ſuſpitionem tollit & maculam, vt firmat Boer. deciſ. 36. nu. 3. uerſ. & tenet, par. 1.

783 Quæro ducenteſimooctuageſimo, tu ſcis, ꝙ ad euitandum turpem quæſtum quæſita per vxorem, præſumuntur quæſita de bonis mariti, l. etiam. C. de don. inter vir. & vxor. nũc, ut tollatur ſiniſtra

784 ſuſpicio turpis quæſtus, quæ probatio eſt neceſſaria? Rñde, † ꝙ erit neceſſe articulando probare, qualiter vxor, de cuius quæſtu agitur, eſt negotiatrix, & induſtrioſa, ijs probatis ceſſat præſumptio ꝙ fuerit lucrata de bonis mariti, ſcđm Bal. in l. cũ oporteat. nu. 12. uerſ. niſi mulier. C. de bonis quę liber. quẽ ſequitur Gerard. ſing. 99. Inter virum. nu. 3 verſ. quãdo appareret expreſſe qui exemplificat in mulieribus ſe exercentibus in arte texendi, ſeu in arte aracamiæ, & in mulieribus lactantibus alienus pueros: nam tunc cum earum opere verſentur non ſolum de die, ſed in nocte quo tempore noctis nihil poteſt ſubtrahere viro de operis uiro debitis, merito talia lucra mulieris, & nõ viri eſſe diiudicat, multorum fretus auctoritatibus, idẽ Gerard. ſing. 99. licet ſubiungat, reſpectu mulierum dãtium operã arti texendi, & aracamiæ, habendam eſſe conſiderationem tẽporis ſubtracti, quo mulier debeat operari viro, & in domo facere ſeruitia, prout habẽdam eſſe Iuriſconſul. præcipit in l. ſicut. ff. de oper. lib. & in l. aſſiduis. C. potior. in pignor. hab. refert & ſequitur Alciat. in tract. de præſump. reg. 3. prçſumpt. 26. num. 12 uerſ. vel erat negotiatrix & poſt eum Ant. Gabriel. in tract. comm. opin. li. 1. in tit. de præſumpt. 15. nu. 18. uerſi. primo limita. quibus addo Alexã. idem tenentem in conſil. 133. Vere crudelis. nu. 3. verſic. cæterum ſi vxor faceret aliquam artem vol. 4. vbi concludit, ꝙ ea, quę vxor ex negotiatione, arte, vel mercãtia, acquirit ſibi, & nõ marito acquirit.

785 Item poterit articulando probari, qualiter mulier habebat † conſanguineos diuites, & ab eis habuit tãtam pecuniarum quantitatẽ; nam tunc ſibi & non marito quęrit, ſecundum Bal. in d. l. cum oporteat.

Digitized by Google

teat.num.14. uer.quarto nunquid. C. de bonis quæ liber.ubi ſubdit, hanc praxim eſſe ueram, niſi maritus in contrarium probaret, quòd iſta pecunia fuit ſtatim reſtituta dictis conſanguineis: nam tunc firma remaneret dicta præſumptio contra vxorem, quòd acquiſiuerit ex bonis mariti, ad euitandum turpem quæſtum, ſequitur Grau. conſi.81. Ioanna vxor.nu.4 uer.niſi probetur.uol.1.& Caſſan.conſ. 29. refert, & ſequitur idem Ant.Gabr.in 1.lib.comm.opin.in tit.de præſump.concl.15.nu.13.uerſ.ſecũdo limita. cui adde idem uoluiſſe Alcia.in tract.de præſumpt.regu.3.præſumpt.26.nu.13 uerſ.puta quod frater ſuus ſibi donauerit.

Item tollitur ſupradicta præſumptio, ſi vxor in contrarium pro-
786 bet, ꝙ † pecunia per eũ quæſita, eſt ſua, & non mariti, per propriam mariti cõfeſſionem, vt firmat Alex conſ.24. Viſis dubijs nu.2.verſ. quod quãdo maritus interuenit.vol.1.quod dictum menti tenendũ admonet Salic.in l.cum propria.per illum tex.iuncta ibi glo.in uer. tenenti.nu.4.uerſ.ꝙ ſi uxor emit. C.ſi quis alte.uel ſibi.& in l. ſi mater nu.1.uerſ.quia maritus recepit precium. C.de contrah.empt.refert, & ſequitur Rip.reſponſ. primo. Licèt plura dubia.num.2.verſ. marito pręſente, in tit.de don.inter uir.& uxor.de cuius praxis veritate tres caſus conſiderando, eſſe docet Alciat. in trac.de præſumpt. regu.3.præſumpt.26.nu.16.uerſ.puto conſiderandos tres caſus.

787 Itẽ poterit etiam articulando probari, ad tollendam hanc † præſumptionẽ, qualiter mulier, de cuius quæſtu agitur, adminiſtrauit alterius bona, hoc probato, excluditur ſupradicta præſumptio, ſm Alex.cõſ.82. Perſpectis ijs, quę in themate.nu.14.ver.& regulariter licet quis.uol.2.hoc idẽ uoluit Bal. poſt gl.in d.l.cũ oporteat.nu.13. C.de bonis quę liber.mouetur de tex.in l.ſi defunctus.C.arb. tutel.

788 Itẽ poterit articulãdo probari, ad effugiendã hãc præſumptionẽ, qualiter bona quæ dñr quæſita ex bonis mariti, peruenerunt ad ipſam mulierem ante contractũ matrimoniũ; hoc probato, ceſſat ſiniſtra ſuſpitio turpis quæſtus, ſecundũ Bald.in l.ſuper hypotecis. per illum tex.C.de pigno.& hypote.nu.2.verſ.ſi pręcedat matrimoniũ, & in l.ſi uxor.nu.7.uerſ. ſed in poſſeſſionem ante matrimonium.C. de cond.inſert.refert & ſequitur Alex. conſi.42. In cauſa & lite inter illos de Americis.nu 2.uerſ.tñ illud eſt uerũ.uol.5.& Grau.cõſ. 61.D.Anto.de Boliaco, nu.7 uer ſecus ſi ante matrimonium.uol.1.

789 Item poterit articulando probari, ad elidendam hmõi † pręſumptionẽ, qualiter facultates uiri, & eius induſtria non ſunt tales, & tantæ, ꝙ ueriſimiliter ſuppetant victui familiæ; hoc uerificato ceſſat

Digitized by Google

prẹſumptio, ꝙ ex bonis mariti quæſtum fecerit vxor, ſm Corn.cōſ. 327.in præſenti cōſultatione, nu.8.verſ. tn̄ ſi non ſupperunt.vol 1.

Item poterit articulando probari qualiter bona, quæ dn̄r quæſi-
790 ta † ex bonis mariti, peruenerunt ad vxorem ex largitate principis, ſecundū Caſſ.conſ 29.nu.4 ut refert & ſequitur Ant.Gabr.in 1.lib. comm.opin.in tit de prẹſumpt.cōcl. 15.nu.22.verſi decimo limita.

Item poterit articulando probari, qualiter mulier non fuit tradu cta ad domū viri, ad habitandū, ſed maritus introduxit ſe ad habitādū cū vxore, in propria vxoris domo, quo caſu maſſaritiæ præſumūtur vxoris, & nō mariti, ſecūdū Sali.in l.ob maritorū, C.ne vxor. pro marito, & expreſſius Soc.conſ.118. Iuſtiſſime iudex.nu.2.verſi. qn̄ vir vadit ad domū vxoris.vol.1.refert & ſequitur Grau. cōſ.61, cuius initiū ſe habet D. Ant. de Boliaco nu.7. verſ.tertio dr̄. vol. 1.

Item poterit articulando probari, qualiter uxor, de cuius quæſtu
791 † agitur erat diues, & maritus, cui ſe copulauit, erat pauper: hoc probato, ceſſat prẹſumptio turpis quæſtus, ſecūdum Alcia.in tract.de prẹſumpt.reg.3.prẹſump.26.nu.15. ver.quando mulier eſſet diues.

Itē poterit articulando probari, qualiter bona, quæ prætendun-
792 tur † quẹſita ex bonis mariti, peruenerūt ad vxorem poſt diſſolutū matrimoniū, & elapſo anno luctus; hoc pariter verificato ceſſabit ſiniſtra ſuſpitio turpis quæſtus; aliàs ſequeretur maximum abſurdum, ꝙ nunquā vxor poſſet acquirere tuto, niſi oſtenderetur, unde pecunia ſibi prouenit, ſecundū Ang.conſ.141.Super primo puncto. nu.2. ver. elapſo autē tempore luctus refert & ſequitur Boer. deciſ. 81.nu.8.uerſ quādo elapſo tempore luctus.par.1.ad quem te remitto, ſi ampliorem campum uidere cupis in ſubiectu huius q̄ſtionis.

793 Itē ultimo loco poterit articulādo probari, qualiter mulier † pecuniā, quā dr̄ lucratam eſſe ex bonis mariti, prouenit ex lucro ſibi obuento, ex ſocietate, quam contraxit cum eius marito, ſeu alio, vel ex prẹdio, quod cōduxerat: ijs caſibus ſibi, & non marito quẹrit, ſecundū Bal.in l.ſi uxor tua nu.6.uerſ. nam cum uxor. C.de cond.inſert.

794 Quæro ducēteſimooctuageſimoprimo, tu ſcis, ꝙ † citatio p edictum, tūc demum fit, cum acceſſus ad domum citandi nō eſt tutus, ut probatur in Clem.dudum.in fi.de iudic.modo dubitari cōtingit,
795 qūo probari poſſit locum, ſiue † acceſſum non eſſe tutum? Reſpōde probari teſtib. deponentibus, ꝙ ibi citationes non exequuntur, niſi de licentia proregis, uel alterius ſupremi officialis, uel teſtib. deponētibus, ꝙ nullus illas exequi auderet, & ſic ſufficiūt teſtes ſing. quinimo ſufficeret, ſi teſtis diceret, ꝙ ipſe exequi non auderet, ſecundū

apoſtill.

apoſtill.ad Rot.deciſ.5.nu.4.verſ.quoad probãdũ.in tit.de reſcript. in nouis.habetur etiã ad Rot.deciſ.22.Nota ꝙ aliquoties.nu.2.verſ. ſufficit ꝙ tunc teſtes in tit.de dol.& contumac.in antiq.concordãtes ſunt ad Maſc.in trac.de prob.tom.1.conclu.18.

796 Item poterit articulando probari,qualiter in loco,in quo §. notificãda venit citatio,vel agitãda cauſa,eſt aer intemperantus;hoc conſtito,ſatis dicet ſufficienter probatus nõ tutus acceſſus, ſecũdũ Alb. de Oliu.tit.prim.cur.archiep.ciuit. Neapol.nu.7.verſi.nõ dr̃ tutus.

797 Quæro ducẽteſimooctuageſimoſecũdo,agẽs ad ęſtimationẽ † iniuriarum,quid articulando probabit? Reſpõde,faciendo articulum de qualitate perſonę iniuriatæ,ex qua æſtimatio ſuum recipit incrementũ. Hanc articulandi formã ponit Rot.deciſ.4.Ad æſtimationẽ iniuriarum.nu.2.verſ.fateor tamen,ꝙ ſi pars agens.in tit.de iniu.in nou.quæ dicit ſic eſſe intelligẽdum eſſe tex in §.pæna,Inſt.de iniur.

798 Quæro ducẽteſimooctuageſimotertio,qualiter articulãdo † probetur,quòd collatio alicuius beneficij ſpectat ad talem epiſcopum? Dic, quòd ſufficit probare huiuſmodi ius conferendi per communem reputationem & famam,& alia adminicula,puta per auditum, quòd beneficium, de quo agitur, conſueuit conferri per talem; vel probabitur per inſtrumentum admiſſionis illius,ad quem collationem ſpectare dicitur. Hanc probandi formam & practicam habes ad Rotam.deciſ.4.Sufficit.probare in tit de proba.in nou.

Quæro ducenteſimooctuageſimoquarto, pone quòd inter duos
799 eſt contentio de valore alicuius beneficij ad † huiuſmodi valorem probãdum,quæ praxis aſſignari poteſt? Dic,quòd hoc caſu debet in articulis deduci, qualiter deductis oneribus,eſt tanti redditus hanc praxim probat tex.in c fin.in tex.ibi, ſolutis debitis.de offi.ord.lib. 6.per quem tex. ſic in cõtingentia facti determinauit Rot deciſ.60. Dic quòd ſi Papa.in titu.de conceſſ præben in antiq.

Quæro ducenteſimooctuageſimoquinto, qualiter articulando
800 † probetur vnio beneficiorum? Dic,probari probata præſcriptione tãti temporis,de quo non exiſtit hominum memoria in contrariũ, quo caſu ſufficit ſimpliciter allegare vnionem:nec eſt neceſſe allegare cauſam vnionis,quia in illis, quæ tanto tempore acquiruntur,de quo non exiſtit hominum memoria in contrarium, ſufficit allegare tẽpus ſine titulo, ut decidit Innoc in c.dudum.nu.primo.verſi.ſed longiſſima non.extra de decim.& in c.ſi diligenti.extra de pręſcrip. refert & ſequitur Rot.deciſ.10.Nota quòd vbi in titu.de reb eccleſ. non alien.vltra iſtos circa hanc quæſtionem,vide quę ſcitè cumulat

doctiſſimus

Digitized by Google

doctiſſimus Maſcard. in tract. de prob. to. 2. concl. 586. & to. 3. con-
801 clu. 1411. quot autem modis vniantur beneficia, vide † Abb. in cap. primo. extra ne ſede vacan. & Rot. deciſ. 9. Nota quòd vbi quis. nu. 2. verſ. tribus modis. in tit. de reb. eccleſ. non alien.

Quæro ducenteſimooctuageſimoſexto, quę probatio eſt neceſſa-
802 ria † ut concubina infringere valeat donationem, quam fecit eius amaſio, ſeu concubinario? Reſponde, quod erit neceſſe articulando probare, qualiter concubina inducta fuit per amaſiū ad faciendum ei donationē, blandis verbis, & diuerſis minis, inducentibus iuſtū metum, vt quia dedit flendo, gemendo, & ſuſpirando. hanc praxim habes ad Bellam. deciſ. 224. In cauſa Guglielmi per totam. in tit. de prob. Sed quæro pro ornatu huius quęſtionis, num ecōtra concubinarius valeat repetere ea, quæ donauit concubinæ? Dic, quòd non, & pro hac opinione allega. gl. in l. affectionis. in ver. meretrices. ff. de dona. quā ibi tuētur & defendūt Ro. & Imo. ab inuidorum morſibus, pro qua dic eſſe tex. in terminis, quem ipſi non allegāt, in l. cū. C. de cōd. ob turp. cauſ. & in l. idem. §. ſed quòd meretrici. ff. eod. tit. multa. n. illicitè petuntur, quæ licitè retinentur. l. prima. §. proinde. ff de var. & extraor. cognit. hanc eandem opinionem, pluribus alijs medijs confirmando, ſequuntur Iſern. in cap. 1. num. 11. verſic. ſolet quæri. in tit. quib. mod. feud. amit. & Innoc. in c. quia plerique. nu. 2. verſ. ſi autem mathematicus, vel meretrix, extra de immu. eccl. ubi Abb. num. 12. q. 3. verſ. tertia quæſtio eſt intelligit præmiſſa in foro fori, ſecus in foro poli, quo attento, eſt utrique pœnitentia iniungēga concordat ſanctus Thomas 2. 2. quæſtio. 62. artic. 5. verſic. ſicut cum quis dat meretrici. Quòd autem meretrix licite retinere poſſit
803 ſibi donata per eius amaſium, ultra adducta † ſuperius, facit tex. in l. ſi ob turpem. ff. de condit. ob turp. cauſ. & ratio eſt, quia quotieſcunque, tam ex parte dantis, quàm ex parte accipientis verſatur turpitudo, melior eſt conditio poſſidentis. dicta l. ſi ob turpem ſequuntur Alexand. in l. generaliter. num. 3. verſic. quid autem ſi ſtipulatio continet. & in l. ſi plagij. num. 6. uerſ. quòd promiſſor. ff. de verb. oblig. & gl. in c. qui venatoribus. in uer. meretricibus. 86. diſt. quæ vult ſecus eſſe in pignore; quod ſecundum eam repeti poteſt, nō actione pignoraticia, ſed rei uendicatione, iuxta aliam conſimilem glo. in l. 2. in uerſ. melior. uer. ſed quid de pignore. C. de cond. ob turp. cauſ. & has gl. ſequitur Iaſ. in l. iuriſgentium. §. ſi ob maleficium. nu. 3. ver. iſta regula procedit. ff. de pact. & in l. 2. ff. de condict. ob turp. cauſ. reliqua quæ concernunt materiam huius quæſtionis,

vide

Digitized by Google

vide nouiſſime ad Gouar.in regul.peccatum. par.2.§.2.de reg.iu.in 6.& ad ea quæ late cumulaui in tract. quem nuper edidi de iur.retinend.in tit.de iur.retin.ex cauſ.don.quæſt.

Sed retentis terminis huius quæſtionis, fortius dico tibi, ꝙ meretrix nedum habet retentionem bonorum ſibi donatorum per eius
804 amaſium, ſed etiam † habet actionem ad repetendum legatum, ſibi factum ab eius amaſio, pro mẽſura tamen ſeruitiorũ per eam pręſtitorum, & hoc licèt eius amaſius ſit clericus, ſm Anchar.conſi.247. Dubium facit in præſenti quæſtione, per totum. iuxta cuius conſulentis opinionem, fuit bis deciſum per ſacrum regium conſilium, vt eſt videre ad Affl.deciſ.102.& ad Capic.ſimiliter in deci.102.refert & ſequitur Tiraq. in tract. de reuoc.don.in uer.donatione largitus. nu.23. verſ.nono licet non poſſit clericus, quorum patrum opinionem, ego veram eſſe exiſtimo in publica meretrice, & non in fœmina occulte fornicaria, quæ cum publica meretrix dici nõ poſſit, mercedem promiſſam & preciũ fornicationis petere prohibetur, & minus retinere poſſet, quod percepit, & habuit ab eius amaſio: immo illud reſtituere teneretur etiam in animæ iudicio, ſm Cyn.& Ange. in l.2.nu.2.verſ.quia palam.C.de cond.ob turp.cauſ.ſequitur Abb. in c.quia plerique.nu.14.verſ.ſecus dicit.extra de immun.eccleſ.refert & ſequitur Pau.de Caſt.in l.1.§.ſi ob rem nu.8.verſ.ſecus ſi publicè. ff.de cond.ob turp.cauſ. & eſt communis opinio, vt teſtatur Adrian.in 4. Sent.in tract. de reſt.verſ.oritur alia quæſtio, & iſthæc cõis opinio, ſecundum præfatos fundatur in l. Lucius ff.de iure fiſ. qui bene probat ipſorum opinionem, inducendo tex. vt ibi per eos. Contra hanc communem inſurgit Didac. Couar.in regu.peccatum. §.2.par.2.verſ.ex ijs plane deducitur. de regu.iur.lib.6.qui ait, hanc communem non eſſe veram; tu propterea interim cogita, quia cum non concernat materiam huius Pragm. non libuit vlterius ſuper ea inueſtigare; ſi tamen circa hanc quæſtionem ſatiari cupis, uide ad amuſſim congeſta per dominum meum Blaſc. ciuitatis Tabernæ in tract quem Silu.rerum memorabilium intitulauit.memorab.30.

Quæro ducẽteſimooctuageſimoſeptimo, tu ſcis, quòd bona quę-
805 ſita per prælatũ, præſumuntur † quæſita ex bonis eccleſiæ, vt probatur in c.primo.extra de pecul. cleric.cum alijs ſuis vulgaribus, vt ceſſet iſta præſumptio, quid erit in articulis deducendum? Dic eſſe deducẽdum, ſi cum veritate fieri poterit, qualiter Prælatus illa quęſiuit ex artificio ſuæ perſonę, ut quia erat doctor, vel bonus ſcriptor, vel quid ſimile, hoc probato ceſſabit ſupradicta præſumptio, & non eccle-

Digitized by Google

eccleſię,ſed ſibi quęſiuit;c quia nos,extra de teſtam.refert.&c ſequitur Abb.poſt Ioannem Andr.& Imo.in d.cap.1.nu.5.verſ.unde poterit probari per hæredem.& in c.vt ynns.nu 3.ver. poſſet tamē ſecundum eum , extra de pecul.cler.& poſt eos Alex conſi.116. Viſo chirographo.nu.2 uerſ.quid enim ſecundum eos.vol.7.

Item poterit articulando probari, qualiter ecclesia pro tempore,
806 quo † præfuit Prælatus, habebit redditus valde tenues,& exiles,&c. quòd uix ſufficiebant ad victum Prælati,& neceſſitatibus ipſius nō ſuppetebant,& quòd non longo tempore adminiſtrauit bona Eccleſiæ:hoc probato,ex propria induſtria cenſetur ditatus,& non ex bonis eccleſiæ, ſecundum eundem Alex. in d.conſ.116.nu.1.verſ.nam præſupponitur in facto,uol.7.

807 Quæro ducenteſimooctuageſimooctauo,hæres legatarij † conditionalis , vt legatum conſequatur, quid neceſſe habebit in articulis deducere? Reſponde,quòd erit neceſſe in articulis deducere,qualiter res fuit legata,& cōditio purificata in uita legatarij,hanc articulandi formam ex multorū relatu,tradidit Bellamer.deciſ.483.in titu.de teſtam.per totam,& huius praxis ea eſt ratio, quia vbicunque deducitur aliquid conditionale,in iudicio nō poteſt effectum ſortiri,niſi prius liquidetur,conditionem fuiſſe impletam,ita Bal.per illum tex.in l ſi quidem.nu.5.uerſ. nota quòd cū aliquid conditionale.C.de except.& Dec.conſ.535.Ioannes Bartholomæi,num.1.verſ. nam quando aliquid conditionale.volu.2.refert & ſequitur Rolan. à Valle cōſ.63.Viſo inſtrumento uenditionis.nu 19.uerſ.ubicunque enim quid conditionale uol 4.

Quæro ducenteſimooctuageſimonono, reſtitutionem ad appel-
808 lādum † petens,ut obtineat,quid in articulis deducere debet? Dic, quòd nedum debet in articulis deduci impedimentum,uerum etiā & iniuſtitiā ſententiæ.& eſt ratio:quia quis non dicitur lęſus enormiter,nec ſua intereſt appellare,niſi ſententia lata contra eum ſit iniuſta,licèt ad probandum ſententię iniuſtitiam,ſufficiat ſummaria, & leuis cognitio, cū de ea in principali iudicio principaliter denuo cognoſcatur,ſecūdum Innoc qui totam hanc praxim ponit,in c.coram.in gl. indulgendum.in fine,extra de reſt.in integr.refert,& ſequitur Bellamer.deciſ.418.petens ſe reſtitui.in tit de reſt.in integr. Aduerte tamē,quòd numquam reſtitutio datur,niſi petens aliquid amittat,uel oneri , quod non expedit , ſe ſubiecit,l non omnia ff.de min.refert & ſequitur Capic.deciſ.13.nu.5.uer.oportet.nu.ad hoc.

Quæro ducēteſimononageſimo,qualiter, & quomodo probatur

809 †

Digitized by Google

809 † intruſio? R n̄de, probari, faciēdo articulum, qualiter ille de cuius intruſione agitur, propria, & non ſuperioris auctoritate beneficium occupauit. c. aduerſus, ext de exceſſib. Præl. c. eum qui de præb. lib. 6. per quæ iura ſic punctuatim tenuerunt Cald. conſi. 13. in princ. de ver. ſig. & Inno. in c. nihil. nu. 4 uerſi. puta quia propria auctoritate. extra de elect. refert, & ſequitur Dec. conſi. 121. in cauſa uenerabilis presbyteri. nu 4. ver. intruſus dicitur ille. uol. 1. & Cap. deciſ. 6. nu. 12. uer. qui ſine auctoritate ſuperioris.

Itē poterit articulando probari, qualiter ille, de cuius intruſione
810 † agitur, cępit adminiſtrare ante confirmationē: nā licèt fuerit electus, tn̄, ſi non expectata cōfirmatione adminiſtrat, intruſus dicitur, c. 2. ext. de reſt. in integ. c. cum iam dudum. ext. de præben. refert, & ſequitur Capic. deciſ 6. nu. 12. uerſ. itē in eo, qui eſt electus. & Dec. conſi. 121. nu. 4. uol. 1 multos alios probandi modos, quem eſſe intruſum, habes ad Maſcar. in tract. de prob. tom. 2. concl. 936. Vltra quem dic, ꝙ intruſus etiam dicitur ille, qui fuit poſitus in poſſeſſionem auctoritate ſuperioris, non tn̄ habentis auctoritatem conferendi c. fin ext. de exceſſib. Præl. c quia diuerſitatem. extra de conceſſio. preb. refert, & ſequitur Calder. cōſi. 13. in tit. de uerb. ſig. uer. itē etiā dr̄ intruſus. & Capic. deciſ 6. nu. 12 uerſi. itē in eo qui eſt poſitus. & Dec. conſi. 121. nu. 4. uer. item ſm eū intruſus dr̄, uol. 1. alios quamplures modos probandi intruſionē habes ad Felin. in c. in noſtra. nu. 11. uerſi. quot autē modis dicatur. extra de reſcript. & in c. ueniens. nu. 2. uerſ. quot modis quis dicatur intruſus extra de accuſ.

Tollitur autem iſta probatio, ſi in aduerſum probetur, qualiter
811 † propter neceſſitatē, uel utilitatē Eccleſiæ cępit adminiſtrare, non expectata ſuperioris cōfirmatione: nā in ijs caſibus, quis nō dicetur intruſus, nec per hoc poterit priuari iure ſuo, ex latiſſime deductis in contingentia facti, per Oldrad. conſi. 9. refert, & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. in cōcl. 936. nu. 18. uer. ſecūda eſt, qn̄ electus.

812 Quæro ducēteſimononageſimoprimo, qn̄ creditor petit † plus debito, ut a debito cadat, qd eſt ī articulis deducēdū? Dic, ꝙ in primis dēt in articulis deduci, qualiter cautio, ex qua agitur, fuit extorta ꝑ dolū de maiori ſumma: itē dēt apparere, qualiter reus ī iudiciū fuit uocatus, & ꝙ cōteſtatus fuit litem ſuper hmōi petitione debiti: itē dēt in probationib. liquere de dolo, ita Bal. Salic. & Paul. de Caſt. in l. 1. C. de plus pet. refert, & ſequitur Capic deciſ. 49. nu. 4. uerſic. & petēs plus debito, & quot modis quis dicat̃ plus petere, uide ad tex. & Doct. ibi, in §. ſi qs agēs, & in §. plus. Inſt. de act. qui probāt quod

plus

plus petere dicitur ille, qui aliquid plus petit re, tempore, & loco.

813 Quæro ducẽteſimononageſimoſecũdo, geſta cum curatore † dato hæreditate iacente, vt viribus ſubſiſtãt, quid erit in facto demonſtrãdũ? Dic, quòd in primis debet apparere, quòd fuit datus ad inſtantiam creditorum, & quòd in ipſius curatoris creatione & deputatione, concurrit maior pars creditorum. l. 2 ff de curato. bon. dan. l fin ff de bon. auctor. iudic poſſid. tenet firmatq; Spec. in tit. de curat. §. cum autem. nu. 14 verſic opponitur autem contra curatorem.

814 Item qualiter nominatim citati fuerũt ij quorum intereſt † uel eſt prima cauſa ſucceſſionis, nec tali caſu ſufficeret citatio generalis, ſm Bar. in l ſi diu in princ. uerſi. ſed qui debét citari. ff. ex quib cauſ. in poſſeſſ. eatur. & in l. ſi quis inſtituatur. § itẽ ſi conditioni. nu. 1. verſiculo, reſponde nominatim citari deberi illos. ff. de hæred. inſtit. & in l. 1. nu. 5. uerſiculo, an debeant requiri. ff. de curato. bon dan. ſequitur Alex. conſ. 137. in cauſa & lite inter Lancelotũ, nu. 11. verſiculo, ſed deberit nominatim. vol. 2 & in conſ. 107. perſpectis ſtatutis. nu. 5. verſic. cũ ergo, vbi tractatur, vol 5. & Rom. conſ. 53. viſis, themate prænarrato. nu. 3. verſic. tunc ſpecialiter & nominatim, & Felin. in c cognoſcentes nu 9. verſic. ſed ſigillatim nominant. ext de cõſt.

815 Item qualiter citato, ſi eſt extraneus hæres, fuit † conceſſus terminus ad deliberãdum dierum centum, vel annus, ſi eſt de deſcẽdẽtibus, ſecũdũ Bar. in dicta l ſi diu nu. 1. ver. item aduerte ꝙ prætor, & in d. l. ſi quis inſtituatur. § 1. nu 1. uerſi. & ſic nota quòd ſi iudex.

816 Item debet articulãdo probari, qualiter dictus curator fecit † inuẽtarium de omnibus repertis in hęreditate iacẽte, ita edocet Bar. in l. 1. nu. 5. uerſi. quæro an talis curator. ff. de cur bon. dan. & ante eum Spe. in tit. de curator. § cũ autẽ. nu. 13. uerſ. itẽ obijcias de inuẽtario.

817 Item debet cõſtare de ſatiſdatione data per talẽ curatorem † ſecũdum Angel. in §. 1. in tex ibi, in fideiuſſione Auth. ut lic. matri & auiæ. refert, & ſequitur Capic. deciſ 87. nu. 1. uerſ. primum eſt, quod detur, & ante eum Angel. conſ. 193. Mortuo debitore. nu. 4. verſi. uideamus igitur, an fuerit legitime ordinatus.

818 Quæro ducẽteſimononageſimotertio, quomodo † probetur doctoratus dignitas? Dic probari, nedum per inſtrumẽtum priuilegij, verum etiam per teſtes, qui interfuerunt in publico examine, quia iſtud excludit priuatũ, ſecus econtra, ut determinat Bal. in l. ſi ſolennibus, in princ. verſi. & eſt arg. quòd doctoratus dignitas. C de fide inſtrum. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 527. nu. 1. & to. 2. concl. 843. vbi ex mente Gomeſ. in regul. cãcell. de annal.

nal. poſſeſſ quæſt.36.nu.5. concludit, doctoratus dignitatem probari etiam per communem reputationem.

819 Quæro ducenteſimononageſimoquarto qualiter formētur † articuli & exceptiones in crimine priuati carceris? Vide Ant. Nig. in c. regn. Amplius.n.4.verſ. & ex illo capitulo, vbi Barthol. de Capua dicit, ex illo. c. poſſe ſummi poſitiones & exceptiones. vide ad eum, & ad eūdem Ant. Nig. in c. regn. Contra effrenatas, & habetur aliquid per Affl. in conſt regn. Pœnam eorum. nu.82.nu.18 verſi.& ex hoc infero, lib.2.rub.3. & quàmplures exceptiones ad releuandum quem à pęna priuati carceris, ponit Fab. Locr. in comm.4.lite arbit. par.4.quęſt.6.nu.872.verſ.primo ne procedat. Ex quorum dictis, vt ordinate iuxta propoſitum ordinem procedamus, primum ſub breui verborum compendio, formabimus articulos ad probandum priuatum carcerem, & deinde ſubnectemus exceptiones elidentes dictam probationem per nos enarrandam.

820 Ad conuicendum itaque aliquem de priuato carcere † poterit articulando probari, qualis quis detinuit t.d.t. carceratum in propria domo, vltra vigintiquatuor horas, citra competentis iudicis auctoritatem, ſecundum Bart. in l. capite quinto. nu 3.verſi.quidam ſunt qui habent. ff. de adulter.

821 Tollitur autem iſta probatio ſi in cōtrarium probetur † qualiter carceratus ſtabat in loco, à quo de facili poterat aufugere, carceres rumpendo: hoc etenim probato, ſic detinens non incurrit in pœnā priuati carceris, vt firmat Angel. in l. ſi quis in graui. §.ſubuenitur. ff. ad S. C. Syllania. & poſt eum Marſ conſ.136.Conſului proximis diebus nu.3. Secundo reſpondeo. vol.2. & in conſi.135.in præſenti cauſa inquiſitionis. nu.19. verſ. eo quia ille qui poſuit. vol.2.refert, & ſequitur Ant. Nig. in d.c.regn. Contra effrenatas.num.31.ver & dicit, quòd licet aliquis priuatus, & Fab. Locr. in comm 4. lite arb. par.4.quæſt.6.nu 876. verſ.ſecundo dicatur.

822 Item ad elidendam ſupradictam probationem, ad † euitandā pęnam priuati carceris, poteris articulando probare, qualiter propter locorū diſtantiam, quis non potuit aſſignare carceratum iuſticiario infra viginti horas: hoc in articulis deducto, & probato, quis nō incurrere pęnam priuati carceris, firmauit Affl. in conſt, regn. Pœnam eorum, per tex. ibi. nu.82.no.18.verſi. & ex hoc infero. Multos alios probandi modos ad tutamen impetitorum de priuato carcere, in vnū collegit Fab. Locr. in cōm. 4. libe. arbit. par.4.quæſt.6.nu.871. ad eum ſufficiat remiſſio vltra quem ad excludendam pœnā priuati carceris,

Digitized by Google

carceris, poterit articulando probari, qualiter ſui anteceſſores idem conſueuerũt facere: cõſuetudo enim anteceſſorũ talia faciendi, excuſat quẽ à pęna priuati carceris, ſecundũ Anchar. valde ſing. in c. cum venerabilis ext. de cõſuetud. refert, & ſequitur Iaſ. in l. de quib. nu. 8. ver. quidã rector. ff. de legib. quę nota pro defenſione Reuerendi Ioãnis Dominici Baſilij terrę Saracenę impetiti de priuato carcere.

823 Quęro ducẽteſimonõnageſimoquinto, dotem congruam † vel incongruam quẽ ſrabtiſſe, qualiter, & quibus probationibus conſtabit? Dic, in primis circa hoc eſſe conſiderandas facultates dotantiũ, ipſorũ conditionem, & dignitatem: item qualitatem mulieris dotatæ: item & tertio qualitatem, & conditionem, & facultatem viri cui cõpulatur mulier: quarto eſt conſiderandus numerus filiarum dotantium: vltimò erit etiam conſideranda conſuetudo patriæ in promittendis dotibus: ijs cõſideratis, & bene probatis de facili poterit diſcerni, an dos fuerit congrua, vel incongrua, vt multorum fretus auctoritatibus firmauit Affl. in conſtit. regn. In aliquibus num. 53. ver. & primo ſunt conſiderandæ, circa quam praxim, illud te admonitum eſſe uolo, quòd in caſu præſentis quæſtionis dos congrua dicetur, ſi fuit aſſignata portio, quę non ſit minor legitimo, vt probatur in dicta conſt. regn. In aliquib. & approbat Salic. in Authen. res quæ notab. 2. C. commu. de legat. & poſt eum Decius in conſi. 26. diligenter pro tenui facultate noſtra. nu. 1. verſi. dos cõgrua dicitur. vol. 1. & ſic ęcontra dicetur dos incongrua, ſi aſſignatur portio in dotem, quæ ſit minor legitima, vt eſt videre ad Gram. qui dicit ſic fuiſſe declaratum per ſacrum regium conſilium deciſ. 101. Aduerte tamen, quòd ſi mulier ſecundum ipſius conditionem non poſſet inuenire maritum condignum, tali caſu eſſet ſibi aſſignãda dos etiam vltra legitimam, ad arbitrium boni uiri: aliàs diceretur incongrue dotata: & ſic ęcontra, ſi cum minori dote, quàm ſit legitima poſſet nubere, nobili, & diuiti, ſecundum qualitatem ipſius mulieris, tunc non debet dos commenſurari ad legitimam, ſed ſufficiet quòd ſit bene & condecenter nupta, ita in materia ſtatuti excludentis filias fęminas a ſucceſſione parentum propter maſculos, ſing. firmat Deci. in allegato conſi. 26. nu. 4. verſi. ſed contingenter illud occurrit. vol. 1. quòd bene nota tu regnicola, ad intelligentiam conſt. regn. In aliquibus quia eſt aureum dictum, & alibi non inuenies, & de eo ingentem honorem mihi comparaui in cauſa cuiuſdam moderni nobilis quem honeſtatis cauſa non nomino.

824 Quęro ducẽteſimonõnageſimoſexto, quę probatio eſt † neceſſaria,

ria, ad probandum, ꝙ talis ſcriptura fuit ſcripta per t.d. tt Rñdeo, ꝙ erit neceſſe probari per teſtes, qui dicant ſe fuiſſe præſentes, quando ſcriptura ſcribebatur ab eo, contra quem ad ſcripturæ verificationẽ agitur: nec ſufficeret, ſi diceret notam manum, & tractum ſcribentis habere, ſecũdum Bart. in l. ſcripturas. nu. 4. verſic. & deponant ſe fuiſſe pſentes, & rurſus nu. 6. verſi. uel deponant ꝙ debitor. C. qui potior. in pigno. hab. ſequitur Alex conſi. 80. Viſo proceſſu cauſæ, nu 4. uerſ. oportet ꝙ ipſi deponant. vol. 4. & in conſ. 150. In cauſa & lite inter Dominam Lucretiam. nu. 16. verſi. quia teſtes qui habent probare. vol 5. & in conſi. 76. Ponderatis ijs de quibus. nu. 4. verſic. oportet ꝙ illi teſtes deponant. uol. 3. refert & ſequitur Gram. deciſ. 93 nu. 14. verſic. & duo teſtes latiſſime hanc eandem praxim ſequitur Rot. Peruſ. dicens eſſe communi Doctorum calculo receptam, in deciſ. 7. nu. 17. verſic. cum teſtes deponendo habere notam. par. 1. & ante eũ Affl. deciſ. 81. per totam refert, & ſequitur doctiſſimus Maſc. in tract. de prob. to. 2. cõcl. 985. vbi ad idem allegat Feli. idem tenentem in c. 2. num. 14. extra de fid. inſtrum. & Iacob Menoch. in tract. de arbit. lib. 2. centur. 2. caſ. 114. nu. 22. verſi. octauus eſt caſus.

Quæro ducenteſimononageſimoſeptimo, qualiter articulando

825 † probetur, quem opem, ſeu auxilium præſtitiſſe maleficio ſeu homicidio? Rñdeo probari, faciendo articulum qualiter ille, qui de ope pſtita, ſiue auxilio dato impetitur armatus aſtitit ei, qui homicidium patrauit, ita loquitur tex. in l. unica. C. de rapt. uirg. & ſic intelliguntur ea, quæ habentur in l. is cuius ope. ff. de adulter. voluit gl. in l. licet, in ver. pergentes. C. de pact. & poſt eam Alex qui dicit hoc communiter teneri in conſi. 138. Viſa copia denunciationis. nu. 6. ver. non obſtat ad hoc uol. 6. refert & ſequitur Iul Clar. in ſua crim. prax. lib. 5. quæſt. 90. verſi quarto nunquid ille. & poſt eum Maſcar. in tract. de prob. to. 3. concl. 1139. uerſi. cum quis armatus.

Item ad probandũ, quòd quis opem præſtitit maleficio, poterit

826 articulando † probari, qualiter poſt delictum illico quis fuit delinquentẽ aſſociatus: nam licèt proprie quis non dicatur opem præſtitiſſe maleficio, vt firmat Bart. in l. in furti. § ope num. 4. verſiculo, quandoque præſtatur. ff. de furt. tamen contra aſſociantem oritur præſumptio conſilij uel occultæ opis, per quam cogitur quis probare contrariũ, vt tradit Felin in c. ſicut dignum nu 4 verſi. quarto limita, ext. de homicid. refert, & ſequit' Marſ in ſua crim prax. § cõſtante. nu. 55. verſ. ꝙ contra aſſociantem, & plenius idem Marſ. in l. unica. nu. 223. uerſi. adde etiam. C. de rapt. virgin. refert, & ſequitur

Digitized by Google

Maſc.ĩ trac.de prob.to.3 cõcl.1139.nu.12.ver.adhuc opẽ maleficio.

Item poterit articulãdo, probari ad probandum, quem opẽ ma-
827 leficio † præſtitiſſe, qualiter quis acclamauit contra eum, qui offen debatur, ex hac acclamatione contra ſic acclamantem iudicium oriri firmat Marſ. in ſua prax. crim. in §. conſtante. nu. 62. verſ. itẽ ſcias etiam, quòd auxiliũ refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob to. 3. concl. 1139 nu. 15. verſi quin etiam acclamando.

Item probatur, quem opem & auxilium maleficio præſtitiſſe, fa-
828 ciẽdo † articulum, qualiter ille, qui de auxilio & ope præſtita impetitur, malefactorẽ, ſeu delinquentẽ recipit in domo ſua, nulla affinitate cõiunctũ hoc probato, auxilium pręſtitũ fuiſſe, nullus ſani capitis negabit. ſecũdũ Gãd. hoc in ſpecie tenẽtẽ in tract. de malefic. in tit de præſumpt. & indic. in dubit nu 12. verſ. itẽ ꝙ ipſe perpetrato homicidio. & Bonifac. de Vitalin. in tract. malefic. ĩ rub de indic. nu. 2. verſ. & homicida eſt in domo tua. refert, & ſequit̃ Grã. uot. 15. in cauſa nobilis Ioannis nu 1. item ſecundum apparet quod tam ante.

Item faciendo articulum, qualiter inter receptantem & occiſum
829 † pręceſſerat capitalis inimicitia: hoc etenim probato contra receptantẽ oritur ꝓſumptio occultæ opis, ſiue occulti auxilii ꝓſtiti, ſecũdũ Gand. in tract. malefic in tit de præſump. & indic nu. 12. uerſ. primo qđ erat capitalis inimicus, & Bonifac. de Vitalin. ĩ trac. malefic. in tit. de indic. nu. 2. verſi. maximè ſi vulneratus. refert, & ſequitur idem Gram. vot. 15. nu. 3. verſ tertio & vltimo cõcurrit inimicitia.

Itẽ faciendo articulũ, qualiter t. d. t. iniuit tractatũ. & habuit cõ-
830 ſilium † de alio occidendo, & vnus illorum, qui interfuit tractatui, cępit, & tenuit occidendũ, alter percuſſit, & occidit, hoc verificato, dicetur tenens conuictus de auxilio cooperatiuo. l. item Mela, §. ſi alius tenuit. ff. ad l. Aquil. refert, & ſequitur Bonifac in tract. malefic. in tit. de inſult. & percuſſ. nu. 24. uerſi. ſed quid ſi vnus cępit.

Item qualiter ille, qui de auxilio impetitur, occurrit occurrẽtib.
831 † ad adiuuãdum, & deliberandum inſultatum, & dolo malo, habito prius tractatu cũ delinquẽtibus nõ permiſit occurrẽtes adiuuare inſultatũ, ſed cũ armis eos expulit, & retraxit, adeo ꝙ aggreſſus, & inſultatus fuit occiſus, nam talis talia faciendo, dicitur pręſtare auxilium, & opem cooperatiuam, per ea, quæ not. in c. ſi quis uiduã. 50. diſt. & notat gloſ. in c. de cætero, in uer. dediſſe, ext. de homicid.

832 Itẽ qualiter ſciẽter duxit occidẽdũ p loca inimicorũ † & latronũ? Nã ſimiliter hoc probato, dr̃ quis auxiliũ, & opẽ ꝓſtare, d. c. ſi quis uiduã. 50. diſt. & notatur in dicto c. de cætero. ext. de homic. & ha-

betur

Digitized by Google

betur late ad Capic.deciſ.155.multos alios probandi modos auxiliũ cooperatiuum, habes ad Cępoll conſ.cri.34.Si vnquam Magnifice Dñe.nu.10.verſi.& primum exemplum,& in ſumma præſumptiones multas ex quibus reſultat pręſumptio occulti auxilij,vide ad Bonifac.in tract.maleſi.in tit.de indic.per totum & tit.quid ſit accuſatio.& ad Gãd.in tract.maleſic in tit.de præſumpt.& indic.nũ 12.vſque in finem.& ex noſtratibus ad Dominum Carrer.in ſua cri prax. in mater.homic.in c.poſt vero maleficium per diſcurſum.

833 Eliduntur autem hæ narratæ præſumptiones,faciendo † articulũ qualiter teſtes interfuerunt maleficio,qui viderunt occiſorẽ,& percuſſorem & Titiũ, qui de opẽ præſtita impetitur, minime opẽ præſtitiſſe,nec pręſtare potuiſſe quin ipſi teſtes uidiſſent,hanc articulãdi formã ponit Angel.in §.hinc nobis,nu.37.verſic & ideo ſit cautus aduocatus.auth.de hęred.& falcid.& poſt eum Alex ad Bar.in l.is qui opem,in litera b,verſi.ad probandum me non pręſtitiſſe ff.de furt.refert & ſequitur Petr.A plaz.in epitom.delictor c.16.num.12. verſ.ſi ſane teſtes.& ſi talis negatiua probari nequit ad tollẽdas pręſumptiones iam narratas,articulando proba,ſi cum veritate fieri poterit,qualiter congregatio fuit licita,& debita,& non cum ſolis delinquentibus,ſed etiam cum alijs, & ꝙ ad illum locũ ſoliti erãt accedere,& illum frequentare,etiam cum armis; & quòd nulla ſuberat inimicitia,ſaltem talis,quę eos potuiſſet mouere,ad ſic ſe congregandum & offendendum,& quòd delinquẽtes fuerunt plures, qui aliorum auxilio minime indigebant,& quòd ex conſuetudine ſolitũ ſit ad rixam accurrere ex eo, quòd timeatur de cõſanguineis, vel vt eos defendant,vel ut ſaltem mediatores ſcandalis occurrant, vel vt rixarum finem contemplentur.& poſtremo,quòd adeo diſtabãt ab eo loco,in quo facinus fuit patratum,vt ex illo concurſu & aſſiſtentia;nec occiſus timidior,nec delinquentes audaciores,effici minime potuiſſent: hæc ſi omnia, uel pars ipſorum probentur, ſatis dicetur eliſa præſumptio opis pręſtitæ,ſeu auxilij dati,vt proſequitur Octauian.Vulpell.cõſ 94. Ex proceſſu.nu.4.verſi.& licet,refert,& ſequitur Maſc.in tract.de prob to.4.cõcl.1129.nu.19.verſi.at roget quis.

834 Quæro ducẽteſimo nonageſimo octauo,qualiter articulãdo † probetur idenditas perſonarum? Reſponde probari, ſi fiat articulus de nomine & cognomine,ſecundum Grau.conſi 169 Opponitur contra teſtes nu 4.verſi ſecundo reſpondeo.vol.1.& in conſ 198.Videtur eſſe locus.num.2 verſi.& alibi ſcribit Bal.uol.2 & habetur per Doct.in l.demonſtratio falſa.ff.de cond.& demõſtr refert & ſequi-

tur Maſcard.in tract.de prob.to.2 concl.875.in princ.

Item probari etiam ſolet identitas perſonarum, ex merco ſiue ſi-
835 gno, quòd † quis geſtat in corpore, ita ꝓbat tex.in l.ſtigmata.C.de fabric.lib.11. vt firmat Alex.poſt Bar.in l.cũ in diuerſis.ff.de relig.& ſump.fun.refert, & ſequitur Corſ.ſing.in ver.teſtis.il 19.& poſt eũ Maſc.in trac.de prob.to.2.concl.1048.nu.16.ver.demum ex merco.

Sed quid, ſi reperiuntur alij, qui ſint eiuſdem nominis, tunc dic,
836 quòd † non ſufficit cõſtare de nomine & cognomine ad probãdam perſonæ identitatem, ſed etiam erit neceſſe articulando probare, illos eſſe eoſdem. qui deſcripti reperiuntur in aliquo libro, ſeu inſtrumento, aut ſcriptura, vt tradit Dec.conſ.36.Pro tenui facultate mea diligenter conſideratis omnibus nu.4.verſi.tertio non obſtat.vol.2. refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.875.nu.2.verſi. intellige cõcluſionẽ, & qualiter probetur finium identitas, vide ſupra quæſt....quib.per me dictis ad probãdum identitatem rerũ veluti fundorum, & domorum, & ſimilium, adde Dominum Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.874.& cõcl.778.nu.40.verſi.primo itaque probabitur,& to.1.cõcl.237.nu.3.uerſi.bonorum autem identitas, in quibus locis ex mẽte Doct.in l.demõſtratio falſa. ff.de cõd.& demonſtr.ait, probari per expreſſionem nominis fundi cũ duobus finibus. Item & coniecturis bonorum, identitatem probari poſſe affirmat Affl.deciſ.23.nu.4.uerſ.quia hic ſatis conſtat.& pro plena intelligentia præmiſſorum uide Iaſ.in l.bonorum.nu.7.verſi.nota ex iſta deciſione,& rurſus,nu.19.uerſi ultimo attende.C.de bonor.poſſeſ. ſecundum tabu.lex cuius dictis ad ſaturitatem habes, an,& quando præſumatur pluralitas vel identitas factorũ, ſeu rerum, uide ad eum & ad Vrſil.ad Affl.deciſ.23.nu.10.uerſi.circa ſecundum tactum.

Quæro ducenteſimononageſimonono, qualiter articulando pro-
837 betur † identitas delicti? Reſponde, probari ex identitate temporis, & loci, vt firmat Alex.conſ.30.ex allegatis in voce.nu.11.verſ.quòd pluralitas. vol.7.& expreſſius Grau.conſ.198.videtur eſſe locus.nu.2.verſi.alibi tradit Alex.vol.1.refert, & ſequitur Maſcard.in tract. de prob.to.2.concl.874.nu.8.uerſi.quòd identitas delicti.

Quæro treceteſimo, retento themate præcedentis quæſtionis.
838 qualiter † articulando probetur identitas contractuum? Reſponde, probari identitate diei, loci, perſonarum, & teſtium, ſecũdum Abb. Sicu.in c.cum Ioannes, extra de fid.inſtru. quem refert, & ſequitur Alex.conſ.105.In cauſa correctionis erroris.nu.2.uerſi.tertio reſpõdeo, vol.2.& poſt eum Grau.conſ.198.Videtur eſſe locus.nu.2.uerſ.

probari

Digitized by Google

probabiridentitatem contractuum, vol. 1. quo in loco oſtendit præmiſſa procedere etiam ſi ſumma, ſiue quantitas ſit diuerſa, modo exprimatur in eis eadem cauſa, ꝙ probat auctoritate Alex conſ. 84. In cauſa Comitis Rainaldi nu 4. verſ. quia reſpondeo. vol. 2. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. cōcl. 876. nu. 3. uerſ. nec ab re.

Quęro trecenteſimoprimo, vt conſulens maleficium, non tenea-
839 tur † de conſilio, quid eſt articulando probādum? Dic, faciendo articulum, qualiter delinquēs erat aliàs facturus delictum, ſuper quo conſilium habuit, hanc praxim probat tex. in c. ſicut dignum. ext. de homici. quem ſic ibi notat Felin. nu. 7. verſi. nota ibi animum Regis. qui ibi allegat multa alia iura concordantia, ſed præ cęteris tex. celebrem, in l. nō ſolum. § ſi mandato. in tex. ibi. niſi volenti. ff. de iniur. ſubiungens, hoc caſu non puniri de toto, ſed mitius. hoc ſtante quæro quomodo probabitur, ꝙ quis erat aliàs facturus delictum, dic faciendo articulum, qualiter delinquēs ante mandatum, ſiue conſiliū præparauit inſtrumenta ad occidendum, & homicidium committendū, ſec ūdū gl. in l. apud Celſum. in ver. ff. de dol. mal. & met. except. quā pro ſingulari allegat Ang. in l. 1. ff. de eo per quē fact. erit; vel quia delinquens ante conſilium habitum, minatus eſt mortem occiſo, & occiſor eſt vir ſolitus minas exequi, hoc probato dicitur quem fuiſſe aliàs facturum delictum, ſecundum Bal in l. metum nu. 2. uerſi. & erat ex ſe potens C. quod met. cauſ. ſequitur Imol. in l. fin. nu. 10. verſi. an iſte qui fecit minas. ff. de hęred. inſt. & Felin. in c. ſicut dignum. nu. 12. ver. & eſt verū, ext. de homic. refert, & ſequitur Petr. Aplaz. in epitom. delict. c. 17. num. 12. verſi. quonā mō probabitur.

840 Quęro trecenteſimoſecūdo, abortioni cām dās, vt excuſetur † qd in articulis deducendū eſt? Dic, eſſe in articulis deducendū, qualiter pręgnās, niſi abortū feciſſet, & procuraſſet, minime mortē euitaſſet, ſecūdū Soc. q hāc praxim, & probādi formā ponit, ī c. ſi aliquis, ext. de homic. vbi Felin relinquit hoc cogitādū, refert & ſequitur Petr. Aplaz. in epito. delict. c. 20 nu. 6. verſi. ex quibus intelligēdum erit.

Quæro trecenteſimotertio, quē non ſperare iuſtitiam conſequu-
841 turum à tali † iudice qualiter articulando probetur? Reſponde, hoc probari iuramento illius, qui hoc dicit, & aſſerit ſi Felin. ſequi velimus in c. accedens. il 2. nu. 13. concl. 8. ver. ſtatur iuramēto. ext. vt lit. non conteſt. refert, & ſequitur Minſinger. in obſeru. Imper. centu. 3. obſeru. 58. cuius dicta, limitabis non procedere, in ſemel effecto periuro, quia talis beneficium perdit probandi per iuramentum. c. paruuli. 22. quęſt. vltim. firmat Rom in l. admonendi nu. 25. verſ. ſecū-

do fallit. ff de iureiuran. refert, & ſequitur apoſtill. ad Fel. in d. c. accedẽs in litera b, q dicit hoc tenẽdũ mẽti cũ poſſit ſeruire ad multa.

Quæro trecenteſimoquarto, mutuãs ad refectionem alicuius rei
842 † vt anteriorib. creditorib. præferatur, quid eſt in articulis deducendum? Dic, deberi articulando probari, qualiter pecunia fuit expreſſe mutuata ad refectionẽ talis rei. itẽ qualiter fuit actualiter refecta, iſthæc praxis, & probãdi modus colligitur ex l. interdũ ff qui pot. in pignor. hab. refert, & ſequitur Iaſ. in l. creditor. la 1. nu. 2. verſ. primo ꝙ pecunia expreſſe. ff. ſi cert. pet. ex cuius dictis, ſi ſapis, multas exceptiones poteris colligere ad tollendam ſupradictam praxim.

843 Quæro trecenteſimoquinto, cõſtituto innitẽs, vt obtineat, † quid habet in articulis deducere? Dic, ꝙ habebit neceſſe articulãdo probare, qualiter cõſtituens tpe conſtituti poſſidebat hanc articulandi formã ponit Alex. in l. exitus. nu. 7. verſ. addit etiã hic Ang. ff. de acquir. poſſ. refert, & ſequitur Bellon. cõſ. 34. viſis fundamentis. nu. 6. verſ. ꝙ ſi quis. & in conſ 44. licet Andræas nu. 9. verſ. nam qui vult.

844 Quæro trecẽteſimoſexto, qũo probatur immunitas † collectarũ? Dic, probari probato tãto tpe, cuius initij hoĩum memoria in cõtrariũ nõ exiſtit, cũ allegatione tituli; hãc probãdi praxim hẽs ad Iacobin. de ſanct. Georg. in tract. de homag. col. pen. refert, & ſequitur Bellõ. cõſ. 10. in cauſa caſtri. n. 25. verſ. & talis immunitas pſumitur.

Quæro trecenteſimoſeptimo, appellare, vel qd aliud ſimile face-
845 re, omittẽs † pp metũ iudicis, ſiue officialis, ut excuſetur, q̃ probatio erit neceſſaria? Dic, ꝙ erit neceſſe articulãdo probare, qualiter iudex ſiue officialis conſueuit appellantibus, uel quid ſimile facere volẽtibus qõnẽ inferre, vel ponere eos in carcerẽ, ſm Bar. qui hũc probãdi modũ ſubnectit l. de pupillo. §. ſi quis ipſi ptori. nu. 14. ver. probãdo, ꝙ cõſueuit. ff. de nou. oper. nũc. officialẽ vero conſueuiſſe talia facere, probatur per famã, ut teſtatur Fel. in c. veniens. nu. 9. ver. idẽ qñ agitur de probanda ſęuitia ext. de teſtib. & poſt eũ Maſc. in trac. de prob. to. 1. concl. 432. & to. 2. concl. 753 nu. 26. cuius dictis, adde circa hanc qõnem, quæ ſcite cumulat Roland. à Val. conſ. 83. nu. 23. & nu. 30. uol. 2. & iſthæc probatio eſt ſufficiens, quãtum ad excuſandum eum, qui timuit appellare, vel quid ſimile facere pp ſæuitiam iudicialis, vel officialis: ſed quãtum ad puniendum officialem, qui talia cõſueuerat facere, non eſſet ſufficiens, ſecundum Bar. in l. 1. §. ſi quis tamen. nu. 1. uerſ. quãtum ad excuſandum. ff. quod ui aut clam.

826 Quæro trecẽteſimooctauo, qualiter, & qũo probetur regius † aſſenſus? Dic ꝙ aut fuit cõceſſus ſolo verbo, & pbari poterit p teſtes,

aut

aut in forma priuilegij: & dēt probari p ſcripturā,ita ꝓbat tex.in c. ſi ſuper grā de offic.deleg lib.6 refert,& ſequitur Dn̄s Vin.de Ann. in repet.cōſt.reg.Diuæ memoriæ nu.67.verſ.aut vis probare aſſenſum ſolo verbo. Sed,ꝙ ſimpliciter valeat aſſenſus ſup obligatione, ſeu alienatione feudi,probari p teſtes,teſtatur Affl.qui dicit ſic fuiſſe decisū in deciſ.398.quę fundata fuit in opinione Andr.de Iſernia in c.1.nu.4.verſi.potamus tamen,de prohib feu.alien.per Loth.qui cōcludit,quòd aſſenſus ſiue in ſcriptis,ſiue verbo fuerit conceſſus, poterit probari per teſtes, At Dn̄s Marin. Frec.optimus feudiſta in tract.de ſub feud.li.2. auctorit.47.ſub rub. de differ.inter feud.quater de plan.& de tab.nu.16.differ.10.cōciliādo diuerſas has opiniones dicit,ꝙ ſi tractatur de alienatione feudi quaternati,ꝙ tūc aſſenſus debeat in ſcriptis,ſiue per ſcripturā ꝓbari: ſi verò de alienatione feudi ruſtici,tunc, & eo caſu valeat aſſenſus probari p teſtes: ſed tu dic, ꝙ hodie iſtæ altercationes ceſſant, & ſilent per regiam nouell. prag.quæ incipit,Conſiderato. quæ eſt ſeptima in ord.meatū prag. in tit. de feud.quæ mandat aſſenſum, nedum non poſſe probari per teſtes,verum etiam,ſi memoriale fuerit expeditum per uerbū fiat, non probat,nec valeat,niſi infra nouem menſes fuerit aſſenſus regiſtratus, in regula cancellariæ, & redactum informam publicam cū ſigillo pendente, referente Vrſill. ad Affl.deciſ.398 nu.3 uerſ.diffiniens non ſolū aſſenſum.& in deciſ.197.per diſcurſum. Sed in materia huius quæſtionis ſolet ſæpiſſime euenire,ꝙ notarius, & partes aſſerūt in cōtractu interueniſſe regiū aſſenſum,an re vera per huiuſmodi aſſertionem probetur regiū aſſenſum interueniſſe, idē Frecc. in trac.de ſubfeud lib.2.q.25.nu.1.verſ.an credatur notario,& partibus dicit multoties fuiſſe deciſum,nō probari aſſenſum ex illis verbis; nam contrahentes non poſſunt libere contrahere ſuper feudo; abſque regio aſſenſu, ideo eorū aſſertio vti ſuſpecta,nō probat l.qui teſtamentum.ff.de prob.& hoc dicit procedere etiam ſi notarius aſſerat ſe aſſenſum vidiſſe,nam ex quo non eſt actus geſtus coram eo, nec de ipſo fuit rogatus,neq; à partibus explicari poteſt, ut habetur in Auth.ſi quis in aliquo documēto.C de eden.quod ei nō creditur, vt firmat D.Foller.in trac de cenſib.in uerb refert hic dominus rex. nu.63.uerſ.ſed pone ꝙ notarius.pro quo optime faciūt quæ in ſimili tradit Bar.in l.ſi tempora.C.de iure haſt.fiſcal.lib.10.

347 Quęro trecenteſimonono,qualiter probetur rem † eſſe cenſualē? Dic probari aſſertione venditoris vendentis talem rem, cum onere ſoluendi ſingulis annis tantum cenſum, vel quia id expreſſit in cata

ſto, ſeu æſtimo cõi: nam talis profeſſio, ſiue aſſeueratio probat cenſum, adeo ꝙ nedum iſte ſic profitens, verum ét ſingularis ſucceſſor habens cauſam ab eo, tenetur, & obligatur ad cenſum, ſic conſulendo firmauit Grau. conſ. 217. Fuit in rerum natura nu. 4 verſ. cũ onere ꝙ accipiens. & nu. 8. verſ. quinto cõſidero. vol. 2. quem ipſo aliter non citato, ſequitur Caſſan. in Conſuet. Burg. in tit. des cenſes rub. 11. § 3. in tex. ibi cenſetur cenſe. n. 5. verſ. ꝙ cõfeſſio poſſeſſoris. Sed ꝙ hmõi confeſſio per ſe ſola, & ſine alijs adminiculis, non ſit ſufficiens, tenet Guid. Pap. deciſ. 24. & deciſ. 272. qui ait in conſilio Grationopolitano in contingentia facti fuiſſe deciſum, ꝙ hmõi aſſertio venditoris, de per ſe ſola non ſufficeret ad hoc, ut poſſeſſor teneatur ad cenſum, & probetur rem eſſe cenſualem, ſed cõcurrentibus aliis, ſm eum, vt quia probaretur per prius venditorem conſueuiſſe ſoluere talẽ, & tm̃ cenſum pro tali re, vel quia venditor aliàs diſpoſitiue recognouerat, & profeſſus fuerat rem eſſe cenſualẽ in pręſentia partis, cui debetur cenſus, vel notario ſtipulante, vel acceptante pro eo: iſtis etenim caſibus benè probatur, rem eſſe cenſualẽ, tam in præiudiciũ venditoris, q̃ quorumcunq; poſſeſſorum, ſm Foller. qui præmiſſa refert & ſequitur in trac. ſeu pragm. de cenſib. in verbo, huiuſmodi cẽſualia ſuper rebus. nu. 85. ver. talis aſſeueratio & recognitio.

Item probatur, rem eſſe cenſualem, probata ſolutione duorum
848 † annorum, quod intellige, quãtum ad obtinendum in poſſeſſorio, ſm Gugliel. de Benedict. in c. Rainutius. in gl. in verbo, vxorem nomine Adeleſiam. nu. 438. extra de teſtam. refert & ſequitur Foller. in d. trag. prag. de cenſib. in verbo, huiuſmodi cenſualia ſuper rebus. nu. 88. verſ. probatur etiam cenſus. vbi paulò inferius ſubnectit, quo modo probetur cenſus in petitorio. uide ad eũ, nam multa bona cumulat non ſpernenda in ſubiectu huius quæſtionis.

Quæro trecenteſimodecimo, fundum eſſe emphiteuticum, quali
849 ter † articulando probetur? Reſponde, probari ex ſolutione canonis per longum tẽpus, vt teſtis mihi eſt Bar. in l. litibus. nu. 2. verſ. ex hac litera probatur. C. de agric. & cenſi. lib. 11. & poſt eum Iaſ. in l. 2. nu. 55. verſ. quod ſi aliquis. C. de iur. emph. & in l. ſi certis annis nu. 9. ver. ſic. quarto facit. C. de pact. refert, & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 259. nu. 1. verſ. quòd ſi canon longo tempore.

Quæro trecẽteſimoundecimo, ſequeſtrũ ut fieri poſſit de aliqua
850 re † quid eſt in articulis deducẽdũ? Dic, ꝙ erit in articulis deducendum, qualiter extat ingens periculum, ne homines pro defenſione poſſeſſionis litigioſæ veniant ad arma l. æquiſſimum. ff. de vſufruct.

Item

Digitized by Google

Item qualiter reus conuentus dilapidat, & contra eum eſt timor
851 † dilapidationis, vt quia reus in vſum propriũ cõuertit fructus rei, de qua agitur: nam hoc probato, poterit fieri ſequeſtrũ, ſecundum Ange in l. ſi quis hac. § prætor. nu 4. verſ. ꝙ ſicut propter. ff de acq. hæred & Gabellin. in 2. par milleloq. milleloq. 930. nu. 2. verſ. qñ dubitat' de dilapidatione, de cuius vltimi dicti veritate, late diſcurrit Capel. Tho. deciſ. 38. hãc eãdẽ praxim approbat Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1298. nu. 2. verſ. ſecundo ſequeſtrationem petens.

852 Vltimo ſequeſtrationẽ petens, neceſſe habet probare eius † creditũ per publicum inſtrumentum: aliàs non poterit perueniri ad ſequeſtrum, vt edocet Bar. in l. iubemus per illum tex. nu. 6. uerſ. nota iſtam literam. C. de erogatio. milita ann lib. 12. refert, & ſequitur Maſc. in tract de prob to. 3. concl. 1298. in prin.

Quæro trecentoſimoduodecimo, uenditio bonorum facta ob pu
853 blicum † debitum, ut uiribus ſubſiſtat, quæ probatio erit neceſſaria? Dic in primis eſſe articulando probandum, qualiter fuit diu in ſolutione ceſſatũ. Item qualiter facta fuit de eis ſubhaſtatio. Itẽ qualiter fuit plus offerenti tradita bona fide ementi, & iuſtum precium tradẽti, auctoritate iudicis interueniente. Hanc articulandi formã tradit glo. in l. ſi quis. in verbo, æſtimetur. C. de reſcind. venditio.

854 Quæro trecẽteſimodecimotertio, ſi ſtaret conſtitutio † epiſcopi, ꝙ qui non ſoluit legata infra tres menſes, ſit ipſo facto excommunicatus, quomodo aduerſus non ſoluentem legata probetur huiuſmodi excommunicatio? Dic probari, probando negatiuam, quòd legata non ſunt ſoluta, nec ſufficit oſtendere teſtamentum, ſecundum Bar. qui hanc praxim ponit, in l. item ait prætor. num 1. uerſic. quæritur vtrum ſit probata excommunicatio ff. quib. ex cauſ. maior.

Quæro trecenteſimodecimoquarto, quòd emphiteuta ex capite inueſtituræ non petitę infra legitima tempora cadit a iure ſuo, vt tradũt Doct. communiter. C. de iure emph. nũc reuoco in dubium, quid articulãdo probare habebit emphiteuta, ut a ſuo iure minime cadat? Breuiter dic, ꝙ habebit neceſſe probare, illas excuſationis cauſas, vel alteram ipſarum quas conſiderauit, & in vnum coaceruauit Abb. Corb. in tract. de iure emph. in tit. de cauſ. ob non petit. inueſtitu. nu. 13. verſ. ex hoc primo infertur, cum multis ſeq.

855 Quæro trecenteſimodecimoquinto, qualiter articulando † probetur, ꝙ quis tpe conditi teſtamenti, nõ potuit habere plures quàm quinque teſtes? Dic, hoc probari, eo ipſo, quod quis dicit ſe non potuiſſe plures habere, nam per hoc habebit eius intentionẽ fundatã,

nisi

niſi cõtrarium probetur.l.cum de lege ff.de prob. Tutius tamẽ erit quòd notarius dicat, quòd facta diligẽti inquiſitione, plures haberi non potuerunt, vt quia erat peſtis, vel ruri fuit cõditum teſtamẽtũ, ſecundum Bar. qui hanc practicam ponit, in l conficiũtur.§.codicilli.nu.4.verſ.certe eo ipſo.ff.de codicil.quẽ refert, & ſequitur Alex. in l ſi conſtante.nu.7.verſic.in practica tamen, vbi etiam Iaſ.nu.123. verſ ſimilem modum ff.ſolu.matrim.

Quæro trecenteſimodecimoſexto, expenſæ quę fiunt in adeundo
856 † qualiter articulando probentur? Reſponde, probari iuramento expendentis, ſi ſunt paruæ: ſed ſi ſunt magnæ, probari debent teſtibus, vel inſtrumentis & ſcripturis, ſecundum Bart. qui hanc praxim ponit, in l.fin.§.in computatione.num.4.ver.quòd ſi quidem eſt expenſa magna.C.de iure deliberan.vel in caſu, quo eſſent magnæ, poterunt probari eo modo, quo dicit Bar.in l.fin.C.de alim.pupil.prę-ſtand. ſimili probandi modo vti poteris in probanda diſtributione inter pauperes facta per exequutores teſtamenti, ſecũdum Bar.in l. diuus.nu.5.verſ. quòd iſtud debet intelligi verum.ff ſi cui plus quã per l.Falcid. quòd tenet etiã Cinus in l id quod pauperibus, q.8.C. de epiſcop.& cleric. & iſthæc praxis confirmatur per ea quæ volunt Doc in l. ſancimus. C.de iudic.ibi enim dicit tex. ꝙ reus contumax non aliter auditur, niſi refectis expenſis actori, qui ſi ſunt paruę, eas probabit proprio iuramẽto, ſm Iaſ.qui hoc refert & ſequitur in d.l. fin § in computatione.nu.6.uerſ.quòd reus.C. de iure delib.

857 Quæro trecenteſimodecimoſeptimo, tu ſcis, quòd expenſæ † quę fiunt pietatis cauſa, non repetuntur.l.ſi paterno.C.de neg.geſt.l.Neſennius.ff.eod.titu. modo reuocatur in dubiũ, qualiter articulando probetur, quem habuiſſe animum repetendi? Reſponde, quòd hoc
858 poterit † probari poteſtatione.d.l.Neſennius.

859 Item probatur probãdo, quòd ille, qui expendebat, faciebat † librum rationum, in quo deſcribebat quicquid impendebat pro tali d. tali.d.l Neſennius.ſimiliter poterit probari ex coniecturis, quæ ſumuntur ex qualitate perſonæ expendentis.ſecundum Bar.qui totam hanc praxim ponit, in l.ſi paterno.nu.1.verſ dicunt quidam. & in l. 2.& in l.alimenta.C.de neg.geſt.

Item poterit articulando probari, qualiter expenſę fuerunt mini
860 ſtratæ ratione tutelę † adminiſtrationis bonorũ illius, cui miniſtratæ fuerunt expenſæ, ſecundum Bar.in l.Neſennius.nu.3.& ibi Bald. nu.5.ff.de neg.geſt.& Docto.in l.ſi paterno.C.eod.tit.refert, & ſequitur Dec.conſ.616.Viſo contractu celebrato.nu.4.verſi. ſecundo

dictæ

dictę nepoti.uol.2.& poſt cũ Maſc.in trac.de ꝓb.to.i.cõcl.76.lim.8.

861 Quæro trecenteſimodecimooctauo, mora debitoris in nõ † ſoluẽdo debitum eius creditori in loco deſtinatæ ſolutionis, qualiter articulando probetur? Dic, probari, faciendo articulum, qualiter creditor interpellauit debitorem, ut comparere debuiſſet tali die in loco deſtinatæ ſolutionis ſibi faciendæ, ex quo ibi reperijſſet eũ, recepturus ſolutionem ſibi fieri debendam, iſte probandi modus colligitur ex tex.l.aut qui aliter §.primo.ff. quod vi aut clam.& in l.fin.C.de iure domin.impetr.vt teſtatur Alex.cõſ.33. Viſo proceſſu inter Aromanium. nu.9.verſ.Item alia ratione. uol.6.refert, & ſequitur Afflict.deciſ.316.nu.3.verſ.præterea,& ſecundo,& iſthæc praxis adeo vera eſt, ut nedum ad conſtituendnm debitorem in mora, ſit neceſſe ſpecificare diem, ſed ſpecificum locũ, ſecũdum Bart.in l.cum filius.§.fin.nu.2.uerſ.ſed pone.ff.de verb.oblig.

Item qualiter creditor in die ſolutionis ſibi faciendæ fuit in loco
862 illo † paratus recipere ſolutionem l.arbiter qui calẽdis.ff.de arbitr. referunt, & ſequuntur Bar. in l.item illa.nu.10.verſ. quęro pone ꝙ ſolutio.ff.de conſtit.pec. & in d l.cũ filius § fin.in l.fina.ff. de verb. oblig & Afflict.deciſ.316.nume.2.verſ.ad hoc ut reus dicatur, quæ bene nota, quia niſi conſtare faciet, nõ poterit creditor liquidare inſtrumentum contra eius debitorem, ad formam Rit.cum pro parte ipſius creditoris ſit aliquid implendum, ſeu probãdum per pręmiſſa, ut dicit Carau.rit.167 Nota quod iſte ritus.num.30.verſ. quinto quæro quod ego practicaui in cauſa domini Iulij Capicij cum domino Marcantonio Baratta.& rurſus alia vice inter hæredes d quond. D.Marci Antonij Barattæ, cum D.Octauio de Rinaldis.

863 Quæro trecenteſimodecimonono, qualiter probetur tenor † ſententię? Dic probari teſtibus deponentibus ſe fuiſſe præſentes, quando ſententia lata fuit,& quòd eam audiuerunt legi ab actuario, hũc probãdi modũ ponit Inn in c.ſicut nobis.in prin.verſ.cauſam enim teſtimonij.extra de re iudi refert & ſequit Bal.in l.geſta, nu.8.verſ. quæro qualiter debeant deponere. C.de re iudic.hanc eandẽ praxim ponit, & extollit Felin.in d c.ſicut.nu.10.uerſ octaua,& vltima declaratio, extra de re iudic.ſequũtur Doct.in l.ſcienduũ.ff de ver.obl. vel poterit probari literis exequutorialibus, in quib ſit inſerta ſententia, uel ipſius pars in effectu, iuxta notata in c.cũ in iure. ext.de cõfirm.vtil. vel inutil. per quem tex.ſic fuiſſe in Romana curia deciſũm firmat Rot.deciſ.57. Nota ꝙ exequutoria, per totã, in tit de reſcript.in antiq.cui dicas eſſe conſimilẽ tex.in cap.poſt ceſſionem.

extra

Digitized by Google

extra de prob. cõuenit Sebaſt. Vant in tract. de nullit. proceſſ. in tit. de nullit. ſent. ex defect. proceſſ. nu. 77. verſ. dicẽs ſufficere. per quẽ tex. & alia ſupra narrata media in contingentia facti in reuer. Caſſa. dioceſ. obtinui, exiſtẽte ibidem Vicario illo doctiſſimo ac integerrimo viro D. Dominico Ottolino, ciuitatis Lucenſis. in cauſa reuerẽdi D. Troili Cæſaris cũ ſacro monaſterio S. Benedicti Caſtr. Intellige hanc praxim procedere, qñ ſententia eſſet deperdita, nam tunc bene verum eſt, ꝙ poſſet tenor ſententiæ probari per teſtes, aliàs ſecus: ita declarant Doct. in l. emancipatione. C. de fid. inſtr. & in l. teſtiũ. C. de teſtib. & in c. cũ olim eſſemus. extra de priuil. notat Abb in c. ſicut. nu. 3. extra de re iud. refert & ſequitur Alex. conſ. 59. In cauſa appellationis. num. 3. verſ. quinimo per teſtes. vol. 7. vbi ſubdit, ꝙ in caſu, quo per teſtes poterit probari tenor ſentẽtiæ, ꝙ tunc debẽt deponere teſtes, à quo iudice lata fuit ſnĩa: qualiter autẽ probetur tenor priuilegij per teſtes, vide eundẽ Alex. cõſ. 196. Viſo teſtamento dicti Frãciſci nu. 9. verſi. ſic quia reſpõde, ꝙ teſtes deponẽtes. vol. 2.

Quæro trecẽteſimouigeſimo, qualiter probet tenor ſtatuti? Dic, faciẽdo articulũ de ipſius publicatione, ſecundum Bal. in l. vnica. §. hæc omnia in princ. verſ. ꝙ per publicationem. C. de caduc. tollend. vbi edocet teſtes quomodo in deponendo ſe habere debeant.

865 Qui uero prætẽdit nõ habuiſſe noticiam de publicatione † dicti ſtatuti ad ſe excuſandum, vt nõ puniatur pęna in ſtatuto contenta; quid in articulis deducere debet? Dic ꝙ debet in articulis deducere, qualiter eo tẽpore, quo fuit publicatũ ſtatutũ, erat abſens, vel infirmus, aut aliquo alio impedimẽto impeditus, per quod ſtatuti publicatio non potuit ad eius noticiam peruenire, hoc probato nõ puniretur, vt probatur in c. 2. extra de conſti. præſumptio enim quæ erat, ꝙ ueriſimiliter ſciat, quod omnes ſciebant, uel quia manifeſte publicè erat ſtatuti publicatio, tollitur per præſumptionẽ veram, ꝙ fuit abſens, vel impeditus, l. fin. in prin. ff. quod met. cau. refert, & ſequitur And. de Iſern. in c. primo. §. omnib. nu. 1. ver. ſed qui probaret. in tit. de pac. tenen. & eius uiolator. quod nota ad adiuuandum amicum à pœna alicuius banni, ſeu pragmaticæ, ut ad tollendam ſcientiam, quæ reſultat ex publicatione ſtatuti, articulando probes abſentiam, infirmitatem, aut aliquod aliud impedimentum.

Quæro trecenteſimouigeſimoprimo, falſificatio regiarum, aut
866 † apoſtolicarũ literarũ, qualiter articulando probetur? Reſponde, probari eo ipſo, ꝙ reperitur penes aliquem ſic falſificata: nam tunc p̃ſumitur falſarius ille, penès quem litera illa inuenitur. l. ob maiorem.

Digitized by Google

rem.C de tali l.inciuile.C.de furt.C.ad falſariorũ.in prin.extra de crimin.fal.firmat Marſ.conſi.52.requiſitus nuperrime.nu.35.ver. quòd ille qui habet penès ſe, uol.1.ad quam praxim elidendã poterit in contrarium probari ruſticitas, & ignorantia illius, penès quẽ litera regia,aut apoſtolica reperta fuit ſic falſificata: nam ijs probatis,inducitur præſũptio excluſiua falſitatis prędictæ,ut edocet Bar. in l.quoties.§.primo.ff de hęred.inſtit.refert,& ſequitur Gram.cõſ. crim.23. In cauſa notarij Bernardini.nu.4.verſ.cũ in dubio ſemper præſumi debeat.Quot autem modis dicatur ſcriptura falſitatis labe affecta,vide ad D.Fab. Locr.in comm.4.liter.arbitr.parte 4. quæſt. 5.nu.210.verſ.reſponderi poſſe ſentio.

Quæro trecenteſimouigeſimoſecũdo receptatores bannitorum, 867 aut † foriudicatorum,& aliorum delinquentiũ,quorum commercium ſub diuerſis pœnis à iure ſtatutis prohibetur, ut receptatores pœnam nõ incurrant,quid articulando probabunt? Dic,quòd ſi loqueris de receptatoribus latronum, poteris articulando probare ad releuandos eos à pœna,qualiter ex tali receptatione lucrum aliquod minime habuerunt,nec ſenſerunt,hoc probato ad pœnam cõtra receptantes ſtatutam minimè tenẽtur, ut ſing.tenet Marſ.in conſ.53. In præſenti cauſa informationis.nu.30.verſ.dico tamẽ.uol.1.refert & ſequitur Fab.Locr.in cõm.ad 4.liter. arbitr.parte 4.q.7.nu.906. verſ.quãdo lucrũ. Sed difficultas ſtat, qualiter receptatores articulãdo probabũt,ꝙ lucrũ aliquod pro receptatione nõ habuerũt? Dic probari eo ipſo,ꝙ contrariũ non probatur, per ea quæ notat glo.in l.cum de lege ff.de prob. & ſentit Fab.Locr.in loco proximè citato.

Item poterit articulando probari,qualiter ignoranter,& non do 868 loſe † receptauerũt:hoc pariter uerificato, ad aliquam pœnam non tenentur receptatores, quia facti ignorantia ſępiſſime doctiſſimos decipere ſolet,ut per Doct.in rub.ff.de acquir.poſ. & in c.reg.quod incipit.Creſcit.refert, & ſequitur Fab. Locr.in cõm. ad 4.liter.arb. parte 4.q.6.nu.907. verſ. ſecundo generalem fallentiam trado.vnde curia,quæ agit contra receptatores,debet probare,ꝙ ſcienter receptauerint: aliàs in dubio præſumeretur ignorantia. Et ad cognoſcendum,quòd ſcienter & non ignoranter receptauerunt, probari hoc poterit multis modis, & primo ſi notarius delinquens receptabatur, vt dicit Bart. in l.prima.§.fi.nu.2 verſ.ſed qualiter probabitur.ff.de recept. refert, & ſequit Fab.Locr.in cõm. ad 4.liter.arbit. parte 4.quęſt.6.nu.908.uerſ. primo ſi notarius delinquens, quibus addo Alex.idem tenentem conſ.115.col.fin.uol.4.& Felin.in c.cum

contingat.

Digitized by Google

contingat.nu.2.verſ.& ꝙ ad incurrendum,extra de reſcript.& Bar. in l.omnes.C.de agricol.& cēſit. lib.12.ſecūdo cognoſci poterit,an receptatores ſciuerint,vel ignorauerint,ſi erat ut moris eſt, publicatus per loca ſolita illius loci, tanquam bānitus,& delinquens : nam tunc vigore banni allegare ignorantiam turpe eſſet,cum nemo prçſumatur ignorare,quod omnes ſciunt,ſm Bal.in ſua Margar.ad Innoc.in verbo decretum, quem refert & ſequitur idem Fab.Locr in comm.ad 4.liter.arbitr.par 4 q 6 nu.908.verſ.uel cognoſci poterit eſt bene verum,ꝙ iſto modo poterit probari abſentia,aut infirmitas tpe banni,nam ea probata excludetur præſumpta ſcientia bāni,quæ reſultat ex ipſius bāni publicatione,ut firmat Bar.in l.plane in prin. ff.de excu.tut.refert, & ſequit Fab.Locr.in comm ad 4.liter.arbitr. par.4.q.6.nu.909.verſ.niſi probet.quæ reporta ad confirmationem eorū,quæ ſupra retuli in q.390.in fi.& quæ ibi dixi hic reporta. Vltimo receptatores dicuntur habere noticiam de qualitate,& conditione receptatorū,ſi probetur,ꝙ pſentes fuerūt ꝙ ipſi qui fuerūt receptati deliquerūt.arg.eorū quę dicit Bar.in l.1.col.2.ff de interrog. actio.& Bal.in c.1.in prin.ſi de feud fuer.cōtrou. in vſib.feu.refert, & ſequitur Fab.Locr.in cōm.ad 4 lit.arbitr par.4.q 6 nu.910.verſ. tertio ſcire dicerētur,ubi ſubdit ſciētiā in receptātibus induci, ſi probet ꝙ erat fama publice in loco, ꝙ receptati erāt delinquentes, allegat gl.Bar.Bal & Ang in l.ſi tutor.C.de pericul.tutor.& pro eo allego Felin idem tenentem in c. cum contingat.nu.2.extr.de reſcript.

869 Item ad defenſionem receptantium bannitos, poterit articulādo probari,qualiter cauſa eleemoſinæ fuerūt receptati.tex eſt ſing.qui hoc probat in l.doli verbum.ff.de ſeruo corrupt.per quem ſic in particulari defendi poſſe receptatores,aſtruit Fab. Locr. in comm.ad 4. lit.arbit.par.4.quæſt.6.nu.912 verſ tertio procedit.

870 Item poterit etiam articulādo probari, qualiter ille,qui receptauit,eſt hoſpes,nauta,& ſtabularius;nam hoc probato cū rōne officij receptaſſe præſumatur,ad nihilum tenebuntur, quia nō tenētur habitantium,ſeu hoſpitantium cōditiones exquirere,cū inuiti receptare teneantur,vt firmat Bar.in l.omnes.nu.1 verſ.ſed hoc fallit in caupone.C.de agricol & cenſitis.libro 10.mouetur de text.in l.prima, in fine ff de furt.ad uerſ.naut.caupo & ſtabular.ubi plus probatur, quòd etiam ſi ſcienter receptauerint nautæ, caupones, & ſtabularij bannitos,nō punirentur, quòd ſequitur Alex.ad Bar.in dicta.l.1.ff. de receptator.in litera c,vbi ad hoc allegat tex.in l.Seij §.idem quęſij.ff.de fun.inſtruc.refert & ſequitur Fab.Loc.in comm ad 4.liter. arbitr.

arbitr.par.4.quæſt.6.numero 914. verſic. quarto non procedit.

Item poterit articulando probari, qualiter ille, qui de bannitorũ
871 † receptatione impetitur, non aliũ receptauit, quàm maritum, vel
conſanguineum bannitum, hoc probato, quia carnem ſuam nemo
odio habet, mitius punietur, ut teſtantur Bart. & Alex. ad eum ibi,
in l. fin. ff. de receptator. quod fuit etiam de mente Affl. in cõſt. regn.
Patarenorum nu. 13. refert, & ſequitur Fab. Locr. in comm. ad 4. li-
ter. arbitral par. 4. quæſt. 6. nu. 915. verſi. quinto non procedit.

Item poterit articulando probari, qualiter hoſpitatio, & recepta-
872 tio † nõ fuit uoluntaria, ſed coacta, ut quia banniti, per uim, & uio-
lentiam in domibus priuatarum perſonarum, & particularium ho-
minum, & habitantium in villa, ſunt hoſpitati: nam hoc caſu rece-
ptatores non tenerentur ad pęnam, cum non potuerint per eos ex-
pelli, ſine eorum periculo, vt firmat Florian. in l. 1. §. in eo qui. ff ad
Sillanian. pro quo facit tex. in lege, in omnib. & ibi etiã Florian. &
in l. in delictis, vbi Bald. ff. de noxalib. refert, & ſequitur Affl. in cõſt.
regn. Patarenorum, nu 8. ver. tertio quæro. & poſt eum Fab. Locr. in
com. ad 4. liter. arbitr p. 4. q. 6. nu. 916. verſi. ſexto non procedit.

873 Quæro trecenteſimoſiugeſimotertio, qualiter articulãdo † probe-
tur res deperditas fuiſſe, in incẽdio, uel naufragio? Dic faciẽdo arti-
culum, qualiter res, de quarum amiſſione agitur, fuerũt viſę, quã-
do immittebãtur in naui, & poſtea deperditæ ſunt, ita Bar. & alij, in
l. quoties. C. de naufrag. lib. 11. ubi ait, hoc probari poſſe per naui-
cularios. & alios exiſtẽtes in naui, refert & ſequit' Fab. Loc in cõm.
ad 4. liter. arbit. p. 4. q. 6. nu. 1007. ver. & quis modus, ultra quos uide
Doc. in l. ſi qs. § ſi ff. de eden. & Cin. in l. ſi creditor. C. de pign. actio.

874 Quæro trecẽteſimouigeſimoquarto, libellum famoſum faciẽtes,
& illum in publicum deferentes, ut pœnam l. primæ C. de famo. li-
bell. euitet, quid eſt in articulis deducẽdum? Dic debere in articulis
deduci, qualiter contẽta in libello ſunt uera; nam tunc pœnam non
mererentur, quia expedit dicta criminoſorum pateſieri. l. eum qui,
in prin ff de iniur. l. 3. C. eod tit. c. quidam maligni, verſic. ſi autem.
5. quæſt. prima, refert, & ſequitur Fab. Locr. in comm. ad 4 liter ar-
bitr. parte 4 quæſt 6. num. 1049. verſi. niſi uellet probare: ſed ego ſal
ua pace tanti uiri, dico, ꝙ ſiue contenta in libello famoſo ſint vera,
ſiue falſa, quis non euitat pœnã. dictæ. l. primę. C. de famoſ. libell. ut
conſulendo firmauit Ro. conſ. 96. ſuper eo quo quæritur, nu. 3. uerſ.
licet uerum in famoſo libello. & poſt eũ Didac. Couarr. in 1 lib. ua-
riar. reſolution. c. 11. nu. 6. uerſ. ſecundo eadem ratione deducitur &

Petr.

Digitized by Google

Petr. Aplaz. in epitom. delict. cap. 1. nu. 5. uerſ. tamen ſi uera crimina & idem in ead. epitom. cap. 3. nu. 2. uerſi. licet uerum dicat, ſiue falſum. ubi habes multa ſpecialia contra ſic libellātes, refert, & ſequitur Carau. rit. fin. nu. 24. uerſi. tamen ſi contenta. ubi ſubdit præmiſſa uera, quotieſcūq; in libello eſſet ſcriptum delictum, pro quo diffamatus ueniret puniendus pęna mortis naturalis: aliàs ſecus eſſet, quia tunc imponeretur pœna iudicis arbitrio, ſecundum eum. & Petr. Aplaz. in epitom. delict. c. 3. nu. 2. uerſi. per quod is qui infamia notatur, & glo. prima in dicta l. 1. C. de famoſ. libel.

875 Quęro trecēteſimoſeptuageſimoquinto, auxiliū nō impertiētib. † officialibus perſequentibus foruſcitos, uel alios delinquentes, ut pęna aliqua affici nequeant, quid erit in articulis deducendum? Rñde, ꝙ erit in articulis deducendum, qualiter hominibus & perſonis conuocatis ad perſequutionem malefactorū, non fuit promiſſum, & ſtabilitum ſalarium: tali etenim caſu excuſarentur, auxilium non impertientes, cum nemo teneatur ſuis ſtipendijs militare. c. cum ex officij, ext. de præſcript. & quòd talibus cōuocatis debeatur ſalarium ſi illud petatur, expreſſe firmat Luc. de Penn. in c. regn. ſubditorū. & in l. 1. col. 6. uer. tertio quæritur, C. ut null. ruſtic. ad obſeq. lib. 11. ubi latè diſputando concludit, ꝙ Rex, uel eius officiales, etiam urgēte neceſſitate, non poteſt compellere ſubditos, neque uniuerſitates, ut eorum ſumptibus mittant armatos ad capiendum multitudinem latronum, uel ad recuperandum ciuitatē ab inimicis obſeſſam, refert & ſequitur Ant. Nig. in d. c. ſubditorum. nu. 168 uerſi. & ꝙ talibus ſubditis. ꝙ malè fuit obſeruatum per Illuſt. Dominum Chriſtofalum Curcueram, & Illuſt. Dominum D. Petrū à Mēdocia capitaneos ad guerram deputatos, per excellentiam regni ad perſequutionem foruſcitorum in prouincijs Calabriæ, per quos ſingulis uniuerſitatib dictæ prouincię fuit iniunctum, & mandatam, ut mittere debuiſſent tot milites armatos eorum ſumptibus, qui de die & de nocte in locis campeſtribus aſſiſtere debuiſſent, ad perſequutionem foraſcitorum de quorum prouiſionibus dum fuiſſem conquęſtus, tāquā ſindicus, de nobilib. meæ dulciſſimæ patriæ. fui de eorūdē ordine prima uice carcerib. mancipatus in Caſale Celici, & ſecūda uice in terra Altimōtis, peruertentib in hoc ordinē & diſpoſitionē iuris, ac ſanctā & piā mentē inuictiſſimi Regis noſtri, eiuſq; excellētiſſimi ꝓregis & ſacri collateralis cōſilij, ſed nemo diu uixit, & Deus ex alto uidet oīa qui cūctis retribuit iuxta factorū qualitatem.

Itē qualiter ſine periculo perſonarū, capientiū malefactores capere

876 pere † non poterant, ut quia erat multitudo adeo magna latronum ꝙ eis uerisimiliter reſiſtere non poterant, nec audebant, nam ſi veri ſimiliter timebant non tenerentur, ſed excuſarentur, quia ordina, & prima caritas incipit a ſeipſo.l.præſes.ff.de ſeru.& aqu. & ad prędicta bene facit.tex.in l.2 §. ſin autem, uerſi.memor periculi ſui.C. de ijs qui latron. tenet expreſſe Dec. in l.culpa caret, num.6.verſic. quando quis commode.ff.de regu.iur.& Nig.in c.regn Subditorú. nu.169.verſi.quia non procedit quando capere.

Item poterit articulãdo probari, qualiter officialis habebat ſuffi-
877 ciẽtem † familiam per perſequendis malefactoribus, hoc probato, adiuuare eum minime tenerẽtur, ſed tunc demum, qñ ſufficientem familiam non haberet, ſecundum Neapod. Luc.de Pẽn.in d.c.regn. Subditorum, & ante eos Bar. in l.1.C.de in ius uocand.& Ang.in l. 2.per tex. ibi. C. de ijs qui latron refert, & ſequitur Ant.Nigr.in c. regn. Subditorum, nu.170.verſi.quia ſi haberet ſufficientem.

Vltimo poterit ad talium defenſionem articulãdo probari, qua-
878 liter tpe † quo officiales inuocabant auxilium, erant infirmi, aut ſenes, doctores, ſiue medici, nam cum tales ſint immunes a munerib. perſonalibus, excuſarentur, ut per multa bona iura concludit Nig. in d.c.regn.Subditorum.nu.169.verſi. puta ſi eſſent ſenes, refert, & ſequitur Fab. Locr. in comm.ad 4 liter. arbitr. par.4.q.7.num.35. verſic. 1.ne procedat.quę bene nota, nam eis in articulis deductis, & formiter probatis, non erit locus deciſ.Capic.149.

Quæro trecẽteſimouigeſimoſexto, mulier, ut pp adulteriũ ab ea
879 † cõmiſſum, dote nõ priuetur, qd eſt articulãdo probãdũ? Rñde eſſe in primis articulãdo probãdú, qualiter mulier, de cuius luxurioſa vita tractatur, poſt vigeſimũquintũ annũ peccauit in eius corpus, nã tũc, cú nihil poſſit ei imputari, ſed parentibus, qui eã maritare diſtulerũt, utiq; dotes, nec parẽtũ ſucceſſionẽ amittere poſt, ſecũdũ Fab. Locr.in comm.ad 4 liter.arb p.4.q.9.nu.39.verſi. niſi peccauerit.

880 Item poterit articulando probari, qualiter pœnitentia peracta ad caſtam, & honeſtam uitam ſe reduxit, hoc probato dotium amiſſioni locus non erit, per ea, quæ dicit Bal.in l. ſi filium.nu.1.uerſic. ſed quid ſi mater.C.de inofficio.teſta. & tenet expreſſe Abb.in c.Quintauallis, uerſi. ubi dicit quòd ſi filia, ext.de iureiurand.refert, & ſequitur Alex.in l.1.nu.33.uerſi. prædictis etiam adde.ff.ſolu.matri. & Fab Locr.in comm.ad 4.liter.arbit. quæſt.9.nu.39. uerſi ſi pęnitentia ductę. pro quibus extat tex.in terminis in c.ferrum.50.diſt. & in l.Imperialis.C.de ſecundis nupt.

881 Item poterit articulãdo probari, qualiter mulier, quæ dr̃ † adulterium cõmiſiſſe, illud cõmiſit de uoluntate viri, tunc cum mulieri imputari condigne non poſſit, dotes non amittit, l. cum mulier. la 1 ff. ſolu. matr. c. diſcretionem, extra de eo ꝙ cognou. conſang. vxor. ſuæ.

882 Item poterit articulãdo probari, qualiter mulier † quæ adulteriũ commiſit habet patrem, tunc hoc probato in præiudiciũ patris dotem non perderet ſecũdum Cin. Bal & Angel. in l ſi cum dotem. C. de iur. dot. referẽte Iacob. Nouell. regul. 97. fall. 4. & Alex. in l. ſolu. matrim. §. quod ſi in patris. nu. 2. verſi. ſecũdo nota. ff. ſol. mat. quòd intellige verum viuente patre, ſecundum Doct. communiter in dictis iuribus, refert & ſequitur Caballin. in 2. part. ſuor. milleloq. milleloq. 527. nu. 1. uerſi. quod donec.

883 Item poterit articulando probari, ad defenſionẽ † mulieris impetitę de adulterio, qualiter eius maritus alterius thorum violauit, nã tunc dotum non perderet, cum paria delicta mutua compenſatione tollantur, l. viro atque vxor. ff. ſolu. matr. expreſsè firmat Bart. in l. is qui reus. ff. de public. iudic. & Marſ ſing. 234. paria delicta. verſi. attamen ſi mulier. & in l. patre vel marito. nu. 10. verſi. volo tñ omittere. ff. de quæſt. qui in dictis locis allegat glo. hoc in ſpecie tenentem in pen. in verbo, mutua. extra de adul. & in c intelleximus. extra eo. tit.

884 Item poterit articulando probari ad defenſionem mulieris, † de adulterio accuſatæ, qualiter licet commiſerit adulterium, tñ habet filios, quos ſuſcepit ex priori matrimonio. hoc probato, non erit locus amiſſioni dotium, ſecundum Bald. in l. hac edictali. C. de ſecund. nupt. refert, & ſequitur Crem. ſing 87. ſtatuto cauetur. idẽ ante eos voluit glo. in c. 1. in uerbo, reperit, in fi. extra vt lit non conteſt. quæ ad hoc allegat tex. bene probantem in § ſi de adulterio, auth. vt lic. matr. & au. coll. 8. refert, & ſequitur apoſtill. ad Abb. in c. plerumq; in litera c, extra don. inter vir. & vxor. quæ dicit de hoc eſſe caſum expreſſum in l. conſenſu §. ſi vero filio. C. de repud.

Item poterit articulando probari, qualiter maritus ex cauſa adul-
885 terij † occidit vxorem, hoc probato nõ lucrifaciet dotem ipſe maritus, de tex in l. ab hoſtibus. § ſi vir ff. ſolu. matrim.

Item poterit articulando probari, qualiter poſt patratũ, & cõmiſ-
886 ſum † adulterium, maritus ſe cũ vxore reconciliauit, eius mores approbãdo. l. huius. ff. ſol. matr. c. plerũq;. ext. de don. inter vir. & vxor. uoluit hoc expreſſe gl. ſi in c. pen. ext. de adul refert, & ſequitur Iul. Clar. in ſua cri. pra. §. adulteriũ. ver. caueat ẽt maritus. de quo miror, ꝙ ad hoc nõ allegauerit tex. in terminis, i l. ſi vxor. §. ſi ff. de adulter.

Item

887 Item poterit articulando probari, qualiter mulier, priuſquam † adulterium committeret, eius virum requiſiuit, vt ſibi debitum reddere debuiſſet, qui ſic recuſatus debitum minime reddidit. hoc conſtito excuſatur mulier. c. ſi tu abſtines. 27. quæſt. 2. refert & ſequitur Iacob. Nouell. regul. 97. fall. fin.

888 Item poterit articulando probari, qualiter maritus, qui agit † ad lucrum dotis pp adulterium vxoris, non eſt maritus verus, ſed putatiuus. hoc verificato, maritus nõ lucrabitur dotẽ ex adulterio vxoris putatiuæ, ſicut lucraretur ex adulterio vxoris verę. Ita notanter tenet gl. in l. conſenſu. §. vir quoque, in verbo, ſibi habere. C. de rep. & in c. plerumque, in uer. non ualebit. ext. de don. inter uir. & uxor. refert & ſequitur Alex. in l. ſi cum dotem. § ſi mulier in conditione. nu. 3. verſi. videlicet quòd maritus putatiuus. ff. ſolut. matrim.

889 Item poterit articulando probari, † qualiter fundus in dotem datus eſt emphyteoticus, uel feudalis, hoc oſtenſo non cedit lucro mariti propter adulterium uxoris, ſecundum Bal. ſing. in c. 1. num. 21. verſi. ſed ſi dos. ext. vt lit non conteſt.

890 Item poterit articulando probare ad tutamen mulieris † de adulterio impetitæ, qualiter violenter fuit oppreſſa. l. vim paſſam. ff. de adult. vel quia fraudulenter, & ignoranter fuit ab al quo cognita, quem credebat ſuum uirum, arg. tex. in cap. in lectum 34. quæſt. 2. refert, & ſequitur Ioan Berber. in ſuo uiator. iur. in tit. de adulter. nu. 24. uidelicet quando vir.

891 Quæro trecẽteſimonugeſimoſeptimo, iniuria facta † clericis, ut ad mortẽ puniri poſſit, & ualeat, quid erit articulando probandũ? Dic in primis eſſe articulãdo probãdũ qualiter ille cui facta, & illata fuit iniuria, tẽpore illatæ iniuriæ erat presbyter: item qualiter iniuria fuit illata tẽpore celebrationis diuinorum officiorum. Item ꝙ dicta iniuria fuit illata in Eccleſia. Vltimo erit articulando probandũ, qualiter ex verbis iniurioſis fuit turbatum diuinũ officiũ. His cõiunctim probatis, erit locus pęnæ mortis naturalis, ut eſt videre ad Anton. Nigr. in c. regn ut de iniurijs, refert & ſequitur Fab. Locr. in comm. ad 4. liter arbitral. par. 4. q. 9. num 68. verſi. ꝙ iniuria in Eccleſiaſticis perſonis, ubi ſubdit, q. ſi vnum quatuor narratorum requiſitorum deficeret, pęna exilij veniret imponenda, & non mortis naturalis; quæ nota pro declaratione tex. in auth. ſed hodie. C. de epiſcop & cleric. & reporta ad defenſionem propriæ cauſæ.

892 Quæro trecẽteſimonugeſimooctauo, qualiter articulando † probetur, ꝙ teſtamentum non ſit uerum? Reſponde hoc probari poſ-

ſe per teſtes hoc deponentes, quibus in hoc creditur, licet non ſint rogati, quia ad probandum teſtamentum, & non ad reprobandum requiritur rogitus, aduertendum tamen erit in hoc, quia cum teſtis negatiue deponat, habet neceſſe remouere actum a ſenſu, & non ſenſum ab actu, hoc eſt, debet dicere, talis actus nõ fuit factus quòd ego hoc ſcio per ſenſum & præſentiam meam, nam tali loco, & tẽpore, vbi, & quando dicitur actum fuiſſe celebratum, ego interfui; & re vera tunc ille actus non fuit celebratus, nec potuiſſet celebrari, quin ego vidiſſem, & audiuiſſem, quemadmodũ enim in facto proprio cadit vera ſcientia propoſitionis negatiuę. l. Pantonius. §. rei. ff. de acquir. hæred. ita pariter in facto alieno ſic loco, & tempore coarctato quia virtus intellectiua & ſenſitiua clarè, & apertè percipit negatiuam, vt not. in l. 2. C. de err. aduo. & habetur per Cin. in l. 1. §. 1. ff. de itine actuque priu. item ſi negatiua poteſt directe probari per inſtrumentum. l. fi. C. de reb. cred. ergo pari modo poterit probari per teſtes, cum teſtes, & inſtrumenta parem vim habeant, lege, in exercendis. C. de fid. inſtrum. & ideo ſi teſtes affirmatiui ſe referunt ad inſtrumentum, & negatiui ad illud idem, cum per eandem cauſam reddant rationem, æque probari poteſt negatiua, ſicut affirmatiua. d. l. fi C. de reb. cred. hæc Bal. ille qui dicitur nihil ignoraſſe, in l. 1. n. 7. verſi. quæro extra quomodo poteſt probari. C. de bon. poſſeſ. ſecundum tabul. vbi ſubdit, quòd ſi teſtes negando remouerent eorum ſenſum ab actu, vt quia dicerent non recordamur, uel non interfuimus non probant, nam qui neſcit, nihil probare poteſt, l. quidam, in fin. ff. de furt. l. 3. §. duæ ff. ad Carbon. in materia huius quæſtionis uide Bart. & Doct. in l. in illa. & in l. hoc iure ff de verborum obligatio. & lege actor. C. de probat.

89 3 Quæro trecẽteſimonigeſimonono, reus accuſatus, † ꝙ Titiũ vulnerauit de menſe Octobris abſq; expreſſione diei, volens probare, ꝙ ad ſuam defenſionẽ vulnerauit, quõ formabit articulos, vt concludant in ſuis exceptionibus? Dic ꝙ debet dicere, qualiter vna tantum rixa fuit inter accuſatum & accuſatorem, in qua fuerunt præſentes tales, & tales teſtes in accuſatione deſcripti. Item qualiter, in illa rixa accuſatus fuit primo inſultatus ab accuſatore, hanc probandi formam ponit Bar in l. is qui reus. nu 10. verſi. vt concludat ſic dicẽdo. ff de public. iudic. & pro Bar. praxi faciunt dicta Domini Ale. conſ. 3. nu. 3. verſi. aliud etiã. vol. 2. volentis, ꝙ ſi quis petat certã quantitatẽ pecuniæ ſibi debitã vigore ſaldi facti de anno 1592. & deinde producatur ſaldũ. de anno 1591. ꝙ vt probet, cautelam auream dicit

eſſe,

eſſe, vt fiat articulus, ꝙ unicum tantum ſaldum inter eos præceſſit.
894 Quæro trecẽteſimotrigeſimo, religioſum accuſans † ꝙ in aliena parochia celebrauerit, ut obtineat, quid erit in articulis deducẽdũ? Rñde, ꝙ erit in articulis deducendum, qualiter parochia eſt, & erat aliena. Item qualiter ibidem celebrauit hanc articulandi formam habes ad Lap. alleg. 116. factũ ſuper quo. refert & ſequitur Alcia. in tract. de præſumpt. regul 3. præſumpt 1. nu. 7. uerſic. unde accuſans religioſum. ubi mouetur de tex. in clem. prima. de priuileg.
895 Quæro trecenteſimotrigeſimoprimo, qualiter articulando † probẽtur diuitiæ alicuius, uide Doct. in l. ſi uero. §. qui pro rei qualitate. ff. qui ſatiſd. cog. & Alex. & Iaſ. in l. ſi conſtante ff. ſolu. matr. refert & ſequitur Alciat. in tract. de præſump. regu. 2. præſumpt. 27. nu. 2. uerſi. quomodo autem probentur. ſed Ange. in §. hinc nobis. nu. 29. verſi. nota hic quem eſſe diuitem, Auth. de hęred. & falcid. dicit, ꝙ quis, an ſit diues, uel pauper, relinquitur iudicis arbitrio, quod fuit de mente gl. in auth. præterea. in ver. locuplex. C. vnd. vir. & vx. nouiſſime ultra relatos ſcribẽtes qualiter probẽtur diuitiæ, ad amuſſim ponit Maſcar. in tract. de prob. to 1. concl 525. eſt inſuper ſciendũ in ſubiectu huius qõnis, ꝙ paupertas & diuitiæ melius probantur per uicinos, q̃ per alios teſtes, ut dicit gl. in l. 2. in ver. ſine quæſtione. C. qñ fiſc. vel priu per quam gloſ. aſtruunt cõmuniter Doct. ꝙ ſi teſtis interrogatus, an aliquis ſit diues uel pauper, reſponderit, ſic, & interrogatus de cauſa ſcientiæ dicat, quòd hoc ſcit tamquam uicinus, bene probat, & ſufficienter concludit quem eſſe diuitẽ vel pauperem, ſecundum Bart. qui præmiſſa refert, & ſequitur in l. 1. num. 15. uerſi. interrogatur teſtis ſi Titius eſt diues. ff. ſi cert. pet. & poſt eum Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 525. nu 14.
896 Quæro trecẽteſimotrigeſimoſecundo, tu ſcis, quòd maritus † in reſtitutione dotis, habet beneficium, ne conueniatur ultra, quàm facere poſſit, deducto ne egeat, tex eſt in l maritũ. ff. ſolu. matr. & in l. in cõdemnatione. ff. de regu. iur. & iſta deductio debet fieri ex fructib. & non ex uenditione proprietatis rei, ſecundum Dec. in l. Diuus Pius. nu. 9. verſ. nam proprietas vendi non debet. ff. de regu. iur. nunc ut tali priuilegio maritus minime potiatur, quid eſt in articu-
897 lis deducendum? Dic, ꝙ erit † in articulis deducendum qualiter vxor, quæ repetit dotem, eſt pauperior marito hoc etenim probato, licet maritus non ſit ſoluendo, nihilominus hmôi priuilegium perdit, & mulier præfertur, cũ quælibet ordinata charitas incipiat a ſeipſo. l. præſes. C. de ſeru. & aqu. præterea, in pari cauſa mulier præ-

Digitized by Google

fertur, quia tractat de damno uitando. l. aſſiduis. C. qui potior. in pignor hab. facit tex. in l. ſi quis à liberis. § de alimẽtis. ff. de lib. agnoſcẽd. & in l. verum. § fin ff. de minor. vbi in pari cauſa ille eſt potior, qui, vt dixi, tractat de damno uitando. unde hic cum neuter habeat unde uiuat, æquius eſt, mulierẽ præferri, quæ repetit ſuum, q̃ virum retinere quod ſuũ nõ eſt. Ita Bart. in d. l. maritum. nu. 4. uerſi. quæro quid ſi maritus. ff. ſolu. mat. quem refert, & ſequitur Bal. in l. ſi quis crediderit, circa medium uerſi. extra quærit hic gloſ. C. de pactis.

Quæro trecenteſimotrigeſimotertio, ut dos data nepti competetur filio in legitimam, quid † erit articulãdo probãdum? R ñde, faciendo articulum, qualiter dos data nepti, fuit data contemplatione filij, vt quia auus in cõſtitutione dotis iuſſit neptẽ eſſe tacitã, & contentã, & ꝙ nihil ultra petere poſſit in bonis ſuis, hoc apparente præſumitur dotata cõtẽplatione patris. l ſi adulta. vbi Bald. & Salic hoc notãt. C de hæred. action. firmat Rip. in l in quartam nu. 20. uerſ. intellige tñ hanc fallentiam. ff. ad l Falcid. refert & ſequitur apoſtill. ad Alciat. in tract. de prob. regul. 1. præſumpt 17. in 3. apoſtill.

898

899 Sed in contrarium poterit articulando probari, qualiter † filius, & ſi pater, non habebat unde de ſuo dotare potuiſſet eius filiã. Hoc enim uerificato, tunc auus uidetur dotando neptem, ſatisfeciſſe proprio debito, & ſic de ſuo dotare uidetur, ſecundum Alciat. in tract. de præſumpt. reg. 1. præſumpt. 17. nu. 4. verſ. item quando filius. vbi ad idem allegat Dec. idem tenentem in conſ. 81. in caſu propoſito agam paucis. nu 5. uerſ. hoc ſane intelligitur. uol. 1.

900 Quęro trecẽteſimotrigeſimoquarto, affectio ſingularis† circa aliquã rẽ, qualiter articulando probetur? Bal. in l. 2. nu. 25. verſic. puta q̃a fuit. C. de reſcind. uend. ait, hoc probari, probãdo, ꝙ res, de cuius affectione agit, fuit ſuorũ maiorũ, uel eſt ꝓpè ꝑdia, affectionẽ hñtis.

901 Quæro trecẽteſimotrigeſimoquinto, arbitramentum ut reducatur ad arbitrium boni uiri, quid eſt in articulis deducendum? Dic, quòd debet articulando probari, qualiter arbitrator eſt arbitratus minus, uel plus quàm ualeret dubius litis euentus. hanc probandi practicam notabilem dixit Bar. in l. 2. nu. 8. uerſic. ſed deberet probari. C. de reſcind. uend. & in l. ſi quis cum aliter. nu. 6. uerſic. debet probare & cõcludere. ff. de uerb. oblig. & in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. nu. 28. uerſ. ſed quæro. ff. pro ſoc. & in l. Lucius. §. hæres. nu. 3. uerſi. quod tũc non ſufficit probare. ff. ad Trebell. refert, & ſequitur apoſti. ad Bar. in d. § arbitrorum, in litera h, ſed Bal. in d. l. 2. n. 28. oppoſ. C. de reſcin. uend. tenet opinionem contra Bar. quam dicit

eſſe

Digitized by Google

eſſe de iure ueriorem, & propterea ſecũdum eum deberet probari, qualiter arbitrator fuit arbitratus aliter, quàm ius eſſet Bal. opinionem ſequitur Salic. ibidem nũ. 7. verſi. reperio tamẽ quòd Bal. & in d. l. ſi ſocietatem §. arbitrorũ. nu. 24 quæſt. 17. verſic. ego iſta neſcio. ff. pro ſoc. ubi ait opinionem Bart. ſe neſcire reducere ad practicam. Hanc eandem Bal. opinionem contra Bart. ſequuntur Raphael. Cuman. in dict. l. ſi quis cũ aliter ff. de uerb. oblig. & Butr. & Imol. in c. Quintauallis. ext. de iureiuran. & Bar. opinionem ſequitur Caſtr. in l. Lucius. §. hæres nu. 4. uerſic. nam ad cognoſcendum ff. ad trebell. moderni tamen in dicta. l. ſi quis cũ aliter. ff de verb. oblig. ſuſtinent opinionẽ Bar. in puncto iuris; Sed dicunt eam in practica non ſeruari, quia ſufficit ſecundum eos, quòd oſtendatur iniquitas laudi, inſpecto præſenti ſtatu, & non habita conſideratione, neque probatione dubij litis euentus, ſecundum apoſtill. ad Bart. in l. ſocietatem. §. arbitrorum. in lit K ff. pro ſoc.

902 Quæro trecenteſimotrigeſimoſexto, qualiter articulãdo † probetur ualor rei immobilis? Reſponde faciendo articulũ, qualiter prædiũ illud, ſiue res illa immobilis de cuius valore agitur, eſt tãti redditus. Item, qualiter in tali contrata prædia, quæ ſunt tanti redditus tali tempore, ante & poſt, conſueuerunt tantum uendi hanc probandi practicam ponit Bart. in l. 2. nu. 13. uerſi. primo quòd prædium illud C. de reſcind. vend. ſequit. pract. Papiẽſ. in form. libell. in action. realis. in gloſ. & in florenum decem. nu. 22. uerſi. formam autẽ ponendi refert & ſequitur Maſc. in tract de prob. tomo 3. concl. 1396. nu. 4 uerſi. quocirca melior erit. ubi paulo inferius alios probandi modos ſubnectit, quos de per te uidere poteris, & ad Bar. in l. 2. & in l. ſi quos. C. de reſcind. uend. & in l. prætia rerũ. ff. ad l. Falcid. & ad eundem Maſcard. in tracta. de prob. tomo 2. concluſ. 651. cum undecim concluſ. 519.

903 Quæro trecenteſimotrigeſimoſeptimo, quibus coniecturis † modis probetur, quòd quis poſſederit, & de præſenti poſſideat talem rem, vt feudalem? Reſpõde, probari probando in primis, quòd quis poſſederit rem tamquam feudalem ſpatio triginta annorum. Item, quòd per dictum tẽpus ex cauſa dictæ rei, vt feudalis præſtitit ſeruitiũ. Item, qualiter poſſeſſio triginta annorum fuerit vniformis, id eſt habita vt feudalis, C. ſi quis per 30. in tit. ſi de feud. fuer cõtrouerſ. inter domin. & agnat. vbi ſcrib ita declarant, & in c. fin in tit. de feud. dat inuicem. l. commiſſor. refert, & ſequitur Dec. cõſil. 144. maturè pro viribus conſideratis, nu. 4. verſi. primo quòd quis vol. 1. & poſt

Digitized by Google

cum Roland.à Vall.conſ 3.deuenio modo ad quæſtionem num.79. verſi.primo quod quis poſſederit.uol.1.

904 Quæro trecenteſimotrigeſimooctauo,quid eſt articulando † probandum,vt inquiſitus.qui debet ſub fideiuſſoribus relaxari tali beneficio introducto,à l.1.ff.de cuſtod reor.& à conſt.regn.humanitate,minime gaudeat? Dic,quòd erit probandum,qualiter inquiſitus, de cuius relaxatione agitur, cum aliàs detineretur in carceribus pro tali delictio à talibus carceribus aufugit,hoc etenim probato nó erit ille talis fideiuſſoribus relaxandus,ſed carcerandus,& diligenter cuſtodiendus.glo.eſt ſing.quæ hoc expreſſe dicit in l.lege Cornelia,in ver ex vinculis.ff.ad ſillanian.eamque ſumme commendat Marſ.in l maritus.nu.46.uerſi.quòd licet quis ſit relaxandus.ff.de quaſt.refert & ſequitur apoſtill.ad Alciat in tract.præſumptio,regul.2.præſumpt.7.in prima apoſtill.magn.prope medium.

905 Quæro trecenteſimotrigeſimonono,legatum rei † alienæ ignoráter factum à teſtatore,vt ab hæredibus debeatur,quid erit in articulis deducendum? Dic,qualiter legatarius & ille,cui factú fuit legatum,eſt perſona coniuncta ipſi teſtatori. Item,quòd perſona legatarij eſt talis códitionis,cui etiam teſtator ſi ſciuiſſet, reliquiſſet. hanc articulandi formam habes in l.cum alienam.iunctis doct.& præſertim Bar.ibi fin.C.de legat.

Quæro trecenteſimoquadrageſimo,qualiter articulando probe-
906 tur † què eſſe vagabundum? Reſponde,probari, faciendo articulú, qualiter non habet domum,nec propriam,nec conductam,ſecundú gloſ.in l.4.§.prætor ait.in verbo, habitationem habeat, ff.de damn.infec. ſequitur Bar.in l.1.nu 6.verſi. vbi vagabundus dicitur.C.vbi de crim.agi oport.ubi Bal.nu.5.verſi. vbi proprie dicitur vagabundus.quam gloſ.parum ſibi cóſtans damnauit idem Bar. in l.1.num.2.verſi.quòd ille dicatur vagabundus.C.de tiron.lib.12.

Item qualiter vagatur per orbem,ſecundum Bart.in l.1.nume.2.
907 † uerſi nota de vagabundo.C.de colon tracenſib.lib.12.

908 Item,qualiter eſt de ciuitate † ſummerſa,inhabitata, & aratrum paſſa,ſecundum Ang.in l.hæres abſens.§.1.ff.de iudic.reliquos probandi modos,quem eſſe vagabundum,uide ad Felin.in c.fin ext.de for.comp.& ad Bertach. in repert.in uerb.uagabúdus.uerſi.primo, & ad Maſc.in tract.de prob.tomo 3.concl.1395.

909 Quæro trecenteſimoquadrageſimoprimo, qualiter † articulãdo probetur teſtatorem ſciuiſſe rem per ipſam legatam, eſſe alienam, maxime cum in dubio præſumatur ignoraſſe, per regulam tex.in l.

uerius.

Digitized by Google

verius.ff de prob. per quam l.ita punctuatim tenuit gloſ.in c.filius in verbo,alieni ext de teſtam.in fine? Dic,probando,qualiter teſtator conduxerat rem,quam legauit.hac probato,cum huiuſmodi negotium conſiſtat in facto proprio,præſumitur ſcientia,& non ignorantia.l.quamquã.ff.ad Velleyan.l item quærit.§,fin.ff.loc. per quę iura hũc probandi modum ſubnectit Alex.conſ.9.viſis dicto themate nu.15.verſic.& q. præſumitur ſciuiſſe patet.vol.1.& in conſ.187. in hac cauſa.n.8.uerſi.& ſcientia rei.eod.vol.ubi ait probari per cõfeſſionem illius,qui dixit ſe ſcire rem illam eſſe alienam,quia pręſumitur illud in mente habuiſſe;l.Labeo.ff de ſuppellect.legata.

910 Quæro trecenteſimoquadrageſimotertio,legatũ eſſe † ademptũ, qualiter articulando probetur? Reſponde,faciendo articulũ, qualiter teſtator rem ab eo legatam,in eius uita alienauit,ſeu pignorauit pro tanto pretio,quod nulla luitionis ſpes remanebat.probatur iſte probandi modus.in l.ſi poſt.C.de legat.& in l.rem legatam.ff.de adimend.legat.

911 Quæro trecenteſimoquadrageſimoquarto,quid eſt † articulando probãdum,ut teſtis examinatus ualeat eius dictum quandocumque corrigere ante publicationem? Dic faciendo articulum,qualiter teſtis,de cuius correctione agitur,non fuit cum parte alloquutus,q. ſi teſtis eſt magnæ auctoritatis,& optimæ opinionis,poterit hoc probari iuramento teſtis ſe corrigere uolentis. ſecundum Bal. in c.præterea.num.4.uerſic.iurabit ſum quòd cum nemine.ext.de teſtib.cogend.refert & ſequitur Alciat.in tract.de præſumpt.reg.2 præſumptio.29.nu.4.uerſi.dummodo probetur.

Quæro trecenteſimoquadrageſimoquinto ad probandum feudũ
912 eſſe antiquum,† & paternum,quæ probatio erit neceſſaria? uide latiſſime Matt.de Afſl.in conſt.regn.ut de ſucceſſionibus.nu.60.uerſ. ſed iuxta hoc quæro. & poſt eum apoſtill.ad Alciat.in tract.de præſumpt. regul.3.præſumpt.28.in 1.apoſtill. quibus adde Alex.aliam praxim tradentem,in conſ.15.uiſis narratis in themate.num.1.cum multis ſeq.uolu.5.quam refert & ſequitur Roland.a Vall.conſi.82. multiplici ex capite num.17. uerſi ſimiliter non habet obſtare.uol. 2.qui aiunt, feudum eſſe antiquum & paternum , poſſe probari per famam.in hac quæſtione adde,quæ ſupra cumulauimus quæſt.337. & quę in propoſito adamuſſim cumulauit Maſcar.in tract.de prob. tomo.2.concluſ.768.

913 Quęro trecenteſimoquadrageſimoſexto,rem † furtiuam ignorãter emens,ut prætium a uero domino conſequatur,quid habet in ar

ticulis

Digitized by Google

ticulis deducere? Reſponde, quòd debet in arti culis deducere, quali ter tempore, quo quis emit talem rem furtiuam, vel vi raptam, proteſtatus fuit, quòd eam emebat nomine eius, cuius erat, & quòd prō tus erat eam reſtituere vero domino, reſtituto ſibi ab eo pretio, quo illā emit. hoc pro cautela tradit Hoſt. in ſumm. in tit. de pœnit. & remiſſ. §. fin. verſi quod ſi emit rem deprædatā, ſequitur Iaſ in l ſi pretium nu. 2. verſi. tu potes. C. de procur. contrarium per bonas cotas tenet Alciat. cum quo ego pertranſeo, in tract. de pręſumpt. regul. 3. præſumpt. 29. nu. 3. verſi ſed iſta opinio ſic intellecta iuxta cuius opinionem iudicauit Rot. Peruſin. in deciſ. 42. p. 1. per totam, quorum opinio magnopere viget in regno, cū per multas nouell. reg. prag. ſit prohibitū emere res furtiuas, ēt cū dicta proteſtatione niſi ille ſteterint venales in publico p octos dies cōtinuos, ut in dictis regij. prag. eſt videre, quæ ſunt ſituatæ in tit. de furt. & in tit. de empt. & vend.

914 Itē qualiter quis rem † furtiuam emſt a latrunculis, uel ab hoſtibus. hoc probato, tenetur mulier ſi maluerit res vendicare, pretium, quo emptę fuerunt, offerre. l. mulier in opus. ff de captiu & poſtlim. reuer. refert & ſequitur Cæpoll. & apoſtill. ad eum ibi caut. 10.

915 Item poterit articulando probari, qualiter † pretium rei venditæ fuit verſum in vtilitatem domini. hoc probato non poterit dominus ab emptore rem euincere, niſi pretium ſoluat, ſecundum Bar. in d. l. ſi pretium. nu. 2. verſi. niſi pretium fuiſſet verſum. C. de procur. refert & ſequitur Alciat in tract. de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 29. nu. 4. verſi. tertio declaratur. reliquos probādi modos vide ad Doct. in l. in ciuilem. C. de furt. vbi omnium latiſſime ſcribentiū dicta reportaui in recollectis meis ad pennam ad l. Cod.

916 Quæro trecenteſimoquadrageſimoſeptimo, filius † natus ex vxore, ut vtrū dicatur natus ex marito, q̄d eſt neceſſe probare? Dic, qualiter iſta vxor fuit concubina talis perſonæ, & quòd partus fuit agnitus per cōcubinarium: ijs probatis, non præſumeretur mariti; & pręſertim ſi natus fuiſſet vicinis ſciētibus, in domo ipſius cōcubinarij, ſic colligitur ex c. per tuas. ext. de probat. & facit quod ad hoc notat. gloſ. in c. Michael. ext. de fil presbyter. refert & ſequit' Bened. Cap. conſ. 2. cum viſo. num. 2. verſ. ita & natus ex concubina, cuius opinionem poteris adiuuare de tex. in l. filium diffinimus in tex. ibi, non tamen ferendum. ff. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. ubi tex. conſiderat, quòd maritus ſit aſſidue moratus cum vxore, & ſic videtur innuere quòd ſi raro eam adibat, præſumitur potius filius concubinarij, qui frequentius cum ea conuerſabatur.

Item,

Digitized by Google

917 Item, qualiter iſte filius ſolebat † ſe appellare filiũ alterius quàm mariti ſuæ matris, ſecundum Pau. de Caſt. conſi. 175. vol. 1. & licèt confeſſio abſente parte facta, non præiudicet, tamen ſecũdum eum, quando eſt frequens & pluries repetita, videtur tranſire in quandã publicam famam, & tunc notet: Item qualiter iſte filius in eius libro ſic ſcripſit, ſcilicet ſe eſſe filium alterius quàm mariti ſuæ matris, ſecundum Caſtr. in dicto conſ. 175. quem allegat Alciat. in trac. de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 37. nu. 11. verſic. idem ſi iſte filius ſolebat ſe appellare.

918 Item poterit articulando probari, qualiter † iſte filius fuit hæres inſtitutus ab eo, qui fuit ſuę matris adulter: nam niſi eſſet filius eius, utique ipſum hæredem nõ inſtituiſſet. arg. tex. in l. quidam cum filium. ff. de verb. oblig. expreſſe hoc tenet Anchar. conſi. 225. videtur prima facie dicendum, nu. 5. verſi. & poſtremo vt filium inſtituerit. quam non leuem coniecturam eſſe dixit Alciat. in tract. præſumpt. regul. 3. præſumpt. 37. nu 12. verſ. & non eſt leuis coniectura.

919 Item poterit etiam articulando probari, qualiter mater dicti filij de præterito & præſenti publice teſtata extitit, ſe dictum filium ex adulterino coitu & complexu ſuſcepiſſe, cui in hoc ſtandum erit, cũ nõ ſit veriſimile, quòd tantum ſcelus ſcilicet ſe filium ex adulterino coitu genuiſſe diceret, niſi ſic nõ ſe haberet rei ueritas. c. literas extra de præſumpt. refert & ſequitur idem Anchar. conſi. 225. num. 6. verſ. accedit his teſtimonium matris contrarium tenet Abb. in c. per tuas. nu. 4. verſ. & hæc faciunt ad quęſtionem. extra de prob. vbi ait, hanc eſſe communem opinionem.

920 Item poterit articulando probari, qualiter † maritus tẽpore conceptionis non erat habilis ad coeundum propter aliquam infirmitatem, vel aliquod impedimentum: hoc probato non dicetur filius mariti, ſed cõcubinarij, ſiue adulteri. Ita probat tex. in l. filium diffinimus. in fi. ff. de his qui ſunt ſui uel alie. iur. tenet Abb. in ca. per tuas. num. 3. verſ. niſi probet. extra de prob. & poſt eum Boer deciſ. 229. nu. 4. verſ nõ abſente autem infirmo. par. 2. & Pariſ. conſi. 10. aduerſus D. Batt. nu. 30. verſ. nam procederet obiectio. & rurſum nu. 78. verſi. qui tunc non erat potens. refert & ſequitur Petr. Duen. regul. 344. lim. 1. concordantes ſunt ad Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. concluſ. 788. num. 40. lim. 1.

921 Item probatur, faciendo articulum, qualiter † mater habuit rem cum alio quam cum marito, & demum peperit filium claudum, cecum, luſcum, vel aliter corpore viciatum: nam tali caſu prę́ſumitur

potius

Digitized by Google

potius filius adulteri, quàm filius mariti, quia peccatum adulterij arguit uitium, & præſupponit natiuitatem, & conceptionem fuiſſe in peccato, ut dicit plures hoc tenentes Marſ.ſing.530 propter peccata ueniunt aduerſa, licèt ipſum reprobet Didac. Couarr. in quarto decr. par. 2. cap 8. n. 8. refert & ſequitur Petr. Duen reg. 344. lim. 2.

922 Quæro trecenteſimo quadrageſimo octauo, mulier † quæ ſtatim viro mortuo alteri nupſit, & infra nouem menſes peperit à die mortis primi mariti, ut partus dicatur primi mariti, quid in articulis deducendum venit? Breuiter reſponde, quòd erit in articulis deducendum, qualiter prior maritus erat ditior ſecundo marito: hoc probato, ex quo illa præſumptio eſt attendenda, quæ eſt partui fauorabilior, tunc filius quis præſumetur prioris mariti, tanquam ditioris, ſecundum Alex. in l. Gallus nu. 14 uerſ. quia forte. ff. de lib. & poſth. & refert & ſequitur Alciat. in tract. de præſumpt. reg. 3. præſumpt. 37. nume. 15. verſ. & ſic ſi primus maritus erat ditior, mouetur de tex. in c. eſtote extra de regul. iur.

923 Item probabitur hoc, ſi fiat † articulus, qualiter filius natus fuit in domo prioris mariti: illius namque filius eſſe præſumitur, in cuius in domo naſcitur. l. ſi uicinis. C. de nupt. l. filium diffinimus. ff. de his qui ſunt ſui uel alie iur.

924 Item poterit articulando probari, ſi fiat articulus, qualiter † puer ſiue infantulus aſſimilatur priori marito: per hoc. n. dicetur filius prioris mariti: nam circa hoc, cui aſſimilatur, inſpici debet. arg. tex. in l. quod ſi nolit. §. qui mãcipia, ff. de ædil. edic. tenet expreſſe Iacob. Beluiſ. in l. prima. ff. de bon. poſſeſ ſecundum tabul. Sed iſthæc præſumptio nunquã mihi placuit, nec eſt tuta, cum excogitatione mulieris tẽpore conceptionis ſæpiſſime contingat partum alteri quàm marito aſſimilari. l. quæreret aliquis. vbi Doct. nor ff de verb. ſig. & in l non ſunt liberi. ff. de ſta. homin. Hinc notãter dixit Iacob. Butr. in l fin. C. de Carbon. edict. ꝙ filij, qui aſſimilãtur marito, non ſunt legitimi. & eſt ratio ſecundum eum, quia, qñ mulier adulteratur, propter timorẽ viri, ſemper habet cor ad maritum, & ex illa generatione generat ſimilẽ marito. & ibi dicit hoc ſibi dixiſſe quendam eius amicũ, q erat magnus medicus. Refert & ſequitur Iaſ. in l. Gallus. nu. 69. verſ. & quòd filij qui aſſimilantur. ff. de liber & poſt hu. Sin autem ex profeſſo ſcire cupis, an dicatur congrua probatio filiationis illa, quæ fit per ſimilitudinem, conſulendus tibi erit Maſcar. in tract. de prob. to. 2. concl. 792. vbi ait, non probationem, ſed quãlam præſumptionem inducere quod multis probat. vide ad eum.

Item

Digitized by Google

925 Item poterit articulando probari, qualiter mulier † erat cōſueta in tanto tempore parere: nam hoc conſuetudine probata, dicetur partus primi, & non ſecundi mariti, in talib. enim conſuetudo mulieris attendēda eſt. arg. tex. in l. non omnis. §. à Barbaris. ff. de re milita. & in l. vel vniuerſorū. ff de pignoratic. actione. & in l. 1. §. beſtias ff. de poſtulan. reliqua, quæ hanc praxim concernunt, vide ad Bar. in d. l. Gallus. nu. 13. verſ quæro pone ꝙ mulier. ff. de liber. & poſthum. ex cuius dictis omnia ſupra narrata magiſtralia ſumpſimus, qui tandē circa præmiſſa concludit, ſtari debere peritis in arte, & in hoc cōmuniter eum ſequuntur Doct. ut refert & ſequitur Alex. in d. l. Gallus in finalibus uerbis. ff. de liber. & poſthu. Sed ego aduertendum puto, & leges ciuiles ſequendo, dico, ꝙ periculoſum eſt, iudicare, cuius ſit filius, cum ex tanta temporis breuitate poſſit eſſe primi & ſecundi mariti, & iureconſulti malè poſſunt perpendere, & ſcire veritatem, quam nec maledici ſcire poſſent, ſed tantum aſtrologi valebunt diſcernere, cuius ſit filius, quia habita vera natiuitate, bene ſcire poterunt hominis conceptionem, & ex hora & die natiuitatis poſſunt venire in cognitionem, cuius ſit filius, primi, an ſecundi mariti, & ſic tota vis conſiſteret in practicando, & ego ſi caſus occurreret, conſiliū haberem cum medicis, & aſtrologis, per quos melius haberetur veritas, quàm per iurecōnſultos, vt in facti contingentia fecit Thom. Dipplou. in additione ad Alex. in d l. Gallus, in litera a, ff. de liber. & poſthum. qui dicit ſe vltima dicta reduxiſſe in practicam, & ſecundum eam bis fuiſſe pro eo iudicatum. quod nota.

926 Quæro trecenteſimoquadrageſimonono, ſi ſuſpenſus † fracto laqueo cecidit in terrā, & petat ſe liberari, tamquam miraculoſe ſubſequutum, quid habebit in articulis deducere? Dic, qualiter antea quam ſuſpenderetur, proteſtatus fuit de ſua innocentia, ſecundum Lucam de Penn. in l. 1. col. 6. verſic. quæritur vtrum. C. de deſertor. lib 12 refert & ſequitur Dec. in l. fauorabiliores. nu. 8. uerſ. cum ipſe proteſtatus fuiſſet. ff. de reg. iur. & Alciat in tracta de præſumpt. regu. 3. præſumpt. 44. nu. 6. verſi. ſi ipſe erat proteſtatus.

927 Quæro trecenteſimoquinquageſimo, comparatio † literarum qualiter articulando probetur? Reſponde, probari per duas ſcripturas, videlicet per ſcripturam comparantem, & comparatam. l. cōparationes. C. de fide inſtrum. refert & ſequitur Baldus cōſi. 218. præſuppoſito ſtatuto. nu. 3. verſi. ſequitur alius articulus. volum. 1. vt autem talis comparatio legitime fiat, vltra præmiſſa requiritur, quòd ſcriptura, ad quam fit comparatio, ſit munita ſubſcriptione trium

teſtium,

Digitized by Google

teſtium, hoc quando debitum in ſcriptis redactum excederet librã auri: ſecus ſi non excederet, quia tunc ſufficerent duo, ſecundum Alexan. conſi. 181. in cauſa & lite coram arbitris. num. 5. verſi. 2. reſpondeo. vol. 2. Item requiritur quòd teſtes deſcripti, ſiue ſubſcripti ſuperuiuant: nam ſi ſunt mortui, ſcriptura illa remaneret caduca, & nullum ex ea bonum argumentum ſumi poſſet. cap. 2. extra de fide inſtrum. ponit Boſſ. in ſua crimin. prax. in tit. de falſ. nu. 26. verſic. & ſi ſunt mortui.

928 Item requiritur, vt ad comparationem † ſcripturarum deueniri poſſit, ꝙ alia probatio haberi non potuerit, & ſic iureiurando affirmetur. § ſi vero nihil. Auth. de inſtru. caute. & fide. & tenet glo. in l. comparationes. § omnes. in verbo, ab his. C. de fide inſtr. Item requiritur, ꝙ ſcriptura, ex qua fit comparatio, ſit tribus teſtibus adnotata, cum eorum ſubſcriptione, quorum duo ſaltem de eorum ſubſcriptione atteſtentur, tex. eſt qui hoc probat, in §. ſi quis igitur. Authé. de inſtrum. caute. & fide. & notatur etiam in d. l. comparationes. Itẽ requiritur in tali cõparatione facienda, ꝙ periti in arte adhibeãtur, & quod ſint iurati, ſecundum notata in d. l. comparationes. vltimo requiritur in ipſa comparatione literarum ſiue ſcripturarum faciẽda, ꝙ ſcriptura, ad quam, & ſcriptura ex qua fit comparatio, habeat literas, & characteres in eis contentas omnino ſimiles; licèt in hoc multum præualeat iudicis arbitrium, vt eſt videre ad dominum Iacobum Menoch. in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. caſ. 114. nu. 26. & 27. & ad Curt. iunior. in l. admonendi. num. 114. ff. de iureiurand. refert & ſequitur doctiſſimus Ludouic. Ioſeph. collect. deciſ. Rot. Peruſin. deciſ. 7. nu. 2. verſ. & ſcriptura ad quam, cũ multis ſeq. par. 1. & quæ in ipſo non vales deguſtare in ſubiectu huius quæſtionis, apprime, & miro ordine videre poteris ad dominum Ioſephum Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 331.

929 Quæro trecenteſimoquinquageſimoprimo, quæ nam † probatio erit neceſſaria, ad probandum aliquem continuauiſſe ſuam poſſeſſionem? Reſponde faciendo articulum, qualiter ille, qui cõtinuo dicit ſe poſſediſſe, omni anno debitis temporibus recollegit fructus. l. Titia. ff. de ſolut. l. litibus. C. de agricol. & cenſit. lib. 11. non enim opus eſt probare, quòd continuò ſterit in fundo, arg. tex. in l. ſi uir. & l. ſi quis ita legauerit, & ibi Bart. ff. de cond. & demonſtr.

930 Item poterit probari, quem † continuauiſſe eius poſſeſſionẽ, probando extremitatem temporis, ſcilicet initium poſſeſſionis de præterito, & poſſeſſionem de præſenti: nam per hoc concluditur circa

media,

media, & ſic pręſumptio ſumitur, quòd medio tempore poſſederit. arg. l. pen. C. de apoc. public. lib. 10.

931 Item poterit etiam probari continuatio † poſſeſſionis, probando, qualiter ſemel apprehendit poſſeſſionem rei, de qua controuertitur: ex huiuſmodi etenim apprehenſione ſequitur, & probatur continuatio ipſius poſſeſſionis, quia ubi quis ſemel poſſedit, ſi ad huc aſſerat ſe poſſidere, pręſumitur continuo poſſediſſe, ut plene habetur in l. ſiue poſſidetis. C. de prob. & in l. licet. C. de acquir. poſſeſſ. & in l. non ignorabit. C. ad exhibend. hos probandi modos comprobāt Speculator. in tit. de prob. §. 1. nu. 32. verſic. ſed quæritur probari poteſt continua poſſeſſio. & poſt eum Bar. in l. Celſus. nu 20. verſ. quādo dicitur. ff. de vſucap. referunt & ſequuntur Pract. Papien. in forma libel. reſponſ. rei, in glo. in verbo, præſcriptionis. nu. 19. verſi. dic ſecundum quoſdam, & Affl. in conſtit. regn. circa violentiarum nu. 22. verſ. item continuatio poſſeſſionis.

932 Quæro trecenteſimoquinquageſimoſecundo, domiciliū † quem in aliquo loco contraxiſſe, qualiter articulando probetur? Reſponde, faciēdo articulum, qualiter ille de cuius domicilio tractatur, ſibi certitudinaliter elegit illum locum pro ſua perpetua habitatione, & reſidentia ut quia ibi lares compoſuit. hoc probato, tunc ille locus ſibi domicilium factum dicetur, & in eo puniri poſſet. l. 1. C. vbi de cri. agi oport. uel hoc deficiente poterit articulando probari, qualiter ibi habitauit per decē annos; nam ex tali ſolius habitatione præſumitur quòd ibi habuerit animum perpetuo habitandi. l. 2. C. de in col. lib. 10. ſin autem minori tempore ſtetiſſet, tunc, ex quorum præſumitur animus domicilij conſtituendi, oportet etiam probare, qualiter eo loci ſe tranſtulit cum tota eius familia, & ſupelectile ſua, & cum maiori parte fortunarū ſuarum; nā tunc hoc in adminiculum legitimæ probationis probato, dicetur, domcilium contraxiſſe. l. 1. C. ubi ſenator. uel clariſſ. notat Innoc. in c. ex parte, extra de for. cōp. vt refert & ſequitur Bal. cōſ. 393. Titius Senenſis. nu. 2. verſi. ſin autem apparet. vol. 1. ſed qualiter domicilium mutatum & alibi conſtitutum fuiſſe probetur? Reſpōde, probari faciendo articulum, qualiter venditis, quas alibi habebat, rebus ſuis, in aliam ciuitatem cum tota familia demigrauit: mutaſſe namque domicilium & in ea velle ſedem ſuam conſtituere, colligere eſt ex Scæuol. reſponſo in l. prædia. §. fin. ff. de fund. inſtruc. & eleganter id ſcripſit Alciat in l. pupillus. §. incola. ff. de verb. ſignif. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 534. nu. 2. uerſ. quòd ſi quis probare uoluerit. quem

vide,

Digitized by Google

vide, quia alios probandi modos in vnum redegit. Quòd autem, vt in principio huius quæſtionis dicebamus, quis recedendo a loco cũ ſupl
ectilibus, dicatur domiciliũ ſibi mutare, expreſſe approbat Bar. in l.aſſumptio.§.iuris prudentibus.nu.2.ver.item nota quod ſtatim. & in l.domiciliũ ff.ad municipal.& de incol.refert & ſequitur Maſcard.in tract de prob tomo.1.concl.99.

933 Quæro trecenteſimoquinquageſimotertio, qualiter † articulando probentur expenſæ liti? Dic, probari iuramento partis propter difficilem probationem ipſarum, vt habetur & not.in l.properãdũ. §.& ſi quidem.C.de iudic.& in §.ſin aũt ex geſtis.]& in §.ſin aũt alterutra. eiuſd.l.nihilominus iudex prius taxat & moderatur illas ſecũdũ formã cõſuetam ex negotij qualitate, & demũ pars iurat, vt not. in l.sãcimus. & in auth.ibi poſita.C.de iudic.refert & ſequit' Pract. Papienſ.in form.in actio.real.in gloſ.in ver. expenſis.n.10.verſ.deinde quęritur qualiter.conuenit Bar.in l.nõ ignorat.C.de fructib.& lit.expenſ.& in d l.properandum.§.ſin autem reus.C.de iudic.

934 Quæro trecẽteſimoquinquageſimoquarto, qualiter † articulãdo probetur mandatum procuratorium, ſi de illo dubitari contingat? Reſponde, probari per ſigillum & productionem inſtrumentorum ad cauſam facientium, ſecundum Rom.conſ.446.primus conſultationis articulus.nu.10.verſi.an probetur mandatum refert & ſequitur apoſtill.ad Pract. Papienſ. in form.libell.reſpõſionis rei in gloſ. in verbo, ſi monimus.in litera a, de cuius praxis veritate late diſcurrit D.Maſcard.in tract.de prob tomo 2.concl.1007.cum ſeq ex quo alios probandi modos habes, vide ad eum, & ad Canoniſt.in c.poſt ceſſionem extr.de prob.

935 Quæro trecenteſimoquinquageſimoquinto, iuramẽtũ † ſuppletorium, vt deferri poſſit, quid eſt in articulis deducendũ? Dic in primis eſſe articulando probandum, qualiter in tali cauſa eſt ſemiplene probatum per vnũ teſtem omni exceptione maiorem, vel per alias ſpecies probationis, de quibus habetur per Modern.in l.admonendi ff.de iureiuran.refert & ſequitur Alex.cõſ.32.viſo puncto & dubijs.nu.1.verſi.ad hoc vt actori.uol.1.

936 Item debet articulãdo probari, qualiter † ille, cui iuramentũ ſuppletorium uenit deferendũ, eſt perſona, quę ueriſimiliter poteſt ſcire ueritate per ſenſum corporeum, quia in hoc æquiparatur teſti, ut notat gloſ.in d.l.admonendi.in uer.exacto iureiurando.ff.de iureiuran.& in l.in bonæ fidei.in uerbo, decidi.C de reb.cred.

937 Itẽ debet articulando probari, quòd ille, cui † defertur iuramentum

tum

tum eſt perſona honeſta,& bonæ conditionis:nam aliàs perſonę vili & ſuſpectæ de periurio non defertur iuramentum in ſupplementũ probationis,ſecundum Bal.in l. qui accuſare nu. 2. verſic.& ideo cum quidam fęneratur. C.de eden.& expreſſius tenet Bar.in l. admonendi nu.58.verſi non defertur ff.de iureiuran.

938 Item debet probari,qualiter cauſa,† ſuper qua petitur huiuſmodi iuramentum ſuppletorium, eſt cauſa parua; & non magna nam in cauſa ardua uel criminali non defertur iuramẽtum ſuppletoriũ, ſecundum gl. in d l.admonendi. in verbo, exacto.ff.de iureiuran.& in l.in bonæ fidei in ver.decidi.C.de reb.cred. & iureiur.& an cauſa ſit parua uel magna, attenditur conditio perſonarum, ſecundum Bart.in auth.niſi breuiores.C. de ſent.ex breuicu.recitand.

939 Item debet articulando probari ſaltem † per inſpectionem actorum, qualiter ſemiplena probatio, cuius intuitu petitur tale iuramentum,non eſt in aliquo eliſa per probationes contrarias, ſic conſulendo firmat Rom.conſ.91 uiſis ac percunctatis.nu.10.verſi.item procedit dicta regula. ſequitur Bal.in l. 1.nu.5. verſic. nam ſic contrarium eſt veriſimile. C.qui,& aduerſ quos.

490 Quæro trecenteſimoquinquageſimoſexto, filia † exhæredata a matre propter meretricium, quid in articulis deducere debet, vt huiuſmodi exhæredationem impugnet? Reſponde,impugnari,ſi articulando probet matris meretricium;nam mores quos quis in ſe approbat non poteſt in alio reprobare.l.in arenam. C.de inoffi.teſtam. ſic ergo doloſus l.quoniam. C. de hæretic l ſi filium.C.de lib.cauſ. & in l. uiro atque uxore. ff. ſolu.matrim. In aduerſum uero mater, ſiue eius hæres poterit articulando probare, qualiter tempore mortis teſtatrix erat reducta ad uitam bonæ frugis: hoc probato meretricium matris non impugnat exhæredationem filiæ,ſecundũ Ang. in l.ſi filiam. num.2.verſi.ſecus ſi tempore. C.de inoffic.teſtam.vbi Bal.eandem opinionem comprobat,num.1.verſi.ſed quid ſi mater, quorum opinionem late defendit Iaſ.in d.l.in arenam.num.5.uerſi. ubi limitat niſi mater.& Marſ.in l.vnic.nu.20.uerſi.tamen hoc fallit.C.de rapt.virgin.

941 Quæro trecenteſimoquinquageſimoſeptimo,teſtes†ad æternam & futuram rei memoriã ut examinari poſſint, quid in articulis venit deducendum? Dic,eſſe neceſſe articulando probari qualiter teſtes, quos ad futuram rei memoriam examinari facere intẽdis, ſunt abfuturi a loco uel morituri de proximo,ut quia ſunt ſenes & valetudinarij c.finali extra ut lit.non conteſt.lege, in lege Aquilia.ff ad

Digitized by Google

leg. Aquil. refert & ſequitur Caball. millloq. 925. nu 1. ver. uide licet quòd illi teſtes. vbi ponit multa alia requiſita, vt ad tale examen legitimè deueniri poſſit; vide ad eum, & ad Affl. in conſt. regn. Probationum incurſibus. num. 2. not. 2. & ad canoniſt. in c. quoniam frequenter, extra, vt lit. non conteſt.

Quæro trecenteſimoquinquageſimooctauo, dixi tibi ſupra quòd ſequeſtrum fieri poteſt, quando extat timor, vel ſuſpitio dilapidationis rei, quæ petitur ſequeſtrari, ut probatur ultra ibi dicta ĩ l. Impe-
942 ratores. ff. de appell. modo † ad eiuſdem quæſtionis claram intelligentiam, quæro, quæ probatio eſt neceſſaria ad docẽdum quòd perſona eſt ſuſpecta de dilapidatione rei? Dic, faciendo articulum, qualiter ille, in cuius perſona timetur dilapidatio rei, non poſſidet mobilia, l. ſciendum ff. qui ſatiſd. cog. vel ſi poſſidet, ſunt adeo pauca, ꝙ non æquiualent rei, ſuper qua quæſtio uertitur. l. ſi creditores. ff. de priuil. cred. item qualiter de præſenti eſt mali & peſſimi moris. §. fin. Inſt. de ſuſpect. tutor.

943 Quæro trecenteſimoquinquageſimonono, † ſuſpitio quæ reſultat contra inſtrumentum ex dicto unius, vel duorum teſtium, uel raſura, vt auferatur, quid eſt in articulis deducendum? Ponit Pract. Pap. in form. oppoſ. contr. inſtrum. in gloſ in verbo, dignoſcitur num. 3. verſic. ſed quomodo aufertur iſta ſuſpitio.

994 Quæro trecenteſimoſexageſimo, inſtrumentum eſſe † ſcriptum propria manu notarij in eo deſcripti, qualiter articulãdo probetur? Breuiter reſpõde, quòd, aut idem notarius viuit, & tũc ipſi ſoli creditur, ſi ſua manu ſcriptũ eſſe atteſtetur, lege, ſi decurio. & ibi Cin. C. de falſ. ſi vero mortuus eſt, tunc probabitur comparatione literarum & ſigni, & cum alijs inſtrumentis eiuſdem notarij. § in his verò. & § quia verò, Auth. de inſtrumen. caute. & fid. c. cum olim. ext. de priuileg. cap. cum venerabilis. extra. de except. refert & ſequitur Pract. Papienſ. in form. opponen. contr. inſtrum. in ver. alijsque. nu. 3. verſi. quo caſu ſi ipſe tabellio.

945 Quæro trecenteſimoſexageſimoprimo, vnitas † & conformitas familiarum qualiter articulando probetur? Reſponde, probari, ſi fiat articulus de identitate inſigniorum: nam eo ipſo quòd probatur huiuſmodi identitas, præſumitur unitas familiæ. l. familiaria. ff. de religioſ. & ſumpt. funer. quem ad hoc ponderat Bart. in tract. de arm. nu. 10. verſi. quæro qualiter.

946 Itẽ faciendo articulum de cõi, & reciproco † tractatu illorũ qui dicuntur eiuſdem familiæ, ſuper eorum conſanguinitatem: nam

ſicut

Digitized by Google

ſicut eſt dare tractatũ ſuper filiatione in filijs, ita ſuper conſanguinitate in cõſanguineis, ſm Bart. in l. ſiue. §. Plautianum. in fin. ff. de liber. agnoſc. & tenet glo. in l. nõ epiſtolis. ubi Cin. & Caſt. C. de prob.

947 Itẽ qualiter adinuicem in põpis funebribus † fieri ſolitis in morte comparuerunt adinuicem cum veſtibus lugubribus, & ꝙ in vna, eadẽque capella erecta pro tota familia indifferenter ſe ſepelierunt, ſecũdũ D. Vinc. de An. qui totã hãc praxim perſtringit in ſua doctiſſima alleg. 57 nu. 20. verſ ex identitate inſigniorũ par. 1. quem omnino vide, quia ponit multa notatu digna in ſubiectu huius quęſtionis pro claritate ſuæ familiæ, & ad probandã identitatem ſuæ familiæ cũ illuſtribus Sedilis Portæ nouæ, qui ſe opponebant ei, ne gauderet in dicto Sedili Portæ nouæ, prout conſueuerant alij Illuſtres de familia Annæ, è cuius ſtipite deſcendere aiebat.

948 Quæro trecenteſimoſexageſimoſecundo, litis † cõteſtatio an probetur per verba enunciatiua per iudicem emiſſa in ſententia, & dicentem, viſa litis conteſtatione? Videtur, ꝙ nõ, de tex. in c. quoniam contra, extra de prob. quia verba enunciatiua non probant, authentica ſi quis in aliquo documẽto. C de eden. ſed tu pro clariori huius praxis intelligentia, & ſana doctrina diſtingue plures caſus vna cum Pract. Papien. in form. ſent diffiniti. in gloſ. in verbo, viſiſque. n. 10. verſ. primo caſu quando proferũtur per iudicem, & vide nouiſſime Maſcard. in tract. de prob. tom. 2 concluſ. 983.

949 Quæro trecenteſimoſexageſimotertio, quonam modo † probari poterit, flumen eſſe priuatum? Reſpõde, quòd hoc tribus modis probari contingit. primo modo, faciendo articulum, qualiter flumen; quod priuatum eſſe contenditur, originem habet a fundo illius, qui dicit, flumen eſſe priuatum. l. aquam. C. de ſeruit. & aqu l. ex meo. ff. de ſeruit. ruſt. pręd. l. Pręſes. C. de ſeru & aqu. l. ſi diuturno. ff. ſi ſeru. vend. ſecundo priuatum eſſe, probari poterit, ſi veritas opitulatur per Principis confeſſionem. arg. tex. in l. 2. ff. ne quid in loc publi. tertio, & vltimo priuatum eſſe flumen probari poterit ex conſuetudine, vel præſcriptione. argu. l. primæ. § denique. & §. fin. cum l. ſequ. ff. de aqu. pluuia arcen. l. 2. cum ibi notatis. C. de ſeru. & aqu. refert & ſequitur Pract. Papienſ. in form. libel. in actio. conf. in gloſ. in verbo, ſeruitus aquæductus. num. 4. verſic. etſi quæratur flumen. & Cæpoll. in tract. de ſeruit. ruſtic. præd. cap. 4. quod inſcribitur. de ſeruit. aquæduct. nu. 28. verſic. primo ratione originis.

950 Quæro trecenteſimoſexageſimoquarto, qualiter † articulando probetur, bonas fides in rebus incorporalibus? Reſpõde, probari ſecundum

Digitized by Google

tur. vbi paulò inferius ſubnectit modum probãdi ſeruitutis ruſtic ę deperditionem, qui ait deperdi per non vſum, & ſic ſecundum eum negatoria in ſeruitute ruſtica perditur non vtendo per longum tempus ſeruitute ex parte eius, cui competebat, quæ omnia probari dicit in l. hęc autem iura cum l. ſeq. ff. de ſeru. vrban. pred. & in l. ſi quis alia §. fin. ff quemadmod. ſeru. amitt. & in l. tria prædia. ff de ſeruit. urban. pred.

954 Quæro trecenteſimoſexageſimoſeptimo, qualiter † articulando probetur pro agente interdicto recuperandæ in rebus corporalibus, quòd poſſidebat tempore ſpolij? Dic, hoc probari poſſe varijs modis. & primo per teſtes deponentes, ſpoliatum tempore ſpolij poſſidere, & ipſum in vaſorem ſpoliaſſe: Item & ſecundario probari poterit, qualiter ſpoliatus aliquo tempore poſſedit antè ſpoliationem: nam hoc probato, præſumitur continuata poſſeſſio, & ſequens poſſeſſio clandeſtina præſumitur uiolenta: niſi quis probet titulum ſuæ poſſeſſionis, ut plene not. in c. ſæpè. ubi Inno. ext. de reſtitut. ſpol. & in c. quærelam. ext. de elect. refert & ſequitur Pract. Papienſ. in form. libel in cauſ. ſpol. poſſeſſ. in gloſ. in verbo, ſæpius numero ſecundo verſiculo primo, quòd ſuperſint teſtes. imo in tali caſu inuaſor tenebitur ad damnum & intereſſe l. ſi de poſſeſſione. C. vnde vi. quæ probabit proprio iuramento in odium ſpoliantis. l. ſi quando. vbi Doct. C. vnde vi. refert & ſequit idẽ Pract. Papienſ. in form. libel. in cauſ. ſpol. poſſeſſ. in gloſ. in uerbo, ad reintegrandum. nu. 5. uerſi. quod probata ſpoliatione.

955 Quæro trecenteſimoſexageſimooctauo, qualiter † articulando probetur infirmitas? Reſponde, probari per relationem medicorum, ſecundum Abb. in c. quærelam. nume. 5. uerſic. qualiter autem probetur infirmitas. ext. de procur. refert & ſequitur Gaballin. in 2. part. ſuor. milleloq. milleloq. 503. nume. 5. uerſic. quomodo probetur, infirmitas. in regno uero, & præſertim in magna curia uicariæ ſeruatur, quòd debet præſentari inſtrumentum publicum, quòd talis eſt in tali loco infirmus, & in illo inſtrumento debet ſe ſubſcribere medicus, dicendo, quòd talis infirmus non poteſt comparere in iudicio propter infirmitatem, ſecundum Afflict. qui de tali obſeruantia teſtatur in conſt. regn. edictorum. num. 27 quæſt 6. uerſic. in magna curia uicarię ſeruatur. & Scaglion in rit. magn cur. 166. item ſi qui debitores. nume. 28. uerſic. cum inſtrumento infirmitatis. & Nig. in c. regn. poſt commiſſum. nume. 13. uerſic. & dicit quòd probatur. Sed aduerte, quia inſpecto iure communi bene poſſet infirmi

tas probari per ſacramentum infirmi, vt tenet Marſil. in rub. C. de prob. num. 132. verſi. item infirmitas etiam probatur. ſequitur Maſcard. in tract. de prob. tomo 2. concluſ. 896. num. 9. verſi. videamus nunc quo pacto.

956 Item probatur alicuius infirmitas † per aſpectum corporis, vt firmat Bar. in l. prima. numero quinto, verſiculo etiam nota ex hoc. C. de mendic. valid. lib. 11. & in l. quæſitum. nu. 6. verſi. puta quia facies eius. ff. de re iudic. mouetur de text. in l. minor vigintiquinque annis ex aſpectu. ff. de minorib. refert. & ſequitur. Maſcard. in tract. de prob. tomo ſecundo, concluſ. 896. nume. 13. verſiculo probatur præterea, & ſi adhuc dubitatur de infirmitate, debet iudex mittere medicũ ad infirmum. l. ſemel. C. de re militar. lib. 12. ſecundum Bar. in l. quæſitum. nume. 6. ff. de re iudic. refert & ſequitur Abb. in c. tenor, numero. 2. not. 2. ext. de re iudic. multos alios probandi modo habes ad Maſcard. in tract. de prob. tomo ſecundo, concluſ. 896. per diſcurſum.

957 Quæro trecenteſimoſexageſimonono, qualiter † articulando probetur alicuius reconualeſcentia ab infirmitate? Reſponde, hoc probari ex aſpectu, vt quia habet faciem extenuatam, argum. tex. in l. minor vigintiquinque ex aſpectu. ff. de minor. refert & ſequitur Abb. in c. querelam. nume. 5. verſic. item poſt quam quis conualuit. ext. de procur.

958 Quæro trecenteſimoſeptuageſimo, quid † erit in articulis deducendum, vt vſufructuarius minime teneatur ad collectas? Dic, quòd debet in articulis deduci, qualiter collectarum impoſitio ipſarumque ſoſutio æquiualet perceptioni fructuum. hoc oſtenſo non tenebitur vſufructuarius ad collectas, ſed proprietarius, ſecundum gloſ. ſing. in l. qui concubinam. §. qui ortus. in verbo, prẹſtaturum. ff. de legat. 3. quam vnicam in mundo eſſe affirmauit Roman. ſing. 157. tu ſcis quod vſufructuarius. eandem gloſ. ſequitur Bar. in l. his verbis. §. idem teſtator num. primo. verſic. niſi impenſæ æquiualerent fructibus. ff. de legat. 3. & Gaſp. Gaballin. in 2. part. milleloq. milleloq. 574. nu. 3. verſi. non procedit hoc. & idem Rom. conſ. 230. præſupponitur primo. nume. 2. verſic. primo quia, & in l. ſi res obligata. nume. 9. verſi. ego vltra alios. ff. de legat. 1. & in l. fructus. nu. 18. verſic. limita iſtam concluſionem. ff. ſolu. matrim. & apoſtil. ad Alex. in l. prima. §. fin. num. 3. in litera d. ff. de nou. oper. nunc. & Petr. Girard. ſingul. 35. dictum eſt vulgatiſſimum nume. ſecundo, verſiculo vbi hæres tenetur.

Quæro

Digitized by Google

959 Quæro trecẽteſimoſeptuageſimoprimo, fructuario, † vt nō poſſit denegari fructum perceptio, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, q̃ erit neceſſe articulando probare, qualiter male verſatur in re, ex qua percipit vſumfructum, nec ea fruitur arbitrio boni viri: hoc probato vti frui prohiberi poterit. l. item ſi fundi. ff. de vſufru. l. hoc amplius. §. finali, ff. de damn. infect. refert & ſequitur Caſtr. in auth. qui rem, numero tertio, verſiculo ſed non propterea euitat. vbi etiã Iaſ. numero quarto, verſiculo idem eſt in uſufructuario. C. de ſacro ſan. Eccle. & conuenit cum dictis Gaballin. in prima par. ſuorum milleloq. milleloq. 6. ubi ſubdit, non priuari in totum vſufructu, ſed fructibus in quibus fraudem fecit.

960 Quæro trecenteſimoſeptuageſimoſecundo, tu ſcis, quòd † vendens rem duobus diuerſis contractibus incidit in pœnam falſi, l. ſi
961 duobus. ff de falſ. modò, ut huiuſmodi pęna euitari poſſit, quę † probatio eſt neceſſaria? Dic, quòd erit neceſſe probare, qualiter primus emptor pretium non ſoluit primo enim emptore pretium non ſoluente, aut illud ſoluere differente, poterit eadem res abſque periculo & pœna, alteri uendi. Ita not. uoluit Bald. in l. uenditor ex hæreditate. colum. 2. uerſiculo reſpondeo quod non incidit. ff. de hæred. uel actio. uend. & in l. quoties. numero 2. verſiculo quam l. intellige ſi prius emptor, C. de rei vend. referunt & ſequũtur Fabian. de Mont. in tract. empt. & uend. 3. quæſt. principali. num. 50. quæſt. 6. uerſic. quod intelligis. & Gaballin. prim. par. ſuor. milleloq. milleloq. 124. num. primo, verſi. ſi primus emptor. quibus adde Alex. idem tenentem in conſi. 86. ponderatis narratis in themate, nu. 1. uerſi. nec incipit venditor. uol. 6.

962 Quæro trecenteſimoſeptuageſimotertio, emphiteota † priuati non ſoluens canonem per triennium cadit a iure ſuo, vulg. l. 2. C. de iure emph. modò, ut non cadat a iure ſuo, quid erit neceſſe articulãdo probare? Breuiter dic, quòd erit neceſſe articulando probare, qua
963 liter † non habuit cui ſolueret, ut quia proprietarius eſt mortuus ſine hærede, vel ipſius hæreditas eſt iacens, & nondum adita. ſic excipi poſſe ad cõſeruandum indemnem emphiteotam, ne cadat a iure ſuo, edocuit Alberic. de Roſ. in l. 4. §. cæterum ff. de damn. infect. & Bald. in l. 2. num. 24. verſic. quid ſi dominus deceſſit. C. de iure emphit. mouentur de tex. in l. ſi prædio. ff de in diem adiect. quib. adde Hoſtienſ. idem tenentem in tit. loc. § quid ſit de hęreditate. verſic. quid ſi de hæreditate domini iacente. & Alex conſ. 92. perſpectis ijs quæ in themate narrata ſunt. nu. 9. uerſ. quòd ſi hæreditate proprie-

Digitized by Google

tarij.uolum.1.refert & ſequitur Iaſ.qui reſpondet ad motiua tenentium contrarium, in l.2.nu.64.quæſt.20.uerſi. puta quia dominus deceſſerit.C.de iure emphit.

964 Item poterit articulando probari, ad euitandum † caducitatem, qualiter emphiteuta ſtetit carceratus taliter, quòd ſoluere minime potuit, ſecundum Butr.in cap.ſignificante. not.4.extra de pign.ubi Abb.nu.5.uerſ. Item nota quod detentio in carceribus. refert & ſequitur Iaſ. in l.2. nu.65. quæſt.20.uerſ. quid ſi emphiteuta fuit detentus. C.de iur.emphit.

965 Item poterit etiam probari, qualiter † emphiteuta eſt creditor directi domini in pari uel maiori ſumma,hoc namque probato licèt ceſſauerit ſoluere, non per hoc cadit a iure ſuo,ſi paratus ſit compẽſare,ſecundum Iaſ.in l.2.quæſt.9.C. de iu.emphi.quem refert & ſequitur, alios huius opinionis conteſtes allegando, Maſc.in tract.de prob.to.1. concl.251.nu.9.uerſ.ſecundo limita.

966 Quæro trecenteſimoſeptuageſimoquarto, caducitatis † remiſſio qualiter,& quomodo probetur? Dic probari remiſſam,ſi probetur de receptione canonis poſtea decurſi.Ita gloſ.Bart.& Doct. in l.2.C. de iure emph. & poſt eos Maſcard. in tract. de prob. tom.1. concl. 352.in princ.

967 Quæro trecenteſimoſeptuageſimoquinto,ut res † empta ex pecunia dotali efficiatur dotalis,quæ probatio eſt neceſſaria? Dic eſſe neceſſe articulando probare qualiter mulier, de cuius pecunia res fuit empta,eſt minor uigintiquinque annorum,hoc probato,fauore minoris ætatis prædium efficitur dotale, ſecundum glo in l.ſi ex pecunia,in uerbo, nõ tibi quęritur.C.de iure dot.quam ibi ſequitur Bal. nu.3.uerſi.item regula prædicta fallit.ſi mulier eſt minor.

968 Item poterit articulando probari, quòd † uir,qui ex pecunia dotali prædium emit, effectus eſt non ſoluendo: hoc caſu dotale efficitur.arg.tex.in l.uxor marito ff.de don. inter uir. & ux.& not.in l.ſi cum dotem.§.fin.ff.ſolu.matr.& firmat Bal. in d.l.ſi ex pecunia.nu. 3.uerſ.item fallit ſi uir. & in l. ſi ut proponis poſt glo. & Bart.ibi.C. de rei uendic. & idem Bal. eandem opinionem tenet in l.fin.in fi.C. de ſeru.pignor.dat.manumiſſ.

969 Quęro trecẽteſimoſeptuageſimoſexto,quomodo † probetur,appellationem eſſe deſertam? Dic probari per inſpectionem actorum, illorumq; collationem,ſm Bal.in l.ſi contra.nu.2.uerſ. ſed qualiter probabitur.C.de appel.nam quod in eis nõ inuenitur eſſe, non præſumitur,arg.tex in l.fi.C.de iur. & fac.ignor.refert & ſequitur Caball.

Digitized by Google

ball.in 2.par.milleloq.milleloq.963.in prin.ubi ſubdit ex mente Felin.in cap.ex parte.il 2.extra de reſcr.modum probandi, appellationem non eſſe deſertam. vide ad eos.

970 Quæro trecenteſimoſeptuageſimoſeptimo, quæſita per † tutores adminiſtratione tutelæ durante, vt dicantur quæſita intuitu bonorũ pupilli, quid erit in articulis deducendũ? Recurre ad coniecturas in vnum congeſtas ab Aret.conſ.31.conſiderata diligenter.num.9. verſ.præterea illa lex videtur habere locum. & ad Bal.& alios in authen.licentiam.C.de epiſc.& cler.& in l.ſi defunctus.C.arbit.tutel. & nouiſſime ad Cagnol.qui omnium fere dicta in hac quęſtione recenſet l.fin nu 121.& 127.C.de pact.inter empt.& vend.

961 Quęro trecẽteſimoſeptuageſimooctauo, tu ſcis, ꝙ † acceſſus ad publicas meretrices non nuptas eſt impunibilis, l.verum.ff.de furt.l.ſi vxor, & ibi Bar.ff.de adult.l.ſi ea.l.ſi adulterium, & utrobique.C.de

972 adulter.modò, ut talis acceſſus euadat † punibilis, quid eſt in articulis deducẽdum? Dic, qualiter tempore quo t.d.t.acceſſum habuit ad talem meretricem non nuptam; tunc talis meretrix erat carcerata: hoc probato, huiuſmodi acceſſus non erit impunibilis, ſed uenit puniendus, ac ſi fuiſſet factus ad mulierem honeſtam, ſecũdum Parid. de Put.in tract.ſind.in uerbo, adulterium officialis.nu.5.uerſ.tamẽ ego dicerem contrarium. refert & ſequitur Marſ.ſing.150.cuius initium ſe habet, Acceſſus, ad publicas meretrices.

973 Quęro trecenteſimoſeptuageſimonono, quæ probatio † eſt neceſſaria ad liberandum cuſtodem carceris à pęna, l.ad Commentarienſem.C de cuſto.reo.& cõſt.regn. Cuſtodes.pro fuga carceratorum? Dic eſſe neceſſe articulando probare, qualiter carcerati fugam arripuerunt cum uno ex cuſtodibus. hoc probato non punietur alter cuſtos, cum talis fuga aſcribatur caſui fortuito, ex quo ipſe cuſtos debebat confidere de alio eius ſocio. caſus eſt ſing.in l.fin §.interdum.ff. de cuſtod.reor.refert & ſequitur Crem.ſingu.100. erant duo. prope fin.& Rom.ſing.30.ſi dictat ſtatutum.

974 Item poterit articulãdo probari, qualiter † cuſtos carceris eodem modo eodemque forma cuſtodiuit, quibus alij homines carcerati in eodem loco cuſtodiri ſoliti erant: hoc probato excuſaretur cuſtos, ſiue Caſtellanus à culpa.arg. eorũ quæ not.in l.ſi negotia ff. de neg. geſt.in quo caſu multum uerſatur arbitrium iudicis.d.l.fi.ff.de cuſt. reor.quia in cuſtodiendis priſonerijs attenditur id, quod cõſuetum eſt fieri, ſecũdum exigentiam delicti, qualitatem, & robuſticitatem carceratorũ, iuxta.l.primam.C.de cuſtod.reor. & in l.3. C.de epiſc.

aud.

ſind. tunc non tenebitur, ſecundum Parid. de Put. in tract. ſind. in uer. carcer. verſ. an ſi plures. refert & ſequitur Boer. deciſ. 217. nu. 5. verſ. niſi cuſtos, par. 1. & nouiſſime Maſcar. in tract. de prob. tomo 1. conclu. 469. nu. 6.

975 Item poterit articulando probari, qualiter † carceratus, qui aufugit, erat nobilis, & bonæ opinionis: tunc enim ipſius fuga non erit cuſtodi, iudici, uel poteſtati aſcribenda, & imputanda, quoniam credidit uiro bonæ opinionis, de quo debebat confidere, ſecundũ Ang. in l. in bonæ fidei. cum l. ſeq. per illum tex. quem celebrem facit. ff. de rei vend. refert & ſequitur Par. de Put. in tract. ſind. in ver. carcer. verſi. an ſi poteſtas. n. 2. verſi. quod Golſodo. & Boer. deciſ. 217. nu. 9. verſi. tertio limitatur par. 1.

976 Item poterit articulando probari, qualiter † carceratus qui aufugit, erat de proximo liberandus: nam excuſaretur, etiam ſi probaretur, quòd non adhibuit omnimodam diligentiam in cuſtodiendo. ſecundum Ange. in l. ſi quis ſub conditione. §. fin. ff. de cõd. indebit. pro quo eſt gloſ. ſing. in l. ſi pecuniam. §. ſi ſeruus. in ver. ſed acceperit. ff. de cond. cauſ. dat. quam ſumme ibi commendat Bald. & alij referente Par. de Put. in tract. ſind. in uer. carcer. verſ. an ſi poteſtas. in princ. & Boer. deciſ. 217. nu. 16. verſiculo, quòd cuſtos non teneatur. par. 1.

977 Quæro trecenteſimooctuageſimo, tutor, ſiue † curator emens aliquam rem de bonis pupillorum, vt talis emptio pectoroſa, & valida dicatur, quid erit in articulis deducendũ? Dic eſſe articulando probandum, ſi cum veritate fieri poterit, qualiter emit, alio eius contutore authorizante. l. 4. & 5. ff. de auctorit. tutor. l. non exiſtimo. ff. de adminiſtr. tutor. quod qualiter procedat, ponit Petr. Duen. regul. 31. verſi. fallit primo. & ſi non eſſet contutor, tunc tute poſſet emere cum decreto iudicis, ſecundum gloſ. notabilem & ſing. in l. ſi furioſi. in uer. moderamine. ff. de nupt.

978 Quæro trecenteſimooctuageſimoprimo, qualiter † articulando probetur, inſultum fuiſſe excogitate factum? Vide latiſſime Affl. noſtr. in conſt. regn. iuſticiarij nomen & normam. nu. 10. uer. dicit glo. quòd per extrinſeca, & quibus probationibus excuſetur inſultus, ponit Foller. in ſua crim. prax. in verbo, recipiantur defenſiones. nu. 35. verſi. & ſi aliquis inquiritur de inſultu.

979 Quæro trecenteſimooctuageſimoſecundo, officiales emẽs † in officio aliquam rem, vt talis emptio uiribus ſubſiſtat, quid eſt in articulis deducendũ? Dic eſſe articulando probandum, ſi cum veritate

fieri

Digitized by Google

fieri poterit,qualiter res, quam emit, fuit ſui patris vel alterius ſui maioris.lege,qui officij.ff.de contrah.empt.lege,milites.ff.de re mi lit.notant Doct.poſt gloſ.in l.vnica.C.de contractib.iudic. vt refert & ſequitur Petr.Duen.regul.31.lim.1.prima regula.

980 Item poterit articulando probari,qualiter † emit palam & bona fide:hoc verificato tuta erit huiuſmodi emptio,ſecundum Lācelott. Corrad in pract.ciuil.§.1.nu.9.lim.7.in tit.quomo.præt.in ſtat.vrb. ſe hab. ubi ad idē allegat Iaſ. in lege,principalibus.ff.ſi cert.pet.vbi ponit regulam cum decem lim & ſex ampl.ex cuius dictis pro tutamine officialium in officio contrahentium multifariam praxim tibi colligere fas erit.

981 Item poterit articulando probari lapſus triginta annorum: taliū enim contractus tanto tempore confirmantur, ſecundum Azonem in ſumm.in titu.de contractib.iudic.nu.2.uerſ.forte niſi confirmentur,refert & ſequitur noſter Afflict.in primo.§.ſi uero.nu.18.in titu. de feud.quard.atque caſtald.in vſib.feud eandem probandi praxim approbat & ſequitur Petr. Duen.regula 31.nu.2.uerſi.ſecundo fallit niſi contractus.

Quæro trecenteſimooctuageſimotertio,emens rem ſciēter fidei-
982 cōmiſſo ſubiectam † vt ualeat melioramēta deſuper facta repetere, quid erit neceſſe articulando probare? Dic,faciendo articulum, qualiter melioramenta in re fideicommiſſo ſubiecta,fuerunt taliter neceſſaria,quòd illis non factis,res de facili perijſſet,quia tunc non obſtante eius mala fide,melioramenta neceſſaria recuperat, per tex.in l domū. C.de rei uendit. refert & ſequitur Iaſ.in l.ſi duobus.§.emptor autem.nu 3.not.2.uerſic.niſi melioramenta fuiſſent neceſſaria. C.commun.de legat.cui addo conſimilē tex.in l.plane.ff.de pet.hęred.tradit Bart in l in fundo.num.11.uerſ.tu dicas ff.de rei uend.& poſt eum Boer.deciſ.44.num.7.uerſi.quod ſunt neceſſariæ.par.1.& nu.13.uerſ.& prædicta procedunt.

983 Quæro trecēteſimooctuageſimoquarto,bona reſtitutioni † ſubiecta,ut alienari ualeant, quæ probatio erit neceſſaria? Dic,quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter talia bona fuerunt alienata ex cauſa neceſſitatis,ut quia erant ſterilia,uel quæ ſeruando ſeruari nō poterant, ſecundum Socinum regula 38.fallen.2.quam opinionem per prius ſequutus fuerat Alex. in l.Marcellus.§.res quæ.nu.1.uerſ. quando ex cauſa neceſſaria.ff ad Trebell.

984 Item poterit articulando probare,qualiter † fuerunt alienata pro dotibus conſtituendis,quo caſu horum bonorum fideicommiſſo ſu

biectorum alienatio permittitur, auth. res quæ. C. commu. de leg. firmat Bal. in l. uoluntas. C. de fideicommiſſ. refert & ſequitur Soc. reg. 12. in princ. & regu. 38. fallen. 3.

985 Item poterit articulando probari, qualiter fuerunt † alienata, vt ex eis ſe quis alere potuiſſet, & hoc quando aliunde non haberet, hęres grauatus, ſecundum Doct. magis communiter in dicta authen. res quæ referente ibidē Bar. nu. 9. ver. quærit gl. vtrum ſumptus alimentorum. C. cōm. de leg. iuxta quam opinionem in fortioribus terminis conſuluit Roman. conſ. 267. circa id de quo quæritur. num. 1. verſ. nihilominus cōmunis opinio. cōuenit Alex. in d. l. Marcellus. §. res quę num. 2. verſic. in cauſa, alimentorum. ff. ad Trebellianum.

986 Item poterit articulando probari, qualiter talia † bona reſtitutioni ſubiecta, fuerunt alienata pro hærede grauato redimendo à latronibus. hoc caſu tuta erit huiuſmodi alienatio, ſecundum Bart. in dicta auth. res quæ. nu. 10. verſi. idem puto. C. comm de leg. refert & ſequitur Alex. in l. Marcellus §. reſquæ, nu. 3. verſ. vtrum pro redemptione perſonę ſuæ ff. ad Trebel. & expreſſius quam alibi idem repetijt Bart. in l. quemadmodum. num. 6. verſ. nota arg. quod occaſione redemptionis. C. de agric. & cenſit. lib. 11.

987 Item poterit articulando probari, qualiter † bona alienari pohibita, & reſtitutioni ſubiecta, tempore peritura erant. l. pro hęrede. in fi. ff. de acquir. hęred. quem tex. ſic ad hoc notant ibi Bald. & Alberic. ut refert, & ſequitur Soc regu. 38. fallen. 9.

988 Quæro trecenteſimooctuageſimoquinto, quæ probatio † eſt neceſſaria, ut creditor, qui vēdit pignus iure creditoris; ad euictionem minime teneatur? Dic, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter pignus ab eo venditum, fuerat ſibi obligatum. Item qualiter in eo eſt cæteris creditoribus potior: quod euenire poteſt, vel tempore, vt probatur in l. 2. C. qui potior. in pignor. hab. vel priuilegio, vt hypotheca pro dote l. aſſiduis. C. eod. tit. itē qualiter pignus erat ſui debitoris: vltimo debet probare qualiter ſibi licuit illud vendere vel ex conuentione, vel ex diſpoſitione iuris. Iſthæc praxis & probandi modus colligitur ex prima, iuncta glo. fin. C. cred. euict. pign. non tene. ut refert & ſequitur Bertach. in eius vberrimo reperto. in verbo, creditor in pignore. verſic. 125. Ex cuius dictis ſi ſapis, habes, quid in aduerſum probandum veniat cōtra creditorem. & ante eum Alexan. ad Bart. in l. emptor. §. cui autem. in litera c, prope medium. ff. de action. empti.

989 Quæro trecēteſimooctuageſimoſexto, cohęres, vt † cohęredi pro

rebus

rebus inuicem diuiſis ad euictionem nō teneatur, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic eſſe neceſſe articulādo probare, qualiter cohæredes ſciebāt, ꝙ res diuiſa ſubiacebat periculo euictionis, vt quia res diuiſa erat alteri legata, ſecundum Bar. qui hanc probādi formā aſtruit, in l. qui Romæ. §. duo fratres. q. 11. ff. de ver. obl & huius praxis rō eſt, quia inter ſciētes nō datur actio de euictione. l. ſi fundum ſciens. ff. de euic. l. ſi fratres C. cōm. vtriuſq; iud. refert & ſequit Rip. in d. §. duo fratres. nu. 99. ver. limitat ſcdo, vbi ſubdit ꝙ Bar. opi eſt cōis.

990 Quæro trecenteſimooctuageſimoſeptimo, diuiſio, quæ continet † læſionem vltra dimidiam, vt reſcindi minime poſſit, quid uenit in articulis deducendum? Dic, eſſe articulando probandum, qualiter diuiſio fuit facta præcedente ſententia diffinitiua iudicis, ſeu officialis qui cauſa cognita ipſam fieri iuſſit: hoc probato, nec reſcindi, nec ad modum reduci minime poterit, vt teſtis eſt mihi Bal. in l. maioribus. nu. 3. verſic. niſi diuiſio facta eſſet. C. commun. vtriuſque iudic. & in l. poſt diuiſionem. nu. 2 verſi. ibi fuit facta diuiſio. C. de iur. & fact. ignor. refert & ſequitur Plot. in trac. de in lit. iuran. §. 15. nu. 7. verſi fallit vbi diuiſio facta fuiſſet.

991 Quęro trecēteſimooctuageſimooctauo, pater, qui † vult dotē filię denegare, quid habebit articulando probare? Rñde, ꝙ debet articulādo probare, ſi id cum veritate fieri poterit, qualiter eius filia eſt hęretica, vel Iudæa effecta, quod Deus auertat: hoc enim verificato ad dotis conſtitutionē minime tenetur, ſecundū gl. ſing. quā neſcio alibi, in l. ſi vero. in ver. nō fuerit ff. de in rem. verſ. quam ſing. reputauit Rom in l. 1. ff. ſolu. matri. quid econtra, dic, ꝙ tunc tam pater, quàm mater coguntur dotare filiam orthodoxam. l. neque mater. iuncta glo. 1. C. de iure dot. l. cognouimus. C. de hæret.

992 In contrarium vero poterit articulando probare, qualiter † pater eſt ſimiliter hæreticus: in tali enim caſu tenebitur dotare filiā, quāuis hęreticam. arg. tex in l in arenam. C. de inofficioſ. teſtam. ſed pater poterit ſe tueri, ſi articulando probet, qualiter eſt egenus, & nō poteſt eam dotare, ſecundum Roma. in d. l. 1. col. 3. ff. ſolu. matri. etſi hoc cum veritate fieri nequit, poterit ad excludendam filiam articulando probare, qualiter nupſit viro indigno & vili, tunc enim pater non poſſet compelli ad conſtituendam dotem filiæ, ſecundum Bal. in l. fin. C. de dot. promiſſ. concordat Alex. ad Bart. in l. obligamur. in litera D, circa medium. ff. de verb oblig.

993 Iſthæc probatio ſatis ſuperque † dicetur elidi per filiam, ſi articulando probet, qualiter tempore, quo nupſit indigno & vili, excedebat

Digitized by Google

bat annum vigeſimum quintum: hoc probato non poterit pater filiæ dotem denegare, quemadmodum eam nec exhæredare poſſet. auth. ſed ſi poſt. C. de inoffi. teſtam. multos alios probãdi modos ad excludẽdam filiam à petitione dotis, habes ad Socinum regula 28.

994 Quæro trecẽteſimooctuageſimonono, pater, qui † vult denegare alimenta filijs, quid articulando probare neceſſe habebit? Breuiter dic, ꝙ habebit neceſſe articulando probare, qualiter pater non habet tantum quod ſufficiat pro ſe alendo; vnde cum prima caritas incipiat à ſe ipſo, l. præſes. C. de ſeruit. & aqu. non tenebitur filijs alimenta præſtare, ſecũdum glo. ſing. in l. ſi quis à liberis. §. fin. in verbo, liberto. ff. de liber. agnoſc. magis enim quis debet prouidere ſibi quàm alijs. l. Iulianus ff ſi quis omiſſ. cau. teſtam. ſequitur Afflic. deciſ. 290. nu. 9. uerſ. vt ſi pater non habet.

995 Item poterit articulando probare qualiter † filius habet conueniens officium ſiue exercitium, quibus proprijs manibus poteſt ſibi victum quærere: ijs caſibus non obligatur pater filio alimenta præſtare, ſecundum Dec. in c. epiſcopus. nu. 10. extra de præbend. quod expreſſius tenet Bar. in d. l ſi quis a liberis. §. ſed ſi filius. nu. 1. verſi. nota quod qui poteſt ſe alere. ff. de liber. agnoſcend. refert & ſequitur Nouell. regu. 139. fall. 2.

996 Quæro trecẽteſimononageſimo, tu ſcis, ꝙ † emptor habet retentionem pretij imminẽte euictione in limine cõtractus, l. ſi poſt perfectam. C. de euict. cum alijs vulgaribus modò, quę probatio erit neceſſaria, vt hmõi pretij retẽtio fieri minime poſſit? Dic, faciendo ar-
997 ticulum, qualiter † vẽditor laudauit ſuum authorem, qui eſt diues in bonis ſtabilibus, & quod in authorem laudatus in ſe ſuſcepit iudiciũ & defenſionẽ rei: hoc probato retentioni pretij locus nõ erit, cum talis author laudatus diues & in ſe iudicium ſuſcipiens, habeatur loco fideiuſſoris, ſecundum Affl. qui in proprijs terminis dicit ſic fuiſſe deciſum in ſacro regio conſ. in deciſ. 71. num. 2. verſ. quia ipſe laudauit. & Nat. conſ. 267. nu. 4. refert & ſequitur Gaſp. Caball. in tract. de euict. §. 2. nu. 18. verſic. 7. quando author.

998 Item faciẽdo articulum, qualiter † emptor per dolum & fraudẽ induxit, vt litem ei quis moueret, ne pecuniam numerarct, quã fraudem ſiue dolum poterit cõiecturis iudicis arbitrio redictis, apprime & condecenter probare, ſm Curt. iunior. in l. 1. in fin. C. de prohib. ſequeſtr. pecun. & Cępol. caut. 134. multi emptores in fi. mouentur de tex. in l. ſi fideiuſſor. in tex. ibi, in animo ſederit ff de qui ſatiſd. cog. & dicũt idem tenuiſſe Ange. in l. pen. §. ſi ſtipulatio. ff. de verb. oblig.

oblig. refert & ſequitur Dominus Gaſp. Caballin. in tract. de euict. §. 2. nu. 11. ver. poterit, ét allegare, quibus addo idem tenuiſſe Alex. in cóſ. 65. omiſſis arg. paulò poſt princ. vol. 5. refert & ſequitur Vrſill. ad Affl. deciſ. 171. nu. 2. verſi. item non teneť etiam cauere.

999 Quæro trecẽteſimononageſimoprimo, homicidiarij † vt pro homicidijs ab eis patratis pœnam ordinariam euitent, quæ eſt vltimi ſupplicij, l. 3. C. de epiſcop. aud. quid erit in articulis deducendum? Dic, ꝙ erit in articulis deducẽdum, qualiter ira percitus, iraque impellẽte, aut dolore deliquit: talis. n. leuius puniendus eſt. l. aut facta. § cauſa. ff. de pæn. l. Gracchus. C. de adulte. c. ſi quis iratus. iuncta ibi gl. in ver. iratus. 2. q. 3. notat etiam gloſ. magn. in l. 3. ff. de diuort. & facit etiam ad hoc tex. in l. vnica. C. ſi quis Imper. maledix. Sed aduerte, quia quando agitur ad mitigationem pœnæ propter iracundiam, debet tũc probari, ꝙ talis fuit iracundia, ꝙ ipſum delinquentem à mente alienauit, quia aliàs nullam quis haberet excuſationẽ, ſed ordinaria pœna ueniret plectendus, ſecundum Abb in c. 1. not. 2. ext. de his qui fil. occid. & in c. dilecti. num. 18. verſ. credo tamen, extra de except. & in c. dudum. nu. 8. verſ. gl. poſſet procedere, quando tanta eſſet mentis alienatio extra de conuerſ. coniug. ubi ſubdit, huiuſmodi iracundiam eſſe difficilis probationis. refert, & ſequitur Dec. in l. quicquid. nu. 8. verſ. quod ille qui prouocatus. ff. de reg. iu. Sed infra quantum tempus ille, qui aliquid committit per iracundiam, poſſit ſe excuſare, allegando factum fuiſſe per iracundiam, vide Luc. de Pen. ĩ l. omnino curiales. col. 2. verſ. ſed pone. C. de decur. lib. 10. qui relatis multorum opinionibus in ea reſidet opinione, ꝙ infra triginta dies hoc allegari debeat, referente Dec. in d. l. quicquid. nu. 9. verſ. & infra quantum tempus. ff. de reg. iur.

1000 Item faciẽdo articulum, qualiter † furore ductus crimẽ cõmiſit, tũc de illius pęna diſſimulandum eſt, cum ſatis ſuperque ſit, ꝙ quis ſuo furore vexetur: talẽ namq; fati infęlicitas totaliter excuſat. l. vnica. C. ſi quis Imper. maledix. l. diuus. ff. de offic. præſid. quibus conſona eſt l. infans. ff. ad l. Cor. de ſicar. & in l. illud. §. ſanè. ff. de iniur. & in l. fi. ff. de adminiſt. tut. & in l. pen. ff. ad l. Põp de parricid. refert & ſequitur gl. magna. in l. ſi quis in tantã. C. vnde vi. & in l. in l. negotijs, nu. 4. verſ. ét pro graui delicto. ff de reg. iur. quę an procedãt, ſi in furorẽ deuenit culpá ſua, uide Card. in Clem. 1. q. 6. verſ. & ex hoc uidetur hoc idem dicendum. in tit. de homicid. refert & ſequitur apoſtil. ad Dec. in d. l. in negotijs, in lit. b, in prin. ff. de reg. iur.

1001 Item poterit articulando probari, qualiter † tpe, quo hominem

inte-

interemit, dormiebat: hoc. n. probato, nõ poſſet puniri, ut eſt videre ad tex. in Cle. 1. in tit. de homici vbi Anch. Card. & alij magis cõiter.

Sed ad tollendam hanc defenſionis ſpeciem poterit articulando probari, qualiter dormiens in committendo homicidium, vel in aliter delinquendo, fuit in culpa, vt quia ſciebat ſe ſolitum ſurgere, & arma capere dormiendo, vim inferendo, verberando, occidendo, & cætera hmói faciendo, nec diligentiam adhibuit, vt huic rei obuiam iretur, puta arma remouendo, ſe ligari permittendo, ſibi cameram ſerrare faciendo, taliter ꝙ eam aperire non poſſet, & alia, quibus futuro ſcandalo conſuleretur: his probatis vel altero ipſorum, eſſet in culpa, & de culpa teneretur ad inſtar putatoris arboris, qui non admonuit tranſeuntes: *gridando, guarda, guarda*. l. ſi putator. ff. ad l. Aquil. ita punctuatim uoluit Bar. in l. pen. ff. ad l. Pomp. de parricid. nu. 1. verſ. nam aut iſte talis ſciebat. & poſt eum Alex. in l. 1. §. adipiſcimur. nu. 3. verſ. niſi in culpa fuerit dormiens. ff. de acquir. poſſeſ. quem ibi concomitatur Iaſ. & alij ibi magis communiter.

1002 Itẽ faciendo articulũ, qualiter † tpe delicti erat homicida ebrius: hoc probato laxius, & clementius veniret puniendus. l. omne delictum. §. per vim. ff. de re milit. c. ſane. & c. inebriauerũt. 15. q. 1. & facit tex. in l. reſpiciẽdum. § delinquunt. ff. de pęn. quem allegat Bald. in c. crapula. nu. 3. verſi. qđ delinquentes per ebrietatem. ext. de vit. & honeſt. cleri. & huius praxis ea mihi vr̃ eſſe ratio, quia delinquentes per ebrietatem nõ dicuntur ſtudioſe delinquere, ſed impetuoſe, & ideo minus puniri debẽt: non tñ deſunt, qui contrariam partem tuentur: ſed in via iuris uerior videtur prior opinio, ſecundũ Bal. in repet. l. primæ. nu. 40 verſi. extra quæritur. C. vnd. vi. qui tandẽ paulò inferius dicit, non eſſe leuiãdam pœnam delinquentib. per ebrietatem, niſi tanta foret ebrietas, quòd mentis exilium inducat.

1003 Item poterit articulando probari, ad euitandam † pęnam ordinariã homicidij, qualiter tempore homicidij patrati delinquens erat tenellæ & floreſcẽtis ætatis: nam tunc ob floreſcentem ætatem quis mitius punitur. l. auxilium §. in delictis. & ibi Doct. ff. de minor. l. ſi ex cauſa. §. nunc in minoribus uidẽdum. vbi Bar. poſt glo. ff. eod. tit. notat etiam Felin. in c. fin. in princ. ext. de ſent. excomm. & Abb. ante eum in c. 1. not. 3. ext. de delict. puer. & Angel. in tract. malefic. in verbo, ſcienter nu. 6. uerſi. quid de infante. & Gand. in tract. de malefic. in tit. de pęn. reorum. nu. 30. uerſi cum aliquis minor.

1004 Item poterit articulãdo probari, qualiter ſic † delinquens eſt ſenio cõfectus: nam tunc merito propter ſenectutem pœna moderatur,

tur, ſecundum Gand. in proximè cit. loco nu. 30. verſi. item in ſene. pro quo eſt tex. in l. ſi quis in graui §. ignoſcitur. ff. ad Sillanian. refert & ſequitur Dec. in l. ferè in omnibus. nu. 5. verſi. ſed etiam ætate. ff. de reg. iur. cui addo. idem tenuiſſe Ro. in l. ſi uero. §. de viro. fall. 53. ff. ſol matr. quo in loco plura ſenectutis priuilegia recenſet.

1005 Item poterit articulando probare, qualiter homicida † caſualiter, & non data opera hominem occidit; exemplum poni poteſt in venatore, qui venando telum in feram miſit, & hominem interemit: nã tunc mitiori pœna quam ordinaria plectendus eſſet l. reſpiciendum. §. delinquunt §. caſu. vero. ff. de pęn.

1006 Item poterit articulando probari, qualiter † de mandato t. potentis, talem interemit; quod ſi non feciſſet, mortem in ſua perſonam minatam minime euadere potuiſſet, ſcd̃m Bald. in Marg. ad Inno. in ver. homicidium verſi. vltim. & Alex ad Bar. in l. liber homo. in litera f, prope medium ff. ad l. Aquil. concordantes ſunt ad Marſ. in l. 1 nu. 92. verſi. decimooctauo limita ff. ad l. Cor. de ſicar. & ad Dec. in l. velle non creditur. nu. 7. verſic. vltimo notandum eſt. ff. de regul. iur.

1007 Item poterit articulando probari, qualiter † homicidium fuit ſequutum cauſa ſedandi tumultum, quod aliàs ſedari nõ poterat; nam tunc ab homicidij pœna excuſaretur. l. qui cędem. vbi late Marſ. ff. ad l. Corn. de ſicar. & habetur ad eundem Marſ. in ſua crim. prax. §. examinanda. nu. 93. verſi occidens hominem ad tumultum.

1008 Item poterit articulãdo probari, qualiter † occiſus erat transfuga, vel proditor ciuitatis, vel pirata; talem enim quilibet impune occidere poterit. l. 3. § transfugas ff. ad l. Corn. de ſicar. l. prędatores. ff. de re milit. firmat hoc Marſ. per allegata iura in l. 1. nu. 22. verſi. quinto limita ff. eod. tit. de ſicar. refert & ſequitur Iacob. Nouell. in ſua crim. prax. ad defenſ. num. 97. verſi. transfugam, vel ciuitatis proditorem. multas alias cauſas prout facti qualitas expoſcerit, de per te poteris inueſtigare, & videre ad Marſ. in dicta l. 1 ff. de ſicar. & Iacob. Nouel in loco de quo ſupra, & nouiſſime ad Tiraquell in tract. de pęn. minorand per diſcurſum, quorum dicta conſulto omiſimus, ne merus tranſcriptor viderer, & quibus ſignis, & coniecturis cõuincatur homicida pro homicidio patrato, vide Boſſ. in ſua crim. prax. in tit. de delinq nu. 2 verſi. puta ſi loquamur in homicidio. & Affl. in cõſt. reg. ſi damna. nu. 65. verſ. tertio quæro, ubi paulò inferius ponit modum excludendi omnia ſupradicta inditia, vide ad eum, & ad Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl 864 inſuper qualiter probetur homicidium, vide eundem Maſcard. in tract. de prob. to. . concl. 867. nu. 20.

1009 Quæro trecẽteſimo nonageſimoſecũdo: tu ſcis, ꝙ hæres, qui † necem defuncti non vendicat, hæreditate priuatur, l. 1. C. de his quib.
1010 ut indign. modo reuocatur in dubiũ, quæ probatio † eſt neceſſaria ut hæres huiuſmodi hæreditate priuari minime poſſit? Dic, probando, quòd eſt minor: hoc probato hæreditate minime indignus erit. l. 1. C. in quib. caſib. in integr. reſtit. nõ eſt neceſſ. l. minoribus. C. de his quib. vt indig. reliqua materiam iſtã concernentia, vide ad Cappel. Tholoſ. & apoſtill. ad eam ibi. deciſ. 41.

1011 Quæro trecenteſimononageſimotertio, creditores, qui † pro eorũ creditis recurſum habere volunt cõtra legatarios, qd in articulis deducere debent? Dic, faciẽdo articulum, qualiter ſoluto eo quod legatarijs eſt debitum, hæreditas non eſt ſoluendo creditoribus; quoniã tunc contra legatarios recurſum habere poſſunt. l. fin. §. In ẽtia. C. de iure deliberan. refert & ſequitur Rom. conſ. 189. ſtante primo quæſito, nu. 7. uerſi. tertio fallit.

1012 Quæro trecenteſimononageſimoquarto: tu ſcis, ꝙ hæres non † poteſt conueniri a creditoribus hæreditarijs, vel legatarijs, pendente termino dato ad conficiendum inuẽtarium. l. fin. § donec. C. de iure
1013 deliber. modò quęritur, quæ probatio erit neceſſaria † vt creditores hæredem, non expectato tpe conficiendi inuentarium, conuenire ualeant? Dic, faciendo articulum, qualiter debitum hæreditariũ fuit ex noua conuentione cum hærede inita renouatum: tunc, ſi hæres pro huiuſmodi debito renouato ſeu reformato cõueniatur, non habebit beneficium inuentarij, ſecundum Angel. qui ita conſulẽdo firmauit per tex. in l. cum hęreditas. ff. ad Trebell. in conſ. 31. Dominus Philippus fuit hæres nu. 9. uerſi. ad confirmationem autem prędictorum, ſequitur expreſſe Dec. cõſ. 396. in cauſa, domini operarij. nu. 12, uerſi. ſecus ſi debitum hęreditarium part. 2. refert & ſequitur Boer. deciſ. 53. nu. 8. verſic. niſi debitum hęreditarium. part. 1.

1013 Item poterit articulando probari, qualiter † hęres conuenitur in centum ex cauſa uſurarum, de voluntate defuncti erogandarum in pauperes, vel reſtituẽdarum iuxta formam. c. quamuis de uſur. li. 6. nam tunc fauore animę, & propter periculum ipſius, quę cunctis rebus eſt anteponenda, l. ſancimus. C. de ſacroſanct. Eccleſ. c. cum infirmitas. ext. de pęn. & remiſſion. bene poterit conueniri, non expectato tempore dato ad conficiendum inuẽtarium, vt dixerunt Iacobin. de ſanct. Georg. in dicto §. donec. nu. 2. & Corn. nu. 1. quos ibidem ſequitur Alex. nu. 1. uer. limita tamen.

1014 Item poterit articulando probari, qualiter † hęres inquietat eos ex cauſa.

Digitized by Google

ex cauſa,& debito hęreditatis:nam hoc oſtenſo, & probato,bene poterit creditor hæredem reconuenire.arg.tex in l.2.§.ſed ſi agant.ff. de iudic.& auth.& conſequenter.C.de ſent.& interloq.omn.iudic. licet poſsit hæres in contrarium probare,qualiter neceſsitate cõpulſus eos conuenit, vt quia debitores hęreditarij cum pecunia fugiebant,vel ipſorum domus minabatur ruinam ſupra domum hæreditariam;vnde fuit coactus petere cautionem dãni infecti d.l.2.§.ſed ſi agant.ff.de iudic.nam in his caſibus non poſſet hæres reconueniri per conuentos ab eo,ſm Angel.ita expræſsim firmantem in d.§.ſed ſi agant.nu.3.& in l.1.§.hæc ſtipulatio. nu.16. verſ.tertio fallit.ff. ſi cui plus quã per l.falci.vbi ſubdit ita vidiſſe practicari , & iudicari. refert & ſequitur Imol.in dicto §.hæc ſtipulatio. nu.10.verſi. tertio fallit.ſecundum Angel.& poſt eum Petr.Duen.regul.267.limi.2.ex cuius dictis poteris habere alios probandi modos contra hæredem.

1015 Quæro trecenteſimononageſimoquinto,hæres,qui † cõuenitur vltra vires hæreditatis ex eo, quòd inuentarium non fecit,vel minus legitimè fecit,quid articulando neceſſe habebit,probare,ad tollẽdã præſumptionem occultatæ hæreditatis,quę contra eum inſurgit,ob non confectionem inuentarij? Reſponde,debere articulando probare,qualiter ille,cui ſucceſsit, erat publicus & manifeſtus vſurarius; hoc etenim probato,non tenebitur vltra vires,ſed tantũ de eo,quod in hæreditate inuenit,per ea,quæ not in c.peccatũ.de regu.iur.li 6. & in peccatum.ext.de vſur.quod nuncupatim tenuerũt Imol. poſt Rom.in l.1.§.hæc ſtipulatio.nu.8.ver.& in vſurariò.ff ſi cui pluſquã per l.falcid.& Ioannes And in c.quamquam.nu 9.de vſur.lib.6.

1016 Item poterit articulando probare,qualiter † ſucceſsit ei, qui non tenebatur vltra quàm facere poſſet, vt l.ſunt qui.ff. de re iudic.nam licet tale beneficiũ non tranſeat ad hæredes l.quia tale.ff.ſolut.matr. tamẽ iſto caſu ne deterioris conditionis ſit hæres quàm defunctus, non tenebitur hęres vltra vires hęreditatis,ſecundũ apoſtill.ad Bar. in l.1.in litera a,prope medium ff.de acquit.hęred ad quod facit regula text.in l. qui in alterius.ff.de regul.iur.ſequitur Imol.in dicto §.hæc ſtipulatio nu.8.verſi.exemplum in marito & alijs.

1017 Item poterit articulando probari, qualiter legatarij,& † creditores hęreditarij confeſsi fuerunt, qualiter bona hæreditaria non erãt ſufficientia pro ſoluẽdis debitis & quòd hæres nihil ſubtraxit:nam tunc hæres non tenebitur vltra vires hęreditatis,ſecundum Bal.in l. filium quem habentem.nu.37.verſ.& tunc aut per cõfeſsionem.C. famil.erciſc.cuius deciſionis eſt ratio,quia cum creditores & legata

rij non poſſint ſe fundare in præſumptione, cum appareat contrario p eorũ cõfeſſionẽ, §.illud. Auth.de æqual.dot. meritò excuſabit hæs, nec tenebitur vltra vires, vt refert & ſequitur Pau de Caſt. in l in rõ ne.§.quod vulgo n.6.verſ.ideo ſi legatarij cõfiterẽtur.ff.ad l.falcid.

1018 Item poterit articulãdo probare, qualiter † ille, cui ſucceſſit, bonis ceſſit: hoc probato, licèt per hæredem non fuerit confectum inuentarium, nihilominus hæres non tenebitur vltra vires hæreditatis, ſi Bal.ſequi velimus in l.fin.nu.9. verſi.quæro cedens bonis deceſſit. C.qui ceder.bon poſſ.

1019 Item poterit articulando probare, qualiter † eſt perſona miræ ſanctitatis, & bonitatis, quoniam licèt non confecerit inuentarium, nõ per hoc tenebitur vltra vires hæreditatis; nã vitæ bonæ ſanctitas tollit ſiniſtram ſuſpitionem exiſtentem contra hæredem non conficientem inuẽtarium, & arg.not. per Hoſt. in c.quoniã litib.ext.de dol.& contum.faciunt notata in c.2.ext.de nou.oper.nunc.facit etiam glo. in c.expedit 12.quæſt.1.refert & ſequitur Soc.regul.170.fall. 14.

1020 Item poterit articulando probare, ſe eſſe † ruſticum, vel mulierem; nam licèt inuentarium non fecerint, propter iuris ignorantiam excuſantur, quia in eis non præſumitur dolus, propter eorum nimiam ſimplicitatem.l.vbi.ff.de eden.præſertim, ſi non potuerunt conſulere peritiorem, uel quia errauerunt, ſequendo conſilium erroneum conſultoris, & non ex propria culpa.l in bonorum.ff.de bonor.poſſeſſ.quam opinionem dixit ſatis æquam, ſed iuris rigori contrariã, Bal.in l.fin.nu.6.uerſi.tertio quæro quid in muliere & ruſtico.C.de iure deliber quæ opinio, vt ipſemet dicit, non eſt vera iuris rigore attento, vt voluit gloſ.mag.prope medium.verſi.vel diſtulit facere inuentarium, in l.iuris ignorantia.la.2.ff.de iur.& fact.ignor.& idem Bald.in l.iuris in 2.& 3 quæſt.C.qui admitt.in quibus locis voluit, quòd in his, quæ pertinent ad rigorem iuris conſeruandum, non attẽditur ſexus imbecillitas, fragilitas, & ruſticitas. Sed mihi omnino videtur tenendum, quòd ſi non potuerunt conſulere peritiorem, veniunt reſtituẽdi, & in hoc ſequor Salic.in l.1.nu.7.uerſ.quarto quæro.C.de iur.& fact ignor.ubi Bar.nu 10.uerſi.fateor taman quod ſi ruſticus, & Soc.in alleg. regul.170.fall.18 ſequitur. & cũ prędictis conuenit Iaſ.in l.1.nu.6.verſ.quid ſi ruſticus.C.de iur.& fact.ignor.

1021 Item poterit articulando probare, qualiter † hæres eſt pauper, vel Eccleſia: nam licèt inuentarium non faciant, non per hoc tenentur vltra vires, ſecundũ Bar.in repet.l.1. nu.45.verſi.quarto quæro.C. de ſacroſanct.Eccleſ.

1022 Quæro trecenteſimononageſimoſexto, quid articulando†neceſſe habebit fideiuſſor probare, qui contra principalem debitorē agit, vt eum eximat a fideiuſſione? Dic, habere neceſſe articulando probare, qualiter diu ſtetit ī fideiuſſione, quod qualiter intelligatur, iſtud diu declarat gl. in l. Lucius Titius. ff. man. & Affl. remiſſiue, qui hunc articulādi modum ponit in conſt. regn. ſi dominus vaſallum. nu. 11. gl. 1. uerſ. ꝙ ille qui diu. & Caſſan. in conſuetud. Burg. in tit. des rentes. §. 2. num. 26. uerſ. aduerte quòd ille, qui diu ſed pone, ꝙ debitor uelit liberare, & eximere fideiuſſorem a fideiuſſione, dando alium ęquè idoneum loco primi fideiuſſoris, núquid ad id creditor adſtringi poſſit? Dec dicit quòd ſic, multis rationibus ductus, in l. ſi pater. nu. 2. uerſi. uidetur tamen quod creditor. C. de collation.

1023 Item poterit articulando probare, ſi eſt habilis ad†oſtendendum, qualiter intendit ire ad ſtudium: hoc perdocto, poterit agere contra debitorem principalē, ut eum eximat a fideiuſſione, ſecundum Ro. ſing. 101. Quæro a te quidam fideiuſſerat, ut refert & ſequitur apoſtil. ad Bar. in l. ſi pro ea. in litera i, C. mand. & Marſ. in rub. ff. de fideiuſſ. nu. 216. quæſt. 39. uerſi. vbi dicunt quòd ſi fideiuſſor uult ire ad ſtudium. & Soc. regul. 147. fall. 5. conueniunt Canoniſtæ in c. fin. ext. de fideiuſ. quod fuit originale dictum Spe. in tit. de iudic. §. ſpecialia. nu 4. uerſi. quid ſi fideiuſſor uult.

1024 Item poterit articulando probare, qualiter†principalis debitor cepit dilapidare bona ſua: nam hoc caſu tenebitur fideiuſſorem liberare, & eximere a fideiuſſione, ſecundum gl. magn. in l. Lucius Titius. ff. mand. pro qua eſt tex. formalis in l. ſi pro ea. C. mand. & in c. eum qui. ext. de fideiuſſ. & habetur p Affl. deciſ. 41. nu. 3. & Arn. ſing. 81. & Soc. regul. 48. fall. 1 ubi declarat, quomodo quis dicatur male uti ſubſtantia ſua, de quo ultra eum uidendi tibi erunt Doct. in l. ubi adhuc. C. de iur. dot. & in l. ſi conſtante. ff. ſolu. matrim.

1025 Ad tollendam uero proximam præcedentem coniecturam † ſiue probationem poterit principalis debito, & ſic reus, articulando probare, qualiter ſano conſilio uſus, reuerſus eſt ad bonos mores: nam hoc probato, ceſſabit actio ſemel quæſita fideiuſſori per dilapidationem, ſm Bal. in l. ſi pro ea quæſt. 8. C. mand. cuius opinionem pluribus medijs probauit Marſ. rub. ff. de fideiuſſor. nu. 219. uerſi. quod iſtud limitatur, de cuius dicti ueritate uide late Bar. in pluribus. §. fi. nu. 3. uerſi. induco ad quæſtionem. ff. de uerb. oblig.

1026 Quæro trecenteſimononageſimo ſeptimo, expenſæ†ab aliquo factæ in alicuius utilitatem, contra tamen uoluntatem illius, cuius gra

Digitized by Google

tia factæ fuerunt, ut repeti poſſint, quid eſt articu lando probādum? Dic, faciendo articulum, qualiter ille, qui repetit expenſas, eſt medicus, & illas errogauit in te curando: nam tūc, quamuis eas fecerit cōtra infirmi volūtatē, nihilominus eas repetere poterit, ſcdm gl. not. in c. prouidendum. in ver. inferas 83. diſt. refert & ſequitur Spec. in tit. de ſalar. §. fi. verſ. qđ ſi infirmus. & apoſtill. ad Bar. in l. Stichus ī litera h, prope medium ff. de pecu legat. & poſt eos Corſet. ſing. in verbo expenſę. il 1. nu. 2. verſ. limita niſi medicus & Soc reg. 137 fall. 4.

1027 Item poterit articulando probari, qualiter † ille, qui dictas expenſas petit, eas impendit pro liberando reum conuentum à pœna corporali: nam licèt ille talis contradicat, tamen repeti poſſunt ut dicunt Corſ. ſin in verbo. expenſæ. il 1 nu 2. verſi ſecundo limita, vbi allegat Bar. idem in proprijs terminis tenentem in d. l. Stichus. nu. 1. verſic per hanc legem dico. ff. de pecul. leg. & Ioannes Andr. in c. G. laicus. ext. de for. comp. & Soc. regul 137. fall 3.

1028 Item poterit articulando probare, qualiter † pecunia, quæ repetitur, fuit mutuo data filio alicuius, vt ſtuderet, qui literis diligēter ita operam nauabat, quòd peritiſſimus euaderet. hoc probato licet mutuum fuerit factum contra patris voluntatem, tamen repeti poterit ſecundum gl. ſingul. in l. ſed et Iulianus. §. quod dicitur. in ver. ſolebat. ff. ad Macedon. refert & ſequitur Corſ. ſing in verbo. expenſæ. il 1. nu. 2. uerſ. tertio limita. & Soc. regul. 137. fall. 1.

1029 Item poterit articulando probari, qualiter † expenſæ fuerunt erogatæ in funere defuncti, tūc licèt hæres contradicat, tamen eas repetere minime prohibetur. caſus eſt ſing. in l. ſi quis. §. idem Labeo ait. ff. de religioſ. & ſumpt funer refert & ſequitur idem Corſ. in alleg. ſing. in uer. expenſæ. il 1. nu. 2. uerſi. quarto limita. & Soc. regul. 137. fall. 2 præmiſſa omnia late comprobat Dec. conſ. 691. in facto proponitur, quòd Illuſt. nu. 6. uerſi. ſed tamquam amicus. uol. 2. & Alex. in l. quamuis. nu. 12. uerſ. & iſta pręſtant arg. uſque in fin. ff. ſolu. matr.

1030 Quæro trecenteſimononageſimoctauo, pactum factum † per tutorem ſiue curatorem de non petendo debitum, non tenet, ut probatur in l. pactum curatoris. C. de pact. modò, ut de iure teneat, & uiribus ſubſiſtat, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, quòd erit neceſſe arti

1031 culando probare, qualiter debitum per tutorem ſiue curatorē † per pactum de non petendo remiſſum, erat uſurarium, & illicitum: ſi talia namque in facto probentur, huiuſmodi pactum de iure ſubſiſtere, tenuit gloſ. not. in l. pręſes, in uerbo, non ſinet, prope finem. C de tranſ. Sed Placen. impugnat, & damnat eam, cum quo pertranſeūt

com-

communiter Doct. firmat Bar. in d.l. præſes. qui reſpondet ad iura, quæ gloſ. ibi allegat, ad ſuam intentionem fundandam ſed cum glo. tranſeunt Butrig. Rayn. Bal. Salic. Pau. de Caſt. & Alc. in d.l. preſes. ut refert & ſequitur ibidem Iaſ. nu. 15. uerſ. in quarta & ultima, & in l. pactum curatoris nu. 3. uerſi. fallit in debito uſurario. C. de pact. eã que ſingularem & bonam dixit Bal. in l. etiam. nu. 3. uerſi. quæro nũ quid tutor. C. de fideicommiſſ. & in l. filius familias ff. de don. & pro ipſa gloſ. facit euidens ratio, quia cum talis remiſſio fiat contemplatione pupilli, uel illius, cuius bona adminiſtrantur, ne pupilli & eius anima illaquearetur iniuſto & illicito lucro, nam tutor poteſt bonam fidem agnoſcere l. quoties. §. ſicut. ff. de adminiſtr. tut. & ſi tutor poteſt diminuere patrimonium pupilli pro ſalute corporis ipſius pupilli, & ſuorum, ut tot. tit. ff. de alim. pupill. præſtand. & in l. 1. ff. de tutel. & ration. diſtrah. quanto magis pro ſalute animæ, quæ cunctis rebus præferenda eſt. l. ſancimus. C. de ſacroſanct. Eccle. Quid tenendum in tantorum patrum conflictu? Dic, opinionem glo. procedere inſpectis hodiernis temporibus, ſecundum quæ uſura prohibita eſt. At Placent. opinio ſibi locum uendicat, inſpectis ueteribus tẽporibus, ſecundum quæ uſura erat permiſſa. Ita conciliare uidetur has diuerſas opiniones Dominus Alex. ĩ l. præſes. nu. 5. uerſ. & iſtud teneas in uſura non permiſſa. C. de tranſact. quem ibi refert, & ſequitur Iaſ. nu. 15. uerſi. loqui ſecundum tempora.

1032 Item poterit articulando probare, qualiter † debitum, quod per pactum remiſit, erat illiquidum, nec poterat liquidari, deficientibus probationibus: hoc probato, efficax erit tale pactũ, ſcdm gl. ſing. in l. cõtra iuris. §. filius. in uerbo, amplius ff. de pact. quam ſequuntur, & ab inuidorum morſibus defendunt Alex. in l. pactum curatoris. nu. 4. ver. itẽ fallit. in debito non liquido, ubi Iaſ. nu. 3. fall. 3. uerſi. tene prædictam gl. Et ſi debitum quod remiſit, foret liquidum, tunc ad ualiditatem pacti de non petendo, poterit articulando probare, qualiter erat tale, quod attuliſſet plus impenſę, quàm utilitatis. tex. eſt celebris & ſin. in l. mediterraneæ, & ibi Bar. C. de annon. & tribut. li. 10. firmat Ang. in l. 1. ff. de duob. reis. qui dicunt pro hoc facere tex. in l. ſed an ultro. §. is autem. ff. de neg. geſt. refert & ſequitur Iaſ. in l. pactum curatoris. nu. 3. uerſi. ſecundo fallit. C. de pact.

1033 Item poterit articulando probare, qualiter † debitores pupilli erant pauperes: nam tunc probata paupertate debitorum, efficax erit partis debiti remiſſio, ſecundum Alex. ad Bar. in l. id ab vna. num. 3. verſi. & ſic facit pro tutore. C. de annon. & tribut. lib. 10. vbi Alex. in

Digitized by Google

ducit illam gl. ad multa. vide ad eum concordat Card. Pariſ. ad Bar. in d. l. pactum curatoris in litera a, C. de pact. Sed quãta, & qualis debeat eſſe iſta paupertas, uide Bal. in auth. a defuncto. nu. 12. verſic. ad quam præſtandam non tenentur pauperes. C. ad Tertull. & Petr. Girard. ſin. 73. pauperes. nu. 9. ver. ſed dic quòd forte. refert & ſequitur apoſtill. ad Bar in d. l. id in ill a. C. de annon. & tribut. lib. 10.

1034 Quæro trecenteſimononageſimonono: tu ſcis, quòd † debitores paterni non liberantur ſoluendo filio, ut eſt tex. in terminis in l. filius paciſcendo. C. de pact. & minus ſoluerent alteri cõiunctę perſonæ, vt notatur in l. qui aliena. § . quamquã. ff. de neg. geſt. & in l. 3. ff. ſol. matrim. & in l. ſi hominem. §. ſi gener. ff de ſolut. & notat etiam glo. in l. vero procuratori. in ver. adminiſtratio. ff. de ſolut. Nunc contro-

1035 uertitur de modo † probandi in fauorem debitorum ſoluentium filio creditoris, vt ex tali ſolutione nanciſcantur debitores paterni totalem liberationem. Vnde dic, ꝙ erit neceſſe, ſi id cum veritate fieri poterit, articulando probare, qualiter perſona, cui erat facienda ſolutio, erat minor, vel prodiga tunc tali caſu bene poteſt ſolui coniunctæ perſonæ, & ex tali ſolutione debitores aſſequuntur totalem liberationẽ, ſcđm Rom. ſing. 237. & illam vbi mouetur de tex. in l. patri pro filio. ff de minor. quem inducito, vt ibi per eum, concordat Alex. ad Bar. in d l. vero procuratori, in litera c, prope medium. ff. de ſolut. licèt contrarium ipſe velit in l. non ſolum nu. 4 uerſi. ſed hoc non puto uerum. ff. ſolu. matrim. Sed reſponde dictis Alex. contra Rom. vt per Soc in d l. non ſolum. nu. 7. verſi primo quando exigere pro minori. ff. ſolu. matr. ubi tandem relinquit cogitandum.

1036 Quæro quadringenteſimo, ſoluens † priori creditori, vt in ipſius hypotheca ſuccedat, quid in articulis deducendum ueniat? Dic. eſſe articulando probandum qualiter ſoluens erat creditor ex alia cauſa, tunc hoc probato in ius, & hypoteca prioris creditoris ſuccedit. l. 1. C. qui potior. in pignor. hab.

1037 Item poterit articulando probare, qualiter † ſoluens emit nomen prioris creditoris: nam tunc hoc uerificato, ſuccedit in pignore cum priuilegio prioritatis. l. ſi a creditore. C. de actio. & oblig.

1038 Item poterit articulando probare, qualiter † prior creditor tradidit pignus ſoluenti; nam tunc tradendo pignus, uidetur ius anterioris hypothecæ cedere. l. cum ex ea. & ibi Bal. C. de remiſſ pignor.

1039 Item poterit articulando probare, qualiter † inter priorem creditorem & ſoluentem ſpecificè actum eſt, quòd ſuccedere debuiſſet in ius anterioris, & prioris hypothecæ. l. 1. C. de his, quòd in prior. cred.

loc. in

Digitized by Google

loc.in ſucced, vbi gloſ. & Doct. communiter, refert & ſequitur Franciſ. Rip. in l. ſi ventri. §. eorum ratio nu. 8. verſ. declara primo niſi ſoluens. ff. de priuile. cre.

1040 Quæro quadringenteſimoprimo, mater, vt † non teneatur alere filium infra triennium, quid habebit in articulis deducere? Reſpõde, quòd debet articulando probare, qualiter eſt pauper, & tali paupertate oppreſſa, quòd oportet eam proprijs manibus operare pro ſe alendo, & lactando filium, non poſſet operare, & ſibi uictui neceſſaria quærere, & forte omnes fame perirẽt his in articulis deductis & probatis, pater tenebitur lactari facere filiũ. l. ſed ſi hæreditas § fi. & ibi Bal. ff. ad exhibẽd. notat idem Bal. in l. nec filiũ, in princ. uerſi. dicũt Doc. hoc eſſe uerum qñ mater eſſet inops. C. de patr. poteſt. & in l. alimẽta. nu. 2. uer. item quid ſi mater eſt paupercula. C. de nego. geſt. refert & ſequitur Silu. nupt. in 3. lib. ſuæ Silu. nu. 26. uerſi. niſi forte talis mulier eſſet adeo paupercula, quibus addo Bar. idem tenentẽ in l. ſi quis. §. mater. nu. 1. uer. ſecus ſi eſſet ita pauper. ff. de liber. agnoſc.

1041 Item poterit articulando probare, qualiter † eſt ita nobilis & talis conditionis, quòd lactare proprium filium eſſet ei dedecus; hoc probato, huiuſmodi onus ſpectabit ad patrẽ, ſecundum Bar. in tract. de alim. nu. 13. uerſic. niſi ſit perſona talis conditionis, ſequitur Bal. in l. alimenta. nu. 2. uerſi. item quid ſi eſt mulier nobilis, ubi Caſtr nu. 3. verſ. niſi eſſet ſibi dedecus. C. de neg. geſt. & idem Bal. in l. nec filium in princ. verſ. quia eſt magna nobilis. C. de patr. poteſt. refert & ſequitur idem Neuizan. in 3. lib. ſuæ Silu. nu. 26. uerſ. adeo nobilis. & prę miſſorum eſt ratio, quia illud dicimur poſſe, quod honeſtè poſſumus l. nepos Proculo. ff. de ver. oblig. l. ſi filius. ff. de cond. & demonſtr. cõuenit in omnibus cum pręmiſſis iã relati apoſtill. ad. Bart. in d. l. nec filium, in litera f. C. de patr. poteſt. & cum hoc ſecundò probandi modo conuenit Felin. in c. illud. nu 11 uerſ. tamẽ fallit in nobili. ext. de præſumpt. & nouiſſime Roland. à Vall. conſ. 54. quod promiſſio & obligatio. nu. 80. uerſi. tamen ſi mater eſſet. uol. 2.

1042 Item poterit articulando probare, qualiter † caret lacte: nam tunc non tenetur quærere ſibi aliam nutricẽ, ſcd͂m Bal. in l. alimẽta. nu. 2. uerſ. ſed quid ſi mulier non nutrit quem ibi ſequitur Paul. de Caſtr. nu. 3. uer niſi caret lacte, ubi dicit hoc fuiſſe originale dictum Azon. in ſumm. in tit patr. poteſt nu 4. uerſ. ita demum ſi lac habeat.

1043 Quæro quadringenteſimoſecundo, noſti, ꝙ † filius tenetur alere matrẽ, ut probat in l. filia. C. de patr. pote. & in l. ſi quis liberis. §. 1. ff. de liber. agnoſc. mõ filius, qui denegat alere, ut nõ ſuccũbat, quid in arti-

articulis deducere debet? Dic, quòd debet articulando probare, qua
1044 liter † eius facultates & bona non ſuppetunt ipſi filio, & matri ſi-
mul, unde cum ordinata caritas incipiat à ſeipſo, vulg. l. præſes. C. de
ſer. & aqu. tunc non poterit aſtringi ad alimenta matri præſtanda.
l. prima. §. de ſeruis. verſ. preterea. quem Bar. legit iunctim cum. §. of
ficio. eiuſdem l. num. 2. verſ. quòd non quis coarctare.
1045 Quæro quadringenteſimotertio, liber † rationum vt pro ſcriben-
te probet, quid eſt articulãdo probãdum? Rñde, eſſe articulãdo pro
bandũ, qualiter ſcribẽs librũ, eſt perſona legalis, bonæ opinionis, &
famæ, quia tunc liber rationum pro ſcribẽte, & eius hærede faceret
aliquam præſumptionem l. rationes. C. de prob. quæ videtur hoc in
nuere in eo quod dicit, quòd ſolæ rationes defuncti non probant, er
go cum alijs adminiculis plenam probationem inducunt, vt firmat
Bar. in l. admonendi. num. 27. verſic. ut puta ſi ſunt rationes alicuius
defuncti. ff. de iureiur. quem in repet. eiuſd. legis ſequitur Iaſ. num.
107. verſ. ſecundo fallit quando ſcribens.
1046 Item qualiter liber rationũ, de cuius † fide agitur, alteri libro eiuſ-
dem ſcribentis cõparatus, ſunt ſimiles in caracteribus & literis: tũc
enim ex ſola comparatione abſque teſtium ſubſcriptione probaret,
ſecundum Bal. in auth. ſed nouo iure. nu. 9. verſ. dicas quòd loquitur
de comparatione. C. ſi cert. pet. & expreſſius hoc idem meminit Bar.
in l. nuda ratio. nu. 9. verſ. ſi vero dubitetur an liber ſit ſcriptus. ff. de
don qui ait plenam fidem facere, ac ſi liber rationum fuiſſet per par
tem approbatus. mouetur de tex. in l. cõparationes. C. de fid. inſtru.
1047 Item qualiter liber rationum continet data, † & accepta: aliàs ſi
eſſet ſimplex cartula, quæ contineret debitum ſolius ſcribentis, non
probaret, ſecundum Pau. de Caſtr. in l. admonẽdi. nu. 43. uerſ. in quo
ſunt accepta, & debita, quem ibi concomitatur Alex nu. 37. uerſ. ad
de quod. Bal. ff. de iureiur. qui dicunt fuiſſe originale dictum Bal in
l. rationes. nu. 1. verſ. ideſt contineant accepta & data. C. de prob.
1048 Item qualiter liber rationum in ſingulis poſtis † & partitis cõtinet
diem: aliàs non ſtaretur libro rõnũ, ſcdm Bal. in rub. C. de fide inſtr.
nu. 31. uerſ. ex hoc ſequitur quod libro rõnum, & hr̃ per Petr. Paul.
Pariſ. in add. ad Bar. in l. cum tabernã. §. idem quæſiuit, in litera c, ff.
de pignor. & hypothe. notant Doct. in l. 1. §. 1. verſ. rõnes, ff. de eden.
& habetur per Alex. in l. prætor. num. 1. verſ. ꝙ in libro rationum. ff.
eod. tit. refert & ſequit Bertach. in ſuo repert. in verbo, dies. verſ. 19.
1049 Item faciendo articulum, qualiter † in tali loco eſt inueterata, &
antiqua cõſuetudo, qua inter ciues dicti loci introductum eſt, quod
credatur

Digitized by Google

credatur libris mercatorum, vel campſorum: nam de iure valebit talis conſuetudo, ſecundum Bald. in l. cũctos populos. nu. 16. verſ. ideo ſtatuta. C. de ſum. Trin. & fide cathol. refert & ſequit. Iaſ. in l. admonendi. nu. 81. verſ. ultimo limita quando adeſſet conſuetudo. ff. de iureiur. & Fel. in c. inſcripta. nu. 26. ver. fallit quinto. extra de fide iſtr. vbi allegant concordantes. vide ad eos; nam reſtringunt premiſſa multis modis. ultra quos uide in ſubiectum huius quæſtionis quę cumulat Guid. Pap. deciſ. 441. & ad Boer. deciſ. 105. par. 1.

1050 Quæro quadringẽteſimoquarto, minor volens † eius cohæredem ad diuiſionem prouocare, quid neceſſe habebit articulãdo probare? Reſponde, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter eſt expediens minori cum eius cohærede diuiſionem facere, maxime ſi minor ex tali diuiſione conditionem ſuã meliorẽ faceret, ut quia ſuus cohæres eſt rixoſus, & ſibi dãnoſus. vt eſt de hoc tex not. in l. ſi conuenerit. ff pro ſoc. notat Bal. in l. prima. nu. 4. uerſ. & valet diuiſio. ex quo minoribus expedit. C. de tranſ. refert & ſequitur Soc. regu. 228. fallen. prim. & regu. 329. fallen. 2.

1051 Item poterit articulãdo probare, qualiter † res, de cuius diuiſione agitur, ſi communiter poſſideretur, commode coli minime poſſet, nam tunc gratia commodioris culturæ, ad diuiſionẽ deuenire bene poſſet. tex. eſt in l. Mæuius. §. primo. ff. de legat. 2. quod tenet in terminis Caſt. in l. iubemus. la ſecunda. nu. 4. verſ. ſed an poſſit. C. de ſacr. ſanct. eccl. refert & ſequitur Soc. regu. 329. fall. 3.

1052 Quæro quadringenteſimoquinto, cedens bonis nõ liberatur † ad pinguiorem fortunã euectus. l. qui bonis. C. qui bon. ceder. poſſ. modò tali cedens non vult ſoluere debitũ, non obſtante ꝙ ad pinguiorẽ fortunam peruenerit, qua probatione vti debet? Breuiter reſponde, ꝙ ad hoc, vt ad debitũ nõ teneatur, debet articulãdo probare, qualiter vituperoſam fecit ceſſionẽ, ut quia remotis familiaribus cũ ano percuſſit nates in terram ſeu ſupra lapidem iuxta conſuetudinẽ curiatum Lugduni, & aliorũ locorum; nã tũc liberatur, eſto ꝙ ad pinguiorẽ fortunam euenerit, ut tenet gl. ſing. in c. ſicut dignũ. §. eos. in verbo, ſi habent, uerſ. niſi pro eo ſuſtinuiſſet pęnas corporales. extra de homic. refert & ſequitur Guid. Pap. deciſ. 343. nu. . uerſ. niſi vituperoſa fieret ceſſio & apoſtill. 2. ad Capell. Tholoſan. deciſ. 61.

1053 Quæro quadringenteſimoſexto, pecunia in ludo † deperdita, poteſt repeti uſque ad quinquaginta annos tex. eſt in auth. alearũ vſus C. de religioſ. & ſumpt. funer. ut tamẽ minime repeti poſſit, quę pro

1054 batio eſt neceſſaria? Dic, quòd erit † neceſſe articulando probare,

qualiter

qualiter in ciuitate illa, in qua deperdita eſt pecunia, uiguit & uiget inueterata & immemorabili conſuetudo, qua introductum eſt, indifferenter poſſe ludere: iſthac conſuetudine attenta, & probata, ludentes non tenentur ad reſtitutionem pecunię lucratę in ludo, dummodo fraus in ludo ceſſauerit, & non interuenerit, & ludentes luſerint ſolatij cauſa, & cũ eo qui erat dñs pecunię, ſcd̃m Roc. de Curt. in c. fi. not. 3. extra de cõſuetud. refert & ſequitur Caballin. in 2. par. milleloq. milleloq. 618. nu. 1. uer. & quod cõſuetudo excuſet luſoré.

1055 Item poterit articulando probare, in caſu quo † prælibata conſuetudo probari nequit; qualiter ille, qui in ludo pecuniam fuit lucratus, fuit tractus per uictum ad ludendum; tunc ille, qui traxit ad ludendum, licèt pecuniam perdiderit, eã tamen repetere minime poterit, ex doctrina Innoc. in c. quia plerique. nu. 4. uer. de eo aũt quod qs lucratur in ludis extra de immun. eccle. refert & ſequitur Guid. Pap. deciſ. 581. nu. 2. uer. qđ ſi ille qui traxit. & Abb in c. clerici. lo 2. nu. 13. uerſ. ſi uero fuit alter attrahẽs. extra de uita & honeſ. clericor.

1056 Quęro quadringenteſimoſeptimo: tu ſcis, quòd præſentia † coniunctorum tollit præſumptionem, de tex. in l. tranſactionem. C. de trãſ. modò uolo ſcire abs te, quæ probatio eſt neceſſaria, ut metus minimè tollatur ex præſentia coniunctorum? Reſpondeo, quòd hoc

1057 caſu erit neceſſe articulando probare, qualiter † metus fuit illatus ab eo, cui amici & coniuncti reſiſtere non poterãt; nam tunc coniunctorum pręſentia metum non tolleret, ſecundum Iaſ. in dicta l. tranſactionem num. 1. verſ. limita quando. C. de tranſ. quem concomitatur Marſ. ſing. 673: nonnulla de pręſentia cõiunctorum, ubi ad idem allegat Dec. idem tenentem conſi. 219. uiſo puncto & diligẽter cõſideratis omnibus num. 5. uerſ. quod præſentia coniunctorum, uol. 1. hoc idem ante eos uoluit Ange. conſ. 215. reperitur in quadam carta nu. 4. uerſ. nec aduerſatur deciſioni.

1058 Item poterit articulando probare, qualiter in † contractu, quẽ iniuit cum interuentu coniunctorum; eſt enormiter læſus, lęſione probata, interuentus amicorum, & coniunctorum nõ tollit metũ, ſcd̃m Decium in cap. cauſam matrimonij, numero ſexto, uerſic & concluſio ſupra facta limitatur nõ procedere. extra de offic. delegati. refert & ſequitur Marſil. ſing 673. uerſi. ſecundo prædicta limitantur.

1059 Item poterit articulando probari, qualiter † negotium in contractu deductum redundauit, & ceſſit ad commodum coniunctorum, qui in contractus celebratione interuenerunt: hoc probato metus minime tolleretur, ſecundum, Bald. in l. uiduę. nu. 3. uerſ. nam intel-

ligi

Digitized by Google

ligi debet.C.de nupt.refert,& ſequitur Berard.Alfan.in collect.iur. ciuil.nu.217.præſentia.

1060 Quæro quadringenteſimooctauo,nam emptor † non cogitur ſta re colono,tex.eſt in l.emptorem.C.loc,modò,vt eidem ſtare cópel-

1061 latur,quæ probatio erit neceſſaria? Reſponde,quòd † erit neceſſe ar ticulando probare qualiter colonus in re per eum conducta multas expenſas vtiles erogauit: hoc probato minime expelli poterit, ſed ei dabitur retentio,donec de expenſis fuerit ſibi ſatisfactũ,ſecundum Alex.in l.filiusfamilias.§ ſi vir in quinquennium.nu 8.verſ.ſi colo nus aliquas expenſas ff.ſolu.matri.mouetur de tex. ĩ l.colonus.ff de vi & vi arm.& in l. qui iniurię.§. fi.de iniur. quod approbauit etiam Bar.in d.l.colonus.verſic.primo propter expẽſas.& Bal.in l.non ab re nu.3.verſic.nota quod colonus.C.unde vi & Paul.de Caſt.in l.do minus horreorum.§.in conducto,nu.3.verſic.& ideo dixerunt anti qui.ff.& Fab.de Mont. in tract.de empt.& vend.quæſtio.principa li.nu.75.uerſ.vel iuſtam retentionem,multos alios probãdi modos habes ad Doct.in d §.ſi vir in quinquennium.

1062 Item poterit articulando probari,qualiter † inter venditorem & emptorem fuit actum,quòd penſiones debitæ, & debendæ per colo num,ſoluerentur emptori: hoc caſu expelli minime poſſet, ſecun dum Alex.in d.l.filiusfamilias.§.ſi vir in quinquenniũ.nu.13.verſ. item fallit vbi actum eſſet.ff.ſolu.matr.

1063 Quęro quadringẽteſimonono,teſtium † falſitas quomodo proban da,vt noceat ei,pro quo teſtes depoſuerunt? Reſponde,quòd nõ ſuf ficit eam probare per eorundemmet teſtium decẽtium ſe falſum de poſuiſſe ad ſuggeſtionem partis,quoniam ſi fuerint ſolenniter exa minati,non ſtaretur poſt modum ipſorum depoſitioni, qui falſum depoſuerant in pręiudicium partis producẽtis,vt in terminis firmat Dec.conſ.189.lętatus ſum,nu.6.verſ.quod teſti aſſerenti.volum.1. & poſt eum Marſ.conſil.78 ſalus omnium in te ſperantium, nu.18. verſ.nam inquiſitus quod teſtes induxit.vol.1.& in conſ 101.in prę miſſa cauſa,nu.40 verſ.ſi tales teſtes. & conſ.102.pauci ſunt dies. num.8.verſ.quod inquiſitus.eod.vol.primo.refert & ſequitur Caſ ſan.in conſuetu.Burg.in rub des iuſtices.rub.1.nu.16. verſ. aduerte etiam quia iſta falſitas.& eadẽ rub.§ ſexto.in tex.ibi,de leurs nu.5. verſic.prout in ſimili videmus de teſte : ad ipſum tamen teſtem pu niendum erit ſufficiens eius depoſitio, quòd falſum depoſuerit,ſe cũdum Felinum poſt glo.fin.in cap.ſicut extra de teſtib.& Nig.qui vtrumque dictum approbat,in cap.regn.frequens. nu.85.verſ. quę

10

Digitized by Google

ro teſtis dicit ſe fuiſſe à Titio corruptũ. Sed quid ſi teſtis dicat, quòd ad ſuggeſtionem partis, pecunia eũ corrumpentis, ne ſe examinaret aduerſus partem corrumpentem? Breuiter dic, quòd huiuſmodi depoſitio plenam fidem facit, ſi Felin. ſequi uelimus, in cap. licet cauſam. col. 5. extra de prob. & Marſ. ſing. 112. refert & ſequitur Anto. Gabriel. in primo lib. commun. opinio. in tit. de teſtib. concluſ. 1. nu. 23. uerſic. quinto limita de cuius dicti ueritate, vide late Nigr. in c. regni frequens. nu 86. vnde crederem, q̀ deberet huiuſmodi teſtiũ falſitas in præiudicium ſuggerentis probari per alios teſtes quàm ſuggeſtos, per ea, quæ voluit Afflict. in conſtit. regn. Corruptelæ crimen. in cuius ſubiectũ, & materia plura ſupra cumulauimus.

1064 Quæro quadringẽteſimodecimo, quæ probatio † eſt neceſſaria, ut fabricantes falſam monetam non incurrant pœnam conſt. reg adulterinam. quæ eſt publicationis omnium bonorum, & capitis, vt ibi ſeriosè legitur? Dic faciendo articulum, qualiter moneta, quam fabricauit, eſt reprobata & nõ erat in vſu in regione illa: hoc probato euitari pœnam iam dictam pluribus probat Alexan conſil. 104. ſtatutum loquens. num. 1. verſ. nõ habet locum in fabricante. vol. 1. ubi inquit, quòd ſtatutum loquens de fabricante falſam monetam, intelligitur de fabricante vſualem monetam, & non de ea, quæ nõ eſt in vſu in loco, in quo viget tale ſtatutum. mouetur de tex. in l. eleganter. §. qui reprobos. vbi glo. ff. de dol. vnde infert ipſe Alex. quòd cũ moneta, quæ fuit falſificata, non erat in vſu, non poteſt dici quòd habeat locum pœna ſtatuti, & conſequenter conſt regn. adulterinam. refert & ſequitur Afflict. in conſtit. regn. adulterinam. nu. 2. verſ. & primo quæro. & poſt eum Caſſan in conſuetudine Burgund. in titu. des iuſtices, rubrica prima, nu. 47. verſicu. intellige de bona moneta.

1065 Item faciendo articulum, qualiter moneta, † quæ prętenditur, q̀ fuerit falſificata, erat ænea, viliſſima, quæ valet ſextã partem vnius tornienſis, quia tunc, ex quo de modicis non curat prætor, nõ eſt faciẽda vis in tali faſificatione, vt edocet Bal. in l. fin. C. de ædili. edict. referente Afflict. in conſt. reg. cũ per partes Apuliæ. primo not. verſ. & pro hoc multa iura. maxime quia iſta noſtra conſt. non cõprehendit minima, & viliſſima, vt not Doct. in l. ſenatus §. Marcellus ff. de legat. primo. firmat in terminis Alex. in d. conſ. 104. vol. 1. & Afflict. ĩ d. cõſt. reg. adulterinã. nu. 4. ver. tertio quæro. & Caſſan. in cõſuetu. Burg. in tit. des iuſtices. rub. 1. n. 47. ver. itẽ nõ itelligit de viliſsima.

1066 Item poterit articulando probare, qualiter moneta, † quæ prætenditur, quòd fuerit falſificata, eam habuit à tali perſona; nam tũc probando

Digitized by Google

bando à quo eam habuit expendens, non puniretur, ſed veniret excuſandus. arg. tex. in l. maiore. in verbo, exhibet, C. ad l. Corn de falſ. vbi Cin. hoc firmat in terminis. refert & ſequitur Afflict. in conſtit. regn adulterinam num. 6. verſ. ſed quidam dedit ſibi, de quo miror, quòd ad idem non allegauerit Alex. idem tenentem in add. ad Bart. in l. lege Cornelia. in litera l. ff. ad l. Corn. de falſ. prout ſic eũ allegat Nig. in conſt. regn. ut quę ab excellentia nũ. 14. verſ. vbi dicit quòd expendens. ſub rubr. de pęn. infligend. falſar. concordat Marſil. in l. qui falſam, nu 97. verſi. modo ſequẽdo materiã. ff. ad l. Cor. de falſ.

1067 Item poterit articulando probare, qualiter † moneta, quę falſo dicebatur fabricata, non erat perfecta; vt quia in ea non erat depicta imago Regis, vel alterius ſuperioris monetam cudere ualentis. hoc verificato & probato, extra ordinem, & non pœna ordinaria veniret puniẽdus; vt per plura voluit Gram. deciſ. 74. refert & ſequit. Ioannes Antonius de Nig. Campan. in cap. reg. quod exorditur, Vt quę ab excellentia. nu. 10. verſic. & quid ſi non fuit perfecta.

1068 Quęro quadringenteſimoundecimo, qualiter † articulando probetur damnum datum in frumento exiſtente in herba? Reſpõde, ꝙ hmói damnum vario modo fuit à Docto. conſideratum, nempe aliqui voluerunt, inter quos fuit Iacob. de Aret. in l. certe. ff. arb furt. cæſar. ꝙ hmói damnum debeat ęſtimari, quantum tempore damni dati vendi potuiſſet frumentum cũ dubio euentu perceptionis frumenti tempore meſsium, arg. tex. in l. propter ſpem. ff famil. erciſ. alij diſtinguendo voluerunt, inter quos fuit Spec. in tit de iniur. & damn. dat. §. ſequitur videre. nu. 2. verſic. ſed qũo æſtmabitur, ꝙ, aut expectabitur tempus meſsium, vt ſciatur, quantum ex tali vel ſimili frumento haberi potuiſſet; aut conſiderabitur quãtus fructus in anno pręterito ex tali vel ſimili frumento habitus eſt. argum. tex. in l. deletum. ff. ad legem Aquiliam. & in l. locum. §. condemnatio. ff. ad exhibend. & in c. nolite. 11. q. 3. & in c. propter. extra loc. Sed iſtorũ opinio videtur contrariari l. ait. & l. inde Neratius. §. quod infans. ff. ad legem Aquiliam. in quibus iuribus habetur, quòd circa damnum datum non eſt in conſideratione tempus futurum, ſed tantum tempus pręſens: vnde deberet fieri ęſtimatio in herba, quemadmodum in prato damnum datum fuiſſet: ita arguit Iacobus de Aret. in dicta l. certe. ff. arb. furt. cęſ. & idem Iacob. Cin. & Paul. de Caſtr. in l. fin. ff ad legem Aquiliam, ſecundum quos conſiderandum foret tale damnum, quantum vendi potuiſſet tempore damni dati. quorum opinionem ſequuti fuerunt Aret. in §. 1. num. 10. verſicu.

quid

Digitized by Google

quid ſi immiſiſti.Inſtit.ſi quadr.pauper.fecit.dic.& Ioannes Andr. in additione ad Speculatorem in titu. de iniur.& damno dato.§. ſequitur videri.in littera.f.in ver. propter.& hãc vltimam opinionẽ, quòd ſcilicet debeat conſideri damnum, quod poteſt eſſe tempore damni dati,tenet vltra prędictos Doctores Afflict. in conſt. regni,Peruenit ad aures,nu 5.not.7.verſ. ſed quæro ecce ꝙ datũ eſt damnum & poſt eũ Caſſan.in cõſuet. Burg. in tit.des iuſtices, rub. prima §.ſexto in tex.ibi en meſu ſaige.nu.5. verſ.redeundo ad propoſitum qualiter debeat ęſtimari illud damnũ. vbi ſubnectit modũ ęſtmandi arborem inciſum,& hoĩem debilitatũ in manu vel tibia.

1069 Quæro quadringẽteſimoduodecimo,animalia† damnum dãtia, ſi dum expelluntur, interitum patiantur quid eſt in articulis deducendum ut dominus,qui damnum paſſus eſt, teneatur ad emendã damni paſſi per huiuſmodi interitum? Dic,quòd erit in articulis deducendum,qualiter in expellẽdo ipſa animalia,tetigit illa,quæ tranſire fecit per viã arctam,& nimis anguſtã,vel ſupra clauſuram,ita ꝙ ſibi immiſerunt palum in ventre taliter. ꝙ perirunt; hoc probato tenebitur actione in factum.l.quintus.iũcta glo.fin.ff. ad l. Aquil.ſi boues.ff eod.tit.refert & ſequitur Caſſan.in cõſuetu.Burgun.in tit. des iuſtices.rub.1.§.6.in tex.ibi, en meſu ſaige.nu.12 uerſ.ſed quid ſi ipſum expellẽdo pereat animal.qui ait,ꝙ inueniens animal in fundo ſuo,tenetur expellere,ſicut ſua expelleret,ſi deprehẽdiſſet.quod probari dicit in l quamuis.ff.ad l. Aquil.

1070 Quæro quadringẽteſimodecimotertio,filius familias qui† cõmiſit cauſam ingratitudinis, ob quam potuiſſet legitimè exhæredari, quid in articulis deducere debet,ut cauſa ingratitudinis per eũ commiſſa,obolita,& remiſſa cenſeatur? Dic,quòd erit neceſſe articulando probare,qualiter, pater per pactũ ei remiſit dictã ingratitudinis cauſã: hoc probato ex illa cauſa nõ poterit de cætero exhæredari, vt no.dixit Paul.de Caſt.in l.fi.C.de pact.refert & ſequitur Iaſ.in auth. quod licet.nu.3.ver.quod pater poteſt remittere.C.de liber. pręter.

1071 Item poterit articulando probare, qualiter filius viuo † patre,vel ante teſtamentum conditum pænitentiam egit quia tunc ex illa cauſa nõ poterit exhæredari, ſi Alex ſequi velis in l. prima.nu. 33. verſ. primo quod ſi filius. ff.ſolu.matr.vt poſt eum Iaſ.in auth.quòd licet. num.13.verſ.item quòd filius viuo patre.C. de liber.præter.

1072 Item faciendo articulũ,qualiter filius†poſt exhæredationẽ de ipſo factam ſe reconciliauit cum patre ſimul conuerſando, ſm Iaſ. in d.auth.quod licet.num.14.verſ.deinde ſi filius C. de liber.pręter.ſequitur

quitur

quitur Affl.in conſt.regn.generalia iura,nu.10 not.5.verſ.qđ ſi pater exheredauit filiū,& poſt eum Caſſan.in cōſuetud.Burgun.in tit. de ſucceſſionis.rub.7.§.2.i tex.ibi,ſi nō pour.nu.20.uer.itē aduerte.

1073 Quæro quadringēteſimodecimoquarto, inſultū alicuius† ſi quis forte teneat,qualiter articulando probabit, ad ſua intētionem fundandam? Dic,ꝙ habebit articulando probare,qualiter ille de cuius inſultu quis timet,aliàs extraxit gladium,vt eum perenteret.l. metum.C.quod met.cauſ.refert, & ſequitur dominus Barthol. de Capua in conſt.reg.ſi quis aliquem nu.20.verſi.ſi forte timeat.

1074 Quæro quadringenteſimodecimoquinto,partum fuiſſe† ſuppoſitum,qualiter articulando probetur? Vide Iacob.Menoc. in tract.de arbit.iudic.centur.2.li.2.caſ 116 nu.7 verſi.tertius caſus eſt, vbi ex mente Soc iun.conſ.90 nu.17.volu.2.dicit hoc eſſe difficilis probationis;propterea coniecturis & præſumptionibus partus ſuppoſitionem probari affirmat,de quibus latiſſimum ſermonem effudit Maſcard.in tract.de prob.to.3.concl.1147.pro teſtam.

1075 Quæro quadringenteſimodecimoſexto,quem eſſe † calumniatorem,qualiter articulando probetur? Rñde,calumniam probari eo ipſo,ꝙ querela non probatur.l.1.C.de offic.diuerſ.iudic.ponit Bar. in l.1.nu.6.verſi.qualiter probabitur calumnia.ff.ad Turpill.vbi paulò inferius ſubnectit modum probandi exceptiones ad excludendam hanc præſumptam calumnię probationem:vide ad eum , & ad Maſcar.in tract.de prob.to.1.concl.254.nu.20.verſ.ſecundo limita, & rurſum vide ad eundem Bar.ponentē praxim in l. athletas.§.calūniator.nu.3.verſ.qđ eo ipſo qđ quis non probat.ff.de his qui not.infam.

1076 Item faciendum articulum,qualiter †accuſator non proſequitur litem,vt quia differt ſuam intentionem probare: ijs probatis, dicetur probata calumnia,l. non ignorat.& ibi Doct. C.de fructib.& lit. expēſ.vel poterit calumnia probari,ſi fiat articulus, qualiter fruſtra dilationem,aut repulſam petijt,vt quia illa vſus non fuit,nihil probando,ſecundum Fab.Locr. in comm.ad 4.lite.arbit.par.4.quæſt.5 nu.238.verſi.& calumniam eo ipſo præſumptam.

1077 Quæro quadringenteſimodecimoſeptimo,ęſtimatio†rerum dotalium,vt emptionem minime faciat,quid eſt in articulis deducēdū, & ſic vt vxori competat horum bonorum æſtimatorum rei vendicatio? Reſponde,faciendo articulum,qualiter maritus non eſt ſoluendo : hoc verificato huiuſmodi æſtimatio non facit emptionem , ſed quandocunq; poterit vxor illa vendicare,ſm gl.ſing.ſemper menti tenendam,& nunquam memoria debendam in l.in rebus in verbo,

æſtimatę. C. de iure dot. quam ſequitur & ſing. dicit Iaſ. in §. actionũ. nu. 84. verſi. illud eſt ſing. uerum. Inſt. de action. & in l. ex conuentione not. 1. verſi. quarto ſing. limita. C. de pact. refert & ſequitur Bern. Diaz. de Luc. regul. 278. & ſilu. nupt. lib. 2. ſuæ ſilu. nupt. nu. 72. verſic. limita quarto. q̃bus adde idẽ voluiſſe Crem. ſing. 18. habebis millies. & Maſcard. in tract. de prob. tom. 2. conclu. 663. nu. 19. verſi. ſexto limita. conuenit Bal. & Salic. in l. multũ intereſt, in fine, C. de vſufru. refert & ſequitur idẽ Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 615. nu. 5. verſic. quinto & poſtremo & ego alias idem incidenter reportaui ſupra quæſt. 16. nu. 146. verſi. tamen marito non exiſtente ſoluendo.

1078 Item poterit articulando probari qualiter † huiuſmodi æſtimatio non continet condignum & congruum rei pretium, probata iſthac incongruitate, æſtimatio non faceret emptionem, ſecundum Bal. in l. 1. nu. 5. quęſt. 3. verſi. circa primum. C commod & poſt eum Aret. conſ. 84. diligenter conſideratis ijs. num. 3. verſic. quod ſi eſtimatio. refert & ſequitur Bernar. Diaz. de Luc. regul. 278. limit. 8. & nouiſſime Maſcard. in tract. de prob to.... concl 663. nu. 10 uer. primo limita. ex cuius dictis alios probãdi modos tibi parere poteris, & ſi quæ tibi deſunt, uide ad Doct. in l. æſtimatis. ff ſolut. mat. & in l. quoties. & in l. euicta re. C de iur. dot.

1079 Quęro quadringẽteſimodecimooctauo, pactum quod † quis non teneatur de uitio vel morbo equi venditi ut uiribus non ſubſiſtat quid erit in articulis deducẽdum, vide ad Alber de Roſ. in l. paciſci. nu. 3. ff. de pact. dotalib.

1080 Quæro quadringenteſimodecimonono † canonicus vel quilibet alius clericus infirmitate detentus, ut ob huiuſmodi infirmitatis impedimentum quotidianas deſtributiones habere ualeat, quid in articulis deducere debeat? Dic quod in primis erit articulando probandum infirmitatem: item qualiter tempore quo erat ſanus. conſueuerat intereſſe diuinis, alias non poſſet obtinere probando tantum infirmitatem, per ea quæ habentur in c. ad audientiam, extra de cleric. non reſid. vbi Abb. hoc expreſſe firmat, nu. 5. verſic. unde ſi alias non reſidebat, refert & ſequitur Felin. in c. ex tranſmiſſa. num. 1. verſicu. vbi non ſufficit, quod canonicus de præſenti ſit infirmus. extra de præſcript.

1081 Quæro quadringenteſimouigeſimo, qui deducit contra † aliquem rebellionis crimen, quid in articulis deducere debet? Reſponde q̃ in primis debet deducere illis de cuius rebellione agitur obedientiam antecedentem: ſecundario quod eſt eius contrarium debet in

articu-

articulis deducere inobedientiam ſubſequentem, hæc probantur. in clemen. paſtoralis paulo poſt princ. in tex. ibi, ciuitates quædam, de ſent. & re iudi. ad idem facit tex. in l. 3. & 4. ff. ad l. Iul. Maieſt. & ꝙ hæc duo coniunctim debeant probari per eum qui contra aliquem rebellionis delictum deducit, aperto conſulendo tenuerunt Cont. et Guglielm. Celoll. Doct. Peruſin. conſ 41. uiſis actis & actitatis. nu. 1. verſi. certè rebellatio duo requirit, quod conſ. habeo inſertum inter conſ. crim diuerſ. vol. 2.

1082 Quæro quadringēteſimouigeſimoprimo, Abſens cauſa † reipublicæ, vt priuilegijs abſentibus conceſſis minime potiatur, quid eſt in articulis deducēdū? Dic qualiter data opera & affectatè procurauit abeſſe cauſa reipublicæ, nā tunc hoc probato non reſtituitur l. & qui data. ff quib ex cauſ. maior. vt quia ꝓcurauit officiū modici valoris: nā tūc licet ſe abſentet cauſa reipublicæ, dr̃ abſentia affectata, & data opera facta, arg. tex. in l. ſpadonē. §. fi. ff. de excu. tut. per quę iura hanc probandi practicam ponit Syluеſ. in eius ſum. in ver. abſens. par. 1.

Quæro quadringenteſimouigeſimoſecundo, qualiter articulādo

1083 † probetur fideicommiſſum? R n̄de ipſum probari ex tacita uoluntate teſtatoris quæ ex cōiecturis inducitur, l. cum proponeretur. vbi Bar. multas coniecturas recenſet ff de legat. 2. & hr̄ ad Doct. in l. qui ſolidum. §. 1. ff. eod. tit. & in l. cum auus. ff. de cond. & demōſt & in l. licet Imperator. ubi ſimiliter Bar. ff. de legat. 1. & rō eſt, quia in fidei cōmiſſis potius voluntas attenditur, quā verba, l. cum virū. C. de fideicōmiſſ. l. 3. §. cōditio. ff. de adimen. lega. notat Bal. ī l. qm̄ indignū. C. de teſta. & in l fi. col. pen. C. de impub. & alijs ſubſt. refert & ſequitur Dec. qui multas coniecturas in vnam vnit in conſ 465. perſcrutatis verbis teſtamenti. nu. 1 uerſ. nam fideicommiſſum. vol. 2. & an fideicommiſſum inducatur per prohibitionem alienationis, vide Gabriel. in tract. comm. opin. lib. 4. in tit. de fideicommiſſ cōcl. 9. vbi diſtinguit plures caſus, uide ad eum, & ex quibus inducatur fideicommiſſum vltra Doct. allegatos uide ad Cephal. conſ. 134. in præſenti conſultatione in qua ſupponitur. nu. 24. verſi quia fideicommiſſum vol. 1. & in conſ. 478 nobilis Domina Margarita. vol. 4. per totum.

1084 Quæro quadringenteſimouigeſimotertio, legatum † non eſſe factum qualiter articulando probetur? Reſponde probari eo ipſo, ꝙ in teſtamento ſcriptum nō reperitur, & ſic ex facie lecturę & inſpectione teſtamenti probatur legatum non eſſe factum, l. fi. C de reb. cred. vbi Doct. hoc notant, & expreſſius Dec. conſ. 324. proponitur quod Magnifica Domina. nu. 19. verſ. negatiua probatur hoc modo, uol. 2.

Digitized by Google

& in conſ.483.pro reſolutione litis, & cõtrouerſiæ.nu. 5.verſi vnde ſi in teſtamento non reperitur,eod. vol. 2.& ante eum hanc probandi practicam poſuit Alex.conſ.123.vol.4.prout ſic eum refert & ſequitur Vant.in tract. de nul.proceſſ.in titu. a quo & a quib.de nulli prob.nu.13.uerſic.vbi,quòd legata non fuerint facta conueniunt in hoc Doct.omnes in l.Titiæ textores. ff.de legat.1. & Bertach.in ſuo vberrimo repert.in uerbo,negatiua verſ.decimonono.& Maſcar. in tract.de prob.tom.2.concl.968.

1085 Quęro quadringenteſimouigeſimoquarto,contumax † vt a pęna contumaciç veniat excuſandus,quid erit in articulis deducẽdum? Dic,ꝙ erit in articulis deducendum, qualiter habuit iuſtam cauſam non veniendi, vt quia dicat ſe non veniſſe propter obliuionem, vel quia non credebat iudicem feſtinare ſecundum gl. in l.ex conſenſu §.cum qui,in ver.nõ recte, verſi.niſi probet ff de appell.quam viuis rationibus ibi eam oppugnat Bar.vide ad eum.

1086 Item poterit articulando probare qualiter ille de cuius † cõtumacia agitur,fuit impeditus venire alijs ſuis negotijs, quia tũc licet fuerit quis citatus perſonaliter,excuſaretur a pęna cõtumaciç ſcdm Bar. in rep.l.1.§ hoc iudiciũ nu.2. verſ.puta quod fuit occupatus in alijs. ff.ſi quis iuſd.non obtemper.de cuius dicti ueritate vide late apoſtill. ad Bar.in l.ex conſenſu.§.cum qui.in litera f ff.de appel.quæ concludit,quòd per hoc non excuſetur in totum a pœna cõtumaciæ; ſed in partem,& omne impedimentum ad excuſandam contumaciam poterit probari per iuramentum,tex.eſt ſingulariſſimus in c.ex literis, quem neſcire alibi ſcribit Abb ibi.nu.4. verſi quod iuramentum eſt ſemper ſufficiens,extra de reſtitutio.in integrum.

1087 Item poterit citatus articulando probare ad ſe excuſandum a † pęna contumaciæ qualiter tempore quo fuit citatus infirmitate detinebatur, tunc enim infirmitate probata excuſaretur a pœna contumaciæ,l.2.§.ſi quis in iudicio ff.ſi quis caut.ad idem facit tex.in c.tenor. ext.de re iudic.& in lege,quanto.ff ſi quis caution quod procedit nõ ſolum in infirmitate propria,uerum etiam in infirmitate ſuorum ſecundum gl.in c.communis.23.diſt.refert & ſequitur Iaſ.poſt Alex. in d.§.ſi quis in iudicio.nu.1.uerſi.quod infirmitas excuſat.ſequuntur Canoniſt.in c.ex parte extra de appell.

Item poterit articulando probare qualiter in loco in quo degit,
1088 & † incolatum facit iudex,extat peſtis,tunc enim citatus non comparendo excuſaretur a pœna contumaciæ ſecundum glo.in c.ad ſupplicationẽ.in ver.morari.ext.de renũc.& in l.de ætate.in uer.liceat.

ff.ad

ff. ad Trebell. quod quomodo intelligatur late diſcurrit Abb. in c. cum dilecti. nu. 16. uerſi ex hoc dicto. ext. de dolo, & contumac.

1089 Item poterit articulando probare, qualiter propter † paupertatem comparere non potuit: nam ſimiliter tali paupertate probata excuſaretur citatus a pœna contumaciæ, ſecundum Innoc. in c. ex ratione. extra de appell. ad quod facit tex. in l. ſi procuratorem. §. mandantes. ff. mand. cum aliis ſuis concordantijs, quas ad idem allegat Alex in d. §. ſi quis in iudicio, nu. 3. uerſi. ubi quis propter paupertatem. ff. ſi quis caut. plures alias cauſas poterit quiſque de per ſe uidere, & ſecundum facti occurrentiam illis uti cum hæc, & quælibet earum præſtent iuſtam cauſam non comparendi de quibus Doct. effuſo ſermone loquuntur in l. 2. & 3. ff. de in ius uocand. & quem non eſſe contumacem, qualiter articulando probetur, remitto me ad Roman. in l. errores. nu. 3. uerſic. non ſum contumax. C de error. aduoc. & nouiſſime Vãt. in tractatu de nullit. proceſſ. in tit. a quo & a quib. num. 15.

1090 Quæro quadringenteſimouigeſimoquinto, actio in factum † ex edicto de alien. iudic. mutand. cauſ. fac. ut competat, quid in articulis deducendum ueniat? R. nde in primis eſſe articulando probandum, qualiter res fuit alienata cauſa mutandi iudicij futuri: item qualiter dolo alienauit, ut quia duriorem, & potentiorem aduerſarium, conſtituit. Vltima qualiter ſua & ſic actionem in factum intentantis intereſt, l. 1. in fi. l. 2. & 3. in princ. & in fi. lege, item § 1. l. ex hoc edicto. §. ait prætor, ff. de aliena. iudic. muta. cau. fact. refert & ſequitur gl. in l. unica. in uerbo, reſtitutio, prope medium. C eodem titu. & expreſſius qualiter probetur quem dolo deſijſſe poſſidere, ponit Din. in c. pro poſſeſſore. nu. 3. uerſi. dubitari poſſet rationabiliter de regul. iur. lib. 6. & gl ante eum in l. Fulcinius. §. quid ſit latitare. in verbo, animus, ff. ex quib cauſis in poſſ. eatur.

1091 Quæro quadringẽteſimouigeſimoſexto, alienatio rei † reſtitutioni ſubiectæ, vt viribus non ſubſiſtat quid eſt in articulis deducẽdũ? Dic, ꝙ in primis erit articulando probandam ſcientiam alienantis, & acquirentis, aliàs agens reuocatoria ſuccumberet, ſecundum Angel. magiſtraliter loquentem in l. Marcellus. §. res quæ. ff. ad Treb & in l fin. §. ſed quia. C. commun. delegat. refert & ſequitur Alex. conſ. 3. viſo proceſſu cauſæ principalis. nu. 3. verſi. vt ſemper deducat, vol. 3 & in conſ. 186. omiſſa diſputatione, nu. 5. verſi agendo contra dictum Stephanum habere neceſſe probare, vol. 5.

1092 Quero quadringenteſimouigeſimoſeptimo, poſſeſſio, ut per † con

ſtitutum tráſferatur, quid eſt in articulis deducendum? R n̄de, ꝙ debet in articulis deducere, & deducta in eis probare conſtituentem tempore conſtituti poſſediſſe iuxta tradita in l. quamuis. §. ſi conductor, & l. quod meo. ff de acquirend. poſſeſſ. refert & ſequitur Grat. conſ. 42. licet primo rem dubiā. nu. 1. verſ. cum ad hoc vt cōſtituens, vol. 1. concordat Alex. conſ. 10. nu. 2. verſi. niſi probetur. uol 4.

1093 Quæro quadringenteſimouigeſimooctauo, furandi † animum quē habuiſſe, qualiter articulando probetur? Dic, probari per coniecturas & præſumptiones, ſecundum gl. in l. C ad l. Corn. de ſicar. quam ad propoſitum noſtræ quæſtionis allegat Ant. Nig. in c. regn ad hoc quod noſtrorum. nu. 75. verſi. & animus probatur, in tit. de furt. vnde ſis cautus qn̄ deducis contra aliquem crimen furti, ut ſemper deducas in probationibus coniecturas & præſumptiones ex quibus apparere poſſit furem animum furandi habuiſſe, alias ſuccumberes: nā licet quis alienam rem furetur, ſi tn̄ eam non animo furandi cęperit, non punietur, l. qui vas. § qui ex voluntate. ff. de furt firmat Arch. in c. pęnale. 14 quæſt. 5. & ratio eſt quia in delictis dolus requiritur, vt probatur in l. 1. C. de ſicar. & qui dolo caret. pœnam non meretur, l. qui ſeruum. § amouere. ff de acquiren hæred & furt um nō committitur ſine intentione furandi, § ſed tamen. Inſt. de vſucap.

1094 Quæro quadringenteſimouigeſimonono, debitor † ſoluendo ſuo creditori reprobam pecuniam, ut li beretur, quid habet articulando probare? Remitto me ad Pileum quæſt. 5.

1095 Quero quadringēteſimotrigeſimo procurator, qui † miſit pecuniam dn̄o per eum exactam per nuncium uetitum à domino, vt non teneatur domino: licèt pecunia fuerit deperdita quid erit in articulis deducendum? R n̄de, ꝙ debet in articulis deducere & probare, qualiter pecunia pro certo perditura erat, etiam ſi per alium non vetitum nuncium eam miſiſſet. l. ſi vehenda §. ſi ea conditione. ff. ad l. Rhod. de iactu. per quem tex. ſic ſaluari poſſe procuratorem firmat Pil. q. 7.

1096 Quero quadringēteſimotrigeſimoprimo, minor vt † reſtituatur aduerſus hæreditatem ab eo aditam, quid habet in articulis deducere? Dic, quòd debet articulando probare nedum aditionem hęreditatis, & minorem ætatem, ſed ēt lęſionem, vt quia hæreditas eſt damnoſa. l. verum. § ſi locuples. ff de minor. per quam legem, poſt multa ſic firmant Iacob de Aret. C in. & Rainer. in auth. ſi omnes. C ſi v. ſe ab hæred. abſt. vbi rn̄dent ad ea, quæ in contrarium poſſent adduci. Modò difficultas reſidet in modo probandi talem læſionem, quæ dicetur plene probata, ſi opinionem Baldi ſequi velimus in l. 1. nu 5.

verſ.

Digitized by Google

uerſi.iuxta ſecundam partem.C.ſi ut ſe ab hæred.abſtin.ſi articulan do probetur, hæreditatem, per minorem aditam, eſſe ære alieno grauatam quia tunc, niſi in contrarium probetur, ꝙ hæreditas, ſiue bona in hæreditate remanſa, & reperta, ſunt ſoluẽdo, minor erit in probatis quem probandi modum licèt impugnauerit Imol. in l. neceſſarijs. ff. de acquiren. hæred. concludens, ꝙ ex quo poteſt eſſe, ꝙ hæreditas ſit ære alieno grauata, & nihilominus, quòd ſit ſoluendo; unde ſecuudum eum licèt nihil in contrarium probetur, ex quo probandi modus per Bal. inueſtigatus, eſt dubius, ſequitur, ꝙ huiuſmodi dubia probatio minorem non habeat releuare: l. non hoc. C. und. cogn. c. in præsẽtia, extra de prob. dicamus igitur vna cum Imol. in d. l. neceſſarijs, relatum per Alex. conſ. 21. uiſo proceſſu ſatis longo. nu. 6. uerſi. quod non ſufficit. & uerſ. niſi ſecundum eum, uol. 1. ꝙ opinio, & praxis Bal. non eſt undequaque tuta: niſi ſeruaretur practica gloſ. in l. cũ de lege. ff. de probat. quę eſt, ut minor, qui propter huiuſmodi aditionem dicit ſe læſum, dicat, talia & tanta bona in hæreditate per eum adita, extare, & non plura, & quod ſunt tanti ualoris: & qui vult dicere, quòd ſunt plura, probet cuius gloſ. opinionem paſſim ſequuntur Doct. in l. fin. §. licentia. C. de bonis quæ liber.

1097 Quæro quadringẽteſimotrigeſimoſecundo, qualiter † articulãdo probetur delegatio uerè & præſumptiuè, uide Feli. latiſſime in c. cũ in iure. nu. 8. ver. qũo poſſit probari. & nu. 10. verſi. quomodo probetur delegatio præſumptiuè. ext. de offic. deleg. ad quem me remitto, cum ſit author vulgaris. & per omniũ curialium ne dicam doctorũ manus conuolet, & Maſcard. in tract. de prob. tom. 1. concl. 493. ubi etiam edocet, qualiter articulando probetur delegandi poteſtas.

1098 Quæro quadringẽteſimotrigeſimotertio, fundus uenditus, vt nõ poſſit redhiberi reſpectu herbarum peſtiferarum in tali fundo uendito exiſtentium, quid erit articulando probãdum? R ñde deberi articulando probare qualiter tpe uenditionis illa mala herba non erat in fundo uendito: item qualiter fundus uenditus nõ erat ſolitus producere dictas herbas; hanc probandi formam habes ex Cæpol. in l. Labeo ſcribit. nu. 3. uerſ. quia deducas & probes. ff. de ædilit. edic. ꝙ ibi ait hanc praxim eſſe utilem, ad obuiandum malitijs emptorum, qui pœnitentia ducti poſſent ſeminare malas herbas ut obtinere ualerent in redibitoria, & iuxta hãc praxim teſtatur uidiſſe ſemel practicari de facto Bononiæ: qđ tene menti, ſed cui incũbat onus probãdi, ꝙ talis mala herba fuit nata ante uenditione uel poſt, remitto me ad Cæpol. in d. l. Labeo ſcribit. n. 3. uer. cui aũt incũbat, qui remiſſiue

Digitized by Google

loquit, remittēs ſe ad ea, q̄ ipſemet dixit in l.actioni.ff.de ędilit.edic.

1099 Quæro quadringenteſimotrigeſimoquarto, qualiter † articulando probetur membri debilitatio? Breuiter rn̄de, hoc probari, faciendo articulum, qualiter vſus membri eſt deterioratus, habito reſpectu ad tempus, quo magis clare habuit ipſius membri exercitiũ, ſcd̄m Bar. in l.publicorum.nu.16.verſi.rn̄deo membrum dicitur.ff.de public. iudic.& Ange in add.ad Bar.in l.nominationum.nu.5.ver.tūc dicatur membrum debilitatum.C.de decurion.lib.10.approbat inſuper hoc idem Bertach.in ſuo vberrimo repert.in ver.debilitatio uerſi.1.

1100 Quęro quadringenteſimotrigeſimoquinto, fiſcus, qui † occupauit bona alicuius tamquam uacantia, quibus probationibus couinci poterit ad relaxandum dicta bona? Reſponde vnà cum D.Maſuer. in ſua crim.prax.in tit.de prob.§.item ſi fiſcus poſſidet.quem refert & ſequitur Tiraquell.ī tract.de vtroque retract.§.1 gl.16.nu.9.verſi. nec tamen me latet, quòd debet articulando probare, qualiter ille, qui venit contra fiſcum, & defunctum, publice & communiter habebantur & reputabantur conſanguinei, ſiue cognati, & quod ita ſe inuicem & mutuo vocabant: ſe declarans ſe ita de hac re loquens, debere articulando probare etiam lineam & gradum cōſanguinitatis, incipiendo a primo ſtipite, aut certè a primo gradu, qui eſt fratrum, iuxta c.licèt ex quadam.ext.de teſtib.

1101 Quæro quadringenteſimotrigeſimoſeptimo q † aliquis fundus ſit decimalis alicuius Eccleſiæ, qualiter articulando probetur? Dic, probari ét ſi aliqui teſtes dicant qualiter viderunt Eccleſiam recipere uno anno decimam illius fundi ſiue campi uno anno in fabis, & alio in hordeo in alio anno, & alio in fruméto alio anno; tunc enim licèt deponant de diuerſis fructibus, bene probant.arg.tex in c.periculoſe.de pœnit.diſt 1.quem in propoſito noſtro ponderauit Spec.in tit. de inquiſit.§.impugnatur autem.nu.18.verſi.item ſi inducuntur.

1102 Quæro quadringenteſimotrigeſimooctauo, lenonem † publicum quem eſſe, qualiter articulando probetur? Remitto me ad Ioannem Berber.in eius cri prax.quæ viatoriũ iuris īſcribitur, in tit.de adult. nu.19.verſi.& ad hoc ut dicatur quis leno.

1103 Quæro quadringenteſimotrigeſimonono, probum quem † eſſe, qualiter articulando probetur? Dic faciédo articulum, qualiter ille, de cuius probitate agitur, eſt boni & modeſti moris ac bene morigeratus.c.grādi.& ibi Arch hoc notat.nu.1.verſi.probitate dicitur.de ſupplen.neglig præl.lib.6.

1104 Quæro quadringenteſimoquadrageſimo, confeſſio, ut † dicatur

facta

Digitized by Google

facta formidine tormentorum, quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter confeſſio fuit facta in tortura, uel a reo non realiter torto, ſed ligato; præcedentibus minis detorquendo, uel quia fuit ductus ad locum torturæ vel poterit probari, probando qualiter detinebatur in carcere, in quo fame & frigore multum patiebatur; nam ſi talis cōfiteretur, procul dubio diceretur confeſſus formidine tormētorum arg. tex in l. item apud Labeonem. § queſtionis. ff. de iniur. & in l. 3 § ſi quis autem. ff. de ui & vi arm. per quę iura ſic firmat Bar. in l. 1. §. Diuus Seuerus num. 2. verſi. quæro quæ confeſſio. ff. de quæſt.

1105 Item probatur faciendo articulum, qualiter † ipſe reus fuit ſpoliatus ante pedem tonduli: nam licèt non fuerit ligatus, nec aliquo modo minatus, non per hoc negari poterit, ꝙ nō ſit confeſſio metu tormētorū facta, ſcđm Barto. in l. nouiſſime. nu. 1. ff. qui falſ. tutor. auth. cuius Bartol. dictum approbauit Angel in tracta. malefic. in ver. fama publica. nu. 111. verſi. dicitur etiam facta.

1106 Item poterit articulando probare, qualiter reus detinebatur † in fortibus cōpeditus; tunc ſi confiteretur, diceretur confeſſus formidine tormentorū, ſcđm Alex ad Bartol. in d. §. diuus Seuerus. in litera d, ubi allegat tex. in l. 1. ff. de cuſtod. reor. refert & ſequitur Marſ. in d. § diuus Seuerus. nu. 2. uerſ. circa hoc quęrit, Bart. ff. de quæſt. ſubdit tamen Alex ad Bart. in dicto. § diuus Seuerus. in litera d. prope medium, ꝙ, an confeſſio fuerit facta metu tormentorum nec ne, relinquitur iudicis arbitrio; in dubio tamen metu tormētorū factā fuiſſe iudicabit, ſecundum Baldum in l. vnica. col. 5. C. de confeſſ.

1107 Quæro quadringenteſimoquadrageſimoprimo, mutū & † ſurdū habuiſſe intellectum ad cōtrahendum, vel adeundum hæreditatem, qualiter articulādo probetur? Dic, probari poſſe ſignis & coniecturis, ſuper quibus erunt idonei teſtes conſanguinei ipſius muti, ſi deponant ſe vidiſſe mutum, & ſurdum faciētē ſigna & actus, per quę, ſiue per quos ſignificabat ſe velle adire uel aliter contrahere; tales n. perſonę pręſumuntur ſcire actus, & cōſuetudines muti, & ipſam intelligunt, l. Optaui. C. und. cogn. l. de tutela. C. de reſtit. in integr.

1108 Item poterit etiam hoc probari per teſtes extraneos, qui † tamen ad hoc ut probent, debent nominatim deponere de ſignis, hoc modo; Vidi talem mutum digito oſtēdere domum, & res hæreditarias, vel aliud quid ſimile, & poſtea ſtringere brachia ad ſe, propter qđ intelligimus eum velle illas res ad ſe pertinere: eſſet tamen vtile & per quam neceſſarium, vt circa hoc adhiberentur alij teſtes conſanguinei,

Digitized by Google

guinei,& domeſtici,qui dicant,quòd conſuetudo muti eſt per talia ſigna hoc ſignificare,ſecundum Barto.qui totam hâc praxim reſtringit,in l.mutū.nu.3.verſ.ſed qualiter hoc probaret.ff.de acqui.hære. refert & ſequitur Card.Pariſ.conſ.63.mortuus eſt nobilis.num.13. verſ.quæ autem ſigna & cōiecturæ requirantur.volu.4.quibus addo appoſtill.ad Cappell. Thol. idem tenentē in deciſ.4.verſ. itē ad probandum refert & ſequitur Ant Gabriel,in tract.comm.opin.in tit. de teſtib.concl.10.nu.37.verſ.quarto infertur.Sed an ex ſignis, vel coniecturis poſſit diſcerni conſenſus muti,aut ſurdi, totū hoc relinquitur iudicis arbitrio,ſecūdum Abb.in c.cum apud.nu.6.ver. vltimo quęrit extra de ſpōſ.Sed difficultas eſt,qualiter articulādo ꝓbe-
1109 tur.quē eſſe† ſurdū aut mutū? vide Bar.ponentē vtrumq; probādi modum,in l.mutus.nu.2.verſ.eodē modo in mutuo. ff. bonor.poſſ. furioſo, & infanti delata.ubi ait,iiſdē modis quibus quis probatur mutus & ſurdus,probari poterit quòd quis ſit cæcus,aut prodigus. circa quod vltra Bart.vide Rom.in l.errores,nu.3.verſic.hæc negatiua de priuatione ſenſus.C.de erro.aduoc.

1110 Quæro quadringenteſimoquadrageſimotertio,dos qualiter † articulando probetur? Reſponde,probari teſtibus,præſumptionibus, & inſtrumentis,vel alijs probationibus, ſecundum gl. & menti tenendā in l.cum circa,in uerb.probanti.C.de iur.dot refert & ſequitur Marſ in rub.C.de prob.nu.63.uerſ.quod dos probatur.

1111 Quęro quadringenteſimoquadrageſimoquarto, motus proprius Principis,aut ſummi Pontificis qualiter articulando probetur? Dic, probari coniecturis,de quibus uide Felin.in c.ſi quando.nu.15. ver. vel dicas,quod de proprio motu extra de reſcript.Et an motus proprius poſſit probari per teſtes, qn̄ non eſt expreſſus in litteris, vide Alex.in l.ſi quis iniquum,nu.6.uerſ. an illa poſſit probari per teſtes ff.quod quiſque iur.ad Rot.deciſ.27.in tit.de reſcript ī nou. de iſto vltimo.d.dicā Deo dāte inferius in materia ꝓbationis p ſcripturas.

1112 Quæro quadringenteſimoquadrageſimoquinto,qualiter † articulando probetur,quòd feudum dignitatis ſit diuiſibile per conſuetudinem? Reſponde,probari faciendo articulum, qualiter talia feuda dignitatis ſemper attenta inueterata conſuetudine, conſueuerunt diuidi inter fratres:item qualiter dicta conſuetudo fuit introducta ſciente & patiente Cęſare,ſcd̄m Ant. Rub. Alex.conſ.133 viſo caſu propoſito,& diligenter conſideratis.nu.18.uerſ.item allegāti hanc conſuetudinē mouet ex not.per Bar.in l.prima.§.denique.ff.de aqu. pluu.arcen.& in l. ſi publicanis.§.in vectigalibus.ff. de dam infect.

& Iaſ.

Digitized by Google

& Iaſ. in l. Imperium. col. 9. ff. de iuriſdictio. omnium iudicum.

1113 Quæro quadringẽteſimoquadrageſimoſexto, trãſactio, † vt reſcindatur ex capite enormis læſionis, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, faciendo articulum, qualiter ille, qui prætendit læſionem, eſt læſus vltra dimidiam æſtimationis futuræ litis, habito reſpectu ad dubiũ litis euentum, vt quia ſi ante trãſactionem litigatum eſſet, vſque ad ſententiam diffinitiuam incluſiuè, ipſe tranſigens longe plus vel vltra dimidiam habuiſſet, ſi tranſactio facta non fuiſſet, ſecũdum Angelum conſil. 353 præmitto pro deciſione conſultationis. nume. 5. verſ. ſed hoc ſolum intuentur, qui in reductione laudi ad arbitrium boni viri loquitur: ſed in tranſactione practicam noſtram punctuatim approbat Alex. conſil. 222. viſa facti narratione mihi exhibita. num. 11. verſ. adhoc vt probetur quem fuiſſe lęſum. uol. 2. & Decius conſ. 203. vt vera reſolutio num. 4. verſic. ita quòd deceptus in tranſactione. vol. 1. quos conſulendo ſequitur Grau. conſ. 151. neminem exiſtimare velim. num. 2. uerſ. debet deduci lęſio. vol. 1. vbi remiſſiue ponit modum probandi dubium litis euentum.

1114 Quæro quadringenteſimoquadrageſimoſeptimo, metus † illatus à iudice qualiter articulando probetur? vide Alex. in l. in prouinciali. §. ſi quis ipſi prætori. nu. 15. verſ. nam cõcludit ipſe quòd probabitur. ff. de nou. oper. nũc. ſuper qua quæſtione, vide gl. in l. 2. C. de his qui per met. iudic. nõ appel. & in c. ſi iuſtus metus. vbi Abb. extra de appel. & Rolan. conſ. 83. viſo themate. nu. 23. verſ. quod ad hoc. vol. 2. & generaliter qualiter probetur metus, habes ad Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1051. nu. 2. & in concl. 1052.

1115 Quæro quadringenteſimoquadrageſimooctauo, qualiter † articulando probetur ſtilus curiæ? Reſponde vnà cum Foller. in eius crim. prax. in verb. detur copia capitulorum, nu. 10. verſi. illud etiam prætermittendum, qui ait, ſtilum curiæ poſſe probari per procuratores, & alios curiales, reliqua in materia ſtili, vide ad Carau. rit. 1. nu. 17. verſ. ſtilus vt dicunt.

1116 Quęro quadringenteſimoquadrageſimonono, retenta † communi opinione, de qua meminit Boer. deciſ. 338. per diſcurſum, quòd vidua, quæ commiſit ſtuprum, perdat dotes, vt dotes ſibi ſaluæ ſint. nõ obſtante, quòd ſtuprum commiſerit, quid eſt articulãdo probandũ?

1117 Reſpõde, faciẽdo articulum, qualiter vidua † fuit per vim, & non volũtarie cognita: hoc probato licèt ex tali cõcubitu, filios procreet, non tamen dotes amittit. l. vim paſſam. & ibi Docto. ff. de adulter. l. ſi vxor §. ſi quis. ff. eod. tit. & facit tex. in l. prima. §. ſi quis tamen vi prę

donum

Digitized by Google

donum.ff.de poſtulan.per quæ iura ſic conſulendo firmauit Abb cõſil.4.quædam mulier accuſata de adultero.vol.1.ad vnum tamen aduerte ad tutamen dotium viduæ, quæ ſtuprum cõmiſit: nam vidua, vt propter ſtuprum pæna priuationis dotium affligatur,nõ ſat eſt in iſtis pœnalibus probare ſtuprum per coniecturas, ſed debet probari per teſtes de viſu,qui illud viderunt cõmitti per rimulas,ſecundum Anchar. conſ.408. probata tanta viri. num.3.verſ. quod vir habeat. mouetur de tex.in §.ſi vero dotem.auth.vt lic matr.& auiæ.refert et ſequitur vtrumque dictum Vrſil.ad Afflict.deciſ.265.nu 63 ver. & primo ſi forte vidua per uim,quod habui in cauſa Pernæ de Laude, uxoris quõdam Ioãnis Dominici de Fiuri,quæ impetebatur ad querelam Octauij Ruſſi eius generi pro lucranda dote ipſius Pernę, ex cauſa ſtupri,vt prætendebatur commiſſi cum mag. Ioanne Alphõſo Monitio,quam liberare feci, quia de ſtupro non conſtabat per teſtes de uiſu,ut ſupradixi,ſed tantum per coniecturas.quod nota,ut ſcias adiuuare iſtas pauperrimas mulieres.

1118 Item poterit articulando probare,qualiter † adulterium,ſiue ſtuprum per uiduam commiſſum, fuit commiſſum poſt annũ luctus. hoc probato non poterit perdere dotes, ſm Rolan. à Val.conſ.86. Reuerẽdiſſime Antiſtes,nu.36.ver.quod ſecus diſponitur.& nu.41. uerſic.tertio in terminis. uol. 2. ubi allegat Alciat. idem tenẽtem in tract.de præſumpt.regu.2.præſumpt.9.nu.5.

1119 Quæro quagringẽteſimoquinquageſimo,dolus emptoris in † minus emẽdo,quã res ualebat,qualiter articulãdo probetur? Dic,faciẽdo articulũ,qualiter emptor plura dixit in uituperationẽ rei,quæ uẽdebatur,diſſimulãdo pręſentia,& nunciãdo futura l.1.l.Iulianus §.ſi uenditor.§.per cõtrariũ.& §.idem Iulianus.ff.de action empt.l.ait prætor.§.proinde.ff.de minor.& facit tex.in l.dolũ. C.de dol. ꝑ quæ iura hãc praxim ponit gl.in dolus.in uer.qualitate. C.de reſc.vend.

1120 Quæro quadringenteſimoquinquageſimoprimo,exceſſus † iudicis in arbitrando,qualiter articulando probetur? Remitto me ad Iacob.Menoch.in tract.de arbitr.iudic.lib.1.q.71.vbi ex mente Bal.in l.2.col.21.ff.de iureiur. tribus modis probari poſſe aſtruit.

1121 Quæro quadringenteſimoquinquageſimoſecũdo, omiſſum † aliquid fuiſſe à partibus,ut habeatur pro expreſſo, quid eſt in articulis deducendum?uide Bar.ponentem plures probandi modos in l.cum quid.nu.10.uer qualiter aũt hoc ꝓbabit. ubi Iaſ.nu.22.ff.ſi cer.pet.

1122 Quæro quadringẽteſimoquinquageſimotertio,hęreditas, q̃ † metu pænæ.S.C.Sellaniani nõ fuit adita,ut trãſmittatur,quid erit in ar

ticulis deducendum? R̄nde, ꝙ erit neceſſe in articulis deducere, q ta liter ſcriptus hæres ſciuit defunctm mortuum : nam tunc eo ipſo ꝙ non apparet de alio impedimento, pręſumitur, ꝙ non adiuerit metu pena edicti. S.C. Sillaniani. l. ſi quis in graui. §. elegãter, l. pp venena in prin. & §. fi. ff. ad S.C. Sillanian. refert & ſequitur Bar. in d. §. elegã ter. nu. 2. verſ. quomodo poterit probari quod metu pœnæ.
1123 Quæro quadringenteſimoquinquageſimoquarto, teſtator † legan do alicui habitationem, vt intelligatur etiã legaſſe dominium, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, eſſe neceſſe articulando probare vſum lo quendi ipſius teſtatoris, vt quia domum habitationem appellare ſo lebat, quemadmodum ſunt nonnulli, qui fundum poſſeſſionem uo cant, habendo reſpectum ad proprietatem, & non ad nudam poſſeſ ſionem, l. interdum, ff. de verb. ſign. per quem tex. ſic determinat gl. in l. cum antiquitas in verb. eſſe relictum. C de vſufruct. & habit. q̃ etiam in proprijs terminis allegat tex. in l. ſi ſeruus plurium. §. fin. ff. de legat. 1. & in l. Labeo. ff. de ſuppellect. lega illamque menti tenen dam ſuadet Bar. ibi, nu. 2. uerſi. quæro quomodo poterit probari. vbi etiam Bal. nu. 5. uerſi. ulterius quæro quomodo probatur, qui tandẽ in hoc ſequi videtur quãdam diſtinctionem Gugl. de Cun. volentis, ꝙ aut hoc vocabulum attribuit teſtator toti rei, v. g. dicit teſtator, le go habitationem meam ſic confinatam, & confina: domum, & tunc videtur legaſſe proprietatem : aut non tribuit hoc vocabulum toti rei ſed vocabulum iuris in re, vt quia dicit lego habitationem talis domus, & tunc non uidetur legata proprietas, ſed tantum nuda habi tatio. per quæ iura ſic ex mente Gugl. de Cun. hãc eandem diſtinctio nem approbat Bal. in d. l. cum antiquitas. C. de vſufr. & habit. & cum hac diſtinctione pertranſit ille ueridicus Doct. Pau. de Caſt. in l. ſi do mus. nu. 3. uerſi. quid ſi dixit, lego habitationem. ff. de legat. 1.
Quęro quadringenteſimoquinquageſimoquinto, interdictum a-
1124 quę † pluuialis arcendæ, vt competat, quid erit neceſſe articulando probare? R̄nde, ꝙ oportebit articulando probare, qualiter ille, con tra quem intentatur tale interdictum, auertit aquam pluuialem ope re manufacto, vt quia flueret aliter q̃ natura ſolebat, vt quia eam im mittendo, aut maiorem, aut citatiorem, ſiue rapidiorem, aut vehemẽ tiorem fecerit, aut eam comprimendo redundare effecit. l. 1. § hæc autem actio. & §. ijdem aiunt. ff. de aqu. pluu. arcen. Sed retento eo dem themate. ad excludendum agentem tali interdicto. quæ proba tio erit neceſſaria? Dic, quòd erit neceſſe articulando probare, quali ter ſi quod fecit opus, illud fecit, vt excluderet aquam, quæ effluente

pluuia

pluuia in agrum eius effluere ſolebat, nec per illud aduerſario iniuſte nocuit.d.l.1.§.Neratius.& §.idem ſciendum ff.de aqu.plu.arcen.

1125 Item erit neceſſe probare, qualiter † opus manu factum ad arcendam aquam pluuialem, fuit factũ in publico; hoc probato & demonſtrato, non erit locus huic interdicto, vt probatur in l.apud Trebatium.§ aquæ pluuiæ.ff.de aqu.pluu.arcen.

1126 Item qualiter opus manu factum, fuit † factum non ignoráte, ſed ſciente & patiente aduerſario.l.Labeo.§.1.l.ſed hoc ita.& l.in concedendo.ff.de aqu.pluu.arcen.

1127 Item qualiter de opere manu facto, ad excludendam † aquam pluuialem, non extat hominum memoria, quia cum hoc caſu nõ poſſit dici nec reputari manufactum, ſed naturale, eſſet procul dubio tolerandum, l.2.§.Caſſius autem ff.de aqu pluuia.arcen.

1128 Item qualiter opere manufacto auertit † aquam, quam natura loci, & iure ſeruitutis recipere nõ tenebatur. l.2.§.idem Labeo ait. qui eſt ſing ad hoc. ff. de aqu.pluu.arcen.quo caſu locus huic interdicto minime erit, licèt vicino noceat.

1129 Itẽ qualiter opere manu facto quis auertit † aquam à proprio ſuo & naturali curſu cauſa cultiuandi, & arãdi eius agrũ, & fructus percipiendi ab eius agro: quo caſu huic interdicto locum non eſſe, mihi probat tex.in l.ſecunda.§ de opere.ff.de aqu.plu.arcen. Hæc & plura in materia huius quæſtionis habent ad Loffred in tract.de libel.parte.4.in rub.de aqu. pluuia.arcen.cuius dicta tranſplantauit Cępol.in tract.ruſtic.pręd.cap.5.per totum. Sed aduertendum rogo, quia etſi verum ſit, ꝙ aqua pluuialis opere non manufacto, ſed naturali curſu fluẽte, faciat ceſſare hmõi interdictum, nihilominus debet intelligi, qñ aquæ pluuiales moderatè, & non eccesſiuè fluerent: ſecus ſi immoderatè, quia tunc poſſet prohiberi curſus aquarum pluuiarum, etiã opere manufacti & naturalis, & iure ſeruitutis debiti, l.in ſumma.§.illud ẽt, qui eſt §.fi.vbi Pau.de Caſt.illũ ad hoc ponderat, & ſũmè cõmendat, ff.de aqu.pluu arcen. refert & ſequitur Cęphal.conſ. 771.olim Ill. Comes, nu.5.verſi.quod qñ aqua.vol.5.& eſt cõmunis opinio teſte eod. Cepha.conſ.130.videbatur prima conſideratione. nu.17. verſ.quo caſu, vol.1.cuius eximij Doctoris theoricã practicaui in fauorem dñi Fabij de Feulo contra dominũ Ioſephum Pappaſidarũ terræ Morani ſuper torrente vulgariter dicti, *del caruonaro*, qđ imminẽtibus pluuijs tam immoderate effluit, ꝙ vix eius impetus reparari queat.quo ſtante pro dño meo Cliente fuit iudicatum per illum integerrimum & doctiſſimum uirum Politum Vannium.

Quæro

1130 Quæro quadringẽteſimoquinquageſimoſexto, nepos, qui † venit ad hæreditatem aui, quid articulando probare neceſſe habebit? Reſponde, ꝙ in hoc aduocatus nepotis cautus eſſe debet, ut articulãdo probet, qualiter nepos fuit conceptus in vita aui, nam certum tempus conceptionis cum ſit facti, non præſumitur. l. matrẽ tuam. C. de prob. aliàs ſuccũberet, ut tenet Bal. in l. qui ſe patris 18. ver. & ideo ſit cautus. C. vnde liber. refert & ſequitur Gomeſ. in trac. variar. reſol. iur. ciuil. to. 1. c. 1. nu. 9. verſ quod hac caſu debet aduocatus.

1131 Quæro quadringẽteſimoquinquageſimoſeptimo, feudatarius † ſi cõuenitur à procuratore fiſci, vel à barone, ſeu comite, à quibus feudum recognoſcit, ut eos excludat, quid articulando probabit? Reſpõde, ꝙ habebit neceſſe articulando probare, cõceſſionem ſibi vel ſuis anteceſſoribus factã fuiſſe, vel feudi longæuã poſſeſſionem hãc probandi practicam ponit gl. in conſt. reg. ſi dubitatio, quã ibi ſequitur Afflict. nu. 8. verſ. habet oſtẽdere, ubi paulò poſt, & præſertim nu. 9. verſ. intellige iſtam gl. ſubnectit modum probandi longæuam poſſeſſionem, ad finem, ut feudatarius nõ teneatur docere de titulo feudi, & quod poſſeſſio triginta annorum in hoc ſufficiat.

1132 Quæro quadringẽteſimoqnquageſimooctauo, ſuppellectilia † domus, per quos probẽtur, & quibus modis? Reſpõde, per domeſticos: l. lex quę tutores. C. de adminiſtr. tutor. refert & ſequitur apoſtill. Cappell. Tholoſan decif. 4. & poſt eum Ant. Gabriel. in tract. comm. opin. in tit. de teſtib. concl. 10. nu. 35. uerſ. ſecũdo infertur. pro quorũ praxi facit tex. in l. conſenſu. C. de repud. & in l. de ſubmerſis. C. de naufrag. lib. 11. hoc idẽ affirmat Bart. in l. quoties. nu. 2. verſ. nota ex iſto principio. C. de naufrag. eod lib. 10. q ibi ait ꝓ hac praxi eſſe ẽt tex. ĩ l. c. veniẽs. & in c. 2. in fi. extra de teſti. & ĩ c. tertio loco. extra de prob. quibus adde idẽ voluiſſe Felin. in c. quoties nu. 2. verſ. & iſtis adde Bar. extra de teſtib. qui plus uoluit, ꝙ de ijs, quę fiunt in domo uel naui, nõ recipiuntur alijs teſtes quã domeſtici, niſi in ſubſidium.

1133 Quęro quadringenteſimoquinquageſimonono, negotiorũ † geſtorem à principio habuiſſe animum depredandi, qualiter articulando probetur? Reſponde, faciendo articulum, qualiter nogotiorum geſtor tẽpore redditionis rõnis celauit, & ſuppreſſit res illius, cuius negotia geſſit: nã tunc ab initio præſumitur talem animũ habuiſſe. arg tex in l. ſed Iulianus. §. proinde. ff. ad S. C. Maced. refert & ſequitur Bar. l. ſi pupilli. § ſed & ſi quis negocia. uer. ſed qualiter probabitur ꝙ acceſſerit aĩo deprædãdi, ff. de nego geſt. ubi in finalibus uerbis ſubnectit, ꝙ eodem modo, imo multò magis probatur, tutorem habuiſſe

habuiſſe animum depredādi, ſi probetur, ꝙ tempore redditionis rationis tutor celauit, & ſuppreſſit res pupilli per eum adminiſtratas.

1134 Quæro quadringēteſimoſexageſimo, negotiorum † geſtor, dominus ut inſolidum teneantur, quid eſt in articulis deducendum? Reſpondeo, quòd erit in articulis deducendum, qualiter negotium, de quo tractatur, fuit geſtum, & eius contemplatione geſtum; ſed ſi non poſſes probare, quòd eius cōtemplatione fuit negotium geſtū, ſaltem debet in articulis deducere, qualiter negotium fuit geſtum: Item dominum locupletatum, ex huiuſmodi geſtione. l. ſed ſi pupilli. §. ſed ſi ego uerſ. eodē loco. ff. de nego. geſt refert & ſequitur Bart. in d. l. ſi pupilli. § item quæritur. nu. 7. verſ. debes probare duo. ff de negot. geſt. Sed remanet difficultas, qualiter articulando probari valeat, quòd domini contemplatione negotiū fuerit geſtum? Reſponde, probari eo ipſo, quòd apparet, quòd negotiorum geſtor ſciebat, negotium ad dominum pertinere. d. l. ſi pupilli. §. ſi quis ita. in fin. ff. de nego. geſt niſi probetur in contrarium, ꝙ alterius contēplatione quàm domini ſit geſtum, d. l. ſi pupilli. §. ſed ſi ego. uerſ. quod, ſi amicitia. ff. de neg. geſt. firmat Bar. in d. §. itē quæritur. nu. 8 verſ. ſed iuxta hoc quæro. ff. eod. tit. de neg. geſt. & in l. ſi mandatum. nu. 2. verſi. reſpondeo ſufficit quod gerens. C. de neg. geſt.

1135 Quæro quadringenteſimo ſexageſimoprimo, qualiter † articulando probetur, hęredem ſciuiſſe ſe pure fuiſſe inſtitutum, & non ſub conditione? Reſponde diſtinguendo hoc modo, quòd aut hæres fuit certificatus de teſtamento, vt quia tempore conditi teſtamēti interfuit, vel illud vidit, aut recitari fecit, tunc abſque dubio in eo præſumitur ſcientia, vt tot. tit ff quēadmo. teſtam aper. vel quod aut hęres fuit certificatus ex opinione multorum, aut fama, aut ex literis amicorum, & tūc aut illorum opinio, aut aſſertio erat ſimplex quòd talis erat inſtitutus; ſed vtrum pure vel ſub conditione reticebant, & tunc pręſumendum eſt, hæredem ſe pure inſtitutum crediſſe. l. prima. ff. de condi. & demonſtr. & ideo poterit adire, quia ſua opinio cum ueritate concordat, l cum quidam. §. quod dicitur. ff. de acquir. hæred. aut opinio vel aſſertio, ex qua hæres fuit certificatus, habebat ſecum dubitationem, vt quia dicebant t d. t. fecit teſtamentum & inſtituit talem, ſed neſcimus, utrum pure vel ſub conditione, & tūc in hærede non pręſumitur ſciētia; ſcilicet quòd fuerit pure inſtitutus niſi adfuerit. l. cum falſum. ff. de acquiren. hæred. l. nec is. ff. eod. tit. ſi dubitetur, quomodo fuerit certificatus, & tunc in dubio præſumitur in eo ſcientia contentorum in teſtamento. l cum hæres. ff de lib.

legat.

Digitized by Google

legac.l.quidam ita.§.ſi quis filium. ff.ad Trebell.& facit tex. in l.nõ eſt ferendus ff. de tranſ.quod intellige in l.hæredibus extraneis. ut firmat Bar.in l.qui Romæ.§.duo fratres.nu.13.uerſi. aut ſunt hæredes.ff.de uerb.oblig.refert & ſequitur Ripa in l.is poteſt.nu.21.uer. ponamus ergo quod in ueritate ff.de acquir.hęred.reliqua uide ſupra quæſt.147.

1136 Quæro quadringenteſimoſexageſimoſecundo, quem † nullum cõdidiſſe teſtamentum, qualiter articulando probetur? Reſponde, probari eo ipſo ꝙ communis opinio eſt, ꝙ talis nullum fecit taſtamentum: nam tunc hoc allegato & probato, ſcilicet quod nullum fuerit conditum teſtamentum, fundata erit intentio ſic probantis, niſi in contrarium probetur aliud l.cum probatio ff.de proba.ut quia communis opinio eſſet in contrarium, ſcilicet quod factum fuit teſtamẽtum, quod tamẽ non repeditur ut quis adiere poſſit ab inteſtato, quæ probatio erit neceſſaria? Dic, ꝙ hoc caſu erit neceſſe articulando probare, qualiter auctoritate iudicijs fuit facta diligens indagatio, ac diligenter fuerunt interrogati omnes notarij, & habentes protocolla notariorum mortuorum; conſanguinei presbyteri, & vicini, & ſimiles perſonæ, quibus confidebat ille, de cuius teſtamento agitur, & apud illos nullum fuit repertum teſtamentum. tunc indagatione facta, ſi teſtamentum non reperitur, pro certo eſt dicendum, & pro firmo tenendum & pręſumendum, ꝙ teſtamentum aliquod non fuerit conditum, ſecundum Bar in l is poteſt nu 25.uerſ.quod teſtamẽtum non fecit ff de acqui.hæred.ubi ſubdit quem non eſſe ſoluendo, probari diſcuſſione, & eodem modo quem non eſſe præſentem, & rem non extare, per iura quæ ibi allegat, de quibus latius dixi ſuis in locis.ad ibi per me dicta te remitto.

1177 Quæro quadringenteſimoſexageſimotertio, quibus † probationibus conuincitur de ui publica accuſatus, ut cõdemnari ualeat? Dic, ꝙ in primis debet conſtare, qualiter inſultauit & portauit arma ad offenſam alicuius certæ perſonę, & requiritur ꝙ fiat uiolentia corpori animato uel inanimato, & qđ coadunaderit homines, ad hoc uel ad aliud quid ſimile proceſſit, ſm Iſern.in cõſt.regn.intẽtionis noſtrę.

1138 Item debet conſtare qualiter doloſè † hoc fecit, ſecundum Grau. conſ.18. Andræas iuuenis.nu.10.uerſi.nam uis ſeu violentia.vol.1.allegat text.ad hoc.ĩ l.2.§.doli.& §.hac actione.ff.vi bonor.rapt.refert & ſequitur Ant.Nig.in c.regn.ab illo incohandũ nu.61 verſi.& aduerte quod quãdo accuſatur. Quomodo autem publica violentia debeat excuſari, & quibus coniecturis excludatur, ponit idem Grau. in

conſ.18.nu.8.verſi.quarto dato ſine veri præiudicio.vol. 1.

1139 Quæro quadringenteſimoſexageſimoquarto,citatus † per edictũ vt poſſit debite & iuridice excommunicari, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic,faciẽdo articulum,qualiter in vicinis partibus fuit affixũ edictum;item oportet etiam probare, qualiter veriſimiliter potuit edictum ad eius noticiam peruenire ſecundum Bellamer.deciſ.188. vt citatus excommunicetur in tit. de dol' ubi mouetur ad ſic decidẽdum de tex.in cap.ſi aduerſus extra de eo qui mittit in poſſeſſ.cauſ.rei ſeruand refert licet dubitet.Rot.deciſ.5.nu.8.uerſic.quod in uicinis partibus.in tit.de reſcript.in nou.

1140 Quæro quadringenteſimoſexageſimoquinto forenſem † ſciuiſſe, & notitiam habuiſſe ſtatutorum alicuius loci, qualiter articulando probetur? Reſponde,probari,ſi fiat articulus, qualiter forenſis in loco ſtatuti magnam moram traxit,hoc probato præſumitur eum habuiſſe notitiã ſtatuti;arg tex.in c.1.de conſtit.lib.6.& in l.fin. Digeſtis pro ſoc.& in c.fin.extra qui matrim. accuſ.poſſ. per quæ iura ſic punctuatim conſuluit Alex.conſ 86 uiſa inquiſitione contra dictos inquiſitos.nu.7.uerſi.ſi in loco ſtatuti.uol.4.& in cõſ.41.col.2.uol. 5.& Rom.conſ.401.per totum.

1141 Item poterit articulando probari,qualiter ſtatutum,de cuius † pęnæ contrauentione agitur,apparet communiter eſſe conforme cum alijs ſtatutis & conſuetudinibus aliarum ciuitatum,quia tunc ſi factum,de quo controuertitur,erat prohibitum communiter per ſtatuta aliarum ciuitatũ, præſumitur quòd de ſtatuto loci in cuius pęnam quis incurriſſe prætenditur, notitiam habuit l.ſi C.de decr.ab ordin.faciend.c.vt animarum de conſt.lib.6.ubi Ioannes Andr. hoc notat.in nouell.& habetur per Doct.in l.ſi.§ licet.ff.de publi.refert & ſequitur Alex.conſ 86.nu.7.uerſi.ſi tale ſtatutum,& uerſi. nec etiam apparet.uol.4.hanc eãdem probãdi formam habes ad Bar.in l. cunctos populos nu.21 uerſ.& tunc aut ille forenſis tantam moram traxit.C.de ſumm.trin.& fid.catholic.concordãtes ſunt ad Maſcar. in tract.de prob.to.2 concl.807.nu.5.uerſi. ſed iſtud.

1142 Quæro quadringenteſimoſexageſimoſexto,clericum † quem non eſſe,qualiter articulando probetur? Dic,probari eo ipſo,ꝙ cõtrariũ non probatur.arg tex.in l.ſi ex cautione.C.de non num.pecu.firmat hoc Innoc.in c.ſuper ijs nu.10.uerſi.ſed quid dices.ext.de accuſ.

1143 Item poterit ẽt † probari per confeſſionem partis.c.ſi iudex laicus. §.idem eſſe.de ſent.excom lib.6.ubi in ſpecie hoc notat.Frãc.not. 2. & eſt de hoc tex.formalis.in c.ex literis ext.de tranſ.refert & ſequitur

tur Boer.deciſ.171.num.18. verſi.ſed qūo probet iſte tertius. par.1.

1144 Quæro quadringēteſimoſexageſimoſeptimo, qualiter † articulādo probetur emancipatio præſumpta? Dic probari, faciendo articulum,qualiter ille,de cuius emancipatione tractatur, habitauit ſeorſum a patre, gerendo ſe pro patrefamilias per ſpatium decem annorum ſciente & patiente patre.l.3.ff.ad S.C.Macedon.per quem text. ſic voluerunt Bal.Alber.& alij in l.poſt mortem ff.de adopt.& Bar. poſt gl.in l.2.nu.2.verſi.quandoque patri obijcitur.C.ſi aduerſ.rem iudic. & Bal.in l.1.verſ.quæritur quid iuris.C.de patr.poteſt.vbi cōcludit,filium præſumi emancipatum,ſi tutor à matre datus,confirmetur,& diu tutelā geſſerit,ſequitur Affl.deciſ.183.nu.2.verſi.primo quia fuit allegatū. refert & ſequitur Carau.in parag.Macedon. §.12.nu.57.verſi.præter quam in caſu.circa quod ad unum aduerte, ꝙ quando teſtis deponit, quòd aliquis ſe geſſit pro emancipato, & quod publice ſic reputabatur,debet reddere cauſam ſcientiæ per actus differente,ideſt debet teſtificari de actibus,qui cadunt tantum in emancipato,vt eſt actus teſtandi,actus mutuum recipiendi,actus in iudicio per ſe ſiſtendi,& actus ſuo arbitrio eius bona diſponendi, ut probatur in d.l.3 ff.ad Maced.& non per actus indifferentes,qui ita conueniunt exiſtenti in patria poteſtate ſicut emancipato, ut eſt uendere,& emere: unde non probaretur, quòd quis ſe geſſerit pro emancipato,ſi teſtis deponeret de actibus indifferentibus,qui ut dictum eſt,ita cōueniunt filiofamilias exiſtenti ſub patria poteſtate,ſicut emancipato,ſecundum Bal.in l.2 nu.6.uerſi.ſecundo quando teſtis. C.ſi aduerſ.rē iudic.refert & ſequitur Affl.deciſ.183.nu.8.ver. ſed ſi allegaretur.ſequitur Alex.conſ.ſi. & quidem uiſo puncto.nu. 12.verſ.adduco quod pulchre dixit.vol.4.

1145 Quæro quadringenteſimoſexageſimooctauo,negligētia † vniuerſitatis in non capiendo malefactores,qualiter articulando probetur? Rn̄de,probari,faciendo articulum, qualiter vniuerſitas,de cuius negligentia tractatur,ſciuit delictum fuiſſe commiſſum illo tempore, & loco,arg. tex.in l.quidā decedens §.fi.ff.de adminiſt.tutor.quam ſcientiam probari poſſe puto,ſi maleficium erat publice notū, arg. tex.in l.1.C.de peric.tutor.& in l.nec ſupina.ff.de iur.& facti ignor.

1146 Item probatur,faciendo articulum,qualiter † locus,in quo maleficium fuerat commiſſum,erat ita prope vniuerſitatem, vel habitationem ipſius, ꝙ ſi homines ſollicite tranſiſſent,& ſollicite rumores & clamores audiuiſſent,& alia,quæ circa hoc requiruntur, ſecundum facti contingentiam, ꝙ dictos malefactores capere potuiſſent,hanc

Digitized by Google

probandi practicam per multa bona ſimilia conſulendo aſtruit Bar. conſ. 102. Chariſſime domine iſti noſtri Nucerini. nu. 1. verſi. tūc ad oſtendendum negligētiam communis, vol. 1. reliqua, quæ conferūt ad ornatum præſentis quæſtionis, & praxis, deducta in ea vide ſcite ad Dominum Ioſeph. Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1413.

1147 Ad eſcludendam tamen hmōi negligentiā † poterit vniuerſitas ſi ue cōe hæc in medium afferre, ad eius defenſionem; & primo debet in articulis deducere, qualiter delictum fuit cōmiſſum in loco abſcō ſo, & ſecreto. l. ſemper. §. hoc interdictum verſic. ſed ſi is. ff. qđ vi aut clā. tali enim caſu nihil. vniuerſitati imputari poterit, ſi ignorauit. l. ſi ratio. C. de his quib. vt indign. & facit tex. in l. annis. C. de calumn.

1148 Item poterit articulando probare, ad eius † defenſionem, qualiter maleficium fuit cōmiſſum prope flumen, vel in confinibus vniuerſi tatis, ita ꝙ antea quam homines vnirentur poterāt flumen & confi nia trāſire, taliter ꝙ poſtea capi minime poterāt l. in delictis in prin. ff. de noxalib. l. quid ſit fugitiuus. §. ide Cæcilius. ff. de ædilit. edictio.

1149 Item poterit ēt articulando probari, qualiter † malefactores pote rant de facili in aliquod nemus vel ſiluā fugere, & ibi ſe abſcōdere, ita ꝙ difficilis, aut quaſi impoſſibilis erat ipſorū pſequutio & captu ra. l. naturaliter. ff de ac quir. rer. domin. l. 3. §. Nerua. ff. de acquir. poſ.

1150 Item poterit etiam ad eius defenſionem † articulando probare, qualiter maleficium fuit commiſſum ſine rumoribus, taliter ꝙ non potuit præſciri. l. 1. §. occiſorum, cum ſeq. ff. ad S.C. Sillanianum.

1151 Item poterit articulando probare, qualiter † maleficium fuit com miſſum in loco remoto ab habitatione, ita quòd exinde nō poterant exaudiri clamores l. 1. §. eodem autem recto & § ſi quis in uilla. ff. ad S.C. Sillanian. l. fin. C. eod. tit.

1152 Item poterit articulando probare, qualiter † vniuerſitas & homi nes ipſius tempore maleficij erant occupati circa alia magna neceſſa ria. l. 1. §. ſi omnes. ff. ad S.C. Sillanian. l. cōtumacia. §. cōtractus. & §. quid ad manus ff. de re iudic.

1153 Item qualiter dictum maleficium † fuit commiſſum eo tempore, quo erant clauſæ ianuę ciuitatis, uel erat ſuſpitio in ciuitate, ita ꝙ ho mines uniuerſitatis exire non poterant ad malefactores perſequen dum. l. ſi quis in graui. §. ſubuentum. cum §. ſeq. ff. ad S.C. Sillanian.

1154 Item poterit ēt articulando probare, & ad † defenſionem vniuerſi tatis in articulis deducere, qualiter erat tanta multitudo & copia de linquentium, & malefactorum, ꝙ capi non poterant ſine maximo pręlio. l. ad dictos. C. de epiſcop. aud. lege, raptores. C. de raptu virgi.

& pro-

Digitized by Google

& probatur etiam in l.fi.C.de his qui latrones occultauerit.

1155 Item poterit articulando probare, qualiter † malefactores ſtatim patrato & commiſſo maleficio,ſe reduxerunt in aliquam arcem, vel fortem roccam & munitionem, taliter ꝙ capi non poterant & minus expugnari.l.3.ff.ad l.Iul.Maieſt.ſi tamen illi,qui tenent illam arcem,ſeu roccam ſunt de iuriſdictione communis,cautela vniuerſitatis erit,quòd faciat præceptum, eis,quòd reſtituát malefactores ſeruata forma tex.in l.fin.C.de his qui latron.occult.

1156 Item qualiter illi malefactores ſtatim † patrato maleficio ingreſſi ſunt Eccleſiam vel monaſterium religioſorum, ex quibus inuiti extrahi non poterant c.inter alia.ext.de immun.Eccleſ.& tot.tit.C.de his qui ad Eccleſ.confug.niſi eſſemus in criminibus exceptuatis, in quibus poſſunt extrahi quæ autem ſint talia crimina,uide Petr.Foller.in c.regn.item ſtatuimus quod Eccleſiæ.

1157 Inſuper poſſet uniuerſitas alijs quàm † præmiſſis modis probare, videlicet,qualiter officiales ciuitatis tranſiuerunt,ut illos comprehẽderent.l.fi.C.de his qui latron.l.1.§ poſt cõmiſſum.C.de rap.virgin.

1158 Item poterit articulando probare,qualiter † vniuerſitas poſuit cuſtodes ad limites & loca confinia,vnde veriſimiliter dicti delinquentes poterant tranſire & inſurgere.l.in nomine domini.§.2.C.de offic.prætor.Africæ.

1159 Item qualiter rumor fuit concitatus per vniuerſitatem vt † omnes traherent ad capiendum malefactores argu. tex.in l.prætor.§.ſi quis tamen.ff vi bon.raptor.l.1.§.tuliſſe ff ad Sillanian.

1160 Item poterit probare uniuerſitas,qualiter † habita notitia de maleficio commiſſo, ſtatim ſonare fecit campanam, ad conuocandum & ueniendum homines ad captura delinquentium,ut not.in l.fin ff. de dol.& in l.aliud.§.refertur.ff.de regul.iur.

1161 Item qualiter fuit perquiſitum per † omnia loca,ubi poterant veriſimiliter eſſe dicti delinquentes:hoc probato, ſatis ſuperque dicetur excuſa negligentia uniuerſitatis,ut probatur in l.3.§ Nerua ff.de acquiren poſſeſſio.

1162 Item poterit ad defenſionem vniuerſitatis probari,† qualiter fuit emanatum præconium per ciuitatem, quòd quicunque capere uellet malefactores & illos ducere ad curiam, haberent tantum pro præmio: & quis ſciret & non caperet, puniretur: hoc ſimiliter probato vniuerſitas non teneretur de negligentia. l.lege Cornelia, cum ſuis ſimilibus.ff.ad S.C.Sillanian.totam hãc praxim ponit Bart. in dicto cõſ.102.cariſſime domine, iſti noſtri Nucerini.nu.4.uerſ.ad vltimũ

quo quæris quid debeat probare commune uol. 1. refert & ſequitur Maſcar. in tract de prob. to. 1. concl. 518.

1163 Quæro quadringéteſimoſexageſimonono, tutor, qui† pupilli matrem aluit de bonis pupilli, vt reprehenſione dignus minime ſit, & (quod plus importat) ne ſit in damno, quid in articulis deducere debebit? Reſponde, ꝙ in primis habebit articulando probare, qualiter mater, cui alimenta præſtitit, erat egena, & filius, cuius bona in tutoris adminiſtratione erant, in facultatibus erat. hanc probandi formam habes ex l. 1 §. ſed nonnullos, in tex. ibi, quæ aliter ſe tueri non poſſunt, & in §. de ſeruis. uerſ. vtrumque igitur cócurrere oportet, Digeſtis de tutel. & ration. diſtrahend. quæ igitur in has neceſſarias perſonas erogantur non dicitur liberalitas, ſed debitum. lege tutor ſecundum, § in ſoluendis ff. de adminiſtratione tutorum. refert & ſequitur gloſſa in d. § ſed nonnullos in verbo, præſtiterit. & qualia & quanta debeant eſſe huiuſmodi alimenta, habes ad Iuriſconſultum, in l. officio, Digeſtis vbi pupilla. educ deb.

1164 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimo, quomodo † probetur ꝙ ex pecunia ſecundi ſit primus liberatus? Reſponde, hoc probari coniecturis, vt quia incontinenti poſt pecuniam acceptā à ſecundo, ſoluit primo. lege ſi ventri § fin. ff. de priuileg cred. aliam coniecturam collige de per te ex tex legis finalis C. de pign. & hypot. refert & ſequitur Bar. in lege Ariſto. nu. 5. verſ item quæro quomodo hoc probatur. ff. quæ res pignor. obliga. poſſ. ubi ſubdit, ꝙ quatuor cóiūctim & copulatiue ſunt in articulis deducēda, vt quis ſuccedat in ius prioris creditoris uide ad eum, & ad dicta per me ſupra quæſt. 404.

1165 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimoprimo, quę † probatio eſt neceſſaria ad probandum, quòd ſententia fuerit lata ſine conſilio ſapientis? Reſponde, hoc probari per inſpectionem actorum, ſecundū Bertac. in eius repert. in verbo, negatiua uerſi. 14. mouetur de tex in l. fi. ff. de reb. dub. & de l. Titiæ textores. ff de lega. 1. & doctrina Domini Alex cons. 51. vol. 4.

1166 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimoſecundo, quem † ſpóte nó renunciaſſe alicui beneficio, vel rei, qualiter articulando probetur? Collige ex tex. in c. ſuper hoc. ext. de renunc. ſed qualiter probetur, quòd fuerit ſponte, vide ad Bal in l. actor. nu. 3. verſi. quidam repetit beneficium. C. de prob.

1167 Quæro quadringéteſimoſeptuageſimotertio, quem † alicuius loci ciuem eſſe, qualiter articulando probetur? Reſponde, qualiter ille, de cuius ciuilitate agitur, ſubit onera & munera in ciuitate, cuius ciuilita-

uilitatem prætēdit, ſecundum Bar. in l. 1. nu. 6. verſic. vt in qua cappella munera ſubit. ff ad municip. & de incol. & facit tex. in ratione ſui, in c. fi. ext. de paroch.

168 Item poterit articulando probare, qualiter† ille, de cuius ciuilitate tractatur, eſt natus in loco, cuius ciuem eſſe deſiderat: nam ciuilitas nedum cōtrahitur natiuitate propria, ſed paterna, ſecundum gl. in l. 1. in ver. natiuitas. ff ad municip. & de incol. vbi etiam Bart. hoc notat. nu. 2. verſi. quod natiuitate quis efficitur.

1166 Item qualiter gaudet† honoribus, & officijs in ciuitate, cuius ciuilitatem attentat: nam eo ipſo, quòd hoc probatur, videtur exactè probata ciuilitas, ſecundum Bal. in l. ſi non ſpeciali nu. 6. verſi. nam ciues dicuntur. C. de teſtam.

1170 Item qualiter eſt baptizatus† in loco pp cuius ciuilitatem litigat. nam ciuilitas etiam per baptiſmum cōtrahitur, ſecundum Bar. in d. l. 1. num. 8. verſic. ſecūdo quęro ff ad municipal. & de incol. vbi hoc intelligit, quantum ad ſpiritualia, & non quantum ad temporalia.

1171 Item faciendo articulum, qualiter† per contractum initum cum ciuitate illius, de cuius ciuilitate tractatur, fuit receptus in ciuē: tūc hoc verificato, legitimè contracta erit ciuilitas, ſm Bar. in l. 1. nu. 16. verſi. ſecundo nota ff. ad municipal. & de incol. vbi ad hoc dicit eſſe tex. in l. ædificia. vbi gl. ff. de verb. ſignif. & in l. ciues. in tex. ibi, allectio. C. de inco. li. 10. licet. gl. aliter intelligat illud verbum, allectio. ſed vtraque expoſitio eſt vera: ſed iſta negatiua, quòd iſte non ſit ciuis curialis, vel cohortalis, qualiter articulando probetur, remitto me ad Bar. in l. non aliter. C. de aduoc. diuerſ. iudic. Et quem eſſe ciuē originarium alicuius loci, qualiter probetur, apprime demonſtrat Dominus Maſcar. in tract. de prob. to. 3. concl. 1141.

Quæro quadringenteſimoſeptuageſimoquarto, matriculatum

1172 quem† non eſſe, qualiter articulando probetur? Dic probari per inſpectionem libri matriculæ, ſecundum Bal. in l. fi. nu. 3. verſi. tu non es in matricula. C. de reb. cred. hoc idem Bar. firmat in l. ab ea parte ff. de prob. & idem Bal. in l. errores. nu. 7. verſi. quia negatiua probatur per inſpectionem ſcripturę, C. de error. aduo. & pari modo quē non eſſe ſcolarem, probatur per inſpectionem matriculæ, ſecundum Francif. Herculan. in tract. de mod. prob. negatiu. nu. 169. verſi. quē non eſſe ſcolarem refert & ſequitur Roland. à Val. conſ. primo, viſo themate ex iuribus ad me tranſmiſſis. nu. 22. verſi. quod per inſpectionem matriculæ vol. 1.

1173 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimoquinto, colonum non la-

Digitized by Google

boraſſe terras ad vſum boni laboratoris & boni viri, qualiter articulando probetur? Remitto me ad Alex. conſ. 129. puto de iure concludendum. nu. 2. verſ. qui autem nõ dicuntur laborare. vol. 2. ꝙ ibi ait, colonum non dici bene laboraſſe, ſi non laborat iuxta vſum ſuum, vel conuicinorum, refert & ſequitur Bertach. in eius repert. in ver. conductor. ver. 98. & Rot. Bonon. deciſ. 16. nu. j. refert ẽt & ſequitur Abb. Autel. Corbul. in tract. de iure emph. in rub. de cauſ. priuation. ex eo ꝙ quis rem incult. reliquit, nu. 5. verſ. dũ dicit quòd ruſticus.

1174 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimoſexto, pupillus, † qui agit contra eius tutorem ex eo, ꝙ omiſit ponere omnes res ſuas in inuentario, vt detegat tutoris culpam, vel dolum, quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde, ꝙ hoc caſu erit neceſſe articulando probare qualiter tutor ſciuit res, quas omiſit ponere. in inuentario, eſſe pupilli, vel qđ erat publice & communiter notũ, l. quod te. ff. ſi cert. pet. ex quibus colligitur lata culpa, quæ eſt neſcire, quod omnis ſciunt, vel vt concludatur leuis culpa, debet probari, qualiter res, quæ dicuntur omiſſæ in inuẽtario, erant in loco in quo quilibet diligens paterfamilias præuidiſſet, & inueſtigaſſet, quòd erant patris pupilli: eſt enim leuis culpa, non præuidere quod à diligenti potuit præuidere lege ſi putator. ff. ad l. Aquil. lege ſi conuenerit. §. fin. ff. de pignorat. act. refert & ſequitur hũc probandi modum Bart. conſ. 149. literas magnificentiæ veſtræ. nu 3. verſi. debuit ergo probari. vol. 1.

1175 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimoſeptimo, tutorem † percepiſſe tot fructus ex poſſeſſionibus pupilli qualiter articulando probetur? Dic, probari, faciẽdo articulum, qualiter tales poſſeſſiones erant in bonis pupilli: item ꝙ tales poſſeſſiones tantum reddiderunt quolibet anno: item qualiter dicti fructus peruenerunt ad tutorem iſtis probatis cõtra tutorem inſurgit plena probatio, ſcđm Bartol. in conſ. 150. cum prędicta examinarem. nu 7. verſi. reſponde probandũ eſt. volu 1. vbi ſubdit, primum articulum poſſe probari per inuentarium, vel alio modo. ſecundum & tertium articulum poſſe probari per ſeruos, factores, & laboratores ipſius pupilli, & hoc ſpeciaie fauore ipſius pupilli & odio tutoris. l. ad inſtruendam. ff. de adminiſtr. tutor. l. 1. § de ſeruis. ff. de tutel. & ration. diſtrahend.

1176 Quęro quadringẽteſimoſeptuageſimo octauo, amor † ſiue dilectio qualiter articulando probetur? Ponit Corn. conſ. 161. nu 13. vol. 2. & apoſt. & Pau. de Caſt. in l. 1. § pactum autem, in litera b, in uer. tangere. ff. de pact. qui concludunt dilectionem & amorem inter aliquos probari per tactum palmarum. Qualiter autem inter amaſium & ama-

amaſiam probetur amor, ſiue dilectio, exactè ponit Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 89.

1177 Quæro quadringenteſimoſeptuageſimonono, creditor † vt poſſit venire contra debitorem debitoris ſui, quid articulando probare neceſſe habebit? Dic, eſſe neceſſe articulando probare, qualiter principalis eius debitor pro ſumma ſibi debita, fuit ſibi ſententialiter condemnatus: item qualiter eiuſdem bona fuerunt diſcuſſa, & manifeſtè apparet contra eum bonorum defectu nō poſſe exequi: item qualiter debitor debitoris ſe debere non negat, nec inficiatur hæc omnia bene probantur in lege a Diuo Pio. § ſed vtrum ff de re iudic. & in l. 2. & in lege non prius. C. quando fiſc. vel priu. refert & ſequitur hunc probandi modum Rom conſ. 292. pro habenda ſubſtantia veritatis nu. 1. uer. primū ipſius debitoris principalis. & in conſ. 224. iſta captura nu. 7. uerſ. ultimo ponderandum.

1178 Quæro quadringenteſimooctuageſimo, filium † quem non eſſe certi determinati hominis, qualiter articulādo probetur? R n̄de, eſſe articulando probandum, qualiter ille, qui dicitur pater longo tempore abfuit, & reuerſus anniculum inuenit. l. filium. ff. de his qui ſunt ſui uel alien. iur. l. 1. §. ſi quis lōgo. ff. de liber. agnoſc. idem ſi mater, ex qua natus dicitur ille, de cuius filiatione agitur & tractatur, habebat impedimentum naturale eo tempore, uel accidentale propter ꝙ coire non poterat. c. 1. c. quoad ſedem extra de frigid. & malefic.

Item qualiter tempore, quo natus eſt filius, ille, qui dicitur pater,
1179 nōdum quartum decimum annum attigerat, unde † coire minime poterat. l. qua ætate. ff de teſtam §. 1. Inſt. quib. mod. tute fi. l finali. C. quando tut. uel cur. eſſe deſier. & eſt caſus expreſſus, in lege confeſſionibus. in princ. ff. de interrogat. action. imo ſecundum aliquos ſufficeret allegare quòd tempore, quo dicitur puer conceptus, is, qui dicitur pater, non erat in plena pubertate quæ eſt decem & octo annorum. vulgatiſſimis iuribus, licèt nunquam hoc mihi placuerit, neque placet, cum non conueniat regulæ naturali, ꝙ quis ante decimū octauum annum coire non poſſit. § per occaſionem. Auth. de nupt. auth. ſed hodie. C. de diuor. cum ergo non ſit veriſimile, pręſumptionem non inducit, ſed contrariam, facit l. fin. C. quod met. cauſ.

1180 Item poterit articulādo probare, qualiter † mulier, quę dr̄ mater, tp̄e partus erat quinquagenaria, quam præſumptio eſt, non parere, l. ſi ſterilis ī princ ff. de action. empt. l ſi. maior. C. de legitim. hæred.

1181 Item qualiter partus erat † ſubiectus. l. 1. §. Pomponius. §. ſi mater ſubiecti. ff. de Carbon. edictio. refert & ſequitur hanc probandi formam

mam

Digitized by Google

mã Ludouic.de Sard.in trac.de naturalib. liber. par.2.§. de filiatio. probation.nu.7.verſ.quarto quæritur.

1182 Quero quadringenteſimooctuageſimo primo, legitimatio† per ſubſequens matrimonium,ut de iure valeat,quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde,quòd erit neceſſe articulando probare,qualiter ab initio,quando tenebat concubinam,habuit affectionem cum ea contrahendi matrimonium,quod præſumitur eo ipſo, quòd poſtea cũ eadem contraxit.l.cum quis.C.de natur.liber.

1183 Item qualiter iſta affectio fuit †continuata vſque ad tempus matrimonij,ſm Ludouicum de Sard.in tract. de natural liber.parte 2. §.de requiſitis in legitim.nu.1.verſi.quòd ad hoc.Sed quænam probatio erit neceſſaria ad hoc,vt legitimatio facta per patris nominationẽ ſit pectoroſa, remitto me ad eundem Ludouicum de Sard.in tract de naturalib.liber.par.2.§.de legitim.per patr. nomin. num.2. veſ.ſecundo quæritur.& ad Doct.in l.neque profeſſio.C.de teſtam.

1184 Quæro quadringenteſimooctuageſimo ſecũdo,filius qui†mortuo patre vult legitimationẽ impetrare in propria ſua perſona,qua probatione opus hẽt? Dic,ꝙ in primis habet neceſſe ꝓbare, qualiter nõ extant filij legitimi illius.qui dr̃ pater.§.is vero ſolummodo. Auth. quib mod natural.effic.legiti.Auth.item ſiue C.de naturalib.liber.

1185 Item qualiter in teſtamento†pater ſcripſit,talem, eius filium vel filios legitimãdos ſucceſſuros eſſe ei,allegatis iuribus.Item qualiter tempore mortis patris & confectionis teſtamenti non potuerit talium naturalium mater eſſe vxor teſtatoris.§.liceat.& §.illud tamẽ. Auth.quibus modis naturales efficiantur legitimi.

1186 Item qualiter mortuo patre preces principi † cum inſerta forma teſtamenti fuerunt oblatæ.Item qualiter hæreditatem patris acceptauit.refert & ſequitur totam hãc praxim idem Ludouic.de Sard. in trac.de naturalib.liber.par.2.§.de legitim.impetran.nu.19.verſ. quintodecimo quæritur.

1187 Quæro quadringẽteſimooctuageſimotertio,'arrhę† qualiter articulando probentur? Reſponde, probãtur per confeſſionem patris, ſecundum Baldum qui ſic concludit reiecta opinione Bar.contrariũ volẽtis in l. Deo nobis,nu.4.not.5.C.de epiſc.& cler.& in l.1. nu.7. verſ. & probãda per confeſſionem.C.quando lic.ab empt diſceder.

1188 Quęro quadringenteſimooctuageſimoquarto,tutoris,datio†dati à iudice in pręiudicium legitimi tutoris;puta matris,vt viribus ſubſiſtat,quæ probatio eſt neceſſária? Reſponde,quòd erit articulando probãdum,qualiter ille alius tutor legitimus ſciuit alium petere ſe

tutorem

tutorem dari:nã tunc ſcientia & patientia ſibi nocet.l.ſi ſine.C.ad S.C.Vellian.l.1.C.de iure domin.imperran.ſed ſi ignorauit, ſibi non præiudicat.l.genero.ff.de his qui notat.infam.l.finali.ff.de tranſact.

1189 Item qualiter tutor legitimus fuit† negligens in aſſumendo tutelam,& in prouideri faciendo de tutore,ſecundum Ange.in Authẽ. matri & auię.C.quando mul.tutor.offic.fungi poteſt.refert & ſequitur Alex.conſ.161.ſuper primo dubio quo quęritur.nu.5.ver.quod ad hoc valeat datio tutoris.vol.5.

1190 Quæro quadringenteſimooctuageſimoquinto,ſi fiſcus vendens† rẽ ſui debitoris pro ſuo debito, ut talis venditio de iure ſubſiſtat, quę probatio eſt neceſſaria? Reſponde, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter dominus rei venditę erat debito fiſci in tanta quantitate: Item qualiter à ſolutione ceſſauit: Item qualiter res fuit ſolenniter vendita. Hanc practicam & probandi fomam poſuit gl. in l.fi.in uerbo,edicto.uerſ.& tria oportet.C.ſi aduerſ.fiſc.vbi Salic. duo alia requiſita addidit.vide ad eum.

1191 Quæro quadringenteſimooctuageſimoſexto, læſio † cauſata per aditionem, qualiter articulando probetur? Reſponde, probari, ſi fiat articulus,qualiter talia & tanta ſunt credita hęreditario,quòd facultates in hæreditate remanſæ,non ſufficiunt,deducendo quantitatem.Hanc probãdi formam habes ad Iacobum de Aret.in l.ad hæc. C.ſi min.ſe ab hæred.abſtin.ſed Iacob.Butr.ibidem dicit,quòd ſufficeret, ſi probaret ſe tantum vni obligatũ, quia ex obligatione apparet eũ læſum,niſi per aduerſarium probetur facultates ſufficere ad ſoluendum,cum quo tranſit Salic.ibidem num.6.uerſic.quęro quo modo ex aditione, pro quorum opinione extat tex.formalis in l. defendente.ff.de auctor.tutor.per quem fortius,probatur, quòd ſi cõtra eum petitur exequutio ſententiæ, in qua fuit cõdemnatus ut hæres,poteſt petere ſe reſtitui tanquam lęſus ex aditione, nec expedit, ſecundum eos aliter probare læſionem,quia per ipſam ſententiam, quæ exequi petitur, iudici apparet de læſione; tutius tamen eſſet, ſecundum Salicetum in dicta.l.ad hæc.ſi producatur ſententia ad læſionem probandam. Sed quęnam probatio ſit neceſſaria,ad probandam talem læſionem,ſiue in integrum reſtitutionem petẽdam, quãdo hæreditas fuit adita cum beneficio legis,& inuentarij? Dic, eſſe neceſſe probare,qualiter ſibi expedit ſumptibus & litibus non vexari.l.maiores.ff.eodem titu.refert & ſequitur Salic.in dicta l.ad hæc. nu.6.verſ.quæro quid ſi adiui cum beneficio.

1192 Quęro quadringenteſimooctuageſimoſeptimo, famulum † alicuius

Digitized by Google

cuius quem eſſe, qualiter probetur? Dic, faciendo articulum, qualiter ſeruit.t.d.t.& ut famulus eum aſſociat, tanquam cæteri famuli, ſecundum Bartolum, qui hanc probandi practicam ponit in l.1.§.familię num.5.verſ. ſed qualiter probabitur aliquem eſſe alterius famulum ff de publican.& vectigalib. vbi dicit de hoc eſſe caſum notabilem in l.fin.C.de proxim.ſacr. ſcrin.lib.12.

1193 Quæro quadringenteſimooctuageſimooctauo, pax † qualiter articulando probetur? Dic, probari per tactum manus, per riſum reciprocum, per potum & oſculum, & ſimilia, ut quia adinuicem ſibi fecerũt grata ſeruitia, ſcđm Bald.in ipſius.nu.2. verſ. & eſt hæc lex argumen.C.famil erciſc.& gl.idem voluit in §.in ſumma. Inſtit.de iniur.quam ſequitur Pau.de Caſt.in l.1.§.pactum autem.nu.3. verſ. quod tactus.palmarum.ff.de pact. refert ſequitur Iacob.nouell. in ſua crim.prax.cap fin.nu 82.uerſ octuageſimo ſecundo pax.quibus conferunt quę dicit Baldus in l.& in epiſtola in princip.C. de fideicommiſſ.vbi determinat, ꝙ nutus muti poteſt probari per tactum palmarum. Circa probationem pacis vide dominum Maſcardum in tract.de prob.to.3.conclu.1156. ſed qualiter probetur, quòd rupta fuerit, remitto me ad eundẽ Maſc.in tract.de prob to 3.cõcl. 1157.

1194 Quæro quadringenteſimooctuageſimonono, profeſſio † tacita ingredientiũ aliquã religionẽ ex quibus articulãdo probetur? remitto me ad glo.in c.indemnitatibus in verbo, expreſſe de electione, li 6.

1195 Quęro quadringenteſimononageſimo, creditorem † recuſaſſe ſolutionem ſibi oblatam, qualiter articulando probetur? Reſponde, quòd ſi eam expreſſe recuſauit recipere, res eſt pręter omnem difficultatem. ſed in dubio probatur huiuſmodi recuſatio per taciturnitatem creditoris, niſi per eum contrarium probetur, ſecundum Bartolum in l.prætor.§.ſi quis paratus.numero primo, verſi.ſufficit quòd tacuerit ff.de oper.noui nunc.per textum.& ibi glo.in dicta l. prætor.§.hoc autem.ff.de oper noui nun.refert & ſequitur Nicoſ.in tract.de pignor. & hip parte quinta, membro. 3.tertia parte princ. nu.9.uerſ.poteſt probabiliter dubitari.

1196 Quæro quadringenteſimononageſimoprimo magnanimum † & ingenioſum quem eſſe, qualiter articulando probetur? Dic, hoc probari ex magnitudine ædificiorum ſm Bartolum, in l.prima.num.5. verſic.item nota ex iſta lege.C.de pręd. & omnib. reb. nauicul. lib. 11.ſequitur Maſcar.in tract.de prob tom.2 conclu. 997.

1197 Quęro quadringenteſimononageſimo ſecundo, venditor † alicuius rei vt ex mora rei non traditæ poſſit condemnari ad fructus per-

ceptos

ceptos & percipiendos, quæ probatio eſt neceſſaria? vide Soc. in l. de diuiſione nu. 14. verſ. quod vẽditor domus. ff. ſol. mat. ſequit Nicoſ. in tract. de pignor. & hypotec. parte 5. membro 5. num. 8. verſ. quan do ille quem nolumus.

1198 Quæro quadringenteſimononageſimotertio, creditor † qui conſenſit pignus ſibi obligatum vendi, vt ſibi ex tali conſenſu præiudicium non inferatur, etiam ſæquuta pignoris venditione, quid articulando probabit? Dic, quòd habebit in articulis deducere, qualiter venditio non fuit vera, ſed fictitia, & ſimulata; vt quia non obſtante alienatione inde ſequuta, debitor ſemper poſſedit pignus ante & poſt venditionem: hoc probato, alienatio pręſumitur fictitia, & debitor non tenetur de iure tradere pignus emptori; ideo iſto caſu non cenſebitur remiſſum ius pignoris per creditorem, qui conſenſit alienationi, tex. eſt not. ſecundum lecturam Bart. ibi, in l. ſicut. § ſuperuacuum. ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſolu. ubi Bart. ſubdit hãc praxim procedere, & ſi uenditor conſtituerit ſe emptoris nomine poſſideret, refert & ſequitur Felin. in cap. ſi cautio. num. 67. verſi. quod ex quo emptor. extra, de fide inſtrumen. & Nicoſ. in tract. de pignor. & hypot. parte tertia, membro ſecundo, nume. 31. uerſic. nono fallit. In conrarium poterit emptor articulando probare, qualiter licèt venditor remanſerit in poſſeſſione pignoris, nihilominus ſibi correſpondet de fructibus. hoc probato nõ ſimulata neque fictitia dicetur uenditio, ſed uera, ſcdm Bart. in d. l. ſicut. § ſuperuacuum. nu. 6. uerſ. niſi uenditor. ff. quib. mod. pign. uel hypoth. ſolu. & habetur per eũdem Bart. in l. ſolita. C. de remiſſio pignor. refert & ſequitur Nicoſ. in tractã. de pignor. & hypoth. par. 6. memb. 2. nu. 31. uerſ. niſi forte.

1199 Quęro quadringenteſimononageſimoquarto, executor † datus ad capellam conſtruendam, qualiter articulando probabit expenſas, quas in ea conſtruenda impendit? Dic, hoc præſumi ex qualitate operis, & ex qualitate tẽporis adhibebũtur ergo duo architecti, qui hoc exiſtiment. §. quid aũt. Auth. de non alienan. firmat hoc Bal. in l. id quod pauperibus. nu. 40. uerſi. tertio & ultimo quæritur. C. de epiſc. & cleric. cuius opinio cõprobari poteſt ex cõgeſtis per Bar. in l. cũ ſeruus, nu. 3. verſ. vide ergo quid habes probare. ff. de uerbo. oblig. & circa hanc qõnem vide quę ſcitè cumulat Maſc. in tract. de prob. to. 2. conclu. 709. eodem modo ſcilicet ex qualitate operis, & temporis poterunt probari expenſæ factæ in meliorando aliquam rem ſecundum Bald. in l. ſuper emenei, nu. 1. uerſ. quia ſi ſunt expenſæ. C. de euict.

1200 Quæro quadringenteſimononageſimoquinto, ſeruus, cui † legatæ eſt

eſt libertas ſub conditione reddendarum rationum, quid articulando probare neceſſe habebit, ad libertatem cõſequendam? Dic, quòd habebit quatuor coniunctim, & copulatiue articulando probare. quorum primum eſt, ut doceat ſe non ſubtraxiſſe aliquid ex ijs, quæ acceperat ex rationibus dominicis; Secũdum eſt, ut doceat, qualiter in rationibus non ſcripſit ſe expendiſſe illud, quod uere non expendit; Tertium, ut reſtituat heredi teſtatoris illud, quod remanſit in rationibus apud eum; Quartum & vltimum eſt, vt doceat, qualiter debitores, cum quibus ipſe contraxit gerendo domini negotia, erant idonei tempore, quo credidit eis, & talis conditionis fuiſſe dictos debitores in dicto tempore, vt quilibet diligens paterfamilias crediturus eſſet. Hanc articulandi & probandi formam habes ex l. qui ſub conditione. ff. de condi. & demonſtr.

1201 Quæro quadringenteſimononageſimoſexto, traditio rei an probetur per inſtrumentum? Dic, quòd aut † confectum eſt in conſpectu rei, aut non: primo caſu probatur traditio rei per inſtrumẽtum: ſecundo uero caſu nõ, ſed tantũ probatur licentia poſſeſſionis apprahendẽdæ. l. prædia. ff. de acquiren. poſſeſ. facit tex. in c. inter dilectos. extra de fide inſtrum. refert & ſequitur Bal. in l. vindicia. num. 1. verſ. ſed iuxta hoc quæro. C. de rei vendic.

1202 Quæro quadringenteſimononageſimoſeptimo, valor † animalis qualiter articulando probetur? enixè, & diffusè ponit Angel. in l. ſi quis vxori. §. ſi ſtatuliberi. num. 1. ff. de furt.

1203 Quæro quadringenteſimononageſimooctauo, contractus † celebratus cum carcerato, vt viribus ſubſiſtat, quid erit articulando probandum? Dic, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter contractus initus per carceratũ, eſt futurus vtilis dicto carcerato cõtrahenti, vt quia tendit ad eius liberationem, & non ad vtilitatem indebitè carcerantis l. metum. § quod licet. ff. quod met. cauſ. l. nam & ſeruius. ff. de negot. geſt. firmat Bartolus in l. qui in carcerem. num. 1. verſi. ſecus ſi alteri vbi clarius hoc idem tenet apoſtill. ad eum; ibi in litera g. ff. quod met. cauſ. & in l. qui à latronibus. nu. 2. verſic. qd in carcere. ff. de teſtamen. ſequitur Baldus in rubrica. nu. 4. uerſic. hoc verum niſi contractus ſit vtilis. C. de reſcind. vendit. vbi apoſtill. ad Bald. ibi in litera d, concordantes allegat, cum quibus pertranſit Fabian. de mõte ſancti Sabin. in tract. de empt. & vendit. tertia quæſtio. principali, queſt. 13. verſi. quando contractus futurus vtilis.

1204 Quęro quadringenteſimononageſimonono, tutor † vt ſalarium pro tutelæ adminiſtratione pětere poſſit, quid articulãdo probabit?

Reſpon-

Reſponde quòd habebit neceſſe articulando probare, qualiter eſt fidelis & pauper, & quod propter adminiſtrationẽ tutelæ dereliquit facta propria, & quod oportuit ſępenumero extra ciuitatem & aliquã extra territorium exire: tunc ijs probatis, cauſa cognita poterit tutori ſalarium cõſtitui, ut eſt tex. & ibi gl. & Bart. in l. 1. tutoribus. §. fin. ff. de adminiſtr. tutor. & facit tex. quę ibi ad hoc notat Bart. in l. eos. ff. de tutel. & notat idem Bart in l. athleta. §. tutelæ. ff. de excuſ. tutor. & habetur per eundem Bart. in l. 1. §. ſi pupillus. nu. 3. verſic. ſi egeat. ff. de tutel. & ration. diſtrahen refert & ſequitur Aret. in §. actionum. nu. 80 verſ duodecimò ſcire debes. Inſtit. de action. & ante eum Fab. in §. primo. nu. 2. uerſ. in eo q plus expẽdit. Inſtit. de tutel.

1205 Quæro quingenteſimo, voluntas patris † in legitimare volendo eius filium ſpurium, qualiter articulando probetur? Reſponde, ſatis dici de voluntate patris conſtare, ſi probetur, qualiter pater viuens dixit, quòd volebat filium legitimare: uel quia probetur, quòd pater Principi ſupplicauit prò cauſa legitimationis, & legitimãdi poteſtatem habuit, & obtinuit: nam licet pater decedat legitimatione non obtenta, dicetur plenè conſtare de patris uoluntate præambula in legitimando filium ſpuriũ, ſcdm. Iaſ. conſ. 127. dubitatur in occurrenti caſu. nu. 5. uerſ. & ſufficit ſi ex aliquibus ſignis. volum. 4. licet contrarium voluerit idem Iaſ. ſibi contrarius. conſ. 22. in quęſtione vertente. colum. 2. uerſ. nam quamuis pars aduerſa conata fuerit per teſtes probare. uolum. 5. tamen priorem opinionem ſequitur & tuetur Crau. in tract. de antiquit. temporum, parte prima. nu. 59. verſi. de voluntate autem patris dicitur conſtare per ſigna. Vnde tenendo priorem opinionem quæro, quõ infringi valeat iſthæc probatio per uenientes ab inteſtato? Breuiter dic. eam ſatis dici eliſam, ſi probetur, qualiter pater lacerauit litteras licentiæ obtentæ ſuper legitimatione filij ſpurij, ex facto enim contrario voluntati pręcedenti præſumitur ipſius voluntatis mutatio, ſcdm Decium in l. pacta nouiſſima. numero decimo. uerſi. ſed hic exacta contrario. C. de pact. vel ſi probetur, quòd pater declarauit nolle amplius ſpurium legitimare; vel quia probetur ingratitudo filij erga patrem, ijs probatis vel ipſorũ altero, ſatis ſuperque dicetur conſtare de mutatione voluntatis, ſecundum Crauettam in tractatu de antiquitate temporum, parte. 1. nu. 61. verſi. niſi probetur de aliquo facto contrario.

1206 Quæro quingẽteſimoprimo, voluntas † donatoris quòd voluerit reuocare donationem, quibus probationibus conſtabit? Dic, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter donator dixit i vita velle

reuoca

reuocare donationem uitio ingratitudinis; nam hoc probato, etiam donatore mortuo, poterit eius hæres reuocare donationē, & causā ingratitudinis probare, ſecundū Guid. Pap deciſ. 214. refert & ſequitur Crau. in tract. de antiq. temp. par. 1. nu. 59. verſ. ubi ſi donator.

1207 Quæro quingenteſimoſecundo cōfeſſio mariti de dote † recepta, ut præiudicet creditoribus, quid erit articulandō probandum? Reſponde, ꝙ erit articulando probandum, qualiter vir exhibuit alimēta uxori tanquam dotatæ. hac coniectura uſus fuit Bal. ad adiuuandā confeſſionem mariti de dote recepta, in l. unica nu. 4. uerſ. ut qa uir exhibuit. C. de priuileg. dot. cuius dictum refert Soc. conſi. 82. ſuper quæſtionibus præpoſitis. nu. 3. uerſ. nam dicit Bal. uol. 3. & Dec. cōſi. 536. in cauſa quæ agitur. Mantuæ. nu. 10 uerſ. vnde quæritur gratia exempli. vol. 2. & Gozadin. conſ. 42. in caſu propoſito videtur dicendum. nu. 13. verſ. quarto inſtrumentum dotis. & Crau. conſ. 40. proponitur quod nobilis Guido num. 4. verſ. puta quando maritus vxorem. vol. 1. Sed aduerte, quòd coniectura Bal. in dicta l. unica. & eum ſequentium, uidelicet, quòd dotis numeratio præſumatur, quando maritus diu uxorem aluit, cum non tam diu uxorem indotatam habere uoluiſſet, ſi dotem vere non habuiſſet, multos habet contradictores, & præſertim Bal. nouel. in tracta. de dote. parte 10. num. 15. uerſ. quæ tamen cōiectura eſt multum debilis. & Soc. qui fuit ſibi contrarius in l. prima nu. 102. uerſ. ſecundum correlatiū eſt, quod talis confeſſio. ff. ſo lu. matrim. & Gozad. ſimiliter ſibi cōtrarius conſ. 28. uidetur prima facie dicēdum. nu. 23. uerſ. ſeptimo fortius procedit. & Crau. pariter ſibi contrarius in tract. de antiqu. tempor. partic. 3. num. 71. uerſ aduertendum tamen, quòd coniectura Bal. Ego autem vermis, & non homo, in tantorum patrū cōflictu, ne uidear potius zizaniam ſeminare, q̃ aliquid in mediū afferre, fœdere diſtinctionis eos cōcordare audebo, & dicam priorem opinionem procedere, qn confeſſionē mariti de dote recepta præcederēt capitula matrimonialia dotis premiſſæ, ſecundam uero opinionem ſibi locum vēdicare, quando emanaret confeſſio de dote recepta, nullis præcedētibus capitulis matrimonialibus iſthæc diſtinctio ſiue mauis concordia, colligitur ex deciſ. Afflict. 402. Si tamen ſimpliciter uelles tenere priorem opinionem tanquam magis communem, poteris reſpōdere ad Docto. contrarium tenentes, quòd id dixerunt diſputandi gratia, & acuendi cauſa eorum ingenium, ut firmat Soc. in d. conſ. 82. num. 3. verſ. & licèt aliàs diſputatiue. uol. 3. & Gozadin. conſ. 42. nu 13. uerſ. tamen ueritas eſt probab. & communis opinio.

Item

1208 Item poterit articulando probare, qualiter† maritus quo tpe, confeſſus fuit dotem recepiſſe, ſciebat, ſe non eſſe ſoluendo, vel uidebat ſe in futurum non eſſe ſoluendo; in ijs caſibus præſumitur, quod cõfeſſio ipſa emanauerit in fraudem creditorum, etiam futurorũ: ideo non mirum ſi non nocet, ſecundum gl. in authen. ſed iam neceſſe. in verbo, ſuſpitio. & in verbo, aduerſus. C. de don. ante nupt. ſequitur Soc. in l. 1. nu. 108. uerſi. quarta cõcluſio ſit. ff. ſolu. matrim. refert & ſequitur Gozadin in d. conſ. 28. uidetur prima facie dicendum. nu. 26. verſic. vndecimo quoties maritus ſcit.

1209 Item poterit articulando probare, qualiter† maritus, poſt confeſſionem factam de dote recepta, ex magno interuallo iterum ipſe incertus recognouit debitum dotis. arg text. in l. cum de in rẽ verſo. ff. de uſu. refert licet non firmet Bald. nouell. in tract. de dot. par. 10. nu. 15 uerſi. uel ſi poſt cõfeſſionem multas alias coniecturas tam ad coadiuuandam confeſſionem de dote recepta, quàm ad ipſam confeſſionem elidendam, videre poteris ad Bellon. conſi. 4. diligenter cõſiderato facto. per totum, & in conſ. 87 Ioannes Iacobus Seluaticus. pariter per totum. quorum dictis ſingulariter adde, quòd ſi concurrãt duo creditores contra eundem debitorem, quorum primos in tempore habeat inſtrumentum confeſſionatum; & ſecundùs de actuali numeratione habeat inſtrumentum, quòd præferri debeat ſecũdus. per tex. not. in l. ſi diuerſis. iuncta ibi gl. in uerbo, data. C. qui pot. in pign. hab. quem ad hoc mihi allegat Dominus Cattellian. Cott. in ſuis memorabil. in ver. creditor prior. & Vrſill. ad Affl. in deciſ. 402. in fin. quib addo Maſcard. idem tenentem in tract. de prob. tom. 1. concl. 372. nu. 2. & Rubeus Alexan. conſ. 78. preſupponitur in facto quòd Magnificus Dominus. qui ad idem allegat text in lege ſi quis poſthac. C. de bon. proſcript quod nunc pendet in facto & ego nuper conſului in cauſa, quæ agitur inter Dominum Horatium Sanges, & Magnificum Cæſarium Lapellegrina, & Aureliam Romanam, aliàs de Abenante.

1210 Quæro quingenteſimotertio, liber ſociorum† vt probet inter ſocios, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic eſſe neceſſe articulando probare, qualiter liber fuit ſcriptus per inſtitorem ad hoc deputatum per ipſos ſocios; nam ſine dubio videtur probare, tam inter ſocios quàm pro inſtitore, cum eius perſona fuerit approbata ab ipſis ſocijs: ideo quicquid reperitur ſcriptum in tali libro per inſtitorẽ, ſcriptum preſumitur de mandato ipſorum ſociorum, ſecundum Soc. conſ. ducenteſimononageſimoprimo. viſis literis mihi deſtina-

Digitized by Google

tis.nu.14.verſi.maxime quia ſunt conſcripti a communi inſtitore. vol.2.Sed pone, ꝙ non fuit ſcriptus ab inſtitore, ſed ab vno ex ſocijs,quid tali caſu erit probandum,ut huiuſmodi liber probet inter ſocios? Dic,quòd debet apparere, quòd fuit ſcriptus de cõmiſſione aliorum conſociorum,ſecundum Alex.conſ.186. viſis ſubtiliſſimis dubitationibus.nu.1.verſi.vel ab uno de commiſſione ſociorum.vol. 2.& iſto caſu ſufficeret apparere de tali cõmiſſione,tacite,probando, qualiter ſcribens eſſet ſocius, & quòd ipſe erat ſolitus & conſueuerat ſcribere negotia & computa ſocietatis,alijs ſuis ſocijs ſcientibus & non contradicentibus;imo vtentibus dicto ſuo libro,& eo ſe iuuãtibus.l 1.§.magiſtrum.ff.ad exhib.in tex.ibi,cęterum ſi ſcit & paſſus eſt in vno miniſterio fungi,ipſum propoſuiſſe videtur,quem tex.in ſimilibus terminis noſtris allegauit Alex.cõſi.157.viſo inſtrumento donationis.nu.10.verſ.ſecundo reſpondeo.vol.2 quem in proprijs terminis noſtris,refert & ſequitur Crau.in tract.de antiq.tempor. par.1.lim.4.nu.56.verſ.quod ſcribens eſſet ſocius.vbi in nu.60.verſ. ſed quæro hic ſubdit nouem eſſe neceſſaria,ut liber rationum probet quoad alios.vide ad eum;nam te eum vidiſſe minime pœnitebit.

1211 Quæro quingenteſimoquarto,cõſanguinitas vt † probetur per teſtes de auditu,quæ probatio erit neceſſaria,quæve concurrere dẽant? Rñde,duodecim eſſe & fore in articulis deducenda, quæ quiſque de pet ſe elicere poterit ex tex.in c.licet ex quadã,ext.de teſtib.refert & ſequitur Crau.in tract. de antiq. temp. par.1 in ca.incip. viſo de fama,in antiquis nu.6.uerſ.quod ad hoc vt probetur conſanguinitas.

Quæro quingenteſimoquinto, dixi tibi ſupra quæſt......generice
1212 † quę requirantur ad mercedis remiſſionẽ obtinendam, modo ad ampliorẽ ornatũ dictæ quæſtionis,conductor molendini quid articulando probabit,ad obtinẽdam remiſſionem mercedis, ſiue penſionis in totum ſiue in partem? Dic,faciendo articulũ, qualiter flumen ꝑ magnas pluuias mutauit alueum ſolitũ & antiquũ curſum, hoc probato remiſſioni mercedis locus erit,ſcdm Na.cõſ.449.vol.1.quẽ refert & ſequitur D.Vinc.Carroc.in tract.de loc.& conduct. in tit.de remiſſ.merced.nu.56.uerſ.quid dicemus in conductore molendini.

1213 Quæro quingenteſimoſexto,quartam † non dẽri epiſcopo de relictis factis Eccleſijs parochialibus,qualiter probetur? Rñde,hoc probari poſſe conſuetudine,ad quã probandã admittuntur rectore Eccleſiarum,licèt de proprio cõmodo tractent,ſcdm Alex conſ.78. in cauſa & lite inter Bartholomæum nu.2.uerſi.unde dicit Ioan.Andr. vol.1.refert & ſequitur Bertac.in ſuo repert.in uerbo,quarta epiſcopalis.

Digitized by Google

palis.verſ.42.& in ver.cōſuetudo.verſ.128.& ī uer.teſtes deponūt. verſ.183.ſed qualiter hēant deponere teſtes in probando hanc conſuetudinē.uide ad Alex.conſ.45.uiſis atteſtationibus teſtium.vol.2.

1214 Quæro quingenteſimoſeptimo,appellationē fuiſſe†malitioſe interpoſitā,qua probatione cōſtabit? Vide gl.in c.ſuggeſtum.in ver. ſi quis deprehenſus ext.de appell.vbi Abb.num.9. verſi.in gloſ.fin.

1215 Quæro quingenteſimooctauo,ceſſio†ꝙ non ſit ſimulata,qualiter articulando probetur? Remitto me ad Carau.tit.228.item quod nullus priuilegiatus trahat.num.11.verſi dicitur autem conſtare nō eſſe ſimulatam, cuius dicta habentur ad Spec.in tit.de ceſſio,action. nu.6.uerſi.verum.ſi actio.

1216 Quæro quingenteſimonono,alluuio† qualiter articulando probetur? Dic,probari teſtibus deponentibus,ꝙ viderūt minutatim incrementum a flumine illatum,ſcd̄m Bar.ī tract.de alluuion.§ p alluuionē.nu.3.uer.qui dicit qđ ipſe vidit qđ fuit de mēte Azon. in ſumm. in tit.de rer diuiſ nu.26.& hr̄ ad Doct.in §.præterea.Inſt.eod.tit.de rer.diuiſ.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl.81.

1217 Quæro quingenteſimodecimo,dolij† vini capacitas,qualiter articulando probetur,deperditis omnibus dolos,ſolo uno tātum dolio remanſa? Remitto me ad Bart.in tract.de alluuio.figur.21.qui ponit optimum probandi modum,uide ad eum.

1218 Quæro quingenteſimoundecimo,uiam†eſſe publicam,an probetur per teſtes deponentes ꝙ illanc publicè longo tempore itum fuerit? Breuiter reſponde,ꝙ non.l.1.§. ſūmma cū utilitate ff.de his qui deiecer.uel effuder.per quem tex.ſic tenuerunt Cæpoll.in tracta. ruſtic.pręd.c.3.nu.18. uerſ.& nota ſing.quod ad probandam uiam eſſe publicam.& Mateſila.ſing.92. nota unū dictum ſingulare.& ex noſtratibus Arn.proble.91.ſæpè mihi ex facto,quę nota in facti contingentia,quia ſi quis accuſaretur,quòd uiam publicam occupauerit, & conſtaret per teſtes,qui ſuper accuſatione inducti deponerent,illac publicè itum fuiſſe,non probant,ſecundum prædictos, quos cōcomitatur Alex.ad Bar in l.1.in litera h.ff.loc & itiner.publ.& in l. 1.in litera b.ff.de uia pub.& apoſti l.ad Matheſil. ſing.92. quæ autē dicantur uiæ publicæ,unicuique uidere fas erit in l.2.§.ſi quis nemine.verſi uiarum quędam. ff ne quid in loc. public.

1219 Quæro quingenteſimoduodecimo,clericus†in minoribus cōſtitutus ut perdat priuilegium fori,quid eſt in articulis deducēdum? Reſponde,in articulis deducendum eſſe,qualiter dimiſit habitū,& tonſuram,& immiſcuit ſe enormibus; item qualiter exercuit actum om

nino contrarium actui clericali: iſthæc praxis, & probandi modus ſe ligitur ex iuribus, quæ allegat Alex. conſ. 8. videtur ſuper primo dubio nu. 2. verſi. nam ad hoc vt clericus, & verſ. requiritur ꝙ exerceat. uol. 1. requiritur etiam quod in illis frequentauerit, & ꝙ in illis deprehendatur, ſecūdum Cępol. conſ. 1. col. 8. verſi ex quibus iuribus. refert & ſequitur Roland. à Vall. conſ. 4. in cauſa inquiſitionis criminis læſæ maieſtatis. nu. 32. verſi. quod ad hoc vt clericus. vol. 1.

1220 Quæro quingenteſimodecimo tertio, bona † in inuentario contenta fuiſſe a tutore pupillis reſtituta poſtquam effecti fuerunt maiores, qua probatione probabitur? Recurre ad Affl decif. 13. nu. 1. ver. quod omnia bona vbi fertiliſſimo campo Dominus Vrſill. omnia eius dicta comprobat, & late diſcurrit.

1221 Quæro quingenteſimodecimoquarto, ſocium in rebus † ſocialibus pertractandis fuiſſe in culpa, qualiter articulãdo probetur? Dic, ꝓbari, ſi fiat articulus, qualiter ſocius non adhibuit in rebus communibus ſeu ſocialibus diligẽtiam, quam ſolitus erat adhibere in proprijs tẽpore ſocietatis. l. ſocius ſocio, ff. pro ſoc. §. fin. Inſt. eod. tit. refert & ſequitur Alex. conſ. 47. circa primum de quo quæritur. nu. 7. verſic. quare ad oſtendendum. uol. 1.

1222 Quæro quingẽteſimodecimoquinto dominiũ † infantis qualiter articulãdo ꝓbet? R n̄de ꝓbari p famã: itẽ p banimẽta, ſm Alex. cõſ. 4 vr iſpectis ijs. nu. 10. verſi. vbi dat ſingularẽ practicã. vol. 2. ubi ad hoc allegat Bar. idẽ tenẽtẽ in l. rẽ alienã. nu. 6. verſ. ad probandũ aũt dominium ff de pignorat. act. & in l. rẽ quę nobis. nu. 4. verſi. officio iudicis fiant bannimẽta. ff. de acquiren. poſſeſſ. & ad illud quod dixi dominiũ in antiquis probari per famã. uide ſuper hoc Crau. qui late hoc examinat in tract. de antiq. tempor. p. 1. uerſ. viſo in hac parte.

1223 Quæro quingenteſimodecimoſexto, valorẽ † rei ſuæ quẽ ſcire, qualiter articulãdo probet? Dic, faciẽdo articulũ qualiter ille, de cuius ſciã & ualore rei ſuę tractatur, verſabatur in cultura rerũ, de quarũ ualore agebat, ſcd̄m Bal. i l. 2. nu. 9. uerſi. ſexto quæro. C. de reſcind. vẽd. refert & ſeq̄ Dec. cõſ. 583. iuridicã eſſe arbitror cõcluſionẽ n. 4. verſi ꝙ ubi quis uerſabat. uol. 2. & Soc. conſ. 48. uiſo inſtrumẽto. nu. 4. uer. ſecundo poſſunt defendi. uol. 4. refert & ſequitur Bern. Alfan. in collect. iur. ciuil. nu. 31 i fi. cũ quibus conuenit Bar. in l. quiſquis. C. de reſcind. vend. & in auth. ſed cũ teſtator. nu. 5. verſi. quid i dubio. C. ad l falc. ex dictis cuius poteris alios probandi modos ſciẽtiam circa ualorem rerum tam in actibus viuentium, quàm morientium de per te ſeligere, ad quem te remitto, cũ magiſtraliter loquatur,

tur,cuius dicta miro ordine recenſet Imol.in l.ſi quis cum aliter. ff. de uer.oblig.& in c.cum contingat.ext.de iureiuran.

1224 Quęro quingenteſimodecimoſeptimo,auxiliũ† quẽ ante patratũ homicidiũ pſtitiſſe,qualiter articulãdo probetur? R̃ndẽ,pbari faciẽ do articulũ, qualiter ille,qui de auxilio præſtito impetitur,præſtitit ferramẽta ad aperiẽdã domũ alicuius,ut latitãtes in ea occideret uel furtũ faceret,& committeret,vel ſcalam ſciens cõmodauerit ad ſca landã domũ.l.ſi pignore.§.cũ furti.uerſi.qui ferramẽta.ff.de furt. fir mat Bar.in l.in furti.§.ope.n.2.ver.& ſi pręſtat ferramẽta. ff.de furt.

1225 Item qualiter præſtitit domum,ut in ea† ſe reponerent uel abſcõ derent delinquentes,ut ex ea tranſiens occideretur,uel ut de homicidio tractatus & alloquutio fieret.l.& ſi amici.§.ſed ſi in domũ.n u. 2.uerſi ultimo nota quòd ille,ff.de adulter.

1226 Itẽ qualiter mutuauit pecuniã malefactori;per pecuniæ † etenim mutuationẽ infertur ſuffragiũ,ſcd̃m Bart.i l.cuiuſcũq.nu.2.uer.itẽ nota q quicunq; mutuat.ff.ad l.Iul.Maieſt.cui adde idẽ ex noſtrãtibus voluiſſe Affl in conſt.regn.quicunq; mulierem.nu.1.ver.nã etiã pecunia.videlicet ad emendũ arma,& alia præparamẽta, ſcd̃m Carrer.in ſua crim.prax.ubi hæc refert in materia homicidij.in 2.par.homicid.in c.homicidiũ aũt.nu.4.verſ uidelicet ad emendũ arma,addo Marſ.in l.ſi ſcientẽ.nu.2 uerſi.quod illi qui mutuant.ff de parricid.

1227 Item faciendo articulum,qualiter† præſtitit opem homicidiario, dicendo,eas ad occidendũ;quia adiuuabo te vt euadas,vel ducam in ſtrumenta ad ſepeliendum cadauer,ſecundũ Cæpoll.qui concordãtes allegat.conſ.27.requiſitus extitit,per totum.

1228 Itẽ qualiter ſciens latrones aut† inimicos latitare in aliquo loco, cauſa occidendi tranſeuntem, & ille euntem per aliam uiam eum reduxit ad uiam & locum,vbi aſtabant latrones & inimici;nã hoc probato dicitur pręſtari opem homicidio,ſi trãſiens fuerit occiſus,ſcd̃m Gand qui dicit ex hoc ſolo indicio quem poſſe ſubijci quæſtionibus in tract.de malefic.in rub de indic.indubit.nu 25.uerſi.decimũ colligitur indicium,refert & ſequitur Carrer.in ſua cri.prax.in mater. dant.cauſ.homic.nu.4.uerſi.exemplificat in eo qui ſcit latrones.

1229 Item qualiter multi malefactores erant† coadunati ad occidendũ talẽ,quem ille, qui de auxilio impetitur, auide perquiſiuit,vbi erat, & morã trahebat,& eo inuento denunciauit dictis malefactoribus, qui ad eum accedentes occiderunt eum;nam tũc explorator perquirens,& nuncius dicitur præſtare auxiliũ,ſecundũ Marſ.in l.ſi ſcienter.nu.3.uerſi.ubi dicit,quòd nũcij.ff.de parricid.quod fuit de mente An-

Digitized by Google

te Angeli.in tract.de malefic. in verbo, Sempronium mandatorem nu.16.quæſt.6.verſi.quod ſing.nota contra iſtos portantes.

1230 Itē qualiter ille, q de auxilio inquiritur, verbis robur præſtitit maleſactoribus, ut timorē aduerſarijs incuteret: nā hoc probato poterit de auxilio puniri, ſcdm Innoc. in c.1.ext.de homicid. refert & ſequit Affl in conſt.regn. quicunque mulierem.nu.1.not.1.verſic.nam ille dicitur opem præſtare. Sed qualiter probetur, q fuerit in rixa non animo impartiendi auxilium, uide Grau cōſ.309.fiſcus Caramaniæ. nu.6 verſi.circa inſiſtētiam. volu.2 & Pariſ.cōſ.152.per totū.vol.4.

1231 Quæro quingenteſimodecimooctauo, litigantibus † duobus presbyteris de beneficio quod poſſidebatur per vnū ex eis, ſi ſuperueniat frater carnalis alicuius ex dictis presbyteris & occidat competitorē, vt non puniatur presbyter ſuperuiuens, quæ probatio eſt neceſſaria? Reſponde, quòd debent fieri articuli, per quos appareat ordo facti, videlicet qualiter frater clerici ſuperuiuētis, qui occidit, illū clericū cum eo altercantem, non erat cum clerico ſuperuiuente, nec in eius auxilium inuocauit, nec mādauit, nec ratum habuit dictum homicidium, ex quo rixa fuit excogitata, & improuiſa, ſecundum Bald. qui hanc probandi formam ponit in l. data opera. C qui accuſ.non poſſ. quem refert & ſequitur Affl.in conſt.regn.terminum vitæ.num.45. verſi.decimo & vltimo quæritur.& vltra iam dicta quem fuiſſe in rixa non animo inferendi auxiliū, qualiter probetur, vide ſupra prox. præced.quæſt.in fi quibus proxime per me dictis adde Cæpoll. cōſ. crim.prim.ſcio magnifice & generoſe prætor.nu.9 verſ præſumptiones autem quòd quis non fuerit in rixa.& ad Franciſ.Hercul.in trac. de mod. proband negatiu.nu.166.uerſi.quod aliquis non interfuit.

1232 Quæro quingenteſimodecimonono, remediū † l.2. C.de reſc.vē. vt quis poſſit intentare contra ſecundum emptorum, quę probatio eſt neceſſaria? Dic, quòd erit neceſſe articulādo probare, qualiter primus emptor, contra quem de iure venit intentandum dictum remedium, non eſt ſoluendo, tunc ex ęquitate in ſubſidium poterit intentare hmōi remedium cōtra ſcdm emptorem, ſecundum Salic. in l.2. nu.18.uerſi quia aut prior emptor nō eſt ſoluēdo.C.de reſcin.uend.

1233 Item qualiter emptio ſecundo loco facta de re † priori emptori vēdita laborabat eodem morbo, quo laborabat prima venditio, ſcilicet quia eo modo, quo eſt læſus primus venditor in prima venditione, eodē modo eſt læſus ſecūdus venditor in ſecunda vēditione: nā hoc caſu primo emptore nō exiſtēte ſoluēdo, poterit intētari vtilis cōtra ſecundum emptorem.arg.tex.in l.plane.§.ſi quis rogatus ff.de legat. 1.& eſt

Digitized by Google

1. & eſt ratio,ne in eo pluri,qđ nõ ſoluit,locupletetur cũ alterius iactura: ſed vbi ſecũda vẽditio nõ laboraret eodẽ morbo,quo prima, vt qa ſcđs emptor iuſto prætio emit,tũc æquitatis iſta ceſſaret,cũ vterq; tractet de dãdo vitando,quo caſu potior eſſe dẽt cõdõ poſſidentis,& tãtò magis,quãto primo vẽditori poſſet qd imputari,ſcđm Salic.in d.l.2 nu.18.uerſi.ſaluo vbi emptio ſecũda.C.de reſcin.vẽd. Ex cuius dictis,ni fallor,ſumitur ſingularis cautela pro ſecundo emptore,vt eo docẽte de iuſtitia ꝑtij rei,ab eo ſcđo loco emptæ,ceſſet cõtra ipſum ſecundum emptorem remedium.l.2.C.de reſc.vend.quã mãda memoriæ: nam ex ea ingentem honorem tibi comparabis,prout multocies mihi contingit in diuerſi cauſis,& ſignanter in cauſa Aſcanij de lo Liuito terræ Vingianelli,contra quem,cum tamquam ſecundum emptorem cuiuſdam vineæ fuiſſet intentatum remedium.l.2.C.de reſcin.vend.nobis articulantibus & probãtibus iuſtum pretium,quo ipſe vineã emerat,cũ refectione expenſarũ,fuit abſolutus.

1234 Quæro quingenteſimouigeſimo,quem†ex animo non deliquiſſe, qualiter articulando probetur? Dic,probari,ſi fiat articulus,qualiter impremeditatus,& caſu fortuito fuit in rixa, & in ea ſuperuenit,vt quia impetu quodam audiuit rumorem, & rixam fieri cum eius conſanguineis,quo caſu dilinquendi animus nõ conſideratur,ſcđm Ancar.conſ.216.nos Bartholomęus de Salicito.nu.3.ver.ſed ex fricatione.& nu.4.verſ.vere credimus quod non animo . quem refert & ſequitur. Grau.conſ.309 fiſcus Caramaniæ inquietat.nu.6.verſ.tertio ex alio ceſſat animus delinquẽdi vol.2.& poſt eum Franc.Hercu.in tract.de mod.prob.negatiu.nu.166.verſ.itẽ ſi quis imprę̈meditatus.

1235 Quæro quingenteſimouigeſimoprimo,quæ probatio eſt neceſſaria,ad probandum,quòd dominus non habuit animum vulnerandi famulum? Reſponde,faciendo articulũ, qualiter famulũ caſtigauit cum funiculis: tali caſu dominum non habuiſſe animum vulnerãdi famulum præſumendum eſt,ſecundum Alex.conſ.75.viſo themate viſaque inquiſitione.nu.5.verſi. ſed dictus ſenatus nõ cũ ferro. vol. 3.refert & ſequitur idem Franciſ. Hercul.in tract. de mod.prob.negatiu.nu.166.verſ. & in caſtigante famulum, quorum dictis multũ concinnit tex.in l.vnica.C.de emend.ſeru.

Quæro quingenteſimouigeſimoſecundo,vxorem non eſſe,quali
1236 ter†articulando probetur,maxime qñ uxor non eſt in probatis ſuper matrimonio? Rñde,faciendo articulum , qualiter vir hẽt locum a muliere ſeu uxore ſeparatum,& mulier ſimiliter hẽt locum ſeparatum a uiro,& uir qñ ſibi placet,accedit ad locũ mulieris,& non mu

Digitized by Google

lier ad lorũ uiri: tunc ijs probatis nõ cẽſentur uir & vxor, ſed potius inter eos ſtuprum cõmitti dr̃, c. aliter a cõtrario ſenſu. 30. quæſt. 5. tenet in proprijs terminis Alex. conſ. 151. repetitus in cauſa. nu. 9. ver. quid ſi uir. uolu. 2. ubi ad hoc allegat Hoſt. in c. illud, ext. de præſum.

1237 Item faciẽdo articulum, qualiter † mulier, quam uirum cognouiſſe prætenditur, uilibus ueſtibus induta incedit, præter conditionem illius, qui maritus dr̃, quia tunc præſumitur, maritum tenuiſſe eam non ut uxorem, ſed tamquam ancillam: vñ ſi illa, quæ uxorem ſe eſſe dicit, in habitu uiduali incedit, tunc contra eã inſurgit pręſumptio contraria, ſcilicet, ꝙ non interuenerit tractatus uxorius arg. tex. in l. apud Labeonem. §. ſi quis virginẽ, ff. de iniur. refert & ſequitur idẽ Alex in d. conſ. 151. nu. 10. verſi. quia ſimiliter. vol. 2.

1238 Quæro quingẽteſimouigeſimotertio, collationẽ † de tali beneficio non fuiſſe factam, qualiter articulando probetur? Dic, probari per inſpectionem librorum, in quibus collationes beneficiorum ſolent regiſtrari: nã ſi ibi collatio, de qua contrauertitur, regiſtrata non reperitur, nõ pręſumitur facta, ſm Felin. in c. illud. nu. 7. uerſi. idẽ ſi forte ꝓbaretur, ext. de præſumpt. & in c. ſicut. nu. 31. verſi. & ſi probaretur collationem, extra de re iudic. refert & ſequitur Vant. in tract. de nul proceſſ. in tit. a quo & quib. mod. nu. 14 verſic. ſicuti ꝙ collatio.

1239 Quæro quingenteſimouigeſimoquarto, quem † deliquiſſe, qualiter articulãdo probetur? Reſponde, faciendo articulum. qualiter veniam petijt: eo enim ipſo ꝙ quis veniam petit, facit ſe culpabilem. arg. tex. in c. uenerabilem. ext. de elect. vbi tex. innuit, ꝙ petens abſolutionem ab excommunicatione, fateri videtur ſe ligatum: nam abſolutio præſupponit vinculum. C. ad diſſoluendum. ext. de ſponſ. impuber. & in l. decem. ff. de uer. oblig. ſic etiam ueniæ petitio præſupponit culpam. c. nerui. 13. diſt. contrarium ſcilicet, quòd ex petitione ueniæ non intelligatur cõfeſſum delictum, tenuit Alex. in l. 1. nu. 7. uerſi. & qui petit ueniam. ff. de nou. oper. nunc. quem ſequitur Iaſ. in d. l. decem. nu. 50 uerſi. ad idem facit, quia per petitionem ueniæ ff. de uerb. oblig. ſed tu in tantorum patrum conflictu pro concordia recurre ad Abb. in c. exhibita. nu. 6. uerſi dicit Hoſt. ext. de homic.

1240 Quæro quingenteſimouigeſimoquinto, illegitimum † quem eſſe, qualiter articulando probetur? Dic, quem illegitimum probari per inſtrumentum legitimationis, quia omnis diſpenſatio præſupponit ueritatem eſſe in contrarium, quod notatu dignum eſſe ſcribit Bal. in l. 2. nu. 1 uerſic. item nota quòd qui producit. C. de iure aur. anul. quem ſequuntur Alex. in l. 1. num. 8. uerſi. & ſimiliter an per inſtrumentum

Digitized by Google

mentum legitimationis.ff de oper. nou nunc. & apoſtill.ad Bart.in dicta. l.decem, in litera i. ff.de uerb. oblig. contra opinionem Bald. inſurgit Rom.qui dicit dictũ Bald.eſſe falsũ,in dicta l.1.ff. de oper. nou.nunc.ſed Bald.ſequitur & tuetur Paul.de Caſt.in l.decem.nu.4. verſic.item an ille qui produxit inſtrumentum legitimationis.ff. de uer.oblig.& nouiſſime Maſcar. qui Bal. opinionẽ multis ſimilibus comprobat,in tract.de prob.to.2.concl.848.nu.13.& in concl. 882. & in concl.883.& in concl.971.

1241 Quæro quingenteſimouigeſimoſexto, patria † poteſtas qualiter articulando probetur? Rñde,probari per inſtrm emancipationis,ſi Alex.ſequi uelimus in l.1.nu.10.uerſi.& an per inſtrumentum emã cipationis.ff.de oper.nou.nunc.& apoſtil.ad Bar.in l.decem. in litera i,prope medium.ff.de verb.oblig.refert & ſequitur Dec.in l.emã cipati.nu.3.not.3.uerſi.quod fuiſſet in poteſtate.C.de codicill.

1242 Quæro quingenteſimouigeſimoſeptimo guerrã præceſſiſſe, qualiter articulando probetur? Dic, probari per inſtrm treguæ,ut teſtatur idem Alex. in l.1,num.9.uerſic.per inſtrm pacis.ff.de oper.nou. nũc.quem in hac opinione præceſſit Bart.in l.legata inutiliter. nu.3. uerſi.ſed probatur guerram præceſſiſſe.ff de adimen.leg.refert & ſequitur apoſtill.ad Bart.in d.l.decem,in litera i,prope medium.ff.de uer.oblig.quibus addo Imol.idem tenẽtem,in lege cũ tale.§.fin.nu. 7.uerſi.quod in dubio præſumatur guerram præceſſiſſe.ff.de cõd.& demonſt.conuenit Iaſ.in d.l.decem.nu.18.ff.de uerb.oblig.& Maſc. in tract.de probation.tomo primo.concluſ.168.in fin.

1243 Quæro quingenteſimouigeſimooctauo, bannitum † quem fuiſſe, qualiter articulãdo probetur? Dic,probari per librum bannitorum, in quo talium bannitorum nomina deſcribi ſolent,ſm Bal.in l.moueor nu.1.uerſi.& qui reperitur in libro rebãnitorum,C.ſi ſeru ex portand.uen.referunt & ſequuntur apoſtill.ad Bart.in d.l.decem,in litera i, ꝓpe mediũ.ff.de uerb.oblig.& Alex in ſepè alleg.l.1 nu.10. uerſi.& an per librũ bannitorum.ff.de oper.nou.nunc. cõcordantes enarrat,& cumulat Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl.162.

1444 Quæro quingenteſimouigeſimonono,qualiter † articulando probetur quem non deliquiſſe? Dic,hoc probari per exculpationem offenſi:talis enim exculpatio operatur,vt nullis extantibus inditijs ſequi debeat liberatio:& ſi extant,non poſſit torqueri,ſecundum Bal. in l.1.nu.32.verſi.itẽ ſi teſtator exculpauit.C.commun.de leg quem refert,licèt ſimpliciter non firmet,Felin.in c.1.num.18.verſ. vbi dicit,quod ſi teſtator exculpauit.ext.de præſumpt.ſequitur Alex.cõſ.

1.viſo

Digitized by Google

1.viſo proceſſu inquiſitionis.nu.16.ver. quod ſi teſtator vulneratus. vol.3.& conſ.14.ponderatis narratis.nu.2.verſic.ꝙ ſi teſtator de offenſa,vol.3.& conſ.124.qm̄ abūde.nu.9.verſi.unde ſuppoſito dicit Bal.vol.6.& conſ.30.ex allegatis ĩ voce & in ſcriptis nu.13.verſ.vbi voluit ꝙ ſi teſtator.uol.7.& Marſ.ſing.22.cōfeſſio offenſi,& in eius crim.prax §.diligenter.nu.200.uerſi.ideo ſcias ꝙ exculpatio offenſi.& Girard.ſing.55.nota bene quod ſi vulneratus.nu.2.uerſ.tamen econtra,Boer.deciſ.90.nu.5.uerſ.ita cōfeſſio extra iudicalis inſtigātis,parte.1.& Folle.in ſua crim.prax.part.1.tert.part.princip.nu.78.

1245 Item quem,non deliquiſſe,probatur†per probationem bonæ famæ,& conditionis,adeò,ut inditia aliàs ſufficientia ad torturam,minuātur & eliduntur taliter,quòd quis ex eis torqueri nō poterit,ſecundum Bar.in l.deſertorem.§.ſed ſi ex improuiſo.nu.1.uerſic.quia probatio bonæ uitę.ff.de re milit.refert & ſequitur Franciſ.Hercul. in tract de mod.proban.negatiu nu.306.uerſ.quem non deliquiſſe.

1246 Quæro quingenteſimotrigeſimoprimo,qualiter,& per †quos articulādo probetur actus,qui dicitur falſo geſtus ĩ collegio?|Dic,hoc probari poſſe per homines de collegio,dicētibus,& audientibus nō fuiſſe facta mentionem de dictio actu,nec fieri potuiſſe,quin audiuiſſent ſic Felin.poſt Abb.in c.tertio loco.nu.5.uerſ.ſi illi,qui ſūt de collegio.extra de prob.quos concomitatur Dec.not.5.

1247 Quæro quingenteſimotrigeſimoſecundo, mercatorem† quē non eſſe,qualiter articulādo probetur? Dic,faciēdo articulū,qualiter nō ſuo,ſed alieno noīe negotiatur,cū is proprie mercator dici pōt, qui mercaturā ſuo nomine gerit,& non qui alieno;ſcd̄m Ang.in l.quamuis.in prin.ff.de acquir.poſſ.refert & ſequitur Grau.cōſ.100.Titius. Seius,& Sempronius pacti fuerunt,nu.1.uerſ.qui intelligitur de eo. uol.1.& qualiter probetur, quòd quis alieno & non ſuo nomine negotiatur,exacte ponit Franciſ.Hercul.in tract.de mo.proban.negatiu.nu.167.uerſ.& ex libro ſuo.

1248 Item qualiter ſemel tantum fuit† negotiatur;nam tunc ex unico actu quis mercator non dicit̄,ſcd̄m glo in l.prima.in uerbo,omnes. ff de tributor.actio.quam refert & ſequitur Bart.in l.legatis ſeruis. nu.3.uerſ.tertio quæro mercator.ff.de leg 3.& in l.mariti.§ qui quęſtū.nu.1.uerſ.ut mercator hoſpitator.ff.de adulter.ubi dicit quē hoſpitē non poſſe dici ex unico actu hoſpitādi,cōuenit Felin. in ꝓœm. decret.nu.45.verſ quarto limita & Bal.in rub.C.de conſt.pecun.vltimo quæro,qui præmiſſum modum probandi,quem non eſſe mercatorem,intelligunt,niſi vnicam mercātiam ſiue vnicum actū mercandi

candi

candi pręcederet profeſſio & matriculatio in matricula mercatorũ.

1249 Quęro quingenteſimotrigeſimotertio, prædia non eſſe ſubiecta collectis, qualiter articulando probetur? Dico, probari eo ipſo, ꝙ nõ inueniũtur in libro generalis ęſtimi, ſcđm Grau. cõſ. 111. ſpectabilis Iuriſcõſultus. nu. 4. uerſ. alia aũt ꝑdia nunquã fuerũt regiſtrata. uol. 1. Sed retẽto eodẽ themate, quæro, pone, ꝙ prædia ſunt poſita in cataſtro, & æſtimo, qualiter ꝓbetur libertas & exẽptio aduerſus onera collectorũ? Dic, ꝙ hoc probabitur, faciẽdo articulũ, qualiter dñs bonorũ collectatorũ fuit interpellatus, vt ſolueret, qui ſoluere cõtradixit, & à tpe contradictionis ſit elapſum ſiue finitũ tps ad præſcriptionẽ introductã. ita practicari docet Alex. conſi. 136. in cã & lite inter Iacobum. nu. 19. uerſ. primo quod fuerint aliquo tempore requiſiti. volu. 2. quẽ omnino uide, quia enarrat plurima reqſita. & licet multi cõtradicant Alex. quos commemorat Grau. in d. conſ. 111. nu. 25. uerſ. ex præmiſſis infertur. uol. 1. tamen Alex. in d. conſi. 136. habet magni nominis ſectatores, nec ab eo facile recedi poteſt, aut in praxi contra eius opinionem obtinere, ſcđm Stracch. in addit. ad Grau. d. conſ. 111. nu. 2. requiſita ad hmõi libertatem probandam. expreſſius & clarius exprimit Rolan. à Val. conſil. 5. pulchra profecto & dubia, nu. 55. verſi. primo quod allegans. uol. 1.

1250 Quæro quingenteſimotrigeſimoquarto, tu ſcis, ꝙ † ſtuprans uirginem tenetur eam dotare. l. ſi qua illuſtris. C. ad S. C. Orſician. c. primo, & 2. extra de adulter. ad hunc actum qualiter probetur aliquam

1251 non eſſe uirginem? Dic, faciendo † articulum, qualiter ille, qui dicitur ſtuprator, tempore, quo habuit rem venereã cum illa, quæ prętenditur, quòd uirgo erat, non erat uirgo cum fuerat ab alijs prius carnaliter cognita; Item qualiter anteaquam ille, qui prætenditur ſtupraſſe, cognouiſſet eam, ipſa mulier amicitiam habebat cum pluribus, cum quibus nocturno tempore, & in ſecretis locis conueniebat, & ſola ſtabat in lecto, permittẽs ſe ab illis actiuè, & paſſiuè oſculari, & in pudibundis tangi, quæ præſumptiones cum ſint ualde uehementes, lex ſumit ex eis uiuum argumentum, eam fuiſſe cognitã. c. literis. c. tertio loco. extra de prob. refert & ſequitur Pariſ. cõſ. 160. difficultas uertitur. nu. 23. uerſ. ut quia tempore quo. uol. 4.

1252 Quæro quingenteſimotrigeſimoquinto, debenti † de propria pecunia rem aliquam reemere, ut probetur, quòd uelit aliena pecunia redimere, quæ probatio erit neceſſaria? Dic, quòd erit neceſſe articulando probare, qualiter habẽs redimere propria pecunia, eſt pauper, & non induſtrioſus; hoc caſu non præſumitur habere propriam

pecuniam,

pecuniam,ſed aliena in ad remedium,ſecundum Grau. conſ. 191. in cauſa egregij Blaſij.nu.8.verſ.quo d agens eſt pauper.vol.1.

1253 Quęro quingenteſimotrigeſimoſexto, eccleſiam † non eſſe; ſed oratorium,qualiter articulando probetur? Rñde,faciendo articulũ, qualiter eccleſia nõ fuit conſtituta principaliter ad celebratiõnẽ Miſſarum,& aliorũ diuinorũ,nec fuit conſecrata per epiſcopũ,nec ſibi dos cõſtituta pro miniſtris & cultu diuino.c.nemo.de cõſecr.diſt. 1.

1254 Itẽ qualiter † nõ hẽt cãpanile.c.patẽtibus.extra de priuil.per q̃ iura hanc probãdi praxim ſubnectit Abb.in c.fin.nu.3.verſ.ſed quæro qualiter cognoſcitur.extra de cenſib. refert & ſequit.Frãciſ.Hercul. in tract.de mod.proban.nu.165.uerſ.& ita in probãdo nõ eccleſiam.

1255 Quæro quingenteſimotrigeſimoſeptimo,collectas † quẽ non ſoluiſſe,qualiter articulãdo probetur? Rñde,probari ex inſpectione libri,in quo collectas ſoluẽtes notari ſolẽt,ſcdm Bal in l.iuſtũ.in prin. verſ.vnde oĩs.C.de eden.& Gram decif.59.nu.16. alia in propoſito allegat Grau.cõſ.38.col.1.vol.1.& conſ.313.p totũ.volu.1.cõcordat Vãt.in trac.de nullit.proceſſ.in tit.a qu.& quib.mod.nu.15.verſ.aliquem non perſoluiſſe collectam.& Deciſ.conſ.496.in cauſa domini operarij.nu.7.vol.2,præmiſſa intellige,ſi per lõgum tempus fuiſſet hoc obſeruatũ,& ſi hæ ſolutiones neceſſario eſsẽt ſcribẽdæ in libro, & ꝙ à cõmuniter accidentibus id fieri cõſueuit,ſm Franciſ.Hercul. in trac.de mod.ꝓban.negatiu.nu.171.verſ.hoc maxime ꝓcederet.

1256 Quæro quingenteſimotrigeſimooctauo, confeſſionem † non eſſe verã,qualiter articulãdo ꝓbetur? Dic,probari,oſtẽſa falſitate cauſæ, ex qua cõfeſſio fuit interpoſita,ſcdm Alex cõſ.3.in cauſa & lite vertente inter Abraham.col.2.vol.3.refert & ſequitur Franciſ.Hercul. in tract.de mod.proban.negatiu.nu.175.verſ.ꝙ cõfeſſio nõ ſit uera. quorum opinio coadiuuari poteſt ex eo,ꝙ conſulẽdo firmauit idem Alex.conſ.69.in cauſa & lite inter Romeũ.nu.4.volu.3.& in cõſ.47. viſo themate & dubijs in princ.vol.7.qui voluit decretum nullum probari ex falſitate cauſæ,ex qua latum fuit.

1257 Quæro quingẽteſimotrigeſimonono,te nõ vidiſſe Titiũ, † occidi, qualiter articulãdo probet? Dic,faciẽdo articulum,qualiter tpe,quo fuit Titius occiſus,erat nox,& ibi nõ erat lumẽ,neque luna lucebat; vel poteris probare,ꝙ eras à longinquo;nox enim inducit tenebras ſuper terram,ex quo nõ videtur,ſcdm Bal.in l.ſi cũ exceptione.§. in hac actione.prope medium.in eadem glo.ibi,de nocte.ff. quod met. cauſ & in l.non ignorat.nu.13.verſ.idem ſi nõ potuit uidere propter noctis tenebras.C.qui accuſ.non poſſ.& in l.ſi nõ ſpeciali.nu.1.uerſ.

vnde

Digitized by Google

vnde teſtes, qui nõ poſſunt videre propter obſcuritatẽ. C. de teſtam. Quod autem teſtes, qui deponũt vidiſſe aliquem occidi de nocte, nõ probent vltra Doct. proximæ allegatos; firmat Alex. conſ. 4. viſo proceſſu inquiſitionis formatę. nu. 6. verſ. & teſtes deponebãt. vol. 5. refert & ſequitur Frãciſ. Hercul. in tract. de mod proban negatiu. nu. 194. verſ. ut ſi probare velim. Sed qñ delictum prætẽditur fuiſſe cõmiſſum de nocte, tũc aduertant officiales, vt diligẽter capiẽdo informationẽ interrogẽt teſtes de cã ſcientiæ, ſi luna lucebat, vel ſi ĩ loco cõmiſſi delicti erat lumẽ, aut aer clarus, & ſerenus. hęc habent ad regiã pragm. 29. §. itẽ interrogare & capere informationẽ ſi delictum eſt cõmiſſum de nocte. in tit. de offic. magiſtr. iuſt. ſeu mag. cur. vic.

1258 Quæro quingẽteſimoquadrageſimo, teſtis, † qui deponit de auditu ſuper aliquo negotio ſiue re, ut cõuinci poſſit de falſo, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, ꝙ erit neceſſe probare, qualiter erat in loco, à quo à cõmuniter accidentibus audire non poterat, quæ depoſuerat: & hoc ratione inueriſimilitudinis ei non creditur: imo redditur falſus: qđ em̃ veriſimile nõ eſt, falſitatis eſt imago, ſcđm Afflict. ĩ cõſt. regn. ſi quoniam. nu. 6. ver. & habẽtur remiſſiones, eoque magis, qa in probationibus quod veriſimile eſt, attenditur. Dec. conſ. 272. viſo proceſſu cauſæ vertentis. nu. 10. ver. & in probationibus attenditur. vol. 1. & Grau. cõſ. 61. D. Ant. de Boliaco. nu. 9. verſ. tertio ĩ materia probationis. uol. 1. & cõſ. 7. dicendũ uidetur prima frõte nu. 4. uerſ. rurſus maxime oĩum attẽdit' ueriſimilitudo eo uol. 1. refert et ſeq̃t' Frãc. Herc. ĩ trac. de mo. ꝓb. neg. n. 194. ver. ſi teſt. diceret ſe audiuiſſe

1259 Quæro quingẽteſimoquadrageſimoprimo, locũ eſſe † peſtilẽtẽ, & contagioſũ, qualiter articulando probet'? Dic, ꝓbari eo mõ, quo edocuit Pariſ. conſ. 33. etſi prima facie. nu. 11. verſ. tpe enim quo. vol. 3.

1260 Quæro quingenteſimoquadrageſimoſecundo, quẽ † nõ occidiſſe, qualiter articulando probetur? Dic, probari illum tunc tẽporis alibi fuiſſe, vnde veriſimiliter in loco delicti propter diſtantiam loci nõ poterat adeſſe, quod confirmari poterit ijs, quæ in ſimili adducit Grau conſ. 1. nu. 8. verſ. pater hæredis erat abſens. vol. 1.

1261 Quæro quingenteſimoquadrageſimotertio, iuriſdictionẽ † quẽ nõ hr̃e, qualiter probetur? Dic, faciendo articulũ, qualiter eueniẽtibus caſibus homicidij, & latrocinij, & ſimiliũ caſuũ exercẽdi iuriſdictionẽ, & ille talis iuriſdictione nõ fuit uſus, nec uti potuiſſet, quin ipſi teſtes uidiſsẽt, ſcđm Inn. q hãc probãdi praxim ponit in c. dilectus. nu. 3 extra de cappell. monac. refert & ſequitur Frãc. Herc. in tract. de mod. prob. negatiu. nu. 282. uerſi. aliquẽ iuriſdictionem non hr̃e.

Quæro

1262 Quæro quingenteſimoquadrageſimoquarto, vulneratũ† quẽ nõ fuiſſe, qualiter probetur? R̃nde, probari per inſpectionem corporis, cui ſi nullum inſit vulnus, vulneratum quem non fuiſſe deprehẽditur, ſcd̃m Bald. in l. fi. C. de reb. cred. ꝓ quo facit tex. in l. pediculis. §. Neratius. in tex. ibi, ex inſpectu vaſorum. ff. de auro. & arg. legato.

1263 Quæro quingenteſimoquadrageſimoquinto, iniuriam† quem ad eius animum non reuocaſſe, qualiter articulando probetur? Reſpõde, faciendo articulum, qualiter de iniuria nõn fuit conqueſtus: hoc probato, quẽ iniuriã ad eius animũ non reuocaſſe, pręſumitur, ſcd̃m Frãc. Hercu. in trac. de mo. prob. neg. nu. 315. uer. ex eo ꝙ de iniuria. qualiter aũt probetur quẽ non habuiſſe animũ iniuriãdi, reſponde, probari per iuramẽtũ aſſerẽtis, ſcd̃m Guid. Pap. cõſ. 223. fuit lata ſententia in curia. nu. 3. uerſ. ſed qualiter ꝓbabit. refert & ſequitur Maſc. in trac. de prob. to. 1. concl. 97. nu. 10. uerſ. animus vero non conuiciandi. vbi ſubdit ex mente dicti Guid. Pap. in d. conſ. 223. nu. 2. ꝙ ſi aliter de animo iniuriantis conſtare non poſſet, per cõiecturas de eo poterit apparere, vt dicũt gl. & Doc. in l. ſi non conuicij. C de iniur. latius quam alibi quid probãdũ veniat per iniuriatum, ut iniuriantem punire faciat actione iniuriarum, & quid pro iniuriante ad ſe defendendum probari debeat, ad D. Maſc. in tracta. de prob. tom. 2. concl. 902. per diſcurſum. quem omnino vide.

1264 Quæro quingenteſimoquadrageſimoſexto, quem † non fuiſſe cõdemnatum in tanta quantitate, qualiter articulando probetur? Dic, probari oſtenſione ſententiæ condemnatoriæ, & ipſius inſpectione: dummodo etiam articuletur ſententiæ identitas, ſecũdum Bar. in l. errores C. de error. aduoc. quẽ ibi referẽdo ſequitur Rom nu. 3. ver. quod hæc negatiua. & Caſt. ibidẽ nu. 5. verſi. ego debeo eſſe cautus.

1265 Quæro quingẽteſimoquadrageſimo ſeptimo, quẽ† factũ alias non fuiſſe, qualiter articulando probetur? vide tex. & glo. in l. apud Celsũ. ff. de dol. mal. & met except. & habetur ad Cin. in l. 2. C. de don. ante nupt. & apoſtill. ad l. Fulcinius. §. quid ſit aũt. in lit. e. ff. quib. ex cauſ. in poſſeſſ. eatur, quæ dicit probari per indicia & præparamẽta.

1266 Quæro quingenteſimoquadrageſimooctauo, latitantem† quẽ nõ fuiſſe, qualiter articulando probetur? Reſpõde, faciendo articulum, qualiter fuit impeditus iuſta de cauſa: ut qa ægrotauit. l. quæſitũ. ff. de re iud. uel qa fuit vocatus ad maius tribunal. l. cõtra pupillũ. §. fi. ff eo. tit. uel qa fuit impeditus aliqua illarũ cãtũ, q̃ ponuntur in l. 2. ff. de ĩ ius voc. p hæc iura hãc ꝓbãdi formã ponit Bar. in l. fi. nu. 1. verſ. ꝙ nõ latitauerit. ff. de ſeparat. refert & ſequitur Romã. in l. errores. nu. 3.

Digitized by Google

nu.3.verſ.uel nō latitaui.C.de error. aduoc.& qualiter probetur ani-mus alicuius,ꝙ latitauerit cauſa fraudādi ſuos creditores,ponit Bar. in l.Fulcinius. §.quid ſi autē.nu.3 uerſi.quęrit gl ff ex quib cauſ. in poſſeſſ.eatur.& poſt eum Maſcar.in trac.de prob to.1.cōcl.99.nu.3.

1267 Quęro quīgēteſimoquadrageſimonono,quē nō † repiri, qualiter ꝓbetr? Dic,ꝓbari relatione nūcij referētis ſe talē reperire nō potuiſſe,ſm Bar.ī l.dies.§.ꝑtor ait.n.5.ver.ſed qualiter apparebit.ff.d̄ dā.īf.

1268 Quæro quingenteſimoquinquageſimo,copiā † iudicis quem non poſſe habere,qualiter articulando probetur? Dic,probari eo ipſo, ꝙ quis ſe præſentet ante tribunal hora cōgrua,& ibi perquirat,& congruo tempore expectet, nec habet neceſſe aliter perquirere.l.1.§. dies autem.ff.qñ.appel ſit. refert & ſequitur Bart.in l.1.nu.5.verſi. quod actor præſentet. ff. de diuerſ. & temporalib. præſcript. & fuit originalis doctrina Innoc.in c.calumniam.nu.3.verſ.ſi autem iudex adfuerit.extra de pęn.refert & ſequitur Rom.in l.errores.nu 3. ver. ſufficit quod ſe pręſentet. C.de error.aduoc.

1269 Quæro quingēteſimoquinquageſimoprimo,teſtatorē † nō fuiſſe aliàs relictur ū,uel legaturū,qualiter articulādo ꝓbetur? Dic,ꝙ ſi teſtator hoc expreſſit corā teſtibus ſe aliàs relicturum nō fuiſſe,res eſt pręter omnem difficultatem;ſi uero nō expreſſit,tunc eſt videndū, ſi cauſa,propter quā reliquit vel legauit,eſt falſa;nā tunc ꝑſumitur, teſtatorem aliàs relicturum uel legaturū minime fuiſſe. l.ſi pater.l. nec apud.C.de hæred.inſtit.hanc praxim edocet Bartol.in l.demonſtratio falſa,§.quod autem.num.14.uerſ.quarto quæro.ff.de condit. & demōſtr.& eſt tex in l.ſi ita ſtipulatus fuero,ſummam,vbi glo.ff. de uerbo.oblig.referente eodem Bart. in d.l.demonſtratio falſa.nu. 8.verſ.breuiter concludo.ff.de cond.& demonſtr.pro qua praxi bene facit apoſtill.ad Bart.in l.Fulcinius,ff.quid ſi aūt.in litera c,ff.ex quib.cauſ.in poſſeſſ.eatur. ex qua habes qualiter probetur animus iudicis,et qualiter animus alicuius,quod ſciuerit, vel ignorauerit. vide ad eam,quia multa bona in ſubiectu huius quæſtionis cumulat.

1270 Quęro quingenteſimoquinquageſimoſecūdo,quem † deſiiſſe habere animum aliquam in vxorem tenere,qualiter articulando probetur? Dic,probari faciendo articulum, qualiter eam pro non vxore habere cepit,non utendo cum ea; per extrinſeca enim cognoſcuntur intrinſeca.§.pauonum.Inſt.de rer.diuiſ.per quem tex. hanc probandi formam ponit glo.in l.fi.in verbo,in vxorē.ff.de diuort. quā ſumme ibi cōmēdat Bar.refert & ſequitur Rom. in l.errores.nu. 3. qualiter autem probetur quem deſinere velle.C.de error. aduoc.

Quęro

Digitized by Google

1271 Quæro quingenteſimoquinquageſimotertio, donatio† quòd nõ fuerit inſinuata, qualiter articulando probetur? Dic, probari per inſpectionem libri communis, uel inſinuationum. in quo donationes inſinuatæ deſcribuntnr, vel quia fuit hoc exploratum ab omnibus, qui hoc ſcirent, ſecundum Bertach. qui hunc probandi modum ponit in eius repert. in verbo, negatiua uerſ. 25.

1272 Quæro quingenteſimoquinquageſimoquarto, hæredem† nõ impleuiſſe voluntatem teſtatoris infra annum, qualiter articulãdo probetur? Dic probari per exploratores, qui interrogabũt illos, quibus eſt relictũ; vel iudex mittet aliquos ad explorandũ, an eis fuerit ſolutũ vel nõ, & tenetur explorare ab illis, qui veriſimiliter ſcire poſſunt. l. hoc iure. ff. de uerb. obli. firmat Bar. in auth. hoc amplius. nu. 7. uerſ. probabitur autem. C. de fideicomm refert & ſequitur Bertach. in eius repert. in verb. negatiua uerſi. 56. & Gozad. conſi. 38. circa dubium nu. 10. verſ. quæ probatio debet per exploratores.

1273 Quæro quingenteſimoquinquageſimoquinto, veſtimenta † Hebręo, vel alicui pignori data, ſi à muribus corrodũtur, vt ad emendationẽ ueſtiũ cõtra Hebræum agi poſſit, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, ꝙ debet fieri articulus qualiter Iudæus, cui data fuerunt pignori dicta veſtimẽta; nunquã ea ſcurlire fecit, neque poni ad ſolem, vt moris eſt: ijs probatis ſatis dicetur conſtare de negligentia Hebręi, ſm Lãfr. de Orian. in ſua pract. in tit de teſt. depoſition. nu. 98. uerſ. eo ipſo ꝙ probatur vbi ſubdit, ꝙ Hebræus poterit ad demõſtrãdam eius diligentiam, in contrarium probare, qualiter pluries dicta veſtimenta ſibi pignori data ad ſolem expoſuit, & ea ſcurlire feciſſe loco & tempore congruo. uide ad eum, & eius dicta mãda memoriæ pro defenſione cauſæ & litis magnifici Ioannis Baptiſtę Piſciottæ contra dominos de Durabile ciuitatis Caſſani.

1274 Quęro quingenteſimoquinquageſimoſexto, quæ † probatio eſt neceſſaria, ad probandum ꝙ libellus non reperitur? Dic, hoc probari ex proceſſus inſpectione, & cartarũ ipſius reuolutione, ſcd̃m Bart in l. Titię textores. not. 2. ff. de leg. 1. refert & ſequitur Ioãnes de Amic. conſ. 93. ſuper dubio uertente. nu. 4. verſ. & iſta negatiua.

Quæro quingenteſimoquinquageſimoſeptimo, permutationem
1275 † factam fuiſſe in fraudem iuris congrui, qualiter articulando probetur? Reſponde, probari, faciendo articulum, qualiter res permutata fuit paulò poſt permutationem vni ex permutantibus vendita; hoc probato præſumitur, permutationem ipſam fuiſſe factã in fraudem iuris congrui, ſecundum Nicol. de Neapol. in l. fi. C. de pręd. cu

rial.

Digitized by Google

nial.lib.10.quē in proprijs terris refert,& ſequitur Tiraq.in tract.de vtroque retract.§.1.gl.14.nu.35.uerſ.tandē tñ.& expreſſius.nu. 38. verſ.de hoc autem ſunt expreſſe,& præmiſſorū eſt ratio, quia qđ ex mente colligitur,dr̄ expreſſum,ad not.in l.p̄tor.ff.de oper.nou.nun.

1276 Item poterit articulando probari,qualiter †vnus ex permutantibus prius q̄ permutaret,tractatum habuit cum multis, de vēdendo rem permutatam,& ꝙ erat egenus,& pecuniam affectabat, pro ſuis occurrentijs reparandis; hoc uerificato,de fraude apparere,non poterit inficiari,cum in ijs,quæ occulte fieri ſolent,ſufficit probatio ꝑ coniecturas.arg.tex.& quæ ibi habetur in c.illo vos.extra de pignorib.in c.ex literis. ext. de iureiur. notat Bart. in l. ſi quis ex argentarijs.§.pe.ff.de eden.& in l de pupillo.§.ſi quis ipſi prętori.ff.de oper. nou.nunc. & in l.ſi qñ. C.vnde vi.quorū doctrinas ad ſimulationes permutationum detegendas,allegat Alex.conſ.197.viſis dubitationibus elegāter formatis.n.6.verſ.accedit illud quod deponit uol.7.

1277 Item poterit articulando probari qualiter res permutatæ ſunt in precio diſpares,& lōge differentes,nā cōſtito de iſta diſparitate, permutatio dicetur ſimulata,cū nemo præſumatur iactare ſuū,l.cum de indebito.in prin.ff.de prob.argu.eorū quæ in ſimili dn̄t Abb.& Fel. in c.veriſimile.ext de præſump.quo in loco dn̄t,ꝙ permutatio facta de beneficio pingui cū tenui inter coniunctos, præſumitur ſimulata & ſimoniaca,vt refert & ſequitur Franciſ.Mar deciſ.Delphi.1127. per totā.qđ habui in facto in cauſa illorū de Suriano terræ Altimōtis cū Franc.Māgono.& ſi uis ſcire generaliter,qualiter probari poſſit fraus ī diuerſibus actibus,vide Maſ.in trac.de prob to.2.cōcl.815.

1278 Quæro quingēteſimoquinquageſimooctauo,dilatio,†quinquennalis conceſſa debitori per maiorem partem creditorū,vt dicatur viribus ſubſiſtere in præiudiciū aliorū creditorū, quid eſt in articulis deducendum? Rn̄de,ꝙ erit articulando probandum,qualiter maior pars creditorum priuſquā concurreret ad cōcedendam quinquennalem dilationem,ſe conuocauerunt,& coadunauerunt in vnum l.fin. in princ.C.qui bon.ceder.poſſ.refert & ſequitur Alex. conſ.205.viſis ijs quæ narrantur.nu 1.uerſi.quia oportet probare.vol.2.

1279 Item debet articulando probare,qualiter maioris †pars creditorū antea quam dilationem concederent,fuerant requiſiti per debitorē, vt ei quinquennalem dilationem concedere voluiſſent;alioquin bonis ceſſiſſet.l.fin & ibi gloſ.C.qui bon.ceder.poſſ tradunt Moder.in l.alia.§.eleganter.ff.ſolut.matr.refert & ſequitur,Alex.in dicto conſ. 205.nu.2.verſi.alia ratione.vol.2.

Digitized by Google

1280 Quæro quingenteſimoquinquageſimonono, vt† debitor admittatur ad ſoluendum aliud pro alio inuito creditore, quid eſt in articulis deducendum? R ñde, ꝙ in primis debet allegare cauſas, quare hoc facere vult: nec ſufficit ſimpliciter offerre bona immobilia. Item dēt probare, ſe eſſe inhabilem ad ſoluendum in pecunia. Item tenetur oſtendere inſtrumenta, & ius efficax eorum bonorum, quę dare vult in ſolutum; item tenetur cum ipſa bonorũ oblatio offerre fideiuſſorem cum effectu de euictione, hæc omnia hñr ad Rom cōſ. 163. cōſtitutio curiæ mercātię refert & ſequitur apoſti. ad Alex. in l. 2. §. mutuum contrahitur. nu. 7. in litera a, in apoſtil. quæ incipit, meliorem. ff. ſi cert. pet. reliqua, quæ in materia huius quæſtionis apprime deſideras, exactè videas ad Ioſeph. Lodou. deciſ. 65. part. 2. Rot. Peruſin.

1281 Quæro quingenteſimoſexageſimo, qui† intentat remedium adipiſcendæ poſſeſſionis, ut ab eo excludatur, quid articulando probandũ veniat? Dic eſſe articulando probandum, qualiter ille, qui tale remedium intentat, aliquando poſſedit: hoc probato, huic remedio locus non erit, attento quòd ex regula iuris proditum eſt, tale remedium non dari ei, qui ſemel poſſedit, cum adipiſci nihil aliud ſit, quàm cōſequi, quod nunquã habuimus. l. 2. §. adipiſcendæ. ff. de interd. §. adipiſcendę Inſt. eod. tit. voluit Maran. in ſuo aur. aduoc. Spec. p. 4 diſt. 7. nu. 6. verſi. ex quibus nota pulchram cautelam. refert & ſequitur Menoch. in tract. de adipiſcen. poſſeſſ. remed primo, quæſt. 2.

1282 Quęro quingenteſimoſexageſimo primo, bona, † in quorum poſſeſſione miſſus eſt hæres, ꝙ fuerint teſtatoris, & ab eodem poſſeſſa tpe mortis, qũo probetur? R ñde probari per nuntij relationem, referentis ſe miſiſſe in poſſeſſionem bonorũ, quę illius defuncti erant, deſignando bona per confinia; nam tunc non erit neceſſe hæredi aliter liquidare, ꝙ bona illa fuerint à teſtatore tempore mortis poſſeſſa. Ita Paul de Caſt. in l. fin. nu. 6. uerſi. in dubio autē. C. de edicto D. Adrian. tollen. quem ibi refert & ſequitur Dec. nu. 17. not. 7. & poſt eum Menoch in tract. de adipiſcen. poſſeſſ. remed 4. nu. 921. q. 106. quem uide, quia ad hanc quęſtionem reponit multas declarationes.

1283 Quęro quingenteſimoſexageſimoſecundo, citationem† non eſſe circumductam, qualiter articulando probetur? Remitto me ad Canon. in c. conſuluit. ext. de offic. delega. vbi Dec. in fi. ponit duo extrema, ad probandum citationem eſſe circũductam; quorum primum eſt, quòd citatus appareat, & ille ad inſtantiam, cuius expedita eſt citatio, non compareat. l. poſt edictum. §. 1. ff. de iudi. refert, & ſequitur Oliuer. ad comm. rit. Archiepiſc. cur. Neapol. rit. 2. nu. 6. verſ. non circum-

Digitized by Google

cumducitur: quem omnino vide, quia in materia citationis circumductæ multa notatu digna cumulat.

1284 Quæro quingenteſimoſexageſimotertio, confeſſio † patris de eo, ꝗ debet filio, vt uiribus ſubſiſtat, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, eſſe neceſſe articulando probare, qualiter iſte filius ſpurius erat peritus in aliqua arte, in qua per multũ tpis ſpatiũ habitãdo cũ patre ſe exercuit, & cũ ea lucratus fuit multã quãtitatẽ longe maiorẽ, q̃ pater cõfeſſus fuit ſe debere: vel poterit articulãdo probari, qualiter tpe, quo fuit iſte filius ad habitãdũ cũ patre, multa bona mobilia pater, de cõſenſu ipſius filij ſpurij ad domũ ipſius patris portare fecit: vel quia tpe, quo iuit ad habitãdũ cũ patre, iã quæſiuerat tot petias terræ, ex quibus pro tpe, quo habitauit cũ patre, tot fructus pręcepti ſunt, qui æquiualent debito, ad quod pater ſe declarauit debitorẽ filio; maxime ſi dicti fructus cõducebantur ad domũ patris, & ꝗ pr̃ ibat ad ſolicitãdũ colonos, ꝗ fructus ipſos cõducerẽt ad domũ patris, & qđ ſpurius ipſi nihil de hoc ſe impediebat, ꝗ aũt hæ coniecturę de per ſe ſufficiãt, ſatis patet ex narratis per gl. in l. cũ oporteat. C. de bonis quę liber. & ex egregie notatis p Bal. in auth. ex teſtamẽto. n. 9. veſ. vndecimũ captulũ eſt C. de col. & hr̃ ad Doct. in c. cũ in officijs. ext. de teſt. refert & ſequitur in proprijs terminis Ale. cõſ. 18. cõſideratis ijs quę in themate narrantur, nu. 8. verſi. quod autem ex coniecturis. vol. 3.

1285 Quæro quingenteſimoſexageſimo quarto, mulier † vt excludatur a beneficio S. C. Velleiani, quid eſt articulando probandum? Reſpõde, faciendo articulum, qualiter mulier tempore quo interceſſit pro alio, ſe induit veſte virili, ſecundũ gl in l. ſi decipiendi. in verbo, decipiendi animo. ff. ad S. C. Velleian. refert & ſequitur. Alex. conſ. 122. quoniam abundæ. nu. 2. uerſic. vt quia induat. vol. 6.

1286 Quæro quingenteſimoſexageſimoquinto, vt quis † forũ nõ ſortiatur rõne contractus, quid erit in articulis deducẽdum? Dic, eſſe articulando probandum, qualiter contraxit, ut uiator, ſciente eo, cum quo contraxit: hoc probato, non poterit quis conueniri in loco contractus l. hæres abſens. §. proinde. ff. de iudic. refert & ſequitur Alex. conſ. 89. omiſſis non neceſſarijs. num. 1. verſic. fallit quando. volu. 7.

1287 Quæro quingenteſimoſexageſimoſexto, ut † de delicto, per mãdatarium commiſſo, mandans non teneatur, quid erit articulando probandum? Rñde, probari, ſi fiat articulus, qualiter mandatarius erat alias facturus: hoc probato mandans excuſaretur, ſm Bal. in l. 1. nu. 7. C. de ſeru. fugitiu. vbi dicit, quem eſſe alias facturum, probari per minas pręcedentes mandatum: nam ſi minæ ſunt veriſimiles, proba

tur, quòd principalis erat alias facturus ſine aliquo mandato. Item poterit articulando probari, qualiter mandans mandatum reuocauit, mandatique reuocationem intimauit mandatario: hoc probato, de mandàto non tenebitur, ſecundum Bal. in l. mandatum. num. 20. verſic. quarto quæritur. C. mand.

1288 Quæro quingenteſimoſexageſimoſeptimo, negatiua † quòd Titio non fuit ſolutum, qualiter probetur? Breuiter dic, probari, probádo, qualiter Titius tempore ſolutionis ſibi faciendæ, erat abſens: ná hoc caſu fundata erit intentio ſic ſe fundantis in huiuſmodi negatiua, licèt alio tempore ſolui potuiſſet, vt in terminis cóſuluit Pau. de Caſt. conſ. 380. videtur quòd dictus Iudæus, vol. 2. mouetur per glo. in l. Pantonius. §. rei perdullionis. ff. de acquir. hæred. refert & ſequitur Grau. cóſ. 1. Guglielmetta peccare. nu. 8 verſi. vbi negatiua quod Titio. vol. 1. vide ad eum, & ad Doct. in l. actor. C. de prob.

1289 Quæro quingenteſimoſexageſimooctauo, minor † vbi ex forma ſtatuti prohibetur contrahere ſine conſenſu propinquorum, quid veniat tunc probandum ad infringendum contractum contra formam ſtatuti celebratum? Reſponde, ꝙ debet probare, quòd ille erat minor, & quod habebat proximiorem maiorem viginti quinque annis præſentem, quem poterat de facili adhibere, ſecundum Borgnin. Caualc. in tract. de tutor. & cur. nu. 131. verſi. quod ſtante ſtatuto.

1290 Quæro quingenteſimoſexageſimonono, prodigum † quem eſſe, qualiter probetur? Dic, probari ex datione curatoris ei factę, táquam ꝓdigũ, ſm Borgn. Caual. in tract. de tutor. & cur. nu. 297. verſi. ſic ét.

1261 Item probatur quẽ eſſe prodigum, ſi fiat † articulus, qualiter quotidie dilapidat eius bona, & vltra expendit q̃ portent eius facultates, ſic quem prodigũ eſſe probari, affirmat Bal. in l. vbi adhuc. nu. 124. verſ. pone enim ꝙ fama eſt. C. de iure dot. & ante Innoc. in c. fi. in gl. in ver. vtilitatem. ext. de ſupplend. neglig. præl. & glo. in conſt. regn. minoribus quas auctoritates allegauit Dominus Politus Vannius Doct. eximius & præclarus in datione curatoris in perſonam Illuſt. Domini Principis Biſiniani, prout habeo ex eius literis.

1292 Quæro quingenteſimoſeptuageſimo, ſalarij † famulo nullo modo conſtituti, liquidatio & probatio qualiter fiat? Dic, probari, probando, qualiter ille famulus ſiue ragatius ſolitus erat locare operas ſuas pro tanta mercede diuerſis & varijs perſonis, a quibus habuit tot aureos pro ſua mercede, hanc probandi practicá habes ad Pau. de Caſt. conſ. 153. vol. 5. refert & ſequitur Vinc. Carroc. in tract. loc & cond. in tit. de ſubſtátialib. loc. nu. 6. verſi. & ſcias in practica, vbi ſubdit, ꝙ

ſi hoc

Digitized by Google

ſi hoc probare nequis, recurrendum eſt ad generalem conſuetudinem, & obſeruantiam. In aduerſum verò pro conuento probare poteris, qualiter côuentus reperiſſet alium amicū, qui tale ſeruitiū gratis & abſq; præmio præſtitiſſet, ut de negotiatore loquendo expreſſe firmat Alc. conſ. 109 ſuper eo de quo quæritur. uol. 6. itē qualiter famulus inſeruiuit multis alijs perſonis abſq; ſalario. Itē qđ eſt ualde amicus côuenti, utraq; praxis tam pro, quàm cōtra famulū colligitur ex dictis Alex. in d. conſ. 109. vol. 6. quem refert & ſequitur Vinc. Carroc. in tract. loc. & cond. in tit. de ſubſt. loc. nu. 6 uerſi. econtra etiam.

1293 Quæro quingēteſimoſeptuageſimoprimo, dixi † ſibi ſupra quæſt. 545 qualiter articulando probetur, quem ad eius animum non reuocaſſe iniuriam: nunc ad dictæ quæſtionis ornatum, de nouo quæro, qualiter articulando probetur iniuriæ remiſſio? Rnde, probaſi, faciēdo articulum, qualiter iniurians gratum ſeruitiū fecit iniuriato; hoc probato, iniuria præſumitur remiſſa, quia ſeruitium ſubſequens facit præſumi remiſſionem iniuriæ præcedens l. in ipſius & ibi Bald. C. famil. erciſc. expreſsè notat, quòd ſi inimici faciunt inuitum ſibi grata ſeruitia, quòd præſumitur inter eos reconciliatio, & iniuriæ remiſſio, quæ non ſolum verbis, ſed etiam facti remitti poteſt, ſecundùm glo. in §. iniuria. Inſt. de iniur. refert & ſequitur Iaſ. in l. ex hoc iure. nu. 9. verſi. decimusnonus effectus. ff. de iuſt. & iure.

1294 Quæro quingenteſimoſeptuageſimoſecundò, qualiter † articulando probatur, quem didiciſſe teſtificata? Reſpondi præſumi quem didiciſſe teſtificata eo ipſo, quòd facta eſt publicatio in cauſa, ſecūdùm Bart. in Auth. qui ſemel. C. de probat. quem ſequuntur Modern. Canoniſtæ in c. fraternitatis. ext. de teſtib. refert & ſequitur Ant. Gabriel. in 1. li. comm. opin. in tit. de teſtib. concl. 21. nu 28. uerſic. quarto limita.

1295 Item probatur, quem didiciſſe teſtificata † eo ipſo, quòd probat, quòd pars habuerit aliquo tempore penes ſe dicta teſtium: nā tunc præſumitur illa vidiſſe, & didiciſſe, ſecundum Bat. in dicta auth. qui ſemel. nu. 19. uerſic. reſponde primo. C. de prob. & poſt eum Felin. in c. cum i, & a, ext. de re iudic. nu. 1. verſic. ideo inſtruxi. refert & ſequitur idem Gabriel. in loc. cit. nu. 31. verſi. primo declara.

1296 Quæro quingenteſimoſeptuageſimotertiò, quem ſuo iure † fuiſſe vſum in aliquo negotio perficiendo, qualiter probetur? Late ponit Bar. in l. 1. § hoc interdicto. ff. de itin. actuque priu. cuius dicta cum fideliter recitet Cæpoll. in tract. ruſtic. præd. c. 1. nu. 27. verſi. ſed circa prædicta inſurgit dubium, ad eum te remitto.

1297 Quæro quingenteſimoſeptuageſimoquarto, agens † condictione

Digitized by Google

ob cauſam, quid probare neceſſe habebit? Dic, ꝙ habebit neceſſe articulando probare traditionem cum inſertione cauſę; item & cauſæ defectum; nam probando veram & nudam traditionem, iſta probatio concluderet in condictione ſine cauſa & non in condictione ob cauſam; & ideo non ſequitur cōdemnatio ex cōdictione ob cauſam, ſed reſeruaretur in alio iudicio. l. Bebius Marcellus. ff. de pac. dot. refert & ſequitur Bal. in l. ſi præſidi. nu. 1. verſi. dicas quod probatio debet. C. de don. ant. nupt. quod cogita, an ſit verum in partibus, in quibus proceditur, ſola facti ueritate inſpecta.

1298 Quæro quingenteſimoſeptuageſimoquinto, culpa † illius, qui debuit mittere procuratorē, & non miſit, qualiter probetur? Dic, probari, probando, quòd facile potuit habere procuratorem ſm Bal. in l. idem erit. nu. 1. verſi. debes probare. ff. pro ſoc. quem refert & ſequitur Dec. conſ. 430. quod ſupra pro veritate. nu. 2. ver. quod in probando culpam. vol. 2. & in conſ. 326. viſo puncto diligenter formato. nu. 13. verſi. vbi in probando culpam eod. vol. 2. ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl. 467. nu. 6. verſic. præterea culpa illius.

1290 Quęro quingēteſimoſeptuageſimoſexto, tu ſcis, ꝙ † depoſitarius, qui dicit ſe perdidiſſe res depoſitas, ſi appareát res illius incolumes, præſumitur in dolo. c. 2. vbi Abb. n. 2. ext. depoſ. quē tex. ad hoc pōderat & allegat Nat. conſ. 131. vol. 1. modò ad excludendū hmōi dolū

1300 præſumptum quid † veniat probandū nobis videndū reſtat, quare dic, tibi eſſe probandū caſum fortuitū vel aliquas præſūptiones, aut coniecturas, vt quia probetur, ꝙ imminente incendio, ſiue alio caſu fortuito, ipſe depoſitarius cū non poſſet ſeruare res ſuas, & penes ipſū depoſitas, maluit res ſuas incolumes ſeruare & tueri; nā tunc hoc probato, ceſſat præſumptio doli, attenta ꝙ magis quis tenetur diligere ſeipſum, q̃ alium. c. ſi non licet. in prin. 22 q. 5. c. cū ſatis in fi. 86. diſt. qđ procedit non tm̄, ſi res depoſitarij erant pretioſiores q̃ res depoſitæ, ſed ēt ſi erant viliores, ſi Abb. credimus in c. bona fides. nu. 2. verſ. exemplum imminente incendio ext. depoſit. ubi tñ ait, ꝙ ſi res viliſſimas ſeruauerit, & dimiſerat res depoſitas, tunc in arbitrium iudicantis repoſitum eſſe, an, ex qualitate perſonarum & rerum pręſumat dolum, nec ne; dolus enim non niſi coniecturis, probatur vt probatur in l. licet dolum. C. de dolo. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob to. 1. concl. 508. nu. 3. uerſi. limitabis concluſionem.

1301 Quæro quingenteſimoſeptuageſimoſeptimo, dixit tibi, † qualiter articulando probetur, quē eſſe prodigum; nunc ad dictę quæſtionis ornatum, volo ſcire abs te, qualiter articulando probetur dilapidatorem

Digitized by Google

rem quem eſſe? Reſponde, hoc attenta opinione Purpu. in l.1. num. 108.ff.ſi cert.pet. probari per teſtes deponentes, talem eſſe dilapidatorem, & ſufficit, quò reddendo rationem dicant, quòd ſunt vicini.

Contrarium quantũ ad teſtes ſic deponentes, conſuluit Bel.c.conſ. 222.nu.3.vol.3.vbi ait, ꝙ iſto caſu teſtes non ſufficit dicere ꝙ ſunt vicini, ſed debent deponere de actibus, quibus neceſſario inferatur, quem eſſe dilapidatorem, videlicet, vt depopãt, quòd nimis luxurioſè viuit, & ꝙ ludit, uel donat, uel ꝙ pretijs vilibus bona ſua alienat. quod fuit de mente Alex.conſ.72. inſpecto diligenter proceſſu. nu. 9. verſi. & licet quidam teſtes. uol. 1. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to.1. concl. 525. verſi. contrariam tamen ſententiam, vbi ex mente Alex. in d. conſ.72. nu.9. vol. 1. dilapidatorem quem eſſe non probari, ex eo, quòd teſtes deponant de publica voce & fama tantũ: debent enim etiam non interrogati reddere cauſam ſcientiæ, vt placuit Innoc. in c. cũm cauſam. nu. 1. ext. de teſtib. & docuit poſt eũ Bar. in l. ſolam. nu.3. verſi. ſed ſi depoſuit. C. de teſtib. ſubdẽs vlterius idẽ Maſcar. in loc. proxime citato ex mente eiuſdem Alex. in d. conſ.72. nu.9. vol.1. quòd non ſufficit, ſi probetur ſimpliciter fama, niſi etiã probetur, unde fama traxit originem. moti doctrina Bart. in lege de minore. §. plurimum. in ſi ff. de quæſtio.

1302 Quæro quingenteſimoſeptuageſimooctauo diſcuſſio† bonorũ qualiter articulando probetur? Rñde, hoc probari poſſe per ſnĩam, vt perueniri poſſit ad pignorum captionẽ, vel fideiuſſorem profitendo, ſcripſit Bart. in l. ſtipulatio. §. hẽt autẽ. nu.4. verſi. quãdo fit diſcuſſio. ff. de oper. nou. nunc. refert & ſequitur Ro. conſ. 211. allegationes doctoris. nu.4. ver. concludens ſolemniter. & in conſ. 141 ſpectabiles domini. nu.7. ver. rñdetur ꝙ nihilominus. vbi ait, hãc eſſe cõem opinionẽ, refert & ſequitur Maſc. in tract de prob. to.1. concl. 521. nu.1.

1303 Item probatur diſcuſſio† bonorũ per relationem nuncij, referẽtis ſe inquiſiuiſſe, & nihil inueniſſe l. magis puto. §. ne tñ. ff. de reb. eor. tradit Bar. ita ſe hr̃e conſuetudinem in l. a D. Pio. §. in vẽditione. nu. 7. ver. dic qđ de hoc creditur ff. de re iur. refert & ſequitur idẽ Maſc. in tract. de prob. to.1. concl. 521. nu.2. verſi. præterea poteſt probari.

1304 Item poterit probari† diſcuſſio bonorũ per famã, ſm Bal. in auth. ſed hodie, nu.2 ver. probari ẽt poſſet. C. de action. & obli. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to.1. cõcl. 521. n.4. verſi. in ſuper tertio.

1305 Item diſcuſſio bonorũ† poterit probari per euidẽtiam rei, ut quia talis oſtiatim mẽdicat, elemoſinaliter quærẽdo panẽ l. de eẽ ff. de ver. oblig. l. ſi. ff. ſi cert. pet. tradit Bal. in d. auth. ſed hodie. nu.2. verſi. idẽ

probatur per euidentiam facti. C. de action. & oblig & poſt eum Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 521 nu. 5. verſi. ad hęc quarto loco.

1306 Vltimo poterit ét probari † ex eo, ꝙ fuerat pręfixus terminus ad res exhibendas, & nihil fuit exhibitũ. Ita Bal in ſæpè alleg. auth ſed hodie. nu. 2. verſ. idẽ probatur ſi dato termino. C. de action. & oblig. vbi ad idẽ allegat Bar. idem tenent em poſt gl in l. à D. Pio. §. in vẽditione nu 7. verſ. quęro qualiter cõſtabit. ff. de re iudic. refert & ſequitur Maſc. in trac. de ꝓb. to. 1 cõcl. 521. nu. 6. ver. poſtremo. & quinto.

1307 Quæro quingenteſimoſeptuageſimonono, diſtantia † loci qualiter articulãdo probetur? Reſponde, probari per famam & vulgi opinionem, veluti quòd inter loca certus miliarum numerus nuncupatur illi ſtandum eſt niſi contrarium probetur: nam credendum eſt illud vulgare & antiquum, a certa antiquorum mentiendi ratione ſumpſiſſe originem, ſecundum Bart qui in hoc bene inſtruit teſtes, quomodo deponere habeant, in l. cõtinuus. §. cum ita ſtipulatus. num 2. ver. vel putarem ſtandum ff de ver oblig. quem ſequendo verbatim recitat Maſcar. in tract. de prob to. 1. concl. 524.

1308 Quæro quingenteſimooctuageſimo, dolor † ſiue cordis mæſtitia qualiter articulando probetur? Dic, probari ex aſpectu & vultu alicuius, vt mihi teſtis eſt Luc. de Penn. in l. 1. col. 2. verſ. quæritur ſecũdo. C. de erogatio milita. ann. lib. 12. quod multis ibi ꝓbat, vt refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 1. concl. 529.

1309 Quæro quingenteſimooctuageſimo primo, filius † ſimul cum patre habitans & eius bona adminiſtrans; vt de bonis patris quæſiuiſſe minime pręſumatur, quid articulando probandum veniat? Dic, huiuſmodi præſumptionem excludi, ſi probetur qualiter filius erat induſtrius mecator, aut vt aiunt ſalariatus, quia tunc de proprijs quæſiuiſſe præſumitur, ſm Ruin cõſ. 23. nu. 37. vol. 3. & poſt eum Crot. in l. frater a fratre nu. 119. ff. de cond indeb. refert & ſequitur Maſc. in tract de prob. to. 2. concl. 803. nu. 2. verſi. concluſionem limitabis.

1310 Quæro quingenteſimooctuageſimoſecundo, natum † quem fuiſſe octauo, aut ſexto menſe, qualiter articulando probetur? Dic, hoc probari cõmode poſſe per obſtetrices, phyſicos, & in arte peritos, quib. in hoc creditur, & ipſorum dicto ſtatur, licèt deponant per verbum, credo, vel iudicio ſuo. Ita poſt multos, quos allegat, voluit Pariſ. cõſ. 50 agitur in pręſenti cauſa. nu 11. uerſi. & dictis obſtetricibus uol. 2. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. cõcl. 805. nu. 3. uerſic. ꝙ ſi quis probare voluerit. & idẽ Maſc in eod. tract. de prob. to. 2. cõclul. 1084. in princ. & to. 3. concl. 1146. nu. 11. verſic iſtud ét nempe.

Item

1311 Item natum quem fuiſſe octauo,aut ſexto menſe probatur facien do articulando,qualiter mater in pariendo paſſa eſt multa ſæua acci dentia,ſic vno conſenſu concludunt Ioannes de Amic.conſ.102.nu. 5. Pariſ.conſ.56.nu.19.verſi.nam quando partus.vol.2.couenit Fra ciſ. Marc.deciſ.Delph.953.nu.13.verſ.quòd partus dicitur,& ſequi tur Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.805.nu.4.verſi.preterea ad pro bandum & eod.vol concl.1084.nu.5.verſic quando mulier patitur; ulterius ſi quis exactius,& copioſius ſcire cupiat,quomodo in iſta fa cti ſpecie ſint formandi articuli,adeat Caſſan.conſ.19.nu.37 dub 7. & nouiſſime eundem Maſcard.in tract de prob.to.3.concl.1146.nu. 33.uerſi.ſed quo pacto poterunt articuli.

1312 Natus autem in tempore congruo† & maturo, & qui per curſum naturalem uiuere poſſet,ad effectum,ut dicatur habilis ad ſucceden dum,& ẽt habilis ad excludẽdũ fidei commiſſarium,ex quibus præ ſumatur,late ponunt Ioſeph Lodou.concl.37 per totam.& Ioſeph. Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.1084.nu.9.uerſi natus autem.

1313 Quæro quingenteſimooctuageſimotertio,forenſem † quem eſſe, qualiter articulando probetur? Dic exeo probari.ꝙ illum in loco na tum non fuiſſe conſtet,nec domicilium in eo hr̃e,uel habuiſſe lõgo tpe,ueluti decem annorum,ut not.in l.1.in prin.ubi Bart.nu.2.uerſ. ſequitur in tex.natiuitas.ff ad municipal.refert & ſequitur Maſcar. in tract.de prob.to.2.concl.807.num.2.verſi.quod ſi quis aliquem.

1341 Quæro quingenteſimooctuageſimoquarto,fra trẽ alicuius† quẽ eſſe,qualiter articulando probet? Dic,probari per epiſtolam,in qua enuncietur fraternitas,ſecundum Bar.in l.non epiſtolis nu.1.verſi. quod per iſtas epiſtolas.& in l.nõ nudis.C.de prob. refert & ſequit Maſ.in tract.de prob.to.2.cõcl.812.nu.3.verſi.hãc eãdẽ fraternitatẽ.

1315 Item probatur† fraternitas inter aliquos,probando tractatum,vi delicet ꝙ pro fratribus reputentur & hñãtur,& ab alijs uicinis pro fratribus ſunt nominati & habiti. Hanc probandi practicam ponit Pau.de Caſt.conſ.151. uiſo puncto in facto Franc.nu.1.uol.1.refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.2.cõcl.812 nu.4.uer.ubi dixit ſufficere,qui ex mente Bar.in d.l.non nudis.C.de prob ait, fraterni tatem ijſdem modis probari quibus probari ſolet & poteſt filiatio.

1316 Quæro quingenteſimooctuageſimoquinto,tu ſcis ꝙ † fugiens a carceribus hr̃ pro confeſſo ut vult gl.magiſtralis in l.eos in uer.pu niendi.ff de cuſt.reor.ut pro confeſſo minime hr̃i valeat quid in arti culis deducendum ueniat? Rñde,dẽri artic probari,ſi id cum uerita

1317 te fieri poterit,qualiter† aufugit cauſa implẽdi votũ:talis enim fu

ga non

Digitized by Google

ga nõ faceret eũ haberi pro cõfeſſo, vt probatur in l. illud. ff. de offic. præſid. dum tñ infra diem redeat, uel poſt breue tẽpus, quã pro ſing. citat Marſ. ſing. 149. nouẽtus tenentur vota adimplere. & poſſ. eum Maſcard. in tract. de prob. to. 2. concl. 820. num. 10. uerſ. primo loco.

1319 Item ad excludẽdam præſumptã probationẽ, quæ † reſultat ex fuga, poterit articulando probari qualiter neceſſitate coactus à carceribus aufugit, ut quia comburebatur carcer, uel de incẽ dio ſic ſuſpicabatur, & timebat arg. tex. in l. habitationes. §. fin. ff. loc. ponit Viu. in ſuis com. opinion. in ver. fugiens. verſic. ſublimitatur tertio refert & ſequitur Maſc. ĩ trac. de prob. to. 2. cõcl. 820. nu. 12. ver. tertio limita

1320 Itẽ poterit articulãdo ꝓbari, qualiter † carcer fuit fract⁹, & dirut⁹ ab aliquo tertio ſine cõſilio & perſuaſione ipſius fugiẽtis: nã tũc hoc probato, nõ habebitur pro cõfeſſo, vt voluit Lãfr. de Oriã. in l. admonẽdi. n. 56. ff. de iureiu. vt eũ ſic referũt & ſequunt Soc. reg. 206. ĩ uer. fuga poſt accuſationẽ. li. 3. ver. itẽ ĩtellige niſi carcer, & poſt eos Maſ. in tract. de prob. to. 2. cõcl 820. n. 15. verſ. ſexto poterimus limitare.

Itẽ poterit articulãdo probare ſic fugiens ad ſuã defenſionẽ, quali-

1321 ter † fugit iuſſu & licẽtia iudicis: nã ſi hoc ꝓbet, nõ hẽbit ꝓ cõfeſſo, ẽm Viu. in loc. de quo ſu. & Boe. dec. 215. n. 18. ver. & idẽ ſi cuſtos. refert & ſeqtur Maſc. ĩ trac. de ꝓb. to. 2. cõcl. 820. n. 9. ver. 9. limitã.

1322 Itẽ poterit articulãdo ꝓbare qualiter † poſt fugã fuit de nouo captus & in carcerẽ cõiectus: nã tũc licet inuitus redierit in carcerem, nõ per hoc poterit de eo ſumi ſuppliciũ & cõdẽnari. ſic atteſtãte Ia. in l. admonẽdi. nu. 90. verſ. tertio limita. ff. de iureiurã qui mouetur ad ſic tenendũ doctrina Bar. in l. raptores. in princ. C. de rapt. virg. refert & ſequit Maſc. in tract. de ꝓb. to. 2. cõc. 820. nu. 20. verſ. decimo limitãda eſt, quẽ vide ꝑ diſcurſũ, qa ex eius dictis multos alios ꝓbandi modos ad defẽſionẽ fugiẽtiũ è carcerib. poteris de ꝑ te colligere.

1323 Quæro quingẽteſimooctuageſimoſexto, gabellã † quẽ nõ ſoluiſſe, qualiter articulãdo ꝓbetur? Dic ex eo probari, ꝙ in libro gabellę nõ reperitur deſcriptus, teſte Bal. in l cũ quis legatũ. nu. 3. oppoſ. 4. C. de reb cred. idẽ tradit Bart. in l. Titiæ textores nu. 2. not. 2. ff. de legat. 1. vbi aſſerit ꝑ illũ tex. negatiuã ꝓbari per inſpectionẽ ſcripturæ: vnde ex hoc colligebat ibi idẽ Bar. aliquẽ nõ ſoluiſſe collectã, ꝓbari, ſi non reperiatur in libro ſoluẽtiũ deſcriptus refert & ſequit Maſc. in trac. de prob. to. 2. concl. 834. nu. 36. verſi. quod ſi quis probare voluerit.

1324 Quæro quingẽteſimooctuageſimoſeptimo, gabellarius † agẽs rei uendicatione ad res, quæ ceciderũt in commiſſum, quid articulando neceſſe habebit probare? Dic, nõ ſufficere probare quaſi poſſeſſionẽ iuriſ-

iuriſdictionis,ſm Florian.in l.ſicuti.§.ſi quæratur.ff.ſi ſeru.vend.q̃ cõiter probatur per exactionẽ gabellę.c.licèt cauſam.ext.de prob. & etiam de iure reſpondit Soc.conſ.187.nu.15.vol.2. quem refert & ſequitur licet iſtud modificet Maſc.in trac.de pb.to.2.cõcl.835. nu.3.uer,nec ſufficeret pbare. Erit igitur hoc articulãdo probãdũ,ſm Floriã.in d.l.ſicuti.§ ſi q̃ratur.& poſt eũ Maſc.in dicto loco,qualiter ille qui agit ad dictas res,eſt gabellerius,& ſic titulum debet probare,aliàs ſuccumberet.

1325 Quęro quingenteſimooctuageſimooctauo, hoſpitale† fuiſſe auctoritate epiſcopi erectũ,ex quibus probet? Dic probari ex eo,q̃ ibi oratoriũ collocatũ eſt ibi turris cõſtructa,ex qua pẽdẽt cãpanę ferro exceptæ,quæ manu agitatæ lõge ſonitũ referũt,atq; ibidẽ publicę,& quotidianę diuina celebrãtur:nã ijs pbatis epi auctoritatẽ interceſſiſſe præſumit,ſicq; locũ religioſum eſſe,ait Arch.in c. Nemo.de cõſecr.diſt.1.nu.1.verſi.vbi autem dubium eſt,cuius ſententiam cõprobauit Rom.conſ.325.Tu Seneſis habes.nu.2.& Fel.cõſ.2.clariſſime Doctor.nu.2.verſi.& adduco q̃d notat Arch. refert & ſeq. multorũ fretus auctoritatibus Maſc.in trac.de prob.to.2.concl.869 in princ.

1326 Quęro quingenteſimooctuageſimonono,idẽtitas† ſcripturę,ſiue contractuũ,qualiter articulãdo pbet? Dic,q̃ ſi loqueris de idẽtitate ſcripturæ,illa probatur per cõparationẽ literarum,ſm Bart in l quõ hæredẽ.nu.1.ver.ego determino cõtrariũ.ff.de reb.dub.& in l. ſi ita ſcripſero.nu.1.uer.ego dico hoc eſſe verũ.ff.de cõd.& dem.ubi Soc. & alij.referũt & ſequuntur Pariſ.conſ.19.Conſideratis coniecturis, & qualitatibus.nu.32.uerſ.nec dicatur q̃ identitas ſchedulæ.vol.3. & Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.876 in princ.

1327 Quæro quingẽteſimononageſimo,qualiter articulãdo† probetur ignorantia? Dic probari,probatã abſentia uel alia cauſa, quæ ſoleat iuſtam cauſã ignorãtiæ præſtare,ſcd̃m Feli.in c.cognoſcẽtes.nu 19. verſ.aduertendũ.extra de conſt.& Philip.Dec.conſ.460.Viſo pũcto & dubijs.nu.27.uerſ.quia propter abſentiã.uolu 2.mouetur de tex. in l.Titius §.Lucius.ff.de lib & poſth.& in l.plane ff.de excuſ.tutor refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to 2.concl 880. in princ.

1328 Itẽ qualiter pbatur ignorãtia† eo ipſo,q̃ non probatur ſciẽtia ita docet gl.magiſtralis in l.1.i ver.edocere.C.ad Maced & in l.ſi tutor petitus in uer.oſtẽderis.C.de peric.tuto.uoluit Bar.in l.ſi cui.§.ijdẽ. nu.2.uerſ.q̃to quõ poterit docere.ff.de accuſ.refert & ſeq̃tur Maſc. in trac.de prob.to.2.concl.880.nu.3.uerſ pterea ignorãtia probat. poterit etiam vlt.loco ignorantia pbari p ſacr̃m,ſi Bar.poſt gl.ſequi

uelis

Digitized by Google

uelis i d l ſi cui.§.ijſdē.nu.2.ff.de accuſ.cuius doctrina in quib.caſib. procedat perbellè edocet D.Maſc.in trac.de prob.to.2.concl 881.

1329 Quæro quingenteſimononageſimoprimo,immunitatē prætēdēs ex pſcriptione,qd neceſſe habebit articulādo ꝓbare? Dic,ꝙ quatuor copulatiue veniunt probāda ſic de iure rñdit Alex.conſ.130.In cauſa & lite vertente.nu.19.vol.2.& poſt eū Maſc.in trac.de prob.to.2. cōcl.884.nu.2.uerſ qd vero ſi iſte.quorū primū illud eſſe dicit, ut ꝓbet ſe fuiſſe requiſitum vt ſolueret.Secundo debet probare ſe cōtradixiſſe requiſitioni.Tertio debet articulando probare,in ipſo præſcribente adeſſe bonam fidem.Quarto & vlt probanda erit ſcientia, & patientia communitatis,contra quam allegatur præſcriptio. quibus illud addas, ꝙ ad præſcribendam immunitatem à muneribus publicis,requiritur ſpatiū quadraginta annorum,de tex.in l.fin. in tex ibi,hoc etiam adijciendo.C.de fund.patrim.lib.11.

1330 Quæro quingenteſimononageſimoſecundo,inſtrumēti fides† ut per teſtes ſubuertatur,quid in articulis deducendum ſit? Dic,ꝙ erit probandū,ſi cū ueritate fieri poterit,qualiter illi,quos inſtrumētum dicit fuiſſe præſentes,nō interfuerunt inſtrumēto,de cuius reprobatione agitur.l.optimā.C.cōmitt ſtipul.§.itē verborū. Inſt de inut. ſtipul refert & ſequitur Maſc.in tract.de ꝓb.to.2.cōcl.919.in prin.

1331 Item poterit articulando probari, qualiter [aliter fuit actū,quam ſcriptū l.1.§.ſi quis neget.ff.quēmadmod.teſtam.aper.ponit Salic. in l.in exercendis nu.4 q.3.uerſ.ſed quid dicemus.C.de fide inſtr.& expreſſius ex mente multorū idem cōprobauit Maſc.in trac. de ꝓb. to.2. concl. 919.nu.2.uerſ.uel deponere habent,ubi ex mente Salic. in d l in exercēdis,& Felin.in c.cū Ioannes extra de fide inſtr.& aliorū Doct.in l.1.§ ſi quis neget ff.quēmadmod.teſtam.aper.cōcludit, teſtes reprobantes inſtrumentum debere eſſe omni exceptione maiores.arg.tex in d.l.magnam.C.de contrah & committen.ſtipul.

1332 Quęro quingenteſimononageſimotertio,ius patronatus †]qualiter articulando probetur? Dic probari,probata longeua cōſuetudine præſentandi,ex qua ſufficienter,fundatur intētio populi ꝙ ad ipſum dicatur pertinere ius patronatus,ſi Dec.ſequi velimus cōſ.126. in cā D.Franc.Gētilis nu.3 ver.& ad probādū hoc deducitur vol.1. cōuenit Bal.in l.cū ſuper.nu.1.uerſ.multū.n.C.de rei.uēd.& poſt eū Maſc.in tract.de prob to.2.cōcl.956 n.3. uer.inter cęteras aūt ſpēs.

1333 Item ius patronatus in antiquis †probatur per famam, ſm Bald. in d.l.cum ſuper,in princ.C.de rei uēd.quem refert & ſequitur Rol. à Val.conſ.3.Deuenio modo ad quæſtionem.nu.6.verſ.faciūt etiam. vol.1.

Digitized by Google

vol.1.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.to.2.concl.956.nu.15. verſ ſecunda ſpecies probationis.

1334 Item probatur ius patronatus † per literas ordinarij inſtituentis, licèt non conſtet de præſentatione, vt voluerũt Domini de Rota deciſ.11.ſed retento eodem themate epiſcopus narrat. in tit.de iure patrõ.in nou.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.to.2.concl.956. nu.12.verſ.probatur etiam, vbi allegat quàmplures id tenentes, & præſertim Dec.in c.poſt ceſſionem extra de prob.

1335 Inſuper probari poterit† directè ius patronatus, probãdo fundationem, dotationem, ſeu ditationem, aut reſtaurationem eccleſiæ, ſecũdũ Lãberten in trac.de iur.patro.lib.1.part.1.q.2.refert & ſequit Maſc.in tract.de prob.to.2 cõcl.956.nu.1.verſ. cũ per cõſtructionẽ.

1336 Quæro quingenteſimononageſimoquarto, liberatio†debiti qualiter articulando probetur? Reſpõde, hoc multis modis probari poſſe.& primo probatur, faciẽdo articulum, qualiter penes debitorem reperitur inſtrumentum debiti cancellatum, ſecũdum Pau.de Caſt. in l.ſi de poſſeſſione nu.2.ver.nã ſi remittis debitori tuo.C.de prob. & poſt eum Felin in c.accedens.il primo.nu.2.verſ.ſecũda cõcluſio extra ut lit.non conteſt.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob. to.1. conclu.476.in princ.vbi quomodo hoc procedat, enixè declarat. & to.2.concl.980.nu.2.verſ.& primo probatur ex eo.

1337 Item poterit etiam probar† debiti liberatio per confeſſionem creditoris, vt probatur in l.pecuniæ.C.de ſolutio.uoluit Bar.ĩ l.tale pactum.in princ.ff.de prac.& poſt eũ Felin.in c.ſi cautio.num.7.verſ. tertio fallit.extra de fide inſtrum.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.to.1.conclu.345.nu.40.verſ.quinto limites velim.& to.2.conclu.980.num.3.verſ.tertio modo probatur.

1338 Item probatur liberatio debiti†per aliam contrariam ſcripturam de recepto, vel per quinque teſtes, ſi debitum eſt redactũ in ſcriptis. tex.eſt vulgaris, ſed celebris, in l.teſtiũ, vbi Doct.C.de teſtib.ponit Octauian.Oſaſc deciſ.Pedem.53.nu.14.verſ.quod ſolutio.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.to.2.cõcl.980 nu.4.verſ.tertio modo

1339 Itẽ probatur liberatio debiti eo ipſo, ꝙ†creditor cum iuramento in eius teſtamento dicit ſe tantum debere conſequi, & nõ vltra: nam tunc licèt hæredes de maiori ſumma probent, nihilominus ſtatur dicto teſtatoris tex.eſt in auth.quod obtinet.C.de prob.refert & ſequitur Maſc in tract.de prob.to.1.concl.359.& to.2.concl 980.nu.12. verſ.quarto modo. quod modo eſt mihi in facto in cauſa Ioãnis Ambroſij de Oppido cum Marco Corſico.

Item

1340 Item probatur liberatio† debiti ex eo, quòd creditor ſciens debitoris ſoluat aliquod debitum citra compenſationem, cócurrétibus alijs coniecturis. ita conſulendo firmat Grau cóſ. 129. prçponitur in facto. nu. 9. verſ. ubi licet. uol. 1. & Bart. in l. ſi quidem. nu. 2. uerſ. ſed quæro vtrum præiudicet, C. de tranſac.

1341 Item debiti liberatio, ſi non † probatur, ſaltem præſumitur præſcriptione longiſſimi temporis, puta triginta annorum. ita late concludit Afflic decis. 13. nu. 2. maxime ſi in adminiculum probationis prædictæ probetur indigentia creditoris, & opulentia debitoris, ut per Alex. conſ. 183. in cauſa & lite inter Franciſcum. num. 17. verſ. & hanc partem. uol. 6. & poſt eum Calca. conſ. 23. quod dictus Iacobus. num. 5. verſ. nó enim eſt veriſimile. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 980. nu. 15. verſ ſeptimo ſi ſaltem non probatur.

1342 Vltimo, ſatis ſuperque præſumit† debiti liberatio, ſi creditor bona debitoris adminiſtrauit, ſecúdum Alex. in l. venditores. ff. de ver. oblig. refert Afflic. deciſ. 13. nu. 16. & poſt eum Maſc. in trac. de probat to. 2. concl. 989 nu. 16. uerſ. octabo ſi non probatur.

1343 Quæro quingéteſimononageſimoquinto, licétia† reuelandi confeſſionem, qualiter articulando probetur? Remitto me ad Lap. alleg. 94. num. 4. refert & ſequitur Maſ. in tract. de prob to. 2. concl 982. & tom. 3. conclu. 1286.

1344 Quæro quingenteſimononageſimoſexto, illiteratum† quem eſſe, qualiter articulando probetur? Rñde, probari per teſtes deponentes, illum núquam libros ſcientiæ legiſſe, nec intraſſe ſcolas, nec unquã Doctorem audiuiſſe, hanc probandi praxim habes ad Abb. in c. quã uis. nu. 2. extra de ętat. & qualit. & poſt eum ad Maſcard. in tract. de prob. to. 2. concl. 986. nu. 3. uerſ. uerum quo pacto probabitur.

1345 Quęro quingenteſimononageſimoſeptimo, conductor † ut teneatur de incendio, nulla probata culpa per locatorem, quid probandú veniant? Rñde, hoc probari, faciẽdo articulú, qualiter inter cóductorem & locatorem fuit conuentum, ꝙ in domo conducta nec fenum, nec palea poneretur, & nihilominus conductor poſuit: nã, ſi poſtmodum caſu fortuito eueniret incendium, etiã nulla probata culpa, teneret᷑ cóductor. l. uideamus. §. fin. cú l. ſeq ff. loc ponit Salic. in l. quę fortuitis nu. 9. uerſ. & hoc niſi culpa. C. de pignorat actio. refert & ſequit᷑ Maſc. in trac. de prob. to. 2. concl. 993. nu. 6. ver. primo limita

1346 Item poterit probari, † qualiter incendium fuit immiſſum ab inimicis conductoris l. ſi merces. §. culpa. ff. loc. firmat Maſc. in tract. de probat. to. 2. concl. 993. nu. 7. verſ. ſecundo limita.

Quęro

Digitized by Google

1347 Quęro quingenteſimononageſimooctauo, luſorem † quem eſſe, ad finé eũ repellédi à ferédo teſtimonio, qualiter articulãdo ꝓbetur? Rñde, probari, probata cõſuetudine ludẽdi, & ꝙ luſerit tpe depoſitionis. hanc articulandi formã aſtruit Dec. conſ. 163. In cauſa matrimoniali. nu. 19. uerſ. tertiodecimo opponitur. uol 1. refert & ſequit Maſc. in tract. de prob. to. 2 cõcl. 995. nu. 6. uerſi. ſed ad duo aduerte.

1348 Quæro quingenteſimononageſimonono, qualiter † articulando probetur manifeſtum? Dic probari ad inſtar notorij per pluriũ certam ſcientiã, ſcd̃m Maſc. trac. de prob. to. 2. concl. 1014. nu. 5. verſ. quod uero attinet. hinc ex mente eiuſdem manifeſtum dicitur probari per rei euidentiam, confeſſionem, & legitimam probationem, vt probatur in c. cum olim, ubi Abb. extra de verbo. ſignif. & in l. ſi fur. & ibi Bart. in princ. ff. de furt. & vltra citatos probatur etiã manifeſtum per coniecturas & legitimas præſumptiones. c. non licet. vbi Abb. not. 2. extra de cleric. non reſid.

1349 Quæro ſexcenteſimo, manumiſſio † qualiter articulando probet? Rñde, probari tot modis, quotq; s manumitti põt, ſm Maſc. in tract. de prob. to. 2. conclu. 1015. in princ. & ſi contigerit dictis modis non poſſe probari, probabitur ad minus per duos teſtes, qui actui interuenerunt, ut tradũt Doct. in auth. ſi dicatur. C. de teſtib. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1015. nu. 8. uerſ. quibus tñ.

1350 Quæro ſexcenteſimoprimo, de collegio † quem eſſe, qualiter articulãdo probetur? Dic probari per matriculam, in qua deſcribi ſolẽt nomina illorum, qui ſunt de collegio; quod adeo verum eſt, ut faciat haberi pro priuatis eis, qui non ſunt in ea deſcripti, ſecundum gloſ. in l. eos. ĩ ver. qui. C. de offic. magiſtr. mili. & in l. matricolã. C. de agẽtib. in reb. lib. 12. probatur in l ſcriniarios. C. de teſt. milit. & in l petitioné. C. de offic. diuerſ. iud. refert & ſequitur Maſc. ĩ tract. de prob. to. 2 concl. 1033. in princ. cuius opinio adeo uera eſt, ut aſſeréti contrarium incumbat onus probandi, quem non eſſe de collegio, ut firmat Bar. in l. fin. nu. 2. verſi. facit ad probandum. C. de reb. cred. & in l. Titiæ textores. ff. de lega. primo. refert & ſequitur idem Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1033. paulò poſt princ.

1351 Quæro ſexcenteſimoſecundo alicuius † mala mens qualiter articulando probetur? Reſponde, probari ex eo, quòd quis pacta & iuramenta inſolita & dimiſſa interponenda curauit, ac nimis caute proceſſit in inſtrumento; ex ijs malam mentem conijci ac pręſumi decidit Soc. ſen. conſ. 77. nu. 46. vol. 1. mouetur de tex. in l. ſi quis ſub cõditione. ubi Bal. poſt gl. ff. de cond. inſt. conuenit idem Bal. in l. etiã.

nu. 9.

nu.9.uerſi.or,modo.C.de exequut.rei iudic.eãdem ſententiã ſequutus eſt Cæpoll.in trac.de ſimul.cõtract.8.& 9.præſumpt.refert & ſequit Maſc.in tract.de ꝓb.to.2.cõcl.1042.nu.5.uer.vbi ex eo qd q s.

1352 Item probatur alicuius mala mens† ex præcedentibus vel ex ſubſequẽtibus malis uerbis.qui enim mala uerba effudit,malũ animum hr̃e pręſumitur,ſm Marſ.conſ.21 diligẽter & maturè perlecto. nu. 16.verſi.itẽ exclamando:carne,carne.vol.1.refert & ſequitur Maſc. in tract.de prob.tom.2.concl.1042.num.6.verſi.præterea probatur.

1353 Itẽ probetur† etiam mala mens ex aliquo actu exterius commiſſo,malã mentem arguente, & præſeferente, de quo præcipue extat facti ſpecies in l.is qui cum telo. C.ad l.Corn.de ſicar.ſecundum Maſcar.in tract.de prob.to.2.concl.1042.nu.10.verſi.ad hæc probatur.

1354 Item mala mens etiam † probatur ex eo, ꝙ quis facit aliqua, quę ſunt in ſuo genere mala;nam omne malum factũ prauè præſumitur actum.c 1.cum ibi not ext.de præſumpt.l.1. C.ad l.Corn. de ſic.l.ſi non conuitij.C.de iniur.refert & ſequitur Marſ.cõſ.4.uiſa igitur accuſatione.num.3 uerſ.omne enim male factum.uolu.1.& poſt eum Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.1042.nu.12.uerſi.huc accedit.

1355 Quęro ſexcẽteſimotertio,mẽs tacita†alicuius qualiter probetur? Rñ.probari ex ipſius verbis ante uel poſt prolatis.gl.in l.1.§.eũ qui, in ver.non animo.ff.de conſt.pecun.referente Alex.conſ.55.qm̃ cã. nu 1.uerſ.ex præfationibus enim.vol.5.& conſ.7.uiſis & diligenter animaduerſis.num.3.uerſ.uerba enim poſita uol.2.refert, & ſequitur Maſ.in tract.de prob.to.2.concl.1043.in princ.

1356 Item probatur mens tacita† ex natura actus, quem aliquis gerit: cenſetur.n.quis facere quod eſt ex natura actus illius. arg. tex. in cum quid.ubi Dec.nu.4 uerſ.quarto nota.ff.ſi cert.pet. refert & ſequitur Maſc in tract.de prob.concl.1043.uerſ.probatur deinde.

1357 Item probatur alicuius tacita † mens ex conſuetudine ipſius loquendi,& faciendi,iuxta ſententiã Accurſ.in l.ſi ſeruus pluriũ §.ſi. in uer.cõſuetudo.ff de legat.1.refert & ſequitur Dec.in l.ut liberis. nu.12.uer.quorum dictis adde.C.de collation.& poſt eum Maſcard. in tract.de prob.to.2.concl.1043.nu.8.uerſ.quin etiam.

1358 Itẽ probetur mẽs tacita alicuius† probata conſuetudine regionis, in qua qd actũ erit,attẽdi dẽt.l.ſẽper.ff.de reg.iu.l.ſi ſeruus.§.aſinã. ff.de fun inſtr.l.minor.ff.de leg.3.l.ſi fũdũ.ff.de euic.refert & ſequitur Maſc.in trac.de ꝓb.to.2.cõcl.1043 nu.11.uerſ.amplius probat.

1359 Item probatur tacita†mens probata cõditione, & qualitate perſonę,in quã uerba proferũtur.l etſi ſuſcepit.§.ſi proponas ff.de iud.

l.Titia.

l. Titia §. fi. ff. de au. & arg. lega. l. pen. ff. de adimen. legat. ponit Bar. in l. plenũ §. equitij ff. de uſ. & habit. refert & ſequitur Maſ. in tract. de prob. to. 2. concl. 1043. nu. 12. uerſ colligitur & alius modus.

1360 Item mens tacita† probatur ex præcedenti, uel ſubſequẽti uicina ſcriptura. l. ſi ſeruus pluriũ. §. fi. ff. de leg. 1. l. hęredes §. ſed ſi notum. ff. de teſtib. l. qui filiab. ff. de leg. 1. l. 1. §. deinde adiecerit. ff. de poſtul. l. quoties. C. famil. erciſ. l. Plautius. ff. de au. et arg. leg. refert & ſequit Maſc. in trac. de prob. to. 2. concl. 1043. nu. 13. uerſ eadẽ quoq; mens.

1361 Quęro ſexcẽteſimoquarto, mercatorẽ† quem eſſe, qualiter articulando probetur? Reſpõde, ꝙ nõ ſufficit probare quẽ notitiã, & ſcientiã mercaturę habere, ſed oportet probare, ꝙ re ipſa illã exerceat, ut tradit Bar. in trac. de teſtib. nu. 62. uerſ. mercatorẽ ſeu negotiatorem eſſe & in l. legatis ſeruis. nu. 3. uerſ. oportet enim. ff. de leg. 3. refert & ſequitur Cãpeg ĩ tract. de teſtib. regu. 403. uer. dic primo. & poſt eũ Maſc. ĩ trac. de ꝓb. to. 2. cõcl. 1047. n. 3. uerſ qua propter nõ ſufficit, & qualiter probetur mercatorem quem nõ eſſe, uide ſupra q̃ſt. 532.

1362 Quæro ſexcenteſimoquinto, militem† quem eſſe, qualiter articulãdo probetur? Dic, militem quem eſſe, probari per teſtes qui deponãt de actibus & inſignibus, ex quibus q s aiguitur miles, ſcdm Aufred. in add. ad Cappel. Thol. deciſ. 141. uer. primo per teſtes refert & ſeq. Maſ. in tracta. de prob. to. 2. concl. 1054. nu. 3. uer. probatur autem.

1363 Item probatur quem eſſe militẽ† per literas illius, qui creauit illũ militem: quæ quidem literę ipſius iuramento, & ſigillo roboratę eſſe debent, ſcdm eũdẽ Aufre. in add. ad Cappel. Thol. deciſ. 141. uerſ. ſecundo per literas, refert & ſequitur idem D. Maſ in trac. de prob. to. 2. concl. 1054 nu 4. uerſi. prꝫterea miles probatur.

1364 Item quem militem† eſſe probatur iuramento ipſius aſſerentis ſe militem, ſi cum inſignibus comparuerit militaribus, isque bene audiat. l. nõ omnis. §. à Barbaris ff. de re milit. l. ſtigmata. C. de ſabricenſib. li. 12. refert & ſeqtur idem Aufre. in addit. ad Cappel. Thol. deciſ. 141. uerſ. tertio ſi iſte uenit, & poſt eum Maſcar. in tract. de prob. to. 2. concl. 1054. nu 6. uerſi. amplius probatur.

1365 Vltimo quẽ eſſe militẽ† ꝓbat ex matricula, in qua milites inſcribi ſolẽt l. ſi duas. § fi. ff. de excuſ. tuto. refert & ſequit idẽ Steph. Aufre. ĩ ad. ad. Cap. Thol. deciſ. 141. uer quarto ſi reperiat deſcriptus. ubi ait, hęc oĩa habuiſſe à Ioãne de Plat. in l. 1. C. de apparitor. magiſt. milit. li. 12. cõuenit Maſc. ĩ trac. de ꝓb. to. 2. cõcl. 1054. n. 7. ver. hunc accedit.

1366 Quæro ſexcẽteſimoſexto, miliare qualiter probetur? Dic, ꝓbari p mẽſurã: hæc nãq; mẽſuratio ꝓ unoquoq; miliario mille paſſuũ, &

paſſus quinque pedũ erit faciẽda, vt ꝓbatur in l. mille paſſus. ff. de ver. ſig. tot enim paſſibus cõſtare miliare notauit gl. in l. 1. in ver. in ſingu los. ff. ſi q̃s caut. & in l. in itinere i ver. millia. ff. de uer. ſi. ſed Alex ex mẽte Caſt. in d. l. 1. nu. 6. ff. ſi quis caut. dicit, ꝙ hodie miliaria ſũt pro bãda ſm cõem cõſuetudinẽ, aliter, quã p menſurã mille paſſuũ: cõ ſuetudo igitur & cõis vſus erit inſpiciendus, & ſm vulgi opin. res de terminãda, cũ agit̃ de ꝓbãda lõgitudine miliariũ, vt refert et ſeq. Me noc. in trac. de arbit. iud. l. 2. cẽt. 1. caſ. 2. nu. 8. verſ. ego uero. & Maſc. in trac de prob. to. 2. concl. 1056. nu. 3. uerſ. verum cum miliarium.

1367 Quæro ſexcenteſimoſeptimo, morboſum † quẽ eſſe, qualiter artic. probet̃? Dic, probari per iudiciũ medicorũ, ſcd̃m Bar. in l. q̃ſitũ. ff. de iud. rẽfert & ſequitur Maſc. in trac. de prob. to. 2. cõcl. 1067. in princ.

1368 Item probatur † per iuramentũ morboſi. ſeu infirmi, ut puta q̃n ſe excuſat nõ potuiſſe ꝓſequi appellationẽ pp morbũ. arg. tex. in l. ſcire oportet. in tex. ibi, ſi uero ob aduerſam ualetudinẽ. ff de excu. tut. q̃d fuit de mẽte Spec. i tit de appel. §. 7. col. 2. uer. quid ergo. & Card. in Cle. ſicut. q. 4. de appel. & Bart. in cõſt. ad reprimẽdũ, refert & ſequit̃ Maſc. in trac. de prob. to. 2. cõcl. 1067. nu. 2. uerſ. probatur item quod qualiter procedat, enixè declarat idem Maſc. in loco de quo ſupra.

1369 Quæro ſexcenteſimooctauo, † morum probitas qualiter articulan do probetur? Reſponde, probari, probata conuerſatione cum bonis; qualis enim quiſque eſt, talium conſortio delectatur, ut dicebat Phi loſophus, & ꝙ ex conſeruatione mores præſumantur ſiue boni, ſiue mali, tradit Bar. in tract. de teſtib. nu. 79. uerſ. ex uita enim & conuer ſatione honeſta. refert & ſequitur Maſc. in tract de prob. to. 2. concl. 1067. nu. 5. verſi actus autem.

1370 Item probatur morum probitas † per vitam bene ante actam; vita enim bene ante acta, non modicam demonſtrat morum coniecturã, iuxta gl. i l. nõ omnes. § à Barbaris. in ver. bonus miles. ff. de re milit. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 1067. nu. 8. verſ. ſecundo ante acta vita.

1371 Quæro ſexcenteſimonono, noualia † qualiter articulando proben tur? R̃nde probari, probando memoriam non extare de cultura c. 1. & c. quid per nouale. vbi Doc. extra, de ver. ſignif. refert & ſequitur Bar. in tract. de different. inter ius ciuile, & ius cano. nu. 132. ver. ſed de iure canonico. vnde teſtes iſto caſu debent deponere, ꝙ nunquã vi derunt, neq; audiuerũt dici ab aliquo, ꝙ ager, qui noualis dr̃, fuerit cultus, & ꝙ imo cõis opi & fama eſt, ꝙ fuerit incultus. ita docuit In noc. in c. veniens nu. 1. ver. teſtes monaſterij. extra de ver. ſign. & poſt

cum

Digitized by Google

eum ſpec.in tit.de probat.§.1. nu.20.verſ.vlt.quæritur. ut refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.1116. per totam.

1372 Quæro ſexcenteſimodecimo, nullitas† acto rũ quo pacto probari poterit? Dic, probari per inſpectionẽ actorum, ex quib. inſpici poſſit, ſolennia à iure in aliquo actu requiſita, non fuiſſe ſeruata, vt quia ibi nõ apparet de citatione, neq; de poteſtate iudicis, nec de perſonis, neque de ordine, ut dicit Bar.in l.2.nu.2.ver.quæro qualiter probabit C.de error.aduoc.vbi hoc probandi gñe vtitur, ad probandũ, ſnĩam nõ fuiſſe latam conuenit Dec.conſ.483.pro reſolutione litis & cõtro uerſiæ.nu.4.ver.iſta.n.negatiua probatur.vol.2.& in cõſ.218.in caſu ad me tranſmiſſo.nu.6.uerſ.iſta enim negatiua.uol.1.ubi ait, ꝙ negatiua, ꝙ fideicõmiſſum non fuerit iniunctum, probatur per inſpectionem teſtamenti, & in ſimili uoluit Ioannes de Amic.conſ.93.nu.4. verſ.& negatiua ꝙ negatiua ꝙ libellus non reperitur, probatur per inſpectionẽ proceſſus, reliqua in ſubiectu huius qõnis vide ad Doc. in l.Titiæ textores ff.de leg.1.& ad Iaſ.in l.4.§.cõdẽnatum.ff.de re iud.quod aũt nullitas actorum probetur per inſpectionem ipſorum actorum, tenẽt Vant.in trac.de nullit.proceſſ.in tit.à quo & à quib. nu.12.& Doc.in c.qm̃ cõtra, extra de prob.vt refert & ſequitur Maſcar.in trac.de prob.to.2.cõcl.1110.nu.11.uerſ.probabitur aũt nullitas.adeo ꝙ nullitas hoc modo probata, impedit exequutionẽ ſententiæ, vt firmat Bar.quẽ alij ſequũtur, in l.4.§.cõdemnatum.nu.1.verſ. quæro utrum exceptio.ff de re iud.& nedum ſentẽtiæ, ut dictum eſt, ſed ẽt impedit exequutionem inſtrumenti, vt firmat Iacob.in tract. de adipiſc.remed.4.q.101.verſ.ita ẽt hæc nullitas.refert & ſequitur vtrumque dictum Maſc. in tract.de prob.to.2.concl.1110.num.13. uerſ.ex quo deducitur.quorũ dictis adde circa iſtum articulum, an, & qñ nullitas ex iiſdem actis apparens impediat exequutionem, vide ad Vrſill.ad Affl.deciſ.283.quæ omnia reporta ad intellectum regiæ prag.mag.cu.vic.in qua, Deo dante, fuſius dicemus.

1373 Quæro ſexcenteſimoundecimo, numeratio† pecuniæ qualiter articulando probetur? Dic, probari per inſtrumentum, in quo notarius de numeratione teſtatur, ſecundum gl.in l.ſi ex cautione.in ver.probaro.ubi Bar.eam ſequitur.C.de non nume.pecu.& in l.ſi ex pretio. in ver.circunſcriptum.C.ſi cert.pet.ſequitur Felin.in c.ſi cautio.nu. 52.uerſ.ñ modo dicta regula fallit.ext.de fid.inſtrum.

1374 Item probatur numeratio† per teſtes, qui interfuerunt numerationi, ſecundum Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.1113.in princ. vbi ad idem allegat Bal conſ.28.nu.1.uol.1 & Soc conſ.143.vol.1.

qui in propoſito parem vim notario & teſtibus tribuunt.

1375 Quæro ſexcenteſimoduodecimo, quibus † præſumptionibus, & coniecturis probatur, quiſnam ex offendentibus & rixantibus fuerit prouocator? Reſponde, probari, prouocatorem illum fuiſſe, qui conſueuit ita delinquere, & ſolitus rixari, & ſui natura rixoſus erat. ſecũdum Marſ. ſing. 217. ter uel quater, & expreſſius Card. in clem. 1. quæſt. 33. in tit. de homicid. vbi dicit, quòd ſi duo reperiatur mutilati, nec appareat quis fuerit aggreſſor, quòd præſumitur contra rixoſum. idem uoluit Alciat in tract. de pręſumpt. regul. 3. præſumpt. 39. nu. 9 verſi. ſecũdo tolleretur. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1128. num. 5. uerſi. primo igitur illum pręſumunt.

1376 Item quem † prouocatorem & aggreſſorem fuiſſe, probatur ex vtriuſque uita: nam robuſtior & aptior ad rixam, & offenſam, prouocator pręſumitur, ut conſultus de iure reſpondit Ioannes de Amic. conſ. 23. inquiſitione formata contra Ioannem Palmerij. nu. 5. uerſi. quarta cõcluſio. vbi plures huius opinio. cõteſtes allegat. vide ad eũ, & ad Maſc ĩ tract. de ꝓb. to. 3. cõc. 1128. n. 6. uer ſcdo Doct. colligũt.

1377 Item quem prouocatorem † eſſe probatur: ex eo, ꝙ ex aliqua inimicitia & offenſione præcedente aliqua iniuria uel vulneribus, quis fuerit affectus: nam ſi poſtmodum uindictæ cauſa inimicũ ſit aggreſſus, prouocator pręſumitur, ſm Cæpoll. conſ. crim. 8. uerſic. octauo ſubeſt. refert & ſequit Menoc. in tract. de arbit. iudic. lib. 2. centur. 4 caſ. 363. num. 3. uerſi. primo is aggreſſor præſumitur. & poſt eum Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1128. nu. 9. ver. tertia pręſumptio.

1378 Item probatur quem eſſe prouocatorem † eo ipſo, ꝙ probatur, ꝙ armis munitus ad locum acceſſit, expectans alterum tranſeuntem, & ibi ſe armis accomodando: nam ex hoc præſumitur de offenſione cogitare, maxime ſi fecerit aliqua ſigna, vt enſem euaginauerit, & pallium, ut fieri ſolet, in brachio inuoluerit, uel alia fecerit præparamenta offenſionis. l. 3. §. ne poſſidere ff. de ui & vi arma ponit Cępol. conſ. 28 nu. 8. refert & ſequitur Menoch. in tract. de arbit. iud. lib. 2. centur. 4. caſ 363. nu. 4. verſi. ſecundo aggreſſor is pręſumitur.

1379 Itẽ prouocatorẽ quem † eſſe probat ex eo, ꝙ aliquem fugientem, vel ſe referentem aut retrahentem, auxiliumque acclamantẽ, quis ꝓſequitur. Ita docet idem Menoch. in tract. de arbit. iudic. lib. 2. cẽtur. 4. caſ. 363. nu. 13. uerſi. quinto aggreſſor ille præſumitur. & poſt eum Maſc. in trac. de ꝓb. to. 3. cõcl. 1128. nu. 13. ver. quinto Doct. ꝓſumũt

1380 Itẽ ille præuaricator † eſſe pręſumitur, qui deinde grauius vulneratus reperitur, ſecundum Gram. conſ. 62. nu. 6. quẽ refert & ſequitur

tur Menoch in tract. de arbitr. iudic. lib. 2. cent. 4. caſ. 363. num. 14. verſi. ſexto aggreſſor is præſumitur & Maſc. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1128. nu. 14. uerſi. ſexto præſumitur.

1381 Item prouocatorẽ, ſeu † aggreſſorem quẽ eſſe aut fuiſſe, probatur eo ipſo, quò probatur, quòd alter ex corrixantibus eſt melius armatus, uel habet potiora arma, ſecundum Cæpol. conſ. 29. nu. 16. uerſi. octauo eſt qualitas armorum quem refert & ſequitur Maſ. in tract. de prob. to. 3. concl. 1128 nu. 17. verſi. ſeptimo conijcitur.

1382 Item probatur † quòd quis fuerit in rixa prior, & ſic prouocatus eo ipſo, quòd conſtat contra eũ de mala uita, ſecundum Boer. deciſ. 237. nu. 2. part. 2. & Alciat. in tract. de præſumpt. regul. 3. præſumpt. 39. nu 9. refert & ſequitur idem Maſcar. in tract de prob. to. 3. conclu. 1128. nu. 20 uerſ. nono præſumitur.

1383 Item prouocator ſiue aggreſſor † quis eſſe præſumitur eo ipſo, ꝙ probatur, quòd cauſam inimicitiæ dedit, ſecundum Marſ cõſ. 41. in cauſa inquiſitionis formatæ nu. 13. uol. 1. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 3 concl. 1128. nu 24. uerſi. decimo præſumitur.

1384 Item prouocator ille † præſumitur, quòd miratus fuit de occidendo vel offendendo, ut hanc deſcendit ſentẽtiam Alex. conſi. 14. põderatis narratis. nu. 9. uerſi. præterea apparet. uol. 3. & Felin in c. dilecti. nu. 14. uerſi. quòd in dubio præſumitur ext de except. & Marſ. in dicto conſ. 41. nu. 13. uol. 1. & nouiſſimè Maſcard. in tract de prob. tom. 3. concl. 1128. nu. 25. uerſi. undecimo præſumitur.

1385 Item ille præſumitur † prouocator, qui citatur permiſit ſe cõtumacem reputari, ut contra eum fuit expeditum mandatum exequutiuũ de capiendo, quia ſi non eſſet in culpa, ſe conſtituiſſet in carceribus, vel corã officiali, ut hanc pſumptionẽ ex hoc deduci placuit Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1128. nu. 26. uerſi. duodecimo præſumitur.

1386 Vltimo prouocator præſumitur † ille, qui prius arma extraxit, ſecundum Aret. conſ. 34. uiſis diligenter teſtibus. nu. 2. uerſi. aliquãdo conſtat. ut refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. tom. 3. conclu. 1128. nu. 27. uerſi. decimotertio præſumitur.

1387 Quęro ſexcẽteſimodecimotertio, cautio † de nõ offendẽdo ex quibus præſumatur rupta, uel nõ? Dic, ruptã ex eo probari, ꝙ fuerit illata grauis iniuria perſonæ, cui fuerat promiſſum de nõ offendẽdo, ſm Marſ. conſ. 80. in hac cauſa inquiſitionis formatæ. nu. 31. verſic. nam ex tenore dictę inquiſitionis. uol. 1. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1131. num. 2. uerſi. primo quicunque intulerit ex cuius dictis latè habes declaratam hanc quæſtionẽ, & de facili

Digitized by Google

poteris colligere exceptiones,ad probandum,quòd cautio de non of fendendo non fuerit rupta vide ad eum,& ad Fráciſ. Hercul.in trac. de non offend.per diſcurſum.& ad Doct in l.illicitas.§.ne potentio res.ff.de offic.præſid.& ad Felin.in rub.ext.de treg.& pace.

1388 Quero ſexcenteſimodecimoquarto,officialis † vt tollat preſum ptionem,ꝙ non quæſiuerit ex bonis fiſci, quid articulando neceſſe habebit probare? Reſponde,ꝙ oportebit eum probare, qualiter eſt homo diligens,induſtrius,& diues;tunc enim præſumitur,ꝙ ex ope ribus & induſtria & ex bonis ſuis quæſiuerit,maxime ſi officium,qđ exercuit,erat paruę adminiſtrationis;ſecus autem eſſet, ſi foret ne gligens,& pauper,& opulenta geſſerit officia,& diuturno tempore: nam tunc contemplatione officij quęſiuiſſe cenſebitur,& Affl. ſequi velimus in c.1.§ ſi uero caſtaldi.nu.1.in titu de feud.guard.in vſib. feud.refert & ſequitur Luc.de Penn. in l.defectionis facultas col. fi. verſic.dic quod ſi officialis.C.de iure fiſci,lib.10.& poſt eum Maſc. in tract.de prob.to.3.concl.1134.nu.4. uerſi.primo itaque.

1389 Quæro ſexcenteſimodecimoquinto,ꝙ † ex maiori ordine ſacerdo tali non infertur,ꝙ præceſſerint ordines minores,ut hr̄ ad Innoc.in c.1.nu.3.uerſi.in inferioribus.& ibi ēt Abb.nu.5.uerſ.quæro an ſuf ficiat.ext.de cleric.peregr.refert & ſequitur Grau.cóſ.134.ſcripſi a liàs.nu.45.uerſi.non obſtat ēt vol.1.vt tñ ex collatione maiorum or dinum inferri poſſit, ꝙ minores ordines præceſſerint, quid venit tunc probandum? Rn̄de, oportere probare,qualiter fuit ordinatus ad certū ordinem puta ſacerdotiū à viro multū prouido,ac honeſto, & probatæ fidei;nā tunc hoc probato pręſumēdū eſt,ꝙ habeat alios præcedétes ordines nó enim eſt veriſimile,ꝙ vir circūſpectus,& tā tę fidei,ordinaſſet eū ad maiorē ordinē,niſi ſibi cóſtitiſſet de inferio ribus ordinibus.ſic declarat Inn.in d.c.1.nu.3.ext.de cler.pereg & in c.niſi eſſent. nu.3.in 1. not. ext.de pręben.refert & ſequitur Maſc. in tract.de prob to.3.concl.1140.nu.8.verſi.ampliationem hanc.

1390 Itē ordines minores probātur † ex ꝓmotione ad maiores ordines, ſi cū tali ꝓmotione ad maiores ordines cócurreret lōgū tp̄s, ſi pro baretur quod quis fuit toleratus in ſacerdotio ſpatio decē vel viginti annorū: nā tunc ex maioribus ordinibus probarentur minores ſecū dum Maſc.in tract de prob.to.3.cócl.1140.nu.11.uerſi.ſecūdo loco.

1391 Quæro ſexcēteſimodecimoſexto,pecuniā † fuiſſe ſolutioni paratā, qualiter articulando probetur? Rn̄de,probari ex qualitate pſonarū, ſm̄ Bar.in ſingularia.in fi.ff.ſi cert.pet.mouetur de tex.in l. ſi uero. §.qui pro rei qualitate.ff.qui ſatiſd cog.veluti ſi quis eſſet magnus merca-

Digitized by Google

mercator,quia præſumitur habere pecuniam in arca,& conſequenter ſolutioni paratam,vt dicit idem Bar.in d.l.ſingularia,nu.27.ver ſi.quid enim.ff.ſi cert.pet.cũ quo pertranſeunt Doct.ut ibi affirmãt Pau.de Caſt.& Alex.quorum opinionẽ communem dixit Cagnol. in d.l.ſingularia.nu.40.vt refert & ſequitur Maſc in tract.de prob. to.3.concl.1163.nu.1.verſi.ueluti quando idem dicas in depoſita pecunia:nam & illa prẹſumitur ſolutioni parata.l.qui negotia in tex. ibi,nec huic ſimile.ff.mand.l.certi cõdictio.§.fi.ff.ſi cert.pet.quia alioquin depoſitarius delinqueret,niſi conſeruaret:quod non eſt præſumendum,vt concludit Alex.ad Bar.in l.ſingularia in vltim.apoſt. ff.ſi cert.pet.quẽ refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob. to.3. concl.1163.nu.5.verſi.iſtud probari dictum.

1392 Quæro ſexcenteſimodecimoſeptimo,remiſſio† pignoris ex quibus probet? Dic,remiſſionẽ pignoris probari,ſi fiat articulus,qualiter creditor permiſit pignus vendi, uel alio quouis modo alienari per debitorem:hoc probato, pignus remiſiſſe præſumitur. l.ſi debitor.§ 1.ff quib.modis pign.vel hypotec.ſolu.l.ſicut.§.ſi volũtate.ff. eod.tit.l.2.C.de remiſſio.pignor.l.creditor.ff.de regul.iur.per iſta iura ſic conſuluit Ro.conſ.140.hæc venditio rerum , per totum & in conſ.94.viſis ijs quẹ narrantur.nu.7.uerſi. ex quibus hanc eandem concluſionem firmant Ang.& Bal.in l.2.& in l.cum te.C.de remiſ. pign.refert & ſequitur Dominus Maſc in tract.de prob.to.3.concl. 1173.nu.8.verſic. primo igitur ex hac limitatione.

1393 Itẽ remiſſio†pignoris probatur,ſi fiat articulus,qualiter creditor debitori conſenſit,vt rẽ ſibi obligatã ſeu pignoratã,alteri pignoraret,aut obligaret:nã tũc cõſtito,de hoc prẹſumit' pignori renũciaſſe.l.Paulus rñdit,ĩ prin.ff.qb.mod.pig.vel hypot.ſol.vbi gl & Bar. id declarãt.idẽ tenet gl.fi.in l.creditor.§.fi.ff.qui potior.in pig.hab. & poſt eã Bar.in l.fi.nu.2.verſ ſcđo caſu.C.de rẽ.pign.refert & ſeqtur idẽ Maſc.in trac.de prob.to.3.concl.1173.nu.40. ver. ſcđo igit'.

1394 Item remiſſio pignoris probatur†probando,quòd creditor chirographum,aut inſtrumentum, aliamve ſcripturam, in qua pignoris obligatio continebatur, debitori tradidit: nam tunc præſumit' illud ius pignoraticium remittere l.creditricem.ubi Bald.hoc notat C.de remiſſ.pign.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.3.concl. 1173.nu.43. uerſ tertio creditor.

1395 Item probat' remiſſio pignoris faciendo †articulũ , qualiter creditor rem pignoratã tradidit debitori:hoc probato ius pignoris cenſe tur remiſſum,ſecundum Bar.in l.Labeo.ff.de pact.refert & ſequi-

tur idē Dominus Maſcard.in tract.de prob.to.3. concl.1173. num. 45.verſic.quarto ſi rem pignoratam.

Quæro ſexcenteſimodecimooctauo,dixi tibi ſupra quæſt....quali
1396 ter probetur ius patronatus:nunc ad dictæ † quæſtionis ornatum ſubnecto modum probandi quaſi poſſeſſionem iuris patronatus:vnde primus probandi modus qui cæteris efficacior eſſe videtur, eſt,vt probetur quaſi poſſeſſio iuris patronatus per inſtrm prĕteritarū prĕſentationū,& inſtitutionū inde ſequutarū.Ita multorū fretus auctoritatibus edocuit doctiſſ.Maſc.in trac.de ꝓb.to.3.cōcl.1216.in prin.
1397 Item probatur quaſi poſſeſſio iuris patronatus† per literas inſtitutionis epiſcopi,narrantis prĕſentationem.Ita vnanimiter voluerunt Domini de Rot.deciſ.11. Sed retento.in tit.de iure patrona.in nou. in eandem ſententiam deuenit Mil.in eius repert. in ver. inſtitutio epiſcopi.& in ver.patroni præſentatio.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.3.concl.1216.nu.3 ver.præſentationem patroni.& nu.17.verſi.quomodo autem articulandum ſit.
1398 Quæro ſexcenteſimodecimo nono,remiſſio† à reddendis rationibus qualiter articulando probetur? Breuiter dic,quòd remiſſio reddendarum rationum cenſetur probata per literas eius,cui ratio reddenda eſt,modò in eis adſint verba liberatoria, & litera ſit ſigillata. per not.in l.nō epiſtolis.C.de prob.refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob.to.3.concl.1256.nu.1.
1399 Item probatur remiſſio a reddendis rationibus†ex eo,quòd ſocij pariter & vniformiter adminiſtrauerūt bona ſocialia, nec vnus plus quam alter:nam tunc mutua compenſatione cenſentur ſe liberaſſe à reddendis rationibus iſte probandi modus colligitur ex l.ſi ambo. ff de compenſ.quam in propoſito allegauit Maſcar.in tract.de prob. to.3.concl 1256.nu.6.verſi.ſecundo probatur.
1400 Item remiſſio a reddendis rationibus † probatur ex diuturnitate temporis,veluti ſi inter eos,qui aliquid commune habebāt,diuiſio facta ſit,deinde viginti annorum ſpatio tacuerint,nec rationem reddi poſtulauerint ex huiuſmodi diuturna taciturnitate remiſſio præſumitur,vt refert Cæphal.cōſ.240.Magnifici Domini.nu.8. inquit Caſt.vol.2.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.3.conclu. 1256.nu.9.uerſi.tertio remiſſio.
1401 Item redditionem†rationum cenſeri remiſſam,ſi probetur,quòd aliquis pluries ſe obtulerit paratum,& ſteterit per eum,cui reddenda erat,quo minus redderetur,ſecundum Cæphal.conſ.9.Præſuppo nitur in facto.nu.6.verſ.propterea videtur pro reddita haberi vol.1.

refert

Digitized by Google

refert & ſequitur Maſc.in tract. de prob.to.3.concl.1256.num.13. uerſ quarto remiſſam eſſe.

1402 Item remiſſio rationis dicitur† facta, ſi inde probetur, quod pluries inter aliquos fuerũt calculatæ, rationes: hoc probato, ulterius retractari non debent, cum cenſeatur omnium facta remiſſio, aut liberatio, aut ſaltẽ cõpenſatio, l. Procula ff. de prob. ponit Alciat. in tract. de præſumpt. regul. 1. præſumpt. 32. nu 6. uerſi alias ſola ratio conſanguinitatis. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 3. conclu. 1256. nu. 14. uerſi. quinto rationis redditio.

1403 Quæro ſexcenteſimouigeſimo, † reſignatio ſimoniaca qualiter articulando probetur? Late ponit Pariſ conſ. 143. quod terminus præſcriptus. nu. 12. uerſi. ulterius renunciatio ſimoniaca cõuincitur. uol. 4. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 3. conclu. 1272. nu. 13. uerſi. ex quibus reſignatio.

1404 Quæro ſexcenteſimouigeſimoprimo; interdicto† Saluiano agẽti quid incũbat in articulis deducere? Vide latè in unum congeſta per Iacob. Menoch. in tract. de adipiſc. poſſeſ. remed. 3. nu. 160. uerſ. uigeſimonono quæro & Doct. in §. itẽ Seruiana. Inſt. de action. & in l. 1. ff. de Saluia. interd. & ad Maſca. in tract. de prob. to. 3. conclu. 1288. ad quos pro nunc te remitto, cum, Deo dante, latius ero de huiuſmodi quæſtione uerba facturus infra in reg. pragm. aſſiſtentiam.

1405 Quæro ſexcenteſimouigeſimoſecundo, ſcientia † in aliquo quibus cõiecturis probetur? Breuiter reſponde, probari, probãdo famã eſſe in aliquo loco de re illa, de cuius ſciẽtia tractatur, ſecundũ Alex. conſ. 187. in hac cauſa & lite. nu. 8. verſ. pręterea ut dixi. uol. 2. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 3. concl. 1293. nu. 2. uerſ. coniectura autem quem uide per diſcurſum, quia multa bona ponit in probando, quòd aliquis habuerit ſcientiam de aliquo facto.

1406 Quæro ſexcenteſimouigeſimotertio, ſepulchrum † eſſe commune in familia, uel hæreditarium, qualiter articulando probetur? Dic, probari ex inſpectione literarum ipſi ſepulchro inſcriptarum. ſecundũ Paul. de Caſtr. in l. ſi ſepulchrũ. nu. 6. uerſ. hoc aũt an ſit familiare. C. de religioſ. & ſumpt. funer. refert & ſequit᷑ Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1297. nu. 4. uerſi. nec illud prætereundum eſt.

1407 Quæro ſexcenteſimouigeſimoquarto, cõfidẽtia † beneficialis qualiter articulando probetur? Breuiter reſponde, probari, faciẽdo articulum, qualiter collator ita contulit uel patronus ita præſentauit, ut poſtea de eius beneficio, ſiue eius fructibus ſic & ſic diſponeret: ijs probatis, omnino præſumitur cõfidentia, ut colligitur ex extrauag.

Pap.

Pap. Pij V. quæ incipit, intolerabilis, in tex. ibi, itidem ſi ordinarius, refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1306. nu. 8. verſi. reuertamur nunc.

1408 Item cõfidentia † probatur eo ipſo, quòd exemptus à ſolutione iurium curię, beneficium acceptum per reſignationem, ẽt literis expeditis & poſſeſſione capta, reſignanti retroceſſit, cum aliqua reſeruatione: iſta coniectura præſumẽdæ confidentiæ ſumitur ex eadẽ extrauag. Pij V. ĩtolerabiles verſi. ad hęc ſi clericus. refert & ſequit Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1306. nu. 9. verſi. inſuper confidentia.

1409 Item cõfidentia † dicetur conſtare, ſi abſolutus à delicto, vel irregularitate denuo acceperit beneficiũ, quod renũciauit ante, vel poſt delictũ, vel incurſam irregularitatem quod oſtẽdit idẽ Põtif. Maximus in dicta extrau. intolerabilis. verſi. poſtremo. refert & ſequitur Maſc. in trac de prob. to. 3. cõcl. 1306. nu. 10. ver. ad hæc ſi abſolutus.

1410 Item confidentia probatur eo † ipſo, quòd poſt ceſſum beneficium & publicata ceſſione, & capta poſſeſſione a ceſſionario, ſe in illud p ſe, vel alium ingerat, & fructus, aut partem eõrum accipiat, aut ſucceſſor ipſi vel propinquis eius aliquos fructus rimiſerit hic ſimiliter probandi modus confidentiam colligitur ex dicta extrau. in tolerabilis. vt refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1306. nu. 11. verſi. quin etiam probatur. ad quem videre poteris multas cõiecturas, ad probandam confidentiã in beneficialibus, qui vltra modos, quos ſubijcit probandi confidentiam, exacte & dilucide ponit, quot modis committatur confidentia.

1411 Quæro ſexcenteſimouigeſimoquinto, debiti ſolutio † qualiter articulando probetur? Reſponde, probari per ſcripturam & quietationem exinde cõfectam, vt multis probat Maſc. in tract. de prob. to. 3. conclu. 1318. nu. 6. verſi. probatur autem.

1412 Item collectarum ſolutio probatur per librum ęſtimi, † in quo tales ſolutiones deſcribi ſolẽt, vt uoluit Bar. in l. fin. num. 3. verſi. facit etiam ad probandum. C. de reb. cred. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 3. concl. 1318. nu. 18. verſi. ſecũdo probatur. vbi ſubnectit per librum ęſtimi non ſolum probari ſolutionem collectarũ, ſed etiam negatiuam, nempe collectam non fuiſſe ſolutam.

1413 Item probatur ſolutio per confeſſionem † creditoris dicentis ſe recepiſſe ab eius debitore talem ſummam, vel ſibi ſolutam fuiſſe, ſecundum Alex. conſ. 9. nu. 3. vol. 3. quem refert & ſequitur idẽ Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1318. nu. 22. verſi. tertio probatur.

1414 Item ſępè ſæpius ſolet ſolutio probari † per iuramẽtũ & eſt rõ, qa iuramen-

Digitized by Google

iuramentum habet vim ſolutionis.l.ius iurandũ.l.duobus.§.itẽ a fideiuſſore.vbi Bar.ff.de iureiur.tradit idem Bart.in l.qui iuraſſe.§.ſi.nu.8.verſi.item nota. ff de iureiur. refert & ſequitur idem Maſc in tract. de prob.to.3.concl.1318.nu.23.verſi.quarto.

1415 Item debiti ſolutio†probatur per coniecturas, vt firmat Calcan. cõſ.23.ꝙ dictus Iacobus.nu.1.uer.ſed ijs non obſtãtibus, plures aũt pſũptiones ſũt,quæ arguũt ſolutionem,quarũ nõnullas referemus, de qbus illa in primis ſe offert,quæ ex diuturnitate tpis oritur, & reſultat arg.tex.in l.ſi qs forte.§.1.ff.de pęn.firmat Affl dec.13.nu.21. ver.nona coniectura & ante eũ Alex.conſ.115. viſa ſcriptura aſſerti depoſiti.nu.4.uer.puto igitur.uol.7.refert & ſequitur Maſc.in tract. de prob.to.3.concl.1318.num.27.uerſi.prima eſt illa.

1416 Item ꝓbat̃ ſolutio debiti,†ex qualitate creditoris,& debitoris,ue luti ſi creditor eſt pſona cauta,& debitor talis,q facile es alienũ ſolue re cõſueuerat.Ita arguit Rim.iun.cõſ 407.n.12.refert & ſequit̃ Maſc.in tract de ꝓb to.3.cõc.1318.n.28.uer.ſcd̃a cõiectura doſumitur.

1417 Item ſolutio debiti probatur,eo ipſo,quòd†ille,qui dicit ſe ſoluiſſe,aliàs poſt ſolutionem egit contra creditorem;non enim eſt ueriſimile,quòd creditor ſaltem nõ cõpenſaſſet,maxime ſi eadem ſit cã & obligatio.l.ſi cũ dos.ff.rer.amotar.Doct.in l.ſi quidem.C.de trãſact. qui.n.alteri ſoluit,nõ eſt veriſimile,ꝙ ab eo debeat aliquid accipere, ſm Calcan.in d.conſ.23.ꝙ dictus Iacobus.in prin.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.tõ.3.concl.1318.nu.29.uerſi. tertia cõiectura.

1418 Item debitum pręſumitur ſolutũ†eo ipſo, ꝙ per chirographum reperitur cancellatũ apud debitorẽ,vel eo ipſo,ꝙ inſtrumentũ traditur,per creditorẽ debitori.l.ſi chirographũ.ff.de prob.l.Labeo.ff. de pact.l.quod debitori.C.de ſolut l.ſi de poſſeſſione.C.de ꝓb. referũt & ſequũtur Alex.cõſ.59.uiſo proceſſu cauſę.nu.11. verſi.& per pdicta apparet.vol.2.vbi dicit hãc præſumptionem ceſſare, ſi inſtrm reperitur cancellatum non penes debitorẽ,ſed penes tertiũ,cõuenit idẽ Calc.in d.cõſ.23.ꝙ dictus Iacobus.nu.5.uerſ.qđ ſi chirographũ.

1419 Quæro ſexcenteſimouigeſimoſexto, ſponſalia†qũo probentur cõtracta? Dic probari per teſtimonium ſponſi & ſponſæ,quibus in hoc plene creditur,quia ſponſalia ſolo conſenſu cõtrahunt̃.l.4.ff.de ſpõſ. Doct.omnes in l.1.vbi Bar.nu.4.ff de uer.oblig.quare ſequitur,ꝙ ipſorum dicto ſtari debeat,ſm Menoc.in tract. de arb.iudic. li.2. centur.2.caſ.103. nu.1.verſi.primus eſt cũ ambo cõiũgẽs.refert,& ſequitur Maſc.in tract. de prob.to.3.cõcl.1331.nu.4.uer.& ſpõſalia fuiſſe cõtracta,& rurſus qũo ſpõſalia ꝓbẽt cõtracta, vidẽdus tibi erit Dec.

conſ.

Digitized by Google

cõl.368.in cauſa matrimoniali.nu.2.uerſi.primo quãdo vere.uol.2.

1420 Quæro ſexcenteſimouigeſimoſeptimo,ſtatutũ†nõ fuiſſe vſu recc ptũ,qualiter articulãdo probetur? Dic, ꝙ iſto caſu nõ ſufficeret probare nõ vſum ipſius ſtatuti,etiam per mille annos,niſi ille non vſus haberet implicitum actum affirmatiuũ contrariũ ſtatuto, ſm Alex. conſ.45.viſis atteſtationibus nu.6.verſi.non probat alia rõne.vol.2. Ponens exẽplũ,ſi domus minabatur ruinam,& nũquam fuit præſtita cautio damni infecti iuxta formã ſtatuti,vt quia non fuit petita, non per hoc cenſebitur ſublatum ſtatutũ, deponens eſſe cauẽdũ de dãno infec.ſecus aũt eſſet,ſi iſte nõ uſus haberet implicitũ actũ affirmatiuũ contrarium ſtatuto: veluti ſi bona æqualiter ſint diuidẽda inter filios naturali rõne,l.inter filios.C.famil.erciſc.l.fi.C.de liber. præter.& fuerint ex lõga & inueterata cõſuetudine data in totũ filio primogenito;nã tunc lex præcedens cẽſetur ſublata per implicitũ actum affimatiuum contrarium ipſi legi.Ita hr̃ ad Alex.in d. conſil. 45.nu.6.vol.2.quem in vtroque exẽplo refert & ſequitur Maſc. in tract.de prob.to.3.concl.1332.nu.7.verſi.ſecundo generaliter nota.

1421 Quæro ſexcenteſimouigeſimooctauo,ſtuprum†qualiter probetur? Dic,ꝙ cum ſit de his,quæ communiter occultè committi ſolẽt,coniecturis & præſumptionibus probari poterit, vt quia tunc uir cum puella ſu.vel iuxta lectum repertus fuit,maxime qñ uterq. vel alter eorum nudus repertus fuiſſet,c.literis.c.tertio loco, ext.de præſum. refert & ſequitur Aug Berou q.84.quidam iuuenis,nu.7. ver.ut qa iuuenis cũ puella,& poſt eũ Maſc.in trac.de ꝓb.to.3.cõcl.1337.n.1.

1422 Item probatur ſtuprum ex acceſſione†nocturna,& furtiua ad mulierem,vt voluit idem Berous.in d quæſt.84.nu.7. ubi ad idem allegat Lap.hoc tenẽtẽ in ſua alle.54.factum ſuper quo,nu.5.qui loquitur de ſtupro in monialem commiſſo, vt refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.tom.3.concl.1337.verſi.item ex acceſſione.

1423 Quæro ſexcenteſimouigeſimonono,ſubſtitutionem in inſtrumẽto,aut prothocollo non ſcriptam à notario,fuiſſe omiſſam, qualiter probetur? Dic probari per teſtes qui actui interfuerunt,l quoties,§. ſed ſi non in corpore.ubi Doct.ff.de hær.inſt.eadem praxis probatur ex eo quod voluit Bar.in l.ſi liberarius.ff.de reg.iur.ubi dicit,ꝙ poterit talis error probari per præſentes actui,& per illos qui fuerunt mediatores inter partes cõtrahẽtes,vt refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob.to.3.concl.1343.nu.1.ſi aũt ſcire cupias;quot teſtes in hoc requirant,recurre ad gl.in l.cum proponebat.in uer.cõiectura,ꝙ ibi ſequunt Doct.ff.de leg.2.refert & ſequitur Dec.conſ.105 pro tenui

facultate

facultate mea,nu.3.uerſ.& pro fundamento,uol.1.& poſt eum Maſc.in tract.de prob.tom.3.concl.1343.nu.8.uer.reſtat modo uidere.

1424 Item omiſſionẽ ſubſtitutionis per †coniecturas probari, affirmat Bar.in l.errore,nu.1.uerſ.uel forte C.de teſtam.ubi dicit huiuſmodi omiſſionẽ probari ex ijs,quę præcedunt,uel ſequũtur per no.tex.in l.cum proponebatur.ff.de legat.2.& in l.ſi librarius.ff.de reg.iur.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.tom.3.concl.1343.nu.5.verſi.ſed etiam per impropriam.

1425 Quæro ſexcenteſimotrigeſimo,ſufficientia ordinãdi qualiter articulando probetur? Dic per famam probari poſſe,ſecundum Fel.in c.ueniens il 1.nu.9.uer.idem qñ agitur de ſufficientia ordinãdi.ext.de teſtib.& Mar.in l.de minore,§.plurimum,num.87.ff.de quęſt.& Petr.Duen.reg.229.lim.11.refert & ſequitur Maſc.in tract.de probat.tom.3.concl.1348.in prin.ubi dicit paulò inferius alicuius ſufficientiam ad ordines poſſe etiam probari per teſtes.

1426 Quæro ſexcẽteſimotrigeſimoprimo,cautionẽ de nõ offẽdẽdo petẽti,qd incũbat ĩ art.deducere? Dic,ꝙ neceſſe habebit articulãdo,ꝓbare cãm iuſti timoris,ut qa ꝓceſſerunt minæ,arg.tex.in l.metum.ff.quod met.cauſ.l.uani timoris,ff.de reg.iur.tradit gl.in l.3.in uerbo,quolibet.ff.ex quib.cauſ.maior.& bar.poſt eam in l.metũ.nu.1.verſ.quando minæ,C.quod met.cauſ.refert & ſequitur Rip.in rub.ff.de dam.infe.nu.18.uerſ.nemo debet grauari,& poſt eũ Maſc.in tract.de prob.to.3.concl.1370.in prin.Sed attende quęſo,quia non quilibet timor ſufficit,ſed debet eſſe talis,qui cadat in conſtantẽ virum,ut puta inimicitię,& ruinæ in eo,qui ſolitus eſt ruinas exequi,inſultus cũ armis,& huiuſmodi,vt proſequitur Rip.in d.rub.ff. de dam.infec.nu.18.& Card.Pariſ.cõſ.168.et ſi iudicis officium.nu.8.uerſ.imo & fortius.uol.4.mouẽtur dictis Doct.in l.illicitas.§.ne potẽtiores.ff.de offic.præſid.quod totum iudicis arbitrio firmarũt Bar.in l.hæc autem.nu.1.uer.ꝙ propter minas factas.ff.ſi cui plus quã per l.Falcid.& poſt eũ Fel.in rub.ext.de treg.& pac.nu.10.ver.prima declaratio.& Pariſ.in d.conſ.168.uol.4.quos referunt & ſequũtur Menoc.ĩ trac.de arb.iud.li.2 cẽt.2.caſ.140.& nouiſſime Maſc.in tract.de prob.to.3.concl.1370.nu.3.uerſ.hanc tamen rem,ubi paulò inferius quærit,an hmõi timor ad obtinendam hanc cautionẽ poſſit probari per iuſm,uide ad eũ,& ad Marſ.in rub.C.de prob.nu.133.uerſ.ubi ad idẽ allegat,cui addo Tiraq.in trac.de utroq.retr.§ 1.gl.4 n....

1427 Quæro ſexcenteſimotrigeſimoſecundo,color† tituli beneficialis,qualiter articulando probetur? Rñde,probari ex prouiſione quantũ

uis

nis ſimplici, ſm Gomeſ. in regul. cance. in reg. de trienna. poſſ. quęſt. 98. quem refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 3. cõcl. 1384. nu. 1. uer. noua itaque prouiſio. ubi dicit, quòd noua prouiſio narrãs electionem in abbatiſſam licet non conſtet de electione, ſufficit pro titulo colorato ad obtinendam reſtitutionem in ſpolio.

1428 Item oritur etiam probatio tituli † colorati ad eundem reſtitutionis effectum, ex collatione facta alicui incapaci, cum mandato de diſpenſando, quamuis nõ conſtet de ſubſequuta diſpenſatione, ſic nonnullorum fretus auctoritatibus firmat idem Maſc. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1383. nu. 3. uerſ. oritur etiam.

1429 Item eiuſdem colorati tituli deriuaretur probatio † ex conceſſione tributa per Summum Pont. alicui promoto ad epiſcopatũ in retentione beneficiorũm, iuxta tex. in c. ſi gratioſę. de reſcri. lib. 6. cum & illa retentio uim confirmationis habeat, tribuens colorem tituli, ut tradũt Fran. & Gemin. in d. c. ſi gratioſæ. & Felin. in c. de cauſis, nu. 4. extra de offic. deleg. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1383. nu. 4. uerſ. eiuſdem coloris.

1430 Itẽ probatio tituli colorati deriuat † ex literis ordinarij, in forma cõi expeditus, ut teſtatur Put. deciſ. 152. lib. 1. & poſt eum Maſcar. in tract. de prob. tom. 3. concl. 1383. nu. 6 uerſ. literas inſuper ordinarij.

1431 Item probatur color tituli, ſi probetur, ꝙ ſciente, † & patiẽte illo, q habet ptãtem prouidẽdi de bñficio, exercuit aliquos actus ſpectãtes ad rectorẽ, ut quia tamq̃ canonicus interfuit in capitulo, ſtallũ in choro habuit, & tamq̃ canonicus illa fecit: ꝓbata namq; ſcĩa illorũ, qui poterant prouidere de beneficio, dicetur probata poſſ. colorata, teſte Inn. in c. bonæ, il 2. extr. de poſtu. præl. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 3. concl. 1383. nu. 12. uer. ſimiliter coloratur poſſeſſio, cuius dicta percurre, quia inuenies alios modos, ex quibus probabis tituli colorẽ, & ſi ex eius dictis & reportatis minime ſaciaris ualeſ, recurre ad Pont. in tract. de ſpol. lib. 2. capit. 15. ubi copioſè ſcribit de colore tituli, & de probationibus in ſpolio beneficiali.

1432 Quęro ſexcẽteſimotrigeſimotertio, tractatus † ad maleficiũ cõmittendum, qualiter art. probetur? Dic probari directò eo ipſo, ꝙ oſtẽditur, duos uel plures in unũ conueniſſe & cõſil. habuiſſe de aliquem occidendo, uel aliud maleficiũ, cõmittẽdo, ẽt ſi inter eos nõ ſit ſequuta concl. dũmó ſequutus fuerit effectus, ar. tex. in l. & ſi amicis, ĩ tex. ibi, cõuenire ad tractãdũ. ff. ad l. Iul. de adul. & in l fi. § fi. uer. amplio ri tractatu habito. C. de iu. deli. refert & ſequit' Blã. in l. fi. n. 225. ver. tractatus dr eſſe, ff. de quæſt. & poſt eum Maſc. in tract. de prob. to. 3.

concl.

concl.1386.nu.1.ver.probatur aũt directè.& cũ hmõi colloquutiones & conſilia ſp ferè occultè tractari ſoleãt,idcirco nõ ita facile tractari poterũt.qua pp tractatum eſſe difficilis probationis,affirmauit Grau.conſ.220.rñdeo ad dubia obiecta,nu.15.verſi.plane eiuſmodi tractatus,vol.2.& poſt eum Iac.Meno.in tract.de arb.iud.li.2.cent.2.caſ.116.nu.15.ver.vndecimus tractatus de perpetrãdo homicidiũ.merito dixit idemq; Grau.in d.conſ.220.ex mente Bar.in l.ſi qñ.C.vñ vi:leuiorib.probationib.indigere,quare in iſta qõne probãdi tractatum ad maleficium cõmittendum,recurrendum eſt ad indicia,q̃ plura ſunt,& eadem fere, quæ oſtendunt maleficium præmeditatum & animum deliberatum,ut ſunt præparationes ad maleficia, equos parare ad fugã,ſigna conſtituere inter ſe,& alia huiuſmodi,de quib. vide Blãc.in l.fi.nu.231.uer.indicia demõſtrantia tractatũ.ff.de qõ. vnde primum tractatus indicium erit,ſi probetur,qualiter plures in vno loco conuenerunt,& ſecreto colloquuti fuerunt, demum ex eo loco prodeuntes maleficiũ commiſerunt,arg.text.in l.ſi uentri.§.fi.& ibi hoc notat Bart.ff de priu.cre.ponit Bal.in l.multũ intereſt,nu.3.ver.unde dico in ſimili.C.ſi qs alter.uel ſib.refert & ſequitur Blã.in l.fi.nu.232.verſi ſecreta conuentio.ff.de quæſt.& Maſc.in tract.de prob.tom.3 concl.1386.nu.10.uer.tractatus eſt etiam indicium.

1433 Item inſurgit tractatus de maleficio cõmittendo †ex aſſiſtentia cũ armis ad delictum,ẽt ſi arma euaginata non fuerint,dummodo ille, qui maleficium committebat,ex tali aſſiſtẽtia ſit factus audacior, & aduerſarius timidior,quod multo fortius procederet, ſi poſt delictũ aſſociati ſunt, & ſequuti ipſum delinquentem,ut multorum fretus auctoritatibus firmat Blã.in d l.fi.nu.236.uerſ aſſiſtẽtia ad delictũ. ff.de quæſt.refert & ſequitur Dominus Maſc.in tract de prob.to.3. concl.1386.nu.12.verſi.inſurgit etiam.

1434 Item probatur tractatus ad maleficium †cõmittendum, ſi probetur quòd quis fuit auxiliatus delinquenti,ut cõmodius & tutius fugere poſſet manus iuſtitiæ;dummodo aliæ coniecturæ cõcurrant, & præcedant,& non ſit alia cauſa auxiliandi, vt tradit idem Maſcar in tract.de prob.to.3.concl.1386.nu.14 uer.eſt etiam tractatus.

1435 Item tractatus ad maleficium committendũ inſurgit† ex participatione criminis,& receptatione delinquentis poſt delictũ,ut tradit Vulp.conſil.115.& rõ eſt quia receptans malefactorem pręſumitur particeps delicti,ut refert & ſequitur Maſc.in tract.de probat. to.3. concluſ.1258.in princ.ubi late inſiſtit in declarando hanc coniecturam,vide ad eum in citato loco,& eun.in dicto tract.de prob.tom.3.

concl.

Digitized by Google

concl.1386.nu.15.verſi.indicium eſt etiam tractatus.

1436 Item inditium ad probãdũ tractatum,ad†maleficium committẽdum orit̃ cõtra eum,q̃ malefactori cõmodauit inſtr̃a ad maleficium committẽdum,ueluti,arma,equos,et hm̃oi,vt edocet Blã. in l.fi.nu. 171.ver.iuuans inimicum,ff.de qõ.quod tñ ſibi intelligẽdum erit,ſi commodans ſciuit eum,cui commodauit talia inſtr̃a,velle maleficiũ cõmittere,ſecus ſi ignorauit,ſcd̃m Bal.in l quicũq;.no.6.C.de ſeru. fugit.refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.3.concl.1386.nu. 17.verſi.quod tamen intelligendum.& ſi uis ſcire,quomodo debeat probari tractatus in alienatione rei eccleſiaſticę,tibi cõſulendus erit idem Maſc.in trac.de prob.to.3.conc.1386.nu 9.uer.tractatũ autẽ.

1437 Quæro ſexcenteſimotrigeſimoquarto,agenti†ex tranſactione,qd incumbat in articulis deducere? Dic,ꝙ habebit articulãdo probare, qualiter ex parte ſua adimpleuit. ſic neceſſe eſſe ꝓbare aperte docet Bar.in l ſiue apud acta,nu.17.uerſ hoc ergo viſo.C.de tranſ.ſequitur Are.conſi.96.in præſenti conſultatione,nu.7.ver.unde non implẽs. & Pariſ.conſi.33.exarato iã,nu.57.uer.& q̃a dicta cõuentio, uol.1. refert & ſequit̃ Maſc.in trac de prob.to.3.cõcl.1387.in prin.vbi hãc q̃õnẽ pampl.& lim late examinat ad eum recurre,& circa hãc q̃õnẽ vide quæ latè cumulãt Doct.in l.Iulianus.§.offerri.ff de actio.empt.

1438 Quæro ſexcenteſimotrigeſimoquinto,matrem†non petijſſe tutorem filio,qualiter probetur? Dic,non ſufficere,ſi probetur matrẽ nõ petijſſe,ſed etiam erit neceſſe probare,qualiter intra annum non petijt,& no.in l.ſciant.C.de leg.hęr.& hr̃.ad Anc.conſi.250.oĩa iura,refert & ſequit̃ Maſc in trac.de ꝓb.to.3.concl.1393.n.6.uer.illud ẽt.

1439 Quæro ſexcenteſimotrigeſimoſexto,vaſallagiũ†qualiter art.probetur? vide latè Affl.poſt Iſer.in conſt.regn.probationum defectũ, & omnium nouiſſime Maſcar.in tract.de prob to.3.concl.1397.

1440 Quæro ſexcenteſimotrigeſimoſeptimo,vicarium† quem eſſe qualiter articulando probetur? Reſponde,probari per nominationem, habitationem,& communem reputationem, quibus probatis geſta per eũ valebunt,ſcd̃m Rot.deciſ.1.in tit.de offic.vicar.in nou.ſequitur Mil.in eius repertor.in ver.uicarius ſeu officialis.refert & ſequit̃ Maſc.in tract.de prob.to.3.concl 1405.nu 18.uerſi probabitur aũt.

1441 Quęro ſexcenteſimotrigeſimooctauo, viduam † emiſſe de bonis mariti qualiter probetur? Dic,pręſumi eo ipſo, quòd conſtat uiduã emiſſe infra ann.luctus,ſecundũ Ang.in conſ.141.ſuper primo puncto. nu.2.uerſi veritas uidetur quòd aut vxor,quem refert & ſequitur Rolan.à Val.cõſ.86.Reuer.Antiſtes.n.46.verſ.vltimo uidemus.

Digitized by Google

uol.2.vbi ad idem allegat Crem.ſing.60.alios huius opinionis conteſtes habes ad Maſc.in trac.de prob.to.3.concl.1408.in prin.uide in ſubiectu huius quęſtionis,quę in unũ cumulaui ſupra quæſt.280.

1442 Quæro ſexcenteſimotrigeſimonono,tu ſcis quòd † ueſtes feſtiuę, & pretioſæ poſt mortem uiri,cedunt lucro hęredum mariti,quia cẽſentur cõmodatæ,ut ornatius accedat ad Eccleſiam,l.id ueſtimentũ.ff.de pecul.allegat Bar.in l.ſi ut certo §.interdũ.in princ.ff.cõmod. & in l.1.§.nec caſtrenſe.nu.10.uerſi.& ideo puto.ff.de collatio.bon. ſequitur Ancar.conſ.181.in prædicto dubio.per totum.& Ro.conſ. 146.iſta quęſtio licèt vulgaris.nu.1.uerſi. aut veſtes ſunt prætioſæ, & Bal.in c.iuramuit.nu.12.uerſi.ſane prodigalia ueſtimenta. extra de

1443 prob.modò,vt † efficiantur vxoris,quid erit in articulis deducendũ? Dic,ꝙ hoc caſu utile erit ꝓbare cõſuetudinẽ & amorẽ ciuitatis; nã ſ̃m eã iudicaretur circa hoc,arg.tex.in l.1.§.officiũ.ff.de tutel.& ration.diſtrah.vel uiri potẽtiã,aut nobilitatẽ.arg.tex.in l.filius.ff.de don aut dotis magnitudinẽ,ex qua fructus multũ exuberant:nã tũc potius debitum naturaliter perſoluitur,quàm ſit mera donatio,arg. tex in l.1.C.de imponen. lucr. deſcript.li.10.refert & ſequitur Afflict. deciſ.315.nu.4.verſi niſi ea.ubi concludit,in hoc multũ uerſari iudicis,arbitrium,in conſiderãdo uiri diuitias,& nobilitatẽ, magnitudinẽ dotis,& cõſuetudinẽ regionis,ad diſcernẽdũ,quæ ſint ad ornatũ, & quæ ad uſum quotidianũ uxoris,nã illa cenſetur donata tãquam pars alimẽtorũ.l.ex annuo.ff.de don.inter vir.& uxo.gl.in l. vſũfructum.in fin.ff.ſolu.matr.tradit Rom.conſ.146.iſta quæſtio licet vulgaris.nu.1.verſi.ſoluto autem matrimonio ſcd̃m quorum opinionẽ pauci ſunt dies,quòd cõſului ad fauorẽ Dominæ Victorię Muſitani.

1444 Quæro ſexcenteſimoquadrageſimo,ſi Eccleſia † vult agere ad recuperationẽ rerũ per tertium poſſeſſarũ,tamquã eorũ rerũ domina, quid in articulis deducere debet? Breuiter reſponde,ꝙ dẽt in primis & ante oĩa in articulis deducere , qualiter occupauit res illas priuſq̃ peruenirẽt ad illos poſſeſſores:item probabit per publicã uocem & famam,res illas à tanto tempore citra,cuius initij non extat hominũ memoria in contrarium,fuiſſe de ſuo dominio & iure:vltimo etiã oportebit eccleſiam probare,qualiter res illæ, ad quarum recuperationẽ agit,tpe occupationis erant incultę,taliter,ꝙ ex earũ qualitate præſumebãtur in nullius bonis fuiſſe,uel habitę pro derelictis,ſcd̃m Aret conſ.15. Reuerendiſſime pater & Dñe nu.3.verſ. p̃terea dato. refert & ſeq.Maſ.in trac.de ꝓb.to.2.cõcl.580.nu.3.ver.verũ Eccle.

1445 Quæro ſexcenteſimoquadrageſimoprimo,Eccleſiam eſſe † colle-

Digitized by Google

gatam, qualiter articulando probetur? Dic primo probari ex inſtitutione Eccleſiæ, ad quam prius erat confugiendũ, ſic admonuit Abb. in c. nobis nu. 8. verſ. nam primo eſt recurrendũ extra de electio. refert. & ſequitur Maſ. in trac. de prob. to. 2. concl. 584. in prin. & ceſſante inſtitutione poterit probari collegiata per priuilegia, quæ conſtituunt illam collegiatam, ut in hoc mihi eſt teſtis Inn. in c. poſtulaſti in prin. extra eod. tit. de iur. patr. vt refert & ſequitur idem Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 684. nu. 1. uerſi. & ceſſante inſtitutione.

1446 Item Eccleſia collegiata prçſumitur eo ipſo, ꝙ † reperitur in quaſi poſſeſſione collegij, ut nũcupatim tradit Abb. in c. nobis. n. 8. verſi. ſi vero nõ apparet, extra de iur. patr. refert & ſequitur Maſc. in trac. de prob. to. 2. conclu. 584. nu. 2 uerſ. inſuper pſumitur collegiata. cognoſcitur aũt ꝙ ſi in poſſeſſione collegij, ſi probetur ꝙ eccleſia ipſa exercet iura pertinentia ad eccleſiam collegiatã, ut quia clerici ipſius eccleſię cõſueuerũt creare ſindicũ, & p eũ iurare. l 1. ff. qđ cuiuſq. vniu. nomi. vel hr̃e ſigillũ cõe arg. tex. in c. ſignificante. extra de appel. uel quia conſueuerunt eligere prçlatum. c. 1. extra de elec. refert & ſeq. idẽ Abb in d. c. nobis, n. 8. uer. qũo aũt cognoſcetur. extra de iur. pat. quod aũt eccleſia collegiata cognoſcatur per ſigna, ultra Abb. in d. c. nobis. nu. 8. tenet Guid. Pap. deciſ. 258. ĩ qua enarrat multa ſigna, de quibus vltra cũ uide notata in c. dilecta. extra de exceſſ. præl. reliqua circa hanc quæſtionem uide ad Alex. conſ. 74. viſo puncto & diligenter examinato. nu. 4 uerſ. quòd vbicunque aliquis. uol. 4. & in cõſil. 75. viſis ponderatis nu. 3. uerſi. hoc etiam fortificat. eod. uol. 4.

1447 Quæro ſexcenteſimoquadrageſimoſecundo, eccleſiam eſſe † parochialem, qualiter probetur? Reſponde probari eo ipſo, ꝙ habet parochiam ad eius curam deputatam, ſm̃ Abb. in c. extirpandæ. §. ſi vero, nu. 10. uer. uenio nunc ad aliquas quæſtiones, extra de prob. refert & ſequitur Maſ. in trac. de prob. to. 2. concl. 588. in princ. quem uide in diſcurſu huius quæſtionis internis oculis, quia ponit, ex quibus quis probetur parochianus alicuius eccleſię cuius dicta reporta ad tex. in c. fin. extra, de paroch. & ad Innoc. in c. 2. extra de decim.

1448 Quęro ſexcenteſimoquadrageſimotertio, emãcipationem † fraudulẽtam fuiſſe qualiter probetur? Breuiter dic, ꝙ emãcipatio fraudulenta prçſumitur eo ipſo, quòd nõ apparet aliqua alia cauſa, per quã emancipatur filius, præter illã, ex qua fraus præſumitur, & arguitur. ita edocuit Bar. in l. 1. §. is quoque. nu. 3. uerſ. quæro quid in dubio. ff. de coll. bono. ubi emãcipationẽ datã poſt delatã bonorũ poſſeſſionẽ, in fraudem fuiſſe factã, affirmat, vt refert & ſequitur Maſ. in trac. de

prob.

Digitized by Google

prob.to.2.conclu.599.in princ.aliam fraudis ſpeciem ad detegendũ fraudulentam emãcipationem enarrat Bal.in rub.C.de reuoc.ijs quę in fraud.cred.nu.4 uerſ.quæro pone ꝙ concepiſſem, que m refert & ſequitur Iaſ.in l nõ dubiũ.nu.48.uer.an autem & quãdo C.de legib. quod notatu dignum dicit Girard.cõſ.76.emãcipatio an & quãdo.

1449 Quæro ſexcẽteſimoquadrageſimoquarto,diſſenſus † qualiter articulãdo ꝓbet? Dic,probari multis modis,nẽpe infantia,furore, ſeu mẽtis alienatione,cecitate,ſomno, ſeu morbo vehemẽti,ebrietate, ironica locutione,& alijs ſuis ſimilib.de qb.uide Maſ.in trac.de ꝓb.to.1.cõcl.520. & to.2.cõcl.594.nu 10.verſ.rurſus ꝓbatur diſſenſus.

1450 Quæro ſexcẽteſimoquadrageſimo quĩto,ædificiũ † fuiſſe factũ,ad æmulationem uicini,qualiter probet? Dic,hoc multis modis ꝓbari poſſe,pręſertim,ſi probetur,ꝙ ſic ædificãs nullam vtilitatem ſentit, & vicino ex ædificio detrimẽtum affert:uel qñ id faceret.ut videret mulieres vicini,egregia forma dotatas:nã in ijs caſibus dicetur ædificium ædicfiatum ad æmulationẽ,ſm Bar. Caſt.& alios, in l.altius. C.de ſeruit.& aqu.refert & ſequitur Cæpol.ĩ trac.vrban.pręd.c.62. in tit de feneſtr.lim.2.& Menoch.in trac.de arbitr. iud. lib.2.cent. 2.caſ.156.nu 9.verſ.ad æmulationem itaque.& Maſc.in trac.de probatio.to.2.concl.620.nu.5.verſ.limita concluſionem.

1451 Item ędificiũ fuiſſe factum ad æmulationẽ præſumitur eo ipſo,ꝙ probatur,ꝙ ſic ædificantes ſunt perſonæ rixoſæ ſm Iacob.Menoch. in tract.de arbit.iudic.lib.2.cẽtur.2.caſ.156.n.9.ver.ad ęmulationẽ ẽt,& Maſcar.in trac.de prob to.2.cõcl.620 nu.7.uerſ. ſecundo loco limitabis.cuius dicta percurre,quia multas alias cõiecturas colligit.

1452 Quęro ſexcenteſimoquadrageſimoſeptimo,epiſcopũ, † quẽ eſſe, qualiter articulãdo probetur? Dic,probari per bullas ſeu literas electionis,de quibus latè Spec.in tit.de electio §.primo.quem refert & ſequitur Bertach.in trac.de epiſc. par.5.lib.4.nu.7 & poſt eum Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.622.nu.1.

1453 Item quem eſſe epiſcopum † probatur per ordinis collationẽ ſibi factam,vt eſt ſancitũ in c.legum. 12.quæſt 1. tenet Abb.Sicul.in c. bonæ.il primo.nu.14.uer.nã ſi tunc nego factũ.extra de elect.refert & ſequitur Maſc.in trac.de ꝓb.to.2.cõcl.622.nu.2.uer.ſecũdo loco

1454 Item epiſcopũ quem † eſſe probatur per cõem opi.ꝙ ꝓ epiſcopo habeatur.ita ſentit Spec.in tit.de prob §.1.nu.31.uerſ.qualiter autẽ aliquis.referunt & ſequuntur Bertach in trac.de epiſcop p.5.lib.4. nu 7.& Maſ.in trac.de prob.to.2.cõcl.622.nu.3 uer. ad hæc tertio.

1455 Quæro ſexcẽteſimoquadrageſimooctauo,equũ † fuiſſe furto ſub

Digitized by Google

tractũ, qualiter, ꝓbet? Dic, ꝙ in primis erit probãdũ dominiũ equi, & ꝙ poſtea fuerit uiſus in poſſeſſione alicuius, & qđ equus paulò ante fuit viſus in equitio ſeu ſtabulo furtũ paſſi, & demũ minime ibi repertũ, & ꝙ equitiũ ſit fractũ, præſertim ſi ſolus viſus ſit, & ſit homo, qui de tali furto impetitur, male audiat, & male conditionis exiſtat. l. inciuile. C. de furt. p quẽ tex. hãc ꝓbãdi formã aſtruit Foller. ĩ ſua cri. prax. p. 2. in ver. capiat informationẽ. nu. 19. ver. aliqñ vero ſolet. cuius dicta verbatim trãſplãtauit Hypp. Bonacoſſ. ĩ trac. de cabal. queſt. 81. refert & ſequit Maſc. in trac. de ꝓb. to. 2. cõc. 634. nu. 1.

Sed pone ꝙ tã furtum paſſus, quã detẽtor equi probat per teſtes, equum eſſe ſuum & de dominio & poſſeſſione ipſius equi, & hmõi equũ natũ ex equa quam vterq; domi tenebat, quęnã iſtorũ ꝓbatio attẽdi debeat? Hãc dubitationem mouet Par. de Put. in tract. ſind. in ver. probatio, qui decidit, ꝙ ſi hęc quæſtio occurrat inter actorem & reũ, ꝓ reo iudicãdum veniet, ut refert & ſequitur Hypp. Bonacoſſ. in tract. de caball. quæſt. 39. & poſt eum Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 634. nu 2. verſi. verum ſi hmõi equus. Sed attende, quia iſti cõpetitores equi ambo ſunt actores: vnde doctrina Par. de Put. cõmode ad iſtam queſtionem adaptari minime põt, cum nemo competitorum reus exiſtat: vnde iudex cum toto ſuo conatu dẽt aliunde, ẽt per ſubtilitatem iuris inueſtigare veritatẽ l. 2. & ibi gl. & Bar. ff. de edẽ. vt etiam tradit gl. in §. 1. Auth. de tabell quare inter cætera iſto caſu curabit iudex, ut coram eo ducatur equus, quo coram eo producto mittet eum ad illã partem ciuitatis, in qua ducitur equus nutritus, quem ſolutum & liberum curabit, ut uiam ingrediatur, per quam itur ad domum vnius ex competitoribus ſeu dominis: ꝙ ſi intrauerit domũ unius ex illis, erit præſumptio, ꝙ equus erit illius, cuius domũ equus intrauit, arg. tex. in l. naturalem. §. ſeruum. in fin. uerſi. in ijs autem animalibus. ff. de acquiren. rer. domin. & §. pauonum. Inſt. de rer. diuiſ. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 2. concl. 634. nu. 3. uerſi uerum cum hic ambo quod ego practicaui & habui in facto in curia Caſtri inter Magnificum Ioannem Iacobum Vrbanum, & Lælium de Polito ciuitatis Coſentiæ, & pro meo cliente fuit iudicatum per integerrimum & ſolertem iuuenem Dominum Ioſephum Seuerinum. V. I. D. Patricium Neapolitanum.

1456 Itẽ facile iudex ex ſignis, & † ſtigmatibus poterit deuenire ad cognitionem, cuius ſit equus arg. tex. in l. 2. ff. de ſeru. fugitiu. & in l. ſtigmata C. de fabric. lib. 10. ita per multa bona concludit Corſet. ſing. in uerbo, teſtis. uerſi. 13. refert & ſequitur idẽ Maſcard. in tract. de

prob.

prob.to.2.concl.634.nu.5.uer.poterit etiam iudex.pro quo ni fallor facit optimus tex.in l.pen.§.pen.C.de aquædu.li.11.& i l. ſi neque. ff de pericu.& cómod.rei věd.& uidetur expreſſum in c.ſi iudex.de ſent.excom.li.6.refert & ſequitur Luc.de Penn. in d.l. ſtigmata. & poſt eũ Benuen.Strac.in trac.de merc.p.2.nu.79. uerſ.nota hic arg.

1457 Item cuius ſit equus,† ex ſimilitudine matris poterit etiã diſcerni,ut ſi dicatur animal natum ex illa equa,& haberet ſigna in pedibus ſicut mater, vel colore pili matrem referret; nam ſæpè ſolet filius ſimilis eſſe parentibus.l.quod ſi nolit.§.ſi mancipia.ff.de ædilit. ædic.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.634.nu. 6.verſic.prætereа ex ſimilitudine matris.

1458 Itẽ poterit ẽt probari† alia coniectura;nam iudex ad ſe reducẽdũ imperabit equã,cuius filius dicitur eſſe equus, pro quo lis vertitur, & faciet ut ſibi inuicem occurrãt:quòd ſi equa dum viderit equum, adhinnierit,vel equus;clarum erit inditiũ ipſam equam illius equi eſſe matrẽ,ut rerũ naturaliũ curioſi indignatores aſſerũt;in ijs enim caſibus ad iudicium petiturũ recurrendũ eſt,iuxta notata per Bar.in l.1.ff.de uent.inſpicien.refert & ſequitur idem Maſcard.in tract.de prob to.2.concl.634.nu.7.uerſi.probabitur etiam.

1459 Quæro ſexcenteſimoquadrageſimonono, quæ† probatio eſt neceſſaria ad probandum,equum eſſe venalem? Breuiter dic, equum eſſe venalem,probari eo ipſo,quòd liquet,quòd habet caput redimitum frondibus in foro,vel alio ſigno,ſecundum Polit. Bonacoſſ.in tract. de caball quæſt.308.quem refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob. to.2.concl.635.nu.7.uerſi.iſtis præterea.

1450 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimo, maritus qui † promiſit habitare in domicilio vxoris,ut non teneatur ad huiuſmodi promiſſionem,quid neceſſe habebit articulando probare? Dic, in huiuſmodi facti ſpecie maritum opportere articulãdo probare aliquam infirmitatem,vel aeris intemperiẽ,aut inimicitias in loco domicilij vxoris, ſecundum Hoſt.in ſumm.in tit.de cõiug.ſeru.§.4 nu.5.verſi pactũ dico ſeruandũ niſi aliqua neceſſitas.refert & ſequitur Cappell. Tholoſ.deciſ.87.item fuit quæſitum ſi vir fecit pactum,quod ego conſului in cauſa Domini Iulij Campanellæ cum Domina Iulia Mãca eius coniuge ciuitatis Caſſani, cui promiſerat habitare in ciuitate prædicta,quòd propter aeris intemperiem & infirmitatem licebat ei recedere,& alibi ſe conferre ad habitãdum,prout ſic fuit exequutum.

1461 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimoprimo, qualiter † probetur error notarij? Rñde,ꝓbari per originale,ad qđ recurrendũ eſt,cũ de

Digitized by Google

notarij errore agitur, ut docuit Bar. in l. Sēpronius Proculo. n. 3. ver. ideo ſi ꝑducerētur. ff. de leg. 2. & in l. ſi quis ex argētarijs. § ꝑtor ait. nu. 3. ver ex hoc ſequitur. ubi eū ſequitur Ale nu. 3. uer. & ex hoc ſequitur. ff de eden. & in cōſ. 105. in cauſa correctionis erroris. nu. 1. ver. & primū principale fundamentum. vol. 2. refert & ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 2. concl. 644. nu. 15. verſ. uidimus quo pacto.

462 Item probabitur error † notarij per confeſſionem partium, vel ēt ſi teſtator hoc dicat; nam in ijs, quę ab eius uoluntate dependent, ei ſtatur, teſte Bar. in l ſi liberarius in fi quem ſequitur ibi. Dec. nu 8. ver. ſecūdo de facili probatur. ff. de regul. iur. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 644. nu. 16. verſi. ſecundo loco probatur.

1463 Item probari poterit error † notarij teſtibus, vt mihi auctor eſt Guid. Pap. deciſ. 130. nu. 1. verſi. & credo indubitanter, mouetur doctrina Bat in l. errore. C. de teſt. conuenit Dec. ī d. l. ſi librarius nu. 8. verſi. tertio probari poteſt. ff. de regul. iur. ut refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2 concl. 644. nu. 17. uerſi. tertio inſuper. & iſto caſu ſufficeret vnus teſtis cum ipſo notario, ut voluit Bart. in l. ſi librarius. in fi. ff. de regul. iur. refert & ſequitur Alex. in alleg. conſ. 105. in cauſa correctionis erroris. nu. 4. uerſi. quod ad probandum. vol. 2. & Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 644. nu. 20. uerſi. id ampliabis.

1464 Item error contractus in medio † admiſſus probatur ex præcedentibus, & ſequentibus, ſecundū Bal. in repet. l. Imperator. in fi. verſic. ſed an error. ff. de ſtat. homin. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob. to. 2. concl. 644 nu. 21. uerſi. præterea poterit.

1465 Item ultimo loco probabitur † error ſi aliter fuit dictum, & aliter ſcriptum, ſecundum Bar. in l. quoties. §. ſed ſi non. nu. 1. uerſi. nota ex princ. huius. ff. de hæred. inſtituen. refert, & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl 644. nu. 22. uerſi. inſuper probabitur.

1466 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimoſecundo, quæ † probatio erit neceſſaria, ad probandum errorem teſtis, dicentis, ſe per errorem falſa depoſuiſſe? Dic, ſufficienter probari, ſi probabilis obliuio allegetur, ſecundum Bal. in l presbyteri nu. 6. verſi. ex prædictis. C. de epiſcop. & cleric. poſt eum Alciat. in tract. de præſumpt. regu. 2. præſūpt. 29. nu. 4 uerſi. eſſet iuxta cauſa, refert & ſequitur Maſc. in trac. de prob. to. 2. concl. 649. nu. 3. uerſi. illud poſtremo.

1467 Item poterit probari, probando † quod calore iracundiæ primum teſtimonium protulit, ut ſentit gloſ in c. ex literis, in ver. admonita. ext de diuort. quam comprobat Menoch. in tract. de arbit. iudic. lib. 2. centur. 2. caſ. 108. nume. 8. refert & ſequitur Maſcard. in tract. de

prob.

Digitized by Google

prob.to.2.concl.649.nu.5.verſi.præterea iſtud poterit.

1468 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimo tertio, error† in nomine fũdi qualiter probetur? Breuiter reſponde, probari ex finibus, ſecundũ Bar.in l.ſi quis fundo nu.2.ff.de legat.2. refert & ſequit' Maſcar.in trac.de ꝓb.to.2.concl.649.nu.3.verſi.nec prætеribo.in cuius materia vide q̃cumulãt Doct in l.demõſtratio falſa.ff.de cõd.& demõſt.

1469 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimoquarto, excommunicato†petenti abſolutionem ad cautelam, quid incumbat articulando probare? Recurre ad Fel.in c.ad apoſtolicæ.nu.18.uerſi.adde etiam quòd petens ext.de except.refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.699.nu.2.verſi.quòd ad effectum conſequendi.

1470 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimoquinto, exequutorem†teſtamenti quem fuiſſe, qualiter probetur? Dic, probari per famam & cõiecturas, ut inquit Bald in l.1.nu.2.uerſic.niſi probet C.de reb.alien. non alien.quem intellige ut per Maſcar.in tract.de prob.to 2.concl. 719.nu.3.verſi.ſi quis vero.

1471 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimoſexto, inſtrumentum † falſi ſuſpitione ſuſpectum eſſe, qualiter probetur? Dic in primis inſtr̃m falſi ſuſpitione nõ carere, ſi teſtes in eo deſcripti reperiantur omnes mortui: nam tali caſu præſumuntur teſtes morui deſcripti, ne falſitas manifeſtaretur, ita aperte, dilucide, & clare de iure reſponderunt Alex.cõſ.173.in cauſa accuſationis. nu.2.verſi.ſcd̃m cõcurrit.vol.1. & Crau.conſ.28.aſſertum teſtamentum nu.7 uerſi.ſexto oritur ſuſpicio.vol.1.& in conſ.249.in cauſa nobilis Magdalenę.nu.8.uerſ.decimo clare.uol.2.& Card.Pariſ cõſ.27.notula aſſerti teſtamenti.nu. 24 verſ.eo etiam quoniam vol 2.intellige iſtorum patrum dicta ꝓcedere in inſtrumento de recenti facto, ſecus in antiquiſſimis: nam in tali caſu de facili poſt confectum inſtrumentum potuerunt decedere, & mori, & ſic ceſſat præſumptio, qua mouentur allegati Doct. ut bene aduertit oculatiſſimus Maſcard.in tract de prob.to.2.cõcl. 740.nu ....uerſi.illud tamen intelligerem.

1472 Item inſtrumentum de falſo†ſuſpectum redditur, ſi in eo apparet diuerſitas caracteris, & literarum, quo caſu fidem nõ facit, ut firmat Ruin.conſ.68.nu.5.uol.4.& Grau.conſ.88.quęrit' an collatio Cappellaniæ, nu.7.uerſi non obſtat.uol.1.qui loquitur, quando apoſtilla eſt adiecta alicui inſtrumento manu aliena: nam tunc reddit inſtrumentum ſuſpectum de falſo, vt refert & ſequitur Maſca.in tract de prob.to.2.concl 740.nu.11.verſi. ſecundo arguitur.

1473 Item inſtrumentum redditur ſuſpectum de falſo † eo ipſo, quòd

Digitized by Google

inſtrumentum apparet fuiſſe antiquitus confectum,& de recenti re giſtratum,ſeu prothocollatum,quia ſi uere conditum fuiſſet eo tem pore,quo confectum apparet,uerisimile foret,quòd eodem tempo- rę fuit prothocollatum,ſeu in prothocollo regiſtratum,ut probatur ī c.inter dilectos,§.ſecũdo.quia,& §.rurſus.ext.de fid.inſtr.quod nõ tat Grau.in d.conſ.28.aſſertum teſtamentum.nu.3.uerſi.tertio cum aſſertum teſtamentum.uol.1.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.740.nu.16.uerſi.tertio pręſumitur falſitas.

1474 Item inſtrumenti ſuſpitio de falſo concludenter oritur ex diuerſi tate atramenti,ſecundum Ancar.conſ.431.pręmiſſa ſine allegationi bus.nu.3.uer.deſcendendo ergo.ſequitur Cæph.conſ.287.cũ Domi nus Ioannes Marcus nu.27.uerſi.ſexta eſt ſuſpitio.uol.2.refert & ſe quitur Maſcar.in tract.de prob.to.2.concl.740.nu.18.uerſic.quarta oritur ſuſpitio.Sed hanc coniecturam ita demum dicas procedere,ſi alia concurrant adminicula,& aliæ coniecturæ,ſecundum Grau.cõſ. 88.quæritur an collatio capellaniæ.n.7.vol.1.refert & ſequitur idẽ Maſc.in trac.de prob.to.2.cõcl.740.nu.19.uer.hãc poſteriorẽ opin.

1476 Item falſi ſuſpitio in inſtrumento oritur ex diuerſitate cartæ,ſm Bal.in c.inter dilectos.nu.14.uerſi.item nota quòd ex qualitate car- tę ext.de fid.inſtrum.refert & ſequitur Maſcar.in tract.de prob.to. 2.concl.740.nu.21.verſi quinto præterea.

1476 Itẽ recens litera ſcripta in carta †antiqua & vetula facit præſumi inſtrm ſuſpectum de falſo,ut memoriæ cõmẽdauit Ancar.cõſi.431. præmiſſa ſine allegationibus nu.2.verſi deſcendo ergo quẽ ſequuti ſunt Grau.conſ.28 aſſertum teſtamentum.nu.3.verſ.ſecũdo aſſertũ teſtamentum.vol.1.& Iacob Menoch.in tract.de arbitr.iudic.lib.2. centur 2.caſ.187.nu.37.uerſi.ſic etiam cum literæ nouæ refert & ſe quitur Maſc.in tract.de prob to.2.cõcl.740.nu.22.uerſ.rurſus uero

1477 Item falſi ſuſpitio in ipſo inſtrumento† deprehẽditur ex eo,quòd pars eo uti recuſat,ſed rem teſtibus probare nititur: nam ſi inſtru- mentũ nõ eſſet de falſo ſuſpectũ,utique ab illo recedere nõ dẽret,cũ inſtrumẽtũ ſit probatio probata,l cũ precibus. cum alijs ſimilibus. C.de prob.hac coniectura utitur de tex. in l.ſi aduerſarius.C.de fid. inſtrum.Dominus Maſcard.in tract.de prob.to.2.concl.740.nu.23. verſi.ſextus erit ultra quem hoc idem not.in l.ſi falſos.C.de falſ.

1478 Itẽ inſtrm redditur†ſuſpectũ de falſo ex falſa indictione adiectũ, ſi Bal.ſequi velis in c.inter dilectos.nu.14.verſ.nota quòd ex falſa in dictione.ext.de fid.inſtrum.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob. to.2.concl.740.nu.24.uerſi.ſeptima ratio poterit eſſe.

Item

Digitized by Google

1479 Item pari modo inſtrumentum de falſo redditur † ſuſpectum eo ipſo, ꝙ apparet, quòd fuit confectum per notarium, ꝙ aliàs conſueuit ſcribere falſa inſtrumenta ſecundum glo. in l. iubemus in uer. ſuſpectas. C. de prob. quam paſſim ſequuntur Rot. Pedamonta. deciſ. 117. nu. 11. verſi. itē alia reſultat ſuſpitio falſitatis & Grau. cōſ. 134. ſcripſi alias nu. 34. uerſi ideo inſtrumentum. vol. 1 refert & ſequit Maſc. in tract. de prob. to. 2. cōcl. 740. nu. 25. verſ. octauo præſumit.

1489 Item inſtrumentum redditur ſuſpectum de falſo, ſi cōtinet in uериſimilia, ſm Bal. in l. ſcripturę. nu. 6. C. de fid. inſtru quem ſequitur Grau. in d. cōſ. 134 nu. 36. uerſ. octaua præſūptio. vol. 1. & Cæphal. conſ. 287. cum Dominus Ioannes Marcus. nu. 21. uerſi. proinde falſitatis eſt ſpecies uol. 2. & nouiſſime eandem opinionem comprobat Maſcar. in tract. de prob. to. 2. concl. 740. nu. 35. uerſi. ad hęc decimo.

1481 Item ex adiectione clauſularum † inſolitarum, & nō conſuetarum inſtrumentum redditur ſuſpectum de falſo, ſecūdum gl. in l. ſi quis ſub conditione. ff. de cond inſtit. quam ibi extollit Bar. vt refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu. 56. uerſic. & ponit exemplum & poſt eum Roland. à Val. conſ. 47. in præſenti conſultatione. nu. 57. uerſi facit etiam quod dicitur uol. 2. & Dominus Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 740. nu. 37. verſic. vndecimo præſumitur.

1482 Itē ſuſpitio falſitatis in inſtrumēto † inducitur ex inſolito modo, & ſtilo notarij in regiſtratione ſeruato, vt not. Grau. in d. conſ. 28. aſſertum teſtm̄. nu. 5. uerſi. quarto oritur. uol. 1. Cęphal. conſ. 287. cum Dn̄s Ioānes Marcus. nu. 26. uer. quinta ſuſpitio. uol. 2. refert & ſeqtur Maſc. ī trac. de ꝓb. to. 2. cōcl. 740. nu. 38. uer. duodecimo p̄ſumit.

1483 Item ex diſſimilitudine † dictaminis in confectione inſtrumentorum inducitur ſuſpicio falſitatis, ut notat Spec. in tit de prob. §. uidē dum reſtat. nu. 25. & Iaſ. poſt eum idem probat in conſ. 168. colu. 2. uol. 4. ut refert & ſequitur idem Maſc. in tract. de prob. to. 2. cōcluſ. 740. nu. 39. uerſi. decimotertio præſumitur.

1484 Item inſtrumentum redditur † ſuſpectum de falſo, ſi margine ipſius reperitur aliquid additum, quod ſit magni præiudicij, ſecundum Ancar. conſ. 431 præmiſſa fine allegationibus nu. 2. uerſic. deſcēdendo. firmat etiam Bal in l. ſi vnus. nu. 2. uerſi. ſed ſi eſſent extrauagantia. C. de teſt. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 2. conclu 740. nu. 40. verſic. decimoquarto præſumitur.

1485 Item inſtrumentum redditur ſuſpectum † de falſo, ſi non fuit publicatū. neq. lectum, teſte Cæph. conſ. 409. conſultationē ſupradictā, n. 48. uer. vndecimo hęc ſcriptura. vol. 3. allegat Bar. idē tenētē in §. il

lud.

lud.nu.3.ver.quarto pone qđ tabellio. Auth.de tabel.refert & ſeqtur Maſc.in trac.de ꝓb.to.2.cóc.740.nu.42.uer. decimoſexto ꝓſumit.

1486 Item inſtrumentum † non caret ſuſpitione falſitatis eo ipſo, ꝙ reperitur nó inter ſolitas ſcripturas notarij, ſcđm Caſt.in l.cótractus, nu.5.C.de fid.inſtr.refert & ſequitur Card.Pariſ.conſ.27.notula aſſerti teſtamenti.nu.7.uerſi.maxime ſi nó reperitur.& rurſus.nu.14.verſi.nec reperta inter ſcripturas.vol.2.refert & ſequitur Cęphal.in d.conſ.409.conſultationem ſupradictã.nu.29.verſ.tũ ẽt quia.vol 4.

1487 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimoſeptimo, vxor † vt ex pernoctatione ext domum viri, non incurrat in ſuſpitionem adulterij, qd in articulis deducere debet? Reſponde, eam oportere in articulis deducere, qualiter non exiuit clam, ſed palã, & ſciente marito: hoc probato ceſſabit ſiniſtra ſuſpitio, vt ęgregiè cóſuluit Grau.conſ.205.pernoctatio arguit ſtuprũ nu.4.ver.ad hæc ſi exiuiſſet.vol.2.refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.1.concl.60.nu.3.verſic.ſcđo limita.

1488 Item poterit ad tollendam ſuſpitionem adulterij † articulãdo probare qualiter maritus ipſam ab eius domo eijciet, & quòd pernoctauit apud ipſius cóſanguineos, & propinquos: imo ẽt apud extraneos, quia cum ſibi ipſi cauſam dederit, mulier excuſatione digna erit: nec poterit ex hac pernoctatione offerre libellum repudij, ſecundũ glo. in l.conſenſu.§.vir quoque.in ver.foris.C.de repud quã ſumme cómendat Grau.in d.conſ.205.nu.50.ver.rurſus illa lex.vol 2. & poſt eum Maſc.in tract de prob.to.1.concl.60.nu.2.verſi. primo limita.

1489 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimooctauo, filius † vt cópelli poſſit ad matrem dotandam, quæ probatio eſt neceſſaria? Dic, eſſe neceſſe articulando probare matris pulchritudinem, iuuentutem, & paupertatem: nam tunc ijs probatis, ne mater labatur in impudicitiam, filius teneret eam dotare, ſecundum Bal.Nouell.in tract. de dot. p. 6.ſpecial.16.nu.5.verſ.poteſt dici, refert & ſequitur Maſc.in trac de prob to.1.concl.61.nu.4.verſi.& ſi regulariter filius.

1490 Quæro ſexcenteſimoquinquageſimonono, maritus vt † valeat repetere alimenta præſtita vxori ægrę quid in articulis deducere dẽt? Breuiter reſponde, ꝙ debet articulando ꝓbare, qualiter tpe quo alimẽta vxori ægræ ſumminiſtrabat, fuit proteſtatus ſe ea præſtare animo repetẽdi: tunc n.non præſumitur animo donandi præſtare: quare poterit repetere, ſcđm Ro.in l.ſi vero.§.de viro.nu.76.verſi.decimo ꝓbat.ff.ſolu.matr.& in cóſ.517.in caſu propoſitę cóſultationis.nu.3.verſi.& túc nó eſt dubiũ.& expreſſius Abb conſ.85.vř primo.nu.3.verſi.item propter affectioné, vol.2.quod qualiter procedat late

examinat

Digitized by Google

examinat Maſc.in trac.de ꝓb to.1.cócl.77.nu.2.uerſi.primo limita.

1491 Item poterit etiam articulando probari, qualiter † infirmitas vxoris fuit diutina,& alimenta ei præſtita tempore infirmitatis erát maximi valoris,& non modici præiudicij, ut bene conſiderat Abb.ad lim.tex.in l.quid in uxorem.C.de negot.geſt.in d.conſ.85.nu.3 verſic.& etiam tenetur medicinas modici præiudicij.

1492 Quęro ſexcenteſimoſexageſimo, altitudo † alicuius rei qualiter per teſtes probetur? Dic probari eo ipſo,quòd teſtes deponũt, huiuſmodi rem eſſe decem brachia, quia Seium dimetientem viderunt: ſecus ſi deponerent eſſe decem brachia,quia rem ipſam inſpexerũt: nam cum hoc caſu debilem,& imperfectam cauſam reddant,talē altitudinem non probant,ſecundũ Bar.in tract.de teſtib.nu.47.verſ.ſi igitur de lógitudine.refert & ſequit Maſ.in trac.de ꝓb.to.1.cóc.83.

1493 Quæro ſexcenteſimoſexageſimoprimo,antiquũ † qualiter probetur? Dic,probari per famã,ut teſtis eſt mihi gl.in l.at qui natura.§.cũ me abſente in uer.cõmittat.ff de negot.geſt.quem ſequitur Bald. in l.proprietatis nu.5.uerſi.tertio modo operatur.C.de prob. refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.to.1.cõcl.105.nu.1.uer.antiquũ igit.

1494 Item probatur antiquum † per ſcripturã priuatam, ut docet nos Iaſ.in l.cum aliquis.nu.6.uerſi.confirmo & quarto.C.de iur. deliberan.cuius doctrina procedit ſaltē ſemiplene, vt firmat Capic. deciſ. 86.nu.4 uerſi in quibus etiam,refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob.to.1.concl.105.nu.5.uerſi. quinimo antiquum probari.

1495 Item antiquũ ultimo loco probatur † per libros antiquos,vel hiſtorias,ut edocet Guid.Pap.cõſ.88.nu.2.refert & ſequitur Hieron. de Mont.in tract.fin.regun.c.70.nu.8.verſi.& antiquum factum.& poſt eum Maſc.in tract.de prob.to.1.cõcl 105.nu.9.uerſi.ex quo fit.

1496 Quæro ſexcenteſimoſexageſimoſecundo,apoſtatam † quem eſſe, qualiter articulãdo probetur? Rñde,probari ex eo,ꝙ monachus monachali ueſtitu indutus,incedere ſolebat,uirilem togã uel etiam clericalē induit,ſic cõſtituit gl.in clem.q̃m.iu uer. extrinſeci.de uit.& honeſt.cleric ubi Imol.nu.31.& Bonifac.de Vital.nu.9.in uer.dignitatem.imo ſi deferret habitum monachalem,ſed coopertum,adhuc apoſtata diceretur, ut conſuluit Laur.Calcan.conſ.123.ad primum, quod ſit excomunicatus in princ.uerſi ſecundo, ubi paulò inferius dicit,quem apoſtaſiam incurrere tribus modis,vide ad eum, & ad Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl.112.in princ.

1497 Quæro ſexcenteſimoſexageſimotertio,appellantem † propter impedimentum non fuiſſe appellationem proſequutum, qualiter probetur?

Digitized by Google

betur? Vide Doct.in c.ex ratione ext.de appell.& Affl.in cóſt. regn. appellationum tépora,qui vno ore enarrát ſex impediméti ſpecies, quibus,vel ipſorú altero ꝓbatis,qs reſtituitur appellationē omiſſam,mó ꝓbet ſe adhibuiſſe exactā diligētiā,& omnē conatū ad tollēdū impedimētū,adeo ꝙ ſi illud nó obſtitiſſet,infra legitima tpa ꝓſequutus fuiſſet appellationē.c.in præſētia.ext de ꝓb.l.qui cómeatus. & ibi Bar.ff de re milit.firmat Alex cóſ.49.īſpectis & póderatis verbis.nu.5.uer.accedit.uol.2.& poſt eū Dec.cóſ.452.iuridicas eſſe arbitror.nu.6.uerſi.& ad hoc adduco.uol.2.& de noſtratibus habes Affl. idem tradentem in deciſ.50.ut refert & ſequitur Maſcard. in tract. de prob.to.1.concl.116.nu.3.uerſi.primo amplia.

1498 Quæro ſexcenteſimoſexageſimoquarto, aquæ † bonitas qualiter probetur? Breuiter dic,aquæ bonitatē probari ex aſpectu incolarū, ſi ſint corpore robuſti,colore nitidi,nó gibboſi,nó ſtimoſi,non uitiati cruribus,nó lippis oculis,non fatui,ſm Rip.in trac.de peſt.p.vlt. & particulariter de remed ꝑſer.cót.peſt.n.13.uer.ad cognoſcédā aquę puritatē refert & ſeqtur Maſ.in trac.de ꝓb to.1.cócl.122. in prin.

1499 Item probatur aquæ bonitas † ſi in vas æneū vel corinthiū ſparſa macula nó fecerit, neque in fundo uaſis arena , limusve inueniatur, vel ſi legumina in ea aqua coniecta, & ad ignem poſita, celeriter percocta fuerint,ſic aſtruit idem Rip.in d.tract.de peſt.in loc.de quo ſupra.nu.17.uerſi.probatur inſuper aqua, refert & ſequitur idem Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl.122.nu.3.uerſi. ſecundo probatur.

1500 Itē ꝓbatur aquę bonitas,† ſi fuerit limpida & lucida,& quocūque profluxerit locū ab omni inquinamine múdū reliquit,neq; muſcos, neq.iūcos ꝓduxerit, ut teſtis mihi eſt idē Rip in d.trac de peſt.in loco.nuper citato. nu.19.uerſi. cognoſcitur denique.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl.122.nu.4 uerſi.ſimiliter cognoſcitur.ubi ad idem allegat Caſſan.in tract.glor.mund.conſider. 18.

1501 Quæro ſexcenteſimoſexageſimoquinto,aqua † quibus modis probetur eſſe propria alicuius? Dic,hoc probari,probato,quòd naſcatur in illius ꝑdio,cuius aqua dicitur eſſe.l. Proculus.ff.de dam.infec.refert & ſequitur Pariſ.conſ.129.conſtat aquam per diſcurſum,uol.4. & habetur ad Doct.in l.quo minus.ff.de flumin.ut refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl 123.in princ.

1502 Quæro ſexcenteſimoſexageſimoſexto,aquę † curſus facto hominis inductus,ut ſeruitutis acquiſitionem inducat,nec diuerti poſſit inuito eo,qui ſeruitutem prætēdit,quę probatio eſt neceſſaria ? Dic eſſe neceſſe articulando probare,qualiter utens aqua quandoque prohibuerit

buerit ſuperiorem, in cuius fundo aquæ naſcũtur, ne aquas diuerte
ret,& ille tali prohibitioni acquieuerit. vel poterit articulando pro-
bari, qualiter inferior fuit ingreſſus fundũ ſuperiorẽ,& aquã cępit,
riuũ purgauit, dño ſciente & patiente.l.2.C.de ſeru. ponit Bar.in l.1.
§.hoc interdicto.ff.de itine.actuque priu. & Pariſ.conſ.112.ſi origi
nem aquæ.nu.39.verſi.ſi autẽ cõſideramus.uol.1.refert & ſequitur
Maſc.in tract.de prob.to.1.concl.123.nu.18.verſi.nempe vt vtens.

1503 Quæro ſexcẽteſimoſexageſimoſeptimo, arma†quem deferre idq; malo animo, qualiter probetur? Rñde probari probato permiſſu ſuperioris illa deferri: nã tũc tollitur omnis ſiniſtra ſuſpitio, ſm Blãc. in l.ſin.nu.79.verſi quod licentiã habeat:ff.de quęſt.quẽ refert & ſequitur Iacob. Nouell.in tract.ſuo ad defenſ.in rub.an indicia pro reo dand.ſint.nu 68.verſi.vel in aliquo alio habente licentiã, & poſt eũ Maſc.in tract.de prob.to.1.concl.128.nu.7.verſi.tertio limita.

1504 Itẽ poterit ꝓbari,†qualiter ille, q defert arma, fuiſſet læſus, ſicq; pp iuſtũ timorẽ, ne iterũ ſibi iniuria inferatur, talia arma defert: quo caſu nõ præſumitur animus maleuolus, ſcdm Marſ.cõſ.21.diligẽter & maturè perlecto.nu.27 uerſi.quinimo dico.vol.1.refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.1.concl.128 nu.8.verſi.quarto limita.

1505 Item poterit articulando probari, qualiter†quis conſueuit arma deferre,& illis abuti non fuit conſuetus; nam tunc ceſſat talis præſumptio, ſecũdum Nouell.in prac.ad defenſ.in loco proxime citato. num.68.verſi.vel eſt ſolitus ferre arma, refert & ſequitur Maſcar.in tract de prob.to.1.concl.128.nu.9.verſi.quinto limita.

1506 Item probando ꝙ arma ligata detulit, ceſſat præſumptio mali animi, ſm Blãc.in repet.l.fi.nu.7.uer.uel ea ligata habeat, ff.de quæſtio.

1507 Quæro ſexcenteſimoſexageſimooctauo, artificem quem†eſſe vel non eſſe, qualiter probetur? Breuiter dic, artificem quẽ non eſſe, probari, ſi probetur, qualiter per decem annos artem ſuam nõ exercuit, ſcdm Bar.ĩ tract.de teſtib.nu.64.uer.ſed ꝓbabiliter dici, refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob.to.1.concl.135.in princ. Ecõtra uerò, artificem quem eſſe, probatur per teſtes deponentes, ꝙ viderunt talem exercere dictam artem, vel melius, ſi deponant ſe vidiſſe eum aliqđ opus facere, quod certum ſit abſque illius artis peritia fieri non poſſe: ſecus verò ſi depoſuerint, ꝙ inſpexerũt eũ operãtẽ ĩ illa arte, quia tũc nõ probat: nam ſi quis præparat coriũ, vel quid aliud iſtius hmõi artificij, talis dĩ operari in illa arte,& tamen ipſe non eſt artifex in illa arte, ita ait Bar.in d.tract de teſtib.in uer.cerdonẽ, nu.61. ver.ſi ergo teſtis dixerit, refert & ſequitur Maſc.in tract.de probat.

tom.1.conclu.135. num.3.uerſic. contra uero artificem quem eſſe.

1508 Quęro ſexcẽteſimoſexageſimonono, auis † per ſe auolãs ſi ab alio quàm a domino capiatur, ut repeti poſſit, quid in articulis deducendum veniat? Dic, hoc caſu duo copulatiuè eſſe probanda; primum, ꝙ auem nutriuerit, item qualiter auis habebat conſuetudinem euolandi, & redeũdi, l.niſi manſuetæ factę ſint, ff.de acq.rer.dom. per quẽ tex.hanc probandi formam aſtruit Caſſan. in conſuet. Burg. in tit. des foreſtz.rub.13.§.1.nu.1.verſic ſed duo copulatiue requiruntur. & poſt eum Maſcard.in tract.de prob.to.1.conclu.157.nu.8. verſic. primo quòd autem nutriuerit.

1509 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimo, ballam † alicuius eſſe, probabitur ſigno illius, cuius eſſe dicitur, ſecũdum Bal.in auth.dos data.uer. nota ex ſignaculo.C.de don.ante nup.ſequitur Boer.deciſ.105.nu.9. part.1.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.1.cõcl.160.in princ.ubi late examinat hanc quęſtionem vide ad eum.

1510 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimoprimo, baptizatum † quẽ eſſe, qualiter articulando probet? Reſpõde, probari per libros antiquos Eccleſię, in quibus notãtur baptizati, & compatres, & ſimilia, ſecundum Felin.in c.cum cauſam, nu.2.verſi.& idẽ ſi eſt ſcriptum. extra de prob.refert & ſequitur Maſcard.in tract.de prob.to.1.concl.163. nu.3.verſi.primo amplia.

1511 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimoſecundo, bellum † eſſe iuſtum. qualiter probetur? Dic probari probatis extremis, de quibus meminit Guid Pap.deciſ.191.& Innoc.in c.olim.il 1.ext.de reſt. ſpol.vbi Card quæſt.31.& Bar.in l.ex hoc iure.nu.3.uerſ.quæro quę ſunt bella licita ff.de iuſtit. & iure, refert & ſequitur Maſc.in tract.de prob. to.1.concl.168.nu.2. uerſi.ex quibus probetur iuſtum.

1512 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimotertio, permutatio † beneficij, vt frauduléta dici poſſit, q̃d erit in articulis deducẽdũ? Dic, eſſe ĩ articulis deducendũ, qualiter permutatio fuit facta ab ægroto, de hoc caſu eſt tex.in c.2.de renunc.lib.6.quẽ ad hoc allegat Ale.in l.filię meę, n.1.ff.ſol.mat.cũ quo ꝑtrãſit Gra.cõſ.82.dñs Barth.Bernadi, n.3.uer. q̃d aũt, vol.1.refert & ſequit' Maſ.in trac.de ꝓb.to.1.cõc.178.ĩ prin.

1513 Item præſumitur in fraudem facta † permutatio beneficiorum, ſi probetur ipſorum diſparitas, vt quia fit permutatio de beneficio pingui cum tenui, & exiguo, ſecũdum Anc.conſ.388.in caſu præmiſſo, nu.2.uer.primo ex diſparitate, quem refert & ſequitur Grau.in alle. conſi.82.uer.ſecundo quia narratur.uol.1.& poſt eum Maſc.in trac. de prob.to.1.concl.178.nu.4.uer.ſecundo probatur.

Item

1514 Item fraudulenta præſumitur † permutatio, ſi fiat cum conſanguineo, ſecundum Grau. in d. conſi. 82. dominus Bartholomæus Bernardi, nu. 5. uer tertio. arguitur, volu. 1. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl. 178. nu. 6. uerſi. tertio probatur.

1515 Item permutatio præſumitur † frauduléta, ſi probetur ꝙ per mutans ſemper poſſedit beneficium ſuũ, teſtis mihi eſt Card. Pari. cóſ. 130. ad demõſtrandam fraudem, nu. 6. uer. & quia ſemper, vol. 4. mouet de tex in l. ſicut, ſuperuacuum, ff. quib. mod. pig. vel hypot. ſol. habetur ad Bar. & aliò ibi, in l. poſt cõtractum, ff. de don. refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl. 178. in fi.

1516 Quæro ſexcéteſimoſeptuageſimoquarto, bona † hæreditaria in bonis defuncti fuiſſe, qualiter articulando probetur? Reſponde ex mente Cur. iun. in l fi. nu. 78. C. de edic. D. Adri. toll. quem refert & ſequitur Maſc in trac. de prob. to. 1. concl. 199. in princ. hoc duplici modo probari poſſe, & primo, ut omnia bona deſcrbantur in calce libelli, & in inuentario hæredis, & poſtea probetur, illa bona fuiſſe poſſeſſa per defunctum. Ita dicunt edocuiſſe prac. Papien. in for. libel. qñ pet. hæred. ex teſt. in gl. in ver. poſſidebat. Secũdo, talia bona fuiſſe in bonis defuncti, probabitur per relationem nuncij, dicẽtis, ſe inueniſſe hęredem in poſſeſſione talium bonorum; nam eo ipſo ꝙ nuncius ſic refert, præſumitur illa bona fuiſſe poſſeſſa per defunctum tempore mortis, adeo quòd aſſerenti contrarium incumbit onus probandi, ſecundum eos, quorum opinionem ſequitur Caſt in d l. fi.

1517 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimoquinto, bona † quem non habere, qualiter probetur? Rñde, probari p librũ æſtimi, vt firmat Alex. in l. decẽ ſtipulatus, nu. 16. verſ. q̃rit hic Bar. ff. de ver. obl cuius opin. late ibi defendit Iaſ. nu. 33. ver. iuxta iſtã gl. vide ad eum, quia reſpõdet ad motiua contrarium tenentium, & ſi vis tenere opinonẽ Bald. Ang. Fulg. & Imol. in d l. decem qui voluerunt contrarium, dicẽtes, non ſufficere probationem prædictam per librũ æſtimi, poteris hoc probare per nuncius, & exploratores, miſſos a iudice ad inueſtigandum, per text. in l. magis puto. §. ne paſſim. ff. de reb. eorum refert & ſequitur Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl. 204. per totã. Sed Ro. cóſ. 165. liber regiſtri, vr̃ innuere, ꝙ liber regiſtri ſiue æſtimi communis, probet bona fuiſſe in bonis alicuius, quod nota pro intellectu regiæ pragmaticę, aſſiſtentiam, in qua Deo dante, fuſius dicemus.

1518 Quęro ſexcenteſimoſeptuageſimoſexto, bona eſſe † oneribus uniuerſitatis obnoxia, ſeu ſubiecta, qualiter probetur? Dic ꝓbari ex eo, ꝙ reperiuntur in libro æſtimi cóis deſcripta, per regiſtrationẽ nãq; cenſen-

cenſent prædia onerib. uniuerſitatis affecta, & pro eis hypothecata, iuxta Bal. ſniam, in l. 1. §. ꝙ ſi nemo, col. 2 uer. ſuper ſecundo, ff. qđ cu iuſq; vniuer. nom. refert & ſequitur Dec. cóſ. 285. & pro tenui facul tate mea & tpis anguſtia, nu. 5. ver. quinto facit, vol. 1. & Rolā à Val. conſi. 32. primo quidem aſpectu, nu. 2. verſ. & præſertim hoc dicēdū venit, vol. 1. & Octau. Cacher. deciſ. 91. Sen. Pedam. nu 4 uerſi. tertio quia dr̄ cóuentos, & expreſſius Maſ. in tract de prob. to. 1. cóc. 207.

1519 Quæro ſexcéteſimoſeptuageſimoſeptimo, bona† defuncti eſſe va cātia, qualiter probetur? Dic, probari ex eo, quòd vocatis proximiori bus defuncti primi gradus, qui illi ſuccedere deberent ab inteſtato, nullus præfixo tempore ſui copiam fecit, ita docuit gl in l. ſancimus. in uer hr̄de, C. ad Treb. refert & ſequit̄ Bar in l. ſi bona, n. 2. C. de bo. aut iud. poſſ. refert & ſequitur Maſc. in trac. de prob. to. 1. concl. 208.

1520 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimooctauo, bona† fuiſſe cómunia, qualiter articulando probetur? Dic, probari per inſtrumentum diui ſionis; nam alioquin nó fuiſſent diuiſa, arg. tex. in l. 1. & ibi gl ff. fam. erciſ. tradūt. Bart. & Bal. in l. 2. C. com. diuid. ut refert & ſequitur D. Ioſeph. Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl. 218.

1521 Quæro ſexcenteſimoſeptuageſimonono, bona† fuiſſe quęſita per filiumfam. ex re patris, qualiter probetur? Dic probari, faciendo arti culū, qualiter tpe, quo filius emit bona, erat in patris poteſtate, & ſi mul cum patre habitabat, nec taliter erat induſtrius, ꝙ ex eius indu ſtria potuiſſet lucrari, hanc probandi formā habeo ex gl in l. cū opor tet, in uer. ſubſtātia, ubi Bar. & alij, eam ſequuntur. C. de bonis quę li ber. refert & ſequit̄ Rolan à Val conſ. 90. iudiciū intētatū, nu. 8. uer. cum tempore ipſorum, vol. 2. & Maſc in trac. de prob. to. 1. cóc. 221.

1522 Quæro ſexcenteſimooctuageſimo, cecū† quē eſſe, qualiter art. pro betur? Bſ rn̄de, probari per teſtes ita deponentes, uidelicet ſe uidiſſe talem hr̄e oculos a capite auulſos, & oīno clauſos, & ſi talis forte nō hēbat oculos clauſos, ſed q̄dā obſtacula, uel membranulas, q̄ oīno illi videndi facultatē auferrēt, dēnt hoc caſu teſtes dicere, ſe uidiſſe talē ſp ire cū duce, & ſi qn̄q; a nullo comitatus proficiſceretur illū ſępius muro caput illidere, & ire, per loca inculta, nec alicui puia, p quę ſi vidiſſet, veriſimiliter numquam fuiſſet ſic profectus, ſecūdum Bar. qui hanc praxim admonet eſſe ſeruandam in probando alicuius cęci tatem, in l. 2. nu. 2. ver. idem etiā dico de cęco, ff. de bon. poſſ. infan. delat. refert & ſequit̄ Maſ. in trac de prob. to. 1. conc. 278. in princ.

1523 Quæro ſexcenteſimooctuageſimoprimo, Chriſtianum quem† eſſe qualiter probetur? Dic, probari per teſtes, dicētes ſe uidiſſe talem ba

ptizari,

ptizati, nec refert, ſi non deponant de modo & uerbis Sacramenti ꝓ
quia omnibus nota non ſunt; ſed ſi probaretur talem baptizatum ri-
tum Chriſtianorum, ſeruaſſe, in foro noſtro præſumuntur illa uer-
ba; modos, & omnes ſolemnitates, quas ille actus requirit, interceſ-
ſiſſe. ſic docuit Lucerna iur. Bar. in trac. de teſtib. nu. 59. uerſi. ſi ergo
quæratur. & poſt eum Maſc. in trac. de prob. to. 1 concl. 286. & quo
eſſe baptizatum qualiter probetur. uide ſupra queſt. 672.

1524 Quæro ſexcenteſimooctuageſimoſecundo citationū † ad notitiā ci-
tati perueniſſe, qualiter probet? Dic probari eo ipſo, ꝙ cōſtat citatū ſiue
citandū ſup eadē citatione vel cōprehēſum in ea, amicū, ſiue procura
torē cōſuluiſſe, ut docet gl. in cle. cām, i uer. certa, de elec. vel dr̄ noti
cia probata eo ipſo, ꝙ apparet poſt exequtionem hmōi citationis,
eum citatum ad talem cauſam procuratorē cōſtituiſſe, vt voluit. Feli.
in c. cum cōtingat, nu. 8. uer. ſiū citatus miſit, ext. de reſcr. ubi ad idē
allegat Ro. cōſ. 410. vt clarior reddat, nu. 2. uer. ſecūdo, ꝙ quamuis,
refert & ſequit Maſc. in trac. de pb. to. 1. cōc. 292. n. 2. uer. notitia āt.

1525 Item notitia citationis, ꝙ deuenerit † ad notitiā citati, probatur ex eo
ipſo, ꝙ cōſtat, quòd domi fuerit notificata: nam ex hoc præſumitur
in tali quali præſumptione, non tamen, quòd eum conſtituat in uera
contumacia; niſi forte certio factus aſſerà ſuis domeſticis, aut ami-
cis, quòd de ea notitiam habuerit, ſm Bal. in c. quoniam frequenter,
§. porro, nu. 3. uer. ſed an citatio, ext. vt lit. non conteſt. & in c. ſi aduer
ſarius, n. 8. uer. quæro de duob. extra de eo qui mitt. in poſſ. cauſ. rei
ſeruan. refert & ſequitur Maſcard. in trac. de prob. to. 1. concl. 292.
nu. 3. verſi. preterea hæc notitia.

1526 Quæro ſexcenteſimooctuageſimotertio, collegium † qualiter pro
betur? Reſponde probari, faciendo articulū, qualiter omnes de col-
legio cōi ſigillo utuntur, uel poterit probari probando communem
tractatum, uel ꝙ poſſideant communem arcam, uel ex eo ꝙ hēant
cōe refectorium, & dormitorium, poſtremo ex cōi fraternitate, & fa
miliaritate poterit animaduerti, ut ſibi teſtis eſt Rip. reſpon. 12. quæ
ritur an unio, nu. 5. verſ. ſed quando ſcietur in tit. de reſcrip. refert &
ſequitur Maſcar. in tract. de prob. to. 1. concl. 319. nu. 1. cum ſeq.

1527 Quæro ſexcenteſimooctuageſimoquarto, cōſenſu † alicuius, ꝙ in-
teruenerit ad aliquid confirmandum, ex quib. probetur, & pſumat?
Dic, preſumi interueniſſe, probata longinquitate temporis, ſm gl. &
Doct. in c. peruenit. ext. de empt. & ven. refert & ſequit Grat. cōſ. 204.
vniuerſitas Cherij, nu. 9. uerſ. qui conſenſus, vol. 1. monetur de tex. in
l. ſi Titius. C. de pet. her. conuenit Maſc. in tract. de prob. to. 1. concl.

Digitized by Google

417.nu.1.ubi latè examinat hanc praxim, & probandi formam.

1528 Item præſumitur conſenſus† eo ipſo, quod conſtat de taciturnitate illius, quid debuit cõſentire, ſecundum Fel.in c.cum omnes, nu.14.uerſ.ex ijs reſultat, ext.de conſt.& Bar.in l. de ætate § qui tacuit.ver.ſic patet, ff.de interrog. actio.& Fel.in c.cauſam matrimonij, nu.4.verſi ſecũda declaratio.ext.de offic.deleg.refert & ſequitur Maſcar.in trac.de prob.to.1.concl.147.nu.15.uer.conſenſum præterea. ubi hanc praxim quinque modis limitat.& declarat.

1529 Item conſenſus probatur† per oſculum c.pacem de conſec.diſt.2. ponit Fel.in c.cum ſuper, nu.4.uerſi. quod oſculum denotat conſenſum, ext.de off.deleg.hoc idem poſt eum nouiſſime uoluit Maſc.in trac.de prob.to.1.concl.427.nu.21.uerſ.quinimo conſenſum.

1530 Item conſenſus probatur per† epiſtolam ſiue nuncium, vt eſt Iuliani reſponſum, in l.conſenſus.ff.de action.& obliga t.relatum per Maſcard.in tract.de prob.tom.1.concl.417.nu.25.uerſi.concluſioni quoque noſtræ.

1531 Quæro ſexcenteſimooctuageſimoquinto, conſpiratio † qualiter probetur? Reſponde, probari per eoſdẽmet cõſpiratores, ſecundum Bal.in l. quoniã liberi, nu.3 uerſ.quæro igitur quõ probabitur, C. de teſtib. mouetur de tex.in l.cõſenſu. C.de repud.& in c fi.ext.de teſtib.cog. ſequitur Alc conſ.13.cõſideratis ijs quæ in themate, nu.6.uol 6.& in conſi.20.uiſo proceſſu inquiſitionis, nu.3.uerſ.tertio reſpondeo, vol.7.refert & ſequitur Maſc in trac.de prob.to.1.cõcl.420.in prin.

1532 Item conſpiratio† probatur per ſcripturam conſpirantium, in eadem ſcriptura ſe ſubſcribentium, ubi tale quid factionis patrare promittunt, ſecundũ Bar.in l.ſenatus, not.2 ff.ad S.C.Turpill.& expreſſius Felin in c.cũ in eccleſijs, nu.5 uer.fallit quarto.ext.de maiorit. & obed refert & ſequitur Maſc in trac.de prob.to.1.concl. 420.nu. 5.ver. præterea probare.

1533 Quæro ſexcenteſimooctuageſimoſexto, cõuenticula† qualiter probentur? Dic, probari per participes criminis, ut cõſulendo de iure rñdit Alc. conſ.13.cõſideratis ijs quæ in themate, nu.14.ver.præterea eſt clarũ, uol 6.imo cũ ſit difficilis probationis, probari poterit per cõiecturas, ut mihi auctor eſt Marſ.in ſua cri.praxi, §.1 nu 6.& 7.refert & ſequitur Maſ. in tract de prob.to.1.cõcl. 450. nu.2.uerſ.vñ cum conuenticula. Quæ aũt probatio ſit neceſſaria ad excludendam cõuenticulæ probationẽ, conſulendus tibi erit Feli.in c.ſicut dignũ, nu.6.ver.& oĩa iſta limita, ext.de homic.refert & ſequitur Maſc.in trac.de prob.to.1.cõcl.450.n.4.ver.ad excludendã uero cõuẽticulã

Quæro

1534 Quæro ſexcenteſimooctuageſimoſeptimo, culpa alicuius, vt alter non poſſit habitare cum alio, qualiter probetur? Dic, non ſufficiēter probari, ſi teſtes deponant, quòd in ipſa domo fiāt altercationes, contentiones, & rixę, ſed etiam neceſſe erit, vt probetur, qualiter tales altercationes, contentiones, & rixæ ſunt in cauſa, ne ſimul habitent, & incolere poſſint in eodem domicilio, idque eius culpa cōtingere, cuius aſſeritur, ita edocet Alex. conſ. 100. ſuper primo caſu, nu. 3 ver. oportebit ergo, volu. 1. quem refert & ſequitur Grau. conſ. 151. neminem exiſtimare velim, nu. 16. ver. quia nō deponunt ob quam cauſam fuit deuentum, uol. 1. & poſt eum Maſc. in tract. de proba. to. 1. concl. 467. nu. 24. uerſic. culpa uero alicuius.

De probatione quæ facienda eſt per ſcripturam.

VIdimus hucuſque de probatione, quę fieri ſolet per teſtes, congruum eſt, ut iuxta popoſitum ordinem, uideamus de probatione, quæ non, niſi per ſcripturam, fieri poteſt. Vnde ſcire primo loco debes, quod ſolutio debiti in ſcriptis redacti,
1535 non niſi per contrariam ſcripturam, probari † poterit, ut probat tex. ad literam in l. teſtium. C. de teſtib. & in l. generaliter. C. de non numer. pec. per quæ iura ſic punctuatim conſuluit Ang. in conſ. 156. uſ prima fronte, nu. 1. uer. ſecūdo quia dicta confeſſio fuit in ſcriptis
1536 redacta quæ iura ego intelligo † ſi ſumma in ſcriptis redacta, excedit quinquaginta aureos, ſecundum gl. communiter approbatam in
1537 d. l. teſtiū. in uer. omnib. item † intelligo proxima iura, quæ ſcripturam requirunt in ſumma quinquaginta aureorum, ut habeant locū in quantitate principali, & nō in uſuris. Vnde ſi debitum principale eſſet minor quantitas, q̄ expoſcunt allegata iura, & pp uſuras aſcenderet, uel tranſcenderet ſummam quinquaginta aureorum, non fiet iſto caſu coaceruatio de duabus ſummis in unā l. eos. C. de uſur. per quē tex. ſic uſ tenere Bar. in l. certi cōdictio, § quoniam. ff. ſi cer. pet. & in l. ſi idem, ubi Alex. & alij. ff. de iuriſd. omn. iud. ubi enim tractatur de reſtringendo probationem ad certum modum nō fit cumulatio ſummarum in unam, l. ſancimus, §. pen. ff. de dol. maxime, ſi non uerſamur in caſibus, & cauſis fauorabilibus qa in illis bene fieri poſſet coaceruatio, & cumulatio, per tex. ſin quē neſcio alibi, in l. ſi plures. ff. de pact. quē in propoſito quæſtionis noſtræ allegauit Fel. in c. ſicut conſuetudo, nu. 18. uerſ. ſecus ſi eſſet materia fauorabilis ext. de prob. & dū iſte caſus eueniſſet in facto ſic obtinui in cā Iudicis Ioan.

Digitized by Google

Mariæ de Falerno cũ Cãdilia de Fiori, repetẽtis dotes. multas alias li mi. ad text. in l. teſtiũ. C. de teſtib. hẽs ad Felin. in d. c. ſicut cõſuetudo, nu 12. uer. ſecundũ hanc cõcluſionem intellige primo. ex t. de prob.

1538 Item eſt alius caſus, in † cuius probatione requiritur ſcriptura, cũ minor pręuio iuramento declarat ſe maiorẽ, & poſtea petat, ut minor, reſtitutionis beneficium, qa hoc ei iuſtè denegabitur: niſi p ſcripturã ſe minorẽ fuiſſe ꝓbauerit, l. ſi alteri⁹. C. ſi minor ſe maior. dix.

1539 Item cum † quis aliquam rem immobilẽ promittit alicui eius aduocato, pro ſuffragio, tali caſu huiuſmodi promiſſio non per teſtes, ſed per ſcripturam uenit probanda, l. unica. C. de ſuffrag.

1540 Item ad probandum † quem fuiſſe abſolutum ab excommunicatione, requiritur ſcriptura, c. miramur. iuncta gloſ. 1. 24. quæſt. 1.

1541 Item emphyteoſis nõ † põt probari p teſtes, ſed dẽt probari p ſcripturas, l. j. C. de iu. emph. p quẽ tex ita tenuerũt gl. in c. 1. §. poſtquã, in uer. in ſcriptis. de cẽſ. lib. 6. & poſt eam Grau. cõſi. 112. in cã Magiſtri Iordani. n. 8. uer. quia emphyteoſis probari dẽt, vol. 1. & pari mõ ſolutio canonis emphyteotici probari dẽt p ſcripturã, ſm Bal. conſi. 210. proponit quod A. vol. 1. refert & ſequitur Grau. in d. conſ. 112. nu. 8. uer. ꝙ ampliat ꝓcedere, uol. 1. & Maſc. in trac. de ꝓb. to. 2. cõcl. 602. n. 5. ver. primo amplies ueli. ꝙ vlt. qualiter ꝓcedat, enixè declarat idẽ Maſc. i tra. de ꝓb. to. 2. cõc. 604. n. 6. ver. intellige & reſtringe.

1542 Item in probatione actorũ & atteſtationum † requiritur ſcriptura, & teſtes non ſufficere, affirmauit Alex. conſil. 74. uiſo teſtamento Ioann. Liualdi. nu. 9. ver. tunc debent acta & atteſtationes, uol. 1.

1543 Item cõſignatio † bonorũ, in inuentario contentorum, non, niſi p ſcripturã probari põt, ſm Bal. in l. teſtium, nu. 2. uer. & hoc conſuluit in inuentario tutoris. C. de teſt. in l. fin. n. 2. uer. tertio qro. C. arb. tut.

1544 Item ad probationem certę † ſcientiæ Principis requirit ſcriptura, ſm gl. ſin. in c. ſtatutum, in uer. literarum, de reſcr. lib. 6. quam ſequit Imo. in l. quidã conſulebant, nu. 11. uer. ſed ego conſueui, ff. de re iud. cõtrariũ firmarũt Dñi de Rot. deciſ. 27. alias. 332. nu. 1. ver. per teſtes probari põt dicta certa ſcia, in tit. de reſcr. in nou. & poſt eos Iaſ. i l. ſi qs iniquũ, nu. 5. uer. tñ in hoc ultimo, ff. qđ q. q; iur. tñ prior opinio eſt cõis oĩum Canon. in c. nonnulli, ext. de reſcr. refert & ſequit Soc. conſ. 59. uiſo elegãtiſſimo cõſilio, n. 14. uer. de qua certa ſcia, uol. 1.

1545 Item ſimiliter ad probandum † motum proprium requiritur ſcriptura, & teſtes non ſufficiũt. c. ſi motu proprio, de præb. li. 6. referũt, & ſequuntur Imol. in l. quidam conſulebant, nu. 10. uer. ſicut nec motu proprius. ff. de re iud. & Iaſ. in d. l. ſi quis iniquũ, nu. 3. ver. & ta-

lis clau-

lis clauſulà motu proprio,ff.quod quiſq; iur. iuxta quorum opinio. decreuerunt Domini de Rot. dec. 27.aliàs 332.licet Romana curia, nu.2.uer.item pro hoc iducebatur,in tit.de reſcr.in nou.& deciſ. 6. aliàs 31. n.1.uer.nõ admittit̃ ꝓbatio p teſtes,in tit.de prob.in antiq.

1546 Item in probando tacitã† hypothecã requirit̃ ſcriptura, licèt per indirectũ ꝓbari poſſit p teſtes;ſm Bal.in l.cõuẽticula,n.8.uer.itẽ tacita ſubſtitutio vel tacita hypot.C.de epiſ.& cler.refert & ſeq̃t Nic. ĩ trac.de pig.& hypo.p 2.mẽ.4.n.5.ver quarto ꝑmitte q̃ tacita hyp.

1547 Item exculpatio & remiſſio alicuius† querelæ non poteſt probari,niſi per ſcripturam,ſecundũ Foller.in com.ad general.indult.col. pen.& Carau.rit. 275.item ſeruat ipſa curia nullum denunciatum componere. nu.18.verſic. ego autem per hunc tit. dico contrarium.

1548 Item ad legitimationem probandam†nõ ſufficiunt teſtes,ſed ſcriptura requiritur,ſm Ludo a Sard.in trac.de naturalib. liber p.2 §. requiſita in legitimatione probãda,nu.16.verſ.ego puto cõtrarium.

1549 Item ad probãdam†electionẽ requiritur ſcriptura,vt tenet Abb. per tex.ibi,in c quia ꝓpter.vot.4.ext.de elect & firmat Abb. Sicul. in c bone.il.1.ext.eod.tit.& Innoc.in c ſuper his.ext.de accuſ. refert & ſequitur Bertach in ſuo repert.in ver.negatiua.verſi.17.& 20.

1550 Item clericatus non poteſt probari†per teſtes ſed per ſcripturam venit probãdus,ſecundum Iacob.Butrigar.in l.ſi qua per calumniã. C.de epiſcop.& cleric.Guid.Pap.deciſ.449.nu.4 verſi an clericatus poſſit probari,refert & ſequitur Caſſan.in cõſuetud Burg.in tit. des iuſtices rub 1.§.6.in tex ibi ſunt creux.nu.14.uerſi. clericatus debet probari per literas teſtimoniales.

1551 Item licentia iudicis de intrando †in poſſeſſionem,non poteſt probari niſi per ſcripturam,ſm Bar.in l.fi.§.ſin autẽ aliquis nu.24.uerſi.ex quo nota q̃ ille qui poſſidet.C de edic. D.Adrian. tollẽ.& Iaſ. in l.cum proponas la 2.nu 5. uerſ primo q̃ licentia iudicis de intrãdo.C.de pact.ubi ad idem allegat Ro.ſing.6.Quod miſſio cum quibus cõuenit Guid.Pap deciſ.356.nu.2.uerſi.iuxta præmiſſa quæro. & Dec.ĩ l.pactũ quod bona fide nu.3.uer.& adde q̃ miſſio in poſſeſſionẽ.C de pact.licet cõtrariũ ſibi cõtrarius tenuerit idẽ Dec.in l.fi. nu 8.C de edic.D.Adria.toll.& Marſ.in rub.C.de ꝓb.n.21.uerſ.& idẽ ẽt dicas in miſſione in poſſeſſionẽ cũ quib.pariter cõuenit Caſſ. in cõſuet.Burg.in tit.des iuſtices.§.6.in tex ibi.ſunt creuz.n 14 uerſi. ſcilicet in licẽtia iudicis de intrãdo,& ex noſtratib. Arn.problẽ 97. priorem opinionem communem dixit Menoc.in tract.de adipiſcen. remed.4.quæſt.105.vbi præmiſſa late declarat,ad eum te remitto.

1552 Item iuriſdictio† ordinaria, non niſi per ſcripturam probari poterit, vt ſing. uoluit Bal. in l. prohibitū nu. 11. uerſi. de ordinaria cōſtat, & uerſi. & tūc ſi cōmittitur exercitiū iuriſdictionis. C. de iur. fiſc. li. 10. refert & ſeqtur Iaſ. in l. more maiorū nu. 53. uerſi. & ſic ordinaria ꝓbari nō pōt. ff. de iuriſd. omn. iudi. & poſt eū Marſ. i rub. C. de ꝓb. nu. 24. uerſi. itē ubi cōceditur iuriſdictio ordinaria quod qualiter ꝓcedat, late examinat Maſc. in tract. de prob. to. 2. concl. 945. Quid in

1553 iuriſdictione delegata, an† pariter ad eius probationem requiratur ſcriptura? Remitto me ad eūdē Maſc. in trac. de prob. to. 2. cōcl. 948.

1554 Item ad probandum matrimonium† inter nobiles, requiritur ſcriptura, ſm Bal. in l. ſi qua per calumniam. nu. 5. verſi. item nota quòd matrimonium nobilium. C. de epiſco. & cler. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu. 22. verſi. itē matrimoniū nobiliū virorū.

1555 Itē ſolutio publici† canonis nō, niſi per ſcripturam ꝓbari pōt, ſm Bar. poſt gl. in l. 1. nu. 8. uer. vltimo nota. C. de apoc. public. lib. 10 refert & ſeqtur Iaſ. in l. cū ꝓponas. la 1. n. 5. uer. ſcđo in ſolutione canonis. C. de pact. & Marſ. in rub. C. de ꝓb. n. 23. ver. itē ſolutio canonis.

1556 Item mandatum procuratorium ſcriptura, & non teſtibus probari dēt, maxime ſi illud eſt factum ad exigendum, & recipiendum pecuniā, ſcđm Bal. in l. falſus. C. de procur quod pro not & ſing. referūt & ſequuntur C re. ſing. 139. ſi procurator ad exigendum. & Marſ. in rub. C. de prob. nu. 30. uer. teneas tamen perpetuo menti. & Vrſil. ad. Affl. deciſ. 498. nu. 5. uer. circa quæ non obliuiſcaris. & deciſ. 319 nu. 7. verſi. quæ bene & Cor. in ſuis memora. in uerſi. gratia.

1557 Item gratia Principis ſcriptura† ꝓbari dēt, ſm Bal. in l. ſi qua per calumniam. nu. 5 uerſi ueritas tñ eſt, ꝙ probatio fieri non poteſt. C. de epiſcop. & cler. & in l. humanū. nu. 6. verſi. breuiter ueritas eſt. C. de legib. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu. 26. uerſi. quid autem id gratijs Principum, cum quibus cōuenit Affl. deciſ. 319. n. 10. uerſi. & illa gr͞a aſſerta, & in deciſ. 398. & utrobique Vrſil. ad eū

1558 ibi. In tribus † tñ caſib. gratia Principis poterit probari per teſtes, quos uide de per te ad Felin. in rub. ext. de cōſuetud. nu. 6. uerſi. trib. tñ caſibus, quod practicaui in cauſa Domini Octauij Calà, in probāda gratia ab eo obtēta ab Excellētiſſimo Domino Principe Biſiniani.

1559 Item regius aſſenſus† ad ipſius probationem requirit ſcripturam, vt notat Affl. deciſ. 243. num. 3. uerſi. tñ mihi cōtrarium, & in deciſ. 253. & in c. 1. in tit. de prohibit. feud. alien. per Federic. in vſib. feud. refert & ſequitur Vrſil. ad Affl deciſ. 398. i princ. vbi dicit, ꝙ omnia innotiua, quę contra Affl. retroſacta erant, & quę fieri poſſent, hodie

ceſſant

Digitized by Google

ceſſant per regiam nouel.pragm.qua eſt cautum, aſſenſum regium non ſolum non poſſe teſtibus probari, verum etiam ſi memoriale fuerit expeditum per uerbum, fiat, non probat aſſenſum, niſi infra nouem menſes fuerit aſſenſus ipſe regiſtratus in regia cancellaria, & reductus in forma publica, cum ſigillo pendente, vt ipſemet Vrſill. teſtificatur in add.ad Affl.deciſ.197.

1560 Item mandatum Principis† ſimiliter ſcriptura & nō teſtibus probari dēt, vt eſt videre ad tex. in l. vnica. C. de mād.prin. ſed hoc intellige, qñ mandatum contineret gratiam, ſecus ſi iuſtitiam: quia tunc ēt per teſtes probari poſſet, ſcdm Affl.ī alleg.deciſ.398.nu.7. verſi. quod mandatum regis continens. mouetur doctrina Gugliem. de Cun.in l.ne quicquam.§.vbi decretum, ff de offic proconſul.& leg.

1561 Item debitum, cuius occaſione† ſequeſtrum fieri petitur, per ſcripturam uenit probandum, cum per teſtes ꝓbari nequeat, ſcdm Bar. in.l.iubemus.nu.6.uerſ.quia hic eſt caſus, ꝙ non pōt fieri ſequeſtrū. C.de erog.milit.ann.lib.12.& in l. litibus.nu.21.verſi.noto ēt ex priuilegio huius legis.C.de agric.& cēſit.lib.11.refert & ſequitur Dec. in l.pactum quod bona fide nu.4.uerſic.& ſequeſtrum fieri non pōt. C.de pact conuenit Corſet.ſing.in verſi.ſequeſtrū.& Iaſ.in §.1.nu.86.uerſic.non pōt fieri niſi oſtendatur. Inſt.de action.ubi paulò ante dixit ex mente Matheſil.in tract.de carcer.ꝙ licentia de capiendo debitorem ſuſpectum de fuga, non dēt concedi, niſi debitum probet per publicum inſtrumentum.refert, & ſequitur Dec. in d.l.pactum quod bona fide. nu.5.uerſi.idem eſſe in captura perſonę, C.de pact.

1562 Itē ſentētia nō teſtibus, ſed ſcriptura publica ꝓbari dēt, ſm Imol. in c.cū in iure.nu.2.uerſi.ſi ſentētia redacta eſt ext.de offic.delegat.

1563 Item tacita emphyteoſis renouatio non niſi ſcriptura, probari poteſt, ſi Bal.ſequi uelimus.in l.1.nu.32.uerſ.ſed nūquid emphyteoſis reuerſa.C.quando non pet.part.

1564 Item agnitio† bonorum poſſeſſionis debet pariter ſcriptura probari, ſecundum Iaſ.in l.fin.nu.5 uerſi debet tū fieri.C.qui admitti.

1565 Item delegatio ſimiliter eſt † de caſibus, ad cuius probationem requirit ſcriptura.c.ſtatutum.in tex.ibi literas ſedis Apoſtolicę. de reſcript. lib.6 quem ad hoc allegat Gemin in c.1 §. poſtquā.de cēſib. lib.6.refert & ſequitur Dominus Vinc.de Ann.alleg.24. a Romana curia.nu.3.uerſi.iſte eſt unus caſus.par.1.

1566 Item unio Eccleſiarum† debet probari per ſcripturam, & nō per teſtes ſecundum Grau.conſ.258.efficaciora, uiſa ſunt.nu.11 uerſ.ad probationem unionis.uol.2.cuius opinio qualiter procedat, late exa

minat Maſc.in tract.de prob.to.2.concl.586.per totam.

1567 Item ſi fiat compoſitio † de aliquo crimine,ad eius eſſentiam requirit̃ ſcriptura,ſm Fab.Locr.in com.4.lite.arbit. quæſt.9. vlt. par. quint.part princip.nu.7.verſic.ad talis compoſitionis eſſentiam.

1568 Item tutela eſt † etiam de caſibus,in cuius probatione requiritur ſcriptura,ſecundum Bald.in l.fin.nu.14.verſi.ſecus in tutela & cura C.de re iudic.refert & ſequitur Maſcar.in tracta.de prob.to.3.concl. 1393.in princ.qui paulò inferius dicit,præmiſſa procedere in tutela datiua:ſecus in teſtamentaria,quæ ſecundum eum bene poterit probari per teſtes.

1569 Item emancipatio†ſcriptura probari debet l.emãcipatione.C.de fid.inſtrum.l.2.C.de emancip.libe.tradit Affl.deciſ.183.nu.3.verſ. nec obſtat,& poſt eum Maſcar.in tract.de prob.to.2.concl.597.re-

1570 liquos caſus qui ſola ſcriptura probari poſſunt & debent, uide†ad gl.in c.1.§.poſtquam.in verbo.in ſcriptis,de cenſib.li.6. & ad Spec. in tit.de inſtrum.edit.§.reſtat.nu.14.verſi.caſus ĩ quibus.& ad gl.in l.cõtrahitur.ff.de pignorib.& ad gl.1.in l.ſingularia.ff.ſi cert.pet. & in l.poſt mortem.ff.de adoptio.& in l.geſta.C.de re iudic. & in l.emancipatione.C.de fid.inſtrum.& in l 1.C.de his qui in teſtam.manumit.& ad Bal.in l.fi.C.de ſent.reſcin.non poſſ.& ad Frãc.Hercul. in tract.de mod.prob negatiu.nu 93.verſi.plane qui ſunt caſus ſcripturam requirentes.

De probatione per iuramentum.

1571 Circa hanc probationis ſpeciẽ fac regulam generalem, ꝙ ea, quæ ex propria noſtra volũtate†dependent,iuramẽto probantur , ſecundum Bart.in l inter omnes. §. recte. nu.2.verſic.pro hac gloſ. facit. ff. de furt.ſequitur Alex. conſ.133.viſo proceſſu. nu.3.verſi.facit ad hoc. vol.1. ex qua regula plura correlarie ſparſim a Doctoribus dicta inferuntur: & primò ꝙ

1572 difficultas ſatiſdandi,ſeu quòd quis non ualeat inuenire† fideiuſſorem,probatur iuramẽto,ſecundum Bal.ſing.in l.1.§.1 nu.3.verſi. nota difficultatem.C.de aſſert.tollen.quod pro not.refert Iaſ.ĩ auth. cui relictum.nu.9.verſi nota iſtam.C.de iudic.viduit.tollen.pro quibus extat gloſ mag in terminis,in l.1.ff.qui ſatiſd.cog.& in l.generaliter.§.eiſdem.C.de epiſcop.& cleric.

1573 Limita pręmiſſa†non habere locum,quoties iudex haberet indicia,& præſumptiones,quòd ille talis poſſet ſatiſdare,ita limitãt Bal. Caſtr.

Digitized by Google

Caſtr.& Alex.in d l.1.ff qui ſatiſd.cog. ut refert & ſequitur Cotta. in ſuis memorabilibus, in verbo,iuramentum probat.verſiculo,qui limitat.

1574 Secundo infertur,quòd † ſi laicus patrato delicto efficiatur clericus,non per hoc eximitur a iuriſdictione iudicis ſecularis,niſi dixerit ſe ante delictum patratum emiſiſſe uotum de ſe clericando,vel intrando religionem:nam tũc remittitur ad iudicem Eccleſiaſticum, & de hoc ſtatur iuramento uouentis,an ſcilicet votum emiſerit ante delictum,ſecundum Bal.in l.1.nu.4.verſi.extra quæro. C.an ſeru. ex fact.ſuo.ubi hoc cordi fixum tenendum ſuadet refert,& ſequitur Iaſ.in lege cum quędam puella.num.11.verſiculo,limita ſing.ff. de iuriſdictione omnium iudicum, quod nota,quia nunc pendet quæſtio iſta in facto in perſonam cuiuſdam nobilis meæ dulciſſimę patriæ,qui patrato,ut prętenditur homicidio, in perſonam cuiuſdam ragatij,ſe clericauit, & prętendit ſe prius vouiſſe Deo de intrando religionem,aut ſe clericando.

1575 Infertur tertio loco,quòd amiſſio † ſcripturę probetur iuramẽto, ſecundum Bal.in l.publicati nu.4 verſi.& an indiſtinctè amiſſio ſcripturarum.C.de teſta.cuius opinio probatur in l fi.C.de fid.inſtr.conueniunt Doct.poſt gloſ in c.cũ olim il 1.ext.de priuileg.& alij,quos ad idem allegat Maſc.in tract.de prob.to.1.concl.88.

1576 Limita nõ habere locum † ſi aduerſarius vellet redarguere inſtrumentum ſiue ſcripturam de falſo:nam iſto caſu amiſſio ſcripturarũ non poſſet probari per iuramẽtum,ſm Cæphol.caut.148.regula eſt. refert & ſequitur Cot.in ſuis memorabil.in uerbo,iuramentum probat.verſi.niſi eſſemus:alias lim.vide per te ad Maſc.in tract.de prob. tomo primo,concl.82.& ad Marſ.in rub.C.de probat.nu.128.verſi. hanc tamen concluſionem.

1577 Infertur quarto loco,quòd ſi actor negat † ſe in prõptu habere inſtrumentum,ſiue ſcripturas mẽtionatas in libello, proceditur ad vlteriora,ſecũdum Rot.deciſ 34.Si in libello.in tit.de prob.in nou.& de hoc ſtabitur iuramẽto actoris,ut legitur ad Rot in d.deci.34.nu. 1.uer.& ſi fuerit contentio.in tit.de prob.in nou.quam refert & ſequitur Felin.in c.ex epiſtolæ.nu.27.uerſic.ſecundo reſtringe.ext.de prob & Marant.in ſuo aur.ſpec.p.6.in ver.actorum editio.num.11. verſic.ſed ſi actor negat.ubi ad idem allegat Bar.idem tenentem in l.qui ſtipendia.C.de procur.in cuius illationis ſubiectu vide quæ inferius cumulaui in regia pragm. Comparente reo nu.45.cum ſeq.

1578 Infertur quinto loco,quòd ignorantia alicuius † facti probatur iuramento,

ramento,quia ab animo dependet,ut dicit gl. reputata ſing.in c.pro poſuiſti.in uer.non probatur.8 2.diſt.quam ſumme commendat Iaſ. in l.3.§.iurare.nu.6.not.3.verſi.nam ignorantia probatur.ff.de iure iuran.ubi ad idem allegat Abb.idem tenētem conſ.35.Videtur primo dictos pannifices:nu.2.ver.nec poteſt in caſu noſtro.vol.1.refert & ſequitur Cott.in ſuis memorabilib.in uerb.iuramentum probat. verſi.& idem de ignorantia.& Alex.conſ.71.Videtur prima cōſide ratione.nu.5.uerſi.ad cautelam ēt.uol.1.ex qua illatione cōgrue ſub
1579 infertur,quòd ſi aliquis forenſis trāſiuerit per aliquem locum† & non ſoluerit gabellā merciū,& rerū quas defert & portat, pp quod res ipſæ inciderint in commiſſum, ꝙ iuuatur,ſi iurat ſe neſciuiſſe ibi fuiſſe aliquod datium,ſiue gabellam ſoluendam,& tale iuramētum plane probabit ſuam ignorantiam, ſecundum Maſ.qui dicit huiuſmodi verbum eſſe lucri plenum,in rub.C.de prob.nu.124.verſic.&
1580 ideo dixit.Secundo loco ſubinfertur, † quòd ſi hæres non ſoluit canonē per biennium,nō cadit a iure ſuo,ſi neſciuit rem eſſe emphyteuticam.& circa hoc ſtabitur proprio hæredis iuramento,ſecundū Ancar.conſ.174.Dominus Lazarius num.5.quod fuit de mēte Bar. in l.cum filius.§.in hac nu.4.ff de verb.oblig.refert & ſequit᷑ idem Maſ in rub.C.de prob.num.124.verſic.& dixit multum egregie.& in l.qui ignorans.nu.11.verſi.item vltra præmiſſa.ff. de falſ. & in l. qui falſam.nu.21.uerſi.item facit ff de falſ.quibus addo Grat.idem tenentē in conſ.151.in cauſa huius incarcerati. nu.14. uerſi.ubi uolunt ſtari.vol.2.& Mandoſ.in add ad Ro.in conſ.166. uiſa diligēter
1581 in vltima apoſtil. Tertio ſubinfertur,quòd Dominus † recipiens canonem ab emphyteota,poſtquam ceciderat a iure ſuo. ꝙ uidetur remittere caducitatem,ſecundum Doct in l.2.C.de iur.emph.quod
1582 eſt uerum ſi ſciuiſſet†emphyteotam,à quo recepit canonem cecidiſſe a iure ſuo:ſecus ſi ignorauit: nam tunc non uidetur remittere caducitatem,& huiuſmodi ignorantiam apprime probabit per proprium iuramētum,teſte Marſ.in rub.C.de prob.nu.125.uerſ.& ad de ꝙ iſta probatio ignorantiæ.Eſt bene verū,quòd circa hoc aduerſarius poterit aſſumere onus probandi contrariū per legitimas probationes,ſecūdum Bar.in l ſi cui:§.ijſdem.nu.2.ff.de accuſ.refert & ſequitur Fel.in c.quoſdam.nu.7.verſ.ſexto aduertēdū:ext de p̄ſum.
1583 Infertur ſexto loco,ꝙ ſuſpitio iudicis ſeu † officialis poterit iuro probari,ſcd̄m gloſ.in l.apertiſſimi.in uer.recuſare,quā ibi ſequitur Bal.nu.8.uerſi.& iſtam gloſ.frequenter allego. C.de iudic.
1584 Amplia hāc illationem† procedere nedum in probando ſuſpitionem

nem officialis,uerum etiam in perſonam conſultoris actorum nota rij,& procuratoris;nam in talibus uidetur ſufficere iuramentũ.arg. tex.in l.theſaurus.ff.ad exhib.& in c.ex literis.ext.de teſt.in integr. tenet Ancar.cõſ.263.ſubtiliter & ad plenum.nu.1.uerſi.nam in primo dubio.quem refert & ſequitur Alex.conſ.104.circa primum du bium.nu.2.uerſi.reſpondeo quod nõ ualet.uol 5.& de noſtratibus. conuenit Arn.comm.13.& Affl.in conſt.regn.iuſticiarij per prouincias.nu.5.uerſi.ſed qualiter probetur.quæ autem ſint legitimę cauſæ ſuſpitionis,ad remouẽdum officialem,& actuariũ,uide ad Doct. in l.apertiſſimi.C.de ind.& in c.poſtremo.extra de appell.

1585 Infertur ſeptimo loco quòd licèt†ſacerdos de licentia cõfitentis poſſit reuelare confeſſionem,ut firmat Abb.in c.Mathęus,in primo
1586 not.ext de ſimo.tamen quod habuerit licentiam, non ſtatur† eius dicto;niſi illud approbauerit cum iuramẽtum,ut decidit Lap.alleg. 94 quidam presbyter audiuit,quem refert & ſequitur Felin. in c.1. nu.3.uerſic.oportet tamen quòd confeſſor.ext.de except. & Cot.in ſuis memorabilib.in uer.iuramentum probat,uerſi.nam clarum eſt quod ſacerdos.

1587 Infertur octauo loco†quòd inditium fugæ tollitur iuramento fugiẽtis,ſcdm Cin.ĩ l.fin.C.de requir.reis refert & ſeqtur Marſ.ſing. 115.fuga,& in rub.C.de prob.nu.121.uerſ. attamen caſu quo fuga.

1588 Nono infertur,quòd ſcientia†alicuius facti probatur per iuramẽ tum, c.præſentium.ext. de teſtib.c.paſtoralis.extra de excep. ponit Alex conſ.118.in cauſa & lite.nu.10.uerſi.ſecũdo dico quod ſuperueniens ſcientia uol.2.refert & ſequitur Marſ.in rub.C.de prob.nu. 126.uer.ita etiam ſcientia probatur.

1589 Infertur decimo,quòd†abſentia aduocati probatur per iuramentum,ſic Spec.ſequi tjelis in tit.de dilation.§.fin.in fi.quẽ refert & ſequitur Feder.de Sen.conſ.114.uiſo puncto commiſſo.nu.1.uer.ſaltem de abſentia aduocati.& poſt eum Marſ.in rub.C.de prob. num. 131.uerſi.nam per iuramentum.

1590 Infertur undecimo,ꝙ infirmitas probatur†per iuramẽtũ;& ideo ſi appellatus dicit appellationem deſertam , appellans autem ꝙ non potuerit illam proſequi propter infirmitatem,de tali infirmitate ſtabitur iuramento appellantis,ut firmat Spec.in tit.de appell.§.nunc breuiter.n.6.uerſi.quid ergo ſi appellator,refert & ſequitur Feder. de Sen.conſ.114.ſuper puncto commiſſo.nu 1.uerſic.& ita tenet in caſu magis arduo.quibus addo Felin idem tenentẽ in c.ex parte.nu. 10.uerſ.nota ẽt ꝙ appellationem nõ eſſe deſertam. ext. de reſcript.

Infertur

Digitized by Google

1591 Infertur duodecimo, ꝙ † quis a contumacia excuſatur propter iuramentum, ſecũdum gl. in c. fin. in gl. vnica. 4. quæſt. 5. quã refert & ſequitur idem Feder. de Sen. in d. conſ. 114. viſo pũcto cõmiſſo. nu. 1. verſi. item per ſacramẽtum, & poſt eum Marſ. in rub. C. de prob. nu. 131. verſi. ubi etiam ſubdit quòd per ſacramentum.

1592 Infertur decimotertio, quòd † impedimentum ad obtinendam quartam dilationem, poterit probari per iuramentum, c. vltra tertiam, ext. de teſtib. cum alijs ad idem allegatis per Federic. de Sen. in d. conſ. 114. uiſo puncto commiſſo. nu. 1. uerſ. ubi ad obtinendã quartam dilationem. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu 132. verſi. ubi dicit tex quòd obtinendam.

Infertur decimoquarto, quòd in præiudicium partis allegantis timor probatur iuramẽto. c. ſtatutum. §. cum uero eiuſdẽ. de reſcript. lib. 6. quem ad hoc allegat Feder. de Sen. in d. conſ. 114. uiſo puncto commiſſo. nu. 1. verſi. vbi timor probatur per iuramẽtum. & poſt eũ Marſ. in rub. C. de prob. nu. 133. uerſi. ad idem allegat tex.

1593 Infertur decimoquinto, ꝙ † ſpoliatus bonis ſuis, ſi non valet p teſtes ꝓbare, de res, quæ fuerũt ſibi abreptæ, & furto ſubtractę, poterit ꝓbare de rebus abreptis, & ſibi ſubtractis per propriũ iurm, vt ꝓbatur in l ſi qñ. C. vn. ui. & ĩ c. fi. vbi Abb. ext. de eo qđ met. cauſ. uoluit Bal. in l. unic. nu. 60. uer. mõ cõtra hoc oppono. C. de ſent. q ꝓ eo ꝙ intereſt ꝓfer. & poſt eũ Ale ĩ l. 2. n. 4. ver. ꝓ hoc ẽt facit. ff. de dã. inf. refert & ſequit Marſ. ĩ rub. C. de ꝓb. n. 134. ver. itẽ iurm ẽt facit quorũ dicta ſemel limitat Ro. ſin 406. intereſſe. & bis limitat Soc. reg. 190.

1594 Infertur decimoſexto, quòd † ſubtracto inſtrumẽto contra ſubtrahentem; de contentis in inſtrumento ſtatur iuramento patris, ſecundum Felin. in c. ſicut. uerſ. quarta declaratio. ext. de re iudic. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu. 135. verſi. & idem dicas in ſubtrahente.

1595 Infertur decimo ſeptimo quod lacerans † inſtrumentum ſeu ſcripturam, in præiudiciũ lacerantis contenta in inſtrumento probãtur per iuramentum, ſecundum Bal. in l. ſi de poſſeſſione. num 1. uerſ nota quod inſtrumenta ſubtraxit. C. de fide inſtrum. & Abb expreſſius in c accepimus. nu. 5. uerſi. ſed in hac quæſtione. ext. de fide inſtrum. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. num. 135. uerſi. & ſcias quod idem ſeruatur.

1596 Infertur decimooctauo, quòd ſi iudex † dolo aliquẽ bãniuit, quòd in ipſius odium de damnis & intereſſe banniti ſtabitur iuramento banniti, ſecũdum Inno. in ca. ſuper eo, ext. quod met. cau. refert & ſequitur

quitur Bal. in l. qui accuſare. nu. 2. verſi. & ideo dicit Innoc. C. de edẽ. ubi ſubdit idem eſſe in tabellione, qui ſtatim, quòd eſt conuictus de dolo, contra eum de damno & intereſſe ſtatur iuramento intereſſati, mouetur de tex. in l. fi. C. de magiſtr. conuen. pro quibus facit doctrina Spec. in tit. de teſtib. §. ſatis utiliter. nu. 12. uerſ. ſed quomodo probabitur, uolentis, quod debeat ſtati iuramento partis, ſi perdidit atteſtationes dolo aduerſarij in omni eo, quod ſibi interfuit. refert et ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu. 136. uerſ. ubi dicunt, quòd ſtatur iuramento partis.

1597 Infertur decimonono, ꝙ expenſæ † factę in litigando, probentur iuramento, ut probatur in l. properandum, §. 1. C. de iudic. & in l. ſancimus. C. eo. ti. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. n. 141. uer. rurſus redeundo. & gl. in l. ſi quando, in uer. manifeſtet, C. unde ui.

1598 Infertur uigeſimo, ꝙ † etiam intereſſe in aliquibus caſibus probetur per iuramentum. de quibus uide gl. mag. in l. 2. ff. de in lit. iuran. & in l. ſi quãdo, in uer. æſtimetur. C. unde ui. & Bart. in l. actionibus. ff. de in lit. iuran. & Doct. in l. unic. C. de ſent. quæ pro eo intereſt profer. refert & ſequitur Marſ. in rubr. C. de prob. nu. 142. uerſicu. item etiam intereſſe.

1599 Infertur uigeſimoprimo, ꝙ de † colore alicuius ueſtis ſtatur iuramento partis. tex. eſt in l. in actione. §. de ueſte. ff. de furt. & in l. 1. §. ſed ſi purpurea. ff. depoſ. refert & ſequitur gl. in l. ſi quando, in uerſi. ęſtimetur, C. unde ui. refert & ſequitur Marſ. in rub. C. de prob. nu. 143. uerſ. item alius eſt caſus.

1600 Infertur uigeſimoſecundo, nam quod † aliquis ſit tabellio, probatur per iuramentum ſic aſſerentis cum comparatione literarũ, per quam appareat, ipſum plura inſtrumenta confeciſſe, ſecundum Angel. in §. hinc nobis. num. 31. uerſ. nota cum inſtrumentum negatur. Auth. de hæred. & falcid. quod qualiter procedat, perbellè declarat. Marſ. in rub. C. de prob. nu. 144. uerſ. item iuramentum.

1601 Infertur uigeſimotertio, ꝙ ſi ſtatutum † puniat extrahentes frumentum extra ciuitatem, non habet locũ tale ſtatutum in extrahente pro uſu ſuo, ſecundum Bal. in l. cum proponas, nu. 10. uerſ. ultimo prædicta inducuntur. C. de nauti fęno. & circa hoc, an portet cauſa

1602 ſui uictus, ſtatur † eius iuramento, ut concludit Bal. in d. l. cum proponas. nu. 10. uerſ. in hoc autem. C. de nauti. fœno & in l. uniuerſi. C. de uectigal. & commiſſ. refert & ſequitur Marſ. ſing. 85. ſtatutũ fit a Principe. & in rub. C. de prob. nu. 145 uerſ. item alius eſt caſus.

1603 Infertur uigeſimoquarto, quòd † apoſtolos ſi quis dicat amiſiſſe in iti-

in itinere, probabit huiuſmodi caſum per proprium ſacramentum, ſecundum Salic.in l.Præſes.nu.2.verſi.quæro qualiter.C.de appell. refert & ſequitur idem Marſ.in rub.C.de prob.num.147.verſ.item eſt etiam.

1604 Infertur vigeſimoquinto, quòd ſi ſtatutum † mandat ſtari iuramento damnum paſſi, tali caſu ſtabitur iuramento damnum paſſi de dominio, ſi quæſtio dominij moueatur, ſecundum Bar.in l.3.nu.16. verſi.ex hoc aduerte.ff.de alim.& cibar.leg.refert & ſequitur Marſ. in rub. C.de prob.nu 148.verſi.alio etiam caſu.

1605 Infertur uigeſimoſexto, quòd † negatiua, qua iudex aſſerit ſibi liquere de meritis cauſæ, probatur iuraméto, ſecundum Bal in l.ſi de meis § ex compromiſſo.nu.1.verſi.item nota quòd iſta negatiua.ff. de arbitr.mouetur de tex.in l.Pomponius.ff.de re iudic.refert & ſequitur Marſ.in rub.C.de prob.nu.150.uerſi.item & vltimo.

1606 Infertur vigeſimoſeptimo, quòd ſi cauſa † eſt ſummaria, quæ non pariat plenum præiudicium, ſed modicum, aut quaſi nullum, ut eſt in actione ad exhibendum, tunc ſufficit probatio per iuramétum.l. theſaurus.ff.ad exhiben.ponit Bart.in l.ſi quis a liberis.§. ſi quis ex his.nume.3.verſi.quædam eſt cauſa ſummaria, quæ non parit.ff.de liber.agnoſcen.

F I N I S.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

LEGATORIA A. PANDIMIGLIO
1971
· ROMA ·

Google

Digitized by Google